# Studie bijbel

# Studie bijbel

# 12

# Woordstudies en Concordantie

## 1010 daimonizomai – 1995 heōs

**Studie bijbel**

Redactie

G. van den Brink
H. Courtz
J. Dekker

CVB

Postbus 503
3900 AM Veenendaal
Nederland

Eerste druk 1992
Tweede, ongewijzigde druk 2000

Druk: Koninklijke Van de Garde, Zaltbommel
Bindwerk: Van Wijk, Utrecht

ISBN: 90 6205 412 9

# Medewerkers

De eindredactie van dit woordstudie-en-concordantiedeel is verricht door drs. G. van den Brink, drs. H. Courtz en de heer J. Dekker. Onder leiding van drs. H. Courtz is er aan verschillende onderdelen gewerkt, zoals hieronder vermeld.

**Woordstudies**
De woordstudies zijn geschreven of geredigeerd door: drs. G. van den Brink, drs. H. Courtz en drs. J.W. van der Jagt. De heer J. C. Bette heeft theologische adviezen gegeven, terwijl de correctie van het Nederlands is verricht door de heer J. Dekker.

**Woordvormen**
De woordvormen zijn door de heer J. Dekker van een vertaling voorzien die gecontroleerd is door drs. A. van der Giessen-Bok.

**Concordantie**
Voor de concordantie zijn de zinsneden uit de NBG-vertaling bepaald door de heer J. Dekker, die ook de vet te zetten vertaling van de Griekse woorden en woordvormen heeft aangegeven. Drs. H. Courtz heeft de tekstkritische informatie toegevoegd.

**Tekstverwerking**
Aan de tekstverwerking hebben gewerkt: M. Helmus, M. Tap, M. Rotman, M. L. Tax-Courtz en S. J. S. ter Welle.

# Afkortingen

**Bijbelboeken en apocriefen**

Gen. – Genesis
Ex. – Exodus
Lev. – Leviticus
Num. – Numeri
Deut. – Deuteronomium
Joz. – Jozua
Richt. – Richteren
Ruth – Ruth
1Sam. – 1Samuël
2Sam. – 2Samuël
1Kon. – 1Koningen
2Kon. – 2Koningen
1Kron. – 1Kronieken
2Kron. – 2Kronieken
Ezra – Ezra
Neh. – Nehemia
Esther – Esther
Job – Job
Ps. – Psalmen
Spr. – Spreuken
Pred. – Prediker
Hoogl. – Hooglied
Jes. – Jesaja
Jer. – Jeremia
Klaagl. – Klaagliederen
Ezech. – Ezechiël
Dan. – Daniël
Hos. – Hosea
Joël – Joël
Amos – Amos
Obadja – Obadja
Jona – Jona
Micha – Micha
Nah. – Nahum
Hab. – Habakuk
Zef. – Zefanja
Hag. – Haggaï
Zach. – Zacharia
Mal. – Maleachi

Judit – Judit
Wijsh. – Wijsheid van Salomo
Tob. – Tobit
Sir. – Wijsheid van Jezus Sirach
Bar. – Baruch
1Makk. – 1Makkabeeën
2Makk. – 2Makkabeeën

Matt. – Mattheüs
Marc. – Marcus
Luc. – Lucas
Joh. – Johannes
Hand. – Handelingen der Apostelen
Rom. – Romeinen
1Cor. – 1Corinthiërs
2Cor. – 2Corinthiërs
Gal. – Galaten
Ef. – Efeziërs
Fil. – Filippenzen
Col. – Colossenzen
1Thess. – 1Thessalonicenzen
2Thess. – 2Thessalonicenzen
1Tim. – 1Timotheüs
2Tim. – 2Timotheüs
Tit. – Titus
Filem. – Filemon
Hebr. – Hebreeën
Jac. – Jacobus
1Petr. – 1Petrus
2Petr. – 2Petrus
1Joh. – 1Johannes
2Joh. – 2Johannes
3Joh. – 3Johannes
Jud. – Judas
Openb. – Openbaring van Johannes

## Bijbelvertalingen

SV – Statenvertaling. Editie 1977. Uitgave van het Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem 1977.
NBG – Bijbel. Vertaling in opdracht van het Nederlands Bijbelgenootschap bewerkt door de daartoe benoemde commissies. Uitgave van het Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem 1951[1], 1984[4].
WV – De Bijbel uit de grondtekst vertaald. Willibrord Vertaling. Uitgave van de Katholieke Bijbelstichting, Boxtel 1977.
GNB – Groot Nieuws Bijbel. Vertaling in omgangstaal. Uitgave van het Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem 1982.

## Overige afkortingen

bv. – bijvoorbeeld
d.w.z. – dat wil zeggen
e.a. – en andere(n)
etc. – etcera (enzovoort)
LXX – Septuagint (Griekse vertaling van het OT)
med. – mediaal
n.Chr. – na Christus
nl. – namelijk
NT – Nieuwe Testament
o.a. – onder andere(n)
OT – Oude Testament
pass. – passief
TR – Textus Receptus
v. – en het volgende vers
v.Chr. – vóór Christus
vgl. – vergelijk
vs. – vers
vv. – en de volgende verzen

# Inleiding

## INHOUDSOVERZICHT


1 DE WOORDSTUDIE- EN CONCORDANTIEDELEN
1.1 Het woordenbestand
1.2 De nummering van de woorden
1.3 Informatie-onderdelen per woord

2 DE WOORDSTUDIES

3 DE WOORDVORMEN
3.1 Het begrip 'woordvorm'
3.2 Systemen van woordvormen
3.2.1 Het naamwoordelijk systeem
3.2.1.1 Naamval
3.2.1.2 Getal
3.2.1.3 Geslacht
3.2.2 Het werkwoordelijk systeem
3.2.2.1 Persoon
3.2.2.2 Getal
3.2.2.3 Tijd
3.2.2.4 Wijs
3.2.2.5 Aspect
3.2.2.6 Onderwerpsrelatie
3.2.2.7 Naamwoordelijke werkwoordsvormen
3.3 De nummering van de woordvormen
3.4 De vertaling van de woordvormen
3.4.1 Het element: (dat)
3.4.2 Het element: moge/mogen
3.4.3 Het element: !
3.4.4 Het element: (aor)
3.4.5 Het element: (med)
3.4.6 Het element: (pass)
3.4.7 Het element: (1), (2), (3), (4) of (5)
3.4.8 Het element: (ev) of (mv)
3.4.9 Het element: (m), (v) of (o)
3.4.10 Het element: /
3.4.11 Het element: –

4 DE CONCORDANTIE
4.1 De basistekst
4.2 De plaatsaanduiding
4.3 De zinsnede
4.4 De verwijzing naar de woordvormen
4.5 De vermelding van varianten
4.5.1 De markering: °
4.5.2 De markering: ˙
4.5.3 De markering: °˙
4.5.4 De markering: /
4.5.5 De markering: °°
4.5.6 De markering: ˙˙

# 1 DE WOORDSTUDIE- EN CONCORDANTIEDELEN

## 1.1 Het woordenbestand

De Studiebijbel, waarvan u hier één deel voor u hebt, omvat, behalve een inleidend deel (deel 1), twee grote onderdelen: de tekstdelen (delen 2-10) en de woordstudie-en-concordantiedelen (delen 11-16). De tekstdelen presenteren de tekst van het Griekse NT, inclusief vertalingen en commentaar. In de woordstudie- en concordantiedelen vindt men de woorden die in deze tekst voorkomen in alfabetische volgorde gerangschikt, waarbij per woord de nodige informatie wordt gegeven; de eigennamen zijn echter niet verspreid tussen de andere woorden opgenomen, maar in een apart deel (deel 16) bij elkaar gezet.

## 1.2 De nummering van de woorden

De alfabetische lijst van nieuwtestamentische woorden is voorzien van een nummering die in de delen 11-15 loopt van 1 tot 4932. Omdat in een vroeg stadium van het werk de nummering al moest worden vastgelegd, zijn er hier en daar kleine onregelmatigheden in de nummervolgorde ontstaan door latere wijzigingen in het woordenbestand. Een enkel nummer is niet gebruikt (bv. 1046); een enkel nummer is tweemaal gebruikt, waarbij dan het tweede woordnummer met een II van het eerste is onderscheiden (bv. 1293 en 1293II). Wanneer het woordnummer in de tekstdelen of in de woordstudie- en concordantiedelen tussen vierkante haken staat (bv. [1043II]), betekent dit dat het bijbehorende woord niet in de Textus Receptus (zie de inleiding bij een tekstdeel) voorkomt.

De nummering dient als hulp bij het opzoeken van de Griekse woorden: wanneer men in de tekstdelen een woord in de Griekse tekst aantreft waar men meer van wil weten, dan kan men ook zonder het Griekse alfabet te kennen informatie over dat woord achterhalen door het nummer dat boven dat woord in de Griekse tekst staat, in de woordstudie- en concordantiedelen op te zoeken. (In veel gevallen is er in de tekstdelen een tweede nummer na een punt aan het woordnummer toegevoegd; dit is het nummer van de woordvorm, waarover men uitleg vindt in hoofdstuk 3 van deze inleiding.)

## 1.3 Informatie-onderdelen per woord

In de woordstudie- en concordantiedelen zijn per woord drie informatie-onderdelen te vinden: de woordstudie, de woordvormen, en de concordantiegegevens. Ze worden hieronder achtereenvolgens besproken.

# 2 DE WOORDSTUDIES

Het eerste informatie-onderdeel per woord is een woordstudie waarin systematisch de betekenis van het betreffende woord wordt weergegeven. De aandacht wordt vooral gericht op taalkundige en niet zozeer op theologische informatie. Er worden in principe geen bijbelverzen besproken; dat wordt gedaan in het commentaar in de tekstdelen. Het theologisch belang van deze taalkundige informatie is daarom niet minder: de uitleg van een bepaald bijbelvers of van een bijbels begrip is gebaat bij taalkundige gegevens over woorden van het Griekse NT.

Elke woordstudie begint met het noemen van de woordsoort waartoe het betreffende woord behoort. In het geval van zelfstandige naamwoorden wordt direct na het noemen van de woordsoort het geslacht van het woord vermeld: mannelijk (mnl.), vrouwelijk (vrl.) of onzijdig (onz.).

Na het noemen van het woord en zijn woordsoort wordt, ook in de eerste alinea, de (hoofd)betekenis van het woord genoemd. In verdere alinea's wordt eventueel op verschillende betekenisnuanceringen, uitdrukkingen of bijzonderheden ingegaan.

## 3 DE WOORDVORMEN

### 3.1 Het begrip 'woordvorm'

De meeste van de ongeveer 5000 woorden in het Griekse NT hebben de mogelijkheid om door middel van verandering van vorm hun betekenis te variëren. Door verandering van vorm kunnen onder meer getal (enkel- of meervoud) en – bij een werkwoord – persoon (ik, jij, hij, wij, jullie of zij) en tijd (tegenwoordig, verleden of toekomstig) gewisseld worden. In het Nederlands zijn bijvoorbeeld 'loop, loopt, lopen, lopend, liep, liepen, gelopen' allemaal woordvormen bij het ene woord 'lopen'.

De verschillende vormen die een woord kan aannemen om de betekenis te variëren, noemen we 'woordvormen'. Een van de woordvormen is vastgesteld als 'trefwoordvorm', d.w.z. de woordvorm die gebruikt wordt om het woord op zijn alfabetische plaats in een woordenboek te vermelden. Wanneer bij uitzondering een woord om andere redenen dan om de betekenis te variëren zijn vorm verandert, worden de verschillende vormen volgens deze definitie niet als verschillende woordvormen beschouwd: van woord *1027 de* bijvoorbeeld wordt de 'vorm' *d'*, die ontstaat door weglating van de klinker vóór een volgend woord dat met een klinker begint, niet als een aparte woordvorm beschouwd.

De woorden die door vormverandering hun betekenis kunnen variëren, behoren tot de volgende woordsoorten: lidwoord, telwoord, bijvoeglijk naamwoord, zelfstandig naamwoord, voornaamwoord en werkwoord. De woordsoorten bijwoord, voegwoord, voorzetsel, partikel en tussenwerpsel kunnen niet van vorm veranderen om hun betekenis te variëren: een woord in deze woordsoorten kent dus maar één woordvorm, die dan vanzelfsprekend ook als trefwoordvorm gebruikt moet worden.

### 3.2 Systemen van woordvormen

Om de betekenis van een enkele woordvorm goed te begrijpen, is het nodig een overzicht te hebben van alle mogelijke woordvormen van hetzelfde woord die naast deze ene vorm kunnen voorkomen.

Een eerste deling in soorten woordvormen is die in naamwoordelijke en werkwoordelijke. Beide systemen van samenhangende woordvormen worden hieronder achtereenvolgens besproken.

#### *3.2.1 Het naamwoordelijk systeem*

Tot het naamwoordelijk systeem behoren de woordsoorten lidwoord, telwoord, bijvoeglijk naamwoord, zelfstandig naamwoord en voornaamwoord. In deze woordsoorten kunnen drie soorten informatie gevarieerd worden, namelijk de naamval, het getal en het geslacht.

##### 3.2.1.1 Naamval

De naamval geeft de functie van het woord in de zin aan. Er zijn vijf naamvallen; ze worden met een rangnummer benoemd: eerste, tweede, derde, vierde en vijfde naamval. De functies die aangegeven worden, zijn: onderwerp (eerste naamval), bijvoeglijke of bijwoordelijke bepaling (tweede naamval), meewerkend voorwerp (derde naamval), lijdend voorwerp (vierde naamval)

en aangesproken persoon (vijfde naamval). In de volgende voorbeeldzinnen zijn de woorden gecursiveerd waarvan de Griekse vertaling in de erbij genoemde naamval zou staan:

- eerste naamval: *Een apostel* van Christus Jezus maakt u dit bekend, broeders.
- tweede naamval: Een apostel *van Christus Jezus* maakt u dit bekend, broeders.
- derde naamval: Een apostel van Christus Jezus maakt *u* dit bekend, broeders.
- vierde naamval: Een apostel van Christus Jezus maakt u *dit* bekend, broeders.
- vijfde naamval: Een apostel van Christus Jezus maakt u dit bekend, *broeders*.

In het moderne Nederlands zijn de naamvalsuitgangen van vroegere tijden bijna volledig verdwenen. Overblijfsels zijn bijvoorbeeld een tweede naamval van 'het huis' in de uitdrukking 'de heer des huizes', of een derde naamval van 'huis' in de zegswijze 'ten huize van'.

3.2.1.2 Getal

Het getal geeft aan over hoeveel personen of zaken er gesproken wordt. In het nieuwtestamentisch Grieks zijn er wat dit betreft, evenals in het Nederlands, slechts twee getallen: één of meer. We spreken van enkel- en meervoudig getal, of korter: enkelvoud en meervoud.

3.2.1.3 Geslacht

Het geslacht deelt de bestaande werkelijkheid in drie groepen: een groep mannelijke, een groep vrouwelijke en een groep noch mannelijke noch vrouwelijke personen of zaken. We spreken van mannelijk, vrouwelijk en onzijdig geslacht. Deze taalkundige indeling komt in veel gevallen overeen met onze biologische zienswijze, maar vaak ook niet. Wat dit betreft is er weinig verschil tussen het Grieks en het Nederlands. Het Nederlandse woord 'vrouw' bijvoorbeeld is evenals het overeenkomende Griekse woord vrouwelijk, maar het woord 'vrouwtje' is ook weer net als het overeenkomende Griekse woord onzijdig, ook al is het vrouwtje dat met dat woord wordt aangeduid nog steeds vrouwelijk in biologische zin.

In het Nederlands zijn onzijdige woorden te herkennen aan het feit dat men er het lidwoord 'het' voor kan zetten (bv.: het huis); om te weten of een woord mannelijk of vrouwelijk is, moeten de meeste Nederlanders tegenwoordig in het woordenboek kijken.

*3.2.2 Het werkwoordelijk systeem*

Tot het werkwoordelijk systeem behoort alleen de woordsoort werkwoord. In het werkwoord kunnen zes soorten informatie gevarieerd worden, namelijk de persoon, het getal, de tijd, de wijs, het aspect en de onderwerpsrelatie. Behalve de vormen die ontstaan door deze variatiemogelijkheden, zijn er een aantal naamwoordelijke werkwoordsvormen, die wel onderscheid kennen in tijd, aspect, en onderwerpsrelatie, maar niet in persoon en wijs; onderscheid in getal kennen deze naamwoordelijke werkwoordsvormen deels wel en deels niet.

3.2.2.1 Persoon

De persoon geeft aan of het onderwerp de sprekende, de aangesproken of de noch sprekende noch aangesproken partij is. De sprekende partij (ik, wij) wordt eerste persoon genoemd, de aangesproken partij (jij, jullie, gij) tweede persoon en de noch sprekende noch aangesproken partij (hij, zij, het, en ook meervoudig zij) derde persoon.

Omdat de Griekse werkwoordsvormen, afgezien van de naamwoordelijke vormen, al een aanduiding van de persoon bezitten, is het niet noodzakelijk in een apart persoonlijk voornaamwoord de persoon van het onderwerp aan te geven; als het onderwerp toch met een persoonlijk voornaamwoord wordt vermeld, houdt dat gewoonlijk in dat het onderwerp iets meer nadruk heeft.

3.2.2.2 Getal

Het getal geeft evenals bij de naamwoordelijke vormen aan of er sprake is van één of meer personen of zaken. Het getal van werkwoordsvormen komt in het Nederlands zowel als in het Grieks overeen met het getal van het bijbehorende onderwerp of – in het geval van een bevelende wijs – van de bijbehorende aangesproken persoon. In het Grieks kan echter een meervoudig onderwerp met onzijdig geslacht gecombineerd worden met een enkelvoudige werkwoordsvorm. In het volgende voorbeeld uit Hebr.2:14 staat het werkwoord in het Grieks in het enkelvoud:

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees *deel hebben*, ...

3.2.2.3 Tijd

De tijd geeft aan wanneer datgene wat de spreker zegt, zich in diens voorstelling afspeelt. In het NT-isch Grieks zijn er slechts drie tijden: tijdens, vóór en na het moment van spreken. Deze drie worden tegenwoordige, verleden en toekomende tijd genoemd. De in het volgende voorbeeld gecursiveerde woorden zijn vertalingen van Griekse werkwoordsvormen die respectievelijk een verleden, een tegenwoordige en een toekomende tijd aangeven (zie Matt.5:2 en 6:21):

En Hij leerde hen: waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

3.2.2.4 Wijs

De wijs geeft aan hoe de spreker zich datgene wat gezegd wordt, voorstelt in verhouding tot de bestaande werkelijkheid. In het nieuwtestamentisch Grieks zijn er vier wijzen: de aantonende, de aanvoegende, de wensende en de bevelende wijs. De aantonende wijs presenteert het gezegde als gerealiseerd of gerealiseerd wordend; de aanvoegende als niet gerealiseerd maar wel (onmiddellijk of gemakkelijk) realiseerbaar; de wensende als niet gerealiseerd en niet (onmiddellijk of gemakkelijk) realiseerbaar; de bevelende als een bevel tot realisatie. In de volgende bijbelverzen zijn de woorden gecursiveerd die een vertaling zijn van de Griekse werkwoordsvormen in de wijzen die erachter tussen haakjes genoemd zijn:

Joh. 8:56 Uw vader Abraham *heeft zich* erop *verheugd* mijn dag te zien (aantonende wijs)
Openb.19:7 *Laten wij ... vreugde bedrijven* (aanvoegende wijs)
Hand. 8:20 Uw geld *zij* met u ten verderve (wensende wijs)
Matt. 6:11 *Geef* ons heden ons dagelijks brood (bevelende wijs)

3.2.2.5 Aspect

Het aspect geeft aan hoe de spreker zich het gezegde voorstelt in verhouding tot het tijdsverloop. In het nieuwtestamentisch Grieks zijn er drie aspecten: duratief, momentaan en statisch aspect. Het duratief aspect presenteert het gezegde als iets dat duurt, tijd neemt, bezig is; het momentaan aspect presenteert het gezegde zonder enige gedachte aan tijdsduur; het statisch aspect presenteert het gezegde als een toestand zonder dynamiek of veranderlijkheid. Men gebruikt soms ook de Latijnse namen voor de aspecten: de duratieve vormen worden dan 'praesens'-vormen genoemd (afgezien van de vormen in de verleden tijd, die 'imperfectum'-vormen worden genoemd); de momentane vormen heten ook wel 'aoristus'-vormen; voor de statische vormen gebruikt men ook wel de naam 'perfectum'-vormen (afgezien van de vormen in de verleden tijd, die 'plusquamperfectum'-vormen worden genoemd).

In het volgende bijbelvers zijn de woorden 'neem', 'reis', 'die ... stonden' en 'zijn gestorven' vertalingen van Griekse werkwoordsvormen met respectievelijk een momentaan, een duratief, een duratief en een statisch aspect:

Matt. 2:19 neem het kind en zijn moeder en reis naar het land Israël,
want zij, die het kind naar het leven stonden, zijn gestorven.

3.2.2.6 Onderwerpsrelatie

De onderwerpsrelatie geeft aan hoe de verhouding is tussen het onderwerp en de handeling van het werkwoord. In het nieuwtestamentisch Grieks zijn er drie onderwerpsrelaties: actief, passief en mediaal. De actieve verhouding houdt in dat het onderwerp de handeling van het werkwoord uitvoert (ik maak los), de passieve dat het onderwerp de handeling ondergaat (ik word losgemaakt) en de mediale dat de eigen sfeer of het eigen belang van het onderwerp bij de handeling betrokken is (ik maak los in mijn eigen belang, ik maak me los, ik laat me losmaken, of ook: ik word losgemaakt). In de volgende bijbelverzen zijn de woorden gecursiveerd die een vertaling zijn van werkwoordsvormen waarvan de onderwerpsrelatie respectievelijk actief, mediaal en passief is:

Matt. 3:11 *Ik doop* u met water tot bekering
Matt. 3:6 *zij lieten zich* in de rivier, de Jordaan, door hem *dopen*
Matt. 3:14 Ik heb nodig door U *gedoopt te worden*

3.2.2.7 Naamwoordelijke werkwoordsvormen

Het werkwoord kent naast de eigenlijk werkwoordelijke vormen ook vormen die te interpreteren zijn als zelfstandig en bijvoeglijk naamwoord. De vormen die als zelfstandig naamwoord dienst doen (minder gelukkig ook wel 'onbepaalde wijs' genoemd), kennen echter geen onderscheid in naamval, getal en geslacht, en ook niet in persoon en wijs, maar wel in tijd, aspect en onderwerpsrelatie. Die vormen die men als bijvoeglijke naamwoorden kan beschouwen (ook wel 'deelwoorden' genoemd), kennen zowel onderscheid in tijd, aspect en onderwerpsrelatie, als ook in naamval, getal en geslacht, maar niet in persoon en wijs. In de volgende verzen zijn de woorden gecursiveerd die een vertaling zijn van werkwoordsvormen die dienst doen als respectievelijk een zelfstandig naamwoord en een bijvoeglijk naamwoord:

Matt. 15:20 het *eten* met ongewassen handen maakt een mens niet onrein
Matt. 11:18 Johannes is gekomen, niet *etende*

## 3.3 De nummering van de woordvormen

De verschillende woordvormen die bij hetzelfde woord horen, zijn steeds direct na de woordstudie opgesomd en genummerd. De vormnummers worden in tegenstelling tot de woordnummers steeds voorafgegaan door een punt, die overeenkomt met de punt die in de tekstdelen het vormnummer aan het woordnummer verbindt. Het vormnummer is tussen vierkante haken gezet, als de betreffende vorm niet in de Textus Receptus voorkomt (bv. onder woord *1022 daneizō* 'uitlenen': .[5]). Als er maar één vorm in de tekstdelen van de Studiebijbel voorkomt, heeft deze ene vorm op de plaats waar de vormen worden opgesomd en genummerd, wel een vormnummer gekregen, maar dit nummer wordt verder niet gebruikt in de tekstdelen noch herhaald achter de zinsneden in de concordantie.

## 3.4 De vertaling van de woordvormen

De woordvormen die na de woordstudie vermeld worden, worden op een systematische wijze van elkaar onderscheiden. Bij elke woordvorm is een Nederlandse vertaling gegeven, en in het geval dat deze vertaling de betreffende woordvorm niet voldoende onderscheidt van andere woordvormen, wordt er tussen haakjes de informatie toegevoegd waarmee andere interpretaties uitgesloten worden. Alle mogelijkheden van interpretaties van woordvormen, oftewel alle variaties in betekenis die door vormverandering veroorzaakt worden, zijn na de inleiding in deel 11 schematisch weergegeven in een aantal vormoverzichten.

Soms is er meer dan één beschrijving van één woordvorm mogelijk doordat dezelfde woordvorm op verschillende plaatsen in het naamwoordelijk of werkwoordelijk systeem voorkomt.

We spreken dan van 'dubbelvormen'. In het geval van een dubbelvorm vindt men de verschillende interpretaties bij elkaar opgesomd, ook als één of meer van die interpretaties niet in het NT voorkomt. Slechts in het veel voorkomende geval dat een woordvorm in de vijfde naamval overeenkomt met die in de eerste, wordt deze vijfde naamval niet apart genoemd, maar steeds bij de eerste inbegrepen (zie 3.4.10).

In de Nederlandse vertaling van de woordvormen en de eventueel daaraan toegevoegde informatie worden een aantal vaste elementen gebruikt (zie ook de vormoverzichten na deze inleiding). Ze worden hieronder uitgelegd.

3.4.1 Het element: (dat)

Het kenmerk in de vertaling van vormen in de aanvoegende wijs is: (dat), bv. onder woord *1022 daneizō* 'uitlenen':

.2 daneizēte (dat) jullie lenen aan

3.4.2 Het element: moge/mogen

Het kenmerk in de vertaling van vormen in de wensende wijs is: moge/mogen, bv. onder woord *1020 damazō* 'bedwingen':

.1 damasai moge hij bedwingen (aor)

3.4.3 Het element: !

Het kenmerk in de vertaling van vormen in de bevelende wijs is het uitroepteken, bv. onder woord *1014 daknō* 'bijten':

.1 daknete bijt!

3.4.4 Het element: (aor)

Om onderscheid te maken met de duratieve en statische vormen, die soms dezelfde vertaling hebben, wordt aan de vertaling van alle momentane vormen de afkorting van aoristus (aor) tussen haakjes toegevoegd. Aoristus is namelijk de gebruikelijke naam voor de in het Nederlands ongebruikelijke groep momentane vormen. Zie het voorbeeld onder 3.4.2.

3.4.5 Het element: (med)

Omdat de vertaling van mediale vormen in veel gevallen niet verschilt van die van actieve of passieve vormen, wordt aan de vertaling van alle mediale vormen de afkorting van medium (med) tussen haakjes toegevoegd. Medium is namelijk de gebruikelijke naam voor de in het Nederlands ongebruikelijke groep mediale vormen. Een voorbeeld is te vinden onder woord *1010 daimonizomai* 'bezeten zijn':

.1 daimonizetai hij is bezeten (med)

3.4.6 Het element: (pass)

Omdat de vertaling van passieve vormen soms niet verschilt van die van actieve of mediale vormen, wordt aan de vertaling van alle passieve vormen de afkorting van passief (pass) tussen haakjes toegevoegd, bv. onder woord *1010 daimonizomai* 'bezeten zijn':

.9 daimonistheis bezeten (1 ev m; aor pass)

3.4.7 Het element: (1), (2), (3), (4) of (5)

Wanneer een woordvorm een bepaalde naamval aangeeft, wordt aan de vertaling van de woordvorm het cijfer van deze naamval (1, 2, 3, 4, of 5 voor respectievelijk eerste, tweede, derde, vierde en vijfde naamval) tussen haakjes toegevoegd. Zie het voorbeeld onder 3.4.6.

3.4.8 Het element: (ev) of (mv)
Wanneer een woordvorm een enkelvoudig of meervoudig getal aangeeft, wordt de afkorting van dit gegeven (ev of mv voor respectievelijk enkelvoud en meervoud) tussen haakjes aan de vertaling van de woordvorm toegevoegd, tenzij dit vanzelf uit de vertaling blijkt, bv. onder woord *1010 daimonizomai* 'bezeten zijn':
.1 daimonizomenos bezeten (1 ev m; med)
maar onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':
.3 daimonia boze geesten (1/4)

3.4.9 Het element: (m), (v) of (o)
Wanneer een woordvorm een bepaald geslacht aangeeft, wordt de afkorting van dat geslacht (m, v of o voor respectievelijk mannelijk, vrouwelijk en onzijdig) tussen haakjes aan de vertaling van de woordvorm toegevoegd – behalve bij zelfstandige naamwoorden, want daar is dit gegeven al vermeld in de beschrijving van de woordbetekenis. Zie het voorbeeld onder 3.4.6.

3.4.10 Het element: /
Wanneer een woordvorm meer dan één naamval of geslacht kan aangeven, worden de verschillende naamvallen of geslachten met een schuine streep van elkaar gescheiden; in het geval dat een woordvorm zowel een eerste als een vijfde naamval kan aangeven, wordt deze vijfde naamval niet apart vermeld, maar steeds bij de eerste inbegrepen. Bij de volgende woordvorm, te vinden onder woord *1011 daimonion* 'boze geest', mag men 1/4 dus opvatten als 1/4/5:
.3 daimonia boze geesten (1/4)

3.4.11 Het element: –
Wanneer een woordvorm meer dan één interpretatie toelaat – afgezien van verschillen in naamval en geslacht alleen, die met een schuine streep worden aangegeven –, worden de verschillende interpretaties door middel van een horizontaal streepje van elkaar gescheiden, bv. onder woord *1014 daknō* 'bijten':
.1 daknete jullie bijten – bijt!
Wanneer echter de vertaling van de woordvorm in de verschillende interpretaties dezelfde is, wordt er maar eenmaal een vertaling gegeven, bv. onder woord *1010 daimonizomai* 'bezeten zijn':
.3 daimonizomenon bezeten (4 ev m; med – 1/4 ev o; med)

## 4 DE CONCORDANTIE

### 4.1 De basistekst
Het derde en laatste onderdeel onder een woordnummer in de woordstudie-en-concordantiedelen is een opsomming van alle plaatsen, ofwel bijbelverzen, waar het woord voorkomt in de Griekse tekst van de Studiebijbel. Al deze onderdelen van alle woorden tezamen vormen een zogenaamde Grieks-Nederlandse concordantie: alle plaatsen waar het Griekse woord voorkomt, worden opgesomd, en in Nederlandse vertaling wordt een zinsnede uit het vermelde bijbelvers gegeven. Dit maakt het mogelijk om de verschillende Nederlandse vertalingen die er eventueel voor eenzelfde Grieks woord gebruikt worden, in één overzicht te bekijken. Dit is niet mogelijk in een Nederlandse concordantie: daar zijn de verschillende vertalingen van eenzelfde Grieks woord te vinden onder verschillende trefwoorden.

De Griekse tekst van de Studiebijbel is de basistekst voor het vaststellen van de vindplaatsen.

Bij deze tekst zijn de varianten inbegrepen: alle plaatsen waar een variant in de tekst voorkomt, worden in de concordantie gemarkeerd door tekens die rechts in de marge naast de zinsneden worden toegevoegd. Hoe dit gebeurt, wordt verderop uitgelegd (zie 4.5).

Een aantal woorden komt in vergelijking met andere woorden van dezelfde woordsoort erg veel voor en is in verband daarmee buiten de concordantie gehouden; in deel 12 geldt dit voor: *1027 de* 'maar', *1084 dia* 'door', *1293 ean* 'als eventueel', *1294 heautou* 'zichzelf', *1324 egō* 'ik', *1337 ei* 'als', *1341 eidon* 'zien', *1357 eimi* 'zijn', *1357III eipon* 'zeggen', *1363 eis* 'naar', *1379 ek* 'uit', *1409 ekeinos* 'die daarginds', *1548 en* 'in', *1731 epi* 'op', *1881 erchomai* 'gaan', *1994 echō* 'hebben', *1995 heōs* 'tot'. Ook al worden de vindplaatsen van deze woorden niet genoemd, de bijbehorende woordstudies en eventuele woordvormen worden natuurlijk wel gepresenteerd.

### 4.2 De plaatsaanduiding

Van alle woorden die in de concordantie opgenomen zijn, worden de vindplaatsen aangeduid met bijbelboeknaam, hoofdstuk- en versnummer. Deze plaatsaanduidingen zijn gebaseerd op de versindeling zoals die te vinden is in de Griekse tekst van de Studiebijbel; deze versindeling komt overeen met die van de Textus Receptus in de Stephanuseditie uit het jaar 1550. Zijn er meer plaatsen in één bijbelboek waar eenzelfde woord voorkomt, dan wordt het bijbelboek niet herhaald in de opsomming van de plaatsen. Bij de bijbelboeken die geen hoofdstukken hebben (Filem., 2Joh., 3Joh. en Jud.), is er vanzelf geen hoofdstuknummer afgedrukt.

### 4.3 De zinsnede

Na elke plaatsaanduiding in de concordantie is er een regel tekst in Nederlandse vertaling afgedrukt. De vertaling waaruit deze regel tekst geselecteerd is, is gewoonlijk de Nieuwe Vertaling, oftewel de NBG-vertaling van 1951. Slechts in die gevallen dat er van het Griekse woord waarvan de vindplaats genoemd is, geen vertaling in de NBG-vertaling aan te wijzen is, wordt er, als er wel een vertaling van dat woord in de Statenvertaling te vinden is, een regel tekst uit de Statenvertaling (editie 1977) afgedrukt. Vóór zo'n zinsnede uit de Statenvertaling is steeds de afkorting SV toegevoegd, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Marc. 7:30 SV vond zij, dat de **duivel** uitgevaren was, en de dochter liggende

Wanneer de versindeling van de Nieuwe Vertaling of van de Statenvertaling afwijkt van de versindeling in de Griekse tekst, is het afwijkende versnummer tussen haakjes in de zinsnede opgenomen, bv. onder hetzelfde woord:

Marc. 7:26 (27) En zij vroeg Hem de **boze geest** uit haar dochter te drijven.

De vertaling van het Griekse woord waarvan de plaats genoemd wordt, verschijnt gewoonlijk in een vette letter. Als er geen vette letters zijn, betekent dit dat men niet zonder meer één of meer woorden in de NBG- of Statenvertaling als vertaling van het Griekse woord kan aanwijzen. Gewoonlijk wordt dan op de tweede regel een letterlijke vertaling gegeven waarin men wel een of meer woorden in een vette letter vindt, bv. weer onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Joh. 7:20 Gij zijt bezeten; wie tracht U te doden?
letterlijk: Gij hebt een **boze geest**; wie tracht U te doden?

Voor elke keer dat eenzelfde Grieks woord ook binnen één vers voorkomt, is er een aparte regel genomen, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Matt. 9:34 Maar de Farizeeën zeiden: Door de overste der **boze geesten**
drijft Hij de **geesten** uit.

Wanneer de tekst van twee van deze opeenvolgende regels niet doorloopt, worden aan het eind van de eerste regel of aan het begin van de tweede drie puntjes geplaatst, bv. onder woord *1022 daneizō* 'uitlenen':

Luc. 6:34 indien **gij leent** aan hen, van wie gij hoopt iets te ontvangen, ...
Ook zondaars **lenen** aan zondaars om evenveel terug te ontvangen.

Wanneer de tekst van een tweede regel midden uit een voorafgaande regel is weggehaald, wordt de plaats in de eerste regel waar de tweede regel thuishoort, gemarkeerd met het teken )( , en dit teken wordt dan herhaald aan het begin van de tweede regel, bv. onder woord *1186 didōmi* 'geven':

Joh. 17:2 gelijk **Gij** Hem macht **hebt gegeven** over alle vlees,
om )( eeuwig leven te schenken.
letterlijk: opdat **Hij** eeuwig leven **schenkt**.
)(: aan al wat **Gij** Hem **gegeven hebt**,

## 4.4 De verwijzing naar de woordvormen

Wanneer er na de woordstudie twee of meer genummerde woordvormen opgesomd zijn, wordt rechts van elke zinsnede en voorafgegaan door een punt het nummer van de vorm vermeld die in de Griekse tekst van het betreffende bijbelvers voorkomt. Op deze manier kan men informatie die in de vertaling niet zichtbaar is, maar wel in de Griekse vorm ligt opgesloten, achterhalen door te kijken bij de woordvorm waarnaar verwezen wordt. Informatie betreffende naamval, getal, geslacht, tijd, wijs, aspect en onderwerpsrelatie (zie hoofdstuk 3 De woordvormen) is bij vertaling vaak verloren gegaan. Zo verwijst in het volgende voorbeeld .6 naar de zesde vorm in de lijst die onder woord *1028 deēsis* 'verzoek, bede' te vinden is:

Luc. 2:37 en zij diende God onafgebroken in de tempel, met vasten en **bidden**, .6

Door bij de vertaling van vorm 6 in de lijst te kijken, kan men bijvoorbeeld concluderen dat er in het Grieks een meervoud ('gebeden') is gebruikt, wat in de Nederlandse vertaling 'bidden' niet meer zichtbaar is.

## 4.5 De vermelding van varianten

Alle plaatsen in de tekstdelen waar er een verschil in tekst is tussen de Textus Receptus (TR) en drie andere tekstedities (N25, N26 en H-F; zie voor meer informatie de inleiding bij een tekstdeel) worden in de concordantie gemarkeerd. Bij deze zogenaamde varianten maken we onderscheid tussen weglatingen uit de TR, toevoegingen aan de TR, variaties in plaats, wisselingen van twee vormen van hetzelfde trefwoord met dezelfde woordomgeving, en andere tekstverschillen. Deze vijf soorten varianten worden kenbaar gemaakt met behulp van de tekens die hieronder worden uitgelegd.

### 4.5.1 De markering: °

Wanneer er een woord wel in de TR voorkomt, maar door een of meer van de drie andere tekstedities wordt weggelaten of tussen vierkante haken wordt gezet, wordt dit met behulp van een cirkeltje in de marge rechts van de betreffende zinsnede in de concordantie aangegeven, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Marc. 16:9 van wie Hij zeven **boze geesten** uitgedreven had. .3°

### 4.5.2 De markering: ˅

Wanneer er een woord niet in de TR voorkomt, maar in een of meer van de drie andere tekstedities wel is opgenomen, wordt deze toevoeging met behulp van een driehoekje in de marge rechts van de betreffende zinsnede in de concordantie aangegeven, bv. onder woord *1053 dexios* 'rechter':

Openb. 10:5 En de engel ... hief zijn **rechter**hand op naar de hemel, .5˅

4.5.3 De markering: °▾

Wanneer de TR en een of meer van de drie andere teksteditities hetzelfde woord op verschillende plaatsen in de zin hebben staan, wordt deze variatie in plaats met een combinatie van een cirkeltje en een driehoekje in de marge rechts van de betreffende zinsnede in de concordantie aangegeven, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Marc. 7:29 Om dit woord, ga heen, de **boze geest** is uit uw dochter gevaren. .1 °▾

4.5.4 De markering: /

Wanneer er in de TR en een of meer van de drie andere teksteditities verschillende vormen van hetzelfde woord met verder dezelfde woordomgeving te lezen zijn, wordt deze wisseling aangegeven door na de betreffende zinsnede in de concordantie eerst het nummer van de TR-vorm en daarna het nummer uit een of meer andere teksteditities te noemen, gescheiden door een schuine streep, bv. onder woord *1022 daneizō* 'uitlenen':

Luc. 6:34 indien **gij leent** aan hen, van wie gij hoopt iets te ontvangen, ... .2/.[5]

4.5.5 De markering: °°

Wanneer er woorden uit de TR betrokken zijn bij een tekstverschil dat niet tot een van bovengenoemde gevallen gerekend kan worden, zijn er twee cirkeltjes in de marge rechts van de betreffende zinsnede geplaatst, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Marc. 7:30 SV vond zij, dat de **duivel** uitgevaren was, en de dochter liggende .1 °°

4.5.6 De markering: ▾▾

Wanneer er in een of meer van de drie teksteditities die met de TR vergeleken worden, woorden voorkomen die betrokken zijn bij een tekstverschil dat niet tot een van bovengenoemde gevallen gerekend kan worden, dan worden er twee driehoekjes in de marge rechts van de betreffende zinsnede geplaatst, bv. onder woord *1011 daimonion* 'boze geest':

Marc. 7:30 vond zij het kind te bed liggen en de **boze geest** uitgevaren. .1 ▾▾

# δ

## 1010 δαιμονίζομαι daimonizomai

Het werkwoord *daimonizomai* betekent 'bezeten zijn, een of meer boze geesten hebben'.

In Matt.15:22 lezen we: mijn dochter 'is bezeten', dat wil zeggen: zij wordt door demonen gekweld (vgl. *1011 daimonion* 'demon'). Elders komt *daimonizomai* alleen voor als een zelfstandig gebruikt deelwoord: 'bezetene'. De bezetenheid gaat vaak gepaard met lichamelijke stoornissen, bv. doofstomheid (Matt.9:32), blindheid en stomheid (Matt.12:22) of ongewone kracht en agressiviteit (Matt.8:28). De bezetenen houden zich bijvoorbeeld op bij grafsteden (Matt.8:28) of in eenzame en woeste gebieden (Luc.8:29).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαιμονίζεται | daimonizetai | hij is bezeten (med) |
| .2 | δαιμονιζόμενος | daimonizomenos | bezeten (1 ev m; med) |
| .3 | δαιμονιζόμενον | daimonizomenon | bezeten (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .4 | δαιμονιζομένου | daimonizomenou | bezeten (2 ev m/o; med) |
| .5 | δαιμονιζομένῳ | daimonizomenōi | bezeten (3 ev m/o; med) |
| .6 | δαιμονιζόμενοι | daimonizomenoi | bezeten (1 mv m; med) |
| .7 | δαιμονιζομένους | daimonizomenous | bezeten (4 mv m; med) |
| .8 | δαιμονιζομένων | daimonizomenōn | bezeten (2 mv m/v/o; med) |
| .9 | δαιμονισθείς | daimonistheis | bezeten (1 ev m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:24 | men bracht ... **bezetenen** en maanzieken en verlamden, en Hij genas hen. | .7 |
| | 8:16 | Toen het nu avond werd, bracht men vele **bezetenen** tot Hem; | .7 |
| | 8:28 | kwamen Hem twee **bezetenen** uit de grafsteden tegemoet, zeer gevaarlijke, | .6 |
| | 8:33 | de hoeders ... kwamen in de stad en berichtten alles, ook van de **bezetenen**. | .8 |
| | 9:32 | Terwijl zij heengingen, zie, men bracht een doofstomme **bezetene** bij Hem. | .3 |
| | 12:22 | Toen bracht men een **bezetene** tot Hem, die blind en stom was. | .2 |
| | 15:22 | Heb medelijden met mij, Here, ..., mijn dochter **is** deerlijk **bezeten**. | .1 |
| Marc. | 1:32 | brachten zij tot Hem allen, die ernstig ongesteld waren, en de **bezetenen**. | .7 |
| | 5:15 | En zij kwamen bij Jezus en zagen de **bezetene** zitten, gekleed | .3 |
| | 5:16 | die het hadden gezien, verhaalden hun, hoe het met de **bezetene** gegaan was | .5 |
| | 5:18 | smeekte de **bezetene** Hem, dat hij bij Hem mocht blijven. | .9 |
| Luc. | 8:36 | zij, die het gezien hadden, verhaalden hun, hoe de **bezetene** genezen was. | .9 |
| Joh. | 10:21 | Anderen zeiden: Dit zijn geen woorden voor een **bezetene**, | .4 |

## 1011 δαιμόνιον daimonion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *daimonion* betekent (1) '(hogere) macht, (lagere) godheid',

en (2) '(boze) geest, demon, duivel'.

In de betekenis van 'hogere macht' of 'lagere godheid' komt *daimonion* voor in Hand.17:18, waar de Grieken zeggen dat Paulus een verkondiger van vreemde 'goden' schijnt te zijn.

Voor joden en christenen heeft *daimonion* de betekenis 'boze geest, demon, duivel'. Demonen zijn geestelijke wezens die slecht en kwaadaardig zijn. Ze staan onder de heerschappij van Beëlzebul, hun overste (Matt.12:24). Ze kunnen in een mens binnenkomen (Luc.8:30), door hem heen spreken, zijn persoonlijkheid veranderen en hem lichamelijke en psychische schade toebrengen (vgl. Marc.5:1-20). In 1Tim.4:1 lezen we dat ze dwaalleringen kunnen veroorzaken. Verder worden de demonen beschouwd als de realiteit achter de heidense afgoden (1Cor.10:20-21, Openb.9:20).

Wanneer men *daimonion* en *1013 daimōn* met elkaar vergelijkt, ziet men dat het eerste woord het gebruikelijke woord voor 'demon, boze geest' is in het NT. Een verschil in betekenis is dat het tweede woord meer de gedachte aan macht en persoonlijkheid oproept dan het eerste.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαιμόνιον | daimonion | boze geest (1/4) |
| .2 | δαιμονίου | daimoniou | boze geest (2) |
| .3 | δαιμόνια | daimonia | boze geesten (1/4) |
| .4 | δαιμονίων | daimoniōn | boze geesten (2) |
| .5 | δαιμονίοις | daimoniois | boze geesten (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:22 | Here, Here, hebben wij niet ... in uw naam **boze geesten** uitgedreven ...? | .3 |
| | 9:33 | En nadat de **boze geest** was uitgedreven, sprak de doofstomme. | .2 |
| | 9:34 | Maar de Farizeeën zeiden: Door de overste der **boze geesten** | .4 |
| | | drijft Hij de **geesten** uit. | .3 |
| | 10:8 | Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft **boze geesten** uit. | .3 |
| | 11:18 | en zij zeggen: Hij heeft een **boze geest**. | .1 |
| | 12:24 | Maar de Farizeeën ... zeiden: Deze drijft de **boze geesten** slechts uit | .3 |
| | | door Beëlzebul, de overste der **geesten**. | .4 |
| | 12:27 | indien Ik door Beëlzebul de **boze geesten** uitdrijf, | .3 |
| | 12:28 | indien Ik door de Geest Gods de **boze geesten** uitdrijf, | .3 |
| | 17:18 | En Jezus bestrafte hem en de **boze geest** ging van hem uit, | .1 |
| Marc. | 1:34 | en vele **boze geesten** dreef Hij uit | .3 |
| | | en Hij liet de **geesten** niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden. | .3 |
| | 1:39 | en de **boze geesten** dreef Hij uit. | .3 |
| | 3:15 | en om macht te hebben **boze geesten** uit te drijven. | .3 |
| | 3:22 | Hij heeft Beëlzebul, en door de overste der **boze geesten** | .4 |
| | | drijft Hij de **geesten** uit. | .3 |
| | 6:13 | En zij dreven vele **boze geesten** uit en zalfden vele zieken met olie | .3 |
| | 7:26 | (27) En zij vroeg Hem de **boze geest** uit haar dochter te drijven. | .1 |
| | 7:29 | Om dit woord, ga heen, de **boze geest** is uit uw dochter gevaren. | .1 °▾ |
| | 7:30 | SV vond zij, dat de **duivel** uitgevaren was, en de dochter liggende | .1 °° |
| | | vond zij het kind te bed liggen en de **boze geest** uitgevaren. | .1 ▾▾ |
| | 9:38 | Meester, wij hebben iemand ... in uw naam **boze geesten** zien uitdrijven, | .3 |
| | 16:9 | van wie Hij zeven **boze geesten** uitgedreven had. | .3 - |
| | 16:17 | in mijn naam zullen zij **boze geesten** uitdrijven, | .3 - |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:33 | En in de synagoge was iemand met een boze, onreine geest | .2 |
| | | letterlijk: ... met een geest van een onreine **demon**. | |
| | 4:35 | En de **boze geest** wierp hem in het midden neer en voer van hem uit | .1 |
| | 4:41 | Van velen voeren ook **boze geesten** uit, | .3 |
| | 7:33 | en gij zegt: Hij heeft een **boze geest**! | .1 |
| | 8:2 | van wie zeven **boze geesten** uitgegaan waren, | .3 |
| | 8:27 | kwam Hem een man uit de stad tegemoet, die door **boze geesten** bezeten was, | .3 |
| | 8:29 | hij ... werd door de **geest** naar eenzame streken gedreven. | .2" |
| | 8:30 | want vele **geesten** waren in hem gevaren. | .3 |
| | 8:33 | En de **geesten** voeren uit die mens en voeren in de zwijnen | .3 |
| | 8:35 | zij ... vonden de mens, van wie de **boze geesten** uitgevaren waren, | .3 |
| | 8:38 | de man, van wie de **boze geesten** uitgevaren waren, | .3 |
| | 9:1 | Toen riep Hij de twaalven samen en gaf hun macht ... over alle **boze geesten** | .3 |
| | 9:42 | En nog terwijl hij naderbij kwam, wierp de **boze geest** hem op de grond | .1 |
| | 9:49 | Meester, wij hebben iemand in uw naam **boze geesten** zien uitdrijven | .3 |
| | 10:17 | Here, ook de **boze geesten** onderwerpen zich aan ons in uw naam. | .3 |
| | 11:14 | En Hij was bezig een **boze geest** uit te drijven en deze was stom. | .1 |
| | | En het geschiedde, toen de **geest** uitgevaren was, dat de stomme sprak. | .2 |
| | 11:15 | sommigen van hen zeiden: Door Beëlzebul, de overste der **boze geesten**, | .4 |
| | | drijft Hij de **geesten** uit. | .3 |
| | 11:18 | Want gij zegt, dat Ik door Beëlzebul de **boze geesten** uitdrijf. | .3 |
| | 11:19 | Indien Ik door Beëlzebul de **boze geesten** uitdrijf, | .3 |
| | 11:20 | indien Ik door de vinger Gods de **boze geesten** uitdrijf, | .3 |
| | 13:32 | Zie, Ik drijf **boze geesten** uit en volbreng genezingen, heden en morgen, | .3 |
| Joh. | 7:20 | Gij zijt bezeten; wie tracht U te doden? | .1 |
| | | letterlijk: Gij hebt een **boze geest**; wie tracht U te doden? | |
| | 8:48 | Zeggen wij niet terecht, dat Gij een Samaritaan zijt en bezeten zijt? | .1 |
| | | letterlijk: ..., dat Gij een Samaritaan zijt en een **boze geest** hebt? | |
| | 8:49 | Ik ben niet bezeten, maar Ik eer mijn Vader, | .1 |
| | | letterlijk: Ik heb niet een **boze geest**, maar Ik eer mijn Vader, | |
| | 8:52 | Nu weten wij, dat Gij bezeten zijt. | .1 |
| | | letterlijk: Nu weten wij, dat Gij een **boze geest** hebt. | |
| | 10:20 | En velen van hen zeiden: Hij is bezeten en waanzinnig; | .1 |
| | | letterlijk: ...: Hij heeft een **boze geest** en is waanzinnig; | |
| | 10:21 | een **boze geest** kan toch de ogen van blinden niet openen? | .1 |
| Hand. | 17:18 | Hij schijnt een verkondiger van vreemde **goden** te zijn; | .4 |
| 1Cor. | 10:20 | dat hun offeren een offeren is aan **boze geesten** en niet aan God | .5 |
| | | en ik wil niet, dat gij in gemeenschap komt met de **boze geesten**. | .4 |
| | 10:21 | Gij kunt niet de beker des Heren drinken èn de beker der **boze geesten**, | .4 |
| | | gij kunt niet aan de tafel des Heren ... èn aan de tafel der **boze geesten**. | .4 |
| 1Tim. | 4:1 | doordat zij dwaalgeesten en leringen van **boze geesten** volgen, | .4 |
| Jac. | 2:19 | (maar) dat geloven de **boze geesten** ook en zij sidderen. | .3 |
| Openb. | 9:20 | om de **boze geesten** niet (meer) te aanbidden | .3 |
| | 16:14 | want het zijn geesten van **duivelen**, die tekenen doen, | .4" |
| | 18:2 | en zij is geworden een woonplaats van **duivelen**, | .4" |

## 1012 δαιμονιώδης daimoniōdēs

Het bijvoeglijk naamwoord *daimoniōdēs* betekent 'demonisch, onder demonische invloed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαιμονιώδης | daimoniōdēs | duivels (1 ev m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 3:15 | maar zij is aards, ongeestelijk, **duivels**; |

## 1013 δαίμων daimōn

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *daimōn* betekent (1) '(hogere) macht, (lagere) godheid', en (2) '(boze) geest, demon, duivel'.

Zie verder *1011 daimonion*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαίμονος | daimonos | boze geest (2) |
| .2 | δαίμονες | daimones | boze geesten (1) |
| .3 | δαιμόνων | daimonōn | boze geesten (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:31 | De **boze geesten** smeekten ... laat ons dan in de kudde zwijnen varen. | .2 |
| Marc. | 5:12 | SV En al de **duivelen** baden ...: Zend ons in die zwijnen, | .2 |
| Luc. | 8:29 | hij ... werd door de **geest** naar eenzame streken gedreven. | .1 |
| Openb. | 16:14 | want het zijn geesten van **duivelen**, die tekenen doen, | .3 |
| | 18:2 | en zij is geworden een woonplaats van **duivelen**, | .3 |

## 1014 δάκνω daknō

Het werkwoord *daknō* betekent 'bijten'.

Op de enige plaats waar *daknō* in het NT voorkomt (Gal.5:15), heeft het een overdrachtelijke betekenis: het onderlinge 'bijten' dat Paulus bij de Galaten veronderstelt, is een 'bijten' in de zin van 'kwaad doen, naar doen tegen, kwetsen, pijn doen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δάκνετε | daknete | jullie bijten – bijt! |

| | | |
|---|---|---|
| Gal. | 5:15 | Indien **gij** echter elkander **bijt** en vereet, |

## 1015 δάκρυ dakru

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dakru* – of ook wel *dakruon* (vgl. woord *1016*) – betekent 'traan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δάκρυσιν | dakrusin | tranen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 7:38 | en zij ... begon met haar **tranen** zijn voeten nat te maken | |
| | 7:44 | maar zij heeft met **tranen** mijn voeten nat gemaakt | |

**1016** **δάκρυον** **dakruon**

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dakruon* betekent 'traan'.

De tweede naamval *dakruōn* zou qua vorm ook van *1015 dakru* 'traan' afkomstig kunnen zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δάκρυον | dakruon | traan (4) |
| .2 | δακρύων | dakruōn | tranen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:24 | SV de vader van het kind, roepende met **tranen**, zeide: | .2° |
| Hand. | 20:19 | dienende de Here met alle ootmoed, onder **tranen** en beproevingen, | .2 |
| | 20:31 | dat ik ... niet heb opgehouden ieder ... onder **tranen** terecht te wijzen. | .2 |
| 2Cor. | 2:4 | Want in ... beklemdheid des harten heb ik onder vele **tranen** u geschreven, | .2 |
| 2Tim. | 1:4 | immers, als ik denk aan uw **tranen**, verlang ik u te zien | .2 |
| Hebr. | 5:7 | heeft Hij gebeden en smekingen onder sterk geroep en **tranen** geofferd | .2 |
| | 12:17 | toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder **tranen** zocht. | .2 |
| Openb. | 7:17 | en God zal alle **tranen** van hun ogen afwissen. | .1 |
| | 21:4 | Hij zal alle **tranen** van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, | .1 |

**1017** **δακρύω** **dakruō**

Het werkwoord *dakruō* betekent 'tranen hebben, tranen laten gaan, wenen'.

Vergelijk *1015 dakru* 'traan'. Een vergelijkbare betekenis heeft *2500 klaiō* '(hardop) huilen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδάκρυσεν | edakrusen | hij weende (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 11:35 | Jezus **weende**. |

**1018** **δακτύλιος** **daktulios**

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *daktulios* betekent 'ring (om een vinger)'.

In de Oudheid werden ringen, voorzien van een afbeelding in reliëf, vaak gebruikt om een waarmerk af te drukken op bijvoorbeeld een document of het omslag ervan. Zo'n waarmerk noemt men 'zegel'; de handeling heet 'verzegelen' (zie verder bij *4347 sphragis* 'zegel' en *4346 sphragizō* 'verzegelen'). Of de ring in Luc.15:22 ook een zegelring is en niet slechts een sierring, valt uit het verhaal van Lucas niet op te maken.

Vergelijk voor de betekenis ook *1019 daktulos* 'vinger'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δακτύλιον | daktulion | ring (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 15:22 | en doet hem een **ring** aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. |

## 1019 δάκτυλος daktulos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *daktulos* betekent 'vinger'.

Wanneer er gezegd wordt dat de Farizeeën en schriftgeleerden de lasten die ze de mensen opleggen, zelfs niet met hun vinger willen verroeren (Matt.23:4), houdt dat in dat ze zelfs niet de minste moeite willen doen voor het houden van de geboden die ze als lasten op de mensen leggen, d.w.z.: ze willen er geen vinger voor uitsteken. Wanneer Jezus met de 'vinger' van God demonen uitdrijft, is er blijkbaar een bepaalde betrokkenheid van Gods kant die in Luc.11:20 mogelijk met '(uit)wijzen' geassocieerd wordt (vgl. in het OT: Ex.8:19, 31:18, Deut.9:10, Ps.8:4); in de parallelle tekst Matt.12:28 vinden we in plaats van 'vinger Gods' de woorden 'Geest Gods'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δάκτυλον | daktulon | vinger (4) |
| .2 | δακτύλου | daktulou | vinger (2) |
| .3 | δακτύλῳ | daktulōi | vinger (3) |
| .4 | δακτύλους | daktulous | vingers (4) |
| .5 | δακτύλων | daktulōn | vingers (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:4 | maar zelf willen zij ze met hun **vinger** niet verroeren. | .3 |
| Marc. | 7:33 | Hij nam hem terzijde, buiten de schare, en stak zijn **vingers** in zijn oren. | .4 |
| Luc. | 11:20 | indien Ik door de **vinger** Gods de boze geesten uitdrijf, | .3 |
| | 11:46 | en zelf raakt gij die lasten niet met één uwer **vingers** aan. | .5 |
| | 16:24 | opdat hij de top van zijn **vinger** in water dope en mijn tong verkoele, | .2 |
| Joh. | 8:6 | Maar Jezus bukte neder en schreef met de **vinger** op de grond. | .3 |
| | 20:25 | Indien ik ... mijn **vinger** niet steek in de plaats der nagels | .1 |
| | 20:27 | Daarna zeide Hij tot Tomas: Breng uw **vinger** hier en zie mijn handen | .1 |

## 1020 δαμάζω damazō

Het werkwoord *damazō* betekent 'bedwingen, in bedwang houden, onder controle brengen of houden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαμάσαι | damasai | moge hij bedwingen (aor) – bedwingen (aor) |
| .2 | δαμάζεται | damazetai | hij wordt bedwongen (med) |
| .3 | δεδάμασται | dedamastai | hij is bedwongen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 5:4 | en niemand was bij machte hem **te bedwingen**. | .1 |
| Jac. | 3:7 | Want alle soorten van wilde dieren ... **worden bedwongen** | .2 |
| | | en **zijn bedwongen** door de menselijke natuur. | .3 |
| | 3:8 | maar de tong kan geen mens **bedwingen**. Zij is een onberekenbaar kwaad, | .1 |

| 1021 | δάμαλις | damalis |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *damalis* betekent 'jonge koe, vaars'.

De wet schreef voor, dat wie onrein geworden was door aanraking van een dode, zich moest laten besprenkelen met het zogenaamde 'reinigingswater', dat gemaakt werd met behulp van de as van een rode 'jonge koe' (Num.19). In de brief aan de Hebreeën wordt dit offer vergeleken met het offer van Christus: wanneer het bloed van stieren en bokken en de as van een 'jonge koe' al een heiligende en reinigende werking hebben, zal dit nog veel meer het geval zijn met het bloed van Christus (Hebr.9:13).

| .1 | δαμάλεως | damaleōs | vaars (2) |
|---|---|---|---|

| Hebr. | 9:13 | als (reeds) ... de besprenging met de as der **vaars** ... heiligt, |
|---|---|---|

| 1022 | δανείζω | daneizō |
|---|---|---|

Het werkwoord *daneizō* – ook wel gespeld als *danizō* – betekent '(geld) uitlenen, (geld) te leen geven', en in mediale vormen '(geld) lenen, (geld) te leen ontvangen'.

Vergelijk voor de betekenis *2498II kichrēmi* '(dingen) uitlenen'

| .1 | δανείζουσιν | daneizousin | zij lenen (aan) – lenend (aan) (3 mv m/o) |
|---|---|---|---|
| .2 | δανείζητε | daneizēte | (dat) jullie lenen (aan) |
| .3 | δανείζετε | daneizete | jullie lenen (aan) – leent (aan)! |
| .4 | δανείσασθαι | daneisasthai | lenen (van) (aor med) |
| .[5] | δανίσητε | danisēte | (dat) jullie lenen (aan) (aor) |

| Matt. | 5:42 | Geef hem, die van u vraagt, en wijs hem niet af, die van u **lenen** wil. | .4 |
|---|---|---|---|
| Luc. | 6:34 | indien **gij leent** aan hen, van wie gij hoopt iets te ontvangen, ... | .2/.[5] |
| | | Ook zondaars **lenen** aan zondaars om evenveel terug te ontvangen. | .1 |
| | 6:35 | en doet hun goed en **leent** zonder op vergelding te hopen, | .3 |

| 1023 | δάνειον | daneion |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *daneion* – ook wel gespeld als *danion* – betekent 'lening, geleend geld'.

De slaaf in de gelijkenis van de koning die afrekening hield met zijn slaven, had tienduizend talenten van zijn heer geleend. Toen hij die later niet meer terug kon betalen, schold de heer hem zijn 'lening' kwijt (Matt.18:27).

| .1 | δάνειον | daneion | lening (1/4) |
|---|---|---|---|

| Matt. | 18:27 | en hij liet hem vrij en schold hem de **schuld** kwijt. |
|---|---|---|

| 1024 | δανειστής | daneistēs |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *daneistēs* – ook wel gespeld als *danistēs* – betekent 'geldschieter'.

Een 'geldschieter' is iemand die beroepsmatig, tegen een bepaalde rente, geld uitleent. Vaak wordt *daneistēs* met 'schuldeiser' vertaald, maar men moet bedenken dat 'schuldeiser' geen beroep is, al zal het wel zo zijn dat de beroepsmatige 'geldschieter' regelmatig een bepaalde lening zal willen terugvorderen en dus als 'schuldeiser' zal optreden.

Het woord is afgeleid van *1022 daneizō* 'geld uitlenen'

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δανειστῇ | daneistēi | geldschieter (3) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 7:41 | Een **schuldeiser** had twee schuldenaars. |

| 1025 | δαπανάω | dapanaō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dapanaō* betekent '(geld) uitgeven'.

Met een vierde naamval bij *dapanaō* kan aangegeven worden wat men uitgeeft (bv.: het hele vermogen; Marc.5:26), maar deze kan ook ontbreken: in Hand.21:24 is onvermeld gelaten wat Paulus wel zou moeten uitgeven.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαπανήσω | dapanēsō | (dat) ik uitgeef (aor) – ik zal uitgeven |
| .2 | δαπανήσητε | dapanēsēte | (dat) jullie uitgeven (aor) |
| .3 | δαπάνησον | dapanēson | geef uit! (aor) |
| .4 | δαπανήσαντος | dapanēsantos | uitgevend (2 ev m/o; aor) |
| .5 | δαπανήσασα | dapanēsasa | uitgevend (1 ev v; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 5:26 | (25) ... een vrouw, **die** ... (26) ... al het hare daaraan **ten koste had gelegd** | .5 |
| Luc. | 15:14 | **Toen** hij **er** alles **doorgebracht had**, kwam er een zware hongersnood | .4 |
| Hand. | 21:24 | neem hen mede, heilig u met hen en **draag de kosten** voor hen, | .3 |
| 2Cor. | 12:15 | **Ik** voor mij **zal** zeer gaarne **offers brengen**, ja, mijzelf opofferen | .1 |
| Jac. | 4:3 | om het in uw hartstochten door te brengen.<br>letterlijk: opdat **gij het** in uw hartstochten **doorbrengt**. | .2 |

| 1026 | δαπάνη | dapanē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dapanē* betekent 'uitgave, totaalsom van uitgaven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δαπάνην | dapanēn | uitgave (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 14:28 | wie van u ... zet zich niet eerst neder om de **kosten** te berekenen, |

| **1027** | **δέ** | **de** |
|---|---|---|

De partikel *de* geeft een gedachtensprong naar iets of iemand anders, een wisseling in aandacht aan; omdat zo'n gedachtensprong in het Nederlands niet met een enkel woord overeenkomt, varieert de vertaling: men vertaalt wel met woorden als 'maar', 'en', 'nu', maar men laat *de* ook wel onvertaald. Men komt *de* nooit als eerste woord in de zin of bijzin tegen, maar gewoonlijk als tweede woord, of in elk geval zo snel mogelijk na het eerste woord.

Gedachtensprongen die met *de* worden aangegeven, zijn bijvoorbeeld: een wisseling van persoon (bv. in Matt.6:5-6: schijnheiligen ... u), een sprong in de tijd (bv. in Hand.22:30: de volgende morgen), een wisseling van onderwerp (bv. in 1Cor.7:1: wat betreft wat u hebt geschreven), een verandering van plaats (bv. in Hand.9:36: in Joppe), een wisseling van ontkennend en bevestigend (bv. in Matt.10:28: wees niet bang voor ... wees veeleer bang voor), een opmerking 'tussen haakjes' (bv. in Hand.12:3: het waren de dagen der ongezuurde broden), enz.

| .1 | δέ/δ' | de/d' | maar |
|---|---|---|---|

| **1028** | **δέησις** | **deēsis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *deēsis* betekent 'verzoek, bede, gebed (met een verzoek)'.

Het 'verzoek' dat met *deēsis* wordt aangeduid, houdt in dat men vraagt om te voorzien in een bepaalde nood. Het 'verzoek' zou ook wel tot (hoger geplaatste) mensen gericht kunnen zijn, maar in het NT is het steeds God tot wie men zich richt; de vertaling luidt daarom ook wel 'gebed' of 'smeking'.

Vergelijk voor de betekenis *3793 proseuchē* 'gebed'. Het woord is afgeleid van *1054 deomai* 'vragen, smeken'.

| .1 | δέησις | deēsis | gebed (1) |
|---|---|---|---|
| .2 | δέησιν | deēsin | gebed (4) |
| .3 | δεήσεως | deēseōs | gebed (2) |
| .4 | δεήσει | deēsei | gebed (3) |
| .5 | δεήσεις | deēseis | gebeden (1/4) |
| .6 | δεήσεσιν | deēsesin | gebeden (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:13 | Wees niet bevreesd, Zacharias, want uw **gebed** is verhoord | .1 |
| | 2:37 | en zij diende God onafgebroken in de tempel, met vasten en **bidden**, | .6 |
| | 5:33 | De discipelen van Johannes vasten dikwijls en doen hun **gebeden**, | .5 |
| Hand. | 1:14 | SV Deze allen waren eendrachtig volhardende in het ...**smeken**, | .4° |
| Rom. | 10:1 | de begeerte mijns harten en mijn **gebed** over hun behoud gaan tot God uit. | .1 |
| 2Cor. | 1:11 | terwijl ook gij ons te hulp komt met uw **voorbede**, | .4 |
| | 9:14 | terwijl zij ook in hun **gebed** het verlangen naar u uitspreken | .4 |
| Ef. | 6:18 | En bidt daarbij met aanhoudend bidden en **smeken** ... in de Geest, | .3 |
| | | daartoe wakende met alle volharding en **smeking** voor alle heiligen: | .4 |
| Fil. | 1:4 | immers, in al mijn **gebeden** | .4 |
| | | bid ik telkens voor u allen met blijdschap, | .2 |
| | | letterlijk: doe ik het **gebed** telkens voor u allen met blijdschap, | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 1:19 | Want ik weet, dat dit mij tot behoud zal strekken door uw **gebed** | .3 |
| | 4:6 | laten ... uw wensen door gebed en **smeking** ... bekend worden bij God. | .4 |
| 1Tim. | 2:1 | Ik vermaan u ... **smekingen** ... en dankzeggingen te doen voor alle mensen, | .5 |
| | 5:5 | Een ware weduwe ... volhardt in haar **smekingen** en gebeden dag en nacht; | .6 |
| 2Tim. | 1:3 | dat ik u onophoudelijk mag gedenken in mijn **gebeden**, nacht en dag; | .6 |
| Hebr. | 5:7 | heeft Hij **gebeden** en smekingen onder sterk geroep en tranen geofferd | .5 |
| Jac. | 5:16 | Het **gebed** van een rechtvaardige vermag veel, | .1 |
| 1Petr. | 3:12 | de ogen des Heren zijn op de rechtvaardigen, en zijn oren tot hun **smeking**, | .2 |

## 1029 δεῖ dei

De onpersoonlijke werkwoordsvorm *dei* betekent 'het moet'.

Net als het Nederlandse 'moeten' houdt *dei* een bepaalde dwingende noodzaak of noodzakelijkheid in. Deze noodzaak of noodzakelijkheid kan bijvoorbeeld verband houden met de wil van God (bv. Matt.16:21: Jezus 'moest' lijden), met een plichtsbesef (bv. Luc.2:49: Jezus 'moet' bezig zijn met de dingen van Zijn Vader), met een wet of een voorschrift (bv. Hand.15:5: men 'moest' hen besnijden), of met een doel dat men wil bereiken (bv. Hand.16:30: wat 'moet' ik doen om behouden te worden?); wanneer de noodzakelijkheid verband houdt met fatsoen, vertaalt men *dei* ook wel met 'het behoort' (bv. 1Tim.3:15: dan weet gij, hoe men zich 'behoort' te gedragen in het huis Gods).

De vorm van de verleden tijd *edei* geeft zowel aan wat 'moest' gebeuren en dus ook gebeurd is (bv. Hand.1:16: het schriftwoord 'moest' in vervulling gaan) als wat 'had moeten' gebeuren maar niet gebeurd is (bv. Matt.18:33: gij 'hadt' medelijden 'moeten' hebben).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεῖ | dei | het moet |
| .2 | δέῃ | deēi | (dat) het moet |
| .3 | δεῖν | dein | moeten |
| .4 | δέον | deon | moetend (1/4 ev o) |
| .5 | δέοντα | deonta | moetend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .6 | ἔδει | edei | het moest |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:21 | dat Hij naar Jeruzalem **moest** gaan en veel lijden van de zijde der oudsten | .1 |
| | 17:10 | Hoe kunnen dan de schriftgeleerden zeggen, dat Elia eerst **moet** komen? | .1 |
| | 18:33 | **Hadt** ook gij geen medelijden **moeten** hebben met uw medeslaaf, | .6 |
| | 23:23 | (24) Dit **moest** men doen en het andere niet nalaten. | .6 |
| | 24:6 | want dat **moet** geschieden, maar het einde is het nog niet. | .1 |
| | 25:27 | Dan **hadt** gij mijn geld aan de bankiers **moeten** geven | .6 |
| | 26:35 | Zelfs al **moest** ik met U sterven, ik zal U voorzeker niet verloochenen. | .2 |
| | 26:54 | die zeggen, dat **het** aldus **moet** geschieden? | .1 |
| Marc. | 8:31 | En Hij begon hen te leren, dat de Zoon des mensen veel **moest** lijden | .1 |
| | 9:11 | Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat Elia eerst **moet** komen? | .1 |
| | 13:7 | Dat **moet** geschieden, maar het einde is het nog niet. | .1 |
| | 13:10 | En aan alle volken **moet** eerst het evangelie gepredikt worden. | .1 |
| | 13:14 | Wanneer gij dan de gruwel ... ziet staan, waar **hij** niet **behoort** | .1 |
| | 14:31 | Al **moest** ik met U sterven, ik zal U voorzeker niet verloochenen. | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:49 | Wist gij niet, dat Ik bezig **moet** zijn met de dingen mijns Vaders? | .1 |
| | 4:43 | **moet** Ik het evangelie van het Koninkrijk Gods verkondigen, | .1 |
| | 9:22 | En Hij zeide: De Zoon des mensen **moet** veel lijden en verworpen worden | .1 |
| | 11:42 | Dit **moest** men doen en het andere niet nalaten. | .6 |
| | 12:12 | de Heilige Geest zal u op het eigen ogenblik leren, wat gij zeggen **moet**. | .1 |
| | 13:14 | Zes dagen zijn er, waarop gewerkt **moet** worden, | .1 |
| | 13:16 | **Moest** deze vrouw ... niet losgemaakt worden van deze band ...? | .6 |
| | 13:33 | Doch Ik **moet** heden en morgen en de volgende dag reizen, | .1 |
| | 15:32 | Wij **moesten** feestvieren en vrolijk zijn, | .6 |
| | 17:25 | eerst **moet** Hij veel lijden en verworpen worden door dit geslacht. | .1 |
| | 18:1 | met het oog daarop, **dat** zij altijd **moesten** bidden en niet verslappen. | .3 |
| | 19:5 | Zacheüs, kom vlug naar beneden, want heden **moet** Ik in uw huis vertoeven. | .1 |
| | 21:9 | die dingen **moeten** eerst geschieden, maar dat is nog niet terstond het einde. | .1 |
| | 22:7 | waarop het Pascha **moest** geslacht worden. | .6 |
| | 22:37 | dat dit woord, dat geschreven is, aan Mij in vervulling **moet** gaan: | .1 |
| | 24:7 | zeggend, dat de Zoon des mensen **moest** overgeleverd worden | .1 °* |
| | 24:26 | **Moest** de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? | .6 |
| | 24:44 | dat alles wat over Mij geschreven staat ... **moet** vervuld worden. | .1 |
| | 24:46 | dat de Christus **moest** lijden en ten derden dage opstaan uit de doden, | .6 ° |
| Joh. | 3:7 | Gijlieden **moet** wederom geboren worden. | .1 |
| | 3:14 | zó **moet** ook de Zoon des mensen verhoogd worden, | .1 |
| | 3:30 | Hij **moet** wassen, ik **moet** minder worden. | .1 |
| | 4:4 | En Hij **moest** door Samaria gaan. | .6 |
| | 4:20 | gijlieden zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men **moet** aanbidden. | .1 °* |
| | 4:24 | en wie Hem aanbidden, **moeten** aanbidden in geest en in waarheid | .1 |
| | 9:4 | Wij **moeten** werken de werken desgenen, die Mij gezonden heeft, | .1 |
| | 10:16 | ook die **moet** Ik leiden en zij zullen naar mijn stem horen | .1 |
| | 12:34 | hoe kunt Gij dan zeggen, dat de Zoon des mensen **moet** verhoogd worden? | .1 |
| | 20:9 | zij kenden de Schrift nog niet, dat Hij uit de doden **moest** opstaan. | .1 |
| Hand. | 1:16 | Mannen broeders, het schriftwoord **moest** in vervulling gaan, | .6 |
| | 1:21 | Er **moet** ... (22) ... één van hen met ons getuige worden van zijn opstanding. | .1 |
| | 3:21 | Hem **moest** de hemel opnemen tot de tijden van de wederoprichting | .1 |
| | 4:12 | waardoor wij **moeten** behouden worden. | .1 |
| | 5:29 | Men **moet** Gode meer gehoorzamen dan de mensen. | .1 |
| | 9:6 | en daar zal u gezegd worden, wat gij doen **moet**. | .1 |
| | 9:16 | Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden **moet** ter wille van mijn naam. | .1 |
| | 10:6 | SV deze zal u zeggen, wat gij doen **moet**. | .1 ° |
| | 14:22 | en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods **moeten** binnengaan. | .1 |
| | 15:5 | er stonden enigen op en zeiden, dat men hen **moest** besnijden | .1 |
| | 16:30 | Heren, wat **moet** ik doen om behouden te worden? | .1 |
| | 17:3 | uitleggende, dat de Christus **moest** lijden en opstaan uit de doden, | .6 |
| | 18:21 | SV Ik **moet** voorzeker het toekomende feest te Jeruzalem houden; | .1 ° |
| | 19:21 | en hij zeide: Als ik daar geweest ben, **moet** ik ook Rome zien. | .1 |
| | 19:36 | Daar dit nu buiten kijf is, hebt gij u kalm te houden<br>letterlijk: ..., is het **behoorlijk** dat gij u kalm houdt | .4 |
| | 20:35 | dat men door zo te arbeiden zich de zwakken **moet** aantrekken | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:22 | SV **Het is** zeker **nodig**, dat de menigte samenkomt; | .1 |
| | 23:11 | zoals gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt, **moet** gij ook te Rome getuigen. | .1 |
| | 24:19 | - die **moesten** hier voor u staan en hun aanklacht indienen, | .1/.6 |
| | 25:10 | Ik sta voor de keizerlijke rechtbank, en dáár **moet** ik terechtstaan. | .1 |
| | 25:24 | roepende, **dat** hij niet langer **moest** blijven leven. | .3 |
| | 26:9 | **dat** ik tegen de naam van Jezus, de Nazoreeër, fel **moest** optreden, | .3 |
| | 27:21 | Mannen, had men maar naar mij geluisterd | .6 |
| | | letterlijk: Mannen, **het behoorde** dat men naar mij geluisterd had | |
| | 27:24 | Wees niet bevreesd, Paulus, want gij **moet** voor de keizer staan; | .1 |
| | 27:26 | Maar wij **moeten** op een of ander eiland stranden. | .1 |
| Rom. | 1:27 | het welverdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvangende. | .6 |
| | | letterlijk: het loon, dat **welverdiend was** voor hun afdwaling ... | |
| | 8:26 | wij weten niet wat wij bidden zullen naar behoren, | .1 |
| | | letterlijk: wij weten niet wat wij bidden zullen naar **het behoort**, | |
| | 12:3 | koestert geen gedachten, hoger dan u **voegen**, | .1 |
| 1Cor. | 8:2 | dan heeft hij nog niet leren kennen, zoals **het behoort**; | .1 |
| | 11:19 | Want scheuringen **moeten** er wel onder u zijn. | .1 |
| | 15:25 | Want Hij **moet** als koning heersen, | .1 |
| | 15:53 | Want dit vergankelijke **moet** onvergankelijkheid aandoen | .1 |
| 2Cor. | 2:3 | over wie ik mij **moest** verblijden. | .6 |
| | 5:10 | wij **moeten** allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden. | .1 |
| | 11:30 | **Moet er** geroemd worden, dan zal ik van mijn zwakheid roemen. | .1 |
| | 12:1 | **Er moet** geroemd worden; het dient wel tot niets, | .1 |
| Ef. | 6:20 | zal ik daartoe vrijmoedig kunnen optreden, zoals ik **behoor** te spreken. | .1 |
| Col. | 4:4 | Dan zal ik het zó in het licht stellen, als ik het **behoor** te spreken. | .1 |
| | 4:6 | gij **moet** weten, hoe gij aan ieder het juiste antwoord moet geven. | .1 |
| 1Thess. | 4:1 | zoals gij van ons vernomen hebt, hoe gij **moet** wandelen en Gode behagen, | .1 |
| 2Thess. | 3:7 | Gij weet immers zelf, hoe ons voorbeeld **behoort** gevolgd te worden, | .1 |
| 1Tim. | 3:2 | Een opziener dan **moet** zijn onbesproken, de man van één vrouw, nuchter, | .1 |
| | 3:7 | Hij **moet** ook gunstig bekend zijn bij de buitenstaanden, | .1 |
| | 3:15 | dan weet gij, hoe men zich **behoort** te gedragen in het huis Gods, | .1 |
| | 5:13 | en al te bezig met het spreken over on**behoorlijke dingen**. | .5 |
| 2Tim. | 2:6 | De landman ... **moet** het eerst van de vruchten genieten. | .1 |
| | 2:24 | en een dienstknecht des Heren **moet** niet twisten, maar vriendelijk zijn | .1 |
| Tit. | 1:7 | een opziener **moet** onberispelijk zijn als een beheerder van het huis Gods, | .1 |
| | 1:11 | Men **moet** hun de mond snoeren, | .1 |
| | | en, om oneerlijke winst te maken, onbehoorlijke dingen leren. | .1 |
| | | letterlijk: en, ..., leren wat niet **behoort**. | |
| Hebr. | 2:1 | **moeten** wij te meer aandacht schenken aan hetgeen wij gehoord hebben, | .1 |
| | 9:26 | want dan **had** Hij dikwijls **moeten** lijden sinds de grondlegging der wereld; | .6 |
| | 11:6 | Want wie tot God komt, **moet** geloven, dat Hij bestaat | .1 |
| 1Petr. | 1:6 | al wordt gij thans, indien het moet zijn, voor korte tijd ... bedroefd, | .4 |
| | | letterlijk: al wordt gij thans, indien het **nodig** is, ... bedroefd, | |
| 2Petr. | 3:11 | hoedanig **behoort** gij dan te zijn in heilige wandel en godsvrucht, | .1 |
| Openb. | 1:1 | om zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra **moet** geschieden, | .1 |
| | 4:1 | Klim hierheen op en ik zal u tonen, wat na dezen geschieden **moet**. | .1 |

| | | |
|---|---|---|
| 10:11 | En er werd tot mij gezegd: Gij **moet** wederom profeteren over vele natiën | .1 |
| 11:5 | en indien iemand hun schade wil toebrengen, **moet** hij zo de dood vinden. | .1 |
| 13:10 | dan **moet** hij zelf met het zwaard gedood worden. | .1 °° |
| 17:10 | en wanneer hij komt, **moet** hij korte tijd blijven. | .1 |
| 20:3 | daarna **moest** hij voor een korte tijd worden losgelaten. | .1 |
| 22:6 | om zijn knechten te tonen hetgeen weldra geschieden **moet**. | .1 |

## 1030 δεῖγμα deigma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *deigma* betekent 'voorbeeld'.

In zijn scherpe afwijzing van de dwaalleraars die de gemeente waren binnengekomen, noemt Judas de vernietiging van de steden Sodom en Gomorra als een waarschuwend 'voorbeeld' van het oordeel Gods (Jud.7).

Vergelijk *4601 hupodeigma* 'voorbeeld'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεῖγμα | deigma | voorbeeld (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jud. | 7 | zoals Sodom en Gomorra ... daar liggen als **voorbeeld**, | |

## 1031 δειγματίζω deigmatizō

Het werkwoord *deigmatizō* betekent 'ten toon stellen, tot een voorwerp van openbare bespotting maken'.

Wanneer Jozef ontdekt dat zijn verloofde Maria zwanger is, wil hij haar niet aan ieders bespotting prijsgeven door haar, zoals dat in de wet geregeld was, openlijk aan te klagen en van haar te scheiden (Matt.1:19). Paulus vergelijkt de geestelijke overheden en machten die Christus heeft overwonnen, met verslagen vijanden die de overwinnaar in een triomftocht met zich meevoert en zo aan openbare spot blootstelt (Col.2:15).

Vergelijk *3334 para-deigmatizō* 'tot voorbeeld stellen; tentoonstellen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδειγμάτισεν | edeigmatisen | hij heeft ten toon gesteld (aor) |
| .[2] | δειγματίσαι | deigmatisai | moge hij ten toon stellen (aor) – ten toon stellen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:19 | Daar nu Jozef ... haar niet **in opspraak** wilde **brengen**, | .[2] ˇˇ |
| Col. | 2:15 | **Hij heeft** de overheden en machten ontwapend en openlijk **tentoongesteld** | .1 |

## 1032 δείκνυμι deiknumi

Het werkwoord *deiknumi* betekent 'wijzen, tonen, laten zien'.

Het zijn niet alleen zichtbare, concrete voorwerpen die als lijdend voorwerp bij *deiknumi* voorkomen (bv. in Luc.20:24: een schelling), maar ook meer abstracte zaken of gebeurtenissen (bv. in Hand.10:28: dat ik niemand onrein mag noemen). Soms kan men het 'laten zien' opvat-

ten als 'bewijzen', vooral wanneer *deiknumi* met *ek* 'uit, op grond van' verbonden is (bv. in Jac.2:18: ik zal u mijn geloof 'tonen' uit mijn werken).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δείκνυμι | deiknumi | ik toon |
| .2 | δεικνύεις | deiknueis | jij toont |
| .3 | δείκνυσιν | deiknusin | hij toont |
| .4 | δεικνύειν | deiknuein | tonen |
| .5 | δεικνύοντος | deiknuontos | tonend (2 ev m/o) |
| .6 | δείξω | deixō | ik zal tonen – (dat) ik toon (aor) |
| .7 | δείξει | deixei | hij zal tonen – jij zult tonen (med) |
| .8 | ἔδειξα | edeixa | ik heb getoond (aor) |
| .9 | ἔδειξεν | edeixen | hij heeft getoond (aor) |
| .10 | δείξω | deixō | zie 6 |
| .11 | δεῖξον | deixon | toon! (aor) – zullende tonen (1/4 ev o) |
| .12 | δειξάτω | deixatō | hij moet tonen! (aor) |
| .13 | δεῖξαι | deixai | tonen (aor) – toon! (aor med) |
| .14 | δειχθέντα | deichthenta | getoond wordend (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |
| .[15] | δείξατε | deixate | toont! (aor) |
| .[16] | δεικνύντος | deiknuntos | tonend (2 ev m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:8 | en **hij toonde** Hem al de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid, | .3 |
| | 8:4 | **toon** u aan de priester en offer de gave, die Mozes heeft voorgeschreven, | .11 |
| | 16:21 | begon Jezus Christus ... **te tonen**, dat Hij naar Jeruzalem moest gaan | .4 |
| Marc. | 1:44 | **toon** u aan de priester en offer voor uw reiniging | .11 |
| | 14:15 | En **hij zal** u een grote bovenzaal **wijzen**, van al het nodige voorzien. | .7 |
| Luc. | 4:5 | **hij** voerde Hem op een hoogte en **toonde** Hem al de koninkrijken der wereld | .9 |
| | 5:14 | **toon** u aan de priester en breng het offer voor uw reiniging, | .11 |
| | 20:24 | **Toont** Mij een schelling; wiens beeldenaar en opschrift draagt hij? | .[15]'' |
| | 22:12 | En **hij zal** u een grote bovenzaal **wijzen**, van alles voorzien: | .7 |
| | 24:40 | [En bij dit woord **toonde Hij** hun zijn handen en voeten.] | .9'' |
| Joh. | 2:18 | Welk teken **toont Gij** ons, dat Gij dit moogt doen? | .2 |
| | 5:20 | Want de Vader heeft de Zoon lief en **toont** Hem al wat Hij zelf doet, | .3 |
| | | en **Hij zal** Hem grotere werken **tonen** dan deze, opdat gij u verwondert. | .7 |
| | 10:32 | **Ik heb** u vele goede werken **doen zien** vanwege mijn Vader; | .8 |
| | 14:8 | Filippus zeide tot Hem: Here, **toon** ons de Vader en het is ons genoeg. | .11 |
| | 14:9 | hoe zegt gij dan: **Toon** ons de Vader? | .11 |
| | 20:20 | En na dit gezegd te hebben **toonde Hij** hun zijn handen en zijn zijde. | .9 |
| Hand. | 7:3 | en kom herwaarts naar het land, dat **Ik** u **wijzen zal**. | .10 |
| | 10:28 | mij **heeft** God **doen zien**, dat ik niemand onheilig of onrein mag noemen. | .9 |
| 1Cor. | 12:31 | En **ik wijs** u een weg, die nog veel verder omhoog voert. | .1 |
| 1Tim. | 6:15 | welke te zijner tijd de zalige en enige Heerser **zal doen aanschouwen**, | .7 |
| Hebr. | 8:5 | dat gij alles maakt naar het voorbeeld, **dat** u **getoond werd** op de berg. | .14 |
| Jac. | 2:18 | **Toon** mij dan uw geloof zonder de werken, | .11 |
| | | en **ik zal** u mijn geloof **tonen** uit mijn werken. | .10 |
| | 3:13 | **Hij tone** uit zijn goede wandel zijn werken met wijze zachtmoedigheid. | .12 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 1:1 | **om** zijn dienstknechten **te tonen** hetgeen weldra moet geschieden, | .13 |
| | 4:1 | Klim hierheen op en **ik zal** u **tonen**, wat na dezen geschieden moet. | .6 |
| | 17:1 | **ik zal** u **tonen** het oordeel over de grote hoer, die zit aan vele wateren, | .6 |
| | 21:9 | Kom hier, **ik zal** u **tonen** de bruid, de vrouw des Lams. | .6 |
| | 21:10 | En **hij** ... **toonde** mij de heilige stad, Jeruzalem, | .9 |
| | 22:1 | En **hij toonde** mij een rivier van water des levens, helder als kristal, | .9 |
| | 22:6 | **om** zijn knechten **te tonen** hetgeen weldra geschieden moet. | .13 |
| | 22:8 | wierp ik mij neder voor de voeten van de engel, **die** ze mij **toonde**, | .5/.[16] |

## 1033 δειλία deilia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *deilia* betekent 'vreesachtigheid, lafhartigheid'.

Paulus zegt dat God ons niet een geest van 'lafhartigheid' heeft gegeven, maar een geest van kracht, liefde en zelfbeheersing, (2Tim.1:7).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δειλίας | deilias | lafheid (2 ev – 4 mv ) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Tim. | 1:7 | Want God heeft ons niet gegeven een geest van **lafhartigheid**, |

## 1034 δειλιάω deiliaō

Het werkwoord *deiliaō* betekent 'vreesachtig worden of zijn, lafhartig worden of zijn'.

Wanneer Jezus spreekt over Zijn heengaan, zegt Hij Zijn discipelen dat hun hart niet vreesachtig moet worden, want Hij zal de Heilige Geest zenden (Joh.14:27).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δειλιάτω | deiliatō | hij moet versaagd worden! (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 14:27 | Uw hart **worde** niet ontroerd of **versaagd**. |

## 1035 δειλός deilos

Het bijvoeglijk naamwoord *deilos* betekent 'vreesachtig, lafhartig'.

Bij de storm op het meer brengt Jezus de vreesachtigheid van Zijn discipelen in verband met een gebrek aan geloof (Matt.8:26; Marc.4:40). Volgens Openb.21:8 zullen de 'lafhartigen' van het hemelse Jeruzalem worden uitgesloten.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δειλοί | deiloi | bevreesd (1 mv m) |
| .2 | δειλοῖς | deilois | bevreesd (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:26 | En Hij zeide tot hen: Waarom zijt gij **bevreesd**, kleingelovigen? | .1 |
| Marc. | 4:40 | Waarom zijt gij zó **bevreesd**? Hoe hebt gij geen geloof? | .1 |
| Openb. | 21:8 | de **lafhartigen**, de ongelovigen, de verfoeilijken, de moordenaars, | .2 |

| 1036 | **δεῖνα** | **deina** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord *deina*, voorafgegaan door het lidwoord, betekent 'die-en-die'.
Men gebruikt *deina* wanneer men iemand niet nauwkeuriger kan of wil aanduiden. In Matt.26:18 is het blijkbaar zo dat Mattheüs de man naar wie Jezus Zijn discipelen stuurt, niet nader kan aanduiden, of hij vindt het niet nodig om dat te doen.

| .1 | δεῖνα | deina | die-en-die |
|---|---|---|---|

Matt. 26:18 Hij zeide: Gaat naar de stad tot **die-en-die**

| 1037 | **δεινῶς** | **deinōs** |
|---|---|---|

Het bijwoord *deinōs* betekent 'verschrikkelijk, vreselijk'.
Het is, evenals *1054ll deos* 'vrees' afgeleid van het werkwoord *deidō* 'vrezen', dat niet in het NT voorkomt.

| .1 | δεινῶς | deinōs | hevig |
|---|---|---|---|

Matt. 8:6 mijn knecht ligt thuis, verlamd, met hevige pijn.
letterlijk: mijn knecht ligt thuis, verlamd, **hevig** pijn lijdend
Luc. 11:53 begonnen de schriftgeleerden en de Farizeeën Hem **heftig** aan te vallen

| 1038 | **δειπνέω** | **deipneō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *deipneō* betekent 'maaltijd houden, de maaltijd gebruiken' of – met een lijdend voorwerp – 'als (onderdeel van de) maaltijd gebruiken'.
Vergelijk voor de betekenis *1039 deipnon* '(hoofd)maaltijd, gastmaal'.

| .1 | δειπνήσω | deipnēsō | (dat) ik maaltijd houd (aor) – ik zal maaltijd houden |
|---|---|---|---|
| .2 | δειπνῆσαι | deipnēsai | maaltijd houden (aor) |

Luc. 17:8 Zal hij niet veeleer tot hem zeggen: Maak mijn maaltijd gereed, .1
letterlijk: ...: Maak gereed wat **ik als maaltijd gebruik**,
22:20 Evenzo de beker, na de maaltijd, .2°
letterlijk: Evenzo de beker, na het **houden van de maaltijd**.
1Cor. 11:25 Evenzo ook de beker, nadat de maaltijd afgelopen was, .2
letterlijk: Evenzo ook de beker, na het **houden van de maaltijd**.
Openb. 3:20 **Ik zal** bij hem binnenkomen en **maaltijd** met hem **houden** en hij met Mij. .1

## 1039 δεῖπνον deipnon

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *deipnon* betekent '(hoofd)maaltijd'. (Sommige handschriften beschouwen *deipnon* als de vierde naamval van een mannelijk woord *deipnos*, blijkens het mannelijk lidwoord dat ervoor staat; vgl. Openb.19:9 en 17.)

De hoofdmaaltijd werd gewoonlijk 's avonds genuttigd en was bij uitstek geschikt om gasten uit te nodigen (vgl. Luc.14:16). Een hoofdmaaltijd treffen we daarom vaak aan bij een feest of een plechtigheid, waarbij men iets te vieren heeft, bijvoorbeeld een verjaardag (Marc.6:21), een bruiloft (Openb.19:19), of ook het Avondmaal (1Cor.11:20).

Het Avondmaal is de maaltijd die Jezus heeft ingesteld tijdens de Pascha-maaltijd op de avond dat Hij verraden werd, en die door Paulus 'maaltijd des Heren' wordt genoemd (1Cor.11:20).

In Openb.19:9 lezen we over de 'bruiloftsmaaltijd van het Lam', een hemelse feestmaaltijd die God bereidt voor de gelovigen. Het is een beeld van de volmaakte gemeenschap die de gelovigen met God en met de Here Jezus Christus zullen genieten in Gods Koninkrijk. Dit beeld van gemeenschap met Jezus Christus vinden we ook in Openb.3:20, waar Hij tegen de gemeente van Laodicea zegt: 'Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden' (zie *1038 deipneō* 'maaltijd houden'). Het bruiloftsmaal van het Lam voor de heiligen kent ook een tragische tegenhanger, namelijk de 'grote maaltijd Gods', waar roofvogels het vlees zullen eten van de overwonnen aanhangers van de antichrist (Openb.19:17).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεῖπνον | deipnon | maaltijd (1/4) |
| .2 | δεῖπνον | deipnon | zie 1 |
| .3 | δείπνου | deipnou | maaltijd (2) |
| .4 | δείπνῳ | deipnōi | maaltijd (3) |
| .5 | δείπνοις | deipnois | maaltijden (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:6 | zij houden van de eerste plaats bij de **maaltijden** | .5 |
| Marc. | 6:21 | toen ... Herodes op zijn geboortefeest een **maaltijd** aanrichtte | .1 |
| | 12:39 | en op erezetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de **maaltijden**, | .5 |
| Luc. | 14:12 | Wanneer gij een middag- of **avondmaaltijd** aanricht, | .1 |
| | 14:16 | Hij zeide tot hem: Iemand richtte een grote **maaltijd** aan en nodigde velen. | .1 |
| | 14:17 | En hij zond zijn slaaf uit tegen het uur van de **maaltijd** | .3 |
| | 14:24 | Niemand van die mannen ... zal van mijn **maaltijd** proeven. | .3 |
| | 20:46 | erezetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de **maaltijden**; | .5 |
| Joh. | 12:2 | Zij richtten daar dan een **maaltijd** voor Hem aan en Marta bediende, | .1 |
| | 13:2 | onder de **maaltijd**, toen de duivel ... in het hart had gegeven | .3 |
| | 13:4 | (3) stond Hij ... van de **maaltijd** op, (4) en Hij legde zijn klederen af | .3 |
| | 21:20 | die zich bij de **maaltijd** aan zijn borst geworpen had | .4 |
| 1Cor. | 11:20 | Wanneer gij dan bijeenkomt, is dat niet het eten van de **maaltijd** des Heren; | .2 |
| | 11:21 | want bij het eten neemt ieder vooraf zijn eigen **deel**, | .2 |
| Openb. | 19:9 | Schrijf, zalig zij, die genodigd zijn tot het bruilofts**maal** des Lams. | .1 |
| | 19:17 | Komt, verzamelt u tot de grote **maaltijd** Gods, | .1 |

| **1040** | **δεισιδαιμονία** | **deisidaimonia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *deisidaimonia* betekent 'godvruchtigheid, godsdienstigheid, godsdienst, religie'.

Hoewel *deisidaimonia* een bijklank van 'bijgelovigheid' kan hebben, is het niet zeker of Festus deze bijklank wil laten meeklinken (Hand.25:19).

.1 δεισιδαιμονίας deisidaimonias religie (2 ev – 4 mv)

Hand. 25:19 doch zij hadden met hem enige twistpunten over hun eigen **godsdienst**

| **1041** | **δεισιδαίμων** | **deisidaimōn** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *deisidaimōn* betekent 'godsdienstig, religieus, vroom'.

Het is afgeleid van het werkwoord *deidō* 'vrezen' en *1013 daimōn* 'godheid; demon'. Zie ook de opmerking bij *1040 deisidaimonia* 'godsdienstigheid'.

.1 δεισιδαιμονεστέρους deisidaimonesterous behoorlijk religieus (4 mv m/v)

Hand. 17:22 ik zie ..., dat gij ... buitengewoon ontzag voor godheden hebt;
letterlijk: ik zie u als (mensen) **die behoorlijk religieus zijn**;

| **1042** | **δέκα** | **deka** |
|---|---|---|

Het telwoord *deka* betekent 'tien'.

Bij de getallen tussen tien en twintig wordt *deka* vaak met een ander telwoord gecombineerd tot één woord (vgl. *1559 hendeka* 'elf', *1283 dōdeka* of *1043 dekaduo* 'twaalf', *1045 dekatessares* 'veertien', etc.). In Matt.20:24 en Marc.10:41 wordt 'de tien' gebruikt in de zin van 'de overige tien': van de twaalf discipelen zijn daar Johannes en Jacobus immers even eerder al genoemd.

.1 δέκα deka tien

Matt. 20:24 En toen de **tien** dit hoorden, namen zij het de beide broeders kwalijk.
25:1 Dan zal het Koninkrijk der hemelen vergeleken worden met **tien** maagden,
25:28 en geeft het aan hem, die de **tien** talenten heeft.
Marc. 10:41 toen de **tien** dit hoorden, begonnen zij het ... kwalijk te nemen.
Luc. 13:4 Of meent gij, dat die acht**tien** ... schuldiger waren °°
13:11 er was een vrouw, die reeds acht**tien** jaren een geest van zwakheid had °°
13:16 welke de satan, zie, acht**tien** jaar gebonden had,
14:31 of hij in staat is met **tien**duizend man iemand te ontmoeten,
15:8 die **tien** schellingen heeft, en er één verliest,

17:12 toen Hij ... binnenging, kwamen Hem **tien** melaatse mannen tegemoet,
17:17 Zijn niet alle **tien** rein geworden? Waar zijn de negen anderen?
19:13 En hij riep **tien** van zijn slaven
en gaf hun **tien** ponden en zeide tot hen: Drijft handel, totdat ik terugkom.
19:16 En de eerste ... zeide: Heer, uw pond heeft **tien** ponden winst gemaakt.
19:17 omdat gij in het minste getrouw geweest zijt, heb gezag over **tien** steden.
19:24 Neemt hem het pond af en geeft het hem, die de **tien** ponden heeft.
19:25 En zij zeiden tot hem: Heer, hij heeft al **tien** ponden.
Hand. 25:6 na een verblijf bij hen van niet meer dan acht of **tien** dagen
Openb. 2:10 en gij zult een verdrukking hebben van **tien** dagen.
12:3 en zie, een grote rossige draak met zeven koppen en **tien** horens,
13:1 En ik zag uit de zee een beest opkomen met **tien** horens en zeven koppen;
en op zijn horens **tien** kronen en op zijn koppen namen van godslastering.
17:3 en het had zeven koppen en **tien** horens.
17:7 het geheimenis ... van het beest met de zeven koppen en **tien** horens,
17:12 En de **tien** horens, die gij zaagt,
zijn **tien** koningen, die nog geen koningschap hebben ontvangen,
17:16 de **tien** horens, die gij zaagt, en het beest, dezen zullen de hoer haten,

## 1043 δεκαδύο dekaduo

Het telwoord *dekaduo* betekent 'twaalf'.
Zie verder bij het gebruikelijke woord voor 'twaalf': *1283 dōdeka.*

.1 δεκαδύο dekaduo twaalf

Hand. 19:7 En het waren in het geheel ongeveer **twaalf** mannen.
24:11 dat het niet langer dan **twaalf** dagen geleden is,
Openb. 21:12 en zij had twaalf poorten en op de poorten **twaalf** engelen,
21:16 en hij mat de stad op met de stok: **twaalf**duizend stadiën;

## [1043II] δεκαοκτώ dekaoktō

Het telwoord *dekaoktō* betekent 'achttien'.
Op de plaatsen waar *dekaoktō* in het NT voorkomt, varieert het met *deka kai oktō* 'tien en acht', dat zonder variant ook nog in Luc. 13:16 te vinden is.

.[1] δεκαοκτώ dekaoktō achttien

Luc. 13:4 Of meent gij, dat die **achttien** ... schuldiger waren
13:11 een vrouw, die reeds **achttien** jaren een geest van zwakheid had

| **1044** | **δεκαπέντε** | **dekapente** |
|---|---|---|

Het telwoord *dekapente* betekent 'vijftien'.
De zegswijze 'vijftien dagen' (Gal.1:18) is te vergelijken met het Nederlandse 'twee weken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεκαπέντε | dekapente | vijftien |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 11:18 | op een afstand van ongeveer **vijftien** stadiën. |
| Hand. | 27:28 | en iets verder peilden zij **vijftien** vadem, |
| Gal. | 1:18 | en ik bleef **vijftien** dagen bij hem; |

| **1045** | **δεκατέσσαρες** | **dekatessares** |
|---|---|---|

Het telwoord *dekatessares* betekent 'veertien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεκατέσσαρες | dekatessares | veertien (1 m/v) |
| .2 | δεκατεσσάρων | dekatessarōn | veertien (2 m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:17 | Al de geslachten dan van Abraham tot David zijn **veertien** geslachten | .1 |
| | | en van David tot de Babylonische ballingschap **veertien** geslachten | .1 |
| | | en van de Babylonische ballingschap tot de Christus **veertien** geslachten. | .1 |
| 2Cor. | 12:2 | Ik weet van een mens in Christus, **veertien** jaar is het geleden | .2 |
| Gal. | 2:1 | Daarna ging ik na verloop van **veertien** jaar weder naar Jeruzalem | .2 |

| **1047** | **δέκατος** | **dekatos** |
|---|---|---|

Het telwoord *dekatos* betekent 'tiende'.
Het 'tiende' uur (Joh.1:40) moet men rekenen vanaf zonsopgang; het komt dus ongeveer overeen met vier uur in de middag.
De vrouwelijke vormen worden ook verzelfstandigd gebruikt voor 'tiende' in de zin van 'tiende deel van de buit of opbrengst dat men als gave of belasting afstaat' (bv. Hebr.7:2); het feit dat deze vormen vrouwelijk zijn, wordt verklaard door het wegvallen van een vrouwelijk zelfstandig naamwoord *2833 meris* 'deel'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέκατος | dekatos | tiende (1 ev m) |
| .2 | δέκατον | dekaton | tiende (4 ev m – 1/4 o) |
| .3 | δεκάτη | dekatē | tiende (1 ev v) |
| .4 | δεκάτην | dekatēn | tiende (4 ev v) |
| .5 | δεκάτας | dekatas | tiende (4 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 1:40 | en zij bleven die dag bij Hem; het was omstreeks het **tiende** uur. | .3 |
| Hebr. | 7:2 | aan wie ook Abraham een **tiende** van alles gegeven heeft, | .4 |
| | 7:4 | aan wie de aartsvader Abraham een **tiende** gegeven heeft | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 7:8 | En hier ontvangen sterfelijke mensen **tienden**, | .5 |
| | 7:9 | is zelfs Levi, die **tienden** heft, ... aan het tiendrecht ... onderworpen, | .5 |
| Openb. | 11:13 | kwam er een grote aardbeving en een **tiende** deel der stad stortte in, | .2 |
| | 21:20 | het **tiende** chrysopraas, het elfde saffier, het twaalfde ametist. | .1 |

## 1048 δεκατόω dekatoō

Het werkwoord *dekatoō* betekent 'een tiende vaststellen voor, tiendplichtig maken, een tiende heffen of innen van', en in mediale vormen 'tiendplichtig gemaakt worden, verplicht worden tienden te betalen'.

Vergelijk *1047 dekatos* 'tiende'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεδεκάτωκεν | dedekatōken | hij heeft een tiende geïnd |
| .2 | δεδεκάτωται | dedekatōtai | hij is tiendplichtig gemaakt (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 7:6 | maar **hij** ... **heeft** van Abraham **tienden genomen** | .1 |
| | 7:9 | **is** zelfs Levi, die tienden heft, ... **aan het tiendrecht** ... **onderworpen**, | .2 |

## 1049 δεκτός dektos

Het bijvoeglijk naamwoord *dektos* betekent 'aangenaam, welkom, wie of wat men graag ontvangt of aanneemt'.

De 'aangename tijd' (2Cor.6:2, in een citaat uit Jes.49:8) en het 'aangename jaar' (Luc.4:19, in een citaat uit Jes.61:2) doelen op de messiaanse tijd, d.w.z. de tijd die gekomen is met de komst van de Messias.

Synoniemen zijn *540 apodektos* 'aangenaam, welkom, welgevallig' en *1954 euprosdektos* 'aangenaam, welkom, welgevallig'. Het woord is afgeleid van *1072 dechomai* 'ontvangen, aannemen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεκτός | dektos | aangenaam (1 ev m) |
| .2 | δεκτόν | dekton | aangenaam (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | δεκτῷ | dektōi | aangenaam (3 ev m/o) |
| .4 | δεκτήν | dektēn | aangenaam (4 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:19 | om te verkondigen het **aangename** jaar des Heren. | .2 |
| | 4:24 | Voorwaar, Ik zeg u, geen profeet is **aangenaam** in zijn vaderstad. | .1 |
| Hand. | 10:35 | onder elk volk is wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem **welgevallig**, | .1 |
| 2Cor. | 6:2 | want Hij zegt: ten tijde **des welbehagens** heb Ik u verhoord | .3 |
| Fil. | 4:18 | een welriekend, een **aangenaam**, Gode welgevallig offer. | .4 |

## 1050 δελεάζω deleazō

Het werkwoord *deleazō* betekent '(aan)lokken, (proberen te) verlokken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δελεάζουσιν | deleazousin | zij verlokken – verlokkend (3 mv m/o) |
| .2 | δελεάζοντες | deleazontes | verlokkend (1 mv m) |
| .3 | δελεαζόμενος | deleazomenos | verlokt wordend (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 1:14 | zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de verlokking<br>letterlijk: een ieder wordt verzocht, **verlokt wordend** | .3 |
| 2Petr. | 2:14 | zij verlokken onstandvastige zielen, hun hart is volleerd in hebzucht;<br>letterlijk: **verlokkend** onstandvastige zielen, ... | .2 |
| | 2:18 | **verlokken zij** door vleselijke begeerten en door ongebondenheid hen, | .1 |

## 1051 δένδρον dendron

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dendron* betekent 'boom'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δένδρον | dendron | boom (1/4) |
| .2 | δένδρα | dendra | bomen (1/4) |
| .3 | δένδρα | dendra | zie 2 |
| .4 | δένδρων | dendrōn | bomen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:10 | Reeds ligt de bijl aan de wortel der **bomen**: | .4 |
| | | iedere **boom** dan, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt uitgehouwen | .1 |
| | 7:17 | Zo brengt iedere goede **boom** goede vruchten voort, | .1 |
| | | maar de slechte **boom** brengt slechte vruchten voort. | .1 |
| | 7:18 | Een goede **boom** kan geen slechte vruchten dragen, | .1 |
| | | of een slechte **boom** goede vruchten dragen. | .1 |
| | 7:19 | Iedere **boom**, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen | .1 |
| | 12:33 | Acht de **boom** goed, maar dan ook zijn vrucht, | .1 |
| | | òf acht de **boom** slecht, maar dan ook zijn vrucht, | .1 |
| | | want aan zijn vrucht kent men de **boom**. | .1 |
| | 13:32 | het wordt een **boom**, zodat de vogelen des hemels ... kunnen nestelen. | .1 |
| | 21:8 | anderen sloegen takken van de **bomen** en spreidden die op de weg. | .4 |
| Marc. | 8:24 | Ik zie de mensen, want ik zie hen als **bomen** wandelen. | .3 |
| | 11:8 | SV en anderen hieuwen twijgen van de **bomen**, en spreidden ze op de weg. | .4 |
| Luc. | 3:9 | Ook ligt reeds de bijl aan de wortel der **bomen**. | .4 |
| | | Iedere **boom** dan, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt uitgehouwen | .1 |
| | 6:43 | Immers, er is geen goede **boom**, die slechte vrucht voortbrengt, | .1 |
| | | noch ook een slechte **boom**, die goede vrucht voortbrengt. | .1 |
| | 6:44 | Want elke **boom** wordt aan zijn eigen vrucht gekend. | .1 |
| | 13:19 | het ... werd een **boom**, en de vogelen des hemels nestelden in zijn takken. | .1 |
| | 21:29 | Hij sprak een gelijkenis tot hen: Let op de vijgeboom en op al de **bomen**. | .3 |
| Jud. | 12 | **bomen**, die in de late herfst geen vrucht geven; | .2 |
| Openb. | 7:1 | opdat er geen wind zou waaien over de aarde, ..., of over enige **boom**. | .1 |
| | 7:3 | Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de **bomen**, | .3 |
| | 8:7 | en het derde deel van de **bomen** verbrandde en al het groene gras verbrandde. | .4 |
| | 9:4 | noch aan enig gewas, noch aan enige **boom**, maar alleen aan de mensen, | .1 |

| **1052** | **δεξιολάβος** | **dexiolabos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dexiolabos* betekent 'lansdrager'.

Op grond van de weinige plaatsen waar het woord *dexiolabos* ook buiten het NT voorkomt, veronderstelt men dat er een soldaat mee wordt aangeduid die iets in zijn rechterhand houdt (vgl. *1053 dexios* 'rechter' en *2657 lambanō* 'nemen'); dat 'iets' is naar alle waarschijnlijkheid dan een lans.

| .1 | δεξιολάβους | dexiolabous | lansdragers (4) |
|---|---|---|---|

Hand. 23:23 tweehonderd soldaten ... en tweehonderd **lansdragers**

| **1053** | **δεξιός** | **dexios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dexios* betekent 'rechts, rechter, aan de rechterkant'.

Als de vrouwelijke vorm *dexia* verzelfstandigd voorkomt, is de betekenis gewoonlijk 'rechterhand', waarbij dan het woord *4812 cheir* 'hand' is weggelaten (zie bv. Matt.27:29; vgl. *649 aristeros* 'linker'); de zegswijze 'rechterhanden van gemeenschap geven' (vgl. Gal.2:9) wil zeggen: 'de hand geven om vertrouwen en verbondenheid uit te drukken'.

De uitdrukkingen *en dexiāi* en *ek dexiōn* betekenen 'aan de rechterkant'; 'rechter wapens', d.w.z.: wapens die men in de rechterhand heeft, zijn gewoonlijk aanvalswapens (2Cor.6:7).

Een bijzonderheid is verder dat de rechterkant ook de goede kant kan inhouden: als de Zoon des mensen komt in Zijn heerlijkheid, zal Hij de schapen aan de rechterkant laten plaatsnemen, en de bokken aan de linkerkant (vgl. Matt.25:33). Verder kan het zitten of staan aan de rechterhand van iemand inhouden dat men een ereplaats bezet: Christus zit in de hemel aan de rechterhand van God (vgl. Matt.22:44, Hand.7:55, Ef.1:20, etc.). De zegswijze 'aan de rechter(hand) van iemand zijn' in Hand.2:25 betekent 'iemand terzijde staan' (Hand.2:25).

| .1 | δεξιός | dexios | rechter- (1 ev m) |
|---|---|---|---|
| .2 | δεξιόν | dexion | rechter- (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | δεξιῶν | dexiōn | rechter- (2 mv m/v/o) |
| .4 | δεξιά | dexia | rechter- (1 ev v – 1/4 mv o) |
| .5 | δεξιάν | dexian | rechter- (4 ev v) |
| .6 | δεξιᾶς | dexias | rechter- (2 ev v) |
| .7 | δεξιᾷ | dexiāi | rechter- (3 ev v) |
| .8 | δεξιάς | dexias | (4 mv v) |
| .9 | δεξιόν | dexion | zie 2 |
| .10 | δεξιά | dexia | zie 4 |
| .11 | δεξιοῖς | dexiois | rechter- (3 mv m/o) |

| Matt. | 5:29 | Indien dan uw **rechter**oog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit | .1 |
|---|---|---|---|
| | 5:30 | En indien uw **rechter**hand u tot zonde zou verleiden, houw haar af | .4 |
| | 5:39 | wie u een slag geeft op de **rechter**wang, keer hem ook de andere toe; | .5 |
| | 6:3 | Maar laat ... uw linkerhand niet weten wat uw **rechter** doet, | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:21 | één aan uw **rechterzijde** en één aan uw linkerzijde in uw Koninkrijk. | .3 |
| | 20:23 | het zitten aan mijn **rechterzijde** en linkerzijde staat niet aan Mij te geven, | .3 |
| | 22:44 | De Here heeft gezegd tot mijn Here: Zet U aan mijn **rechterhand**, | .3 |
| | 25:33 | en Hij zal de schapen zetten aan zijn **rechterhand** | .3 |
| | 25:34 | Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn **rechterhand** zijn, zeggen: | .3 |
| | 26:64 | zult gij de Zoon des mensen zien, gezeten aan de **rechterhand** der Macht | .3 |
| | 27:29 | vlochten zij ... een kroon ... en gaven Hem een riet in zijn **rechterhand**. | .5/.7 |
| | 27:38 | één aan zijn **rechterzijde** en één aan zijn linkerzijde. | .3 |
| Marc. | 10:37 | de één aan uw **rechterzijde** en de andere aan uw linkerzijde | .3 |
| | 10:40 | het zitten aan mijn **rechterzijde** of linkerzijde, staat niet aan Mij te geven, | .3 |
| | 12:36 | Zet U aan mijn **rechterhand**, | .3 |
| | 14:62 | gij zult de Zoon des mensen zien, gezeten aan de **rechterhand** der Macht | .3 |
| | 15:27 | één aan zijn **rechterzijde** en één aan zijn linkerzijde. | .3 |
| | 16:5 | zagen zij een jongeling zitten aan de **rechterzijde**, | .11 |
| | 16:19 | De Here [Jezus] dan ... heeft Zich gezet aan de **rechterhand** Gods. | .3° |
| Luc. | 1:11 | En hem verscheen een engel des Heren, staande ter **rechterzijde** | .3 |
| | 6:6 | En daar was iemand, wiens **rechter**hand verschrompeld was. | .4 |
| | 20:42 | De Here heeft gezegd tot mijn Here: Zet U aan mijn **rechterhand**, | .3 |
| | 22:50 | En iemand van hen ... sloeg hem het **rechter**oor af. | .9 |
| | 22:69 | Van nu aan zal de Zoon des mensen zijn gezeten aan de **rechterhand** Gods. | .3 |
| | 23:33 | de ene aan zijn **rechterzijde** en de andere aan zijn linkerzijde. | .3 |
| Joh. | 18:10 | hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het **rechter**oor af; | .9 |
| | 21:6 | Werpt uw net uit aan de **rechter**zijde van het schip en gij zult vinden. | .10 |
| Hand. | 2:25 | want Hij is aan mijn **rechterhand**, opdat ik niet wankelen zou. | .3 |
| | 2:33 | Nu Hij dan door de **rechterhand** Gods verhoogd is | .7 |
| | 2:34 | De Here heeft gezegd tot mijn Here: Zet U aan mijn **rechterhand**, | .3 |
| | 3:7 | En hij greep hem bij de **rechter**hand en richtte hem op, | .6 |
| | 5:31 | Hem heeft God door zijn **rechterhand** verhoogd, tot een Leidsman | .7 |
| | 7:55 | hij ... zag de heerlijkheid Gods en Jezus, staande ter **rechterhand** Gods, | .3 |
| | 7:56 | ik zie ... de Zoon des mensen, staande ter **rechterhand** Gods. | .3 |
| Rom. | 8:34 | Christus Jezus is ... de opgewekte, die ter **rechterhand** Gods is, | .7 |
| 2Cor. | 6:7 | met de wapenen der gerechtigheid in de **rechterhand** en in de linkerhand; | .3 |
| Gal. | 2:9 | reikten Jakobus, Kefas en Johannes ... de broederhand:<br>letterlijk: ... de **rechter(handen)** van gemeenschap: | .8 |
| Ef. | 1:20 | door ... Hem te zetten aan zijn **rechterhand** in de hemelse gewesten, | .7 |
| Col. | 3:1 | waar Christus is, gezeten aan de **rechterhand** Gods. | .7 |
| Hebr. | 1:3 | Deze ... heeft ... Zich gezet aan de **rechterhand** van de majesteit in den hoge, | .7 |
| | 1:13 | En tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zet U aan mijn **rechterhand**, | .3 |
| | 8:1 | die gezeten is ter **rechterzijde** van de troon der majesteit in de hemelen, | .7 |
| | 10:12 | deze echter is ... voor altijd gezeten aan de **rechterhand** van God, | .7 |
| | 12:2 | die ... gezeten is ter **rechterzijde** van de troon Gods. | .7 |
| 1Petr. | 3:22 | die aan de **rechterhand** Gods is, | .7 |
| Openb. | 1:16 | En Hij had zeven sterren in zijn **rechter**hand | .7 |
| | 1:17 | en Hij legde zijn **rechterhand** op mij en zeide: Wees niet bevreesd, | .5 |
| | 1:20 | die gij gezien hebt in mijn **rechterhand**, | .6 |
| | 2:1 | Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn **rechterhand** houdt, | .7 |

| | | |
|---|---|---|
| 5:1 | En ik zag in de **rechterhand** van Hem, die op de troon zat, een boekrol, | .5 |
| 5:7 | En het kwam en heeft (de rol) aangenomen uit de **rechterhand** van Hem, | .6 |
| 10:2 | hij zette zijn **rechter**voet op de zee en de linker op de aarde, | .2 |
| 10:5 | En de engel ... hief zijn **rechter**hand op naar de hemel, | .5' |
| 13:16 | het maakt, dat aan allen ... een merkteken gegeven wordt op hun **rechter**hand | .6 |

## 1054 δέομαι deomai

Het werkwoord *deomai* betekent 'verzoeken, vragen, smeken, bidden'.

Degene van wie iets gevraagd wordt, wordt in de tweede naamval genoemd. Wát iemand vraagt, wordt in een vierde naamval genoemd (bv. in 2Cor.8:4) of in een constructie met een onbepaalde wijs (bv. in Luc.8:38). De woorden *deomai sou* 'ik vraag van u' kan men soms ook goed weergeven met 'alstublieft' (bv. in Luc.8:28: pijnigt u me alstublieft niet!). Wanneer het God is van wie men iets vraagt, vertaalt men *deomai* vaak met 'bidden'.

Gewoonlijk houdt het 'verzoeken' verband met een bepaalde behoefte of nood waarvoor men hulp vraagt, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld *129 aiteō* 'vragen' of *1882 erōtaō* 'vragen'.

Vergelijk ook het zelfstandig naamwoord *1028 deēsis* 'verzoek, smeking'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέομαι | deomai | ik verzoek (med) |
| .2 | δεόμεθα | deometha | wij verzoeken (med) |
| .3 | δεόμενος | deomenos | verzoekend (1 ev m; med) |
| .4 | δεόμενοι | deomenoi | verzoekend (1 mv m; med) |
| .5 | ἐδέετο | edeeto | hij verzocht (med) |
| .6 | ἐδεήθην | edeēthēn | ik heb verzocht (aor pass) |
| .7 | ἐδεήθη | edeēthē | hij heeft verzocht (aor pass) |
| .8 | δεήθητι | deēthēti | verzoek! (aor pass) |
| .9 | δεήθητε | deēthēte | verzoekt! (aor pass) |
| .10 | δεηθέντων | deēthentōn | verzoekend (2 mv m/o; aor pass) |
| .[11] | ἐδεῖτο | edeito | hij verzocht (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:38 | **Bidt** daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders uitzende | .9 |
| Luc. | 5:12 | **hij** ... **smeekte** Hem, zeggende: Here, indien Gij wilt, kunt Gij mij reinigen. | .7 |
| | 8:28 | **Ik smeek** U, dat Gij mij niet pijnigt. | .1 |
| | 8:38 | En de man ... **verzocht** Hem bij Hem te mogen blijven. | .5/.[11] |
| | 9:38 | Meester, **ik smeek** U naar mijn zoon om te zien, want hij is mijn enige, | .1 |
| | 9:40 | En **ik heb** uw discipelen **gesmeekt** hem uit te drijven | .6 |
| | 10:2 | **Bidt** daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders uitzende | .9 |
| | 21:36 | Waakt te allen tijde, **biddende**, dat gij in staat moogt wezen te ontkomen | .4 |
| | 22:32 | maar **Ik heb** voor u **gebeden**, dat uw geloof niet zou bezwijken. | .6 |
| Hand. | 4:31 | En **terwijl** zij **baden**, werd de plaats, waar zij vergaderd waren, bewogen; | .10 |
| | 8:22 | en **bid** de Here, of deze toeleg van uw hart u moge vergeven worden; | .8 |
| | 8:24 | **Bidt gij** voor mij tot de Here, dat mij niets moge overkomen | .9 |
| | 8:34 | **Ik vraag** u, van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand anders? | .1 |
| | 10:2 | **die** vele aalmoezen aan het volk gaf en geregeld tot God **bad**. | .3 |
| | 21:39 | **ik vraag** u verlof tot het volk te mogen spreken. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 26:3 | daarom **verzoek ik** u mij geduldig te willen aanhoren. | .1 |
| Rom. | 1:10 | **biddende**, of mij eindelijk ... eens een weg gebaand moge worden | .3 |
| 2Cor. | 5:20 | in naam van Christus **vragen wij** u: laat u met God verzoenen. | .2 |
| | 8:4 | **zij vroegen** ... deel te mogen nemen aan het dienstbetoon voor de heiligen, | .4 |
| | 10:2 | **ik zou** (u) echter **willen vragen**, dat ik ... zal moeten hebben | .1 |
| Gal. | 4:12 | Weest zoals ik, **bid ik** u, broeders, omdat ook ik ben zoals gij. | .1 |
| 1Thess. | 3:10 | Nacht en dag bidden wij vurig, dat wij uw aangezicht mogen zien<br>letterlijk: nacht en dag vurig **biddend**, dat wij ... mogen zien | .4 |

## [1054II] δέος deos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *deos* betekent 'vrees, ontzag'.

Wanneer men *deos* met *4727 phobos* 'vrees, angst, ontzag' vergelijkt, ziet men dat *phobos* in het NT het gebruikelijke woord is. Als men toch een verschil tussen beide woorden wil aangeven, is het dit, dat *phobos* eerder aan schrik, paniek of een plotseling gevaar kan doen denken dan *deos*, dat meer de gedachte oproept aan langdurigheid en gelijkmatigheid.

.[1] δέους deous vrees (2)

Hebr. 12:28 Laten wij ... God vereren ... met eerbied en **ontzag**, ‥

## 1055 δέρμα derma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *derma* betekent '(afgestroopte) huid, vel'.

Het is afgeleid van het werkwoord *1057 derō* 'villen; afranselen'.

.1 δέρμασιν dermasin huiden (3)

Hebr. 11:37 zij hebben rondgezworven in schapevachten en geite**vellen**,

## 1056 δερμάτινος dermatinos

Het bijvoeglijk naamwoord *dermatinos* betekent 'lederen, van leer'.

Vergelijk *1055 derma* '(afgestroopte) huid, vel'.

.1 δερματίνην dermatinēn lederen (4 ev v)

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 3:4 | Hij nu, Johannes, droeg een kleed van kameelhaar en een **lederen** gordel |
| Marc. | 1:6 | En Johannes was gekleed met kameelhaar en met een **lederen** gordel |

| **1057** | **δέρω** | **derō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *derō* betekent 'afranselen, slaan, een pak slaag geven'.

De oorspronkelijke betekenis 'villen' (vgl. *1055 derma* '(afgestroopte) huid, vel') komt in het NT niet voor. Toch kan het zijn dat *derō* nog steeds doet denken aan een soort slaan waarbij vooral de huid beschadigd wordt, zoals bijvoorbeeld bij het geselen.

De uitdrukking *aera derō* 'in de lucht slaan' is afkomstig uit de sportwereld: een bokser, die 'in de lucht slaat', mist zijn doel (1Cor.9:26). Bij een uitdrukking als *darēsetai pollas* 'hij zal er vele geslagen worden' (vgl. Luc.12:47) is het woord *plēgas* 'slagen' verondersteld: 'hij zal vele slagen geslagen worden', d.w.z. 'hij zal veel slagen ontvangen'.

Vergelijk voor de betekenis *4527 tuptō* 'slaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέρεις | dereis | jij slaat |
| .2 | δέρει | derei | hij slaat – jij wordt geslagen (med) |
| .3 | δέρων | derōn | slaande (1 ev m) |
| .4 | δέροντες | derontes | slaande (1 mv m) |
| .5 | ἔδειραν | edeiran | zij hebben geslagen (aor) |
| .6 | δείραντες | deirantes | slaande (1 mv m; aor) |
| .7 | δαρήσεται | darēsetai | hij zal worden geslagen (pass) |
| .8 | δαρήσεσθε | darēsesthe | jullie zullen worden geslagen (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:35 | Maar de pachters grepen zijn slaven, **sloegen** de ene, doodden de andere | .5 |
| Marc. | 12:3 | En **zij** grepen hem, **sloegen** hem en zonden hem met lege handen weg. | .5 |
| | 12:5 | En hij zond ... nog vele anderen, die **zij** òf **sloegen** òf doodden. | .4 |
| | 13:9 | en in synagogen **zult gij gegeseld worden** | .8 |
| Luc. | 12:47 | Die slaaf nu ... **zal** vele **slagen ontvangen**. | .7 |
| | 12:48 | Wie echter die wil niet heeft gekend ...., zal er weinige ontvangen.<br>letterlijk: ...., **zal** weinig **slagen ontvangen**. | .7 |
| | 20:10 | Maar de pachters **sloegen** hem **en** zonden hem met lege handen weg. | .6 |
| | 20:11 | Zij **sloegen** ook die ... **en** zonden hem met lege handen weg. | .6 |
| | 22:63 | En de mannen, die Hem vasthielden, bespotten Hem **en sloegen** Hem; | .4 |
| Joh. | 18:23 | maar indien het goed was, waarom **slaat gij** Mij? | .1 |
| Hand. | 5:40 | **lieten** zij hen **geselen en** verboden hun te spreken in de naam van Jezus, | .6 |
| | 16:37 | Zij **hebben** ons ... in het openbaar **gegeseld en** in de gevangenis gezet, | .6 |
| | 22:19 | **die** hen, die in U geloofden, **liet** gevangen zetten en ... **geselen**; | .3 |
| 1Cor. | 9:26 | en ik ben geen vuistvechter, **die** zo maar in de lucht **slaat**. | .3 |
| 2Cor. | 11:20 | als iemand groot doet, als iemand u in het aangezicht **slaat**. | .2 |

| **1058** | **δεσμεύω** | **desmeuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *desmeuō* betekent (1) 'tot een bundel samenbinden', en (2) 'in boeien slaan, boeien'.

Vergelijk voor de eerste betekenis *1060 desmē* 'bundel', en voor de tweede *1062 desmos* 'boei'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσμεύουσιν | desmeuousin | zij boeien – boeiend (3 mv m/o) |
| .2 | δεσμεύων | desmeuōn | boeiend (1 ev m) |
| .[3] | ἐδεσμεύετο | edesmeueto | hij werd geboeid (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:4 | **Zij binden** zware lasten **bijeen** en leggen die op de schouders der mensen, | .1 |
| Luc. | 8:29 | **werd hij** met ketenen en voetboeien **geboeid**, maar hij brak de boeien stuk | .[3]" |
| Hand. | 22:4 | ik heb deze weg ... vervolgd **door** mannen en vrouwen **in boeien te slaan** | .2 |

## 1059 δεσμέω desmeō

Het werkwoord *desmeō* betekent 'in boeien slaan, boeien'.

In vergelijking met *1058 desmeuō* 'boeien', waarvan het een nevenvorm is, komt *desmeō* veel minder voor, ook buiten het NT.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδεσμεῖτο | edesmeito | hij werd geboeid (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 8:29 | **werd hij** met ketenen en voetboeien **geboeid**, maar hij brak de boeien stuk | ºº |

## 1060 δέσμη desmē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *desmē* betekent 'bundel'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέσμας | desmas | bundels (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 13:30 | Haalt eerst het onkruid bijeen en bindt het in **bossen** om het te verbranden, |

## 1061 δέσμιος desmios

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *desmios* betekent 'gevangene'.

Ofschoon de verwantschap met *1062 desmos* 'boei' anders zou kunnen doen denken, hoeft *desmios* niet in te houden dat een 'gevangene' ook altijd letterlijk 'geboeid' is, al is dat vaak wel zo (zie bv. Hand.16:25-26).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέσμιος | desmios | gevangene (1) |
| .2 | δέσμιον | desmion | gevangene (4) |
| .3 | δέσμιοι | desmioi | gevangenen (1) |
| .4 | δεσμίους | desmious | gevangenen (4) |
| .5 | δεσμίων | desmiōn | gevangenen (2) |
| .[6] | δεσμίοις | desmiois | gevangenen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:15 | Nu was de stadhouder bij elk feest gewoon een **gevangene** ... los te laten. | .2 |
| | 27:16 | Zij hadden toen een berucht **gevangene**, genaamd Barabbas. | .2 |
| Marc. | 15:6 | bij elk feest liet hij hun een **gevangene** los, voor wie zij dit vroegen. | .2 |
| Hand. | 16:25 | baden Paulus en Silas en zongen Gods lof, en de **gevangenen** luisterden | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 16:27 | in de waan, dat de **gevangenen** ontsnapt waren. | .4 |
| | 23:18 | Paulus, de **gevangene**, heeft mij geroepen, | .1 |
| | 25:14 | Er is door Felix een man **gevangen** achtergelaten, | .1 |
| | 25:27 | als men een **gevangene** opzendt, | .2 |
| | 28:16 | SV gaf de hoofdman de **gevangenen** over aan de overste van het leger; | .4° |
| | 28:17 | ben ik uit Jeruzalem **gevankelijk** overgeleverd in de handen der Romeinen, | .1 |
| Ef. | 3:1 | **die** ter wille van Christus Jezus voor u, heidenen, **in gevangenschap ben**; | .1 |
| | 4:1 | Als **gevangene** ... vermaan ik u dan te wandelen waardig der roeping, | .1 |
| 2Tim. | 1:8 | Schaam u dus niet voor het getuigenis ... of voor mij, zijn **gevangene**, | .2 |
| Filem. | 1 | Paulus, een **gevangene** van Christus Jezus, en Timoteüs, de broeder, | .1 |
| | 9 | thans bovendien een **gevangene** van Christus Jezus, | .1 |
| Hebr. | 10:34 | Want gij hebt met de **gevangenen** mede geleden | .[6]** |
| | 13:3 | Denkt aan de **gevangenen**, alsof gij met hen gevangen waart; | .5 |

## 1062 δεσμός desmos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *desmos* betekent 'band, boei'.

Er bestaat zowel een onzijdige meervoudsvorm (*desma*) als een mannelijke (*desmoi*); bij een overdrachtelijke betekenis zal men eerder het mannelijk meervoud gebruiken dan het onzijdige (vergelijk het onzijdig meervoud in bv. Luc.8:29 en het mannelijk meervoud in Fil.1:13). In de tweede en derde naamval is er tussen de vormen voor mannelijk en onzijdig geen verschil in vorm.

Het woord is afgeleid van *1073 deō* 'binden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσμός | desmos | boei (1) |
| .2 | δεσμοῦ | desmou | boei (2) |
| .3 | δεσμούς | desmous | boeien (4) |
| .4 | δεσμῶν | desmōn | boeien (2) |
| .5 | δεσμοῖς | desmois | boeien (3) |
| .6 | δεσμά | desma | boeien (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 7:35 | En zijn oren werden geopend en terstond werd de **band** zijner tong los | .1 |
| Luc. | 8:29 | hij brak de **boeien** stuk en werd ... naar eenzame streken gedreven. | .6 |
| | 13:16 | Moest deze vrouw ... niet losgemaakt worden van deze **band** ...? | .2 |
| Hand. | 16:26 | en terstond gingen alle deuren open en de **boeien** van allen raakten los. | .6 |
| | 20:23 | dat mij **boeien** en verdrukkingen te wachten staan. | .6 |
| | 22:30 | SV En de volgende dag ... maakte hij hem los van de **banden**, | .4° |
| | 23:29 | doch er was geen aanklacht, waarop dood of **gevangenschap** staat. | .4 |
| | 26:29 | dat ... allen ... ook zo werden als ik, uitgezonderd deze **boeien**. | .4 |
| | 26:31 | Deze man is aan niets schuldig, waarop dood of **gevangenschap** staat. | .4 |
| Fil. | 1:7 | zowel bij mijn **gevangenschap** als bij mijn verdediging | .5 |
| | 1:13 | dat ik in **gevangenschap** ben om Christus' wil, | .3 |
| | 1:14 | en het merendeel ... heeft door mijn **gevangenschap** vertrouwen gekregen | .5 |
| | 1:16 | (17) ..., met de onzuivere bedoeling, mij de **gevangenschap** zwaar te maken. | .5°° |
| Col. | 4:18 | Gedenkt mijn **gevangenschap**. De genade zij met u. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 2:9 | waarvoor ik kwaad lijd en zelfs **boeien** draag als een misdadiger. | .4 |
| Filem. | 10 | mijn kind, dat ik in mijn **gevangenschap** verwekt heb, Onesimus, | .5 |
| | 13 | opdat hij mij namens u zou dienen in mijn **gevangenschap** | .5 |
| Hebr. | 10:34 | SV Want gij hebt ook met mijn **banden** medelijden gehad, | .5 |
| | 11:36 | daarenboven nog **boeien** en gevangenschap. | .4 |
| Jud. | 6 | dat Hij engelen ... met eeuwige **banden** ... heeft bewaard gehouden: | .5 |

## 1063 δεσμοφύλαξ desmophulax

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *desmophulax* betekent 'gevangenbewaarder, cipier'.
Vergelijk *1062 desmos* 'boei, band' en *4763 phulassō* 'bewaken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσμοφύλαξ | desmophulax | cipier (1) |
| .2 | δεσμοφύλακι | desmophulaki | cipier (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 16:23 | met bevel aan de **bewaarder** hen zorgvuldig te bewaken. | .2 |
| | 16:27 | En de **bewaarder** ... zag de deuren der gevangenis openstaan, | .1 |
| | 16:36 | En de **bewaarder** deelde dit bericht aan Paulus mede: | .1 |

## 1064 δεσμωτήριον desmōtērion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *desmōtērion* betekent 'gevangenis'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσμωτήριον | desmōtērion | gevangenis (1/4) |
| .2 | δεσμωτηρίου | desmōtēriou | gevangenis (2) |
| .3 | δεσμωτηρίῳ | desmōtēriōi | gevangenis (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 11:2 | Johannes nu hoorde in de **gevangenis** de werken van de Christus | .3 |
| Hand. | 5:21 | en zij zonden dienaars naar de **kerker** om hen te laten voorkomen. | .1 |
| | 5:23 | Wij vonden wèl de **kerker** zeer zorgvuldig gesloten | .1 |
| | 16:26 | zodat de grondvesten der **gevangenis** schudden; | .2 |

## 1065 δεσμώτης desmōtēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *desmōtēs* betekent 'gevangene'.
Een woord voor 'gevangene' dat in het NT meer gebruikelijk is, is *1061 desmios*; het woord *desmōtēs* klinkt officiëler.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσμώτας | desmōtas | gevangenen (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 27:1 | vertrouwde men Paulus en enige andere **gevangenen** toe aan een hoofdman, |
| | 27:42 | De soldaten nu waren van plan de **gevangenen** te doden, |

| **1066** | **δεσπότης** | **despotēs** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *despotēs* betekent 'heer, meester'.

Het woord *despotēs* wordt in het NT voornamelijk gebruikt om de 'heer' als eigenaar te onderscheiden van de slaven die tot zijn bezit behoren. Ook als het gebruikt wordt voor God en Jezus Christus, blijft dit onderscheid tussen eigenaar en bezit meeklinken; het bezit is dan bijvoorbeeld een slaaf (Luc.2:29; vgl. *1259 doulos* 'slaaf'), hemel en aarde (Hand.4:24), of mensen die gekocht zijn (2Petr.2:1).

In tegenstelling tot *despotēs* heeft *2639 kurios* 'heer' niet zozeer te maken met particulier bezit, maar meer met gezag in de samenleving.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεσπότης | despotēs | meester (1) |
| .2 | δέσποτα | despota | meester (5) |
| .3 | δεσπότην | despotēn | meester (4) |
| .4 | δεσπότη | despotēi | meester (3) |
| .5 | δεσπόταις | despotas | meesters (4) |
| .6 | δεσπόταις | despotais | meesters (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:29 | Nu laat Gij, **Here**, uw dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord, | .2 |
| Hand. | 4:24 | Gij, **Here**, zijt het, die geschapen hebt de hemel, de aarde, de zee | .2 |
| 1Tim. | 6:1 | Allen ... moeten hun **meesters** alle eer waardig achten, | .5 |
| | 6:2 | Zij, die gelovige **meesters** hebben, moeten hen niet geringschatten, | .5 |
| 2Tim. | 2:21 | zal hij een voorwerp zijn ..., bruikbaar voor de **eigenaar**, | .4 |
| Tit. | 2:9 | De slaven moeten hun **meesters** onderdanig zijn in alles, | .6 |
| 1Petr. | 2:18 | Gij, huisslaven, weest in alle vreze uw **meesters** onderdanig, | .6 |
| 2Petr. | 2:1 | zelfs de **Heerser**, die hen gekocht heeft, verloochenende | .3 |
| Jud. | 4 | die ... onze enige **Heerser** en Here, Jezus Christus, verloochenen. | .3 |
| Openb. | 6:10 | En zij ... zeiden: Tot hoelang, o heilige en waarachtige **Heerser**, | .1 |

| **1067** | **δεῦρο** | **deuro** |
|---|---|---|

Het tussenwerpsel *deuro!* betekent 'hierheen!, (kom) hier!'.

Met *deuro!* richt men zich tot een enkeling; voor het meervoud gebruikt men *1068 deute!*

In de uitdrukking *achri tou deuro* 'tot nu toe' is *deuro* geen plaatsbepaling, maar een tijdsbepaling.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεῦρο | deuro | (kom) hierheen! |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 19:21 | en gij zult een schat in de hemelen hebben, en **kom hier**, volg Mij. |
| Marc. | 10:21 | en gij zult een schat in de hemel hebben, en **kom hier**, volg Mij. |
| Luc. | 18:22 | en gij zult een schat hebben in de hemelen, en **kom hier**, volg Mij. |
| Joh. | 11:43 | En na dit gezegd te hebben, riep Hij ...: Lazarus, **kom** naar buiten! |
| Hand. | 7:3 | Verlaat uw land en uw bloedverwanten en **kom herwaarts** |
| | 7:34 | en nu, **kom hier**, laat Ik u naar Egypte zenden. |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 1:13 | – waarin ik tot **nu toe** verhinderd ben – |
| Openb. | 17:1 | **Kom hier**, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer, |
| | 21:9 | **Kom hier**, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams. |

## 1068 δεῦτε deute

Het tussenwerpsel *deute* betekent 'hierheen!, (komt) hier!'.

Met *deute!* spreekt men meerdere personen aan; vergelijk *1067 deuro*, waarmee men zich tot een enkeling wendt.

Behalve in de letterlijke betekenis van 'hierheen!' (bv. in Matt.4:19) treft men *deute!* ook aan als oproep om gevolg te geven aan een (andere) oproep of een bevel; het is dan vergelijkbaar met het Nederlandse 'kom op!' of 'vooruit!' (bv. in Matt.21:38).

.1 δεῦτε deute (komt) hierheen!

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 4:19 | **Komt** achter Mij en Ik zal u vissers van mensen maken. |
| | 11:28 | **Komt** tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven; |
| | 21:38 | Dit is de erfgenaam, **komt**, laten wij hem doden |
| | 22:4 | en alles is gereed; **komt** tot de bruiloft. |
| | 25:34 | **Komt**, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, |
| | 28:6 | **komt**, ziet de plaats, waar Hij gelegen heeft. |
| Marc. | 1:17 | **Komt** achter Mij en Ik zal maken, dat gij vissers van mensen wordt. |
| | 6:31 | **Komt hier** en gaat (met Mij) alleen naar een eenzame plaats |
| | 12:7 | **komt**, laten wij hem doden en de erfenis zal aan ons komen. |
| Luc. | 20:14 | SV Deze is de erfgenaam; **komt**, laat ons hem doden, |
| Joh. | 4:29 | **Komt mede** en ziet een mens, die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb: |
| | 21:12 | Jezus zeide tot hen: **Komt** en houdt de maaltijd. |
| Openb. | 19:17 | **Komt**, verzamelt u tot de grote maaltijd Gods. |

## 1069 δευτεραῖος deuteraios

Het bijvoeglijk naamwoord *deuteraios* betekent 'bij de tweede (dag) behorend, op de tweede (dag)'.

Gewoonlijk wordt *deuteraios* bijwoordelijk gebruikt, zoals ook in Hand.28:13: wij kwamen 'op de tweede dag' aan.

Vergelijk voor de betekenis *1071 deuteros* 'tweede'.

.1 δευτεραῖοι deuteraioi op de tweede dag (1 mv m)

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 28:13 | toen na één dag de wind zuid werd, kwamen wij reeds **de tweede** ... aan. |

| 1070 | δευτερόπρωτος | deuteroprōtos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *deuteroprōtos* betekent 'tweede eerste, op één na de eerste'.

Het woord is vrij onbekend: men treft het buiten het NT maar een paar maal aan, en dan ook nog bij christelijke schrijvers die het woord uit het evangelie van Lucas kunnen hebben overgenomen; in Luc.6:1 komt het bovendien niet in alle handschriften voor. Op al deze plaatsen zegt *deuteroprōtos* iets over een sabbat of zondag; in parallellie met het niet in het NT voorkomende *deutereschatos* 'tweede laatste, op één na de laatste' vat men *deuteroprōtos* gewoonlijk op als in de betekenis 'tweede eerste, op één na de eerste', waarbij de eerste dan die van Pasen is, d.w.z. de tweede na het Paasfeest.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δευτεροπρώτῳ | deuteroprōtōi | op één na de eerste (3 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 6:1 | SV het geschiedde op de **tweede eerste** sabbat, dat Hij door het gezaaide ging; | ° |

| 1071 | δεύτερος | deuteros |
|---|---|---|

Het rangtelwoord *deuteros* betekent 'tweede'.

De onzijdige vorm *deuteron* komt voor in de betekenis 'een tweede keer', zowel in de zin van 'nog eens' (bv. in Joh.3:4), als van 'ten tweede, op de tweede plaats' (bv. in 1Cor.12:28). Bij de combinatie *to deuteron* 'de tweede maal' houdt het lidwoord *to* in dat men een bepaalde tweede maal bedoelt, die men als bekend veronderstelt (bv. in 2Cor.13:2). In Judas 5 gaat *hapax* ... *to deuteron* 'eenmaal ... de tweede maal' in de richting van 'enerzijds ... anderzijds'.

De uitdrukking *ek deuterou* betekent steeds 'voor de tweede maal, nog eens' (bv. in Matt.26:42).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δεύτερος | deuteros | tweede (1 ev m) |
| .2 | δευτέρου | deuterou | tweede (2 ev m/o) |
| .3 | δευτέρῳ | deuterōi | tweede (3 ev m/o) |
| .4 | δευτέρα | deutera | tweede (1 ev v) |
| .5 | δευτέραν | deuteran | tweede (4 ev v) |
| .6 | δευτέρας | deuteras | tweede (2 ev v – 4 mv v) |
| .7 | δευτέρᾳ | deuterāi | tweede (3 ev v) |
| .8 | δεύτερον | deuteron | tweede (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .9 | δευτέρου | deuterou | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:30 | Hij ging naar de **tweede** en sprak evenzo. | .3°° |
| | 22:26 | Eveneens de **tweede** en de derde tot de zevende toe. | .1 |
| | 22:39 | Het **tweede**, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. | .4 |
| | 26:42 | Wederom, ten **tweeden male**, ging Hij heen en bad, zeggende: | .9 |
| Marc. | 12:21 | En de **tweede** nam haar en stierf zonder nakomelingschap na te laten. | .1 |
| | 12:31 | Het **tweede** is dit: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. | .4 |
| | 14:72 | En terstond kraaide de haan voor de **tweede maal**. | .2 |
| Luc. | 12:38 | wanneer hij in de **tweede** of in de derde nachtwake komt en hen zo aantreft, | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 19:18 | De **tweede** kwam en zeide: Uw pond, heer, heeft vijf ponden opgebracht. | .1 |
| | 20:30 | En de **tweede** nam haar, | .1 |
| Joh. | 3:4 | Kan hij dan **voor de tweede maal** ... geboren worden? | .8 |
| | 4:54 | dit deed Jezus weder als **tweede** teken, toen Hij ... gekomen was. | .8 |
| | 9:24 | Zij riepen dan ten **tweeden male** de man, die blind geweest was, | .2 |
| | 21:16 | Hij zeide **ten tweeden male** weder tot hem: Simon, zoon van Johannes, | .8 |
| Hand. | 7:13 | en bij de **tweede maal** maakte Jozef zich aan zijn broeders bekend | .3 |
| | 10:15 | En nogmaals ten **tweeden male**, kwam een stem tot hem: | .2 |
| | 11:9 | Doch ten **tweeden male** antwoordde mij een stem uit de hemel: | .2 |
| | 12:10 | toen zij langs de eerste en de **tweede** wacht gegaan waren, | .5 |
| | 13:33 | gelijk in de **tweede** psalm geschreven staat: Mijn zoon zijt Gij; | .3 |
| 1Cor. | 12:28 | ten eerste apostelen, **ten tweede** profeten, ten derde leraars, | .8 |
| | 15:47 | De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de **tweede** mens is uit de hemel. | .1 |
| 2Cor. | 1:15 | opdat gij andermaal een genadegift mocht ontvangen,<br>letterlijk: opdat gij een **tweede** genadegift mocht ontvangen, | .5 |
| | 13:2 | Ik ... waarschuw hen nog, evenals toen ik de **tweede maal** bij u was, | .8 |
| Tit. | 3:10 | na hem een en andermaal terechtgewezen te hebben,<br>letterlijk: na één en een **tweede** vermaning, | .5 |
| Hebr. | 8:7 | zou er geen plaats gezocht zijn voor een **tweede**. | .6 |
| | 9:3 | achter het **tweede** voorhangsel was een tent, genaamd het heilige der heiligen, | .8 |
| | 9:7 | maar in de **tweede** alleen de hogepriester, eenmaal in het jaar, | .5 |
| | 9:28 | zo zal ook Christus ... ten **tweeden male** zonder zonde aanschouwd worden | .9 |
| | 10:9 | Hij heft het eerste op, om het **tweede** te laten gelden. | .8 |
| 2Petr. | 3:1 | Dit is reeds de **tweede** brief, geliefden, die ik u schrijf; | .5 |
| Jud. | 5 | maar een **andermaal** hen, die niet tot geloof gekomen waren, verdelgd heeft; | .8 |
| Openb. | 2:11 | Wie overwint, zal van de **tweede** dood geen schade lijden. | .2 |
| | 4:7 | het eerste dier was een leeuw gelijk, en het **tweede** dier een rund gelijk, | .8 |
| | 6:3 | En toen Hij het **tweede** zegel opende, | .5 |
| | | hoorde ik het **tweede** dier zeggen: Kom! | .2 |
| | 8:8 | de **tweede** engel blies de bazuin, en er werd iets ... in de zee geworpen, | .1 |
| | 11:14 | Het **tweede** wee is voorbijgegaan: zie, het derde wee komt spoedig. | .4 |
| | 14:8 | een **tweede** ... volgde, zeggende: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, | .1 |
| | 16:3 | de **tweede** goot zijn schaal uit in de zee, en zij werd bloed als van een dode, | .1 |
| | 19:3 | En zij zeiden **ten tweeden male**: Halleluja! | .8 |
| | 20:6 | over hen heeft de **tweede** dood geen macht, maar zij zullen priesters ... zijn | .1 |
| | 20:14 | Dat is de **tweede** dood: de poel des vuurs. | .1 |
| | 21:8 | hun deel is in de poel, die brandt van vuur en zwavel: dit is de **tweede** dood. | .1 |
| | 21:19 | Het eerste fundament was diamant, het **tweede** lazuursteen, het derde robijn, | .1 |

## 1072 δέχομαι dechomai

Het werkwoord *dechomai* betekent '(gastvrij) ontvangen, (als een welkom geschenk) aannemen, (met vertrouwen) aanvaarden'.

Gewoonlijk treffen we bij *dechomai* (net als bij het Nederlandse 'ontvangen') als lijdend voorwerp personen en zaken aan die op de ontvanger afkomen, bv.: personen die met een bood-

schap gezonden zijn (bv. in Matt.10:14), een baby die aangereikt wordt (Luc.2:28), brieven die gestuurd zijn (Hand.28:21). Op grond van dit gegeven kan men zeggen dat de beker die Jezus (volgens de NBG-vertaling) 'opneemt', een beker is die op de een of andere manier 'zich aandient' (Luc.22:17).

Vooral wanneer het lijdend voorwerp meer abstracte zaken aangeeft, merkt men dat de betekenis van *dechomai* het tegenovergestelde van 'afwijzen' is, bv.: het woord Gods 'aanvaarden' (Hand.8:14), een ander evangelie 'aanvaarden' (2Cor.11:4), of liefde tot de waarheid 'aanvaarden' (2Thess.2:10).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δέχεται | dechetai | hij ontvangt (med) |
| .2 | δέχονται | dechontai | zij ontvangen (med) |
| .3 | δέχωνται | dechōntai | (dat) zij ontvangen (med) |
| .4 | δεχόμενος | dechomenos | ontvangend (1 ev m; med) |
| .5 | ἐδέξατο | edexato | hij heeft ontvangen (aor med) |
| .6 | ἐδεξάμεθα | edexametha | wij hebben ontvangen (aor med) |
| .7 | ἐδέξασθε | edexasthe | jullie hebben ontvangen (aor med) |
| .8 | ἐδέξαντο | edexanto | zij hebben ontvangen (aor med) |
| .9 | δέξηται | dexētai | (dat) hij ontvangt (aor med) |
| .10 | δέξωνται | dexōntai | (dat) zij ontvangen (aor med) |
| .11 | δέξαι | dexai | ontvang! (aor med) |
| .12 | δέξασθε | dexasthe | ontvangt! (aor med) |
| .13 | δέξασθαι | dexasthai | ontvangen (aor med) |
| .14 | δεξάμενος | dexamenos | ontvangend (1 ev m; aor med) |
| .15 | δεξάμενοι | dexamenoi | ontvangend (1 mv m; aor med) |
| .16 | δεξαμένη | dexamenē | ontvangend (1 ev v; aor med) |
| .17 | δέδεκται | dedektai | hij heeft ontvangen (med) |
| .[18] | δέχηται | dechētai | (dat) hij ontvangt (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 10:14 | indien iemand u niet **ontvangt** of uw woorden niet hoort, verlaat dat huis | .9 |
| | 10:40 | **Wie** u **ontvangt**, | .4 |
| | | **ontvangt** Mij, | .1 |
| | | en **wie** Mij **ontvangt**, | .4 |
| | | **ontvangt** Hem, die Mij gezonden heeft. | .1 |
| | 10:41 | **Wie** een profeet **ontvangt** als profeet, ...; | .4 |
| | | en **wie** een rechtvaardige **ontvangt** als rechtvaardige, | .4 |
| | 11:14 | en indien gij het wilt **aanvaarden**: Hij is Elia, die komen zou. | .13 |
| | 18:5 | En een ieder, die zulk een kind **ontvangt** in mijn naam, | .9 |
| | | **ontvangt** Mij. | .1 |
| Marc. | 6:11 | SV En zo wie u niet **zullen ontvangen**, | .10°° |
| | | En indien een plaats u niet **ontvangt** ..., gaat daarvandaan | .9▾▾ |
| | 9:37 | Wie één van zodanige kinderen **ontvangt** in mijn naam, | .9 |
| | | die **ontvangt** Mij. | .1 |
| | | En wie Mij **ontvangt**, | .9/.[18] |
| | | **ontvangt** niet Mij, maar Hem, die Mij gezonden heeft. | .1 |
| | 10:15 | Wie ... niet **ontvangt** als een kind, zal ... niet binnengaan. | .9 |
| Luc. | 2:28 | **nam** ook **hij** het in zijn armen en hij loofde God en zeide: | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 8:13 | zijn zij, die het woord, zodra zij het horen, met blijdschap **ontvangen**: | .2 |
| | 9:5 | En zijn er, die u niet **willen ontvangen**, gaat dan weg uit die stad | .10/.3 |
| | 9:11 | En Hij **ontving hen en** sprak tot hen over het Koninkrijk Gods, | .14 |
| | 9:48 | en Hij zeide tot hen: Een ieder, die dit kind **ontvangt** in mijn naam, | .9 |
| | | **ontvangt** Mij: | .1 |
| | | en een ieder, die Mij **ontvangt**, | .9 |
| | | **ontvangt** Hem, die Mij gezonden heeft. | .1 |
| | 9:53 | **zij ontvingen** Hem niet, omdat zijn aangezicht gericht was naar Jeruzalem. | .8 |
| | 10:8 | En als gij in een stad komt, waar **men** u **ontvangt**, eet wat u wordt voorgezet, | .3 |
| | 10:10 | Maar als gij in een stad komt, waar **men** u niet **ontvangt**, gaat naar buiten | .3 |
| | 16:4 | Ik weet, wat ik doen zal, opdat **zij** mij ... in huis **zullen nemen**. | .10 |
| | 16:6 | **Hier hebt gij** uw schuldbekentenis, ga vlug zitten en schrijf vijftig. | .11 |
| | 16:7 | Hij zeide tot hem: **Hier hebt gij** uw schuldbekentenis, schrijf tachtig. | .11 |
| | 16:9 | opdat, wanneer deze u ontvalt, **men** u **opneme** in de eeuwige tenten. | .10 |
| | 18:17 | Wie ... niet **ontvangt** als een kind, zal ... niet binnengaan. | .9 |
| | 22:17 | En Hij **nam** een beker **op**, sprak de dankzegging uit **en** zeide: Neemt deze | .14 |
| Joh. | 4:45 | Toen Hij dan in Galilea kwam, **ontvingen** de Galileeërs Hem, | .8 |
| Hand. | 3:21 | Hem moest de hemel **opnemen** tot de tijden van de wederoprichting | .13 |
| | 7:38 | en **hij ontving** levende woorden om die u te geven. | .5 |
| | 7:59 | die de Here aanriep ...: Here Jezus, **ontvang** mijn geest. | .11 |
| | 8:14 | dat Samaria het woord Gods **had aanvaard**, | .17 |
| | 11:1 | dat ook de heidenen het woord Gods **aangenomen hadden**. | .8 |
| | 17:11 | daar **zij** het woord met alle bereidwilligheid **aannamen** | .8 |
| | 21:17 | **heetten** de broeders ons van harte **welkom**. | .8 |
| | 22:5 | van wie ik ook met brieven aan de broeders naar Damascus gereisd ben, | .14 |
| | | letterlijk: van wie ook brieven ... **ontvangend** ik ... gereisd ben, | |
| | 28:21 | **Wij** voor ons **hebben** geen brieven over u uit Judea **ontvangen**. | .6 |
| 1Cor. | 2:14 | Doch een ongeestelijk mens **aanvaardt** niet hetgeen van de Geest Gods is, | .1 |
| 2Cor. | 6:1 | vermanen wij u ook de genade Gods niet tevergeefs **te ontvangen**, | .13 |
| | 7:15 | hoe **gij** hem met vrezen en beven **hebt ontvangen**. | .7 |
| | 8:4 | SV Ons met vele vermaning biddende, **dat** wij **wilden aannemen** de gave | .13 |
| | 8:17 | daar **hij** wel een opwekking van mij **ontving**, | .5 |
| | 11:4 | een ander evangelie, dat **gij** niet **hebt aangenomen**, | .7 |
| | 11:16 | **aanvaardt** mij als een onverstandige; dan kan ik ook een weinig roemen. | .12 |
| Gal. | 4:14 | maar **gij hebt** mij **ontvangen** als een bode Gods, (ja,) als Christus Jezus. | .7 |
| Ef. | 6:17 | en **neemt** de helm des heils **aan** en het zwaard des Geestes, | .12/.13 |
| Fil. | 4:18 | **nu ik** van Epafroditus het door u gezondene **ontvangen heb**, | .14 |
| Col. | 4:10 | over hem hebt gij opdracht gekregen; **ontvangt** hem, | .12 |
| 1Thess. | 1:6 | **en gij hebt** het woord onder zware verdrukking ... **aangenomen**, | .15 |
| | 2:13 | dat **gij** ... het **hebt aangenomen** niet als een woord van mensen, | .7 |
| 2Thess. | 2:10 | omdat **zij** de liefde tot de waarheid niet **aanvaard hebben**, | .8 |
| Hebr. | 11:31 | **daar zij** de verspieders met vrede **had opgenomen**. | .16 |
| Jac. | 1:21 | en **neemt** met zachtmoedigheid het in u geplante woord **aan**, | .12 |

| **1073** | **δέω** | **deō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *deō* betekent '(vast)binden'.

In letterlijke zin geschiedt het 'binden' met touw, boeien of iets dergelijks, bv.: onkruid in bundels 'binden' (Matt.13:30), dieren 'aan een lijn vastleggen, vastbinden' (bv. Matt.21:2), gevangenen 'in boeien slaan' (bv. Hand.12:6).

In overdrachtelijke zin treffen we *deō* aan, als de bewegingsvrijheid beknot wordt, bv.: satan 'bindt' een vrouw, die daardoor krom loopt (Luc.13:16), de wet 'bindt' een vrouw aan haar man (Rom.7:2), arrestanten 'worden gevangengezet' (bv. Marc.15:7, als we hier *deō* tenminste niet letterlijk moeten opvatten).

In Matt.16:19 en 18:18 moeten *deō* 'binden' en *2742 luō* 'losmaken' als een semitisme opgevat worden: 'binden' wil dan met betrekking tot zaken zeggen '(iets) verboden verklaren', tegenover 'losmaken' in de zin van '(iets) als geoorloofd verklaren', en met betrekking tot personen '(iemand) uitsluiten' tegenover '(iemand) toelaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δήσουσιν | dēsousin | zij zullen binden – zullende binden (3 mv m/o) |
| .2 | ἔδησεν | edēsen | hij heeft gebonden (aor) |
| .3 | ἔδησαν | edēsan | zij hebben gebonden (aor) |
| .4 | δήσῃς | dēsēis | (dat) jij bindt (aor) |
| .5 | δήσῃ | dēsēi | (dat) hij bindt (aor) – jij zult binden (med) |
| .6 | δήσητε | dēsēte | (dat) jullie binden (aor) |
| .7 | δήσατε | dēsate | bindt! (aor) |
| .8 | δῆσαι | dēsai | binden (aor) – bind! (aor med) |
| .9 | δήσας | dēsas | bindend (1 ev m; aor) |
| .10 | δήσαντες | dēsantes | bindend (1 mv m; aor) |
| .11 | δεδεκώς | dedekōs | gebonden hebbend (1 ev m) |
| .12 | δεθῆναι | dethēnai | gebonden worden (aor pass) |
| .13 | δέδεμαι | dedemai | ik ben gebonden (med) |
| .14 | δέδεσαι | dedesai | jij bent gebonden (med) |
| .15 | δέδεται | dedetai | hij is gebonden (med) |
| .16 | δεδέσθαι | dedesthai | gebonden zijn (med) |
| .17 | δεδεμένος | dedemenos | gebonden (1 ev m; med) |
| .18 | δεδεμένον | dedemenon | gebonden (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .19 | δεδεμένους | dedemenous | gebonden (4 mv m; med) |
| .20 | δεδεμένην | dedemenēn | gebonden (4 ev v; med) |
| .21 | δεδεμένον | dedemenon | zie 18 |
| .22 | δεδεμένα | dedemena | gebonden (1/4 mv o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:29 | als **hij** niet eerst die sterke **heeft gebonden**? | .5 |
| | 13:30 | Haalt eerst het onkruid bijeen en **bindt** het in bossen om het te verbranden, | .7 |
| | 14:3 | Want Herodes **had** Johannes laten grijpen, **geboeid** en gevangengezet, | .2 |
| | 16:19 | en wat **gij** op aarde **binden zult**, | .4 |
| | | zal **gebonden** zijn in de hemelen, | .21 |
| | 18:18 | Voorwaar, Ik zeg u, al wat **gij** op aarde **bindt**, | .6 |
| | | zal **gebonden** zijn in de hemel, | .22 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 21:2 | terstond zult gij een ezelin **vastgebonden** vinden, en een veulen bij haar. | .20 |
| | 22:13 | **Bindt** hem aan handen en voeten **en** werpt hem uit in de buitenste duisternis; | .10 |
| | 27:2 | zij **boeiden** Hem, leidden Hem weg en zij leverden Hem over aan Pilatus, | .10 |
| Marc. | 3:27 | als **hij** niet eerst die sterke **heeft gebonden**, | .5 |
| | 5:3 | die verblijf hield in de graven, en niemand had hem meer kunnen **binden**, | .8 |
| | 5:4 | want hij was dikwijls met voetboeien en ketenen gebonden geweest | .16 |
| | | letterlijk: wegens het dikwijls ... **gebonden geweest zijn** | |
| | 6:17 | hij, Herodes, had Johannes laten grijpen en geboeid gevangen gezet, | .2 |
| | | letterlijk: hij, Herodes, **had** Johannes ... in de gevangenis **gebonden**. | |
| | 11:2 | terstond, als gij er binnenkomt, zult gij een veulen **vastgebonden** vinden, | .18 |
| | 11:4 | En zij gingen heen en vonden een veulen **vastgebonden** bij de deur | .18 |
| | 15:1 | **zij boeiden** Jezus **en** zij leidden Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus. | .10 |
| | 15:7 | Nu was er iemand, genaamd Barabbas, **gevangengezet** met de oproermakers, | .17 |
| Luc. | 13:16 | welke de satan, zie, achttien jaar **gebonden had**, | .2 |
| | 19:30 | zult gij daar een veulen **vastgebonden** vinden, | .18 |
| Joh. | 11:44 | De gestorvene kwam naar buiten, de voeten en de handen **gebonden** | .17 |
| | 18:12 | De afdeling soldaten dan en de overste en de dienaars ... **boeiden** Hem, | .3 |
| | 18:24 | Annas dan zond Hem **geboeid** naar Kajafas, de hogepriester. | .18 |
| | 19:40 | **Zij** namen dan het lichaam van Jezus en **wikkelden** het in linnen windsels | .3 |
| Hand. | 9:2 | om ... hen **gevankelijk** naar Jeruzalem te brengen. | .19 |
| | 9:14 | **om** allen, die uw naam aanroepen, **gevangen te nemen**. | .8 |
| | 9:21 | met het doel hen **gevankelijk** voor de overpriesters te brengen? | .19 |
| | 10:11 | SV aan de vier hoeken **gebonden**, en neergelaten op de aarde; | .21 |
| | 12:6 | lag Petrus die nacht te slapen tussen twee soldaten, **geboeid** | .17 |
| | 20:22 | En zie, nu reis ik, **gebonden** door de Geest, naar Jeruzalem, | .17 |
| | 21:11 | zich voeten en handen **bindende**, zeide hij: Dit zegt de Heilige Geest: | .9 |
| | | De man, van wie deze gordel is, **zullen** de Joden te Jeruzalem zo **binden** | .1 |
| | 21:13 | ik voor mij ben bereid, niet alleen **gebonden te worden**, maar ook te sterven | .12 |
| | 21:33 | Toen naderde de overste, liet hem grijpen, en met twee ketenen **boeien**, | .12 |
| | 22:5 | om ook hen, die daar waren, **geboeid** naar Jeruzalem te brengen, | .19 |
| | 22:29 | nu hij bemerkte, dat hij een Romein was en hij hem had laten binden. | .11 |
| | | letterlijk: ... en dat hij **(een)** hem **gebonden hebbende** was. | |
| | 24:27 | liet hij Paulus **in gevangenschap** achter. | .18 |
| Rom. | 7:2 | de gehuwde vrouw **is** door de wet aan haar man **gebonden**, zolang deze leeft; | .15 |
| 1Cor. | 7:27 | **Zijt gij** aan een vrouw **verbonden**? Zoek geen scheiding. | .14 |
| | 7:39 | Een vrouw **is gebonden**, zolang haar man leeft; | .15 |
| Col. | 4:3 | het geheimenis van Christus, ter wille waarvan **ik** ook **gevangen zit**. | .13 |
| 2Tim. | 2:9 | Maar het woord van God **is** niet **geboeid**. | .15 |
| Openb. | 9:14 | Laat de vier engelen los, **die** bij de grote rivier, de Eufraat, **gebonden zijn**. | .19 |
| | 20:2 | en hij greep de draak, de oude slang, ..., en **hij bond** hem duizend jaren, | .2 |

## 1074 δή dē

De partikel *dē* geeft aan dat de spreker veronderstelt dat datgene wat men zegt, voor de toehoorder al min of meer bekend of vanzelfsprekend is; bij een voorstel of een bevel geeft *dē* aan dat

de spreker veronderstelt dat het voorstel of bevel aansluit bij wat de toehoorder zelf al wist of dacht. Het is niet gemakkelijk deze betekenis met één of twee Nederlandse woorden te vertalen: 'dan (ook)' is een goede poging, maar niet geschikt voor alle contexten; ook vertaling met 'nu' of 'toch' is ontoereikend om de betekenis goed weer te geven.

In Openb.2:10 staat *dē* in verscheidene handschriften na het woord 'zie', maar is het zowel in NBG als in SV niet vertaald.

| | | |
|---|---|---|
| .1 | δή | dē |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 13:23 | die **dan ook** vrucht draagt en oplevert, |
| Luc. | 2:15 | Laten wij **dan** naar Betlehem gaan om te zien hetgeen geschied is |
| Hand. | 13:2 | Zondert Mij **nu** Barnabas en Saulus af voor het werk, |
| | 15:36 | Laten wij **toch** terugkeren tot onze broeders in iedere stad, |
| 1Cor. | 6:20 | Want gij zijt gekocht en betaald. Verheerlijkt **dan** God met uw lichaam. |
| 2Cor. | 12:1 | SV Te roemen is mij **waarlijk** niet nuttig; |
| Openb. | 2:10 | Zie, de duivel zal sommigen uwer in de gevangenis werpen, |

## 1075 δῆλος dēlos

Het bijvoeglijk naamwoord *dēlos* betekent 'duidelijk'.

Men noemt iets 'duidelijk' wanneer men het zonder enige moeite kan weten of begrijpen. Zo vinden bijvoorbeeld in Matt.26:73 Petrus' omstanders dat hij vanwege zijn Galilese dialect zonder moeite herkenbaar is als horend bij Jezus.

Vergelijk voor de betekenis *4657 phaneros* 'openbaar, duidelijk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δῆλον | dēlon | duidelijk (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .2 | δῆλον | dēlon | zie 1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:73 | Waarlijk, ook gij behoort tot hen, want ook uw uitspraak verraadt u.<br>letterlijk: Waarlijk ..., want ook uw uitspraak maakt u **duidelijk**. | .1 |
| 1Cor. | 15:27 | is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft.<br>letterlijk: is het **duidelijk** dat Hij uitgezonderd is, ... | .1 |
| Gal. | 3:11 | dat door de wet niemand voor God gerechtvaardigd wordt, is **duidelijk**; | .2 |
| 1Tim. | 6:7 | SV het is **openbaar**, dat wij ook niet iets daaruit kunnen dragen. | .2° |

## 1076 δηλόω dēloō

Het werkwoord *dēloō* betekent 'duidelijk maken'.

Ofschoon we verschillende vertalingen van *dēloō* kunnen aantreffen, is het in alle gevallen zo dat er iets duidelijk wordt gemaakt. Wanneer er bijvoorbeeld sprake van is dat Paulus 'medegedeeld is' dat er twisten zijn, zal men dit zo moeten opvatten dat hij bepaalde feiten vernomen heeft die hem 'duidelijk maken' dat er twisten zijn (2Cor.1:11). Of wanneer er sprake van is dat de woorden 'nog eenmaal' doelen op een verandering, moet men dit zo opvatten dat de woorden 'nog eenmaal' het feit van een verandering 'duidelijk maken' (Hebr.12:27). En wanneer er spra-

ke van is dat de Geest van Christus in hen 'doelt' op een bepaalde tijd, wil dit zeggen dat de Geest van Christus in hen 'duidelijkheid verschaft' met betrekking tot die tijd (1Petr.1:11).
Vergelijk voor de betekenis *1544 em-phanizō* 'zichtbaar of duidelijk maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δηλοῖ | dēloi | hij maakt duidelijk – (dat) hij duidelijk maakt – jij wordt duidelijk gemaakt – (dat) jij duidelijk gemaakt wordt |
| .2 | δηλοῦντος | dēlountos | duidelijk makend (2 ev m/o) |
| .3 | ἐδήλου | edēlou | hij maakte duidelijk |
| .4 | δηλώσει | dēlōsei | hij zal duidelijk maken |
| .5 | ἐδήλωσεν | edēlōsen | hij heeft duidelijk gemaakt (aor) |
| .6 | δηλώσας | dēlōsas | duidelijk makend (1 ev m; aor) |
| .7 | ἐδηλώθη | edēlōthē | het is duidelijk gemaakt (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 1:11 | Mij **is** ... **medegedeeld** ..., dat er twisten onder u zijn. | .7 |
| | 3:13 | Want de dag **zal het doen blijken**, omdat hij met vuur verschijnt, | .4 |
| Col. | 1:8 | (7) ... **die** ... (8) ... ons ook **kenbaar gemaakt heeft** uw liefde in de Geest. | .6 |
| Hebr. | 9:8 | **Daarmede gaf** de Heilige Geest **te kennen**, dat de weg ... nog niet openlag, | .2 |
| | 12:27 | Dit: nog eenmaal, **doelt op** een verandering der wankele dingen | .1 |
| 1Petr. | 1:11 | op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus in hen **doelde**, | .3 |
| 2Petr. | 1:14 | zoals ook onze Here Jezus Christus mij **heeft doen weten**. | .5 |

## 1077 δημηγορέω dēmēgoreō

Het werkwoord *dēmēgoreō* betekent 'een rede (tot het volk) houden, spreken in het openbaar'.
Het woord is afgeleid van *1079 dēmos* 'volk' en het niet in het NT voorkomende werkwoord *agoreuō* 'in een vergadering spreken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδημηγόρει | edēmēgorei | hij hield een rede |

Hand. 12:21 **hield** Herodes, in een koninklijk kleed op de troon gezeten, **een rede**

## 1078 δημιουργός dēmiourgos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dēmiourgos* betekent 'ambachtman, handwerksman'.
Bij *dēmiourgos* denkt men vooral aan iemand met een 'scheppend' beroep, bv.: smid, beeldhouwer, schilder, bouwmeester, pottenbakker, enz. (in tegenstelling tot 'niet-scheppende' beroepen als visser, landbouwer, archivaris), ofschoon men er soms ook wel bepaalde bestuurlijke overheidsfuncties mee aangeeft, die dan wel niet zozeer 'scheppend' zijn, maar toch wel, net als de 'scheppende' beroepen, van openbaar belang zijn (vgl. *dēmios* 'het volk betreffend, van openbaar belang' en *1860 ergon* 'werk').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δημιουργός | dēmiourgos | bouwmeester (1) |

Hebr. 11:10 hij verwachtte de stad met fundamenten, waarvan God de ... **bouwmeester** is.

| **1079** | **δῆμος** | **dēmos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dēmos* betekent '(stads)volk, volksgemeenschap'.

In tegenstelling tot *2665 laos* 'volk' heeft *dēmos* vooral een politieke klank: het doet denken aan het volk als gebonden aan een bepaald staatkundig gebied (bijvoorbeeld een stad of een gemeente, of eventueel ook een land) en beschikkend over een bepaalde politieke invloed of macht (vgl. het woord 'democratie', dat een staatsbestel aangeeft waarin het volk de hoogste macht bezit). Het is daarom niet vreemd dat de uitdrukking 'iemand voor het volk brengen' (Hand.17:5) gebruikt kan worden in de zin van 'iemand voor de volksvergadering (als politiek orgaan) brengen'.

Vergelijk ook *1334 ethnos* 'natie, volk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δῆμος | dēmos | volk (1) |
| .2 | δῆμον | dēmon | volk (4) |
| .3 | δήμῳ | dēmōi | volk (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 12:22 | en het **volk** juichte hem toe: De stem van een god en niet van een mens! | .1 |
| | 17:5 | met de bedoeling hen voor de **volksvergadering** te brengen. | .2 |
| | 19:30 | toen Paulus zich onder het **volk** wilde begeven, | .2 |
| | 19:33 | Alexander ... wilde een verdedigingsrede houden voor het **volk**. | .3 |

| **1080** | **δημόσιος** | **dēmosios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dēmosios* betekent 'behorend bij of toebehorend aan de (stedelijke) volksgemeenschap of de burgerlijke gemeente, openbaar, gemeentelijk'.

De combinatie *en tērēsēi dēmosiāi* 'in gemeentelijke bewaring' wil zeggen 'in gevangenschap onder controle van de gemeentelijke of burgerlijke autoriteiten'.

De vorm *dēmosiāi* functioneert ook als bijwoord in de betekenis 'in het openbaar' (bv. in Hand.20:20 als tegenovergestelde van 'binnenshuis').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δημοσίᾳ | dēmosiāi | openbaar (3 ev v) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 5:18 | en zij ... zetten hen in het huis van bewaring.<br>letterlijk: en zij zetten hen in de **openbare** gevangenis. |
| | 16:37 | Zij hebben ons ... zonder vorm van proces **in het openbaar** gegeseld |
| | 18:28 | Want onvermoeid bestreed hij de Joden **in het openbaar** |
| | 20:20 | om u te verkondigen en te leren **in het openbaar** en binnenshuis, |

| **1081** | **δηνάριον** | **dēnarion** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dēnarion* betekent 'denarius'.

De 'denarius' is een zilveren muntstuk uit het Romeinse geldsysteem met ongeveer dezelfde waarde als de Griekse *1264 drachmē*. Omdat Israël ingelijfd was in het Romeinse rijk, was deze munt ook in Israël in omloop. Enig idee van de waarde van een 'denarius' krijgen we bijvoor-

beeld in Matt.20:2, waar een 'denarius' de vergoeding is voor een dag werken in een wijngaard. Als vertaling van *dēnarion* treft men ook wel aan: 'schelling' (NBG), 'penning' (SV) of 'zilverstuk' (GNB).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δηνάριον | dēnarion | schelling (1/4) |
| .2 | δηναρίου | dēnariou | schelling (2) |
| .3 | δηνάρια | dēnaria | schellingen (1/4) |
| .4 | δηναρίων | dēnariōn | schellingen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:28 | die hem honderd **schellingen** schuldig was. | .3 |
| | 20:2 | Toen hij het ... eens geworden was voor een **schelling** 's daags, | .2 |
| | 20:9 | Toen zij ... kwamen, ontvingen zij ieder een **schelling**. | .1 |
| | 20:10 | En zij ontvingen eveneens ieder een **schelling**. | .1 |
| | 20:13 | Zijt gij het niet met mij eens geworden voor een **schelling**? | .2 |
| | 22:19 | Toont Mij het geldstuk voor de belasting. Zij brachten Hem een **schelling**. | .1 |
| Marc. | 6:37 | Zullen wij dan voor tweehonderd **schellingen** brood gaan kopen | .4 |
| | 12:15 | Wat verzoekt gij Mij? Brengt Mij een **schelling**, en laat Ik die zien. | .1 |
| | 14:5 | voor meer dan driehonderd **schellingen** | .4 |
| Luc. | 7:41 | De een was hem vijfhonderd **schellingen** schuldig, de ander vijftig. | .3 |
| | 10:35 | En de volgende dag stelde hij de waard twee **schellingen** ter hand | .3 |
| | 20:24 | Toont Mij een **schelling**; wiens beeldenaar en opschrift draagt hij? | .1 |
| Joh. | 6:7 | Tweehonderd **schellingen** brood is voor dezen niet genoeg, | .4 |
| | 12:5 | Waarom is deze mirre niet voor driehonderd **schellingen** verkocht ...? | .4 |
| Openb. | 6:6 | Een maat tarwe voor een **schelling** | .2 |
| | | en drie maten gerst voor een **schelling**; | .2 |

## 1082 δήποτε dēpote

Het bijwoord *dēpote* combineert de betekenissen van *1074 dē* en *3680 pote*: de partikel *dē* geeft aan dat de spreker veronderstelt dat datgene wat men zegt, voor de toehoorder al min of meer bekend of vanzelfsprekend is of aansluit bij wat de toehoorder al wist of dacht; het bijwoord *pote* 'ooit' wordt bij betrekkelijke voornaamwoorden vaak in de betekenis 'ook maar' gebruikt. In Joh.5:4 vertaalt men *hōi dēpote* gewoonlijk met 'welke ... ook maar, wat voor ... ook maar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δήποτε | dēpote | ook maar |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:4 | wie er ... in kwam ..., werd gezond, wat voor ziekte hij **ook** had.] | |

## 1083 δήπου dēpou

Het bijwoord *dēpou* betekent 'toch zeker, dunkt me, zou ik zo zeggen'.

Vergelijk *1074 dē* (dat aangeeft dat de spreker veronderstelt aan te sluiten bij wat de toehoorder al weet) en *3686 pou* (dat een bepaalde onzekerheid weergeeft).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δήπου | dēpou | toch zeker |

Hebr. 2:16 Want over de engelen ontfermt Hij Zich niet,
letterlijk: Want over de engelen ontfermt Hij Zich **toch zeker** niet,

| **1084** | **διά** | **dia** |
|---|---|---|

Het voorzetsel *dia* betekent 'door'.

Als *dia* met een tweede naamval verbonden is, markeert het gewoonlijk een 'tussenstuk'.

Wanneer het 'tussenstuk' een plaats of gebied is tussen een vertrekpunt en een plaats van bestemming, vertalen we *dia* gewoonlijk met 'door, via, per, door ... heen', bv.: 'via' Macedonië terugkeren (Hand.20:3), 'door' de muur 'heen' laten zakken, d.w.z. 'door' een opening in de muur laten gaan en dan laten zakken (Hand.9:25).

Wanneer het 'tussenstuk' een tijd of periode is tussen twee tijdstippen, kunnen we *dia* opvatten in de zin van 'gedurende' (bv. in Luc.5:5: 'gedurende' de hele nacht hard werken), of in de zin van 'tijdens' (bv. in Hand.5:19: 'tijdens' de nacht uit de gevangenis halen), of in de zin van 'na verloop van' (bv. in Gal.2:1: 'na verloop van' veertien jaren weer naar Jeruzalem gaan).

Wanneer het 'tussenstuk' geen plaats of tijd is, geeft het gewoonlijk een middel aan, bv.: 'door middel van' papier en inkt schrijven (2Joh.12), 'door' Silvanus schrijven (1Petr.5:12), 'bij monde van' de profeet iets zeggen (Matt.2:15), 'via' een visioen iets zeggen (Hand.18:9). Net als het Nederlandse woord 'met' kan *dia* echter behalve een middel ook een omstandigheid markeren, bv.: 'hoewel in het bezit van' letter en besnijdenis (Rom.2:27), 'in het bijzijn van' vele getuigen (2Tim.2:2), 'met' Gods wil zich aan iemand geven (2Cor.8:5).

Als *dia* met een vierde naamval verbonden is, markeert het gewoonlijk een reden, bv.: 'om' Christus' naam gehaat worden (Matt.10:22), 'door' het rumoer de ware toedracht niet te weten kunnen komen (Hand.21:34), 'uit' nijd iemand overleveren (Matt.27:18), 'om' God bestaan (Hebr.2:10; in ditzelfde vers is er een verbinding van *dia* met de tweede naamval: de schepping is 'via' God tot stand gekomen). Op plaatsen als Openb.13:14 ('door' tekenen misleiden) lijkt *dia* met een vierde naamval echter eerder een middel dan een reden aan te geven.

De combinatie *dia meson* betekent 'midden door' ('middendoor' Samaria en Galilea trekken; Luc.17:11, tenzij men deze woorden opvat als: 'tussen' Samaria en Galilea aan het trekken zijn).

Wanneer *dia* als voorvoegsel aan een werkwoord verbonden is, kan men in het algemeen de betekenis 'erdoorheen' vaststellen, maar met verschillende nuances, bv.: 'erdoorheen naar de andere kant' (vgl. *1085 dia-bainō* 'oversteken'), 'door een periode heen' (vgl. *1126 dia-menō* 'door een bepaalde periode heen blijven'), 'erdoorheen een scheidslijn trekkend' (vgl. *1105 diaireō* 'in delen splitsen, onderscheid maken'), 'in verschillende richtingen erdoorheen zonder aan een andere kant te komen' (vgl. *1169 dia-pherō*, dat bij mediale vormen de betekenis van 'rondzwalken' kan krijgen), 'door en door' (vgl. *1106 dia-katharizō* 'helemaal schoonmaken, grondig reinigen').

| .1 | διά/δι' | dia/di' | door |
|---|---|---|---|

| **1085** | **διαβαίνω** | **dia-bainō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-bainō* betekent 'doorheengaan, oversteken'.

In de meeste gevallen, ook buiten het NT, is datgene wat men 'oversteekt', een of ander water, bv. een gracht, een rivier of een zee; dat het 'oversteken' niet beperkt is tot water, blijkt o.a.

uit Luc.16:26, waar gesproken wordt van: een kloof 'oversteken'.
Vergelijk *bainō* 'gaan', dat echter niet in het NT voorkomt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διέβησαν | di-ebēsan | zij zijn overgestoken (aor) |
| .2 | διαβάς | dia-bas | overstekend (1 ev m; aor) |
| .3 | διαβῆναι | dia-bēnai | oversteken (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:26 | opdat zij, die vanhier tot u zouden willen **gaan**, dit niet zouden kunnen. | .3 |
| Hand. | 16:9 | **Steek over** naar Macedonië **en** help ons. | .2 |
| Hebr. | 11:29 | Door het geloof **zijn zij door** de Rode Zee **gegaan** als over droog land. | .1 |

## 1086 διαβάλλω dia-ballō

Het werkwoord *dia-ballō* betekent 'in diskrediet brengen, verdacht maken, betichten (van)'.
Met een derde naamval kan men de persoon of personen vermelden bij wie men iemand verdacht maakt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεβλήθη | di-eblēthē | hij is (ervan) beticht (aor pass) |

Luc. 16:1 Van deze werd hem aangebracht, dat hij zijn bezit verkwistte.
letterlijk: Deze **werd** bij hem **ervan beticht**, ...

## 1087 διαβεβαιόομαι dia-bebaioomai

Het werkwoord *dia-bebaioomai* betekent 'een bepaalde mening stevig vasthouden, zeker zijn (van), stellig verzekeren'.
Vergelijk *856 bebaios* 'stevig, vast'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαβεβαιοῦνται | dia-bebaiountai | zij verzekeren stellig (med) |
| .2 | διαβεβαιοῦσθαι | dia-bebaiousthai | stellig verzekeren (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 1:7 | zonder ook maar te beseffen ... waarover **zij zo stellig spreken**. | .1 |
| Tit. | 3:8 | en ik wil, **dat** gij op dit punt **een krachtig getuigenis geeft**. | .2 |

## 1088 διαβλέπω dia-blepō

Het werkwoord *dia-blepō* betekent '(ondanks een bepaalde hindernis of na verwijdering van een bepaalde barrière) kunnen zien, zien'.
Ofschoon *dia-blepō* vaak met iets als 'scherp zien' of 'duidelijk zien' wordt vertaald, is het verschil met *885 blepō* 'zien' niet dat men in het geval van *dia-blepō* scherper of duidelijker zou zien, maar dat er een bepaalde hindernis genomen wordt bij het zien, bv. een balk in het oog (Matt.7:5; Luc.6:42) of een oogziekte (Marc.8:25).
Buiten het NT komt *dia-blepō* ook voor in de betekenis 'recht voor zich uit staren', waarbij

men als het ware door het zichtbare heen iets onzichtbaars ziet.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαβλέψεις | dia-blepseis | jij zult duidelijk zien |
| .[2] | διέβλεψεν | di-eblepsen | hij heeft duidelijk gezien (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:5 | doe eerst de balk uit uw oog weg, dan **zult gij scherp kunnen zien** | .1 |
| Marc. | 8:25 | Vervolgens legde Hij weder de handen op zijn ogen, en **hij zag duidelijk** | .[2]'' |
| Luc. | 6:42 | doe eerst de balk weg uit uw oog en dan **zult gij scherp kunnen zien** | .1 |

## 1089 διάβολος diabolos

Het bijvoeglijk naamwoord *diabolos* betekent 'als gewoonte hebbend om mensen in diskrediet te brengen of verdacht te maken, kwaadsprekend', en zelfstandig gebruikt 'aanklager'.

Op verreweg de meeste plaatsen in het NT (de uitzonderingen zijn: 1Tim.3:11, 2Tim.3:3, Tit.2:3) wordt *diabolos* (gewoonlijk met het lidwoord) zelfstandig gebruikt, en wel ter aanduiding van de duivel als de grote tegenstander van God: het Hebreeuwse *sātān* 'tegenstander, aanklager' wordt in het Grieks niet alleen overgenomen als *0488II Satan* of *3979II satanas*, maar ook in de vertaling *diabolos* 'aanklager' (vgl. *1086 dia-ballō* 'in diskrediet brengen, verdacht maken'). In het Nederlands vertaalt men vaak met 'duivel', dat van het Griekse woord afgeleid is. Het wezen van de 'duivel' is leugen en zonde (Joh.8:44) en zijn doel is mensen te vernietigen en te vervreemden van God. Zo horen we van de strik en de verleidingen van de duivel (1Tim.3:7 en Ef.6:11). De niet verloste mens bevindt zich onder zijn heerschappij. Wie de zonde doet, is uit de duivel (1Joh.3:8), en ongelovigen worden 'kinderen van de duivel' genoemd (1Joh.3:10). De komst van Jezus Christus en het Koninkrijk van God maakt een einde aan de heerschappij van Satan, want Jezus geneest de zieken, werpt demonen uit en verkondigt de blijde boodschap van het Koninkrijk. Jezus heeft de duivel als een bliksem uit de hemel zien vallen (vgl. Luc.10:18); zo heeft de duivel zijn macht om voor de troon van God de mensen aan te klagen verloren.

De afwezigheid van het lidwoord bij het zelfstandig gebruikte *diabolos* in Openb.12:9 en 20:2 wijst erop dat we hier met een eigennaam te maken hebben; in Joh.6:70 geeft het aan dat het hier niet gaat om een identificatie, maar om een vergelijking: Judas is een duivel, d.w.z.: hij is een soort duivel, of anders gezegd: hij lijkt (in bepaald opzicht) sprekend op de duivel.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάβολος | diabolos | kwaadsprekend (1 ev m/v) |
| .2 | διάβολον | diabolon | kwaadsprekend (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .3 | διαβόλου | diabolou | kwaadsprekend (2 ev m/v/o) |
| .4 | διαβόλῳ | diabolōi | kwaadsprekend (3 ev m/v/o) |
| .5 | διάβολοι | diaboloi | kwaadsprekend (1 mv m/v) |
| .6 | διαβόλους | diabolous | kwaadsprekend (4 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:1 | Toen werd Jezus ... geleid om verzocht te worden door de **duivel**. | .3 |
| | 4:5 | Toen nam de **duivel** Hem mede naar de heilige stad | .1 |
| | 4:8 | Wederom nam de **duivel** Hem mede naar een zeer hoge berg | .1 |
| | 4:11 | Toen liet de **duivel** Hem met rust en zie, engelen kwamen en dienden Hem. | .1 |
| | 13:39 | de vijand, die het gezaaid heeft, is de **duivel**; | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 25:41 | het eeuwige vuur, dat voor de **duivel** en zijn engelen bereid is. | .4 |
| Luc. | 4:2 | waar Hij veertig dagen verzocht werd door de **duivel**. | .3 |
| | 4:3 | En de **duivel** zeide tot Hem: ..., zeg dan tot deze steen, dat hij brood worde. | .1 |
| | 4:5 | SV toen de **duivel** hem geleid had op een hoge berg, | .1° |
| | 4:6 | En de **duivel** zeide tot Hem: U zal ik al deze macht geven | .1 |
| | 4:13 | toen de **duivel** alle verzoeking ten einde had gebracht, | .1 |
| | 8:12 | daarna komt de **duivel** en neemt het woord uit hun hart weg, | .1 |
| Joh. | 6:70 | Heb Ik niet u twaalven uitgekozen? En een van u is een **duivel**. | .1 |
| | 8:44 | Gij hebt de **duivel** tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. | .3 |
| | 13:2 | toen de **duivel** reeds Judas, ..., in het hart had gegeven Hem te verraden, | .3 |
| Hand. | 10:38 | Hij is rondgegaan, ... genezende allen, die door de **duivel** overweldigd waren; | .3 |
| | 13:10 | Zoon des **duivels**, vol van allerlei list en streken, | .3 |
| Ef. | 4:27 | en geeft de **duivel** geen voet. | .4 |
| | 6:11 | om te kunnen standhouden tegen de verleidingen des **duivels**; | .3 |
| 1Tim. | 3:6 | opdat hij niet door opgeblazenheid in het oordeel des **duivels** valle. | .3 |
| | 3:7 | opdat hij niet in opspraak kome en in een strik des **duivels** valle. | .3 |
| | 3:11 | moeten (hun) vrouwen zijn: waardig, geen **kwaadspreeksters**, nuchter, | .6 |
| 2Tim. | 2:26 | (losgekomen) uit de strik des **duivels**, die hen gevangen hield. | .3 |
| | 3:3 | trouweloos, **lasteraars**, onmatig, onhandelbaar, afkerig van het goede, | .5 |
| Tit. | 2:3 | Oude vrouwen eveneens, priesterlijk in haar optreden, niet **kwaadsprekend**, | .6 |
| Hebr. | 2:14 | opdat Hij ... hem, die de macht over de dood had, de **duivel**, zou onttronen, | .2 |
| Jac. | 4:7 | maar biedt weerstand aan de **duivel**, en hij zal van u vlieden. | .4 |
| 1Petr. | 5:8 | Uw tegenpartij, de **duivel**, gaat rond als een brullende leeuw, | .1 |
| 1Joh. | 3:8 | wie de zonde doet is uit de **duivel**, | .3 |
| | | want de **duivel** zondigt van den beginne. | .1 |
| | | ..., opdat Hij de werken des **duivels** verbreken zou. | .3 |
| | 3:10 | Hieraan zijn de kinderen Gods en de kinderen des **duivels** kenbaar: | .3 |
| Jud. | 9 | toen hij met de **duivel** in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, | .4 |
| Openb. | 2:10 | Zie, de **duivel** zal sommigen uwer in de gevangenis werpen, | .1 |
| | 12:9 | de oude slang, die genaamd wordt **duivel** en de satan, | .1 |
| | 12:12 | Wee de aarde en de zee, want de **duivel** is tot u nedergedaald | .1 |
| | 20:2 | en hij greep de draak, de oude slang, dat is de **duivel** en de satan, | .1 |
| | 20:10 | de **duivel**, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel, | .1 |

## 1090 διαγγέλλω di-aggellō

Het werkwoord *di-aggellō* betekent '(wijd en zijd) berichten, verkondigen, doorgeven'.
Vergelijk *2III aggellō* 'berichten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάγγελλε | di-aggelle | verkondig! |
| .2 | διαγγέλλων | di-aggellōn | verkondigend (1 ev m) |
| .3 | διαγγελῇ | di-aggelēi | (dat) hij verkondigd wordt (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:60 | maar ga gij heen en **verkondig** het Koninkrijk Gods. | .1 |
| Hand. | 21:26 | Toen nam Paulus die mannen mede, ..., ging in de tempel **en deed aangifte**, | .2 |
| Rom. | 9:17 | opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam **verbreid zou worden** | .3 |

**1091** **διαγίνομαι** **dia-ginomai**

Het werkwoord *dia-ginomai* betekent '(als tussenperiode) verlopen, verstrijken, voorbijgaan'.
Vergelijk *971 ginomai* 'worden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαγενομένου | dia-genomenou | verlopend (2 ev m/o; aor med) |
| .2 | διαγενομένων | dia-genomenōn | verlopend (2 mv m/v/o; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 16:1 | **toen** de sabbat **voorbij was**, kochten Maria ... en Salome specerijen | .1 |
| Hand. | 25:13 | **toen** enige dagen **verlopen waren**, kwamen koning Agrippa en Bernice | .2 |
| | 27:9 | toen **door het** vele tijd**verlies** de vaart reeds bedenkelijk werd, | .1 |

**1092** **διαγινώσκω** **dia-ginōskō**

Het werkwoord *dia-ginōskō* betekent '(in omstreden kwesties) tot een inzicht komen aangaande, zich een oordeel vormen over'.
Gewoonlijk treffen we als lijdend voorwerp bij *dia-ginōskō* zaken aan waaraan twee kanten zitten en waarbij men als het ware door de onduidelijkheid of omstredenheid heen moet dringen om tot een oordeel te komen. Men treft *dia-ginōskō* dan ook vaak aan in een context van rechters en rechtspraak.
Vergelijk *972 ginōskō* '(leren) kennen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαγινώσκειν | dia-ginōskein | zich een oordeel vormen over |
| .2 | διαγνώσομαι | dia-gnōsomai | ik zal me een oordeel vormen over (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 23:15 | alsof gij nauwkeuriger **van** zijn zaak **op de hoogte** wildet **komen**; | .1 |
| | 24:22 | Zodra de overste Lysias komt, **zal ik in** uw zaak **een beslissing nemen**; | .2 |

**1093** **διαγνωρίζω** **dia-gnōrizō**

Het werkwoord *dia-gnōrizō* betekent 'bekend maken'.
Vergelijk *982 gnōrizō* 'bekend maken'

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεγνώρισαν | di-egnōrisan | zij hebben bekendgemaakt (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 2:17 | **maakten zij bekend** hetgeen tot hen gesproken was over dit kind. |

**1094** **διάγνωσις** **diagnōsis**

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diagnōsis* betekent 'oordeel (in omstreden kwesties), beslissing'.
Zie verder bij *1092 dia-ginōskō* 'zich een oordeel vormen over'.

| .1 | διάγνωσιν | diagnōsin | beslissing (4) |
|---|---|---|---|

Hand. 25:21 om tot de **beslissing** van Zijne Majesteit in bewaring te worden gehouden.

## 1095 διαγογγύζω dia-gogguzō

Het werkwoord *dia-gogguzō* betekent '(erdoorheen) gonzen, (storend) geroezemoes maken'.

Wat precies het verschil is met *986 gogguzō* 'gonzen, geroezemoes maken' is niet duidelijk; misschien dat men bij *dia-gogguzō* zich moet voorstellen dat het geroezemoes storend door een ander gebeuren heen klinkt (vgl. *1084 dia* 'door, door ... heen').

| .1 | διεγόγγυζον | di-egogguzon | ik morde – zij morden |
|---|---|---|---|

Luc. 15:2 En de Farizeeën en de schriftgeleerden **morden**
19:7 En toen zij het zagen, **morden zij** allen

## 1096 διαγρηγορέω dia-grēgoreō

Het werkwoord *dia-grēgoreō* betekent '(gedurende een tussenperiode of ondanks een moeilijkheid) wakker blijven', of '(na een tussenperiode) wakker worden'.

Vergelijk *1000 grēgōreō* 'waken'.

| .1 | διαγρηγορήσαντες | dia-grēgorēsantes | wakker wordend (1 mv m; aor) |
|---|---|---|---|

Luc. 9:32 **toen zij ontwaakten**, zagen zij zijn heerlijkheid, en de twee mannen,

## 1097 διάγω di-agō

Het werkwoord *di-agō* betekent '(het leven) doorbrengen'.

Men kan een lijdend voorwerp als *874 bios* 'leven' bij *di-agō* aantreffen (bv. in 1Tim.2:2), maar ook zonder een lijdend voorwerp komt *di-agō* voor in de betekenis 'het leven doorbrengen, leven' (bv. in Tit.3:3).

| .1 | διάγωμεν | di-agōmen | (dat) wij (ons leven) doorbrengen |
|---|---|---|---|
| .2 | διάγοντες | di-agontes | (het leven) doorbrengend (1 mv m) |

| 1Tim. | 2:2 | opdat **wij** een stil en rustig leven **mogen leiden** in alle godsvrucht | .1 |
|---|---|---|---|
| Tit. | 3:3 | Want vroeger waren ook wij verdwaasd, ..., **levende** in boosheid en nijd, | .2 |

## 1098 διαδέχομαι dia-dechomai

Het werkwoord *dia-dechomai* betekent '(van een vorige bezitter) overnemen, (als opvolger)

ontvangen'.
Vergelijk *1072 dechomai* 'ontvangen, aannemen'

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαδεξάμενοι | dia-dexamenoi | overnemend (1 mv m; aor med) |

Hand. 7:45 Onze vaderen **namen** die **over en** met Jozua brachten zij haar verder,

| **1099** | **διάδημα** | **diadēma** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *diadēma* betekent '(om het hoofd vastgeknoopt) sierlint, (koninklijk) hoofdversiersel, diadeem'.

Onder invloed van het diadeem dat de Perzische koningen – en in navolging van hen ook andere koningen – zich als symbool van hun koningschap om het hoofd bonden, doet *diadēma* vooral aan koninklijke waardigheid denken. De Nederlandse vertaling 'kroon' roept weliswaar de gedachte aan 'koningschap' op, maar de gedachte aan 'vastbinden' (zie *1073 deō* '(vast)binden', waar het woord van afgeleid is) is bij deze vertaling verloren gegaan: een kroon wordt niet om het hoofd vastgebonden, maar opgezet.

Vergelijk voor de betekenis *4117 stephanos* 'krans, kroon'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαδήματα | diadēmata | kronen (1/4) |

Openb. 12:3 een ... draak met zeven koppen ..., en op zijn koppen zeven **kronen**.
13:1 ik zag ... op zijn horens tien **kronen**
19:12 En zijn ogen waren een vuurvlam en op zijn hoofd waren vele **kronen**

| **1100** | **διαδίδωμι** | **dia-didōmi** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-didōmi* betekent '(aan een volgende bezitter) doorgeven, (aan een opvolger) geven'.

Het kenmerkende van *dia-didōmi* is niet dat iets wordt verdeeld, maar dat men datgene wat men gekregen of verkregen heeft, niet voor zichzelf houdt, maar verder doorgeeft aan anderen. Wanneer er echter een groep ontvangers is, vertaalt men ook wel met 'uitdelen' of 'verdelen'.

Vergelijk *1186 didōmi* 'geven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαδίδωσιν | dia-didōsin | hij geeft door |
| .2 | διεδίδοτο | di-edidoto | hij werd doorgegeven (med) |
| .3 | διαδιδώσουσιν | dia-didōsousin | zij zullen doorgeven – zullende doorgeven (3 mv m/o) |
| .4 | διέδωκεν | di-edōken | hij heeft doorgegeven (aor) |
| .5 | διάδος | dia-dos | geef door! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 11:22 | rooft deze zijn wapenrusting, waarop hij vertrouwde, en **verdeelt** zijn buit. | .1 |
| | 18:22 | verkoop alles wat gij bezit, en **verdeel het** onder de armen, | .5 |
| Joh. | 6:11 | Jezus dan nam de broden, dankte en **verdeelde ze** onder hen, die daar zaten, | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:35 | en aan een ieder **werd uitgedeeld** naar behoefte. | .2 |
| Openb. | 17:13 | SV Dezen ... **zullen** hun kracht en macht aan het beest **overgeven**. | .3 |

## 1101 διάδοχος diadochos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *diadochos* betekent 'opvolger'.

Vergelijk *1098 dia-dechomai* '(van een vorige bezitter) overnemen, (als opvolger) ontvangen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάδοχον | diadochon | opvolger (4) |

Hand. 24:27 toen de termijn ... voorbij was, kreeg Felix tot **opvolger** Porcius Festus;

## 1102 διαζώννυμι dia-zōnnumi

Het werkwoord *dia-zōnnumi* betekent 'omgorden, aan het middel vastmaken' en in mediale vormen 'zich omgorden, aan het eigen middel vastmaken'.

Gewoonlijk houdt *dia-zōnnumi* in dat men een kleed of mantel om het middel vastmaakt met een gordel of riem (vgl. *2016 zōnē* 'gordel'). In Joh.13 maakt Jezus een doek aan zijn middel vast om daarmee even later de gewassen voeten van Zijn discipelen af te drogen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεζώσατο | di-ezōsato | hij omgordde zich (aor med) |
| .2 | διέζωσεν | di-ezōsen | hij heeft omgord (aor) |
| .3 | διεζωσμένος | di-ezōsmenos | omgord (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 13:4 | Hij ... nam een linnen doek en **omgordde** Zich **daarmede.** | .2 |
| | 13:5 | Hij ... begon ... af te drogen met de doek, waarmede Hij **omgord** was. | .3 |
| | 21:7 | Simon Petrus dan ... **sloeg** zijn opperkleed **om** ... en wierp zich in zee; | .1 |

## 1103 διαθήκη diathēkē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diathēkē* betekent (1) 'regeling, beschikking', (2) 'testament', en (3) 'verbond'.

De algemenere eerste betekenis geeft goede zin in Gal.3:15, waar het niet specifiek over een testament hoeft te gaan, maar het mogelijk is te lezen 'een bekrachtigde regeling of afspraak van een mens'.

De tweede en derde betekenis zijn in het NT nauw op elkaar betrokken: zoals een testament een beschikking van een mens is, die rechtsgeldig wordt bij zijn dood (zie Hebr.9:16), is een verbond in bijbelse zin een regeling waarin God met mensen een afspraak maakt, die door bloedstorting van een offer bekrachtigd wordt (zie Hebr.9:15-22). Het nieuwtestamentische woordgebruik sluit aan bij de Septuaginta, die voor de vertaling van het Hebreeuwse woord voor verbond, *b^erīt*, niet het meer gebruikelijke *sunthēkē* heeft gekozen – waarschijnlijk omdat daarin te veel het idee 'samen' is opgesloten (vgl. *4241 sun* '(samen) met') – maar het in deze betekenis minder gewone *diathēkē*, waarin het voorvoegsel de nuance 'met een ander' aangeeft

(zie *1084 dia*). Hierdoor wordt dus duidelijk onderstreept dat een verbond van God met de mensen niet een overeenkomst is tussen gelijkwaardige partijen, maar van Hem uitgaat (zie de formulering in bv. Hand.3:25). Ditzelfde geldt wanneer Jezus spreekt over 'het nieuwe verbond in Mijn bloed' (bv. Luc.22:20). Door dit 'eeuwige verbond' (zie Hebr.13:20) is het verbond van God met Abraham en met het volk Israël tot 'het oude verbond' geworden (zie 2Cor.3:14). In één context vinden we deze twee verbonden in bv. Hebr.8:6-10, waar het nieuwe verbond als 'beter' beschreven wordt.

In Gal.4:24 heeft het woord 'verbond' betrekking op de gehele bedeling, het tijdvak waarin het van kracht is (vergelijk 2Cor.3:7-9, waar het woord *1109 diakonia* 'dienst, bediening' in deze zin voorkomt, en zie ook *3106 oikonomia* 'beheer, rentmeesterschap; bedeling'). Bijzondere vermelding verdient nog het woordgebruik in 2Cor.3:14, waar met 'het oude verbond' bedoeld wordt 'de geschriften van het oude verbond'.

Het woord is afgeleid van *1164 dia-tithēmi* dat o.a. betekent 'z'n zaken regelen; (testamentair) vermaken; een verbond sluiten' (med.). In de Latijnse bijbelvertaling, de Vulgata, heeft het de vertaling *testamentum* gekregen, waarvan ons woord 'testament' is afgeleid.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαθήκη | diathēkē | beschikking (1) |
| .2 | διαθήκην | diathēkēn | beschikking (4) |
| .3 | διαθήκης | diathēkēs | beschikking (2) |
| .4 | διαθήκῃ | diathēkēi | beschikking (3) |
| .5 | διαθῆκαι | diathēkai | beschikkingen (1) |
| .6 | διαθηκῶν | diathēkōn | beschikkingen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:28 | Want dit is het bloed van mijn **verbond**, dat voor velen vergoten wordt | .3 |
| Marc. | 14:24 | Dit is het bloed van mijn **verbond**, dat voor velen vergoten wordt. | .3 |
| Luc. | 1:72 | om barmhartigheid te betonen ... en zijn heilig **verbond** te gedenken, | .3 |
| | 22:20 | Deze beker is het nieuwe **verbond** in mijn bloed, die voor u uitgegoten wordt. | .1 |
| Hand. | 3:25 | Gij zijt de zonen ... van het **verbond**, dat God met uw vaderen gemaakt heeft, | .3 |
| | 7:8 | En Hij gaf hem het **verbond** der besnijdenis; | .2 |
| Rom. | 9:4 | hunner is de aanneming tot zonen en de heerlijkheid en de **verbonden** | .5 |
| | 11:27 | En dit is mijn **verbond** met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem. | .1 |
| 1Cor. | 11:25 | en Hij zeide: Deze beker is het nieuwe **verbond** in mijn bloed, | .1 |
| 2Cor. | 3:6 | om dienaren te zijn van een nieuw **verbond**, | .3 |
| | 3:14 | blijft dezelfde bedekking over de voorlezing van het oude **verbond** | .3 |
| Gal. | 3:15 | Broeders, ik spreek op menselijke wijze: zelfs het **testament** van een mens, | .2 |
| | 3:17 | Ik bedoel dit: de wet ... maakt het **testament** ... niet ongeldig, | .2 |
| | 4:24 | dit zijn twee **bedelingen**: de ene van de berg Sinai, die slaven baart, | .5 |
| Ef. | 2:12 | vreemd aan de **verbonden** der belofte, zonder hoop en zonder God | .6 |
| Hebr. | 7:22 | in zoverre is Jezus ook van een beter **verbond** borg geworden. | .3 |
| | 8:6 | als Hij de middelaar is van een beter **verbond**, | .3 |
| | 8:8 | dat Ik ... een nieuw **verbond** tot stand zal brengen, | .2 |
| | 8:9 | niet zoals het **verbond**, dat Ik met hun vaderen maakte ..., | .2 |
| | | want zij hebben zich niet gehouden aan mijn **verbond** | .4 |
| | 8:10 | dit is het **verbond**, waarmede Ik Mij verbinden zal aan het huis Israëls | .1 |
| | 9:4 | met een gouden reukofferaltaar en de ark des **verbonds**, | .3 |
| | | ..., waarin zich bevonden een gouden kruik ... en de tafelen des **verbonds**; | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 9:15 | En daarom is Hij de middelaar van een nieuw **verbond**, .... | .3 |
| | | om te bevrijden van de overtredingen onder het eerste **verbond**, | .4 |
| | 9:16 | waar een **testament** is, moet ... van de dood ... melding gemaakt worden; | .1 |
| | 9:17 | een **testament** toch wordt alleen van kracht, indien er iemand gestorven is, | .1 |
| | 9:20 | Dit is het bloed van het **verbond**, dat God u heeft voorgeschreven. | .3 |
| | 10:16 | Dit is het **verbond**, waarmede Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, | .1 |
| | 10:29 | die ... het bloed des **verbonds** ... onrein geacht ... heeft? | .3 |
| | 12:24 | en tot Jezus, de middelaar van een nieuw **verbond**, | .3 |
| | 13:20 | die ... Jezus ... door het bloed van een eeuwig **verbond** heeft teruggebracht | .3 |
| Openb. | 11:19 | en de ark van zijn **verbond** werd zichtbaar in zijn tempel, | .3 |

## 1104 διαίρεσις diairesis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diairesis* betekent (1) 'splitsing in delen', en (2) '(het) maken van een (logische) scheidslijn of onderscheid'.

Een zinnetje als *diaireseis charismatōn eisin* 'er zijn splitsingen van genadegaven' betekent zoveel als 'er is verscheidenheid in genadegaven' of 'er zijn verschillende genadegaven' (1Cor.12:4).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαιρέσεις | diaireseis | onderscheid (1/4 mv) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 12:4 | Er is **verscheidenheid** in genadegaven, maar het is dezelfde Geest; |
| | 12:5 | en er is **verscheidenheid** in bedieningen, maar het is dezelfde Here; |
| | 12:6 | en er is **verscheidenheid** in werkingen, maar het is dezelfde God, |

## 1105 διαιρέω di-aireō

Het werkwoord *di-aireō* betekent (1) 'in delen splitsen, verdelen', en (2) 'onderscheid maken (tussen)'.

De betekenis 'onderscheid maken', die veronderstelt dat de delen waarin men iets verdeelt, van elkaar verschillen, komt buiten het NT veel voor. Ook in 1Cor.12:11 roept *di-aireō* de gedachte op dat de gave die iemand van de Heilige Geest ontvangt, verschilt van wat een ander toegedeeld krijgt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαιροῦν | di-airoun | verdelend (1/4 ev o) |
| .2 | διεῖλεν | di-eilen | hij heeft verdeeld (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 15:12 | En **hij verdeelde** het bezit onder hen. | .2 |
| 1Cor. | 12:11 | **die** een ieder in het bijzonder **toedeelt**, gelijk Hij wil. | .1 |

## [1105II] διακαθαίρω dia-kathairō

Het werkwoord *dia-kathairō* betekent 'helemaal schoonmaken, grondig reinigen'.

In het NT komt *dia-kathairō* slechts voor als variant naast *1106 dia-katharizō* 'helemaal

schoonmaken, grondig reinigen'.
Vergelijk *2223 kathairō* 'reinigen, zuiveren'.

.[1] διακαθᾶραι dia-katharai grondig reinigen (aor)

Luc. 3:17 De wan is in zijn hand **om** zijn dorsvloer **geheel te zuiveren**

| **1106** | **διακαθαρίζω** | **dia-katharizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-katharizō* betekent 'helemaal schoonmaken, grondig reinigen'.
Vergelijk *2226 katharizō* 'reinigen, zuiveren'.

.1 διακαθαριεῖ dia-katharici hij zal grondig reinigen

Matt. 3:12 De wan is in zijn hand en **Hij zal** zijn dorsvloer **geheel zuiveren**
Luc. 3:17 SV Wiens wan in Zijn hand is, en **Hij zal** Zijn dorsvloer **doorzuiveren**,

| **1107** | **διακατελέγχομαι** | **dia-kat-elegchomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-kat-elegchomai* betekent '(ondanks tegenargumenten) bewijzen, afdoende tegenbewijzen aanvoeren, volkomen weerleggen'.
In de derde naamval kan men de persoon noemen tegenover wie men de tegenbewijzen aanvoert.
Vergelijk *1494 elegchō* 'weerleggen'.

.1 διακατηλέγχετο dia-kat-ēlegcheto hij weerlegde volkomen (med)

Hand. 18:28 Want onvermoeid **bestreed hij** de Joden in het openbaar

| **1108** | **διακονέω** | **di-akoneō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-akoneō* betekent 'dienaar zijn, dienen'.
Het wordt in de eerste plaats – vgl. *1110 diakonos* – meer algemeen gebruikt in de zin van 'als dienaar handelen, dienaar zijn, dienen' (bv. Matt.20:28 en Luc.22:26-27), en met een meewerkend voorwerp 'goede diensten (van allerlei aard) verlenen aan': zo zou bijvoorbeeld Paulus graag Onesimus in zijn gevangenschap als 'dienaar' bij zich houden (zie Filem.13). In sommige teksten geeft het werkwoord een 'dienen' aan in de nauwere zin van '(aan tafel) bedienen' (bv. Joh.12:2).
Terwijl het dienen vaak als een minderwaardige bezigheid beschouwd wordt, spreekt Jezus positief over de dienende houding die een gelovige moet hebben, en stelt Hij Zichzelf als dienaar ten voorbeeld (zie Luc.22:26-27, en vgl. 1Petr.4:10); want Hij is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen en Zijn leven te geven als losprijs voor velen (zie Matt.20:28). Soms – vgl. *1109 diakonia* – gaat het om 'dienen' in de meer speciale zin van 'verrichten van een liefdedienst' (bv. 2Cor.8:19-20). Op een aantal plaatsen houdt het woord in 'dienen als die-

naar (met een taak of functie in de gemeente)' (bv. 1Petr.4:11; vgl. 1Petr.1:12 over oudtestamentische profeten). In 1Tim.3:10 en 13 houdt *di-akoneō* in: '(een in de gemeente aangestelde) dienaar zijn, diaken zijn'.

Vergelijk ook *2670 latreuō* '(God) dienen; (ere)dienst verrichten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διακονεῖ | di-akonei | hij dient – jij wordt gediend (med) |
| .2 | διακονῇ | di-akonēi | (dat) hij dient – jij wordt gediend (med) – (dat) jij gediend wordt (med) |
| .3 | διακόνει | di-akonei | dien! |
| .4 | διηκόνει | di-ēkonei | hij diende |
| .5 | διακονείτωσαν | di-akoneitōsan | zij moeten dienen! |
| .6 | διακονεῖν | di-akonein | dienen |
| .7 | διακονῶν | di-akonōn | dienend (1 ev m) |
| .8 | διακονοῦντες | di-akonountes | dienend (1 mv m) |
| .9 | διακονούντων | di-akonountōn | dienend (2 mv m/o) |
| .10 | διακονοῦσαι | di-akonousai | dienend (1 mv v) |
| .11 | διηκόνουν | di-ēkonoun | ik diende – zij dienden |
| .12 | διακονήσει | di-akonēsei | hij zal dienen – jij zult dienen (med) |
| .13 | διηκόνησεν | di-ēkonēsen | hij heeft gediend (aor) |
| .14 | διηκονήσαμεν | di-ēkonēsamen | wij hebben gediend (aor) |
| .15 | διακονῆσαι | di-akonēsai | dienen (aor) |
| .16 | διακονήσαντες | di-akonēsantes | dienend (1 mv m; aor) |
| .17 | διακονουμένῃ | di-akonoumenēi | gediend wordend (3 ev v; med) |
| .18 | διακονηθῆναι | di-akonēthēnai | gediend worden (aor pass) |
| .19 | διακονηθεῖσα | di-akonētheisa | als dienst verricht wordend (1 ev v; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:11 | Toen liet de duivel Hem met rust en zie, engelen kwamen en **dienden** Hem. | .11 |
| | 8:15 | de koorts verliet haar, en **zij** stond op en **diende** Hem. | .4 |
| | 20:28 | gelijk de Zoon des mensen niet gekomen is **om Zich te laten dienen**, | .18 |
| | | maar **om te dienen** en zijn leven te geven als losprijs voor velen. | .15 |
| | 25:44 | wanneer hebben wij U hongerig gezien, ... en **hebben wij** U niet **gediend**? | .14 |
| | 27:55 | welke Jezus gevolgd waren uit Galilea, **om** Hem **te dienen**. | .10 |
| Marc. | 1:13 | en Hij was bij de wilde dieren, en de engelen **dienden** Hem. | .11 |
| | 1:31 | En de koorts verliet haar en **zij diende** hen. | .4 |
| | 10:45 | Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen **om Zich te laten dienen**, | .18 |
| | | maar **om te dienen** en zijn leven te geven als losprijs voor velen. | .15 |
| | 15:41 | die, toen Hij in Galilea was, Hem volgden en Hem **dienden**, | .11 |
| Luc. | 4:39 | Onmiddellijk stond **zij** op en **diende** hen. | .4 |
| | 8:3 | en vele andere, die hen **dienden** met hetgeen zij bezaten. | .11 |
| | 10:40 | Here, trekt Gij het U niet aan, dat mijn zuster mij alleen laat **dienen**? | .6 |
| | 12:37 | hij zal zich omgorden ... en bij hen komen om hen te bedienen. | .12 |
| | | letterlijk: ... en naderkomende **zal hij** hen **bedienen**. | |
| | 17:8 | schort uw kleren op en **bedien** mij, tot ik klaar ben met eten en drinken, | .3 |
| | 22:26 | maar de eerste onder u worde als de jongste en de leider als de **dienaar**. | .7 |
| | 22:27 | wie is de eerste: die aanligt, of **die dient**? Is het niet, die aanligt? | .7 |
| | | Maar Ik ben in uw midden als **dienaar**. | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 12:2 | Zij richtten daar dan een maaltijd voor Hem aan en Marta **bediende**, | .4 |
| | 12:26 | Indien iemand Mij **wil dienen**, hij volge Mij, ... | .2 |
| | | Indien iemand Mij **dienen wil**, de Vader zal hem eren. | .2 |
| Hand. | 6:2 | **dat** wij met veronachtzaming van het woord Gods de tafels **bedienen**. | .6 |
| | 19:22 | En hij zond twee van zijn **helpers**, Timoteüs en Erastus, naar Macedonië, | .9 |
| Rom. | 15:25 | Maar thans ben ik op reis naar Jeruzalem **ten dienste van** de heiligen. | .7 |
| 2Cor. | 3:3 | daar gij toont een brief van Christus te zijn, door onze dienst opgesteld, | .19 |
| | | letterlijk: ..., door ons **als dienst opgesteld**, | |
| | 8:19 | hij is ook ... aangewezen bij dit liefdewerk, **dat** door ons ... **wordt verricht**. | .17 |
| | 8:20 | deze overvloedige opbrengst, die door onze handen gaat; | .17 |
| | | letterlijk: deze overvloedige opbrengst, **die** door ons **bediend wordt**; | |
| 1Tim. | 3:10 | om daarna, als zij onberispelijk blijken, hun dienst te vervullen. | .5 |
| | | letterlijk: daarna, ..., **moeten zij hun dienst vervullen**. | |
| | 3:13 | zij, **die hun dienst** goed **hebben vervuld**, verwerven zich een ereplaats | .16 |
| 2Tim. | 1:18 | hoevele **goede diensten hij** te Efeze **bewezen heeft**, weet gij zelf het best. | .13 |
| Filem. | 13 | opdat **hij** mij namens u **zou dienen** in mijn gevangenschap | .2 |
| Hebr. | 6:10 | door de diensten, welke gij de heiligen bewezen hebt | .16 |
| | | letterlijk: aan de heiligen **diensten bewezen hebbend** | |
| | | en nog bewijst. | .8 |
| | | letterlijk: en **diensten bewijzende**. | |
| 1Petr. | 1:12 | dat **zij** niet zichzelf, maar u **dienden met** die dingen, | .11 |
| | 4:10 | Dient elkander, een ieder naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, | .8 |
| | | letterlijk: Elkander **dienende**, een ieder naar de genadegave, ... | |
| | 4:11 | **dient** iemand, laat het zijn als uit kracht, door God verleend, | .1 |

## 1109 διακονία diakonia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diakonia* betekent (1) 'taak of functie van een dienaar', (2) 'dienstverrichting, dienst(betoon)'; en in het kader van de gemeente (3) 'bediening', en (4) 'dienstwerk, (liefde)dienst'.

In de eerste plaats wijst dit woord op de taak van een dienaar (zie *1110 diakonos*), een betekenis die als zodanig niet in het NT voorkomt. Hiermee nauw verbonden is de tweede betekenis, 'werk (als) van een dienaar', d.w.z. 'dienstverrichting of dienstbetoon'. Dit betreft werk ten dienste van iemand of iets, dat zowel door een werkelijke dienaar als door een ander verricht kan worden, zoals in het geval van Marta (zie Luc.10:40) of de engelen (zie Hebr.1:14).

In de gemeente doet dezelfde betekenisonderscheiding zich voor. Aan de ene kant gaat het om de 'taak of functie van een dienaar', zijn 'bediening', zowel die van een apostel (bv. Hand.1:17 en 25), als van een evangelist (zie 2Tim.4:5), als van (mogelijk) een diaken (zie Rom.12:7). Aan de andere kant valt de nadruk vaak op 'werk (als) van een dienaar in de gemeente', zijn 'dienstwerk'; dit betreft nu eens een apostel (zie Hand.21:19), dan weer iemand als Marcus (zie 2Tim.4:11) of de 'engel' van een der zeven gemeenten in Klein-Azië (zie Openb.2:19). Ook vindt men woordcombinaties als 'bediening van het woord' (zie Hand.6:4) en 'bediening der verzoening' (zie 2Cor.5:18), die bepaalde vormen van dienstwerk of bediening inhouden. Een bijzonder gebruik van de vierde betekenis betreft de liefdedienst of het dienstbetoon ter ondersteuning van armlastige gelovigen (bv. weduwen, zie Hand.6:1), of gemeenten

(bv. Jeruzalem, zie Rom.15:31). Het is deze betekenis die het meest voortleeft in ons begrip *diakonie*.

Speciale vermelding verdient het gebruik van het woord in 2Cor.3:6-9, waar de bediening van het nieuwe verbond collectief tegenover die van het oude wordt gesteld, zodat de betekenis daar sterk in de richting gaat van 'bedeling' (vgl. *139 aiōn* 'eeuw; eeuwigheid', *1103 diathēkē* dat o.a. 'verbond', en *3106 oikonomia* dat o.a. 'bedeling' betekent).

Zie ook *1108 di-akoneō* 'dienaar zijn, dienen', en vergelijk *2669 latreia* '(ere)dienst'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διακονία | diakonia | dienst (1) |
| .2 | διακονίαν | diakonian | dienst (4) |
| .3 | διακονίας | diakonias | dienst (2 ev – 4 mv) |
| .4 | διακονίᾳ | diakoniāi | dienst (3) |
| .5 | διακονιῶν | diakoniōn | diensten (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:40 | Marta echter werd in beslag genomen door het vele **bedienen**. | .2 |
| Hand. | 1:17 | hij ... had aandeel aan deze **bediening** gekregen. | .3 |
| | 1:25 | om de plaats van deze **dienst** en dit apostelschap in te nemen, | .3 |
| | 6:1 | omdat hun weduwen bij de dagelijkse **verzorging** verwaarloosd werden. | .4 |
| | 6:4 | maar wij zullen ons houden aan het gebed en de **bediening** van het woord. | .4 |
| | 11:29 | dat elk van hen naar draagkracht iets zenden zou tot **ondersteuning** | .2 |
| | 12:25 | na hun **liefdedienst** te hebben volbracht, | .2 |
| | 20:24 | de **bediening**, die ik van de Here Jezus ontvangen heb | .2 |
| | 21:19 | wat God onder de heidenen door zijn **dienst** had verricht. | .3 |
| Rom. | 11:13 | acht ik dit de heerlijkheid van mijn **bediening**, | .2 |
| | 12:7 | wie dient, | .2 |
| | | letterlijk: hetzij **dienst**, | |
| | | in het **dienen**; | .4 |
| | 15:31 | en dat mijn **dienstbetoon** voor Jeruzalem gunstig worde opgenomen | .1 |
| 1Cor. | 12:5 | en er is verscheidenheid in **bedieningen**, maar het is dezelfde Here; | .5 |
| | 16:15 | en dat zij zich ten **dienste** van de heiligen gesteld hebben. | .2 |
| 2Cor. | 3:7 | de **bediening** des doods, met letters op stenen gegrift, | .1 |
| | 3:8 | hoe zal niet nog meer de **bediening** des Geestes in heerlijkheid zijn? | .1 |
| | 3:9 | Want indien de **bediening**, die veroordeling brengt, heerlijkheid was, | .1/.4 |
| | | veel meer is de **bediening**, die ... brengt, overvloedig in heerlijkheid. | .1 |
| | 4:1 | nu wij deze **bediening** hebben, die ons ... is toevertrouwd, | .2 |
| | 5:18 | die ... ons de **bediening** der verzoening gegeven heeft, | .2 |
| | 6:3 | opdat onze **bediening** niet gesmaad worde, | .1 |
| | 8:4 | zij vroegen ... deel te mogen nemen aan het **dienstbetoon** | .3 |
| | 9:1 | over de **dienst** ... u nog te schrijven, acht ik overbodig; | .3 |
| | 9:12 | het **dienstbetoon** ... draagt niet alleen bij tot de behoeften der heiligen, | .1 |
| | 9:13 | Want door dit duidelijk blijk van **hulpbetoon** prijzen zij God | .3 |
| | 11:8 | Andere gemeenten heb ik geplunderd ... om u van **dienst** te kunnen zijn, | .2 |
| Ef. | 4:12 | om de heiligen toe te rusten tot **dienstbetoon**, | .3 |
| Col. | 4:17 | Zorg dat gij de **bediening**, die gij in de Here aanvaard hebt, ook vervult. | .2 |
| 1Tim. | 1:12 | daar Hij mij in de **bediening** gesteld heeft, | .2 |
| 2Tim. | 4:5 | doe het werk van een evangelist, verricht uw **dienst** ten volle. | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:11 | Haal Marcus af ..., want hij is mij van veel nut voor de **dienst**. | .2 |
| Hebr. | 1:14 | die uitgezonden worden ten **dienste** van hen, die het heil zullen beërven? | .2 |
| Openb. | 2:19 | SV Ik weet uw werken, en liefde, en **dienst**, en geloof, | .2 |
| Ik weet uw werken en liefde, en geloof en **dienstbetoon**, | | | .2 |

## 1110 διάκονος diakonos

Het zelfstandig naamwoord (mnl./vrl.) *diakonos* betekent (1) 'dienaar', en (2) 'diaken'.

In ruimere zin wordt het gebruikt voor iemand met een dienende taak ten dienste van een persoon, bijvoorbeeld een koning (zie Matt.22:13, en vgl. Joh.2:5 en 9), of een zaak. In overdrachtelijke zin wordt gesproken over de overheid als 'dienares' van God (zie Rom.13:4), en treffen we de woordverbinding 'dienaar van zonde' aan (zie Gal.2:17).

Het woord wijst ook op de gelovigen als 'dienaren van Christus' (bv. Joh.12:26), zoals zij ook elkaars 'dienaar' behoren te zijn (bv. Matt.20:26). Maar het komt vaker voor – vgl. *4596 hupēretēs* 'knecht, helper, dienaar' – als aanduiding voor mensen met een taak of functie in de gemeente (bv. 1Cor.3:5), als 'dienaren van een nieuw verbond' (zie 2Cor.3:6). Zo heeft Paulus het over zichzelf als een 'dienaar van het evangelie' (zie Ef.3:7 en Col.1:23). Hiertegenover worden in 2Cor.11:13-23 (m.n. vs. 15 en 23) schijn-apostelen gesteld als 'dienaren van Satan'.

In het bijzonder duidt het woord een 'diaken' aan (bv. Fil.1:1), d.w.z. iemand met een taak in de gemeente die onderscheiden is van die van anderen zoals 'opzieners' (zie *1805 episkopos*). In 1Tim.3:8-13 noemt Paulus een aantal vereisten waaraan diakenen moeten voldoen. Het ene woord *diakonos* wordt overigens zowel voor 'dienaar' als 'dienares' gebruikt (vgl. Rom.13:4; 16:1).

Zie voor andere woorden met een min of meer vergelijkbare betekenis de opmerkingen bij *1259 doulos* 'slaaf'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάκονος | diakonos | dienaar (1) |
| .2 | διάκονον | diakonon | dienaar (4) |
| .3 | διάκονοι | diakonoi | dienaren (1) |
| .4 | διακόνους | diakonous | dienaren (4) |
| .5 | διακόνοις | diakonois | dienaren (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:26 | Maar wie onder u groot wil worden, zal uw **dienaar** zijn, | .1 |
| | 22:13 | Toen zeide de koning tot de **bedienden**: Bindt hem aan handen en voeten | .5 |
| | 23:11 | Maar wie de grootste onder u is, zal uw **dienaar** zijn. | .1 |
| Marc. | 9:35 | die zal de allerlaatste zijn en aller **dienaar**. | .1 |
| | 10:43 | (44) Maar wie groot wil worden onder u, zal uw **dienaar** zijn; | .1 |
| Joh. | 2:5 | Zijn moeder zeide tot **hen, die bedienden**: Wat Hij u ook zegt, doet dat! | .5 |
| | 2:9 | maar de **bedienden**, die het water geschept hadden, wisten het | .3 |
| | 12:26 | en waar Ik ben, daar zal ook mijn **dienaar** zijn. | .1 |
| Rom. | 13:4 | Zij staat immers in dienst van God, u ten goede. | .1 |
| | | letterlijk: Zij is immers **dienares** van God, u ten goede. | |
| | | ... zij staat immers in de dienst van God, als toornende wreekster | .1 |
| | | letterlijk: zij is immers **dienares** van God, als toornende wreekster | |
| | 15:8 | Ik bedoel namelijk, dat Christus ... een **dienaar** ... geweest is, | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 16:1 | Febe, onze zuster, [tevens] **dienares** der gemeente te Kenchreeën, | .2 |
| 1Cor. | 3:5 | **Dienaren**, door wie gij tot geloof gekomen zijt, | .3 |
| 2Cor. | 3:6 | om **dienaren** te zijn van een nieuw verbond, | .4 |
| | 6:4 | maar wij doen onszelf in alles kennen als **dienaren** Gods: in veel dulden, | .3 |
| | 11:15 | Het is dus niets bijzonders, indien ook zijn **dienaren** zich voordoen | .3 |
| | | als **dienaren** der gerechtigheid; maar hun einde zal zijn naar hun werken. | .3 |
| | 11:23 | **Dienaren** van Christus zijn zij? | .3 |
| Gal. | 2:17 | staat Christus dan in dienst der zonde? Volstrekt niet. | .1 |
| | | letterlijk: is Christus dan een **dienaar** van zonde? Volstrekt niet. | |
| Ef. | 3:7 | waarvan ik een **dienaar** geworden ben naar de genadegave Gods, | .1 |
| | 6:21 | Tychikus, mijn geliefde broeder en getrouwe **dienaar** in de Here, | .1 |
| Fil. | 1:1 | aan al de heiligen ... tezamen met hun opzieners en **diakenen**: | .5 |
| Col. | 1:7 | onze ... mededienstknecht, die voor u een getrouw **dienaar** van Christus is, | .1 |
| | 1:23 | en waarvan ik, Paulus, een **dienaar** geworden ben. | .1 |
| | 1:25 | Haar **dienaar** ben ik geworden | .1 |
| | 4:7 | Tychikus, mijn geliefde broeder en getrouwe **dienaar** en mededienstknecht | .1 |
| 1Thess. | 3:2 | SV Timótheüs, onze broeder, en Gods **dienaar**, en onze medearbeider | .2°° |
| 1Tim. | 3:8 | Evenzo moeten de **diakenen** waardig zijn, niet met twee tongen sprekende, | .4 |
| | 3:12 | **Diakenen** moeten mannen van één vrouw zijn, | .3 |
| | 4:6 | Als gij dit de broeders voorhoudt, zult gij een goed **dienaar** ... zijn, | .1 |

## 1111 διακόσιοι diakosioi

Het hoofdtelwoord *diakosioi* betekent 'tweehonderd'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διακοσίους | diakosious | tweehonderd (4 m) |
| .2 | διακοσίων | diakosiōn | tweehonderd (2 m/v/o) |
| .3 | διακόσιαι | diakosiai | tweehonderd (1 v) |
| .4 | διακοσίας | diakosias | tweehonderd (4 v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 6:37 | Zullen wij dan voor **tweehonderd** schellingen brood gaan kopen ...? | .2°▾ |
| Joh. | 6:7 | **Tweehonderd** schellingen brood is voor dezen niet genoeg, | .2 |
| | 21:8 | want zij waren niet ver van het land, slechts ongeveer **tweehonderd** el, | .2 |
| Hand. | 23:23 | Laat **tweehonderd** soldaten zich gereed houden om naar Caesarea te trekken | .1 |
| | | en zeventig ruiters en **tweehonderd** lansdragers omtrent het derde uur | .1 |
| | 27:37 | Wij waren nu in het geheel aan boord met **tweehonderd** zesenzeventig man. | .3 |
| Openb. | 11:3 | Ik zal ... lastgeven om ... te profeteren, twaalfhonderd zestig dagen lang. | .4 |
| | | letterlijk: ..., duizend **tweehonderd** zestig dagen lang. | |
| | 12:6 | opdat zij daar twaalfhonderd zestig dagen onderhouden zou worden. | .4 |
| | | letterlijk: ... duizend **tweehonderd** zestig dagen ... | |

## 1112 διακούω di-akouō

Het werkwoord *di-akouō* betekent '(tot het eind toe) horen, (tot het eind doorgaan met) luisteren

naar'.

Vergelijk voor het verschil in betekenis tussen *di-akouō* en *165 akouō* 'horen, luisteren naar' wat is opgemerkt bij *1088 dia-blepō* '(ondanks een moeilijkheid) zien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διακούσομαι | di-akousomai | ik zal horen (med) |

Hand. 23:35 zeide hij: **Ik zal** u **nader in verhoor nemen**,

## 1113 διακρίνω dia-krinō

Het werkwoord *dia-krinō* betekent 'afscheiden, als apart beschouwen, (van andere personen of zaken) onderscheiden, onderscheid (weten te) maken (tussen), beoordelen', en in mediale en passieve vormen 'zich afscheiden, bij zichzelf onderscheid maken, zich (innerlijk) op een afstand houden'.

Gewoonlijk houdt *dia-krinō* verband met een indelen in verschillende categorieën: 'het aanzien van de lucht onderscheiden' (Matt.16:3) wil zo iets zeggen als 'onderscheid weten te maken tussen de ene soort lucht (en de weersverwachting die daarbij hoort) en de andere'; 'het lichaam (van Christus) onderscheiden' (1Cor.11:29) wil zo iets zeggen als 'het lichaam weten te herkennen als iets anders dan zijn omgeving'; 'iemand onderscheiden' (1Cor.4:7) kan ook inhouden 'in een aparte categorie plaatsen' in de zin van 'een voorkeursbehandeling geven, voortrekken'. Wanneer een rechter onderscheid maakt tussen personen of feiten, houdt dit ook in dat hij een oordeel velt (vgl. 1Cor.6:5).

Bij mediale en passieve vormen ('zich onderscheiden') plaatst men zichzelf als het ware in een aparte categorie, men houdt zichzelf innerlijk op een afstand: dit kan dan te maken hebben met een meningsverschil (bv. in Hand.11:2) of twist (bv. in Jud.9), maar ook met reserves die men heeft om zich in een bepaalde richting te begeven (bv. in Matt.21:21: men 'twijfelt'). In Jac.2:4 plaatst men zich als groep in hokjes, d.w.z. men maakt onderling onderscheid.

Vergelijk *2603 krinō* 'onderscheiden; oordelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διακρίνει | dia-krinei | hij onderscheidt – jij onderscheidt je (med) |
| .2 | διακρινέτωσαν | dia-krinetōsan | zij moeten onderscheiden! |
| .3 | διακρίνειν | dia-krinein | onderscheiden |
| .4 | διακρίνων | dia-krinōn | onderscheidend (1 ev m) |
| .5 | διεκρίνομεν | di-ekrinomen | wij onderscheidden |
| .6 | διεκρίνοντο | di-ekrinonto | zij onderscheidden zich (med) |
| .7 | διέκρινεν | di-ekrinen | hij onderscheidde – hij heeft onderscheiden (aor) |
| .8 | διακρῖναι | dia-krinai | onderscheiden (aor) |
| .9 | διακρινόμενος | dia-krinomenos | zich onderscheidend (1 ev m; med) |
| .10 | διακρινόμενον | dia-krinomenon | zich onderscheidend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .11 | διακρινόμενοι | dia-krinomenoi | zich onderscheidend (1 mv m; med) |
| .12 | διεκρίθη | di-ekrithē | hij heeft zich onderscheiden (aor pass) |
| .13 | διεκρίθητε | di-ekrithēte | jullie hebben je onderscheiden (aor pass) |
| .14 | διακριθῇ | dia-krithēi | (dat) hij zich onderscheidt (aor pass) |
| .15 | διακριθῆτε | dia-krithēte | (dat) jullie je onderscheiden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[16] | διακρινομένους | dia-krinomenous | zich onderscheidend (4 mv m; med) |
| .[17] | διακρίναντα | dia-krinanta | onderscheidend (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:3 | Het aanzien van de lucht weet gij **te onderscheiden**, | .3° |
| | 21:21 | indien **gij** geloof hebt en niet **twijfelt**, | .15 |
| Marc. | 11:23 | wie ... in zijn hart niet **zou twijfelen**, maar geloven, | .14 |
| Hand. | 10:20 | ga naar beneden en reis, zonder **bezwaar te maken**, met hen mede, | .9 |
| | 11:2 | **verschilden zij**, die uit de besnijdenis waren, met hem **van mening**, | .6 |
| | 11:12 | dat ik met hen moest medegaan zonder **bezwaar te maken**. | .10/.[17] |
| | 15:9 | zonder enig onderscheid te maken tussen ons en hen, | .7 |
| | | letterlijk: En **Hij heeft** geen enkel **onderscheid gemaakt** ... | |
| Rom. | 4:20 | maar aan de belofte Gods **heeft hij** niet **getwijfeld** door ongeloof, | .12 |
| | 14:23 | Maar **wie twijfelt**, wanneer hij eet, is veroordeeld, | .9 |
| 1Cor. | 4:7 | Want wie **onderscheidt** u? En wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt? | .1 |
| | 6:5 | Is er dan bij u geen enkel wijs man, die **uitspraak** zal kunnen **doen** | .8 |
| | 11:29 | **als hij** het lichaam niet **onderscheidt**. | .4 |
| | 11:31 | Indien **wij** echter onszelf **beoordeelden**, | .5 |
| | 14:29 | twee of drie mogen het woord voeren, en de anderen **moeten het beoordelen**. | .2 |
| Jac. | 1:6 | Maar hij moet bidden in geloof, in geen enkel opzicht **twijfelende**, | .9 |
| | | want **wie twijfelt**, gelijkt op een golf der zee, | .9 |
| | 2:4 | **zoudt gij dan** geen **onderscheid maken** onder elkander | .13 |
| Jud. | 9 | toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, | .9 |
| | | letterlijk: toen hij met de duivel **twistend** redeneerde over ..., | |
| | 22 | SV En ontfermt u wel over enigen, **onderscheid makende**; | .11°° |
| | | En weest ook barmhartig jegens sommigen, **die twijfelen**, | .[16]** |

## 1114 διάκρισις diakrisis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diakrisis* betekent 'onderscheiding, beoordeling'.

Gewoonlijk houdt *diakrisis* verband met een indelen van de juiste zaken in de verschillende categorieën, zoals: goed en kwaad (Hebr.5:14) of verschillende soorten geesten (1Cor.12:10).

In Rom.14:1 kan de 'beoordeling' innerlijk plaatsvinden of ook uitgesproken worden. In het eerste geval kunnen we vertalen met: 'aanvaardt de zwakke in het geloof zonder de motieven voor zijn gedrag te beoordelen', en in het tweede geval met: 'aanvaardt de zwakke in het geloof zonder over verschillende meningen te twisten'.

Het woord is afgeleid van *1113 dia-krinō* 'onderscheiden, beoordelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάκρισιν | diakrisin | beoordeling (4) |
| .2 | διακρίσεις | diakriseis | beoordelingen (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 14:1 | Aanvaardt de zwakke in het geloof, maar niet om overwegingen te beoordelen. | .2 |
| | | letterlijk: ..., maar niet tot **beoordelingen** van overwegingen. | |
| 1Cor. | 12:10 | aan de een het **onderscheiden** van geesten, en aan de ander allerlei tongen, | .2 |
| Hebr. | 5:14 | die ... hun zinnen geoefend hebben in het **onderscheiden** van goed en kwaad. | .1 |

## 1115 διακωλύω dia-kōluō

Het werkwoord *dia-kōluō* betekent 'verhinderen, tegenhouden, afhouden van'.
In vergelijking met *2644 kōluō* '(ver)hinderen, tegenhouden' accentueert het voorvoegsel *dia-* de barrière die er ligt tussen de verhinderde en hetgeen hij wil.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεκώλυεν | di-ekōluen | hij hield tegen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:14 | Maar deze **trachtte** Hem daarvan **terug te houden** | |

## 1116 διαλαλέω dia-laleō

Het werkwoord *dia-laleō* betekent 'bespreken, bepraten'.
Vergelijk *2654 laleō* 'spreken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διελάλουν | di-elaloun | ik besprak – zij bespraken |
| .2 | διελαλεῖτο | di-elaleito | hij werd besproken |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:65 | en in het gehele bergland van Judea **werden** al deze dingen **besproken**. | .2 |
| | 6:11 | En **zij** ... **spraken er** met elkander **over**, wat zij Jezus doen zouden. | .1 |

## 1117 διαλέγομαι dia-legomai

Het werkwoord *dia-legomai* betekent '(in een gesprekssituatie) spreken'.
Het 'spreken' dat *dia-legomai* aangeeft, doet sterk denken aan gesprek en discussie. Vaak is er een situatie waarbij meerdere sprekers elkaar afwisselen (bv. in Marc.9:34), al zijn er ook situaties waarbij er eigenlijk maar één spreker is (bv. in Hebr.12:5, en wellicht ook in Hand.17:2 en Hand.20).
Vergelijk *2673 legō* 'zeggen, spreken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαλέγεται | dia-legetai | hij spreekt (med) |
| .2 | διαλεγόμενος | dia-legomenos | sprekend (1 ev m; med) |
| .3 | διαλεγόμενον | dia-legomenon | sprekend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .4 | διαλεγομένου | dia-legomenou | sprekend (2 ev m/o; med) |
| .5 | διελέγετο | di-elegeto | hij sprak (med) |
| .6 | διελέχθη | di-elechthē | hij heeft gesproken (aor) |
| .7 | διελέχθησαν | di-elechthēsan | zij hebben gesproken (aor) |
| .[8] | διελέξατο | di-elexato | hij heeft gesproken (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:34 | **zij hadden** onderweg met elkander **erover gesproken**, wie de meeste was. | .7 |
| Hand. | 17:2 | Paulus ... **behandelde** ... met hen gedeelten uit de Schriften, | .5/.[8] |
| | 17:17 | **Hij hield** daarom in de synagoge **samensprekingen** met de Joden | .5 |
| | 18:4 | En **hij hield** elke sabbat **besprekingen** in de synagoge | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 18:19 | ging **hij** zelf naar de synagoge en **hield besprekingen** met de Joden. | .6/.[8] |
| | 19:8 | om hen **door besprekingen** te overtuigen aangaande het Koninkrijk Gods. | .2 |
| | 19:9 | terwijl **hij** dagelijks **besprekingen hield** in de gehoorzaal van Tyrannus. | .2 |
| | 20:7 | **hield** Paulus **een toespraak** tot hen | .5 |
| | 20:9 | viel hij, **toen** Paulus zo lang **sprak** ..., van de derde verdieping naar beneden | .4 |
| | 24:12 | **terwijl ik** met iemand **sprak** of een volksoploop veroorzaakte, | .3 |
| | 24:25 | **toen** hij **sprak** over rechtvaardigheid en ingetogenheid en het ... oordeel, | .4 |
| Hebr. | 12:5 | en gij hebt de vermaning vergeten, die tot u als tot zonen **spreekt**: | .1 |
| Jud. | 9 | toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes. | .5 |
| | | letterlijk: toen **hij** met de duivel twistend **redeneerde** over ..., | |

## 1118 διαλείπω dia-leipō

Het werkwoord *dia-leipō* betekent 'onderbreken'.
Letterlijk: 'ertussenin laten'; vergelijk *1084 dia* en *2676 leipō* '(over)laten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διέλιπεν | di-elipen | hij heeft onderbroken (aor) |
| .[2] | διέλειπεν | di-eleipen | hij onderbrak |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 7:45 | **zij heeft** ... niet **opgehouden** mijn voeten te kussen. | .1/.[2] |

## 1119 διάλεκτος dialektos

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dialektos* betekent '(gespreks)taal'.

Terwijl *975 glōssa* in de betekenis 'taal' meer te maken heeft met taal zoals die op een unieke en kenmerkende wijze door middel van de spraakorganen (*glōssa* betekent ook 'tong') geproduceerd wordt of kan worden, doet *dialektos* meer denken aan 'taal die men met elkaar spreekt' (vgl. *1117 dia-legomai* '(in een gesprekssituatie) spreken'; ofschoon ons woord 'dialect' van *dialektos* is afgeleid, heeft het in het NT niet die betekenis). Dit verklaart ook waarom voor 'tongetaal' *glōssa* wordt gebruikt, en niet *dialektos*: men voert gewoonlijk geen gesprek in een tongetaal. In Hand.2:4 spreken de apostelen na de uitstorting van de Heilige Geest in andere 'tongen' (*glōssais*), terwijl de toehoorders opmerken dat de apostelen in hun eigen 'taal' (*dialektōi*) spreken, d.w.z.: in de taal die de toehoorders gebruiken voor gesprekken met andere sprekers van diezelfde taal.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαλέκτῳ | dialektōi | taal (3) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 1:19 | zodat dat stuk land in hun eigen **taal** Akeldama ... heet. |
| | 2:6 | want een ieder hoorde hen in zijn eigen **taal** spreken. |
| | 2:8 | En hoe horen wij hen dan een ieder in onze eigen **taal**, |
| | 21:40 | sprak hij hen in de Hebreeuwse **taal** toe en zeide: |
| | 22:2 | Toen zij nu hoorden, dat hij hen in de Hebreeuwse **taal** toesprak, |
| | 26:14 | hoorde ik een stem tot mij spreken in de Hebreeuwse **taal**: |

| **1120** | **διαλλάσσομαι** | **di-allassomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-allassomai* betekent 'zich verzoenen'.
Vergelijk *2349 kat-allassō* 'verzoenen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαλλάγηθι | di-allagēthi | verzoen je! (aor pass) |

Matt. 5:24 ga eerst heen, **verzoen u** met uw broeder en kom en offer daarna uw gave.

| **1121** | **διαλογίζομαι** | **dia-logizomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-logizomai* betekent 'overleggen, redeneren'.
Het 'overleggen' houdt gewoonlijk in dat een aantal verschillende feiten, meningen of argumenten bekeken wordt om te proberen tot een conclusie te komen. Dit proces kan in een groep mensen plaatsvinden (bv. in Matt.16) of in één enkele persoon (bv. in Luc.1:29).
Vergelijk *2711 logizomai* 'rekenen (als); bedenken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαλογίζεσθε | dia-logizesthe | jullie overleggen (med) – overlegt! (med) |
| .2 | διαλογίζονται | dia-logizontai | zij overleggen (med) |
| .3 | διαλογίζεσθαι | dia-logizesthai | overleggen (med) |
| .4 | διαλογιζόμενοι | dia-logizomenoi | overleggend (1 mv m; med) |
| .5 | διαλογιζομένων | dia-logizomenōn | overleggend (2 mv m/v/o; med) |
| .6 | διελογίζετο | di-elogizeto | hij overlegde (med) |
| .7 | διελογίζεσθε | di-elogizesthe | jullie overlegden (med) |
| .8 | διελογίζοντο | di-elogizonto | zij overlegden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:7 | **Zij bespraken dit** onder elkander | .8 |
| | 16:8 | Waarom **spreekt gij** met elkander **erover**, ..., dat gij geen broden hebt? | .1 |
| | 21:25 | En **zij overlegden** onder elkander | .8 |
| Marc. | 2:6 | Nu waren daar ... schriftgeleerden gezeten en **zij overlegden** in hun harten: | .4 |
| | 2:8 | Jezus doorzag terstond in zijn geest, dat **zij** aldus in zichzelf **overlegden**, | .2 |
| | | en Hij zeide tot hen: Waarom **overlegt gij** deze dingen in uw harten? | .1 |
| | 8:16 | En **zij spraken erover** onder elkander, dat zij geen broden hadden. | .8 |
| | 8:17 | Waarom **spreekt gij erover**, dat gij geen broden hebt? | .1 |
| | 9:33 | vroeg Hij hun: Waar**over waart gij** onderweg **in gesprek**? | .7 |
| | 11:31 | En **zij overlegden** onder elkander | .8 ** |
| Luc. | 1:29 | **Zij** ... **overlegde**, welke de betekenis van die groet mocht zijn. | .6 |
| | 3:15 | **Toen** nu het volk in afwachting was en allen in hun hart **overlegden** | .5 |
| | 5:21 | En de schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen **te overleggen** | .3 |
| | 5:22 | Jezus ... antwoordde en zeide tot hen: Wat **overlegt gij** in uw harten? | .1 |
| | 12:17 | En **hij overlegde** bij zichzelf en zeide: Wat moet ik doen, | .6 |
| | 20:14 | Maar toen de pachters hem zagen, **overlegden zij** met elkander | .8 |
| Joh. | 11:50 | SV **gij overlegt** niet, dat het ons nut is, dat één mens sterve | .1 °° |

## 1122 διαλογισμός dialogismos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dialogismos* betekent 'overlegging, redenering'.

Een 'overlegging' houdt gewoonlijk in dat een aantal verschillende feiten, meningen of argumenten bekeken wordt om te proberen tot een conclusie te komen. Als zo'n 'overlegging' een direct handelen of een direct aanvaarden van een bepaalde gedachte in de weg staat, vertaalt men ook wel met 'bedenking'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαλογισμός | dialogismos | overlegging (1) |
| .2 | διαλογισμόν | dialogismon | overlegging (4) |
| .3 | διαλογισμοῦ | dialogismou | overlegging (2) |
| .4 | διαλογισμοί | dialogismoi | overleggingen (1) |
| .5 | διαλογισμούς | dialogismous | overleggingen (4) |
| .6 | διαλογισμῶν | dialogismōn | overleggingen (2) |
| .7 | διαλογισμοῖς | dialogismois | overleggingen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:19 | Want uit het hart komen boze **overleggingen**, moord, echtbreuk, hoererij, | .4 |
| Marc. | 7:21 | van binnenuit, uit het hart der mensen, komen de kwade **overleggingen**. | .4 |
| Luc. | 2:35 | opdat de **overleggingen** uit vele harten openbaar worden. | .4 |
| | 5:22 | Doch Jezus doorzag hun **overleggingen** | .5 |
| | 6:8 | Maar Hij kende hun **overleggingen** | .5 |
| | 9:46 | Er kwam ook een **overlegging** bij hen op, wie van hen de meeste was. | .1 |
| | 9:47 | Maar Jezus kende de **overlegging** van hun hart, | .2 |
| | 24:38 | Waarom zijt gij ontsteld en waarom komen er **overwegingen** op in uw hart? | .4 |
| Rom. | 1:21 | maar hun **overleggingen** zijn op niets uitgelopen, | .7 |
| | 14:1 | Aanvaardt de zwakke ..., maar niet om **overwegingen** te beoordelen. | .6 |
| 1Cor. | 3:20 | De Here weet, dat de **overleggingen** der wijzen vruchteloos zijn. | .5 |
| Fil. | 2:14 | Doet alles zonder morren of **bedenkingen**. | .6 |
| 1Tim. | 2:8 | met opheffing van heilige handen, zonder toorn en **twist**. | .3 |
| Jac. | 2:4 | als rechters, die zich door verkeerde **overwegingen** laten leiden? | .6 |

## 1123 διαλύω dia-luō

Het werkwoord *dia-luō* betekent 'in losse delen uiteenhalen'.

In letterlijke zin spreekt men bijvoorbeeld van het 'demonteren' van een schip; in overdrachtelijke zin spreekt men van het 'ontbinden' van een leger of het 'laten uiteenvallen' van een groep volgelingen zodat de kracht van het geheel verloren gaat.

Vergelijk *2742 luō* 'losmaken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διελύθησαν | di-eluthēsan | zij zijn uiteengehaald (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 5:36 | maar hij werd gedood en zijn gehele aanhang **viel uiteen** en verliep. | |

## 1124 διαμαρτύρομαι dia-marturomai

Het werkwoord *dia-marturomai* betekent 'betuigen', d.w.z. (1) '(als een getuige) uitdrukkelijk verzekeren, getuigenis afleggen (over)', en (2) 'een dringend beroep doen op (iemand), bezweren (om iets te doen)'.

Allereerst drukt het woord uit dat iemand een zaak plechtig bevestigt, daarover getuigenis aflegt, uitdrukkelijk verzekert dat het daarmee werkelijk zo gesteld is, omdat men er getuige van is geweest (bv. Hand.23:11, lett. 'zoals gij ... de dingen aangaande Mij betuigd hebt'; en, met een andere zinsconstructie, Hand.18:5). Met een kleine verschuiving in de betekenis geeft het aan dat men plechtig verklaart hoe het op het moment van spreken met een zaak gesteld is (bv. Hand.20:24). Ook kan iemand een getuigenis zonder meer afleggen, waarbij de inhoud van het getuigenis uit het tekstverband moet blijken (bv. 1Thess.4:6, en misschien ook Luc.16:28 'opdat hij voor hen getuigenis aflegt, opdat niet ook zij (hier) komen').

Het werkwoord kan ook gebruikt worden wanneer iemand een ander wil overreden iets te doen of te laten. Het getuigende element, dat dan nog maar zwak aanwezig is, betreft in zo'n geval ofwel de manier van overreden, namelijk alsof men een getuige was, of een verwijzing naar een op de achtergrond verondersteld getuigenis dat het anders verkeerd zal gaan. Datgene waartoe men iemand wil overreden kan als een directe vermaning of opdracht geformuleerd worden met een gebiedende wijs (bv. 2Tim.4:1), of indirect (bv. 2Tim.2:14). In deze gevallen kan men vertalen met 'bezweren', maar de vertaling 'betuigen' is op beide betekenissen toe te passen.

Vergelijk ook 2779 *martus* 'getuige'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαμαρτύρομαι | dia-marturomai | ik betuig (med) |
| .2 | διαμαρτύρεται | dia-marturetai | hij betuigt (med) |
| .3 | διαμαρτύρηται | dia-marturētai | (dat) hij betuigt (med) |
| .4 | διαμαρτυρόμενος | dia-marturomenos | betuigend (1 ev m; med) |
| .5 | διεμαρτύρετο | di-emartureto | hij betuigde (med) |
| .6 | διεμαρτύρω | di-emarturō | jij hebt betuigd (aor med) |
| .7 | διεμαρτύρατο | di-emarturato | hij heeft betuigd (aor med) |
| .8 | διεμαρτυράμεθα | di-emarturametha | wij hebben betuigd (aor med) |
| .9 | διαμαρτύρασθαι | dia-marturasthai | betuigen (aor med) |
| .10 | διαμαρτυράμενοι | dia-marturamenoi | betuigend (1 mv m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:28 | **Laat hij** hen dan **ernstig waarschuwen**, dat ook zij ... niet komen | .3 |
| Hand. | 2:40 | En met nog meer andere woorden **getuigde hij**, en hij vermaande hen, | .5/.7 |
| | 8:25 | **Toen zij** dan het woord des Heren **betuigd** en gesproken **hadden**, | .10 |
| | 10:42 | Hij heeft ons geboden het volk te prediken en **te betuigen**, dat Hij het is | .9 |
| | 18:5 | **waarin hij** de Joden **betuigde**, dat Jezus de Christus is. | .4 |
| | 20:21 | Joden en Grieken **betuigende** zich te bekeren tot God | .4 |
| | 20:23 | behalve dat de Heilige Geest mij van stad tot stad **betuigt** | .2 |
| | 20:24 | **om** het evangelie der genade Gods **te betuigen**. | .9 |
| | 23:11 | zoals **gij** te Jeruzalem **van** Mij **getuigd hebt**, | .6 |
| | 28:23 | wie hij **met nadruk** het Koninkrijk Gods voorstelde, | .4 |
| 1Thess. | 4:6 | zoals **wij** u ook vroeger gezegd en **nadrukkelijk betuigd hebben**. | .8 |
| 1Tim. | 5:21 | **Ik betuig** u voor God ... , dat gij daaraan de hand houdt, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 2:14 | **en betuig** ... , dat men geen woordenstrijd moet voeren, | .4 |
| | 4:1 | **Ik betuig u nadrukkelijk** voor God en Christus Jezus, ... : Verkondig | .1 |
| Hebr. | 2:6 | iemand **heeft** ergens **betuigd**, zeggende: Wat is de mens, | .7 |

## 1125 διαμάχομαι dia-machomai

Het werkwoord *dia-machomai* betekent '(erdoorheen) vechten, (erdoorheen) heftige (woorden)strijd leveren'.

Wanneer we *dia-machomai* met *2793 machomai* 'vechten' vergelijken, is het verschil niet erg duidelijk. Het 'vechten' gaat blijkbaar ergens doorheen (vgl. *1084 dia* 'door ... heen'), bijvoorbeeld door een bepaalde moeilijke omstandigheid heen.

In overdrachtelijke zin geschiedt het 'vechten' niet letterlijk met wapens of in een handgemeen, maar met woorden (vgl. Hand.23:9).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεμάχοντο | di-emachonto | zij streden heftig (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 23:9 | en sommige van de schriftgeleerden ... stonden op en **streden heftig** |

## 1126 διαμένω dia-menō

Het werkwoord *dia-menō* betekent '(ondanks een bepaalde moeilijkheid of door een bepaalde periode heen) blijven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαμένεις | dia-meneis | jij blijft |
| .2 | διαμένει | dia-menei | hij blijft |
| .3 | διέμενεν | di-emenen | hij bleef |
| .4 | διαμείνῃ | dia-meinēi | (dat) hij blijft (aor) |
| .5 | διαμεμενηκότες | dia-memenēkotes | gebleven (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:22 | En hij wenkte hun toe en **bleef** stom. | .3 |
| | 22:28 | Gij zijt het, **die steeds** bij Mij **gebleven zijt** in mijn verzoekingen. | .5 |
| Gal. | 2:5 | opdat de waarheid van het evangelie **ook verder** bij u **zou blijven**. | .4 |
| Hebr. | 1:11 | die zullen vergaan, maar **Gij blijft**; | .1 |
| 2Petr. | 3:4 | **blijft** alles zó, als het van het begin ... af geweest is. | .2 |

## 1127 διαμερίζω dia-merizō

Het werkwoord *dia-merizō* betekent '(in stukken) verdelen',

Bij mediale en passieve vormen komt ook de overdrachtelijke betekenis voor: 'verdeeld worden of raken, de eenheid of eensgezindheid kwijtraken' (bv. in Luc.11:17, waar het gaat over een koninkrijk dat door verlies van eensgezindheid ten onder gaat).

Vergelijk *2830 merizō* '(ver)delen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεμέριζον | di-emerizon | ik verdeelde – zij verdeelden |
| .2 | διαμερίσατε | dia-merisate | verdeelt! (aor) |
| .3 | διαμεριζόμενοι | dia-merizomenoi | verdeeld wordend (1 mv m; med) |
| .4 | διεμερίσαντο | di-emerisanto | zij zijn verdeeld (aor med) |
| .5 | διαμεμερισμένοι | dia-memerismenoi | verdeeld (1 mv m; med) |
| .6 | διαμεριζόμεναι | dia-merizomenai | verdeeld wordend (1 mv v; med) |
| .7 | διαμερισθήσεται | dia-meristhēsetai | hij zal verdeeld worden (pass) |
| .8 | διεμερίσθη | di-emeristhē | hij is verdeeld (aor pass) |
| .9 | διαμερισθεῖσα | dia-meristheisa | verdeeld (1 ev v; aor pass) |
| .[10] | διαμερίζονται | dia-merizontai | zij worden verdeeld (med) |
| .[11] | διαμερισθήσονται | dia-meristhēsontai | zij zullen verdeeld worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:35 | Nadat zij Hem gekruisigd hadden, **verdeelden zij** zijn klederen | .4 |
| | | SV **Zij hebben** mijn klederen onder zich **verdeeld**, | .4° |
| | 15:24 | En **zij** ... **verdeelden** zijn klederen door het lot te werpen, | .1/.[10] |
| Luc. | 11:17 | Ieder koninkrijk, **dat** tegen zichzelf **verdeeld is**, gaat ten onder, | .9 |
| | 11:18 | Indien ook de satan tegen zichzelf **verdeeld is**, | .8 |
| | 12:52 | Want van nu aan zullen vijf in één huis **verdeeld** zijn, | .5 |
| | 12:53 | SV De vader **zal** tegen de zoon **verdeeld zijn**, en de zoon tegen de vader; | .7°° |
| | | (52) **Zij zullen verdeeld zijn**, (53) vader tegen zoon en zoon tegen vader, | .[11]'' |
| | 22:17 | Hij nam een beker op, ... en zeide: Neemt deze en **laat hem** bij u **rondgaan**. | .2 |
| | 23:34 | En zij wierpen het lot **om** zijn klederen **te verdelen**. | .3 |
| Joh. | 19:24 | **Zij hebben** mijn klederen onder elkander **verdeeld** | .4 |
| Hand. | 2:3 | en er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, **die zich verdeelden**, | .6 |
| | 2:45 | die hun bezittingen en have verkochten en ze **uitdeelden** aan allen, | .1 |

## 1128 διαμερισμός diamerismos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *diamerismos* betekent (1) 'verdeling' en (2) 'verdeeldheid'.
Vergelijk voor de betekenis *1127 dia-merizō* '(in stukken) verdelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαμερισμόν | diamerismon | verdeeldheid (4) |

Luc. 12:51 Neen, zeg Ik u, veeleer **verdeeldheid**.

## 1129 διανέμω dia-nemō

Het werkwoord *dia-nemō* betekent 'distribueren, uitdelen'.
In Hand.4:17 moeten we *dia-nemō* opvatten als 'distribueren' in de zin van 'verspreiden, verbreiden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διανεμηθῇ | dia-nemēthēi | (dat) hij gedistribueerd wordt (aor pass) |

Hand. 4:17 om te voorkomen, dat **het** nog meer onder het volk **verbreid wordt**,

## 1130 διανεύω dia-neuō

Het werkwoord *dia-neuō* betekent 'toeknikken, toewenken'.
Vergelijk *3002 neuō* 'knikken, wenken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διανεύων | dia-neuōn | toewenkend (1 ev m) |

Luc. 1:22 En hij wenkte hun toe en bleef stom.
letterlijk: En hij was hun **toewenkende** en hij bleef stom.

## 1131 διανόημα dianoēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dianoēma* betekent 'gedachte'.
Wanneer we *3026 noēma* 'gedachte' en *dianoēma* vergelijken, lijkt het verschil tussen beide hierin te liggen dat het voorvoegsel *dia-* doet denken aan een doordringen van de materie die men overdenkt (vgl. *1084 dia* 'door ... heen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διανοήματα | dianoēmata | gedachten (1/4) |

Luc. 11:17 Maar Hij kende hun **gedachten**

## 1132 διάνοια dianoia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dianoia* betekent (1) '(het) (door)denken', (2) 'gedachte', (3) 'denkwijze, gezindheid', en (4) 'denkvermogen, verstand'.
Vergeleken met *3049 nous* 'verstand', dat meer gezien wordt als instrument waarmee men denkt, is *dianoia* – dat met *nous* verwant is – in de eerste plaats het 'doordenken, het denken als proces', een betekenis die we als zodanig niet in het NT tegenkomen. In Ef.2:3 komt het meervoud voor als resultaat van het denkproces, iemands gedachten, en wel blijkens het tekstverband aldaar met een duidelijk negatieve klank, die niet in het woord zelf aanwezig is.
De derde betekenis heeft zich uit de eerste ontwikkeld, en betreft iemands wijze van denken of gezindheid (zie Luc.1:51 en Col.1:21). Maar in de meeste gevallen treffen we het woord aan in de betekenis '(het) denken als vermogen, verstand (als zetel van het denken)' (bv. Ef.4:18).
Het woord is afgeleid van het niet in het NT voorkomende werkwoord *dia-noeomai* 'doordenken; gezind zijn'. Vergelijk *3025 noeō* 'verstaan, inzien; bedenken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάνοιαν | dianoian | (het) denken (4 ev) |
| .2 | διανοίας | dianoias | (het) denken (2 ev – 4 mv) |
| .3 | διανοίᾳ | dianoiāi | (het) denken (3 ev) |
| .4 | διανοιῶν | dianoiōn | gedachten (2 ev) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:37 | Gij zult de Here, uw God, liefhebben ... met geheel uw **verstand**. | .3 |
| Marc. | 12:30 | en gij zult de Here, uw God, liefhebben ... uit geheel uw **verstand** | .2 |
| Luc. | 1:51 | en Hij heeft hoogmoedigen in de **overlegging** huns harten verstrooid; | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 10:27 | SV Gij zult de Heere, uw God, liefhebben, ... uit geheel uw **verstand**; | .2°° |
| | | Gij zult de Here, uw God liefhebben ... met geheel uw **verstand,** | .3'' |
| Ef. | 1:18 | SV Namelijk verlichte ogen van uw **verstand**, | .2°° |
| | 2:3 | handelende naar de wil van het vlees en van de **gedachten**, | .4 |
| | 4:18 | verduisterd in hun **verstand**, vervreemd van het leven Gods | .3 |
| Col. | 1:21 | die eertijds vervreemd en vijandig gezind waart blijkens uw boze werken, | .3 |
| | | letterlijk: ... en vijanden waart in de **gezindheid** door de boze werken, | |
| Hebr. | 8:10 | Ik zal mijn wetten in hun **verstand** leggen, | .1 |
| | 10:16 | Ik zal mijn wetten ... in hun **verstand** schrijven, | .4/.1 |
| 1Petr. | 1:13 | Omgordt dus de lendenen van uw **verstand**, weest nuchter, | .2 |
| 2Petr. | 3:1 | in beide tracht ik uw zuiver **besef** door herinnering wakker te houden, | .1 |
| 1Joh. | 5:20 | wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en ons **inzicht** gegeven heeft | .1 |

## 1133 διανοίγω di-anoigō

Het werkwoord *di-anoigō* betekent 'openen'.

Wanneer we *di-anoigō* vergelijken met *415 anoigō* 'openen', lijkt het verschil dit te zijn, dat *di-anoigō* te maken heeft met het maken van een opening waar iets doorheen kan gaan (vgl. *1084 dia* 'door ... heen'). Dit verklaart waarom bijvoorbeeld bij het openen van boekrollen steeds *anoigō* gebruikt wordt en niet *di-anoigō*: het is niet de bedoeling dat er iets door de boekrollen heen gaat.

In overdrachtelijke zin wordt *di-anoigō* gebruikt voor 'toegankelijk of ontvankelijk maken', bv.: oren worden toegankelijk gemaakt voor geluid (Marc.7:35); ogen worden ontvankelijk gemaakt voor het herkennen van Jezus (Luc.24:31); de Schriften worden toegankelijk gemaakt voor begrip (Luc.24:32); het verstand wordt toegankelijk gemaakt voor de Schriften (Luc.24:45).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διανοίγων | di-anoigōn | openend (1 ev m) |
| .2 | διανοῖγον | di-anoigon | openend (1/4 ev o) |
| .3 | διήνοιγεν | di-ēnoigen | hij opende |
| .4 | διήνοιξεν | di-ēnoixen | hij heeft geopend (aor) |
| .5 | διηνοίχθησαν | di-ēnoichthēsan | zij zijn geopend (aor pass) |
| .6 | διανοίχθητι | di-anoichthēti | word geopend! (aor pass) |
| .[7] | διηνοιγμένους | di-ēnoigmenous | geopend (4 mv m; pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 7:34 | Hij ... zeide tot hem: Effata, dat is: **word geopend**! | .6 |
| | 7:35 | En zijn oren **werden geopend** en terstond werd de band zijner tong los | .5°° |
| Luc. | 2:23 | Al het eerstgeborene van het mannelijke geslacht zal heilig heten | .2 |
| | | letterlijk: Al het mannelijke **dat** de moederschoot **opent**, zal heilig heten | |
| | 24:31 | hun ogen **werden geopend** en zij herkenden Hem; | .5 |
| | 24:32 | terwijl **Hij** onderweg tot ons sprak en ons de Schriften **opende**? | .3 |
| | 24:45 | Toen **opende Hij** hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen. | .4 |
| Hand. | 7:56 | en hij zeide: Zie, ik zie de hemelen **geopend** | .[7]'' |
| | 16:14 | de Here **opende** haar hart, zodat zij aandacht schonk | .4 |
| | 17:3 | door aanhalingen uitleggende, dat de Christus moest lijden en opstaan | .1 |
| | | letterlijk: (deze, nl. de Schriften) **openende** en aantonende, dat ... | |

| **1134** | **διανυκτερεύω** | **dia-nuktereuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-nuktereuō* betekent 'de nacht doorbrengen'.
Vergelijk *3056 nux* 'nacht'.

.1 διανυκτερεύων dia-nuktereuōn de nacht doorbrengend (1 ev m)

Luc. 6:12 en Hij bracht de nacht door in het gebed tot God.
letterlijk: en Hij was **de nacht doorbrengende** in het gebed tot God.

| **1135** | **διανύω** | **di-anuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-anuō* betekent 'het eindpunt bereiken van'.

.1 διανύσαντες di-anusantes het eindpunt bereikend (1 mv m; aor)

Hand. 21:7 Na afloop van de vaart van Tyrus uit kwamen wij te Ptolemaïs aan,
letterlijk: **het eindpunt bereikend van** de vaart van Tyrus uit ...

| **1136** | **διαπαντός** | **diapantos** |
|---|---|---|

Het bijwoord *diapantos* betekent 'aldoor, voortdurend'.
Als samenstelling van *1084 dia* 'door, door ... heen' en de tweede naamval van *3432 pas* 'alle, elk' is *diapantos* qua structuur en betekenis goed te vergelijken met 'al-door'. In de TR wordt *diapantos* steeds als één woord geschreven, in andere tekstedities ook wel als twee.

.1 διαπαντός diapantos voortdurend

Marc. 5:5 En **voortdurend**, nacht en dag, was hij in de graven en in de bergen, °°
Luc. 24:53 en zij waren **voortdurend** in de tempel, lovende God. °°
Hand. 10:2 die vele aalmoezen aan het volk gaf en **geregeld** tot God bad. °°
24:16 En hierin oefen ik mijzelf, **altijd** een onergerlijk geweten te hebben °°
Rom. 11:10 en doe hun rug **voorgoed** zich krommen. °°
Hebr. 9:6 en de priesters kwamen ... **voortdurend** in de voorste tent, °°
13:15 Laten wij dan door Hem Gode **voortdurend** een lofoffer brengen, °°

| **[1136II]** | **διαπαρατριβή** | **diaparatribē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diaparatribē* betekent 'voortdurende wrijving, ruzie, geharrewar'.

.[1] διαπαρατριβαί diaparatribai ruzies (1)

1Tim. 6:5 en **geharrewar** bij mensen die niet helder meer zijn van denken ˙˙

| **1137** | **διαπεράω** | **dia-peraō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-peraō* betekent 'oversteken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαπερῶσιν | dia-perōsin | zij steken over – (dat) zij oversteken |
| .2 | διαπερῶν | dia-perōn | overstekend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | διεπέρασεν | di-eperasen | hij is overgestoken (aor) |
| .4 | διαπεράσαντος | dia-perasantos | overstekend (2 ev m/o; aor) |
| .5 | διαπεράσαντες | dia-perasantes | overstekend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:1 | in een schip gegaan zijnde, **stak Hij over** en Hij kwam in zijn eigen stad. | .3 |
| | 14:34 | En **toen zij overgestoken waren**, kwamen zij in Gennesaret aan land. | .5 |
| Marc. | 5:21 | **toen** Jezus met het schip weder **overgestoken was** naar de overkant, | .4 |
| | 6:53 | En **overgestoken zijnde** naar het land, kwamen zij in Gennesaret, | .5 |
| Luc. | 16:26 | opdat ... **zij** vandaar niet aan onze kant **zouden kunnen komen**. | .1 |
| Hand. | 21:2 | nadat wij een schip gevonden hadden, **dat** naar Fenicië **zou oversteken**, | .2 |

| **1138** | **διαπλέω** | **dia-pleō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-pleō* betekent 'overvaren, per schip oversteken'.
Vergelijk *3592 pleō* 'varen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαπλεύσαντες | dia-pleusantes | overvarend (1 mv m; aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 27:5 | wij **staken** de volle zee ... **over en** kwamen te Myra in Lycië aan. |

| **1139** | **διαπονέω** | **dia-poneō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-poneō* betekent 'hard werken, met grote inspanning of moeite volbrengen'.

In het NT komen van het werkwoord alleen vormen voor met de betekenis: 'grote moeite hebben of ondervinden'. Het geeft aan dat iemand grote problemen heeft met een bepaalde toestand of gebeurtenis, daarover zeer ontstemd is.

Het woord is een samenstelling van het versterkende voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*), en het niet in het NT voorkomende werkwoord *poneō* 'zich inspannen' (vgl. *3659 ponos* 'inspanning, moeite').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαπονούμενοι | dia-ponoumenoi | grote moeite hebbend (1 mv m; med) |
| .2 | διαπονηθείς | dia-ponētheis | grote moeite hebbend (1 ev m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:2 | **zeer verontwaardigd**, omdat zij het volk leerden | .1 |
| | 16:18 | Maar toen dit Paulus verdroot, wendde hij zich tot de geest<br>letterlijk: Maar Paulus, er **grote moeite** mee **hebbend**, wendde zich ... | .2 |

## 1140 διαπορεύομαι dia-poreuomai

Het werkwoord *dia-poreuomai* betekent '(door ... heen) trekken, een tocht maken (langs), reizen (langs), onderweg zijn'.

Wanneer we *3661 poreuomai* 'trekken, een tocht maken, reizen' met *dia-poreuomai* vergelijken, kunnen we vaststellen dat het voorvoegsel *dia-* aangeeft dat men ergens doorheen gaat (bv. in Luc.6:1) of dat men onderweg is naar een bestemming verderop (bv. in Rom.15:24).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαπορεύεσθαι | dia-poreuesthai | doortrekken (med) |
| .2 | διαπορευόμενος | dia-poreuomenos | doortrekkend (1 ev m; med) |
| .3 | διαπορευομένου | dia-poreuomenou | doortrekkend (2 ev m/o; med) |
| .4 | διεπορεύετο | di-eporeueto | hij trok door (med) |
| .5 | διεπορεύοντο | di-eporeuonto | zij trokken door (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 6:1 | Het geschiedde op een sabbat, **dat** Hij door korenvelden **ging** | .1 |
| | 13:22 | En **Hij trok verder** langs steden en dorpen, predikende | .4 |
| | 18:36 | Toen deze hoorde, **dat** er een schare **voorbijging**, vroeg hij, wat dit was. | .3 |
| Hand. | 16:4 | En toen **zij** de steden **langs reisden**, gaven zij hun de beslissingen, | .5 |
| Rom. | 15:24 | ik hoop u namelijk **op mijn doorreis** met eigen ogen te zien | .2 |

## 1141 διαπορέω di-aporeō

Het werkwoord *di-aporeō* betekent zowel in actieve als mediale en passieve vormen 'in pijnlijke onzekerheid verkeren, in grote verlegenheid zijn, zich totaal geen raad weten'.

Het verschil tussen actieve vormen enerzijds en mediale en passieve vormen anderzijds is dat bij de actieve vormen de verlegenheid eerder verbonden is met het lijdend voorwerp (dus: men weet niet wat men met een bepaalde zaak aan moet) en bij mediale en passieve vormen meer met het onderwerp (dus: men weet niet wat men met zichzelf aan moet). Vandaar dat we een actieve vorm bijvoorbeeld aantreffen in Hand.10:17, waar Petrus het visioen als een moeilijk te interpreteren zaak beschouwt, terwijl we een mediale vorm vinden in Luc.24:4, waar de vrouwen bij het zien van het lege graf van Jezus, zelf niet meer goed weten wat ze moeten doen of denken. Dat dit nuanceverschil tussen actieve en mediale vormen niet groot is, blijkt onder meer uit het feit dat in Hand.2:12 beide in de handschriften vertegenwoordigd zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διηπόρει | di-ēporei | hij was volledig in onzekerheid |
| .2 | διηπόρουν | di-ēporoun | ik was volledig in onzekerheid – zij waren volledig in onzekerheid |
| .3 | διαπορεῖσθαι | di-aporeisthai | volledig in onzekerheid zijn (med) |
| .[4] | διηπορoῦντο | di-ēporounto | zij waren volledig in onzekerheid (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:7 | Herodes ... **wist niet wat ervan te denken.** | .1 |
| | 24:4 | **terwijl** zij daarover **in verlegenheid waren.** | .3 |
| Hand. | 2:12 | En **zij waren** allen buiten zichzelf en **geheel met de zaak verlegen.** | .2/.[4] |
| | 5:24 | **waren zij** erover **in verlegenheid**, wat daarvan komen zou. | .2 |
| | 10:17 | Terwijl Petrus bij zichzelf **in onzekerheid was.** | .1 |

| 1142 | διαπραγματεύομαι | dia-pragmateuomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-pragmateuomai* betekent 'verhandelen, met zaken doen bereiken of verdienen'.
Vergelijk *3691 pragmateuomai* 'zaken doen, handel drijven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεπραγματεύσατο | di-epragmateusato | hij heeft zaken gedaan (aor med) |
| .[2] | διεπραγματεύσαντο | di-epragmateusanto | zij hebben zaken gedaan (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 19:15 | om te weten, wat ieder **met zijn handel bereikt had.** | .1 °° |
| | | om te weten, wat ieder met zijn handel bereikt had. | .[2] ** |

| 1143 | διαπρίω | dia-priō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-priō* betekent 'doorzagen, doormidden zagen'.
In het NT komt slechts een mediale vorm *di-epriunto* 'zij werden doormidden gezaagd' voor, in de overdrachtelijke zin van 'zij werden pijnlijk getroffen, zij ontstaken in woede'.
Vergelijk *3709 prizō* 'zagen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεπρίοντο | di-epriunto | zij werden doorgezaagd |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 5:33 | Toen zij dit hoorden, **ontstaken zij in woede** |
| | 7:54 | Toen zij dit hoorden, sneed het hun door het hart |
| | | letterlijk: Toen zij dit hoorden, **werden zij doorgezaagd** in hun harten |

| 1144 | διαρπάζω | di-arpazō |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-arpazō* betekent 'plunderen'.
Vergelijk *663 harpazō* 'roven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαρπάσει | di-arpasei | hij zal plunderen – jij zult plunderen (med) |
| .2 | διαρπάσαι | di-arpasai | moge hij plunderen (aor) – plunderen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:29 | hoe kan iemand het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad **roven** ...? | .2 °° |
| | | Dan **zal hij** zijn huis **plunderen.** | .1 |
| Marc. | 3:27 | niemand kan het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad **roven,** ... | .2 |
| | | en dan **zal hij** zijn huis **plunderen.** | .1 |

| 1145 | διαρρήσσω | dia-rrēssō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-rrēssō* betekent '(in stukken) scheuren, (in stukken) breken' of 'een gat (of meerdere gaten) scheuren in, een doorgang (of meerdere doorgangen) breken in'.
Wanneer we *dia-rrēssō* vergelijken met *rēssō* 'scheuren, breken' (zie *3933 rēgnumi*), merken

we dat het voorvoegsel *dia-* aangeeft dat er bij het scheuren of breken een of meer doorgangen (spleten, gaten, openingen) tevoorschijn komen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαρρήσσων | dia-rrēssōn | scheurend (1 ev m) |
| .2 | διέρρηξεν | di-errēxen | hij heeft gescheurd (aor) |
| .3 | διαρρήξας | dia-rrēxas | scheurend (1 ev m; aor) |
| .4 | διαρρήξαντες | dia-rrēxantes | scheurend (1 mv m; aor) |
| .5 | διερρήγνυτο | di-errēgnuto | hij scheurde (med) |
| .[6] | διερρήσσετο | di-errēsseto | hij scheurde (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:65 | Toen **scheurde** de hogepriester zijn klederen en zeide: | .2 |
| Marc. | 14:63 | De hogepriester **scheurde** zijn klederen **en** zeide: | .3 |
| Luc. | 5:6 | en hun netten **dreigden te scheuren**. | .5/.[6] |
| | 8:29 | hij **brak** de boeien **stuk en** werd ... naar eenzame streken gedreven. | .1 |
| Hand. | 14:14 | **scheurden** zij hun mantels **en** sprongen naar voren onder de schare, | .4 |

## 1146 διασαφέω dia-sapheō

Het werkwoord *dia-sapheō* betekent 'duidelijk maken, duidelijk vertellen, uitleggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεσάφησαν | di-esaphēsan | zij hebben duidelijk gemaakt (aor) |
| .[2] | διασάφησον | dia-saphēson | maak duidelijk! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 13:36 | **Maak** ons de gelijkenis van het onkruid in de akker **duidelijk**. | .[2]'' |
| | 18:31 | werden zij zeer verdrietig en gingen ... al wat er gebeurd was, mededelen. | .1 |
| | | letterlijk: ... en heengaande **deelden zij** al wat er gebeurd was, **mede**. | |

## 1147 διασείω dia-seiō

Het werkwoord *dia-seiō* betekent 'schudden, uitschudden'.

In Luc.3:14 heeft *dia-seiō* de betekenis van 'uitschudden' in de zin van 'uitplunderen, van alles beroven'.

Vergelijk *3988 seiō* 'schudden, schokken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διασείσητε | dia-seisēte | (dat) jullie uitschudden (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 3:14 | En hij zeide tot hen: **Plundert** niemand **uit** en perst niets af | |

## 1148 διασκορπίζω dia-skorpizō

Het werkwoord *dia-skorpizō* betekent 'verstrooien, uiteendrijven'.

Gewoonlijk wordt dit woord gebruikt wanneer elementen die tot één geheel behoren verspreid worden. In vergelijking met *4044 skorpizō* 'verstrooien; uitdelen' onderstreept het voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*) het begrip 'uiteen'. Het woord kan bijvoorbeeld betrekking heb-

ben op een groep mensen (zie Hand.5:37), en op een kudde schapen (zie Matt.26:31). In Matt.25:24,26 gaat het om verstrooien zonder meer.

In overdrachtelijke zin spreekt men wel van '(bezit) verstrooien', d.w.z. 'verkwisten' (zie Luc.15:13).

Wat betreft de betekenis heeft het werkwoord een zekere overeenkomst met *1150 dia-speirō*. Het tegenovergestelde is *4242 sun-agō* 'bijeenbrengen, vergaderen' (zie Matt.25:24,26).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διασκορπίζων | dia-skorpizōn | verstrooiend (1 ev m) |
| .2 | διεσκόρπισα | di-eskorpisa | ik heb verstrooid (aor) |
| .3 | διεσκόρπισας | di-eskorpisas | jij hebt verstrooid (aor) |
| .4 | διεσκόρπισεν | di-eskorpisen | hij heeft verstrooid (aor) |
| .5 | διασκορπισθήσεται | dia-skorpisthēsetai | hij zal verstrooid worden (pass) |
| .6 | διεσκορπίσθησαν | di-eskorpisthēsan | zij zijn verstrooid (aor pass) |
| .7 | διεσκορπισμένα | di-eskorpismena | verstrooid (1/4 mv o; med) |
| .[8] | διασκορπισθήσονται | dia-skorpisthēsontai | zij zullen verstrooid worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 25:24 | en die bijeenbrengt van plaatsen, waar **gij** niet **hebt uitgestrooid**. | .3 |
| | 25:26 | dat ik ... bijeenbreng van plaatsen, waar **ik** niet **heb uitgestrooid**? | .2 |
| | 26:31 | Ik zal de herder slaan en de schapen der kudde **zullen verstrooid worden**. | .5/.[8] |
| Marc. | 14:27 | Ik zal de herder slaan en de schapen **zullen verstrooid worden**. | .5/.[8] |
| Luc. | 1:51 | en **Hij heeft** hoogmoedigen in de overlegging huns harten **verstrooid**; | .4 |
| | 15:13 | waar **hij** zijn vermogen **verkwistte** in een leven van overdaad. | .4 |
| | 16:1 | Van deze werd hem aangebracht, dat hij zijn bezit verkwistte.<br>letterlijk: Deze werd bij hem aangebracht als **die** zijn bezit **verkwistte**. | .1 |
| Joh. | 11:52 | maar om ook de **verstrooide** kinderen Gods bijeen te vergaderen. | .7 |
| Hand. | 5:37 | maar ook deze is omgekomen en zijn gehele aanhang **is uiteengeslagen**. | .6 |

## 1149 διασπάω dia-spaō

Het werkwoord *dia-spaō* betekent 'stuktrekken, in stukken trekken'.

Vergelijk *4070 spaō* 'trekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διασπασθῇ | dia-spasthēi | (dat) hij wordt stukgetrokken (aor pass) |
| .2 | διεσπάσθαι | di-espasthai | stukgetrokken zijn (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 5:4 | want de ketenen waren door hem stukgetrokken en de voetboeien vernield,<br>letterlijk: wegens het (feit **dat**) door hem ... **stukgetrokken ... worden** | .2 |
| Hand. | 23:10 | vreesde de overste, dat Paulus door hen **zou worden verscheurd**, | .1 |

## 1150 διασπείρω dia-speirō

Het werkwoord *dia-speirō* betekent 'uitstrooien, verstrooien'.

In meer oorspronkelijke zin wordt dit werkwoord in het Grieks gebruikt voor bijvoorbeeld het in het rond strooien van geldstukken. In het NT komt het alleen voor met betrekking tot door vervolging verstrooide (joodse) christenen (vgl. het van dit werkwoord afgeleide woord *1151*

*diaspora* 'verstrooiing').

Het woord is een samenstelling van *4072 speirō* 'zaaien; strooien', en het voorvoegsel *dia-* 'uiteen'. Het kan in betekenis vergeleken worden met *1148 dia-skorpizō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεσπάρησαν | di-esparēsan | zij zijn verstrooid (aor pass) |
| .2 | διασπαρέντες | dia-sparentes | verstrooid wordend (1 mv m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. 8:1 | en allen **werden verstrooid** over de streken van Judea en Samaria, | .1 |
| 8:4 | Zij dan, **die verstrooid werden**, trokken het land door, | .2 |
| 11:19 | Zij dan, **die verstrooid werden** door de verdrukking, ... trokken verder | .2 |

## 1151 διασπορά diaspora

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diaspora* betekent 'verstrooiing'.

Eigenlijk, hoewel niet in het NT, geeft het woord de activiteit van het uitstrooien of verstrooien aan (vgl. *1150 dia-speirō* 'uitstrooien, verstrooien', waar het een afleiding van is). In concrete zin wordt het gebruikt voor de toestand van het verstrooid zijn van mensen, voor de plaats van deze verstrooiden, en voor de groep van de verstrooiden zelf. Zo is het de vaste benaming geworden voor de Verstrooiing van de joden onder de heidenen sinds de deportaties door Assyriërs en Babyloniërs (bv. in het OT Neh.1:9 LXX: 'Indien uw verstrooiing van het einde van de hemel zal zijn ...', vgl. Deut.30:4 LXX). Op deze manier komt het woord voor in Joh.7:35.

In de aanhef van Jacobus' brief, en in die van de eerste brief van Petrus, gaat het om de toestand en de verblijfplaats van christenen die verstrooid zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διασποράν | diasporan | verstrooiing (4) |
| .2 | διασπορᾶς | diasporas | verstrooiing (2) |
| .3 | διασπορᾷ | diasporāi | verstrooiing (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 7:35 | Hij is toch niet van plan naar de Griekse **verstrooiing** te gaan ...? | .1 |
| Jac. | 1:1 | Jakobus, een dienstknecht ..., groet de twaalf stammen in de **verstrooiing**. | .3 |
| 1Petr. | 1:1 | Petrus, een apostel ..., aan de vreemdelingen, die in de **verstrooiing** zijn | .2 |

## 1152 διαστέλλω dia-stellō

Het werkwoord *dia-stellō* betekent (1) 'uiteenplaatsen, apart zetten', (2) 'precies bepalen, onderscheiden', en (3) 'uitdrukkelijk bevelen of gebieden'.

De eerste betekenis vinden we in het NT niet. De tweede is alleen vertegenwoordigd door het afgeleide woord *1154 diastolē* 'onderscheid'. De derde daaruit voortgekomen betekenis is in het NT de gebruikelijke (bv. Marc.8:15). In vergelijking met het verdere Grieks valt daarbij op dat alleen mediale vormen voorkomen, waardoor – met uitzondering van het deelwoord, dat hierna wordt besproken – de nauwe betrokkenheid onderstreept wordt van degene die gebiedt. In de meeste gevallen is dat Jezus (bv. Marc.5:43); alleen in Hand.15:24 gaat het om iets wat de apostelen en hun medearbeiders niet geboden hebben. Het werkwoord is doorgaans met een ontkennend woord verbonden, zodat we voor deze twee elementen samen de vertaling 'verbieden'

kunnen aantreffen (zie Matt.16:20).

In Hebr.12:20 komt het tegenwoordig deelwoord met passieve betekenis voor: 'datgene wat geboden wordt' (nl. door God); het is zelfstandig gebruikt, wat aanleiding kan geven tot de vertaling 'gebod, bevel'.

Het werkwoord is een samenstelling van *4107 stellō* 'plaatsen, beschikken' met het voorvoegsel *dia-* in meer dan een betekenis (zie woord *1084*). Vergelijkbaar in betekenis is *1160 dia-tassō* '(verspreid) opstellen; (in detail) verordenen, beschikken', dat aangeeft dat er verordeningen of regelingen getroffen worden, terwijl *dia-stellō* meer op incidentele bepalingen lijkt te wijzen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεστέλλετο | di-estelleto | hij gebood uitdrukkelijk (med) |
| .2 | διεστείλατο | di-esteilato | hij heeft uitdrukkelijk geboden (aor med) |
| .3 | διεστειλάμεθα | di-esteilametha | wij hebben uitdrukkelijk geboden (aor med) |
| .4 | διαστελλόμενον | dia-stellomenon | uitdrukkelijk geboden wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:20 | Toen verbood Hij met nadruk ... aan iemand te zeggen: Hij is de Christus.<br>letterlijk: Toen **gebood Hij uitdrukkelijk** aan niemand te zeggen: ... | .2°° |
| Marc. | 5:43 | En **Hij gebood** hun nadrukkelijk, dat niemand dit te weten zou komen | .2 |
| | 7:36 | En **Hij gebood** hun het niemand te zeggen. | .2 |
| | | Maar hoe meer **Hij het** hun **gebood**, des te meer maakten zij het ruchtbaar. | .1 |
| | 8:15 | **Hij gebood** hun, zeggende: Ziet toe, wacht u voor de zuurdesem der Farizeeën | .1 |
| | 9:9 | verbood Hij hun, dat zij iemand zouden vertellen, hetgeen zij gezien hadden.<br>letterlijk: **gebood Hij** hun **uitdrukkelijk**, dat zij niemand zouden vertellen, | .2 |
| Hand. | 15:24 | hoewel **wij** hun niets **geboden hadden**, | .3 |
| Hebr. | 12:20 | want zij konden dit **bevel** niet dragen: | .4 |

## 1153 διάστημα diastēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *diastēma* betekent 'tussenruimte, interval'.

Het woord is afgeleid van *1200 di-istēmi* 'doen uiteenstaan; gaan staan tussen'. Zoals zoveel woorden van plaats kan het ook van tijd gebruikt worden, en dat is in de enige nieuwtestamentische tekst waar het woord voorkomt het geval.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάστημα | diastēma | tussenruimte (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 5:7 | het geschiedde na **verloop** van ongeveer drie uur, dat zijn vrouw binnenkwam. | |

## 1154 διαστολή diastolē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diastolē* betekent (1) '(het) uiteenplaatsen', (2) 'onderscheid, verschil', en (3) 'uitdrukkelijk bevel, gebod'.

Het woord is afgeleid van *1152 dia-stellō* 'uiteenplaatsen; onderscheiden; gebieden'. Alleen de tweede betekenis van het zelfstandig naamwoord komt in het NT voor.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαστολή | diastolē | onderscheid (1) |
| .2 | διαστολήν | diastolēn | onderscheid (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 3:22 | gerechtigheid Gods .... voor allen, die geloven; want er is geen **onderscheid**. | .1 |
| | 10:12 | Want er is geen **onderscheid** tussen Jood en Griek. | .1 |
| 1Cor. | 14:7 | als zij geen **verschil** in toon doen horen, | .2 |

## 1155 διαστρέφω dia-strephō

Het werkwoord *dia-strephō* betekent 'verdraaien'.

Hoewel *dia-strephō* ook wel in letterlijke zin kan voorkomen (bv.: het lichaam 'verdraaien' bij het dansen, of: de ogen 'verdraaien' bij het scheel kijken), komt het meestal voor in overdrachtelijke zin: de verdraaiing is dan niet meer uiterlijk, maar innerlijk, niet meer lichamelijk maar geestelijk: 'laten ontaarden, laten verworden, op het verkeerde pad brengen, bederven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαστρέφων | dia-strephōn | verdraaiend (1 ev m) |
| .2 | διαστρέφοντα | dia-strephonta | verdraaiend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .3 | διαστρέψαι | dia-strepsai | moge hij verdraaien (aor) – verdraaien (aor) |
| .4 | διεστραμμένη | di-estrammenē | verdraaid (1 ev v; med) |
| .5 | διεστραμμένης | di-estrammenēs | verdraaid (2 ev v; med) |
| .6 | διεστραμμένα | di-estrammena | verdraaid (1/4 mv o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:17 | O, ongelovig en **verkeerd** geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn? | .4 |
| Luc. | 9:41 | O ongelovig en **verkeerd** geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn | .4 |
| | 23:2 | Wij hebben bevonden, **dat** deze ons volk **verleidt**, | .2 |
| Hand. | 13:8 | Maar Elymas ... trachtte de landvoogd van het geloof **afkerig te maken**. | .3 |
| | 13:10 | zult gij niet ophouden de rechte wegen des Heren **te verdraaien**? | .1 |
| | 20:30 | uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die **verkeerde dingen** spreken | .6 |
| Fil. | 2:15 | onbesproken kinderen Gods te midden van een ontaard en **verkeerd** geslacht, | .5 |

## 1156 διασῴζω dia-sōizō

Het werkwoord *dia-sōizō* betekent 'redden, bewaren, behouden'.

Net als het Nederlandse 'redden' treft men *dia-sōizō* gewoonlijk aan wanneer er sprake is van een beschermende actie in een vaak levensgevaarlijke situatie, bv. bij een schipbreuk (Hand.27:44) of bij gevaar van moordaanslagen (Hand.23:24). In een situatie van (levensgevaarlijke?) ziekte vertaalt men *dia-sōizō* ook wel met 'genezen, gezond maken' (bv. in Luc.7:3).

Wanneer we *dia-sōizō* vergelijken met *4356 sōizō* 'redden, bewaren, behouden', merken we op dat het voorvoegsel *dia-* aangeeft dat bij het redden of genezen degene die gered of genezen wordt, als het ware door het gevaar of de ziekte heen gaat en er veilig uit tevoorschijn komt (vgl. *1084 dia* 'door ... heen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διασώσῃ | dia-sōsēi | (dat) hij behoudt (aor) |
| .2 | διασώσωσιν | dia-sōsōsin | (dat) zij behouden (aor) |
| .3 | διασῶσαι | dia-sōsai | behouden (aor) |
| .4 | διεσώθησαν | di-esōthēsan | zij zijn behouden (aor pass) |
| .5 | διασωθῆναι | dia-sōthēnai | behouden worden (aor pass) |
| .6 | διασωθέντα | dia-sōthenta | behouden (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |
| .7 | διασωθέντες | dia-sōthentes | behouden (1 mv m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:36 | En allen, die Hem aanraakten, **werden behouden**. | .4 |
| Luc. | 7:3 | met het verzoek te komen en zijn slaaf in het leven te behouden. | .1 |
| | | letterlijk: met het verzoek dat **hij** ... **in het leven behoudt**. | |
| Hand. | 23:24 | om Paulus daarop te zetten en veilig over te brengen naar stadhouder Felix. | .2 |
| | | letterlijk: opdat **zij** Paulus ... **veilig overbrengen** ... | |
| | 27:43 | maar de hoofdman, die Paulus wilde **sparen**, verijdelde hun voornemen | .3 |
| | 27:44 | En zo geschiedde het, **dat** allen **behouden** aan land **kwamen**. | .5 |
| | 28:1 | **toen wij in veiligheid waren**, vernamen wij, dat het eiland Malta heette. | .7 |
| | 28:4 | die de wraakgodin niet wil laten leven, **nu hij** aan de zee **ontkomen is**. | .6 |
| 1Petr. | 3:20 | waarin weinigen, dat is acht zielen, door het water heen **gered werden**. | .4 |

## 1157 διαταγή diatagē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diatagē* betekent 'verordening, beschikking'.

Afgeleid van het werkwoord *1160 dia-tassō* '(verspreid) opstellen; verordenen, beschikken' geeft *diatagē* aan dat we met een algemene verordening of beschikking te maken hebben, enigszins anders dan *1158 diatagma*, dat meer op een bepaling in concrete vorm wijst.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαταγῇ | diatagēi | verordening (3) |
| .2 | διαταγάς | diatagas | verordeningen (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:53 | die de wet ontvangen hebt op **beschikking** van engelen, | .2 |
| Rom. | 13:2 | Wie zich dus tegen de overheid verzet, wederstaat de **instelling** Gods, | .1 |

## 1158 διάταγμα diatagma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *diatagma* betekent 'verordening, edict'.

Evenals *1157 diatagē* 'verordening, beschikking' is dit woord afgeleid van het werkwoord *1160 dia-tassō* 'verordenen, beschikken'. Het wordt gebruikt voor een wat meer concrete bepaling, en de (schriftelijke) vastlegging daarvan.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διάταγμα | diatagma | verordening (1/4) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 11:23 | en zij hebben het **bevel** des konings niet gevreesd. |

## 1159 διαταράσσω dia-tarassō

Het werkwoord *dia-tarassō* betekent 'verwarren, in verwarring brengen'.

In vergelijking met *dia-tarassō* heeft *4385 tarassō* 'verwarren, in verwarring brengen' een iets minder sterke klank.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεταράχθη | di-etarachthē | hij is ontsteld (aor pass) |

Luc. 1:29 **Zij ontroerde** ... en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn.

## 1160 διατάσσω dia-tassō

Het werkwoord *dia-tassō* betekent (1) '(verspreid) opstellen', en (2) '(in detail) verordenen, beschikken'.

De eerste, letterlijke betekenis komt niet in het NT voor. Bij de tweede betekenis gaat het om een gedetailleerde instructie of regeling, hetzij op regeringsniveau (bv. Hand.18:2) of in militaire kring (bv. Hand.23:31), hetzij van Jezus (bv. Matt.11:1) of een van Zijn apostelen (bv. 1Cor.16:1).

Het woord is een samenstelling van *4389 tassō* 'opstellen; verordenen', en het voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*), met de nuances 'verspreid' en 'gedetailleerd'. Vergelijk voor de betekenis het werkwoord *1152 dia-stellō* 'uiteenplaatsen; onderscheiden; uitdrukkelijk bevelen', waar een vergelijking tussen de beide werkwoorden getrokken wordt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διατάσσων | dia-tassōn | verordenend (1 ev m) |
| .2 | διέταξα | di-etaxa | ik heb verordend (aor) |
| .3 | διέταξεν | di-etaxen | hij heeft verordend (aor) |
| .4 | διατεταχέναι | dia-tetachenai | verordend hebben |
| .5 | διατάσσομαι | dia-tassomai | ik verorden (med) |
| .6 | διατάξομαι | dia-taxomai | ik zal verordenen (med) |
| .7 | διεταξάμην | di-etaxamēn | ik heb verordend (aor med) |
| .8 | διετάξατο | di-etaxato | hij heeft verordend (aor med) |
| .9 | διαταξάμενος | dia-taxamenos | verordenend (1 ev m; aor med) |
| .10 | διαταγείς | dia-tageis | verordend (1 ev m; aor pass) |
| .11 | διαταχθέντα | dia-tachthenta | verordend (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |
| .12 | διατεταγμένος | dia-tetagmenos | verordend (1 ev m; med) |
| .13 | διατεταγμένον | dia-tetagmenon | verordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

Matt. 11:1 toen Jezus zijn bevelen aan zijn twaalf discipelen ten einde had gebracht, .1
letterlijk: toen Jezus geëindigd was **met bevelen te geven** ...,

Luc. 3:13 Hij zeide tot hen: Vordert niet meer dan u voorgeschreven is. .13
letterlijk: ... dan **wat** u **voorgeschreven** is.

8:55 en **Hij beval**, dat men haar te eten zou geven. .3

17:9 Zal hij de slaaf soms danken, omdat hij deed **wat hem bevolen was**? .11

17:10 nadat gij alles gedaan hebt **wat** u **bevolen is**, .11

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:44 | zoals **Hij het geboden had**, | .8 |
| | 18:2 | om**dat** Claudius **bevolen had**, dat alle Joden Rome zouden verlaten; | .4 |
| | 20:13 | want zo had hij het **beschikt**, daar hij zelf te voet wilde gaan. | .12 |
| | 23:31 | De soldaten dan namen Paulus over, gelijk hun **bevolen** was, | .13 |
| | 24:23 | **en hij beval** de hoofdman hem in bewaring te houden, maar minder streng, | .9 |
| 1Cor. | 7:17 | Zo **schrijf ik het** in alle gemeenten **voor**. | .5 |
| | 9:14 | Zo **heeft** de Here ook ... **de regel gesteld**, dat zij van het evangelie leven. | .3 |
| | 11:34 | Het overige **zal ik regelen**, wanneer ik kom. | .6 |
| | 16:1 | doet ook gij, evenals **ik het** in de gemeenten van Galatië **geregeld heb**: | .2 |
| Gal. | 3:19 | **en zij is op last van (God)** ... in de hand van een middelaar **gegeven**. | .10 |
| Tit. | 1:5 | en dat gij, zoals **ik** u **opdroeg**, ... als oudsten zoudt aanstellen mannen, | .7 |

## 1161 διατελέω dia-teleō

Het werkwoord *dia-teleō* betekent '(tot een bepaald eind toe) doorgaan, (door een bepaalde periode heen) blijven'.

Datgene waarmee men doorgaat of bezigblijft, wordt vaak vermeld in de vorm van een deelwoord, zoals ook in Hand.27:33: (door een periode van veertien dagen heen) afwachtend blijven, d.w.z. blijven afwachten.

Vergelijk *4421 teleō* 'voltooien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διατελεῖτε | dia-teleite | jullie blijven – blijft! |

Hand. 27:33 Het duurt ... veertien dagen, dat **gij maar blijft** afwachten zonder eten

## 1162 διατηρέω dia-tēreō

Het werkwoord *dia-tēreō* betekent 'bewaren'.

Wanneer we *dia-tēreō* vergelijken met *4447 tēreō*, kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *dia-* aangeeft dat diegene die of datgene dat bewaard wordt, bij dat bewaren als het ware door een gevaarlijke situatie heen of door een bepaalde periode heen gaat (vgl. *1084 dia* 'door ... heen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διατηροῦντες | dia-tērountes | bewarend (1 mv m) |
| .2 | διετήρει | di-etērei | hij bewaarde |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:51 | En zijn moeder **bewaarde** al deze woorden in haar hart. | .2 |
| Hand. | 15:29 | **indien gij** u hier voor **wacht**, zult gij wel doen. Vaart wel! | .1 |

## 1163 διατί diati

Het bijwoord *diati* betekent 'waarom?'.

De combinatie van *1084 dia* 'door' en *ti* 'wat?' (vgl. *4461 tis* 'wie?') wordt wel als één woord, maar ook wel als twee woorden geschreven.

.1 διατί diati waarom

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 9:11 | **Waarom** eet uw meester met de tollenaars en zondaars? |
| | 9:14 | **Waarom** vasten wij en de Farizeeën wel, maar uw discipelen niet? |
| | 13:10 | **Waarom** spreekt Gij tot hen in gelijkenissen? |
| | 15:2 | **Waarom** overtreden uw discipelen de overlevering der ouden? |
| | 15:3 | **Waarom** overtreedt ook gij ... (zelfs) het gebod Gods? |
| | 17:19 | **Waarom** hebben wij hem niet kunnen uitdrijven? |
| | 21:25 | zal Hij tot ons zeggen: **Waarom** hebt gij hem dan niet geloofd? |
| Marc. | 2:18 | **Waarom** vasten de discipelen van Johannes en ... van de Farizeeën wèl, |
| | 7:5 | **Waarom** wandelen uw discipelen niet naar de overlevering der ouden, |
| | 11:31 | zal Hij zeggen: **Waarom** hebt gij hem dan niet geloofd? |
| Luc. | 5:30 | **Waarom** eet en drinkt gij met de tollenaars en zondaars? |
| | 5:33 | SV **Waarom** vasten de discipelen van Johannes dikwijls, |
| | 19:23 | **Waarom** hebt gij dan mijn geld niet bij de bank gegeven? |
| | 19:31 | **Waarom** maakt gij het los? |
| | 20:5 | zal Hij zeggen: **waarom** hebt gij hem dan niet geloofd? |
| | 24:38 | Waarom zijt gij ontsteld en **waarom** komen er overwegingen op in uw hart? |
| Joh. | 7:45 | en die zeiden tot hen: **Waarom** hebt gij Hem niet medegebracht? |
| | 8:43 | **Waarom** begrijpt gij niet wat Ik zeg? Omdat gij mijn woord niet kunt horen. |
| | 8:46 | Als Ik waarheid spreek, **waarom** gelooft gij Mij niet? |
| | 12:5 | **Waarom** is deze mirre niet voor driehonderd schellingen verkocht ...? |
| | 13:37 | Here, **waarom** kan ik U thans niet volgen? Ik zal mijn leven voor U inzetten! |
| Hand. | 5:3 | Maar Petrus zeide: Ananias, **waarom** heeft de satan uw hart vervuld ...? |
| Rom. | 9:32 | **Waarom** niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof, |
| 1Cor. | 6:7 | **Waarom** lijdt gij niet liever onrecht? |
| | | **Waarom** laat gij u niet liever te kort doen? |
| 2Cor. | 11:11 | **Waarom** niet? Omdat ik u niet liefheb? God weet het. |
| Openb. | 17:7 | En de engel zeide tot mij: **Waarom** verbaast gij u? |

## 1164 διατίθημι dia-tithēmi

Het werkwoord *dia-tithēmi* betekent (1) 'verspreid neerzetten', (2) 'regelen', en (3) 'in een (bepaalde) toestand brengen'. De mediale vormen – de enige die in het NT voorkomen – betekenen (1) 'zijn zaken regelen', (2) '(testamentair) vermaken, beschikking geven (over)', en (3) 'een verbond sluiten'.

In Hebr.9:16-17 wordt een deelwoord gebruikt ter aanduiding van iemand die een testament maakt (zie ook Luc.22:29). In de overige teksten waar het woord voorkomt gaat het om het sluiten van een verbond van God met de mensen (bv. Hand.3:25).

Vergelijk *4449 tithēmi* 'zetten, leggen; maken (tot)', en het voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*) in de betekenissen 'verspreid; gedetailleerd; met een ander'. Van *dia-tithēmi* is afgeleid het zelfstandig naamwoord *1103 diathēkē* 'regeling; testament; verbond'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διατίθεμαι | dia-tithemai | ik sluit een verbond (med) |
| .2 | διαθήσομαι | dia-thēsomai | ik zal een verbond sluiten (med) |
| .3 | διέθετο | di-etheto | hij heeft een verbond gesloten (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .4 | διαθέμενος | dia-themenos | beschikking gevend (1 ev m; aor med) |
| .5 | διαθεμένου | dia-themenou | beschikking gevend (2 ev m/o; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 22:29 | En **Ik beschik** u het Koninkrijk, | .1 |
| | | gelijk mijn Vader het Mij **beschikt heeft**, | .3 |
| Hand. | 3:25 | Gij zijt de zonen ... van het verbond, dat God met uw vaderen **gemaakt heeft**, | .3 |
| Hebr. | 8:10 | dit is het verbond, waar**mede Ik Mij verbinden zal** aan het huis Israëls | .2 |
| | 9:16 | moet noodzakelijk van de dood van de **erflater** melding gemaakt worden; | .5 |
| | 9:17 | daar het nog geen gevolg heeft, zolang de **erflater** leeft. | .4 |
| | 10:16 | Dit is het verbond, waar**mede Ik Mij** aan hen **verbinden zal** na die dagen, | .2 |

## 1165 διατρίβω dia-tribō

Het werkwoord *dia-tribō* betekent '(tijd) doorbrengen, vertoeven'.

Wanneer er een lijdend voorwerp bij *dia-tribō* is vermeld, vertaalt men wel met 'doorbrengen' (bv. in Hand.20:6: zeven dagen doorbrengen); wanneer er geen lijdend voorwerp is vermeld, vertaalt men gewoonlijk met 'vertoeven, (ver)blijven' (bv. in Hand.15:35: Paulus en Barnabas bleven te Antiochië).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διατρίβοντες | dia-tribontes | vertoevend (1 mv m) |
| .2 | διέτριβεν | di-etriben | hij vertoefde |
| .3 | διετρίψαμεν | di-etripsamen | wij hebben vertoefd (aor) |
| .4 | διέτριψαν | di-etripsan | zij hebben vertoefd (aor) |
| .5 | διέτριβον | di-etribon | ik vertoefde – zij vertoefden |
| .6 | διατρίψας | dia-tripsas | vertoevend (1 ev m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 3:22 | en **Hij vertoefde** daar met hen en doopte. | .2 |
| | 11:54 | en Hij **bleef** daar met zijn discipelen. | .2 °° |
| Hand. | 12:19 | en **hij** vertrok van Judea naar Caesarea en **vertoefde aldaar**. | .2 |
| | 14:3 | **Zij verkeerden** daar dan geruime tijd, vrijmoedig sprekende | .4 |
| | 14:28 | En **zij vertoefden daar** geruime tijd met de discipelen. | .5 |
| | 15:35 | En Paulus en Barnabas **bleven** te Antiochië | .5 |
| | 16:12 | En wij vertoefden enkele dagen in die stad. | .1 |
| | | letterlijk: En wij waren enkele dagen in die stad **vertoevende**. | |
| | 20:6 | wij ... kwamen ... bij hen te Troas aan, waar **wij** zeven dagen **doorbrachten**. | .3 |
| | 25:6 | En **na een verblijf** bij hen ... vertrok hij naar Caesarea, | .6 |
| | 25:14 | gedurende de vele dagen, die **zij** daar **doorbrachten**, | .5/.2 |

## 1166 διατροφή diatrophē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diatrophē* betekent 'levensonderhoud, voeding'.

Als we *diatrophē* vergelijken met *4511 trophē* 'voeding', kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *dia-* aangeeft dat de voeding niet alleen maar 'voeding' is, maar iets als 'voeding die in leven houdt'.

| .1 | διατροφάς | diatrophas | levensonderhoud (4 mv) |
|---|---|---|---|

1Tim. 6:8 Als wij echter **onderhoud** en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn.

## 1167 διαυγάζω di-augazō

Het werkwoord *di-augazō* betekent 'het morgenrood laten doorschijnen, stralend licht geven, (beginnen te) stralen'.
Vergelijk *752 augē* 'morgenrood, dageraad, stralend (morgen)licht'.

| .1 | διαυγάση | di-augasēi | (dat) hij doorschijnt (aor) |
|---|---|---|---|

2Petr. 1:19 totdat de dag **aanbreekt** en de morgenster opgaat in uw harten.

## [1167II] διαυγής diaugēs

Het bijvoeglijk naamwoord *diaugēs* betekent 'stralend licht doorgevend, doorschijnend'.
Vergelijk *752 augē* 'stralend (morgen)licht'.

| .[1] | διαυγής | diaugēs | doorschijnend (1 ev m/v) |
|---|---|---|---|

Openb.21:21 en de straat der stad was zuiver goud, gelijk **doorschijnend** glas. ˅˅

## 1168 διαφανής diaphanēs

Het bijvoeglijk naamwoord *diaphanēs* betekent 'doorzichtig, transparant'.
Vergelijk *4656 phainō* 'schijnen'.

| .1 | διαφανής | diaphanēs | doorzichtig (1 ev m/v) |
|---|---|---|---|

Openb.21:21 SV en de straat der stad was zuiver goud, gelijk **doorzichtig** glas. °°

## 1169 διαφέρω dia-pherō

Het werkwoord *dia-pherō* betekent (1) 'doorheen dragen of brengen', (2) 'overal heen dragen of brengen, verbreiden', en (3) 'verschillen, van belang zijn, overtreffen'.

De eerste betekenis treffen we alleen aan in Marc.11:16. De tweede betekenis komt voor in Hand.27:27, waar Paulus en zijn medeschipbreukelingen als het ware door de zee in verschillende richtingen gevoerd worden. In overdrachtelijke zin gaat het om het verbreiden van het woord des Heren in Hand.13:49.

Uit de tweede betekenis 'overal heen of uiteendragen' heeft zich de derde 'verschillen' ontwikkeld (bv. 1Cor.15:41). In bijzondere zin kan dit verschillen neerkomen op 'van belang zijn' (bv. Rom.2:18), of op 'overtreffen, te boven gaan' (bv. Matt.12:12).

Vergelijk *4678 pherō* 'dragen, brengen, voeren', en het voorvoegsel *dia-*, in meer dan één be-

tekenis gebruikt (zie woord *1084*). Van *dia-pherō* is afgeleid het bijvoeglijk naamwoord *1174 diaphoros* 'verschillend, zich onderscheidend'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφέρει | dia-pherei | hij verschilt – jij wordt overal heen gedragen (med) |
| .2 | διαφέρετε | dia-pherete | jullie verschillen – verschilt! |
| .3 | διαφέροντα | dia-pheronta | verschillend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .4 | διενέγκῃ | di-enegkēi | (dat) hij draagt (door) (aor) |
| .5 | διαφερομένων | dia-pheromenōn | overal heen gedragen wordend (2 mv m/v/o; med) |
| .6 | διεφέρετο | di-ephereto | hij werd overal heen gedragen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:26 | **gaat gij** ze niet verre **te boven**? | .2 |
| | 10:31 | Weest dan niet bevreesd: **gij gaat** vele mussen **te boven**. | .2 |
| | 12:12 | Hoeveel **gaat** niet een mens een schaap **te boven**? | .1 |
| Marc. | 11:16 | en Hij liet niet toe, dat iemand enig voorwerp door de tempel **droeg**; | .4 |
| Luc. | 12:7 | Weest niet bevreesd: **gij gaat** vele mussen **te boven**. | .2 |
| | 12:24 | Hoe ver **gaat gij** de vogelen **te boven**! | .2 |
| Hand. | 13:49 | en het woord des Heren **verbreidde zich** door het gehele land. | .6 |
| | 27:27 | **dat** wij in de Adriatische Zee **rondzwalkten**, | .5 |
| Rom. | 2:18 | zijn wil kent, weet te onderscheiden **waarop het aankomt**, | .3 |
| 1Cor. | 15:41 | want de ene ster **verschilt** van de andere in glans. | .1 |
| Gal. | 2:6 | wat zij vroeger geweest mogen zijn, **doet er** voor mij niets **toe**: | .1 |
| | 4:1 | zolang de erfgenaam onmondig is, **verschilt hij** in niets van een slaaf, | .1 |
| Fil. | 1:10 | om te onderscheiden, **waarop het aankomt**. | .3 |

## 1170 διαφεύγω dia-pheugō

Het werkwoord *dia-pheugō* betekent 'ontvluchten, ontsnappen'.
Vergelijk *4679 pheugō* 'vluchten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφύγοι | dia-phugoi | moge hij ontsnappen (aor) |
| .[2] | διαφύγῃ | dia-phugēi | (dat) hij ontsnapt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 27:42 | opdat niet iemand met zwemmen **zou ontsnappen**; | .1/.[2] |

## 1171 διαφημίζω dia-phēmizō

Het werkwoord *dia-phēmizō* betekent 'gerucht verspreiden, ruchtbaar maken'.
Vergelijk *4680 phēmē* 'bericht; gerucht', waarvan het afgeleid is onder toevoeging van het voorvoegsel *dia-* in de betekenis 'overal heen' (zie woord *1084*).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφημίζειν | dia-phēmizein | ruchtbaar maken |
| .2 | διεφήμισαν | di-ephēmisan | zij hebben ruchtbaar gemaakt (aor) |
| .3 | διεφημίσθη | di-ephēmisthē | het is ruchtbaar gemaakt (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:31 | Maar **zij** gingen heen en **maakten** Hem in die gehele streek **bekend**. | .2 |
| | 28:15 | En dit gerucht **is** onder de Joden **verbreid** tot [de dag van] heden toe. | .3 |
| Marc. | 1:45 | begon hij ... het gebeurde **ruchtbaar te maken**, | .1 |

## 1172 διαφθείρω dia-phtheirō

Het werkwoord *dia-phtheirō* betekent 'volledig verwoesten, te gronde richten, verderven'.

We treffen het werkwoord aan wanneer bijvoorbeeld motten stof stuk vreten (zie Luc.12:33), maar ook wanneer we lezen dat God mensen verdelgt die (in meer overdrachtelijke zin) de aarde verdorven gemaakt hebben (zie Opb.11:18). Het werkwoord wordt ook gebruikt van mensen die verdorven zijn in hun verstand (zie 1Tim.6:5).

Het woord is een samenstelling van *4685 phtheirō* 'verwoesten; verderven' met het versterkende voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*). Een werkwoord met een vergelijkbare betekenis is *575 ap-ollumi* 'verloren doen gaan, te gronde richten, ombrengen; verliezen', maar dit geeft meer het 'wegmaken' aan, terwijl *dia-phtheirō* eerder op 'kapot maken' wijst.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφθείρει | dia-phtheirei | hij verderft – jij wordt verdorven (med) |
| .2 | διαφθείροντας | dia-phtheirontas | verdervend (4 mv m) |
| .3 | διαφθεῖραι | dia-phtheirai | verderven (aor) |
| .4 | διαφθείρεται | dia-phtheiretai | hij wordt verdorven (med) |
| .5 | διεφθάρη | di-ephtharē | hij is verdorven (aor pass) |
| .6 | διεφθαρμένων | di-ephtharmenōn | verdorven (2 mv m/v/o; med) |
| .[7] | διεφθάρησαν | di-ephtharēsan | zij zijn verdorven (aor pass) |
| .[8] | διέφθειρε | di-ephtheire | hij verdierf – hij heeft verdorven (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:33 | waar geen dief bij komt en geen mot **ze schaadt**. | .1 |
| 2Cor. | 4:16 | al **vervalt** ook onze uiterlijke mens, | .4 |
| 1Tim. | 6:5 | en geharrewar bij mensen die niet helder meer zijn van denken<br>letterlijk: ... mensen, **verdorven** van verstand | .6 |
| Openb. | 8:9 | en het derde deel van de schepen **verging**. | .5/.[7] |
| | 11:18 | en **om te verderven** | .3 |
| | | **wie** de aarde **verderven**. | .2 |
| | 19:2 | Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde met haar hoererij **verdierf**, | .[8]** |

## 1173 διαφθορά diaphthora

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diaphthora* betekent 'verderf, ontbinding, verrotting'.

Vergelijk *1172 dia-phtheirō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφθοράν | diaphthoran | ontbinding (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 2:27 | omdat Gij ... niet ... zult overlaten, noch ... **ontbinding** doen zien. |
| | 2:31 | dat Hij niet ... is overgelaten, noch zijn vlees **ontbinding** heeft gezien. |
| | 13:34 | zonder dat Hij weer tot **ontbinding** zal wederkeren, |
| | 13:35 | Gij zult uw Heilige geen **ontbinding** doen zien. |

| | |
|---|---|
| 13:36 | David is ... bij zijn vaderen bijgezet, en hij heeft wel **ontbinding** gezien; |
| 13:37 | maar Hij, die God heeft opgewekt, heeft geen **ontbinding** gezien. |

## 1174 διάφορος diaphoros

Het bijvoeglijk naamwoord *diaphoros* betekent 'verschillend, zich onderscheidend'.

Soms heeft *diaphoros* een bijklank van 'zich in gunstige zin onderscheidend': het verschil is dan een verschil ten goede (vgl. Hebr.1:4 en 8:6); elders is de gedachte aan 'gunstig' niet aanwezig (vgl. Rom.12:6 en Hebr.9:10).

Vergelijk *1169 dia-pherō* 'verschillen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφόροις | diaphorois | verschillend (3 mv m/v/o) |
| .2 | διάφορα | diaphora | verschillend (1/4 mv o) |
| .3 | διαφορωτέρας | diaphorōteras | meer verschillend (2 ev v – 4 mv v) |
| .4 | διαφορώτερον | diaphorōteron | meer verschillend (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 12:6 | Wij hebben nu gaven, **onderscheiden** naar de genade, die ons gegeven is: | .2 |
| Hebr. | 1:4 | zoveel machtiger geworden ...., als Hij **uitnemender** naam ... ontvangen heeft. | .4 |
| | 8:6 | Nu echter heeft Hij een zoveel **verhevener** dienst verkregen, | .3 |
| | 9:10 | met hun spijzen en dranken en **onderscheiden** wassingen | .1 |

## 1176 διαφυλάσσω dia-phulassō

Het werkwoord *dia-phulassō* betekent 'bewaken, behoeden'.

Vergelijkend met *4763 phulassō* 'bewaken, behoeden' zouden we kunnen zeggen, dat het voorvoegsel *dia-* iets aangeeft als 'door een gevaarlijke situatie heen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαφυλάξαι | dia-phulaxai | moge hij behoeden (aor) – behoeden (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 4:10 | Aan zijn engelen zal Hij opdracht geven aangaande u om u te **behoeden**, |

## 1177 διαχειρίζω dia-cheirizō

Het werkwoord *dia-cheirizō* betekent 'onder handen nemen', en in mediale vormen '(eigenhandig) ombrengen'.

Vergelijk *4812 cheir* 'hand' en de Nederlandse uitdrukking 'de hand slaan aan iemand' in de zin van 'iemand ombrengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεχειρίσασθε | di-echeirisasthe | jullie hebben omgebracht (aor med) |
| .2 | διαχειρίσασθαι | dia-cheirisasthai | ombrengen (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 5:30 | die **gij hebt** gehangen aan een hout en **omgebracht**; | .1 |
| | 26:21 | hebben de Joden mij in de tempel gegrepen en getracht mij **om te brengen**. | .2 |

| [1177II] | **διαχλευάζω** | **dia-chleuazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-chleuazō* betekent 'bespotten'.
Vergelijkend met *4828 chleuazō* kunnen we zeggen, dat *dia-* de betekenis versterkt.

.[1] διαχλευάζοντες dia-chleuazontes spottend (1 mv m)

Hand. 2:13 Maar anderen zeiden **spottend**: Zij hebben te veel zoete wijn gehad!

| 1178 | **διαχωρίζω** | **dia-chōrizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *dia-chōrizō* betekent 'scheiden (van)', en in mediale vormen 'gescheiden worden (van), zich scheiden (van)'.
Vergelijk *4875 chōrizō* 'afzonderen, scheiden'.

.1 διαχωρίζεσθαι dia-chōrizesthai gescheiden worden (med)

Luc. 9:33 het geschiedde, toen dezen van Hem scheidden, dat Petrus tot Jezus zeide:
letterlijk: het geschiedde, bij het van Hem **gescheiden worden** (door) dezen,

| 1179 | **διδακτικός** | **didaktikos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *didaktikos* betekent 'didaktisch, bekwaam om te onderwijzen'.
Vergelijk *1183 didaskō* 'onderwijzen'.

.1 διδακτικόν didaktikon bekwaam om te onderwijzen (4 ev m – 1/4 ev o)

1Tim. 3:2 Een opziener dan moet zijn ... gastvrij, **bekwaam om te onderwijzen**,
2Tim. 2:24 een dienstknecht ... moet ... vriendelijk zijn ..., **bekwaam om te onderwijzen**,

| 1180 | **διδακτός** | **didaktos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *didaktos* betekent (1) 'geleerd, onderwezen' en (2) 'leerbaar, onderwijsbaar'.
Men treft *didaktos* enerzijds aan bij personen die 'onderwezen' zijn, d.w.z. aan wie les gegeven is (vgl. Joh.6:45), en anderzijds bij zaken die 'onderwezen' zijn, d.w.z. waarover les gegeven is (vgl. 1Cor.2:13).
Vergelijk *1183 didaskō* 'onderwijzen'.

.1 διδακτοί didaktoi onderwezen (1 mv m)
.2 διδακτοῖς didaktois onderwezen (3 mv m/o)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 6:45 | Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen door God **geleerd** zijn. | .1 |
| 1Cor. | 2:13 | Hiervan spreken wij dan ook met woorden, die niet door menselijke wijsheid, | .2 |
| | | letterlijk: ..., die niet **geleerd** zijn door menselijke wijsheid, | |
| | | maar door de Geest **geleerd** zijn, | .2 |

## 1181 διδασκαλία didaskalia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *didaskalia* betekent (1) '(het) onderwijzen', en (2) 'lering, leer'.

In letterlijke zin wijst het woord op datgene wat bij de leraar hoort (zie *1182 didaskalos* 'leraar', waarvan het afgeleid is); daarbij zullen we allereerst moeten denken aan de activiteit van de leraar. We zien dit bijvoorbeeld in 1Tim.4:13, waar het woord in één adem genoemd wordt met de bezigheid van het voorlezen en het vermanen. Soms heeft het betrekking op de inhoud van iemands onderwijs, zijn lering of leer, maar dan niet zozeer als een samenhangend geheel gedacht (bv.Tit.2:10). Vergelijk ook *1184 didachē* 'onderwijs; leer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διδασκαλία | didaskalia | lering (1 ev) |
| .2 | διδασκαλίαν | didaskalian | lering (4 ev) |
| .3 | διδασκαλίας | didaskalias | lering (2 ev – 4 mv) |
| .4 | διδασκαλίᾳ | didaskaliāi | lering (3 ev) |
| .5 | διδασκαλίας | didaskalias | zie 3 |
| .6 | διδασκαλίαις | didaskaliais | leringen (3 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:9 | omdat zij **leringen** leren, die geboden van mensen zijn. | .5 |
| Marc. | 7:7 | omdat zij **leringen** leren, die geboden van mensen zijn. | .5 |
| Rom. | 12:7 | wie dient, in het dienen; wie onderwijst, in het **onderwijzen**; | .4 |
| | 15:4 | Al wat namelijk tevoren geschreven is, werd tot ons **onderricht** geschreven, | .2 |
| Ef. | 4:14 | heen en weder geslingerd onder invloed van allerlei wind van **leer**, | .3 |
| Col. | 2:22 | zoals het gaat met voorschriften en **leringen** van mensen. | .5 |
| 1Tim. | 1:10 | en al wat verder ingaat tegen de gezonde **leer**, | .4 |
| | 4:1 | doordat zij dwaalgeesten en **leringen** van boze geesten volgen, | .6 |
| | 4:6 | wèl onderlegd in de woorden des geloofs en der goede **leer**, | .3 |
| | 4:13 | moet gij u toeleggen op het voorlezen, het vermanen en het **leren**. | .4 |
| | 4:16 | Zie toe op uzelf en op de **leer**, volhard in deze dingen; | .4 |
| | 5:17 | die zich belasten met prediking en **onderricht**. | .4 |
| | 6:1 | opdat de naam Gods en de **leer** geen smaad lijden. | .1 |
| | 6:3 | Indien iemand ... zich niet voegt naar ... de **leer** der godsvrucht, | .4 |
| 2Tim. | 3:10 | Gij daarentegen hebt volle aandacht geschonken aan mijn **onderricht**, | .4 |
| | 3:16 | Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, | .2 |
| | | letterlijk: Elk ... schriftwoord is ook nuttig tot **onderricht**, | |
| | 4:3 | dat (de mensen) de gezonde **leer** niet (meer) zullen verdragen, | .3 |
| Tit. | 1:9 | zodat hij ook in staat is te vermanen op grond van de gezonde **leer** | .4 |
| | 2:1 | Maar gij, kom uit voor hetgeen met de gezonde **leer** strookt. | .4 |
| | 2:7 | houd ... een voorbeeld voor van goede werken, zuiverheid in de **leer**, | .4 |
| | 2:10 | om de **leer** van God, onze Heiland, in alles tot sieraad te strekken. | .2 |

| 1182 | διδάσκαλος | didaskalos |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *didaskalos* betekent 'leraar, leermeester'.

In de meeste gevallen in het NT waar het woord voorkomt wordt het gebruikt voor Jezus, en wel vooral in de aanspreekvorm, de vijfde naamval. Omdat het in onze taal ongebruikelijk is iemand met 'leraar' aan te spreken wordt het woord in deze gevallen met 'meester' vertaald; zoals uit Joh.1:39 blijkt is het een Griekse weergave van het Hebreeuwse *3915 rabbi* (vgl. ook *1807 epistatēs* 'iemand die aan het hoofd staat, meester'). Dat een joodse rabbi geen leraar was zoals wij die kennen, zien we aan het feit dat Jezus' discipelen of leerlingen steeds bij Hem waren en allerlei praktisch werk voor Hem deden (vgl. *2747 mathētēs* 'leerling, discipel'). De verhouding tussen een rabbi en zijn discipelen wordt dan ook vergeleken met die tussen een heer en zijn slaven (zie Matt.10:24 en Joh.13:13-16, en vgl. *1259 doulos* 'slaaf').

Behalve voor Jezus vinden we het woord voor joodse leraren als Nicodemus (zie Joh.3:10), terwijl we ook in de gemeente leraars aantreffen naast apostelen en anderen met een bediening, zowel in de universele gemeente (bv. Ef.4:11) als in de plaatselijke (bv. Hand.13:1).

Het woord is afgeleid van *1183 didaskō* 'leren, onderwijzen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διδάσκαλος | didaskalos | leraar (1) |
| .2 | διδάσκαλε | didaskale | leraar (5) |
| .3 | διδάσκαλον | didaskalon | leraar (4) |
| .4 | διδάσκαλοι | didaskaloi | leraars (1) |
| .5 | διδασκάλους | didaskalous | leraars (4) |
| .6 | διδασκάλων | didaskalōn | leraars (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:19 | **Meester**, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat. | .2 |
| | 9:11 | Waarom eet uw **meester** met de tollenaars en zondaars? | .1 |
| | 10:24 | Een discipel staat niet boven zijn **meester**, of een slaaf boven zijn heer. | .3 |
| | 10:25 | Het is genoeg voor de discipel te worden als zijn **meester**. | .1 |
| | 12:38 | **Meester**, wij zouden wel een teken van U willen zien. | .2 |
| | 17:24 | Betaalt uw **Meester** het hoofdgeld niet? Hij zeide: Zeker wel. | .1 |
| | 19:16 | **Meester**, wat voor goed moet ik doen om het eeuwige leven te verwerven? | .2 |
| | 22:16 | **Meester**, wij weten, dat Gij waarachtig zijt | .2 |
| | 22:24 | en zij zeiden: **Meester**, Mozes heeft gezegd, | .2 |
| | 22:36 | **Meester**, wat is het grote gebod in de wet? | .2 |
| | 23:8 | want één is uw **Meester** en gij zijt allen broeders. | .1 ** |
| | 26:18 | zegt tot hem: De **Meester** zegt: Mijn tijd is nabij; | .1 |
| Marc. | 4:38 | **Meester**, trekt Gij er U niets van aan, dat wij vergaan? | .2 |
| | 5:35 | Uw dochter is gestorven; waarom valt gij de **Meester** nog lastig? | .3 |
| | 9:17 | **Meester**, ik heb mijn zoon tot U gebracht, die een stomme geest heeft. | .2 |
| | 9:38 | **Meester**, wij hebben iemand, ..., in uw naam boze geesten zien uitdrijven. | .2 |
| | 10:17 | Goede **Meester**, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? | .2 |
| | 10:20 | **Meester**, dat alles heb ik in acht genomen van mijn jeugd af. | .2 |
| | 10:35 | **Meester**, wij wilden wel dat Gij ons deedt, wat wij U zullen vragen. | .2 |
| | 12:14 | **Meester**, wij weten, dat Gij waarachtig zijt | .2 |
| | 12:19 | **Meester**, Mozes heeft ons voorgeschreven, | .2 |
| | 12:32 | Inderdaad, **Meester**, naar waarheid hebt Gij gezegd, dat Hij één is | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 13:1 | **Meester**, zie, welke stenen en welke gebouwen! | .2 |
| | 14:14 | De **meester** zegt: Waar is voor Mij het vertrek, | .1 |
| Luc. | 2:46 | waar Hij zat te midden der **leraren**, terwijl Hij naar hen hoorde | .6 |
| | 3:12 | en zij zeiden tot hem: **Meester**, wat moeten wij doen? | .2 |
| | 6:40 | Een discipel staat niet boven zijn **meester**, | .3 |
| | | maar al wie volleerd is, zal zijn als zijn **meester**. | .1 |
| | 7:40 | Simon, Ik heb u iets te zeggen. Hij zeide: **Meester**, zeg het. | .2 |
| | 8:49 | Uw dochter is gestorven, val de **Meester** niet meer lastig! | .3 |
| | 9:38 | **Meester**, ik smeek U naar mijn zoon om te zien, want hij is mijn enige, | .2 |
| | 10:25 | **Meester**, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? | .2 |
| | 11:45 | **Meester**, door dit te zeggen, beledigt Gij ook ons. | .2 |
| | 12:13 | **Meester**, zeg tot mijn broeder, dat hij de erfenis met mij dele. | .2 |
| | 18:18 | Goede **Meester**, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? | .2 |
| | 19:39 | **Meester**, bestraf uw discipelen. | .2 |
| | 20:21 | **Meester**, wij weten, dat Gij rechtuit spreekt en leert | .2 |
| | 20:28 | **Meester**, Mozes heeft ons voorgeschreven, | .2 |
| | 20:39 | **Meester**, Gij hebt goed gesproken. | .2 |
| | 21:7 | En zij vroegen Hem en zeiden: **Meester**, wanneer zal dit dan geschieden? | .2 |
| | 22:11 | De **Meester** zegt u: Waar is het vertrek, waar Ik ... het Pascha kan eten? | .1 |
| Joh. | 1:39 | Rabbi – wat, vertaald, wil zeggen: **Meester** –, waar houdt Gij verblijf? | .2 |
| | 3:2 | Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als **leraar**; | .1 |
| | 3:10 | Gij zijt de **leraar** van Israël, en deze dingen verstaat gij niet? | .1 |
| | 8:4 | **Meester**, deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel; | .2° |
| | 11:28 | Daar is de **Meester** en Hij roept u. | .1 |
| | 13:13 | Gij noemt Mij **Meester** en Here, en gij zegt dat terecht, want Ik ben het. | .1 |
| | 13:14 | Indien nu Ik, uw Here en **Meester**, u de voeten gewassen heb, | .1 |
| | 20:16 | Zij ... zeide tot Hem in het Hebreeuws: Rabboeni, dat wil zeggen: **Meester**! | .2 |
| Hand. | 13:1 | Nu waren er te Antiochië in de gemeente aldaar profeten en **leraars**, | .4 |
| Rom. | 2:20 | een opvoeder van onverstandigen en een **leermeester** van onmondigen, | .3 |
| 1Cor. | 12:28 | ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde **leraars**, | .5 |
| | 12:29 | Zijn zij soms allen apostelen? ... Allen **leraars**? Allen krachten? | .4 |
| Ef. | 4:11 | En Hij heeft ... gegeven, zowel evangelisten als herders en **leraars**, | .5 |
| 1Tim. | 2:7 | ik ben daartoe ... gesteld ... als een **leermeester** der heidenen | .1 |
| 2Tim. | 1:11 | En ik ben daartoe aangesteld als verkondiger, apostel en **leraar**. | .1 |
| | 4:3 | dat (de mensen) ... zich (tal van) **leraars** zullen bijeenhalen, | .5 |
| Hebr. | 5:12 | hoewel gij, naar de tijd gerekend, **leraars** behoordet te zijn, | .4 |
| Jac. | 3:1 | Laat niet zovelen uwer **leraars** zijn, mijn broeders; | .4 |

## 1183 διδάσκω didaskō

Het werkwoord *didaskō* betekent 'leren, onderwijzen'.

Als er bij het werkwoord een lijdend voorwerp voorkomt, wordt daardoor ofwel de persoon aangeduid die onderwezen wordt (bv. Matt.5:2), ofwel datgene wat men onderwijst (bv. Matt.22:16). Deze twee mogelijkheden zijn gecombineerd in een tekst als Joh.14:16: 'Hij zal u alles leren'. Minder gebruikelijk is het wanneer degene die onderwijs ontvangt voorkomt als meewerkend voorwerp (zie Openb.2:14).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διδάσκω | didaskō | ik onderwijs – (dat) ik onderwijs |
| .2 | διδάσκεις | didaskeis | jij onderwijst |
| .3 | διδάσκει | didaskei | hij onderwijst – jij wordt onderwezen (med) |
| .4 | διδάσκῃ | didaskēi | (dat) hij onderwijst – jij wordt onderwezen (med) – (dat) jij onderwezen wordt (med) |
| .5 | δίδασκε | didaske | onderwijs! |
| .6 | διδάσκειν | didaskein | onderwijzen |
| .7 | διδάσκων | didaskōn | onderwijzend (1 ev m) |
| .8 | διδάσκοντος | didaskontos | onderwijzend (2 ev m/o) |
| .9 | διδάσκοντι | didaskonti | onderwijzend (3 ev m/o) |
| .10 | διδάσκοντες | didaskontes | onderwijzend (1 mv m) |
| .11 | ἐδίδασκεν | edidasken | hij onderwees |
| .12 | ἐδίδασκον | edidaskon | ik onderwees – zij onderwezen |
| .13 | διδάξει | didaxei | hij zal onderwijzen – jij zult onderwijzen (med) |
| .14 | ἐδίδαξα | edidaxa | ik heb onderwezen (aor) |
| .15 | ἐδίδαξας | edidaxas | jij hebt onderwezen (aor) |
| .16 | ἐδίδαξεν | edidaxen | hij heeft onderwezen (aor) |
| .17 | ἐδίδαξαν | edidaxan | zij hebben onderwezen (aor) |
| .18 | διδάξῃ | didaxēi | (dat) hij onderwijst (aor) – (dat) jij onderwijst (aor med) – jij zult onderwijzen (med) |
| .19 | διδάξωσιν | didaxōsin | (dat) zij onderwijzen (aor) |
| .20 | δίδαξον | didaxon | onderwijs! (aor) |
| .21 | διδάξαι | didaxai | moge hij onderwijzen (aor) – onderwijzen (aor) |
| .22 | ἐδιδάχθην | edidachthēn | ik ben onderwezen (aor pass) |
| .23 | ἐδιδάχθητε | edidachthēte | jullie zijn onderwezen (aor pass) |
| .24 | ἐδιδάχθησαν | edidachthēsan | zij zijn onderwezen (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:23 | En Hij trok rond in geheel Galilea **en leerde** in hun synagogen | .7 |
| | 5:2 | En **Hij** opende zijn mond en **leerde** hen, zeggende: | .11 |
| | 5:19 | Wie ... de mensen zo **leert**, zal zeer klein heten ...; | .18 |
| | | doch wie ze doet en **leert**, die zal groot heten | .18 |
| | 7:29 | want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden. letterlijk: want Hij was hen **lerende** als gezaghebbende ... | .7 |
| | 9:35 | En Jezus ging alle steden en dorpen langs **en leerde** in hun synagogen | .7 |
| | 11:1 | dat Hij vandaar vertrok om te **leren** en te prediken in hun steden. | .6 |
| | 13:54 | En in zijn vaderstad gekomen, **leerde Hij** hen in hun synagoge, | .11 |
| | 15:9 | **omdat zij** leringen **leren**, die geboden van mensen zijn. | .10 |
| | 21:23 | naderden de overpriesters en de oudsten des volks Hem, **terwijl Hij leerde**, | .9 |
| | 22:16 | wij weten, dat **Gij** waarachtig zijt en de weg Gods in waarheid **leert** | .2 |
| | 26:55 | Dagelijks zat Ik in de tempel **te leren**, maar gij hebt Mij niet gegrepen. | .7°▾ |
| | 28:15 | En zij namen het geld aan en deden zoals **hun gezegd was**. | .24 |
| | 28:20 | (19) **en leert** hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb. | .10 |
| Marc. | 1:21 | en terstond op de sabbat ging **Hij** naar de synagoge en **leerde**. | .11 |
| | 1:22 | want Hij leerde hen als gezaghebbende, en niet als de schriftgeleerden. letterlijk: want Hij was hen **lerende** als gezaghebbende, ... | .7 |
| | 2:13 | en de gehele schare kwam tot Hem en **Hij leerde** hen. | .11 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:1 | En wederom begon Hij **te leren** bij de zee. | .6 |
| | 4:2 | En **Hij leerde** hun vele dingen in gelijkenissen, | .11 |
| | 6:2 | En toen de sabbat aangebroken was, begon Hij **te leren** in de synagoge. | .6 °* |
| | 6:6 | En Hij ging de omliggende dorpen rond **en leerde**. | .7 |
| | 6:30 | En de apostelen ... berichtten Hem al wat **zij** gedaan en **geleerd hadden**. | .17 |
| | 6:34 | en Hij begon hun vele dingen **te leren**. | .6 |
| | 7:7 | **omdat zij** leringen **leren**, die geboden van mensen zijn. | .10 |
| | 8:31 | En Hij begon hen **te leren**, dat de Zoon des mensen veel moest lijden | .6 |
| | 9:31 | Want **Hij onderwees** zijn discipelen en zeide tot hen: | .11 |
| | 10:1 | en weder **leerde Hij** hen, zoals Hij gewoon was. | .11 |
| | 11:17 | en **Hij leerde** en sprak tot hen: Staat er niet geschreven, | .11 |
| | 12:14 | maar **Gij leert** de weg Gods in waarheid. | .2 |
| | 12:35 | En Jezus antwoordde **bij zijn onderwijs** in de tempel en zeide: | .7 |
| | 14:49 | Dagelijks was Ik bij u, **lerende** in de tempel, | .7 |
| Luc. | 4:15 | En **Hij leerde** in hun synagogen en werd door allen geprezen. | .11 |
| | 4:31 | en Hij leerde hen geregeld op de sabbat. | .7 |
| | | letterlijk: en Hij was hen **lerende** op de sabbat. | |
| | 5:3 | En **Hij** zette Zich neder en **leerde** de scharen van het schip uit. | .11 °* |
| | 5:17 | terwijl Hij **bezig** was **te leren**, | .7 |
| | 6:6 | geschiedde het, **dat** Hij in de synagoge ging en **leerde**. | .6 |
| | 11:1 | Here, **leer** ons bidden, | .20 |
| | | zoals ook Johannes zijn discipelen **geleerd heeft**. | .16 |
| | 12:12 | de Heilige Geest **zal** u op het eigen ogenblik **leren**, wat gij zeggen moet. | .13 |
| | 13:10 | Hij was **bezig te leren** in een der synagogen op sabbat. | .7 |
| | 13:22 | En Hij trok verder langs steden en dorpen, **predikende** | .7 |
| | 13:26 | en in onze straten **hebt Gij geleerd**. | .15 |
| | 19:47 | En Hij leerde dagelijks in de tempel. | .7 |
| | | letterlijk: En Hij was dagelijks **lerende** in de tempel. | |
| | 20:1 | het geschiedde op een der dagen, **waarop** Hij het volk in de tempel **leerde** | .8 |
| | 20:21 | Meester, wij weten, dat **Gij** rechtuit spreekt en **leert** | .2 |
| | | en niemand naar de ogen ziet, maar in waarheid de weg Gods **leert**; | .2 |
| | 21:37 | Overdag leerde Hij in de tempel, doch de nachten bracht Hij buiten door | .7 |
| | | letterlijk: Overdag was hij **lerende** in de tempel, ... | |
| | 23:5 | Hij maakt het volk oproerig **met zijn leren** door geheel Judea, | .7 |
| Joh. | 6:59 | Dit zeide Hij, **lerende** in de synagoge te Kafarnaüm. | .7 |
| | 7:14 | ging Jezus op naar de tempel en **leerde**. | .11 |
| | 7:28 | Jezus dan riep, **terwijl Hij** in de tempel **leerde**, en sprak: Mij kent gij | .7 |
| | 7:35 | Hij is toch niet van plan ... de Grieken **te leren**? | .6 |
| | 8:2 | en al het volk kwam tot Hem en **Hij** zette Zich neder en **leerde** hen. | .11 ° |
| | 8:20 | Deze woorden sprak Jezus bij de schatkamer, **lerende** in de tempel; | .7 |
| | 8:28 | doch dat Ik dit spreek, gelijk de Vader Mij **geleerd heeft**. | .16 |
| | 9:34 | Gij zijt geheel in zonden geboren en **wilt gij** ons **leren**? | .2 |
| | 14:26 | die **zal** u alles **leren** en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb. | .13 |
| | 18:20 | **Ik heb** voortdurend in de synagoge **geleerd** en in de tempel, | .14 |
| Hand. | 1:1 | over al wat Jezus begonnen is te doen en **te leren**, | .6 |
| | 4:2 | om**dat** zij het volk **leerden** en in Jezus de opstanding ... verkondigden: | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:18 | bevalen zij hun in het geheel niet meer ... **te leren** | .6 |
| | 5:21 | En **zij** ... gingen tegen de ochtend de tempel binnen en **leerden**. | .12 |
| | 5:25 | de mannen, die gij hebt gevangengezet, ... leren het volk. | .10 |
| | | letterlijk: de mannen ... zijn **lerende** het volk. | |
| | 5:28 | Wij hebben u nadrukkelijk verboden in deze naam **te leren**; | .6 |
| | 5:42 | en zonder ophouden, iedere dag, leerden zij in de tempel en aan huis. | .10 |
| | | letterlijk: en zij hielden niet op, iedere dag, **te leren** in de tempel ... | |
| | 11:26 | En het geschiedde, **dat** zij ... een brede schare **leerden** | .21 |
| | 15:1 | En sommigen, uit Judea gekomen, **leerden** de broeders: | .12 |
| | 15:35 | Paulus en Barnabas bleven te Antiochië en **leerden** ... het woord des Heren. | .10 |
| | 18:11 | hij woonde daar ... **en leerde** onder hen het woord Gods. | .7 |
| | 18:25 | en, vurig van geest, sprak en **leerde hij** nauwkeurig | .11 |
| | 20:20 | hoe ik niets nagelaten heb ... om u te verkondigen en te **leren** | .21 |
| | 21:21 | dat **gij** alle Joden onder de heidenen afval van Mozes **leert**, | .2 |
| | 21:28 | **die** tegen het volk, de wet en deze plaats overal allen **leert**, | .7 |
| | 28:31 | en **onderricht gevende** aangaande de Here Jezus Christus | .7 |
| Rom. | 2:21 | hoe nu, gij, **die** een ander **onderwijst**, | .7 |
| | | **onderwijst gij** uzelf niet? | .2 |
| | 12:7 | wie dient, in het dienen; **wie onderwijst**, in het onderwijzen; | .7 |
| 1Cor. | 4:17 | zoals **ik die** overal in elke gemeente **leer**. | .1 |
| | 11:14 | **Leert** de natuur zelf u niet, dat ... dit een schande voor hem is, | .3 |
| Gal. | 1:12 | Want ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd, | .22 |
| | | letterlijk: Want **ik** ... **ben** niet **onderwezen**, | |
| Ef. | 4:21 | **Gij** toch hebt van Hem gehoord en **zijt** in Hem **onderwezen**, | .23 |
| Col. | 1:28 | **wanneer wij** ieder mens terechtwijzen en ieder mens **onderrichten** | .10 |
| | 2:7 | bevestigd wordend in het geloof, zoals u geleerd is, | .23 |
| | | letterlijk: ...., zoals **u onderwezen bent**, | |
| | 3:16 | **zodat gij** in alle wijsheid elkander **leert** en terechtwijst | .10 |
| 2Thess. | 2:15 | die u door ons, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, geleerd zijn. | .23 |
| | | letterlijk: waarin **u** door ons ... **onderwezen bent**. | |
| 1Tim. | 2:12 | **dat** een vrouw **onderricht geeft** of gezag over de man heeft; | .6 |
| | 4:11 | Beveel en **leer** dit. | .5 |
| | 6:2 | **Leer** en vermaan in deze zin. | .5 |
| 2Tim. | 2:2 | die bekwaam zullen zijn **om** ook anderen **te onderrichten**. | .21 |
| Tit. | 1:11 | daar zij ... gezinnen ondersteboven keren **en** ... onbehoorlijke dingen **leren**. | .10 |
| Hebr. | 5:12 | hebt gij weer nodig, **dat** men u de eerste beginselen ... **leert**, | .6 |
| | 8:11 | En niet langer **zullen zij** ... een ieder zijn broeder **leren**, | .19 |
| 1Joh. | 2:27 | en gij hebt niet van node, dat iemand u **lere**; | .4 |
| | | maar, gelijk zijn zalving u **leert** over alle dingen, ...., | .3 |
| | | blijft in Hem, gelijk **zij** u **geleerd** heeft. | .16 |
| Openb. | 2:14 | die Balak **leerde** de kinderen Israëls een strik te spannen, | .11/.16 |
| | 2:20 | SV Ik heb ... tegen u, dat gij de vrouw Jezabel ... laat **leren** | .6 |
| | | Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Izebel laat begaan ... en **zij leert** | .3 |

| **1184** | **διδαχή** | **didachē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *didachē* betekent (1) 'onderwijs', en (2) 'leer'.

Afgeleid van het werkwoord *1183 didaskō* 'leren' wijst dit woord eerder op de inhoud van het onderwijs dan op de bezigheid (bv. 2Tim.4:2), anders dan *1181 didaskalia* 'het onderwijzen; lering, leer'. Meestal gaat het om het min of meer samenhangende geheel van het geleerde, de leer, een leerstelsel (bv. Marc.1:27). Het meervoud in Hebr.13:9 kan men opvatten als 'leerstelsels', waarbij te denken valt aan theorieën van verschillende inhoud of herkomst.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διδαχή | didachē | leer (1) |
| .2 | διδαχήν | didachēn | leer (4) |
| .3 | διδαχῆς | didachēs | leer (2) |
| .4 | διδαχῇ | didachēi | leer (3) |
| .5 | διδαχαῖς | didachais | leren (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:28 | dat de scharen versteld stonden over zijn **leer**, | .4 |
| | 16:12 | zich te wachten ... voor de **leer** der Farizeeën en Sadduceeën. | .3 |
| | 22:33 | En de scharen, die dat hoorden, stonden versteld over zijn **leer**. | .4 |
| Marc. | 1:22 | zij stonden versteld over zijn **leer**, want Hij leerde hen als gezaghebbende, | .4 |
| | 1:27 | Wat is dit? Een nieuwe **leer** met gezag! | .1 |
| | 4:2 | en Hij zeide tot hen in zijn **onderwijs**: | .4 |
| | 11:18 | omdat de gehele schare versteld stond over zijn **leer**. | .4 |
| | 12:38 | En Hij zeide in zijn **onderwijs**: Wacht u voor de schriftgeleerden, | .4 |
| Luc. | 4:32 | En zij stonden versteld over zijn **leer**, want zijn woord was met gezag. | .4 |
| Joh. | 7:16 | Mijn **leer** is niet van Mij, maar van Hem, die Mij gezonden heeft; | .1 |
| | 7:17 | zal hij van deze **leer** weten, of zij van God komt, | .3 |
| | 18:19 | De hogepriester dan vroeg Jezus naar zijn discipelen en naar zijn **leer**. | .3 |
| Hand. | 2:42 | En zij bleven volharden bij het **onderwijs** der apostelen | .4 |
| | 5:28 | en zie, gij hebt Jeruzalem vervuld met uw **leer** | .3 |
| | 13:12 | kwam hij tot geloof, zeer getroffen door de **leer** des Heren. | .4 |
| | 17:19 | Zouden wij ook mogen vernemen, wat dit voor een nieuwe **leer** is, | .1 |
| Rom. | 6:17 | gij zijt van harte gehoorzaam geworden aan die vorm van **onderricht**, | .3 |
| | 16:17 | in afwijking van het **onderwijs**, dat gij hebt ontvangen, | .2 |
| 1Cor. | 14:6 | of met een openbaring, of met kennis, of met profetie, of met **onderricht**? | .4 |
| | 14:26 | een psalm of een **lering** of een openbaring of een tong of een uitlegging; | .2 |
| 2Tim. | 4:2 | wederleg, bestraf en bemoedig met alle lankmoedigheid en **onderrichting**. | .4 |
| Tit. | 1:9 | zich houdende aan het betrouwbare woord naar de **leer**, | .2 |
| Hebr. | 6:2 | een **leer** van dopen en van oplegging der handen, van opstanding der doden | .3 |
| | 13:9 | Laat u niet medeslepen door allerlei vreemde **leringen**; | .5 |
| 2Joh. | 9 | die verder gaat en niet blijft in de **leer** van Christus, heeft God niet; | .4 |
| | | wie in die **leer** blijft, deze heeft zowel de Vader als de Zoon. | .4 |
| | 10 | Indien iemand tot u komt en deze **leer** niet brengt, ontvangt hem niet | .2 |
| Openb. | 2:14 | dat gij daar sommigen hebt, die vasthouden aan de **leer** van Bileam, | .2 |
| | 2:15 | die op gelijke wijze aan de **leer** der Nikolaïeten vasthouden. | .2 |
| | 2:24 | die voorts te Tyatira zijt, en deze **leer** niet hebt | .2 |

| 1185 | δίδραχμον | didrachmon |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *didrachmon* betekent 'didrachme'.

De drachme – zie *1264 drachmē* – is een munt uit het Griekse geldsysteem die in waarde ongeveer overeenkomt met de Romeinse *denarius* (vgl. *1081 dēnarion*), die in Matt.20:2 wordt genoemd als vergoeding voor een dag werken in een wijngaard. Een 'didrachme' is een muntstuk met de waarde van twee drachmen. Bij de joden was een didrachme het bedrag dat iemand jaarlijks als tempelbelasting (in de NGB-vertaling 'hoofdgeld') moest betalen (Matt.17:24).

| .1 | δίδραχμα | didrachma | didrachmen (1/4) |
|---|---|---|---|

Matt. 17:24 traden de ontvangers van het **hoofdgeld** op Petrus toe en zeiden: Betaalt uw Meester het **hoofdgeld** niet? Hij zeide: Zeker wel.

| 1186 | δίδωμι | didōmi |
|---|---|---|

Het werkwoord *didōmi* betekent 'geven'.

In bepaalde combinaties waar het Grieks *didōmi* heeft, gebruiken we in het Nederlands liever een ander woord dan 'geven', bv.: belasting 'betalen' (Matt.22:17), wonderen 'doen' (Matt.24:24), vrede 'brengen' (Luc.12:51), moeite 'doen' (Luc.12:58), een ring aan de vinger 'doen' (Luc.15:22), zich naar het theater 'begeven' (Hand.19:31), een hindernis 'opwerpen' (1Cor.9:12), een volzin 'spreken' (1Cor.14:9), tot een voorbeeld 'stellen' (2Thess.3:9).

Wanneer het lijdend voorwerp bij didōmi een gebeurtenis aangeeft, heeft het 'geven' gewoonlijk de betekenis van 'vergunnen', bv. in Hand.4:29: 'geef' uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίδωμι | didōmi | ik geef |
| .2 | δίδωσιν | didōsin | hij geeft |
| .3 | δίδου | didou | geef! |
| .4 | δίδοτε | didote | jullie geven – geeft! |
| .5 | διδόναι | didonai | geven |
| .6 | διδούς | didous | gevend (1 ev m) |
| .7 | διδόντος | didontos | gevend (2 ev m/o) |
| .8 | διδόντι | didonti | gevend (3 ev m/o) |
| .9 | διδόντες | didontes | gevend (1 mv m) |
| .10 | διδόντα | didonta | gevend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .11 | ἐδίδου | edidou | hij gaf |
| .12 | ἐδίδουν | edidoun | ik gaf – zij gaven |
| .13 | δώσω | dōsō | (dat) ik geef (aor) – ik zal geven |
| .14 | δώσεις | dōseis | jij zult geven |
| .15 | δώσει | dōsei | hij zal geven |
| .16 | δώσουσιν | dōsousin | zij zullen geven – zullende geven (3 mv m/o) |
| .17 | ἔδωκα | edōka | ik heb gegeven (aor) |
| .18 | ἔδωκας | edōkas | jij hebt gegeven (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .19 | ἔδωκεν | edōken | hij heeft gegeven (aor) |
| .20 | ἐδώκαμεν | edōkamen | wij hebben gegeven (aor) |
| .21 | ἐδώκατε | edōkate | jullie hebben gegeven (aor) |
| .22 | ἔδωκαν | edōkan | zij hebben gegeven (aor) |
| .23 | δῷς | dōis | (dat) jij geeft (aor) |
| .24 | δώσῃ | dōsēi | (dat) hij geeft (aor) |
| .25 | δῷ | dōi | (dat) hij geeft (aor) |
| .26 | δῶμεν | dōmen | (dat) wij geven (aor) |
| .27 | δῶτε | dōte | (dat) jullie geven (aor) |
| .28 | δῶσιν | dōsin | (dat) zij geven (aor) |
| .29 | δῴη | dōiē | moge hij geven (aor) |
| .30 | δός | dos | geef! (aor) |
| .31 | δότω | dotō | hij moet geven! (aor) |
| .32 | δότε | dote | geeft! (aor) |
| .33 | δοῦναι | dounai | geven (aor) |
| .34 | δούς | dous | gevend (1 ev m; aor) |
| .35 | δόντα | donta | gevend (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .36 | δόντος | dontos | gevend (2 ev m/o; aor) |
| .37 | δέδωκα | dedōka | ik heb gegeven |
| .38 | δέδωκας | dedōkas | jij hebt gegeven |
| .39 | δέδωκεν | dedōken | hij heeft gegeven |
| .40 | δεδώκει | dedōkei | hij had gegeven |
| .41 | δεδώκεισαν | dedōkeisan | zij hadden gegeven |
| .42 | δίδοται | didotai | hij wordt gegeven (med) |
| .43 | διδόμενον | didomenon | gegeven wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .44 | δοθήσεται | dothēsetai | hij zal gegeven worden (pass) |
| .45 | ἐδόθη | edothē | hij is gegeven (aor pass) |
| .46 | ἐδόθησαν | edothēsan | zij zijn gegeven (aor pass) |
| .47 | δοθῇ | dothēi | (dat) hij gegeven wordt (aor pass) |
| .48 | δοθείη | dotheiē | moge hij gegeven worden (aor pass) |
| .49 | δοθῆναι | dothēnai | gegeven worden (aor pass) |
| .50 | δοθεῖσα | dotheisa | gegeven (1 ev v; aor pass) |
| .51 | δοθεῖσαν | dotheisan | gegeven (4 ev v; aor pass) |
| .52 | δοθείσης | dotheisēs | gegeven (2 ev v; aor pass) |
| .53 | δοθείσῃ | dotheisēi | gegeven (3 ev v; aor pass) |
| .54 | δοθέντος | dothentos | gegeven (2 ev m/o; aor pass) |
| .55 | δέδοται | dedotai | hij is gegeven (med) |
| .56 | δεδομένην | dedomenēn | gegeven (4 ev v; med) |
| .57 | δεδομένον | dedomenon | gegeven (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .[58] | δώῃ | dōēi | (dat) hij geeft (aor) |
| .[59] | δώσομεν | dōsomen | wij zullen geven |
| .[60] | δώσωμεν | dōsōmen | (dat) wij geven (aor) |
| .[61] | δοῖ | doi | (dat) hij geeft (aor) |
| .[62] | δόντι | donti | gevend (3 ev m/o; aor) |
| .[63] | διδῶ | didō | ik geef – (dat) ik geef |
| .[64] | δεδωκότι | dedōkoti | gegeven hebbend (3 ev m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[65] | δώσωσιν | dōsōsin | (dat) zij geven (aor) |
| .[66] | διδόασιν | didoasin | zij geven |
| .[67] | ἐδίδοσαν | edidosan | zij gaven |
| .[68] | διδῷ | didōi | (dat) hij geeft |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:9 | Dit alles **zal ik** U **geven**, indien Gij U nederwerpt en mij aanbidt. | .13 |
| | 5:31 | Al wie zijn vrouw wegzendt, **moet** haar een scheidbrief **geven**. | .31 |
| | 5:42 | **Geef** hem, die van u vraagt, en wijs hem niet af, die van u lenen wil. | .3/.30 |
| | 6:11 | **Geef** ons heden ons dagelijks brood; | .30 |
| | 7:6 | **Geeft** het heilige niet aan de honden | .27 |
| | 7:7 | Bidt en u **zal gegeven worden**; zoekt en gij zult vinden; | .44 |
| | 7:11 | Indien dan gij ... goede gaven weet **te geven** aan uw kinderen, | .5 |
| | | hoeveel te meer **zal** uw Vader ... **geven** aan hen, die Hem daarom bidden. | .15 |
| | 9:8 | en zij verheerlijkten God, **die** zulk een macht aan de mensen **gegeven had**. | .35 |
| | 10:1 | En **Hij** ... **gaf** hun macht over onreine geesten om die uit te drijven | .19 |
| | 10:8 | Om niet hebt gij het ontvangen, **geeft** het om niet. | .32 |
| | 10:19 | want **het zal** u in die ure **gegeven worden** wat gij spreken moet; | .44 |
| | 12:39 | maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. | .44 |
| | | letterlijk: maar het **zal** geen teken **gegeven worden** ... | |
| | 13:8 | Een ander deel viel in goede aarde en **het gaf** vrucht, | .11 |
| | 13:11 | Omdat **het** u **gegeven is** de geheimenissen van het Koninkrijk ... te kennen, | .55 |
| | | maar hun **is** dat niet **gegeven**. | .55 |
| | 13:12 | Want wie heeft, hem **zal gegeven worden** en hij zal overvloedig hebben; | .44 |
| | 14:7 | waarom hij haar onder ede toezegde haar **te geven**, wat zij maar vragen zou. | .33 |
| | 14:8 | **Geef** mij hier op een schotel het hoofd van Johannes de Doper. | .30 |
| | 14:9 | en om hen die mede aanlagen, beval hij het haar te geven, | .49 |
| | | letterlijk: ..., beval hij, **dat** het haar **werd gegeven**, | |
| | 14:11 | En zijn hoofd **werd** op een schotel gebracht en aan het meisje **gegeven** | .45 |
| | 14:16 | Zij behoeven niet weg te gaan, **geeft** gij hun te eten. | .32 |
| | 14:19 | Hij zag op naar de hemel, sprak de zegen uit, brak de broden en **gaf** ze | .19 |
| | 15:36 | nam Hij de zeven broden en de vissen, dankte en brak ze, en **Hij gaf** ze | .19/.11 |
| | 16:4 | en het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona. | .44 |
| | | letterlijk: en het **zal** geen teken **gegeven worden** ... | |
| | 16:19 | **Ik zal** u de sleutels **geven** van het Koninkrijk der hemelen, | .13 |
| | 16:26 | Of wat **zal** een mens **geven** in ruil voor zijn leven? | .15 |
| | 17:27 | Neem dat en **geef** het hun voor Mij en voor u. | .30 |
| | 19:7 | Waarom heeft Mozes dan bevolen een scheidbrief **te geven** ...? | .33 |
| | 19:11 | Niet allen vatten dit woord, alleen zij, aan wie **het gegeven is**. | .55 |
| | 19:21 | ga heen, verkoop uw bezit en **geef** het aan de armen, | .30 |
| | 20:4 | Gaat ook gij in de wijngaard en wat billijk is **zal ik** u **geven**. | .13 |
| | 20:14 | Neem het uwe en ga heen; ik wil deze laatsten hetzelfde **geven** als u. | .33 |
| | 20:23 | het zitten ... staat niet aan Mij **te geven**, | .33 |
| | 20:28 | maar **om** te dienen en zijn leven **te geven** als losprijs voor velen. | .33 |
| | 21:23 | En wie **heeft** U deze bevoegdheid **gegeven**? | .19 |
| | 21:43 | **het zal gegeven worden** aan een volk, dat de vruchten daarvan opbrengt. | .44 |
| | 22:17 | Is het geoorloofd de keizer belasting **te betalen** of niet? | .33 |

24:24 en **zij zullen** grote tekenen en wonderen **doen**, .16
24:29 en de maan **zal** haar glans niet **geven** .15
24:45 om hun op tijd hun voedsel te **geven**? .5/.33
25:8 **Geeft** ons van uw olie, want onze lampen gaan uit. .32
25:15 En de een **gaf hij** vijf talenten, een ander twee, een derde één, .19
25:28 en **geeft** het aan hem, die de tien talenten heeft. .32
25:29 Want aan een ieder, die heeft, **zal gegeven worden** .44
25:35 Want Ik heb honger geleden en **gij hebt** Mij te eten **gegeven**. .21
25:42 Want Ik heb honger geleden en **gij hebt** Mij niet te eten **gegeven**, .21
26:9 deze (mirre) had duur verkocht en aan de armen **gegeven** kunnen **worden**. .49
26:15 en hij zeide: Wat wilt gij mij **geven**? Dan zal ik Hem u overleveren. .33
26:26 SV nam Jezus het brood ... en **gaf** het de discipelen, en zeide: Neemt, eet, .11°°
nam Jezus een brood ... en **gaf** het aan zijn discipelen **en** zeide: Neemt, eet, .34˅˅
26:27 En **Hij** nam een beker, sprak de dankzegging uit en **gaf** hun die .19
26:48 En die Hem overleverde **had** hun een teken **gegeven**, .19
27:10 (9) ... En **zij** ... (10) ... **gaven** die voor het land van de pottenbakker, .22
27:34 en **zij gaven** Hem wijn, vermengd met gal, te drinken. .22
28:12 kwamen zij tot een besluit en **zij gaven** de soldaten veel geld, .22
28:18 Mij **is gegeven** alle macht in de hemel en op [de] aarde. .45
Marc. 2:26 en **hij** ze ook aan degenen, die met hem waren, **gegeven heeft**? .19
3:6 de Farizeeën ... **pleegden** terstond met de Herodianen overleg tegen Hem .12˅˅
4:7 de dorens kwamen op en verstikten het en **het gaf** geen vrucht. .19
4:8 het overige viel in goede aarde en opkomende ... **gaf het** vrucht, .11
4:11 Hij zeide tot hen: U **is gegeven** het geheimenis van het Koninkrijk Gods, .55°˅
4:25 Want wie heeft, hem **zal gegeven worden**; .44
5:43 En Hij ... zeide, **dat men** haar te eten **zou geven**. .49
6:2 en wat is dat voor een wijsheid, **die** Hem **gegeven is**? .50
6:7 En **Hij** ... **gaf** hun macht over de onreine geesten. .11
6:22 Vraag van mij, wat gij maar wilt en **ik zal** het u **geven**. .13
6:23 En hij zwoer haar: Wat gij mij ook maar vragen zult, **zal ik** u **geven**, .13
6:25 Ik wil, dat **gij** mij ... op een schotel **geeft** het hoofd van Johannes de Doper. .23
6:28 en **hij** bracht het hoofd op een schotel en **gaf** het aan het meisje .19
en het meisje **gaf** het aan haar moeder. .19
6:37 Maar Hij antwoordde hun en zeide: **Geeft** gij hun te eten. .32
En zij zeiden tot Hem: **Zullen wij** ... hun te eten **geven**? .26/.[59]/.[60]
6:41 En **Hij** nam de vijf broden ... en **gaf** ze aan de discipelen, .11
8:6 **Hij** nam de zeven broden, dankte, brak ze en **gaf** ze aan zijn discipelen .11
8:12 Aan dit geslacht **zal** voorzeker geen teken **gegeven worden**! .44
8:37 SV Of wat **zal** een mens **geven**, tot lossing van zijn ziel? .15°°
Want wat **zou** een mens **kunnen geven** in ruil voor zijn leven? .[61]˅˅
10:21 ga heen, verkoop al wat gij hebt en **geef** het aan de armen, .30
10:37 **Geef** ons, dat wij ... mogen zitten in uw heerlijkheid. .30
10:40 maar het zitten ... staat niet aan Mij **te geven**, .33
10:45 maar **om** te dienen en zijn leven **te geven** als losprijs voor velen. .33
11:28 Of wie **heeft** U de bevoegdheid **gegeven** om deze dingen te doen? .19°˅
12:9 **Hij zal** ... de pachters ombrengen en de wijngaard aan anderen **geven**. .15

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 12:14 | Is het geoorloofd de keizer belasting te **betalen** of niet | .33°ˇ |
| | 12:15 | (14) **Zullen wij betalen** | .26 |
| | | of niet **betalen**? | .26 |
| | 13:11 | maar zegt wat u in die ure **gegeven wordt**; | .47 |
| | 13:22 | en **zij zullen** tekenen en wonderen **doen** | .16°° |
| | 13:24 | en de maan **zal** haar glans niet **geven**. | .15 |
| | 13:34 | Gelijk een mens, **die** ... aan zijn slaven volmacht **gaf**, aan ieder zijn werk, | .34 |
| | 14:5 | Want deze mirre had ... aan de armen **gegeven** kunnen **worden**. | .49 |
| | 14:11 | Toen zij dat hoorden, verblijdden zij zich en beloofden hem geld **te geven**. | .33 |
| | 14:22 | nam **Hij** een brood, sprak de zegen uit, brak het, **gaf** het hun en zeide: | .19 |
| | 14:23 | En **Hij** nam een beker, sprak de dankzegging uit, en **gaf** hun die | .19 |
| | 14:44 | En die Hem overleverde, **had** hun een afgesproken teken **gegeven**, | .40 |
| | 15:23 | En **zij gaven** Hem wijn, met mirre gemengd, doch Hij nam die niet. | .12 |
| Luc. | 1:32 | en de Here God **zal** Hem de troon van zijn vader David **geven**, | .15 |
| | 1:73 | (74) dat Hij ons zou geven, ... (75) Hem te dienen in heiligheid | .33 |
| | | letterlijk: om ons te **geven**, Hem te dienen in heiligheid | |
| | 1:77 | om aan zijn volk te **geven** kennis van heil in de vergeving hunner zonden, | .33 |
| | 2:24 | om een offer te **brengen** overeenkomstig hetgeen in de wet ... gezegd is, | .33 |
| | 4:6 | U **zal ik** al deze macht **geven** en hun heerlijkheid, | .13 |
| | | want zij is mij overgegeven, en **ik geef** haar wie ik wil. | .1 |
| | 6:4 | Hoe **hij** ... ervan gegeten **heeft** en **gegeven** aan die met hem waren, | .19 |
| | 6:30 | Vraagt iemand iets van u, **geef** het hem; | .3 |
| | 6:38 | **Geeft** | .4 |
| | | en u **zal gegeven worden**: een goede, gedrukte, geschudde, | .44 |
| | | overlopende maat **zal men** in uw schoot **geven**. | .16 |
| | 7:15 | En de dode ging overeind zitten ..., en **Hij gaf** hem aan zijn moeder. | .19 |
| | 7:44 | water voor mijn voeten **hebt gij** Mij niet **gegeven**, | .18 |
| | 7:45 | Een kus **hebt gij** Mij niet **gegeven**, | .18 |
| | 8:10 | U **is het gegeven** de geheimenissen van het Koninkrijk Gods te kennen, | .55 |
| | 8:18 | Ziet dan toe, hoe gij hoort. Want wie heeft, hem **zal gegeven worden**, | .44 |
| | 8:55 | en zij stond dadelijk op en Hij beval, **dat men** haar te eten **zou geven**. | .49 |
| | 9:1 | Toen riep **Hij** de twaalven samen en **gaf** hun macht en gezag | .19 |
| | 9:13 | Maar Hij zeide tot hen: **Geeft** gij hun te eten. | .32 |
| | 9:16 | en **Hij gaf** ze aan de discipelen om ze aan de schare voor te zetten. | .11 |
| | 10:19 | SV Ziet, **Ik geef** u de macht, om op slangen en schorpioenen te treden, | .1°° |
| | | Zie, **Ik heb** u macht **gegeven** om op slangen en schorpioenen te treden | .37ˇˇ |
| | 10:35 | En de volgende dag stelde hij de waard twee schellingen ter hand | .19°ˇ |
| | | letterlijk: ... haalde **hij** ... te voorschijn en **gaf** (ze) de waard | |
| | 11:3 | **geef** ons elke dag ons dagelijks brood; | .3 |
| | 11:7 | mijn kinderen en ik zijn naar bed; ik kan niet opstaan **om** ze u **te geven**. | .33 |
| | 11:8 | zelfs al **zou hij** niet opstaan en ze **geven**, omdat hij zijn vriend was, | .15 |
| | | om zijn onbeschaamdheid **zou hij** opstaan en hem **geven**, | .15 |
| | 11:9 | En Ik zeg u: Bidt en u **zal gegeven worden**; zoekt en gij zult vinden; | .44 |
| | 11:13 | Indien dan gij ... goede gaven weet **te geven** aan uw kinderen, | .5 |
| | | hoeveel te meer **zal** uw Vader uit de hemel de heilige Geest **geven** | .15 |
| | 11:29 | maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona. | .44 |
| | | letterlijk: maar het **zal** geen teken **gegeven worden** ... | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 11:41 | Doch **geeft** de inhoud als aalmoes en zie, alles is u rein. | .32 |
| | 12:32 | Want het heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk **te geven**. | .33 |
| | 12:33 | Verkoopt uw bezittingen om aalmoezen te geven. | .32 |
| | | letterlijk: Verkoopt uw bezittingen en **geeft** aalmoezen. | |
| | 12:42 | om hun op tijd hun deel te **geven**? | .5 |
| | 12:48 | Van een ieder, wie veel **gegeven is**, zal veel geëist worden, | .45 |
| | 12:51 | Meent gij, dat Ik gekomen ben **om** vrede op aarde **te brengen**? | .33 |
| | 12:58 | **geef** u dan onderweg moeite om van hem af te komen; | .30 |
| | 14:9 | en dan zou hij ... komen en tot u zeggen: **Maak** plaats voor deze, | .30 |
| | 15:12 | Vader, **geef** mij het deel van ons vermogen, dat mij toekomt. | .30 |
| | 15:16 | doch niemand **gaf** ze hem. | .11 |
| | 15:22 | en **doet** hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. | .32 |
| | 15:29 | maar mij **hebt gij** nooit een geitebokje **gegeven** | .18 |
| | 16:12 | wie **zal** u het onze **geven**? | .15 |
| | 17:18 | Waren er dan geen anderen **om** terug te keren en God eer **te geven**, | .33 |
| | 18:43 | En al het volk zag het en **gaf** Gode lof. | .19 |
| | 19:8 | Zie, de helft van mijn bezit, Here, **geef ik** de armen, | .1°▾ |
| | 19:13 | En **hij** riep tien van zijn slaven en **gaf** hun tien ponden | .19 |
| | 19:15 | dat hij die slaven, aan welke **hij** het geld **gegeven had**, ... liet roepen | .19/.40 |
| | 19:23 | Waarom **hebt gij** dan mijn geld niet bij de bank **gegeven**? | .18 |
| | 19:24 | Neemt hem het pond af en **geeft** het hem, die de tien ponden heeft. | .32 |
| | 19:26 | Ik zeg u, aan een ieder, die heeft, **zal gegeven worden**, | .44 |
| | 20:2 | of wie is het, **die** U deze bevoegdheid **gegeven heeft**? | .34 |
| | 20:10 | opdat **zij** hem van de vrucht van de wijngaard **zouden geven**. | .28/.16 |
| | 20:16 | **Hij zal** ... die pachters ombrengen en de wijngaard aan anderen **geven**. | .15 |
| | 20:22 | is het ons geoorloofd de keizer belasting **te betalen** of niet? | .33 |
| | 21:15 | Want **Ik zal** u mond en wijsheid **geven**, | .13 |
| | 22:5 | En zij verblijdden zich en kwamen overeen hem geld **te geven**. | .33 |
| | 22:19 | En **Hij** nam een brood, sprak de dankzegging uit, brak het en **gaf** het hun, | .19 |
| | | zeggende: Dit is mijn lichaam, **dat** voor u **gegeven wordt**; | .43° |
| | 23:2 | doordat Hij verbiedt de keizer belasting **te betalen**, | .5 |
| Joh. | 1:12 | hun **heeft Hij** macht **gegeven** om kinderen Gods te worden, | .19 |
| | 1:17 | want de wet **is** door Mozes **gegeven**, | .45 |
| | 1:22 | Wij moeten toch antwoord geven aan hen, die ons gezonden hebben; | .26 |
| | | letterlijk: Opdat **wij** antwoord **geven** aan hen, ...; | |
| | 3:16 | dat **Hij** zijn eniggeboren Zoon **gegeven heeft**, | .19 |
| | 3:27 | Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel **gegeven** zijn. | .57 |
| | 3:34 | want **Hij geeft** de Geest niet met mate. | .2 |
| | 3:35 | De Vader heeft de Zoon lief en **heeft** Hem alles in handen **gegeven**. | .39 |
| | 4:5 | dicht bij het veld, dat Jakob aan zijn zoon Jozef **gegeven had**; | .19 |
| | 4:7 | Jezus zeide tot haar: **Geef** Mij te drinken. | .30 |
| | 4:10 | Indien gij wist ... wie het is, die tot u zegt: **Geef** Mij te drinken, | .30 |
| | | gij zoudt ... gevraagd hebben en **Hij zou** u levend water **hebben gegeven**. | .19 |
| | 4:12 | die ons de put **gegeven** en zelf eruit gedronken **heeft** | .19 |
| | 4:14 | maar wie gedronken heeft van het water, dat **Ik** hem **zal geven**, ... | .13 |
| | | maar het water, dat **Ik** hem **zal geven**, zal in hem worden tot een fontein | .13 |
| | 4:15 | De vrouw zeide tot Hem: Here, **geef** mij dit water, | .30 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:22 | de Vader ... **heeft** het gehele oordeel aan de Zoon **gegeven**, | .39 |
| | 5:26 | **heeft Hij** ook de Zoon **gegeven**, leven te hebben in Zichzelf. | .19°˙ |
| | 5:27 | En **Hij heeft** Hem macht **gegeven** om gericht te houden, | .19 |
| | 5:36 | de werken, die Mij de Vader **gegeven heeft** om te volbrengen, | .19/.39 |
| | 6:27 | welke de Zoon des mensen u **geven zal**; | .15 |
| | 6:31 | Brood uit de hemel **gaf Hij** hun te eten. | .19 |
| | 6:32 | Ik zeg u, niet Mozes **heeft** u het brood uit de hemel **gegeven**, | .39 |
| | | maar mijn Vader **geeft** u het ware brood uit de hemel; | .2 |
| | 6:33 | dat is het brood Gods, **dat** ... aan de wereld het leven **geeft**. | .6 |
| | 6:34 | Zij zeiden dan tot Hem: Here, **geef** ons altijd dit brood. | .30 |
| | 6:37 | Alles wat Mij de Vader **geeft**, zal tot Mij komen, | .2 |
| | 6:39 | dat Ik van alles wat **Hij** Mij **gegeven heeft**, niets verloren late gaan, | .39 |
| | 6:51 | en het brood, dat **Ik geven zal**, is mijn vlees, | .13 |
| | | SV dat **Ik geven zal** voor het leven der wereld. | .13° |
| | 6:52 | Hoe kan deze ons zijn vlees te eten **geven**? | .33 |
| | 6:65 | dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem van de Vader **gegeven** zij. | .57 |
| | 7:19 | **Heeft** Mozes u niet de wet **gegeven**? En niemand van u doet de wet. | .39/.19 |
| | 7:22 | Daarom: Mozes **heeft** u de besnijdenis **gegeven** | .39 |
| | 9:24 | **Geef** Gode de eer; wij weten, dat deze mens een zondaar is. | .30 |
| | 10:28 | **Ik geef** hun eeuwig leven en zij zullen voorzeker niet verloren gaan | .1 |
| | 10:29 | Wat mijn Vader Mij **gegeven heeft**, gaat alles te boven | .39 |
| | 11:22 | Ook nu weet ik, dat God U **geven zal** al wat Gij van God begeert. | .15 |
| | 11:57 | De overpriesters en de Farizeeën nu **hadden** voorschriften **gegeven**, | .41 |
| | 12:5 | Waarom **is** deze mirre niet ... aan de armen **gegeven**? | .45 |
| | 12:49 | de Vader, die Mij heeft gezonden, **heeft** zelf Mij een gebod **gegeven**, | .19/.39 |
| | 13:3 | wetende, dat de Vader Hem alles in handen **had gegeven** | .39/.19 |
| | 13:15 | **Ik heb** u een voorbeeld **gegeven**, opdat ook gij doet, gelijk Ik u gedaan heb. | .17 |
| | 13:26 | Die is het, voor wie Ik het stuk brood indoop en wie **Ik** het **geef**. | .13°° |
| | | **Hij** doopte dan [het] stuk brood in en nam het en **gaf** het aan Judas, | .2 |
| | 13:29 | of dat **hij** iets aan de armen **moest geven**. | .25 |
| | 13:34 | Een nieuw gebod **geef Ik** u, dat gij elkander liefhebt; | .1 |
| | 14:16 | En Ik zal de Vader bidden en **Hij zal** u een andere Trooster **geven** | .15 |
| | 14:27 | Vrede laat Ik u, mijn vrede **geef Ik** u; | .1 |
| | | niet gelijk de wereld die **geeft**, | .2 |
| | | **geef Ik** hem u. Uw hart worde niet ontroerd of versaagd. | .1 |
| | 15:16 | opdat de Vader u alles **geve**, wat gij Hem bidt in mijn naam. | .25 |
| | 16:23 | als gij de Vader om iets bidt, **zal Hij** het u **geven** in mijn naam. | .15°˙ |
| | 17:2 | gelijk **Gij** Hem macht **hebt gegeven** over alle vlees, | .18 |
| | | om )( eeuwig leven te schenken. | .24/.15 |
| | | letterlijk: opdat **Hij** eeuwig leven **schenkt**. | |
| | | )(: aan al wat **Gij** Hem **gegeven hebt**, | .38 |
| | 17:4 | door het werk te voleindigen, dat **Gij** Mij te doen **gegeven hebt**. | .38 |
| | 17:6 | de mensen, die **Gij** Mij uit de wereld **gegeven hebt**. | .38/.18 |
| | | Zij behoorden U toe en **Gij hebt** hen Mij **gegeven** | .38/.18 |
| | 17:7 | Nu weten zij, dat al wat **Gij** Mij **gegeven hebt**, van U komt, | .38 |
| | 17:8 | want de woorden, die **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .38/18 |
| | | **heb Ik** hun **gegeven** en zij hebben ze aangenomen | .37 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 17:9 | niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen, die **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .38 |
| | 17:11 | bewaar hen in uw naam, welke **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .38 |
| | 17:12 | bewaarde Ik hen in uw naam, welke **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .38 |
| | 17:14 | **Ik heb** hun uw woord **gegeven** en de wereld heeft hen gehaat, | .37 |
| | 17:22 | En de heerlijkheid, die **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .38 |
| | | **heb Ik** hun **gegeven**, opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn: | .37 |
| | 17:24 | Vader, hetgeen **Gij** Mij **gegeven hebt** | .38 |
| | | – Ik wil, dat ... zij bij Mij zijn, ..., die **Gij** Mij **gegeven hebt**, | .18/.38 |
| | 18:9 | Wie **Gij** Mij **gegeven hebt**, uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan. | .38 |
| | 18:11 | de beker, die de Vader Mij **gegeven heeft**, zou Ik die niet drinken? | .39 |
| | 18:22 | **gaf** een van de dienaars, die erbij stond, Jezus een slag in het gelaat | .19 |
| | 19:3 | En **zij gaven** Hem slagen in het gelaat. | .12/.[67] |
| | 19:9 | Waar zijt Gij vandaan? Maar Jezus **gaf** hem geen antwoord. | .19 |
| | 19:11 | indien het u niet van boven **gegeven** ware: | .57 |
| | 21:13 | Jezus kwam en Hij nam het brood en **gaf** het hun en evenzo de vis. | .2 |
| Hand. | 1:26 | En zij lieten hen loten en het lot viel op Mattias | .22 |
| | | letterlijk: En **zij gaven** hun loten en het lot viel op Mattias | |
| | 2:4 | zoals de Geest het hun **gaf** uit te spreken. | .11 |
| | 2:19 | **Ik zal** wonderen **geven** in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: | .13 |
| | 2:27 | omdat Gij ... niet ... zult overlaten, noch uw heilige ontbinding doen zien. | .14 |
| | | letterlijk: omdat **Gij** niet **zult** overlaten, noch ... **geven** te zien. | |
| | 3:6 | Petrus zeide: Zilver en goud bezit ik niet, maar wat ik heb **geef ik** u; | .1 |
| | 3:16 | en het geloof door Hem **heeft** hem dit volkomen herstel **gegeven** | .19 |
| | 4:12 | want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen **gegeven**, | .57 |
| | 4:29 | en **geef** uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken, | .30 |
| | 5:31 | **om** Israël bekering en vergeving van zonden **te schenken**. | .33 |
| | 5:32 | de Heilige Geest, die God hun **gegeven heeft**, die Hem gehoorzaam zijn. | .19 |
| | 7:5 | en **Hij gaf** hem geen erfdeel daarin, zelfs niet één voet, | .19 |
| | | maar Hij beloofde het hem en zijn nakomelingschap ... **te geven**, | .33 |
| | 7:8 | En **Hij gaf** hem het verbond der besnijdenis; | .19 |
| | 7:10 | (9) ... maar God was met hem, (10) ... en **gaf** hem genade | .19 |
| | 7:25 | dat God hun door zijn hand verlossing **wilde geven**, | .2 |
| | 7:38 | en hij ontving levende woorden **om** die u **te geven**. | .33 |
| | 8:18 | dat door de handoplegging der apostelen de Geest **werd gegeven**, | .42 |
| | 8:19 | **Geef** ook mij deze macht, opdat ... hij de Heilige Geest ontvange. | .32 |
| | 9:41 | en hij **gaf** haar de hand **en** richtte haar op; | .34 |
| | 10:40 | Hem heeft God ... opgewekt en **heeft gegeven**, dat Hij verscheen, | .19 |
| | 11:17 | Indien nu God hun op volkomen gelijke wijze als ons de gave **heeft gegeven** | .19 |
| | 11:18 | Zo **heeft** dan God ook de heidenen de bekering ten leven **geschonken**. | .19 |
| | 12:23 | terstond sloeg hem een engel des Heren, omdat **hij** God de eer niet **gaf**; | .19 |
| | 13:20 | En daarna **gaf Hij** hun richters tot op de profeet Samuël. | .19 |
| | 13:21 | En van toen af vroegen zij om een koning en God **gaf** hun Saul, | .19 |
| | 13:34 | **Ik zal** U het heilige van David **geven**, dat betrouwbaar is; | .13 |
| | 13:35 | Gij zult uw Heilige geen ontbinding doen zien. | .14 |
| | | letterlijk: **Gij zult** uw Heilige geen ontbinding **geven** te zien. | |
| | 14:3 | die ... tekenen en wonderen door hun handen deed geschieden. | .8 |
| | | letterlijk: **die** tekenen en wonderen door hun handen **gaf** te geschieden. | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 14:17 | **door** u van de hemel regen en vruchtbare tijden **te geven** | .6 |
| | 15:8 | God, die de harten kent, heeft getuigd **door** hun de Heilige Geest **te geven** | .34 |
| | 17:25 | **daar Hij** zelf aan allen leven en adem en alles **geeft**. | .6 |
| | 19:31 | de waarschuwing, zich niet in het theater **te wagen**. | .33 |
| | 20:32 | die bij machte is te bouwen en het erfdeel **te geven** | .33 |
| | 20:35 | die zelf gezegd heeft: Het is zaliger **te geven** dan te ontvangen. | .5°▼ |
| | 24:26 | hoopte hij, dat hem door Paulus geld **zou worden aangeboden**. | .44 |
| Rom. | 4:20 | doch hij werd versterkt in zijn geloof **en gaf** Gode eer. | .34 |
| | 5:5 | omdat de liefde ... uitgestort is door de Heilige Geest, **die** ons **gegeven is**. | .54 |
| | 11:8 | gelijk geschreven staat: God **gaf** hun een geest van diepe slaap, | .19 |
| | 12:3 | krachtens de genade, **die** mij **geschonken is**, zeg ik een ieder onder u: | .52 |
| | 12:6 | Wij hebben nu gaven, onderscheiden naar de genade, **die** ons **gegeven is**: | .51 |
| | 12:19 | Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn,<br>letterlijk: ..., maar **geeft** plaats aan de toorn, | .32 |
| | 14:12 | Zo **zal** [dan] een ieder onzer voor zichzelf rekenschap **geven** [aan God]. | .15 |
| | 15:5 | De God ... der vertroosting **geve** u eensgezind ... te zijn | .29 |
| | 15:15 | Toch heb ik ... geschreven, krachtens de mij van God **geschonken** genade, | .51 |
| 1Cor. | 1:4 | vanwege de genade Gods, **die** u in Christus Jezus **geschonken is**: | .53 |
| | 3:5 | en wel zoals de Here dit aan een ieder **geschonken heeft**. | .19 |
| | 3:10 | Naar de genade Gods, **die** mij **gegeven is**, heb ik ... het fundament gelegd, | .51 |
| | 7:25 | **ik geef** mijn mening, als iemand, die door de ontferming des Heren trouw is. | .1 |
| | 9:12 | om geen hindernis voor het evangelie van Christus op te werpen.<br>letterlijk: opdat **wij** geen hindernis voor het evangelie ... **opwerpen**. | .26 |
| | 11:15 | Immers, het haar **is** haar tot een sluier **gegeven**. | .55 |
| | 12:7 | ieder **wordt** de openbaring van de Geest **gegeven** tot welzijn van allen. | .42 |
| | 12:8 | Want aan de een **wordt** door de Geest **gegeven** met wijsheid te spreken, | .42 |
| | 12:24 | **zó** ..., **dat Hij** meer eer **gaf** aan hetgeen misdeeld was, | .34 |
| | 14:7 | onbezielde dingen, **die** geluid **geven**, fluit of citer, | .10 |
| | | als **zij** geen verschil in toon **doen horen**, | .25/.[68] |
| | 14:8 | indien de bazuin een onduidelijk geluid **geeft**, | .25 |
| | 14:9 | indien **gij** met uw tong geen verstaanbare volzin **spreekt**, | .27 |
| | 15:38 | Maar God **geeft** er een lichaam aan, gelijk Hij dat gewild heeft, | .2 |
| | 15:57 | Maar Gode zij dank, **die** ons de overwinning **geeft** door onze Here Jezus | .8 |
| 2Cor. | 1:22 | **die** ook ... de Geest tot onderpand in onze harten **gegeven heeft**. | .34 |
| | 5:5 | God is het, ... **die** ons de Geest tot onderpand **gegeven heeft**. | .34 |
| | 5:12 | maar wij geven u gelegenheid tot roem over ons,<br>letterlijk: maar u gelegenheid **gevend** tot roem over ons, | .9 |
| | 5:18 | **die** ... ons de bediening der verzoening **gegeven heeft**, | .36 |
| | 6:3 | Wij geven in geen enkel opzicht enige aanstoot,<br>letterlijk: In geen enkel opzicht enige aanstoot **gevend**, | .9 |
| | 8:1 | **die** aan de gemeenten van Macedonië **geschonken is**. | .56 |
| | 8:5 | **zij gaven** zich ... eerst aan de Here en door de wil van God ook aan ons; | .22 |
| | 8:10 | En **ik geef** op dit punt mijn mening, want dit is voor u nuttig; | .1 |
| | 8:16 | **die** dezelfde toewijding voor u in het hart van Titus **geeft**, | .8/.[62] |
| | 9:9 | gelijk geschreven staat: **Hij heeft** uitgedeeld, aan de armen **gegeven**, | .19 |
| | 10:8 | onze bevoegdheid, die de Here **gegeven heeft** om u op te bouwen | .19 |
| | 12:7 | Daarom **is** mij ... een doorn in het vlees **gegeven**, een engel des satans, | .45 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 13:10 | naar de bevoegdheid, die de Here mij **heeft gegeven** om op te bouwen | .19 |
| Gal. | 1:4 | **die** Zichzelf **gegeven heeft** voor onze zonden, | .36 |
| | 2:9 | - en toen zij de genade, **die** mij **geschonken was**, opmerkten, | .51 |
| | | **reikten** Jakobus, Kefas en Johannes ... mij en Barnabas de broederhand: | .22 |
| | 3:21 | indien er een wet **gegeven was**, die levend kon maken, | .45 |
| | 3:22 | opdat ... de belofte het deel zou worden van hen, die geloven. | .47 |
| | | letterlijk: opdat de belofte **gegeven zou worden** aan hen, die geloven. | |
| | 4:15 | dat **gij**, ware het mogelijk geweest, uw ogen ... mij **gegeven zoudt hebben**. | .21 |
| Ef. | 1:17 | opdat de God van onze Here Jezus ... u **geve** de Geest van wijsheid | .29 |
| | 1:22 | **Hij heeft** ... Hem als hoofd boven al wat is, **gegeven** aan de gemeente, | .19 |
| | 3:2 | gij hebt immers gehoord van de bediening ... mij met het oog op u **gegeven**: | .52 |
| | 3:7 | de genadegave Gods, **die** mij **geschonken is** | .51/.52 |
| | 3:8 | Mij, verreweg de geringste ..., **is** deze genade **te beurt gevallen**, | .45 |
| | 3:16 | opdat **Hij** u **geve** ... met kracht gesterkt te worden door zijn Geest | .29/.25 |
| | 4:7 | Maar aan een ieder onzer afzonderlijk **is** de genade **gegeven**, | .45 |
| | 4:8 | voerde Hij krijgsgevangenen mede, gaven **gaf Hij** aan de mensen. | .19 |
| | 4:11 | En **Hij heeft** zowel apostelen als profeten **gegeven**, | .19 |
| | 4:27 | en **geeft** de duivel geen voet. | .4 |
| | 4:29 | opdat zij, die het horen, genade ontvangen. | .25 |
| | | letterlijk: opdat **het** genade **geeft** aan hen, die het horen. | |
| | 6:19 | dat mij bij het openen van mijn mond het woord **geschonken worde**, | .48/.47 |
| Col. | 1:25 | krachtens de bediening, **die** mij door God **is toevertrouwd**, | .51 |
| 1Thess. | 4:2 | gij weet, welke voorschriften **wij** u **gegeven hebben** door de Here Jezus. | .20 |
| | 4:8 | **die** u immers ook zijn Heilige Geest **geeft**. | .35/.10 |
| 2Thess. | 1:8 | in vlammend vuur, **als Hij** straf **oefent over** hen, die God niet kennen | .7 |
| | 2:16 | **die** ... ons eeuwige troost en goede hoop door zijn genade **verleend heeft**. | .34 |
| | 3:9 | maar om ons u tot een voorbeeld ter navolging te stellen. | .26 |
| | | letterlijk: opdat **wij** ons u tot een voorbeeld ter navolging **stellen**. | |
| | 3:16 | En Hij, de Here des vredes, **geve** u de vrede, voortdurend, in elk opzicht. | .29 |
| 1Tim. | 2:6 | **die** Zich **gegeven heeft** tot een losprijs voor allen; | .34 |
| | 4:14 | die u krachtens een profetenwoord **geschonken is** onder handoplegging | .45 |
| | 5:14 | **dat** de jonge weduwen ... niet door lasterpraat ... vat op zich **geven**. | .5 |
| 2Tim. | 1:7 | Want God **heeft** ons niet **gegeven** een geest van lafhartigheid, | .19 |
| | 1:9 | de genade, **die** ons in Christus Jezus **gegeven is** vóór eeuwige tijden, | .51 |
| | 1:16 | De Here **bewijze** barmhartigheid aan het huis van Onesiforus, | .29 |
| | 1:18 | de Here **geve** hem, dat hij barmhartigheid bij de Here vinde op die dag | .29 |
| | 2:7 | SV Merk, hetgeen ik zeg: doch de Heere **geve** u verstand in alle dingen. | .29 |
| | | Let wel op wat ik zeg, want de Here **zal** u in alles inzicht **geven**. | .15'' |
| | 2:25 | Het kon zijn, dat God hun **gaf** zich tot erkentenis der waarheid te keren | .25/.29 |
| Tit. | 2:14 | die Zich voor ons **heeft gegeven** om ons vrij te maken | .19 |
| Hebr. | 2:13 | en wederom: Ziehier ik en de kinderen, die God mij **gegeven heeft**. | .19 |
| | 7:4 | aan wie de aartsvader Abraham een tiende **gegeven heeft** van het beste | .19 |
| | 8:10 | Ik zal mijn wetten ... leggen, en Ik zal die ... schrijven, | .6 |
| | | letterlijk: mijn wetten **leggend**, zal ik die ook schrijven, | |
| | 10:16 | Ik zal mijn wetten in hun harten **leggen**, **en** die ook in hun verstand schrijven, | .6 |
| Jac. | 1:5 | bidde hij God daarom, **die** aan allen **geeft**, eenvoudigweg en zonder verwijt; | .7 |
| | | en **zij zal** hem **gegeven worden**. | .44 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 2:16 | zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, | .27 |
| | | letterlijk: maar **gij voorziet** hen niet **van** het nodige voor het lichaam, | |
| | 4:6 | Maar **Hij geeft** dan ook des te grotere genade. Daarom heet het: | .2 |
| | | God wederstaat de hoogmoedigen, maar de nederigen **geeft Hij** genade. | .2 |
| | 5:18 | en de hemel **gaf** regen en de aarde deed haar vrucht uitspruiten. | .19 |
| 1Petr. | 1:21 | **die** Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem heerlijkheid **gegeven heeft**. | .35 |
| | 5:5 | God wederstaat de hoogmoedigen, maar de nederigen **geeft Hij** genade. | .2 |
| 2Petr. | 3:15 | zoals ook ... Paulus naar de hem **gegeven** wijsheid u geschreven heeft, | .51 |
| 1Joh. | 3:1 | Ziet, welk een liefde ons de Vader **heeft gegeven**, | .39 |
| | 3:23 | gelijk Hij ons geboden heeft. | .19 |
| | | letterlijk: gelijk **Hij** ons een gebod **gegeven heeft**. | |
| | 3:24 | de Geest, die **Hij** ons **gegeven heeft**. | .19 |
| | 4:13 | dat **Hij** ons van zijn Geest **gegeven heeft**. | .39 |
| | 5:11 | En dit is het getuigenis: God **heeft** ons eeuwig leven **gegeven** | .19 |
| | 5:16 | moet hij bidden en God **zal** hem het leven **geven**, | .15 |
| | 5:20 | wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht **gegeven heeft** | .39 |
| Openb. | 1:1 | Openbaring van Jezus Christus, welke God Hem **gegeven heeft** | .19 |
| | 2:7 | Wie overwint, hem **zal Ik geven** te eten van de boom des levens, | .13 |
| | 2:10 | Wees getrouw tot de dood en **Ik zal** u **geven** de kroon des levens | .13 |
| | 2:17 | Wie overwint, hem **zal Ik geven** van het verborgen manna, | .13 |
| | | en **Ik zal** hem een witte steen **geven** | .13 |
| | 2:21 | En **Ik heb** haar tijd **gegeven** om zich te bekeren, | .17 |
| | 2:23 | en **Ik zal** u **vergelden**, een ieder naar uw werken. | .13 |
| | 2:26 | hem **zal Ik** macht **geven** over de heidenen; | .13 |
| | 2:28 | en **Ik zal** hem de morgenster **geven**. | .13 |
| | 3:8 | zie, **Ik heb** een geopende deur voor uw aangezicht **gegeven**, | .37 |
| | 3:9 | Zie, **Ik geef** sommigen uit de synagoge des satans, | .1/.[63] |
| | 3:21 | Wie overwint, hem **zal Ik geven** met Mij te zitten op mijn troon, | .13 |
| | 4:9 | wanneer de dieren heerlijkheid, eer en dankzegging **zullen brengen** | .16/.28 |
| | 6:2 | en die erop zat, had een boog en hem **werd** een kroon **gegeven**, | .45 |
| | 6:4 | hem, die erop zat, **werd gegeven** de vrede van de aarde weg te nemen, ..., | .45 |
| | | en hem **werd** een groot zwaard **gegeven**. | .45 |
| | 6:8 | En hun **werd** macht **gegeven** over het vierde deel der aarde om te doden, | .45 |
| | 6:11 | SV En aan een ieder **werden** lange witte klederen **gegeven**, | .46°° |
| | | En aan elk hunner **werd** een wit gewaad **gegeven**, | .45 |
| | 7:2 | aan wie **gegeven was** aan de aarde en de zee schade toe te brengen, | .45 |
| | 8:2 | en hun **werden** zeven bazuinen **gegeven**. | .46 |
| | 8:3 | en hem **werd** veel reukwerk **geschonken** | .45 |
| | | om het te geven ... op het gouden altaar voor de troon. | .24/.15 |
| | | letterlijk: opdat **hij** het **geeft** op het gouden altaar voor de troon. | |
| | 9:1 | en haar **werd** de sleutel van de put des afgronds **gegeven**. | .45 |
| | 9:3 | en hun **werd** macht **gegeven**, gelijk de schorpioenen der aarde macht hebben. | .45 |
| | 9:5 | En hun **werd gegeven**, dat zij hen niet zouden doden, | .45 |
| | 10:9 | SV ik ging heen tot de engel, zeggende tot hem: **Geef** mij dat boekske. | .30°° |
| | | ik ... zeide tot hem, **dat** hij mij het boekje **zou geven**. | .33'' |
| | | **werd** een riet **gegeven**, een staf gelijk, | .45 |
| | 11:2 | want **hij is** aan de heidenen **gegeven**; | .45 |

| | | |
|---|---|---|
| 11:3 | **Ik zal** mijn twee getuigen **lastgeven** om, met een zak bekleed, te profeteren. | .13 |
| 11:10 | En zij, die op de aarde wonen, ... zullen elkander geschenken zenden, | .16'' |
| 11:13 | en de overigen werden zeer bevreesd en **gaven** de God des hemels eer. | .22 |
| 11:18 | uw toorn is gekomen en de tijd ... **om** het loon **te geven** aan uw knechten, | .33 |
| 12:14 | En aan de vrouw **werden** de twee vleugels van de grote arend **gegeven** | .46 |
| 13:2 | En de draak **gaf** hem zijn kracht en zijn troon en grote macht. | .19 |
| 13:4 | en zij aanbaden de draak, omdat **hij** aan het beest de macht **gegeven had**, | .19 |
| | SV En zij aanbaden de draak, **die** het beest macht **gegeven had**; | .[64] |
| 13:5 | hem **werd** een mond **gegeven**, die grote woorden en godslasteringen spreekt; | .45 |
| | en hem **werd** macht **gegeven** dit tweeënveertig maanden lang te doen. | .45 |
| 13:7 | hem **werd gegeven** om tegen de heiligen oorlog te voeren ...; | .45 |
| | en hem **werd** macht **gegeven** over elke stam en natie en taal en volk. | .45 |
| 13:14 | het verleidt hen ... wegens de tekenen, die hem **gegeven zijn** te doen | .45 |
| 13:15 | En hem **werd gegeven** | .45 |
| | **om** aan het beeld van het beest een geest **te schenken**, | .33' |
| 13:16 | SV En het maakt, dat **het** aan allen ... een merkteken **geeft** | .24 |
| | En het maakt, dat aan allen ... een merkteken gegeven wordt | .[65]/.28 |
| | letterlijk: En het maakt, dat **ze** aan allen een merkteken **geven** | |
| 14:7 | en hij zeide met luider stem: Vreest God en **geeft** Hem eer, | .32 |
| 15:7 | een van de vier dieren **gaf** aan de zeven engelen zeven gouden schalen, | .19 |
| 16:6 | **hebt Gij** hun ook bloed te drinken **gegeven**; zij hebben het verdiend! | .18/.38 |
| 16:8 | en haar **werd gegeven** de mensen te verzengen met vuur. | .45 |
| 16:9 | en zij bekeerden zich niet **om** Hem eer **te geven**. | .33 |
| 16:19 | **om** daaraan de beker met de wijn van de gramschap zijns toorns **te geven**. | .33 |
| 17:13 | Dezen zijn één van zin en **geven** hun kracht en macht aan het beest. | .[66]'' |
| 17:17 | Want God **heeft** in hun hart **gegeven** zijn zin te volbrengen | .19 |
| | en dit eensgezind te doen en hun koningschap aan het beest **te geven**, | .33 |
| 18:7 | **geeft** haar zoveel pijniging en rouw, als zij heerlijkheid ... genoten heeft. | .32 |
| 19:7 | **Laten wij** blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer **geven**, | .26/.[60]/.[59] |
| 19:8 | haar **is gegeven** zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, | .45 |
| 20:4 | ik zag tronen, en zij zetten zich daarop, en het oordeel **werd** hun **gegeven**; | .45 |
| 20:13 | En de zee **gaf** de doden, die in haar waren, | .19 |
| | en de dood en het dodenrijk **gaven** de doden, die in hen waren, | .22 |
| 21:6 | **Ik zal** de dorstige **geven** uit de bron van het water des levens om niet. | .13 |
| 21:7 | Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal hem een God zijn | .13'' |

## 1187 διεγείρω di-egeirō

Het werkwoord *di-egeirō* betekent 'wakker maken', en in mediale en passieve vormen 'wakker (gemaakt) worden'.

In overdrachtelijke zin betekent *di-egeirō* 'wakker maken' in de zin van 'tot actie prikkelen, stimuleren' (vgl. 2Petr.) of 'onstuimig maken' (Joh.6:18). Vergelijk *1304 egeirō* 'doen opstaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διεγείρω | di-egeirō | ik maak wakker – (dat) ik wakker maak |
| .2 | διεγείρουσιν | di-egeirousin | zij maken wakker – wakker makend (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | διεγείρειν | di-egeirein | wakker maken |
| .4 | διήγειραν | di-ēgeiran | zij hebben wakker gemaakt (aor) |
| .5 | διηγείρετο | di-ēgeireto | hij werd wakker gemaakt (med) |
| .6 | διεγερθείς | di-egertheis | wakker geworden (1 ev m; aor pass) |
| .[7] | διεγείρετο | di-egeireto | hij werd wakker gemaakt (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:24 | **Toen** Jozef uit zijn slaap **ontwaakt was**, | .6** |
| Marc. | 4:38 | En **zij maakten** Hem **wakker** en zeiden tot Hem: Meester, | .2 |
| | 4:39 | En Hij, **wakker geworden**, bestrafte de wind en zeide tot de zee: Zwijg, | .6 |
| Luc. | 8:24 | Toen kwamen **zij** en **maakten** Hem **wakker** en zeiden: ... wij vergaan! | .4 |
| | | En Hij, **wakker geworden**, bestrafte de wind en de wilde wateren. | .6** |
| Joh. | 6:18 | en de zee **werd onstuimig**, daar er een harde wind woei. | .5/.[7] |
| 2Petr. | 1:13 | Ik acht het mijn plicht ... u door herinnering **wakker te houden**, | .3 |
| | 3:1 | in beide **tracht ik** uw zuiver besef door herinnering **wakker te houden**, | .1 |

## [1187II] διενθυμέομαι di-en-thumeomai

Het werkwoord *di-en-thumeomai* betekent 'nadenken'.
Vergelijk *1586 en-thumeomai* 'overdenken'.

.[1] διενθυμουμένου di-en-thumoumenou nadenkend (2 ev m/o; med)

Hand. 10:19 **terwijl** Petrus nog steeds over het gezicht **nadacht**, **

## [1187III] διεξέρχομαι di-ex-erchomai

Het werkwoord *di-ex-erchomai* betekent '(ergens doorheen en ergens uit) komen, te voorschijn komen'.

.[1] διεξελθοῦσα di-ex-elthousa erdoorheen uitkomend (1 ev v; aor)

Hand. 28:3 **kwam** er door de hitte een adder **uit en** beet zich vast aan zijn hand. **

## 1188 διέξοδος diexodos

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diexodos* betekent 'doorgang, uitgang, uitweg'.
Waarschijnlijk wordt met *diexodos* de plek bedoeld waar een weg de rand van een stad passeert en uitmondt in het open land. Het is een 'uitgang' van een stad, waar dikwijls de bedelaars zich ophouden.

.1 διεξόδους diexodous doorgangen (4)

Matt. 22:9 Gaat daarom naar de **kruispunten** der wegen en nodigt allen, die gij aantreft,

## 1189 διερμηνευτής dierm̄eneut̄es

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dierm̄eneut̄es* betekent 'vertolker'.
Het woord is afgeleid van het werkwoord *1190 di-erm̄eneuō* 'vertolken', en wordt in 1Cor.14:28 gebruikt voor degene die in de gemeente een 'tong' (in onze taal) uitlegt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διερμηνευτής | dierm̄eneut̄es | vertolker (1) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 14:28 | Is er echter geen **uitlegger**, dan moet men zwijgen in de gemeente, |

## 1190 διερμηνεύω di-erm̄eneuō

Het werkwoord *di-erm̄eneuō* betekent 'vertolken', d.w.z. (1) 'uitleggen, verklaren', en (2)'vertalen'.
Wanneer er bij het vertolken iets wordt weergegeven in andere, meer begrijpelijke woorden, spreken we van 'uitleggen' (zie Luc.24:27). Ook kan de vertolking hierin bestaan dat er overgezet wordt van de ene taal in de andere, en dan hebben we te maken met 'vertalen' (zie Hand.9:36).
In het geval van 'tongen' (zie *975 glōssa*), waarover Paulus in 1Cor.14 spreekt, zijn beide aspecten aan de orde: het doel is dat de boodschap uitgelegd wordt, maar er vindt daarbij ook overzetting in onze taal plaats.
Het woord is een samenstelling van *1878 herm̄eneuō* 'uitleggen; vertalen', en het voorvoegsel *dia-* (zie woord *1084*).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διερμηνεύουσιν | di-erm̄eneuousin | zij vertolken – vertolkend (3 mv m/o) |
| .2 | διερμηνεύῃ | di-erm̄eneuēi | (dat) hij vertolkt – jij wordt vertolkt (med) – (dat) jij vertolkt wordt (med) |
| .3 | διερμηνευέτω | di-erm̄eneuetō | hij moet vertolken! |
| .4 | διηρμήνευεν | di-ērm̄eneuen | hij vertolkte |
| .5 | διερμηνευομένη | di-erm̄eneuomenē | vertolkt wordend (1 ev v; med) |
| .[6] | διηρμήνευσεν | di-ērm̄eneusen | hij heeft vertolkt (aor) |
| .[7] | διερμήνευσεν | di-erm̄eneusen | hij heeft vertolkt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:27 | **Hij** ... **legde** hun **uit**, wat in al de Schriften op Hem betrekking had. | .4/.[6]/.[7] |
| Hand. | 9:36 | een discipelin, genaamd Tabita, hetgeen, **vertaald**, betekent Dorkas. | .5 |
| 1Cor. | 12:30 | Spreken soms allen in tongen? **Vertolken zij** soms allen? | .1 |
| | 14:5 | tenzij **hij** het ook **uitlegt**, zodat de gemeente stichting ontvangt. | .2 |
| | 14:13 | moet hij, die in een tong spreekt, bidden, dat **hij** het **moge uitleggen**. | .2 |
| | 14:27 | laten het er twee, ten hoogste drie zijn, ..., en **laat** één **uitleg geven**. | .3 |

## 1191 διέρχομαι di-erchomai

Het werkwoord *di-erchomai* betekent '(door ... heen) gaan, (door)gaan'.
Gewoonlijk geeft het voorvoegsel *dia-* aan dat men bij het gaan ergens doorheengaat. Wan-

neer er een lijdend voorwerp bij *di-erchomai* staat, geeft dat gewoonlijk het gebied aan waar men doorheengaat zonder er ook weer uit te gaan ('rondgaan in'), bv.: door Jericho 'gaan' zonder deze stad te verlaten (Luc.19:1); wanneer *di-erchomai* met een combinatie van *dia* met de tweede naamval wordt verbonden, geeft die tweede naamval aan, waar men ingaat en ook weer uitgaat, bv.: door het oog van de naald 'gaan' (Matt.19:24).

Op een aantal plaatsen is het niet duidelijk waar men doorheengaat; hier valt misschien te denken aan 'verdergaan' of 'rondgaan', bv.: Filippus 'gaat verder' van Asdod naar Caesarea (Hand.8:40), de dood 'gaat verder' van Adam naar alle mensen (Rom.5:12), de discipelen 'gaan rond' langs de dorpen (Luc.9:6).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διῆλθον | di-ēlthon | ik ben doorheengegaan (aor) – zij zijn doorheengegaan (aor) |
| .2 | διῆλθεν | di-ēlthen | hij is doorheengegaan (aor) |
| .3 | διῆλθον | di-ēlthon | zie 1 |
| .4 | διέλθω | di-elthō | (dat) ik doorheenga (aor) |
| .5 | διέλθωμεν | di-elthōmen | (dat) wij doorheengaan (aor) |
| .6 | διελθεῖν | di-elthein | doorheengaan (aor) |
| .7 | διελθών | di-elthōn | doorheengaand (1 ev m; aor) |
| .8 | διελθόντα | di-elthonta | doorheengaand (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .9 | διελθόντες | di-elthontes | doorheengaand (1 mv m; aor) |
| .10 | διεληλυθότα | di-elēluthota | doorheengegaan (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .11 | διέρχομαι | di-erchomai | ik ga doorheen (med) |
| .12 | διέρχεται | di-erchetai | hij gaat doorheen (med) |
| .13 | διέρχεσθαι | di-erchesthai | doorheengaan (med) |
| .14 | διερχόμενος | di-erchomenos | doorheengaand (1 ev m; med) |
| .15 | διερχόμενον | di-erchomenon | doorheengaand (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .16 | διήρχετο | di-ērcheto | hij ging doorheen (med) |
| .17 | διήρχοντο | di-ērchonto | zij gingen doorheen (med) |
| .18 | διελεύσεται | di-eleusetai | hij zal doorheengaan (med) |
| .[19] | διέρχωμαι | di-erchōmai | (dat) ik doorheenga (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:43 | **gaat hij** door dorre plaatsen om rust te zoeken, maar hij vindt die niet. | .12 |
| | 19:24 | het is gemakkelijker, **dat** een kameel **gaat** door het oog van een naald | .6°° |
| Marc. | 4:35 | Hij zeide tot hen op die dag ...: **Laten wij oversteken** naar de overkant. | .5 |
| | 10:25 | Het is gemakkelijker **dat** een kameel **gaat** door het oog ener naald, | .6˙˙ |
| Luc. | 2:15 | **Laten wij** dan naar Betlehem **gaan** om te zien hetgeen geschied is | .5 |
| | 2:35 | – en **door** uw eigen ziel **zal** een zwaard **gaan** –, | .18 |
| | 4:30 | Maar Hij **ging** midden tussen hen door **en** vertrok. | .7 |
| | 5:15 | Maar het gerucht over Hem **ging** steeds verder **rond** | .16 |
| | 8:22 | **Laten wij oversteken** naar de overkant van het meer; | .5 |
| | 9:6 | **Zij** gingen heen en **trokken** de dorpen langs, | .17 |
| | 11:24 | **gaat hij** door dorre plaatsen om rust te zoeken, | .12 |
| | 17:11 | En het geschiedde .... dat **Hij** dwars door Samaria en Galilea **trok**. | .16 |
| | 19:1 | En **Hij** kwam Jericho binnen en **ging erdoor**. | .16 |
| | 19:4 | hij ... klom in een wilde vijgeboom .... want Hij zou daar**langs komen**. | .13 |
| Joh. | 4:4 | En Hij moest door Samaria **gaan**. | .13 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:15 | opdat **ik** geen dorst heb en niet hierheen **behoef te gaan** om te putten. | .[19]'' |
| | 8:59 | SV Jezus ... ging uit de tempel, **gaande** door het midden van hen; | .7° |
| Hand. | 8:4 | **Zij** dan, die verstrooid werden, **trokken het land door**, | .3 |
| | 8:40 | en hij trok rond om het evangelie te prediken aan alle steden, | .14 |
| | | letterlijk: en **rondtrekkend** predikte hij het evangelie aan alle steden, | |
| | 9:32 | En het geschiedde, **toen** Petrus overal **rondreisde**, | .15 |
| | 9:38 | Kom zonder dralen tot ons. | .6 |
| | | letterlijk: Moge gij niet dralen met tot ons **te komen**. | |
| | 10:38 | **Hij is rondgegaan**, weldoende en genezende | .2 |
| | 11:19 | **Zij** dan ... **trokken verder** tot Fenicië, Cyprus en Antiochië toe, | .3 |
| | 11:22 | SV zij zonden Bárnabas uit, **dat hij het land doorging** tot Antiochië toe. | .6° |
| | 12:10 | **toen zij langs** de eerste en de tweede wacht **gegaan waren**, | .9 |
| | 13:6 | **na** het gehele eiland **doorgetrokken te zijn** tot aan Pafos, | .9 |
| | 13:14 | Doch zelf **gingen** zij van Perge **verder en** kwamen te Antiochië | .9 |
| | 14:24 | En **na een tocht door** Pisidië kwamen zij in Pamfylië; | .9 |
| | 15:3 | **Zij reisden** dan ... **door** Fenicië en Samaria, | .17 |
| | 15:41 | en **hij ging door** Syrië en Cilicië en versterkte de gemeenten. | .16 |
| | 16:6 | SV **toen zij** Frygië, en het land Galatië **doorgereisd hadden**, | .9°° |
| | | **zij gingen door** het Frygisch-Galatische land, | .3'' |
| | 17:23 | **toen ik door uw stad liep** en de voorwerpen uwer verering aanschouwde, | .14 |
| | 18:23 | ging hij weer weg **en doorreisde** ... het land van Galatië en Frygië | .14 |
| | 18:27 | toen hij naar Achaje wilde **oversteken**, moedigden de broeders hem ... aan | .6 |
| | 19:1 | dat Paulus, **na door** de bovenlanden **gereisd te zijn**, te Efeze kwam, | .8 |
| | 19:21 | nam Paulus zich voor door Macedonië ... naar Jeruzalem te reizen, | .7 |
| | | letterlijk: nam Paulus zich voor, Macedonië **doorgegaan zijnde**, ..., | |
| | 20:2 | **nadat hij** die streken **doorreisd** en hen uitvoerig toegesproken **had**, | .7 |
| | 20:25 | onder wie **ik rondgereisd heb** met de prediking van het Koninkrijk, | .1 |
| Rom. | 5:12 | zo **is** ook de dood tot alle mensen **doorgegaan**, | .2 |
| 1Cor. | 10:1 | dat onze vaderen allen onder de wolk waren, allen door de zee heen**gingen**, | .3 |
| | 16:5 | En ik zal tot u komen, wanneer **ik** Macedonië **doorgereisd ben**, | .4 |
| | | want **ik zal de reis door** Macedonië **doen**, | .11 |
| 2Cor. | 1:16 | en ik had over uw stad naar Macedonië willen **gaan**, | .6 |
| Hebr. | 4:14 | Daar wij nu een grote hogepriester hebben, **die** de hemelen **is doorgegaan**, | .10 |

## 1192 διερωτάω di-erōtaō

Het werkwoord *di-erōtaō* betekent 'vragen'.

Het voorvoegsel *dia-* geeft aan dat men bij het vragen als het ware door een bepaalde moeilijkheid heen dringt of dat men net zolang vraagt totdat men het (juiste) antwoord krijgt (vgl. *1084 dia* 'door ... heen' en *1882 erōtaō* 'vragen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διερωτήσαντες | di-erōtēsantes | vragend (1 mv m; aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 10:17 | **bij hun navraag naar** het huis van Simon |

| **1193** | **διετής** | **dietēs** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dietēs* betekent 'tweejarig'.
Vergelijk *1233 dis* 'tweemaal' en *1905 etos* 'jaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διετοῦς | dietous | tweejarig (2 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:16 | al de jongens van **twee jaar oud** en daar beneden | |

| **1194** | **διετία** | **dietia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dietia* betekent 'periode van twee jaar'.
Vergelijk *1193 dietēs* 'tweejarig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διετίαν | dietian | periode van twee jaar (4) |
| .2 | διετίας | dietias | periode van twee jaar (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:27 | toen de **termijn van twee jaar** voorbij was. | .2 |
| | 28:30 | hij bleef de volle **termijn van twee jaar** in zijn eigen gehuurde woning | .1 |

| **1195** | **διηγέομαι** | **di-ēgeomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-ēgeomai* betekent 'verhalen, vertellen'.
Vergelijk *2026 hēgeomai* 'voorgaan (o.a. in het spreken)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διηγούμενον | di-ēgoumenon | verhalend (4 ev m: med – 1/4 ev o: med) |
| .2 | διηγήσεται | di-ēgēsetai | hij zal verhalen (med) |
| .3 | διηγήσατο | di-ēgēsato | hij heeft verhaald (aor med) |
| .4 | διηγήσαντο | di-ēgēsanto | zij hebben verhaald (aor med) |
| .5 | διηγήσωνται | di-ēgēsōntai | (dat) zij verhalen (aor med) |
| .6 | διηγοῦ | di-ēgou | verhaal! (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 5:16 | die het hadden gezien, **verhaalden** hun, hoe het met de bezetene gegaan was | .4 |
| | 9:9 | dat **zij** iemand **zouden vertellen**, hetgeen zij gezien hadden. | .5 |
| Luc. | 8:39 | Keer terug naar uw huis en **verhaal** al wat God u gedaan heeft. | .6 |
| | 9:10 | En toen de apostelen teruggekeerd waren, **verhaalden zij** Hem alles, | .4 |
| Hand. | 8:33 | wie **zal** zijn afkomst **verhalen**? Want zijn leven wordt ... weggenomen. | .2 |
| | 9:27 | Maar Barnabas ... **verhaalde** hun, hoe hij onderweg de Here had gezien, | .3 |
| | 12:17 | En **hij** ... **verhaalde** hun, hoe de Here hem uit de gevangenis had geleid | .3 |
| Hebr. | 11:32 | de tijd zou mij ontbreken, **als ik ging verhalen** van Gideon, Barak, | .1 |

**1196** **διήγησις** **diēgēsis**

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diēgēsis* betekent 'verhaal'.

.1 διήγησιν diēgēsin verhaal (4)

Luc. 1:1 Aangezien velen getracht hebben een **verhaal** op te stellen

**1197** **διηνεκής** **diēnekēs**

Het bijvoeglijk naamwoord *diēnekēs* betekent 'doorlopend, voortdurend'.
In het NT komt *diēnekēs* alleen voor in de uitdrukking *eis to diēnekes* 'tot in het doorlopende', d.w.z.: 'voortdurend, voor altijd'.
Vergelijk *1199 dia-pherō* 'doorheen dragen'.

.1 διηνεκές diēnekes onafgebroken (1/4 ev o)

Hebr. 7:3 en, aan de Zoon van God gelijkgesteld, blijft hij priester voor altoos.
letterlijk: ..., blijft hij priester tot in het **onafgebrokene**
10:1 offeranden, die onafgebroken gebracht worden,
letterlijk: offeranden, die tot in het **onafgebrokene** gebracht worden,
10:12 deze echter is ... voor altijd gezeten aan de rechterhand van God,
letterlijk: deze echter is tot in het **onafgebrokene** gezeten ...
10:14 door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden.
letterlijk: ... heeft Hij tot in het **onafgebrokene** hen volmaakt, ...

**1198** **διθάλασσος** **dithalassos**

Het bijvoeglijk naamwoord *dithalassos* betekent 'met twee zeeën, tussen twee zeeën'.
De 'plaats met twee zeeën' van Hand.27:41 is blijkbaar een plaats waar twee zeeën (vgl. *2058 thalassa* 'zee') of twee stromingen in de zee elkaar ontmoeten en daardoor gevaar opleveren, bijvoorbeeld in de buurt van een zandbank of rif.

.1 διθάλασσον dithalasson tussen twee zeeën (4 ev m/v – 1/4 ev o)

Hand. 27:41 Maar zij kwamen terecht op een **uitstekende** bank

**1199** **διϊκνέομαι** **di-ikneomai**

Het werkwoord *di-ikneomai* betekent '(door ... heen) aankomen, doorkomen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διϊκνούμενος | di-iknoumenos | doorkomend (1 ev m; med) |

Hebr. 4:12 Want het woord Gods is levend ... en het dringt door.
letterlijk: Want het woord Gods is levend en **doordringend**,

## 1200 διΐστημι di-istēmi

Het werkwoord *di-istēmi* betekent (1) 'doen uiteenstaan, scheiding maken', en (2) 'uiteengaan, zich verwijderen; gaan staan tussen'.

De eerste betekenis treffen we aan als het woord met een lijdend voorwerp verbonden is (zie Hand.27:28). In de twee andere gevallen in het NT waar het werkwoord voorkomt hebben we te maken met de tweede betekenis, hetzij van plaats (zie Luc.24:51), hetzij van tijd (zie Luc.22:59).

Het woord is samengesteld uit *2208 histēmi* 'doen staan; staan', en het voorvoegsel *di-* in de betekenis '(tussen)door' (zie *1084 dia*). Vergelijk ook het hiervan afgeleide zelfstandig naamwoord *1153 diastēma* 'tussenruimte, interval'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διαστήσαντες | dia-stēsantes | doende uiteenstaan (1 mv m; aor) |
| .2 | διέστη | di-estē | hij ging staan tussen (aor) |
| .3 | διαστάσης | dia-stasēs | gaande staan tussen (2 ev v; aor) |

Luc. 22:59 En ongeveer een uur later verzekerde een ander en zeide: Inderdaad, .3
letterlijk: En **toen er** ongeveer een uur **tussen was gaan staan**, ...
24:51 En het geschiedde, terwijl Hij hen zegende, dat **Hij** van hen **scheidde**. .2
Hand. 27:28 en iets verder peilden zij vijftien vadem, .1
letterlijk: en een kleine afstand **tot tussenruimte makend** peilden zij ...

## 1201 διϊσχυρίζομαι di-ischurizomai

Het werkwoord *di-ischurizomai* betekent '(door een bepaalde moeilijkheid heen) blijven verzekeren, volhouden'.

Blijkens de relatie met *2211 ischuros* 'sterk' houdt *di-ischurizomai* in dat men 'zich sterkt' in een bepaalde mening.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διϊσχυρίζετο | di-ischurizeto | hij verzekerde (med) |

Luc. 22:59 En ongeveer een uur later **verzekerde** een ander en zeide: Inderdaad,
Hand. 12:15 Gij spreekt wartaal. Doch **zij bleef volhouden**, dat het zo was.

## 1202 δικαιοκρισία dikaiokrisia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dikaiokrisia* betekent 'rechtvaardig vonnis, rechtvaardig oordeel'.

Vergelijk *1203 dikaios* 'rechtvaardig' en *2604 krisis* 'oordeel'.

| .1 | δικαιοκρισίας | dikaiokrisias | rechtvaardig vonnis (2 ev – 4 mv) |
|---|---|---|---|

Rom. 2:5 de dag des toorns en der openbaring van het **rechtvaardig oordeel** Gods.

## 1203 δίκαιος dikaios

Het bijvoeglijk naamwoord *dikaios* betekent 'rechtvaardig, overeenstemmend met het recht'.

Het recht waarmee een rechtvaardige persoon (bv. Matt.25:37) of zaak (bv. 1Joh.3:12) in overeenstemming is bestaat allereerst in het recht van God (vergelijk hiervoor bv. Jer.5:4-5 en Zef.3:5). Want God Zelf is rechtvaardig (bv. Joh.17:25), spreekt rechtvaardige oordelen (bv. Openb.16:7), handelt ook rechtvaardig wanneer Hij mensen vergeeft die hun zonden belijden (zie 1Joh.1:9). Tegenover 'rechtvaardig' kan dan een woord voorkomen als *237 hamartōlos* 'zondig' (bv. Luc.15:7 en 1Petr.4:18).

De Rechtvaardige bij uitstek onder de mensen is Jezus (bv. Hand.7:52), en als zodanig is Hij om de zonden gestorven (zie 1Petr.3:18). Ook de gelovigen kunnen 'rechtvaardigen' genoemd worden (bv. Matt.23:49). Ze zijn dit echter niet uit zichzelf (zie Rom.3:10, een aanhaling uit Ps.14), maar 'door de gehoorzaamheid van Eén' (zie Rom.5:19, waar letterlijk staat: 'zullen ... zeer velen tot rechtvaardigen gesteld worden'); zie ook het oudtestamentische citaat in o.a. Rom.1:17 : 'de rechtvaardige zal uit het geloof leven'. Anderzijds heeft een gelovige, die zo rechtvaardig geworden is, wel de verplichting zich ook als een rechtvaardige te gedragen (zie 1Joh.3:7, en vgl. Fil.4:8).

Natuurlijk betekent *dikaios* ook 'rechtvaardig' in de zin van 'overeenstemmend met recht en wetten van mensen' (al of niet schriftelijk vastgelegd), waarbij de betekenisnuance in de buurt ligt van 'onschuldig'. Zo noemt de stadhouder Pilatus Jezus 'deze Rechtvaardige' (zie Matt.27:24), omdat hij constateert dat Diens zaak niet in strijd is met het recht, en spreekt Jezus Zelf over 'het rechtvaardige bloed', d.w.z. 'het bloed van een onschuldige' (zie Matt.23:35). In een andere situatie kan iets of iemand 'rechtvaardig' genoemd worden in de zin van 'billijk, eerlijk' (bv. Matt.20:4). Overigens sluiten de beide soorten recht elkaar natuurlijk niet uit, moet integendeel het recht van mensen niet in strijd zijn met het recht van God (vgl. Hand.4:19).

Het woord is afgeleid van *1210 dikē* 'recht; (gerechtelijke) uitspraak; straf', en staat vaak in tegenstelling met *81 adikos* 'onrechtvaardig'. Vergelijk ook *1204 dikaiosunē* 'rechtvaardigheid, gerechtigheid', en *1205 dikaioō* 'rechtvaardig maken'.

| .1 | δίκαιος | dikaios | rechtvaardig (1 ev m) |
|---|---|---|---|
| .2 | δίκαιε | dikaie | rechtvaardig (5 ev m) |
| .3 | δίκαιον | dikaion | rechtvaardig (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .4 | δικαίου | dikaiou | rechtvaardig (2 ev m/o) |
| .5 | δικαίῳ | dikaiōi | rechtvaardig (3 ev m/o) |
| .6 | δίκαιοι | dikaioi | rechtvaardig (1 mv m) |
| .7 | δικαίους | dikaious | rechtvaardig (4 mv m) |
| .8 | δικαίων | dikaiōn | rechtvaardig (2 mv m/v/o) |
| .9 | δικαίοις | dikaiois | rechtvaardig (3 mv m/o) |
| .10 | δικαία | dikaia | rechtvaardig (1 ev v) |
| .11 | δικαίαν | dikaian | rechtvaardig (4 ev v) |
| .12 | δικαίας | dikaias | rechtvaardig (2 ev v – 4 mv v) |
| .13 | δίκαιαι | dikaiai | rechtvaardig (1 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .14 | δίκαιον | dikaion | zie 3 |
| .15 | δίκαιον | dikaion | zie 3 |
| .16 | δίκαια | dikaia | rechtvaardig (1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:19 | Daar nu Jozef, haar man, **rechtschapen** was | .1 |
| | 5:45 | Hij ... laat het regenen over **rechtvaardigen** en onrechtvaardigen. | .7 |
| | 9:13 | want Ik ben niet gekomen om **rechtvaardigen** te roepen, maar zondaars. | .7 |
| | 10:41 | en wie een **rechtvaardige** ontvangt | .3 |
| | | als **rechtvaardige**, | .4 |
| | | zal het loon van een **rechtvaardige** ontvangen. | .4 |
| | 13:17 | Vele profeten en **rechtvaardigen** hebben begeerd te zien wat gij ziet, | .6 |
| | 13:43 | Dan zullen de **rechtvaardigen** stralen als de zon | .6 |
| | 13:49 | om de bozen uit het midden der **rechtvaardigen** af te zonderen, | .8 |
| | 20:4 | Gaat ook gij in de wijngaard en wat **billijk** is zal ik u geven. | .3 |
| | 20:7 | SV en zo wat **recht** is, zult gij ontvangen. | .14° |
| | 23:28 | Zo ook gij, van buiten schijnt gij de mensen wel **rechtvaardig**, | .6 |
| | 23:29 | gij huichelaars, want gij ... verfraait de gedenktekenen der **rechtvaardigen**, | .8 |
| | 23:35 | al het **rechtvaardige** bloed, dat vergoten werd op de aarde, | .14 |
| | | van het bloed van Abel, de **rechtvaardige**, tot het bloed van Zacharias, | .4 |
| | 25:37 | Dan zullen de **rechtvaardigen** Hem antwoorden, zeggende: Here, | .6 |
| | 25:46 | dezen zullen heengaan ...., maar de **rechtvaardigen** naar het eeuwige leven. | .6 |
| | 27:19 | Bemoei u toch niet met die **rechtvaardige**. | .5 |
| | 27:24 | SV Ik ben onschuldig aan het bloed van deze **Rechtvaardige**: | .4 |
| Marc. | 2:17 | Ik ben niet gekomen **rechtvaardigen** te roepen, maar zondaars. | .7 |
| | 6:20 | daar hij wist, dat hij een **rechtvaardig** en heilig man was: | .3 |
| Luc. | 1:6 | Zij waren beiden **rechtvaardig** voor God en leefden naar alle geboden | .6 |
| | 1:17 | om ... te keren ... de ongehoorzamen tot de gezindheid der **rechtvaardigen**, | .8 |
| | 2:25 | en deze man was **rechtvaardig** en vroom, | .1 |
| | 5:32 | Ik ben niet gekomen om **rechtvaardigen** te roepen, maar zondaars, | .7 |
| | 12:57 | En waarom ook oordeelt gij niet uit uzelf wat **recht** is? | .14 |
| | 14:14 | Want het zal u terugbetaald worden bij de opstanding der **rechtvaardigen**. | .8 |
| | 15:7 | meer dan over negenennegentig **rechtvaardigen**, | .9 |
| | 18:9 | sommigen, die van zichzelf vertrouwden, dat zij **rechtvaardig** waren | .6 |
| | 20:20 | zonden zij spionnen uit, die zich voordeden als **vrome mensen**, | .7 |
| | 23:47 | verheerlijkte hij God, zeggende: Inderdaad, deze mens was **rechtvaardig**! | .1 |
| | 23:50 | een man, genaamd Jozef, die raadsheer was, een goed en **rechtvaardig** man | .1 |
| Joh. | 5:30 | gelijk Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is **rechtvaardig**, | .10 |
| | 7:24 | Oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt met een **rechtvaardig** oordeel. | .11 |
| | 17:25 | **Rechtvaardige** Vader, de wereld kent U niet, maar Ik ken U, | .2 |
| Hand. | 3:14 | Doch gij hebt de Heilige en **Rechtvaardige** verloochend | .3 |
| | 4:19 | of het **recht** is voor God, meer aan u dan aan God gehoor te geven: | .14 |
| | 7:52 | die geprofeteerd hebben van de komst van de **Rechtvaardige**. | .4 |
| | 10:22 | Cornelius, een hoofdman, een **rechtvaardig** man en vereerder van God, | .1 |
| | 22:14 | De God onzer vaderen heeft u voorbestemd om ... de **Rechtvaardige** te zien | .3 |
| | 24:15 | dat er een opstanding van **rechtvaardigen** en onrechtvaardigen zal zijn. | .8 |
| Rom. | 1:17 | gelijk geschreven staat: De **rechtvaardige** zal uit geloof leven. | .1 |
| | 2:13 | want niet de hoorders der wet zijn **rechtvaardig** bij God, | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3:10 | gelijk geschreven staat: Niemand is **rechtvaardig**, ook niet één, | .1 |
| | 3:26 | zodat Hijzelf **rechtvaardig** is, ook als Hij hem rechtvaardigt, | .15 |
| | 5:7 | Want niet licht zal iemand voor een **rechtvaardige** sterven | .4 |
| | 5:19 | zullen ook ... zeer velen **rechtvaardigen** worden. | .6 |
| | 7:12 | en ook het gebod is heilig en **rechtvaardig** en goed. | .10 |
| Gal. | 3:11 | immers, de **rechtvaardige** zal uit geloof leven. | .1 |
| Ef. | 6:1 | Kinderen, weest uw ouders gehoorzaam [in de Here], want dat is **recht**. | .14 |
| Fil. | 1:7 | Zo van u allen te denken spreekt voor mij dan ook vanzelf, | .14 |
| | | letterlijk: Zo van u allen te denken is voor mij dan ook **terecht**, | |
| | 4:8 | al wat waar, al wat waardig, al wat **rechtvaardig** is, ..., bedenkt dat; | .16 |
| Col. | 4:1 | Heren, betracht jegens uw slaven recht en billijkheid; | .15 |
| | | letterlijk: Heren, betracht jegens uw slaven het **rechtvaardige** ... | |
| 2Thess. | 1:5 | een bewijs van het **rechtvaardige** oordeel Gods, | .12 |
| | 1:6 | indien het ... **recht** is bij God, ... verdrukking te vergelden, | .14 |
| 1Tim. | 1:9 | wel wetend, dat de wet niet gesteld is voor de **rechtvaardige**, | .5 |
| 2Tim. | 4:8 | welke te dien dage de Here, de **rechtvaardige** rechter, mij zal geven, | .1 |
| Tit. | 1:8 | met liefde voor wat goed is, bezadigd, **rechtvaardig**, vroom, ingetogen, | .3 |
| Hebr. | 10:38 | en mijn **rechtvaardige** zal uit geloof leven; | .1 |
| | 11:4 | hierdoor werd van hem getuigd, dat hij **rechtvaardig** was, | .1 |
| | 12:23 | en tot de geesten der **rechtvaardigen**, die de voleinding bereikt hebben, | .8 |
| Jac. | 5:6 | Gij hebt de **rechtvaardige** veroordeeld, ja vermoord; | .3 |
| | 5:16 | Het gebed van een **rechtvaardige** vermag veel, | .4 |
| 1Petr. | 3:12 | de ogen des Heren zijn op de **rechtvaardigen**, en zijn oren tot hun smeking, | .7 |
| | 3:18 | Want ook Christus is eenmaal om de zonden gestorven als **rechtvaardige** | .1 |
| | 4:18 | indien de **rechtvaardige** ternauwernood behouden wordt, | .1 |
| 2Petr. | 1:13 | Ik acht het mijn plicht ... u door herinnering wakker te houden, | .15 |
| | | letterlijk: Ik acht het **recht** u door herinnering wakker te houden, | |
| | 2:7 | de **rechtvaardige** Lot, die zwaar te lijden had onder de losbandige wandel | .3 |
| | 2:8 | – want deze **rechtvaardige** heeft, onder hen wonende, | .1 |
| | | dag aan dag zijn **rechtvaardige** ziel gekweld ... – | .11 |
| 1Joh. | 1:9 | Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en **rechtvaardig**, | .1 |
| | 2:1 | wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de **rechtvaardige**; | .3 |
| | 2:29 | Als gij weet, dat Hij **rechtvaardig** is, | .1 |
| | 3:7 | Wie de rechtvaardigheid doet, is **rechtvaardig**, | .1 |
| | | gelijk Hij **rechtvaardig** is; | .1 |
| | 3:12 | Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder **rechtvaardig**. | .16 |
| Openb. | 15:3 | **rechtvaardig** en waarachtig zijn uw wegen, Gij, Koning der volkeren! | .13 |
| | 16:5 | **Rechtvaardig** zijt Gij, die zijt en die waart, Gij Heilige, | .1 |
| | 16:7 | Ja, Here God, Almachtige, uw oordelen zijn waarachtig en **rechtvaardig**. | .13 |
| | 19:2 | want waarachtig en **rechtvaardig** zijn zijn oordelen, | .13 |
| | 22:11 | wie **rechtvaardig** is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; | .1 |

## 1204 δικαιοσύνη dikaiosunē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dikaiosunē* betekent 'rechtvaardigheid, gerechtigheid'.

Afgeleid van *1203 dikaios* 'rechtvaardig' geeft het woord eigenlijk het begrip 'rechtvaardig-

heid' weer, als eigenschap van personen of zaken die rechtvaardig zijn. Allereerst is rechtvaardigheid een eigenschap van God (bv. Rom.3:21-26), d.w.z. dat Gods handelen in overeenstemming met het recht is. Met deze rechtvaardigheid is Gods oordelen verbonden, terwijl daartegenover onze 'onrechtvaardigheid' (zie *80 adikia*) staat (zie Rom.3:5-6). Op andere plaatsen wordt het woord in tegenstelling gebruikt met *418 anomia* 'wetteloosheid' (bv. 2Cor.6:14).

Van Jezus wordt gezegd dat Hij rechtvaardigheid voor ons geworden is (zie 1Cor.1:30). Hij wilde 'alle gerechtigheid – in dat verband elke goddelijke instelling – vervullen' (zie Mat.3:15). 'Van de vrucht van gerechtigheid, welke door Jezus Christus is', kunnen mensen vervuld zijn (zie Fil.1:11), want iemands geloof wordt hem 'gerekend tot gerechtigheid' (zie Rom.4:5-6). Dit is de 'gerechtigheid des geloofs' (zie Rom.4:13, en vgl. 10:6). Anderzijds moet hij die rechtvaardig is ook rechtvaardigheid doen, zodat hij rechtvaardig is gelijk Jezus rechtvaardig is (zie 1Joh.3:7, en vgl. Mat.6:1 en 1Tim.6:11); de gelovigen moeten 'hun leden als wapenen der gerechtigheid ten dienste van God' stellen, niet 'als slaven ... van de zonde tot de dood', maar 'van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid' (zie Rom.6:13-20). Zo staat de gerechtigheid ook in zekere mate tegenover de dood.

Het woord kan verder 'rechtvaardigheid' overeenkomstig menselijke wetten aangeven: Paulus spreekt tegenover stadhouder Felix over rechtvaardigheid en het toekomstig oordeel, terwijl deze het recht niet handhaaft (zie Hand.24:25). Uiteraard behoort gerechtigheid in het wereldlijke en juridische vlak inbegrepen te zijn in de gerechtigheid des geloofs.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαιοσύνη | dikaiosunē | rechtvaardigheid (1) |
| .2 | δικαιοσύνην | dikaiosunēn | rechtvaardigheid (4) |
| .3 | δικαιοσύνης | dikaiosunēs | rechtvaardigheid (2) |
| .4 | δικαιοσύνῃ | dikaiosunēi | rechtvaardigheid (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:15 | want aldus betaamt het ons alle **gerechtigheid** te vervullen. | .2 |
| | 5:6 | Zalig die hongeren en dorsten naar de **gerechtigheid**, | .2 |
| | 5:10 | Zalig de vervolgden om der **gerechtigheid** wil, | .3 |
| | 5:20 | Ik zeg u: Indien uw **gerechtigheid** niet overvloedig is, | .1 |
| | 6:1 | Ziet toe, dat gij uw **gerechtigheid** niet doet voor de mensen, | .2'' |
| | 6:33 | Maar zoekt eerst Zijn Koninkrijk en Zijn **gerechtigheid** | .2 |
| | 21:32 | Want Johannes heeft u de weg der **gerechtigheid** gewezen | .3 |
| Luc. | 1:75 | Hem te dienen in heiligheid en **gerechtigheid** voor zijn aangezicht, | .4 |
| Joh. | 16:8 | zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van **gerechtigheid** | .3 |
| | 16:10 | van **gerechtigheid**, omdat Ik heenga tot de Vader en gij Mij niet langer ziet: | .3 |
| Hand. | 10:35 | onder elk volk is wie Hem vereert en **gerechtigheid** werkt, Hem welgevallig, | .2 |
| | 13:10 | Zoon des duivels, vol van allerlei list ...., vijand van alle **gerechtigheid**, | .3 |
| | 17:31 | waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen<br>letterlijk: waarop Hij de aardbodem in **rechtvaardigheid** zal oordelen | .4 |
| | 24:25 | toen hij sprak over **rechtvaardigheid** en ingetogenheid | .3 |
| Rom. | 1:17 | Want **gerechtigheid** Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, | .1 |
| | 3:5 | indien onze onrechtvaardigheid Gods **rechtvaardigheid** staaft, | .2 |
| | 3:21 | Thans is echter buiten de wet om **gerechtigheid** Gods openbaar geworden, | .1 |
| | 3:22 | en wel **gerechtigheid** Gods door het geloof in [Jezus] Christus, | .1 |
| | 3:25 | om zijn **rechtvaardigheid** te tonen, | .3 |
| | 3:26 | om zijn **rechtvaardigheid** te tonen, in de tegenwoordige tijd, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:3 | Abraham geloofde God en het werd hem tot **gerechtigheid** gerekend. | .2 |
| | 4:5 | Hem ..., die niet werkt, ... wordt zijn geloof gerekend tot **gerechtigheid**, | .2 |
| | 4:6 | aan wie God **gerechtigheid** toerekent zonder werken: | .2 |
| | 4:9 | Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot **gerechtigheid** gerekend. | .2 |
| | 4:11 | het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der **gerechtigheid** ... | .3 |
| | | ..., opdat hun [de] **gerechtigheid** zou worden toegerekend, | .2 |
| | 4:13 | maar door **gerechtigheid** des geloofs. | .3 |
| | 4:22 | Daarom [ook] werd het hem gerekend tot **gerechtigheid**. | .2 |
| | 5:17 | die de overvloed van genade en van de gave der **gerechtigheid** ontvangen, | .3 |
| | 5:21 | opdat ... zo ook de genade zou heersen door **rechtvaardigheid** | .3 |
| | 6:13 | en stelt uw leden als wapenen der **gerechtigheid** ten dienste van God. | .3 |
| | 6:16 | hetzij van de gehoorzaamheid tot **gerechtigheid**? | .2 |
| | 6:18 | vrijgemaakt van de zonde, zijt gij in dienst gekomen van de **gerechtigheid**. | .4 |
| | 6:19 | zo stelt nu uw leden ten dienste van de **gerechtigheid** tot heiliging. | .4 |
| | 6:20 | Want toen gij slaven waart der zonde, waart gij vrij van de **gerechtigheid**. | .4 |
| | 8:10 | maar de geest is leven vanwege de **gerechtigheid**. | .2 |
| | 9:28 | SV Want Hij voleindigt een zaak en snijdt ze af in **rechtvaardigheid**; | .4° |
| | 9:30 | heidenen, die geen **gerechtigheid** najaagden, | .2 |
| | | hebben **gerechtigheid** verkregen, | .2 |
| | | namelijk **gerechtigheid**, die uit geloof is; | .2 |
| | 9:31 | doch Israël, hoewel het een wet ter **gerechtigheid** najaagde, | .3 |
| | | SV is tot de wet der **rechtvaardigheid** niet gekomen. | .3° |
| | 10:3 | Want onbekend met Gods **gerechtigheid** | .2 |
| | | en trachtende hun eigen **gerechtigheid** te doen gelden, | .2° |
| | | hebben zij zich aan de **gerechtigheid** Gods niet onderworpen. | .4 |
| | 10:4 | tot **gerechtigheid** voor een ieder, die gelooft. | .2 |
| | 10:5 | De mens, die de **gerechtigheid** naar de wet doet, zal daardoor leven. | .2 |
| | 10:6 | de **gerechtigheid** uit het geloof spreekt aldus: Zeg niet in uw hart: | .1 |
| | 10:10 | want met het hart gelooft men tot **gerechtigheid** | .2 |
| | 14:17 | het Koninkrijk Gods bestaat ... in **rechtvaardigheid**, vrede en blijdschap, | .1 |
| 1Cor. | 1:30 | die ons van God is geworden: wijsheid, **rechtvaardigheid**, heiliging | .1 |
| 2Cor. | 3:9 | veel meer is de bediening, die **rechtvaardigheid** brengt, overvloedig | .3 |
| | 5:21 | opdat wij zouden worden **gerechtigheid** Gods in Hem. | .1 |
| | 6:7 | met de wapenen der **gerechtigheid** in de rechterhand en in de linkerhand; | .3 |
| | 6:14 | want wat heeft **gerechtigheid** gemeen met wetteloosheid, | .4 |
| | 9:9 | zijn **gerechtigheid** blijft in eeuwigheid. | .1 |
| | 9:10 | Hij ... zal ... het gewas uwer **gerechtigheid** doen opschieten, | .3 |
| | 11:15 | indien ook zijn dienaren zich voordoen als dienaren der **gerechtigheid**; | .3 |
| Gal. | 2:21 | indien er **gerechtigheid** door de wet is, | .1 |
| | 3:6 | en het is hem tot **gerechtigheid** gerekend. | .2 |
| | 3:21 | zou inderdaad uit een wet de **gerechtigheid** voortgekomen zijn. | .1 |
| | 5:5 | Wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de **gerechtigheid**, | .3 |
| Ef. | 4:24 | in waarachtige **gerechtigheid** en heiligheid. | .4 |
| | 5:9 | – want de vrucht des lichts bestaat in louter goedheid en **gerechtigheid** | .4 |
| | 6:14 | bekleed met het pantser der **gerechtigheid**, | .3 |
| Fil. | 1:11 | vervuld van de vrucht van **gerechtigheid**, welke door Jezus Christus is, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 3:6 | naar de **gerechtigheid** der wet onberispelijk. | .2 |
| | 3:9 | niet een eigen **gerechtigheid**, uit de wet, te bezitten, | .2 |
| | | maar de **gerechtigheid** door het geloof in Christus, | .2 |
| 1Tim. | 6:11 | doch jaag naar **gerechtigheid**, godsvrucht, geloof, liefde, volharding | .2 |
| 2Tim. | 2:22 | Schuw de begeerten der jeugd en jaag naar **gerechtigheid**, | .2 |
| | 3:16 | nuttig om te ... te verbeteren en op te voeden in de **gerechtigheid**, | .4 |
| | 4:8 | voorts ligt voor mij gereed de krans der **rechtvaardigheid**, | .3 |
| Tit. | 3:5 | niet om werken der **gerechtigheid**, die wij zouden gedaan hebben, | .4 |
| Hebr. | 1:9 | **Gerechtigheid** hebt Gij liefgehad en ongerechtigheid hebt Gij gehaat: | .2 |
| | 5:13 | ieder, die nog van melk leeft, heeft geen weet van de rechte prediking: | .3 |
| | | letterlijk: ieder ... heeft geen weet van het woord der **gerechtigheid**: | |
| | 7:2 | koning der **gerechtigheid**, vervolgens ook: koning van Salem, | .3 |
| | 11:7 | is hij een erfgenaam geworden der **gerechtigheid**, | .3 |
| | 11:33 | die door het geloof ... **gerechtigheid** geoefend ... hebben, | .2 |
| | 12:11 | een vreedzame vrucht, die bestaat in **gerechtigheid**. | .3 |
| Jac. | 1:20 | want de toorn van een man brengt geen **gerechtigheid** voor God voort. | .2 |
| | 2:23 | Abraham geloofde God en het werd hem tot **gerechtigheid** gerekend, | .2 |
| | 3:18 | Maar **gerechtigheid** is een vrucht, die in vrede wordt gezaaid | .3 |
| 1Petr. | 2:24 | opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de **gerechtigheid** zouden leven; | .4 |
| | 3:14 | Al moest gij lijden om de **gerechtigheid**, toch zijt gij zalig. | .2 |
| 2Petr. | 1:1 | de **gerechtigheid** van onze God en Heiland, Jezus Christus: | .4 |
| | 2:5 | Noach, de prediker der **gerechtigheid**, | .3 |
| | 2:21 | geen kennis verkregen te hebben van de weg der **gerechtigheid**, | .3 |
| | 3:13 | nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar **gerechtigheid** woont. | .1 |
| 1Joh. | 2:29 | erkent ...., dat een ieder, die de **rechtvaardigheid** doet, uit Hem geboren is. | .2 |
| | 3:7 | Wie de **rechtvaardigheid** doet, is rechtvaardig, gelijk Hij rechtvaardig is; | .2 |
| | 3:10 | een ieder, die de **rechtvaardigheid** niet doet, is niet uit God, | .2 |
| Openb. | 19:11 | en Hij velt vonnis en voert oorlog in **gerechtigheid**. | .4 |
| | 22:11 | wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer **rechtvaardigheid**; | .2** |

## 1205 δικαιόω dikaioō

Het werkwoord *dikaioō* betekent 'rechtvaardigen', d.w.z. (1) 'rechtvaardig maken', (2) 'als rechtvaardig erkennen', en (3) 'rechtvaardig verklaren of noemen'.

Soms wordt dit werkwoord, dat afgeleid is van het bijvoeglijk naamwoord *1203 dikaios* 'rechtvaardig', gebruikt met God als onderwerp (zie Rom.8:33), om aan te geven dat Hij de mensen zodanig verandert dat ze ook werkelijk rechtvaardig zijn geworden; vergelijk het werkwoord *27 hagiazō* 'heiligen', dat inhoudt dat God iemand heilig maakt (zie 1Cor.6:11, waar beide werkwoorden naast elkaar gebruikt worden, als tegenstelling tot het bijvoeglijk naamwoord *81 adikos* 'onrechtvaardig' in vs. 9). De vertaling 'rechtvaardigen' kan suggereren dat de mens alleen 'rechtvaardig gerekend' wordt; maar wanneer God mensen rechtvaardig maakt houdt dit in dat 'de oude mens', de zondige natuur, met Christus gekruisigd is, zodat Hij hen in een nieuwe, rechtvaardige staat brengt (zie Rom.6, vooral vs. 6-7). Deze betekenis vinden we op de meeste plaatsen in de brieven van Paulus waar het woord voorkomt, maar ontmoeten we ook in Luc.18:14 en Hand.13:39 (op deze laatste plaats is overigens Paulus aan het woord).

In een tekstverband van 'oordeel' is de betekenis 'als rechtvaardig erkennen, vrijspreken'

(bv. Matt.12:37). In teksten als Gal.2:16 en het al genoemde Hand.13:39 liggen de eerste twee woordbetekenissen tamelijk dicht bij elkaar, doordat de eerste de tweede omvat.

Tenslotte komt het woord ook voor als mensen zich over elkaar of over zichzelf uiten, in de zin van 'rechtvaardig verklaren, rechtvaardig noemen, gelijk geven' (bv. Luc.16:15 en Jac.2:21-25), en ook wanneer men over God of Zijn wijsheid spreekt (bv. Luc.7:29 en 35).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαιοῖ | dikaioi | hij rechtvaardigt – (dat) hij rechtvaardigt – jij wordt gerechtvaardigd (med) – (dat) jij gerechtvaardigd wordt (med) |
| .2 | δικαιοῦν | dikaioun | rechtvaardigen – rechtvaardigend (1/4 ev o) |
| .3 | δικαιῶν | dikaiōn | rechtvaardigend (1 ev m) |
| .4 | δικαιοῦντα | dikaiounta | rechtvaardigend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .5 | δικαιοῦντες | dikaiountes | rechtvaardigend (1 mv m) |
| .6 | δικαιώσει | dikaiōsei | hij zal rechtvaardigen |
| .7 | ἐδικαίωσεν | edikaiōsen | hij heeft gerechtvaardigd (aor) |
| .8 | ἐδικαίωσαν | edikaiōsan | zij hebben gerechtvaardigd (aor) |
| .9 | δικαιοῦται | dikaioutai | hij wordt gerechtvaardigd (med) |
| .10 | δικαιοῦσθε | dikaiousthe | jullie worden gerechtvaardigd (med) – wordt gerechtvaardigd! (med) |
| .11 | δικαιοῦσθαι | dikaiousthai | gerechtvaardigd worden (med) |
| .12 | δικαιούμενοι | dikaioumenoi | gerechtvaardigd wordend (1 mv m; med) |
| .13 | δικαιωθήσῃ | dikaiōthēsēi | jij zult gerechtvaardigd worden (pass) |
| .14 | δικαιωθήσεται | dikaiōthēsetai | hij zal gerechtvaardigd worden (pass) |
| .15 | δικαιωθήσονται | dikaiōthēsontai | zij zullen gerechtvaardigd worden (pass) |
| .16 | ἐδικαιώθη | edikaiōthē | hij is gerechtvaardigd (aor pass) |
| .17 | ἐδικαιώθητε | edikaiōthēte | jullie zijn gerechtvaardigd (aor pass) |
| .18 | δικαιωθῇς | dikaiōthēis | (dat) jij gerechtvaardigd wordt (aor pass) |
| .19 | δικαιωθῶμεν | dikaiōthōmen | (dat) wij gerechtvaardigd worden (aor pass) |
| .20 | δικαιωθήτω | dikaiōthētō | hij moet gerechtvaardigd worden! (aor pass) |
| .21 | δικαιωθῆναι | dikaiōthēnai | gerechtvaardigd worden (aor pass) |
| .22 | δικαιωθέντες | dikaiōthentes | gerechtvaardigd (1 mv m; aor pass) |
| .23 | δεδικαίωμαι | dedikaiōmai | ik ben gerechtvaardigd (med) |
| .24 | δεδικαίωται | dedikaiōtai | hij is gerechtvaardigd (med) |
| .25 | δεδικαιωμένος | dedikaiōmenos | gerechtvaardigd (1 ev m; med) |
| .[26] | δικαιῶσαι | dikaiōsai | rechtvaardigen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 11:19 | En de wijsheid **is gerechtvaardigd** op grond van haar werken. | .16 |
| | 12:37 | want naar uw woorden **zult gij gerechtvaardigd worden**. | .13 |
| Luc. | 7:29 | En toen al het volk dit hoorde, ..., **hebben zij** God **gerechtvaardigd**, | .8 |
| | 7:35 | En de wijsheid **is gerechtvaardigd** door al haar kinderen. | .16 |
| | 10:29 | hij wilde zich **rechtvaardigen** en zeide tot Jezus: En wie is mijn naaste? | .2/.[26] |
| | 16:15 | Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, letterlijk: Gij zijt het, **die** u **rechtvaardigt** voor de mensen, | .5 |
| | 18:14 | Deze keerde, in tegenstelling met de ander, **gerechtvaardigd** naar huis terug. | .25 |
| Hand. | 13:39 | ook van alles, waarvan **gij** niet **gerechtvaardigd** kondt **worden** | .21 |
| | | door de wet ..., **wordt** ieder, die gelooft, **gerechtvaardigd** door Hem. | .9 |
| Rom. | 2:13 | maar de daders der wet **zullen gerechtvaardigd worden**. | .15 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 3:4 | gelijk geschreven staat: Opdat **Gij gerechtvaardigd wordt** in uw woorden, | .18 |
| | 3:20 | dat uit werken der wet geen vlees voor Hem **gerechtvaardigd zal worden**. | .14 |
| | 3:24 | **en worden** om niet **gerechtvaardigd** uit zijn genade, | .12 |
| | 3:26 | ook **als Hij** hem **rechtvaardigt**, die uit het geloof in Jezus is. | .4 |
| | 3:28 | wij zijn van oordeel, **dat** de mens door geloof **gerechtvaardigd wordt**, | .11 |
| | 3:30 | Indien er namelijk één God is, die de besnedenen **rechtvaardigen zal** | .6 |
| | 4:2 | Want indien Abraham uit werken **gerechtvaardigd is**, dan heeft hij roem, | .16 |
| | 4:5 | die ... zijn geloof vestigt op Hem, **die** de goddeloze **rechtvaardigt**, | .4 |
| | 5:1 | Wij dan, **gerechtvaardigd** uit het geloof, hebben vrede met God | .22 |
| | 5:9 | zullen wij ..., thans door zijn bloed **gerechtvaardigd**, ... behouden worden | .22 |
| | 6:7 | want wie gestorven is, is **rechtens vrij** van de zonde. | .24 |
| | 8:30 | en die Hij geroepen heeft, dezen **heeft Hij** ook **gerechtvaardigd**; | .7 |
| | | en die **Hij gerechtvaardigd heeft**, dezen heeft Hij ook verheerlijkt. | .7 |
| | 8:33 | Wie zal uitverkorenen Gods beschuldigen? God is het, **die rechtvaardigt**; | .3 |
| 1Cor. | 4:4 | ik ben mij van niets bewust, maar daardoor **ben ik** niet **gerechtvaardigd**; | .23 |
| | 6:11 | maar **gij zijt gerechtvaardigd** door de naam van de Here Jezus Christus | .17 |
| Gal. | 2:16 | wetende, dat de mens niet **gerechtvaardigd wordt** uit werken der wet, ... | .9 |
| | | om gerechtvaardigd te worden uit het geloof in Christus ... | .19 |
| | | letterlijk: opdat **wij gerechtvaardigd worden** uit het geloof in Christus | |
| | | Want uit werken der wet **zal** geen vlees **gerechtvaardigd worden**. | .14 |
| | 2:17 | trachtende in Christus **gerechtvaardigd te worden**, | .21 |
| | 3:8 | die tevoren zag, dat God de heidenen uit geloof **rechtvaardigt**, | .1 |
| | 3:11 | En dat door de wet niemand voor God **gerechtvaardigd wordt**, is duidelijk: | .9 |
| | 3:24 | opdat **wij** uit geloof **gerechtvaardigd zouden worden**. | .19 |
| | 5:4 | Gij zijt los van Christus, als **gij** door de wet **gerechtigheid verwacht**; | .10 |
| 1Tim. | 3:16 | Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, **is gerechtvaardigd** door de Geest, | .16 |
| Tit. | 3:7 | opdat wij, **gerechtvaardigd** door zijn genade, erfgenamen zouden worden | .22 |
| Jac. | 2:21 | **Is** onze vader Abraham niet uit werken **gerechtvaardigd**, | .16 |
| | 2:24 | Gij ziet, dat een mens **gerechtvaardigd wordt** uit werken | .9 |
| | 2:25 | En **is** niet evenzo Rachab, de hoer, uit werken **gerechtvaardigd**, | .16 |
| Openb. | 22:11 | SV en die rechtvaardig is, dat **hij** nog **gerechtvaardigd worde**; | .20 |

## 1206 δικαίωμα dikaiōma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dikaiōma* betekent (1) 'rechtvaardigmaking', (2) '(rechtvaardig) oordeel, vrijspraak', (3) 'rechtvaardige daad', en (4) '(rechtvaardige) inzetting, voorschrift.'

Als afleiding van *1205 dikaioō* 'rechtvaardig maken; als rechtvaardig erkennen; rechtvaardig verklaren of noemen' geeft het woord allereerst aan het concrete resultaat van het rechtvaardig maken, de rechtvaardigmaking, en de rechtvaardige staat van de mens, die daardoor ontstaan is. Deze betekenis vinden we mogelijk in Openb.19:8, waar het fijne linnen van het bruiloftskleed genoemd wordt als symbool van de rechtvaardigmaking. Het meervoud 'rechtvaardigmakingen' in dit vers is waarschijnlijk te danken aan het woord 'heiligen', dat ermee verbonden is: 'dit fijne linnen zijn de (afzonderlijke) rechtvaardigmakingen der (afzonderlijke) heiligen'.

In meer juridische zin komt het woord voor als 'rechtvaardig oordeel' (zie Openb.15:4, en misschien Rom.1:32). In Rom.5:16 staat het woord tegenover *2336 katakrima* 'veroordeling'.

zodat er op die plaats een 'gunstig oordeel, vrijspraak' mee bedoeld is. In Rom.5:18 vormt het een tegenstelling met *3378 paraptōma* 'misstap, overtreding', waaruit blijkt dat het in deze context afgezwakt 'rechtvaardige daad' betekent, een woordbetekenis die eventueel ook in Openb.15:4 en 19:8 past.

Op de meeste plaatsen echter in het NT wordt het woord gebruikt in de betekenis die we ook vaak in LXX aantreffen '(rechtvaardige) inzetting, voorschrift', doorgaans in het meervoud (bv. Luc.1:6 en Hebr.9:1). In Rom.1:32 en 8:4 is het niet ondenkbaar dat het in algemene zin 'recht' betekent (zie SV).

Vergelijk ook *1208 dikaiōsis* 'rechtvaardigmaking' als handeling.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαίωμα | dikaiōma | rechtvaardigmaking (1/4) |
| .2 | δικαιώματος | dikaiōmatos | rechtvaardigmaking (2) |
| .3 | δικαιώματα | dikaiōmata | rechtvaardigmakingen (1/4) |
| .4 | δικαιώμασιν | dikaiōmasin | rechtvaardigmakingen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:6 | Zij ... leefden naar alle geboden en **eisen** des Heren, onberispelijk. | .4 |
| Rom. | 1:32 | hoewel zij de **rechtseis** van God kenden, | .1 |
| | 2:26 | indien de onbesnedene de **eisen** der wet in acht neemt, | .3 |
| | 5:16 | leidde ... de genadegave van vele overtredingen tot **rechtvaardiging**. | .1 |
| | 5:18 | komt het ook door één **daad van gerechtigheid** ... tot rechtvaardiging | .2 |
| | 8:4 | opdat de **eis** der wet vervuld zou worden in ons, | .1 |
| Hebr. | 9:1 | Nu had ook wel het eerste (verbond) **bepalingen** voor de eredienst | .3 |
| | 9:10 | SV Bestaande alleen in ... wassingen en **rechtvaardigmakingen** des vleses, | .4°° |
| | | daar zij met hun ... wassingen slechts **bepalingen** voor het vlees zijn, | .3'' |
| Openb. | 15:4 | omdat uw **gerichten** openbaar zijn geworden. | .3 |
| | 19:8 | want dit fijne linnen zijn de **rechtvaardige daden** der heiligen. | .3 |

## 1207 δικαίως dikaiōs

Het bijwoord *dikaiōs* betekent 'rechtvaardig, met recht, terecht'.

Dit bijwoord hoort bij het bijvoeglijk naamwoord *1203 dikaios* 'rechtvaardig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαίως | dikaiōs | rechtvaardig |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 23:41 | wij **terecht**, want wij ontvangen vergelding, naar wat wij gedaan hebben. |
| 1Cor. | 15:34 | Komt tot de rechte nuchterheid en zondigt niet langer. |
| | | letterlijk: Wordt nuchter, **zoals het behoort**, en zondigt niet langer. |
| 1Thess. | 2:10 | hoe ... **rechtvaardig** en onberispelijk wij ons bij u ... gedragen hebben. |
| Tit. | 2:12 | zodat wij ... bezadigd, **rechtvaardig** en godvruchtig in deze wereld leven, |
| 1Petr. | 2:23 | die ... het overgaf aan Hem, die **rechtvaardig** oordeelt; |

## 1208 δικαίωσις dikaiōsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dikaiōsis* betekent 'rechtvaardigmaking'.

Dit woord, afgeleid van *1205 dikaioō* 'rechtvaardig maken', geeft de handeling van het recht-

vaardig maken aan (bv. Rom.4:25).

Vergelijk ook *1206 dikaiōma* 'rechtvaardigmaking' als concreet resultaat.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαίωσιν | dikaiōsin | rechtvaardigmaking (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 4:25 | die is ... opgewekt om onze **rechtvaardiging**. |
| | 5:18 | komt het ook door één daad van gerechtigheid ... tot **rechtvaardiging** |

---

**1209 δικαστής dikastēs**

---

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dikastēs* betekent 'rechter'.

Als we dit woord met *2606 kritēs* 'beoordeler, rechter' vergelijken kunnen we zeggen dat het eerste woord iemand aangeeft die de functie van rechter uitoefent en officieel rechtspreekt, terwijl het laatste woord algemener is, iemand die (be)oordeelt, zonder dat hij noodzakelijk rechter is.

Het woord is afgeleid van *dikazō* 'rechtspreken (over), (als rechter) beoordelen', dat niet in het NT voorkomt. Vergelijk *1203 dikaios* 'rechtvaardig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δικαστήν | dikastēn | rechter (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:14 | Mens, wie heeft Mij tot **rechter** of scheidsman over u aangesteld? | °° |
| Hand. | 7:27 | Wie heeft u tot overste en **rechter** over ons aangesteld? | |
| | 7:35 | Wie heeft u tot overste en **rechter** aangesteld. | |

---

**1210 δίκη dikē**

---

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dikē* betekent (1) 'recht' (2) 'rechtspraak, gerechtelijke uitspraak', en (3) '(rechtvaardige) straf of boete'.

De eerste betekenis vinden we alleen in Hand.28:4, waar heidenen het woord gebruiken voor de personificatie van het recht of de straffende gerechtigheid, te vergelijken met ons 'Vrouwe Justitia'. De tweede treffen we aan in Hand.25:15, waar sommige handschriften ook lezen *231811 katadikē* 'veroordeling'.

De laatste betekenis houdt het concrete uitvloeisel in van de gerechtelijke uitspraak, de 'straf' (zie 2Thess.1:9 en Jud.7), in beide gevallen opgelegd door God.

Vergelijk het hiervan afgeleide bijvoeglijk naamwoord *1203 dikaios* 'overeenstemmend met het recht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίκη | dikē | straf (1) |
| .2 | δίκην | dikēn | straf (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 25:15 | en wiens **veroordeling** zij verzochten. | .2°° |
| | 28:4 | die de **wraakgodin** niet wil laten leven, nu hij aan de zee ontkomen is. | .1 |
| 2Thess. | 1:9 | Dezen zullen boeten met een eeuwig verderf. | .2 |
| | | letterlijk: Dezen zullen **als straf** lijden een eeuwig verderf. | |
| Jud. | 7 | zoals Sodom en Gomorra ... daar liggen ... onder een **straf** van eeuwig vuur. | .2 |

| **1211** | **δίκτυον** | **diktuon** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *diktuon* betekent '(vissers)net'.
Vergelijk *260 amphiblēstron* 'werpnet'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίκτυον | diktuon | net (1/4) |
| .2 | δίκτυα | diktua | netten (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:20 | Zij nu lieten terstond hun **netten** liggen en volgden Hem. | .2 |
| | 4:21 | terwijl ze bezig waren hun **netten** in orde te brengen, | .2 |
| Marc. | 1:18 | En zij lieten terstond hun **netten** liggen en volgden Hem. | .2 |
| | 1:19 | terwijl dezen bezig waren in het schip hun **netten** in orde te brengen. | .2 |
| Luc. | 5:2 | De vissers waren eruit gegaan en spoelden de **netten**. | .2 |
| | 5:4 | Ga naar diep water en zet uw **netten** uit om te vissen. | .2 |
| | 5:5 | SV doch op Uw woord zal ik het **net** uitwerpen | .1°° |
| | | maar op uw woord zal ik de **netten** uitzetten. | .2'' |
| | 5:6 | SV en hun **net** scheurde | .1°° |
| | | en hun **netten** dreigden te scheuren. | .2'' |
| Joh. | 21:6 | Hij nu zeide tot hen: Werpt uw **net** uit aan de rechterzijde van het schip | .1 |
| | 21:8 | en zij sleepten het **net** met de vissen. | .1 |
| | 21:11 | Simon Petrus ging aan boord en sleepte het **net** aan land,... | .1 |
| | | en hoewel er zovele waren, scheurde het **net** niet. | .1 |

| **1212** | **διλόγος** | **dilogos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dilogos* betekent 'twee (verschillende) dingen zeggend, met twee monden (of tongen) sprekend'.
Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal' en *2718 logos* 'woord'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διλόγους | dilogous | met twee tongen sprekend (4 mv m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Tim. | 3:8 | Evenzo moeten de diakenen waardig zijn, niet **met twee tongen sprekende**, |

| **1213** | **διό** | **dio** |
|---|---|---|

Het bijwoord *dio* (samengesteld uit het voorzetsel *dia* 'om, wegens' en het betrekkelijk voornaamwoord *ho* 'wat') betekent 'waarom, om welke reden'.
We treffen het woord *dio* bijvoorbeeld aan in Matt.27:8. De priesters kochten met de zilverlingen van Judas een stuk land dat ging dienen als begraafplaats voor vreemdelingen, 'om welke reden' dat land bloedakker heet. Het is echter gebruikelijk hier en op de meeste andere plaatsen een nieuwe zin te beginnen en aan het begin daarvan *dio* te vertalen met 'daarom'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διό | dio | waarom |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 27:8 | **Daarom** heet dat land Bloedakker, tot heden toe. |
| Luc. | 1:35 | **daarom** zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon Gods genoemd worden. |
| | 7:7 | **daarom** heb ik ook mijzelf niet waardig geacht tot U te komen, |
| Hand. | 10:29 | **Daarom** ben ik ook zonder tegenspreken op uw uitnodiging gekomen. |
| | 13:35 | **en daarom** zegt Hij ook in een andere psalm: |
| | 15:19 | **Daarom** ben ik van oordeel, dat men hen ... niet verder moet lastig vallen, |
| | 20:26 | **Daarom** verklaar ik u op de dag van heden, dat ik rein ben van aller bloed; |
| | 20:31 | Waakt **dan** en herinnert u, dat ik ... niet heb opgehouden |
| | 24:26 | **Dit was** ook **de reden, dat** hij hem telkens weer liet komen |
| | 25:26 | **daarom** heb ik hem vóór u laten komen, en voornamelijk vóór ú, |
| | 26:3 | **daarom** verzoek ik u mij geduldig te willen aanhoren. |
| | 27:25 | **Daarom**, mannen, houdt moed, want dit vertrouwen heb ik op God, |
| | 27:34 | **Daarom** spoor ik u aan voedsel te nemen, want dit is goed voor uw redding; |
| Rom. | 1:24 | **Daarom** heeft God hen in hun hartstochten overgegeven aan onreinheid, |
| | 2:1 | **Daarom** zijt gij, o mens, wie gij ook zijt, niet te verontschuldigen, |
| | 4:22 | **Daarom** [ook] werd het hem gerekend tot gerechtigheid. |
| | 9:32 | Waarom niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof, |
| | 13:5 | **Daarom** is het nodig zich te onderwerpen, niet slechts om de toorn, |
| | 15:7 | **Daarom**, aanvaardt elkander, zoals ook Christus ons aanvaard heeft |
| | 15:22 | **Daarom** werd ik dan ook herhaaldelijk verhinderd tot u te komen. |
| 1Cor. | 12:3 | **Daarom** maak ik u bekend, dat niemand, door de Geest Gods sprekende, zegt: |
| | 14:13 | **Derhalve** moet hij, die ... spreekt, bidden, dat hij het moge uitleggen. |
| 2Cor. | 1:20 | **daarom** is ook door Hem het: Amen, tot eer van God door ons. |
| | 2:8 | **Daarom** spoor ik u aan te besluiten hem liefde te betonen, |
| | 4:13 | gelijk geschreven staat: Ik heb geloofd, **daarom** heb ik gesproken, geloven ook wij, **en daarom** spreken wij ook. |
| | 4:16 | **Daarom** verliezen wij de moed niet, |
| | 5:9 | **Daarom** stellen wij er een eer in ... Hem welgevallig te zijn. |
| | 6:17 | **Daarom** gaat weg uit hun midden, en scheidt u af, spreekt de Here, |
| | 12:7 | **Daarom** is mij ... een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, |
| | 12:10 | **Daarom** heb ik een welbehagen in zwakheden, smaadheden, noden, |
| Gal. | 4:31 | **Daarom**, broeders, zijn wij geen kinderen ener slavin, |
| Ef. | 2:11 | Bedenkt **daarom** ... (12) dat gij te dien tijde zonder Christus waart, |
| | 3:13 | **Daarom** verzoek ik u met aandrang, de moed niet op te geven |
| | 4:8 | **Daarom** heet het: opgevaren ... voerde Hij krijgsgevangenen mede, |
| | 4:25 | Legt **daarom** de leugen af en spreekt waarheid, ieder met zijn naaste, |
| | 5:14 | **Daarom** heet het: Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, |
| Fil. | 2:9 | **Daarom** heeft God Hem ook uitermate verhoogd |
| 1Thess. | 2:18 | SV **Daarom** hebben wij tot u willen komen, |
| | 3:1 | **Daarom** hebben wij ... besloten alleen te Athene achter te blijven, |
| | 5:11 | Vermaant **daarom** elkander en bouwt elkander op, gelijk gij dit ook doet. |
| Fil. | 8 | **Daarom**, al zou ik volle vrijmoedigheid in Christus hebben |
| Hebr. | 3:7 | **Daarom**, gelijk de Heilige Geest zegt: Heden, indien gij zijn stem hoort, |
| | 3:10 | **daarom** heb Ik een afkeer gekregen van dit geslacht en Ik heb gezegd: |
| | 6:1 | Laten wij **daarom** het eerste onderwijs aangaande Christus laten rusten |
| | 10:5 | **Daarom** zegt Hij ...: Slachtoffer en offergave hebt Gij niet gewild, |
| | 11:12 | **Daarom** zijn er dan ook uit één man ... voortgekomen als de sterren |

| | | |
|---|---|---|
| | 11:16 | **Daarom** schaamt God Zich voor hen niet hun God te heten, |
| | 12:12 | Heft **dan** de slappe handen op en strekt de knikkende knieën, |
| | 12:28 | Laten wij **derhalve** ... dankbaar zijn en hierdoor God vereren |
| | 13:12 | **Daarom** heeft ook Jezus ... buiten de poort geleden. |
| Jac. | 1:21 | Legt **dus** af alle vuilheid en alle uitwas van boosheid |
| | 4:6 | **Daarom** heet het: God wederstaat de hoogmoedigen, |
| 1Petr. | 1:13 | Omgordt **dus** de lendenen van uw verstand, weest nuchter, |
| | 2:6 | **Daarom** staat er in een schriftwoord: Zie, Ik leg in Sion een ... hoeksteen, |
| 2Petr. | 1:10 | Beijvert u **daarom** des te meer ... uw roeping en verkiezing te bevestigen; |
| | 1:12 | **Daarom** zal het steeds mijn voornemen zijn u hieraan te herinneren, |
| | 3:14 | **Daarom**, geliefden, beijvert u in deze verwachting, onbevlekt ... te blijken |

## 1214 διοδεύω di-odeuō

Het werkwoord *di-odeuō* betekent 'zijn weg nemen (door ... heen), (doorheen)reizen'.

Een lijdend voorwerp bij *di-odeuō* om aan te geven waar men doorheen of langs reist, kán voorkomen (vgl. Hand.17:1), maar is niet verplicht (vgl. Luc.8:1).

Vergelijk *3080 hodeuō* 'op weg zijn, reizen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διώδευεν | di-ōdeuen | hij reisde |
| .2 | διοδεύσαντες | di-odeusantes | reizende (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 8:1 | het geschiedde ..., dat **Hij** van stad tot stad en van dorp tot dorp **trok**, | .1 |
| Hand. | 17:1 | **hun weg nemende over** Amfipolis en Apollonia, kwamen zij te Tessalonica, | .2 |

## 1215 διόπερ dioper

Het bijwoord *dioper* betekent 'waarom juist'.

Het woordje *per* dat het voorafgaande woord benadrukt (in dit geval *1213 dio* 'om welke reden, waarom'), wordt in het NT gewoonlijk aan het voorafgaande woord vast geschreven. Net als *dio* wordt *dioper* meestal vertaald met 'daarom' in plaats van 'waarom'. De nadruk kan men aangeven met een klemtoon ('dáárom') of met een extra woord ('daarom juist' of 'daarom dan').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διόπερ | dioper | waarom juist |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 8:13 | **Daarom** ... wil ik in eeuwigheid geen vlees meer eten, |
| | 10:14 | **Daarom dan**, mijn geliefden, ontvlucht de afgoderij! |
| | 14:13 | **Derhalve** moet hij, die ... spreekt, bidden, dat hij het moge uitleggen. |

## [1216] διόρθωμα diorthōma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *diorthōma* betekent 'rechtzetting, verbetering'.

Afgeleid van het niet in het NT voorkomende werkwoord *di-orthoō* '(volledig) recht maken; rechtzetten, verbeteren' (vergelijk het bijvoeglijk naamwoord *3200 orthos* 'recht', en *1084 dia*)

geeft het woord een concrete, werkelijk aangebrachte rechtzetting of verbetering aan.
Vergelijk ook *1217 diorthōsis* 'rechtzetting, herstelling' als handeling.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | διορθωμάτων | diorthōmatōn | rechtzettingen (2) |

Hand. 24:3 en dat er **verbeteringen** voor dit volk tot stand komen door uw beleid. ··

| 1217 | διόρθωσις | diorthōsis |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *diorthōsis* betekent 'rechtzetting, herstelling'.
Het woord wordt gebruikt voor de handeling van het rechtzetten of herstellen. Vergelijk *1216 diorthōma* 'rechtzetting, verbetering' als concreet resultaat.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διορθώσεως | diorthōseōs | rechtzetting (2) |

Hebr. 9:10 daar zij ... bepalingen ... zijn, opgelegd tot de tijd van het **herstel**.

| 1218 | διορύσσω | di-orussō |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-orussō* betekent 'doorgraven, inbreken (in)'.
Met een vierde naamval kan vermeld worden waarin men inbreekt, bv. een huis (Matt.24:43, Luc.12:39).
Vergelijk *3219 orussō* 'graven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διορύσσουσιν | di-orussousin | zij breken in – inbrekend (3 mv m/o) |
| .2 | διορυγῆναι | di-orugēnai | ingebroken worden (aor pass) |
| .[3] | διορυχθῆναι | di-oruchthēnai | ingebroken worden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:19 | waar mot en roest ze ontoonbaar maakt en waar dieven **inbreken** en stelen; | .1 |
| | 6:20 | waar noch mot ... ze ontoonbaar maakt en waar geen dieven **inbreken** | .1 |
| | 24:43 | hij zou gewaakt hebben en in zijn huis niet hebben laten **inbreken**. | .2/.[3] |
| Luc. | 12:39 | hij zou in zijn huis niet hebben laten **inbreken**. | .2/.[3] |

| 1219 | διότι | dioti |
|---|---|---|

Het voegwoord *dioti* betekent (1) 'omdat, want' en (2) 'waarom, (en) daarom'.
Op de meeste plaatsen in het NT betekent *dioti* 'omdat, want'; de betekenis '(en) daarom' (vgl. *1213 dio* 'waarom, (en) daarom') wijst men aan in Hand.13:35 en 20:26, en ook wel in 1Petr.2:6. In Rom.8:21 wordt *ep' helpidi dioti* 'in hoop, omdat' ook wel opgevat als 'in de hoop dat'.
Vergelijk *3237 hoti* 'dat'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διότι | dioti | omdat |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:13 | Wees niet bevreesd, Zacharias, **want** uw gebed is verhoord | |
| | 2:7 | **omdat** voor hen geen plaats was in de herberg. | |
| | 21:28 | richt u op en heft uw hoofden omhoog, **want** uw verlossing genaakt. | |
| Hand. | 10:20 | reis, zonder bezwaar te maken, met hen mede, **want** Ik heb hen gezonden. | |
| | 13:35 | **en daarom** zegt Hij ...: Gij zult uw Heilige geen ontbinding doen zien. | ** |
| | 17:31 | **omdat** Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij ... zal oordelen | |
| | 18:10 | **want** Ik ben met u en niemand zal het op u toeleggen om u kwaad te doen, **want** Ik heb veel volk in deze stad. | |
| | 20:26 | **Daarom** verklaar ik u op de dag van heden, dat ik rein ben van aller bloed; | ** |
| | 22:18 | **want** zij zullen van u geen getuigenis over Mij aannemen. | |
| Rom. | 1:19 | **daarom dat** hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, | |
| | 1:21 | **Immers**, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt | |
| | 3:20 | **daarom, dat** uit werken der wet geen vlees ... gerechtvaardigd zal worden, | |
| | 8:7 | **Daarom dat** de gezindheid van het vlees vijandschap is tegen God; | |
| | 8:21 | **omdat** ook de schepping zelf ... zal bevrijd worden | ** |
| 1Cor. | 15:9 | **omdat** ik de gemeente Gods vervolgd heb. | |
| Gal. | 2:16 | **Want** uit werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden. | oo |
| Fil. | 2:26 | **omdat** gij gehoord hadt, dat hij ziek was. | |
| 1Thess. | 2:8 | **daarom, dat** gij ons lief geworden waart. | |
| | 2:18 | ik, Paulus, heb **namelijk** een en andermaal tot u willen komen, | ** |
| | 4:6 | **want** de Here is een wreker van dit alles, | |
| Hebr. | 11:5 | hij werd niet meer gevonden, **want** God had hem weggenomen. | |
| | 11:23 | **omdat** zij zagen, dat hij een schoon kind was, | |
| Jac. | 4:3 | (Of,) gij bidt wel, maar gij ontvangt niet, **doordat** gij verkeerd bidt, | |
| 1Petr. | 1:16 | er staat **immers** geschreven: Weest heilig, want Ik ben heilig. | |
| | 1:24 | **Want**: Alle vlees is als gras en al zijn heerlijkheid als een bloem | |
| | 2:6 | **Daarom** staat er in een schriftwoord: Zie, Ik leg in Sion een ... hoeksteen, | ** |

## 1220 διπλοῦς diplous

Het bijvoeglijk naamwoord *diplous* betekent 'tweevoudig, dubbel'.

De vergrotende trap *diploteros*, letterlijk 'dubbeler', geven we in het Nederlands het beste weer met 'tweemaal groter, tweemaal meer'.

Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διπλῆς | diplēs | dubbel (2 ev v) |
| .2 | διπλοῦν | diploun | dubbel (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | διπλᾶ | dipla | dubbel (1/4 mv o) |
| .4 | διπλότερον | diploteron | tweemaal groter (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:15 | maakt gij van hem een kind der hel, **tweemaal zo erg** als gij het zelf zijt. | .4 |
| 1Tim. | 5:17 | De oudsten, die goede leiding geven, komt **dubbel** eerbewijs toe, | .1 |
| Openb. | 18:6 | en geeft haar **dubbel** naar haar werken; | .3 |
| | | mengt haar het **dubbele** in de beker, die zij gemengd heeft; | .2 |

| 1222 | διπλόω | diploō |
|---|---|---|

Het werkwoord *diploō* betekent 'verdubbelen'.
De combinatie *diploō ta dipla* 'het dubbele verdubbelen' in Openb. 18:6 betekent iets als 'het dubbele vaststellen'.

.1 διπλώσατε diplōsate verdubbelt! (aor)

Openb.18:6 en geeft haar dubbel naar haar werken;
letterlijk: en **verdubbelt** haar het dubbele naar haar werken;

| 1223 | δίς | dis |
|---|---|---|

Het bijwoord *dis* betekent 'tweemaal'.
De zegswijze *hapax kai dis* 'eenmaal en tweemaal' wil zeggen 'een- en andermaal, een paar maal' (bv. Fil.4:16). Een tweede naamval bij *dis* kan de periode aangeven waarbinnen het 'tweemaal' geldt, bv. 'tweemaal per week' (Luc.18:12).
Het woord is verwant met *1274 duo* 'twee'.

.1 δίς dis tweemaal

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 14:30 | voordat de haan **tweemaal** kraait, zult gij Mij driemaal verloochenen. |
| | 14:72 | Eer de haan **tweemaal** gekraaid heeft, zult gij Mij driemaal verloochenen. |
| Luc. | 18:12 | ik vast **tweemaal** per week, ik geef tienden van al mijn inkomsten. |
| Fil. | 4:16 | ook te Tessalonica hebt gij mij een en **andermaal** ondersteuning gezonden. |
| 1Thess. | 2:18 | ik, Paulus, heb namelijk een en **andermaal** tot u willen komen, |
| Jud. | 12 | **tweemaal** gestorven zijn zij en ontworteld; |

| [1223II] | δισμυριάς | dismurias |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dismurias* betekent 'dubbel tienduizendtal, twintigduizendtal'.
De combinatie *dismuriades muriadōn* 'dubbele tienduizendtallen van tienduizendtallen' (Openb.9:16) wil zeggen 'tweehonderd miljoen'.
Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal' en *2973 murias* 'tienduizendtal'.

.[1] δισμυριάδες dismuriades twintigduizendtallen (1)

Openb. 9:16 het getal ... was **tweemaal tienduizend** tienduizendtallen;

| **1224** | **διστάζω** | **distazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *distazō* betekent 'een dubbel standpunt innemen, in tweestrijd zijn, twijfelen'.
Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal' en de stam *sta-* van *2208 histēmi* 'doen staan; staan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδίστασας | edistasas | jij hebt getwijfeld (aor) |
| .2 | ἐδίστασαν | edistasan | zij hebben getwijfeld (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:31 | Kleingelovige, waarom **zijt gij gaan twijfelen**? | .1 |
| | 28:17 | En toen zij Hem zagen, aanbaden zij, maar sommigen **twijfelden**. | .2 |

| **1225** | **δίστομος** | **distomos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *distomos* betekent 'dubbelsnijdend, tweesnijdend'.
Een tweesnijdend zwaard of mes heeft een lemmet met twee scherpe zijden in plaats van een scherpe en een botte zijde.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίστομος | distomos | tweesnijdend (1 ev m/v) |
| .2 | δίστομον | distomon | tweesnijdend (4 ev m/v – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 4:12 | Want het woord Gods is ... scherper dan enig **tweesnijdend** zwaard | .2 |
| Openb. | 1:16 | en uit zijn mond kwam een **tweesnijdend** scherp zwaard; | .1 |
| | 2:12 | Dit zegt Hij, die het **tweesnijdende** scherpe zwaard heeft: | .2 |
| | 19:15 | uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmede de heidenen te slaan. | .1 * |

| **1226** | **δισχίλιοι** | **dischilioi** |
|---|---|---|

Het hoofdtelwoord *dischilioi* betekent 'tweeduizend'.
Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal' en *4824 chilioi* 'duizend'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δισχίλιοι | dischilioi | tweeduizend (1 m) |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 5:13 | en de kudde, ongeveer **tweeduizend**, stormde langs de helling de zee in |

| **1227** | **διϋλίζω** | **di-ulizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *di-ulizō* betekent 'zeven, ziften, filtreren'.
De combinatie 'een mug ziften' wil zeggen: 'bij het zeven (van bijvoorbeeld wijn) een mug in de zeef overhouden'. In overdrachtelijke zin wil dit zeggen: 'kleine onzuiverheden of onjuistheden niet laten passeren of kunnen goedkeuren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διϋλίζοντες | diulizontes | ziftend (1 mv m) |

Matt. 23:24 Gij blinde wegwijzers, **die** de mug **uitzift**, maar de kameel doorzwelgt.

| 1228 | διχάζω | dichazō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dichazō* betekent 'in tweeën delen'.

In Matt.10:35 komt *dichazō* voor in de overdrachtelijke betekenis 'in twee partijen verdelen, tweedracht veroorzaken (bij)'.

Vergelijk het niet in het NT voorkomende bijwoord *dicha* 'in tweeën' (vgl. *1223 dis* 'tweemaal').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διχάσαι | dichasai | moge hij in tweeën delen (aor) – in tweeën delen (aor) |

Matt. 10:35 Ik ben gekomen **om tweedracht te brengen tussen** een man en zijn vader

| 1229 | διχοστασία | dichostasia |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dichostasia* betekent 'tweespalt, onenigheid'.

Dit woord heeft niet zozeer betrekking op ruzie in de privé-sfeer, maar geeft eerder aan dat er tweedracht is tussen partijen, zowel in de maatschappij als in de gemeente.

Het woord is samengesteld uit het bijwoord *dicha* 'in tweeën', dat niet in het NT te vinden is, en de stam *sta-* 'staan' (vgl. *2208 histēmi* 'doen staan', en *4098 stasis* '(het) stand houden; opstand').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διχοστασίαι | dichostasiai | onenigheden (1) |
| .2 | διχοστασίας | dichostasias | onenigheid (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 16:17 | die ... de **onenigheden** en de verleidingen veroorzaken, | .2 |
| 1Cor. | 3:3 | SV omdat onder u nijd is, en twist, en **tweedracht**, | .1° |
| Gal. | 5:20 | uitbarstingen van toorn, zelfzucht, **tweedracht**, partijschappen, | .1 |

| 1230 | διχοτομέω | dichotomeō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dichotomeō* betekent 'in tweeën snijden'.

Het woord komt alleen voor in de twee parallelle teksten Matt.24:51 en Luc.12:46. In overeenstemming met de manier waarop slaven (niet alleen trouweloze) in de Oudheid veelal behandeld werden, ligt het voor de hand hier aan een zware lijfstraf te denken, al moet men zich die misschien niet zo letterlijk denken als ons 'vierendelen' in vroeger tijd, maar eerder algemener in de zin van 'folteren'. De interpretatie 'afscheiden', die men ook wel aantreft (bv. SV), is ook mogelijk.

Het woord is een samenstelling van het niet in het NT voorkomende bijwoord *dicha* 'in tweeën', en de stam *tem-/tom-* 'snijden' (vgl. *3528 peri-temnō* 'besnijden' en *4474 tomōteros* 'scherper')

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διχοτομήσει | dichotomēsei | hij zal in tweeën snijden |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 24:51 | en **hij zal** hem **folteren** en hem in het lot der huichelaars doen delen. |
| Luc. | 12:46 | en **hij zal** hem **folteren** en hem in het lot der trouwelozen doen delen. |

## 1231 διψάω dipsaō

Het werkwoord *dipsaō* betekent 'dorst hebben, dorsten (naar)'.

Zonder lijdend voorwerp wijst het woord op dorst hebben zonder meer (bv. Matt.25:35). In het NT wordt het ook vaak gebruikt voor dorst hebben in geestelijke zin, een dorst die alleen gestild kan worden met geestelijk drinken, speciaal het (eeuwige) water des levens (bv. Openb.22:17).

Als er een lijdend voorwerp bij het woord voorkomt is dat gewoonlijk de soort drank waarnaar men dorst heeft. In het NT komt zo'n woordverbinding slechts één keer voor, in Matt.5:6, waar het niet om gewoon drinken gaat, maar om gerechtigheid. We hebben hier dus te maken met de overdrachtelijke zin van 'smachten naar'.

Het woord is afgeleid van *1232 dipsos* 'dorst'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διψῶ | dipsō | ik heb dorst – (dat) ik dorst heb – heb dorst! |
| .2 | διψῶ | dipsō | zie 1 |
| .3 | διψᾷ | dipsāi | hij heeft dorst – (dat) hij dorst heeft – jij hebt dorst (med) – (dat) jij dorst hebt (med) |
| .4 | διψῶμεν | dipsōmen | wij hebben dorst – (dat) wij dorst hebben |
| .5 | διψῶν | dipsōn | dorst hebbend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .6 | διψῶντα | dipsōnta | dorst hebbend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .7 | διψῶντι | dipsōnti | dorst hebbend (3 ev m/o) |
| .8 | διψῶντες | dipsōntes | dorst hebbend (1 mv m) |
| .9 | διψήσει | dipsēsei | hij zal dorst hebben – jij zult dorst hebben (med) |
| .10 | διψήσουσιν | dipsēsousin | zij zullen dorst hebben – zullende dorst hebben (3 mv m/o) |
| .11 | ἐδίψησα | edipsēsa | ik heb dorst gehad (aor) |
| .12 | διψήσῃ | dipsēsēi | (dat) hij dorst heeft (aor) – (dat) jij dorst hebt (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:6 | Zalig **die** hongeren en **dorsten** naar de gerechtigheid, | .8 |
| | 25:35 | **Ik heb dorst geleden** en gij hebt Mij te drinken gegeven, | .11 |
| | 25:37 | Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien ..., of **dorstig** ...? | .6 |
| | 25:42 | **Ik heb dorst geleden** en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; | .11 |
| | 25:44 | Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of **dorstig**, ...? | .6 |
| Joh. | 4:13 | Een ieder, die van dit water drinkt, **zal** weder **dorst krijgen**; | .9 |
| | 4:14 | maar wie gedronken heeft ..., **zal** geen **dorst krijgen** in eeuwigheid, | .12/.9 |
| | 4:15 | Here, geef mij dit water, opdat **ik** geen **dorst heb** | .2 |
| | 6:35 | en wie in Mij gelooft, **zal** nimmermeer **dorsten**. | .12/.9 |
| | 7:37 | Indien iemand **dorst heeft**, hij kome tot Mij en drinke! | .3 |
| | 19:28 | Hierna zeide Jezus, ..., opdat de Schrift vervuld zou worden: **Mij dorst**! | .1 |
| Rom. | 12:20 | indien **hij dorst heeft**, geef hem te drinken, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 4:11 | Tot op dit ogenblik **verduren wij** honger, **dorst**, naaktheid, vuistslagen | .4 |
| Openb. | 7:16 | **Zij zullen** niet meer hongeren en niet meer **dorsten**, | .10 |
| | 21:6 | Ik zal de **dorstige** geven uit de bron van het water des levens om niet. | .7 |
| | 22:17 | **wie dorst heeft**, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet. | .5 |

## 1232 δίψος dipsos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dipsos* betekent 'dorst'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίψει | dipsei | dorst (3) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 11:27 | in honger en **dorst**, tal van dagen zonder eten, in koude en naaktheid; |

## 1233 δίψυχος dipsuchos

Het bijvoeglijk naamwoord *dipsuchos* betekent 'met twee zielen, innerlijk verdeeld, voortdurend op twee gedachten hinkend, twijfelend, besluiteloos'.

Vergelijk *1223 dis* 'tweemaal' en *4902 psuchē* 'ziel'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δίψυχος | dipsuchos | innerlijk verdeeld (1 ev m/v) |
| .2 | δίψυχοι | dipsuchoi | innerlijk verdeeld (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 1:8 | innerlijk verdeeld als hij is, ongestadig op al zijn wegen. | .1 |
| | | letterlijk: een **innerlijk verdeeld** man, ongestadig op al zijn wegen. | |
| | 4:8 | en zuivert uw harten, **gij, die innerlijk verdeeld zijt**. | .2 |

## 1234 διωγμός diōgmos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *diōgmos* betekent (1) 'achtervolging', en (2) 'vervolging'.

De eerste betekenis komt in het NT niet voor. De tweede heeft betrekking op het onderdrukken van mensen om hun overtuiging, speciaal op geloofsgebied (bv. Hand.13:50).

Het woord is afgeleid van *1236 diōkō* 'achtervolgen; vervolgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διωγμός | diōgmos | vervolging (1) |
| .2 | διωγμόν | diōgmon | vervolging (4) |
| .3 | διωγμοῦ | diōgmou | vervolging (2) |
| .4 | διωγμούς | diōgmous | vervolgingen (4) |
| .5 | διωγμῶν | diōgmōn | vervolgingen (2) |
| .6 | διωγμοῖς | diōgmois | vervolgingen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 13:21 | wanneer echter verdrukking of **vervolging** komt om der wille van het woord, | .3 |
| Marc. | 4:17 | wanneer later verdrukking of **vervolging** komt om der wille van het woord, | .3 |
| | 10:30 | broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, met **vervolgingen**, | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 8:1 | En er ontstond te dien dage een zware **vervolging** tegen de gemeente | .1 |
| | 13:50 | en zij verwekten een **vervolging** tegen Paulus en Barnabas | .2 |
| Rom. | 8:35 | Verdrukking of benauwdheid of **vervolging** of honger, of naaktheid, | .1 |
| 2Cor. | 12:10 | Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, smaadheden, .... **vervolgingen**, | .6 |
| 2Thess. | 1:4 | vanwege uw volharding en uw geloof onder al uw **vervolgingen** | .6 |
| 2Tim. | 3:11 | **vervolgingen** en lijden, zoals mij getroffen hebben te Antiochië, ... | .6 |
| | | Al die **vervolgingen** heb ik doorstaan en de Here heeft mij uit alle gered. | .4 |

## 1235 διώκτης diōktēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *diōktēs* betekent (1) 'achtervolger', en (2) 'vervolger'.
Alleen de tweede betekenis vinden we in het NT, in 1Tim.1:13.
Vergelijk *1236 diōkō* 'achtervolgen, najagen, vervolgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διώκτην | diōktēn | vervolger (4) |

1Tim. 1:13 hoewel ik vroeger een godslasteraar en een **vervolger** ... was.

## 1236 διώκω diōkō

Het werkwoord *diōkō* betekent (1) 'achtervolgen, nazetten', (2) 'vervolgen', en (3) 'najagen, nastreven'.

In letterlijke zin vinden we het woord in Matt.23:34, waar het gaat om het werkelijk achtervolgen, nazetten van mensen (vgl. Matt.10:23 en Openb.12:13).

Het meest ontmoeten we het woord in de betekenis 'vervolgen' terwille van iemands overtuiging, speciaal betreffende zijn geloof, zonder dat er van een werkelijk 'achternazitten' sprake hoeft te zijn. Zo hebben ze in oudtestamentische tijd de profeten vervolgd (bv. Matt.5:12), zo vervolgen ze Jezus (bv. Joh.5:16), zo vervolgen ze Zijn discipelen (bv. Rom.12:14). Een bijzondere situatie treffen we aan in Gal.4:29, waar van Ismaël gezegd wordt dat hij Isaäk vervolgde. In dat verband moeten we denken aan 'kwellen, treiteren, het leven zuur maken'.

Tenslotte heeft het woord betrekking op het najagen van bepaalde doelen als gerechtigheid (bv. Rom.9:30-31); wanneer het lijdend voorwerp voldoende uit het tekstverband blijkt kan het weggelaten worden (zie Fil.3:12). Met dit woordgebruik te vergelijken is het voorkomen in Luc.17:23, waar Jezus op het 'nalopen' van een zaak doelt, het 'erachteraan gaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | διώκω | diōkō | ik vervolg – (dat) ik vervolg |
| .2 | διώκεις | diōkeis | jij vervolgt |
| .3 | διώκωμεν | diōkōmen | (dat) wij vervolgen |
| .4 | διώκωσιν | diōkōsin | (dat) zij vervolgen |
| .5 | δίωκε | diōke | vervolg! |
| .6 | διώκετε | diōkete | jullie vervolgen – vervolgt! |
| .7 | διώκων | diōkōn | vervolgend (1 ev m) |
| .8 | διώκοντες | diōkontes | vervolgend (1 mv m) |
| .9 | διώκοντας | diōkontas | vervolgend (4 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .10 | διωκόντων | diōkontōn | vervolgend (2 mv m/o) |
| .11 | διώκοντα | diōkonta | vervolgend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .12 | ἐδίωκον | ediōkon | ik vervolgde – zij vervolgden |
| .13 | ἐδίωκεν | ediōken | hij vervolgde |
| .14 | ἐδίωκον | ediōkon | zie 12 |
| .15 | διώξετε | diōxete | jullie zullen vervolgen |
| .16 | διώξουσιν | diōxousin | zij zullen vervolgen – zullende vervolgen (3 mv m/o) |
| .17 | ἐδίωξα | ediōxa | ik heb vervolgd (aor) |
| .18 | ἐδίωξεν | ediōxen | hij heeft vervolgd (aor) |
| .19 | ἐδίωξαν | ediōxan | zij hebben vervolgd (aor) |
| .20 | διώξητε | diōxēte | (dat) jullie vervolgen (aor) |
| .21 | διώξωσιν | diōxōsin | (dat) zij vervolgen (aor) |
| .22 | διωξάτω | diōxatō | hij moet vervolgen! (aor) |
| .23 | διώκομαι | diōkomai | ik word vervolgd (med) |
| .24 | διώκωνται | diōkōntai | (dat) zij worden vervolgd (med) |
| .25 | διωκόμενοι | diōkomenoi | vervolgd wordend (1 mv m; med) |
| .26 | διωχθήσονται | diōchthēsontai | zij zullen vervolgd worden (pass) |
| .27 | δεδιωγμένοι | dediōgmenoi | vervolgd (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:10 | Zalig de **vervolgden** om der gerechtigheid wil. | .27 |
| | 5:11 | Zalig zijt gij, wanneer **men** u smaadt en **vervolgt** | .21 |
| | 5:12 | want alzo **hebben zij** de profeten vóór u **vervolgd**. | .19 |
| | 5:44 | Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor **wie** u **vervolgen**. | .10 |
| | 10:23 | Wanneer **men** u **vervolgt** in deze stad, vlucht naar de andere; | .4 |
| | 23:34 | van hen **zult gij** anderen geselen ... en **vervolgen** van stad tot stad, | .15 |
| Luc. | 11:49 | en van hen **zullen zij** sommigen doden en **vervolgen**, | .16'' |
| | 17:23 | Gaat er niet heen, en **loopt** het niet **na**. | .20 |
| | 21:12 | Maar voor dit alles **zullen zij** de handen aan u slaan en u **vervolgen**, | .16 |
| Joh. | 5:16 | **wilden** de Joden Jezus **vervolgen**, omdat Hij deze dingen op sabbat deed. | .14 |
| | 15:20 | Een slaaf staat niet boven zijn heer. Indien **zij** Mij **vervolgd hebben**, | .19 |
| | | **zij zullen** ook u **vervolgen**; | .16 |
| Hand. | 7:52 | Wie van de profeten **hebben** uw vaderen niet **vervolgd**? | .19 |
| | 9:4 | hoorde hij een stem tot zich zeggen: Saul, Saul, waarom **vervolgt gij** Mij? | .2 |
| | 9:5 | En Hij zeide: Ik ben Jezus, die **gij vervolgt**. | .2 |
| | 22:4 | En **ik heb** deze weg ten dode toe **vervolgd** | .17 |
| | 22:7 | Saul, Saul, waarom **vervolgt gij** Mij? | .2 |
| | 22:8 | Hij zeide tot mij: Ik ben Jezus, de Nazoreeër, die **gij vervolgt**. | .2 |
| | 26:11 | en in tomeloze woede tegen hen **heb ik** hen **vervolgd**, | .12 |
| | 26:14 | Saul, Saul, waarom **vervolgt gij** Mij? | .2 |
| | 26:15 | En de Here zeide: Ik ben Jezus, die **gij vervolgt**. | .2 |
| Rom. | 9:30 | **die** geen gerechtigheid **najaagden**, hebben gerechtigheid verkregen, | .11 |
| | 9:31 | **hoewel het** een wet ter gerechtigheid **najaagde**, | .7 |
| | 12:13 | bijdragend in de noden der heiligen, legt u toe op de gastvrijheid. | .8 |
| | | letterlijk: .... de gastvrijheid **nastrevend**. | |
| | 12:14 | Zegent **wie** u **vervolgen**, zegent en vervloekt niet. | .9 |
| | 14:19 | **laten wij** dan **najagen** hetgeen ... de onderlinge opbouwing bevordert. | .3 |
| 1Cor. | 4:12 | worden wij gescholden, wij zegenen; **worden wij vervolgd**, wij verdragen; | .25 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:1 | **Jaagt** de liefde **na** en streeft naar de gaven des Geestes, | .6 |
| | 15:9 | omdat **ik** de gemeente Gods **vervolgd heb**. | .17 |
| 2Cor. | 4:9 | **vervolgd**, doch niet verlaten; ter aarde geworpen, doch niet verloren; | .25 |
| Gal. | 1:13 | **ik heb** de gemeente Gods bovenmate **vervolgd** | .12 |
| | 1:23 | hij, **die** ons vroeger **vervolgde**, verkondigt nu het geloof, | .7 |
| | 4:29 | Maar zoals destijds **hij** ... **vervolgde**, zo ook nu. | .13 |
| | 5:11 | indien ik nog de besnijdenis predik, waarom **word ik** dan nog **vervolgd**? | .23 |
| | 6:12 | alleen om niet vervolgd te worden ter wille van het kruis<br>letterlijk: alleen opdat **zij** niet **vervolgd worden** ter wille van het kruis | .24 |
| Fil. | 3:6 | naar mijn ijver **een vervolger** van de gemeente, | .7 |
| | 3:12 | maar **ik jaag ernaar**, of ik het ook grijpen mocht, | .1 |
| | 3:14 | **jaag ik** naar het doel, om de prijs der roeping Gods, die van boven is, | .1 |
| 1Thess. | 5:15 | **jaagt** te allen tijde het goede **na**, jegens elkander en jegens allen. | .6 |
| 1Tim. | 6:11 | doch **jaag naar** gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding | .5 |
| 2Tim. | 2:22 | Schuw de begeerten der jeugd en **jaag naar** gerechtigheid, naar trouw, | .5 |
| | 3:12 | allen, die ... godvruchtig willen leven, **zullen vervolgd worden**. | .26 |
| Hebr. | 12:14 | **Jaagt naar** vrede met allen en naar de heiliging, | .6 |
| 1Petr. | 3:11 | hij wijke af van het kwade ..., **hij** zoeke de vrede en **jage** die **na**, | .22 |
| Openb. | 12:13 | En toen de draak zag, dat hij ... was geworpen, **vervolgde hij** de vrouw | .18 |

## 1237 δόγμα dogma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dogma* betekent '(officieel) besluit, decreet, gebod'.

Gewoonlijk geeft men met *dogma* het resultaat van een menings- of besluitvorming aan (vgl. *1239 dokeō* 'menen'). Deze besluitvorming kan particulier zijn ('mening, idee'), maar heel vaak gaat het om een besluit afkomstig van een hogere instantie ('decreet, gebod'), bv. van de keizer (Luc.2:1), of – op kerkelijk vlak – van de apostelen (Hand.16:4). Zo'n 'officieel besluit' kan onderdeel zijn van een wet (vgl. Ef.2:5 en woord *3037 nomos* 'wet').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόγμα | dogma | inzetting (1/4) |
| .2 | δόγματα | dogmata | inzettingen (1/4) |
| .3 | δογμάτων | dogmatōn | inzettingen (2) |
| .4 | δόγμασιν | dogmasin | inzettingen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:1 | dat er een **bevel** uitging vanwege keizer Augustus, | .1 |
| Hand. | 16:4 | En toen zij de steden langs reisden, gaven zij hun de **beslissingen**, | .2 |
| | 17:7 | En zij handelen allen in strijd met de **geboden** van de keizer | .3 |
| Ef. | 2:15 | de wet der geboden, in **inzettingen** bestaande, | .4 |
| Col. | 2:14 | dat door zijn **inzettingen** tegen ons getuigde en ons bedreigde. | .4 |

## 1238 δογματίζω dogmatizō

Het werkwoord *dogmatizō* betekent 'als mening of officieel besluit vaststellen, bepalen', en in mediale vormen 'zich een mening laten opdringen, zich een gebod laten opleggen'.

Vergelijk *1237 dogma* '(officieel) besluit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δογματίζεσθε | dogmatizesthe | jullie laten je wetten voorschrijven (med) – laat je wetten voorschrijven! (med) |

Col. 2:20 waartoe **laat gij u**, alsof gij in de wereld leefdet, **geboden opleggen**:

## 1239 δοκέω dokeō

Het werkwoord *dokeō* betekent (1) 'dunken, (toe)schijnen, lijken', en (2) '(ten onrechte) denken, menen, vinden'.

De overeenkomst tussen beide betekenissen is dat er van het onderwerp een bepaalde indruk of gedachte uitgaat; het verschil heeft te maken met de mate van controle over de gedachtevorming: bij *moi dokei* 'me dunkt' overkomt me als het ware een gedachte, bij *dokō* 'ik denk' vorm ik een gedachte. Overigens kunnen we *dokō* ook opvatten als 'ik schijn', d.w.z. 'ik wek een indruk'; in bepaalde gevallen is de betekenis dan ook dubbelzinnig, bv.: betekent *hoi dokountes ti einai* nu 'degenen die iets schijnen te zijn' of 'degenen die iets denken te zijn' (Gal.2:6)? Zonder *ti einai* 'iets (te) zijn' moet *hoi dokountes* toch wel opgevat worden als 'degenen die een indruk wekken (van belangrijk te zijn), degenen die een reputatie hebben, de aanzienlijken' (Gal.2:2 en 6).

Soms heeft *dokeō* 'denken' een klank van 'ten onrechte denken, door de schijn bedrogen denken' (Matt.3:9; Luc.12:51; 24:37; Joh.5:39 etc.). De uitdrukking (met momentaan aspect) *edoxe moi* 'het heeft me gedacht, het heeft me goed geleken' wordt gewoonlijk vertaald met 'ik heb besloten' (vgl. Luc.1:3 etc.).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοκῶ | dokō | ik meen – (dat) ik meen |
| .2 | δοκεῖς | dokeis | jij meent |
| .3 | δοκεῖ | dokei | hij meent – jij wordt beschouwd (med) |
| .4 | δοκοῦμεν | dokoumen | wij menen |
| .5 | δοκεῖτε | dokeite | jullie menen – meent! |
| .6 | δοκοῦσιν | dokousin | zij menen – menend (3 mv m/o) |
| .7 | δοκῇ | dokēi | (dat) hij meent – jij wordt beschouwd (med) – (dat) jij beschouwd wordt (med) |
| .8 | δοκεῖτε | dokeite | zie 5 |
| .9 | δοκεῖν | dokein | menen |
| .10 | δοκῶν | dokōn | menend (1 ev m) |
| .11 | δοκοῦντες | dokountes | menend (1 mv m) |
| .12 | δοκούντων | dokountōn | menend (2 mv m/o) |
| .13 | δοκοῦσιν | dokousin | zie 6 |
| .14 | δοκοῦσα | dokousa | menend (1 ev v) |
| .15 | δοκοῦν | dokoun | menend (1/4 ev o) |
| .16 | δοκοῦντα | dokounta | menend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .17 | ἐδόκει | edokei | hij meende |
| .18 | ἐδόκουν | edokoun | ik meende – zij meenden |
| .19 | ἔδοξα | edoxa | ik heb gemeend (aor) |
| .20 | ἔδοξεν | edoxen | hij heeft gemeend (aor) |
| .21 | ἔδοξαν | edoxan | zij hebben gemeend (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .22 | δόξω | doxō | (dat) ik meen (aor) – ik zal menen |
| .23 | δόξῃ | doxēi | (dat) hij meent (aor) – (dat) jij meent (aor med) – jij zult menen (med) |
| .24 | δόξητε | doxēte | (dat) jullie menen (aor) |
| .25 | δόξαντες | doxantes | menend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:9 | **beeldt u** niet **in**, dat gij ... kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader, | .24 |
| | 6:7 | want **zij menen** door hun veelheid van woorden verhoord te zullen worden. | .6 |
| | 17:25 | toen hij thuiskwam, was Jezus hem voor met de vraag: Wat **dunkt** u, Simon? | .3 |
| | 18:12 | Wat **dunkt** u? Indien een mens in het bezit is gekomen van honderd schapen | .3 |
| | 21:28 | Wat **dunkt** u? Iemand had twee kinderen. Hij ging naar de eerste | .3 |
| | 22:17 | wat **dunkt** U? Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? | .3 |
| | 22:42 | Wat **dunkt** u van de Christus? Wiens zoon is Hij? | .3 |
| | 24:44 | op een uur, dat **gij** het niet **verwacht**, komt de Zoon des mensen. | .5 |
| | 26:53 | Of **meent gij**, dat Ik mijn Vader niet kan aanroepen | .2 |
| | 26:66 | (65) ... Wat **dunkt** u? (66) Zij antwoordden ...: Hij is des doods schuldig. | .3 |
| Marc. | 6:49 | Toen zij Hem over de zee zagen gaan, **meenden zij**, dat het een spook was | .21 |
| | 10:42 | dat zij, **die** regeerders der volken **heten**, heerschappij over hen voeren, | .11 |
| Luc. | 1:3 | ben ook ik tot het besluit gekomen ... dit ... voor u te boek te stellen,<br>letterlijk: **heeft het** ook mij **goed gedacht** ... | .20 |
| | 8:18 | en wie niet heeft, ook wat **hij meent** te hebben, zal hem ontnomen worden. | .3 |
| | 10:36 | Wie van deze drie **dunkt** u, dat de naaste geweest is van de man, | .3 |
| | 12:40 | want op een uur, dat **gij** het niet **verwacht**, komt de Zoon des mensen. | .5 |
| | 12:51 | **Meent gij**, dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen? | .5 |
| | 13:2 | **Meent gij**, dat deze Galileeërs groter zondaars waren ...? | .5 |
| | 13:4 | **meent gij**, dat die achttien ... schuldiger waren dan alle andere mensen ...? | .5 |
| | 17:9 | SV Dankt hij ook die dienstknecht ...? **Ik meen**, neen. | .1[?] |
| | 19:11 | om**dat** ... zij **meenden**, dat het Koninkrijk Gods ... openbaar zou worden. | .9 |
| | 22:24 | de vraag, wie van hen als de eerste **moest gelden**. | .3 |
| | 24:37 | **zij** werden ontzet en verschrikt en **meenden** een geest te aanschouwen. | .18 |
| Joh. | 5:39 | Gij onderzoekt de Schriften, want **gij meent** daarin eeuwig leven te hebben, | .5 |
| | 5:45 | **Denkt** niet, dat Ik u zal aanklagen bij de Vader; uw aanklager is Mozes, | .8 |
| | 11:13 | **zij** echter **meenden**, dat Hij het van de rust van de slaap bedoelde. | .21 |
| | 11:31 | zij volgden haar, **vermoedende**, dat zij naar het graf ging | .25[**] |
| | 11:56 | Wat **dunkt** u? Zou Hij wel op het feest komen? | .3 |
| | 13:29 | sommigen **meenden**, dat Jezus ... tot hem zeide: Koop wat wij nodig hebben | .18 |
| | 16:2 | dat een ieder, die u doodt, **zal menen** Gode een heilige dienst te bewijzen. | .23 |
| | 20:15 | Zij **meende**, dat het de hovenier was, **en** zeide tot Hem: Heer, | .14 |
| Hand. | 12:9 | maar **hij meende** een gezicht te zien. | .17 |
| | 15:22 | Toen besloten de apostelen ... mannen uit hun midden te kiezen<br>letterlijk: Toen **dacht het** de apostelen **goed** mannen ... te kiezen | .20 |
| | 15:25 | hebben wij eenstemmig besloten mannen te kiezen<br>letterlijk: **heeft het** ons eenstemmig **goed gedacht** mannen te kiezen | .20 |
| | 15:28 | Want **het heeft** de Heilige Geest en ons **goed gedacht**, | .20 |
| | 15:34 | [Maar Silas besloot op hen te wachten.]<br>letterlijk: Maar **het dacht** Silas **goed** op hen te wachten. | .20[°] |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 17:18 | **Hij schijnt** een verkondiger van vreemde goden te zijn; | .3 |
| | 25:27 | **het dunkt** mij ongerijmd, ... niet de punten ... kenbaar te maken. | .3 |
| | 26:9 | **Ik** voor mij **was tot de slotsom gekomen**, dat ik ... fel moest optreden, | .19 |
| | 27:13 | toen er een ... wind opstak **en zij meenden** hun oogmerk te hebben bereikt, | .25 |
| 1Cor. | 3:18 | Indien iemand onder u **meent** wijs te zijn in deze tijd, hij worde dwaas, | .3 |
| | 4:9 | het schijnt mij toe, dat God ons ... de laatste plaats heeft aangewezen | .1 |
| | | letterlijk: **ik vind** dat God ons de laatste plaats heeft aangewezen | |
| | 7:40 | en **ik meen** ook de Geest Gods te hebben. | .1 |
| | 8:2 | Indien iemand **zich inbeeldt** enige kennis verworven te hebben, | .3 |
| | 10:12 | Daarom, **wie meent** te staan, zie toe, dat hij niet valle. | .10 |
| | 11:16 | indien **het er** iemand **om te doen is** gelijk te hebben, | .3 |
| | 12:22 | die leden van het lichaam, **welke** het zwakst **schijnen**, | .16 |
| | 12:23 | juist die delen van het lichaam, welke wij minder in ere houden, | .4 |
| | | letterlijk: ..., die **wij** minder eervol **vinden**, | |
| | 14:37 | Indien iemand **meent** een profeet of geestelijk mens te zijn, | .3 |
| 2Cor. | 10:9 | Anders kon het de schijn hebben, dat ik u ... vrees wilde aanjagen. | .22 |
| | | letterlijk: opdat **ik** niet **de indruk wek** u vrees te willen aanjagen. | |
| | 11:16 | Nog eens: niemand houde mij voor onverstandig; | .23 |
| | | letterlijk: Nog eens: niemand **mene** dat ik onverstandig ben; | |
| | 12:19 | Reeds lang **meent gij**, dat wij ons bij u willen verdedigen. | .5 |
| Gal. | 2:2 | afzonderlijk echter aan hen, **die in aanzien waren**, | .13 |
| | 2:6 | Maar wat hen betreft, die in zeker aanzien waren ... | .12 |
| | | letterlijk: Maar wat hen betreft, **die geacht werden** wat te zijn | |
| | | mij immers hebben zij, **die in aanzien waren**, verder niets opgelegd. | .11 |
| | 2:9 | Jakobus, Kefas en Johannes, die voor steunpilaren golden, | .11 |
| | | letterlijk: ..., **die geacht werden** steunpilaren te zijn, | |
| | 6:3 | indien iemand **zich verbeeldt**, dat hij iets is, en het niet is, | .3 |
| Fil. | 3:4 | Indien een ander **meent** op vlees te kunnen vertrouwen, ik nog meer: | .3 |
| Hebr. | 4:1 | dat niemand van u ... **de indruk zou wekken** achter te blijven. | .7 |
| | 10:29 | Hoeveel zwaarder straf, **meent gij**, zal híj verdienen, | .5 |
| | 12:10 | zij hebben ons voor luttele dagen naar hun **beste weten** getuchtigd, | .15 |
| | 12:11 | alle tucht **schijnt** op het ogenblik zelf geen vreugde ... te brengen, | .3 |
| Jac. | 1:26 | Indien iemand **meent** godsdienstig te zijn | .3 |
| | 4:5 | Of **meent gij**, dat het schriftwoord zonder reden zegt: | .5 |

## 1240 δοκιμάζω dokimazō

Het werkwoord *dokimazō* betekent (1) 'onderzoeken, toetsen, op de proef stellen', en (2) 'als beproefd erkennen, geschikt achten'.

In het eerste geval stelt men door onderzoek of toetsing vast hoe het er voorstaat met een persoon (bv. 2Cor.13:5) of zaak (bv. Luc.12:56 en Ef.5:10). Een speciaal gebruik vinden we in Hebr.3:9, waar we lezen dat God door de Israëlieten vanuit een negatieve instelling op de proef gesteld is.

In een aantal teksten is de tweede betekenis aan de orde; daarbij gaat het om het gunstige resultaat van de toetsing dat men laat gelden, zodat de beproefdheid vaststaat (bv. 1Thess.2:4).

Het woord is afgeleid van het bijvoeglijk naamwoord *1243 dokimos* 'beproefd'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοκιμάζεις | dokimazeis | jij toetst |
| .2 | δοκιμάζει | dokimazei | hij toetst – jij wordt getoetst (med) |
| .3 | δοκιμάζετε | dokimazete | jullie toetsen – toetst! |
| .4 | δοκιμαζέτω | dokimazetō | hij moet toetsen! |
| .5 | δοκιμάζετε | dokimazete | zie 3 |
| .6 | δοκιμάζειν | dokimazein | toetsen |
| .7 | δοκιμάζων | dokimazōn | toetsend (1 ev m) |
| .8 | δοκιμάζοντι | dokimazonti | toetsend (3 ev m/o) |
| .9 | δοκιμάζοντες | dokimazontes | toetsend (1 mv m) |
| .10 | δοκιμάσει | dokimasei | hij zal toetsen – jij zult toetsen (med) |
| .11 | ἐδοκιμάσαμεν | edokimasamen | wij hebben getoetst (aor) |
| .12 | ἐδοκίμασαν | edokimasan | zij hebben getoetst (aor) |
| .13 | δοκιμάσαι | dokimasai | moge hij toetsen (aor) – toetsen (aor) |
| .14 | δοκιμάσητε | dokimasēte | (dat) jullie toetsen (aor) |
| .15 | δοκιμαζέσθωσαν | dokimazesthōsan | zij moeten getoetst worden! (med) |
| .16 | δοκιμαζομένου | dokimazomenou | getoetst wordend (2 ev m/o; med) |
| .17 | δεδοκιμάσμεθα | dedokimasmetha | wij zijn getoetst (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:56 | Huichelaars, het aanzien van aarde en hemel weet gij **te onderkennen**, | .6 |
| | | waarom **onderkent gij** deze tijd niet? | .3°° |
| | | waarom onderkent gij deze tijd niet? | .6'' |
| | 14:19 | En een ander zeide: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga die **keuren**; | .13 |
| Rom. | 1:28 | daar zij het verwerpelijk achtten God te erkennen, | .12 |
| | | letterlijk: daar **zij het** niet **goed achtten** God te erkennen, | |
| | 2:18 | (17) Indien **gij** ... (18) ... **weet te onderscheiden** waarop het aankomt, | .1 |
| | 12:2 | op**dat** gij **moogt erkennen** wat de wil van God is, het goede, welgevallige | .6 |
| | 14:22 | Zalig is hij, die zich geen verwijten maakt bij hetgeen **hij goed acht**. | .2 |
| 1Cor. | 3:13 | en hoedanig ieders werk is, dat **zal** het vuur **uitmaken**. | .10 |
| | 11:28 | ieder **beproeve** zichzelf en ete dan van het brood en drinke uit de beker. | .4 |
| | 16:3 | zal ik hen, die **gij daarvoor geschikt acht**, met brieven zenden | .14 |
| 2Cor. | 8:8 | maar ik tracht ... ook de echtheid uwer liefde te toetsen. | .7 |
| | | letterlijk: maar ook de echtheid uwer liefde **toetsend**. | |
| | 8:22 | wiens toewijding in vele zaken **wij** dikwijls **hebben leren waarderen**, | .11 |
| | 13:5 | **Stelt** uzelf **op de proef**, of gij wel in het geloof zijt, | .5 |
| Gal. | 6:4 | Ieder **moet** zijn eigen werk **toetsen**; | .4 |
| Ef. | 5:10 | **en toetst** wat de Here welbehaaglijk is. | .9 |
| Fil. | 1:10 | om te **onderscheiden**, waarop het aankomt. | .6 |
| 1Thess. | 2:4 | daar God ons waardig heeft gekeurd om ons het evangelie toe te vertrouwen, | .17 |
| | | letterlijk: daar **wij** door God **waardig zijn gekeurd** ..., | |
| | | spreken wij, niet om mensen te behagen, maar Gode, **die** onze harten **keurt**. | .8 |
| | 5:21 | maar **toetst** alles en behoudt het goede. | .5 |
| 1Tim. | 3:10 | **Laten** ook dezen eerst **op de proef gesteld worden**, | .15 |
| Hebr. | 3:9 | SV Waar uw vaderen Mij verzocht hebben; **zij hebben** Mij **beproefd**, | .12°° |
| 1Petr. | 1:7 | geloof, kostbaarder dan vergankelijk goud, **dat** door vuur **beproefd wordt**, | .16 |
| 1Joh. | 4:1 | Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar **beproeft** de geesten, | .5 |

| [1240II] | δοκιμασία | dokimasia |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dokimasia* betekent '(het) onderzoeken, toetsing, proefneming'.

Vergelijk *1240 dokimazō* 'onderzoeken, toetsen, op de proef stellen'.

| .[1] | δοκιμασίᾳ | dokimasiāi | proefneming (3) |
|---|---|---|---|

Hebr. 3:9 waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, ··
letterlijk: waar uw vaders Mij verzochten in **proefneming**,

| 1241 | δοκιμή | dokimē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dokimē* betekent 'beproefdheid, (bij het toetsen blijkende) echtheid'.

Vergelijk *1243 dokimos* 'beproefd'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοκιμή | dokimē | beproefdheid (1) |
| .2 | δοκιμήν | dokimēn | beproefdheid (4) |
| .3 | δοκιμῆς | dokimēs | beproefdheid (2) |
| .4 | δοκιμῇ | dokimēi | beproefdheid (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 5:4 | en de volharding **beproefdheid**, | .2 |
| | | en de **beproefdheid** hoop; | .1 |
| 2Cor. | 2:9 | dat ik zou weten, of ik op u rekenen kon,<br>letterlijk: dat ik uw **beproefdheid** zou leren kennen, | .2 |
| | 8:2 | doordat zij beproefd zijn gebleken in veel verdrukking,<br>letterlijk: door veel **beproefdheid** in verdrukking, | .4 |
| | 9:13 | Want door dit **duidelijk blijk** van hulpbetoon prijzen zij God | .3 |
| | 13:3 | gij zoekt nu eenmaal het **bewijs**, dat Christus in mij spreekt, | .2 |
| Fil. | 2:22 | Zijn **beproefde trouw** kent gij echter, | .2 |

| 1242 | δοκίμιον | dokimion |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dokimion* betekent 'beproefdheid, echtheid'.

Men vat *dokimion* wel op als een verzelfstandigde onzijdige vorm van een bijvoeglijk naamwoord *dokimios* 'beproefd, goedgekeurd, echt' (vgl. *1243 dokimos* 'beproefd'): 'het beproefde, het echte' staat dan voor 'de beproefdheid, de echtheid'. Wat Jac. 1:3 betreft, wordt ook wel gedacht aan een zelfstandig naamwoord met de betekenis 'middel om te testen, keuringsmiddel': het woord zou dan overdrachtelijk gebruikt zijn voor 'beproeving'.

| .1 | δοκίμιον | dokimion | beproefdheid (1/4) |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 1:3 | want gij weet, dat de **beproefdheid** van uw geloof volharding uitwerkt. |
| 1Petr. | 1:7 | opdat de **echtheid** van uw geloof ... tot lof ... blijke te zijn |

## 1243 δόκιμος dokimos

Het bijvoeglijk naamwoord *dokimos* betekent (1) 'een proef doorstaan kunnend, beproefd, betrouwbaar (gebleken)', en (2) '(op grond van gebleken betrouwbaarheid) gewaardeerd, geacht'.

Ofschoon de scheidslijn tussen beide betekenissen niet scherp te trekken is, zullen we in het geval van Rom.14:18 toch wel meer aan de betekenis 'gewaardeerd' moeten denken, terwijl bijvoorbeeld in 1Cor.11:19 de context van beproevingen meer aan 'beproefd' doet denken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόκιμος | dokimos | beproefd (1 ev m) |
| .2 | δόκιμον | dokimon | beproefd (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | δόκιμοι | dokimoi | beproefd (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 14:18 | wie door deze Geest een dienstknecht is ..., is ... **in achting** | .1 |
| | 16:10 | Groet Apelles, die in Christus beproefd gebleken is. | .2 |
| | | letterlijk: Groet Apelles, de **beproefde** in Christus. | |
| 1Cor. | 11:19 | zal het blijken, wie onder u de toets kunnen doorstaan. | .3 |
| | | letterlijk: zal het blijken, wie onder u de **beproefden** zijn. | |
| 2Cor. | 10:18 | wie van de Here een aanbeveling ontvangt, heeft de proef doorstaan. | .1 |
| | | letterlijk: wie van de Here een aanbeveling ontvangt, is **beproefd**. | |
| | 13:7 | niet opdat wij **betrouwbaar** mogen blijken, | .3 |
| 2Tim. | 2:15 | Maak er ernst mede u **wel beproefd** ten dienste van God te stellen, | .2 |
| Jac. | 1:12 | wanneer hij de proef heeft doorstaan, zal hij de kroon ... ontvangen, | .1 |
| | | letterlijk: **beproefd** geworden, zal hij de kroon ontvangen, | |

## 1244 δοκός dokos

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dokos* betekent 'balk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοκός | dokos | balk (1) |
| .2 | δοκόν | dokon | balk (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:3 | maar de **balk** in uw eigen oog bemerkt gij niet? | .2 |
| | 7:4 | terwijl, zie, de **balk** in uw oog is? | .1 |
| | 7:5 | Huichelaar, doe eerst de **balk** uit uw oog weg, | .2 |
| Luc. | 6:41 | maar de **balk** in uw eigen oog bemerkt gij niet? | .2 |
| | 6:42 | terwijl gij de **balk**, die in uw eigen oog is, niet ziet? | .2 |
| | | Huichelaar, doe eerst de **balk** weg uit uw oog | .2 |

| 1245 | δόλιος | dolios |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dolios* betekent 'waardoor men bedrogen wordt, bedrieglijk, listig, stiekem'.

Soms gaat de betekenis in de richting van 'onecht, vals' (vgl. 2Cor.11:13). Vergelijk voor de betekenis ook *1247 dolos* 'bedrog, list'.

| .1 | δόλιοι | dolioi | bedrieglijk (1 mv m) |
|---|---|---|---|

2Cor. 11:13 Want zulke lieden zijn schijn-apostelen, **bedrieglijke** arbeiders,

| 1246 | δολιόω | dolioō |
|---|---|---|

Het werkwoord *dolioō* betekent 'bedrieglijk zijn, listig zijn, bedrog plegen'.

Vergelijk *1245 dolios* 'bedrieglijk, listig' en *1247 dolos* 'bedrog, list'.

| .1 | ἐδολιοῦσαν | edoliousan | zij pleegden bedrog |
|---|---|---|---|

Rom. 3:13 Hun keel is een open graf, met hun tong **plegen zij bedrog**,

| 1247 | δόλος | dolos |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dolos* betekent 'bedrog, list'.

Vergelijk *1050 deleazō* '(ver)lokken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόλος | dolos | list (1) |
| .2 | δόλον | dolon | list (4) |
| .3 | δόλου | dolou | list (2) |
| .4 | δόλῳ | dolōi | list (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:4 | en zij beraamden een plan om Jezus door **list** in handen te krijgen | .4 |
| Marc. | 7:22 | diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, boosheid, **list**, onmatigheid, | .1 |
| | 14:1 | hoe zij Hem door **list** in handen zouden krijgen en doden. | .4 |
| Joh. | 1:48 | Zie, waarlijk een Israëliet, in wie geen **bedrog** is! | .1 |
| Hand. | 13:10 | Zoon des duivels, vol van allerlei **list** en streken, | .3 |
| Rom. | 1:29 | vol nijd, moord, twist, **list** en kwaadaardigheid; | .3 |
| 2Cor. | 12:16 | ik ben nu eenmaal sluw, met **list** heb ik u gevangen. | .4 |
| 1Thess. | 2:3 | het gaat ook niet met **list** gepaard. | .4 |
| 1Petr. | 2:1 | Legt dan af alle kwaadwilligheid, alle **bedrog**, huichelarij, afgunst | .2 |
| | 2:22 | die geen zonde gedaan heeft en in wiens mond geen **bedrog** is gevonden; | .1 |
| | 3:10 | wie ... wil ... zien, weerhoude ... zijn lippen van **bedrog** te spreken; | .2 |
| Openb. | 14:5 | SV En in hun mond is geen **bedrog** gevonden; | .1 |

| **1248** | **δολόω** | **doloō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *doloō* betekent 'bedrieglijk maken, bij bedrog betrekken, vervalsen'.
Vergelijk *1247 dolos* 'bedrog, list'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δολοῦντες | dolountes | vervalsend (1 mv m) |

2Cor. 4:2 **daar wij** niet met sluwheid omgaan of het woord Gods **vervalsen**,

| **1249** | **δόμα** | **doma** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *doma* betekent 'wat (aan iemand) gegeven wordt, gave'.
Terwijl *1252 dosis* '(het) geven; wat men geeft, gift' in de eerste plaats de handeling van het geven aanduidt, wordt dit woord steeds gebruikt voor de concrete zaak die aan iemand gegeven wordt (zie vooral Fil.4:15-17, waar beide woorden voorkomen, en vergelijk de nadere uitleg bij *dosis*).
Het woord is een afleiding van de stam *do-* 'geven' (vgl. *1186 didōmi* 'geven').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόμα | doma | gave (1/4) |
| .2 | δόματα | domata | gaven (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:11 | Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede **gaven** weet te geven | .2 |
| Luc. | 11:13 | Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede **gaven** weet te geven | .2 |
| Ef. | 4:8 | voerde Hij krijgsgevangenen mede, **gaven** gaf Hij aan de mensen. | .2 |
| Fil. | 4:17 | Niet, dat het mij om de **gave** te doen zou zijn, | .1 |

| **1250** | **δόξα** | **doxa** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *doxa* betekent in het NT (1) 'glans, luister, heerlijkheid', en (2) 'eer'.
Terwijl het woord *doxa* ook de betekenis 'mening; indruk' heeft (vgl. *1239 dokeō* 'dunken; denken', waarmee het verwant is), is het in het bijbels Grieks sinds de Septuaginta een eigen richting op gegaan. In het OT is het meestal de vertaling van het Hebreeuwse *kavōd*, dat zowel de 'gewichtigheid' van een mens aanduidt (bv. Gen.45:13), als in het bijzonder de 'heerlijkheid' van God (bv. Ex.19:16). Daarbij valt wel op dat het Griekse woord de indruk van 'glans, licht' meedraagt, die in het Hebreeuwse woord ontbreekt. In het NT is deze zin van '(hemelse) glans' in sommige teksten duidelijker aanwezig dan in andere (bv. Luc.2:9 en 1Cor.15:40-41). Het woord wordt een aantal keren gebruikt voor de (aardse) heerlijkheid of pracht van de mens (zie 1Petr.1:24), speciaal van koningen en koninkrijken (bv. Openb.21:24, Matt.4:8).
Vóór alles echter is het de aanduiding voor de hemelse glans en majesteit van God (bv. Luc.2:9 en Joh.12:41). Soms kunnen mensen de machtige werking hiervan zien met het oog des geloofs (bv. Joh.11:40). In deze heerlijkheid deelde Christus voor Zijn menswording (zie Joh.17:5), en door een bijzondere openbaring werd deze zichtbaar bij de verheerlijking op de

berg (zie Luc.9:32). In die heerlijkheid is Hij opnieuw ingegaan door Zijn lijden (zie Luc.24:26) en opstanding (zie 1Petr.1:21), en in die heerlijkheid, die Hij samen met de Vader heeft (bv. Openb.5:13), zal Hij wederkomen (bv. Matt.25:31 en Tit.2:13). Zoals bij de verheerlijking op de berg Mozes en Elia in de goddelijke heerlijkheid van Christus deelden (zie Luc.9:31), krijgen ook de gelovigen daar deel aan (bv. 2Cor.3:18 en Col.3:4).

In een aantal teksten gaat het om het aanzien dat iemand geniet, de eer die hem verschuldigd is, hetzij God (zie Luc.17:18), hetzij Christus (zie 2Petr.3:18), hetzij een mens (zie Luc.14:10).

Aparte vermelding verdient het voorkomen van het woord in het meervoud in 2Petr.2:10 en Jud.8, 'heerlijkheden' als verpersoonlijking. Daaronder kan men verstaan hooggeplaatste mensen op aarde, of engelen (vgl. 1268 dunamis 'kracht, macht').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόξα | doxa | heerlijkheid (1) |
| .2 | δόξαν | doxan | heerlijkheid (4) |
| .3 | δόξης | doxēs | heerlijkheid (2) |
| .4 | δόξῃ | doxēi | heerlijkheid (3) |
| .5 | δόξας | doxas | heerlijkheden (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:8 | en hij toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hun **heerlijkheid**, | .2 |
| | 6:13 | Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de **heerlijkheid** in der eeuwigheid. | .1 |
| | 6:29 | dat zelfs Salomo in al zijn **heerlijkheid** niet bekleed was als een van deze. | .4 |
| | 16:27 | Want de Zoon des mensen zal komen in de **heerlijkheid** zijns Vaders, | .4 |
| | 19:28 | wanneer de Zoon des mensen op de troon zijner **heerlijkheid** zal zitten, | .3 |
| | 24:30 | zij zullen de Zoon des mensen zien komen ...., met ... **heerlijkheid.** | .3 |
| | 25:31 | Wanneer dan de Zoon des mensen komt in zijn **heerlijkheid** ...., | .4 |
| | | dan zal Hij plaats nemen op de troon zijner **heerlijkheid**. | .3 |
| Marc. | 8:38 | wanneer Hij komt in de **heerlijkheid** zijns Vaders, met de heilige engelen. | .4 |
| | 10:37 | Geef ons, dat wij ... mogen zitten in uw **heerlijkheid**. | .4 |
| | 13:26 | zullen zij de Zoon des mensen zien komen ..., met ... **heerlijkheid**. | .3 |
| Luc. | 2:9 | de **heerlijkheid** des Heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreze. | .1 |
| | 2:14 | **Ere** zij God in den hoge, en vrede op aarde bij mensen des welbehagens. | .1 |
| | 2:32 | licht tot openbaring voor de heidenen en **heerlijkheid** voor uw volk Israël. | .2 |
| | 4:6 | U zal ik al deze macht geven en hun **heerlijkheid**, | .2 |
| | 9:26 | wanneer Hij komt in zijn **heerlijkheid** en die van de Vader | .4 |
| | 9:31 | Dezen, in **heerlijkheid** verschenen, spraken over zijn uitgang, | .4 |
| | 9:32 | zagen zij zijn **heerlijkheid**, en de twee mannen, die bij Hem stonden. | .2 |
| | 12:27 | dat ... Salomo in al zijn **heerlijkheid** niet bekleed was als een van deze. | .4 |
| | 14:10 | Dan zal dat u tot **eer** zijn tegenover allen, die met u aanliggen. | .1 |
| | 17:18 | Waren er dan geen anderen om terug te keren en God **eer** te geven, | .2 |
| | 19:38 | in de hemel vrede en **ere** in de hoogste hemelen. | .1 |
| | 21:27 | zullen zij de Zoon des mensen zien komen ...., met ... **heerlijkheid**. | .3 |
| | 24:26 | Moest de Christus dit niet lijden om in zijn **heerlijkheid** in te gaan? | .2 |
| Joh. | 1:14 | en wij hebben zijn **heerlijkheid** aanschouwd, | .2 |
| | | een **heerlijkheid** als van de eniggeborene des Vaders, | .2 |
| | 2:11 | en Hij heeft zijn **heerlijkheid** geopenbaard, | .2 |
| | 5:41 | **Eer** van mensen behoef Ik niet, | .2 |
| | 5:44 | Hoe kunt gij tot geloof komen, gij, die **eer** van elkander behoeft | .2 |
| | | en de **eer**, die van de enige God komt, niet zoekt? | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 7:18 | Wie uit zichzelf spreekt, zoekt zijn eigen **eer**, | .2 |
| | | maar wie de **eer** zoekt van zijn zender, die is waar | .2 |
| | 8:50 | Maar Ik zoek niet mijn **eer**; EÇn is er, die haar zoekt en die oordeelt. | .2 |
| | 8:54 | Jezus antwoordde: Als Ik Mijzelf eer, betekent mijn **eer** niets; | .1 |
| | 9:24 | Geef Gode de **eer**; wij weten, dat deze mens een zondaar is. | .2 |
| | 11:4 | zeide Hij: Deze ziekte is niet ten dode, maar ter **ere** Gods, | .3 |
| | 11:40 | dat gij, indien gij gelooft, de **heerlijkheid** Gods zien zult? | .2 |
| | 12:41 | Dit zeide Jesaja, omdat hij zijn **heerlijkheid** zag en van Hem sprak. | .2 |
| | 12:43 | want zij waren gesteld op de **eer** der mensen, | .2 |
| | | meer dan op de **eer** van God. | .2 |
| | 17:5 | verheerlijk Gij Mij, Vader, bij Uzelf met de **heerlijkheid**, | .4 |
| | 17:22 | En de **heerlijkheid**, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, | .2 |
| | 17:24 | Ik wil, dat ... zij bij Mij zijn, om mijn **heerlijkheid** te aanschouwen, | .2 |
| Hand. | 7:2 | De God der **heerlijkheid** is verschenen aan onze vader Abraham, | .3 |
| | 7:55 | hij ... zag de **heerlijkheid** Gods en Jezus, staande ter rechterhand Gods, | .2 |
| | 12:23 | terstond sloeg hem een engel des Heren, omdat hij God de **eer** niet gaf; | .2 |
| | 22:11 | daar ik vanwege de **glans** van dat licht niet meer kon zien, | .3 |
| Rom. | 1:23 | en zij hebben de **majesteit** van de onvergankelijke God vervangen | .2 |
| | 2:7 | die ... **heerlijkheid**, eer en onvergankelijkheid zoeken, | .2 |
| | 2:10 | maar **heerlijkheid**, eer en vrede over ieder, die het goede werkt, | .1 |
| | 3:7 | indien de waarachtigheid ... overvloediger is gebleken tot zijn **heerlijkheid**, | .2 |
| | 3:23 | Want allen hebben gezondigd en derven de **heerlijkheid** Gods, | .3 |
| | 4:20 | doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf Gode **eer**, | .2 |
| | 5:2 | waarin wij staan, en roemen in de hoop op de **heerlijkheid** Gods. | .3 |
| | 6:4 | gelijk Christus uit de doden opgewekt is door de **majesteit** des Vaders, | .3 |
| | 8:18 | de **heerlijkheid**, die over ons geopenbaard zal worden. | .2 |
| | 8:21 | de vrijheid van de **heerlijkheid** der kinderen Gods. | .3 |
| | 9:4 | zij zijn Israëlieten, hunner is de aanneming tot zonen en de **heerlijkheid** | .1 |
| | 9:23 | juist om de rijkdom zijner **heerlijkheid** bekend te maken over | .3 |
| | | de voorwerpen van ontferming, die Hij tot **heerlijkheid** heeft voorbereid? | .2 |
| | 11:36 | Hem zij de **heerlijkheid** tot in eeuwigheid! Amen. | .1 |
| | 15:7 | zoals ook Christus ons aanvaard heeft tot **heerlijkheid** Gods. | .2 |
| | 16:27 | Hem, de alleen wijze God, zij, door Jezus Christus, de **heerlijkheid** | .1 |
| 1Cor. | 2:7 | die God (reeds) van eeuwigheid voorbeschikt heeft tot onze **heerlijkheid**. | .2 |
| | 2:8 | zouden zij de Here der **heerlijkheid** niet gekruisigd hebben. | .3 |
| | 10:31 | Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter **ere** Gods. | .2 |
| | 11:7 | hij is het beeld en de **heerlijkheid** Gods, | .1 |
| | | maar de vrouw is de **heerlijkheid** van de man. | .1 |
| | 11:15 | doch dat, indien een vrouw lang haar draagt, dit een **eer** voor haar is? | .1 |
| | 15:40 | maar de **glans** der hemelse is anders dan die der aardse. | .1 |
| | 15:41 | De **glans** der zon is anders | .1 |
| | | dan die der maan | .1 |
| | | letterlijk: en de **glans** der maan is anders | |
| | | en der sterren, | .1 |
| | | letterlijk: en de **glans** der sterren is anders, | |
| | | want de ene ster verschilt van de andere in **glans**. | .4 |
| | 15:43 | er wordt gezaaid in oneer, en opgewekt in **heerlijkheid**; | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 1:20 | daarom is ook door Hem het: Amen, tot **eer** van God door ons. | .2 |
| | 3:7 | Indien nu de bediening des doods ... gepaard ging met zulk een **heerlijkheid**, | .4 |
| | | ... om de **heerlijkheid** van zijn aangezicht, die toch verdwijnen moest, | .2 |
| | 3:8 | hoe zal niet nog meer de bediening des Geestes in **heerlijkheid** zijn? | .4 |
| | 3:9 | Want indien de bediening, die veroordeling brengt, **heerlijkheid** was, | .1 |
| | | veel meer is de bediening, die ... brengt, overvloedig in **heerlijkheid**. | .4 |
| | 3:10 | als déze **heerlijkheid** het te boven gaat. | .3 |
| | 3:11 | Want als het verdwijnende met **heerlijkheid** gepaard ging, | .3 |
| | | veel meer is dan het blijvende in **heerlijkheid**. | .4 |
| | 3:18 | En wij allen, die ... de **heerlijkheid** des Heren weerspiegelen, | .2 |
| | | veranderen naar hetzelfde beeld van **heerlijkheid** | .3 |
| | | tot **heerlijkheid**, immers door de Here, die Geest is. | .2 |
| | 4:4 | zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het evangelie der **heerlijkheid** | .3 |
| | 4:6 | om ons te verlichten met de kennis der **heerlijkheid** Gods | .3 |
| | 4:15 | opdat de genade toeneme en ... dank worde gebracht ter **ere** Gods. | .2 |
| | 4:17 | een alles verre te boven gaand eeuwig gewicht van **heerlijkheid**. | .3 |
| | 6:8 | onder **eer** en smaad, in kwaad gerucht en goed gerucht: | .3 |
| | 8:19 | dit liefdewerk, dat door ons tot **eer** van de Here zelf ... wordt verricht. | .2 |
| | 8:23 | zijn onze broeders afgevaardigden der gemeenten en een **eer** van Christus. | .1 |
| Gal. | 1:5 | aan wie de **heerlijkheid** zij in alle eeuwigheid! Amen. | .1 |
| Ef. | 1:6 | tot lof van de **heerlijkheid** zijner genade, | .3 |
| | 1:12 | opdat wij zouden zijn tot lof zijner **heerlijkheid**, | .3 |
| | 1:14 | het volk, dat Hij Zich verworven heeft, tot lof zijner **heerlijkheid**. | .3 |
| | 1:17 | de God van onze Here Jezus Christus, de Vader der **heerlijkheid**, | .3 |
| | 1:18 | hoe rijk de **heerlijkheid** is zijner erfenis bij de heiligen, | .3 |
| | 3:13 | want die zijn een **eer** voor u. | .1 |
| | 3:16 | naar de rijkdom zijner **heerlijkheid**, met kracht gesterkt te worden | .3 |
| | 3:21 | Hem zij de **heerlijkheid** in de gemeente en in Christus Jezus | .1 |
| Fil. | 1:11 | vervuld van de vrucht van gerechtigheid, ..., tot **eer** en prijs van God. | .2 |
| | 2:11 | Jezus Christus is Here, tot **eer** van God, de Vader! | .2 |
| | 3:19 | hun God is de buik, hun **eer** stellen zij in hun schande, | .1 |
| | 3:21 | zodat het aan zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt, | .3 |
| | | letterlijk: ... aan het lichaam van zijn **heerlijkheid** ...., | |
| | 4:19 | Mijn God zal in al uw behoeften naar zijn rijkdom heerlijk voorzien, | .4 |
| | | letterlijk: Mijn God zal ... naar zijn rijkdom in **heerlijkheid** voorzien, | |
| | 4:20 | Onze God en Vader nu zij de **heerlijkheid** in alle eeuwigheid! Amen. | .1 |
| Col. | 1:11 | Zo wordt gij ... bekrachtigd naar de macht zijner **heerlijkheid** | .3 |
| | 1:27 | hoe rijk de **heerlijkheid** van dit geheimenis is onder de heidenen: | .3 |
| | | Christus onder u, de hoop der **heerlijkheid**. | .3 |
| | 3:4 | zult ook gij met Hem verschijnen in **heerlijkheid**. | .4 |
| 1Thess. | 2:6 | Ook zochten wij geen **eer** bij mensen, noch van u, noch van anderen, | .2 |
| | 2:12 | Gode waardig, die u roept tot zijn eigen Koninkrijk en **heerlijkheid**. | .2 |
| | 2:20 | Ja, gij zijt onze **eer** en blijdschap. | .1 |
| 2Thess. | 1:9 | ver van het aangezicht des Heren en van de **heerlijkheid** zijner sterkte, | .3 |
| | 2:14 | tot het verkrijgen van de **heerlijkheid** van onze Here Jezus Christus. | .3 |
| 1Tim. | 1:11 | in overeenstemming met het evangelie der **heerlijkheid** van de zalige God, | .3 |
| | 1:17 | De Koning der eeuwen ... zij eer en **heerlijkheid** in alle eeuwigheid! Amen. | .1 |
| | 3:16 | Die ... is verkondigd onder de heidenen, ..., opgenomen in **heerlijkheid**. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 2:10 | opdat ook zij het heil ... verkrijgen met eeuwige **heerlijkheid**. | .3 |
| | 4:18 | Hem zij de **heerlijkheid** in alle eeuwigheid! Amen. | .1 |
| Tit. | 2:13 | verwachtende de zalige hoop en de verschijning der **heerlijkheid** | .3 |
| Hebr. | 1:3 | de afstraling zijner **heerlijkheid** en de afdruk van zijn wezen, | .3 |
| | 2:7 | met **heerlijkheid** en eer hebt Gij hem gekroond, | .4 |
| | 2:9 | maar wij zien Jezus, ..., met **heerlijkheid** en eer gekroond. | .4 |
| | 2:10 | om vele zonen tot **heerlijkheid** te brengen, | .2 |
| | 3:3 | Want Hij is zoveel groter **heerlijkheid** dan Mozes waardig gekeurd, | .3 |
| | 9:5 | de cherubs der **heerlijkheid**, die het verzoendeksel overschaduwden; | .3 |
| | 13:21 | Hem zij de **heerlijkheid** in alle eeuwigheid. Amen. | .1 |
| Jac. | 2:1 | uw geloof in onze Here der **heerlijkheid**, Jezus Christus, | .3 |
| 1Petr. | 1:7 | tot lof en **heerlijkheid** en eer | .2 ○▾ |
| | 1:11 | toen Hij vooraf getuigenis gaf ... van al de **heerlijkheid** daarna. | .5 |
| | 1:21 | die Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem **heerlijkheid** gegeven heeft, | .2 |
| | 1:24 | Alle vlees is als gras en al zijn **heerlijkheid** als een bloem in het gras; | .1 |
| | 4:11 | aan wie de **heerlijkheid** is en de kracht, in alle eeuwigheid! Amen. | .1 |
| | 4:13 | opdat gij u ... zult mogen verblijden bij de openbaring zijner **heerlijkheid**. | .3 |
| | 4:14 | zijt gij zalig, daar de Geest der **heerlijkheid** en de Geest Gods op u rust. | .3 |
| | 5:1 | de **heerlijkheid**, welke zal geopenbaard worden: | .3 |
| | 5:4 | zult gij de onverwelkelijke krans der **heerlijkheid** verwerven. | .3 |
| | 5:10 | die u in Christus geroepen heeft tot zijn eeuwige **heerlijkheid**, | .2 |
| | 5:11 | SV Hem zij de **heerlijkheid** en de kracht in alle eeuwigheid. Amen. | .1 ○ |
| 2Petr. | 1:3 | die ons geroepen heeft door zijn **heerlijkheid** en macht; | .3/.4 |
| | 1:17 | Want Hij heeft van God, de Vader, eer en **heerlijkheid** ontvangen, | .2 |
| | | toen zulk een stem van de hoogwaardige **heerlijkheid** tot Hem kwam: | .3 |
| | 2:10 | Zulke vermetelen ... schromen niet de **heerlijkheden** te lasteren, | .5 |
| | 3:18 | Hem zij de **heerlijkheid**, zowel nu als tot de dag der eeuwigheid. | .1 |
| Jud. | 8 | bezoedelen ... dromenzieners hun vlees ... en lasteren de **heerlijkheden**. | .5 |
| | 24 | die u ... kan behoeden en onberispelijk doen staan voor zijn **heerlijkheid** | .3 |
| | 25 | de enige God, onze Heiland, zij door Jezus Christus ... **heerlijkheid**, | .1 |
| Openb. | 1:6 | Hem zij de **heerlijkheid** en de kracht tot in alle eeuwigheden! Amen. | .1 |
| | 4:9 | wanneer de dieren **heerlijkheid**, eer en dankzegging zullen brengen | .2 |
| | 4:11 | Gij, onze Here en God, zijt waardig te ontvangen de **heerlijkheid**, | .2 |
| | 5:12 | de wijsheid en de sterkte, en de eer en de **heerlijkheid** en de lof. | .2 |
| | 5:13 | Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij ... de **heerlijkheid** | .1 |
| | 7:12 | Amen, de lof en de **heerlijkheid** ... zij onze God | .1 |
| | 11:13 | en de overigen werden zeer bevreesd en gaven de God des hemels **eer**. | .2 |
| | 14:7 | en hij zeide met luider stem: Vreest God en geeft Hem **eer**. | .2 |
| | 15:8 | En de tempel werd vervuld met rook vanwege de **heerlijkheid** Gods | .3 |
| | 16:9 | en zij bekeerden zich niet om Hem **eer** te geven. | .2 |
| | 18:1 | en de aarde werd door zijn **lichtglans** verlicht. | .3 |
| | 19:1 | Halleluja! Het heil en de **heerlijkheid** en de macht zijn van onze God, | .1 ○▾ |
| | 19:7 | Laten wij blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de **eer** geven, | .2 |
| | 21:11 | en zij had de **heerlijkheid** Gods, | .2 |
| | 21:23 | want de **heerlijkheid** Gods verlicht haar en haar lamp is het Lam. | .1 |
| | 21:24 | en de koningen der aarde brengen hun **heerlijkheid** in haar; | .2 |
| | 21:26 | de **heerlijkheid** en de eer der volken zullen in haar gebracht worden. | .2 |

| 1251 | δοξάζω | doxazō |
|---|---|---|

Het werkwoord *doxazō* betekent in het NT 'verheerlijken', d.w.z. (1) 'met heerlijkheid bekleden', en (2) 'roemen, eren'.

De oorspronkelijke betekenis van dit werkwoord, die echter in het NT niet voorkomt, is 'menen' (vgl. het woord waarvan het afgeleid is, *1250 doxa*, 'mening', maar in het NT 'glans, heerlijkheid; eer').

De eerste betekenis treffen we op drie manieren aan: ten eerste van de verheerlijking van God in Christus (bv. Joh.13:31b); ten tweede van de verheerlijking van Christus door God (bv. Hand.3:13); en ten derde van de verheerlijking der gelovigen (bv. Rom.8:30). Daarbij gaat het erom dat er *doxa* – in de eerste betekenis van dat woord – verleend of toegevoegd wordt.

De tweede betekenis komt op vergelijkbare wijze overeen met de tweede van *doxa*: mensen verheerlijken of eren God (bv. Gal.1:24), of elkaar (bv. Matt.6:2), of roemen het woord des Heren (bv. Hand.13:48).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοξάζω | doxazō | ik verheerlijk – (dat) ik verheerlijk |
| .2 | δοξάζητε | doxazēte | (dat) jullie verheerlijken |
| .3 | δοξαζέτω | doxazetō | hij moet verheerlijken! |
| .4 | δοξάζειν | doxazein | verheerlijken |
| .5 | δοξάζων | doxazōn | verheerlijkend (1 ev m) |
| .6 | δοξάζοντες | doxazontes | verheerlijkend (1 mv m) |
| .7 | ἐδόξαζεν | edoxazen | hij verheerlijkte |
| .8 | ἐδόξαζον | edoxazon | ik verheerlijkte – zij verheerlijkten |
| .9 | δοξάσω | doxasō | ik zal verheerlijken – (dat) ik verheerlijk (aor) |
| .10 | δοξάσει | doxasei | hij zal verheerlijken |
| .11 | ἐδόξασα | edoxasa | ik heb verheerlijkt (aor) |
| .12 | ἐδόξασεν | edoxasen | hij heeft verheerlijkt (aor) |
| .13 | ἐδόξασαν | edoxasan | zij hebben verheerlijkt (aor) |
| .14 | δοξάσῃ | doxasēi | (dat) hij verheerlijkt (aor) |
| .15 | δοξασθῶσιν | doxasthōsin | (dat) zij verheerlijkt worden (aor pass) |
| .16 | δοξάσωσιν | doxasōsin | (dat) zij verheerlijken (aor) |
| .17 | δόξασον | doxason | verheerlijk! (aor) |
| .18 | δοξάσατε | doxasate | verheerlijkt! (aor) |
| .19 | δοξάσαι | doxasai | moge hij verheerlijken (aor)<br>– verheerlijken (aor) |
| .20 | δοξάζεται | doxazetai | hij wordt verheerlijkt (med) |
| .21 | δοξάζηται | doxazētai | (dat) hij wordt verheerlijkt (med) |
| .22 | δοξαζόμενος | doxazomenos | verheerlijkt wordend (1 ev m ;med) |
| .23 | ἐδοξάσθη | edoxasthē | hij is verheerlijkt (aor pass) |
| .24 | δοξασθῇ | doxasthēi | (dat) hij verheerlijkt wordt (aor pass) |
| .25 | δεδόξασμαι | dedoxasmai | ik ben verheerlijkt (med) |
| .26 | δεδόξασται | dedoxastai | hij is verheerlijkt (med) |
| .27 | δεδοξασμένῃ | dedoxasmenēi | verheerlijkt (3 ev v; med) |
| .28 | δεδοξασμένον | dedoxasmenon | verheerlijkt (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:16 | opdat **zij** uw goede werken zien en uw Vader ... **verheerlijken**. | .16 |
| | 6:2 | om door de mensen geroemd te worden. | .15 |
| | | letterlijk: opdat **zij** door de mensen **geroemd worden**. | |
| | 9:8 | Toen de scharen dit zagen, vreesden zij en **zij verheerlijkten** God, | .13 |
| | 15:31 | En **zij verheerlijkten** de God van Israël. | .13 |
| Marc. | 2:12 | zodat zij allen ontzet waren en God **verheerlijkten**, | .4 |
| Luc. | 2:20 | En de herders keerden terug, God **lovende** en prijzende | .6 |
| | 4:15 | En Hij leerde in hun synagogen **en werd** door allen **geprezen**. | .22 |
| | 5:25 | onmiddellijk stond hij voor hun ogen op, ..., God **verheerlijkende**. | .5 |
| | 5:26 | En ontzetting beving allen en **zij verheerlijkten** God, | .8 |
| | 7:16 | En vrees beving hen allen en **zij verheerlijkten** God, | .8 |
| | 13:13 | en terstond richtte zij zich op en **zij verheerlijkte** God. | .7 |
| | 17:15 | En één van hen keerde terug, ..., met luider stem God **verheerlijkende**, | .5 |
| | 18:43 | En terstond werd hij ziende en hij volgde Hem, God **lovende**. | .5 |
| | 23:47 | Toen de hoofdman zag, wat er geschiedde, **verheerlijkte hij** God, | .12/.7 |
| Joh. | 7:39 | want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet **verheerlijkt was**. | .23 |
| | 8:54 | Jezus antwoordde: Als **Ik** Mijzelf **eer**, betekent mijn eer niets; | .1/.9 |
| | | mijn Vader is het, **die** Mij **eert**, van wie gij zegt: Hij is onze God, | .5 |
| | 11:4 | opdat de Zoon van God erdoor **verheerlijkt worde**. | .24 |
| | 12:16 | maar toen Jezus **verheerlijkt was**, toen herinnerden zij zich, | .23 |
| | 12:23 | De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen **moet verheerlijkt worden**. | .24 |
| | 12:28 | Vader, **verheerlijk** uw naam! | .17 |
| | | Toen kwam een stem uit de hemel: **Ik heb** hem **verheerlijkt**, | .11 |
| | | en **Ik zal** hem nogmaals **verheerlijken**! | .9 |
| | 13:31 | zeide Jezus: Nu **is** de Zoon des mensen **verheerlijkt** | .23 |
| | | en God **is** in Hem **verheerlijkt**. | .23 |
| | 13:32 | Als God in Hem **verheerlijkt is**, | .23° |
| | | **zal** God ook Hem in Zich **verheerlijken**, | .10 |
| | | en Hem terstond verheerlijken. | .10 |
| | | letterlijk: en **Hij zal** Hem terstond **verheerlijken**. | |
| | 14:13 | Ik zal het doen, opdat de Vader in de Zoon **verheerlijkt worde**. | .24 |
| | 15:8 | Hierin **is** mijn Vader **verheerlijkt**, dat gij veel vrucht draagt | .23 |
| | 16:14 | **Hij zal** Mij **verheerlijken**, want Hij zal het uit het mijne nemen | .10 |
| | 17:1 | en Hij ... zeide: Vader de ure is gekomen; **verheerlijk** uw Zoon, | .17 |
| | | opdat uw Zoon U **verheerlijke**, | .14 |
| | 17:4 | **Ik heb** U **verheerlijkt** op de aarde door het werk te voleindigen, | .11 |
| | 17:5 | En nu, **verheerlijk Gij** Mij, Vader, bij Uzelf | .17 |
| | 17:10 | en **Ik ben** in hen **verheerlijkt**. | .25 |
| | 21:19 | om te kennen te geven, met welke dood **hij** God **verheerlijken zou**. | .10 |
| Hand. | 3:13 | De God van Abraham en Isaak ... **heeft** zijn knecht Jezus **verheerlijkt**, | .12 |
| | 4:21 | want allen **verheerlijkten** God om hetgeen er geschied was; | .8 |
| | 11:18 | toen zij dit gehoord hadden, kwamen **zij** tot rust en **verheerlijkten** God, | .8/.13 |
| | 13:48 | verblijdden **zij** zich en **verheerlijkten** het woord des Heren; | .8 |
| | 21:20 | En **zij loofden** God, toen zij dit hoorden, | .8 |
| Rom. | 1:21 | Immers, hoewel zij God kenden, **hebben zij** Hem niet als God **verheerlijkt** | .13 |
| | 8:30 | en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen **heeft Hij** ook **verheerlijkt**. | .12 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 11:13 | **acht ik dit de heerlijkheid van** mijn bediening, | .1 |
| | 15:6 | opdat **gij** ... de God en Vader van onze Here Jezus ... **moogt verheerlijken**. | .2 |
| | 15:9 | en **dat** de heidenen God ter wille van zijn ontferming **gaan verheerlijken**, | .19 |
| 1Cor. | 6:20 | Want gij zijt gekocht en betaald. **Verheerlijkt** dan God met uw lichaam. | .18 |
| | 12:26 | als één lid **eer ontvangt**, delen alle leden in de vreugde. | .20 |
| 2Cor. | 3:10 | Immers, zelfs **hetgeen verheerlijkt was**, | .28 |
| | | is in zoverre niet **verheerlijkt**, als déze heerlijkheid het te boven gaat. | .26 |
| | 9:13 | **Want** door dit duidelijk blijk van hulpbetoon **prijzen zij** God | .6 |
| Gal. | 1:24 | En **zij verheerlijkten** God in mij. | .8 |
| 2Thess. | 3:1 | dat het woord des Heren snelle voortgang hebbe en **verheerlijkt worde**, | .21 |
| Hebr. | 5:5 | **heeft** ook Christus Zichzelf niet **de eer toegekend** hogepriester te worden, | .12 |
| 1Petr. | 1:8 | en gij verheugt u met een onuitsprekelijke en **verheerlijkte** vreugde, | .27 |
| | 2:12 | opdat **zij** ... op grond van uw goede werken God **mogen verheerlijken** | .16 |
| | 4:11 | opdat in alles God **verheerlijkt worde** door Jezus Christus, | .21 |
| | 4:14 | SV maar wat u aangaat, **Hij wordt verheerlijkt**. | .20° |
| | 4:16 | dan schame hij zich niet, maar **verheerlijke** God onder die naam. | .3 |
| Openb. | 15:4 | Wie **zou** niet vrezen, Here, en uw naam niet **verheerlijken**? | .14/.10 |
| | 18:7 | geeft haar zoveel pijniging ...., als zij heerlijkheid ... genoten heeft. | .12 |
| | | letterlijk: ...., als **zij** zichzelf **verheerlijkt heeft**. | |

## 1252 δόσις dosis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dosis* betekent (1) '(het) geven' en (2) 'wat men geeft, gift'.

Vergeleken met *1249 doma* 'wat (aan iemand) gegeven wordt, gave' ligt bij dit woord de nadruk meer op de handeling van het geven dan op de concrete gave. Aan Fil.4:15-17, waar beide woorden gebruikt worden, kan men dit goed zien: vs.15 (lett.) 'in rekening van geven en ontvangen', tegenover vs.17 'niet dat ik de (concrete) gave zoek'.

In Jac.1:17 gaat de betekenis over in 'datgene wat men geeft, gift', waarbij de aandacht op de handeling gevestigd blijft: 'iedere goede gift'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δόσις | dosis | (het) geven (1) |
| .2 | δόσεως | doseōs | (het) geven (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 4:15 | in rekening van **uitgave** en ontvangst | .2 |
| Jac. | 1:17 | Iedere **gave**, die goed, en elk geschenk, dat volmaakt is, | .1 |

## 1253 δότης dotēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dotēs* betekent 'gever'.

Vergelijk *1186 didōmi* 'geven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δότην | dotēn | gever (4) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 9:7 | want God heeft de blijmoedige **gever** lief. |

| **1254** | **δουλαγωγέω** | **doulagōgeō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *doulagōgeō* betekent 'als slaaf wegvoeren, tot slavernij brengen, in een slaafse positie brengen of houden'.
Vergelijk *1259 doulos* 'slaaf' en *60 agō* 'voeren, brengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δουλαγωγῶ | doulagōgō | ik breng tot slavernij – (dat) ik tot slavernij breng |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 9:27 | Neen, **ik** tuchtig mijn lichaam en **houd het in bedwang**, | |

| **1255** | **δουλεία** | **douleia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *douleia* betekent 'slavernij'.
Met *douleia* geeft men de positie of werkzaamheid van een slaaf aan; zie voor meer informatie *1259 doulos* 'slaaf'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δουλείαν | douleian | slavernij (4) |
| .2 | δουλείας | douleias | slavernij (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 8:15 | gij hebt niet ontvangen een geest van **slavernij** om opnieuw te vrezen, | .2 |
| | 8:21 | omdat ook de schepping zelf van de **dienstbaarheid** ... zal bevrijd worden | .2 |
| Gal. | 4:24 | dit zijn twee bedelingen: de ene van de berg Sinai, die slaven baart,<br>letterlijk: ... de berg Sinai, die tot **slavernij** baart, | .1 |
| | 5:1 | Houdt dus stand en laat u niet weder een slavenjuk opleggen.<br>letterlijk: ... en laat u niet weder een juk van **slavernij** opleggen. | .2 |
| Hebr. | 2:15 | die ... door angst voor de dood tot **slavernij** gedoemd waren. | .2 |

| **1256** | **δουλεύω** | **douleuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *douleuō* betekent 'slaaf zijn, in (slaven)dienst zijn, (als slaaf) dienen'.
Vaak geeft een derde naamval bij *douleuō* de persoon aan ten opzichte van wie (of waarvan) men een slavenpositie inneemt. Zie voor meer informatie *1259 doulos* 'slaaf, knecht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δουλεύω | douleuō | ik dien – (dat) ik dien |
| .2 | δουλεύει | douleuei | hij dient |
| .3 | δουλεύετε | douleuete | jullie dienen – dient! |
| .4 | δουλεύουσιν | douleuousin | zij dienen – dienend (3 mv m/o) |
| .5 | δουλεύετε | douleuete | zie 3 |
| .6 | δουλευέτωσαν | douleuetōsan | zij moeten dienen! |
| .7 | δουλεύειν | douleuein | dienen |
| .8 | δουλεύων | douleuōn | dienend (1 ev m) |
| .9 | δουλεύοντες | douleuontes | dienend (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .10 | δουλεύσει | douleusei | hij zal dienen |
| .11 | ἐδούλευσεν | edouleusen | hij heeft gediend (aor) |
| .12 | ἐδουλεύσατε | edouleusate | jullie hebben gediend (aor) |
| .13 | δουλεύσωσιν | douleusōsin | (dat) zij dienen (aor) |
| .14 | δεδουλεύκαμεν | dedouleukamen | wij hebben gediend |
| .[15] | δουλεῦσαι | douleusai | dienen |
| .[16] | δουλεύσουσιν | douleusousin | zij zullen dienen – zullende dienen (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:24 | Niemand kan twee heren **dienen**, want hij zal òf de ene haten ...; | .7 |
| | | gij kunt niet God **dienen** èn Mammon. | .7 |
| Luc. | 15:29 | zovele jaren **ben ik** al **in** uw **dienst** en nooit heb ik uw gebod overtreden, | .1 |
| | 16:13 | Geen slaaf kan twee heren **dienen**, want hij zal of de ene haten ...; | .7 |
| | | gij kunt niet God **dienen** èn Mammon. | .7 |
| Joh. | 8:33 | **Wij zijn** Abrahams nageslacht en zijn nooit iemands **slaven geweest**; | .14 |
| Hand. | 7:7 | maar het volk, dat **zij dienen zullen**, zal Ik oordelen, sprak God, | .13/.[16] |
| | 20:19 | **dienende** de Here met alle ootmoed, onder tranen en beproevingen, | .8 |
| Rom. | 6:6 | **en** wij niet langer **slaven** der zonde **zouden zijn**; | .7 |
| | 7:6 | zodat wij **dienen** in de nieuwe staat des Geestes | .7 |
| | 7:25 | (26) Derhalve **ben ik** zelf met mijn verstand **dienstbaar** aan de wet Gods, | .1 |
| | 9:12 | werd tot haar gezegd: De oudste **zal** de jongste **dienstbaar zijn**, | .10 |
| | 12:11 | in ijver onverdroten, vurig van geest, dient de Here. | .9 |
| | | letterlijk: in ijver onverdroten, vurig van geest, **dienend** de Here. | |
| | 14:18 | **wie** door deze Geest **een dienstknecht is van** Christus, | .8 |
| | 16:18 | zulke lieden **dienen** niet onze Here Christus, maar hun eigen buik, | .4 |
| Gal. | 4:8 | **hebt gij** goden **gediend**, die het in wezen niet zijn. | .12 |
| | 4:9 | waaraan gij **u** weder van meet aan **dienstbaar** wilt **maken**? | .7/.[15] |
| | 4:25 | want dat **is** met zijn kinderen **in slavernij**. | .2 |
| | 5:13 | maar **dient** elkander door de liefde. | .5 |
| Ef. | 6:7 | **en** bereidwillig **dienstbaar te zijn** als aan de Here en niet aan mensen. | .9 |
| Fil. | 2:22 | dat hij ... mij in de dienst van het evangelie heeft geholpen. | .11 |
| | | letterlijk: dat **hij** met mij in het evangelie **gediend heeft**. | |
| Col. | 3:24 | **Gij dient** Christus als heer. | .3 |
| 1Thess. | 1:9 | **om** de levende en waarachtige God **te dienen**, | .7 |
| 1Tim. | 6:2 | **Zij**, die gelovige meesters hebben, **moeten** ... des te betere **slaven wezen**, | .6 |
| Tit. | 3:3 | ongehoorzaam, dwalende, **verslaafd** aan velerlei begeerten en zingenot, | .9 |

## 1257 δούλη doulē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *doulē* betekent 'slavin'.

Zie voor meer informatie bij de mannelijke tegenhanger van *doulē*: *1259 doulos* 'slaaf'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δούλη | doulē | slavin (1) |
| .2 | δούλης | doulēs | slavin (2) |
| .3 | δούλας | doulas | slavinnen (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:38 | Zie, de **dienstmaagd** des Heren; mij geschiede naar uw woord. | .1 |
| | 1:48 | omdat Hij heeft omgezien naar de lage staat zijner **dienstmaagd**. | .2 |
| Hand. | 2:18 | zelfs op ... mijn **dienstmaagden** zal Ik ... van mijn Geest uitstorten | .3 |

## 1258 δοῦλος doulos

Het bijvoeglijk naamwoord *doulos* betekent 'in slavenpositie'.

Zie voor meer informatie het zelfstandig naamwoord *1259 doulos* 'slaaf, knecht'.

.1 δοῦλα doula in slavenpositie (1/4 mv o)

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 6:19 | gelijk gij uw leden gesteld hebt **ten dienste** van de onreinheid ...,<br>zo stelt nu uw leden **ten dienste** van de gerechtigheid tot heiliging. |

## 1259 δοῦλος doulos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *doulos* betekent 'slaaf'.

In de Oudheid was een maatschappij zonder slaven ondenkbaar. Zowel in de hellenistische wereld, d.i. het oosten zoals dat sinds Alexander de Grote (ca. 330 v.C.) min of meer vergriekst was, als in de Romeinse samenleving was slavernij een vrijwel algemeen aanvaard principe. Ook in de joodse verhoudingen waren slaven niet onbekend, maar ze werden door een mildere wetgeving beschermd (zie bijvoorbeeld Ex.21). Ten tijde van het NT kwamen slaven bij joden minder voor, al waren ze beslist niet afwezig. Zo lezen we over slaven van de hogepriester bij Jezus' gevangenneming (zie Joh.18:10 en 26). Jezus gebruikt bij zijn onderricht over het Koninkrijk der hemelen meer dan eens de relatie tussen een heer (vgl. *1066 despotēs* 'heer, meester' en *2639 kurios* 'machthebber, heer') en zijn slaven (bv. Matt.13:24-30), of tussen een koning (vgl. *842 basileus* 'koning') en zijn slaven, waarmee nu eens zijn onderdanen in het algemeen bedoeld zijn (zie Matt.18:23-35), dan weer zijn beambten met inbegrip van de hoogste (zie Matt.22:3-10, en vgl. in het OT 2Kon.5:6). Over de verhouding tussen een slaaf en een jonge erfgenaam schrijft Paulus in Gal.4:1-7 (vgl. Joh.8:35). Verder treffen we het woord aan samen met het tegenovergestelde *1502 eleutheros* 'vrij' (bv. Gal.3:28).

Een slaaf is het eigendom van zijn heer, verplicht tot gehoorzaamheid (bv. Luc.17:10). Dit is van belang als we het Griekse woord vergelijken met andere woorden voor mensen die diensten verrichten: *2099 therapōn* 'iemand die verzorgt, bediende'; *3095 oiketēs* 'huisbediende (hetzij slaaf of knecht)'; *3296 pais* 'kind; knecht'; *4596 hupēretēs* 'knecht, helper'. Daarnaast zijn er twee woorden, die ook betrekking kunnen hebben op mensen met een speciale bediening in de gemeente: *1110 diakonos* 'dienaar; diaken', en *2680 leitourgos* 'iemand die een openbare dienst verricht; (priesterlijk) dienaar'. Wel kan een slaaf door een aparte opdracht over andere slaven aangesteld worden, maar hij heeft dan groter verantwoordelijkheid, juist ook op het punt van gehoorzaamheid (zie Matt.24:45-51). Een slaaf kon vrijgelaten worden (zie Luc.2:29), zich met eigen gespaard geld vrijkopen, of door een ander vrijgekocht worden (vgl. 1Cor.7:22-23).

Het woord kan ook in bijzondere zin gebruikt worden in de combinatie 'slaaf van God', zowel in oudtestamentische als in nieuwtestamentische zin (vgl. Hand.2:18 en Openb.1:1). In deze gevallen wordt vanwege de in onze taal en cultuur negatieve bijklank meestal vertaald met

'dienstknecht, dienaar'. Maar ook hier houdt het Griekse woord gehoorzaamheid in (zie Rom.6:16 en Col.3:22). Christus Zelf heeft immers ook, hoewel Hij in de gestalte van God was, de gestalte van een slaaf aangenomen en is gehoorzaam geweest (zie Fil.2:5-8). Behalve de uitdrukking 'slaaf van God' vinden we ook veelvuldig de verbinding 'slaaf van Christus' (bv. Gal.1:10). Beide woordcombinaties – die samen voorkomen in Jac.1:1 – duiden niet op een speciale functie binnen de gemeente, maar zijn algemene aanduidingen voor de verhouding tussen de gelovigen en hun Heer, die door Jezus ook vergeleken wordt met die tussen een leermeester en zijn leerlingen (zie Matt.10:24-25 en Joh.15:15, en vgl. *1182 didaskalos* 'leraar'). Iemand met een bijzondere bediening dient zich wel te gedragen als een slaaf van de gelovigen, wat natuurlijk niet wil zeggen dat dezen op hun beurt zich kunnen gedragen als heer van de dienaar (zie 2Cor.4:1-5 en Marc.10:44). De maatschappelijke status van slaaf speelt overigens onder de broeders in hun verhouding tot God geen rol (zie Filem.16 en 1Cor.7:21-23).

Tenslotte wordt nog in overdrachtelijke zin gesproken over een 'slaaf van de zonde' (bv. Joh.8:34-35) en een 'slaaf van het verderf' (zie 2Petr.2:19), waardoor een vorm van sterke afhankelijkheid wordt uitgedrukt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοῦλος | doulos | slaaf (1) |
| .2 | δοῦλε | doule | slaaf (5) |
| .3 | δοῦλον | doulon | slaaf (4) |
| .4 | δούλου | doulou | slaaf (2) |
| .5 | δούλῳ | doulōi | slaaf (3) |
| .6 | δοῦλοι | douloi | slaven (1) |
| .7 | δούλους | doulous | slaven (4) |
| .8 | δούλων | doulōn | slaven (2) |
| .9 | δούλοις | doulois | slaven (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:9 | ik zeg ... Kom, en hij komt, en tot mijn **slaaf**: Doe dit, en hij doet het. | .5 |
| | 10:24 | Een discipel staat niet boven zijn meester, of een **slaaf** boven zijn heer. | .1 |
| | 10:25 | voor de discipel ... als zijn meester, en voor de **slaaf** als zijn heer. | .1 |
| | 13:27 | Daarna kwamen de **slaven** van de eigenaar en zeiden tot hem: Heer, | .6 |
| | 13:28 | (29) De **slaven** zeiden tot hem: Wilt gij dan, dat wij het bijeenhalen? | .6 |
| | 18:23 | een koning, die afrekening wilde houden met zijn **slaven**. | .8 |
| | 18:26 | De **slaaf** wierp zich neder als smekeling en zeide: Heb geduld met mij | .1 |
| | 18:27 | De heer van die **slaaf** kreeg medelijden met hem en hij liet hem vrij | .4 |
| | 18:28 | Toen die **slaaf** wegging, trof hij een zijner medeslaven aan, | .1 |
| | 18:32 | Toen ontbood zijn heer hem en zeide tot hem: Slechte **slaaf**, | .2 |
| | 20:27 | en wie onder u de eerste wil zijn, zal uw **slaaf** zijn; | .1 |
| | 21:34 | Toen nu de tijd der vruchten naderde, zond hij zijn **slaven** | .7 |
| | 21:35 | de pachters grepen zijn **slaven**, sloegen de ene, doodden de andere | .7 |
| | 21:36 | Hij zond weder andere **slaven**, nog meer dan eerst, | .7 |
| | 22:3 | En hij zond zijn **slaven** uit om de ter bruiloft genodigden te roepen, | .7 |
| | 22:4 | Wederom zond hij andere **slaven** uit, met de boodschap: Zegt de genodigden: | .7 |
| | 22:6 | De overigen grepen zijn **slaven**, en zij mishandelden en doodden hen. | .7 |
| | 22:8 | Toen zeide hij tot zijn **slaven**: De bruiloft is wel gereed, | .9 |
| | 22:10 | die **slaven** gingen naar de wegen en verzamelden allen, die zij aantroffen, | .6 |
| | 24:45 | Wie is dan de trouwe en verstandige **slaaf**, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 24:46 | Zalig die **slaaf**, die zijn heer bij zijn komst zo bezig zal vinden. | .1 |
| | 24:48 | Maar als die **slaaf** slecht was, en in zijn hart zou zeggen: | .1 |
| | 24:50 | zal de heer van die **slaaf** komen op een dag, dat hij het niet verwacht, | .4 |
| | 25:14 | die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn **slaven** riep | .7 |
| | 25:19 | na lange tijd kwam de heer van die **slaven** en hield afrekening met hen. | .8 |
| | 25:21 | Zijn heer zeide tot hem: Wèl gedaan, gij goede en getrouwe **slaaf**, | .2 |
| | 25:23 | Zijn heer zeide tot hem: Wèl gedaan, gij goede en getrouwe **slaaf**, | .2 |
| | 25:26 | En zijn heer antwoordde en zeide tot hem: Gij slechte en luie **slaaf**, | .2 |
| | 25:30 | En werpt de onnutte **slaaf** uit in de buitenste duisternis. | .3 |
| | 26:51 | en hij trof de **slaaf** van de hogepriester en sloeg hem het oor af. | .3 |
| Marc. | 10:44 | en wie onder u de eerste wil zijn, zal aller **slaaf** zijn. | .1 |
| | 12:2 | En hij zond op zijn tijd een **slaaf** naar de pachters | .3 |
| | 12:4 | zond hij tot hen een andere **slaaf** en die sloegen zij op het hoofd | .3 |
| | 13:34 | Gelijk een mens ... zijn huis overliet en aan zijn **slaven** volmacht gaf, | .9 |
| | 14:47 | Een van de omstanders trok zijn zwaard en hij trof de **slaaf** | .3 |
| Luc. | 2:29 | Nu laat Gij, Here, uw **dienstknecht** gaan in vrede, naar uw woord, | .3 |
| | 7:2 | Een **slaaf** nu van een hoofdman ... was ernstig ongesteld | .1 |
| | 7:3 | met het verzoek te komen en zijn **slaaf** in het leven te behouden. | .3 |
| | 7:8 | ik zeg ...: Kom, en hij komt, en tot mijn **slaaf**: Doe dit, en hij doet het. | .5 |
| | 7:10 | En toen zij ... terugkwamen in het huis, vonden zij de **slaaf** gezond. | .3 |
| | 12:37 | Zalig die **slaven**, die de heer bij zijn komst wakende zal aantreffen. | .6 |
| | 12:38 | SV zalig zijn die **dienstknechten**. | .6° |
| | 12:43 | Zalig die **slaaf**, die zijn heer bij zijn komst zo bezig zal vinden. | .1 |
| | 12:45 | als die **slaaf** in zijn hart zou zeggen: Mijn heer blijft lang uit, | .1 |
| | 12:46 | zal de heer van die **slaaf** komen op een dag, dat hij het niet verwacht | .4 |
| | 12:47 | Die **slaaf** nu ... zal vele slagen ontvangen. | .1 |
| | 14:17 | En hij zond zijn **slaaf** uit tegen het uur van de maaltijd | .3 |
| | 14:21 | En de **slaaf** kwam terug en berichtte zijn heer deze dingen. | .1 |
| | | Toen werd de heer des huizes toornig en zeide tot zijn **slaaf**: | .5 |
| | 14:22 | En de **slaaf** zeide: Heer, wat gij hebt opgedragen, is geschied | .1 |
| | 14:23 | En de heer zeide tot de **slaaf**: Ga de wegen en de paden op | .3 |
| | 15:22 | Maar de vader zeide tot zijn **slaven**: Brengt vlug het beste kleed hier | .7 |
| | 17:7 | Wie van u zal tot zijn **slaaf** ... zeggen: Kom terstond hier aan tafel? | .3 |
| | 17:9 | Zal hij de **slaaf** soms danken, omdat hij deed wat hem bevolen was? | .5 |
| | 17:10 | Wij zijn onnutte **slaven**; wij hebben slechts gedaan, wat wij moesten doen. | .6 |
| | 19:13 | En hij riep tien van zijn **slaven** en gaf hun tien ponden | .7 |
| | 19:15 | dat hij die **slaven**, aan welke hij ... gegeven had, bij zich liet roepen | .7 |
| | 19:17 | En hij zeide tot hem: Voortreffelijk, goede **slaaf**; | .2 |
| | 19:22 | Uit uw eigen mond zal ik u oordelen, slechte **slaaf**. | .2 |
| | 20:10 | En toen het de tijd was, zond hij een **slaaf** tot de pachters, | .3 |
| | 20:11 | Maar hij ging voort en zond een andere **slaaf**. Zij sloegen ook die, | .3 |
| | 22:50 | En iemand van hen trof de **slaaf** van de hogepriester | .3°' |
| Joh. | 4:51 | En reeds terwijl hij afdaalde, kwamen zijn **slaven** hem tegemoet | .6 |
| | 8:34 | Ik zeg u, een ieder, die de zonde doet, is een **slaaf** der zonde. | .1 |
| | 8:35 | En de **slaaf** blijft niet eeuwig in het huis, de zoon blijft er eeuwig. | .1 |
| | 13:16 | Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een **slaaf** staat niet boven zijn heer, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 15:15 | Ik noem u niet meer **slaven**, | .7 |
| | | want de **slaaf** weet niet, wat zijn heer doet; | .1 |
| | 15:20 | Een **slaaf** staat niet boven zijn heer. | .1 |
| | 18:10 | Petrus dan, die een zwaard had, trok het, en hij trof de **slaaf** ...; | .3 |
| | | de naam nu van de **slaaf** was Malchus. | .5 |
| | 18:18 | De **slaven** en de dienaars stonden zich te warmen bij een kolenvuur, | .6 |
| | 18:26 | Een der **slaven** van de hogepriester, een verwant van hem, | .8 |
| Hand. | 2:18 | op mijn **dienstknechten** ... zal Ik in die dagen van mijn Geest uitstorten | .7 |
| | 4:29 | en geef uw **dienstknechten** met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken, | .9 |
| | 16:17 | Deze mensen zijn **dienstknechten** van de allerhoogste God, | .6 |
| Rom. | 1:1 | Paulus, een **dienstknecht** van Christus Jezus, een geroepen apostel, | .1 |
| | 6:16 | dat gij hem, in wiens dienst gij u stelt als **slaven** ter gehoorzaamheid, | .7 |
| | | ook moet gehoorzamen als **slaven**, hetzij dan van de zonde tot de dood, | .6 |
| | 6:17 | Maar Gode zij dank: gij wáárt **slaven** der zonde, | .6 |
| | 6:20 | toen gij **slaven** waart der zonde, waart gij vrij van de gerechtigheid. | .6 |
| 1Cor. | 7:21 | Zijt gij als **slaaf** geroepen, bekommer u daarover niet, | .1 |
| | 7:22 | de **slaaf**, die in de Here geroepen werd, is een vrijgelatene des Heren; | .1 |
| | | evenzo is hij, die als vrije geroepen werd, een **slaaf** van Christus. | .1 |
| | 7:23 | Weest geen **slaven** van mensen. | .6 |
| | 12:13 | hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij **slaven**, hetzij vrijen, | .6 |
| 2Cor. | 4:5 | Want wij prediken ... onszelf als uw **dienaren** om Jezus' wil. | .7 |
| Gal. | 1:10 | zou ik geen **dienstknecht** van Christus zijn. | .1 |
| | 3:28 | Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van **slaaf** of vrije, | .1 |
| | 4:1 | zolang de erfgenaam onmondig is, verschilt hij in niets van een **slaaf**, | .4 |
| | 4:7 | Gij zijt dus niet meer **slaaf**, doch zoon; | .1 |
| Ef. | 6:5 | **Slaven**, weest uw heren naar het vlees gehoorzaam met vreze en beven, | .6 |
| | 6:6 | maar door als **slaven** van Christus de wil Gods van harte te doen, | .6 |
| | 6:8 | dat een ieder, hetzij **slaaf**, hetzij vrije ... zal terugontvangen. | .1 |
| Fil. | 1:1 | Paulus en Timoteüs, **dienstknechten** van Christus Jezus, | .6 |
| | 2:7 | de gestalte van een **dienstknecht** heeft aangenomen, | .4 |
| Col. | 3:11 | besneden of onbesneden, barbaar en Skyth, **slaaf** en vrije, | .1 |
| | 3:22 | **Slaven**, gehoorzaamt uw heren naar het vlees in alles, | .6 |
| | 4:1 | Heren, betracht jegens uw **slaven** recht en billijkheid; | .9 |
| | 4:12 | Epafras laat u groeten, ..., een **dienstknecht** van Christus Jezus, | .1 |
| 1Tim. | 6:1 | die onder een slavenjuk zijn, moeten hun meesters alle eer waardig achten,<br>letterlijk: die **als slaven** onder een juk zijn, moeten ... achten, | .6 |
| 2Tim. | 2:24 | en een **dienstknecht** des Heren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn | .3 |
| Tit. | 1:1 | Paulus, een **dienstknecht** van God, een apostel van Jezus Christus, | .1 |
| | 2:9 | De **slaven** moeten hun meesters onderdanig zijn in alles, | .7 |
| Filem. | 16 | nu niet meer als **slaaf**, | .3 |
| | | maar als meer dan **slaaf**, als een geliefde broeder, | .3 |
| Jac. | 1:1 | Jakobus, een **dienstknecht** van God en van de Here Jezus Christus, | .1 |
| 1Petr. | 2:16 | niet als mannen, die de vrijheid misbruiken ..., maar als **dienaren** Gods. | .6 |
| 2Petr. | 1:1 | Simeon Petrus, een **dienstknecht** en apostel van Jezus Christus, | .1 |
| | 2:19 | Vrijheid spiegelen zij hun voor, hoewel zij zelf **slaven** des verderfs zijn; | .6 |
| Jud. | 1 | Judas, een **dienstknecht** van Jezus Christus en een broeder van Jakobus, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 1:1 | om zijn **dienstknechten** te tonen hetgeen weldra moet geschieden, | .9 |
| | | en welke Hij ... aan zijn **dienstknecht** Johannes heeft te kennen gegeven. | .5 |
| | 2:20 | en zij leert en verleidt mijn **knechten** om te hoereren | .7 |
| | 6:15 | en de machtigen en iedere **slaaf** en vrije verborgen zich in de holen | .1 |
| | 7:3 | voordat wij de **knechten** van onze God aan hun voorhoofd verzegeld hebben. | .7 |
| | 10:7 | gelijk Hij zijn **knechten**, de profeten, heeft verkondigd. | .9/.7 |
| | 11:18 | om het loon te geven aan uw **knechten**, profeten, en aan de heiligen | .9 |
| | 13:16 | de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrijen en de **slaven**, | .7 |
| | 15:3 | zij zingen het lied van Mozes, de **knecht** Gods, en het lied van het Lam, | .4 |
| | 19:2 | en Hij heeft het bloed zijner **knechten** van haar hand geëist. | .8 |
| | 19:5 | Looft onze God, al zijn **knechten**, die Hem vreest, | .6 |
| | 19:18 | om te eten ... het vlees van allen, vrijen en **slaven**, kleinen en groten. | .8 |
| | 22:3 | en zijn **dienstknechten** zullen Hem vereren, | .6 |
| | 22:6 | om zijn **knechten** te tonen hetgeen weldra geschieden moet. | .9 |

## 1260 δουλόω douloō

Het werkwoord *douloō* betekent 'tot slaaf maken, in slavenpositie brengen, dienstbaar maken, knechten'.

Vergelijk *1258 doulos* 'in slavenpositie, dienstbaar' en *1259 doulos* 'slaaf, dienstknecht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δουλώσουσιν | doulōsousin | zij zullen knechten – zullende knechten (3 mv m/o) |
| .2 | ἐδούλωσα | edoulōsa | ik heb geknecht (aor) |
| .3 | ἐδουλώθητε | edoulōthēte | jullie zijn geknecht (aor pass) |
| .4 | δουλωθέντες | doulōthentes | geknecht (1 mv m; aor pass) |
| .5 | δεδούλωται | dedoulōtai | hij is geknecht (med) |
| .6 | δεδουλωμένοι | dedoulōmenoi | geknecht (1 mv m; med) |
| .7 | δεδουλωμένας | dedoulōmenas | geknecht (4 mv v; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:6 | en dat **zij** hen **knechten** en mishandelen **zouden** vierhonderd jaren; | .1 |
| Rom. | 6:18 | **zijt gij in dienst gekomen** van de gerechtigheid. | .3 |
| | 6:22 | vrijgemaakt van de zonde en **in de dienst** van God **gekomen**, | .4 |
| 1Cor. | 7:15 | De broeder of zuster **is** in dit geval niet **gebonden**; | .5 |
| | 9:19 | **heb ik** mij allen **dienstbaar gemaakt**, om er zoveel mogelijk te winnen; | .2 |
| Gal. | 4:3 | Zo bleven ook wij ... **onderworpen** aan de wereldgeesten. | .6 |
| Tit. | 2:3 | niet kwaadsprekend, niet **verslaafd** aan veel wijn, | .7 |
| 2Petr. | 2:19 | door wie men overmeesterd is, diens **slaaf is** men. | .5 |

## 1261 δοχή dochē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dochē* betekent '(gastvrije) ontvangst'.

In bepaalde contexten wordt duidelijk dat de 'ontvangst' die men bereidt, onder meer heel concreet een maaltijd inhoudt; men vertaalt *dochē* dan ook wel met 'maaltijd' of 'gastmaal'. Ver-

gelijk *1072 dechomai* '(gastvrij) ontvangen' en het Nederlandse 'receptie' (bijvoorbeeld bij een bruiloft).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δοχήν | dochēn | gastmaal (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 5:29 | En Levi richtte een grote **maaltijd** voor Hem aan in zijn huis, |
| | 14:13 | Maar wanneer gij een **gastmaal** aanricht, nodig dan bedelaars, |

## 1262 δράκων drakōn

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *drakōn* betekent 'draak'.

In het NT vinden we het woord alleen in Openbaring, waar het zinnebeeldig gebruikt wordt voor de duivel, die voorgesteld wordt als een veelkoppig monster (zie 12:3), en ook met 'de oude slang' – in dit geval *ophis* – gelijkgesteld wordt (zie 20:2).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δράκων | drakōn | draak (1) |
| .2 | δράκοντα | drakonta | draak (4) |
| .3 | δράκοντος | drakontos | draak (2) |
| .[4] | δράκοντι | drakonti | draak (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 12:3 | en zie, een grote rossige **draak** met zeven koppen en tien horens, | .1 |
| | 12:4 | En de **draak** stond voor de vrouw, die baren zou, | .1 |
| | 12:7 | Michaël en zijn engelen hadden oorlog te voeren tegen de **draak**; | .3 |
| | | ook de **draak** en zijn engelen voerden oorlog, | .1 |
| | 12:9 | En de grote **draak** werd (op de aarde) geworpen, de oude slang, | .1 |
| | 12:13 | En toen de **draak** zag, dat hij op de aarde was geworpen, vervolgde hij | .1 |
| | 12:16 | de aarde ... verzwolg de stroom, die de **draak** uit zijn bek had geworpen. | .1 |
| | 12:17 | En de **draak** werd toornig op de vrouw en ging heen om oorlog te voeren | .1 |
| | 13:2 | En de **draak** gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht. | .1 |
| | 13:4 | zij aanbaden de **draak**, omdat hij aan het beest de macht gegeven had, | .2/.[4] |
| | 13:11 | en het had twee horens als die van het Lam, en het sprak als de **draak**. | .1 |
| | 16:13 | En ik zag uit de bek van de **draak** ... drie onreine geesten komen, | .3 |
| | 20:2 | en hij greep de **draak**, de oude slang, dat is de duivel en de satan, | .2 |

## 1263 δράσσομαι drassomai

Het werkwoord *drassomai* betekent 'in de hand bijeenpakken'.

Gewoonlijk geeft *drassomai* aan dat men een handvol van iets pakt (vgl. *dragma* 'handvol', dat niet in het NT voorkomt), bv. een handvol zand, of een handvol korenaren die men wil afsnijden.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δρασσόμενος | drassomenos | vangend (1 ev m; med) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 3:19 | Want er staat geschreven: **Die** de wijzen **vangt** in hun sluwheid; |

**1264** **δραχμή** **drachmē**

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *drachmē* betekent 'drachme'.
Een 'drachme' is een Griekse zilveren munt die ongeveer dezelfde waarde heeft als de Romeinse 'denarius' (vgl. *1081 dēnarion* 'denarius'), die in Matt.20:2 genoemd wordt als vergoeding voor een dag werken in een wijngaard.
Het woord is afgeleid van *1263 drassomai*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δραχμήν | drachmēn | drachme (4) |
| .2 | δραχμάς | drachmas | drachmen (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 15:8 | Of welke vrouw, die tien **schellingen** heeft, | .2 |
| | | en er één verliest, steekt niet een lamp aan | .1 |
| | | letterlijk: en één **schelling** verliest, steekt niet een lamp aan? | |
| | 15:9 | want ik heb de **schelling** gevonden, die ik verloren had. | .1 |

**1065** **δρεπανον** **drepanon**

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *drepanon* betekent 'sikkel'.
Een 'sikkel' is een slagmes met een gekromd lemmer, dat vooral gebruikt wordt om een oogst binnen te halen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δρεπανον | drepanon | sikkel (1/4) |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 4:29 | Wanner dan de vrucht rijp is, laat hij er terstond de **sikkel** in slaan, |
| Openb. | 14:14 | met een gouden kroon op zijn hoofd en een scherpe **sikkel** in zijn hand. |
| | 14:15 | Zend uw **sikkel** uit en maai, want de ure om te maaien is gekomen, |
| | 14:16 | En hij, die op de wolk gezeten was, zond zijn **sikkel** uit op de aarde, |
| | 14:17 | Een andere engel kwam uit de tempel, ... , ook hij met een scherpe **sikkel**. |
| | 14:18 | en Hij riep met luider stem tot hem, die de scherpe **sikkel** had, zeggende: |
| | | Zend uw scherpe **sikkel** uit en oogst de trossen van de wijngaard der aarde, |
| | 14:19 | En de engel wierp zijn **sikkel** op de aarde en oogstte van de wijngaard |

**1266** **δρόμος** **dromos**

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dromos* betekent 'loop(baan)'.
In letterlijke zin wordt *dromos* (vgl. vormen van *edramon* 'ik heb gelopen' onder *4494 trechō* 'lopen') gebruikt wanneer bijvoorbeeld gesproken wordt van de 'loop(baan)' van sterren, of van een 'wedloop' als sportevenement (vgl. 2Tim.4:7). Andere contexten laten zien dat *dromos* ook gebruikt kan worden in de overdrachtelijke zin van 'levensloop(baan), levenstaak' (vgl. Hand.13:25 en 20:24).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δρόμον | dromon | loop (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 13:25 | En toen hij zijn **loopbaan** volbracht, zeide Johannes: Wat gij meent, |
| | 20:24 | als ik slechts mijn **loopbaan** mag ten einde brengen |
| 2Tim. | 4:7 | Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb mijn **loop** ten einde gebracht. |

## 1267 δύναμαι dunamai

Het werkwoord *dunamai* betekent 'kunnen'.

Net als bij het Nederlandse 'kunnen' moeten aan *dunamai* twee aspecten onderscheiden worden: aan de ene kant betekent het 'kunnen' in de zin van 'het is mogelijk (voor iemand)'; in deze betekenis zien we *dunamai* in bv. Luc.14:27: Wie niet ... achter Mij komt, 'kan' Mijn discipel niet zijn, m.a.w.: voor hem is het niet mogelijk Mijn discipel te zijn.

Aan de andere kant betekent *dunamai* 'kunnen' in de zin van 'in staat zijn (tot), bij machte zijn', bv. in Joh.3:2: want niemand 'kan' die tekenen doen, welke Gij doet. Het NBG vertaalt *dunamai* in deze betekenis dan een enkele keer ook expliciet met 'bij machte zijn', 'in staat zijn' of 'vermogen' zoals bijvoorbeeld in Ef.3:20: die ... 'bij machte is' oneindig veel meer te doen.

In een enkel geval kan men bij *dunamai* een werkwoord uit de context aanvullen (bv. in Marc.10:39: 'wij kunnen (het)', d.w.z. 'wij kunnen die beker drinken') of anders een algemeen werkwoord zoals 'doen' (bv. in 2Cor.13:8: 'wij vermogen niets tegen de waarheid', d.w.z. 'wij kunnen niets tegen de waarheid doen'). Voor *ei ti dunasai* in Marc.9:22 worden beide aanvullingen wel verdedigd: 'als u iets kunt doen' of 'als u op de een of andere manier kunt helpen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δύναμαι | dunamai | ik kan (med) |
| .2 | δύνασαι | dunasai | jij kunt (med) |
| .3 | δύνῃ | dunēi | jij kunt (med) - (dat) jij kunt (med) |
| .4 | δύναται | dunatai | hij kan (med) |
| .5 | δυνάμεθα | dunametha | wij kunnen (med) |
| .6 | δύνασθε | dunasthe | jullie kunnen (med) - kunt! (med) |
| .7 | δύνανται | dunantai | zij kunnen (med) |
| .8 | δύνηται | dunētai | (dat) hij kan (med) |
| .9 | δύνωνται | dunōntai | (dat) zij kunnen (med) |
| .10 | δυναίμην | dunaimēn | moge ik kunnen (med) |
| .11 | δύναιντο | dunainto | mogen zij kunnen (med) |
| .12 | δύνασθαι | dunasthai | kunnen (med) |
| .13 | δυνάμενος | dunamenos | kunnende (1 ev m; med) |
| .14 | δυνάμενον | dunamenon | kunnende (4 ev m; med - 1/4 ev o; med) |
| .15 | δυναμένου | dunamenou | kunnende (2 ev m/o; med) |
| .16 | δυναμένῳ | dunamenōi | kunnende (3 ev m/o; med) |
| .17 | δυνάμενοι | dunamenoi | kunnende (1 mv m; med) |
| .18 | δυναμένους | dunamenous | kunnende (4 mv m; med) |
| .19 | δυναμένων | dunamenōn | kunnende (2 mv m/v/o; med) |
| .20 | δυναμένη | dunamenē | kunnende (1 ev v; med) |
| .21 | δυνάμεναι | dunamenai | kunnende (1 mv v; med) |
| .22 | δυναμένου | dunamenou | zie 15 |
| .23 | δυνάμενα | dunamena | kunnende (1/4 mv o; med) |
| .24 | ἐδύνατο | edunato | hij kon (med) |
| .25 | ἠδύνατο | ēdunato | hij kon (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .26 | ἠδύνασθε | ēdunasthe | jullie konden (med) |
| .27 | ἠδύναντο | ēdunanto | zij konden (med) |
| .28 | δυνήσῃ | dunēsēi | jij zult kunnen (med) |
| .29 | δυνήσεται | dunēsetai | hij zal kunnen (med) |
| .30 | δυνησόμεθα | dunēsometha | wij zullen kunnen (med) |
| .31 | δυνήσεσθε | dunēsesthe | jullie zullen kunnen (med) |
| .32 | δυνήσονται | dunēsontai | zij zullen kunnen (med) |
| .33 | ἠδυνήθην | ēdunēthēn | ik heb gekund (aor pass) |
| .34 | ἠδυνήθη | ēdunēthē | hij heeft gekund (aor pass) |
| .35 | ἠδυνήθημεν | ēdunēthēmen | wij hebben gekund (aor pass) |
| .36 | ἠδυνήθητε | ēdunēthēte | jullie hebben gekund (aor pass) |
| .37 | ἠδυνήθησαν | ēdunēthēsan | zij hebben gekund (aor pass) |
| .38 | δυνηθῆτε | dunēthēte | (dat) jullie kunnen (aor pass) |
| .[39] | ἐδύναντο | edunanto | zij konden (med) |
| .[40] | ἠδυνάσθη | ēdunasthē | hij heeft gekund (aor pass) |
| .[41] | ἐδύνασθε | edunasthe | jullie konden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:9 | dat God **bij machte is** uit deze stenen Abraham kinderen te verwekken. | .4 |
| | 5:14 | Een stad, die op een berg ligt, **kan** niet verborgen blijven. | .4 |
| | 5:36 | omdat **gij** niet één haar wit **kunt** maken of zwart. | .2 |
| | 6:24 | Niemand **kan** twee heren dienen, want hij zal òf de ene haten ...; | .4 |
| | | **gij kunt** niet God dienen èn Mammon. | .6 |
| | 6:27 | Wie van u **kan** door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? | .4 |
| | 7:18 | Een goede boom **kan** geen slechte vruchten dragen, | .4 |
| | 8:2 | Here, indien Gij wilt, **kunt Gij** mij reinigen. | .2 |
| | 9:15 | **Kunnen** soms bruiloftsgasten treuren, zolang de bruidegom bij hen is? | .7 |
| | 9:28 | Jezus zeide tot hen: Gelooft gij, dat **Ik** dit doen **kan**? | .1 |
| | 10:28 | weest niet bevreesd voor hen, **die** ... de ziel niet **kunnen** doden; | .19 |
| | | weest veeleer bevreesd voor Hem, **die** beide, ziel en lichaam, **kan** verderven | .14 |
| | 12:29 | hoe **kan** iemand het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven, | .4 |
| | 12:34 | Adderengebroed, hoe **kunt gij**, die slecht zijt, iets goeds zeggen? | .6 |
| | 16:3 | maar **kunt gij** het de tekenen der tijden niet?] | .6 |
| | 17:16 | En ik heb hem ... gebracht en **zij hebben** hem niet **kunnen** genezen. | .37 |
| | 17:19 | Waarom **hebben wij** hem niet **kunnen** uitdrijven? | .35 |
| | 19:12 | **Die** het vatten **kan**, die vatte het. | .13 |
| | 19:25 | waren zij zeer verslagen en zeiden: Wie **kan** dan behouden worden? | .4 |
| | 20:22 | **Kunt gij** de beker drinken, die Ik zal drinken? | .6 |
| | | Zij zeiden tot Hem: **Wij kunnen** het. | .5 |
| | 22:46 | En niemand **kon** Hem daarop iets antwoorden | .24 |
| | 26:9 | deze (mirre) **had** duur verkocht en ... gegeven **kunnen** worden. | .25/.24 |
| | 26:42 | indien deze beker niet **kan** voorbijgaan, .... uw wil geschiede! | .4 |
| | 26:53 | Of meent gij, dat **Ik** mijn Vader niet **kan** aanroepen ...? | .1 |
| | 26:61 | **Ik kan** de tempel Gods afbreken en binnen drie dagen opbouwen. | .1 |
| | 27:42 | Anderen heeft Hij gered, Zichzelf **kan Hij** niet redden. | .4 |
| Marc. | 1:40 | Indien Gij wilt, **kunt Gij** mij reinigen. | .2 |
| | 1:45 | zodat Hij niet meer openlijk de stad **kon** binnenkomen, | .12 |
| | 2:4 | **daar zij** deze niet tot Hem **konden** brengen vanwege de schare, | .17 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 2:7 | Hij lastert God. Wie **kan** zonden vergeven dan God alleen? | .4 |
| | 2:19 | **Kunnen** bruiloftsgasten dan vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? | .7 |
| | | Zolang zij de bruidegom bij zich hebben, **kunnen zij** niet vasten. | .7 |
| | 3:20 | zodat zij zelfs geen brood **konden** eten. | .12 |
| | 3:23 | Hij riep hen tot Zich en sprak ...: Hoe **kan** de satan de satan uitdrijven? | .4 |
| | 3:24 | **kan** dat koninkrijk zich niet staande houden. | .4 |
| | 3:25 | SV zo **kan** dat huis niet bestaan | .4°° |
| | | **zal** dat huis niet **kunnen** bestaan. | .29'' |
| | 3:26 | **kan hij** niet bestaan, doch is hij aan zijn einde. | .4 |
| | 3:27 | niemand **kan** het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven. | .4 |
| | 4:32 | zodat in zijn schaduw de vogelen des hemels **kunnen** nestelen. | .12 |
| | 4:33 | sprak Hij het woord tot hen, naardat **zij** het **konden** horen, | .27/.[39] |
| | 5:3 | en niemand **had** hem meer **kunnen binden**, zelfs niet met een keten, | .25/.24 |
| | 6:5 | En **Hij kon** daar geen enkele kracht doen; alleen genas Hij enige zieken | .25/.24 |
| | 6:19 | Herodias ... wilde hem doden, doch **zij kon** dit niet, | .25 |
| | 7:15 | Niets, dat van buiten de mens in hem komt, **kan** hem onrein maken, | .4 |
| | 7:18 | dat al wat van buiten in de mens komt, hem niet onrein **kan** maken, | .4 |
| | 7:24 | maar **Hij kon** niet verborgen blijven. | .34/.[40] |
| | 8:4 | Vanwaar **zal** iemand dezen ... met broden **kunnen** verzadigen? | .29 |
| | 9:3 | zijn klederen werden ... hel wit, zoals geen voller op aarde ze **kan** maken. | .4 |
| | 9:22 | Maar als **Gij** iets **kunt** doen, help ons en heb medelijden met ons! | .2/.3 |
| | 9:23 | Als **Gij kunt**! Alle dingen zijn mogelijk voor wie gelooft. | .2/.3 |
| | 9:28 | Waarom **hebben wij** hem niet **kunnen** uitdrijven? | .35 |
| | 9:29 | Dit geslacht **kan** door niets uitvaren, tenzij door gebed. | .4 |
| | 9:39 | er is niemand, die ... smadelijk van Mij **zal kunnen** spreken. | .29 |
| | 10:26 | En zij ... zeiden tot elkander: Maar wie **kan** dan behouden worden? | .4 |
| | 10:38 | Gij weet niet, wat gij vraagt. **Kunt gij** de beker drinken, die Ik drink, | .6 |
| | 10:39 | Zij zeiden tot Hem: **Wij kunnen** het. | .5 |
| | 14:5 | deze mirre **had** ... verkocht en aan de armen gegeven **kunnen** worden. | .25 |
| | 14:7 | De armen hebt gij immers altijd bij u en **gij kunt** hun weldoen, | .6 |
| | 15:31 | en zij zeiden: Anderen heeft Hij gered, Zichzelf **kan Hij** niet redden. | .4 |
| Luc. | 1:20 | En zie, gij zult zwijgen en niet kunnen spreken, | .13 |
| | | letterlijk: ..., gij zult **(als een)** zwijgende en niet **kunnende** spreken zijn, | |
| | 1:22 | Toen hij dan naar buiten kwam, **kon hij** niet tot hen spreken | .25/.24 |
| | 3:8 | dat God **bij machte is** uit deze stenen Abraham kinderen te verwekken. | .4 |
| | 5:12 | Here, indien Gij wilt, **kunt Gij** mij reinigen. | .2 |
| | 5:21 | Wie **kan** zonden vergeven dan God alleen? | .4 |
| | 5:34 | Jezus zeide tot hen: **Kunt gij** soms de bruiloftsgasten laten vasten, | .6 |
| | 6:39 | Hij sprak ook een gelijkenis tot hen: **Kan** een blinde een blinde geleiden? | .4 |
| | 6:42 | Hoe **kunt gij** ... zeggen: Broeder, laat mij de splinter ... wegdoen, | .2 |
| | 8:19 | Zijn moeder en broeders kwamen tot Hem en **zij konden** Hem niet bereiken | .27 |
| | 9:40 | en **zij hebben** het niet **gekund**. | .37 |
| | 11:7 | **ik kan** niet opstaan om ze u te geven. | .1 |
| | 12:25 | Wie van u **kan** door bezorgd te zijn een el aan zijn lengte toevoegen? | .4 |
| | 12:26 | Indien **gij** dan zelfs het geringste niet **kunt**, | .6 |
| | 13:11 | En zie, er was een vrouw, **die** ... zich in het geheel niet **kon** oprichten. | .20 |
| | 14:20 | een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom **kan ik** niet komen. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:26 | die **kan** mijn discipel niet zijn. | .4 |
| | 14:27 | Wie niet ... achter Mij komt, **kan** mijn discipel niet zijn. | .4 |
| | 14:33 | **zal** dus niemand van u, die niet afstand doet ..., mijn discipel **kunnen** zijn. | .4 |
| | 16:2 | SV Want **gij zult** niet meer rentmeester **kunnen** zijn. | .28°° |
| | | want **gij kunt** niet langer rentmeester blijven. | .3'' |
| | 16:13 | Geen slaaf **kan** twee heren dienen, want hij zal of de ene haten ...; | .4 |
| | | **gij kunt** niet God dienen ën Mammon. | .6 |
| | 16:26 | opdat **zij**, die vanhier tot u zouden willen gaan, dit niet **zouden kunnen**, | .9 |
| | 18:26 | En die dit hoorden, zeiden tot Hem: Maar wie **kan** dan behouden worden? | .4 |
| | 19:3 | En **hij** trachtte te zien, wie Jezus was, en **slaagde er** niet **in** | .25 |
| | 20:36 | **zij kunnen** niet meer sterven; immers, zij zijn aan de engelen gelijk | .7 |
| | 21:15 | welke al uw tegenstanders niet **zullen kunnen** weerstaan of weerleggen. | .32 |
| Joh. | 1:47 | En Natanaël zeide tot hem: **Kan** uit Nazaret iets goeds komen? | .4 |
| | 3:2 | want niemand **kan** die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is. | .4°' |
| | 3:3 | tenzij iemand wederom geboren wordt, **kan hij** het Koninkrijk Gods niet zien. | .4 |
| | 3:4 | Nikodemus zeide tot Hem: Hoe **kan** een mens geboren worden, als hij oud is? | .4 |
| | | **Kan hij** dan voor de tweede maal ... geboren worden? | .4 |
| | 3:5 | **kan hij** het Koninkrijk Gods niet binnengaan. | .4 |
| | 3:9 | Nikodemus antwoordde en zeide tot Hem: Hoe **kan** dit geschieden? | .4 |
| | 3:27 | Geen mens **kan** iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn. | .4 |
| | 5:19 | de Zoon **kan** niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; | .4 |
| | 5:30 | **Ik kan** van Mijzelf niets doen; gelijk Ik hoor, oordeel Ik, | .1 |
| | 5:44 | Hoe **kunt gij** tot geloof komen, gij, die eer van elkander behoeft | .6 |
| | 6:44 | Niemand **kan** tot Mij komen, tenzij de Vader ... hem trekke, | .4 |
| | 6:52 | De Joden dan ... zeiden: Hoe **kan** deze ons zijn vlees te eten geven? | .4 |
| | 6:60 | Vele dan ... zeiden: Deze rede is hard; wie **kan** haar aanhoren? | .4 |
| | 6:65 | dat niemand tot Mij komen **kan**, tenzij het hem van de Vader gegeven zij. | .4 |
| | 7:7 | U **kan** de wereld niet haten, maar Mij haat zij, | .4 |
| | 7:34 | Gij zult Mij zoeken en niet vinden en waar Ik ben, **kunt gij** niet komen. | .6 |
| | 7:36 | Waar Ik ben, **kunt gij** niet komen? | .6 |
| | 8:21 | waar Ik heenga, **kunt gij** niet komen. | .6 |
| | 8:22 | waar Ik heenga, **kunt gij** niet komen? | .6 |
| | 8:43 | Omdat **gij** mijn woord niet **kunt** horen. | .6 |
| | 9:4 | er komt een nacht, waarin niemand werken **kan**. | .4 |
| | 9:16 | Anderen zeiden: Hoe **kan** een zondig mens zulke tekenen doen? | .4 |
| | 9:33 | Als deze niet van God was gekomen, **Hij had** niets **kunnen** doen. | .25 |
| | 10:21 | een boze geest **kan** toch de ogen van blinden niet openen? | .4 |
| | 10:29 | en niemand **kan** iets roven uit de hand mijns Vaders. | .4 |
| | 10:35 | en de Schrift niet **kan** gebroken worden, | .4 |
| | 11:37 | **Had Hij** ... niet **kunnen** maken, dat ook deze niet stierf? | .25/.24 |
| | 12:39 | Hierom **konden zij** niet geloven, omdat Jesaja elders gezegd heeft: | .27 |
| | 13:33 | gelijk Ik de Joden gezegd heb: Waar Ik heenga, **kunt gij** niet komen, | .6 |
| | 13:36 | Jezus antwoordde: Waar Ik heenga, **kunt gij** Mij nu niet volgen, | .2 |
| | 13:37 | Petrus zeide tot Hem: Here, waarom **kan ik** U thans niet volgen? | .1 |
| | 14:5 | SV en hoe **kunnen wij** de weg weten? | .5°° |
| | 14:17 | de Geest der waarheid, die de wereld niet **kan** ontvangen, | .4 |
| | 15:4 | Evenals de rank geen vrucht **kan** dragen uit zichzelf, | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 15:5 | want zonder Mij **kunt gij** niets doen. | .6 |
| | 16:12 | Nog veel heb Ik u te zeggen, maar **gij kunt** het thans niet dragen; | .6 |
| Hand. | 4:16 | en **wij kunnen** het niet loochenen; | .5 |
| | 4:20 | **wij kunnen** niet nalaten te spreken van wat wij gezien en gehoord hebben. | .5 |
| | 5:39 | SV Maar indien het uit God is, zo **kunt gij** dat niet breken; | .6°° |
| | | maar indien het uit God is, **zult gij** hen niet **kunnen** vernietigen; | .31▾▾ |
| | 8:31 | En hij zeide: Hoe **zou ik** dit **kunnen**, als niet iemand mij de weg wijst? | .10 |
| | 10:47 | **Zou** iemand het water **kunnen** weren, om dezen te dopen, | .4▾▾ |
| | 13:39 | waarvan **gij** niet gerechtvaardigd **kondt** worden door de wet van Mozes, | .36 |
| | 15:1 | Indien gij u niet besnijden laat ...., **kunt gij** niet behouden worden. | .6 |
| | 17:19 | **Zouden wij** ook **mogen** vernemen, wat dit voor een nieuwe leer is, | .5 |
| | 19:40 | waarover **wij** verantwoording **zullen kunnen** afleggen, | .30 |
| | 20:32 | En nu, ik draag u op ... aan Hem, **die bij machte is** te bouwen | .16 |
| | 21:34 | SV **toen hij** de zekerheid niet **kon** weten vanwege de beroering, | .13°° |
| | | **toen** hij door het rumoer de ware toedracht niet **kon** te weten komen, | .15▾▾ |
| | 24:8 | **Gij zult** ... **kunnen** te weten komen, waarvan wij hem beschuldigen. | .28 |
| | 24:11 | Gij **kunt** u **immers** ervan vergewissen, | .15 |
| | 24:13 | en **zij kunnen** niets, waarvan zij mij nu beschuldigen, voor u bewijzen. | .7 |
| | 25:11 | dan **kan** niemand mij bij wijze van gunst aan hen uitleveren: | .4 |
| | 26:32 | En Agrippa zeide tot Festus: Deze mens **had** vrij **kunnen** zijn, | .24 |
| | 27:12 | om zo mogelijk Feniks ... te bereiken, | .11 |
| | | letterlijk: om indien **zij** enigzins **konden** Feniks te bereiken. | |
| | 27:15 | **toen** het schip werd meegesleurd en de kop niet in de wind **kon** houden, | .22 |
| | 27:31 | Indien zij niet aan boord blijven, **kunt gij** niet gered worden. | .6 |
| | 27:39 | SV waartegen zij geraden vonden, zo **zij konden**, het schip aan te zetten. | .11°° |
| | 27:43 | dat **wie** zwemmen **konden**, het eerst over boord zouden springen | .18 |
| Rom. | 8:7 | het onderwerpt zich niet aan de wet Gods; trouwens, **het kan** dat ook niet: | .4 |
| | 8:8 | **zij**, die in het vlees zijn, **kunnen** Gode niet behagen. | .7 |
| | 8:39 | noch enig ander schepsel ons **zal kunnen** scheiden van de liefde Gods, | .29 |
| | 15:14 | vervuld met al de kennis, **in staat** ook elkander terecht te wijzen. | .17 |
| | 16:25 | **die bij machte is** u te versterken - naar mijn evangelie | .16 |
| 1Cor. | 2:14 | want het is hem dwaasheid en **hij kan** het niet verstaan, | .4 |
| | 3:1 | En **ik**, broeders, **kon** niet tot u spreken als tot geestelijke mensen, | .33 |
| | 3:2 | want dat **kondt gij** nog niet verdragen. | .26/.[41] |
| | | Ja, dat **kunt gij** ook nu [nog] niet, | .6 |
| | 3:11 | Want een ander fundament, dan dat er ligt, ...., **kan** niemand leggen. | .4 |
| | 6:5 | Is er dan bij u geen enkel wijs man, die uitspraak **zal kunnen** doen ... | .29 |
| | 7:21 | maar als **gij** ook vrij **kunt** worden, maak er dan te meer gebruik van. | .2 |
| | 10:13 | die niet zal gedogen, dat gij boven vermogen verzocht wordt, | .6 |
| | | letterlijk: die niet zal gedogen dat gij boven wat **gij kunt**, verzocht wordt, | |
| | | want Hij zal ... voor de uitkomst zorgen, zodat gij ertegen bestand zijt. | .12 |
| | | letterlijk: ...., zodat gij **kunt** verdragen. | |
| | 10:21 | **Gij kunt** niet de beker des Heren drinken èn de beker der boze geesten. | .6 |
| | | **gij kunt** niet aan de tafel des Heren deel hebben èn ... der boze geesten. | .6 |
| | 12:3 | en dat niemand **kan** zeggen: Jezus is Here, dan door de Heilige Geest. | .4 |
| | 12:21 | En het oog **kan** niet zeggen tot de hand: ik heb u niet nodig, | .4 |
| | 14:31 | Want **gij kunt** alleen één voor één profeteren, | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 15:50 | vlees en bloed **kunnen** het Koninkrijk Gods niet beërven | .7/.4 |
| 2Cor. | 1:4 | zodat wij hen, die in allerlei druk zijn, troosten **kunnen** | .12 |
| | 3:7 | dat de kinderen Israëls de blik niet op het aangezicht ... **konden** vestigen | .12 |
| | 13:8 | Want **wij vermogen** niets tegen de waarheid, maar wel voor de waarheid. | .5 |
| Gal. | 3:21 | indien er een wet gegeven was, **die** levend **kon** maken, | .13 |
| Ef. | 3:4 | Daarnaar **kunt gij** bij het lezen u een begrip vormen van mijn inzicht | .6 |
| | 3:20 | **die** ... **bij machte is** oneindig veel meer te doen | .16 |
| | 6:11 | om te **kunnen** standhouden tegen de verleidingen des duivels; | .12 |
| | 6:13 | Neemt daarom de wapenrusting Gods, om weerstand te kunnen bieden<br>letterlijk: ..., opdat **gij** weerstand **kunt** bieden | .38 |
| | 6:16 | waarmede **gij** al de brandende pijlen van de boze **zult kunnen** doven; | .31 |
| Fil. | 3:21 | naar de kracht, waarmede Hij ook alle dingen Zich **kan** onderwerpen. | .12 |
| 1Thess. | 2:6 | **hoewel wij** als apostelen van Christus ons **hadden kunnen** laten gelden; | .17 |
| | 3:9 | Want welke dank **kunnen wij** Gode over u vergelden voor al de blijdschap, | .5 |
| 1Tim. | 5:25 | en die, waarmede het anders gesteld is, **kunnen** niet verborgen blijven. | .4/.7 |
| | 6:7 | **wij kunnen** er ook niets uit medenemen. | .5 |
| | 6:16 | die geen der mensen gezien heeft of zien **kan**. Hem zij eer | .4 |
| 2Tim. | 2:13 | Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen **kan Hij** niet. | .4 |
| | 3:7 | zonder ooit tot erkentenis der waarheid te kunnen komen.<br>letterlijk: en nooit tot erkentenis der waarheid **kunnende** komen. | .23 |
| | 3:15 | **die** u wijs **kunnen** maken tot zaligheid door het geloof in Christus | .23 |
| Hebr. | 2:18 | **kan Hij** hun, die verzocht worden, te hulp komen. | .4 |
| | 3:19 | Zo zien wij, dat **zij** niet **konden** ingaan wegens hun ongeloof. | .37 |
| | 4:15 | wij hebben geen hogepriester, **die** niet **kan** medevoelen met onze zwakheden, | .14 |
| | 5:2 | Hij kan tegemoetkomend zijn jegens de onwetenden<br>letterlijk: **kunnende** tegemoetkomend zijn jegens de onwetenden | .13 |
| | 5:7 | heeft Hij gebeden ... geofferd aan Hem, **die** Hem uit de dood **kon** redden, | .14 |
| | 7:25 | Daarom **kan Hij** ook volkomen behouden, wie door Hem tot God gaan, | .4 |
| | 9:9 | **die** niet **bij machte waren** hem ... voor zijn besef te volmaken, | .21 |
| | 10:1 | **is zij** nimmer **in staat** ... degenen, die toetreden, te volmaken. | .4/.7 |
| | 10:11 | om ... offers te brengen, die nimmer de zonden **kunnen** wegnemen; | .7 |
| Jac. | 1:21 | en neemt ... het in u geplante woord aan, **dat** uw zielen **kan** behouden. | .14 |
| | 2:14 | **Kan** dat geloof hem behouden? | .4 |
| | 3:8 | maar de tong **kan** geen mens bedwingen. Zij is een onberekenbaar kwaad, | .4°▾ |
| | 3:12 | **Kan** soms, mijn broeders, een vijgeboom olijven ... opleveren? | .4 |
| | 4:2 | gij zijt moorddadig en naijverig en **gij kunt** er niets mede verkrijgen; | .6 |
| | 4:12 | Eén is wetgever en rechter, Hij, **die de macht heeft** om te behouden | .13 |
| 1Joh. | 3:9 | en **hij kan** niet zondigen, want hij is uit God geboren. | .4 |
| | 4:20 | wie zijn broeder ... niet liefheeft, **kan** (ook) God ... niet liefhebben. | .4 |
| Jud. | 24 | **die** u voor struikelen **kan** behoeden en onberispelijk doen staan | .16 |
| Openb. | 2:2 | dat **gij** de kwaden niet **kunt** verdragen en hen op de proef gesteld hebt, | .3 |
| | 3:8 | Ik heb een geopende deur ... gegeven, die niemand **kan** sluiten; | .4 |
| | 5:3 | En niemand ... **kon** de boekrol openen of haar inzien. | .25/.24 |
| | 6:17 | want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie **kan** bestaan? | .4 |
| | 7:9 | Daarna zag ik, en zie, een grote schare, die niemand tellen **kon**, | .25/.24 |
| | 9:20 | stenen en houten afgoden, die niet **kunnen** zien, noch horen of gaan; | .4/.7 |
| | 13:4 | Wie **kan** er oorlog tegen voeren? | .4°° |

| | | |
|---|---|---|
| Openb.13:17 | dat niemand **kan** kopen of verkopen, dan wie het merkteken ... heeft. | .8/.4 |
| 14:3 | en niemand **kon** het gezang leren dan de honderdvierenveertigduizend, | .25/.24 |
| 15:8 | niemand **kon** ... binnengaan, voordat de ... plagen ... voleindigd waren. | .25/.24 |

## 1268 δύναμις dunamis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dunamis* betekent 'macht, vermogen, kracht'.

Het is onmogelijk het betekenisveld van *dunamis* met één of twee Nederlandse woorden te dekken. Uitgaande van het Nederlandse woord 'kracht' kunnen echter wel veel aspecten die het Griekse woord wel, en het Nederlandse niet bezit, begrepen worden.

Wanneer een Griek het had over de *dunamis* van iets of iemand, bedoelde hij het vermogen, de kracht die iemand of iets in zich had om iets te doen. Direct moet hierbij bedacht worden, dat deze 'kracht' soms nogal concreet wordt voorgesteld; in dit licht worden ook bepaalde passages waarin het gaat over 'kracht' die van Jezus uitgaat, begrijpelijker (vgl. Luc.8:46: Iemand heeft Mij aangeraakt, want Ik heb 'kracht' van Mij voelen uitgaan). Wanneer gesproken wordt over de 'kracht' van een woord of klank (1Cor.14:11), wordt er gedacht aan het vermogen van dat woord of die klank om een bepaalde boodschap over te brengen: men vertaalt dan ook wel met 'betekenis'.

In bepaalde contexten verschuift de betekenis naar wat er uiteindelijk door de 'kracht' tot stand wordt gebracht, bv. in een combinatie als *dunameis poieō* 'krachten doen', d.w.z. 'daden doen waaruit een bepaald vermogen blijkt' (bv. Matt.7:22); een dergelijke combinatie wordt ook wel vertaald met 'wonderen doen'.

Op weer andere plaatsen krijgt men de indruk dat *dunamis* als het ware gepersonifieerd is: men denkt niet meer aan de 'kracht' als zodanig of aan de daad van kracht, maar aan een persoon of instantie als 'vertegenwoordiger van een bepaalde macht of kracht'. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer gesproken wordt over de 'machten' van de hemel (bv. in Matt.24:29), of over 'machten' die evenals de engelen aan Christus onderworpen zijn (1Petr.3:22), of heel duidelijk ook wanneer God 'Macht' wordt genoemd (Marc.14:62: Christus zal gezien worden ter rechterhand van de 'Macht').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δύναμις | dunamis | kracht (1) |
| .2 | δύναμιν | dunamin | kracht (4) |
| .3 | δυνάμεως | dunameōs | kracht (2) |
| .4 | δυνάμει | dunamei | kracht (3) |
| .5 | δυνάμεις | dunameis | krachten (1/4) |
| .6 | δυνάμεων | dunameōn | krachten (2) |
| .7 | δυνάμεσιν | dunamesin | krachten (3) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. 6:13 | [Want Uwer is het Koninkrijk en de **kracht** en de heerlijkheid ... Amen.] | .1 |
| 7:22 | Here, Here, hebben wij niet ... in uw naam vele **krachten** gedaan? | .5 |
| 11:20 | de steden, waarin de meeste **krachten** door Hem verricht waren, | .5 |
| 11:21 | indien ... die **krachten** waren geschied, welke in u geschied zijn, | .5 |
| 11:23 | indien in Sodom de **krachten** waren geschied, die in u geschied zijn, | .5 |
| 13:54 | Vanwaar heeft Hij die wijsheid en die **krachten**? | .5 |
| 13:58 | En Hij deed daar niet vele **krachten** wegens hun ongeloof. | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:2 | hij is opgewekt uit de doden en daarom werken die **krachten** in hem. | .5 |
| | 22:29 | Gij dwaalt, want gij kent de Schriften niet noch de **kracht** Gods. | .2 |
| | 24:29 | en de **machten** der hemelen zullen wankelen. | .5 |
| | 24:30 | zij zullen de Zoon des mensen zien komen ..., met grote **macht** | .3 |
| | 25:15 | een ieder naar zijn **bekwaamheid**, | .2 |
| | 26:64 | gezeten aan de rechterhand der **Macht** en komende op de wolken | .3 |
| Marc. | 5:30 | Jezus bemerkte terstond bij Zichzelf de **kracht**, die van Hem uitgegaan was, | .2 |
| | 6:2 | En zulke **krachten**, als door zijn handen geschieden? | .5 |
| | 6:5 | En Hij kon daar geen enkele **kracht** doen; alleen genas Hij enige zieken | .2 |
| | 6:14 | en daarom werken die **krachten** in Hem. | .5 |
| | 9:1 | voordat zij zien, dat het Koninkrijk Gods gekomen is met **kracht**. | .4 |
| | 9:39 | want er is niemand, die een **kracht** doen zal in mijn naam | .2 |
| | 12:24 | dat gij de Schriften niet kent noch de **kracht** Gods? | .2 |
| | 13:25 | en de **machten** der hemelen zullen wankelen. | .5 |
| | 13:26 | zullen zij de Zoon des mensen zien komen ..., met grote **macht** | .3 |
| | 14:62 | gezeten aan de rechterhand der **Macht** en komende met de wolken | .3 |
| Luc. | 1:17 | hij zal voor zijn aangezicht uitgaan in de geest en de **kracht** van Elia, | .4 |
| | 1:35 | en de **kracht** des Allerhoogsten zal u overschaduwen; | .1 |
| | 4:14 | En Jezus keerde in de **kracht** des Geestes terug naar Galilea. | .4 |
| | 4:36 | Want Hij legt met gezag en **macht** aan de onreine geesten zijn bevelen op | .4 |
| | 5:17 | En er was **kracht** des Heren, zodat Hij kon genezen. | .1 |
| | 6:19 | omdat er **kracht** van Hem uitging en Hij allen genas. | .1 |
| | 8:46 | Iemand heeft Mij aangeraakt, want Ik heb **kracht** van Mij voelen uitgaan. | .2 |
| | 9:1 | Toen riep Hij de twaalven samen en gaf hun **macht** en gezag | .2 |
| | 10:13 | indien ... die **krachten** waren geschied, welke in u geschied zijn, | .5 |
| | 10:19 | Ik heb u macht gegeven ... tegen de gehele **legermacht** van de vijand | .2 |
| | 19:37 | om al de **krachten**, die zij gezien hadden, | .6 |
| | 21:26 | Want de **machten** der hemelen zullen wankelen. | .5 |
| | 21:27 | zullen zij de Zoon des mensen zien komen op een wolk, met grote **macht** | .3 |
| | 22:69 | zal de Zoon des mensen zijn gezeten aan de rechterhand Gods.<br>letterlijk: ... zijn gezeten aan de rechterhand der **kracht** Gods. | .3 |
| | 24:49 | totdat gij bekleed wordt met **kracht** uit den hoge. | .2 |
| Hand. | 1:8 | maar gij zult **kracht** ontvangen, wanneer de Heilige Geest over u komt, | .2 |
| | 2:22 | Jezus, de Nazoreeër, een man u van Godswege aangewezen door **krachten**, | .7 |
| | 3:12 | alsof wij door eigen **kracht** of godsvrucht deze hadden doen lopen? | .4 |
| | 4:7 | Door welke **kracht** of door welke naam hebt gij dit gedaan? | .4 |
| | 4:33 | En met grote **kracht** gaven de apostelen hun getuigenis | .4 |
| | 6:8 | En Stefanus, vol van genade en **kracht**, deed wonderen en grote tekenen | .3 |
| | 8:10 | Deze is wat genoemd wordt de grote **kracht** Gods. | .1 |
| | 8:13 | verbijsterd door die tekenen en grote **krachten**, die hij zag geschieden. | .5°* |
| | 10:38 | hoe God Hem met de Heilige Geest en met **kracht** heeft gezalfd. | .4 |
| | 19:11 | En God deed buitengewone **krachten** door de handen van Paulus, | .5 |
| Rom. | 1:4 | naar de geest der heiligheid ... verklaard Gods Zoon te zijn in **kracht**, | .4 |
| | 1:16 | want het is een **kracht** Gods tot behoud voor een ieder die gelooft, | .1 |
| | 1:20 | hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige **kracht** ..., | .1 |
| | 8:38 | noch heden noch toekomst, noch **krachten**, | .5°* |

Rom. 9:17 opdat Ik in u mijn **kracht** zou tonen en mijn naam verbreid zou worden .2
15:13 om overvloedig te zijn in de hoop, door de **kracht** des Heiligen Geestes. .4
15:19 door **kracht** van tekenen en wonderen, .4
door de **kracht** des Geestes. .4
1Cor. 1:18 maar voor ons, die behouden worden, is het een **kracht** Gods. .1
1:24 (prediken wij) Christus, de **kracht** Gods en de wijsheid Gods. .2
2:4 mijn spreken en mijn prediking kwam ... met betoon van geest en **kracht**. .3
2:5 opdat uw geloof ... zou rusten ... op **kracht** van God. .4
4:19 niet van het woord dier opgeblazenen, maar van hun **kracht**. .2
4:20 Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in **kracht**. .4
5:4 gij en mijn geest met de **kracht** van onze Here Jezus, .4
6:14 God ... zal ook ons opwekken door zijn **kracht**. .3
12:10 aan de een werking van **krachten**, aan de ander profetie; .6
12:28 verder **krachten**, daarna gaven van genezing, (bekwaamheid) om te helpen, .5
12:29 Zijn zij soms allen apostelen? Allen profeten? ... Allen **krachten**? .5
14:11 Indien ik nu de **betekenis** van een klank niet ken, .2
15:24 wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en **kracht** onttroond zal hebben. .2
15:43 er wordt gezaaid in zwakheid, en opgewekt in **kracht**. .4
15:56 De prikkel des doods is de zonde en de **kracht** der zonde is de wet. .1
2Cor. 1:8 bovenmate en boven **vermogen** hebben wij een zware last te dragen gehad, .2
4:7 zodat de **kracht**, die alles te boven gaat, van God is en niet van ons: .3
6:7 in de prediking van de waarheid, in de **kracht** Gods; .4
8:3 want (zij deden), dat getuig ik, wat zij konden, .2
letterlijk: want (zij deden), dat getuig ik, naar **vermogen**,
ja meer dan dat, .2
letterlijk: ja boven **vermogen**,
12:9 de **kracht** openbaart zich eerst ten volle in zwakheid. .1
Zeer gaarne zal ik ... roemen, opdat de **kracht** van Christus over mij kome. .1
12:12 door tekenen, wonderen en **krachten**. .7
13:4 Hij is gekruisigd uit zwakheid, maar Hij leeft uit de **kracht** Gods. .3
Welnu, ... wij zullen met Hem leven voor u uit de **kracht** Gods. .3
Gal. 3:5 Die u de Geest schenkt en **krachten** onder u werkt, .5
Ef. 1:19 en hoe overweldigend groot zijn **kracht** is aan ons, die geloven, .3
1:21 boven alle overheid en macht en **kracht** en heerschappij en alle naam, .3
3:7 die mij geschonken is naar de werking zijner **kracht**. .3
3:16 opdat Hij u geve ... met **kracht** gesterkt te worden door zijn Geest .4
3:20 blijkens de **kracht**, welke in ons werkt, .2
Fil. 3:10 (Dit alles) om Hem te kennen en de **kracht** zijner opstanding .2
Col. 1:11 Zo wordt gij met alle **kracht** bekrachtigd .4
1:29 naar zijn werking, die in mij werkt met **kracht**. .4
1Thess. 1:5 maar ook in **kracht** en in de Heilige Geest en in grote volheid: .4
2Thess. 1:7 bij de openbaring van de Here Jezus ... met de engelen zijner **kracht**, .3
1:11 dat onze God ... met **kracht** alle welgevallen in het goede ... volmake, .4
2:9 is diens komst naar de werking des satans met allerlei **krachten**, .4
2Tim. 1:7 God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van **kracht**, .3
1:8 wees mede bereid voor het evangelie te lijden in de **kracht** van God, .2
3:5 die met een schijn van godsvrucht de **kracht** daarvan verloochend hebben; .2

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 1:3 | die alle dingen draagt door het woord zijner **kracht**, | .3 |
| | 2:4 | terwijl ook God getuigenis daaraan geeft door ... velerlei **krachten** | .7 |
| | 6:5 | het goede woord Gods en de **krachten** der toekomende eeuw | .5 |
| | 7:16 | die dit ... geworden is ... krachtens een onvernietigbaar leven.<br>letterlijk: die dit geworden is naar **(de) kracht** van een ... leven. | .2 |
| | 11:11 | Door het geloof heeft ook Sara **kracht** ontvangen om moeder te worden, | .2 |
| | 11:34 | (33) die ... (34) de **kracht** van het vuur gedoofd hebben. | .2 |
| 1Petr. | 1:5 | die in de **kracht** Gods bewaard wordt door het geloof | .4 |
| | 3:22 | terwijl engelen en machten en **krachten** Hem onderworpen zijn. | .6 |
| 2Petr. | 1:3 | Zijn goddelijke **kracht** immers heeft ons met alles ... begiftigd | .3 |
| | 1:16 | toen wij u de **kracht** ... van onze Here Jezus Christus hebben verkondigd, | .2 |
| | 2:11 | engelen, hun meerderen in sterkte en **macht**, | .4 |
| Openb. | 1:16 | en zijn aanzien was gelijk de zon schijnt in haar **kracht**. | .4 |
| | 3:8 | gij hebt kleine **kracht**, maar gij hebt mijn woord bewaard | .2 |
| | 4:11 | Gij, onze Here en God, zijt waardig te ontvangen ... de eer en de **macht**; | .2 |
| | 5:12 | Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de **macht** en de rijkdom, | .2 |
| | 7:12 | de eer en de **macht** en de sterkte zij onze God tot in alle eeuwigheden! | .1 |
| | 11:17 | dat Gij uw grote **macht** hebt opgenomen en het koningschap hebt aanvaard; | .2 |
| | 12:10 | Nu is verschenen het heil en de **kracht** en het koningschap van onze God | .1 |
| | 13:2 | En de draak gaf hem zijn **kracht** en zijn troon en grote macht. | .2 |
| | 15:8 | En de tempel werd vervuld met rook ... vanwege zijn **kracht**; | .3 |
| | 17:13 | Dezen zijn één van zin en geven hun **kracht** en macht aan het beest. | .2 |
| | 18:3 | rijk geworden ... uit de **macht** harer weelderigheid. | .3 |
| | 19:1 | Halleluja! Het heil en de heerlijkheid en de **macht** zijn van onze God, | .1 |

## 1269 δυναμόω dunamoō

Het werkwoord *dunamoō* betekent 'van kracht of vermogen voorzien, kracht verlenen aan'.
Vergelijk *1268 dunamis* 'macht, vermogen, kracht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυναμούμενοι | dunamoumenoi | bekrachtigd wordend (1 mv m; med) |
| .[2] | ἐδυναμώθησαν | edunamōthēsan | zij zijn bekrachtigd (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Col. | 1:11 | Zo wordt gij met alle kracht bekrachtigd naar de macht zijner heerlijkheid<br>letterlijk: **van kracht voorzien wordend** met alle kracht naar de macht ... | .1 |
| Hebr. | 11:34 | in zwakheid **hebben zij kracht ontvangen**, | .[2]'' |

## 1270 δυνάστης dunastēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *dunastēs* betekent 'machthebber'.
Niet alleen in het geval dat iemand de hoogste macht heeft, kan men die persoon een *dunastēs* noemen (vgl. 1Tim.6:15), maar ook in het geval dat iemand een relatief hoge macht bezit, zoals een van de hoogwaardigheidsbekleders van Kandake (Hand.8:27).
Vergelijk *1267 dunamai* 'kunnen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυνάστης | dunastēs | machthebber (1) |
| .2 | δυνάστας | dunastas | machthebbers (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:52 | Hij heeft **machtigen** van de troon gestort en eenvoudigen verhoogd, | .2 |
| Hand. | 8:27 | En zie, een Ethiopiër, een kamerling, een **rijksgrote** van Kandake, | .1 |
| 1Tim. | 6:15 | welke te zijner tijd de zalige en enige **Heerser** zal doen aanschouwen, | .1 |

## 1271 δυνατέω dunateō

Het werkwoord *dunateō* betekent (1) 'machtig zijn, in staat zijn', en (2) 'mogelijk zijn'.

De twee genoemde betekenissen van *dunateō* zijn parallel aan die van *1272 dunatos*, waarvan *dunateō* af te leiden is. De tweede betekenis komt overigens in het NT niet voor.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυνατεῖ | dunatei | hij is krachtig |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 14:4 | want de Here **is bij machte** hem vast te doen staan. | ˙˙ |
| 2Cor. | 9:8 | En God **is bij machte** alle genade in u overvloedig te schenken, | ˙˙ |
| | 13:3 | die te uwen opzichte niet zwak, maar onder u **krachtig is**. | |

## 1272 δυνατός dunatos

Het bijvoeglijk naamwoord *dunatos* betekent (1) 'voorzien van een bepaald vermogen of een bepaalde macht of kracht, machtig, in staat', en (2) 'voorzien van de mogelijkheid realiteit te worden, mogelijk'.

De twee betekenissen die hier van *dunatos* genoemd worden, zijn parallel aan de twee betekenisaspecten die onder het verwante werkwoord *1267 dunamai* 'kunnen' genoemd zijn. Het is te begrijpen dat de eerstgenoemde betekenis gewoonlijk te maken heeft met een 'kunnen' (in de zin van 'in staat zijn') van levende wezens (in 2Cor.10:4 ook van wapens), en de tweede bijna uitsluitend met een 'kunnen' (in de zin van 'mogelijk zijn') van gebeurtenissen. De betekenis 'in staat' is in bepaalde contexten ook wel vertaald met 'doorkneed' (Hand.18:24), 'bevoegd' (Hand.25:5) of 'invloedrijk' (1Cor.1:26); in Rom.9:22 wordt *to dunaton* 'het machtige' ook wel weergegeven met 'de macht' of 'de kracht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυνατός | dunatos | mogelijk (1 ev m) |
| .2 | δυνατοί | dunatoi | mogelijk (1 mv m) |
| .3 | δυνατόν | dunaton | mogelijk (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .4 | δυνατά | dunata | mogelijk (1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 19:26 | Bij de mensen is dit onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen **mogelijk**. | .4 |
| | 24:24 | zodat zij, ware het **mogelijk**, ook de uitverkorenen zouden verleiden. | .3 |
| | 26:39 | Mijn Vader, indien het **mogelijk** is, laat deze beker Mij voorbijgaan; | .3 |
| Marc. | 9:23 | Als Gij kunt! Alle dingen zijn **mogelijk** voor wie gelooft. | .4 |
| | 10:27 | want alle dingen zijn **mogelijk** bij God. | .4 |
| | 13:22 | om, ware het **mogelijk**, de uitverkorenen te verleiden. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:35 | dat, indien het **mogelijk** ware, die ure aan Hem zou voorbijgaan. | .3 |
| | 14:36 | Abba, Vader, alles is U **mogelijk**, neem deze beker van Mij weg. | .4 |
| Luc. | 1:49 | omdat grote dingen aan mij gedaan heeft de **Machtige**. | .1 |
| | 14:31 | of hij **in staat** is met tienduizend man iemand te ontmoeten, | .1 |
| | 18:27 | Hij zeide tot hen: Wat bij mensen onmogelijk is, is **mogelijk** bij God. | .4 |
| | 24:19 | Jezus de Nazarener, een man, die een profeet was, **machtig** in werk en woord | .1 |
| Hand. | 2:24 | naardien het niet **mogelijk** was, dat Hij door hem werd vastgehouden. | .3 |
| | 7:22 | En Mozes ... was **machtig** in zijn woorden en werken. | .1 |
| | 11:17 | hoe zou ik dan **bij machte** geweest zijn God tegen te houden? | .1 |
| | 18:24 | een zekere Jood, ..., **doorkneed** in de Schriften, kwam te Efeze. | .1 |
| | 20:16 | hij haastte zich om, zo **mogelijk**, op de Pinksterdag te Jeruzalem te zijn. | .3 |
| | 25:5 | Laten dan, zeide hij, zij, die onder u **bevoegd** zijn, medereizen | .2 °▾ |
| | 27:39 | en zij overlegden, zo **mogelijk** het schip daarop te doen lopen. | .3 ▾▾ |
| Rom. | 4:21 | dat Hij **bij machte** was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen. | .1 |
| | 9:22 | zijn toorn willende tonen en zijn **kracht** bekend maken, | .3 |
| | 11:23 | God is immers **bij machte** hen opnieuw te enten. | .1 |
| | 12:18 | Houdt zo **mogelijk**, voor zover het van u afhangt, vrede met alle mensen. | .3 |
| | 14:4 | want de Here is **bij machte** hem vast te doen staan. | .1 °° |
| | 15:1 | Wij, die **sterk** zijn, moeten de gevoeligheden der zwakken verdragen | .2 |
| 1Cor. | 1:26 | niet vele wijzen naar het vlees, niet vele **invloedrijken**, | .2 |
| 2Cor. | 9:8 | En God is **bij machte** alle genade in u overvloedig te schenken, | .1 °° |
| | 10:4 | de wapenen van onze veldtocht zijn niet vleselijk, maar **krachtig** voor God | .4 |
| | 12:10 | want als ik zwak ben, dan ben ik **machtig**. | .1 |
| | 13:9 | Want wij verblijden ons, als gij **krachtig** zijt, al zijn wij zwak; | .2 |
| Gal. | 4:15 | dat gij, ware het **mogelijk** geweest, uw ogen uitgerukt ... zoudt hebben. | .3 |
| 2Tim. | 1:12 | dat Hij **bij machte** is, hetgeen Hij mij toevertrouwd heeft, te bewaren | .1 |
| Tit. | 1:9 | zodat hij ook **in staat** is te vermanen op grond van de gezonde leer | .1 |
| Hebr. | 11:19 | (18) Hij heeft overwogen, dat God **bij machte** was hem ... op te wekken, | .1 |
| Jac. | 3:2 | **in staat** zelfs zijn gehele lichaam in toom te houden. | .1 |
| Openb. | 6:15 | en de **machtigen** en iedere slaaf en vrije verborgen zich in de holen | .2 °° |
| | 13:4 | Wie is aan het beest gelijk? en: Wie **kan** er oorlog tegen voeren? | .1 ▾▾ |

## 1273 δύνω dunō

Het werkwoord *dunō* betekent 'zich aan het oog onttrekken (door binnen of onder te gaan in), verdwijnen (in), onderduiken (in), ondergaan (in)'.

Het wordt in het NT alleen gebruikt voor het ondergaan van de zon. Vergelijk *1280 dusmē* 'ondergang; westen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δύνοντος | dunontos | ondergaand (2 ev m/o) |
| .2 | ἔδυ | edu | hij is ondergegaan (aor) |
| .[3] | ἔδυσεν | edusen | hij is ondergegaan (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 1:32 | Toen het nu avond werd en de zon **onderging**, | .2/.[3] |
| Luc. | 4:40 | **Toen** de zon **onderging**, brachten allen ... dezen tot Hem. | .1 |

| **1274** | **δύο** | **duo** |
|---|---|---|

Het telwoord duo betekent 'twee'.

De uitdrukking *duo ē treis* 'twee of drie' (bv. in Matt.18:20) of - in een citaat uit het OT - *duo kai treis* 'twee en drie' wil zeggen 'een paar'. Combinaties met *duo* zijn verder: *eis duo* 'in tweeën' (bv. in Matt.27:51), *ana duo* 'twee per eenheid' (d.w.z.: 'twee per persoon', zoals in Luc.9:3, of 'in groepjes van twee', zoals in Luc.10:1), *kata duo* 'ten getale van twee' (in 1Cor.14:27), en *duo duo* 'twee aan twee, steeds twee tegelijk, in groepjes van twee' (bv. in Marc.6:7).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δύο | duo | twee (1/2/4) |
| .2 | δυσί | dusi | twee (3) |
| .3 | δυσίν | dusin | twee (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:18 | Toen Hij nu langs de zee van Galilea ging, zag Hij **twee** broeders, | .1 |
| | 4:21 | En vandaar verder gegaan zijnde, zag Hij nog **twee** broeders, | .1 |
| | 5:41 | en zal iemand u voor één mijl pressen, ga er **twee** met hem. | .1 |
| | 6:24 | Niemand kan **twee** heren dienen, want hij zal òf de ene haten | .2 |
| | 8:28 | kwamen Hem **twee** bezetenen uit de grafsteden tegemoet, zeer gevaarlijke, | .1 |
| | 9:27 | En terwijl Jezus vandaar verder ging, volgden Hem **twee** blinden, | .1 |
| | 10:10 | geen **twee** hemden, geen sandalen, geen staf, | .1 |
| | 10:29 | Worden niet **twee** mussen te koop aangeboden voor een duit? | .1 |
| | 11:2 | SV En Johannes ... zond **twee** van zijn discipelen: | .1 |
| | 14:17 | Zij zeiden tot Hem: Wij hebben hier niets dan vijf broden en **twee** vissen. | .1 |
| | 14:19 | Hij ... nam de vijf broden en de **twee** vissen, en Hij zag op naar de hemel, | .1 |
| | 18:8 | Het is beter voor u verminkt ... ten leven in te gaan, dan met **twee** handen | .1 |
| | | of **twee** voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden. | .1 |
| | 18:9 | dan met **twee** ogen in het hellevuur geworpen te worden. | .1 |
| | 18:16 | Indien hij niet luistert, neem dan nog een of **twee** met u mede, | .1 |
| | | opdat op de verklaring van **twee** getuigen of van drie elke zaak vaststa. | .1 |
| | 18:19 | als **twee** van u op de aarde iets eenparig zullen begeren, | .1 |
| | 18:20 | waar **twee** of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik | .1 |
| | 19:5 | en die **twee** zullen tot één vlees zijn. | .1 |
| | 19:6 | Zo zijn zij niet meer **twee**, maar één vlees. | .1 |
| | 20:21 | Zij zeide tot Hem: Zeg, dat deze mijn **twee** zonen mogen zitten, | .1 |
| | 20:24 | En toen de tien dit hoorden, namen zij het de **beide** broeders kwalijk. | .1 |
| | 20:30 | **twee** blinden, die aan de weg zaten, riepen ...: Here, heb medelijden met ons, | .1 |
| | 21:1 | toen zond Jezus **twee** discipelen uit, tot wie Hij zeide: | .1 |
| | 21:28 | Wat dunkt u? Iemand had **twee** kinderen. Hij ging naar de eerste | .1 |
| | 21:31 | Wie van de **twee** heeft de wil van zijn vader gedaan? | .1 |
| | 22:40 | Aan deze **twee** geboden hangt de ganse wet en de profeten. | .3 |
| | 24:40 | Dan zullen er **twee** in het veld zijn, één zal aangenomen worden | .1 |
| | 24:41 | **twee** vrouwen zullen aan het malen zijn met de molen, | .1 |
| | 25:15 | En de een gaf hij vijf talenten, een ander **twee**, een derde één, | .1 |
| | 25:17 | Evenzo verdiende hij, die de **twee** talenten had, | .1 |
| | | er **twee** bij. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 25:22 | Die met de **twee** talenten trad ook toe en zeide: | .1 |
| | | Heer, **twee** talenten hebt gij mij toevertrouwd; | .1 |
| | | zie, ik heb er **twee** talenten bij verdiend. | .1 |
| | 26:2 | Gij weet, dat het over **twee** dagen Paasfeest is, | .1 |
| | 26:37 | En Hij nam Petrus en de **twee** zonen van Zebedeüs mede | .1 |
| | 26:61 | traden er **twee** op, die verklaarden: Deze heeft gezegd: | .1 |
| | 27:21 | Wie van die **twee** wilt gij, dat ik u loslaat? Zij zeiden: Barabbas. | .1 |
| | 27:38 | Toen werden met Hem **twee** rovers gekruisigd, één aan zijn rechterzijde | .1 |
| | 27:51 | het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot beneden in **tweeën**, | .1°▾ |
| Marc. | 6:7 | En Hij riep de twaalven tot Zich en begon hen uit te zenden, **twee** | .1 |
| | | aan **twee**, en gaf hun macht over de onreine geesten. | .1 |
| | 6:9 | en: trekt niet **twee** hemden aan. | .1 |
| | 6:38 | En toen zij het nagegaan hadden, zeiden zij: Vijf, en **twee** vissen. | .1 |
| | 6:41 | En Hij nam de vijf broden en de **twee** vissen, ..., | .1 |
| | | en de **twee** vissen verdeelde Hij onder allen. | .1 |
| | 9:43 | dan dat gij met uw **twee** handen ter helle vaart, | .1 |
| | 9:45 | dan dat gij met uw **twee** voeten in de hel geworpen wordt, | .1 |
| | 9:47 | dan dat gij met **twee** ogen in de hel geworpen wordt, | .1 |
| | 10:8 | (7) ... en die **twee** zullen tot één vlees zijn. | .1 |
| | | (8) Zo zijn zij niet meer **twee**, maar één vlees. | .1 |
| | 10:35 | En Jakobus en Johannes, de [**twee**] zonen van Zebedeüs, kwamen tot Hem | .1▾ |
| | 11:1 | zond Hij **twee** van zijn discipelen uit, | .1 |
| | 12:42 | En er kwam een arme weduwe, die er **twee** koperstukjes in wierp, | .1 |
| | 14:1 | Nu was het na **twee** dagen Pascha en het feest der ongezuurde broden. | .1 |
| | 14:13 | Hij zond **twee** van zijn discipelen uit en zeide tot hen: Gaat naar de stad | .1 |
| | 15:27 | En met Hem kruisigden zij **twee** rovers, één aan zijn rechterzijde | .1 |
| | 15:38 | het voorhangsel van de tempel scheurde in **tweeën** van boven tot beneden. | .1 |
| | 16:12 | verscheen Hij in een andere gedaante aan **twee** van hen op de weg, | .3° |
| Luc. | 2:24 | een paar tortelduiven of **twee** jonge duiven. | .1 |
| | 3:11 | Wie **een dubbel stel** klederen heeft, dele mede aan wie er geen heeft, | .1 |
| | 5:2 | (1) ... en Hij zag **twee** schepen aan de oever liggen. | .1 |
| | 7:19 | En Johannes riep een **twee**tal van zijn discipelen tot zich | .1 |
| | 7:41 | Een schuldeiser had **twee** schuldenaars. | .1 |
| | 9:3 | en hebt ook niet **twee** hemden bij u. | .1 |
| | 9:13 | Zij zeiden: Wij hebben niet meer dan vijf broden en **twee** vissen, | .1°▾ |
| | 9:16 | Toen nam Hij de vijf broden en de **twee** vissen, | .1 |
| | 9:30 | En zie, **twee** mannen spraken met Hem, en wel Mozes en Elia. | .1 |
| | 9:32 | zagen zij zijn heerlijkheid, en de **twee** mannen, die bij Hem stonden. | .1 |
| | 10:1 | Daarna wees de Here nog [**tweeën**]zeventig aan | .1▾ |
| | | en Hij zond hen **twee** | .1 |
| | | aan **twee** voor Zich uit naar alle steden en plaatsen, | .1▾ |
| | 10:17 | En de [**twee**ën]zeventig zijn teruggekeerd met blijdschap | .1▾ |
| | 10:35 | En de volgende dag stelde hij de waard **twee** schellingen ter hand | .1 |
| | 12:6 | Worden niet vijf mussen verkocht voor **twee** duiten, | .1 |
| | 12:52 | van nu aan zullen vijf in één huis verdeeld zijn, drie tegen **twee** | .3 |
| | | en **twee** tegen drie. Zij zullen verdeeld zijn, | .1 |
| | 15:11 | En Hij zeide: Iemand had **twee** zonen. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:13 | Geen slaaf kan **twee** heren dienen, want hij zal of de ene haten | .2 |
| | 17:34 | Ik zeg u, in die nacht zullen er **twee** in één bed zijn, | .1 |
| | 17:35 | **Twee** vrouwen zullen samen bezig zijn met malen, | .1 |
| | 17:36 | [**Twee** zullen op het land zijn, de een zal aangenomen ... worden.] | .1▼ |
| | 18:10 | **Twee** mensen gingen op naar de tempel om te bidden; | .1 |
| | 19:29 | dat Hij **twee** van zijn discipelen uitzond, | .1 |
| | 21:2 | Hij zag ook een behoeftige weduwe **twee** koperstukjes daarin werpen, | .1°▼ |
| | 22:38 | Zij zeiden: Here, zie, hier zijn **twee** zwaarden! | .1 |
| | 23:32 | Er werden ook nog **twee** misdadigers weggeleid, | .1°▼ |
| | 24:4 | dat, zie, **twee** mannen in een blinkend gewaad bij haar stonden. | .1°▼ |
| | 24:13 | En zie, **twee** van hen waren juist op die dag op weg naar een dorp, | .1 |
| Joh. | 1:35 | De volgende dag stond Johannes daar weer met **twee** van zijn discipelen. | .1 |
| | 1:37 | En de **twee** discipelen hoorden hem dat zeggen en volgden Jezus. | .1 |
| | 1:41 | Andreas, de broeder van Simon Petrus, was een van de **twee**, | .1 |
| | 2:6 | elk met een inhoud van **twee** of drie metreten. | .1 |
| | 4:40 | verzochten zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar **twee** dagen. | .1 |
| | 4:43 | En na die **twee** dagen vertrok Hij vandaar naar Galilea, | .1 |
| | 6:9 | Hier is een jongen, die vijf gerstebroden en **twee** vissen heeft; | .1 |
| | 8:17 | in uw wet staat geschreven, dat het getuigenis van **twee** mensen waar is; | .1 |
| | 11:6 | bleef Hij daarop nog **twee** dagen ter plaatse, waar Hij was; | .1 |
| | 19:18 | waar zij Hem kruisigden en met Hem **twee** anderen, aan weerszijden één, | .1 |
| | 20:4 | die **twee** liepen samen snel voort; en de andere discipel liep vooruit, | .1 |
| | 20:12 | zij zag **twee** engelen zitten, in witte klederen, een aan het hoofdeinde | .1 |
| | 21:2 | de zonen van Zebedeüs en nog **twee** van zijn discipelen. | .1 |
| Hand. | 1:10 | zie, **twee** mannen in witte klederen stonden bij hen, | .1 |
| | 1:23 | En zij stelden er **twee** voor: Jozef ... en Mattias. | .1 |
| | 1:24 | Wijs Gij, Here, ..., die ene aan, die Gij van deze **twee** hebt uitgekozen, | .1 |
| | 7:29 | Mozes ... werd een bijwoner in het land Midjan, waar hij **twee** zonen verwekte. | .1 |
| | 9:38 | zonden de discipelen ... **twee** mannen tot hem met het verzoek: Kom | .1 |
| | 10:7 | riep hij **twee** van zijn huisslaven en een godvruchtige soldaat | .1 |
| | 10:19 | zeide de Geest: Zie, **twee** mannen zoeken naar u; | .1▼▼ |
| | 12:6 | lag Petrus die nacht te slapen tussen **twee** soldaten, | .1 |
| | | geboeid met **twee** ketenen, en schildwachten hielden ... de wacht. | .3 |
| | 19:10 | En dit ging **twee** jaar lang zo voort, | .1 |
| | 19:22 | En hij zond **twee** van zijn helpers, Timoteüs en Erastus, naar Macedonië, | .1 |
| | 19:34 | ging er één geroep van allen op, wel **twee** uren lang: | .1 |
| | 21:33 | Toen naderde de overste, liet hem grijpen, en met **twee** ketenen boeien, | .3 |
| | 23:23 | En hij riep een **twee**tal hoofdlieden bij zich | .1 |
| 1Cor. | 6:16 | Want, zegt Hij, die **twee** zullen tot één vlees zijn. | .1 |
| | 14:27 | Indien er in tongen spreken, laten het er **twee**, ten hoogste drie zijn, | .1 |
| | 14:29 | Wat de profeten betreft, **twee** of drie mogen het woord voeren, | .1 |
| 2Cor. | 13:1 | op de verklaring van **twee** getuigen of van drie zal iedere zaak vaststaan. | .1 |
| Gal. | 4:22 | Er staat immers geschreven, dat Abraham **twee** zonen had, | .1 |
| | 4:24 | Want dit zijn **twee** bedelingen: de ene van de berg Sinai, | .1 |
| Ef. | 2:15 | om in Zichzelf, vrede makende, de **twee** tot één nieuwe mens te scheppen, | .1 |
| | 5:31 | en die **twee** zullen tot één vlees zijn. | .1 |
| Fil. | 1:23 | Van **beide** zijden word ik gedrongen: ik verlang heen te gaan | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 5:19 | tenzij er **twee** of drie getuigen zijn. | .1 |
| Hebr. | 6:18 | **twee** onveranderlijke dingen, waarbij het onmogelijk is, dat God liegen zou, | .1 |
| | 10:28 | wordt hij ... gedood op het getuigenis van **twee** of drie personen. | .3 |
| Openb. | 9:12 | Het eerste wee is voorbijgegaan: zie, nog **twee** weeën komen hierna. | .1 |
| | 9:16 | het getal der legerscharen ... was **tweemaal** tienduizend tienduizendtallen; | .1 |
| | 11:2 | en zij zullen de heilige stad vertreden, **twee**ënveertig maanden lang. | .1 |
| | 11:3 | En Ik zal mijn **twee** getuigen lastgeven om ... te profeteren, | .3 |
| | 11:4 | Dit zijn de **twee** olijfbomen | .1 |
| | | en de **twee** kandelaren, die voor het aangezicht van de Here ... staan. | .1 |
| | 11:10 | omdat deze **twee** profeten hen, die op de aarde wonen, gepijnigd hadden. | .1 |
| | 12:14 | En aan de vrouw werden de **twee** vleugels van de grote arend gegeven | .1 |
| | 13:5 | en hem werd macht gegeven dit **twee**ënveertig maanden lang te doen. | .1 |
| | 13:11 | En ik zag een ander beest opkomen uit de aarde en het had **twee** horens | .1 |
| | 19:20 | werden zij **beiden** geworpen in de poel des vuurs, die van zwavel brandt. | .1 |

## 1275 δυσβάστακτος dusbastaktos

Het bijvoeglijk naamwoord *dusbastaktos* betekent ‘moeilijk te dragen’.

Vergelijk *848 bastazō* ‘(met zich mee)dragen’; het voorvoegsel *dus-* is te vergelijken met het Nederlandse ‘wan-’, dat ook iets moeilijks, slechts of lelijks aangeeft, bv. in woorden als ‘wanhopig’, ‘wanordelijk’, etc.

.1 δυσβάστακτα dusbastakta moeilijk te dragen (1/4 mv o)

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 23:4 | SV Zij binden lasten, **die** zwaar **zijn** en **kwalijk om te dragen**, |
| Luc. | 11:46 | want gij legt de mensen **ondraaglijke** lasten op, |

## 1276 δυσεντερία dusenteria

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dusenteria* betekent ‘ingewandsziekte, darmstoornis, dysenterie’.

Als variant met praktisch dezelfde betekenis treft men *1276II dusenterion* aan; in beide woorden is het element *-enter-* verwant met *entera* ‘ingewanden, darmen’.

.1 δυσεντερίᾳ dusenteriāi ingewandsziekte (3)

Hand. 28:8 dat de vader van Publius met ingewandskoortsen te bed lag;
letterlijk: dat de vader ... met koortsen en **ingewandsziekte** te bed lag;

## [1276II] δυσεντέριον dusenterion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dusenterion* betekent ‘ingewandsziekte, darmstoornis, dysenterie’.

Zie verder bij *1276 dusenteria*.

.[1] δυσεντερίῳ dusenteriōi ingewandsziekte (3)

Hand. 28:8 dat de vader van Publius met ingewandskoortsen te bed lag;
letterlijk: dat de vader ... met koortsen en **ingewandsziekte** te bed lag;

| 1277 | δυσερμήνευτος | dusermēneutos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dusermēneutos* betekent 'moeilijk te interpreteren, moeilijk te vertalen, moeilijk uit te leggen'.
Vergelijk *1878 hermēneuō* 'interpreteren, vertalen, uitleggen'.

.1 δυσερμήνευτος dusermēneutos moeilijk uit te leggen (1 ev m/v)

Hebr. 5:11 Hierover hebben wij veel te zeggen, maar het is **moeilijk uit te leggen**,

| 1278 | δύσκολος | duskolos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *duskolos* betekent 'moeilijk'.
Terwijl *4787 chalepos* meer 'moeilijk' betekent in de zin van 'moeilijkheden of ongemak bij anderen veroorzakend', geeft *duskolos* meer aan: '(zelf) met ongemakkelijkheid behept' of 'moeilijk verricht wordend'.
Het is samengesteld uit het voorvoegsel *dus-* 'wan-' (vgl. *1275 dusbastaktos* 'moeilijk te dragen') en een woord *kolon* 'voedsel', dat niet in het NT voorkomt (vergelijk het Nederlandse 'onverteerbaar').

.1 δύσκολον duskolon moeilijk (4 ev m/v – 1/4 ev o)

Marc. 10:24 Kinderen, hoe **moeilijk** is het het Koninkrijk Gods binnen te gaan.

| 1279 | δυσκόλως | duskolōs |
|---|---|---|

Het bijwoord *duskolōs* betekent 'moeilijk'.
Zie ook *1278 duskolos* 'moeilijk'.

.1 δυσκόλως duskolōs moeilijk

Matt. 19:23 een rijke zal **moeilijk** het Koninkrijk der hemelen binnengaan.
Marc. 10:23 Hoe **moeilijk** zullen zij, die geld hebben, het Koninkrijk Gods binnengaan.
Luc. 18:24 Hoe **moeilijk** kunnen zij, die geld hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan.

| 1280 | δυσμή | dusmē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dusmē* betekent 'ondergang' (van zon, maan en sterren) en – meestal in het meervoud – 'westen'.

De combinatie *epi dusmōn* betekent 'in het westen' en de combinatie *apo dusmōn* '(gezien) vanaf het westen'. Vergelijk ook *1273 dunō* 'zich aan het oog onttrekken, ondergaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυσμῶν | dusmōn | westen (2 mv) |

Matt. 8:11 Ik zeg u, dat er velen zullen komen van oost en **west**
24:27 gelijk de bliksem komt van het oosten en licht tot het **westen**,
Luc. 12:54 Wanneer gij een wolk ziet opkomen in het **westen**,
13:29 En zij zullen komen van oost en **west** en van noord en zuid
Openb.21:13 en naar het zuiden drie poorten en naar het **westen** drie poorten.

## 1281 δυσνόητος dusnoētos

Het bijvoeglijk naamwoord *dusnoētos* betekent 'moeilijk te begrijpen'.
Men herkent in dit woord *dus-* 'wan-' (zie hiervoor *1275 dusbastaktos*) en *3025 noeō* 'verstaan, inzien; bedenken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυσνόητα | dusnoēta | moeilijk te begrijpen (1/4 mv o) |

2Petr. 3:16 Daarin is een en ander **moeilijk te verstaan**,

## [1281II] δυσφημέω dusphēmeō

Het werkwoord *dus-phēmeō* betekent 'slecht bericht geven over, belasteren', en in mediale en passieve vormen 'belasterd worden'.
Vergelijk *4680 phēmē* 'bericht; gerucht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | δυσφημούμενοι | dusphēmoumenoi | belasterd wordend (1 mv m; med) |

1Cor. 4:13 **worden wij gelasterd**, wij blijven vriendelijk;

## 1282 δυσφημία dusphēmia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dusphēmia* betekent '(het) slecht bericht geven, belastering'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δυσφημίας | dusphēmias | belastering (2 ev – 4 mv) |

2Cor. 6:8 onder eer en smaad, in **kwaad gerucht** en goed gerucht;

## 1283 δώδεκα dōdeka

Het telwoord *dōdeka* betekent 'twaalf'.
Het feit dat Jezus twaalf discipelen uitkiest, hangt samen met het feit dat Israël bestaat uit

twaalf stammen, naar het aantal zonen van aartsvader Jakob (vgl. Matt.19:28 en Hand.7:8). Dit aantal van twaalf is zo'n ingeburgerd begrip dat zelfs na het verdwijnen van Judas er toch nog sprake kan zijn van de 'twaalven' (vgl. 1Cor.15:5). Voor Judas in de plaats wordt trouwens al snel Mattias aangewezen om het getal van twaalf weer vol te maken (Hand.1:26). Ook in het boek Openbaring speelt het getal 'twaalf' een niet onbelangrijke rol.

Vergelijk *1274 duo* 'twee' en *1042 deka* 'tien'.

.1 δώδεκα dōdeka twaalf

Matt. 9:20 En zie, een vrouw, die reeds **twaalf** jaren aan bloedvloeiingen leed,
10:1 En Hij riep zijn **twaalf** discipelen tot Zich en gaf hun macht
10:2 En dit zijn de namen van de **twaalf** apostelen: vooreerst Simon,
10:5 Deze **twaalf** heeft Jezus uitgezonden
11:1 toen Jezus zijn bevelen aan zijn **twaalf** discipelen ten einde had gebracht,
14:20 en zij raapten het overschot der brokken op, **twaalf** manden vol.
19:28 gij, die Mij gevolgd zijt, zult ... ook op **twaalf** tronen zitten
om de **twaalf** stammen van Israël te richten.
20:17 Toen Jezus zou opgaan naar Jeruzalem, nam Hij de **twaalven** terzijde,
26:14 Toen ging één van de **twaalven** ... naar de overpriesters,
26:20 Toen het avond geworden was, lag Hij aan met de **twaalf** [discipelen].
26:47 En terwijl Hij nog sprak, zie, daar was Judas, één van de **twaalven**,
26:53 Hij zal Mij terstond meer dan **twaalf** legioenen engelen terzijde stellen?
Marc. 3:14 En Hij stelde er **twaalf** aan, opdat zij met Hem zouden zijn
3:16 En Hij stelde de **twaalven** aan, en aan Simon gaf Hij de bijnaam Petrus,
4:10 vroegen zij ... met de **twaalven**, Hem naar de gelijkenissen.
5:25 En een vrouw, die **twaalf** jaar aan bloedvloeiingen geleden had,
5:42 het meisje stond ... op en het kon lopen; want het was **twaalf** jaar.
6:7 En Hij riep de **twaalven** tot Zich en begon hen uit te zenden,
6:43 En zij raapten de brokken op, **twaalf** manden vol, en ook van de vissen.
8:19 hoeveel manden ... gij hebt opgeraapt? En zij zeiden tot Hem: **Twaalf**.
9:35 Hij ... riep de **twaalven** en zeide tot hen: Indien iemand de eerste wil zijn,
10:32 En wederom nam Hij de **twaalven** terzijde
11:11 vertrok Hij, toen het reeds laat ... was, naar Betanië, met de **twaalven**.
14:10 En Judas Iskariot, die een van de **twaalven** was, ging heen
14:17 En toen het avond geworden was, kwam Hij met de **twaalven**.
14:20 Eén van de **twaalven**, die met Mij in de [ene] schotel indoopt.
14:43 daar kwam Judas aan, één van de **twaalven**, en met hem een schare
Luc. 2:42 toen Hij **twaalf** jaar was geworden
6:13 riep Hij zijn discipelen tot Zich en koos er **twaalf** uit,
8:1 verkondigende het evangelie ..., en de **twaalven** met Hem,
8:42 omdat zijn enige dochter, die ongeveer **twaalf** jaar oud was, op sterven lag.
8:43 een vrouw, die sinds **twaalf** jaren aan bloedvloeiing leed
9:1 Toen riep Hij de **twaalven** samen en gaf hun macht en gezag
9:12 En de dag begon te dalen; en de **twaalven** kwamen bij Hem
9:17 en het overschot werd door hen opgeraaot: **twaalf** manden met brokken.
18:31 Hij nam de **twaalven** terzijde en sprak tot hen: Zie, wij gaan op
22:3 Judas, genaamd Iskariot, die tot het getal der **twaalven** behoorde.

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 22:14 | SV zat Hij aan en de **twaalf** apostelen met Hem. | ° |
| | 22:30 | gij zult zitten op tronen om de **twaalf** stammen Israëls te richten. | |
| | 22:47 | en hij, die Judas genoemd werd, één van de **twaalven**, liep voor hen uit | |
| Joh. | 6:13 | Zij verzamelden die dus en vulden **twaalf** korven met brokken | |
| | 6:67 | Jezus zeide dan tot de **twaalven**: Gij wilt toch ook niet weggaan? | |
| | 6:70 | Jezus antwoordde hun: Heb Ik niet u **twaalven** uitgekozen? | |
| | 6:71 | want die zou Hem verraden, één uit de **twaalven**. | |
| | 11:9 | Jezus antwoordde: Gaan er geen **twaalf** uren in een dag? | |
| | 20:24 | En Tomas, een der **twaalven**, genaamd Didymus, was niet met hen, | |
| Hand. | 6:2 | En de **twaalven** riepen de menigte der discipelen bijeen | |
| | 7:8 | en Isaak verwekte Jakob en Jakob de **twaalf** aartsvaders. | |
| | 19:7 | En het waren in het geheel ongeveer **twaalf** mannen. | ▾▾ |
| | 24:11 | dat het niet langer dan **twaalf** dagen geleden is, | ▾▾ |
| 1Cor. | 15:5 | en Hij is verschenen aan Kefas, daarna aan de **twaalven**. | |
| Jac. | 1:1 | Jakobus, een dienstknecht ..., groet de **twaalf** stammen in de verstrooiing. | |
| Openb. | 7:5 | Uit de stam Juda **twaalf**duizend verzegelden, | ▾▾ |
| | | uit de stam Ruben **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Gad **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | 7:6 | uit de stam Aser **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Naftali **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Manasse **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | 7:7 | uit de stam Simeon **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Levi **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Issakar **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | 7:8 | uit de stam Zebulon **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Jozef **twaalf**duizend, | ▾▾ |
| | | uit de stam Benjamin **twaalf**duizend verzegelden. | ▾▾ |
| | 12:1 | met ... een krans van **twaalf** sterren op haar hoofd; | |
| | 21:12 | En zij had een grote en hoge muur en zij had **twaalf** poorten | |
| | | en op de poorten **twaalf** engelen, en namen op (de poorten) geschreven, | °° |
| | | welke zijn die van de **twaalf** stammen der kinderen Israëls. | |
| | 21:14 | En de muur der stad had **twaalf** fundamenten | |
| | | en daarop de **twaalf** namen | ▾ |
| | | van de **twaalf** apostelen des Lams. | |
| | 21:16 | en hij mat de stad op met de stok: **twaalf**duizend stadiën; | °▾ |
| | 21:21 | En de **twaalf** poorten waren | |
| | | **twaalf** paarlen: iedere poort afzonderlijk was uit één parel, | |
| | 22:2 | het geboomte des levens, dat **twaalfmaal** vrucht draagt, | |

## 1284 δωδέκατος dōdekatos

Het rangtelwoord *dōdekatos* betekent 'twaalfde'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δωδέκατος | dōdekatos | twaalfde (1 ev m) |

Openb.21:20 het tiende chrysopraas, het elfde saffier, het **twaalfde** ametist.

| 1285 | δωδεκάφυλος | dōdekaphulos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *dōdekaphulos* betekent 'met of van twaalf stammen, uit twaalf stammen bestaande'.

In Hand.26:7 komt de onzijdige vorm *dōdekaphulon* verzelfstandigd voor: 'totaliteit van twaalf stammen, uit twaalf stammen bestaand geheel, twaalfstammenvolk' (vgl. *1283 dōdeka* 'twaalf' en *4764 phulē* 'stam'). Het feit dat Israël uit twaalf stammen bestaat, hangt samen met het feit dat aartsvader Jakob twaalf zonen had (vgl. Hand.7:8).

| .1 | δωδεκάφυλον | dōdekaphulon | twaalfstammenvolk (1/4) |
|---|---|---|---|

Hand. 26:7 welke onze **twaalf stammen**, door ... God te vereren, hopen te bereiken.

| 1286 | δῶμα | dōma |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dōma* betekent 'gebouw'.

Veel oosterse 'gebouwen' (vgl. het niet in het NT voorkomende werkwoord *demō* 'bouwen') hadden – en hebben nog – een plat dak en waren daardoor geschikt voor bezigheden zoals bijvoorbeeld mediteren en bidden (vgl. Hand.10:9). Een combinatie als *epi tou dōmatos* 'op het gebouw' wordt vaak vertaald met 'op het dak'. Het dak staat spreekwoordelijk bekend als een plaats bij uitstek om een boodschap openbaar te maken (vgl. Luc.12:3).

| .1 | δῶμα | dōma | dak (1/4) |
|---|---|---|---|
| .2 | δώματος | dōmatos | dak (2) |
| .3 | δωμάτων | dōmatōn | daken (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 10:27 | wat gij u in het oor hoort fluisteren, predikt het van de **daken**. | .3 |
| | 24:17 | Wie op het **dak** is, ga niet naar beneden om zijn huisraad mede te nemen, | .2 |
| Marc. | 13:15 | Wie op het **dak** is, ga niet naar beneden en ga niet naar binnen | .2 |
| Luc. | 5:19 | gingen zij het **dak** op en lieten hem met zijn bed door de tegels ... neder, | .1 |
| | 12:3 | en wat gij aan het oor gezegd hebt, ..., zal van de **daken** gepredikt worden. | .3 |
| | 17:31 | Wie op die dag op het **dak** zal zijn, ..., ga niet naar beneden | .2 |
| Hand. | 10:9 | ging Petrus omstreeks het zesde uur op het **dak**, | .1 |

| 1287 | δωρεά | dōrea |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *dōrea* betekent 'gave, (immaterieel) geschenk'.

In vergelijking met *1290 dōrēma* 'gave' en *1291 dōron* 'gave' doet *dōrea* meer denken aan gaven die niet direct als concrete zaken aan te wijzen zijn, bv.: het levende water (Joh.4:10), de (aanwezigheid van de) Heilige Geest (bv. Hand.2:38), de gerechtigheid (Rom.5:17), de genade (Ef.3:7), etc. De vierde naamval van *dōrea* komt vaak voor in de betekenis 'voor niets' en is vanwege deze aparte betekenis onder een apart trefwoord opgenomen (zie *1288 dōrean*).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δωρεά | dōrea | gave (1) |
| .2 | δωρεάν | dōrean | gave (4) |
| .3 | δωρεᾶς | dōreas | gave (2) |
| .4 | δωρεᾷ | dōreāi | gave (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 4:10 | Jezus antwoordde en zeide tot haar: Indien gij wist van de **gave** Gods | .2 |
| Hand. | 2:38 | en gij zult de **gave** des Heiligen Geestes ontvangen. | .2 |
| | 8:20 | daar gij gemeend hebt de **gave** Gods voor geld te kunnen verwerven. | .2 |
| | 10:45 | dat de **gave** van de Heilige Geest ook over de heidenen was uitgestort, | .1 |
| | 11:17 | Indien nu God hun op volkomen gelijke wijze als ons de **gave** heeft gegeven | .2 |
| Rom. | 5:15 | de **gave**, bestaande in de genade van de ene mens, Jezus Christus, | .1 |
| | 5:17 | die de overvloed van genade en van de **gave** der gerechtigheid ontvangen, | .3 |
| 2Cor. | 9:15 | Gode zij dank voor zijn onuitsprekelijke **gave**! | .4 |
| Ef. | 3:7 | waarvan ik een dienaar geworden ben naar de genade**gave** Gods, | .2 |
| | 4:7 | naar de mate, waarin Christus haar schenkt.<br>letterlijk: naar de mate van de **gave** van Christus. | .3 |
| Hebr. | 6:4 | degenen, die ... van de hemelse **gave** genoten hebben | .3 |

## 1288 δωρεάν dōrean

Het bijwoord *dōrean* betekent 'bij wijze van gave, zonder (voorafgaande of volgende) tegenprestatie, voor niets'.

Wanneer de tegenprestatie vooraf had moeten of kunnen plaatsvinden, wordt *dōrean* ook wel vertaald met 'zonder reden' (Joh.15:25). Wanneer de tegenprestatie achteraf had moeten plaatsvinden, wordt *dōrean* wel vertaald met 'tevergeefs' (Gal.2:21). Overigens komt de vertaling 'voor niets' zo goed met *dōrean* overeen dat die op alle nieuwtestamentische plaatsen te gebruiken en te begrijpen is.

Als woord is *dōrean* eigenlijk een vierde naamval van *1287 dōrea* 'gave'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δωρεάν | dōrean | voor niets |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 10:8 | **Om niet** hebt gij het ontvangen,<br>geeft het **om niet**. |
| Joh. | 15:25 | Zij hebben Mij **zonder reden** gehaat. |
| Rom. | 3:24 | **om niet** gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus |
| 2Cor. | 11:7 | door u **om niet** het evangelie Gods te verkondigen? |
| Gal. | 2:21 | dan is Christus **tevergeefs** gestorven. |
| 2Thess. | 3:8 | (7) ... daar wij ... (8) noch gegeven brood bij iemand hebben gegeten;<br>letterlijk: daar wij noch **voor niets** brood bij iemand hebben gegeten; |
| Openb. | 21:6 | Ik zal de dorstige geven uit de bron van het water des levens **om niet**. |
| | 22:17 | wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens **om niet**. |

## 1289 δωρέομαι dōreomai

Het werkwoord *dōreomai* betekent 'schenken'.

In 2Petr.1:4 kan men de woorden *epaggelmata dedōrētai* vertalen met 'de beloften zijn geschonken' of 'Hij heeft de beloften geschonken'; gezien de actieve interpretatie van *dedōrēmenēs* in vers 3 (Zijn goddelijke kracht 'heeft geschonken') ligt het voor de hand in vers 4 ook voor een actieve interpretatie te kiezen (dus: de beloften 'heeft Hij geschonken').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδωρήσατο | edōrēsato | hij heeft geschonken (aor med) |
| .2 | δεδώρηται | dedōrētai | hij heeft geschonken (med) |
| .3 | δεδωρημένης | dedōrēmenēs | geschonken hebbend (2 ev v; med) |

Marc. 15:45 toen hij het van de hoofdman vernomen had, **schonk hij** het lichaam aan Jozef. .1
2Petr. 1:3 Zijn goddelijke kracht immers **heeft** ons **met** alles ... **begiftigd** .3
1:4 door deze zijn wij met kostbare en zeer grote beloften begiftigd, .2
letterlijk: door welke **Hij** ons kostbare ... beloften **geschonken heeft**,

## 1290 δώρημα dōrēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dōrēma* betekent 'gave, geschenk (dat gegeven wordt)'.

In vergelijking met *1287 dōrea* 'gave' en *1291 dōron* 'gave' stelt *dōrēma* meer de begeleidende actie van het overhandigen voor ogen die bij het 'geschenk' hoort.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δώρημα | dōrēma | geschenk (1/4) |

Rom. 5:16 En het is met het **geschenk** niet zo als door het zondigen van één;
Jac. 1:17 en elk **geschenk**, dat volmaakt is, daalt van boven neder,

## 1291 δῶρον dōron

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *dōron* betekent 'gave, (materieel) geschenk'.

In vergelijking met *1290 dōrēma* 'gave' kunnen we zeggen dat *dōron* niet zozeer de begeleidende handeling van het overhandigen voor ogen stelt, en in vergelijking met *1287 dōrea* valt op dat *dōron* gewoonlijk een 'gave' aanduidt die als een concrete zaak aan te wijzen is, bv.: goud, wierook en mirre (Matt.2:11), offerdieren (Matt.5:23), geld (Luc.21:1), cadeaus (Openb.11:10), etc.

Het woord is afgeleid van de stam *dō-* 'geven' (vgl. *1186 didōmi* 'geven').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | δῶρον | dōron | gave (1/4) |
| .2 | δώρῳ | dōrōi | gave (3) |
| .3 | δῶρα | dōra | gaven (1/4) |
| .4 | δῶρα | dōra | zie 3 |
| .5 | δώροις | dōrois | gaven (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:11 | kostbaarheden en boden hem **geschenken** aan: | .4 |
| | 5:23 | Wanneer gij dan uw **gave** brengt naar het altaar | .1 |
| | 5:24 | laat uw **gave** daar, vóór het altaar, en ga eerst heen, | .1 |
| | | verzoen u met uw broeder en kom en offer daarna uw **gave**. | .1 |
| | 8:4 | maar ga heen, toon u aan de priester en offer de **gave**, | .1 |
| | 15:5 | Het is **offergave**, al wat gij van mij hadt kunnen trekken, | .1 |
| | 23:18 | heeft iemand bij de **gave**, die daarop ligt, gezworen, dan is hij gebonden. | .2 |
| | 23:19 | Gij blinden, immers, wat is meer, de **gave** | .1 |
| | | of het altaar, dat de **gave** heiligt? | .1 |
| Marc. | 7:11 | Het is korban, dat is: **offergave**, al wat gij van mij hadt kunnen trekken, | .1 |
| Luc. | 21:1 | Toen Hij opkeek, zag Hij de rijken hun **gaven** in de offerkist werpen. | .4°* |
| | 21:4 | Want deze allen hebben van hun overvloed iets bij de **gaven** geworpen, | .4 |
| Ef. | 2:8 | en dat niet uit uzelf: het is een **gave** van God; | .1 |
| Hebr. | 5:1 | om **gaven** en offers te brengen voor de zonden. | .3 |
| | 8:3 | Want iedere hogepriester treedt op om **gaven** en offers te brengen, | .4 |
| | 8:4 | daar er (hier reeds) zijn om volgens de wet de **gaven** te offeren. | .4 |
| | 9:9 | in zoverre **gaven** en offers gebracht werden, | .3 |
| | 11:4 | dat hij rechtvaardig was, daar God getuigenis gaf aan zijn **gaven**, | .5 |
| Openb. | 11:10 | En zij, die op de aarde wonen, ... zullen elkander **geschenken** zenden, | .4 |

# ε

| **1292** | ἔα | **ea** |
|---|---|---|

Het tussenwerpsel *ea* betekent 'hela!, hola!, hé!, ho!'.

In het algemeen wordt *ea* gebruikt wanneer men in zijn rust of in een bepaalde bezigheid gestoord wordt.

.1 ἔα ea hé

Marc. 1:24 SV **Laat af**, wat hebben wij met U te doen, Gij Jezus Nazaréner,
Luc. 4:34 **Ha**, wat hebt Gij met ons te maken, Jezus van Nazaret?

| **1293** | ἐάν | **ean** |
|---|---|---|

Het voegwoord *ean* is een samenvoeging van *1337 ei* 'als, indien' en *266 an*, dat aangeeft dat wat er met het werkwoord gezegd wordt, onderhevig is aan bepaalde omstandigheden of voorwaarden.

Op de meeste plaatsen in het NT waar *ean* voorkomt, staat de werkwoordsvorm in de aanvoegende wijs, bv. in 2Tim.2:5: *ean athlēi tis* 'als iemand atleet is'; omdat zinnen met *ean* vaak met de toekomst te maken hebben, vinden we ook wel de aantonende wijs van de toekomende tijd (die geen aanvoegende wijs heeft) in plaats van een aanvoegende wijs van een tegenwoordige tijd, bv. in Luc.19:40: 'als zij zullen zwijgen (zullen de stenen roepen)'.

Minder vaak komt *ean* voor met een werkwoordsvorm in de aantonende wijs van de tegenwoordige tijd; in dergelijke gevallen gaat het gewoonlijk om een situatie in het heden en niet zozeer in de toekomst, bv. in 1Joh.5:15: 'als wij weten ... (dan weten we ook ...)'.

Een bijzonderheid is verder dat *ean* regelmatig bij betrekkelijke voornaamwoorden of bijwoorden voorkomt waar we in het Nederlands het element 'als' in de vertaling weglaten. Het element *ei* van *ean* verhoogt in dergelijke zinsdelen de voorwaardelijkheid: in Matt.5:32 zouden we de zin *hos ean apo-lelumenēn gamēsēi, moichātai* 'wie een weggezondene trouwt, pleegt echtbreuk' ook kunnen weergeven met 'als iemand een weggezondene trouwt, pleegt hij echtbreuk'.

.1 ἐάν ean indien

| **1293II** | ἐάνπερ | **eanper** |
|---|---|---|

Het voegwoord *eanper* betekent 'indien maar, mits'.

Het woordje *per* benadrukt een voorafgaand woord; vaak wordt het als één geheel met dat voorafgaande woord beschouwd, zoals ook bij *eanper*. Vergelijk voor de betekenis *1293 ean*.

| .1 | ἐάνπερ | eanper | mits |
|---|---|---|---|

Hebr. 3:6 **indien** wij de vrijmoedigheid en de hoop, waarin wij roemen, ... vasthouden.
3:14 **mits** wij het begin van onze verzekerdheid tot het einde ... vasthouden.
6:3 en dat zullen wij doen, **indien** God het vergunt.

## 1294 ἑαυτοῦ heautou

Het wederkerend voornaamwoord *heautou* – dat niet in de eerste naamval voorkomt – betekent 'zich(zelf)'.

Afhankelijk van de context en van wat in het Nederlands beter past, vertalen we met 'zich' (bv. in Matt.16:24: 'zich' verloochenen) of met 'zichzelf' (bv. in Marc.5:5: 'zichzelf' met stenen slaan). Evenzo kan de tweede naamval enerzijds met 'van zich, zijn, haar, hun' of anderzijds met 'van zichzelf, zijn eigen, haar eigen, hun eigen' vertaald worden. De keuze is niet altijd gemakkelijk: pakken de meisjes in Matt.25:1 bijvoorbeeld nu 'hun' lampen of 'hun eigen' lampen?

Soms wordt *heautou* gebruikt waar het Nederlands liever met 'elkaar' (vgl. *210 allēlōn* 'elkaar') vertaalt, bv. in Marc.10:26: tegen 'zichzelf' (meervoud) zeggen, d.w.z.: tegen 'elkaar' zeggen.

Een opvallende bijzonderheid is dat het meervoud van *heautou* niet alleen voor de derde persoon, maar ook voor de eerste en tweede persoon wordt gebruikt, bv. in Hand.23:14: *an-ethematisamen heautous* 'wij hebben onszelf met een vloek vastgelegd', of in Luc.12:1: *pros-echete heautois* 'pas op jullie zelf!' Voor het enkelvoud bestaat wel *1514 emautou* 'van mijzelf' en *3982 seautou* 'van jouzelf'.

Een aantal uitdrukkingen met voorzetsels zijn: *ap' heautou* of *ex heautou* 'uit zichzelf', d.w.z. 'uit eigener beweging', *kat' heauton* 'op zichzelf', d.w.z. 'geïsoleerd bekeken', *par' heautōi* 'bij zichzelf' in de zin van 'bij zich thuis', *pros heauton* 'naar zichzelf', d.w.z. 'naar (zijn eigen) huis' of 'bij zichzelf', d.w.z. 'stilletjes'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑαυτοῦ | heautou | zichzelf (2 ev m/o) |
| .2 | ἑαυτόν | heauton | zichzelf (4 ev m) |
| .3 | ἑαυτό | heauto | zichzelf (4 ev o) |
| .4 | ἑαυτῷ | heautōi | zichzelf (3 ev m/o) |
| .5 | ἑαυτούς | heautous | zichzelf (4 mv m) |
| .6 | ἑαυτῶν | heautōn | zichzelf (2 mv m/v/o) |
| .7 | ἑαυτοῖς | heautois | zichzelf (3 mv m/o) |
| .8 | ἑαυτήν | heautēn | zichzelf (4 ev v) |
| .9 | ἑαυτῆς | heautēs | zichzelf (2 ev v) |
| .10 | ἑαυτῇ | heautēi | zichzelf (3 ev v) |
| .11 | ἑαυτάς | heautas | zichzelf (4 mv v) |
| .12 | ἑαυταῖς | heautais | zichzelf (3 mv v) |
| .13 | αὑτῶν | hautōn | zichzelf (2 mv m/v/o) |
| .14 | αὑτοῦ | hautou | zichzelf (2 ev m/o) |
| .[15] | αὑτόν | hauton | zichzelf (4 ev m) |
| .[16] | αὑτούς | hautous | zichzelf (4 mv m) |
| .[17] | ἑαυτά | heauta | zichzelf (4 mv o) |

## 1295 ἐάω eaō

Het werkwoord *eaō* betekent 'laten'.

Is het lijdend voorwerp een gebeuren, dan betekent *eaō* 'laten' in de zin van 'toelaten', bv. in Hand.14:16: Hij 'liet' al de volken gaan, d.w.z.: Hij 'liet toe' dat al de volken gingen. Soms wordt een bijbehorend werkwoord niet direct genoemd, maar moet erbij gevoeld of gedacht worden, bv. in Hand.16:7: de Geest van Jezus 'liet' hen niet, d.w.z.: de Geest van Jezus 'liet' hen niet gaan, of: 'liet' niet 'toe' dat zij gingen.

Is het lijdend voorwerp een zaak of persoon, dan betekent *eaō* 'laten' in de zin van 'laten rusten, laten begaan, zich niet bemoeien met', bv. in Hand.5:38: 'laat' hen, d.w.z.: 'bemoei u niet met' hen.

De uitdrukking *eāte heōs toutou* 'laat tot hier aan toe' betekent 'laat het hierbij, zo is het genoeg' (Luc.22:51).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐᾷς | eāis | jij laat toe |
| .2 | ἐᾶτε | eate | jullie laten toe – laat toe! |
| .3 | εἴα | eia | hij liet toe |
| .4 | εἴων | eiōn | ik liet toe – zij lieten toe |
| .5 | ἐάσει | easei | hij zal toelaten |
| .6 | εἴασεν | eiasen | hij heeft toegelaten (aor) |
| .7 | εἴασαν | eiasan | zij hebben toegelaten (aor) |
| .8 | ἐάσατε | easate | laat toe! (aor) |
| .9 | ἐάσαντες | easantes | toelatend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 24:43 | **hij zou** gewaakt hebben en in zijn huis niet **hebben laten** inbreken. | .6 |
| Luc. | 4:41 | En **Hij** bestrafte hen en **liet** hun niet **toe** te spreken. | .3 |
| | 22:51 | Maar Jezus antwoordde en zeide: **Laat** het hierbij. | .2 |
| Hand. | 5:38 | En nu zeg ik u: Laat u niet in met deze mensen en **laat** hen **geworden**; | .8 °° |
| | 14:16 | **Hij heeft** ... alle volken op hun eigen wegen **laten** gaan. | .6 |
| | 16:7 | maar de Geest van Jezus **liet** het hun niet **toe**; | .6 |
| | 19:30 | **lieten** de discipelen hem dit niet **toe**; | .4 |
| | 23:32 | **lieten** zij de ruiters met hem verder trekken **en** keerden ... terug. | .9 |
| | 27:32 | Toen kapten de soldaten de touwen van de sloep en **lieten** haar ... vallen. | .7 |
| | 27:40 | En **zij** haalden de ankers op en **lieten zich** voor de zee **wegdrijven**, | .4 |
| | 28:4 | Deze man is zeker een moordenaar, die de wraakgodin niet **wil laten** leven, | .6 |
| 1Cor. | 10:13 | die niet **zal gedogen**, dat gij boven vermogen verzocht wordt, | .5 |
| Openb. | 2:20 | SV Maar Ik heb ... tegen u, dat **gij** de vrouw Jezabel ... **laat** leren, | .1 °° |

## 1296 ἑβδομήκοντα hebdomēkonta

Het telwoord *hebdomēkonta* betekent 'zeventig'.

Zowel in het Nieuwe als in het Oude Testament is zeventig geen onbelangrijk getal. Als voorbeelden zijn te noemen: de 'zielen van het huis van Jacob' (Gen.46:27), de palmbomen te Elim, naast de twaalf waterbronnen (Ex.15:27), de jaren van de ballingschap in Babel (Jer.25:11).

| .1 | ἑβδομήκοντα | hebdomēkonta | zeventig |
|---|---|---|---|

Luc. 10:1 Daarna wees de Here nog [tweeën]**zeventig** aan
10:17 En de [tweeën]**zeventig** zijn teruggekeerd met blijdschap
Hand. 7:14 en al zijn bloedverwanten, vijfen**zeventig** zielen.
23:23 **zeventig** ruiters en tweehonderd lansdragers
27:37 Wij waren nu in het geheel aan boord met tweehonderd zesen**zeventig** man. ˇˇ

## 1296II ἑβδομηκονταέξ hebdomēkontaex

Het telwoord *hebdomēkontaex* betekent 'zesenzeventig'.
Sommige edities hebben *hebdomēkontaex* als één woord geschreven, anderen als twee: zie *1296 hebdomēkonta* 'zeventig' en *1628 hex* 'zes'.

| .1 | ἑβδομηκονταέξ | hebdomēkontaex | zesenzeventig |
|---|---|---|---|

Hand. 27:37 Wij waren nu in het geheel aan boord met tweehonderd **zesenzeventig** man. °°

## 1297 ἑβδομηκοντάκις hebdomēkontakis

Het bijwoord *hebdomēkontakis* betekent 'zeventigmaal'.
Voor de combinatie *hebdomēkontakis hepta* 'zeventigmaal zeven' (Matt.18:22) zie *1852 hepta* 'zeven'.

| .1 | ἑβδομηκοντάκις | hebdomēkontakis | zeventigmaal |
|---|---|---|---|

Matt. 18:22 Ik zeg u, niet tot zevenmaal toe, maar tot **zeventig maal** zevenmaal.

## 1298 ἕβδομος hebdomos

Het telwoord *hebdomos* betekent 'zevende'.
Vergelijk *1852 hepta* 'zeven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕβδομος | hebdomos | zevende (1 ev m) |
| .2 | ἑβδόμου | hebdomou | zevende (2 ev m/o) |
| .3 | ἑβδόμην | hebdomēn | zevende (4 ev v) |
| .4 | ἑβδόμης | hebdomēs | zevende (2 ev v) |
| .5 | ἑβδόμῃ | hebdomēi | zevende (3 ev v) |

Joh. 4:52 zij zeiden tot hem: Gisteren op het **zevende** uur werd hij vrij van koorts. .3
Hebr. 4:4 Want Hij heeft ergens van de **zevende dag** aldus gesproken: .4
En God rustte op de **zevende** dag van al zijn werken; .5
Jud. 14 Ook over hen heeft Henoch, de **zevende** van Adam af, geprofeteerd, .1

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 8:1 | En toen Hij het **zevende** zegel opende, kwam er een stilte in de hemel. | .3 |
| | 10:7 | in de dagen van de stem van de **zevende** engel, | .2 |
| | 11:15 | de **zevende** engel blies de bazuin en luide stemmen klonken in de hemel, | .1 |
| | 16:17 | En de **zevende** goot zijn schaal uit in de lucht | .1 |
| | 21:20 | het vijfde sardonyx, het zesde sardius, het **zevende** topaas, | .1 |

## 1299 ἐγγίζω eggizō

Het werkwoord *eggizō* betekent 'naderen (tot), dicht(er)bijkomen (bij)'.

Wanneer het onderwerp een persoon is, geeft *eggizō* (vgl. *1302 eggus* 'dichtbij') meestal een 'naderen' aan in plaatselijke zin; de persoon of zaak waartoe die persoon dan nadert, wordt vaak met een derde naamval aangegeven (bv. in Luc.7:12), of ook wel met behulp van een voorzetsel als *1363 eis* 'naar' (bv. in Matt.21:1) of *3772 pros* 'tot' (Luc.19:37). In een enkel geval moet men *eggizō* in tijdelijke zin opvatten, bv. in Fil.2:30: hij nadert tot de dood.

Wanneer het onderwerp geen persoon is, moet men *eggizō* gewoonlijk in tijdelijke zin opvatten; het onderwerp is dan bijvoorbeeld een gebeurtenis (Luc.21:28: een verlossing), of een in de toekomst gelegen periode of moment, bv. een feest (Luc.22:1), de tijd der belofte (Hand.7:17), of de volgende dag (Rom.13:12).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγγίζει | eggizei | hij nadert |
| .2 | ἐγγίζομεν | eggizomen | wij naderen |
| .3 | ἐγγίζουσιν | eggizousin | zij naderen – naderend (3 mv m/o) |
| .4 | ἐγγίζειν | eggizein | naderen |
| .5 | ἐγγίζοντος | eggizontos | naderend (2 ev m/o) |
| .6 | ἐγγίζοντι | eggizonti | naderend (3 ev m/o) |
| .7 | ἐγγίζοντες | eggizontes | naderend (1 mv m) |
| .8 | ἐγγιζόντων | eggizontōn | naderend (2 mv m/o) |
| .9 | ἐγγίζουσαν | eggizousan | naderend (4 ev v) |
| .10 | ἤγγιζεν | ēggizen | hij naderde |
| .11 | ἐγγιεῖ | eggiei | hij zal naderen |
| .12 | ἤγγισεν | ēggisen | hij is genaderd (aor) |
| .13 | ἤγγισαν | ēggisan | zij zijn genaderd (aor) |
| .14 | ἐγγίσατε | eggisate | nadert! (aor) |
| .15 | ἐγγίσαι | eggisai | moge hij naderen (aor) – naderen (aor) |
| .16 | ἐγγίσας | eggisas | naderend (1 ev m; aor) |
| .17 | ἐγγίσαντος | eggisantos | naderend (2 ev m/o; aor) |
| .18 | ἤγγικεν | ēggiken | hij is genaderd |
| .[19] | ἐγγίσει | eggisei | hij zal naderen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:2 | en zeide: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen **is nabijgekomen**. | .18 |
| | 4:17 | Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen **is nabijgekomen**. | .18 |
| | 10:7 | Gaat en predikt en zegt: Het Koninkrijk der hemelen **is nabijgekomen**. | .18 |
| | 15:8 | SV Dit volk **nadert** tot Mij met de mond, en eert Mij met de lippen, | .1 |
| | 21:1 | toen **zij** Jeruzalem **naderden** en te Betfage kwamen, aan de Olijfberg, | .13 |
| | 21:34 | Toen nu de tijd der vruchten **naderde**, zond hij zijn slaven | .12 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 26:45 | Zie, de ure **is nabijgekomen**, en de Zoon des mensen wordt overgeleverd | .18 |
| | 26:46 | Staat op, laten wij gaan. Zie, die Mij overlevert, **is nabij**. | .18 |
| Marc. | 1:15 | De tijd is vervuld en het Koninkrijk Gods **is nabijgekomen**. | .18 |
| | 11:1 | toen zij dicht bij Jeruzalem kwamen, bij Betfage en Betanië | .3 |
| | | letterlijk: toen **zij** tot Jeruzalem **naderden**, tot Betfage en Betanië | |
| | 14:42 | Staat op, laten wij gaan. Zie, die Mij overlevert, **is nabij**. | .18 |
| Luc. | 7:12 | Toen **Hij dicht bij** de stadspoort **gekomen was**, | .12 |
| | 10:9 | en zegt tot hen: Het Koninkrijk Gods is nabij u gekomen. | .18 |
| | | letterlijk: en zegt tot hen: Het Koninkrijk Gods **is genaderd** tot u. | |
| | 10:11 | doch weet dit, dat het Koninkrijk Gods **nabijgekomen is**. | .18 |
| | 12:33 | in de hemelen, waar geen dief **bij komt** en geen mot ze schaadt. | .1 |
| | 15:1 | Al de tollenaars nu en de zondaars plachten tot Hem te komen | .7 |
| | | letterlijk: Al de tollenaars nu en de zondaars waren **komende** tot Hem | |
| | 15:25 | toen hij dicht bij huis kwam, hoorde hij muziek en dans. | .12 |
| | | letterlijk: toen **hij** komende het huis **naderde**, hoorde hij muziek en dans. | |
| | 18:35 | Het geschiedde nu, toen Hij in de nabijheid van Jericho kwam, | .4 |
| | | letterlijk: ..., bij het **naderen** (door) hem tot Jericho, | |
| | 18:40 | **Toen** hij **naderbij gekomen was**, | .17 |
| | 19:29 | En het geschiedde, toen Hij dicht bij Betfage en Betanië kwam, | .12 |
| | | letterlijk: ..., toen **Hij naderde** tot Betfage en Betanië, | |
| | 19:37 | **Toen** Hij reeds **dichterbij kwam**, aan de glooiing van de Olijfberg, | .5 |
| | 19:41 | En toen **Hij nog dichterbij gekomen was** en de stad zag, weende Hij | .12 |
| | 21:8 | velen zullen komen ... en zeggen: Ik ben het, en: De tijd **is nabij**. | .18 |
| | 21:20 | weet dan, dat zijn verwoesting **nabij is**. | .18 |
| | 21:28 | richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing **genaakt**. | .1 |
| | 22:1 | Het feest nu der ongezuurde broden, dat Pascha genoemd wordt, **naderde**. | .10 |
| | 22:47 | en **hij naderde** Jezus om Hem te kussen. | .12 |
| | 24:15 | dat Jezus zelf **bij** hen **kwam en** met hen medeging. | .16 |
| | 24:28 | En **zij naderden** het dorp, waar zij heengingen, | .13 |
| Hand. | 7:17 | naarmate de tijd der belofte ... **naderde**, vermeerderde het volk ... zich | .10 |
| | 9:3 | geschiedde het, **toen** hij Damascus **naderde**, dat hem ... licht ... | .4 |
| | 10:9 | **terwijl** dezen onderweg waren en de stad **naderden**, | .8 |
| | 21:33 | Toen naderde de overste, liet hem grijpen, | .16 |
| | | letterlijk: Toen liet de overste, **naderend**, hem grijpen, | |
| | 22:6 | **toen** ik op mijn reis **dicht bij** Damascus **gekomen was**, | .6 |
| | 23:15 | dan nemen wij op ons hem uit de weg te ruimen, eer hij nog dichtbij is. | .15 |
| | | letterlijk: ... uit de weg te ruimen, vóór het **nog dichtbij zijn** (van) hem. | |
| Rom. | 13:12 | De nacht is ver gevorderd, de dag **is nabij**. | .18 |
| Fil. | 2:30 | om het werk van Christus is hij de dood nabijgekomen | .12 |
| | | letterlijk: om het werk van Christus **is hij genaderd** tot de dood | |
| Hebr. | 7:19 | thans wordt een betere hoop gewekt, waardoor **wij nader tot** God **komen**. | .2 |
| | 10:25 | en dat des te meer, naarmate gij de dag ziet **naderen**. | .9 |
| Jac. | 4:8 | **Nadert tot** God, | .14 |
| | | en **Hij zal tot** u **naderen**. Reinigt uw handen, zondaars, | .11/.[19] |
| | 5:8 | sterkt uw harten, want de komst des Heren **is nabij**. | .18 |
| 1Petr. | 4:7 | Het einde aller dingen **is nabijgekomen**. Komt dus tot bezinning | .18 |

## 1300 ἐγγράφω eg-graphō

Het werkwoord *eg-graphō* betekent '(er)in opschrijven, inschrijven'.

Het voorvoegsel *eg-* (vgl. *1548 en* 'in, op') geeft aan dat het schrijven ergens in of op gebeurt; datgene waarin of waarop men schrijft, wordt dan ook vaak in de context vermeld, zoals in 2Cor.3:2: in onze harten. Datgene waarin of waarop men schrijft, wordt gewoonlijk niet vermeld als het een officiële lijst namen of een bevolkingsregister betreft; *eg-graphō* komt dan overeen met het Nederlandse 'inschrijven, registreren' (vgl.Luc.10:20).

Vergelijk *998 graphō* 'schrijven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγγεγραμμένη | eg-gegrammenē | ingeschreven (1 ev v; med) |
| .[2] | ἐγγέγραπται | eg-gegraptai | hij is ingeschreven (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:20 | maar verheugt u, dat uw namen **staan opgetekend** in de hemelen. | .[2]** |
| 2Cor. | 3:2 | Onze brief zijt gij, **geschreven** in onze harten, kenbaar en leesbaar | .1 |
| | 3:3 | niet met inkt **geschreven**, maar met de Geest van de levende God, | .1 |

## 1301 ἔγγυος egguos

Het bijvoeglijk naamwoord *egguos* betekent 'borgtocht stellend, met garantie'.

Wanneer *egguos* bij zaken voorkomt, is het gewoonlijk zo dat die zaken gegarandeerd worden, dat men daar borg voor staat. Wanneer *egguos* van een persoon gezegd wordt, is het meestal zo dat die persoon garantie geeft, borg staat voor iets dat gewoonlijk in een tweede naamval genoemd wordt, zoals ook in Hebr.7:22: Jezus is 'met garantie' geworden, d.w.z. Hij garandeert, staat borg voor een beter verbond.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔγγυος | egguos | borgtocht stellend (1 ev m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 7:22 | in zoverre is Jezus ook van een beter verbond **borg** geworden. |

## 1302 ἐγγύς eggus

Het bijwoord *eggus* betekent 'dichtbij, nabij'.

De nabijheid kan zowel tijdelijk zijn (bv. in Matt.24:32: de zomer is 'nabij') als plaatselijk (bv. in Luc.19:11: Hij was 'dicht bij' Jeruzalem). Datgene ten opzichte waarvan de nabijheid geldt, kan in een tweede (bv. in Joh.19:20: 'dicht bij' de stad) of derde naamval (bv. in Hand.9:38: 'dicht bij' Joppe) genoemd worden; gewoonlijk wordt *eggus* dan met 'dicht bij' (dus in twee woorden) vertaald. De vergrotende trap *egguteron* 'dichterbij' komt in het NT alleen voor in Rom.13:11.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγγύς | eggus | dichtbij |
| .2 | ἐγγύτερον | egguteron | dichterbij |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 24:32 | weet gij daaraan, dat de zomer **nabij** is. | .1 |
| | 24:33 | Zo moet ook gij, wanneer gij dit alles ziet, weten, dat het **nabij** is, | .1 |
| | 26:18 | en zegt tot hem: De Meester zegt: Mijn tijd is **nabij**; | .1 |
| Marc. | 13:28 | weet gij daaraan, dat de zomer **nabij** is. | .1 |
| | 13:29 | Zo moet gij ook, wanneer gij dit ziet geschieden, weten, dat het **nabij** is, | .1 |
| Luc. | 19:11 | sprak Hij nog een gelijkenis uit, omdat Hij **dicht bij** Jeruzalem was | .1 |
| | 21:30 | omdat gij het ziet, dat de zomer reeds **nabij** is. | .1 |
| | 21:31 | Zo moet ook gij ... weten, dat het Koninkrijk Gods **nabij** is. | .1 |
| Joh. | 2:13 | En het Pascha der Joden was **nabij** en Jezus ging op naar Jeruzalem. | .1 |
| | 3:23 | ook Johannes doopte, te Enon **bij** Salim, omdat daar veel water was, | .1 |
| | 6:4 | En het Pascha, het feest der Joden, was **nabij**. | .1 |
| | 6:19 | zagen zij Jezus over de zee gaan en **dicht bij** het schip komen, | .1 |
| | 6:23 | **bij** de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, | .1 |
| | 7:2 | Nu was het feest der Joden, Loofhutten, **nabij**. | .1 |
| | 11:18 | Betanië nu was **dicht bij** Jeruzalem gelegen, | .1 |
| | 11:54 | Jezus ... maar vertrok vandaar naar de landstreek **dicht bij** de woestijn, | .1 |
| | 11:55 | Nu was het Pascha der Joden **nabij** en velen van het land gingen op | .1 |
| | 19:20 | want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was **dicht bij** de stad, | .1 |
| | 19:42 | wegens de Voorbereiding der Joden, omdat het graf **dichtbij** was. | .1 |
| Hand. | 1:12 | de berg, genaamd de Olijfberg, die **dicht bij** Jeruzalem is, | .1 |
| | 9:38 | daar Lydda **dicht bij** Joppe lag, zonden de discipelen ... twee mannen | .1 |
| | 27:8 | een plaats, Goede Rede geheten, waar de stad Lasea **dichtbij** lag. | .1 |
| Rom. | 10:8 | Maar wat zegt zij? **Nabij** u is het woord, in uw mond en in uw hart, | .1 |
| | 13:11 | Want het heil is ons nu **meer nabij**, dan toen wij tot het geloof kwamen. | .2 |
| Ef. | 2:13 | zijt gij, die eertijds veraf waart, **dichtbij** gekomen | .1 ○▾ |
| | 2:17 | en vrede aan hen, die **dichtbij** waren; | .1 |
| Fil. | 4:5 | Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend. De Here is **nabij**. | .1 |
| Hebr. | 6:8 | is hij ondeugdelijk en **niet ver van** de vervloeking, | .1 |
| | 8:13 | En wat veroudert en verjaart, is **niet ver van** verdwijning. | .1 |
| Openb. | 1:3 | Zalig ... zij, die horen de woorden der profetie, ..., want de tijd is **nabij**. | .1 |
| | 22:10 | Verzegel de woorden van de profetie ... niet, want de tijd is **nabij**. | .1 |

## 1304 ἐγείρω egeirō

Het werkwoord *egeirō* betekent 'opwekken, doen opstaan, overeind halen' en in mediale en passieve vormen 'opgewekt worden, opstaan, overeind gehaald worden, overeind komen'.

In het algemeen heeft *egeirō* te maken met een 'overeind halen' uit een lagere of laag-bij-de-grondse houding of toestand. Bij mensen betreft het vooral een 'overeind halen' uit een liggende – of in een enkel geval (bv. in Hand.3:7) een zittende – houding. De liggende houding komt vooral voor bij mensen die slapen (vgl. Matt.1:24), begraven zijn (vgl. Matt.10:8), ziek zijn (vgl. Jac.5:15), of aan het eten zijn (vgl. Joh.13:4). In andere gevallen wordt bijvoorbeeld gesproken van: een in een put gevallen schaap weer 'op zijn poten zetten' (Matt.12:11) of een gebouw weer uit het puin 'overeind zetten' (Joh.2:19).

In overdrachtelijke zin komt *egeirō* vaak voor wanneer er een verandering is van een lagere naar een hogere positie; de hogere positie is bijvoorbeeld die van een koning (Hand.13:22), een profeet (bv. Matt.11:11), of een volk dat een ander volk wil gaan overheersen (bv. Matt.24:7). In

Fil.1:16 wordt gesproken van: een verdrukking 'opwekken'; dit wil zo iets zeggen als 'verdrukkende activiteiten veroorzaken'.

De actieve vorm *egeire* 'doe opstaan!' moet in het NT opgevat worden als 'doe jezelf opstaan!' of 'sta op!' (bv. in Matt.9:5).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγείρει | egeirei | hij wekt op – jij wordt opgewekt (med) |
| .2 | ἐγείρετε | egeirete | jullie wekken op – wekt op! |
| .3 | ἐγείρειν | egeirein | opwekken |
| .4 | ἐγείροντι | egeironti | opwekkend (3 ev m/o) |
| .5 | ἐγερῶ | egerō | ik zal opwekken |
| .6 | ἐγερεῖς | egereis | jij zult opwekken |
| .7 | ἐγερεῖ | egerei | hij zal opwekken |
| .8 | ἤγειρεν | ēgeiren | hij heeft opgewekt (aor) |
| .9 | ἤγειραν | ēgeiran | zij hebben opgewekt (aor) |
| .10 | ἐγεῖραι | egeirai | opwekken (aor) |
| .11 | ἐγείρας | egeiras | opwekkend (1 ev m; aor) |
| .12 | ἐγείραντα | egeiranta | opwekkend (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .13 | ἐγείραντος | egeirantos | opwekkend (2 ev m/o; aor) |
| .14 | ἐγείρομαι | egeiromai | ik word opgewekt (med) |
| .15 | ἐγείρεται | egeiretai | hij wordt opgewekt (med) |
| .16 | ἐγείρονται | egeirontai | zij worden opgewekt (med) |
| .17 | ἐγείρηται | egeirētai | (dat) hij wordt opgewekt (med) |
| .18 | ἐγείρου | egeirou | ontwaak! (med) |
| .19 | ἐγείρεσθε | egeiresthe | jullie worden opgewekt (med) – ontwaakt! (med) |
| .20 | ἔγειραι | egeirai | ontwaak! (aor med) |
| .21 | ἐγερθήσεται | egerthēsetai | hij zal opgewekt worden (pass) |
| .22 | ἐγερθήσονται | egerthēsontai | zij zullen opgewekt worden (pass) |
| .23 | ἠγέρθη | ēgerthē | hij is opgewekt (aor pass) |
| .24 | ἠγέρθησαν | ēgerthēsan | zij zijn opgewekt (aor pass) |
| .25 | ἐγερθῇ | egerthēi | (dat) hij opgewekt wordt (aor pass) |
| .26 | ἐγέρθητι | egerthēti | ontwaak! (aor pass) |
| .27 | ἐγέρθητε | egerthēte | ontwaakt! (aor pass) |
| .28 | ἐγερθῆναι | egerthēnai | ontwaken (aor pass) |
| .29 | ἐγερθείς | egertheis | ontwaakt (1 ev m; aor pass) |
| .30 | ἐγερθέντι | egerthenti | ontwaakt (3 ev m/o; aor pass) |
| .31 | ἐγήγερται | egēgertai | hij is opgewekt (med) |
| .32 | ἐγηγερμένον | egēgermenon | opgewekt (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .[33] | ἔγειρε | egeire | ontwaak! |
| .[34] | ἐγείρουσιν | egeirousin | zij wekken op – opwekkend (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:24 | **Toen** Jozef uit zijn slaap **ontwaakt was.** | .29'' |
| | 2:13 | **Sta op**, neem het kind en zijn moeder en vlucht naar Egypte, | .29 |
| | 2:14 | **Hij stond op en** hij nam in de nacht het kind en zijn moeder | .29 |
| | 2:20 | **Sta op**, neem het kind en zijn moeder en reis naar het land Israël, | .29 |
| | 2:21 | **hij stond op en** hij nam het kind en zijn moeder en kwam in het land Israël. | .29 |
| | 3:9 | dat God bij machte is uit deze stenen Abraham kinderen **te verwekken**. | .10 |
| | 8:15 | En Hij vatte haar hand en de koorts verliet haar, en **zij stond op** | .23 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 8:25 | En **zij** kwamen en **maakten** Hem **wakker** en zeiden: Here, help ons, | .9 |
| | 8:26 | Toen **stond** Hij **op en** bestrafte de winden en de zee, | .29 |
| | 9:5 | zeggen: Uw zonden worden vergeven, of te zeggen: **Sta op** en wandel? | .20/.[33] |
| | 9:6 | **Sta op**, neem uw bed op en ga naar uw huis. | .29/.[33] |
| | 9:7 | En hij **stond op en** ging naar huis. | .29 |
| | 9:19 | En Jezus **stond op en** volgde hem met zijn discipelen. | .29 |
| | 9:25 | ging Hij binnen en vatte haar hand en het meisje **ontwaakte**. | .23 |
| | 10:8 | SV Geneest de kranken; reinigt de melaatsen; **wekt** de doden **op**; | .2°° |
| | | Geneest zieken, **wekt** doden **op**, reinigt melaatsen, | .2'' |
| | 11:5 | doven horen en doden **worden opgewekt** en armen ontvangen het evangelie. | .16 |
| | 11:11 | **is er** niemand **opgestaan**, groter dan Johannes de Doper, | .31 |
| | 12:11 | die, als dit ... valt, het niet grijpen **zal** en **eruit trekken**? | .7 |
| | 12:42 | De koningin van het Zuiden **zal** in het oordeel **optreden** met dit geslacht | .21 |
| | 14:2 | **hij is opgewekt** uit de doden en daarom werken die krachten in hem. | .23 |
| | 16:21 | dat Hij naar Jeruzalem moest gaan ... en ten derden dage **opgewekt worden**. | .28 |
| | 17:7 | En Jezus kwam bij hen ... en zeide: **Staat op** en weest niet bevreesd. | .27 |
| | 17:9 | voordat de Zoon des mensen uit de doden **is opgewekt**. | .25'' |
| | 17:23 | en ten derden dage **zal Hij opgewekt worden**. | .21 |
| | 20:19 | en ten derden dage **zal Hij opgewekt worden**. | .21'' |
| | 24:7 | Want volk **zal opstaan** tegen volk, en koninkrijk tegen koninkrijk, | .21 |
| | 24:11 | En vele valse profeten **zullen opstaan** en velen zullen zij verleiden. | .22 |
| | 24:24 | Want **er zullen** valse christussen en valse profeten **opstaan** | .22 |
| | 25:7 | Toen **stonden** al die maagden **op** en brachten haar lampen in orde. | .24 |
| | 26:32 | Doch na**dat** Ik **zal zijn opgewekt**, zal Ik u voorgaan naar Galilea. | .28 |
| | 26:46 | **Staat op**, laten wij gaan. Zie, die Mij overlevert, is nabij. | .19 |
| | 27:52 | en vele lichamen der ontslapen heiligen **werden opgewekt**. | .23/.24 |
| | 27:63 | Na drie dagen **word Ik opgewekt**. | .14 |
| | 27:64 | **Hij is opgewekt** uit de doden, | .23 |
| | 28:6 | Hij is hier niet, want **Hij is opgewekt**, gelijk Hij gezegd heeft; | .23 |
| | 28:7 | En gaat terstond op weg en zegt zijn discipelen, dat **Hij is opgewekt** | .23 |
| Marc. | 1:31 | En **Hij** kwam naderbij, vatte haar hand en **richtte** haar **op**. | .8 |
| | 2:9 | of te zeggen: **Sta op** en neem uw matras op en wandel? | .20/.[33] |
| | 2:11 | Tot u zeg Ik, **sta op**, neem uw matras op en ga naar uw huis. | .20/.[33] |
| | 2:12 | **hij stond op**, nam terstond zijn matras op en ging ... naar buiten, | .23 |
| | 3:3 | Hij zeide tot de mens ... **Kom** in het midden **staan**. | .20/.[33] |
| | 4:27 | (26) ... die zaad werpt in de aarde, (27) en slaapt en **opstaat**, | .17 |
| | 4:38 | En **zij maakten** Hem **wakker** | .[34]'' |
| | 5:41 | Talita koem, hetgeen betekent: Meisje, ik zeg u, **sta op**! | .20/.[33] |
| | 6:14 | en men zeide: Johannes de Doper **is opgewekt** uit de doden | .31/.23 |
| | 6:16 | zeide hij: Johannes, die ik onthoofd heb, die **is opgewekt**. | .23 |
| | 9:27 | Doch Jezus vatte zijn hand, **richtte** hem **op**, en hij stond op. | .8 |
| | 10:49 | zij riepen de blinde en zeiden tot hem: Houd moed, **sta op**, Hij roept u. | .20/.[33] |
| | 12:26 | Wat nu de doden betreft, dat **zij opgewekt worden**, | .16 |
| | 13:8 | Want volk **zal opstaan** tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk. | .21 |
| | 13:22 | Want **er zullen** valse christussen en valse profeten **opstaan** | .22 |
| | 14:28 | Maar na**dat** Ik **zal opgewekt zijn**, zal Ik u voorgaan naar Galilea. | .28 |
| | 14:42 | **Staat op**, laten wij gaan. Zie, die Mij overlevert, is nabij. | .19 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 16:6 | **Hij is opgewekt**. Hij is hier niet; | .23 |
| | 16:14 | die Hem aanschouwd hadden, **nadat Hij opgewekt was**. | .32° |
| Luc. | 1:69 | (68) ... **Hij** ... (69) **heeft** ons een hoorn des heils **opgericht**. | .8 |
| | 3:8 | dat God bij machte is uit deze stenen Abraham kinderen **te verwekken**. | .10 |
| | 5:23 | te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of te zeggen: **Sta op** en wandel? | .20/.[33] |
| | 5:24 | zeide Hij tot de verlamde: Tot u zeg Ik, **sta op**, neem uw bed op | .20/.[33] |
| | 6:8 | **Sta op** en ga in het midden staan. Hij stond op en ging staan. | .20/.[33] |
| | 7:14 | raakte Hij de baar aan ... en zeide: Jongeling, Ik zeg u, **sta op**! | .26 |
| | 7:16 | Een groot profeet **is** onder ons **opgestaan**, | .31/.23 |
| | 7:22 | melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden **worden opgewekt**, | .16 |
| | 8:24 | En Hij, **wakker geworden**, bestrafte de wind en de wilde wateren. | .29°° |
| | 8:54 | Maar Hij vatte haar hand en riep, zeggende: Kind, **sta op**! | .18/.[33] |
| | 9:7 | omdat ... gezegd werd, dat Johannes uit de doden **was opgewekt**, | .31/.23 |
| | 9:22 | De Zoon des mensen moet ... ten derden dage **worden opgewekt**. | .28 |
| | 11:8 | om zijn onbeschaamdheid **zou** hij **opstaan en** hem geven, | .29 |
| | 11:31 | De koningin van het Zuiden **zal** in het oordeel **optreden** | .21 |
| | 13:25 | Van het ogenblik af, dat de heer des huizes **is opgestaan** | .25 |
| | 20:37 | dat de doden **opgewekt worden**, heeft ook Mozes ... aangeduid, | .16 |
| | 21:10 | Volk **zal opstaan** tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk, | .21 |
| | 24:6 | Hij is hier niet, maar Hij **is opgewekt**. | .23° |
| | 24:34 | De Here **is** waarlijk **opgewekt** en is aan Simon verschenen. | .23 |
| Joh. | 2:19 | Breekt deze tempel af en binnen drie dagen **zal Ik** hem **doen herrijzen**. | .5 |
| | 2:20 | en **Gij zult** hem binnen drie dagen **doen herrijzen**? | .6 |
| | 2:22 | Toen **Hij** dan **opgewekt was** uit de doden, | .23 |
| | 5:8 | Jezus zeide tot hem: **Sta op**, neem uw matras op en wandel. | .20/.[33] |
| | 5:21 | gelijk de Vader de doden **opwekt** en doet leven, | .1 |
| | 7:52 | SV Onderzoek en zie, dat uit Galiléa geen profeet **opgestaan is**. | .31°° |
| | | Ga maar na en zie, dat uit Galilea geen profeet **opstaat**. | .15'' |
| | 11:29 | En toen zij dat hoorde, **stond zij** ijlings **op** en ging tot Hem; | .15/.23 |
| | 12:1 | waar Lazarus was, die Jezus uit de doden **had opgewekt**. | .8 |
| | 12:9 | opdat zij Lazarus zouden zien, die **Hij** uit de doden **had opgewekt**. | .8 |
| | 12:17 | toen **Hij** Lazarus uit het graf geroepen en hem uit de doden **opgewekt had**, | .8 |
| | 13:4 | (3) **stond Hij** ... van de maaltijd **op**, (4) en Hij legde zijn klederen af | .15 |
| | 14:31 | **Staat op**, laten wij vanhier gaan. | .19 |
| | 21:14 | dat Jezus **na zijn opwekking** uit de doden Zich ... geopenbaard heeft. | .29 |
| Hand. | 3:6 | SV in de Naam van Jezus Christus, de Nazaréner: **sta op** en wandel! | .20/.[33]° |
| | 3:7 | En **hij** greep hem bij de rechterhand en **richtte** hem **op**, | .8 |
| | 3:15 | maar God **heeft** Hem **opgewekt** uit de doden, waarvan wij getuigen zijn. | .8 |
| | 4:10 | die gij gekruisigd hebt, maar die God **heeft opgewekt** uit de doden, | .8 |
| | 5:30 | De God onzer vaderen **heeft** Jezus **opgewekt**, die gij hebt gehangen | .8 |
| | 9:8 | En Saulus **stond op** van de grond ... en zij leidden hem bij de hand | .23 |
| | 10:26 | Petrus **richtte** hem **op** en zeide: Sta op, ik ben zelf ook een mens. | .8 |
| | 10:40 | Hem **heeft** God ten derden dage **opgewekt** | .8 |
| | 12:7 | en hij stootte Petrus in zijn zijde om hem te wekken | .8 |
| | | letterlijk: en door Petrus in zijn zijde te stoten, **wekte hij** hem | |
| | 13:22 | en nadat Hij deze verworpen had, **verwekte Hij** hun David als koning, | .8 |
| | 13:23 | SV **heeft** God Israël, naar de belofte, **verwekt** de Zaligmaker Jezus; | .8°° |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 13:30 | Maar God **heeft** Hem uit de doden **opgewekt**; | .8 |
| | 13:37 | maar Hij, die God **heeft opgewekt**, heeft geen ontbinding gezien. | .8 |
| | 26:8 | Waarom wordt het bij u ongelofelijk geacht, als God doden **opwekt**? | .1 |
| Rom. | 4:24 | **die** Jezus, onze Here, uit de doden **opgewekt heeft**, | .12 |
| | 4:25 | die **is** ... **opgewekt** om onze rechtvaardiging. | .23 |
| | 6:4 | gelijk Christus uit de doden **opgewekt is** door de majesteit des Vaders, | .23 |
| | 6:9 | dat Christus, **nu Hij** uit de doden **is opgewekt**, niet meer sterft: | .29 |
| | 7:4 | om het eigendom te worden ... van Hem, **die** uit de doden **opgewekt is**, | .30 |
| | 8:11 | indien de Geest van Hem, **die** Jezus ... **heeft opgewekt**, in u woont, | .13 |
| | | dan zal Hij, **die** Christus ... **opgewekt heeft**, ... lichamen levend maken | .11 |
| | 8:34 | Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de **opgewekte**, | .29 |
| | 10:9 | dat God Hem uit de doden **heeft opgewekt**, | .8 |
| | 13:11 | dat het thans voor u de ure is **om** uit de slaap **te ontwaken**. | .28 |
| 1Cor. | 6:14 | God **heeft** niet alleen de Here **opgewekt**, maar zal ook ons opwekken | .8 |
| | 15:4 | en **Hij is** begraven en ten derden dage **opgewekt**, naar de Schriften, | .31 |
| | 15:12 | Indien nu van Christus gepredikt wordt, dat Hij uit de doden **is opgewekt**, | .31 |
| | 15:13 | Indien er geen opstanding der doden is, dan **is** ook Christus niet **opgewekt**. | .31 |
| | 15:14 | indien Christus niet **is opgewekt**, dan is ... onze prediking zonder inhoud, | .31 |
| | 15:15 | dan hebben wij tegen God in getuigd, dat **Hij** de Christus **opgewekt heeft**, | .8 |
| | | die **Hij** toch niet **heeft opgewekt**, | .8 |
| | | indien **er** geen doden **opgewekt worden**. | .16 |
| | 15:16 | Immers, indien **er** geen doden **opgewekt worden**, | .16 |
| | | dan **is** Christus ook niet **opgewekt**; | .31 |
| | 15:17 | en indien Christus niet **is opgewekt**, dan is uw geloof zonder vrucht, | .31 |
| | 15:20 | Maar nu, Christus **is opgewekt** uit de doden, | .31 |
| | 15:29 | Indien **er** in het geheel geen doden **opgewekt worden**, | .16 |
| | 15:32 | Indien **er** geen doden **worden opgewekt**, laten wij eten en drinken, | .16 |
| | 15:35 | Maar, zal iemand zeggen, hoe **worden** de doden **opgewekt**? | .16 |
| | 15:42 | **Er wordt** gezaaid in vergankelijkheid, en **opgewekt** in onvergankelijkheid; | .15 |
| | 15:43 | **er wordt** gezaaid in oneer, en **opgewekt** in heerlijkheid; | .15 |
| | | **er wordt** gezaaid in zwakheid, en **opgewekt** in kracht. | .15 |
| | 15:44 | **Er wordt** een ... lichaam gezaaid, en een ... lichaam **opgewekt**. | .15 |
| | 15:52 | en de doden **zullen** onvergankelijk **opgewekt worden** | .22 |
| 2Cor. | 1:9 | opdat wij ... vertrouwen zouden stellen ... op God, **die** de doden **opwekt**. | .4 |
| | 4:14 | Immers, wij weten, dat **Hij**, )(, ook ons met Jezus **zal opwekken** | .7 |
| | | )(: **die** de Here Jezus **opgewekt heeft** | .11 |
| | 5:15 | voor Hem, **die** voor hen gestorven **is** en **opgewekt**. | .30 |
| Gal. | 1:1 | God, de Vader, **die** Hem **opgewekt heeft** uit de doden, | .13 |
| Ef. | 1:20 | die Hij heeft gewrocht in Christus, **door** Hem uit de doden **op te wekken** | .11 |
| | 5:14 | Daarom heet het: **Ontwaak**, gij die slaapt, en sta op uit de doden, | .20/.[33] |
| Fil. | 1:16 | (17) ... de onzuivere bedoeling, mij de gevangenschap zwaar te maken. | .3'' |
| | | letterlijk: ..., tegen mijn gevangenschap verdrukking **op te wekken** | |
| Col. | 2:12 | door het geloof aan de werking Gods, **die** Hem uit de doden **heeft opgewekt**. | .13 |
| 1Thess. | 1:10 | die **Hij** uit de doden **opgewekt heeft**, Jezus, | .8 |
| 2Tim. | 2:8 | Gedenk, **dat** Jezus Christus uit de doden **is opgewekt**, | .32 |
| Hebr. | 11:19 | (18) ... dat God bij machte was hem zelfs uit de doden **op te wekken**, | .3 |
| Jac. | 5:15 | gebed zal de lijder gezond maken, en de Here **zal** hem **oprichten**. | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Petr. | 1:21 | die door Hem gelooft in God, **die** Hem **opgewekt heeft** uit de doden | .12 |
| Openb.11:1 | | **Sta op** en meet de tempel Gods en het altaar | .20/.[33] |

## 1305 ἔγερσις egersis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *egersis* betekent '(het) overeind halen, opwekking'.
Zie *1304 egeirō* 'opwekken, doen opstaan, overeind halen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔγερσιν | egersin | opwekking (4) |

Matt. 27:53 En zij gingen uit de graven na zijn **opstanding**

## 1306 ἐγκάθετος egkathetos

Het bijvoeglijk naamwoord *egkathetos* betekent '(er)in gezonden om (verborgen) aanwezig te zijn, als spion gezonden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκαθέτους | egkathetous | als spion gezonden (4 mv m/v) |

Luc. 20:20 En om Hem na te gaan zonden zij **spionnen** uit,

## 1307 ἐγκαίνια egkainia

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *egkainia*, dat alleen in het meervoud voorkomt, betekent 'Vernieuwingsfeest'.

Het Vernieuwingsfeest of Chanoekafeest was een feest in december ter herinnering aan de reiniging en herinwijding van de tempel na de ontwijding door koning Antiochus Epiphanes in de zestiger jaren van de tweede eeuw v.Chr. (vgl. 1Makk.4:36-61).

Vergelijk *1308 eg-kainizō* 'inwijden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκαίνια | egkainia | Vernieuwingsfeest (1/4 mv) |

Joh. 10:22 Toen kwam het **Vernieuwingsfeest** te Jeruzalem; het was winter.

## 1308 ἐγκαινίζω eg-kainizō

Het werkwoord *eg-kainizō* betekent 'inwijden, als nieuw in gebruik nemen'.
Vergelijk *2250 kainos* 'nieuw'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεκαίνισεν | en-ekainisen | hij heeft ingewijd (aor) |
| .2 | ἐγκεκαίνισται | eg-kekainistai | hij is ingewijd (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 9:18 | Daarom **is** ook het eerste (verbond) niet zonder bloed **ingewijd**. | .2 |
| | 10:20 | die **Hij** ons **ingewijd heeft**, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees, | .1 |

## [1308II] ἐγκακέω eg-kakeō

Het werkwoord *eg-kakeō* betekent 'in een bepaalde situatie de moed opgeven, moe worden, de moed verliezen'.

De betekenis van *eg-kakeō* is nauw verwant met die van *1417 ek-kakeō*; op alle plaatsen waar *eg-kakeō* in het NT voorkomt, is *ek-kakeō* een variant.

Vergelijk *2268 kakos* 'slecht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐγκακεῖν | eg-kakein | de moed verliezen |
| .[2] | ἐγκακῶμεν | eg-kakōmen | (dat) wij de moed verliezen |
| .[3] | ἐγκακήσητε | eg-kakēsēte | (dat) jullie de moed verliezen (aor) |
| .[4] | ἐγκακοῦμεν | eg-kakoumen | wij verliezen de moed |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 18:1 | met het oog daarop, dat zij altijd moesten bidden en niet **verslappen**. | .[1]'' |
| 2Cor. | 4:1 | Daarom, nu wij deze bediening hebben, ... **verliezen wij de moed** niet, | .[4]'' |
| | 4:16 | Daarom **verliezen wij de moed** niet, | .[4]'' |
| Gal. | 6:9 | **Laten wij** niet **moede worden** goed te doen, | .[2]'' |
| Ef. | 3:13 | Daarom verzoek ik u met aandrang, **de moed** niet **op te geven** | .[1]'' |
| 2Thess. | 3:13 | En gij, broeders, **wordt** niet **moede** te doen wat goed is. | .[3]'' |

## 1309 ἐγκαλέω eg-kaleō

Het werkwoord *eg-kaleō* betekent '(officieel) aanklagen, (bij de autoriteiten) een aanklacht indienen'.

Bij de actieve vormen staat de persoon tegen wie een aanklacht wordt ingediend, meestal in een derde naamval vermeld (vgl. Hand.19:38); in Rom.8:33 vinden we in plaats daarvan een combinatie met *2301 kata* 'tegen'.

Datgene waarvan iemand bij de aanklacht beschuldigd wordt, staat soms in een tweede naamval vermeld (vgl. Hand.19:40), soms ook wel na een voorzetsel, bijvoorbeeld *3482 peri* 'omtrent' (vgl. Hand.23:29).

Vergelijk *2275 kaleō* 'roepen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκαλείτωσαν | eg-kaleitōsan | zij moeten aanklagen! |
| .2 | ἐνεκάλουν | en-ekaloun | ik klaagde aan – zij klaagden aan |
| .3 | ἐγκαλέσει | eg-kalesei | hij zal aanklagen |
| .4 | ἐγκαλοῦμαι | eg-kaloumai | ik word aangeklaagd (med) |
| .5 | ἐγκαλεῖσθαι | eg-kaleisthai | aangeklaagd worden (med) |
| .6 | ἐγκαλούμενον | eg-kaloumenon | aangeklaagd wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:38 | **laten zij een aanklacht tegen** elkander **indienen**. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:40 | Want wij lopen gevaar van oproer **te worden aangeklaagd** | .5 |
| | 23:28 | begerende te weten te komen, waarvan **zij** hem **beschuldigden**, | .2 |
| | 23:29 | Het bleek mij, **dat hij werd beschuldigd** inzake vragen van hun wet, | .6 |
| | 26:2 | over alle punten, waarop **ik** door de Joden **word beschuldigd**, | .4 |
| | 26:7 | Om deze hoop, o koning, **word ik** door Joden **aangeklaagd**. | .4 |
| Rom. | 8:33 | Wie **zal** uitverkorenen Gods **beschuldigen**? God is het, die rechtvaardigt; | .3 |

## 1310 ἐγκαταλείπω eg-kata-leipō

Het werkwoord *eg-kata-leipō* betekent 'in een bepaalde situatie achter- of overlaten, verlaten'.

Op de meeste plaatsen in het NT heeft *eg-kata-leipō* een klank van 'hulpeloos achterlaten, aan zijn lot overlaten' (bv. in Matt.27:46); ook in Hebr.10:25 (de samenkomst 'verzuimen') kan men zeggen dat het niet alleen maar gaat over een afwezigheid, maar over een afwezigheid waarmee men de samenkomst geen goed doet.

Alleen in Rom.9:29 betekent *eg-kata-leipō* 'overlaten' in de zin van 'niet ook nog wegnemen'.

Vergelijk *2346 kata-leipō* 'verlaten, achterlaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκαταλείποντες | eg-kata-leipontes | verlatend (1 mv m) |
| .2 | ἐγκαταλείψεις | eg-kata-leipseis | jij zult verlaten |
| .3 | ἐγκατέλιπες | eg-kat-elipes | jij hebt verlaten (aor) |
| .4 | ἐγκατέλιπεν | eg-kat-elipen | hij heeft verlaten (aor) |
| .5 | ἐγκατέλιπον | eg-kat-elipon | ik heb verlaten (aor) – zij hebben verlaten (aor) |
| .6 | ἐγκαταλίπω | eg-kata-lipō | (dat) ik verlaat (aor) |
| .7 | ἐγκαταλειπόμενοι | eg-kata-leipomenoi | verlaten wordend (1 mv m; med) |
| .[8] | ἐγκατελείφθη | eg-kat-eleiphthē | hij is verlaten (aor pass) |
| .[9] | ἐγκαταλείπω | eg-kata-leipō | ik verlaat – (dat) ik verlaat |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:46 | Dat is: Mijn God, mijn God, waarom **hebt Gij** Mij **verlaten**? | .3 |
| Marc. | 15:34 | hetgeen betekent: Mijn God, mijn God, waarom **hebt Gij** Mij **verlaten**? | .3 |
| Hand. | 2:27 | omdat **Gij** mijn ziel niet aan het dodenrijk **zult overlaten**, | .2 |
| | 2:31 | dat **Hij** niet aan het dodenrijk **is overgelaten**, | .[8]'' |
| Rom. | 9:29 | Indien de Here Sebaot ons geen zaad **overgelaten had**, | .4 |
| 2Cor. | 4:9 | vervolgd, doch niet **verlaten**; ter aarde geworpen, doch niet verloren; | .7 |
| 2Tim. | 4:10 | Want Demas **heeft** mij uit liefde voor de tegenwoordige wereld **verlaten**. | .4 |
| | 4:16 | allen **hebben** mij **in de steek gelaten** – het worde hun niet toegerekend; | .5 |
| Hebr. | 10:25 | Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, letterlijk: niet **verzuimende** onze eigen bijeenkomst; | .1 |
| | 13:5 | Hij heeft gezegd: Ik zal u geenszins begeven, **Ik zal** u geenszins **verlaten**. | .6/.[9] |

## 1311 ἐγκατοικέω eg-kat-oikeō

Het werkwoord *eg-kat-oikeō* betekent '(erin of te midden ervan) wonen'.

Vergelijk *3108 oikos* 'huis'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκατοικῶν | eg-kat-oikōn | wonend (1 ev m) |

2Petr. 2:8 deze rechtvaardige heeft, onder hen **wonende**, ... zijn ... ziel gekweld

## [1311II] ἐγκαυχάομαι eg-kauchaomai

Het werkwoord *eg-kauchaomai* betekent 'zich (in een bepaalde omstandigheid of op een bepaald gegeven) beroemen, zijn trots laten blijken of uitspreken (betreffende)'.
Vergelijk *2450 kauchaomai* 'zich beroemen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐγκαυχᾶσθαι | eg-kauchasthai | zich beroemen (med) |

2Thess. 1:4 zodat wij zelf over u **roemen** bij de gemeenten Gods,

## 1312 ἐγκεντρίζω eg-kentrizō

Het werkwoord *eg-kentrizō* betekent 'prikkend insteken (in)'.
Ofschoon *eg-kentrizō* in het NT vaak met 'enten' vertaald wordt, is de betekenis ruimer: blijkens de relatie met *2463 kentron* 'prikkend voorwerp, prikkel, stekel' houdt het in het algemeen een handeling in waarbij iets scherps of puntigs in iets anders geprikt of gestoken wordt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκεντρίσαι | eg-kentrisai | moge hij enten (aor) – enten (aor) |
| .2 | ἐγκεντρισθήσονται | eg-kentristhēsontai | zij zullen geënt worden (pass) |
| .3 | ἐνεκεντρίσθης | en-ekentristhēs | jij bent geënt (aor pass) |
| .4 | ἐγκεντρισθῶ | eg-kentristhō | (dat) ik geënt word (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 11:17 | Indien ... **gij** als wilde loot daartussen **geënt zijt** | .3 |
| | 11:19 | er zijn takken weggebroken, opdat **ik** als loot **geënt zou worden**. | .4 |
| | 11:23 | **zij zullen**, wanneer zij niet bij hun ongeloof blijven, weder **geënt worden**; | .2 |
| | | God is immers bij machte hen opnieuw **te enten**. | .1 |
| | 11:24 | Want indien **gij** ... tegen uw natuur op de edele olijf **geënt zijt**, | .3 |
| | | hoeveel te meer **zullen** dezen, naar hun natuur, ... **geënt worden**. | .2 |

## 1313 ἔγκλημα egklēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *egklēma* betekent '(officiële) aanklacht'.
Net als *1309 eg-kaleō* '(officieel) aanklagen, (bij de autoriteiten) een aanklacht indienen' treffen we het woord *egklēma* gewoonlijk in een juridische context aan.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔγκλημα | egklēma | aanklacht (1/4) |
| .2 | ἐγκλήματος | egklēmatos | aanklacht (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 23:29 | doch er was geen **aanklacht**, waarop dood of gevangenschap staat. | .1 |
| | 25:16 | de gelegenheid krijgen zich tegen de **aanklacht** te verdedigen. | .2 |

## 1314 ἐγκομβόω eg-komboō

Het werkwoord *eg-komboō* betekent 'onder een band vastbinden'.

Blijkens de verwantschap met *kombos* 'band, langwerpige strook stof', een woord dat niet in het NT voorkomt, betreft *eg-komboō* een handeling waarbij men iets vastmaakt met behulp van of onder een band; bij mediale vormen geschiedt dit vastmaken gewoonlijk aan het eigen lichaam. In 1 Petr. 5:5 wordt de nederigheid voorgesteld als een soort kledingstuk dat men zich kan aanbinden.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκομβώσασθε | eg-kombōsasthe | omgordt je! (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| 1 Petr. | 5:5 | **Omgordt u** allen jegens elkander **met** nederigheid, |

## 1315 ἐγκοπή egkopē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *egkopē* betekent 'hinder, tegenwerking, belemmering'.

De combinatie *egkopēn didōmi* 'tegenwerking geven' wil zeggen 'hinderen, tegenwerken', wat soms ook wel concreter vertaald wordt met 'een hindernis opwerpen'. Vergelijk *1316 eg-koptō* 'hinderen, tegenwerken, belemmeren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκοπήν | egkopēn | hinder (4) |

| | | |
|---|---|---|
| 1 Cor. | 9:12 | om geen **hindernis** voor het evangelie van Christus op te werpen. |

## 1316 ἐγκόπτω eg-koptō

Het werkwoord *eg-koptō* betekent 'hinderen, tegenwerken, belemmeren'.

Het 'hinderen' dat met *eg-koptō* wordt aangegeven, heeft eerder het karakter van een kortstondige botsing (vgl. *2567 koptō* 'slaan (tegen)') dan van een langdurige tegenwerking.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκόπτω | eg-koptō | ik hinder – (dat) ik hinder |
| .2 | ἐνέκοψεν | en-ekopsen | hij heeft gehinderd (aor) |
| .3 | ἐνεκοπτόμην | en-ekoptomēn | ik werd gehinderd (med) |
| .[4] | ἐγκόπτεσθαι | eg-koptesthai | gehinderd worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:4 | om u niet te lang op te houden, verzoek ik u, ... te willen aanhoren. | .1 |
| | | letterlijk: opdat **ik** u niet te lang **ophoud**, verzoek ik u, ... | |
| Rom. | 15:22 | Daarom **werd ik** dan ook herhaaldelijk **verhinderd** tot u te komen. | .3 |
| Gal. | 5:7 | Wie **is** u **in de weg gekomen**, dat gij aan de waarheid niet meer gehoorzaamt? | .2'' |
| 1 Thess. | 2:18 | ik, Paulus, heb ... tot u willen komen, doch de satan **heeft het** ons **belet**. | .2 |
| 1 Petr. | 3:7 | opdat uw gebeden niet **belemmerd worden**. | .[4]'' |

## 1317 ἐγκράτεια egkrateia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) egkrateia betekent 'zelfbeheersing, zelfdiscipline'.

Het woord is afgeleid van het bijvoeglijk naamwoord *1319 egkratēs* 'zich(zelf) beheersend'. In Gal.5:23 is zelfbeheersing de laatste van de negenvoudige vrucht van de Geest (vergelijk ook de reeks in 2Petr.1:5-7).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκράτεια | egkrateia | zelfbeheersing (1) |
| .2 | ἐγκράτειαν | egkrateian | zelfbeheersing (4) |
| .3 | ἐγκρατείας | egkrateias | zelfbeheersing (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐγκρατείᾳ | egkrateiāi | zelfbeheersing (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:25 | toen hij sprak over rechtvaardigheid en **ingetogenheid** | .3 |
| Gal. | 5:23 | (22) ... goedheid, trouw, zachtmoedigheid, **zelfbeheersing**. | .1 |
| 2Petr. | 1:6 | door de kennis de **zelfbeheersing**, | .2 |
| | | door de **zelfbeheersing** de volharding, door de volharding de godsvrucht, | .4 |

## 1318 ἐγκρατεύομαι eg-krateuomai

Het werkwoord *eg-krateuomai* betekent 'zich beheersen'.

Als afleiding van het bijvoeglijk naamwoord *1319 egkratēs* 'zich beheersend' wordt dit woord gebruikt om aan te geven dat iemand zichzelf in de hand heeft, zich kan bedwingen. Paulus past het toe op het al of niet trouwen (zie 1Cor.7:9), en op een hardloper die in elk opzicht zelfbeheersing betracht (zie 1Cor.9:25).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκρατεύεται | eg-krateuetai | hij beheerst zich (med) |
| .2 | ἐγκρατεύονται | eg-krateuontai | zij beheersen zich (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 7:9 | Indien **zij zich** echter niet **kunnen beheersen**, laten zij dan trouwen. | .2 |
| | 9:25 | En al wie aan een wedstrijd deelneemt, **beheerst zich** in alles; | .1 |

## 1319 ἐγκρατής egkratēs

Het bijvoeglijk naamwoord *egkratēs* betekent 'zich in zijn macht hebbend, zich beheersend'.

Het gaat erom dat iemand zichzelf in zijn macht heeft, zelfdiscipline heeft, zich in alle opzichten beheerst. In Tit.1:8, de enige plaats waar het woord gebruikt wordt, staat het in een reeks van eigenschappen waarover een opziener in de gemeente dient te beschikken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγκρατῆ | egkratē | met zelfbeheersing (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | |
|---|---|---|
| Tit. | 1:8 | met liefde voor wat goed is, bezadigd, rechtvaardig, vroom, **ingetogen**, |

| 1320 | ἐγκρίνω | eg-krinō |
|---|---|---|

Het werkwoord *eg-krinō* betekent 'rekenen onder, tellen onder'.
Gewoonlijk houdt *eg-krinō* in dat men iemand of iets beschouwt (vgl. *2603 krinō* 'oordelen') als ergens in aanwezig zijnde of als ergens in thuis horend (vgl. *1548 en* 'in'); in 2Cor.10:12 durft Paulus zichzelf niet te beschouwen als lid van de groep mensen die zichzelf aanprijzen.

| .1 | ἐγκρῖναι | eg-krinai | rekenen onder (aor) |
|---|---|---|---|

2Cor. 10:12 Want wij durven ons niet **tellen onder** of stellen naast sommigen van hen,

| 1321 | ἐγκρύπτω | eg-kruptō |
|---|---|---|

Het werkwoord *eg-kruptō* betekent '(er)in verbergen, (er)in doen (zodat het verborgen is)'.
Vergelijk *2610 kruptō* 'verbergen'.

| .1 | ἐνέκρυψεν | en-ekrupsen | hij heeft (er)in verborgen (aor) |
|---|---|---|---|

Matt. 13:33 gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel **deed**,
Luc. 13:21 gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel **deed**,

| 1322 | ἔγκυος | egkuos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *egkuos* betekent 'zwanger'.
Het is afgeleid van het niet in het NT voorkomende werkwoord *kuō* 'zwanger zijn'. Vergelijk ook *942 gastēr* 'buik' voor de uitdrukking *en gastri echō* 'in de buik hebben', d.w.z. 'zwanger zijn'.

| .1 | ἐγκύῳ | egkuōi | zwanger (3 ev v) |
|---|---|---|---|

Luc. 2:5 met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke **zwanger** was.

| 1323 | ἐγχρίω | eg-chriō |
|---|---|---|

Het werkwoord *eg-chriō* betekent 'insmeren, zalven, oliën'.
Vergelijk *4860 chriō* 'zalven'.

| .1 | ἔγχρισον | eg-chrison | zalf! (aor) |
|---|---|---|---|
| .[2] | ἐγχρῖσαι | eg-chrisai | inzalven (aor) |
| .[3] | ἐγχρίσῃ | eg-chrisēi | (dat) hij inzalft (aor) – (dat) jij je inzalft (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| Openb. 3:18 | SV en **zalf** uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt. | .1 °° |
| | en ogenzalf **om** uw oogleden **te bestrijken**, opdat gij zien moogt. | .[2] '' |
| | en ogenzalf om uw oogleden te bestrijken, opdat gij zien moogt. | .[3] '' |
| | letterlijk: en ogenzalf, opdat **gij u** de oogleden **bestrijkt**, ... | |

## 1324 ἐγώ egō

Het persoonlijk voornaamwoord *egō* betekent 'ik'.

De vormen die bij *egō* gerekend worden, kan men in twee groepen verdelen: vormen met nadruk (*egō, emou, emoi, eme*) en vormen zonder nadruk (*mou, moi, me*). Vaak vestigen de vormen met nadruk de aandacht op een tegenstelling tussen de 'ik'-persoon en een of meer anderen. In Matt.10:40 bijvoorbeeld wordt tweemaal een vorm met nadruk en de derde maal een vorm zonder nadruk gebruikt: Wie u ontvangt, ontvangt 'Míj', en wie 'Míj'ontvangt, ontvangt Hem, die 'Mij' gezonden heeft. In dit voorbeeld is er eerst een tegenstelling tussen 'u' en 'Mij', daarna tussen 'Mij' en 'Hem', en in het derde geval staat 'Mij' niet in tegenstelling tot iemand anders, omdat er niet ook nog iemand anders gezonden is met wie er een tegenstelling gemaakt kan worden.

Men merkt dat er naast de vorm voor de eerste naamval *egō* geen vorm zonder nadruk is. Dit komt doordat de persoonsaanduiding al in het Griekse werkwoord inbegrepen is: de ene vorm *legō* betekent al 'ik zeg'. Er is dus in het geval van de eerste naamval geen tegenstelling tussen twee woordvormen, maar een tegenstelling tussen aanwezigheid of afwezigheid van een woordvorm. Vergelijk *legō humin* 'Ik zeg jullie' in Matt.6:2, waar Jezus Zichzelf niet tegen anderen afzet, en *egō legō humin* 'Ik (met nadruk) zeg jullie' in Matt.5:44, waar Hij dat wel doet ('anderen hebben iets anders gezegd, maar Ik zeg jullie ...').

Opgemerkt moet worden dat in het geval dat een Griekse spreker zichzelf identificeert, hij *egō eimi* ... ('ik ben ...') in plaats van *eimi* ... ('ik ben ...') zegt. Blijkbaar vraagt een identificatie om een zekere nadruk op 'ik', ook al wil de spreker niet direct een tegenstelling met anderen benadrukken: wanneer de engel Gabriël zichzelf introduceert met *egō eimi Gabriēl* 'ik ben Gabriël' (Luc.1:19), zijn er, naar het zich laat aanzien, geen anderen met wie hij zich wil contrasteren. Een aanwijzing voor het feit dat ook in het Nederlands 'ik' een zekere nadruk heeft wanneer men zichzelf identificeert of introduceert, is dat men een zinnetje als 'ik ben Jan' gewoonlijk niet zal afkorten tot ''k ben Jan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐγώ | egō | ík (1) |
| .2 | ἐμέ | eme | mij (4) |
| .3 | με | me | me (4) |
| .4 | ἐμοῦ | emou | mij (2) |
| .5 | μου | mou | me (2) |
| .6 | ἐμοί | emoi | mij (3) |
| .7 | μοι | moi | me (3) |

## 1325 ἐδαφίζω edaphizō

Het werkwoord *edaphizō* betekent (1) 'bodemen, van een bodem of vloer voorzien', en (2) 'vloeren, met de grond gelijk maken, op de grond werpen'.

De beide betekenissen van *edaphizō* hangen nauw samen met *1326 edaphos* 'bodem, vloer, grond'. Blijkens de context moeten we *edaphizō* in Luc.19:44 opvatten als 'met de grond gelijk maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐδαφιοῦσιν | edaphiousin | zij zullen met de grond gelijk maken – zullende met de grond gelijk maken (3 mv m/o) |

Luc. 19:44 en **zij zullen** u en uw kinderen in u **vertreden**

## 1326 ἔδαφος edaphos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *edaphos* betekent 'bodem, vloer, grond'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔδαφος | edaphos | grond (1/4) |

Hand. 22:7 en ik viel op de **grond** en hoorde een stem tot mij zeggen: Saul, Saul,

## 1327 ἑδραῖος hedraios

Het bijvoeglijk naamwoord *hedraios* betekent 'met een vaste zit-, stand- of vestigingsplaats'.

Het is afgeleid van *hedra* '(vaste) zitplaats, zetel, plaats van vestiging' (vergelijk *2230 kathedra* 'zetel'). In overdrachtelijke zin betekent *hedraios* 'standvastig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑδραῖος | hedraios | standvastig (1 ev m) |
| .2 | ἑδραῖοι | hedraioi | standvastig (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 7:37 | die, in zijn gemoed **vast** overtuigd, niet genoodzaakt wordt | .1 |
| | 15:58 | Daarom, mijn geliefde broeders, weest **standvastig**, onwankelbaar, | .2 |
| Col. | 1:23 | indien gij slechts wel gegrond en **standvastig** blijft in het geloof | .2 |

## 1328 ἑδραίωμα hedraiōma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *hedraiōma* betekent 'fundament'.

Het is de vraag of we *hedraiōma* uitsluitend moeten opvatten als 'fundament' en niet in ruimere zin – gezien de verwantschap met *hedra* 'vaste (vestigings)plaats' en *1327 hedraios* 'met een vaste (vestigings)plaats' – als '(concreet) middel of onderdeel waarmee men iets een stevige standplaats verschaft': in het laatste geval zou *hedraiōma* ook kunnen slaan op iets als bijvoorbeeld (vgl. 1Tim.3:15) een zuil die stevigheid geeft.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑδραίωμα | hedraiōma | fundament (1/4) |

1Tim. 3:15 de gemeente van de levende God, een pijler en **fundament** der waarheid.

**1329** **ἐθελοθρησκεία** **ethelothrēskeia**

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ethelothrēskeia* betekent 'gewilde godsdienstige praktijk'.

Men kan *ethelothrēskeia* op twee manieren opvatten. De eerste opvatting houdt in dat de godsdienstige praktijk (vgl. *2128 thrēskeia* 'godsdienstige praktijk, (geformaliseerde) godsdienst') 'gewild' (vgl. *2084 (e)thelō* 'willen') is in die zin dat men vrijwillig voor die religie kiest. De tweede houdt in dat die godsdienst godsdienst wil zijn zonder het in werkelijkheid te zijn: 'gepretendeerde godsdienst, eigendunkelijke godsdienst, zogenaamde godsdienst' (vgl. bv. *ethelophilosophos* 'iemand die filosoof pretendeert te zijn (maar het niet is), zogenaamde filosoof').

.1 ἐθελοθρησκείᾳ ethelothrēskeiāi eigendunkelijke godsdienst (3)

Col. 2:23 al staat het in een roep van wijsheid met zijn **eigendunkelijke godsdienst**,

**1330** **ἐθίζω** **ethizō**

Het werkwoord *ethizō* betekent 'gewennen'.

In het NT komt slechts de vorm *eithismenon* voor, die dan verzelfstandigd gebruikt wordt: '(het) gewende', d.w.z. 'waaraan men gewend is, gewoonte'.

Vergelijk *1335 ethos* 'gewoonte'.

.1 εἰθισμένον eithismenon gewend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med)

Luc. 2:27 om met Hem te doen overeenkomstig de **gewoonte** der wet,

**1331** **ἐθνάρχης** **ethnarchēs**

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *ethnarchēs* betekent 'ethnarch, bestuurder van een volk'.

Blijkens de context is de 'ethnarch' in 2Cor.11:32 een ondergeschikte van koning Aretas en als zodanig een 'gouverneur' of 'stadhouder' die over Damascus regeert.

.1 ἐθνάρχης ethnarchēs stadhouder (1)

2Cor. 11:32 liet de **stadhouder** van koning Aretas de stad der Damasceners bewaken,

**1332** **ἐθνικός** **ethnikos**

Het bijvoeglijk naamwoord *ethnikos* betekent 'tot een (door gewoonten en cultuur van een ander volk verschillend) volk behorend, heidens'.

Wanneer men met *ethnikos* slechts een relatie wil leggen met een of meer volkeren in hun individualiteit, krijgt het de betekenis 'nationaal', bv. in een uitdrukking als 'de nationale inkomens', d.w.z.: de inkomens per volk. Wanneer men echter denkt aan het verschil juist met het eigen volk (vergelijk wat er gezegd wordt over het meervoud van *1334 ethnos* 'volk'), dan krijgt

*ethnikos* de betekenis 'tot een vreemd volk behorend'; in de mond van iemand die tot het volk van God behoort, wil dat zeggen: 'heidens'. In het NT wordt *ethnikos* alleen zelfstandig gebruikt: '(de) heiden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐθνικός | ethnikos | heidens (1 ev m) |
| .2 | ἐθνικοί | ethnikoi | heidens (1 mv m) |
| .[3] | ἐθνικῶν | ethnikōn | heidens (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:47 | Doen ook de **heidenen** niet hetzelfde? | .2'' |
| | 6:7 | En gebruikt bij uw bidden geen omhaal van woorden, zoals de **heidenen**; | .2 |
| | 18:17 | Indien hij naar de gemeente niet luistert, dan zij hij u als de **heiden** | .1 |
| 3Joh. | 7 | zonder iets van de **heidenen** aan te nemen. | .[3]'' |

## 1333 ἐθνικῶς ethnikōs

Het bijwoord *ethnikōs* betekent 'op de wijze van een (door gewoonten en cultuur verschillend) volk, heidens'.

Zie verder bij *1334 ethnos* en *1332 ethnikos*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐθνικῶς | ethnikōs | heidens |

| | | |
|---|---|---|
| Gal. | 2:14 | Indien gij ... **naar heidens** en niet naar Joods **gebruik** leeft, |

## 1334 ἔθνος ethnos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *ethnos* betekent '(door gewoonten en cultuur van een ander volk verschillend) volk'.

In tegenstelling tot *2665 laos* 'volk(smenigte)' treffen we *ethnos* vooral aan wanneer er een zekere aandacht is voor verschil tussen volkeren, een verschil dat te maken heeft met cultuur en gewoonten (vgl. *1335 ethos* 'gewoonte, gebruik'): Pilatus bijvoorbeeld spreekt tegen Jezus van 'uw volk' en bedoelt daarmee het joodse volk dat van zijn eigen Romeinse volk verschilt (Joh.18:35); joden zeggen tegen Jezus dat een niet-joodse centurio 'ons volk' (dat van het volk van de centurio zelf verschilt) liefheeft (Luc.7:5); ook tegenover Pilatus spreken joden van 'ons volk' (Luc.23:2); etc.

Een bijzonderheid betreffende het meervoud van *ethnos* is dat het gebruikt kan worden in de zin van 'van het eigen volk verschillende volkeren, vreemde volkeren'. In de mond van mensen die behoren tot het volk van God heeft het dan de betekenis 'heidense volkeren, heidenen', bv. in Gal.2:15: wij, geboren joden, en geen zondaars uit de 'heidenen', of in 1Cor.12:2: toen gij nog 'heidenen' waart (d.w.z.: toen u nog niet tot het volk van God behoorde). Men is dus afhankelijk van de context om uit te maken of bij de 'volkeren' het eigen volk wel of niet is inbegrepen en welk volk dat eigen volk dan wel is. In het NT is het eigen volk meestal het volk van God en is dit volk vaak niet bij de 'volkeren' inbegrepen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔθνος | ethnos | volk (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .2 | ἔθνους | ethnous | volk (2) |
| .3 | ἔθνει | ethnei | volk (3) |
| .4 | ἔθνη | ethnē | volken (1/4) |
| .5 | ἐθνῶν | ethnōn | volken (2) |
| .6 | ἔθνεσιν | ethnesin | volken (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:15 | Het land Zebulon en het land Naftali, ..., Galilea der **heidenen**: | .5 |
| | 6:32 | Want naar al deze dingen gaat het zoeken der **heidenen** uit. | .4 |
| | 10:5 | en Hij gebood hun, zeggende: Wijkt niet af op een weg naar **heidenen**, | .5 |
| | 10:18 | tot een getuigenis voor hen en voor de **volken**. | .6 |
| | 12:18 | en Hij zal de **heidenen** het oordeel verkondigen. | .6 |
| | 12:21 | En op zijn naam zullen de **heidenen** hopen. | .4 |
| | 20:19 | En zij zullen Hem overleveren aan de **heidenen** om Hem te bespotten | .6 |
| | 20:25 | Gij weet, dat de regeerders der **volken** heerschappij over hen voeren | .5 |
| | 21:43 | het zal gegeven worden aan een **volk**, dat de vruchten daarvan opbrengt. | .3 |
| | 24:7 | Want **volk** zal opstaan | .1 |
| | | tegen **volk**, en koninkrijk tegen koninkrijk, | .1 |
| | 24:9 | en gij zult door alle **volken** gehaat worden om mijns naams wil. | .5 |
| | 24:14 | tot een getuigenis voor alle **volken**, | .6 |
| | 25:32 | En al de **volken** zullen voor Hem verzameld worden, | .4 |
| | 28:19 | Gaat dan henen, en maakt al de **volken** tot mijn discipelen | .4 |
| Marc. | 10:33 | En zij zullen Hem overleveren aan de **heidenen**, | .6 |
| | 10:42 | dat zij, die regeerders der **volken** heten, heerschappij over hen voeren, | .5 |
| | 11:17 | dat mijn huis een bedehuis zal heten voor alle **volken**? | .6 |
| | 13:8 | Want **volk** zal opstaan | .1 |
| | | tegen **volk** en koninkrijk tegen koninkrijk. | .1 |
| | 13:10 | En aan alle **volken** moet eerst het evangelie gepredikt worden. | .4 |
| Luc. | 2:32 | licht tot openbaring voor de **heidenen** en heerlijkheid voor uw volk | .5 |
| | 7:5 | want hij heeft ons **volk** lief en onze synagoge heeft hij gebouwd. | .1 |
| | 12:30 | want naar al deze dingen gaat het zoeken van de **volken** der wereld uit. | .4 |
| | 18:32 | Want Hij zal overgeleverd worden aan de **heidenen** | .6 |
| | 21:10 | Toen zeide Hij tot hen: **Volk** zal opstaan | .1 |
| | | tegen **volk** en koninkrijk tegen koninkrijk, | .1 |
| | 21:24 | en zij zullen ... als gevangenen weggevoerd worden onder alle **heidenen**, | .4 |
| | | en Jeruzalem zal door **heidenen** vertrapt worden, | .5 |
| | | totdat de tijden der **heidenen** zullen vervuld zijn. | .5 |
| | 21:25 | radeloze angst onder de **volken** vanwege het bulderen van zee en branding, | .5 |
| | 22:25 | Hij zeide tot hen: De koningen der **volken** voeren heerschappij over hen | .5 |
| | 23:2 | Wij hebben bevonden, dat deze ons **volk** verleidt, | .1 |
| | 24:47 | en dat in zijn naam moest gepredikt worden bekering ... aan alle **volken**, | .4 |
| Joh. | 11:48 | de Romeinen zullen komen en ons zowel onze plaats als ons **volk** ontnemen. | .1 |
| | 11:50 | dat één mens sterft voor het volk en niet het gehele **volk** verloren gaat. | .1 |
| | 11:51 | profeteerde hij, dat Jezus zou sterven voor het **volk**, | .2 |
| | 11:52 | en niet alleen voor het **volk**, | .2 |
| | 18:35 | Uw **volk** en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd; | .1 |
| Hand. | 2:5 | Nu waren er Joden te Jeruzalem woonachtig, vrome mannen uit alle volken | .2 |
| | | letterlijk: ..., vrome mannen uit elk **volk** | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:25 | Waarom hebben de **heidenen** gewoed en de volken ijdele raad bedacht? | .4 |
| | 4:27 | Herodes zowel als Pontius Pilatus met de **heidenen** en de volken van Israël, | .6 |
| | 7:7 | maar het **volk**, dat zij dienen zullen, zal Ik oordelen, sprak God, | .1 |
| | 7:45 | bij de onderwerping van de **heidenen**, welke God heeft verdreven | .5 |
| | 8:9 | waardoor hij het **volk** van Samaria verbijsterde, | .1 |
| | 9:15 | om mijn naam te brengen voor **heidenen** en koningen | .5 |
| | 10:22 | die goed bekend staat bij het gehele **volk** der Joden, | .2 |
| | 10:35 | onder elk **volk** is wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem welgevallig, | .3 |
| | 10:45 | dat de gave van de Heilige Geest ook over de **heidenen** was uitgestort, | .4 |
| | 11:1 | dat ook de **heidenen** het woord Gods aangenomen hadden. | .4 |
| | 11:18 | Zo heeft dan God ook de **heidenen** de bekering ten leven geschonken. | .6 |
| | 13:19 | na zeven **volken** uitgeroeid te hebben in het land Kanaän, | .4 |
| | 13:42 | SV baden de **heidenen**, dat ... dezelfde woorden zouden gesproken worden. | .4° |
| | 13:46 | zie, nu wenden wij ons tot de **heidenen**. | .4 |
| | 13:47 | Ik heb u gesteld tot een licht der **heidenen**, opdat gij tot heil zoudt zijn | .5 |
| | 13:48 | Toen nu de **heidenen** dit hoorden, verblijdden zij zich | .4 |
| | 14:2 | Maar de Joden ... verbitterden de zielen der **heidenen** tegen de broeders. | .5 |
| | 14:5 | zowel van **heidenen** als van Joden met hun oversten, | .5 |
| | 14:16 | Hij heeft ... alle **volken** op hun eigen wegen laten gaan, | .4 |
| | 14:27 | en dat Hij ook voor de **heidenen** een deur des geloofs had geopend. | .6 |
| | 15:3 | met hun verhaal van de bekering der **heidenen** | .5 |
| | 15:7 | opdat door mijn mond de **heidenen** het woord van het evangelie zouden horen | .4 |
| | 15:12 | wat al tekenen en wonderen God door hen onder de **heidenen** gedaan had. | .6 |
| | 15:14 | een volk voor zijn naam uit de **heidenen** te vergaderen. | .5 |
| | 15:17 | alle **heidenen**, over welke mijn naam is uitgeroepen, | .4 |
| | 15:19 | die zich uit de **heidenen** tot God bekeren, | .5 |
| | 15:23 | De apostelen en oudsten groeten als broeders de broeders uit de **heidenen** | .5 |
| | 17:26 | Hij heeft uit één enkele het gehele menselijke **geslacht** gemaakt | .1 |
| | 18:6 | voortaan zal ik mij tot de **heidenen** wenden. | .4 |
| | 21:11 | zullen de Joden ... binden en uitleveren in de handen der **heidenen**. | .5 |
| | 21:19 | wat God onder de **heidenen** door zijn dienst had verricht. | .6 |
| | 21:21 | dat gij alle Joden onder de **heidenen** afval van Mozes leert, | .4 |
| | 21:25 | inzake de **heidenen**, die tot het geloof gekomen zijn, | .5 |
| | 22:21 | Ga heen, want Ik zal u uitzenden, ver weg, naar de **heidenen**. | .4 |
| | 24:3 | dat er verbeteringen voor dit **volk** tot stand komen door uw beleid, | .3 |
| | 24:10 | Daar ik weet, dat gij sedert vele jaren rechter over dit **volk** zijt, | .3 |
| | 24:17 | ben ik gekomen om aalmoezen voor mijn **volk** te brengen | .1 |
| | 26:4 | dat ik van den beginne aan geleid heb onder mijn **volk** | .3 |
| | 26:17 | u verkiezende uit dit volk en de **heidenen**, waarheen Ik u zend, | .5 |
| | 26:20 | ik heb ... de **heidenen** verkondigd, dat zij met berouw zich zouden bekeren | .6 |
| | 26:23 | dat Hij ... het licht zou aankondigen en aan het volk en aan de **heidenen**. | .6 |
| | 28:19 | niet, dat ik mijn **volk** van iets wilde beschuldigen. | .2 |
| | 28:28 | Het zij u dan bekend, dat dit heil Gods aan de **heidenen** gezonden is; | .6 |
| Rom. | 1:5 | om gehoorzaamheid des geloofs te bewerken ... onder al de **heidenen**, | .6 |
| | 1:13 | om ook onder u enige vrucht te hebben, evenals onder de andere **heidenen**. | .6 |
| | 2:14 | Wanneer toch **heidenen** ... van nature doen wat de wet gebiedt, | .4 |
| | 2:24 | Want de naam Gods wordt om u gelasterd onder de **heidenen**. | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3:29 | Of is God alleen de God der Joden? Niet ook der **heidenen**? | .5 |
| | | Zeker, ook der **heidenen**. | .5 |
| | 4:17 | gelijk geschreven staat: Tot een vader van vele **volken** heb Ik u gesteld | .5 |
| | 4:18 | dat hij een vader van vele **volken** zou worden, | .5 |
| | 9:24 | niet alleen uit de Joden, maar ook uit de **heidenen**, | .5 |
| | 9:30 | **heidenen**, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, | .4 |
| | 10:19 | Vooreerst zegt Mozes: Ik zal u naijverig maken op wat geen **volk** is, | .3 |
| | | toornig op een onverstandig **volk**. | .3 |
| | 11:11 | Door hun val is het heil tot de **heidenen** gekomen, | .6 |
| | 11:12 | Betekent ... hun tekort rijkdom voor de **heidenen**, hoeveel te meer hun volheid! | .5 |
| | 11:13 | Ik spreek tot u, **heidenen**. | .6 |
| | | Juist omdat ik apostel der **heidenen** ben, | .5 |
| | 11:25 | totdat de volheid der **heidenen** binnengaat, | .5 |
| | 15:9 | dat de **heidenen** God ter wille van zijn ontferming gaan verheerlijken, | .4 |
| | | gelijk geschreven staat: Daarom zal ik U loven onder de **heidenen** | .6 |
| | 15:10 | En verder zegt Hij: Verheugt u, **heidenen**, met zijn volk. | .4 |
| | 15:11 | Looft, al gij **heidenen**, de Here, en laten alle volken Hem prijzen. | .4 |
| | 15:12 | Komen zal ... Hij, die opstaat, om over de **heidenen** te regeren; | .5 |
| | | op Hem zullen de **heidenen** hopen. | .4 |
| | 15:16 | om een dienaar van Christus Jezus voor de **heidenen** te zijn ..., | .4 |
| | | opdat de offergave der **heidenen** (Gode) welgevallig zou wezen, | .5 |
| | 15:18 | om **heidenen** tot gehoorzaamheid te brengen door woord en daad, | .5 |
| | 15:27 | indien de **heidenen** aan hun geestelijke goederen deel hebben gekregen, | .4 |
| | 16:4 | Niet ik alleen ben hun dankbaar, maar ook al de heidengemeenten. | .5 |
| | | letterlijk: ..., maar ook al de gemeenten der **heidenen**. | |
| | 16:26 | volgens bevel van de eeuwige God ... bekendgemaakt onder alle **volken** | .4°° |
| 1Cor. | 1:23 | voor Joden een aanstoot, voor **heidenen** een dwaasheid, | .6'' |
| | 5:1 | en zulk een hoererij, als zelfs onder de **heidenen** niet (voorkomt), | .6 |
| | 10:20 | SV dat hetgeen de **heidenen** offeren, zij aan de duivelen offeren, | .4° |
| | 12:2 | dat gij, toen gij nog **heidenen** waart, u ... liet heendrijven. | .4 |
| 2Cor. | 11:26 | in gevaar door volksgenoten, in gevaar door **heidenen**, | .5 |
| Gal. | 1:16 | opdat ik Hem onder de **heidenen** verkondigen zou, | .6 |
| | 2:2 | ik legde hun het evangelie voor, dat ik onder de **heidenen** verkondig, | .6 |
| | 2:8 | - immers Hij ... gaf die kracht ook aan mij voor de **heidenen**, | .4 |
| | 2:9 | wij zouden naar de **heidenen**, zij naar de besnedenen gaan. | .4 |
| | 2:12 | at hij met de **heidenen** aan één tafel, | .5 |
| | 2:14 | hoe kunt gij dan de **heidenen** dwingen zich als Joden te gedragen? | .4 |
| | 2:15 | Wij, geboren Joden, en geen zondaars uit de **heidenen**, | .5 |
| | 3:8 | de Schrift, die ... zag, dat God de **heidenen** uit geloof rechtvaardigt, | .4 |
| | | heeft ... verkondigd: In u zullen alle **volken** gezegend worden. | .4 |
| | 3:14 | Zo is de zegen van Abraham tot de **heidenen** gekomen in Jezus Christus, | .4 |
| Ef. | 2:11 | gij, die vroeger **heidenen** waart naar het vlees, | .4 |
| | 3:1 | die ter wille van Christus Jezus voor u, **heidenen**, in gevangenschap ben; | .5 |
| | 3:6 | (dit geheimenis), dat de **heidenen** medeërfgenamen zijn, | .4 |
| | 3:8 | aan de **heidenen** de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen, | .6 |
| | 4:17 | dat gij niet langer moogt wandelen zoals ook de **heidenen** wandelen, | .4 |
| Col. | 1:27 | hoe rijk de heerlijkheid van dit geheimenis is onder de **heidenen**: | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Thess. | 2:16 | daar zij ons verhinderen tot de **heidenen** te spreken tot hun behoud, | .6 |
| | 4:5 | niet in hartstochtelijke begeerlijkheid, zoals ook de **heidenen**, | .4 |
| 1Tim. | 2:7 | als een leermeester der **heidenen** in geloof en waarheid. | .5 |
| | 3:16 | Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, ..., is verkondigd onder de **heidenen**, | .6 |
| 2Tim. | 1:11 | SV een prediker, en een apostel, en een leraar der **heidenen**; | .5 |
| | 4:17 | zodat ... al de **heidenen** haar hebben kunnen horen; | .4 |
| 1Petr. | 2:9 | Gij echter zijt ... een koninklijk priesterschap, een heilige **natie**, | .1 |
| | 2:12 | en dat gij een goede wandel leidt onder de **heidenen**, | .6 |
| | 4:3 | er is tijd genoeg voorbijgegaan met het volbrengen van de wil der **heidenen**, | .5 |
| 3Joh. | 7 | zij zijn uitgegaan ..., zonder iets van de **heidenen** aan te nemen. | .5 |
| Openb. | 2:26 | hem zal Ik macht geven over de **heidenen**; | .5 |
| | 5:9 | Gij hebt (hen) voor God gekocht ..., uit elke stam en taal en volk en **natie**; | .2 |
| | 7:9 | uit alle **volk** en stammen en natiën en talen | .2 |
| | 10:11 | Gij moet ... profeteren over vele natiën en **volken** en talen en koningen. | .6 |
| | 11:2 | want hij is aan de **heidenen** gegeven; | .6 |
| | 11:9 | uit de volken en stammen en talen en **natiën** zijn er, die hun lijk zien, | .5 |
| | 11:18 | en de **volkeren** waren toornig geworden, maar uw toorn is gekomen | .4 |
| | 12:5 | zij baarde een zoon, een mannelijk wezen, dat alle **heidenen** zal hoeden | .4 |
| | 13:7 | en hem werd macht gegeven over elke stam en natie en taal en **volk**. | .1 |
| | 14:6 | en aan alle **volk** en stam en taal en natie; | .1 |
| | 14:8 | het grote Babylon, dat ... al de **volkeren** heeft doen drinken. | .4 |
| | 15:3 | rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, Gij, Koning der **volkeren**! | .5 |
| | 15:4 | alle **volken** zullen komen en zullen voor U nedervallen in aanbidding, | .4 |
| | 16:19 | de grote stad viel ... uiteen en de steden der **volken** stortten in. | .5 |
| | 17:15 | De wateren ... zijn natiën en menigten en **volken** en talen. | .4 |
| | 18:3 | omdat van de wijn ... al de **volken** gedronken hebben | .4 |
| | 18:23 | want door uw toverij werden alle **volken** verleid; | .4 |
| | 19:15 | uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmede de **heidenen** te slaan. | .4 |
| | 20:3 | opdat hij de **volkeren** niet meer zou verleiden. | .4 |
| | 20:8 | hij zal uitgaan om de **volkeren** aan de vier hoeken der aarde te verleiden, | .4 |
| | 21:24 | En de **volken** zullen bij haar licht wandelen | .4 |
| | | en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid in haar; | .5 |
| | 21:26 | de heerlijkheid en de eer der **volken** zullen in haar gebracht worden. | .5 |
| | 22:2 | en de bladeren van het geboomte zijn tot genezing der **volkeren**. | .5 |

## 1335 ἔθος ethos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *ethos* betekent 'gewoonte, gebruik'.

Net als aan het Nederlandse 'gewoonte' kunnen aan het Griekse *ethos* twee aspecten onderscheiden worden. Aan de ene kant is het 'gewoonte', in de zin van 'wat iemand uit zichzelf gewoon is'. Zo ging Jezus naar de 'gewoonte' naar de Olijfberg (Luc.22:39). Aan de andere kant is het meer 'gewoonte' in de zin van '(traditioneel) gebruik, zede'. Een voorbeeld hiervan vinden we in Hand.15:1: naar het 'gebruik' van Mozes.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔθος | ethos | gewoonte (1/4) |
| .2 | ἔθει | ethei | gewoonte (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | ἔθη | ethē | gewoonten (1/4) |
| .4 | ἐθῶν | ethōn | gewoonten (2) |
| .5 | ἔθεσιν | ethesin | gewoonten (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:9 | dat hij ... werd aangewezen, volgens de **regel** van de priesterdienst, | .1 |
| | 2:42 | toen ... zij, zoals dit bij het feest gebruikelijk was, optrokken,<br>letterlijk: toen zij, naar de **gewoonte** van het feest, optrokken, | .1 |
| | 22:39 | Hij verliet de stad en ging, zoals Hij gewoon was, naar de Olijfberg.<br>letterlijk: Hij ... ging, naar de **gewoonte**, naar de Olijfberg. | .1 |
| Joh. | 19:40 | zoals het bij de Joden gebruikelijk is te begraven.<br>letterlijk: zoals het bij de Joden **gewoonte** is te begraven. | .1 |
| Hand. | 6:14 | dat deze Jezus ... deze plaats zal afbreken en de **zeden** veranderen, | .3 |
| | 15:1 | Indien gij u niet besnijden laat naar het **gebruik** van Mozes, | .2 |
| | 16:21 | zij verkondigen **zeden**, die wij als Romeinen niet mogen aanvaarden | .3 |
| | 21:21 | dat zij ... niet behoeven te besnijden, noch naar de **gebruiken** te leven. | .5 |
| | 25:16 | dat Romeinen niet de **gewoonte** hebben, een mens ... uit te leveren; | .1 |
| | 26:3 | daar gij vooral een kenner zijt van alle **gewoonten** en twistpunten | .4°° |
| | 28:17 | ofschoon ik niets gedaan heb tegen ... de voorvaderlijke **gewoonten**. | .5 |
| Hebr. | 10:25 | zoals sommigen dat gewoon zijn,<br>letterlijk: zoals bij sommigen **gewoonte** (is), | .1 |

## 1337 εἰ ei

Het voegwoord *ei* betekent 'als, indien', en in afhankelijke vragen 'of'.

Wanneer *ei* een voorwaarde inleidt, kan de spreker zijn kijk op de voorwaarde variëren door tijd en wijs van het werkwoord na *ei* te veranderen. Er zijn vier mogelijkheden: (a) een tegenwoordige tijd van een aantonende wijs, (b) een verleden tijd van een aantonende wijs, (c) een aanvoegende wijs, en (d) een wensende wijs.

Wanneer in de voorwaarde een werkwoordsvorm in de tegenwoordige tijd van een aantonende wijs staat, laat de spreker in het midden of hij datgene wat hij als voorwaarde stelt, als waar of als niet waar beschouwt. Wanneer de duivel tegen Jezus zegt: 'als u de Zoon van God bent' (Matt.4:3), laat hij in het midden – althans in zijn woorden – of hij Jezus nu wel of niet als de Zoon van God beschouwt.

Wanneer in de voorwaarde een werkwoordsvorm in de verleden tijd van een aantonende wijs staat, laat de spreker merken dat hij datgene wat hij als voorwaarde stelt, als niet waar beschouwt. Wanneer in Luc.7:39 de Farizeeër van Jezus zegt: 'als hij een profeet was', laat hij dus merken dat hij Jezus niet als een profeet beschouwt.

Wanneer in de voorwaarde een werkwoordsvorm in de aanvoegende wijs staat, laat de spreker merken dat hij datgene wat hij als voorwaarde stelt, beschouwt als een mogelijkheid die gemakkelijk werkelijkheid kan worden. Wanneer in Openb.11:5 tegen Johannes gezegd wordt: 'als iemand een aanslag op hen wil plegen', laat de spreker merken dat hij zo'n aanslag gemakkelijk werkelijkheid ziet worden.

Wanneer in de voorwaarde een werkwoordsvorm in de wensende wijs staat, laat de spreker merken dat hij datgene wat hij als voorwaarde stelt, beschouwt als een mogelijkheid die niet gemakkelijk werkelijkheid kan worden. Wanneer in Hand.24:19 Paulus van zijn aanklagers zegt: 'als ze dat kunnen' (d.w.z.: hem met recht aanklagen), laat hij merken dat hij zo'n aanklacht niet

gemakkelijk werkelijkheid ziet worden.

Een hebraïsme is het wanneer we *ei* moeten opvatten als 'zeker niet', bv. in Marc.8:12: 'Ik zeg u, als gegeven zal worden!', d.w.z.: 'Ik zeg u, zeker niet zal gegeven worden!'. Dit is te verklaren uit een verzwegen hoofdzin die bijvoorbeeld iets onmogelijks inhoudt (vgl. Ps.137:5: indien ik u vergete, o Jeruzalem, zo vergete mij mijn rechterhand) of iets ergs (vgl. 2Sam.3:35: zo moge God mij doen, ja nog erger, indien ik voor zonsondergang brood of wat dan ook proef).

Behalve om een voorwaarde in te leiden wordt *ei* ook gebruikt om een indirecte of afhankelijke vraag in te leiden, en wel een zogenaamde ja/nee-vraag, d.w.z.: een vraag waarop het antwoord 'ja' of 'nee' moet luiden, bv. in Matt.27:49: (laten we gaan kijken) 'of' hij komt. Soms lijkt het of *ei* ook een directe vraag kan inleiden, doordat er zo te zien niets (meer) in de context is waarvan de vraag afhankelijk zou kunnen zijn, bv. in Luc.13:23: Meester, 'of' er weinigen zijn die behouden worden?, d.w.z.: Meester, zijn het er weinigen die behouden worden?

Een bijzondere constructie is *thaumazomai ei* ... 'ik verwonder me dat ...', bv. in Marc.15:44: 'Pilatus verwonderde zich erover dat Jezus al gestorven was'. Kennelijk wordt hier het gegeven waarop de verwondering zich richt (Jezus' dood), met enig voorbehoud voor waar aangenomen. Zo merken we ook een zeker voorbehoud bij constructies als *marturomai ei* ... 'ik getuig dat ...' (Hand.26:23) of *ou mega ei* ... 'het is niets bijzonders dat ...' (2Cor.11:15; hier zouden we trouwens ook met 'als' kunnen vertalen).

De combinatie *ei mē* 'als niet' wordt gewoonlijk vertaald met 'behalve' (bv. in Matt.11:27: niemand 'behalve' de Vader kent de Zoon) of 'maar' (bv. in Matt.12:4: wat noch hij noch zijn metgezellen mochten eten, 'maar' alleen de priesters). De combinatie *ei de mē (ge)* 'maar als niet' wordt gewoonlijk vertaald met 'anders' (bv. in Joh.14:2: in het huis van Mijn Vader zijn vele woningen, 'anders' zou Ik het jullie gezegd hebben).

| .1 | εἰ | ei | indien |
|---|---|---|---|

## 1338 εἴγε eige

Het voegwoord *eige* betekent 'als ... maar, als ... tenminste'.

Eigenlijk is *eige* een samenvoeging van de twee woorden *1337 ei* 'als, indien' en *943 ge* dat het voorafgaande woord in beperkende zin ('tenminste') benadrukt; vaak wordt het ook als twee aparte woorden geschreven.

| .1 | εἴγε | eige | als ... tenminste |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 5:3 | **als** wij **maar** bekleed, en niet naakt, zullen bevonden worden. |
| Gal. | 3:4 | Ware het slechts tevergeefs!<br>letterlijk: **Indien maar** ook tevergeefs! |
| Ef. | 3:2 | gij hebt immers gehoord van de bediening<br>letterlijk: **Indien** gij **maar** gehoord hebt van de bediening |
| | 4:21 | Gij toch hebt van Hem gehoord en zijt in Hem onderwezen,<br>letterlijk: **Indien** gij **maar** van Hem gehoord hebt ..., |
| Col. | 1:23 | **indien** gij **slechts** wel gegrond en standvastig blijft in het geloof |

## 1341 εἶδον eidon

Het werkwoord *eidon* betekent 'zien'.

Het feit dat er van *eidon* alleen actieve en mediale aoristusvormen zijn, en het feit dat deze vormen niet voorkomen bij *horaō* 'zien', heeft ertoe geleid dat *eidon* wel als de aoristus van *horaō* beschouwd wordt, ofschoon beide woorden qua vorm nogal van elkaar verschillen. Voor meer informatie over deze combinatie van *horaō* en *eidon*, zie *3191 horaō*; hier vermelden we alleen nog dat de mediale vorm *idou* (met een accent aigu in het Grieks) als een tussenwerpsel beschouwd moet worden dat niet zozeer oproept om ergens naar te kijken als wel aandacht vraagt voor iets opvallends, verrassends of nieuws dat men direct na dit woord gaat zeggen, bv. in Matt.2:1: Toen nu Jezus geboren was ..., 'zie', wijzen uit het Oosten kwamen ... .

Het van oorsprong hierbij horende perfectum *3093II oida* heeft een eigen betekenis gekregen, namelijk 'weten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἶδον | eidon | ik heb gezien (aor) – zij hebben gezien (aor) |
| .2 | εἶδες | eides | jij hebt gezien (aor) |
| .3 | εἶδε | eide | hij heeft gezien (aor) |
| .4 | εἶδεν | eiden | hij heeft gezien (aor) |
| .5 | εἴδομεν | eidomen | wij hebben gezien (aor) |
| .6 | εἴδετε | eidete | jullie hebben gezien (aor) |
| .7 | εἶδον | eidon | zie 1 |
| .8 | ἴδω | idō | (dat) ik zie (aor) |
| .9 | ἴδῃς | idēis | (dat) jij ziet (aor) |
| .10 | ἴδῃ | idēi | (dat) hij ziet (aor) – (dat) jij ziet (aor med) |
| .11 | ἴδωμεν | idōmen | (dat) wij zien (aor) |
| .12 | ἴδητε | idēte | (dat) jullie zien (aor) |
| .13 | ἴδωσιν | idōsin | (dat) zij zien (aor) |
| .14 | ἴδε | ide | zie! (aor) |
| .15 | ἴδετε | idete | ziet! (aor) |
| .16 | ἰδεῖν | idein | zien (aor) |
| .17 | ἰδών | idōn | ziende (1 ev m; aor) |
| .18 | ἰδόντες | idontes | ziende (1 mv m; aor) |
| .19 | ἰδοῦσα | idousa | ziende (1 ev v; aor) |
| .20 | ἰδού | idou | zie! (aor med) |

## 1342 εἶδος eidos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *eidos* betekent 'verschijningsvorm'.

Met *eidos* wordt aangegeven wat van iets of iemand gezien kan worden (vergelijk *1341 eidon* 'zien'); het wordt dan vertaald met 'vorm, gestalte, gedaante', zoals bv. in Luc.3:22: de Heilige Geest in lichamelijke 'gedaante'; in 1Thess.5:22, waar staat dat de mens zich moet onthouden van alle 'verschijningsvorm' van het kwaad, d.w.z. van alle vorm waarin het kwaad zich manifesteert, wordt *eidos* ook wel vertaald met 'soort'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἶδος | eidos | verschijningsvorm (1/4) |
| .2 | εἴδους | eidous | verschijningsvorm (2) |
| .3 | εἴδει | eidei | verschijningsvorm (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 3:22 | de Heilige Geest in lichamelijke **gedaante** | .3 |
| | 9:29 | dat het **aanzien** van zijn gelaat anders werd. | .1 |
| Joh. | 5:37 | Gij hebt nooit zijn stem gehoord of zijn **gedaante** gezien. | .1 |
| 2Cor. | 5:7 | – want wij wandelen in geloof, niet in aanschouwen –<br>letterlijk: ... niet door middel van **verschijningsvorm** | .2 |
| 1Thess. | 5:22 | Onthoudt u van alle **soort** van kwaad. | .2 |

## 1344 εἰδωλεῖον eidōleion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *eidōleion* betekent 'afgodentempel'.
Vergelijk *1348 eidōlon* 'afgod(sbeeld)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰδωλείῳ | eidōleiōi | afgodentempel (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 8:10 | indien iemand u ... ziet aanliggen in een **afgodentempel**. | |

## 1345 εἰδωλόθυτος eidōlothutos

Het bijvoeglijk naamwoord eidōlothutos betekent 'aan de afgoden geofferd'.
In het NT treffen we *eidōlothutos* (waarin we de elementen *1348 eidōlon* 'afgod' en *2151 thuō* 'offeren' kunnen onderscheiden) allen verzelfstandigd aan, zowel in het enkel- als meervoud: 'wat aan de afgoden geofferd is'. Omdat het gewoonlijk dieren zijn die geofferd werden en waarvan het vlees deels bij offermaaltijden werd gegeten, deels ten verkoop op de markt terechtkwam, vertaalt men ook wel met 'offervlees'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰδωλόθυτον | eidōlothuton | aan de afgoden geofferd (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .2 | εἰδωλόθυτα | eidōlothuta | aan de afgoden geofferd (1/4 mv o) |
| .3 | εἰδωλοθύτων | eidōlothutōn | aan de afgoden geofferd (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 15:29 | onthouding van **hetgeen de afgoden geofferd is**, van bloed, | .3 |
| | 21:25 | dat zij zich hebben te wachten voor **wat de afgoden geofferd is**, | .1 |
| 1Cor. | 8:1 | Wat het **offervlees** aangaat, wij weten, dat wij allen kennis bezitten. | .3 |
| | 8:4 | Wat nu het eten van **offervlees** betreft, | .3 |
| | 8:7 | Want sommigen ... eten (dit vlees) als **afgodenoffer** | .1 |
| | 8:10 | zal hij ... dan niet gestijfd worden tot het eten van **offervlees**? | .2 |
| | 10:19 | Dat een **afgodenoffer** iets is, of dat een afgod iets is? | .1 ▾▾ |
| | | SV Dat een afgod iets is, of dat het **afgodenoffer** iets is? | .1 ○○ |
| | 10:28 | SV Maar zo iemand tot u zegt: Dat is **afgodenoffer**: | .1 ○○ |
| Openb. | 2:14 | dat zij **afgodenoffers** zouden eten en hoereren. | .2 |
| | 2:20 | zij ... verleidt mijn knechten om te hoereren en **afgodenoffers** te eten. | .2 |

| **1346** | **εἰδωλολατρεία** | **eidōlolatreia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eidōlolatreia* betekent 'afgodendienst, afgoderij'.

In *eidōlolatreia* kunnen twee elementen onderscheiden worden: het eerste element wordt gevormd door *1348 eidōlon*, 'afgod', het tweede door het woord *2669 latreia*, dat 'dienst (aan)' betekent.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰδωλολατρεία | eidōlolatreia | afgoderij (1 ev) |
| .2 | εἰδωλολατρείας | eidōlolatreias | afgoderij (2 ev – 4 mv) |
| .3 | εἰδωλολατρείαις | eidōlolatreiais | afgoderij (3 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 10:14 | Daarom dan, mijn geliefden, ontvlucht de **afgoderij**! | .2 |
| Gal. | 5:20 | **afgoderij**, toverij, veten, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, | .1 |
| Col. | 3:5 | en de hebzucht, die niet anders is dan **afgoderij**, | .1 |
| 1Petr. | 4:3 | begeerten, dronkenschap, brassen, drinken en onzedelijke **afgoderij**. | .3 |

| **1347** | **εἰδωλολάτρης** | **eidōlolatrēs** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl./vrl.)*eidōlolatrēs* betekent 'afgodendienaar'.

Nauw verwant met *1346 eidōlolatreia*, 'afgodendienst', geeft *eidōlolatrēs* degene aan die afgodendienst verricht.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰδωλολάτρης | eidōlolatrēs | afgodendienaar (1) |
| .2 | εἰδωλολάτραι | eidōlolatrai | afgodendienaars (1) |
| .3 | εἰδωλολάτραις | eidōlolatrais | afgodendienaars (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 5:10 | of met de geldgierigen en oplichters of **afgodendienaars**, | .3 |
| | 5:11 | een hoereerder, geldgierige, **afgodendienaar**, lasteraar, dronkaard, | .1 |
| | 6:9 | (10) ... Hoereerders, **afgodendienaars**, overspelers, schandjongens, | .2 |
| | 10:7 | Wordt ook geen **afgodendienaars** zoals sommigen van hen, | .2 |
| Ef. | 5:5 | een hoereerder, onreine of geldgierige, dat is een **afgodendienaar**, | .1 |
| Openb. | 21:8 | de hoereerders, de tovenaars, de **afgodendienaars** en alle leugenaars | .3 |
| | 22:15 | de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de **afgodendienaars** | .2 |

| **1348** | **εἴδωλον** | **eidōlon** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *eidōlon* betekent 'afgod(sbeeld)'.

De Grieken gebruiken *eidōlon* voor een zichtbare, maar toch min of meer onwerkelijke afspiegeling van iemand of iets, bijvoorbeeld een afbeelding in een spiegel, een spook, of een beeldhouwwerk. In een joods-christelijke context echter zal men direct denken aan een 'afgodsbeeld' of een 'afgod'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἴδωλον | eidōlon | afgod (1/4) |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| .2 | εἰδώλου | eidōlou | afgod (2) | |
| .3 | εἰδώλῳ | eidōlōi | afgod (3) | |
| .4 | εἴδωλα | eidōla | afgoden (1/4) | |
| .5 | εἰδώλων | eidōlōn | afgoden (2) | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:41 | zij maakten een kalf in die dagen en brachten een offerande aan de **afgod** | .3 |
| | 15:20 | dat zij zich hebben te onthouden van wat door de **afgoden** bezoedeld is, | .5 |
| Rom. | 2:22 | Die gruwt van de **afgoden**, pleegt gij tempelroof? | .4 |
| 1Cor. | 8:4 | wij weten, dat er geen **afgod** in de wereld bestaat | .1 |
| | 8:7 | sommigen, in hun geweten nog niet los van de **afgod**, eten (dit vlees) | .2°˅ |
| | 10:19 | SV Dat een **afgod** iets is, of dat het afgodenoffer iets is? | .1°° |
| | | Dat een afgodenoffer iets is, of dat een **afgod** iets is? | .1˅˅ |
| | 12:2 | dat gij ... u blindelings naar de stomme **afgoden** liet heendrijven. | .4 |
| 2Cor. | 6:16 | Welke gemeenschappelijke grondslag heeft de tempel Gods met **afgoden**? | .5 |
| 1Thess. | 1:9 | en hoe gij u van de **afgoden** tot God bekeerd hebt, | .5 |
| 1Joh. | 5:21 | Kinderkens, wacht u voor de **afgoden**. | .5 |
| Openb. | 9:20 | en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten **afgoden**, | .4 |

## 1349 εἰκῇ eikēi

Het bijwoord *eikēi* betekent 'zo maar'.

Gewoonlijk wordt *eikēi* gebruikt om aan te geven dat een bepaalde handeling als het ware in de lucht hangt of kant noch wal raakt; enerzijds treft men het bijvoorbeeld aan bij een afwezigheid van een geldige reden of aanleiding aangeven (bv. in Matt.5:22: 'zonder reden' kwaad zijn), anderzijds bij een afwezigheid van een haalbaar doel of gevolg (bv. in Gal.4:11: zich 'tevergeefs' inspannen).

Vergelijk het niet in het NT voorkomende werkwoord *eikazō* 'gissen, raden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰκῇ | eikēi | zo maar |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:22 | SV Doch Ik zeg u: Zo wie **ten onrechte** op zijn broeder toornig is, | ° |
| Rom. | 13:4 | want zij draagt het zwaard niet **tevergeefs**; | |
| 1Cor. | 15:2 | tenzij gij **tevergeefs** tot geloof zoudt gekomen zijn. | |
| Gal. | 3:4 | Was het dan **tevergeefs**, dat gij zoveel hebt ondervonden? | |
| | | Ware het slechts **tevergeefs**! | |
| | 4:11 | Ik vrees, dat ik mij wellicht **tevergeefs** voor u ingespannen heb. | |
| Col. | 2:18 | **zonder reden** opgeblazen door zijn vleselijk denken, | |

## 1350 εἴκοσι eikosi

Het telwoord *eikosi* betekent 'twintig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἴκοσι | eikosi | twintig |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 14:31 | die met **twintig**duizend tegen hem optrekt? |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 6:19 | Toen zij dan vijfen**twintig** of dertig stadiën hadden geroeid, |
| Hand. | 1:15 | en er was een groep van ongeveer honderd **twintig** personen bijeen |
| | 27:28 | En zij peilden met het lood **twintig** vadem |
| Openb. | 4:4 | En rondom de troon waren vieren**twintig** tronen, en op die tronen waren vieren**twintig** oudsten gezeten, |
| | 4:10 | zullen de vieren**twintig** oudsten zich nederwerpen voor Hem, |
| | 5:8 | wierpen de vier dieren en de vieren**twintig** oudsten zich voor het Lam neder, |
| | 11:16 | En de vieren**twintig** oudsten ... wierpen zich op hun aangezicht |
| | 19:4 | En de vieren**twintig** oudsten en de vier dieren wierpen zich neder |

## 1350II εἰκοσιπέντε eikosipente

Het telwoord *eikosipente* betekent 'vijfentwintig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰκοσιπέντε | eikosipente | vijfentwintig |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 6:19 | Toen zij dan **vijfentwintig** of dertig stadiën hadden geroeid, |

## 1350III εἰκοσιτέσσαρες eikositessares

Het telwoord *eikositessares* betekent 'vierentwintig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰκοσιτέσσαρες | eikositessares | vierentwintig (1 m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Openb. | 5:8 | wierpen de vier dieren en de **vierentwintig** oudsten zich voor het Lam neder, |
| | 5:14 | SV En de **vier en twintig** ouderlingen vielen neer, en aanbaden Hem, |

## 1350IV εἰκοσιτρεῖς eikositreis

Het telwoord *eikositreis* betekent 'drieëntwintig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰκοσιτρεῖς | eikositreis | drieëntwintig (1/4 m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 10:8 | en er vielen op één dag **drieëntwintig**duizend. |

## 1351 εἴκω eikō

Het werkwoord *eikō* betekent 'wijken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἴξαμεν | eixamen | wij zijn geweken (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Gal. | 2:5 | **Wij zijn** voor hen geen ogenblik gedwee **uit de weg gegaan**. |

| **1353** | **εἰκών** | **eikōn** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eikōn* betekent (1) '(gelijkende) afbeelding, beeld', en (2) '(even)beeld, afspiegeling'.

In letterlijke zin wordt het gebruikt voor de afbeelding van iemand of iets, hetzij geschilderd, hetzij gebeeldhouwd of in reliëf. Zo vinden we het als aanduiding voor de beeldenaar, de afbeelding van de keizer op een muntstuk (zie Matt.22:20). In Openbaring lezen we over het beeld van het beest, dat we ons moeten voorstellen als een standbeeld (zie Openb.13:14-15), wellicht te vergelijken met het beeld van Nebukadnezar uit Dan.3, waarvoor de Septuaginta hetzelfde Griekse woord heeft.

In overdrachtelijke zin treffen we het woord aan voor iets dat naar een voorbeeld gemaakt is en daarmee overeenkomt. Zo is de mens het evenbeeld van God (zie 1Cor.11:7), een verwijzing naar de schepping (zie Gen.1:26-27). In het bijzonder is Christus het beeld van God, Die Zelf onzichtbaar genoemd wordt (zie Col.1:15 en 2Cor.4:4), d.w.z. Hij is de manifestatie, het zichtbare evenbeeld, de afspiegeling van de Vader. Naar dat beeld zal de mens veranderd worden (zie 2Cor.3:18, en vgl. Rom.8:29); zoals hij eerst het beeld van de aardse – Adam – gedragen heeft, zal hij ook het beeld van de hemelse – Christus – dragen, in de opstanding (zie 1Cor.15:45-49). In Rom.1:23 gaat het om het evenbeeld van vergankelijke mensen en dieren, waarvan dwazen een kopie (in het Grieks *3151 homoiōma*) hebben gemaakt, terwijl ze de heerlijkheid van de onvergankelijke God daarvoor prijsgegeven hebben. In Hebr.10:1 staat het woord als 'afbeelding' van de werkelijkheid tegenover de 'schaduw' (zie *4033 skia*) van de vergankelijke dingen.

Vergelijk *1682II eoika* 'lijken (op)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰκών | eikōn | beeld (1) |
| .2 | εἰκόνα | eikona | beeld (4) |
| .3 | εἰκόνος | eikonos | beeld (2) |
| .4 | εἰκόνι | eikoni | beeld (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:20 | En Hij zeide tot hen: Wiens **beeldenaar** en opschrift is dit? | .1 |
| Marc. | 12:16 | En Hij zeide tot hen: Wiens **beeldenaar** en opschrift is dit? | .1 |
| Luc. | 20:24 | Toont Mij een schelling; wiens **beeldenaar** en opschrift draagt hij? | .2 |
| Rom. | 1:23 | hetgeen gelijkt op het **beeld** van een vergankelijk mens, van vogels, | .3 |
| | 8:29 | tot gelijkvormigheid aan het **beeld** zijns Zoons, | .3 |
| 1Cor. | 11:7 | hij is het **beeld** en de heerlijkheid Gods, | .1 |
| | 15:49 | En gelijk wij het **beeld** van de stoffelijke gedragen hebben, | .2 |
| | | zo zullen wij het **beeld** van de hemelse dragen. | .2 |
| 2Cor. | 3:18 | En wij allen ... veranderen naar hetzelfde **beeld** | .2 |
| | 4:4 | het evangelie der heerlijkheid van Christus, die het **beeld** Gods is. | .1 |
| Col. | 1:15 | Hij is het **beeld** van de onzichtbare God, | .1 |
| | 3:10 | die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het **beeld** van zijn Schepper, | .2 |
| Hebr. | 10:1 | niet de **gestalte** dier dingen zelf, | .2 |
| Openb. | 13:14 | het zegt tot hen, die op de aarde wonen, dat zij een **beeld** moeten maken | .2 |
| | 13:15 | hem werd gegeven om aan het **beeld** van het beest een geest te schenken, | .4 |
| | | zodat het **beeld** van het beest ook zou spreken, en maken | .1 |
| | | dat allen, die het **beeld** van het beest niet aanbaden, gedood werden. | .2/.4 |
| | 14:9 | Indien iemand het beest en zijn **beeld** aanbidt | .2 |

| | | |
|---|---|---|
| 14:11 | en zij hebben geen rust, ..., die het beest en zijn **beeld** aanbidden, | .2 |
| 15:2 | ik zag ... de overwinnaars van het beest en van zijn **beeld** | .3 |
| 16:2 | die het merkteken van het beest hadden en die zijn **beeld** aanbaden. | .4 |
| 19:20 | waardoor hij hen verleidde, ... die zijn **beeld** aanbaden; | .4 |
| 20:4 | en die noch het beest noch zijn **beeld** hadden aangebeden | .2 |

## 1354 εἰλικρίνεια eilikrineia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) betekent 'zuiverheid'.

De zuiverheid die door dit woord wordt aangegeven is in het NT een 'zuiverheid van bedoelingen'. In 2Cor.1:12 beschrijft Paulus hoe hij en zijn medearbeiders in heiligheid en zuiverheid Gods – d.w.z. die bij God behoort, van Hem afkomstig is – met de Corinthiërs zijn omgegaan.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰλικρινείας | eilikrineias | zuiverheid (2 ev – 4 mv) |
| .2 | εἰλικρινείᾳ | eilikrineiāi | zuiverheid (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 5:8 | maar met het ongezuurde brood van **reinheid** en waarheid. | .1 |
| 2Cor. | 1:12 | in heiligheid en **reinheid** Gods, niet in vleselijke wijsheid, | .2 |
| | 2:17 | wij spreken in Christus uit **zuivere bedoelingen**, ja, op gezag van God | .1 |

## 1355 εἰλικρινής eilikrinēs

Het bijvoeglijk naamwoord *eilikrinēs* betekent 'zuiver'.

Dit woord en zijn afleiding *1354 eilikrineia* worden in het NT alleen gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'zuiver van bedoelingen'. Vandaar dat we ook de vertaling 'oprecht' aantreffen.

Woorden met een vergelijkbare betekenis zijn *43 hagnos* 'rein', *159 akeraios* 'onbedorven', *252 amiantos* 'onbezoedeld', *265 amōmos* 'onberispelijk', *712 aspilos* 'vlekkeloos', en *2228 katharos* 'zuiver, rein'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰλικρινεῖς | eilikrineis | zuiver (1/4 mv m/v) |
| .2 | εἰλικρινῆ | eilikrinē | zuiver (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 1:10 | Dan zult gij **rein** en onberispelijk zijn tegen de dag van Christus, | .1 |
| 2Petr. | 3:1 | in beide tracht ik uw **zuiver** besef door herinnering wakker te houden, | .2 |

## 1356 εἱλίσσω heilissō

Het werkwoord *heilissō* – ook wel gespeld als *helissō* (zie woord *1506*) – betekent 'een of meer bochten laten maken, (veelvuldig) laten wenden, ronddraaien, laten kronkelen, rollen'.

In het algemeen heeft *heilissō* te maken met een veelvoud van bochten of draaiingen, bijvoorbeeld een kronkelende lijn (zoals van een rivier die door het landschap slingert) of een spiraalvorm (zoals bij het 'oprollen' van een kleed, of van een draad rond een stokje). Wat Openb.6:14 betreft: we moeten hier niet zozeer denken aan het 'oprollen' van een boekrol als wel aan het

verder 'rollen' naar een nieuwe 'bladzij' in de boekrol, waarbij de oude passage weggerold wordt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰλισσόμενον | heilissomenon | opgerold wordend (4 ev m: med – 1/4 ev o: med) |

Openb. 6:14 En de hemel week terug als een boekrol, **die wordt opgerold.**

## 1357 εἰμί eimi

Het werkwoord *eimi* betekent 'zijn'.

Over het algemeen komt *eimi* qua betekenis overeen met het Nederlandse 'zijn': het koppelt twee elementen aan elkaar – het onderwerp en datgene wat geldig is voor wat het onderwerp betreft – en situeert het geheel in heden, verleden of toekomst, bv.: Ik 'ben' zachtmoedig (Matt.11:29), U 'bent' de Messias (Matt.16:16), de wetgeleerden 'waren' gekomen (Luc.5:17), zij 'waren' in Antiochië (Hand.13:1), uw hart 'zal zijn' waar uw schat is (Matt.6:21), jullie 'zullen zijn' gehaat (Matt.24:9).

Nu is het zo dat bij de werkwoordelijke vormen van het Griekse werkwoord al gegevens inbegrepen zijn betreffende persoon en getal: hierdoor is het niet altijd nodig een onderwerp buiten de werkwoordsvorm te vermelden: de ene vorm *eimi* betekent al 'ik ben'. Wanneer het echter gaat om een identificatie, moet het onderwerp wel apart genoemd worden. Vergelijk: *eimi praüs* 'Ik ben zachtmoedig' (Matt.11:29), maar *egō eimi Gabriēl* 'ik ben Gabriël' (Luc.1:19).

Een verschil met het Nederlands is verder dat er in het Grieks geen equivalent nodig is voor de woordjes 'er', 'het' of 'dat' in zinnetjes als 'ik ben er', 'ik ben het' en 'dat ben ik': het Griekse *egō eimi* zonder meer kan men dus opvatten als 'ik ben er, ik besta' (vgl. Joh.8:58) of 'ik ben het' (vgl. Joh.6:20) of 'dat ben ik' (vgl. Joh.18:5).

In bepaalde gevallen kunnen we *eimi* opvatten in de zin van 'betekenen, willen zeggen', bv. in Hand.2:12: wat wil dat 'zijn'? (d.w.z.: wat heeft dat te 'betekenen'?), of in Rom.7:18: er woont geen goeds in mij, dat 'is' in mijn vlees (d.w.z.: er woont geen goeds in mij, dat 'wil zeggen' in mijn vlees), of in Marc.3:17: Boanerges, wat 'is' zonen van de donder.

In 1Tim.4:15 wordt *eimi en* 'zijn in' gebruikt in de zin van 'bezig zijn met, zich verdiepen in'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰμί | eimi | ik ben |
| .2 | εἶ | ei | jij bent |
| .3 | ἐστίν | estin | hij is |
| .4 | ἐσμέν | esmen | wij zijn |
| .5 | ἐστέ | este | jullie zijn |
| .6 | εἰσίν | eisin | zij zijn |
| .7 | ὦ | ō | (dat) ik ben |
| .8 | ἦς | ēis | (dat) jij bent |
| .9 | ᾖ | ēi | (dat) hij is |
| .10 | ὦμεν | ōmen | (dat) wij zijn |
| .11 | ἦτε | ēte | (jullie waren – (dat) jullie zijn |
| .12 | ὦσιν | ōsin | (dat) zij zijn |
| .13 | εἴης | eiēs | moge jij zijn |
| .14 | εἴη | eiē | moge hij zijn |
| .15 | ἴσθι | isthi | wees! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .16 | ἔστω | estō | hij moet zijn! |
| .17 | ἤτω | ētō | hij moet zijn! |
| .18 | ἔστωσαν | estōsan | zij moeten zijn! |
| .19 | εἶναι | einai | zijn |
| .20 | ὤν | ōn | zijnde (1 ev m) |
| .21 | ὄντα | onta | zijnde (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .22 | ὄντος | ontos | zijnde (2 ev m/o) |
| .23 | ὄντι | onti | zijnde (3 ev m/o) |
| .24 | ὄντες | ontes | zijnde (1 mv m) |
| .25 | ὄντας | ontas | zijnde (4 mv m) |
| .26 | ὄντων | ontōn | zijnde (2 mv m/o) |
| .27 | οὖσιν | ousin | zijnde (3 mv m/o) |
| .28 | οὖσα | ousa | zijnde (1 ev v) |
| .29 | οὖσαν | ousan | zijnde (4 ev v) |
| .30 | οὔσης | ousēs | zijnde (2 ev v) |
| .31 | οὔσῃ | ousēi | zijnde (3 ev v) |
| .32 | οὖσαι | ousai | zijnde (1 mv v) |
| .33 | οὐσῶν | ousōn | zijnde (2 mv v) |
| .34 | ὄντα | onta | zie 21 |
| .35 | ὄντος | ontos | zie 22 |
| .36 | ἤμην | ēmēn | ik was (med) |
| .37 | ἦς | ēs | jij was |
| .38 | ἦσθα | ēstha | jij was (med) |
| .39 | ἦν | ēn | ik was – hij was |
| .40 | ἦμεν | ēmen | wij waren |
| .41 | ἦτε | ēte | zie 11 |
| .42 | ἦσαν | ēsan | zij waren |
| .43 | ἔσομαι | esomai | ik zal zijn (med) |
| .44 | ἔσῃ | esēi | jij zult zijn (med) |
| .45 | ἔσται | estai | hij zal zijn (med) |
| .46 | ἐσόμεθα | esometha | wij zullen zijn (med) |
| .47 | ἔσεσθε | esesthe | jullie zullen zijn (med) |
| .48 | ἔσονται | esontai | zij zullen zijn (med) |
| .49 | ἔσεσθαι | esesthai | zullen zijn (med) |
| .50 | ἐσόμενον | esomenon | zullende zijn (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .[51] | ἤμεθα | ēmetha | wij waren (med) |
| .[52] | ὄν | on | zijnde (1/4 ev o) |

## 1357II εἴπερ eiper

Het voegwoord *eiper* betekent 'als ... inderdaad'.

Met *eiper* – eigenlijk een samenvoeging van *1337 ei* 'als' en *per* dat het voorafgaande woord benadrukt – wordt vaak een veronderstelling geïntroduceerd waarbij de spreker de juistheid van die veronderstelling uitdrukkelijk in het midden laat: 'als het dan inderdaad zo is (zoals gezegd wordt) dat ...', of korter: 'als ... inderdaad'.

| .1 | εἴπερ | eiper | als ... inderdaad |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 3:30 | **Indien** er **namelijk** één God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal |
| | 8:9 | Gij ... zijt ... in de Geest, **althans**, **indien** de Geest Gods in u woont. |
| | 8:17 | **immers**, **indien** wij delen in zijn lijden, |
| 1Cor. | 8:5 | **al** zijn er zogenaamde goden, hetzij in de hemel, hetzij op de aarde |
| | 15:15 | die Hij toch niet heeft opgewekt, **indien** er geen doden opgewekt worden. |
| 2Thess. | 1:6 | **indien** het **inderdaad** recht is bij God, ... verdrukking te vergelden, |
| 1Petr. | 2:3 | SV **Indien** gij **tenminste** gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is. |

## 1357III εἶπον eipon

Het werkwoord *eipon* betekent 'zeggen'.

Het valt op dat er van *eipon* alleen aoristusvormen zijn; de passieve vormen van *errethē* of *errēthē* ('het is gezegd') die hier ook bij *eipon* vermeld worden, hebben eveneens een momentaan aspect. Statische en toekomende vormen vindt men vermeld onder *1865 ereō* 'zullen zeggen'; voor duratieve vormen zie *2673 legō* 'zeggen'.

Vergelijk *1850 epos* 'woord'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἶπον | eipon | ik heb gezegd (aor) – zij hebben gezegd (aor) – zeg! (aor) |
| .2 | εἶπεν | eipen | hij heeft gezegd (aor) |
| .3 | εἶπον | eipon | zie 1 |
| .4 | εἴπω | eipō | (dat) ik zeg (aor) |
| .5 | εἴπῃς | eipēis | (dat) jij zegt (aor) |
| .6 | εἴπῃ | eipēi | (dat) hij zegt (aor) |
| .7 | εἴπωμεν | eipōmen | (dat) wij zeggen (aor) |
| .8 | εἴπητε | eipēte | (dat) jullie zeggen (aor) |
| .9 | εἴπωσιν | eipōsin | (dat) zij zeggen (aor) |
| .10 | εἰπέ | eipe | zeg! (aor) |
| .11 | εἰπεῖν | eipein | zeggen (aor) |
| .12 | εἰπών | eipōn | zeggend (1 ev m; aor) |
| .13 | εἰπόντα | eiponta | zeggend (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .14 | εἰπόντος | eipontos | zeggend (2 ev m/o; aor) |
| .15 | εἰπόντι | eiponti | zeggend (3 ev m/o; aor) |
| .16 | εἰπόντες | eipontes | zeggend (1 mv m; aor) |
| .17 | εἰποῦσα | eipousa | zeggend (1 ev v; aor) |
| .18 | εἶπα | eipa | ik heb gezegd (aor) |
| .19 | εἴπας | eipas | zeggend (1 ev m; aor) |
| .20 | εἴπατε | eipate | jullie hebben gezegd (aor) – zegt! (aor) |
| .21 | εἰπάτω | eipatō | hij moet zeggen! (aor) |
| .22 | εἴπατε | eipate | zie 20 |
| .23 | εἰπάτωσαν | eipatōsan | zij moeten zeggen! (aor) |
| .24 | ἐρρέθη | errethē | het is gezegd (aor pass) |
| .25 | ἐρρήθη | errēthē | het is gezegd (aor pass) |
| .26 | ἐρρήθησαν | errēthēsan | zij zijn gezegd (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .27 | ῥηθείς | rhētheis | gezegd (1 ev m; aor pass) |
| .28 | ῥηθέν | rhēthen | gezegd (1/4 ev o; aor pass) |
| .29 | ῥηθέν | rhēthen | zie 28 |
| .[30] | εἰπόν | eipon | zeg! (aor) – zeggend (1/4 ev o; aor) |
| .[31] | ἐρρέθησαν | errethēsan | zij zijn gezegd (aor pass) |
| .[32] | εἴπας | eipas | zeggend (1 ev m; aor) |

## 1357IV εἴπως eipōs

Het voegwoord *eipōs* betekent '(om te zien) of op de een of andere manier, (om te zien) of misschien'.

Eigenlijk is *eipōs* een samenvoeging van *1337 ei* 'als', dat in bepaalde contexten ook wel met '(om te zien) of' vertaald kan worden, en *3913 pōs* 'op de een of andere manier'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἴπως | eipōs | of misschien |

Rom. 1:10 biddende, **of** mij eindelijk ... eens een weg gebaand moge worden

## 1358 εἰρηνεύω eirēneuō

Het werkwoord *eirēneuō* betekent 'vrede houden, in vrede leven'.

Vergelijk *1359 eirēnē* 'vrede'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰρηνεύετε | eirēneuete | jullie houden vrede – houdt vrede! |
| .2 | εἰρηνεύοντες | eirēneuontes | vrede houdend (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:50 | Hebt zout in uzelf en **houdt vrede** onder elkander. | .1 |
| Rom. | 12:18 | Houdt zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, vrede met alle mensen.<br>letterlijk: **Vrede houdend** ... met alle mensen. | .2 |
| 2Cor. | 13:11 | **houdt vrede**, en de God der liefde en des vredes zal met u zijn. | .1 |
| 1Thess. | 5:13 | **Houdt vrede** onder elkander. | .1 |

## 1359 εἰρήνη eirēnē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eirēnē* betekent 'vrede'.

Wanneer het om vrede gaat zijn wij geneigd allereerst te denken aan de afwezigheid van oorlog of tweedracht. Dat is inderdaad de grondbetekenis van het Griekse woord, en in het NT wordt het inderdaad een paar maal in deze nauwere betekenis gebruikt (bv. Luc.14:32, Jac.3:18).

Meestal echter komt het voor in een zin die nauw aansluit bij het Hebreeuwse *sjalōm*, dat in de eerste plaats een 'volledige of gave toestand' aangeeft, en pas in tweede, afgeleide instantie 'vrede (tegenover oorlog)'. Dat wil niet zeggen dat in het woordgebruik van het NT de tegenstelling met oorlog afwezig is: zo gaat het in Hand.9:31 over vrede (in de gemeente) tegenover vervolging, in Hand.7:26 over vrede (tussen landgenoten) tegenover twist, en in Rom.5:1-10

over vrede (met God) tegenover vijandschap. Maar het is wel zo dat het woord gebruikt wordt op een manier die daarbovenuit stijgt. De sleutel tot het begrip 'vrede' in het NT vinden we vooral in twee teksten: ten eerste in Joh.14:27, waar Jezus zegt dat de vrede die Hij geeft niet is zoals de wereld die geeft, en ten tweede in Fil.4:7, waar Paulus het heeft over de vrede van God – d.i. die bij Hem behoort en van Hem afkomstig is – die alle verstand te boven gaat. Daarom heet God ook 'de God des vredes' (bv. 1Thess.5:23), en wordt Jezus met een vorm van personificatie 'onze vrede' genoemd (zie Ef.2:14). Deze vrede, die een kenmerk is van het Koninkrijk van God (zie Rom.14:17), sluit wanorde uit (zie 1Cor.14:33), en verenigt daar waar eerst een tussenmuur was (zie Ef.2:14-15, en vgl. 4:3). Deze vrede wordt als Evangelie verkondigd sinds Jezus' komst (zie Ef.2:17, en vgl. Luc.2:15), vandaar ook de uitdrukking 'evangelie des vredes' (zie Ef.6:15).

Het woord *eirēnē* wordt zowel voor het aspect van rust en veiligheid ten opzichte van de omgeving gebruikt (bv. Hand.9:31 over de gemeente, en 16:36 over afzonderlijke personen), als voor het aspect van onderlinge rust (bv. Rom.14:17-19 in het koninkrijk van God, en 1Cor.7:15 in het huwelijk) en van vrede in het hart (bv. Col.3:15). Vrede is in bijzondere zin met de Heilige Geest verbonden, zoals bijvoorbeeld blijkt uit Rom.8:6 (vgl. 14:17), en maakt dan ook deel uit van de negenvoudige 'vrucht van de Geest' (zie Gal.5:22). De gelovigen worden opgeroepen de vrede na te jagen (bv. 1Petr.3:11). Men wenst elkaar 'vrede' toe bij een begroeting (bv. Joh.20:19) of een afscheid (bv. Hand.15:33); zo lezen we ook dat mensen die door Jezus genezen zijn, soms weggestuurd worden met de woorden 'ga heen in vrede' (bv. Marc.5:34). Anders dan bij de enigszins afgezwakte formulering zoals die in de Oriënt nog steeds bestaat, krijgt men in het NT wel de indruk van een grotere diepgang (zie vooral Luc.10:5-6), die in het bijzonder aanwezig is aan het begin van vrijwel alle nieuwtestamentische brieven en de Openbaring aan Johannes, waar we meestal de combinatie aantreffen 'genade zij u en vrede van God', enz. (bv. Tit.1:4, Openb.1:4, en – anders – 2Joh.3; vgl. *4803 charis* 'genade'). Met wat meer variatie in de formulering vinden we de vredewens ook aan het einde van sommige brieven (bv. 1Petr.5:14), of soms al eerder (bv. Rom.15:33 vóór de persoonlijke groeten).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰρήνη | eirēnē | vrede (1) |
| .2 | εἰρήνην | eirēnēn | vrede (4) |
| .3 | εἰρήνης | eirēnēs | vrede (2) |
| .4 | εἰρήνῃ | eirēnēi | vrede (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 10:13 | en indien het huis het waard is, zo kome uw **vrede** daarover; | .1 |
| | | doch indien niet, zo kere uw **vrede** tot u terug. | .1 |
| | 10:34 | Meent niet, dat Ik gekomen ben om **vrede** te brengen op de aarde; | .2 |
| | | Ik ben niet gekomen om **vrede** te brengen, maar het zwaard. | .2 |
| Marc. | 5:34 | ga heen in **vrede** en wees genezen van uw kwaal. | .2 |
| Luc. | 1:79 | om onze voeten te richten op de weg des **vredes**. | .3 |
| | 2:14 | Ere zij God in den hoge, en **vrede** op aarde bij mensen des welbehagens. | .1 |
| | 2:29 | Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht gaan in **vrede**, naar uw woord, | .4 |
| | 7:50 | En Hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga heen in **vrede**! | .2 |
| | 8:48 | Dochter, uw geloof heeft u behouden, ga heen in **vrede**. | .2 |
| | 10:5 | Welk huis gij ook binnentreedt, zegt eerst: **Vrede** zij dezen huize. | .1 |
| | 10:6 | En indien daar een zoon des **vredes** is, | .3 |
| | | dan zal uw **vrede** op hem rusten. | .1 |
| | 11:21 | is zijn bezit in **veiligheid**. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 12:51 | Meent gij, dat Ik gekomen ben om **vrede** op aarde te brengen? | .2 |
| | 14:32 | dan zendt hij ... een gezantschap en vraagt om de vredesvoorwaarden. | .2 |
| | | letterlijk: dan zendt hij ... en vraagt om het tot **vrede** (dienende). | |
| | 19:38 | in de hemel **vrede** en ere in de hoogste hemelen. | .1 |
| | 19:42 | Och, of gij ook op deze dag verstond wat tot uw **vrede** dient; | .2 |
| | 24:36 | SV en zeide tot hen: **Vrede** zij ulieden! | .1° |
| Joh. | 14:27 | **Vrede** laat Ik u, | .2 |
| | | mijn **vrede** geef Ik u; niet gelijk de wereld die geeft, geef Ik hem u. | .2 |
| | 16:33 | Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij **vrede** hebt. | .2 |
| | 20:19 | kwam Jezus en stond in hun midden en zeide tot hen: **Vrede** zij u! | .1 |
| | 20:21 | [Jezus] dan zeide nogmaals tot hen: **Vrede** zij u! | .1 |
| | 20:26 | en Hij stond in hun midden en zeide: **Vrede** zij u! | .1 |
| Hand. | 7:26 | en hij maande hen tot **vrede**, zeggende: Mannen, gij zijt broeders, | .2 |
| | 9:31 | De gemeente dan door geheel Judea, Galilea en Samaria had **vrede**; | .2 |
| | 10:36 | om **vrede** te verkondigen door Jezus Christus. Deze is aller Heer. | .2 |
| | 12:20 | en zij verzochten om **vrede**, | .2 |
| | 15:33 | werden zij door de broeders met de **vredegroet** gezonden | .3 |
| | 16:36 | vertrekt dan nu en gaat heen in **vrede**. | .4 |
| | 24:3 | Dat wij door uw toedoen grote **vrede** genieten | .3 |
| Rom. | 1:7 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 2:10 | maar heerlijkheid, eer en **vrede** over ieder, die het goede werkt, | .1 |
| | 3:17 | en de weg des **vredes** kennen zij niet. | .3 |
| | 5:1 | Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben **vrede** met God | .2 |
| | 8:6 | maar de gezindheid van de Geest is leven en **vrede**. | .1 |
| | 10:15 | SV Hoe liefelijk zijn de voeten van hen, die **vrede** verkondigen, | .2° |
| | 14:17 | het Koninkrijk Gods bestaat ... in rechtvaardigheid, **vrede** en blijdschap, | .1 |
| | 14:19 | hetgeen de **vrede** en de onderlinge opbouwing bevordert. | .3 |
| | 15:13 | De God nu der hope vervulle u met louter vreugde en **vrede** in uw geloof, | .3 |
| | 15:33 | De God nu des **vredes** zij met u allen! Amen. | .3 |
| | 16:20 | De God nu des **vredes** zal weldra de satan onder uw voeten vertreden. | .3 |
| 1Cor. | 1:3 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 7:15 | tot **vrede** heeft God u geroepen. | .4 |
| | 14:33 | want God is geen God van wanorde, maar van **vrede**. | .3 |
| | 16:11 | laat niemand hem dan geringschatten. Maar helpt hem voort in **vrede**, | .4 |
| 2Cor. | 1:2 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 13:11 | houdt vrede, en de God der liefde en des **vredes** zal met u zijn. | .3 |
| Gal. | 1:3 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus, | .1 |
| | 5:22 | Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, **vrede**, lankmoedigheid, | .1 |
| | 6:16 | **vrede** en barmhartigheid kome over hen, en ook over het Israël Gods. | .1 |
| Ef. | 1:2 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 2:14 | Want Hij is onze **vrede**, die de twee één heeft gemaakt | .1 |
| | 2:15 | om in Zichzelf, **vrede** makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, | .2 |
| | 2:17 | En bij zijn komst heeft Hij **vrede** verkondigd aan u, die veraf waart, | .2 |
| | | en **vrede** aan hen, die dichtbij waren; | .2'' |
| | 4:3 | u te beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des **vredes**: | .3 |
| | 6:15 | geschoeid met de bereidvaardigheid van het evangelie des **vredes**; | .3 |
| | 6:23 | **Vrede** zij de broeders en liefde met geloof, van God, de Vader, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 1:2 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 4:7 | de **vrede** Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten ... behoeden | .1 |
| | 4:9 | breng dat in toepassing en de God des **vredes** zal met u zijn. | .3 |
| Col. | 1:2 | genade en **vrede** zij u van God, onze Vader. | .1 |
| | 3:15 | En de **vrede** van Christus ... regere in uw harten; en weest dankbaar. | .1 |
| 1Thess. | 1:1 | aan de gemeente der Tessalonicenzen ...: genade zij u en **vrede**! | .1 |
| | 5:3 | Terwijl zij zeggen: het is (alles) **vrede** en rust, | .1 |
| | 5:23 | En Hij, de God des **vredes**, heilige u geheel en al, | .3 |
| 2Thess. | 1:2 | genade zij u en **vrede** van God, de Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| | 3:16 | En Hij, de Here des **vredes**, | .3 |
| | | geve u de **vrede**, voortdurend, in elk opzicht. | .2 |
| 1Tim. | 1:2 | genade, barmhartigheid en **vrede** zij u van God, de Vader, | .1 |
| 2Tim. | 1:2 | genade, barmhartigheid en **vrede** zij u van God, de Vader, | .1 |
| | 2:22 | en jaag naar gerechtigheid, naar trouw, naar liefde en **vrede** | .2 |
| Tit. | 1:4 | genade zij u en **vrede** van God, de Vader, en van Christus Jezus, | .1 |
| Filem. | 3 | genade zij u en **vrede** van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus. | .1 |
| Hebr. | 7:2 | koning van Salem, dat is: koning des **vredes**; | .3 |
| | 11:31 | daar zij de verspieders met **vrede** had opgenomen. | .3 |
| | 12:14 | Jaagt naar **vrede** met allen en naar de heiliging, | .2 |
| | 13:20 | De God nu des **vredes** ... (21) bevestige u in alle goed, | .3 |
| Jac. | 2:16 | Gaat heen in **vrede**, houdt u warm en eet goed, | .4 |
| | 3:18 | Maar gerechtigheid is een vrucht, die in **vrede** wordt gezaaid | .4 |
| | | voor hen, die **vrede** stichten. | .2 |
| 1Petr. | 1:2 | genade en **vrede** worde u vermenigvuldigd. | .1 |
| | 3:11 | hij zoeke de **vrede** en jage die na, | .2 |
| | 5:14 | **Vrede** zij u allen, die in Christus zijt. | .1 |
| 2Petr. | 1:2 | genade en **vrede** worde u vermenigvuldigd door de kennis van God | .1 |
| | 3:14 | beijvert u ... onbevlekt en onberispelijk te blijken voor Hem in **vrede**, | .4 |
| 2Joh. | 3 | genade, barmhartigheid en **vrede** zal met ons zijn van God, de Vader, | .1 |
| 3Joh. | 15 | **Vrede** zij u! De vrienden groeten u. Groet de vrienden bij name. | .1 |
| Jud. | 2 | barmhartigheid, **vrede** en liefde worde u vermenigvuldigd. | .1 |
| Openb. | 1:4 | Johannes aan de zeven gemeenten in Asia: genade zij u en **vrede** | .1 |
| | 6:4 | hem, die erop zat, werd gegeven de **vrede** van de aarde weg te nemen, | .2 |

## 1360 εἰρηνικός eirēnikos

Het bijvoeglijk naamwoord *eirēnikos* betekent 'bij (het bewerken van) vrede horend, vreedzaam'.

Vergelijk *1359 eirēnē* 'vrede'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰρηνικόν | eirēnikon | vreedzaam (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .2 | εἰρηνική | eirēnikē | vreedzaam (1 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 12:11 | later brengt zij hun, die erdoor geoefend zijn, een **vreedzame** vrucht, | .1 |
| Jac. | 3:17 | Maar de wijsheid van boven is vooreerst rein, vervolgens **vreedzaam**, | .2 |

| **1361** | **εἰρηνοποιέω** | **eirēnopoieō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eirēnopoieō* betekent 'vrede maken, vrede stichten'.
Vergelijk *1359 eirēnē* 'vrede' en *3627 poieō* 'doen, maken'.

| .1 | εἰρηνοποιήσας | eirēnopoiēsas | vrede makend (1 ev m; aor) |
|---|---|---|---|

Col. 1:20 **vrede gemaakt hebbende** door het bloed zijns kruises,

| **1362** | **εἰρηνοποιός** | **eirēnopoios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eirēnopoios* betekent 'vredestichtend'.
In Matt.5:9 is *eirēnopoios* zelfstandig gebruikt: 'vredestichter'. Vergelijk voor de betekenis *1361 eirēnopoieō* 'vrede stichten'.

| .1 | εἰρηνοποιοί | eirēnopoioi | vredestichtend (1 mv m/v) |
|---|---|---|---|

Matt. 5:9 Zalig de **vredestichters**, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden.

| **1363** | **εἰς** | **eis** |
|---|---|---|

Het voorzetsel *eis* betekent 'naar, in de richting van, tot'.
In het algemeen kunnen we zeggen dat *eis* een doel of bestemming markeert. Afhankelijk van het soort doel of bestemming en van de context varieert de vertaling nogal. We geven hier slechts een aantal voorbeelden: zich 'naar' het graf begeven (Joh.20:3), 'naar' bed zijn (Luc.11:7), 'tot' één vlees zijn (Matt.19:5), iemand 'tot' een licht stellen (Hand.13:47), iets 'tot' gerechtigheid rekenen (Rom.4:3), 'in' de dorens zaaien (Matt.13:22), 'in' de armen nemen (Luc.2:28), 'in' duisternis veranderen (Hand.2:20), geloof 'in' de Here Jezus (Hand.20:21), 'in' tweeën scheuren (Matt.27:51), geld 'voor' een akker geven (Matt.27:10), goederen optasten 'voor' vele jaren (Luc.12:19), een inzameling 'voor' de heiligen (1Cor.16:1), 'op' het hoofd slaan (Matt.27:30), iets 'van' (d.w.z.: doelend op) iemand zeggen (Hand.2:25), iets 'onder' alle volken bekendmaken (Rom.16:26), iemand 'aan' verdrukking overgeven (Matt.24:9), 'tegen' de hemel zondigen (Luc.15:18), lankmoedig zijn 'jegens' iemand (2Petr.3:9).

| .1 | εἰς | eis | naar |
|---|---|---|---|

| **1364** | **εἷς** | **heis** |
|---|---|---|

Het telwoord *heis* betekent 'één'.
We treffen heis net als het Nederlandse 'één' zowel bijvoeglijk (bv. in Matt.5:18: 'één' jota) als zelfstandig aan (bv. in Matt.5:29: 'één' uwer leden).
Het valt op dat de betekenis van *heis* in bepaalde contexten in de richting van een onbepaald

lidwoord verschuift, bv. in Matt.8:19: 'een' schriftgeleerde; wanneer *heis* in deze onbepaalde zin zelfstandig voorkomt, vertaalt men ook wel met 'iemand' (bv. in Matt.19:16). In bepaalde gevallen kan men *heis* weergeven met 'in zijn eentje, alleen', bv. in Marc.2:7: Wie kan zonden vergeven dan God 'alleen'? Evenzo kan men ook het citaat uit Deut.6:5 in Marc.12:29 vertalen met: Hoor, Israël, de Here, onze God, is 'alleen' Here.

Een aantal eigenaardigheden en zegswijzen zijn verder nog: *heis* ... *heis* ... 'de een ... de ander ...' (bv. in Matt.20:21); *kat' hen hekaston* of *hen kat' hen* in de zin van zoiets als 'één voor één, stuk voor stuk' (bv. in Hand.21:19 en Openb.4:8); *apo mias* 'vanaf een gegeven moment, opeens' of – volgens anderen – 'eensgezind' (Luc.14:18); *mia sabbatōn* '(dag) één van de week', d.w.z.: 'de eerste dag van de week' (bv. in Matt.28:1).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἷς | heis | één (1 m) |
| .2 | ἕνα | hena | één (4 m) |
| .3 | ἑνός | henos | één (2 m/o) |
| .4 | ἑνί | heni | één (3 m/o) |
| .5 | μία | mia | één (1 v) |
| .6 | μίαν | mian | één (4 v) |
| .7 | μιᾶς | mias | één (2 v) |
| .8 | μιᾷ | miāi | één (3 v) |
| .9 | ἕν | hen | één (1/4 o) |
| .10 | ἑνός | henos | zie 3 |
| .11 | ἑνί | heni | zie 4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:18 | Eer de hemel en de aarde vergaat, zal er niet **één** jota | .9 |
| | | of **één** tittel vergaan van de wet, eer alles zal zijn geschied. | .5 |
| | 5:19 | Wie dan **één** van de kleinste dezer geboden ontbindt | .6 |
| | 5:29 | want het is beter voor u, dat **één** uwer leden verloren ga | .9 |
| | 5:30 | want het is beter voor u, dat **één** uwer leden verloren ga | .9 |
| | 5:36 | omdat gij niet **één** haar wit kunt maken of zwart. | .6 |
| | 5:41 | en zal iemand u voor **één** mijl pressen, ga er twee met hem. | .9 |
| | 6:24 | want hij zal òf de **ene** haten en de andere liefhebben, | .2 |
| | | òf zich aan de **ene** hechten en de andere minachten; | .3 |
| | 6:27 | Wie van u kan door bezorgd te zijn **één** el aan zijn lengte toevoegen? | .2 |
| | 6:29 | en Ik zeg u, dat zelfs Salomo ... niet bekleed was als **een** van deze. | .9 |
| | 8:19 | er kwam **een** schriftgeleerde tot Hem en zeide: Meester, ik zal U volgen, | .1 |
| | 9:18 | zie, **een** overste (der synagoge) kwam tot Hem en viel voor Hem neder, | .1 |
| | 10:29 | En niet **één** daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader. | .9 |
| | 10:42 | wie **één** van deze kleinen ... een beker koud water te drinken geeft, | .2 |
| | 12:11 | Maar Hij zeide tot hen: Wie zou er onder u zijn, die **één** schaap heeft | .9 |
| | 13:46 | Toen hij **een** kostbare parel gevonden had, ging hij heen | .2 |
| | 16:14 | anderen: Elia; weer anderen: Jeremia, of **één** der profeten. | .2 |
| | 17:4 | indien Gij het wilt, zal ik hier drie tenten opslaan, voor U **een**, | .6 |
| | | en voor Mozes **een**, | .6 |
| | | en voor Elia **een**. | .6 |
| | 18:5 | En een ieder, die zulk **een** kind ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij. | .9 |
| | 18:6 | die **één** dezer kleinen, die in Mij geloven, tot zonde verleidt, | .2 |
| | 18:10 | Ziet toe, dat gij niet **één** dezer kleinen veracht. | .3 |
| | 18:12 | en **één** ervan raakt verdwaald, | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 18:14 | dat **één** dezer kleinen verloren gaat. | .1/.9 |
| | 18:16 | Indien hij niet luistert, neem dan nog **een** of twee met u mede, | .2 |
| | 18:24 | werd **een** voor hem geleid, die tienduizend talenten schuldig was. | .1 °▾ |
| | 18:28 | Toen die slaaf wegging, trof hij **een** zijner medeslaven aan, | .2 |
| | 19:5 | en die twee zullen tot **één** vlees zijn. | .6 |
| | 19:6 | Zo zijn zij niet meer twee, maar **één** vlees. | .5 |
| | 19:16 | **iemand** kwam tot Hem en zeide: Meester, wat voor goed moet ik doen | .1 |
| | 19:17 | SV Wat noemt gij mij goed? Niemand is goed dan **Eén**, namelijk God. | .1 °° |
| | | Wat vraagt gij Mij naar het goede? **Eén** is de Goede. | .1 ▾▾ |
| | 20:12 | en zij zeiden: Deze laatsten hebben **één** uur gewerkt | .6 |
| | 20:13 | hij antwoordde **een** van hen en zeide: Vriend, ik doe u geen onrecht. | .4 °▾ |
| | 20:21 | Zeg, dat deze mijn twee zonen mogen zitten, **één** aan uw rechterzijde | .1 |
| | | en **één** aan uw linkerzijde in uw Koninkrijk. | .1 |
| | 21:19 | En daar Hij **een** vijgeboom aan de weg zag staan, ging Hij erheen, | .6 |
| | 21:24 | Jezus antwoordde en zeide tot hen: Ik zal u ook **een** vraag stellen | .2 |
| | 22:35 | en **één** van hen, een wetgeleerde, vroeg, om Hem te verzoeken: | .1 |
| | 23:8 | want **één** is uw Meester en gij zijt allen broeders. | .1 |
| | 23:9 | En gij zult op aarde niemand uw vader noemen, want **één** is uw Vader, | .1 |
| | 23:10 | Laat u ook geen leidslieden noemen, want **één** is uw Leidsman, | .1 °▾ |
| | 23:15 | want gij trekt zee en land rond, om **één** bekeerling te maken, | .2 |
| | 24:40 | Dan zullen er twee in het veld zijn, **één** zal aangenomen worden | .1 |
| | | en **één** achtergelaten worden; | .1 |
| | 24:41 | **één** zal aangenomen worden, | .5 |
| | | en **één** achtergelaten worden. | .5 |
| | 25:15 | En de een gaf hij vijf talenten, een ander twee, een derde **één**, | .9 |
| | 25:18 | Maar hij, die het **ene** talent ontvangen had, ging heen | .9 |
| | 25:24 | Nu kwam ook hij, die het **ene** talent ontvangen had, en zeide: Heer, | .9 |
| | 25:40 | in zoverre gij dit aan **één** van deze mijn minste broeders hebt gedaan, | .4 |
| | 25:45 | in zoverre gij dit aan **één** van deze minsten niet gedaan hebt, | .4 |
| | 26:14 | Toen ging **één** van de twaalven ... naar de overpriesters, | .1 |
| | 26:21 | zeide Hij: Voorwaar, Ik zeg u, dat **een** van u Mij verraden zal. | .1 |
| | 26:22 | begonnen zij, een voor een, tot Hem te zeggen: Ik ben het toch niet, | .1 ▾▾ |
| | | letterlijk: begonnen zij, **een** ieder, tot Hem te zeggen: ... | |
| | 26:40 | Waart gijlieden zo weinig bij machte **één** uur met Mij te waken? | .6 |
| | 26:47 | En terwijl Hij nog sprak, zie, daar was Judas, **één** van de twaalven, | .1 |
| | 26:51 | En zie, **één** van die bij Jezus waren, strekte zijn hand uit, | .1 |
| | 26:69 | Petrus zat buiten in de hof en er kwam **een** slavin naar hem toe, | .5 |
| | 27:14 | En Hij antwoordde hem op geen **enkele** vraag, | .9 |
| | 27:15 | Nu was de stadhouder bij elk feest gewoon **een** gevangene ... los te laten. | .2 |
| | 27:38 | Toen werden met Hem twee rovers gekruisigd, **één** aan zijn rechterzijde | .1 |
| | | en **één** aan zijn linkerzijde. | .1 |
| | 27:48 | En terstond liep **een** van hen toe en nam een spons, | .1 |
| | 28:1 | Laat na de sabbat, tegen het aanbreken van de **eerste** dag der week, | .6 |
| Marc. | 2:7 | Hij lastert God. Wie kan zonden vergeven dan God **alleen**? | .1 |
| | 4:8 | SV en **het ene** droeg dertig-, | .9 °° |
| | | en **het andere** zestig-, | .9 °° |
| | | en **het andere** honderdvoud. | .9 °° |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 4:20 | SV die het Woord horen en aannemen, en vruchten dragen, **het ene** dertig-, | .9°° |
| | | en **het andere** zestig-, | .9°° |
| | | en **het andere** honderdvoud. | .9°° |
| | 5:22 | En er kwam **een** van de oversten der synagoge, genaamd Jaïrus, | .1 |
| | 6:15 | weer anderen: Een profeet als **een** van de profeten. | .1 |
| | 8:14 | en behalve **één** brood hadden zij niets bij zich in het schip. | .2 |
| | 8:28 | en anderen: Elia; weer anderen: **Een** van de profeten. | .2/.1 |
| | 9:5 | laten wij drie tenten opslaan, voor U **een**, | .6 |
| | | en voor Mozes **een**, | .6 |
| | | en voor Elia **een**. | .6 |
| | 9:17 | **één** uit de schare antwoordde Hem: Meester, ik heb mijn zoon tot U gebracht, | .1 |
| | 9:37 | Wie **één** van zodanige kinderen ontvangt in mijn naam, die ontvangt Mij. | .9 |
| | 9:42 | wie **één** van deze kleinen, die geloven, tot zonde verleidt, | .2 |
| | 10:8 | (7) ... en die twee zullen tot **één** vlees zijn. | .6 |
| | | (8) Zo zijn zij niet meer twee, maar **één** vlees. | .5 |
| | 10:17 | En toen Hij op weg ging, liep **iemand** op Hem toe, | .1 |
| | 10:18 | Waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan God **alleen**. | .1 |
| | 10:21 | **Eén** ding ontbreekt u, ga heen, verkoop al wat gij hebt | .9 |
| | 10:37 | Zij zeiden tot Hem: Geef ons, dat wij **de één** aan uw rechterzijde | .1 |
| | | en **de andere** aan uw linkerzijde mogen zitten in uw heerlijkheid. | .1 |
| | 11:29 | Ik zal u **één** vraag stellen; geeft Mij daarop antwoord, | .2 |
| | 12:6 | Toen had hij nog **één** over, zijn geliefde zoon. | .2 |
| | 12:28 | **een** der schriftgeleerden ... hoorde, dat zij met elkander redetwistten, | .1 |
| | 12:29 | (30) Het eerste is: Hoor, Israël, de Here, onze God, de Here is **één**, | .1 |
| | 12:32 | Inderdaad, Meester, naar waarheid hebt Gij gezegd, dat Hij **één** is | .1 |
| | 12:42 | En er kwam **een** arme weduwe, die er twee koperstukjes in wierp, | .5 |
| | 13:1 | zeide **een** van zijn discipelen tot Hem: Meester, zie, welke stenen ...! | .1 |
| | 14:10 | En Judas Iskariot, die **een** van de twaalven was, ging heen | .1 |
| | 14:18 | zeide Jezus: Voorwaar, Ik zeg u, dat **een** van u Mij verraden zal: | .1 |
| | 14:19 | Zij begonnen bedroefd te worden en **één** | .1 |
| | | voor **één** tot Hem te zeggen: Ik toch niet? | .1 |
| | 14:20 | En Hij zeide tot hen: **Eén** van de twaalven, | .1 |
| | | die met Mij in de [**ene**] schotel indoopt. | .9▾ |
| | 14:37 | Simon, slaapt gij? Waart gij niet bij machte **één** uur te waken? | .6 |
| | 14:43 | terwijl Hij nog sprak, daar kwam Judas aan, **één** van de twaalven, | .1 |
| | 14:47 | **Een** van de omstanders trok zijn zwaard en hij trof de slaaf | .1 |
| | 14:51 | SV en **een** zeker jongeling volgde Hem, | .1° |
| | 14:66 | En terwijl Petrus beneden in de hof was, kwam daar **een** der slavinnen | .5 |
| | 15:6 | En bij elk feest liet hij hun **een** gevangene los, | .2 |
| | 15:27 | En met Hem kruisigden zij twee rovers, **één** aan zijn rechterzijde | .2 |
| | | en **één** aan zijn linkerzijde. | .2 |
| | 15:36 | SV En er liep **een**, en vulde een spons met edik, | .1°° |
| | 16:2 | En zeer vroeg op de **eerste** dag der week gingen zij naar het graf, | .7/.8 |
| Luc. | 4:40 | Hij legde ieder van hen afzonderlijk de handen op en genas hen. | .4 |
| | | letterlijk: Hij legde **een** ieder van hen de handen op ... | |
| | 5:3 | Hij ging in **één** van de schepen, dat van Simon, | .9 |
| | 5:12 | En het geschiedde, toen Hij in **een** van de steden was, | .8 |
| | 5:17 | En het geschiedde op **een** dier dagen, terwijl Hij bezig was te leren, | .8 |

| | | |
|---|---|---|
| 7:41 | De **een** was hem vijfhonderd schellingen schuldig, de ander vijftig. | .1 |
| 8:22 | En het geschiedde op **een** van die dagen, dat Hij in een schip ging | .8 |
| 9:8 | door anderen, dat **een** der oude profeten was opgestaan. | .1 |
| 9:33 | laten wij drie tenten opslaan, voor U **een**, | .6 |
| | en voor Mozes **een**, | .6°▾ |
| | en voor Elia **een**; want hij wist niet, wat hij zeide. | .6 |
| 10:42 | SV Maar **één ding** is nodig; | .3°° |
| | maar weinige zijn nodig of slechts **één**; | .3▾▾ |
| 11:46 | en zelf raakt gij die lasten niet met **één** uwer vingers aan. | .4 |
| 12:6 | en niet **één** van die is vergeten voor God. | .9 |
| 12:25 | Wie van u kan door bezorgd te zijn **een** el aan zijn lengte toevoegen? | .2° |
| 12:27 | dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als **een** van deze. | .9 |
| 12:52 | Want van nu aan zullen vijf in **één** huis verdeeld zijn, | .4°▾ |
| 13:10 | Hij was bezig te leren in **een** der synagogen op sabbat. | .8 |
| 14:18 | En zij begonnen zich allen op**eens** te verontschuldigen. | .7 |
| 15:4 | die honderd schapen heeft en er **één** van verliest, | .9°▾ |
| 15:7 | Ik zeg u, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over **één** zondaar, | .4 |
| 15:8 | die tien schellingen heeft, en er **één** verliest, | .6 |
| 15:10 | Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen Gods over **één** zondaar, | .4 |
| 15:15 | En hij trok er op uit en drong zich op aan **een** der burgers | .4 |
| 15:19 | stel mij gelijk met **een** uwer dagloners. | .2 |
| 15:26 | En hij riep **een** van de knechts tot zich en vroeg, wat er te doen was. | .2 |
| 16:5 | hij ontbood de schuldenaars van zijn heer één voor één bij zich. | .2 |
| | letterlijk: hij ontbood **een** ieder van de schuldenaars ... bij zich. | |
| 16:13 | want hij zal of de **ene** haten en de andere liefhebben, | .2 |
| | of zich aan de **ene** hechten en de andere minachten; | .3 |
| 16:17 | dan dat er van de wet **één** tittel zou vallen. | .6 |
| 17:2 | dan dat hij **één** van deze kleinen tot zonde verleidde. | .2°▾ |
| 17:15 | En **één** van hen keerde terug, toen hij zag, dat hij genezen was, | .1 |
| 17:22 | dat gij zult begeren **één** der dagen van de Zoon des mensen te zien | .6 |
| 17:34 | Ik zeg u, in die nacht zullen er twee in **één** bed zijn, | .7 |
| | de **een** zal aangenomen, de ander achtergelaten worden. | .1 |
| 17:35 | de **ene** zal aangenomen, de andere achtergelaten worden. | .5 |
| 17:36 | [ ... de **een** zal aangenomen, de ander achtergelaten worden.] | .1▾ |
| 18:10 | de **één** was een Farizeeër, de ander een tollenaar. | .1 |
| 18:19 | Waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan God **alleen**. | .1 |
| 18:22 | Toen Jezus dat hoorde, zeide Hij tot hem: Nog **één ding** komt gij te kort: | .9 |
| 20:1 | op **een** der dagen, waarop Hij het volk in de tempel leerde | .8 |
| 20:3 | Ik zal u ook **een** vraag stellen: Zegt Mij: | .2° |
| 22:47 | hij, die Judas genoemd werd, **één** van de twaalven, liep voor hen uit | .1 |
| 22:50 | En iemand van hen trof de slaaf van de hogepriester | .1 |
| | letterlijk: En **één** iemand van hen trof de slaaf van de hogepriester | |
| 22:59 | En ongeveer **een** uur later verzekerde een ander en zeide: Inderdaad, | .7 |
| 23:17 | [Want hij was verplicht hun op het feest **iemand** los te laten.] | .2° |
| 23:39 | **Eén** der gehangen misdadigers lasterde Hem: Zijt Gij niet de Christus? | .1 |
| 24:1 | maar op de **eerste** dag der week gingen zij ... naar het graf. | .8 |
| 24:18 | **Eén** dan van hen, genaamd Kleopas, antwoordde en zeide tot Hem: | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 1:3 | en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. | .9 |
| | | letterlijk: en zonder dit is niet **één** ding geworden, dat geworden is. | |
| | 1:41 | Andreas, de broeder van Simon Petrus, was **een** van de twee, | .1 |
| | 3:27 | Geen mens kan **iets** aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn. | .9** |
| | 6:8 | **Een** van zijn discipelen, Andreas, de broeder van Simon Petrus, zeide | .1 |
| | 6:9 | Hier is **een** jongen, die vijf gerstebroden en twee vissen heeft: | .9° |
| | 6:22 | dat daar geen ander scheepje was geweest dan **één**, | .9 |
| | 6:70 | Heb Ik niet u twaalven uitgekozen? En **een** van u is een duivel. | .1 |
| | 6:71 | want die zou Hem verraden, **één** uit de twaalven. | .1 |
| | 7:21 | **Een** werk heb Ik verricht en gij verwondert u allen. | .9 |
| | 7:50 | Nikodemus, die vroeger tot Hem was gekomen, **een** van hen, zeide | .1 |
| | 8:9 | Maar toen zij dit hoorden, gingen zij **één** | .1° |
| | | voor **één** weg, te beginnen bij de oudsten, | .1° |
| | 8:41 | Wij zijn niet uit hoererij geboren, wij hebben **één** Vader, God. | .2 |
| | 9:25 | **één** ding weet ik, dat ik, die blind was, nu zien kan. | .9 |
| | 10:16 | en zij zullen naar mijn stem horen en het zal worden **één** kudde, | .5 |
| | | **één** herder. | .1 |
| | 10:30 | Ik en de Vader zijn **één**. | .9 |
| | 11:49 | **één** van hen, Kajafas, de hogepriester van dat jaar, | .1 |
| | 11:50 | en gij beseft niet, dat het in uw belang is, dat **één** mens sterft | .1 |
| | 11:52 | maar om ook de verstrooide kinderen Gods bij**een** te vergaderen. | .9 |
| | 12:2 | en Lazarus was **één** van hen, die met Hem aan tafel waren. | .1 |
| | 12:4 | Judas Iskariot, **één** van zijn discipelen, die Hem verraden zou, | .1 |
| | 13:21 | Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: **één** van u zal Mij verraden. | .1 |
| | 13:23 | **Eén** van de discipelen, dien Jezus liefhad, lag aan de boezem van Jezus; | .1 |
| | 17:11 | Heilige Vader, bewaar hen in uw naam, ...., dat zij **één** zijn zoals Wij. | .9 |
| | 17:21 | opdat zij allen **één** zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, | .9 |
| | | SV dat ook zij in Ons **één** zijn; | .9° |
| | 17:22 | opdat zij **één** zijn, | .9 |
| | | gelijk Wij **één** zijn: | .9 |
| | 17:23 | Ik in hen en Gij in Mij, dat zij volmaakt zijn tot **één**, | .9 |
| | 18:14 | Het is nuttig, dat **één** mens sterft ten behoeve van het volk. | .2 |
| | 18:22 | gaf **een** van de dienaars, die erbij stond, Jezus een slag | .1 |
| | 18:26 | **Een** der slaven ... zeide: Zag ik u niet in de hof met Hem? | .1 |
| | 18:39 | Maar bij u bestaat het gebruik, dat ik u op Pascha **iemand** loslaat: | .2 |
| | 19:34 | maar **een** van de soldaten stak met een speer in zijn zijde | .1 |
| | 20:1 | En op de **eerste** dag der week ging Maria ... naar het graf | .8 |
| | 20:7 | opgerold, terzijde op **een andere** plaats. | .2 |
| | 20:12 | en zij zag twee engelen zitten, ...., **een** aan het hoofdeinde | .2 |
| | | en **een** aan het voeteneinde, waar het lichaam van Jezus gelegen had. | .2 |
| | 20:19 | Toen het dan avond was op die **eerste** dag der week | .8 |
| | 20:24 | En Tomas, **een** der twaalven, genaamd Didymus, was niet met hen, | .1 |
| | 21:25 | indien deze één voor **één** beschreven werden, | .9 |
| Hand. | 1:22 | (21) Er moet ... (22) ... **één** van hen met ons getuige worden | .2 |
| | 1:24 | Wijs Gij, Here, die aller harten kent, **die ene** aan, | .2 |
| | 2:3 | en het zette zich op ieder van hen; | .2 |
| | | letterlijk: en het zette zich op **een** ieder van hen; | |
| | 2:6 | want **een** ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:32 | En de menigte ... was **één** van hart en ziel, | .5 |
| | | en ook niet **één** zeide, dat iets ... zijn persoonlijk eigendom was, | .1 |
| | 11:28 | en **één** uit hen, genaamd Agabus, stond op | .1 |
| | 12:10 | En buiten gekomen, gingen zij **één** straat ver | .6 |
| | 17:26 | Hij heeft uit **één enkele** het gehele menselijke geslacht gemaakt | .10 |
| | 17:27 | hoewel Hij niet ver is van **een** ieder van ons. | .3 |
| | 19:34 | ging er **één** geroep van allen op, wel twee uren lang: | .5 |
| | 20:7 | En toen wij op de **eerste** dag der week samengekomen waren | .8 |
| | 20:31 | ieder afzonderlijk onder tranen terecht te wijzen. | .2 |
| | | letterlijk: **een** ieder onder tranen terecht te wijzen. | |
| | 21:7 | kwamen wij ... aan, begroetten de broeders en bleven **één** dag | .6 |
| | 21:19 | verhaalde hij in bijzonderheden, wat God ... had verricht. | .9 |
| | | letterlijk: verhaalde hij per **stuk** afzonderlijk, wat God had verricht. | |
| | 21:26 | totdat voor ieder hunner het offer gebracht was. | .3 |
| | | letterlijk: totdat voor **een** ieder hunner het offer gebracht was. | |
| | 23:6 | daar Paulus wist, dat het **ene** deel behoorde tot de Sadduceeën | .9 |
| | 23:17 | En Paulus riep **een** van de hoofdlieden en zeide: Breng deze jongeman | .2 |
| | 24:21 | of het moest zijn dit **ene** woord, dat ik ... uitriep: | .7 |
| | 28:13 | toen na **één** dag de wind zuid werd, kwamen wij reeds de tweede ... aan. | .6 |
| | 28:25 | nadat Paulus dit **ene** woord gesproken had: | .9 |
| Rom. | 3:10 | gelijk geschreven staat: Niemand is rechtvaardig, ook niet **één**, | .1 |
| | 3:12 | er is niemand, die doet wat goed is, zelfs niet **één**. | .3 |
| | 3:30 | Indien er namelijk **één** God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal | .1 |
| | 5:12 | gelijk door **één** mens de zonde de wereld is binnengekomen | .3 |
| | 5:15 | indien door de overtreding van die **ene** zeer velen gestorven zijn, | .3 |
| | | ... de gave, bestaande in de genade van de **ene** mens, Jezus Christus, | .3 |
| | 5:16 | En het is met het geschenk niet zo als door het zondigen van **één**; | .3 |
| | | want het oordeel leidde van **één** overtreding tot veroordeling, | .3 |
| | 5:17 | Want, indien door de overtreding van de **ene** | .3 |
| | | de dood als koning is gaan heersen door die **ene**, | .3 |
| | | veel meer zullen zij ... leven en als koningen heersen door de **ene**, | .3 |
| | 5:18 | gelijk het door **één** daad ... tot veroordeling gekomen is, | .10 |
| | | zo komt het ook door **één** daad ... tot rechtvaardiging ten leven. | .10 |
| | 5:19 | door de ongehoorzaamheid van **één** mens ..., | .3 |
| | | ... door de gehoorzaamheid van **één** | .3 |
| | 9:10 | Maar dit niet alleen; daar is ook Rebekka, bevrucht van **één** man, | .3 |
| | 12:4 | gelijk wij in **één** lichaam vele leden hebben, | .11 |
| | 12:5 | zo zijn wij, hoewel velen, **één** lichaam in Christus, | .9 |
| | | maar ieder afzonderlijk leden ten opzichte van elkander. | .1 |
| | | letterlijk: maar **een** ieder afzonderlijk leden ten opzichte van elkander. | |
| | 15:6 | opdat gij eendrachtig uit **één** mond ... moogt verheerlijken. | .11 |
| 1Cor. | 3:8 | Wie plant en wie begiet, staan **gelijk**; | .9 |
| | 4:6 | opdat niet **iemand uwer** zich | .1 |
| | | vóór de **een** en tegen de ander opblaze. | .3 |
| | 6:5 | SV Is er dan alzo onder u geen, die wijs is, ook niet **één**, | .1 °° |
| | 6:16 | dat wie zich aan een hoer hecht, **één** lichaam (met haar) is? | .9 |
| | | Want, zegt Hij, die twee zullen tot **één** vlees zijn. | .6 |
| | 6:17 | Maar die zich aan de Here hecht, is **één** geest (met Hem). | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 8:4 | dat er geen afgod in de wereld bestaat en dat er geen God is dan **Eén**. | .1 |
| | 8:6 | nochtans is er maar **één** God, de Vader, uit wie alle dingen zijn | .1 |
| | | en tot wie wij zijn, en **één** Here, Jezus Christus, | .1 |
| | 9:24 | dat slechts **één** de prijs kan ontvangen? | .1 |
| | 10:8 | en er vielen op **één** dag drieëntwintigduizend. | .8 |
| | 10:17 | Omdat het **één** brood is, | .1 |
| | | zijn wij, hoe velen ook, **één** lichaam; | .9 |
| | | wij hebben immers allen deel aan het **ene** brood. | .3 |
| | 11:5 | want zij staat gelijk met **ene**, die kaalgeschoren is. | .9 |
| | 12:9 | en aan de ander gaven van genezingen door die **ene** Geest; | .11 |
| | 12:11 | Doch dit alles werkt **een** en dezelfde Geest. | .9 |
| | 12:12 | Want gelijk het lichaam **één** is en vele leden heeft, | .9 |
| | | SV en al de leden van dit **ene** lichaam, vele zijnde, | .3 |
| | | **één** lichaam vormen, zo ook Christus; | .9 |
| | 12:13 | Want door **één** Geest zijn wij allen | .11 |
| | | tot **één** lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, ..., | .9 |
| | | en allen zijn wij met **één** Geest gedrenkt. | .9 |
| | 12:14 | het lichaam bestaat toch ook niet uit **een** lid, maar uit vele leden. | .9 |
| | 12:18 | heeft God echter de leden, elk in het bijzonder, hun plaats ... aangewezen, | .9 |
| | | letterlijk: heeft God echter de leden, **één** ieder ervan, ... | |
| | 12:19 | Indien zij alle **één** lid vormden, waar bleef het lichaam? | .9 |
| | 12:20 | Maar nu zijn er wel vele leden, doch slechts **één** lichaam. | .9 |
| | 12:26 | Als **één** lid lijdt, lijden alle leden mede, | .9 |
| | | als **één** lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde. | .9 |
| | 14:27 | en laat **één** uitleg geven. | .1 |
| | 14:31 | Want gij kunt alleen één voor **één** profeteren, | .2 |
| | 16:2 | elke **eerste** dag der week legge ieder uwer naar vermogen thuis iets weg, | .6 |
| 2Cor. | 5:14 | (15) ..., dat **één** voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen gestorven. | .1 |
| | 11:2 | met een ijver Gods waak ik over u, want ik heb u verbonden aan **één** man, | .4 |
| | 11:24 | Van de Joden heb ik vijfmaal de veertig-min-**één**-slagen ontvangen, | .6 |
| Gal. | 3:16 | Hij zegt niet: en aan zijn zaden, in het meervoud, maar in **het enkelvoud**: | .10 |
| | 3:20 | Een middelaar is niet (de vertegenwoordiger) van **één**; | .3 |
| | | God echter is **één**. | .1 |
| | 3:28 | gij allen zijt immers **één** in Christus Jezus. | .1 |
| | 4:22 | dat Abraham twee zonen had, **één** bij de slavin | .2 |
| | | en **één** bij de vrije. | .2 |
| | 4:24 | **de ene** van de berg Sinai, die slaven baart, dit is Hagar. | .5 |
| | 5:14 | Want de gehele wet is in **één** woord vervuld, | .4 |
| Ef. | 2:14 | Want Hij is onze vrede, die de twee **één** heeft gemaakt | .9 |
| | 2:15 | om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot **één** nieuwe mens te scheppen, | .2 |
| | 2:16 | en de twee, tot **één** lichaam verbonden, weder met God te verzoenen | .11 |
| | 2:18 | want door Hem hebben wij beiden in **één** Geest de toegang tot de Vader. | .11 |
| | 4:4 | **één** lichaam | .9 |
| | | en **één** Geest, | .9 |
| | | gelijk gij ook geroepen zijt in de **ene** hoop uwer roeping, | .8 |
| | 4:5 | **één** Here, | .1 |
| | | **één** geloof, | .5 |
| | | **één** doop, | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 4:6 | **één** God en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen. | .1 |
| | 4:7 | Maar aan **een** ieder onzer afzonderlijk is de genade gegeven, | .4 |
| | 4:16 | naar de kracht, die elk lid op zijn wijze oefent, | .10 |
| | | letterlijk: naar de kracht, die **een** ieder lid op zijn wijze oefent, | |
| | 5:31 | en die twee zullen tot **één** vlees zijn. | .6 |
| | 5:33 | laat ieder voor zich zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf | .2 |
| | | letterlijk: laat **een** ieder voor zich zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf | |
| Fil. | 1:27 | dat gij vaststaat in **één** geest, | .11 |
| | | **één** van ziel medestrijdende voor het geloof aan het evangelie, | .8 |
| | 2:2 | één in liefdebetoon, één van ziel, **één** in streven, | .9 |
| | 3:13 | (14) maar **één ding** (doe ik): vergetende hetgeen achter mij ligt | .9 |
| Col. | 3:15 | de vrede van Christus, tot welke gij immers in **één** lichaam geroepen zijt, | .4 |
| | 4:6 | gij moet weten, hoe gij aan ieder het juiste antwoord moet geven. | .4 |
| | | letterlijk: ..., hoe gij aan **een** ieder het juiste antwoord moet geven. | |
| 1Thess. | 2:11 | hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, u hoofd voor hoofd vermaanden, | .2 |
| | | letterlijk: hoe wij ... **een** ieder van u vermaanden, | |
| | 5:11 | Vermaant daarom elkander en bouwt | .1 |
| | | letterlijk: Vermaant daarom elkander en bouwt **de een** | |
| | | elkander op, gelijk gij dit ook doet. | .2 |
| | | letterlijk: **de ander** op, gelijk gij dit ook doet. | |
| 2Thess. | 1:3 | omdat ... u aller liefde jegens elkander sterker wordt, | .3 |
| | | letterlijk: omdat de liefde van **een** ieder van u allen ... sterker wordt, | |
| 1Tim. | 2:5 | Want er is **één** God | .1 |
| | | en ook **één** middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, | .1 |
| | 3:2 | Een opziener dan moet zijn onbesproken, de man van **één** vrouw, nuchter, | .7 |
| | 3:12 | Diakenen moeten mannen van **één** vrouw zijn, | .7 |
| | 5:9 | die de vrouw geweest is van **één** man; | .3 |
| Tit. | 1:6 | die onberispelijk zijn, **één** vrouw hebben, die gelovige kinderen hebben, | .7 |
| | 3:10 | moet gij, na hem een en andermaal terechtgewezen te hebben, afwijzen; | .6 |
| | | letterlijk: moet gij, na **één** en een tweede terechtwijzing, afwijzen; | |
| Hebr. | 2:11 | Hij, die heiligt, en zij, die geheiligd worden, zijn allen uit **één**; | .3 |
| | 10:12 | na **één** offer voor de zonden te hebben gebracht, | .6 |
| | 10:14 | Want door **één** offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt, | .8 |
| | 11:12 | zijn er dan ook uit **één** man ... voortgekomen als de sterren des hemels | .3 |
| | 12:16 | als Esau, die voor **een** spijze zijn eerstgeboorterecht verkocht. | .7 |
| Jac. | 2:10 | Want wie de gehele wet houdt, maar op **één** punt struikelt, is schuldig | .11 |
| | 2:19 | Gij gelooft, dat God **één** is? Daaraan doet gij wèl, | .1 |
| | 4:12 | **Eén** is wetgever en rechter, Hij, die de macht heeft om te behouden | .1 |
| | 4:13 | wij zullen er **een** jaar doorbrengen, zaken doen en winst maken; | .2 |
| 2Petr. | 3:8 | Doch dit **ene** mag u niet ontgaan, geliefden, | .9 |
| | | dat **één** dag bij de Here is als duizend jaar | .5 |
| | | en duizend jaar als **één** dag. | .5 |
| 1Joh. | 5:7 | de Vader, het Woord, en de Heilige Geest; en deze drie zijn **één**. | .9 |
| | 5:8 | de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot **één**. | .9 |
| Openb. | 4:8 | En de vier dieren hadden elk | .9 |
| | | letterlijk: En de vier dieren hadden **één** | |
| | | voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen | .9 |
| | | letterlijk: voor **één** zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 5:5 | En **een** uit de oudsten zeide tot mij: Ween niet: | .1 |
| | 6:1 | En ik zag, toen het Lam **een** van de zeven zegels opende, | .6 |
| | | en ik hoorde **een** van de vier dieren zeggen ...: Kom! | .3 |
| | 7:13 | En **een** van de oudsten antwoordde en zeide tot mij: Wie zijn dezen, | .1 |
| | 8:13 | En ik zag en hoorde **een** arend vliegen in het midden des hemels, | .3 |
| | 9:12 | Het **eerste** wee is voorbijgegaan: zie, nog twee weeën komen hierna. | .5 |
| | 9:13 | en ik hoorde **een** stem uit de vier horens van het gouden altaar, | .6 |
| | 13:3 | En (ik zag) **een** van zijn koppen als ten dode gewond, | .6 |
| | 15:7 | **een** van de vier dieren gaf aan de zeven engelen zeven gouden schalen, | .9 |
| | 17:1 | **één** van de zeven engelen, die de zeven schalen hadden, kwam | .1 |
| | 17:10 | **een** is er nog en de andere is nog niet gekomen, | .1 |
| | 17:12 | maar **één** uur ontvangen zij macht als koningen, met het beest. | .6 |
| | 17:13 | Dezen zijn **één** van zin en geven hun kracht en macht aan het beest. | .6 |
| | 17:17 | God heeft in hun hart gegeven ... dit eensgezind te doen | .6°* |
| | | letterlijk: God heeft in hun hart gegeven dit **één** van zin te doen | |
| | 18:8 | zullen haar plagen op **één** dag komen: dood en rouw en hongersnood, | .8 |
| | 18:10 | want in **één** uur is uw oordeel gekomen. | .8 |
| | 18:17 | (16) want in **één** uur is al die zo grote rijkdom verwoest! | .8 |
| | 18:19 | want zij is in **één** uur verwoest! | .8 |
| | 18:21 | En **een** sterke engel nam een steen op als een grote molensteen | .1 |
| | 19:17 | En ik zag **een** engel staan op de zon | .2 |
| | 21:9 | En er kwam **een** van de zeven engelen met de zeven schalen, | .1 |
| | 21:21 | iedere poort afzonderlijk | .1 |
| | | letterlijk: **één** ieder van de poorten afzonderlijk | |
| | | was uit **één** parel, en de straat der stad was zuiver goud, | .3 |
| | 22:2 | SV van maand tot maand gevende zijn vrucht: | .2 |
| | | letterlijk: **een** iedere maand afzonderlijk gevende zijn vrucht: | |

## 1365 εἰσάγω eis-agō

Het werkwoord *eis-agō* betekent '(erin) brengen, (naar binnen) voeren'.

Het voorvoegsel *eis-* geeft hier gewoonlijk aan dat de persoon of zaak die gebracht wordt, daarbij ook binnen in iets gebracht wordt, bijvoorbeeld binnen de muren van of binnen de omheining rond een gebouw (vgl. Luc.2:27), of in een stad (Hand.9:8), of in de wereld (Hebr.1:6).

Vergelijk *60 agō* 'voeren, brengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσήγαγεν | eis-ēgagen | hij heeft binnengebracht (aor) |
| .2 | εἰσήγαγον | eis-ēgagon | ik heb binnengebracht (aor) – zij hebben binnengebracht (aor) |
| .3 | εἰσαγάγῃ | eis-agagēi | (dat) hij binnenbrengt (aor) – (dat) jij binnenbrengt (aor med) |
| .4 | εἰσάγαγε | eis-agage | breng binnen! (aor) |
| .5 | εἰσαγαγεῖν | eis-agagein | binnenbrengen (aor) |
| .6 | εἰσάγεσθαι | eis-agesthai | binnengebracht worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:27 | toen de ouders het kind Jezus binnenbrachten | .5 |
| | | letterlijk: bij het **binnenbrengen** (van) het kind Jezus (door) de ouders | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:21 | en **breng** de bedelaars en misvormden en blinden en lammen hier. | .4 |
| | 22:54 | voerden **zij** Hem weg en **leidden** Hem naar het huis van de hogepriester. | .2 |
| Joh. | 18:16 | en **hij** sprak met de portierster en **bracht** Petrus **binnen**. | .1 |
| Hand. | 7:45 | Onze vaderen namen die over en met Jozua **brachten zij** haar **verder**. | .2 |
| | 9:8 | en **zij** leidden hem bij de hand en **brachten** hem naar Damascus. | .2 |
| | 21:28 | en nu **heeft hij** ook nog Grieken in de tempel **gebracht** | .1 |
| | 21:29 | en zij meenden, dat Paulus hem in de tempel **had gebracht**. | .1 |
| | 21:37 | toen Paulus de kazerne zou **worden binnengedragen**. | .6 |
| | 22:24 | beval de overste hem in de kazerne **te brengen** | .6'' |
| Hebr. | 1:6 | wanneer **Hij** wederom de eerstgeborene in de wereld **brengt**. | .3 |

## 1366 εἰσακούω eis-akouō

Het werkwoord *eis-akouō* betekent 'luisteren naar (en consequenties aan het gehoorde verbinden), gehoor geven (aan), verhoren'.

In tegenstelling tot *165 akouō* 'horen, luisteren' impliceert *eis-akouō* gewoonlijk dat iemand consequenties verbindt aan hetgeen hij gehoord heeft. In een context van geboden vertaalt men dan ook gewoonlijk met 'verhoren'; in andere gevallen is een vertaling 'gehoor geven (aan)' of 'luisteren (naar)' (in de zin van 'gehoorzamen') meer op zijn plaats (bv. in 1Cor.14:21).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσακούσονται | eis-akousontai | zij zullen luisteren naar (med) |
| .2 | εἰσακουσθήσονται | eis-akousthēsontai | zij zullen verhoord worden (pass) |
| .3 | εἰσηκούσθη | eis-ēkousthē | hij is verhoord (aor pass) |
| .4 | εἰσακουσθείς | eis-akoustheis | verhoord (1 ev m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:7 | want zij menen door hun veelheid van woorden verhoord te zullen worden.<br>letterlijk: want zij menen, dat **zij** ... **verhoord zullen worden** | .2 |
| Luc. | 1:13 | uw gebed **is verhoord** en uw vrouw Elisabet zal u een zoon baren | .3 |
| Hand. | 10:31 | en hij zeide: Cornelius, uw gebed **is verhoord** | .3 |
| 1Cor. | 14:21 | en toch **zullen zij naar** Mij niet **luisteren**, zegt de Here. | .1 |
| Hebr. | 5:7 | heeft Hij gebeden ... geofferd ... en Hij is verhoord uit zijn angst,<br>letterlijk: die gebeden geofferd hebbend en **verhoord zijnde** uit zijn angst, | .4 |

## 1367 εἰσδέχομαι eis-dechomai

Het werkwoord *eis-dechomai* betekent '(binnenlatend) ontvangen, binnenlaten'.

Het voorvoegsel *eis-* geeft aan dat degene die men ontvangt, ergens binnen mag gaan. In 2Cor.6:17 wordt *eis-dechomai* vaak overdrachtelijk opgevat in de zin van 'aanvaarden, aannemen'.

Vergelijk *1072 dechomai* 'ontvangen, aannemen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσδέξομαι | eis-dexomai | ik zal binnenlaten (med) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 6:17 | (18) en **Ik zal** u **aannemen**, en Ik zal u tot Vader zijn |

## 1368 εἴσειμι eis-eimi

Het werkwoord *eis-eimi* betekent 'binnengaan'.

Ofschoon dit in de NBG-vertaling niet zichtbaar is, houdt ook in Hand.21:18 (Paulus 'ging' Jacobus bezoeken) *eis-eimi* niet alleen een 'gaan' in, maar ook een 'binnengaan', in dit geval in de woning van Jacobus.

Zie ook *1369 eis-erchomai* 'binnenkomen, binnengaan' en *1373 eis-poreuomai* 'binnengaan, binnenkomen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσίασιν | eis-iāsin | zij gaan binnen |
| .2 | εἰσιέναι | eis-ienai | binnengaan |
| .3 | εἰσῄει | eis-ēiei | hij ging binnen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 3:3 | Toen deze zag, dat Petrus en Johannes de tempel zouden **binnengaan**, | .2 |
| | 21:18 | En de volgende dag **ging** Paulus met ons Jakobus bezoeken, | .3 |
| | 21:26 | hij heiligde zich ... met hen, **ging** in de tempel en deed aangifte, | .3 |
| Hebr. | 9:6 | en de priesters **kwamen** ... voortdurend in de voorste tent, | .1 |

## 1369 εἰσέρχομαι eis-erchomai

Het werkwoord *eis-erchomai* betekent 'binnenkomen, binnengaan'.

Wat het verschil betreft tussen de duratieve vormen van eis-erchomai en *1368 eis-eimi* 'binnengaan', waarvan er alleen maar duratieve vormen bestaan, kunnen we zeggen dat *eis-eimi* inhoudt dat degene die binnengaat, zich verwijdert van de spreker of van de plaats die op dat moment onder de aandacht staat ('binnengaan'), terwijl *eis-erchomai* een beweging inhoudt naar de spreker toe of naar de plaats toe die onder de aandacht staat of komt te staan ('binnenkomen'). Andere dan duratieve vormen van *eis-erchomai* worden voor beide soorten bewegingen gebruikt.

In overdrachtelijke zin treffen we *eis-erchomai* aan in uitdrukkingen als: 'binnengaan' in het leven (bv. Matt.18:8) of in de rust (bv. Hebr.3:11), of in iemands werk (d.w.z.: iemand opvolgen in het werk, iemands werk overnemen; Joh.4:38). De uitdrukking 'bij iemand naar binnen en naar buiten gaan' wil zoveel zeggen als '(regelmatig) met iemand omgaan, (regelmatig) bij iemand zijn' (Hand.1:21).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσῆλθον | eis-ēlthon | ik ben binnengegaan (aor) – zij zijn binnengegaan (aor) |
| .2 | εἰσῆλθες | eis-ēlthes | jij bent binnengegaan (aor) |
| .3 | εἰσῆλθεν | eis-ēlthen | hij is binnengegaan (aor) |
| .4 | εἰσήλθομεν | eis-ēlthomen | wij zijn binnengegaan (aor) |
| .5 | εἰσήλθετε | eis-ēlthete | jullie zijn binnengegaan (aor) |
| .6 | εἰσῆλθον | eis-ēlthon | zie 1 |
| .7 | εἰσέλθῃς | eis-elthēis | (dat) jij binnengaat (aor) |
| .8 | εἰσέλθῃ | eis-elthēi | (dat) hij binnengaat (aor) |
| .9 | εἰσέλθωμεν | eis-elthōmen | (dat) wij binnengaan (aor) |
| .10 | εἰσέλθητε | eis-elthēte | (dat) jullie binnengaan (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .11 | εἰσέλθωσιν | eis-elthōsin | (dat) zij binnengaan (aor) |
| .12 | εἴσελθε | eis-elthe | ga binnen! (aor) |
| .13 | εἰσελθέτω | eis-elthetō | hij moet binnengaan! (aor) |
| .14 | εἰσέλθετε | eis-elthete | gaat binnen! (aor) |
| .15 | εἰσελθεῖν | eis-elthein | binnengaan (aor) |
| .16 | εἰσελθών | eis-elthōn | binnengaand (1 ev m; aor) |
| .17 | εἰσελθόντα | eis-elthonta | binnengaand (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .18 | εἰσελθόντος | eis-elthontos | binnengaand (2 ev m/o; aor) |
| .19 | εἰσελθόντι | eis-elthonti | binnengaand (3 ev m/o; aor) |
| .20 | εἰσελθόντες | eis-elthontes | binnengaand (1 mv m; aor) |
| .21 | εἰσελθόντων | eis-elthontōn | binnengaand (2 mv m/o; aor) |
| .22 | εἰσελθοῦσα | eis-elthousa | binnengaand (1 ev v; aor) |
| .23 | εἰσελθούσης | eis-elthousēs | binnengaand (2 ev v; aor) |
| .24 | εἰσελθοῦσαι | eis-elthousai | binnengaand (1 mv v; aor) |
| .25 | εἰσελθόντα | eis-elthonta | zie 17 |
| .26 | εἰσεληλύθατε | eis-elēluthate | jullie zijn binnengegaan |
| .27 | εἰσεληλύθασιν | eis-elēluthasin | zij zijn binnengegaan |
| .28 | εἰσέρχεται | eis-erchetai | hij gaat binnen (med) |
| .29 | εἰσερχόμεθα | eis-erchometha | wij gaan binnen (med) |
| .30 | εἰσέρχεσθε | eis-erchesthe | jullie gaan binnen (med) – gaat binnen! (med) |
| .31 | εἰσέρχησθε | eis-erchēsthe | (dat) jullie binnengaan (med) |
| .32 | εἰσερχέσθωσαν | eis-erchesthōsan | zij moeten binnengaan! (med) |
| .33 | εἰσερχόμενος | eis-erchomenos | binnengaand (1 ev m; med) |
| .34 | εἰσερχομένου | eis-erchomenou | binnengaand (2 ev m/o; med) |
| .35 | εἰσερχόμενοι | eis-erchomenoi | binnengaand (1 mv m; med) |
| .36 | εἰσερχομένους | eis-erchomenous | binnengaand (4 mv m; med) |
| .37 | εἰσερχομένην | eis-erchomenēn | binnengaand (4 ev v; med) |
| .38 | εἰσερχόμενον | eis-erchomenon | binnengaand (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .39 | εἰσελεύσομαι | eis-eleusomai | ik zal binnengaan (med) |
| .40 | εἰσελεύσεται | eis-eleusetai | hij zal binnengaan (med) |
| .41 | εἰσελεύσονται | eis-eleusontai | zij zullen binnengaan (med) |
| .42 | εἰσελεύσεσθαι | eis-eleusesthai | zullen binnengaan (med) |
| .[43] | εἰσελήλυθαν | eis-elēluthan | zij zijn binnengegaan |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:21 | en **hij** nam het kind en zijn moeder en **kwam** in het land Israël. | .3** |
| | 5:20 | **zult gij** het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet **binnengaan.** | .10 |
| | 6:6 | Maar gij, wanneer gij bidt, **ga** in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid | .12 |
| | 7:13 | **Gaat in** door de enge poort, want wijd is [de poort] en breed de weg, | .14 |
| | | die tot het verderf leidt, en velen zijn er, **die** daardoor **ingaan**; | .35 |
| | 7:21 | Niet een ieder ... **zal** het Koninkrijk der hemelen **binnengaan**, | .40 |
| | 8:5 | **Toen** Hij nu Kafarnaüm **binnenging**, kwam een hoofdman tot Hem | .19/.18 |
| | 8:8 | Here, ik ben niet waard, dat **Gij** onder mijn dak **komt**, | .7 |
| | 9:25 | **ging** Hij **binnen en** vatte haar hand en het meisje ontwaakte. | .16 |
| | 10:5 | Wijkt niet af ...., **gaat** geen stad van Samaritanen **binnen**; | .10 |
| Matt. | 10:11 | Welke stad of welk dorp **gij** ook **binnenkomt**, | .10 |
| | 10:12 | **Als gij** het huis **binnentreedt**, geeft het de vredegroet; | .35 |
| | 12:4 | Hoe **hij** het huis Gods **binnengegaan is** en zij de toonbroden hebben gegeten, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 12:29 | hoe kan iemand het huis van de sterke **binnengaan** en zijn huisraad roven, | .15 |
| | 12:45 | en zij **komen binnen en** wonen daar. | .25 |
| | 15:11 | Niet **wat** de mond **binnengaat**, maakt de mens onrein, | .38 |
| | 17:25 | toen hij thuiskwam, was Jezus hem voor met de vraag: Wat dunkt u, Simon? | .3°° |
| | | letterlijk: **toen hij** het huis **binnenkwam**, was Jezus hem voor | |
| | 18:3 | **zult gij** het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet **binnengaan**. | .10 |
| | 18:8 | Het is beter voor u verminkt of kreupel ten leven **in te gaan**, | .15 |
| | 18:9 | Het is beter voor u met één oog ten leven **in te gaan**, | .15 |
| | 19:17 | Maar indien gij het leven wilt **binnengaan**, onderhoud de geboden. | .15°▾ |
| | 19:23 | een rijke **zal** moeilijk het Koninkrijk der hemelen **binnengaan**. | .40 |
| | 19:24 | het is gemakkelijker, dat een kameel gaat door het oog van een naald | .15▾▾ |
| | | dan **dat** een rijke het Koninkrijk Gods **binnengaat**. | .15°▾ |
| | 21:10 | En **toen** Hij Jeruzalem **binnenging**, kwam de gehele stad in rep en roer | .18 |
| | 21:12 | En Jezus **ging** de tempel **binnen** en dreef allen uit, die verkochten | .3 |
| | 22:11 | **Toen** de koning **binnentrad** om hen, die aanlagen, te overzien, | .16 |
| | 22:12 | Vriend, hoe **zijt gij** hier **gekomen** zonder bruiloftskleed? | .2 |
| | 23:14 | (13) ... Immers, **gij gaat er** niet **binnen** | .30 |
| | | en **die trachten binnen te gaan**, | .36 |
| | | laat gij niet toe **daarin te komen**. | .15 |
| | 24:38 | tot op de dag, waarop Noach in de ark **ging**, | .3 |
| | 25:10 | en die gereed waren, **gingen** met hem de bruiloftszaal **binnen**, | .6 |
| | 25:21 | **ga in** tot het feest van uw heer. | .12 |
| | 25:23 | **ga in** tot het feest van uw heer. | .12 |
| | 26:41 | Waakt en bidt, dat **gij** niet in verzoeking **komt**; | .10 |
| | 26:58 | en **binnengekomen zijnde**, ging hij tussen de dienaars zitten | .16 |
| | 27:53 | En **zij** gingen uit de graven ... en **kwamen** in de heilige stad, | .6 |
| Marc. | 1:21 | en terstond op de sabbat **ging** Hij naar de synagoge **en** leerde. | .16 |
| | 1:45 | zodat Hij niet meer openlijk de stad kon **binnenkomen**, | .15 |
| | 2:1 | SV En na sommige dagen **is Hij** weer **binnen** Kapérnaüm **gekomen**; | .3°▾ |
| | | **toen Hij** weder te Kafarnaüm **gekomen** was, | .16▾▾ |
| | 2:26 | [Hoe] **hij** ... het huis Gods **binnengegaan is** | .3 |
| | 3:1 | En **Hij ging** wederom een synagoge **binnen** | .3 |
| | 3:27 | niemand kan het huis van de sterke **binnengaan en** zijn huisraad roven, | .16°▾ |
| | 5:12 | Zend ons in de zwijnen, dat **wij** daarin **varen**. | .9 |
| | 5:13 | En de onreine geesten gingen uit en **voeren** in de zwijnen; | .6 |
| | 5:39 | En **binnengekomen**, zeide Hij tot hen: Waarom maakt gij misbaar ...? | .16 |
| | 6:10 | Als **gij** eenmaal ergens een huis **zijt binnengegaan**, blijft daar dan, | .10 |
| | 6:22 | (21) ... **toen** ... (22) ... de dochter van die Herodias **binnenkwam** | .23 |
| | 6:25 | terstond **ging** zij haastig **naar binnen** tot de koning **en** vroeg ...: | .22 |
| | 7:17 | En toen **Hij** van de schare thuis **kwam**, vroegen zijn discipelen Hem | .3 |
| | 7:24 | **toen Hij** een huis **was binnengegaan**, wilde Hij niet, dat iemand het wist; | .16 |
| | 8:26 | En Hij zond hem naar huis en zeide: **Ga** het dorp zelfs niet **in**. | .7 |
| | 9:25 | Ik beveel u: ga van hem uit en **kom** niet meer in hem. | .7 |
| | 9:28 | En **toen** Hij een huis **was binnengegaan**, vroegen zijn discipelen Hem, | .17/.18 |
| | 9:43 | Het is beter, **dat** gij verminkt ten leven **ingaat**, | .15°▾ |
| | 9:45 | Het is beter, **dat** gij kreupel ten leven **ingaat**, | .15 |
| | 9:47 | Het is beter, **dat** gij met één oog het Koninkrijk Gods **binnengaat**, | .15 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 10:15 | Wie ... niet ontvangt als een kind, **zal** ... niet **binnengaan**. | .8 |
| | 10:23 | Hoe moeilijk **zullen zij**, die geld hebben, het Koninkrijk Gods **binnengaan**. | .41 |
| | 10:24 | Kinderen, hoe moeilijk is het het Koninkrijk Gods **binnen te gaan**. | .15 |
| | 10:25 | Het is gemakkelijker dat een kameel gaat door het oog ener naald, | .15 |
| | | dan **dat** een rijke het Koninkrijk Gods **binnengaat**. | .15 |
| | 11:11 | En **Hij kwam** te Jeruzalem in de tempel. | .3 |
| | 11:15 | En Hij **ging** de tempel **binnen en** begon ... uit te drijven | .16 |
| | 13:15 | Wie op het dak is, ga niet naar beneden en **ga** niet **naar binnen** | .13 |
| | 14:14 | en zegt tot de heer van het huis, waar **hij binnengaat**: | .8 |
| | 14:38 | Waakt en bidt, dat **gij** niet in verzoeking **komt**; | .10 |
| | 15:43 | hij waagde het naar Pilatus te gaan | .3 |
| | | letterlijk: wagend **ging hij** naar Pilatus | |
| | 16:5 | En **toen zij** in het graf **gegaan waren**, zagen zij een jongeling zitten | .24 |
| Luc. | 1:9 | **om** de tempel des Heren **binnen te gaan** en het reukoffer te brengen. | .16 |
| | 1:28 | En **toen hij** bij haar **binnengekomen was**, zeide hij: Wees gegroet, | .16 |
| | 1:40 | En **zij ging** het huis van Zacharias **binnen** en groette Elisabet. | .3 |
| | 4:16 | en **Hij ging** volgens zijn gewoonte op de sabbatdag naar de synagoge | .3 |
| | 4:38 | Daarna stond **Hij** op en **ging** van de synagoge naar het huis van Simon. | .3 |
| | 6:4 | Hoe **hij** het huis Gods **binnengegaan is** en de toonbroden heeft genomen | .3 |
| | 6:6 | Op een andere sabbat geschiedde het, **dat** Hij in de synagoge **ging** | .15 |
| | 7:1 | **ging Hij** Kafarnaüm **binnen**. | .3 |
| | 7:6 | want ik ben niet waard, dat **Gij** onder mijn dak **komt**; | .7 |
| | 7:36 | Hij **kwam** in het huis van de Farizeeër **en** ging aanliggen. | .16 |
| | 7:44 | **Ik ben** in uw huis **gekomen**; water ... hebt gij Mij niet gegeven, | .1 |
| | 7:45 | zij heeft, van dat **Ik binnengekomen ben**, niet opgehouden ... te kussen. | .1 |
| | 8:30 | Hij zeide: Legioen; want vele geesten **waren** in hem **gevaren**. | .3 |
| | 8:32 | en zij smeekten Hem, dat Hij hun zou toestaan daarin **te varen**. | .15 |
| | 8:33 | En de geesten voeren uit die mens en **voeren** in de zwijnen | .3/.6 |
| | 8:41 | En hij ... smeekte Hem naar zijn huis **te komen**, | .15 |
| | 8:51 | SV En **toen Hij** in het huis **kwam**, | .16 |
| | | stond Hij niemand toe met Hem **naar binnen te gaan** | .15 |
| | 9:4 | En **komt gij** ergens in een huis, blijft daar en reist vandaar verder. | .10 |
| | 9:34 | En zij werden bevreesd, toen die de wolk ingingen. | .15 |
| | | letterlijk: ..., bij het de wolk **binnengaan** (door) die (personen). | |
| | 9:46 | **Er kwam** ook een overlegging bij hen **op**, wie van hen de meeste was. | .3 |
| | 9:52 | En **zij** gingen heen en **kwamen** in een dorp der Samaritanen | .6 |
| | 10:5 | Welk huis **gij** ook **binnentreedt**, zegt eerst: Vrede zij dezen huize. | .10/.31 |
| | 10:8 | als **gij** in een stad **komt**, waar men u ontvangt, eet wat u wordt voorgezet, | .31 |
| | 10:10 | als **gij** in een stad **komt**, waar men u niet ontvangt, gaat naar buiten | .31/.10 |
| | 10:38 | Terwijl zij op reis waren, **kwam Hij** in een zeker dorp. | .3 |
| | 11:26 | en zij **komen binnen** en wonen daar. | .25 |
| | 11:37 | En Hij **kwam binnen en** ging aanliggen. | .16 |
| | 11:52 | zelf **zijt gij** niet **binnengegaan** | .5 |
| | | en hen, **die trachtten binnen te gaan**, hebt gij tegengehouden. | .36 |
| Luc. | 13:24 | Hij zeide tot hen: Strijdt **om in te gaan** door de enge poort, | .15 |
| | | want velen, zeg Ik u, zullen trachten **in te gaan**, doch het niet kunnen. | .15 |
| | 14:23 | Ga de wegen en de paden op en dwing hen **binnen te komen**, | .15 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 15:28 | Maar hij werd boos en wilde niet **naar binnen gaan**. | .15 |
| | 17:7 | **als hij** van het land **thuiskomt**. | .19 |
| | 17:12 | **toen** Hij een zeker dorp **binnenging**. | .34 |
| | 17:27 | tot op de dag, waarop Noach in de ark **ging** en de zondvloed kwam | .3 |
| | 18:17 | Wie ... niet ontvangt als een kind, **zal** ... niet **binnengaan**. | .8 |
| | 18:24 | Hoe moeilijk **kunnen zij**, die geld hebben, in het Koninkrijk Gods **ingaan**. | .41 |
| | 18:25 | het is gemakkelijker, **dat** een kameel **gaat** door het oog ener naald, | .15 |
| | | dan **dat** een rijke het Koninkrijk Gods **binnengaat**. | .15 |
| | 19:1 | En Hij **kwam** Jericho **binnen en** ging erdoor. | .16 |
| | 19:7 | **Hij is** bij een zondig man **binnengegaan** om zijn intrek te nemen. | .3 |
| | 19:45 | En Hij **ging** de tempel **binnen en** begon de kooplieden uit te drijven, | .16 |
| | 21:21 | **Laten** ... die op het land zijn, er niet **binnengaan**, | .32 |
| | 22:3 | En de satan **voer** in Judas, genaamd Iskariot, | .3 |
| | 22:10 | Zie, **wanneer** gij de stad **inkomt**, zal u een man tegenkomen, | .21 |
| | 22:40 | zeide Hij tot hen: Bidt, **dat** gij niet in verzoeking **komt**. | .15 |
| | 22:46 | Staat op, bidt, dat **gij** niet in verzoeking **komt**. | .10 |
| | 24:3 | **toen zij er ingegaan waren**, vonden zij het lichaam van de Here Jezus niet. | .24 |
| | 24:26 | Moest de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? | .15 |
| | | letterlijk: Moest ... lijden en in zijn heerlijkheid **ingaan**? | |
| | 24:29 | En **Hij ging binnen** om bij hen te blijven. | .3 |
| Joh. | 3:4 | Kan hij dan voor de tweede maal in de moederschoot **ingaan** | .15 |
| | 3:5 | kan hij het Koninkrijk Gods niet **binnengaan**. | .15 |
| | 4:38 | anderen hebben gearbeid en gij hebt de vrucht van hun arbeid geplukt. | .26 |
| | | letterlijk: ... en **gij zijt** tot hun arbeid **ingegaan**. | |
| | 10:1 | **wie** niet door de deur de schaapskooi **binnenkomt**, ..., die is een dief | .33 |
| | 10:2 | maar **wie** door de deur **binnenkomt**, is de herder der schapen. | .33 |
| | 10:9 | als iemand door Mij **binnenkomt**, zal hij behouden worden; | .8 |
| | | en **hij zal ingaan** en uitgaan en weide vinden. | .40 |
| | 13:27 | En na dit stuk brood, toen **voer** de satan in hem. | .3 |
| | 18:1 | waar een hof was, die **Hij** met zijn discipelen **binnenging**. | .3 |
| | 18:28 | doch zelf **gingen zij** het gerechtsgebouw niet **binnen**, | .6 |
| | 18:33 | Pilatus dan keerde terug in het gerechtsgebouw en riep Jezus | .3 |
| | | letterlijk: Pilatus dan **ging** weer **binnen** in het gerechtsgebouw ... | |
| | 19:9 | en **hij ging** weder het gerechtsgebouw **binnen** en zeide tot Jezus: | .3 |
| | 20:5 | **hij ging** echter niet **naar binnen**. | .3 |
| | 20:6 | en **hij ging** het graf **binnen** en zag de windsels liggen, | .3 |
| | 20:8 | Toen **ging** ook de andere discipel ... **naar binnen**, | .3 |
| Hand. | 1:13 | En toen zij in de stad **gekomen waren**, gingen zij naar de bovenzaal, | .6 |
| | 1:21 | in al de tijd, dat de Here Jezus bij ons **in**- en uit**gegaan is**, | .3 |
| | 3:8 | en **hij ging** met hen de tempel **binnen**, lopende en springende | .3 |
| | 5:7 | En het geschiedde ..., dat zijn vrouw **binnenkwam**, | .3 |
| | 5:10 | en de jonge mannen **kwamen binnen en** vonden haar dood | .20 |
| | 5:21 | **zij** gaven daaraan gehoor en **gingen** tegen de ochtend de tempel **binnen** | .6 |
| | 9:6 | **ga** de stad **binnen** en daar zal u gezegd worden, wat gij doen moet. | .12 |
| | 9:12 | en hij heeft [in een gezicht] een man ... zien **binnenkomen** | .17 |
| | 9:17 | Ananias ging heen en **kwam** in het huis, en hij legde hem de handen op | .3 |
| | 10:3 | Hij zag in een gezicht ... duidelijk een engel Gods bij zich **binnenkomen** | .17 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 10:24 | SV En de volgende dag **kwamen zij** te Cesaréa. | .6°° |
| | | En de volgende dag **kwam hij** te Caesarea aan. | .3'' |
| | 10:25 | toen het geschiedde, **dat** Petrus **binnentrad**, kwam Cornelius hem tegemoet, | .15 |
| | 10:27 | En terwijl hij zich met hem onderhield, **kwam hij binnen** | .3 |
| | 11:3 | **Gij zijt binnengegaan** bij onbesnedenen en hebt met hen gegeten. | .2°' |
| | 11:8 | nog nooit **is** iets, dat onheilig of onrein was, in mijn mond **gekomen**. | .3 |
| | 11:12 | en **wij zijn** het huis van die man **binnengaan**; | .4 |
| | 11:20 | die, te Antiochië **gekomen**, ook tot de Grieken spraken | .20°° |
| | 13:14 | en op de sabbatdag in de synagoge **gegaan zijnde**, namen zij plaats. | .20°° |
| | 14:1 | En het geschiedde ..., **dat** zij in de synagoge der Joden **gingen** | .15 |
| | 14:20 | stond **hij** op en **ging** de stad **binnen**. | .3 |
| | 14:22 | dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten **binnengaan**. | .15 |
| | 16:15 | neemt dan uw intrek in mijn huis. | .20 |
| | | letterlijk: in mijn huis **gekomen**, blijft er | |
| | 16:40 | En uit de gevangenis gekomen, **gingen zij** naar Lydia, | .6 |
| | 17:2 | En Paulus **ging**, zoals hij gewoon was, daar **binnen** | .3 |
| | 18:7 | **hij** vertrok vandaar en **kwam** in het huis van iemand, genaamd Titius Justus, | .3'' |
| | 18:19 | **ging hij** zelf naar de synagoge **en** hield besprekingen met de Joden. | .16 |
| | 19:8 | Paulus **ging** naar de synagoge **en** trad drie maanden lang vrijmoedig op, | .16 |
| | 19:30 | toen Paulus **zich** onder het volk wilde **begeven**, | .15 |
| | 20:29 | dat na mijn heengaan grimmige wolven bij u **zullen binnenkomen**, | .41 |
| | 21:8 | en **gekomen** in het huis van Filippus, ..., bleven wij bij hem. | .20 |
| | 23:16 | en **binnengegaan zijnde** bracht hij het aan Paulus over. | .16 |
| | 23:33 | **Toen** de anderen te Caesarea **kwamen** | .20 |
| | 25:23 | **Toen** ... Agrippa en Bernice ... de gehoorzaal **waren binnengegaan** | .21 |
| | 28:8 | Paulus **ging** tot hem ..., en hij legde hem de handen op **en** genas hem. | .16 |
| | 28:16 | toen **wij** te Rome **aangekomen waren**, kreeg Paulus verlof ... te wonen | .4'' |
| Rom. | 5:12 | gelijk door één mens de zonde de wereld **is binnengekomen** | .3 |
| | 11:25 | totdat de volheid der heidenen **binnengaat**, | .8 |
| 1Cor. | 14:23 | en **er komen** toehoorders of ongelovigen **binnen**, | .11 |
| | 14:24 | en **er komt** een ongelovige of toehoorder **binnen**, | .8 |
| Hebr. | 3:11 | Nooit **zullen zij** tot mijn rust **ingaan**! | .41 |
| | 3:18 | Aan wie anders zwoer Hij, **dat** zij tot zijn rust niet **zouden ingaan**, | .42 |
| | 3:19 | Zo zien wij, dat zij niet konden **ingaan** wegens hun ongeloof. | .15 |
| | 4:1 | terwijl nog een belofte **van** tot zijn rust **in te gaan** bestaat, | .15 |
| | 4:3 | Want **wij gaan** tot [de] rust **in**, wij, die tot geloof gekomen zijn, | .29 |
| | | zoals Hij gesproken heeft ...: Nooit **zullen zij** tot mijn rust **ingaan**, | .41 |
| | 4:5 | en hier wederom: Nooit **zullen zij** tot mijn rust **ingaan**. | .41 |
| | 4:6 | Aangezien nog te wachten is, **dat** sommigen tot die rust **zullen ingaan**, | .15 |
| | | en **zij**, die het evangelie eerst ontvangen hebben, niet **ingegaan zijn** | .6 |
| | 4:10 | Want **wie** tot zijn rust **is ingegaan**, is ook zelf tot rust gekomen | .16 |
| | 4:11 | Laten wij er dus ernst mede maken **om** tot die rust **in te gaan**, | .15 |
| | 6:19 | als een anker der ziel, ... **dat reikt** tot binnen het voorhangsel, | .37 |
| | 6:20 | waarheen Jezus voor ons als voorloper **is binnengegaan** | .3 |
| Hebr. | 9:12 | (11) Maar Christus ... **is** ... (12) ... eens voor altijd **binnengegaan** | .3 |
| | 9:24 | Christus **is** niet **binnengegaan** in een heiligdom met handen gemaakt, | .3 |
| | 9:25 | gelijk de hogepriester jaarlijks ... in het heiligdom **gaat**, | .28 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 10:5 | zegt Hij **bij zijn komst** in de wereld: ... Gij hebt Mij een lichaam bereid; | .33 |
| Jac. | 2:2 | stel, **er kwam** in uw vergadering een man **binnen** met een gouden ring ... | .8 |
| | | en **er kwam** ook een arme **binnen** in schamele kleding, | .8 |
| | 5:4 | en het geroep ... **is doorgedrongen** tot de oren van de Here Sebaot. | .27/.[43] |
| 2Joh. | 7 | SV Want er zijn vele verleiders in de wereld **gekomen**, | .6°° |
| Openb. | 3:20 | **Ik zal** bij hem **binnenkomen** en maaltijd met hem houden en hij met Mij. | .39 |
| | 11:11 | En na die drie en een halve dag **voer** een levensgeest uit God in hen, | .3 |
| | 15:8 | en niemand kon de tempel **binnengaan**, | .15 |
| | 21:26 | en de heerlijkheid en de eer der volken zullen in haar gebracht worden. | .11* |
| | 21:27 | En in haar **zal** niets onreins **binnenkomen**, | .8 |
| | 22:14 | opdat **zij** recht **mogen** hebben op het geboomte ... en ... **ingaan** in de stad. | .11 |

## 1370 εἰσκαλέομαι eis-kaleomai

Het werkwoord *eis-kaleomai* betekent 'binnenroepen, uitnodigen binnen te komen'.
Vergelijk *2275 kaleō* 'roepen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσκαλεσάμενος | eis-kalesamenos | binnenroepend (1 ev m; aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 10:23 | Hij **noodde** hen **binnen en** ontving hen gastvrij. |

## 1371 εἴσοδος eisodos

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eisodos* betekent (1) 'ingang' en (2) '(het) binnengaan'.

Door *eisodos* kan zowel de concrete plaats van het binnengaan, kortom de 'ingang', aangeduid worden, als de actie van het binnengaan. In het Nieuwe Testament treffen we *eisodos* alleen in de laatste betekenis aan, zowel in letterlijke zin (het 'binnengaan' in het eeuwige Koninkrijk; 2Petr.1:11) als in de overdrachtelijke zin van zoiets als '(eerste) optreden (in een nieuwe omgeving)' (vgl. Hand.13:24).

Vergelijk *3085 hodos* 'weg, gang'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἴσοδος | eisodos | toegang (1) |
| .2 | εἴσοδον | eisodon | toegang (4) |
| .3 | εἰσόδου | eisodou | toegang (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 13:24 | nadat Johannes eerst, vóór zijn **optreden**, ... gepredikt had. | .3 |
| 1Thess. | 1:9 | Want zelf verhalen zij van ons, hoe wij bij u ontvangen zijn | .2 |
| | | letterlijk: ..., welke **ingang** wij bij u hadden | |
| | 2:1 | dat ons **komen** bij u niet zonder vrucht is geweest. | .2 |
| Hebr. | 10:19 | Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om **in** te **gaan** | .2 |
| 2Petr. | 1:11 | zo zal u rijkelijk worden verleend de **toegang** tot het eeuwige Koninkrijk | .1 |

| **1372** | **εἰσπηδάω** | **eis-pēdaō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eis-pēdaō* betekent '(er)in springen, naar binnen springen'.

In letterlijke zin wordt *eis-pēdaō* gebruikt wanneer het gaat over, bijvoorbeeld, in het water springen. In het NT wordt het overdrachtelijk gebruikt in de zin van 'binnenstormen', niet alleen in een ruimte waar gevangenen vastzitten (Hand.16:29), maar ook in een groep mensen (Hand.14:14).

Vergelijk *339II ana-pēdaō* 'opspringen', en *444II ek-pēdaō* '(er)uitspringen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσεπήδησεν | eis-epēdēsen | hij is binnengesprongen (aor) |
| .2 | εἰσεπήδησαν | eis-epēdēsan | zij zijn binnengesprongen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 14:14 | SV Maar de apostelen, Bárnabas en Paulus ... **sprongen** onder de schare, | .2°° |
| | 16:29 | **hij** liet licht brengen, **sprong naar binnen** en wierp zich ... neder. | .1 |

| **1373** | **εἰσπορεύομαι** | **eis-poreuomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eis-poreuomai* betekent 'binnentrekken, binnengaan, binnenkomen'.

Anders dan bij *1368 eis-eimi* ('binnengaan'), dat in principe een beweging bij de spreker of het punt van aandacht vandaan inhoudt, of *1369 eis-erchomai* ('binnenkomen'), dat een beweging naar de spreker of het punt van aandacht toe inhoudt, beweegt zich bij *eis-poreuomai* de spreker of het punt van aandacht als het ware met de beweging van het 'binnengaan' mee. Dit verklaart een variatie van de uitdrukking 'bij iemand naar binnen en naar buiten gaan' die we bij *eis-erchomai* vermeld hebben: bij *eis-poreuomai* treffen we de uitdrukking 'met iemand mee naar binnen en naar buiten gaan' (Hand.9:28): nu het hier gaat over 'met iemand mee' in plaats van 'bij iemand' kan men zich voorstellen dat ook het punt van aandacht hier graag met het 'binnengaan' mee beweegt. Ook in dit geval wil de uitdrukking zeggen dat men regelmatig met elkaar omgaat.

Vergelijk *3661 poreuomai* 'trekken, reizen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσπορεύεται | eis-poreuetai | hij komt binnen (med) |
| .2 | εἰσπορεύονται | eis-poreuontai | zij komen binnen (med) |
| .3 | εἰσπορευόμενος | eis-poreuomenos | binnenkomend (1 ev m; med) |
| .4 | εἰσπορευόμενοι | eis-poreuomenoi | binnenkomend (1 mv m; med) |
| .5 | εἰσπορευομένους | eis-poreuomenous | binnenkomend (4 mv m; med) |
| .6 | εἰσπορευομένων | eis-poreuomenōn | binnenkomend (2 mv m/v/o; med) |
| .7 | εἰσπορευόμεναι | eis-poreuomenai | binnenkomend (1 mv v; med) |
| .8 | εἰσπορευόμενον | eis-poreuomenon | binnenkomend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .9 | εἰσεπορεύετο | eis-eporeueto | hij kwam binnen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:17 | Begrijpt gij niet, dat al **wat** de mond **binnengaat**, in de buik komt | .8 |
| Marc. | 1:21 | **zij kwamen** te Kafarnaüm en terstond op de sabbat ging Hij naar de synagoge | .2 |
| | 4:19 | en de begeerten naar al het andere **komen erbij en** verstikken het woord | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. 5:40 | en **Hij ging** het vertrek **binnen**, waar het kind lag. | .1 |
| 6:56 | waar **Hij** ook **kwam** in dorpen of steden of gehuchten, | .9 |
| 7:15 | Niets, **dat** van buiten de mens in hem **komt**, kan hem onrein maken, | .8 |
| 7:18 | dat al **wat** van buiten in de mens **komt**, hem niet onrein kan maken, | .8 |
| 7:19 | omdat **het** niet in zijn hart **komt**, maar in de buik, | .1 |
| 11:2 | terstond, **als gij** er **binnenkomt**, zult gij een veulen vastgebonden vinden, | .4 |
| Luc. 8:16 | opdat **wie binnentreden** het licht mogen zien. | .4 |
| 11:33 | opdat **wie binnentreden** het licht zien. | .4 |
| 18:24 | Hoe moeilijk **kunnen zij**, die geld hebben, in het Koninkrijk Gods **ingaan**. | .2** |
| 19:30 | **als gij** het **binnenkomt**, zult gij daar een veulen vastgebonden vinden, | .4 |
| 22:10 | Volgt Hem in het huis, dat **hij binnengaat**, | .1 |
| Hand. 3:2 | om een aalmoes te vragen van de tempelgangers. letterlijk: om een aalmoes te vragen van hen **die** de tempel **binnengingen**. | .6 |
| 8:3 | hij **ging** het ene huis na het andere **binnen** ..., **en** hij leverde hen over | .3 |
| 9:28 | En hij bleef met hen **ingaan** en uitgaan te Jeruzalem, | .3 |
| 28:30 | En hij ... ontving allen **die** tot hem **kwamen**, | .5 |

## 1374 εἰστρέχω eis-trechō

Het werkwoord *eis-trechō* betekent 'naar binnen rennen, (snel) naar binnen lopen'.
Vergelijk *4494 trechō* 'rennen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσδραμοῦσα | eis-dramousa | naar binnen rennend (1 ev v; aor) |

Hand. 12:14 deed zij ... niet open, maar liep naar binnen om mede te delen,
letterlijk: ..., maar **naar binnen lopend** deelde zij mede,

## 1375 εἰσφέρω eis-pherō

Het werkwoord *eis-pherō* betekent 'naar binnen dragen, naar binnen brengen'.
Wanneer *eis-pherō* in letterlijke zin gebruikt wordt, is het gewoonlijk zo dat degene die of datgene dat men naar binnen brengt, niet kan of wil lopen (dit in tegenstelling tot *1365 eis-agō* 'naar binnen voeren'). Minder letterlijk treffen we *eis-pherō* aan in de uitdrukkingen: in de oren 'brengen' (d.w.z.: ten gehore brengen; Hand.17:20), en: in verzoeking 'leiden' (bv. Matt.6:13).
Vergelijk *4678 pherō* 'dragen, brengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰσφέρεις | eis-phereis | jij brengt binnen |
| .2 | εἰσηνέγκαμεν | eis-ēnegkamen | wij hebben binnengebracht (aor) |
| .3 | εἰσενέγκῃς | eis-enegkēis | (dat) jij binnenbrengt (aor) |
| .4 | εἰσενέγκωσιν | eis-enegkōsin | (dat) zij binnenbrengen (aor) |
| .5 | εἰσενεγκεῖν | eis-enegkein | binnenbrengen (aor) |
| .6 | εἰσφέρεται | eis-pheretai | hij wordt binnengebracht (med) |
| .[7] | εἰσφέρωσιν | eis-pherōsin | (dat) zij binnenbrengen |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. 6:13 | en **leid** ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 5:18 | en zij trachtten hem **binnen te dragen** en [hem] vóór Hem te leggen. | .5 |
| | 5:19 | toen zij geen gelegenheid vonden om hem binnen te dragen,<br>letterlijk: ... hoe **zij** hem **binnen zouden dragen**, | .4 |
| | 11:4 | en **leid** ons niet in verzoeking. | .3 |
| | 12:11 | Wanneer **zij** u **brengen** voor de synagogen en voor de overheden | .[7]'' |
| Hand. | 17:20 | Want **gij brengt** ons enige vreemde dingen ten gehore; | .1 |
| 1Tim. | 6:7 | Want **wij hebben** niets op de wereld **medegebracht**; | .2 |
| Hebr. | 13:11 | waarvan het bloed ... in het heiligdom **werd gebracht**, | .6 |

## 1376 εἶτα eita

Het bijwoord *eita* – of ook wel *eiten* (zie woord *[1377II]*) – betekent 'vervolgens'.

Terwijl *1721 epeita* 'daarna' in principe niet meer doet dan van twee gebeurtenissen de een na de andere te plaatsen, houdt *eita* niet zozeer verband met de vraag of iets eerder of later plaatsvindt, als wel met de juiste volgorde van elementen in een opsomming: het introduceert een volgend element in een niet noodzakelijk chronologische opsomming van twee of meer elementen. Dat beide woordjes – evenals trouwens de Nederlandse woordjes 'daarna' en 'vervolgens' – qua betekenis toch dicht bij elkaar liggen, blijkt uit het feit dat ze ook beide wel samen in een opsommende context voorkomen (vgl. 1Cor.15:5-7).

.1 εἶτα eita vervolgens

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 4:17 | wanneer **later** verdrukking of vervolging komt om der wille van het woord, | |
| | 4:28 | De grond brengt vanzelf vrucht voort; eerst een halm, **daarna** een aar,<br>**daarna** het volle koren in de aar. | °°<br>°° |
| | 8:25 | **Vervolgens** legde Hij weder de handen op zijn ogen, | |
| Luc. | 8:12 | **daarna** komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, | |
| Joh. | 13:5 | **Daarna** deed Hij water in het bekken | |
| | 19:27 | **Daarna** zeide Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. | |
| | 20:27 | **Daarna** zeide Hij tot Tomas: Breng uw vinger hier en zie mijn handen | |
| 1Cor. | 12:28 | **daarna** gaven van genezing, (bekwaamheid) om te helpen, om te besturen, | °° |
| | 15:5 | en Hij is verschenen aan Kefas, **daarna** aan de twaalven. | |
| | 15:7 | Vervolgens is Hij verschenen aan Jakobus, **daarna** aan al de apostelen; | |
| | 15:24 | **daarna** het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader overdraagt, | |
| 1Tim. | 2:13 | Want eerst is Adam geformeerd, **en daarna** Eva. | |
| | 3:10 | om **daarna**, als zij onberispelijk blijken, hun dienst te vervullen. | |
| Hebr. | 12:9 | **Voorts**, de tuchtiging van onze vaders naar het vlees hebben wij ondergaan | |
| Jac. | 1:15 | **Daarna**, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; | |

## 1377 εἴτε eite

Het voegwoord *eite* betekent 'hetzij'.

Met twee of meer maal *eite* introduceert men twee of meer personen, zaken of gebeurtenissen die van elkaar onderscheiden worden zonder dat het onderscheid van belang is voor wat een bepaalde hoofdzaak betreft. Een duidelijk voorbeeld is Fil.1:18: Wat doet het ertoe? In elk geval,

'hetzij' met een bijbedoeling, 'hetzij' in oprechtheid, wordt Christus verkondigd. In 1Cor.14:27 wordt de zinsconstructie na één maal *eite* blijkbaar anders voortgezet dan gepland, zodat een tweede *eite* achterwege blijft.

Het gegeven dat een bepaald onderscheid niet van belang is voor wat een bepaalde hoofdzaak betreft, komt minder goed tot uitdrukking als men *eite* met 'als' vertaalt (vgl. 1Cor.12:26) of met 'of' (vgl. 2Cor.12:2) of met 'enerzijds/anderzijds' (vgl. 2Cor.8:23).

.1 εἴτε eite hetzij

Rom. 12:6 (7) profetie, naar gelang van ons geloof;
letterlijk: **hetzij** profetie, naar gelang van ons geloof
12:7 wie dient, in het dienen;
letterlijk: **hetzij** dienst, in het dienen;
wie onderwijst, in het onderwijzen;
letterlijk: **hetzij** wie onderwijst, in het onderwijzen
12:8 wie vermaant, in het vermanen;
letterlijk: **hetzij** wie vermaant, in het vermanen;
1Cor. 3:22 **hetzij** Paulus,
Apollos
letterlijk: **hetzij** Apollos
**of** Kefas,
**hetzij** wereld,
leven
letterlijk: **hetzij** leven
**of** dood,
**hetzij** heden
**of** toekomst, het is alles het uwe;
8:5 Want al zijn er zogenaamde goden, **hetzij** in de hemel,
**hetzij** op de aarde
10:31 **Of** gij dus eet
**of** drinkt,
**of** wat ook doet, doet het alles ter ere Gods.
12:13 door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, **hetzij** Joden,
**hetzij** Grieken,
**hetzij** slaven,
**hetzij** vrijen, en allen zijn wij met één Geest gedrenkt.
12:26 **Als** één lid lijdt, lijden alle leden mede,
**als** één lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde.
13:8 maar profetieën, zij zullen afgedaan hebben;
letterlijk: maar **hetzij** profetieën, zij zullen afgedaan hebben;
tongen, zij zullen verstommen;
letterlijk: **hetzij** tongen, zij zullen verstommen;
kennis, zij zal afgedaan hebben.
letterlijk: **hetzij** kennis, zij zal afgedaan hebben.
14:7 onbezielde dingen, die geluid geven, fluit
letterlijk: onbezielde dingen, die geluid geven, **hetzij** fluit
**of** citer,

14:27 **Indien** er in tongen spreken, laten het er twee, ten hoogste drie zijn,
15:11 Daarom dan, ik
letterlijk: Daarom dan, **hetzij** ik
**of** zij, zó prediken wij, en zó zijt gij tot het geloof gekomen.
2Cor. 1:6 Worden wij verdrukt, het is u tot troost en heil;
letterlijk: **Hetzij** wij worden verdrukt, het is u tot troost en heil;
worden wij getroost, het is u tot een troost,
letterlijk: **hetzij** wij worden getroost, het is u tot een troost,
5:9 Daarom stellen wij er een eer in, **hetzij** thuis,
**hetzij** in den vreemde, Hem welgevallig te zijn.
5:10 naardat hij gedaan heeft, **hetzij** goed,
**hetzij** kwaad.
5:13 Want **hetzij** wij in geestvervoering kwamen, het was in dienst van God,
**hetzij** wij nuchter van zin zijn, het is ter wille van u.
8:23 **Enerzijds**, wat Titus betreft, hij is mijn medestander ...
**anderzijds** zijn onze broeders afgevaardigden der gemeenten
12:2 **of** het in het lichaam was, weet ik niet,
**of** dat het buiten het lichaam was, weet ik niet, God weet het
12:3 **of** het in het lichaam
**of** buiten het lichaam was, weet ik niet, God weet het
Ef. 6:8 Gij weet immers, dat een ieder, **hetzij** slaaf,
**hetzij** vrije, al het goede ... van de Here zal terugontvangen.
Fil. 1:18 Wat doet het ertoe? In elk geval, **hetzij** met een bijoogmerk,
**hetzij** in oprechtheid, wordt Christus verkondigd;
1:20 **hetzij** door mijn leven,
**hetzij** door mijn dood.
1:27 **hetzij** ik kom en u zie,
**hetzij** ik afwezig blijf,
Col. 1:16 **hetzij** tronen,
**hetzij** heerschappijen,
**hetzij** overheden,
**hetzij** machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen;
1:20 **hetzij** wat op de aarde,
**hetzij** wat in de hemelen is.
1Thess. 5:10 die voor ons gestorven is, opdat wij, **hetzij** wij waken,
**hetzij** wij slapen, tezamen met Hem zouden leven.
2Thess. 2:15 houdt u aan de overleveringen, die u door ons, **hetzij** mondeling,
**hetzij** schriftelijk, geleerd zijn.
1Petr. 2:13 **hetzij** aan de keizer, als opperheer,
2:14 **hetzij** aan stadhouders, als door hem gezonden tot bestraffing

## [1377II] εἶτεν eiten

Het bijwoord *eiten* betekent 'vervolgens'.
Zie voor verdere informatie *1376 eita* 'vervolgens'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | εἶτεν | eiten | vervolgens |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 4:28 | De grond brengt vanzelf vrucht voort; eerst een halm, **daarna** een aar, **daarna** het volle koren in de aar. | ˙˙ ˙˙ |

## 1378 εἴωθα eiōtha

Het werkwoord *eiōtha* betekent 'gewoon zijn'.

De uitdrukking 'volgens het gewoon zijnde voor hem' kunnen we weergeven met 'volgens zijn gewoonte' (bv. Luc.4:16). Vergelijk voor de betekenis ook *1335 ethos* 'gebruik, gewoonte'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εἰωθός | eiōthos | gewoon zijnde (1/4 ev o) |
| .2 | εἰώθει | eiōthei | hij was gewoon |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:15 | **was** de stadhouder bij elk feest **gewoon** een gevangene ... los te laten. | .2 |
| Marc. | 10:1 | en weder leerde Hij hen, zoals **Hij gewoon was**. | .2 |
| Luc. | 4:16 | en Hij ging volgens zijn **gewoonte** op de sabbatdag naar de synagoge | .1 |
| Hand. | 17:2 | En Paulus ging, zoals hij gewoon was, daar binnen<br>letterlijk: En volgens Paulus' **gewoonte** ging hij daar binnen | .1 |

## 1379 ἐκ ek

Het voorzetsel *ek* – of voor klinkers *ex* – betekent 'uit, uit ... vandaan'.

In het algemeen geeft *ek* een oorsprong aan. Zo'n oorsprong kan zich in allerlei vormen manifesteren, zoals: (a) een plaats (Matt.2:15: 'uit' Egypte roepen; Openb.3:5: 'uit' het boek des levens wissen), (b) een voorwerp (Matt.26:27: 'uit' een beker drinken; Luc.5:3: 'vanuit' een boot onderwijs geven), (c) een groter geheel (Joh.6:26: 'van' de broden eten; Joh.11:49: één 'van' hen), (d) een bron (een bron waaruit men afkomstig is, bv. in Luc.2:36: (geboren) 'uit' de stam Aser; een bron van kennis, bv. in Matt.12:33: 'aan' de vrucht de boom kennen; een voorraad waaruit men kan putten, bv. in Joh.12:3: vullen 'met' geur, of in Matt.27:7: een akker kopen 'voor' geld), (e) een oorzaak (Joh.4:6: vermoeid 'van' de reis; Rom.4:2: gerechtvaardigd 'uit' werken; Openb.8:11: sterven 'van' of 'door' het water), (f) een materiaal (Matt.27:29: een krans 'van' doornen), (g) een tijd (Joh.9:1: 'sinds' de geboorte; Hand.9:33: 'sinds' acht jaar).

Een apart geval is het als *ek* niet zozeer een oorsprong aangeeft als wel een invloedssfeer waar men (maar beter) buiten blijft, in uitdrukkingen als: bewaren 'voor' de ure der verzoeking (Openb.3:10), zich bekeren 'van' hoererij (Openb.2:21), vrij zijn 'van' allen of alles (1Cor.9:19).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκ/ἐξ | ek/ex | uit |

## 1381 ἕκαστος hekastos

Het bijvoeglijk naamwoord *hekastos* betekent 'ieder, elk'.

Net als het Nederlandse 'ieder, elk' benadrukt *hekastos* de individualiteit, maar *3432 pas* 'ge-

heel, alle' (soms ook te vertalen met 'ieder') de collectiviteit. Vergelijk: *pan dendron* 'iedere boom' (alles wat boom is, ongeacht individuele verschillen; Luc.3:9) en *hekaston dendron* 'iedere boom' (iedere boom op zich, afzonderlijk; Luc.6:44), of ook in het meervoud: *pantes* 'allen' (als groep; Matt.14:20) en *hekastoi* 'allen' (individueel, gewoonlijk ook met het enkelvoudige 'ieder' vertaald in Fil.2:4). Het individuele van *hekastos* kan nog geaccentueerd worden door toevoeging van *1364 heis* 'één': *heis hekastos* betekent dan 'een ieder, iedereen stuk voor stuk' (bv. in Matt.26:22).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕκαστος | hekastos | ieder (1 ev m) |
| .2 | ἕκαστον | hekaston | ieder (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἑκάστου | hekastou | ieder (2 ev m/o) |
| .4 | ἑκάστῳ | hekastōi | ieder (3 ev m/o) |
| .5 | ἑκάστοις | hekastois | ieder (3 mv m/o) |
| .6 | ἑκάστη | hekastē | ieder (1 ev v) |
| .7 | ἑκάστην | hekastēn | ieder (4 ev v) |
| .8 | ἕκαστον | hekaston | zie 2 |
| .9 | ἑκάστου | hekastou | zie 3 |
| .[10] | ἕκαστοι | hekastoi | ieder (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:27 | en dan zal Hij een **ieder** vergelden naar zijn daden. | .4 |
| | 18:35 | indien gij niet, een **ieder** zijn broeder, van harte vergeeft. | .1 |
| | 25:15 | een **ieder** naar zijn bekwaamheid, | .4 |
| | 26:22 | En zeer bedroefd, begonnen zij, een voor een, tot Hem te zeggen: | .1 |
| | | letterlijk: ..., begonnen zij, een **ieder**, tot Hem te zeggen: | |
| Marc. | 13:34 | Gelijk een mens ... aan zijn slaven volmacht gaf, aan **ieder** zijn werk, | .4 |
| Luc. | 2:3 | En zij gingen allen op reis ..., **ieder** naar zijn eigen stad. | .1 |
| | 4:40 | Hij legde **ieder** van hen afzonderlijk de handen op en genas hen. | .4 |
| | 6:44 | Want **elke** boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend. | .8 |
| | 13:15 | maakt **ieder** van u niet op de sabbat zijn os of zijn ezel ... los | .1 |
| | 16:5 | hij ontbood de schuldenaars van zijn heer één voor één bij zich. | .2 |
| | | letterlijk: hij ontbood een **ieder** van de schuldenaars ... bij zich. | |
| Joh. | 6:7 | als **ieder** een kleine hoeveelheid zal krijgen. | .1 |
| | 7:53 | [En zij begaven zich een **ieder** naar zijn huis, | .1° |
| | 16:32 | de ure komt ..., dat gij verstrooid wordt, een **ieder** naar het zijne | .1 |
| | 19:23 | voor **iedere** soldaat één deel, | .4 |
| Hand. | 2:3 | en het zette zich op **ieder** van hen; | .2 |
| | 2:6 | want een **ieder** hoorde hen in zijn eigen taal spreken. | .1 |
| | 2:8 | En hoe horen wij hen dan een **ieder** in onze eigen taal, | .1 |
| | 2:38 | En Petrus antwoordde hun: Bekeert u en een **ieder** van u late zich dopen | .1 |
| | 3:26 | door een **ieder** uwer af te brengen van zijn boosheden. | .2 |
| | 4:35 | en aan een **ieder** werd uitgedeeld naar behoefte. | .4 |
| | 11:29 | dat **elk** van hen naar draagkracht iets zenden zou tot ondersteuning | .1 |
| | 17:27 | hoewel Hij niet ver is van een **ieder** van ons. | .3 |
| | 20:31 | **ieder** afzonderlijk onder tranen terecht te wijzen. | .2 |
| | 21:19 | verhaalde hij in bijzonderheden, wat God ... had verricht. | .8 |
| | | letterlijk: verhaalde hij per stuk **afzonderlijk** wat God had verricht. | |
| | 21:26 | totdat voor **ieder** hunner het offer gebracht was. | .3 |
| Rom. | 2:6 | die een **ieder** vergelden zal naar zijn werken: | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 12:3 | zeg ik een **ieder** onder u: koestert geen gedachten, hoger dan u voegen, | .4 |
| | 14:5 | **Ieder** zij voor zijn eigen besef ten volle overtuigd. | .1 |
| | 14:12 | Zo zal [dan] een **ieder** onzer voor zichzelf rekenschap geven [aan God]. | .1 |
| | 15:2 | **Ieder** onzer trachte zijn naaste te behagen, ten goede, tot opbouwing, | .1 |
| 1Cor. | 1:12 | Ik bedoel dit, dat **ieder** uwer zijn leus heeft: Ik ben van Paulus! | .1 |
| | 3:5 | en wel zoals de Here dit aan een **ieder** geschonken heeft. | .4 |
| | 3:8 | alleen zal **elk** zijn eigen loon krijgen naar zijn eigen werk. | .1 |
| | 3:10 | Maar **ieder** zie wel toe, hoe hij daarop bouwt. | .1 |
| | 3:13 | **ieders** werk zal aan het licht komen. | .3 |
| | | ...., en hoedanig **ieders** werk is, dat zal het vuur uitmaken. | .3 |
| | 4:5 | En dan zal aan **elk** zijn lof geworden van God. | .4 |
| | 7:2 | met het oog op de gevallen van hoererij moet **ieder** zijn eigen vrouw hebben | .1 |
| | | en **iedere** vrouw haar eigen man. | .6 |
| | 7:7 | **iedereen** heeft van God zijn bijzondere gave, de een deze, de ander die. | .1 |
| | 7:17 | Alleen, laat **ieder** zo leven, als de Here hem toebedeeld heeft, | .4 |
| | | zo, als God hem geroepen heeft. | .2 |
| | | letterlijk: zo, als God **ieder** geroepen heeft. | |
| | 7:20 | **Ieder** blijve bij die roeping, waarin hij was, toen hij geroepen werd. | .1 |
| | 7:24 | **iedereen** blijve voor God in die toestand, waarin hij werd geroepen. | .1 |
| | 10:24 | SV maar een **ieder** zoeke wat van de ander is. | .1 |
| | 11:21 | want bij het eten neemt **ieder** vooraf zijn eigen deel, | .1 |
| | 12:7 | Maar aan een **ieder** wordt de openbaring van de Geest gegeven | .4 |
| | 12:11 | die een **ieder** in het bijzonder toedeelt, gelijk Hij wil. | .4 |
| | 12:18 | de leden, **elk** in het bijzonder, | .2 |
| | 14:26 | Telkens als gij samenkomt, heeft **ieder** iets: een psalm of een lering | .1 |
| | 15:23 | Maar **ieder** in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, | .1 |
| | 15:38 | en wel aan **elk** zaad zijn eigen lichaam. | .4 |
| | 16:2 | elke eerste dag der week legge **ieder** uwer naar vermogen thuis iets weg, | .1 |
| 2Cor. | 5:10 | opdat een **ieder** wegdrage wat hij in zijn lichaam verricht heeft, | .1 |
| | 9:7 | En **ieder** doe, naardat hij zich in zijn hart heeft voorgenomen. | .1 |
| Gal. | 6:4 | **Ieder** moet zijn eigen werk toetsen; | |
| | 6:5 | Want **ieder** zal zijn eigen last dragen. | .1 |
| Ef. | 4:7 | Maar aan een **ieder** onzer afzonderlijk is de genade gegeven, | .4 |
| | 4:16 | naar de kracht, die **elk** lid op zijn wijze oefent, | .9 |
| | 4:25 | Legt daarom de leugen af en spreekt waarheid, **ieder** met zijn naaste, | .1 |
| | 5:33 | laat **ieder** voor zich zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf | .1 |
| | 6:8 | dat een **ieder** ... het goede, dat hij gedaan heeft, ... zal terugontvangen. | .1 |
| Fil. | 2:4 | (3) en **ieder** lette niet slechts op zijn eigen belang, | .1/.[10] |
| | | (4) maar **ieder** (lette) ook op dat van anderen. | .1/.[10] |
| Col. | 4:6 | gij moet weten, hoe gij aan **ieder** het juiste antwoord moet geven. | .4 |
| 1Thess. | 2:11 | hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, u hoofd voor hoofd vermaanden, | .2 |
| | | letterlijk: hoe wij ... een **ieder** van u vermaanden. | |
| | 4:4 | dat **ieder** uwer in heiliging en eerbaarheid zijn vat wete te verwerven. | .2 |
| 2Thess. | 1:3 | omdat ... u aller liefde jegens elkander sterker wordt, | .3 |
| | | letterlijk: omdat de liefde van een **ieder** van u allen ... sterker wordt, | |
| Hebr. | 3:13 | vermaant elkander dagelijks, zolang men nog van een heden kan spreken, | .7 |
| | | letterlijk: vermaant elkander **elke** dag, .... | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 6:11 | het is onze begeerte, dat **ieder** uwer dezelfde ijver blijve betonen | .2 |
| | 8:11 | En niet langer zullen zij een **ieder** zijn medeburger, | .1 |
| | | en een **ieder** zijn broeder leren, zeggende: Ken de Here, | .1 |
| | 11:21 | Door het geloof heeft Jakob ... **ieder** der zonen van Jozef gezegend | .2 |
| Jac. | 1:14 | Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging | .1 |
| | | letterlijk: Maar zo vaak een **ieder** verzocht wordt, ... | |
| 1Petr. | 1:17 | die zonder aanzien des persoons naar **ieders** werk oordeelt, | .3 |
| | 4:10 | Dient elkander, een **ieder** naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, | .1 |
| Openb. | 2:23 | en Ik zal u vergelden, een **ieder** naar uw werken. | .4 |
| | 5:8 | hebbende **elk** een citer en gouden schalen, vol reukwerk; | .1 |
| | 6:11 | SV En aan een **ieder** werden lange witte klederen gegeven, | .5 ○○ |
| | | En aan **elk** hunner werd een wit gewaad gegeven, | .4 ▾▾ |
| | 20:13 | en zij werden geoordeeld, een **ieder** naar zijn werken. | .1 |
| | 21:21 | **iedere** poort afzonderlijk was uit één parel, | .1 |
| | 22:2 | dat twaalfmaal vrucht draagt, **iedere** maand zijn vrucht gevende; | .8 ○▾ |
| | 22:12 | Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een **ieder** te vergelden, | .4 |

## 1382 ἑκάστοτε hekastote

Het bijwoord *hekastote* betekent 'bij iedere gelegenheid, telkens'.

Terwijl *3320 pantote* 'bij elke gelegenheid, altijd, steeds' doet denken aan een groep van dezelfde soort gelegenheden, doet *hekastote* meer denken aan afzonderlijke gelegenheden die van elkaar (kunnen) verschillen. Vergelijk *1381 hekastos* 'ieder, elk'.

.1 ἑκάστοτε hekastote telkens

| | | |
|---|---|---|
| 2Petr. | 1:15 | dat gij ook na mijn heengaan **telkens weer** aan deze dingen kunt denken. |

## 1383 ἑκατόν hekaton

Het telwoord *hekaton* betekent 'honderd'.

.1 ἑκατόν hekaton honderd

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 13:8 | en het gaf vrucht, deels **honderd**-, deels zestig-, deels dertig**voudig**. |
| | 13:23 | deels **honderd**-, deels zestig-, deels dertig**voudig**. |
| | 18:12 | Indien een mens in het bezit is gekomen van **honderd** schapen |
| | 18:28 | die hem **honderd** schellingen schuldig was, |
| Marc. | 4:8 | en het droeg tot dertig-, zestig- en **honderdvoud** toe. |
| | 4:20 | zij, die ... vrucht dragen, dertig- en zestig- en **honderdvoud**. |
| | 6:40 | En zij gingen zitten in groepen van **honderd** en van vijftig. |
| Luc. | 15:4 | die **honderd** schapen heeft en er één van verliest, |
| | 16:6 | Hij zeide: **Honderd** vaten olie. |
| | 16:7 | En hoeveel zijt gij schuldig? Hij zeide: **Honderd** zakken tarwe. |
| Joh. | 19:39 | hij bracht een mengsel mede van mirre en aloë, ongeveer **honderd** pond. |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 21:11 | Petrus ... sleepte het net aan land, vol grote vissen, **honderd** drieënvijftig; |
| Hand. | 1:15 | en er was een groep van ongeveer **honderd** twintig personen bijeen |
| Openb. | 7:4 | **honderd**vierenveertigduizend waren verzegeld uit alle stammen |
| | 14:1 | het Lam stond op de berg Sion en met Hem **honderd**vierenveertigduizend, |
| | 14:3 | en niemand kon het gezang leren dan de **honderd**vierenveertigduizend, |
| | 21:17 | En hij mat haar muur op: **honderd** vierenveertig el, mensenmaat, |

## 1384 ἑκατονταετής hekatontaetēs

Het bijvoeglijk naamwoord *hekatontaetēs* betekent 'honderdjarig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑκατονταετής | hekatontaetēs | honderdjarig (1 ev m/v) |

Rom. 4:19 daar hij ongeveer **honderd jaar oud** was,

## 1385 ἑκατονταπλασίων hekatontaplasiōn

Het bijvoeglijk naamwoord *hekatontaplasiōn* betekent 'honderdvoudig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑκατονταπλασίονα | hekatontaplasiona | honderdvoudig (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 19:29 | SV die zal **honderdvoud** ontvangen, en het eeuwige leven beërven. |
| Marc. | 10:30 | of hij ontvangt **honderdvoudig** terug: nu, in deze tijd, |
| Luc. | 8:8 | en toen dat opgekomen was, bracht het **honderdvoudige** vrucht voort. |

## 1386 ἑκατόνταρχος hekatontarchos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *hekatontarchos* – of ook wel *hekatontarchēs* (zie woord *1387*) – betekent 'centurio'.

Een 'centurio' is een benaming van een officier in het Romeinse leger die erop wijst dat hij het bevel heeft honderd manschappen: het Latijnse *centum* betekent 'honderd', evenals het onderdeel *hekaton* in de Griekse vertaling *hekatontarchos*. De 'centurio' wordt in het Nederlands ook wel met 'honderdman' of 'hoofdman' aangeduid, en is in zekere mate met een kapitein te vergelijken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑκατόνταρχος | hekatontarchos | hoofdman (1) |
| .2 | ἑκατόνταρχον | hekatontarchon | hoofdman (4) |
| .3 | ἑκατοντάρχου | hekatontarchou | hoofdman (2) |
| .4 | ἑκατοντάρχῳ | hekatontarchōi | hoofdman (3) |
| .5 | ἑκατοντάρχους | hekatontarchous | hoofdlieden (4) |
| .6 | ἑκατοντάρχων | hekatontarchōn | hoofdlieden (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:5 | Toen Hij nu Kafarnaüm binnenging, kwam een **hoofdman** tot Hem | .1 |
| | 8:8 | Doch de **hoofdman** antwoordde en zeide: Here, ik ben niet waard, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 8:13 | En Jezus zeide tot de **hoofdman**: Ga heen, u geschiede naar uw geloof. | .4°° |
| | 27:54 | De **hoofdman** en zij, die met hem Jezus bewaakten, zagen de aardbeving | .1 |
| Luc. | 7:2 | Een slaaf nu van een **hoofdman** ... was ernstig ongesteld | .3 |
| | 7:6 | zond de **hoofdman** vrienden om tot Hem te zeggen: Here, doe geen moeite, | .1 |
| | 23:47 | Toen de **hoofdman** zag, wat er geschiedde, verheerlijkte hij God, | .1°° |
| Hand. | 21:32 | deze nam onmiddellijk soldaten en **hoofdlieden**, en trok op hen af. | .5°° |
| | 22:25 | zeide Paulus tot de **hoofdman** ...: Moogt gij een Romein ... geselen? | .2 |
| | 22:26 | Toen de **hoofdman** dit hoorde, ging hij naar de overste, | .1°° |
| | 23:17 | En Paulus riep een van de **hoofdlieden** en zeide: Breng deze jongeman | .6°° |
| | 23:23 | En hij riep een tweetal **hoofdlieden** bij zich | .6°° |
| | 27:6 | daar vond de **hoofdman** een schip uit Alexandrië, dat naar Italië voer, | .1°° |
| | 27:11 | Maar de **hoofdman** stelde meer vertrouwen in de stuurman en de schipper | .1°° |
| | 27:43 | maar de **hoofdman**, die Paulus wilde sparen, verijdelde hun voornemen | .1°° |
| | 28:16 | SV gaf de **hoofdman** de gevangenen over aan de overste van het leger; | .1°° |

## 1387 ἑκατοντάρχης hekatontarchēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *hekatontarchēs* betekent 'centurio'.
Zie *1386 hekatontarchos* 'centurio'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑκατοντάρχης | hekatontarchēs | hoofdman (1) |
| .2 | ἑκατοντάρχῃ | hekatontarchēi | hoofdman (3) |
| .[3] | ἑκατοντάρχας | hekatontarchas | hoofdlieden (4) |
| .[4] | ἑκατονταρχῶν | hekatontarchōn | hoofdlieden (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:13 | En Jezus zeide tot de **hoofdman**: Ga heen, u geschiede naar uw geloof. | .2'' |
| Luc. | 23:47 | Toen de **hoofdman** zag, wat er geschiedde, verheerlijkte hij God, | .1'' |
| Hand. | 10:1 | Cornelius, een **hoofdman** van de zogenaamde Italiaanse afdeling, | .1 |
| | 10:22 | Cornelius, een **hoofdman**, een rechtvaardig man en vereerder van God, | .1 |
| | 21:32 | deze nam onmiddellijk soldaten en **hoofdlieden**, en trok op hen af. | .[3]'' |
| | 22:26 | Toen de **hoofdman** dit hoorde, ging hij naar de overste, | .1'' |
| | 23:17 | En Paulus riep een van de **hoofdlieden** en zeide: Breng deze jongeman | .[4]'' |
| | 23:23 | En hij riep een tweetal **hoofdlieden** bij zich | .[4]'' |
| | 24:23 | en hij beval de **hoofdman** hem in bewaring te houden, | .2 |
| | 27:1 | vertrouwde men Paulus en enige andere gevangenen toe aan een **hoofdman**, | .2 |
| | 27:6 | daar vond de **hoofdman** een schip uit Alexandrië, dat naar Italië voer, | .1'' |
| | 27:11 | Maar de **hoofdman** stelde meer vertrouwen in de stuurman en de schipper | .1'' |
| | 27:31 | zeide Paulus tot de **hoofdman** ...: Indien zij niet aan boord blijven, | .2 |
| | 27:43 | maar de **hoofdman**, die Paulus wilde sparen, verijdelde hun voornemen | .1'' |

## [1387II] ἐκβαίνω ek-bainō

Het werkwoord *ek-bainō* betekent 'uitgaan, weggaan'.
Het enkelvoudige werkwoord *bainō* 'gaan' komt niet voor in het NT.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐξέβησαν | ex-ebēsan | zij zijn uitgegaan (aor) |

Hebr. 11:15 als zij gedachtig geweest waren aan het vaderland, dat **zij verlaten hadden**,

| 1388 | ἐκβάλλω | ek-ballō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-ballō* betekent 'uitwerpen, (er)uit gooien, verwijderen'.

De specifieke beweging van het gooien of werpen (vergelijk *822 ballō* 'werpen') treft men in het NT misschien alleen in Hand.27:38 aan, waar men vanwege een storm graan in de zee 'uitwerpt' uit een schip; op andere plaatsen is de beweging van het gooien afgezwakt of overdrachtelijk geworden, bv.: een splinter uit het oog 'halen' of 'wegdoen' (Matt.7:4), arbeiders 'uitzenden' naar de akkers (Matt.9:38), mensen uit de stad 'verwijderen' (Luc.4:29), schapen uit de stal 'naar buiten brengen' (Joh.10:4), demonen 'uitwerpen' (Matt.7:22), iets uit een voorraad 'te voorschijn halen' (Matt.13:52).

In Openb.11:2 betekent *ek-ballō exōthen* '(er)buiten gooien' in de zin van 'buiten beschouwing laten, overslaan'. In het citaat uit Jes.42:4 in Matt.12:20 betekent *ek-ballō eis nikos tēn krisin* (letterlijk: 'het oordeel tot een overwinning uitwerpen') zoiets als 'het oordeel uitvoeren met als doel of gevolg een overwinning'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκβάλλω | ek-ballō | ik werp uit – (dat) ik uitwerp |
| .2 | ἐκβάλλεις | ek-balleis | jij werpt uit |
| .3 | ἐκβάλλει | ek-ballei | hij werpt uit – jij wordt uitgeworpen (med) |
| .4 | ἐκβάλλουσιν | ek-ballousin | zij werpen uit – uitwerpend (3 mv m/o) |
| .5 | ἐκβάλλη | ek-ballēi | (dat) hij uitwerpt – jij wordt uitgeworpen (med) – (dat) jij uitgeworpen wordt (med) |
| .6 | ἐκβάλλωσιν | ek-ballōsin | (dat) zij uitwerpen |
| .7 | ἐκβάλλετε | ek-ballete | jullie werpen uit – werpt uit! |
| .8 | ἐκβάλλειν | ek-ballein | uitwerpen |
| .9 | ἐκβάλλων | ek-ballōn | uitwerpend (1 ev m) |
| .10 | ἐκβάλλοντα | ek-ballonta | uitwerpend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .11 | ἐξέβαλλον | ex-eballon | ik wierp uit – zij wierpen uit |
| .12 | ἐκβαλοῦσιν | ek-balousin | zij zullen uitwerpen – zullende uitwerpen (3 mv m/o) |
| .13 | ἐξέβαλεν | ex-ebalen | hij heeft uitgeworpen (aor) |
| .14 | ἐξεβάλομεν | ex-ebalomen | wij hebben uitgeworpen (aor) |
| .15 | ἐξέβαλον | ex-ebalon | ik heb uitgeworpen (aor) – zij hebben uitgeworpen (aor) |
| .16 | ἐκβάλω | ek-balō | (dat) ik uitwerp (aor) |
| .17 | ἐκβάλη | ek-balēi | (dat) hij uitwerpt (aor) |
| .18 | ἐκβάλωσιν | ek-balōsin | (dat) zij uitwerpen (aor) |
| .19 | ἔκβαλε | ek-bale | werp uit! (aor) |
| .20 | ἐκβάλετε | ek-balete | werpt uit! (aor) |
| .21 | ἐκβαλεῖν | ek-balein | uitwerpen (aor) – zullen uitwerpen |
| .22 | ἐκβαλών | ek-balōn | uitwerpend (1 ev m; aor) |
| .23 | ἐκβαλόντες | ek-balontes | uitwerpend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .24 | ἐκβαλοῦσα | ek-balousa | uitwerpend (1 ev v; aor) – zullende uitwerpen (1 ev v) |
| .25 | ἐκβεβλήκει | ek-beblēkei | hij had uitgeworpen |
| .26 | ἐκβαλλόμενοι | ek-ballomenoi | uitgeworpen wordend (1 mv m; med) |
| .27 | ἐκβληθέντος | ek-blēthentos | uitgeworpen (2 ev m/o; aor pass) |
| .28 | ἐκβάλλεται | ek-balletai | hij wordt uitgeworpen (med) |
| .29 | ἐκβαλλομένους | ek-ballomenous | uitgeworpen wordend (4 mv m; med) |
| .30 | ἐκβληθήσεται | ek-blēthēsetai | hij zal uitgeworpen worden (pass) |
| .31 | ἐκβληθήσονται | ek-blēthēsontai | zij zullen uitgeworpen worden (pass) |
| .32 | ἐξεβλήθη | ex-eblēthē | hij is uitgeworpen (aor pass) |

Matt. 7:4 Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, .16
letterlijk: Laat toe **dat ik** de splinter uit uw oog **wegdoe**,
7:5 **doe** eerst de balk uit uw oog **weg**, dan zult gij scherp kunnen zien .19
**om** de splinter uit het oog van uw broeder **weg te doen**. .21
7:22 **hebben wij** niet ... geprofeteerd en in uw naam boze geesten **uitgedreven** .14
8:12 maar de kinderen van het Koninkrijk **zullen uitgeworpen worden** .31
8:16 en **Hij dreef** de geesten **uit** met zijn woord .13
8:31 Indien **Gij** ons **uitdrijft**, laat ons dan in de kudde zwijnen varen. .2
9:25 Toen de schare **uitgedreven was**, ging Hij binnen en vatte haar hand .32
9:33 En **nadat** de boze geest **was uitgedreven**, sprak de doofstomme. .27
9:34 Door de overste der boze geesten **drijft Hij** de geesten **uit**. .3
9:38 Bidt daarom de Heer van de oogst, dat **Hij** arbeiders **uitzende** .17
10:1 om die **uit** te **drijven** en om alle ziekte en alle kwaal te genezen. .8
10:8 wekt doden op, reinigt melaatsen, **drijft** boze geesten **uit**. .7
12:20 voordat **Hij** het oordeel tot overwinning **heeft gebracht**. .17
12:24 Deze **drijft** de boze geesten slechts **uit** door Beëlzebul, .3
12:26 En indien de satan de satan **uitdrijft**, is hij tegen zichzelf verdeeld; .3
12:27 En indien **Ik** door Beëlzebul de boze geesten **uitdrijf**, .1
door wie **doen** uw zonen **het dan**? Daarom zullen zij rechters over u zijn. .4
12:28 indien **Ik** door de Geest Gods de boze geesten **uitdrijf**, .1
12:35 Een goed mens **brengt** uit zijn goede schat goede dingen **voort**, .3
en een slecht mens uit zijn boze schat boze dingen. .3
letterlijk: en een slecht mens **brengt** ... boze dingen **voort**.
13:52 die uit zijn voorraad nieuwe en oude dingen **te voorschijn brengt**. .3
15:17 Begrijpt gij niet, dat al wat de mond binnengaat, ... **verdwijnt**? .28
17:19 Waarom hebben wij hem niet kunnen **uitdrijven**? .21
21:12 En Jezus ging de tempel binnen en **dreef** allen **uit**, die verkochten .13
21:39 En **zij** grepen hem en **wierpen** hem buiten de wijngaard en doodden hem. .15
22:13 Bindt hem aan handen en voeten en **werpt** hem **uit** .20
25:30 En **werpt** de onnutte slaaf **uit** in de buitenste duisternis. .7/.20
Marc. 1:12 En terstond **dreef** de Geest Hem **uit** naar de woestijn. .3
1:34 boze geesten **dreef Hij uit** en Hij liet de geesten niet toe te spreken, .13
1:39 En Hij ging prediken ... en de boze geesten dreef Hij uit. .9
letterlijk: En Hij was predikende en de boze geesten **uitdrijvende**.
1:43 En met een strenge vermaning **zond Hij** hem terstond **weg**, .13

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 3:15 | en om macht te hebben boze geesten **uit te drijven**. | .8 |
| | 3:22 | en door de overste der boze geesten **drijft Hij** de geesten **uit**. | .3 |
| | 3:23 | Hoe kan de satan de satan **uitdrijven**? | .8 |
| | 5:40 | Doch Hij **dreef** hen allen het huis **uit en** nam de vader van het kind | .22 |
| | 6:13 | En **zij dreven** vele boze geesten **uit** en zalfden vele zieken met olie | .11 |
| | 7:26 | (27) En zij vroeg Hem de boze geest uit haar dochter te drijven. | .5/.17 |
| | | letterlijk: ... dat **Hij** de boze geest uit haar dochter **drijft**. | |
| | 9:18 | En ik heb uw discipelen gezegd, dat **zij** hem **zouden uitdrijven**, | .18 |
| | 9:28 | Waarom hebben wij hem niet kunnen **uitdrijven**? | .21 |
| | 9:38 | wij hebben iemand ... in uw naam boze geesten zien **uitdrijven**, | .10 |
| | 9:47 | En indien uw oog u tot zonde zou verleiden, **ruk** het **uit**. | .19 |
| | 11:15 | Hij ... begon hen, die in de tempel verkochten en kochten, **uit te drijven** | .8 |
| | 12:8 | En **zij** grepen en doodden hem en **wierpen** hem buiten de wijngaard. | .15 |
| | 16:9 | Maria van Magdala, van wie **Hij** zeven boze geesten **uitgedreven had**. | .25° |
| | 16:17 | in mijn naam **zullen zij** boze geesten **uitdrijven**, | .12° |
| Luc. | 4:29 | **Zij** stonden op en **wierpen** Hem de stad **uit** | .15 |
| | 6:22 | Zalig zijt gij, wanneer u de mensen haten en wanneer **zij** u **uitstoten**, | .18 |
| | 6:42 | laat mij de splinter, die in uw oog is, wegdoen, ... | .16 |
| | | letterlijk: laat toe dat **ik** de splinter, die in uw oog is, **wegdoe**, | |
| | | Huichelaar, **doe** eerst de balk **weg** uit uw oog | .19 |
| | | ... **om** de splinter in het oog van uw broeder **weg te doen**. | .21°* |
| | 8:54 | SV Maar **toen Hij** ze allen **uitgedreven had**, | .22° |
| | 9:40 | En ik heb uw discipelen gesmeekt hem uit te drijven | .6/.18 |
| | | letterlijk: En ik heb uw discipelen gesmeekt, dat **zij** hem **uitdrijven** | |
| | 9:49 | Meester, wij hebben iemand in uw naam boze geesten zien **uitdrijven** | .10 |
| | 10:2 | dat **Hij** arbeiders **uitzende** in zijn oogst. | .5/.17 |
| | 10:35 | En de volgende dag stelde hij de waard twee schellingen ter hand | .22 |
| | | letterlijk: En ... schellingen **tevoorschijn halend**, gaf Hij ze de waard | |
| | 11:14 | En Hij was **bezig** een boze geest **uit te drijven** en deze was stom. | .9 |
| | 11:15 | Door Beëlzebul, de overste der boze geesten, **drijft Hij** de geesten **uit**. | .3 |
| | 11:18 | Want gij zegt, **dat** Ik door Beëlzebul de boze geesten **uitdrijf**. | .8 |
| | 11:19 | Indien **Ik** door Beëlzebul de boze geesten **uitdrijf**, | .1 |
| | | door wie **doen** uw zonen **het dan**? Daarom zullen zij rechters over u zijn. | .4 |
| | 11:20 | indien **Ik** door de vinger Gods de boze geesten **uitdrijf**, | .1 |
| | 13:28 | wanneer gij Abraham ... zult zien ..., maar uzelf **buitengeworpen**. | .29 |
| | 13:32 | **Ik drijf** boze geesten **uit** en volbreng genezingen, heden en morgen, | .1 |
| | 19:45 | En Hij ging de tempel binnen en begon de kooplieden **uit te drijven**. | .8 |
| | 20:12 | **Zij** verwondden ook die en **wierpen hem buiten de wijngaard**. | .15 |
| | 20:15 | En **zij wierpen** hem buiten de wijngaard **en** doodden hem. | .23 |
| Joh. | 2:15 | En **Hij** maakte een zweep van touw en **dreef** allen **uit** de tempel, | .13 |
| | 6:37 | en wie tot Mij komt, **zal Ik** geenszins **uitwerpen**. | .16 |
| | 9:34 | En **zij wierpen** hem **uit**. | .15 |
| | 9:35 | Jezus hoorde, dat **zij** hem **uitgeworpen hadden**. | .15 |
| | 10:4 | Wanneer **hij** zijn eigen schapen alle **naar buiten gebracht heeft**, | .17 |
| | 12:31 | nu **zal** de overste dezer wereld **buitengeworpen worden**; | .30 |
| Hand. | 7:58 | en zij **wierpen** hem de stad **uit en** stenigden hem. | .23 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 9:40 | Maar Petrus **zond** hen allen naar buiten en knielde neder **en** bad. | .22 |
| | 13:50 | en **zij** verwekten een vervolging ... en **dreven** hen **uit** hun gebied. | .15 |
| | 16:37 | en **willen zij** ons **er** nu ongemerkt **uitzetten**? Geen sprake van; | .4 |
| | 27:38 | maakten zij het schip lichter **door** het graan in zee **te werpen**. | .26 |
| Gal. | 4:30 | Maar wat zegt het schriftwoord? **Zend** de slavin **weg** met haar zoon, | .19 |
| Jac. | 2:25 | **toen zij** de boodschappers in huis nam en ... **liet heengaan**? | .24 |
| 3Joh. | 10 | en **hij werpt** hen uit de gemeente. | .3 |
| Openb. | 11:2 | **laat** de voorhof, die buiten de tempel is, **erbuiten**, en meet die niet; | .19 |
| | 14:19 | En de engel **wierp** zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijngaard | .13** |

## 1389 ἔκβασις ekbasis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekbasis* betekent 'uitkomst, afloop'.

Ofschoon *ekbasis* buiten het NT ook wel voorkomt in de letterlijke zin '(het) uitgaan, (het) gaan waarbij men iets verlaat' (vgl. *[1387II] ek-bainō* 'uitgaan, weggaan'), komt het in het NT alleen voor in overdrachtelijke zin: 'waar het op uitloopt, afloop', of – zo misschien in 1Cor.10:13 – 'waardoor men de moeilijkheden verlaat, uitkomst, oplossing'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκβασιν | ekbasin | uitkomst (4) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 10:13 | want Hij zal met de verzoeking ook voor de **uitkomst** zorgen, |
| Hebr. | 13:7 | let op het **einde** van hun wandel en volgt hun geloof na. |

## 1390 ἐκβολή ekbolē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekbolē* betekent 'uitworp'.

In het geval van een 'uitworp' van goederen uit een schip tijdens een storm kan men ook vertalen met 'zeeworp'.

Vergelijk *1388 ek-ballō* 'uitwerpen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκβολήν | ekbolēn | uitworp (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 27:18 | wierpen zij de volgende dag lading over boord,<br>letterlijk: deden zij de volgende dag een **zeeworp**, |

## 1391 ἐκγαμίζω ek-gamizō

Het werkwoord *ek-gamizō* betekent 'uithuwelijken, ten huwelijk geven'.

In vergelijking met *[938II] gamizō* 'uithuwelijken' kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *ek-* accentueert dat het meisje bij het uithuwelijken vertrekt uit de ouderlijke sfeer (vgl. *1379 ek* 'uit') naar die van haar man.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκγαμίζων | ek-gamizōn | uithuwelijkend (1 ev m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐκγαμίζοντες | ek-gamizontes | uithuwelijkend (1 mv m) |
| .3 | ἐκγαμίζονται | ek-gamizontai | zij worden uitgehuwelijkt (med) |
| .4 | ἐξεγαμίζοντο | ex-egamizonto | zij werden uitgehuwelijkt (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:30 | SV nemen **zij** niet ten huwelijk, noch **worden ten huwelijk uitgegeven**; | .3°° |
| | 24:38 | etende en drinkende, huwende en **ten huwelijk gevende**, | .2°° |
| Luc. | 17:27 | SV zij namen ten huwelijk, **zij werden ten huwelijk gegeven**, | .4°° |
| | 20:35 | maar die waardig gekeurd zijn ... worden niet ten huwelijk genomen. | .3'' |
| 1Cor. | 7:38 | **Wie** dus zijn jongedochter **uithuwelijkt**, doet wel, | .1°° |
| | | en **wie** haar niet **uithuwelijkt**, doet beter. | .1°° |

## 1392 ἐκγαμίσκω ek-gamiskō

Het werkwoord *ek-gamiskō* betekent 'uithuwelijken, ten huwelijk geven'.

Men kan *ek-gamiskō* beschouwen als een nevenvorm van *1391 ek-gamizō*. Wat het verschil tussen *ek-gamiskō* en *939 gamiskō* 'uithuwelijken' betreft, kunnen we hetzelfde zeggen als bij *ek-gamizō* en *938II gamizō*: het voorvoegsel *ek-* accentueert dat het meisje bij het uithuwelijken vertrekt uit de ouderlijke sfeer (vgl. *1379 ek* 'uit') naar die van haar man.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκγαμίσκονται | ek-gamiskontai | zij worden uitgehuwelijkt (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 20:34 | SV De kinderen van deze eeuw trouwen en **worden ten huwelijk uitgegeven**; | °° |
| | 20:35 | SV die ...., **zullen** noch trouwen, noch **ten huwelijk uitgegeven worden**; | °° |

## 1393 ἔκγονος ekgonos

Het bijvoeglijk naamwoord *ekgonos* betekent 'als nakomeling geboren'.

Vaak wordt *ekgonos* zelfstandig gebruikt: 'nakomeling'. In bepaalde contexten, zoals ook in 1Tim.5:4, is duidelijk dat men vooral het kleinkind met *ekgonos* wil aangeven.

Het is afgeleid van *ek-ginomai* 'geboren worden uit'; vergelijk *971 ginomai* 'worden', *961 genos* 'geslacht', en *991 goneus* 'ouder'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκγονα | ekgona | als nakomeling geboren (1/4 mv o) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Tim. | 5:4 | indien een weduwe kinderen of **kleinkinderen** heeft, |

## 1394 ἐκδαπανάω ek-dapanaō

Het werkwoord *ek-dapanaō* betekent '(geld) uitgeven'.

Het voorvoegsel *ek-* accentueert dat datgene wat men uitgeeft, bij het uitgeven uit zijn omgeving vertrekt of verdwijnt (vgl. *1025 dapanaō* '(geld) uitgeven').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδαπανηθήσομαι | ek-dapanēthēsomai | ik zal uitgegeven worden (pass) |

2Cor. 12:15 **Ik** voor mij **zal** zeer gaarne offers brengen, ja, **mijzelf opofferen**

| 1395 | ἐκδέχομαι | ek-dechomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-dechomai* betekent 'afwachten, wachten op'.
Vergelijk *1072 dechomai* 'ontvangen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδέχομαι | ek-dechomai | ik wacht op (med) |
| .2 | ἐκδέχεται | ek-dechetai | hij wacht op (med) |
| .3 | ἐκδέχεσθε | ek-dechesthe | jullie wachten op (med) – wacht op! (med) |
| .4 | ἐκδεχόμενος | ek-dechomenos | wachtend op (1 ev m; med) |
| .5 | ἐκδεχομένου | ek-dechomenou | wachtend op (2 ev m/o; med) |
| .6 | ἐκδεχόμενων | ek-dechomenōn | wachtend op (2 mv m/v/o; med) |
| .7 | ἐξεδέχετο | ex-edecheto | hij wachtte op (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:3 | [**die wachtten op** de beweging van het water. | .6° |
| Hand. | 17:16 | **terwijl** Paulus te Athene **op** hen **wachtte**, werd zijn geest in hem geprikkeld, | .5 |
| 1Cor. | 11:33 | Daarom, mijn broeders, als gij samenkomt om te eten, **wacht op** elkander. | .3 |
| | 16:11 | opdat hij tot mij komen kan, want **ik wacht op** hem met de broeders. | .1 |
| Hebr. | 10:13 | **afwachtende**, totdat zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank | .4 |
| | 11:10 | **hij verwachtte** de stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper ... is. | .7 |
| Jac. | 5:7 | Zie, de landman **wacht op** de kostelijke vrucht des lands en heeft geduld, | .2 |
| 1Petr. | 3:20 | toen de lankmoedigheid Gods **bleef afwachten**, in de dagen van Noach, | .7°° |

| 1396 | ἔκδηλος | ekdēlos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ekdēlos* betekent '(contrasterend) duidelijk'.
Wat precies het verschil is tussen *1075 dēlos* 'duidelijk' en *ekdēlos* is niet helemaal duidelijk. We kunnen misschien zeggen dat bij *ekdēlos* het voorvoegsel *ek-* een contrast aangeeft (vgl. *1379 ek* 'uit'): wat 'duidelijk' is, contrasteert met wat eerst onduidelijk was (het duidelijke komt voort 'uit' het onduidelijke) of met wat in de omgeving nog steeds onduidelijk is (het duidelijke springt 'uit' zijn omgeving naar voren). Vaak wordt *ekdēlos* als een versterking van *dēlos* vertaald: 'zeer duidelijk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκδηλος | ekdēlos | duidelijk (1 ev m/v) |

2Tim. 3:9 want hun onzinnigheid zal aan allen **overduidelijk** worden.

| 1397 | ἐκδημέω | ek-dēmeō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-dēmeō* betekent 'uit het (eigen) volk weg zijn, buitenslands zijn, in den vreemde zijn'.
Vergelijk *1079 dēmos* 'volk' en *1379 ek* 'uit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδημοῦμεν | ek-dēmoumen | wij zijn buitenslands |
| .2 | ἐκδημῆσαι | ek-dēmēsai | buitenslands zijn (aor) |
| .3 | ἐκδημοῦντες | ek-dēmountes | buitenslands zijnde (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 5:6 | ook al weten wij, dat **wij** ... ver van de Here **in den vreemde zijn** | .1 |
| | 5:8 | wij begeren te meer ons verblijf in het lichaam te verlaten<br>letterlijk: wij begeren te meer **buitenslands te zijn** buiten het lichaam | .2 |
| | 5:9 | hetzij thuis, hetzij **in den vreemde**, | .3 |

## 1398 ἐκδίδωμι ek-didōmi

Het werkwoord *ek-didōmi* betekent 'uit handen geven' en in mediale vormen 'tot eigen voordeel uit handen geven, verhuren'.

Vergelijk *1186 didōmi* 'geven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδόσεται | ek-dosetai | hij zal verhuren (med) |
| .2 | ἐξέδοτο | ex-edoto | hij heeft verhuurd (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:33 | en **hij verhuurde** die aan pachters en ging buitenslands. | .2 |
| | 21:41 | en de wijngaard **zal hij verhuren** aan andere pachters. | .1 |
| Marc. | 12:1 | en **hij verhuurde** die aan pachters, en ging buitenslands. | .2 |
| Luc. | 20:9 | en **hij verhuurde** die aan pachters en ging geruime tijd buitenslands. | .2 |

## 1399 ἐκδιηγέομαι ek-di-ēgeomai

Het werkwoord *ek-di-ēgeomai* betekent '(tot het einde toe) verhalen, (uit)vertellen'.

Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *1195 di-ēgeomai* 'verhalen, vertellen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδιηγῆται | ek-di-ēgētai | (dat) hij verhaalt (med) |
| .2 | ἐκδιηγούμενοι | ek-di-ēgoumenoi | verhalend (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 13:41 | een werk, dat gij voorzeker niet zult geloven, als iemand **het** u **verhaalt**. | .1 |
| | 15:3 | Zij ... bereidden **met hun verhaal van** de bekering ... grote blijdschap. | .2 |

## 1400 ἐκδικέω ek-dikeō

Het werkwoord *ek-dikeō* betekent (1) 'recht verschaffen aan', (2) 'bestraffen', en (3) '(iets) rechtens vorderen (van)'.

Het gebruik van dit woord blijft steeds in de min of meer juridische en officiële sfeer. De eerste betekenis vinden we in Luc.18:3 en 5, waar het over een onrechtvaardige rechter gaat, en in Rom.12:19, waar Paulus de gelovigen waarschuwt niet voor eigen rechter te spelen. De tweede betekenis treffen we alleen aan in 2Cor.10:6. De derde komt voor in Openb.6:10, waar martelaren God als Heerser oproepen om hun bloed te vorderen van de hand van degenen die op de aarde wonen (vgl. 19:2).

De vertaling 'wreken' kan misleidend zijn, omdat dit woord in onze taal niet alleen wordt gebruikt in de zin van 'opkomen voor het recht', maar ook van een meer emotioneel geladen handeling van vergelding.
Het woord is verwant met *1210 dikē* 'recht; gerechtelijke uitspraak; straf'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδικεῖς | ek-dikeis | jij verschaft recht |
| .2 | ἐκδικοῦντες | ek-dikountes | recht verschaffende (1 mv m) |
| .3 | ἐκδικήσω | ek-dikēsō | (dat) ik recht verschaf (aor) – ik zal recht verschaffen |
| .4 | ἐξεδίκησεν | ex-edikēsen | hij heeft recht verschaft (aor) |
| .5 | ἐκδίκησον | ek-dikēson | verschaft recht! (aor) |
| .6 | ἐκδικῆσαι | ek-dikēsai | recht verschaffen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 18:3 | **Verschaf** mij **recht** tegenover mijn tegenpartij. | .5 |
| | 18:5 | (4) ..., toch **zal ik**, (5) ..., haar **recht verschaffen**; | .3 |
| Rom. | 12:19 | Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, letterlijk: Uzelf niet **recht verschaffend**, geliefden, ... | .2 |
| 2Cor. | 10:6 | (5) zodat wij ... (6) ... gereed staan ... ongehoorzaamheid **te straffen**. | .6 |
| Openb. | 6:10 | Tot hoelang ... **wreekt Gij** ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen? | .1 |
| | 19:2 | en **Hij heeft** het bloed zijner knechten van haar hand **geëist**. | .4 |

## 1401 ἐκδίκησις ekdikēsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekdikēsis* betekent (1) '(het) verschaffen van recht', en (2) 'bestraffing'.
De eerste betekenis komt o.a. voor in Luc.18:7 en 8, waar letterlijk staat dat God 'de verschaffing van recht van Zijn uitverkorenen zal doen', een door de omschrijving veel nadrukkelijker formulering dan in vs.3 en 5 van dezelfde passage, waar voor de onrechtvaardige rechter alleen het werkwoord gebruikt wordt waarvan dit woord is afgeleid (zie *1400 ek-dikeō* 'recht verschaffen; bestraffen; rechtens vorderen'). In dezelfde betekenis komt het woord voor in het bekende woord uit Deut.32:35 dat in Rom.12:19 en Hebr.10:30 geciteerd wordt. Overeenkomstig het Hebreeuwse origineel wordt in deze tekst, die handelt over God als rechter van degene die de Heilige Geest gesmaad heeft, vaak de vertaling 'wraak' gevonden, maar de juridische klank van het Griekse woord mag, mede in verband met de context, niet uit het oog worden verloren (vergelijk voor deze vertaling ook de opmerking bij *ek-dikeō*). Verder moet nog genoemd worden Hand.7:24, waar Stefanus vertelt hoe Mozes zich in een twist eigenmachtig als rechter opwerpt (vgl. vs.27) om iemand recht te verschaffen.
De tweede betekenis komt zonder verdere toevoeging voor in een reeks karakteriseringen van de handelwijze der Korintiërs in een bepaald geval (zie 2Cor.7:11), terwijl het in 1Petr.2:14 gaat over bestraffing van boosdoeners door de overheid. Van bestraffing door God is sprake in Luc.21:22 (waar het oordeel door vijanden voltrokken wordt), en in 2Thess.1:8 (waar de bestraffing genoemd wordt in het kader van de openbaring van de Here Jezus).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδίκησις | ekdikēsis | verschaffing van recht (1) |
| .2 | ἐκδίκησιν | ekdikēsin | verschaffing van recht (4) |
| .3 | ἐκδικήσεως | ekdikēseōs | verschaffing van recht (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 18:7 | Zal God dan zijn uitverkorenen geen **recht** verschaffen, | .2 |
| | 18:8 | Ik zeg u, dat Hij hun spoedig **recht** zal verschaffen. | .2 |
| | 21:22 | want dit zijn de dagen van **vergelding**, | .3 |
| Hand. | 7:24 | beschermde hij hem en nam het voor hem op, die mishandeld werd,<br>letterlijk: ... en deed **verschaffing van recht** aan hem, die ... | .2 |
| Rom. | 12:19 | Mij komt de **wraak** toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here. | .1 |
| 2Cor. | 7:11 | verontschuldiging, verontwaardiging, vrees, verlangen, ijver, **bestraffing**. | .2 |
| 2Thess. | 1:8 | als Hij **straf** oefent over hen, die God niet kennen | .2 |
| Hebr. | 10:30 | Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de **wraak** toe, | .1 |
| 1Petr. | 2:14 | als door hem gezonden tot **bestraffing** van boosdoeners, | .2 |

## 1402 ἔκδικος ekdikos

Het bijvoegelijk naamwoord (mnl.) *ekdikos* betekent 'onrecht vergeldend'.

Evenals in de verwante woorden *1400 ek-dikeō*, dat o.a. 'recht verschaffen', en *1401 ekdikēsis*, dat o.a. 'verschaffing van recht' betekent, is dit woord, dat in het NT alleen verzelfstandigd ('bestraffer') voorkomt, juridisch gekleurd. In Rom.13:4 is het de overheid die – in de hoedanigheid van Gods dienares – als 'bestraffer' optreedt, terwijl in 1Thess.4:6 God Zelf een 'bestraffer is aangaande al deze dingen'.

Voor de vertaling 'wreker' of 'wreekster' wordt men verwezen naar de opmerking bij *ek-dikeō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκδικος | ekdikos | onrecht vergeldend (1 ev m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 13:4 | zij staat immers in de dienst van God, **als** toornende **wreekster** |
| 1Thess. | 4:6 | want de Here is **een wreker** van dit alles, |

## 1403 ἐκδιώκω ek-diōkō

Het werkwoord *ek-diōkō* betekent 'achtervolgen, najagen, vervolgen'.

In vergelijking met woord *1236 diōkō* 'achtervolgen, najagen, vervolgen' kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *ek-* aangeeft dat de achtervolgde bij de achtervolging uit een bepaalde plaats verdreven wordt (vgl. *1379 ek* 'uit'); wanneer die plaats niet genoemd wordt, wordt *ek-diōkō* ook wel als een versterking van *diōkō* vertaald: 'hevig vervolgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκδιώξουσιν | ek-diōxousin | zij zullen vervolgen – zullende vervolgen (3 mv m/o) |
| .2 | ἐκδιωξάντων | ek-diōxantōn | vervolgd hebbend (2 mv m/o; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 11:49 | en van hen **zullen zij** sommigen doden en **vervolgen**, | .1 °° |
| 1Thess. | 2:15 | **die** ... ons **tot het uiterste vervolgd hebben**, die Gode niet behagen | .2 |

| **1404** | **ἔκδοτος** | **ekdotos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ekdotos* betekent 'uit handen gegeven'.
Vergelijk *1398 ek-didōmi* 'uit handen geven'.

| .1 | ἔκδοτον | ekdoton | uit handen gegeven (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
|---|---|---|---|

Hand. 2:23 naar de bepaalde raad en voorkennis van God **uitgeleverd**,

| **1405** | **ἐκδοχή** | **ekdochē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekdochē* betekent 'afwachting, (het) wachten (op)'.
Vergelijk *1395 ek-dechomai* 'afwachten, wachten op'.

| .1 | ἐκδοχή | ekdochē | afwachting (1) |
|---|---|---|---|

Hebr. 10:27 een vreselijk **uitzicht** op het oordeel en de felheid van een vuur,

| **1406** | **ἐκδύω** | **ek-duō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-duō* betekent 'uittrekken, uitdoen, uitkleden'.
Als lijdend voorwerp bij *ek-duō* kan zowel degene die men iets uittrekt als datgene wat men uittrekt, voorkomen; in Matt.27:31 vindt men beide tegelijk.
De overdrachtelijke betekenis 'van alles beroven' (vgl. Luc.10:30) treft men niet alleen aan bij het Griekse *ek-duō* maar ook bij het Nederlandse 'uitkleden'.
Vergelijk *1572 en-duō* 'aantrekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέδυσαν | ex-edusan | zij hebben uitgetrokken (aor) |
| .2 | ἐκδύσαντες | ek-dusantes | uitgetrokken hebbend (1 mv m; aor) |
| .3 | ἐκδύσασθαι | ek-dusasthai | uitgetrokken worden (aor med) |
| .[4] | ἐκδυσάμενοι | ek-dusamenoi | uitgetrokken (1 mv m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:28 | zij **trokken** Hem **zijn klederen uit en** deden Hem een scharlaken mantel om; | .2 |
| | 27:31 | En toen zij Hem bespot hadden, **trokken zij** Hem de mantel **uit** | .1 |
| Marc. | 15:20 | En toen zij Hem bespot hadden, **trokken zij** Hem het purperen kleed **uit** | .1 |
| Luc. | 10:30 | die hem niet alleen **uitschudden**, maar ook slagen gaven **en** weggingen, | .2 |
| 2Cor. | 5:3 | als wij maar bekleed, en niet naakt, zullen bevonden worden. | .[4]'' |
| | 5:4 | omdat wij niet **ontkleed**, doch overkleed willen **worden**, | .3 |

| **1407** | **ἐκεῖ** | **ekei** |
|---|---|---|

Het bijwoord *ekei* betekent 'daar'.
In een klein aantal gevallen komt *ekei* voor bij werkwoorden die een beweging of verplaatsing

inhouden, waarbij men *ekei* moet vertalen met 'daarheen', 'daarin' of iets dergelijks (bv. in Matt.17:20: zich vanhier 'daarheen' verplaatsen). Dit verschijnsel is overigens minder vreemd dan het lijkt: ook bij een Nederlands werkwoord als 'komen' kan men 'daar' gebruiken in plaats van 'daarheen'. Het Griekse woord voor 'daarheen' is *1410 ekeise*.

.1 ἐκεῖ ekei daar

Matt. 2:13 en vlucht naar Egypte, en blijf **aldaar**, totdat Ik het u zeg:
2:15 en **daar** bleef hij tot de dood van Herodes,
2:22 vreesde hij **daarheen** te gaan.
5:23 Wanneer gij ... u **daar** herinnert, dat uw broeder iets tegen u heeft, ▾▾
5:24 laat uw gave **daar**, vóór het altaar, en ga eerst heen,
6:21 Want, waar uw schat is, **daar** zal ook uw hart zijn.
8:12 **daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
12:45 en zij komen binnen en wonen **daar**.
13:42 **daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
13:50 **daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
13:58 En Hij deed **daar** niet vele krachten wegens hun ongeloof.
14:23 Bij het vallen van de avond was Hij **daar** alleen.
15:29 en Hij zette Zich **daar** neder.
17:20 zult gij tot deze berg zeggen: Verplaats u vanhier **daarheen**
18:20 waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, **daar** ben Ik in hun midden.
19:2 En vele scharen volgden Hem en Hij genas hen **aldaar**.
21:17 Hij ... ging buiten de stad, naar Betanië, en overnachtte **daar**.
22:11 zag hij **daar** iemand, die geen bruiloftskleed aanhad.
22:13 **daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
24:28 Waar het aas is, **daar** zullen de gieren zich verzamelen.
24:51 **Daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
25:30 **Daar** zal het geween zijn en het tandengeknars.
26:36 Zet u hier neder, terwijl Ik heenga om **daar** te bidden. ○▾
26:71 zij zeide tot hen, die **daar** waren: Die man was bij Jezus, de Nazoreeër.
27:36 en **daar** nedergezeten bewaakten zij Hem.
27:47 En sommige van de omstanders, dit horende, zeiden: Hij roept Elia.
letterlijk: En sommigen van hen die **daar** stonden, dit horende, ...
27:55 En **daar** waren vele vrouwen, die uit de verte toeschouwden,
27:61 En **daar** waren Maria van Magdala en de andere Maria,
28:7 **daar** zult gij Hem zien. Zie, ik heb het u gezegd.
28:10 bericht ..., dat zij naar Galilea gaan, en **daar** zullen zij Mij zien. ▾▾
Marc. 1:13 SV En Hij was **aldaar** in de woestijn veertig dagen, ○
1:38 Laten wij elders heengaan, ..., opdat Ik ook **daar** predike; ▾▾
2:6 Nu waren **daar** enige van de schriftgeleerden gezeten
3:1 en **daar** was een mens met een verschrompelde hand:
5:11 Nu werd **daar** bij de berg een grote kudde zwijnen gehoed.
6:5 En Hij kon **daar** geen enkele kracht doen;
6:10 Als gij eenmaal ergens een huis zijt binnengegaan, blijft **daar** dan,
6:33 en zij liepen te voet uit al de steden **daarheen** en waren er vóór hen.

6:55 naar de plaats, waar zij hoorden dat Hij was.
11:5 sommigen van degenen, die **daar** stonden, zeiden tot hen: Wat doet gij daar,
13:21 Indien dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Christus, zie, Hij is **daar**,
14:15 Maakt het **daar** voor ons gereed.
16:7 **daar** zult gij Hem zien, gelijk Hij u gezegd heeft.
Luc. 2:6 En het geschiedde, toen zij **daar** waren, dat de dagen vervuld werden,
6:6 En **daar** was iemand, wiens rechterhand verschrompeld was.
8:32 Nu werd op de berg een talrijke kudde zwijnen gehoed;
letterlijk: Nu werd **daar** op de berg een talrijke kudde zwijnen gehoed
9:4 En komt gij ergens in een huis, blijft **daar** en reist vandaar verder.
10:6 En indien **daar** een zoon des vredes is, dan zal uw vrede op hem rusten,
11:26 en zij komen binnen en wonen **daar**.
12:18 en ik zal **daarin** al het koren en al mijn goederen bergen.
12:34 Want waar uw schat is, **daar** zal ook uw hart zijn.
13:28 **Daar** zal het geween zijn en het tandengeknars,
15:13 waar hij zijn vermogen verkwistte in een leven van overdaad.
letterlijk: en **daar** verkwistte hij zijn vermogen in een leven van overdaad.
17:21 ook zal men niet zeggen: zie, hier is het of **daar**!
17:23 SV En zij zullen tot u zeggen: Ziet hier, of ziet **daar** is Hij;
En men zal tot u zeggen: Zie, **daar** is het; zie, hier is het!
17:37 Waar het lichaam is, **daar** zullen ook de gieren zich verzamelen.
21:2 Hij zag ook een behoeftige weduwe twee koperstukjes **daarin** werpen,
22:12 maakt het **daar** gereed.
23:33 kruisigden zij Hem **daar** en ook de misdadigers, de ene aan zijn rechterzijde
Joh. 2:1 en de moeder van Jezus was **daar**;
2:6 Nu waren **daar** zes stenen watervaten neergezet
2:12 en zij bleven **daar** niet vele dagen.
3:22 en Hij vertoefde **daar** met hen en doopte.
3:23 ook Johannes doopte, te Enon bij Salim, omdat **daar** veel water was,
4:6 (5) **daar** was de bron van Jacob. (6) Jezus nu was vermoeid
4:40 en Hij bleef **daar** twee dagen.
5:5 En **daar** was een man, die reeds achtendertig jaar lang ziek geweest was.
6:3 En Jezus ging de berg op en zat **daar** neder met zijn discipelen.
6:22 dat **daar** geen ander scheepje was geweest dan één,
6:24 Toen dan de schare zag, dat Jezus **daar** niet was
10:40 naar de plaats, waar Johannes de eerste maal doopte, en Hij bleef **daar**.
10:42 En velen **daar** geloofden in Hem.
11:8 onlangs trachtten de Joden U te stenigen en gaat Gij weder **daarheen**?
11:15 en het verblijdt Mij om u, dat Ik **daar** niet geweest ben,
11:31 vermoedende, dat zij naar het graf ging om **daar** te wenen.
12:2 Zij richtten **daar** dan een maaltijd voor Hem aan en Marta bediende,
12:9 De grote menigte uit de Joden dan kwam te weten, dat Hij **daar** was,
12:26 en waar Ik ben, **daar** zal ook mijn dienaar zijn.
18:2 omdat Jezus **daar** dikwijls was samengekomen met zijn discipelen.
18:3 Judas dan kwam **daar**,
19:42 **daar** dan legden zij Jezus neder wegens de Voorbereiding der Joden,

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 9:33 | **Daar** vond hij een man, genaamd Eneas, een verlamde, |
| | 14:28 | En zij vertoefden **daar** geruime tijd met de discipelen. |
| | 16:1 | En zie, er was **daar** een zeker discipel, genaamd Timoteüs, |
| | 17:14 | maar Silas en Timoteüs bleven **daar** achter. |
| | 19:21 | en hij zeide: Als ik **daar** geweest ben, moet ik ook Rome zien. |
| | 25:9 | Wilt gij naar Jeruzalem gaan en **daar** in mijn bijzijn terechtstaan ... |
| | 25:14 | gedurende de vele dagen, die zij **daar** doorbrachten, |
| Rom. | 9:26 | **daar** zullen zij genoemd worden: zonen van de levende God. |
| | 15:24 | ik hoop ... door u voortgeholpen te worden voor mijn tocht **daarheen**, |
| 2Cor. | 3:17 | SV en waar de Geest des Heeren is, **aldaar** is vrijheid. |
| Tit. | 3:12 | want ik heb besloten **daar** de winter door te brengen. |
| Hebr. | 7:8 | doch **dáár** iemand, van wie wordt getuigd, dat hij leeft. |
| Jac. | 2:3 | ga gij **daar** staan, of ga beneden bij mijn voetbank zitten, |
| | 3:16 | want waar naijver en zelfzucht heerst, **daar** is wanorde |
| | 4:13 | wij zullen **er** een jaar doorbrengen, zaken doen en winst maken; |
| Openb. | 1:12 | En ik keerde mij om, ten einde de stem te zien, die met mij sprak. |
| | 2:14 | dat gij **daar** sommigen hebt, die vasthouden aan de leer van Bileam, |
| | 12:6 | waar zij een plaats heeft, door God bereid,<br>opdat zij **daar** twaalfhonderd zestig dagen onderhouden zou worden. |
| | 12:14 | naar haar plaats, waar zij onderhouden wordt<br>letterlijk: naar haar plaats, waar zij **daar** onderhouden wordt |
| | 21:25 | want **daar** zal geen nacht zijn: |
| | 22:5 | SV En **aldaar** zal geen nacht zijn. |

## 1408 ἐκεῖθεν ekeithen

Het bijwoord *ekeithen* betekent 'vandaar, daarvandaan'.

Het achtervoegsel *-then* geeft een uitgangspunt aan. Al wordt *ekeithen* in Hand.20:13 wel vertaald met 'daar', toch kan men ook in dit geval niet zeggen dat *ekeithen* 'daar' betekent: men neemt Paulus in Assus aan boord van het schip om hem 'daarvandaan' mee te nemen.

De combinatie *tou potamou enteuthen kai ekeithen* wil zeggen 'aan deze en aan die kant van de rivier' of 'aan weerszijden van de rivier' (Openb.22:2).

.1 ἐκεῖθεν ekeithen vandaar

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 4:21 | En **vandaar** verder gegaan zijnde, zag Hij nog twee broeders, |
| | 5:26 | Voorwaar, Ik zeg u: Gij zult **daar** voorzeker niet uitkomen, |
| | 9:9 | En **vandaar** verder gaande zag Jezus iemand bij het tolhuis zitten, |
| | 9:27 | En terwijl Jezus **vandaar** verder ging, volgden Hem twee blinden, |
| | 11:1 | dat Hij **vandaar** vertrok om te leren en te prediken in hun steden. |
| | 12:9 | En Hij vertrok **van die plaats** en ging in hun synagoge. |
| | 12:15 | Maar Jezus doorzag het en ging **vandaar** weg. En velen volgden Hem |
| | 13:53 | En het geschiedde ..., dat Hij **vandaar** wegging. |
| | 14:13 | Toen Jezus dit hoorde, trok Hij Zich **vandaar** in een schip terug |
| | 15:21 | En Jezus ging **vandaar** en trok Zich terug naar de omgeving van Tyrus |

| | | |
|---|---|---|
| | 15:29 | En Jezus vertrok **vandaar**, en Hij ging langs de zee van Galilea |
| | 19:15 | En Hij legde hun de handen op en vertrok **vandaar**. |
| Marc. | 1:19 | SV En **van daar** een weinig voortgegaan zijnde, zag Hij Jakobus, |
| | 6:1 | En Hij vertrok **vandaar** en kwam in zijn vaderstad, |
| | 6:10 | blijft daar dan, totdat gij **vandaar** vertrekt. |
| | 6:11 | gaat **daarvandaan** en schudt het stof af, dat aan uw voeten is, |
| | 7:24 | En Hij stond op en vertrok **vandaar** naar het gebied van Tyrus. |
| | 9:30 | En zij gingen **vandaar** weg en reisden door Galilea. |
| | 10:1 | En Hij stond op en vertrok **vandaar** naar het gebied van Judea |
| Luc. | 9:4 | En komt gij ergens in een huis, blijft daar en reist **vandaar** verder. |
| | 12:59 | Ik zeg u, gij zult **daar** voorzeker niet uitkomen, |
| | 16:26 | opdat ... zij **vandaar** niet aan onze kant zouden kunnen komen. |
| Joh. | 4:43 | En na die twee dagen vertrok Hij **vandaar** naar Galilea, |
| | 11:54 | Jezus ... vertrok **vandaar** naar de landstreek dicht bij de woestijn, |
| Hand. | 13:4 | Dezen dan ... trokken naar Seleucië en voeren **vandaar** naar Cyprus; |
| | 16:12 | **vandaar** naar Filippi, dat de eerste stad is van dit deel van Macedonië, |
| | 18:7 | hij vertrok **vandaar** en kwam in het huis van iemand, genaamd Titius Justus, |
| | 20:13 | Maar wij ... voeren naar Assus om Paulus **daar** op te nemen, |
| | 27:12 | ried het merendeel aan, **vandaar** zee te kiezen |
| Openb. | 22:2 | aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens, letterlijk: aan deze en **aan die kant** van de rivier ... , |

## 1409 ἐκεῖνος ekeinos

Het aanwijzend voornaamwoord *ekeinos* betekent 'die (daarginds), dat (daarginds)'.

We treffen *ekeinos* zowel zelfstandig (Jac.4:15: we zullen dit of 'dat' doen) als bijvoeglijk (Luc.20:35: dit tijdperk of 'dat' tijdperk) aan. Na een verzelfstandigd deelwoord wordt vaak de inhoud daarvan overgenomen in een *ekeinos*, bv. in Joh.9:37: de met u sprekende, 'die' is het. Soms verwijst *ekeinos* naar een bekende persoonlijkheid, waarbij aangenomen wordt dat men wel weet wie er bedoeld is, bv. in Joh.7:11: waar is 'Hij'?. In de constructie *di-erchomai ekeinēs* is het woord *hodou* 'weg' achterwege gelaten: 'langs die (weg) gaan', d.w.z. 'daarlangs gaan' (Luc.19:4).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκεῖνος | ekeinos | die (1 ev m) |
| .2 | ἐκεῖνον | ekeinon | die (4 ev m) |
| .3 | ἐκείνου | ekeinou | die (2 ev m/o) |
| .4 | ἐκείνῳ | ekeinōi | die (3 ev m/o) |
| .5 | ἐκεῖνοι | ekeinoi | die (1 mv m) |
| .6 | ἐκείνους | ekeinous | die (4 mv m) |
| .7 | ἐκείνων | ekeinōn | die (2 mv m/v/o) |
| .8 | ἐκείνοις | ekeinois | die (3 mv m/o) |
| .9 | ἐκείνη | ekeinē | die (1 ev v) |
| .10 | ἐκείνην | ekeinēn | die (4 ev v) |
| .11 | ἐκείνης | ekeinēs | die (2 ev v) |
| .12 | ἐκείνῃ | ekeinēi | die (3 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .13 | ἐκεῖναι | ekeinai | die (1 mv v) |
| .14 | ἐκείνας | ekeinas | die (4 mv v) |
| .15 | ἐκείνων | ekeinōn | zie 7 |
| .16 | ἐκείναις | ekeinais | die (3 mv v) |
| .17 | ἐκεῖνο | ekeino | die (1/4 ev o) |
| .18 | ἐκείνου | ekeinou | zie 3 |
| .19 | ἐκεῖνα | ekeina | die (1/4 mv o) |
| .20 | ἐκείνων | ekeinōn | zie 7 |

## 1410 ἐκεῖσε ekeise

Het bijwoord *ekeise* betekent 'daarheen'.

Het achtervoegsel *-se* geeft een richting aan (vgl. *1407 ekei* 'daar'). Op de twee plaatsen in het NT waar *ekeise* voorkomt, wordt het element '-heen' in Nederlandse vertaling vaak weggelaten. Toch kan men nìet zeggen dat *ekeise* hier 'daar' betekent in plaats van 'daarheen': in Hand.21:3 zou men ook kunnen zeggen: 'daarheen' was het schip onderweg om zijn lading te lossen; wat Hand.22:5 (die 'daar(heen)' waren) betreft: ook in het Nederlands kunnen we bijvoorbeeld zeggen 'ze zijn naar Jeruzalem', terwijl we weten dat 'ze' op dat moment al in Jeruzalem zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκεῖσε | ekeise | daarheen |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 21:3 | want **daar** zou het schip zijn lading lossen. |
| | 22:5 | om ook hen, die **daar** waren, geboeid naar Jeruzalem te brengen, |

## 1411 ἐκζητέω ek-zēteō

Het werkwoord *ek-zēteō* betekent '(te voorschijn) zoeken'.

Men krijgt de indruk dat in tegenstelling tot *2006 zēteō* 'zoeken' en *292 ana-zēteō* 'opzoeken' bij *ek-zēteō* de plaats waar men het gezochte kan vinden, al min of meer bekend is: men zoekt niet naar de plaats waar iemand of iets is, maar men probeert iemand of iets uit die plaats (vgl. *1379 ek* 'uit') te voorschijn te krijgen.

Een hebraïsme is de uitdrukking 'bij iemand het bloed van iemand zoeken', d.w.z. 'bij iemand genoegdoening zoeken voor de moord op iemand' (Luc.11:50-51; vgl. Gen.9:5, 42:22, etc.).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκζητῶν | ek-zētōn | zoekend (1 ev m) |
| .2 | ἐκζητοῦσιν | ek-zētousin | zij zoeken – zoekend (3 mv m/o) |
| .3 | ἐξεζήτησαν | ex-ezētēsan | zij hebben gezocht (aor) |
| .4 | ἐκζητήσωσιν | ek-zētēsōsin | (dat) zij zoeken (aor) |
| .5 | ἐκζητήσας | ek-zētēsas | zoekend (1 ev m; aor) |
| .6 | ἐκζητηθήσεται | ek-zētēthēsetai | hij zal gezocht worden (pass) |
| .7 | ἐκζητηθῇ | ek-zētēthēi | (dat) hij gezocht wordt (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 11:50 | opdat van dit geslacht **afgeëist worde** het bloed van al de profeten, | .7 |
| | 11:51 | Ja, Ik zeg u, **het zal afgeëist worden** van dit geslacht. | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 15:17 | opdat het overige deel der mensen de Here **zoeke**, en alle heidenen, | .4 |
| Rom. | 3:11 | er is niemand, die verstandig is, niemand, **die** God **ernstig zoekt**; | .1 |
| Hebr. | 11:6 | dat Hij bestaat en een beloner is voor **wie** Hem **ernstig zoeken**. | .2 |
| | 12:17 | toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht. | .5 |
| | | letterlijk: ..., hoewel het onder tranen **zoekend**. | |
| 1Petr. | 1:10 | Naar deze zaligheid **hebben gezocht** en gevorst de profeten, | .3 |

## [1411II] ἐκζήτησις ekzētēsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekzētēsis* betekent (1) '(het) zoeken', en (2) 'twistgesprek'.

Blijkens de context in 1Tim.1:4 is het 'gezoek' daar iets negatiefs; men vertaalt dan ook wel in de trant van 'twistgesprek', 'haarkloverij' etc. Zie ook *1411 ek-zēteō* '(te voorschijn) zoeken' en *2008 zētēsis* '(het) zoeken; twistgesprek'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐκζητήσεις | ekzētēseis | twistgesprekken (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 1:4 | die veeleer **moeilijkheden** ten gevolge hebben dan door God gegeven leiding | ** |

## 1412 ἐκθαμβέω ek-thambeō

Het werkwoord *ek-thambeō* betekent 'laten schrikken' en in mediale en passieve vormen 'schrikken, ontsteld zijn'.

Gewoonlijk komt *ek-thambeō* voor in contexten waar iets verrassends gebeurt dat dan ook een schrikreactie oproept: de schare die aanwezig is bij een discussie tussen Jezus' discipelen en schriftgeleerden, schrikt als Jezus plotseling arriveert (Marc.9:15); het schrikbeeld van de dood die Hij zometeen zal ondergaan, jaagt Jezus angst aan (Marc.14:33; hier geeft *ek-thambeō* blijkbaar een gebeuren aan dat langduriger van aard is dan het Nederlandse 'schrikken': 'schrik of angst aanjagen'); de vrouwen die Jezus' graf ingaan, schrikken van de jongeman die daar zit (Marc.16:5).

Het voorvoegsel *ek-* accentueert dat men door de schrik uit zijn normale doen gebracht wordt (vgl. *1379 ek* 'uit').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκθαμβεῖσθε | ek-thambeisthe | jullie schrikken (med) – schrikt! (med) |
| .2 | ἐκθαμβεῖσθαι | ek-thambeisthai | schrikken (med) |
| .3 | ἐξεθαμβήθη | ex-ethambēthē | hij is geschrokken (aor pass) |
| .4 | ἐξεθαμβήθησαν | ex-ethambēthēsan | zij zijn geschrokken (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:15 | En terstond, toen de gehele schare Hem zag, **waren zij zeer verbaasd**, | .3/.4 |
| | 14:33 | En Hij begon **zeer ontsteld** en beangst **te worden**, | .2 |
| | 16:5 | en ontsteltenis beving haar. | .4 |
| | | letterlijk: en **zij werden met ontsteltenis bevangen**. | |
| | 16:6 | Hij zeide tot haar: **Weest** niet **ontsteld**. | .1 |

| 1413 | ἔκθαμβος | ekthambos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ekthambos* betekent 'geschrokken, door schrik van zijn stuk gebracht, ontsteld'.
De context in Hand.3:11 wijst erop dat de 'schrik' van *ekthambos* zich ook in de richting van 'ontzag' kan bewegen: de door een wonder genezen verlamde veroorzaakt een mengeling van schrik en ontzag bij de mensen die erop afkomen.

| .1 | ἔκθαμβοι | ekthamboi | ontsteld (1 mv m/v) |
|---|---|---|---|

Hand. 3:11 liep al het volk rondom hen te hoop ..., **vol verbazing**.

| [1413II] | ἐκθαυμάζω | ek-thaumazō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-thaumazō* betekent 'door (bewonderende) verbazing van zijn stuk gebracht worden, zich verwonderen, zich (met bewondering) verbazen'.
Vaak is het bij *ek-thaumazō* iets bewonderenswaardigs waarvan men onverwacht onder de indruk raakt.
Het voorvoegsel *ek-* accentueert daarbij dat men uit zijn normale doen gebracht wordt (vgl. *1379 ek* 'uit' en *2071 thaumazō* 'verwonderd zijn').

| .[1] | ἐξεθαύμαζον | ex-ethaumazon | ik verwonderde mij – zij verwonderden zich |
|---|---|---|---|

Marc. 12:17 En **zij verwonderden zich zeer** over Hem.

| 1414 | ἔκθετος | ekthetos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ekthetos* betekent 'te vondeling gelegd'.
Vergelijk *1464 ek-tithēmi* 'buiten plaatsen, te vondeling leggen'.

| .1 | ἔκθετα | ektheta | te vondeling gelegd (1/4 mv o) |
|---|---|---|---|

Hand. 7:19 en liet hen hun zuigelingen te vondeling leggen,
letterlijk: om hun zuigelingen **te vondeling gelegd** te maken.

| 1415 | ἐκκαθαίρω | ek-kathairō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-kathairō* betekent '(er)uit halend schoonmaken'.
Het voorvoegsel *ek-* wijst erop dat *ek-kathairō* te maken heeft met een 'schoonmaken' (vgl. *2223 kathairō* 'schoonmaken') waarbij iets ergens uit gehaald wordt (vgl. *1379 ek* 'uit'). Wanneer nu het lijdend voorwerp bij *ek-kathairō* het vuil aangeeft, haalt men dus het vuil weg uit datgene wat schoon moet zijn of worden, en kunnen we vertalen met 'bij het schoonmaken verwijderen' (vgl. 1Cor.5:7). Wanneer echter het lijdend voorwerp aangeeft wat schoon moet zijn of

worden (vgl. 2Tim.2:21), zijn er twee mogelijkheden: de eerste is weer dat men het vuil weghaalt uit datgene wat schoon moet zijn of worden; we kunnen dan ook vertalen met 'schoonmaken'; de tweede mogelijkheid is dat men datgene wat schoon moet zijn of worden weghaalt uit het vuil of uit een smerige omgeving; we kunnen dan weer vertalen met 'bij het schoonmaken verwijderen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκαθάρῃ | ek-katharēi | (dat) hij reinigt (aor) |
| .2 | ἐκκαθάρατε | ek-katharate | reinigt! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 5:7 | **Doet** het oude zuurdeeg **weg**, opdat gij een vers deeg moogt zijn; | .2 |
| 2Tim. | 2:21 | indien iemand zich nu hiervan **gereinigd heeft**, | .1 |

## 1416 ἐκκαίω ek-kaiō

Het werkwoord *ek-kaiō* betekent 'doen ontbranden' en in mediale en passieve vormen 'ontbranden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεκαύθησαν | ex-ekauthēsan | zij zijn ontbrand (aor pass) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 1:27 | de mannen ... **zijn** in wellust voor elkander **ontbrand**, |

## 1417 ἐκκακέω ek-kakeō

Het werkwoord *ek-kakeō* betekent 'de motivatie voor een goede zaak verliezen, moe worden, de moed verliezen'.

Vergelijk *1308 eg-kakeō* 'de moed verliezen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκακοῦμεν | ek-kakoumen | wij worden moe |
| .2 | ἐκκακῶμεν | ek-kakōmen | (dat) wij moe worden |
| .3 | ἐκκακεῖν | ek-kakein | moe worden |
| .4 | ἐκκακήσητε | ek-kakēsēte | (dat) jullie moe worden (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 18:1 | met het oog daarop, dat zij altijd moesten bidden en niet **verslappen**. | .3 °° |
| 2Cor. | 4:1 | nu wij deze bediening hebben, ..., **verliezen wij de moed** niet, | .1 °° |
| | 4:16 | Daarom **verliezen wij de moed** niet, | .1 °° |
| Gal. | 6:9 | **Laten wij** niet **moede worden** goed te doen, | .2 °° |
| Ef. | 3:13 | Daarom verzoek ik u met aandrang, **de moed** niet **op te geven** | .3 °° |
| 2Thess. | 3:13 | En gij, broeders, **wordt** niet **moede** te doen wat goed is. | .4 °° |

## 1418 ἐκκεντέω ek-kenteō

Het werkwoord *ek-kenteō* betekent 'uitsteken, doodsteken'.

Vergelijk *2463 kentron* 'stekel, prikkel'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεκέντησαν | ex-ekentēsan | zij hebben doorgestoken (aor) |

Joh. 19:37 Zij zullen zien op Hem, die **zij doorstoken hebben**.
Openb. 1:7 en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem **hebben doorstoken**;

## 1419 ἐκκλάω ek-klaō

Het werkwoord *ek-klaō* betekent '(uit een groter geheel) wegbreken'.
Vergelijk *2504 klaō* 'breken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεκλάσθησαν | ex-eklasthēsan | zij zijn weggebroken (aor pass) |

Rom. 11:17 Indien nu enkele van de takken **weggebroken zijn**
11:19 **er zijn** takken **weggebroken**, opdat ik als loot geënt zou worden.
11:20 **Zij zijn** om hun ongeloof **weggebroken** en gij staat door het geloof.

## 1420 ἐκκλείω ek-kleiō

Het werkwoord *ek-kleiō* betekent 'uitsluiten, buitensluiten'.
Net als het Nederlandse 'uitsluiten' kan *ek-kleiō* zowel gebruikt worden in de zin van 'uitsluiten uit een geheel van mogelijkheden' (vgl. Rom.3:27) als in de zin van 'uitsluiten uit een gemeenschap, buitensluiten' (vgl. Gal.4:17).
Vergelijk *2506 kleiō* 'sluiten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκλεῖσαι | ek-kleisai | uitsluiten (aor) |
| .2 | ἐξεκλείσθη | ex-ekleisthē | hij is uitgesloten (aor pass) |

Rom. 3:27 Waar blijft het roemen dan? **Het is uitgesloten**. .2
Gal. 4:17 zij willen u **buitensluiten**, opdat gij vol ijver voor hen zoudt zijn. .1

## 1421 ἐκκλησία ekklēsia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekklēsia* betekent (1) 'volksvergadering', en (2) '(kerkelijke) gemeente'.
In het Grieks buiten de sfeer van het NT is *ekklēsia* het gewone woord voor de officieel bijeengeroepen vergadering van alle (mannelijke) burgers in een stad, voor politieke doeleinden. In deze zin lezen we in Hand.19:39 over de wettige volksvergadering van Efeze. In hetzelfde hoofdstuk komt het woord ook voor ter aanduiding van een meer chaotische bijeenkomst van het volk in deze stad (zie vs. 32 en 40).
In de Septuaginta (bv. Deut.31:30) wordt het woord gebruikt voor de gemeente der Israëlieten, waarbij het politiek-maatschappelijke en het godsdienstige aspect niet strikt te scheiden zijn. In deze zin komt het woord ook in het NT voor (zie Hand.7:38 en Hebr.2:12). In aansluiting bij dit oudtestamentische woordgebruik wordt *ekklēsia* het woord voor de nieuwtestamentische gemeente. Dat is in de eerste plaats de 'universele gemeente' van alle christenen.

Zó gebruikt Jezus Zelf het woord in Matt.16:18. Deze gemeente is het lichaam van Christus, waarvan Hijzelf het Hoofd is (zie Ef.1:22-23 en Col.1:18 en 24, en vgl. 1Cor.12:12-28). Met een ander beeld wordt de verhouding tussen man en vrouw vergeleken met die tussen Christus en Zijn gemeente (zie Ef.5:23-32). Dat de gemeente niet maar een toevallige verzameling van mensen is blijkt ook uit teksten als 1Tim.3:15, waar Paulus het heeft over 'het Huis van God, de gemeente van de levende God, een pijler en fundament der waarheid', en Hebr.12:22-23, waar we lezen over 'de gemeente der eerstgeborenen die in de hemelen opgeschreven zijn' (zie SV), en waar een identificatie plaatsvindt met 'het hemelse Jeruzalem'. Ook is het van belang op te merken dat de nieuwtestamentische gemeente, die natuurlijk meer is dan de som van haar leden, onafhankelijk van de bijeenkomst van de mensen bestaat (anders dan de volksvergadering in een Griekse stad), al komt het woord ook in het NT voor met de betekenisnuance 'gemeentelijke bijeenkomst' (bv. 1Cor.14:4-35, m.n. 19, 28, en 35).

Het woord wordt ook gebruikt voor een 'plaatselijke gemeente' van alle christenen in een bepaalde plaats. In het begin was er natuurlijk geen onderscheid tussen de universele gemeente en de plaatselijke gemeente te Jeruzalem (bv. Hand.5:11: 'de gehele gemeente'), maar spoedig lezen we over 'de gemeente van Jeruzalem' met name (zie Hand.11:22), en 'de gemeente door geheel Judea, Galilea en Samaria' (zie Hand.9:31) als samenvatting voor de plaatselijke gemeenten in dat gebied (vgl. TR: 'gemeenten'). Aan zo'n gemeente (bv. 1Cor.1:2) of groep van gemeenten (bv. Gal.1:2) schreven de apostelen en hun medearbeiders de brieven die in het NT zijn opgenomen, en Johannes moet zijn boek 'De Openbaring van Jezus Christus' zenden aan 'de zeven gemeenten' in Klein-Azië (zie Openb.1:11). Zoals de universele gemeente 'de gemeente van God' genoemd wordt (bv. 1Cor.11:22) en door Jezus Zelf 'Mijn gemeente' (zie Matt.16:18, en vgl. Ef.5:23), zo wordt ook over de plaatselijke gemeenten gesproken als 'de gemeenten van God' (bv. 1Thess.2:14) of 'van Christus' (bv. Gal.1:22).

Tenslotte is er sprake van een 'gemeente aan huis' (Rom.16:5 te Rome, en 1Cor.16:19 te Efeze, beide ten huize van Aquila en Priscilla, maar op verschillende tijdstippen; Col.4:15 te Laodicea bij Nymfas of Nymfa; en Filem.2 te Colosse bij Filemon). Van deze huisgemeenten waren er blijkbaar meer in één stad, zoals uit Rom.16:5 op te maken is (vgl. ook Hand.2:41-47, waar de minstens 3000 gelovigen te Jeruzalem kennelijk in kleinere huisgemeenten waren opgedeeld).

Het woord hangt samen met een werkwoord *ek-kaleō* 'te voorschijn roepen (naar een volksvergadering bijvoorbeeld)', dat niet in het NT voorkomt. Via het Latijn heeft *ekklēsia* zich ontwikkeld tot o.a. het Franse woord voor 'kerk' *église*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκλησία | ekklēsia | gemeente (1) |
| .2 | ἐκκλησίαν | ekklēsian | gemeente (4) |
| .3 | ἐκκλησίας | ekklēsias | gemeente (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐκκλησίᾳ | ekklēsiāi | gemeente (3) |
| .5 | ἐκκλησίαι | ekklēsiai | gemeenten (1) |
| .6 | ἐκκλησίας | ekklēsias | zie 3 |
| .7 | ἐκκλησιῶν | ekklēsiōn | gemeenten (2) |
| .8 | ἐκκλησίαις | ekklēsiais | gemeenten (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:18 | en op deze petra zal Ik mijn **gemeente** bouwen | .2 |
| | 18:17 | Indien hij naar hen niet luistert, zeg het dan aan de **gemeente**. | .4 |
| | | Indien hij naar de **gemeente** niet luistert, dan zij hij u als de heiden | .3 |
| Hand. | 2:47 | En de Here voegde dagelijks toe aan de **kring**, die behouden werden. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 5:11 | grote vrees kwam over de gehele **gemeente** en over allen, die dit hoorden. | .2 |
| | 7:38 | Deze is het, die in de **vergadering** in de woestijn met de engel was, | .4 |
| | 8:1 | En er ontstond te dien dage een zware vervolging tegen de **gemeente** | .2 |
| | 8:3 | En Saulus verwoestte de **gemeente**, | .2 |
| | 9:31 | SV De **gemeenten** dan, door geheel Judéa ... en Samaria, hadden vrede, | .5 |
| | | De **gemeente** dan door geheel Judea, Galilea en Samaria had vrede; | .1 |
| | 11:22 | En het bericht daarvan kwam de **gemeente** van Jeruzalem ter ore | .3 |
| | 11:26 | dat zij een vol jaar in de **gemeente** gastvrij ontvangen werden | .4 |
| | 12:1 | sloeg koning Herodes de hand aan sommigen van de **gemeente** | .3 |
| | 12:5 | maar door de **gemeente** werd voortdurend tot God voor hem gebeden. | .3 |
| | 13:1 | Nu waren er te Antiochië in de **gemeente** aldaar profeten en leraars, | .2 |
| | 14:23 | nadat zij voor hen in elke **gemeente** oudsten hadden aangewezen, | .2 |
| | 14:27 | En daar aangekomen, riepen zij de **gemeente** bijeen en gaven verslag | .2 |
| | 15:3 | nadat hun door de **gemeenten** uitgeleide gedaan was, | .3 |
| | 15:4 | werden zij door de **gemeente**, de apostelen en de oudsten ontvangen | .3 |
| | 15:22 | de apostelen en de oudsten met de gehele **gemeente** | .4 |
| | 15:41 | en hij ging door Syrië en Cilicië en versterkte de **gemeenten**. | .6 |
| | 16:5 | De **gemeenten** dan werden bevestigd in het geloof | .5 |
| | 18:22 | En hij kwam te Caesarea, ging aan land en groette de **gemeente** | .2 |
| | 19:32 | Nu riep de een dit, de ander dat, want de **volksvergadering** was verward | .1 |
| | 19:39 | zal dit in de wettige **volksvergadering** worden beslist. | .4 |
| | 19:41 | (40) En met deze woorden ontbond hij de **volksvergadering**. | .2 |
| | 20:17 | hij zond iemand van Milete naar Efeze en ontbood de oudsten der **gemeente**; | .3 |
| | 20:28 | om de **gemeente** Gods te weiden, die Hij Zich ... verworven heeft. | .2 |
| Rom. | 16:1 | Febe, onze zuster, [tevens] dienares der **gemeente** te Kenchreeën, | .3 |
| | 16:4 | Niet ik alleen ben hun dankbaar, maar ook al de heiden**gemeenten**. | .5 |
| | 16:5 | Groet insgelijks de **gemeente** bij hen aan huis. | .2 |
| | 16:16 | Groet elkander met de heilige kus. U groeten al de **gemeenten** van Christus. | .5 |
| | 16:23 | Gajus, wiens gastvrijheid ik en de gehele **gemeente** genieten, | .3 |
| 1Cor. | 1:2 | aan de **gemeente** Gods te Korinte, aan de geheiligden in Christus Jezus, | .4 |
| | 4:17 | zoals ik die overal in elke **gemeente** leer. | .4 |
| | 6:4 | laat gij dan hen zitting nemen, die in de **gemeente** niet in tel zijn? | .4 |
| | 7:17 | Zo schrijf ik het in alle **gemeenten** voor. | .8 |
| | 10:32 | Geeft noch aan Joden, ..., noch aan de **gemeente** Gods aanstoot; | .4 |
| | 11:16 | wij hebben zulk een gewoonte niet, en evenmin de **gemeenten** Gods. | .5 |
| | 11:18 | wanneer gij als **gemeente** samenkomt, | .4 |
| | 11:22 | Of minacht gij (zózeer) de **gemeente** Gods, | .3 |
| | 12:28 | En God heeft sommigen aangesteld in de **gemeente**, | .4 |
| | 14:4 | maar wie profeteert, sticht de **gemeente**. | .2 |
| | 14:5 | tenzij hij het ook uitlegt, zodat de **gemeente** stichting ontvangt. | .1 |
| | 14:12 | moet ook gij ... trachten uit te munten tot stichting van de **gemeente**. | .3 |
| | 14:19 | in de **gemeente** wil ik liever vijf woorden met mijn verstand spreken, | .4 |
| | 14:23 | Indien dan de gehele **gemeente** bijeengekomen is | .1 |
| | 14:28 | Is er echter geen uitlegger, dan moet men zwijgen in de **gemeente**, | .4 |
| | 14:33 | (34) Zoals in alle **gemeenten** der heiligen | .8 |
| | 14:34 | moeten de vrouwen in de **gemeenten** zwijgen; | .8 |
| | 14:35 | want het staat lelijk voor een vrouw te spreken in de **gemeente**. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 15:9 | omdat ik de **gemeente** Gods vervolgd heb. | .2 |
| | 16:1 | doet ook gij, evenals ik het in de **gemeenten** van Galatië geregeld heb: | .8 |
| | 16:19 | U groeten de **gemeenten** van Asia. Vele groeten in de Here | .5 |
| | | van Aquila en Prisca en van de **gemeente** bij hen aan huis. | .4 |
| 2Cor. | 1:1 | aan de **gemeente** Gods, die te Korinte is, met al de heiligen | .4 |
| | 8:1 | die aan de **gemeenten** van Macedonië geschonken is. | .8 |
| | 8:18 | wiens lof om zijn evangeliewerk door al de **gemeenten** (verbreid is). | .7 |
| | 8:19 | hij is ook door de **gemeenten** als onze reisgenoot aangewezen | .7 |
| | 8:23 | anderzijds zijn onze broeders afgevaardigden der **gemeenten** | .7 |
| | 8:24 | Geeft hun dus voor de ogen der **gemeenten** het bewijs van uw liefde | .7 |
| | 11:8 | Andere **gemeenten** heb ik geplunderd door vergoeding aan te nemen | .6 |
| | 11:28 | mijn dagelijkse beslommering, de zorg voor al de **gemeenten**. | .7 |
| | 12:13 | Want waarin zijt gij achtergesteld bij de overige **gemeenten**, | .6 |
| Gal. | 1:2 | en al de broeders, die bij mij zijn, aan de **gemeenten** van Galatië: | .8 |
| | 1:13 | ik heb de **gemeente** Gods bovenmate vervolgd | .2 |
| | 1:22 | En ik was aan de **gemeenten** van Christus in Judea van aanzien onbekend. | .8 |
| Ef. | 1:22 | Hij heeft ... Hem als hoofd boven al wat is, gegeven aan de **gemeente**, | .4 |
| | 3:10 | opdat thans door middel van de **gemeente** ... bekend zou worden, | .3 |
| | 3:21 | Hem zij de heerlijkheid in de **gemeente** en in Christus Jezus | .4 |
| | 5:23 | evenals Christus het hoofd is zijner **gemeente**; | .3 |
| | 5:24 | gelijk de **gemeente** onderdanig is aan Christus, | .1 |
| | 5:25 | hebt uw vrouw lief, evenals Christus zijn **gemeente** heeft liefgehad | .2 |
| | 5:27 | en zo zelf de **gemeente** voor Zich te plaatsen, stralend, zonder vlek | .2 |
| | 5:29 | maar hij voedt het en koestert het, zoals Christus de **gemeente**, | .2 |
| | 5:32 | doch ik spreek met het oog op Christus en [op] de **gemeente**. | .2 |
| Fil. | 3:6 | naar mijn ijver een vervolger van de **gemeente**, | .2 |
| | 4:15 | heeft geen enkele **gemeente** met mij in rekening ... gestaan | .1 |
| Col. | 1:18 | en Hij is het hoofd van het lichaam, de **gemeente**. | .3 |
| | 1:24 | ten behoeve van zijn lichaam, dat is de **gemeente**. | .1 |
| | 4:15 | Groet de broeders te Laodicea; ook Nymfa met de **gemeente** | .2 |
| | 4:16 | zorgt dan, dat hij ook in de **gemeente** te Laodicea voorgelezen wordt | .4 |
| 1Thess. | 1:1 | Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de **gemeente** der Tessalonicenzen | .4 |
| | 2:14 | Want gij, broeders, zijt navolgers geworden van de **gemeenten** Gods | .7 |
| 2Thess. | 1:1 | Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de **gemeente** der Tessalonicenzen | .4 |
| | 1:4 | zodat wij zelf over u roemen bij de **gemeenten** Gods, | .8 |
| 1Tim. | 3:5 | hoe zal hij voor de **gemeente** Gods zorgen? | .3 |
| | 3:15 | dat is de **gemeente** van de levende God, een ... fundament der waarheid. | .1 |
| | 5:16 | zodat de **gemeente** er niet door bezwaard wordt; | .1 |
| Filem. | 2 | aan Archippus, onze medestrijder, en aan de **gemeente** te uwen huize: | .4 |
| Hebr. | 2:12 | in het midden der **gemeente** zal ik U lofzingen; | .3 |
| | 12:23 | en tot een feestelijke en plechtige vergadering van eerstgeborenen, | .4 |
| | | letterlijk: en tot een vergadering en **gemeente** van eerstgeborenen, | |
| Jac. | 5:14 | Laat hij dan de oudsten der **gemeente** tot zich roepen. | .3 |
| 3Joh. | 6 | die in tegenwoordigheid der **gemeente** getuigd hebben van uw liefde; | .3 |
| | 9 | Ik heb aan de **gemeente** een en ander geschreven; | .4 |
| | 10 | en hij werpt hen uit de **gemeente**. | .3 |
| Openb. | 1:4 | Johannes aan de zeven **gemeenten** in Asia: genade zij u en vrede | .8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 1:11 | schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven **gemeenten**: | .8 |
| | 1:20 | de zeven sterren zijn de engelen der zeven **gemeenten**, | .7 |
| | | en de kandelaren zijn de zeven **gemeenten**. | .5 |
| | 2:1 | Schrijf aan de engel der **gemeente** te Efeze: | .3 |
| | 2:7 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 2:8 | En schrijf aan de engel der **gemeente** te Smyrna: Dit zegt de eerste | .3 |
| | 2:11 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 2:12 | En schrijf aan de engel der **gemeente** te Pergamum: | .3 |
| | 2:17 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 2:18 | schrijf aan de engel der **gemeente** te Tyatira: Dit zegt de Zoon Gods, | .3 |
| | 2:23 | en alle **gemeenten** zullen inzien, dat Ik het ben, | .5 |
| | 2:29 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 3:1 | En schrijf aan de engel der **gemeente** te Sardes: | .3 |
| | 3:6 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 3:7 | En schrijf aan de engel der **gemeente** te Filadelfia: | .3 |
| | 3:13 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 3:14 | En schrijf aan de engel der **gemeente** te Laodicea: Dit zegt de Amen, | .3 |
| | 3:22 | Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de **gemeenten** zegt. | .8 |
| | 22:16 | om ulieden dit te betuigen voor de **gemeenten**. | .8 |

## 1422 ἐκκλίνω ek-klinō

Het werkwoord *ek-klinō* betekent 'uitwijken (voor), ontwijken'.

Het voorvoegsel *ek-* geeft aan dat men bij het wijken – al of niet overdrachtelijk – een bepaalde baan of richting óf een bepaalde houding of stand verlaat (vgl. *1379 ek* 'uit' en *2523 klinō* 'doen wijken').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέκλιναν | ex-eklinan | zij zijn afgeweken (aor) |
| .2 | ἐκκλινάτω | ek-klinatō | hij moet afwijken! (aor) |
| .3 | ἐκκλίνατε | ek-klinate | wijkt af! (aor) |
| .[4] | ἐκκλίνετε | ek-klinete | jullie wijken af – wijkt af! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 3:12 | allen **zijn afgeweken**, tezamen zijn zij onnut geworden; | .1 |
| | 16:17 | ik vermaan u, broeders, dat gij hen in het oog houdt ..., en **mijdt** hen. | .3/.[4] |
| 1Petr. | 3:11 | **hij wijke af** van het kwade en doe het goede, hij zoeke de vrede | .2 |

## 1423 ἐκκολυμβάω ek-kolumbaō

Het werkwoord *ek-kolumbaō* betekent '(er)uit duiken (en zwemmen)'.

Het voorvoegsel *ek-* geeft aan dat men ergens uit duikt (en zwemt). In Hand.27:42 duikt men bijvoorbeeld uit de boot om te gaan zwemmen, tenzij men het zo opvat dat men zich door duiken en zwemmen uit de invloedsfeer van de soldaten begeeft. Vergelijk *2552 kolumbaō* 'duiken, zwemmen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκολυμβήσας | ek-kolumbēsas | (er)uit duikend (1 ev m; aor) |

Hand. 27:42 opdat niet iemand **met zwemmen** zou ontsnappen;

| **1424** | **ἐκκομίζω** | **ek-komizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-komizō* betekent 'naar buiten brengen'.

Het 'naar buiten brengen' van een dode zal niet alleen inhouden 'buitenshuis brengen', maar ook 'buiten het dorp of buiten de stad brengen'.

Vergelijk *2557 komizō* 'brengen'.

| .1 | ἐξεκομίζετο | ex-ekomizeto | hij werd uitgedragen (med) |
|---|---|---|---|

Luc. 7:12 zie, een dode **werd uitgedragen**, de enige zoon zijner moeder,

| **1425** | **ἐκκόπτω** | **ek-koptō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-koptō* betekent '(er)uit slaan, uithouwen'.

Uit de context zal men moeten opmaken wat datgene is waaruit men iets slaat. Men kan bijvoorbeeld iets wegslaan uit een groter geheel (bv. een boom uit een boomgaard) of uit zijn normale positie (bv. een hand van de arm af). Het 'slaan' gebeurt blijkbaar vaak, maar niet noodzakelijk, met een voorwerp zoals een bijl of een zwaard. In 1Petr.3:7, waar het gaat over gebeden 'wegslaan', moet *ek-koptō* opgevat worden in de zin van 'onmogelijk maken, belemmeren', tenzij we daar een andere tekst volgen (zie *1316 eg-koptō* 'tegenslag bezorgen').

Vergelijk *2567 koptō* 'slaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκκόψεις | ek-kopseis | jij zult uithouwen |
| .2 | ἐκκόψω | ek-kopsō | (dat) ik uithouw (aor) – ik zal uithouwen |
| .3 | ἔκκοψον | ek-kopson | houw uit! (aor) |
| .4 | ἐκκόπτεται | ek-koptetai | hij wordt uitgehouwen (med) |
| .5 | ἐκκόπτεσθαι | ek-koptesthai | uitgehouwen worden (med) |
| .6 | ἐκκοπήσῃ | ek-kopēsēi | jij zult uitgehouwen worden (pass) |
| .7 | ἐξεκόπης | ex-ekopēs | jij bent uitgehouwen (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:10 | iedere boom dan, die geen goede vruchten voortbrengt, **wordt uitgehouwen** | .4 |
| | 5:30 | En indien uw rechterhand u tot zonde zou verleiden, **houw** haar **af** | .3 |
| | 7:19 | Iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, **wordt uitgehouwen** | .4 |
| | 18:8 | Indien uw hand of uw voet u tot zonde verleidt, **houw** hem **af** | .3 |
| Luc. | 3:9 | Iedere boom dan, die geen goede vruchten voortbrengt, **wordt uitgehouwen** | .4 |
| | 13:7 | **Hak** hem **om**! Waarom zou hij de grond nutteloos beslaan? | .3 |
| | 13:9 | maar anders, dan **moet gij** hem **omhakken**. | .1 |
| Rom. | 11:22 | anders **zult** ook **gij weggekapt worden**. | .6 |
| | 11:24 | indien **gij** ... **weggekapt** en tegen uw natuur op de edele olijf geënt **zijt**, | .7 |
| 2Cor. | 11:12 | wat ik doe, zal ik blijven doen, om hun de gelegenheid af te snijden, letterlijk: ..., opdat **ik** hun de gelegenheid **afsnijd**, | .2 |
| 1Petr. | 3:7 | op**dat** uw gebeden niet **belemmerd worden**. | .5[oo] |

**1426** **ἐκκρεμάννυμι** **ek-kremannumi**

Het werkwoord *ek-kremannumi* betekent 'doen hangen aan' en in mediale vormen '(zelf) hangen aan'.

Met een tweede naamval kan vermeld worden waaraan men (iets) hangt. In overdrachtelijke zin kan men aan iemand hangen in de zin van 'iemand aanhangen', of 'aan de lippen van iemand hangen' (dit laatste bijvoorbeeld in Luc. 19:48).

Vergelijk *2597 kremannumi* '(op)hangen'.

.1 ἐξεκρέματο ex-ekremato hij had gehangen (med)

Luc. 19:48 want al het volk hing aan zijn lippen.
letterlijk: want al het volk **hing** Hem **aan**, (Hem) horend.

**1427** **ἐκλαλέω** **ek-laleō**

Het werkwoord *ek-laleō* betekent 'verklappen, zich laten ontvallen, zich uitlaten over'.

.1 ἐκλαλῆσαι ek-lalēsai zich uitlaten over (aor)

Hand. 23:22 De overste ... beval hem: Laat u tegen niemand erover uit,
letterlijk: De overste beval hem, **zich** tegen niemand **erover uit te laten**.

**1428** **ἐκλάμπω** **ek-lampō**

Het werkwoord *ek-lampō* betekent '(uit)stralen, (op)lichten, glanzen'.

Gewoonlijk wordt dit woord gebruikt voor het oplichten van vlammen of bliksemschichten. In de enige nieuwtestamentische tekst waar het voorkomt gaat het in aansluiting bij Dan. 12:3 over de 'rechtvaardigen die zullen uitstralen of oplichten als de zon'.

.1 ἐκλάμψουσιν ek-lampsousin zij zullen stralen – zullende stralen (3 mv m/o)

Matt. 13:43 Dan **zullen** de rechtvaardigen **stralen** als de zon in het Koninkrijk

**1429** **ἐκλανθάνομαι** **ek-lanthanomai**

Het werkwoord *ek-lanthanomai* betekent '(geheel) vergeten'.

Vergelijk *2663 lanthanō* 'verborgen zijn', en *1771 epi-lanthanomai* 'vergeten'.

.1 ἐκλέλησθε ek-lelēsthe jullie hebben vergeten (med)

Hebr. 12:5 en **gij hebt** de vermaning **vergeten**, die tot u als tot zonen spreekt:

| **1430** | **ἐκλέγομαι** | **ek-legomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-legomai* betekent 'uitkiezen, uitverkiezen'.

In gewone zin geeft dit woord aan dat iemand een keus doet, iets uitkiest. Zo merkt Jezus dat gasten bij een maaltijd de eerste plaatsen uitkiezen (zie Luc.14:7), en prijst Hij Maria, de zuster van Martha en Lazarus, omdat zij 'het goede deel heeft uitgekozen' (zie Luc.10:42). In het NT gaat het vaak om het uitkiezen van mensen voor een bepaald doel of een bepaalde taak. Jezus kiest onder Zijn volgelingen twaalf discipelen of apostelen uit, opdat zij zouden heengaan en vrucht dragen (zie Joh.15:16-19). God kiest Mattias uit als apostel voor Judas in de plaats (zie Hand.1:24-25), en Hij kiest Petrus onder de apostelen en oudsten uit om de heidenen het evangelie te verkondigen (zie Hand.15:7). De apostelen en de gemeente te Jeruzalem kiezen twee mannen uit met een bijzondere opdracht voor Antiochië (zie Hand.15:22 en 25), en dezelfde gemeente kiest zeven mannen uit voor een taak van dienstbetoon aan weduwen (zie Hand.6:1-5). In het algemeen wordt van de gelovigen gezegd dat zij door God zijn uitgekozen (zie Marc.13:20), en wel, zoals Paulus het uitdrukt, opdat zij 'heilig en onberispelijk zouden zijn voor Zijn aangezicht' (zie Ef.1:4).

Het NT benadrukt dat God uitkiest wat voor de wereld dwaas, zwak, onaanzienlijk, veracht is, want anders meent men reden tot roem te hebben (zie 1Cor.1:17-29, en vgl. Jac.2:5).

Het woord is een afleiding van *2673 legō* 'zeggen', in het klassieke Grieks ook 'verzamelen, kiezen'. Vergelijk voor de betekenis *114 haireō* 'nemen, kiezen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξελέγοντο | ex-elegonto | zij kozen uit (med) |
| .2 | ἐξελεξάμην | ex-elexamēn | ik heb uitgekozen (aor med) |
| .3 | ἐξελέξω | ex-elexō | jij hebt uitgekozen (aor med) |
| .4 | ἐξελέξατο | ex-elexato | hij heeft uitgekozen (aor med) |
| .5 | ἐξελέξασθε | ex-elexasthe | jullie hebben uitgekozen (aor med) |
| .6 | ἐξελέξαντο | ex-elexanto | zij hebben uitgekozen (aor med) |
| .7 | ἐκλεξάμενος | ek-lexamenos | uitkiezend (1 ev m; aor med) |
| .8 | ἐκλεξαμένους | ek-lexamenous | uitkiezend (4 mv m; aor med) |
| .[9] | ἐκλεξαμένοις | ek-lexamenois | uitkiezend (3 mv m/o; aor med) |
| .[10] | ἐκλελεγμένος | ek-lelegmenos | uitgekozen (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 13:20 | ter wille van de uitverkorenen, die **Hij heeft uitverkoren**, | .4 |
| Luc. | 6:13 | riep Hij zijn discipelen tot Zich en **koos** er twaalf **uit**, | .7 |
| | 9:35 | Deze is mijn Zoon, de **uitverkorene**, hoort naar Hem. | .[10]** |
| | 10:42 | want Maria **heeft** het goede deel **uitgekozen**. | .4 |
| | 14:7 | omdat Hij bemerkte, hoe **zij** de eerste plaatsen **uitkozen**, | .1 |
| Joh. | 6:70 | Jezus antwoordde hun: **Heb Ik** niet u twaalven **uitgekozen**? | .2 |
| | 13:18 | Ik spreek niet van u allen; Ik weet, wie **Ik heb uitgekozen**; | .2 |
| | 15:16 | Niet gij hebt Mij, | .5 |
| | | letterlijk: Niet **gij hebt** Mij **uitgekozen**, | |
| | | maar **Ik heb** u **uitgekozen** en u aangewezen, | .2 |
| | 15:19 | omdat gij van de wereld niet zijt, maar **Ik** u uit de wereld **uitgekozen heb**, | .2 |
| Hand. | 1:2 | de apostelen, die **Hij had uitgekozen**, | .4 |
| | 1:24 | Wijs Gij ... die ene aan, die **Gij** van deze twee **hebt uitgekozen**, | .3°* |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 6:5 | en **zij kozen** Stefanus, een man vol van geloof en Heilige Geest, | .6 |
| | 13:17 | De God van dit volk Israël **heeft** onze vaderen **uitverkoren** | .4 |
| | 15:7 | gij weet, dat God van de aanvang af mij onder u **heeft verkoren**, | .4 |
| | 15:22 | besloten de apostelen ... mannen uit hun midden **te kiezen en** ... te zenden: | .8 |
| | 15:25 | hebben wij eenstemmig besloten mannen **te kiezen om** die tot u te zenden | .8/.[9] |
| 1Cor. | 1:27 | Integendeel, wat voor de wereld dwaas is, **heeft** God **uitverkoren** ...., | .4 |
| | | en wat voor de wereld zwak is, **heeft** God **uitverkoren** | .4 |
| | 1:28 | wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, **heeft** God **uitverkoren**, | .4 |
| Ef. | 1:4 | **Hij heeft** ons immers in Hem **uitverkoren** vóór de grondlegging der wereld, | .4 |
| Jac. | 2:5 | **Heeft** God niet de armen naar de wereld **uitverkoren** om rijk te zijn | .4 |

## 1431 ἐκλείπω ek-leipō

Het werkwoord *ek-leipō* betekent 'opraken, ophouden (te bestaan of te werken)'.
Vergelijk *2676 leipō* 'verlaten'. Van *ek-leipō* is ons '(zonne)eclips' afgeleid.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκλείπῃ | ek-leipēi | (dat) hij ophoudt |
| .2 | ἐκλείψουσιν | ek-leipsousin | zij zullen ophouden – zullende ophouden (3 mv m/o) |
| .3 | ἐκλίπητε | ek-lipēte | (dat) jullie ophouden (aor) |
| .[4] | ἐκλείπητε | ek-leipēte | (dat) jullie ophouden |
| .[5] | ἐκλίπῃ | ek-lipēi | (dat) hij ophoudt (aor) |
| .[6] | ἐκλιπόντος | ek-lipontos | ophoudend (2 ev m/o; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:9 | SV opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen | .3/[.4] |
| | | letterlijk: opdat, wanneer **gij bezwijkt**, zij u mogen ontvangen | |
| | | opdat, wanneer deze u **ontvalt**, men u opneme | .[5]'' |
| | 22:32 | maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet **zou bezwijken**. | .1/.[5] |
| | 23:45 | **want** de zon **werd verduisterd**. En het voorhangsel van de tempel scheurde | .[6]'' |
| Hebr. | 1:12 | maar Gij zijt dezelfde en uw jaren **zullen** niet **ophouden**. | .2 |

## 1432 ἐκλεκτός eklektos

Het bijvoeglijk naamwoord *eklektos* betekent 'uitgekozen, uitverkoren'.
Als afleiding van het werkwoord *1430 ek-legomai* 'uitkiezen' wordt dit woord vaak gebruikt voor mensen die door God zijn uitgekozen voor een bepaald doel of een bepaalde taak. Zoals Jezus een door de mensen verworpen, maar door God uitverkoren steen is, zijn de gelovigen ook bestemd als stenen in een geestelijk huis te dienen, als een uitverkoren geslacht, om de grote daden te verkondigen van God (zie 1Petr.2:4-9). Paulus schrijft dat hij alles wil verdragen opdat de uitverkorenen het heil van Christus Jezus verkrijgen met eeuwige heerlijkheid (zie 2Tim.2:10). Terwille van de uitverkorenen zullen de dagen van de grote verdrukking die Jezus voorzegt ingekort worden (zie Matt.24:21-22).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκλεκτός | eklektos | uitverkoren (1 ev m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐκλεκτόν | eklekton | uitverkoren (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐκλεκτοί | eklektoi | uitverkoren (1 mv m) |
| .4 | ἐκλεκτούς | eklektous | uitverkoren (4 mv m) |
| .5 | ἐκλεκτῶν | eklektōn | uitverkoren (2 mv m/v/o) |
| .6 | ἐκλεκτοῖς | eklektois | uitverkoren (3 mv m/o) |
| .7 | ἐκλεκτῆς | eklektēs | uitverkoren (2 ev v) |
| .8 | ἐκλεκτῇ | eklektēi | uitverkoren (3 ev v) |
| .9 | ἐκλεκτόν | eklekton | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:16 | SV want velen zijn geroepen, maar weinigen **uitverkoren** | .3° |
| | 22:14 | Want velen zijn geroepen, maar weinigen **uitverkoren**. | .3 |
| | 24:22 | ter wille van de **uitverkorenen** zullen die dagen worden ingekort. | .4 |
| | 24:24 | zodat zij, ware het mogelijk, ook de **uitverkorenen** zouden verleiden. | .4 |
| | 24:31 | zij zullen zijn **uitverkorenen** verzamelen uit de vier windstreken, | .4 |
| Marc. | 13:20 | doch ter wille van de **uitverkorenen** ... heeft Hij die dagen ingekort. | .4 |
| | 13:22 | om, ware het mogelijk, de **uitverkorenen** te verleiden. | .4 |
| | 13:27 | En dan zal Hij zijn engelen uitzenden en zijn **uitverkorenen** verzamelen | .4 |
| Luc. | 18:7 | Zal God dan zijn **uitverkorenen** geen recht verschaffen, | .5 |
| | 23:35 | indien Hij de Christus Gods is, de **uitverkorene**! | .1 |
| Rom. | 8:33 | Wie zal **uitverkorenen** Gods beschuldigen? God is het, die rechtvaardigt; | .5 |
| | 16:13 | Groet Rufus, de **uitverkorene** in de Here, met zijn moeder, | .2 |
| Col. | 3:12 | als door God **uitverkoren** heiligen en geliefden, | .3 |
| 1Tim. | 5:21 | voor God en voor Christus Jezus en voor de **uitverkoren** engelen, | .5 |
| 2Tim. | 2:10 | Om deze reden wil ik alles verdragen, om de **uitverkorenen**, | .4 |
| Tit. | 1:1 | naar het geloof der **uitverkorenen** Gods en de erkentenis van de waarheid, | .5 |
| 1Petr. | 1:1 | Petrus, ..., aan de vreemdelingen, ..., (2) de **uitverkorenen** | .6 |
| | 2:4 | door de mensen wel verworpen, maar bij God **uitverkoren** en kostbaar, | .2 |
| | 2:6 | Zie, Ik leg in Sion een **uitverkoren** en kostbare hoeksteen, | .2°* |
| | 2:9 | Gij echter zijt een **uitverkoren** geslacht, een koninklijk priesterschap, | .9 |
| 2Joh. | 1 | De oudste aan de **uitverkoren** vrouw en haar kinderen, | .8 |
| | 13 | U groeten de kinderen van uw **uitverkoren** zuster. | .7 |
| Openb. | 17:14 | zij, die met Hem zijn, de geroepenen en **uitverkorenen** en gelovigen. | .3 |

## 1433 ἐκλογή eklogē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eklogē* betekent '(het) uitkiezen, uitverkiezing'.

Dit woord wordt in het NT alleen gebruikt om het uitkiezen door God van mensen aan te geven (vgl. *1430ek-legomai* 'uitkiezen'). Het woord komt allereerst voor ter aanduiding van de uitverkiezing van het volk Israël (bv. Rom.9:11), die naar de verkiezing geliefden zijn voor de Christenen (zie Rom.11:28). Verder wordt er gesproken over de verkiezing van degenen die in Jezus geloven (bv. 1Thess.1:4); zij worden aangespoord hun verkiezing te bevestigen en zo tot hun bestemming te komen (zie 2Petr.1:10-11). Paulus wordt een werktuig van verkiezing genoemd om Jezus' naam 'te brengen voor heidenen en koningen en de kinderen Israëls' (zie Hand.9:15).

In Rom.11:7 wordt het woord in concrete zin gebruikt voor 'groep uitverkoren mensen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκλογή | eklogē | uitverkiezing (1) |
| .2 | ἐκλογήν | eklogēn | uitverkiezing (4) |
| .3 | ἐκλογῆς | eklogēs | uitverkiezing (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 9:15 | de Here zeide tot hem: Ga, want deze is Mij een uitverkoren werktuig<br>letterlijk: ...: Ga, want deze is Mij een werktuig van **verkiezing** | .3 |
| Rom. | 9:11 | opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven,<br>letterlijk: opdat het voornemen Gods naar **verkiezing** zou blijven, | .2 |
| | 11:5 | Zo is er ... een overblijfsel gelaten naar de **verkiezing** der genade. | .2 |
| | 11:7 | het **uitverkoren deel** heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, | .1 |
| | 11:28 | naar de **verkiezing** zijn zij geliefden om der vaderen wil. | .2 |
| 1Thess. | 1:4 | dat gij, door God geliefde broeders, verkoren zijt, weten wij,<br>letterlijk: wij weten, ..., uw **verkiezing**, | .2 |
| 2Petr. | 1:10 | Beijvert u ..., broeders, om uw roeping en **verkiezing** te bevestigen; | .2 |

## 1434 ἐκλύω ek-luō

Het werkwoord *ek-luō* betekent '(er)uit losmaken, ontbinden', en in mediale en passieve vormen ook 'moe worden, verslappen, bezwijken, (van vermoeidheid) instorten'.

Vergelijk *2742 luō* 'losmaken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκλύου | ek-luou | verslap! (med) |
| .2 | ἐκλυόμενοι | ek-luomenoi | verslappend (1 mv m; med) |
| .3 | ἐκλυθήσονται | ek-luthēsontai | zij zullen verslappen (pass) |
| .4 | ἐκλυθῶσιν | ek-luthōsin | (dat) zij verslappen (aor pass) |
| .5 | ἐκλελυμένοι | ek-lelumenoi | verslapt (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:36 | SV omdat zij **vermoeid** en verstrooid waren, gelijk schapen, | .5 |
| | 15:32 | wegzenden wil Ik hen niet, zij mochten eens onderweg bezwijken.<br>letterlijk: ..., opdat **zij** onderweg niet **bezwijken**. | .4 |
| Marc. | 8:3 | **zullen zij** onderweg **bezwijken**, en sommigen van hen zijn van ver weg. | .3 |
| Gal. | 6:9 | wanneer het eenmaal tijd is, zullen wij oogsten, **als wij** niet **verslappen**. | .2 |
| Hebr. | 12:3 | opdat gij niet door matheid van ziel verslapt.<br>letterlijk: opdat gij niet moe wordt, in uw zielen **bezwijkend**. | .2 |
| | 12:5 | en **verslap** niet, als gij door Hem bestraft wordt, | .1 |

## 1435 ἐκμάσσω ek-massō

Het werkwoord *ek-massō* betekent 'verwijderend wrijven, schoon- of droogvegen, afdrogen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκμάσσειν | ek-massein | afdrogen |
| .2 | ἐξέμασσεν | ex-emassen | hij droogde af |
| .3 | ἐξέμαξεν | ex-emaxen | hij heeft afgedroogd (aor) |
| .4 | ἐκμάξασα | ek-maxasa | afdrogend (1 ev v; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 7:38 | **zij** ... begon met haar tranen zijn voeten nat te maken en **droogde ze af** | .2 |
| | 7:44 | maar **zij heeft** ... **ze** met haar haren **afgedroogd**. | .3 |
| Joh. | 11:2 | Maria was het, **die** ... zijn voeten met haar haren **had afgedroogd**. | .4 |
| | 12:3 | en **zij** zalfde de voeten van Jezus en **droogde** zijn voeten **af** | .3 |
| | 13:5 | deed Hij water in het bekken en begon ... te wassen, en **af te drogen** | .1 |

## 1436 ἐκμυκτηρίζω ek-muktērizō

Het werkwoord *ek-muktērizō* betekent '(als teken van minachting) de neus ophalen voor, (verachtelijk) snuiven (naar), honen'.

Vergelijk *muktēr* 'neusgat', dat in het NT echter niet voorkomt, en *2669 muktērizō* 'de neus ophalen, honen'.

.1 ἐξεμυκτήριζον ex-emuktērizon ik hoonde – zij hoonden

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 16:14 | Dit alles hoorden de Farizeeën, die geldzuchtig waren, en **zij hoonden** Hem. |
| | 23:35 | Ook de oversten **hoonden** en zeiden: Anderen heeft Hij gered, |

## 1437 ἐκνεύω ek-neuō

Het werkwoord *ek-neuō* betekent 'het hoofd wegbuigen (voor), (met een beweging van het hoofd) ontwijken, uitwijken (voor)'.

Hoewel *ek-neuō* letterlijk met een beweging van het hoofd te maken heeft, komt het ook voor in ruimere, overdrachtelijke zin, zoals in Joh.5:13.

Vergelijk *3002 neuō* 'knikken, wenken'.

.1 ἐξένευσεν ex-eneusen hij is ontweken (aor)

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 5:13 | En de genezene wist niet, wie het was; want Jezus **was ontweken**. |

## 1438 ἐκνήφω ek-nēphō

Het werkwoord *ek-nēphō* betekent 'nuchter worden'.

In letterlijke zin geeft *ek-nēphō* een 'nuchter worden' uit een toestand van dronkenschap aan, in overdrachtelijke zin iets als 'tot bezinning komen'.

Vergelijk *3019 nēphō* 'nuchter zijn'.

.1 ἐκνήψατε ek-nēpsate wordt nuchter! (aor)

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 15:34 | Komt tot de rechte nuchterheid en zondigt niet langer. |
| | | letterlijk: **Wordt nuchter** zoals het behoort en zondigt niet langer. |

| **1439** | **ἑκούσιος** | **hekousios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *hekousios* betekent 'vrijwillig'.
In vergelijking met *1480 hekōn* 'vrijwillig' kunnen we zeggen dat *hekousios* meer gezegd wordt van handelingen of van zaken die een handeling inhouden (bv.: een 'vrijwillige' klus), en *hekōn* meer van personen (bv.: hij heeft dat 'vrijwillig' gedaan). De uitdrukking *kat' hekousion* 'volgens het vrijwillige' kan in Filem. 14 met 'vrijwillig' vertaald worden.

| .1 | ἑκούσιον | hekousion | vrijwillig (1 ev m – 1/4 ev o) |
|---|---|---|---|

Filem. 14 opdat wat goeds gij doet, niet uit dwang, maar vrijwillig zij.
letterlijk: opdat wat goeds gij doet, ... volgens het **vrijwillige** zij.

| **1440** | **ἑκουσίως** | **hekousiōs** |
|---|---|---|

Het bijwoord *hekousiōs* betekent 'op basis van vrije wil, vrijwillig'.
Zie *1439 hekousios* 'vrijwillig'.

| .1 | ἑκουσίως | hekousiōs | vrijwillig |
|---|---|---|---|

Hebr. 10:26 indien wij **opzettelijk** zondigen, ..., blijft er geen offer ... meer over,
1Petr. 5:2 hoedt de kudde Gods, die bij u is, niet gedwongen, maar **uit vrije beweging**,

| **1441** | **ἔκπαλαι** | **ekpalai** |
|---|---|---|

Het bijwoord *ekpalai* betekent 'van ouds her, sinds lang'.
Vergelijk *3298 palai* 'vroeger; allang'.

| .1 | ἔκπαλαι | ekpalai | sinds lang |
|---|---|---|---|

2Petr. 2:3 maar het oordeel houdt zich **reeds lang** met hen bezig en hun verderf sluimert niet
3:5 dat door het woord van God de hemelen er **sedert lang** geweest zijn

| **1442** | **ἐκπειράζω** | **ek-peirazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-peirazō* betekent 'tot iets slechts proberen te verleiden, verzoeken'.
Vergelijk *3456 peirazō* 'beproeven; verzoeken'.

| .1 | ἐκπειράζωμεν | ek-peirazōmen | (dat) wij verzoeken |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐκπειράζων | ek-peirazōn | verzoekend (1 ev m) |
| .3 | ἐκπειράσεις | ek-peiraseis | jij zult verzoeken |

Matt. 4:7 Er staat ook geschreven: **Gij zult** de Here, uw God, niet **verzoeken**. .3

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:12 | Er is gezegd: **Gij zult** de Here, uw God, niet **verzoeken**. | .3 |
| | 10:25 | En zie, een wetgeleerde stond op **om** Hem **te verzoeken** | .2 |
| 1Cor. | 10:9 | En **laten wij** de Here niet **verzoeken**, zoals sommigen van hen deden, | .1 |

## 1443 ἐκπέμπω ek-pempō

Het werkwoord *ek-pempō* betekent 'uitzenden'.
Vergelijk *3463 pempō* 'zenden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέπεμψαν | ex-epempsan | zij hebben uitgezonden (aor) |
| .2 | ἐκπεμφθέντες | ek-pemphthentes | uitgezonden (1 mv m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 13:4 | Dezen dan, door de Heilige Geest **uitgezonden**, trokken naar Seleucië | .2 |
| | 17:10 | de broeders **zonden** terstond in de nacht Paulus en Silas naar Berea, | .1 |

## [1443II] ἐκπερισσῶς ekperissōs

Het bijwoord *ekperissōs* betekent 'met overtreffing, nog (des te) meer'.
In Marc.14:31 geeft *ekperissōs* niet zozeer aan dat Petrus' stemgeluid heftiger wordt, maar wel dat zijn tweede uitspraak ('eventueel zal ik met u sterven') de vorige ('ik zal geen aanstoot aan u nemen') nog overtreft in uitdrukkingskracht: hij doet er nog een schepje bovenop.
Vergelijk *3525 perissōs* 'buitengewoon, uitermate'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐκπερισσῶς | ekperissōs | nog des te meer |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 14:31 | Hij zeide **steeds heftiger**: Al moest ik met U sterven, | ** |

## 1444 ἐκπετάννυμι ek-petannumi

Het werkwoord *ek-petannumi* betekent 'uitspreiden, uitbreiden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεπέτασα | ex-epetasa | ik heb uitgebreid (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 10:21 | Maar van Israël zegt hij: De ganse dag **heb Ik** mijn handen **uitgestrekt** |

## [1444II] ἐκπηδάω ek-pēdaō

Het werkwoord *ek-pēdaō* betekent '(er)uit springen, te voorschijn springen'.
Vergelijk *1372 eis-pēdaō* '(er)in springen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐξεπήδησαν | ex-epēdēsan | zij zijn te voorschijn gesprongen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 14:14 | scheurden **zij** hun mantels en **sprongen naar voren** onder de schare, | ** |

## 1445 ἐκπίπτω ek-piptō

Het werkwoord *ek-piptō* betekent '(er)uit vallen, (uit)vallen'.

Het voorvoegsel *ek-* kan twee verschillende nuances aangeven (vgl. *1379 ek* 'uit').

Voor Nederlanders goed te begrijpen is het als het vallende voorwerp ergens uit valt, bv.: sterren uit de hemel (Marc.13:25), of – iets vreemder – schepen uit het water (Handelingen 27), of – in overdrachtelijke zin – gelovigen uit hun eigen standvastigheid (2Petr.3:17) of uit de genade (Gal.5:4) of uit een hoogte (Openb.2:5).

Een tweede nuance is het als *ek-* aangeeft dat het vallende voorwerp valt na losgeraakt te zijn van waar het eerder aan vastzat of hing, bv.: ketenen van de handen (Hand.12:7), een sloep van de touwen (Hand.27:32), een bloem van de steel (Jac.1:11, 1Petr.1:24).

Verder kan *ek-piptō* net als het Nederlandse 'uitvallen' ook gebruikt worden in de overdrachtelijke zin van 'ophouden te functioneren' (vgl. Rom.9:6, 1Cor.13:4).

Vergelijk *3566 piptō* 'vallen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπίπτει | ek-piptei | hij valt uit |
| .2 | ἐκπίπτοντες | ek-piptontes | uitvallend (1 mv m) |
| .3 | ἐξέπεσεν | ex-epesen | hij is uitgevallen (aor) |
| .4 | ἐξεπέσατε | ex-epesate | jullie zijn uitgevallen (aor) |
| .5 | ἐξέπεσον | ex-epeson | ik ben uitgevallen (aor) – zij zijn uitgevallen (aor) |
| .6 | ἐκπέσητε | ek-pesēte | (dat) jullie uitvallen (aor) |
| .7 | ἐκπέσωσιν | ek-pesōsin | (dat) zij uitvallen (aor) |
| .8 | ἐκπεσεῖν | ek-pesein | uitvallen (aor) |
| .9 | ἐκπέπτωκας | ek-peptōkas | jij bent uitgevallen |
| .10 | ἐκπέπτωκεν | ek-peptōken | hij is uitgevallen |
| .[11] | ἐκπέσωμεν | ek-pesōmen | (dat) wij uitvallen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 13:25 | SV En de sterren des hemels zullen daaruit vallen, | .2 |
| | | letterlijk: En de sterren des hemels zullen daar**uit vallend** zijn, | |
| Hand. | 12:7 | En de ketenen **vielen van** zijn handen. | .5 |
| | 27:17 | daar zij bang waren op de Syrte te worden geworpen, | .7 |
| | | letterlijk: daar zij bang waren, dat **zij** op de Syrte **zouden vervallen** | .7 |
| | 27:26 | Maar wij moeten op een of ander eiland **stranden**. | .8 |
| | 27:29 | uit vrees van tegen de klippen geslagen te worden, | .7/.[11] |
| | | letterlijk: uit vrees dat **zij** tegen de klippen **geslagen werden**, | |
| | 27:32 | kapten de soldaten de touwen van de sloep en lieten haar **in zee vallen**. | .8 |
| Rom. | 9:6 | Maar het is niet mogelijk, dat het woord Gods **zou vervallen zijn**. | .10 |
| 1Cor. | 13:8 | De liefde **vergaat** nimmermeer: | .1 |
| Gal. | 5:4 | **buiten** de genade **staat gij**. | .4 |
| Jac. | 1:11 | en zijn bloem **valt af** en de schoonheid van haar uiterlijk verdwijnt; | .3 |
| 1Petr. | 1:24 | het gras verdort en de bloem **valt af**, | .3 |
| 2Petr. | 3:17 | weest op uw hoede, dat **gij** niet, ... **afvalt van** uw eigen standvastigheid: | .6 |
| Openb. | 2:5 | Gedenk dan, **van** welke hoogte **gij gevallen zijt** en bekeer u | .9 |

| **1446** | **ἐκπλέω** | **ek-pleō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-pleō* betekent 'uitvaren, (uit een havenplaats) wegvaren'.
Vergelijk *3592 pleō* 'varen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέπλει | ex-eplei | hij voer weg |
| .2 | ἐξεπλεύσαμεν | ex-epleusamen | wij zijn weggevaren (aor) |
| .3 | ἐκπλεῦσαι | ek-pleusai | wegvaren (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 15:39 | zo**dat** zij uiteengingen en Barnabas met Marcus naar Cyprus **voer**. | .3 |
| | 18:18 | nam **hij** afscheid van de broeders en **voer weg** naar Syrië, | .1 |
| | 20:6 | Maar **wij voeren** na de dagen der ongezuurde broden van Filippi **af** | .2 |

| **1447** | **ἐκπληρόω** | **ek-plēroō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-plēroō* betekent 'geheel (ver)vullen'.
In letterlijke zin kan *ek-plēroō* bijvoorbeeld gebruikt worden voor: een vaas 'tot de rand vullen' met water, of: een schip 'tot de laatste plaats vullen' met manschappen. In de overdrachtelijke zin 'geheel vervullen' komt *ek-plēroō* voor wanneer het bijvoorbeeld gaat over een plicht of een profetie, of – zoals in Hand.13:32 – een belofte. Vergelijk ook *3603 plēroō* '(ver)vullen', dat in het NT veel vaker voorkomt, en *3600 plērēs* 'vol'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπεπλήρωκεν | ek-peplērōken | hij heeft vervuld |

Hand. 13:32 En wij verkondigen u, dat God de belofte ... **vervuld heeft**

| **1448** | **ἐκπλήρωσις** | **ekplērōsis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekplērōsis* betekent 'totale (ver)vulling'.
Vergelijk voor de betekenis *1447 ek-plēroō* 'geheel (ver)vullen'. Wanneer in Hand.21:26 gesproken wordt van een 'totale (ver)vulling' van de dagen der heiliging, wil dat zo iets zeggen als: het 'tot de laatste dag voorbij gaan of zijn' van de dagen waarin men de plicht van het (zich) heiligen had te vervullen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπλήρωσιν | ekplērōsin | vervulling (4) |

Hand. 21:26 hij ... deed aangifte, dat de dagen der heiliging zouden duren,
letterlijk: hij deed aangifte van de **vervulling** van de dagen der heiliging,

| **1449** | **ἐκπλήσσω** | **ek-plēssō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-plēssō* betekent '(er)uit slaan'.
In het NT komt *ek-plēssō* alleen voor in de overdrachtelijke zin 'uit het veld slaan' – in me-

diale en passieve vormen 'uit het veld geslagen worden, versteld (komen te) staan, paf (komen te) staan'.

Vergelijk *3608 plēssō* 'slaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπλήττεσθαι | ek-plēttesthai | uit het veld geslagen worden (med) |
| .2 | ἐκπλησσόμενος | ek-plēssomenos | uit het veld geslagen wordend (1 ev m; med) |
| .3 | ἐξεπλήσσετο | ex-eplēsseto | hij werd uit het veld geslagen (med) |
| .4 | ἐξεπλήσσοντο | ex-eplēssonto | zij werden uit het veld geslagen (med) |
| .5 | ἐξεπλάγησαν | ex-eplagēsan | zij zijn uit het veld geslagen (aor pass) |
| .[6] | ἐκπλήσσεσθαι | ek-plēssesthai | uit het veld geslagen worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:28 | En het geschiedde, ..., dat de scharen **versteld stonden** over zijn leer, | .4 |
| | 13:54 | leerde Hij hen in hun synagoge, zo**dat** zij **versteld stonden** | .1/.[6] |
| | 19:25 | Toen de discipelen dit hoorden, **waren zij** zeer **verslagen** | .4 |
| | 22:33 | En de scharen, die dat hoorden, **stonden versteld** over zijn leer. | .4 |
| Marc. | 1:22 | En **zij stonden versteld** over zijn leer, | .4 |
| | 6:2 | En zeer velen van die Hem hoorden, **stonden versteld** | .4 |
| | 7:37 | En zij waren buiten zichzelf van verbazing<br>letterlijk: En **zij stonden** bovenmate **versteld** | .4 |
| | 10:26 | En **zij waren** nog meer **verslagen** | .4 |
| | 11:18 | omdat de gehele schare **versteld stond** over zijn leer. | .3 |
| Luc. | 2:48 | En toen zij Hem zagen, **stonden zij versteld** | .5 |
| | 4:32 | En **zij stonden versteld** over zijn leer, want zijn woord was met gezag. | .4 |
| | 9:43 | En allen **stonden verslagen** over de majesteit Gods. | .4 |
| Hand. | 13:12 | kwam hij tot geloof, **zeer getroffen** door de leer des Heren. | .2 |

---

## 1450 ἐκπνέω ek-pneō

---

Het werkwoord *ek-pneō* betekent '(de laatste adem) uitblazen, de geest geven'.

Een Griek zal bij *ek-pneō* direct de twee delen *ek-* 'uit-' (vgl. *1379 ek*) en *3621 pneō* 'blazen' herkennen; of hij ook aan het overigens wel van *pneō* afgeleide woord *3618 pneuma* in de betekenis 'geest' denkt, zoals de vertaling 'de geest geven' suggereert, is nog maar de vraag. In elk geval is *ek-pneō* in het NT een verzachtende uitdrukking voor *552 apo-thnēiskō* 'sterven', opvallend genoeg alleen gebruikt bij het sterven van Jezus (vgl. *1479 ek-psuchō* 'de (laatste) adem uitblazen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέπνευσεν | ex-epneusen | hij heeft de geest gegeven (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 15:37 | En Jezus slaakte een luide kreet en **gaf de geest**. |
| | 15:39 | Toen de hoofdman ... zag, dat **Hij** zó **de geest gegeven had**, |
| Luc. | 23:46 | En toen Hij dat gezegd had, **gaf Hij de geest**. |

| **1451** | **ἐκπορεύομαι** | **ek-poreuomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-poreuomai* betekent '(er)uit gaan, naar buiten gaan'.
Vergelijk *3661 poreuomai* 'gaan, een tocht maken, reizen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπορεύεται | ek-poreuetai | hij gaat uit (med) |
| .2 | ἐκπορεύονται | ek-poreuontai | zij gaan uit (med) |
| .3 | ἐκπορευέσθω | ek-poreuesthō | hij moet uitgaan! (med) |
| .4 | ἐκπορεύεσθαι | ek-poreuesthai | uitgaan (med) |
| .5 | ἐκπορευόμενος | ek-poreuomenos | uitgaand (1 ev m; med) |
| .6 | ἐκπορευόμενον | ek-poreuomenon | uitgaand (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .7 | ἐκπορευομένου | ek-poreuomenou | uitgaand (2 ev m/o; med) |
| .8 | ἐκπορευόμενοι | ek-poreuomenoi | uitgaand (1 mv m; med) |
| .9 | ἐκπορευομένων | ek-poreuomenōn | uitgaand (2 mv m/v/o; med) |
| .10 | ἐκπορευομένοις | ek-poreuomenois | uitgaand (3 mv m/o; med) |
| .11 | ἐκπορευομένη | ek-poreuomenē | uitgaand (1 ev v; med) |
| .12 | ἐκπορευομένῃ | ek-poreuomenēi | uitgaand (3 ev v; med) |
| .13 | ἐκπορευόμενον | ek-poreuomenon | zie 6 |
| .14 | ἐκπορευομένου | ek-poreuomenou | zie 7 |
| .15 | ἐκπορευομένῳ | ek-poreuomenōi | uitgaand (3 ev m/o; med) |
| .16 | ἐκπορευόμενα | ek-poreuomena | uitgaand (1/4 mv o; med) |
| .17 | ἐξεπορεύετο | ek-eporeueto | hij ging uit (med) |
| .18 | ἐκπορεύσονται | ek-poreusontai | zij zullen uitgaan (med) |
| .[19] | ἐξεπορεύοντο | ex-eporeuonto | zij gingen uit (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:5 | Toen **liep** Jeruzalem en heel Judea en de gehele Jordaanstreek tot Hem **uit**, | .17 |
| | 4:4 | maar van alle woord, dat uit de mond Gods **uitgaat**. | .15 |
| | 15:11 | maar **wat** de mond **uitkomt**, dat maakt de mens onrein | .13 |
| | 15:18 | Maar wat de mond **uitgaat**, komt uit het hart, | .16 |
| | 17:21 | [Maar dit geslacht **vaart** niet **uit** dan door bidden en vasten.] | .1° |
| | 20:29 | En toen zij **uit** Jericho **gingen**, volgde Hem een grote schare. | .9 |
| Marc. | 1:5 | En het gehele Joodse land **liep** tot Hem **uit** | .17 |
| | 6:11 | **gaat** daarvandaan **en** schudt het stof af, dat aan uw voeten is, | .8 |
| | 7:15 | maar **hetgeen** uit de mens **naar buiten komt**, dat is het, wat hem onrein maakt. | .16 |
| | 7:19 | omdat **het** niet in zijn hart komt, ... , en er te zijner plaatse **uitgaat**? | .1 |
| | 7:20 | **Hetgeen** uit de mens **naar buiten komt**, dat maakt de mens onrein. | .6 |
| | 7:21 | van binnenuit, uit het hart der mensen, **komen** de kwade overleggingen, | .2 |
| | 7:23 | Al die slechte dingen **komen** van binnen uit naar buiten | .1 |
| | 10:17 | En **toen** Hij **op weg ging**, liep iemand op Hem toe, | .7 |
| | 10:46 | **toen** Hij met zijn discipelen en een talrijke schare uit Jericho **vertrok**, | .7 |
| | 11:19 | SV En toen het nu laat geworden was, **ging Hij uit** buiten de stad. | .17°° |
| | | En toen het laat werd, **gingen zij** de stad **uit**, naar buiten. | .[19]'' |
| | 13:1 | En **toen** Hij uit de tempel **ging**, zij een van zijn discipelen tot Hem: | .7 |
| Luc. | 3:7 | de scharen, **die uitliepen** om zich door hem te laten dopen | .10 |
| | 4:22 | de woorden van genade, **die** van zijn lippen **kwamen** | .10 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:37 | En **er ging** een roep van Hem **uit** naar alle plaatsen in de omtrek. | .17 |
| Joh. | 5:29 | en **zij zullen uitgaan**, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding | .18 |
| | 15:26 | de Geest der Waarheid, die van de Vader **uitgaat**, | .1 |
| Hand. | 9:28 | En hij bleef met hen ingaan en **uitgaan** te Jeruzalem, | .5° |
| | 19:12 | zo**dat** ... hun kwalen van hen weken en de boze geesten van hen **uitvoeren**. | .4** |
| | 25:4 | en dat Hij zelf binnenkort (daarheen) zou **vertrekken**. | .4 |
| Ef. | 4:29 | Geen liederlijk woord **kome** uit uw mond, | .3 |
| Openb. | 1:16 | en uit Zijn mond **kwam** een tweesnijdend scherp zwaard; | .11 |
| | 4:5 | En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; | .2 |
| | 9:17 | en uit hun bek **kwam** vuur en rook en zwavel | .1 |
| | 9:18 | door het vuur en de rook en de zwavel, **die** uit hun bek **kwamen**. | .14 |
| | 11:5 | En indien iemand hun schade wil toebrengen, **komt er** vuur uit hun mond | .1 |
| | 16:14 | die tekenen doen, welke uitgaan naar de koningen der gehele wereld, | .4°° |
| | | die tekenen doen, welke **uitgaan** naar de koningen der gehele wereld, | .1** |
| | 19:15 | uit zijn mond **komt** een scherp zwaard, om daarmede de heidenen te slaan. | .1 |
| | 19:21 | het zwaard, **dat kwam** uit de mond van Hem, die op het paard zat; | .12°° |
| | 22:1 | **ontspringende** uit de troon van God en van het Lam. | .6 |

## 1452 ἐκπορνεύω ek-porneuō

Het werkwoord *ek-porneuō* betekent '(in sterke mate) ontucht of hoererij plegen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκπορνεύσασαι | ek-porneusāsai | hoererij plegend (1 mv v; aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Jud. | 7 | **die** op gelijke wijze als genen **haar hoererij hebben botgevierd** |

## 1453 ἐκπτύω ek-ptuō

Het werkwoord *ek-ptuō* betekent 'uitspuwen'.

In overdrachtelijke zin geeft *ek-ptuō* zoveel aan als '(als iets smerigs) van zich afzetten, niet te maken willen hebben met, verafschuwen' (vgl. Gal.4:14).

Vergelijk *3884 ptuō* 'spuwen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεπτύσατε | ex-eptusate | jullie hebben uitgespuwd (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Gal. | 4:14 | **hebt gij** de verzoeking ... niet ... beschouwd of **ertegen gespuwd**, |

## 1454 ἐκριζόω ek-rizoō

Het werkwoord *ek-rizoō* betekent 'ontwortelen, met wortel en al uit de grond trekken'.

Vergelijk *3937 rhiza* 'wortel' en *3938 rhizoō* 'doen wortelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκριζώσητε | ek-rizōsēte | (dat) jullie ontwortelen (aor) |
| .2 | ἐκριζωθήσεται | ek-rizōthēsetai | hij zal ontworteld worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | ἐκριζώθητι | ek-rizōthēti | word ontworteld! (aor) |
| .4 | ἐκριζωθέντα | ek-rizōthenta | ontworteld (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 13:29 | **zoudt gij** tevens het koren **kunnen uittrekken.** | .1 |
| | 15:13 | Elke plant, die mijn ... Vader niet geplant heeft, **zal uitgeroeid worden.** | .2 |
| Luc. | 17:6 | gij zoudt ... zeggen: **Word ontworteld** en in de zee geplant, | .3 |
| Jud. | 12 | tweemaal gestorven zijn zij en **ontworteld;** | .4 |

## 1455 ἔκστασις ekstasis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekstasis* betekent '(het) buiten zichzelf raken, zinsverbijstering, zinsvervoering'.

Gewoonlijk heeft het 'buiten zichzelf raken' dat *ekstasis* (vgl. *1664 ex-istēmi* 'verbijsteren') aangeeft, te maken met een of ander verbijsterend gebeuren waarin men zo opgaat dat men niet meer zoals anders op de omgeving kan reageren. Zo'n verbijsterend gebeuren kan bijvoorbeeld een dodenopwekking zijn (Marc.5:42), of een visioen (Hand.10:10).

Het Nederlandse woord *extase* is van *ekstasis* afgeleid.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκστασις | ekstasis | zinsverbijstering (1) |
| .2 | ἐκστάσεως | ekstaseōs | zinsverbijstering (2) |
| .3 | ἐκστάσει | ekstasei | zinsverbijstering (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 5:42 | En zij ontzetten zich terstond bovenmate. | .3 |
| | | letterlijk: En zij ontzetten zich terstond met grote **ontzetting.** | |
| | 16:8 | want siddering en **ontzetting** hadden haar bevangen. | .1 |
| Luc. | 5:26 | En **ontzetting** beving allen en zij verheerlijkten God, | .1 |
| Hand. | 3:10 | en zij werden met verbazing en **ontzetting** vervuld, | .2 |
| | 10:10 | en terwijl men iets gereed maakte, geraakte hij in **zinsverrukking,** | .1 |
| | 11:5 | Ik was in de stad Joppe in gebed en zag in **zinsverrukking** een gezicht: | .3 |
| | 22:17 | En het overkwam mij, ..., dat ik in **zinsverrukking** geraakte, | .3 |

## 1456 ἐκστρέφω ek-strephō

Het werkwoord *ek-strephō* betekent '(er)uit draaien, van zijn plaats draaien, binnenste buiten keren, verdraaien'.

In overdrachtelijke zin betekent *ek-strephō* iets als '(innerlijk) laten veranderen, van het (goede) pad brengen' (vgl. Tit.3:11).

Vergelijk *4143 strephō* 'draaien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέστραπται | ex-estraptai | hij is verdraaid (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Tit. | 3:11 | gij weet immers, dat zo iemand **het spoor geheel bijster is,** | |

| **1457** | **ἐκταράσσω** | **ek-tarassō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-tarassō* betekent 'verwarren, in opschudding brengen, in rep en roer brengen'.

Het voorvoegsel *ek-* accentueert dat bij het 'verwarren' de persoon of zaak die in verwarring wordt gebracht, uit zijn normale manier van doen wordt gehaald (vgl. *1379 ek* 'uit' en *4385 tarassō* 'verwarren, in opschudding brengen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκταράσσουσιν | ek-tarassousin | zij brengen in rep en roer – in rep en roer brengend (3 mv m/o) |

Hand. 16:20 Deze mensen **brengen** onze stad **in rep en roer**, daar zij Joden zijn,

| **1458** | **ἐκτείνω** | **ek-teinō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-teinō* betekent 'uitspannen, uitstrekken'.

De Grieken gebruiken *ek-teinō* niet alleen bij een 'uitstrekken' in de lengte, zoals bij een touw of een arm, maar ook bij een 'uitspannen' in de lengte én in de breedte, zoals bij een doek. Blijkens Hand.26:1 kan het uitstrekken van de hand een teken zijn om tot stilte te manen. In Hand.27:30 houdt het 'uitstrekken' van de ankers blijkbaar in dat men de ankers op zo'n manier in zee brengt dat de ankertouwen strak komen te staan.

Het enkelvoudige werkwoord *teinō* 'spannen' komt niet voor in het NT.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτείνειν | ek-teinein | uitstrekken |
| .2 | ἐκτενεῖς | ek-teneis | jij zult uitstrekken |
| .3 | ἐξέτεινεν | ex-eteinen | hij strekte uit – hij heeft uitgestrekt (aor) |
| .4 | ἐξετείνατε | ex-eteinate | jullie hebben uitgestrekt (aor) |
| .5 | ἔκτεινον | ek-teinon | strek uit! (aor) |
| .6 | ἐκτείνας | ek-teinas | uitstrekkend (1 ev m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:3 | Hij **strekte** de hand **uit en** raakte hem aan en zeide: Ik wil het, word rein. | .6 |
| | 12:13 | Toen zeide Hij tot die mens: **Strek** uw hand **uit**. | .5 |
| | | En **hij strekte** haar **uit** en zij werd weder gezond gelijk de andere. | .3 |
| | 12:49 | En Hij **strekte** zijn hand **uit** over zijn discipelen **en** zeide: Ziedaar | .6 |
| | 14:31 | Terstond **stak** Jezus hem de hand **toe en** greep hem | .6 |
| | 26:51 | één ... **strekte** zijn hand **uit** ... **en** sloeg hem het oor af. | .6 |
| Marc. | 1:41 | strekte Hij zijn hand uit, raakte hem aan en zeide tot hem: Ik wil het, letterlijk: zijn hand **uitstrekkend**, raakte Hij hem aan en zeide tot hem: ... | .6 |
| | 3:5 | zeide Hij tot de mens: **Strek** uw hand **uit**! | .5 |
| | | En **hij strekte** haar **uit** en zijn hand werd weder gezond. | .3 |
| Luc. | 5:13 | Hij strekte de hand uit, raakte hem aan en zeide: Ik wil het, word rein. letterlijk: de hand **uitstrekkend**, raakte Hij hem aan en zeide: ... | .6 |
| | 6:10 | Toen zag Hij hen allen rondom Zich aan en zeide tot hem: **Strek** uw hand **uit**. | .5 |
| | 22:53 | Terwijl Ik dagelijks bij u was ..., **hebt gij** geen hand naar Mij **uitgestoken**. | .4 |
| Joh. | 21:18 | maar wanneer gij eenmaal oud wordt, **zult gij** uw handen **uitstrekken** | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:30 | doordat Gij uw hand uitstrekt tot genezing,<br>letterlijk: door het **uitstrekken** (van) uw hand (door) U tot genezing, | .1 |
| | 26:1 | Toen **strekte** Paulus zijn hand **uit en** verantwoordde zich: | .6 |
| | 27:30 | onder voorwendsel dat zij van het voorschip ankers wilden **uitbrengen**, | .1 |

## 1459 ἐκτελέω ek-teleō

Het werkwoord *ek-teleō* betekent 'ten einde brengen, voltooien, volbrengen'.

Vergelijk *4422 telos* 'einde'. Wat het voorvoegsel *ek-* (vgl. *1379 ek* 'uit') voor invloed op de betekenis heeft (vgl. *4421 teleō* 'ten einde brengen, voltooien, volbrengen'), is niet duidelijk; in elk geval komt *teleō* zonder *ek-* veel meer voor, ook in andere betekenissen dan de hier genoemde.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτελέσαι | ek-telesai | moge hij voltooien (aor) – voltooien (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 14:29 | als hij de fundering gemaakt had, en het werk niet kon **voltooien**, |
| | 14:30 | Die man begon te bouwen, maar hij kon het niet **voltooien**. |

## 1460 ἐκτένεια ekteneia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ekteneia* betekent (1) 'uitgestrektheid', (2) 'ingespannenheid, intensiteit' en (3) 'gedurigheid'.

Zie *1462 ektenēs*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτενείᾳ | ekteneiāi | gedurigheid (3) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 26:7 | door voortdurend nacht en dag God te vereren,<br>letterlijk: door **met gedurigheid** nacht en dag God te vereren, |

## 1462 ἐκτενής ektenēs

Het bijvoeglijk naamwoord *ektenēs* betekent (1) 'uitgestrekt', (2) 'ingespannen, intens' en (3) 'gedurig'.

Al komt *ektenēs* ook voor in ruimtelijke zin ('uitgestrekt'; vgl. *1458 ek-teinō* 'uitstrekken'), vaak treft men het aan in tijdelijke zin ('uitgestrekt in de tijd, langdurig'), waarbij er gewoonlijk een bijklank is van 'intensief, intens'; een combinatie van 'langdurig' en 'intens' bespeurt men ook in het Nederlandse 'gedurig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτενής | ektenēs | gedurig (1 ev m/v) |
| .2 | ἐκτενῆ | ektenē | gedurig (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 12:5 | SV door de gemeente werd een **gedurig** gebed tot God voor hem gedaan. | .1 °° |
| 1Petr. | 4:8 | Hebt bovenal **bestendige** liefde jegens elkander, | .2 |

| **1463** | **ἐκτενῶς** | **ektenōs** |
|---|---|---|

Het bijwoord *ektenōs* betekent (1) 'uitgestrekt', (2) 'ingespannen, intens' en (3) 'gedurig'.
Zie *1462 ektenēs*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτενῶς | ektenōs | gedurig |
| .2 | ἐκτενέστερον | ektenesteron | geduriger |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. 22:44 | En Hij werd dodelijk beangst en bad **des te vuriger**. | .2° |
| Hand. 12:5 | maar door de gemeente werd **voortdurend** tot God voor hem gebeden. | .1'' |
| 1 Petr. 1:22 | hebt dan elkander van harte en **bestendig** lief. | .1 |

| **1464** | **ἐκτίθημι** | **ek-tithēmi** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-tithēmi* betekent (1) '(er)uit zetten, (er)buiten plaatsen', en (2) 'uitleggen, uiteenzetten'.

De letterlijke betekenis treffen we aan wanneer het bijvoorbeeld gaat over een baby 'te vondeling leggen' (vgl. Hand.7:21). Voor de overdrachtelijke betekenis 'uitleggen' worden graag mediale vormen gebruikt.

Vergelijk *4449 tithēmi* 'zetten, leggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξετίθετο | ex-etitheto | hij legde uit (med) |
| .2 | ἐξέθεντο | ex-ethento | zij hebben uitgelegd (aor med) |
| .3 | ἐκτεθέντα | ek-tethenta | uitgelegd (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |
| .[4] | ἐκτεθέντος | ek-tethentos | uitgelegd (2 ev m/o; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:21 | En **toen** hij **te vondeling was gelegd**, nam de dochter van Farao hem aan | .3/.[4] |
| | 11:4 | Petrus begon hun alles in geregelde orde uiteen te zetten<br>letterlijk: Petrus, beginnende, **zette** hun alles in geregelde orde **uiteen** | .1 |
| | 18:26 | namen **zij** hem tot zich en **legden** hem de weg Gods nauwkeuriger **uit**. | .2 |
| | 28:23 | wie **hij** met nadruk het Koninkrijk Gods **voorstelde**, | .1 |

| **1465** | **ἐκτινάσσω** | **ek-tinassō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-tinassō* betekent (1) 'uitschudden', en (2) 'door (uit)schudden verwijderen'.

Als lijdend voorwerp bij *ek-tinassō* kan men zowel datgene aantreffen waarvan men door schudden iets wil verwijderen (bv. in Hand.18:6: zijn kleren 'uitschudden') als datgene wat men door schudden wil verwijderen (bv. in Matt.10:14: het stof van zijn voeten 'door schudden verwijderen').

Het enkelvoudige werkwoord *tinassō* 'schudden' komt niet voor in het NT.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτινάξατε | ek-tinaxate | schudt uit! (aor) |
| .2 | ἐκτιναξάμενος | ek-tinaxamenos | uitschuddend (1 ev m; aor med) |
| .3 | ἐκτιναξάμενοι | ek-tinaxamenoi | uitschuddend (1 mv m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 10:14 | verlaat dat huis of die stad en **schudt** het stof uwer voeten **af**. | .1 |
| Marc. | 6:11 | gaat daarvandaan en **schudt** het stof **af**, dat aan uw voeten is, | .1 |
| Hand. | 13:51 | zij **schudden** het stof **van** hun voeten **af** tegen hen **en** gingen naar Ikonium; | .3 |
| | 18:6 | **schudde** hij zijn kleren **uit en** zeide tot hen: Uw bloed zij op uw hoofd; | .2 |

## 1466 ἐκτός ektos

Het bijwoord *ektos* betekent 'buiten'.

Net als het Nederlandse 'buiten' komt *ektos* enerzijds voor als bijwoord, anderzijds wordt het ook als voorzetsel gebruikt. Als bijwoord treffen we het alleen aan in Matt.23:26 en dan nog wel verzelfstandigd: *to ektos* 'de buitenkant' (tegenover *to entos* 'de binnenkant'). Als voorzetsel ('buiten', ook in de zin van 'behalve' en 'buiten ... om') wordt het verbonden met een tweede naamval of ook wel met een bijzin die begint met *ei mē* 'als niet'; de combinatie *ektos ei mē* wordt meestal vertaald met 'tenzij'.

Vergelijk *1379 ek* 'uit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτός | ektos | buiten |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 23:26 | dan zal hij ook **van buiten** rein worden |
| Hand. | 26:22 | zonder iets **anders** te zeggen **dan** wat de profeten en Mozes gesproken hebben, |
| 1Cor. | 6:18 | Elke andere zonde, die de mens doet, gaat **buiten** zijn eigen lichaam om. |
| | 14:5 | tenzij hij het ook uitlegt, zodat de gemeente stichting ontvangt.<br>letterlijk: **behalve** tenzij hij het ook uitlegt, ... |
| | 15:2 | tenzij gij tevergeefs tot geloof zoudt gekomen zijn.<br>letterlijk: **behalve** tenzij gij tevergeefs tot geloof zoudt gekoemen zijn. |
| | 15:27 | is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft.<br>letterlijk: is dat blijkbaar **behalve** Hem, die Hem alles onderworpen heeft. |
| 2Cor. | 12:2 | of dat het **buiten** het lichaam was, weet ik niet, God weet het |
| | 12:3 | of het in het lichaam of **buiten** het lichaam was, weet ik niet, |
| 1Tim. | 5:19 | tenzij er twee of drie getuigen zijn.<br>letterlijk: **behalve** tenzij er twee of drie getuigen zijn. |

## 1467 ἕκτος hektos

Het telwoord *hektos* betekent 'zesde'.

Vergelijk *1628 hex* 'zes'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕκτος | hektos | zesde (1 ev m) |
| .2 | ἕκτῳ | hektōi | zesde (3 ev m/o) |
| .3 | ἕκτη | hektē | zesde (1 ev v) |
| .4 | ἕκτην | hektēn | zesde (4 ev v) |
| .5 | ἕκτης | hektēs | zesde (2 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:5 | Omstreeks het **zesde** en het negende uur ging hij wéér naar buiten | .4 |
| | 27:45 | En van het **zesde** uur af kwam er duisternis over het gehele land | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 15:33 | En toen het **zesde** uur aangebroken was, kwam er duisternis | .5 |
| Luc. | 1:26 | In de **zesde** maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden | .2 |
| | 1:36 | dit is reeds de **zesde** maand voor haar, die onvruchtbaar heette. | .1 |
| | 23:44 | En het was reeds ongeveer het **zesde** uur en er kwam duisternis | .3 |
| Joh. | 4:6 | het was ongeveer het **zesde** uur. | .3 |
| | 19:14 | En het was Voorbereiding voor het Pascha, ongeveer het **zesde** uur, | .3 |
| Hand. | 10:9 | ging Petrus omstreeks het **zesde** uur op het dak, | .4 |
| Openb. | 6:12 | toen Hij het **zesde** zegel opende, | .4 |
| | 9:13 | En de **zesde** engel blies de bazuin, | .1 |
| | 9:14 | zeggende tot de **zesde** engel, die de bazuin had: Laat de vier engelen los, | .2 |
| | 16:12 | En de **zesde** goot zijn schaal uit op de grote rivier, de Eufraat, | .1 |
| | 21:20 | het vijfde sardonyx, het **zesde** sardius, het zevende topaas, | .1 |

## 1468 ἐκτρέπω ek-trepō

Het werkwoord *ek-trepō* betekent 'van richting laten veranderen', en in mediale en passieve vormen 'van richting veranderd worden, van richting veranderen'.

Bij mediale vormen kan een vierde naamval datgene aangeven uit welke richting men zich afkeert: 'uit de richting gaan van, uit de weg gaan, zich afkeren van, mijden' (vgl. 1Tim.6:20). Als medische term kan *ek-trepō* ook de betekenis 'ontwrichten' hebben (vgl. Hebr.12:13).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτρεπόμενος | ek-trepomenos | van richting veranderend (1 ev m; med) |
| .2 | ἐκτραπήσονται | ek-trapēsontai | zij zullen van richting veranderen (pass) |
| .3 | ἐξετράπησαν | ex-etrapēsan | zij zijn van richting veranderd (aor pass) |
| .4 | ἐκτραπῇ | ek-trapēi | (dat) hij van richting verandert (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 1:6 | Door dit spoor te verlaten **zijn** sommigen **vervallen** tot ijdel gepraat: | .3 |
| | 5:15 | Want reeds **zijn** sommigen **afgeweken**, de satan achterna. | .3 |
| | 6:20 | houd u buiten het bereik van de onheilige, holle klanken | .1 |
| | | letterlijk: **u buiten het bereik houdend van** de onheilige, holle klanken | |
| 2Tim. | 4:4 | dat **zij** hun oor ... **zullen** afkeren en **zich** naar de verdichtsels **keren**. | .2 |
| Hebr. | 12:13 | opdat hetgeen kreupel is niet **uit het lid gerake**, doch veeleer geneze. | .4 |

## 1469 ἐκτρέφω ek-trephō

Het werkwoord *ek-trephō* betekent 'door voeding tot ontwikkeling brengen, met voedsel versterken, opvoeden, grootbrengen'.

Als we *ek-trephō* vergelijken met woord *4493 trephō* 'voeden', kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *ek-* een element van verandering uit een bepaalde toestand (vgl. *1379 ek* 'uit'), van een ontwikkeling of een versterking toevoegt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτρέφει | ek-trephei | hij onderhoudt – jij wordt onderhouden (med) |
| .2 | ἐκτρέφετε | ek-trephete | jullie onderhouden – onderhoudt! |
| .[3] | ἐκτρέφωσιν | ek-trephōsin | (dat) zij onderhouden |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Ef. | 5:29 | want niemand haat ooit zijn eigen vlees, maar **hij voedt** het | .1 |
| | 6:4 | maar **voedt** hen **op** in de tucht en in de terechtwijzing des Heren. | .2 |
| Openb. | 12:6 | opdat zij daar twaalfhonderd zestig dagen onderhouden zou worden.<br>letterlijk: opdat **ze** haar daar twaalfhonderd zestig dagen **zouden onderhouden**. | .[3]'' |

## 1470 ἔκτρωμα ektrōma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *ektrōma* betekent 'misgeboorte'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκτρώματι | ektrōmati | misgeboorte (3) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 15:8 | is Hij ook aan mij verschenen, als aan een **ontijdig geborene**. |

## 1471 ἐκφέρω ek-pherō

Het werkwoord *ek-pherō* betekent 'naar buiten dragen'.

Uit de context blijkt gewoonlijk waarop het 'naar buiten' betrekking heeft, bv.: een blinde buiten het dorp brengen (Marc.8:23), een kleed buitenshuis halen (Luc.15:22), iets buiten de wereld dragen (1Tim.6:7), of – van de aarde gezegd – planten uit zichzelf tevoorschijn laten komen (Hebr.6:8); ook is *ek-pherō* een gebruikelijk woord voor 'naar de begraafplaats dragen' (Hand.5:6 etc.).

Vergelijk *4678 pherō* 'dragen, brengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκφέρειν | ek-pherein | uitdragen |
| .2 | ἐκφέρουσα | ek-pherousa | uitdragend (1 ev v) |
| .3 | ἐξοίσουσιν | ex-oisousin | zij zullen uitdragen – zullende uitdragen (3 mv m/o) |
| .4 | ἐξενέγκατε | ex-enegkate | draagt uit! (aor) |
| .5 | ἐξενεγκεῖν | ex-enegkein | uitdragen (aor) |
| .6 | ἐξενέγκαντες | ex-enegkantes | uitdragend (1 mv m; aor) |
| .[7] | ἐξήνεγκεν | ex-ēnegken | hij heeft uitgedragen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 8:23 | En **Hij** vatte de blinde bij de hand en **bracht** hem buiten het dorp, | .[7]'' |
| Luc. | 15:22 | Maar de vader zeide tot zijn slaven: **Brengt** vlug het beste kleed **hier** | .4 |
| Hand. | 5:6 | en zij **droegen** hem **uit en** begroeven hem. | .6 |
| | 5:9 | Zie, de voeten ... zijn aan de deur en **zij zullen** ook u **uitdragen**. | .3 |
| | 5:10 | en zij **droegen** haar **uit en** begroeven haar bij haar man. | .6 |
| | 5:15 | zo zelfs, **dat** men de zieken op straat **droeg** | .1 |
| 1Tim. | 6:7 | wij kunnen **er** ook niets **uit medenemen**. | .5 |
| Hebr. | 6:8 | doch **als hij** doornen en distelen **draagt**, is hij ondeugdelijk | .2 |

| **1472** | **ἐκφεύγω** | **ek-pheugō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-pheugō* betekent 'ontvluchten, ontsnappen (aan)'.
Vergelijk *4679 pheugō* 'vluchten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέφυγον | ex-ephugon | ik ben ontvlucht (aor) – zij zijn ontvlucht (aor) |
| .2 | ἐκφύγωσιν | ek-phugōsin | (dat) zij ontvluchten (aor) |
| .3 | ἐκφυγεῖν | ek-phugein | ontvluchten (aor) |
| .4 | ἐκπεφευγέναι | ek-pepheugenai | ontvlucht zijn |
| .5 | ἐκφεύξῃ | ek-pheuxēi | jij zult ontvluchten (med) |
| .6 | ἐκφευξόμεθα | ek-pheuxometha | wij zullen ontvluchten (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 21:36 | dat gij in staat moogt wezen **te ontkomen aan** alles wat geschieden zal, | .3 |
| Hand. | 16:27 | in de waan, **dat** de gevangenen **ontsnapt waren**. | .4 |
| | 19:16 | zoveel sterker dan zij, **dat** zij ... **moesten vluchten**. | .3 |
| Rom. | 2:3 | dat **gij** het oordeel Gods **ontgaan zult**? | .5 |
| 2Cor. | 11:33 | werd ik in een mand neergelaten en **ik ontkwam aan** zijn handen. | .1 |
| 1Thess. | 5:3 | en **zij zullen** geenszins **ontkomen**. | .2 |
| Hebr. | 2:3 | hoe **zullen wij** dan **ontkomen**, indien wij geen ernst maken met zulk een heil, | .6 |
| | 12:25 | als genen niet **ontkomen zijn**, toen zij Hem afwezen, | .1 ** |

| **1473** | **ἐκφοβέω** | **ek-phobeō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-phobeō* betekent 'doen opschrikken, verschrikken, bang maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκφοβεῖν | ek-phobein | verschrikken |

2Cor. 10:9 Anders kon het de schijn hebben, **dat** ik u ... **vrees wilde aanjagen**.

| **1474** | **ἔκφοβος** | **ekphobos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ekphobos* betekent 'verschrikt'.
Vergelijk *1473 ek-phobeō* 'verschrikken' en *4727 phobos* 'schrik, (plotselinge) angst'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔκφοβος | ekphobos | verschrikt (1 ev m/v) |
| .2 | ἔκφοβοι | ekphoboi | verschrikt (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:6 | want zij waren **zeer bevreesd**. | .2 |
| Hebr. | 12:21 | dat Mozes zeide: Ik ben **enkel vreze** en beving. | .1 |

| **1475** | **ἐκφύω** | **ek-phuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-phuō* betekent 'te voorschijn laten groeien'.

In een context van planten vertaalt men *ek-phuō* ook wel met 'doen ontspruiten'. Vergelijk *4774 phuō* 'doen groeien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκφύῃ | ek-phuēi | (dat) hij doet uitspruiten – jij spruit uit (med) – (dat) jij uitspruit (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 24:32 | Wanneer zijn hout reeds week wordt en de bladeren **doet uitspruiten**, |
| Marc. | 13:28 | Wanneer zijn hout reeds week wordt en de bladeren **doet uitspruiten**, |

## 1476 ἐκχέω ek-cheō

Het werkwoord *ek-cheō* – of ook wel *ek-chun(n)ō* (zie woord *1477*) – betekent (1) 'uitgieten, leeggieten' en (in mediale en passieve vormen) 'uitgegoten worden, leeggegoten worden, leegstromen', en (2) '(er)uit gieten' en (in mediale en passieve vormen) '(er)uit gegoten worden, (er)uit stromen'.

Het verschil tussen beide betekenissen is dat men bij de eerste betekenis als lijdend voorwerp – even uitgaande van de actieve vormen – datgene aantreft waaruit men iets giet, bv. een schaal (vgl. Openb.16:1 etc.), en bij de tweede betekenis datgene wat men ergens uit giet, bv. bloed (uit het lichaam; vgl. Hand.22:20) of geld (uit een beurs of geldkist; vgl. Joh.2:15).

Het enkelvoudige werkwoord *cheō* 'gieten' komt niet voor in het NT.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκχεῶ | ek-cheō | ik zal uitgieten |
| .2 | ἐξέχεεν | ex-echeen | hij goot uit – hij heeft uitgegoten (aor) |
| .3 | ἐξέχεαν | ex-echean | zij hebben uitgegoten (aor) |
| .4 | ἐκχέατε | ek-cheate | giet uit! (aor) |
| .5 | ἐκχέαι | ek-cheai | moge hij uitgieten (aor) – uitgieten (aor) |
| .6 | ἐκχεῖται | ek-cheitai | hij wordt uitgegoten (med) |
| .7 | ἐξεχεῖτο | ex-echeito | hij werd uitgegoten (med) |
| .[8] | ἐκχέετε | ek-cheete | jullie gieten uit – giet uit! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:17 | en de wijn **loopt weg** en de zakken gaan verloren; | .6 |
| Marc. | 2:22 | SV doet de nieuwe wijn de leren zakken barsten en de wijn **wordt uitgestort**, | .6°° |
| Joh. | 2:15 | en het geld van de wisselaars **wierp Hij op de grond** | .2 |
| Hand. | 2:17 | dat **Ik zal uitstorten** van mijn Geest op alle vlees; | .1 |
| | 2:18 | **zal Ik** in die dagen van mijn Geest **uitstorten** | .1 |
| | 2:33 | **heeft Hij** dit **uitgestort**, wat gij en ziet en hoort. | .2 |
| | 22:20 | toen het bloed van uw getuige Stefanus **vergoten werd**, | .7°° |
| Rom. | 3:15 | Snel zijn hun voeten **om** bloed **te vergieten**, | .5 |
| Tit. | 3:6 | die **Hij** rijkelijk over ons **heeft uitgestort** door Jezus Christus, | .2 |
| Openb. | 16:1 | Gaat heen en **giet** de zeven schalen ... **uit** op de aarde. | .4/.[8] |
| | 16:2 | En de eerste ging heen en **goot** zijn schaal **uit** op de aarde, | .2 |
| | 16:3 | En de tweede **goot** zijn schaal **uit** in de zee, en zij werd bloed | .2 |
| | 16:4 | En de derde **goot** zijn schaal **uit** in de rivieren en in de waterbronnen, | .2 |
| | 16:6 | Omdat **zij** het bloed der heiligen en der profeten **vergoten hebben**, | .3 |
| | 16:8 | En de vierde **goot** zijn schaal **uit** over de zon | .2 |
| | 16:10 | En de vijfde **goot** zijn schaal **uit** over de troon van het beest, | .2 |

| | | |
|---|---|---|
| Openb. 16:12 | En de zesde **goot** zijn schaal **uit** op de grote rivier, de Eufraat, | .2 |
| 16:17 | En de zevende **goot** zijn schaal **uit** in de lucht | .2 |

## 1477 ἐκχύνω ek-chunō

Het werkwoord *ek-chun(n)ō* betekent (1) 'uitgieten, leeggieten' en (in mediale vormen) 'uitgegoten worden, leeggegoten worden, leegstromen', en (2) '(er)uit gieten' en (in mediale en passieve vormen) '(er)uit gegoten worden, (er)uit stromen'.

Zie verder bij *1476 ek-cheō*, waarvan *ek-chun(n)ō* een jongere vorm is. In Jud. 11 moet de vorm *ex-echuthēsan* ('zij zijn uitgegoten') in overdrachtelijke zin iets betekenen als 'zij zijn weggesmolten, zij zijn bezweken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκχυνόμενον | ek-chunomenon | uitgegoten wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .2 | ἐκχυθήσεται | ek-chuthēsetai | hij zal worden uitgegoten (pass) |
| .3 | ἐξεχύθη | ex-echuthē | hij is uitgegoten (aor pass) |
| .4 | ἐξεχύθησαν | ex-echuthēsan | zij zijn uitgegoten (aor pass) |
| .5 | ἐκκέχυται | ek-kechutai | hij is uitgegoten (med) |
| .[6] | ἐξεχύννετο | ex-echunneto | hij werd uitgegoten (med) |
| .[7] | ἐκκεχυμένον | ek-kechumenon | uitgegoten (4 ev m; med- 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:35 | opdat over u kome al het rechtvaardige bloed, **dat vergoten werd** | .1 |
| | 26:28 | Want dit is het bloed van mijn verbond, **dat** voor velen **vergoten wordt** | .1 |
| Marc. | 14:24 | Dit is het bloed van mijn verbond, **dat** voor velen **vergoten wordt.** | .1[or] |
| Luc. | 5:37 | anders **zal** de jonge wijn de zakken scheuren en **weglopen** | .2 |
| | 11:50 | het bloed ...., **dat vergoten is** sinds de grondvesting der wereld, | .1/.[7] |
| | 22:20 | Deze beker is het nieuwe verbond ...., **die** voor u **uitgegoten wordt.** | .1 |
| Hand. | 1:18 | is hij midden opengereten en al zijn ingewanden **zijn naar buiten gekomen**: | .3 |
| | 10:45 | dat de gave van de Heilige Geest ook over de heidenen **was uitgestort.** | .5 |
| | 22:20 | toen het bloed van uw getuige Stefanus **vergoten werd.** | .[6]** |
| Rom. | 5:5 | omdat de liefde Gods in onze harten **uitgestort is** door de Heilige Geest, | .5 |
| Jud. | 11 | **zij zijn** voor de verleiding van een Bileamsloon **bezweken** | .4 |

## 1478 ἐκχωρέω ek-chōreō

Het werkwoord *ek-chōreō* betekent '(van een terrein of uit een gebied) weggaan, de wijk nemen'.

Vergelijk *4873 chōra* 'gebied (dat iets kan bevatten)' en *4874 chōreō* 'ruimte maken; kunnen bevatten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐκχωρείτωσαν | ek-chōreitōsan | zij moeten de wijk nemen! |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 21:21 | **Laten** dan ... die binnen de stad zijn, **de wijk nemen**, |

| **1479** | **ἐκψύχω** | **ek-psuchō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ek-psuchō* betekent 'de (laatste) adem uitblazen'.
Vergelijk *4902 psuchē* 'levensadem, (ademend) leven, ziel' en *1450 ek-pneō* '(de laatste adem) uitblazen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέψυξεν | ex-epsuxen | hij heeft de adem uitgeblazen (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 5:5 | bij het horen van deze woorden viel Ananias neder en **blies de adem uit**. |
| | 5:10 | En **zij** viel terstond neder voor zijn voeten en **blies de adem uit**; |
| | 12:23 | en **hij** werd door wormen gegeten en **blies de adem uit**. |

| **1480** | **ἑκών** | **hekōn** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *hekōn* betekent 'vrijwillig, niet gedwongen'.
Vergelijk *183 akōn* 'onvrijwillig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑκών | hekōn | vrijwillig (1 ev m) |
| .2 | ἑκοῦσα | hekousa | vrijwillig (1 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 8:20 | niet **vrijwillig**, maar om (de wil van) Hem, | .2 |
| 1Cor. | 9:17 | Want doe ik dit **gewillig**, dan heb ik aanspraak op loon; | .1 |

| **1481** | **ἐλαία** | **elaia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *elaia* betekent 'olijf'.
Net als het Nederlandse 'olijf' wordt *elaia* zowel gebruikt voor de boom (bv. Rom.11:17) als de vrucht (Jac.3:12). In de evangeliën treffen we de 'olijf' alleen aan in de combinatie 'de berg-van de olijven', d.w.z. 'de Olijfberg'.
Vergelijk ook *0156II Elaiōn*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλαίας | elaias | olijf (2 ev – 4 mv) |
| .2 | ἐλαίᾳ | elaiāi | olijf (3) |
| .3 | ἐλαῖαι | elaiai | olijven (1) |
| .4 | ἐλαίας | elaias | zie 1 |
| .5 | ἐλαιῶν | elaiōn | olijven (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:1 | toen zij Jeruzalem naderden en te Betfage kwamen, aan de **Olijf**berg, | .5 |
| | 24:3 | Toen Hij op de **Olijf**berg gezeten was, kwamen zijn discipelen | .5 |
| | 26:30 | En na de lofzang gezongen te hebben vertrokken zij naar de **Olijf**berg. | .5 |
| Marc. | 11:1 | toen zij dicht bij Jeruzalem kwamen, bij ... Betanië aan de **Olijf**berg, | .5 |
| | 13:3 | toen Hij op de helling van de **Olijf**berg gezeten was, tegenover de tempel, | .5 |
| | 14:26 | vertrokken zij naar de **Olijf**berg. | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 19:29 | toen Hij dicht bij ... Betanië kwam, bij de berg, genaamd **Olijf**berg, | .5 |
| | 19:37 | Toen Hij reeds dichterbij kwam, aan de glooiing van de **Olijf**berg, | .5 |
| | 21:37 | doch de nachten bracht Hij buiten door op de berg, **Olijf**berg genaamd. | .5 |
| | 22:39 | En Hij verliet de stad en ging, zoals Hij gewoon was, naar de **Olijf**berg. | .5 |
| Joh. | 8:1 | maar Jezus begaf Zich naar de **Olijf**berg. | .5 |
| Rom. | 11:17 | Indien ... gij ... aan de saprijke wortel van de **olijf** deel hebt gekregen, | .1 |
| | 11:24 | indien gij uit de wilde **olijf** ... op de edele olijf geënt zijt, | .2 |
| Jac. | 3:12 | Kan soms ... een vijgeboom **olijven** of een wijnstok vijgen opleveren? | .4 |
| Openb. | 11:4 | Dit zijn de twee **olijfbomen** en de twee kandelaren, | .3 |

## 1482 ἔλαιον elaion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *elaion* betekent '(olijf)olie'.

Al is *elaion* als woord wel verwant met *1481 elaia* 'olijf', toch is het niet zo dat de 'olie' in alle gevallen uit olijven geproduceerd moet zijn: ook olie-achtige substanties die uit iets anders dan olijven worden gewonnen, duidt men wel met *elaion* aan.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔλαιον | elaion | olie (1/4) |
| .2 | ἐλαίου | elaiou | olie (2) |
| .3 | ἐλαίῳ | elaiōi | olie (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 25:3 | Want de dwaze namen haar lampen mede, maar geen **olie**; | .1 |
| | 25:4 | doch de wijze namen **olie** in haar kruiken, met haar lampen. | .1 |
| | 25:8 | En de dwaze zeiden tot de wijze: Geeft ons van uw **olie**, | .2 |
| Marc. | 6:13 | En zij dreven vele boze geesten uit en zalfden vele zieken met **olie** | .3 |
| Luc. | 7:46 | Met **olie** hebt gij mijn hoofd niet gezalfd, | .3 |
| | 10:34 | En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, goot er **olie** en wijn op; | .1 |
| | 16:6 | Hij zeide: Honderd vaten **olie**. | .2 |
| Hebr. | 1:9 | daarom heeft U, o God, uw God met vreugde**olie** gezalfd | .1 |
| Jac. | 5:14 | opdat zij over hem een gebed uitspreken en hem met **olie** zalven | .3 |
| Openb. | 6:6 | en breng geen schade toe aan de **olie** en de wijn. | .1 |
| | 18:13 | kaneel, specerij, reukwerk, mirre, wierook, wijn, **olie**, bloem en tarwe, | .1 |

## 1484 ἐλάττων elattōn

Het bijvoeglijk naamwoord *elattōn* betekent 'geringer, minder'.

Meermalen klinkt er in *elattōn* iets mee van 'minder belangrijk, minder in waarde' (bv. in Joh.2:10). Overigens komt de stellende trap *elachus* 'gering' in de tijd van het NT al lang niet meer in het Grieks voor; wel is de overtreffende trap nog in gebruik: *1490 elachistos* 'geringst'.

De vorm *elatton* wordt soms als bijwoord gebruikt (vgl. 1Tim.5:9).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλάσσω | elassō | minder (4 ev m/v – 1/4 mv o) |
| .2 | ἐλάσσονι | elassoni | minder (3 ev m/v/o) |
| .3 | ἔλαττον | elatton | minder (1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 2:10 | Iedereen zet eerst de goede wijn op en als er goed gedronken is, de **mindere**; | .1 |
| Rom. | 9:12 | werd tot haar gezegd: De oudste zal de **jongste** dienstbaar zijn, | .2 |
| 1Tim. | 5:9 | Als weduwe kome in aanmerking iemand niet beneden de zestig jaren,<br>letterlijk: ... iemand van niet **minder** dan zestig jaren, | .3 |
| Hebr. | 7:7 | is het onwedersprekelijk, dat het **mindere** door het meerdere wordt gezegend. | .3 |

## 1485 ἐλαττονέω elattoneō

Het werkwoord *elattoneō* betekent 'te weinig hebben, te kort komen, gebrek hebben'.
Vergelijk *1484 elattōn* 'geringer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἠλαττόνησεν | ēlattonēsen | hij heeft te weinig gehad (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 8:15 | en die weinig (verzameld had), **had** niet **te kort**. |

## 1486 ἐλαττόω elattoō

Het werkwoord *elattoō* betekent 'verminderen, (in waarde) geringer maken', en (in mediale en passieve vormen) '(in waarde) verminderd worden, geringer worden'.
Vergelijk *1484 elattōn* 'geringer, minder'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἠλάττωσας | ēlattōsas | jij hebt verminderd (aor) |
| .2 | ἐλαττοῦσθαι | elattousthai | verminderd worden (med) |
| .3 | ἠλαττωμένον | ēlattōmenon | verminderd (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 3:30 | Hij moet wassen, ik moet **minder worden**. | .2 |
| Hebr. | 2:7 | Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld,<br>letterlijk: **Gij hebt** hem ... ten opzichte van de engelen **geringer gemaakt**, | .1 |
| | 2:9 | wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was<br>letterlijk: ..., **die** ... ten opzichte van de engelen **geringer gemaakt was** | .3 |

## 1487 ἐλαύνω elaunō

Het werkwoord *elaunō* betekent 'voortdrijven'.
Datgene wat voortgedreven wordt, is niet altijd genoemd. Wanneer er bijvoorbeeld een paard verondersteld wordt door zijn berijder voortgedreven te worden, vertaalt men wel met 'rijden': wanneer een schip verondersteld is, dat door de wind of door roeiers voortgedreven wordt, vertaalt men wel met 'varen' (Marc.6:48) of 'roeien' (Joh.6:19).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλαύνειν | elaunein | voortdrijven |
| .2 | ἐληλακότες | elēlakotes | voortgedreven hebbend (1 mv m) |
| .3 | ἐλαυνόμεναι | elaunomenai | voortgedreven wordend (1 mv v; med) |
| .4 | ἐλαυνόμενα | elaunomena | voortgedreven wordend (1/4 mv o; med) |
| .5 | ἠλαύνετο | ēlauneto | hij werd voortgedreven (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 6:48 | toen Hij zag, dat zij zich aftobden om **vooruit** te **komen bij het varen** | .1 |
| Luc. | 8:29 | **hij** brak de boeien stuk en **werd** ... naar eenzame streken **gedreven**. | .5 |
| Joh. | 6:19 | **Toen zij** dan vijfentwintig of dertig stadiën **hadden geroeid**, | .2 |
| Jac. | 3:4 | **ofschoon zij** zo groot zijn en door sterke winden **voortgedreven worden**, | .4 |
| 2Petr. | 2:17 | Dezen zijn bronnen zonder water, nevelen, door een windvlaag **voortgejaagd**, | .3 |

## 1488 ἐλαφρία elaphria

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *elaphria* betekent 'lichtheid (van gewicht)'.
In 2Cor.1:17 is *elaphria* gebruikt in de overdrachtelijke zin 'lichtvaardigheid'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλαφρίᾳ | elaphriāi | lichtheid (3) |

2Cor. 1:17 Heb ik dan door mij dit voor te nemen in **lichtvaardigheid** gehandeld?

## 1489 ἐλαφρός elaphros

Het bijvoeglijk naamwoord *elaphros* betekent 'licht (van gewicht)'.
In 2Cor.4:17 stelt Paulus het 'lichte' van de verdrukking tegenover een eeuwige zwaarte (zie *831 baros* 'zwaarte, gewicht') van heerlijkheid.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλαφρόν | elaphron | licht (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 11:30 | want mijn juk is zacht en mijn last is **licht**. |
| 2Cor. | 4:17 | de **lichte** last der verdrukking van een ogenblik |

## 1490 ἐλάχιστος elachistos

Het bijvoeglijk naamwoord *elachistos* betekent 'geringste, minste (in waarde)' of 'zeer gering (in waarde)'.
Evenals bij *1484 elattōn* gaat het bij *elachistos* vaak niet of niet alleen om een geringheid in aantal, hoeveelheid of formaat, maar om een geringheid in waarde of belangrijkheid (vgl. 1Cor.15:9).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλάχιστος | elachistos | minste (1 ev m) |
| .2 | ἐλαχίστων | elachistōn | minste (2 mv m/v/o) |
| .3 | ἐλαχίστη | elachistē | minste (1 ev v) |
| .4 | ἐλαχίστων | elachistōn | zie 2 |
| .5 | ἐλάχιστον | elachiston | minste (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .6 | ἐλαχίστου | elachistou | minste (2 ev m/o) |
| .7 | ἐλαχίστῳ | elachistōi | minste (3 ev m/o) |
| .8 | ἐλαχίστων | elachistōn | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:6 | En gij, Betlehem, land van Juda, zijt geenszins de **minste** | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 5:19 | Wie dan één van de **kleinste** dezer geboden ontbindt en de mensen zo leert, | .2 |
| | | zal **zeer klein** heten in het Koninkrijk der hemelen; | .1 |
| | 25:40 | in zoverre gij dit aan één van deze mijn **minste** broeders hebt gedaan, | .2 |
| | 25:45 | in zoverre gij dit aan één van deze **minsten** niet gedaan hebt, | .2 |
| Luc. | 12:26 | Indien gij dan zelfs het **geringste** niet kunt, | .5 |
| | 16:10 | Wie in **zeer weinig** getrouw is, is ook in veel getrouw. | .7 |
| | | En wie in **zeer weinig** onrechtvaardig is, is ook in veel onrechtvaardig. | .7 |
| | 19:17 | omdat gij in het **minste** getrouw geweest zijt, heb gezag over tien steden. | .7 |
| 1Cor. | 4:3 | Nu raakt het mij **zeer weinig**, of ik al ... beoordeeld word. | .5 |
| | 6:2 | zijt gij dan onbevoegd voor de **meest onbetekenende** rechtspraak? | .8 |
| | 15:9 | ik ben de **geringste** der apostelen, niet waard een apostel te heten, | .1 |
| Jac. | 3:4 | Zie, ook de schepen ... worden door een **zeer klein** roer gestuurd, | .6 |

## 1491 ἐλαχιστότερος elachistoteros

Het bijvoeglijk naamwoord *elachistoteros* betekent 'allergeringste, allerminste (in waarde)'.

Qua vorm is *elachistoteros* een vergrotende trap van *1490 elachistos* 'geringste, minste (in waarde)', dat al een overtreffende trap is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλαχιστοτέρῳ | elachistoterōi | allergeringste (3 ev m/o) |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 3:8 | Mij, **verreweg de geringste** ..., is deze genade te beurt gevallen, |

## [1491II] ἐλεάω eleaō

Het werkwoord *eleaō* betekent 'medelijden hebben met'

Zie verder bij *1497 eleeō*, waarvan het een nevenvorm is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐλεᾶτε | eleate | jullie hebben medelijden – hebt medelijden! |
| .[2] | ἐλεῶντος | eleōntos | medelijden hebbend (2 ev m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 9:16 | Het hangt dus ... af ... van God, **die Zich ontfermt**. | .[2]'' |
| Jud. | 22 | En **weest** ook **barmhartig jegens** sommigen, die twijfelen, | .[1]'' |
| | 23 | maar **weest jegens** anderen **barmhartig** in vreze, | .[1]'' |

## [1491III] ἐλεγμός elegmos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *elegmos* betekent '(het) als verkeerd aan het licht brengen, weerlegging'.

Wat het verschil betreft tussen *1492 elegxis* '(het) als verkeerd aan het licht brengen, weerlegging' en *elegmos*, kunnen we zeggen dat *elegxis* meer doet denken aan de handeling op zich, terwijl *elegmos* ook de gedachte oproept aan degenen die bij de handeling betrokken zijn. Vergelijk ook *1494 elegchō* 'weerleggen'.

| .[1] | ἐλεγμόν | elegmon | weerlegging (4) |
|---|---|---|---|

2Tim. 3:16 Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om ... te weerleggen, letterlijk: ... is ook nuttig tot **weerlegging**.

---

## 1492 ἔλεγξις elegxis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *elegxis* betekent '(het) als verkeerd aan het licht brengen, weerlegging'.

In 2Petr.2:16 is vertalen met 'weerlegging' niet gepast: het misdrijf van Bileam wordt niet weerlegd, maar als verkeerd aan het licht gebracht. Vergelijk *1494 elegchō* 'als verkeerd aan het licht brengen, weerleggen'.

| .1 | ἔλεγξιν | elegxin | weerlegging (4) |
|---|---|---|---|

2Petr. 2:16 (15) ... Bileam ..., die ... (16) ... een **terechtwijzing** kreeg

---

## 1493 ἔλεγχος elegchos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *elegchos* betekent '(tegen)bewijs'.

Een 'tegenbewijs' is een bewijs dat zich keert tegen een bepaalde mening of opvatting. In Hebr.11:1 kan men concluderen dat het 'bewijs' der dingen die men niet ziet, een bepaalde andere opvatting weerlegt (bv. de opvatting dat de dingen die men niet ziet, niets te betekenen hebben).

| .1 | ἔλεγχος | elegchos | bewijs (1) |
|---|---|---|---|
| .2 | ἔλεγχον | elegchon | bewijs (4) |

2Tim. 3:16 Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om ... te weerleggen, letterlijk: ... is ook nuttig tot **weerlegging**. .2

Hebr. 11:1 Het geloof nu is ... het **bewijs** der dingen, die men niet ziet. .1

---

## 1494 ἐλέγχω elegchō

Het werkwoord *elegchō* betekent 'weerleggen, als verkeerd aan het daglicht brengen, als verkeerd aantonen, van tegenbewijs voorzien'.

Gewoonlijk houdt *elegchō* in dat men, ondanks het streven bij een tegenpartij om bepaalde zaken als goed te bestempelen, bewijzen levert dat iemand (bv. Herodes, in Luc.3:19) of iets (bv. 'onvruchtbare werken' in Ef.5:11) verkeerd is. Hoewel men ook wel vertaalt met 'bestraffen' of 'overtuigen', ligt het niet in de betekenis van *elegchō* opgesloten dat de bewijsvoering ook een straf inhoudt of een verandering van mening bij de weerlegde tot gevolg heeft. Ook vertalingen als 'berispen' of 'terechtwijzen' in de zin van 'bestraffend toespreken' wekken de verkeerde indruk dat *elegchō* meer met bestraffing dan met bewijsvoering te maken heeft, hoewel een 'weerlegging' en een 'terechtwijzing' voor het gevoel soms dicht bij elkaar liggen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλέγχω | elegchō | ik weerleg – (dat) ik weerleg |
| .2 | ἐλέγχει | elegchei | hij weerlegt – jij wordt weerlegd (med) |
| .3 | ἔλεγχε | elegche | weerleg! |
| .4 | ἐλέγχετε | elegchete | jullie weerleggen – weerlegt! |
| .5 | ἐλέγχειν | elegchein | weerleggen |
| .6 | ἐλέγξει | elegxei | hij zal weerleggen |
| .7 | ἔλεγξον | elegxon | weerleg! (aor) |
| .8 | ἐλέγχεται | elegchetai | hij wordt weerlegd |
| .9 | ἐλεγχόμενος | elegchomenos | weerlegd wordend (1 ev m; med) |
| .10 | ἐλεγχόμενοι | elegchomenoi | weerlegd wordend (1 mv m; med) |
| .11 | ἐλεγχόμενα | elegchomena | weerlegd wordend (1/4 mv o; med) |
| .12 | ἐλεγχθῇ | elegchthēi | (dat) hij weerlegd wordt (aor pass) |
| .[13] | ἐλέγξαι | elegxai | moge hij weerleggen (aor) – weerleggen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:15 | Indien uw broeder zondigt, ga heen, **bestraf** hem onder vier ogen. | .7 |
| Luc. | 3:19 | **Toen** echter de viervorst Herodes door hem **bestraft werd** | .9 |
| Joh. | 3:20 | opdat zijn werken niet **aan de dag komen**; | .12 |
| | 8:9 | SV dit horende, en door hun geweten **overtuigd zijnde**, | .10° |
| | 8:46 | Wie van u **overtuigt** Mij van zonde? | .2 |
| | 16:8 | En als Hij komt, **zal Hij** de wereld **overtuigen** van zonde | .6 |
| 1Cor. | 14:24 | dan **wordt hij** door allen **weerlegd**, wordt hij door allen doorgrond, | .8 |
| Ef. | 5:11 | neemt geen deel aan de onvruchtbare werken ..., maar **ontmaskert** ze | .4 |
| | 5:13 | **als** dat alles door het licht **ontmaskerd wordt**, komt het aan de dag; | .11 |
| 1Tim. | 5:20 | Wie in zonde leven, **moet gij** in aller tegenwoordigheid **bestraffen**, | .3 |
| 2Tim. | 4:2 | verkondig het woord, dring erop aan, gelegen of ongelegen, **wederleg**, | .7 |
| Tit. | 1:9 | zodat hij ook in staat is ... de tegensprekers **te weerleggen**. | .5 |
| | 1:13 | Daarom, **weerleg** hen kortweg, opdat zij gezond mogen zijn in het geloof, | .3 |
| | 2:15 | vermaan en **weerleg** met alle nadruk: niemand mag u verachten | .3 |
| Hebr. | 12:5 | en verslap niet, **als gij** door Hem **bestraft wordt**, | .9 |
| Jac. | 2:9 | doet gij zonde en **wordt gij** door de wet **overtuigd** van overtreding. | .10 |
| Jud. | 15 | **om** over allen de vierschaar te spannen en alle goddelozen **te straffen** | .[13]'' |
| Openb. | 3:19 | Allen, die Ik liefheb, **bestraf Ik** en tuchtig Ik; wees dan ijverig | .1 |

## 1496 ἐλεεινός eleeinos

Het bijvoeglijk naamwoord *eleeinos* betekent letterlijk 'waard om medelijden mee te hebben, beklagenswaardig'.

Vergelijk *1500 eleos* 'medelijden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεεινός | eleeinos | beklagenswaardig (1 ev m) |
| .2 | ἐλεεινότεροι | eleeinoteroi | beklagenswaardiger (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 15:19 | zijn wij de **beklagenswaardigste** van alle mensen. | .2 |
| Openb. | 3:17 | en gij weet niet, dat gij zijt de ellendige en **jammerlijke** en arme | .1 |

| **1497** | **ἐλεέω** | **eleeō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eleeō* betekent evenals zijn nevenvorm *1491ll eleaō* 'medelijden hebben met'.

In de meeste gevallen waar het voorkomt heeft het betrekking op God, Die Zich barmhartig betoont ten opzichte van mensen, en vanuit die gezindheid handelt (bv. Marc.5:19, Rom.9:15-18). Zo hebben heidenen, die eerst ongehoorzaam waren, ontferming gevonden (zie Rom.11:30-32, en vgl. 1Petr.2:10). Paulus, die eens de gemeente vervolgde, heeft Gods ontferming ondervonden (zie 1Tim.1:13-16): hij heeft zijn bediening door Gods barmhartigheid (zie 2Cor.4:1), en kan door de ontferming van de Heer trouw zijn (1Cor.7:25). Zieken zijn genezen doordat God Zich over hen ontfermd heeft (zie Fil.2:27, en vgl. Marc.5:19). Ook komt het woord nogal eens voor wanneer zieken Jezus vragen medelijden te hebben en hen te genezen (bv. Luc.18:38-39, vgl. Matt.17:15). Tenslotte behoren ook mensen ten opzichte van hun naasten deze gezindheid en handelwijze te hebben (bv. Matt.18:33), en wel in blijmoedigheid (zie Rom.12:8).

Het woord is afgeleid van het zelfstandig naamwoord *1500 eleos* 'medelijden, barmhartigheid'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεεῖ | eleei | hij heeft medelijden – jij ondervindt medelijden (med) |
| .2 | ἐλεῶ | eleō | ik heb medelijden – (dat) ik medelijden heb |
| .3 | ἐλεεῖτε | eleeite | jullie hebben medelijden – hebt medelijden |
| .4 | ἐλεῶν | eleōn | medelijden hebbend (1 ev m) |
| .5 | ἐλεοῦντος | eleountos | medelijden hebbend (2 ev m/o) |
| .6 | ἐλεήσω | eleēsō | (dat) ik medelijden heb (aor) – ik zal medelijden hebben |
| .7 | ἠλέησα | ēleēsa | ik heb medelijden gehad (aor) |
| .8 | ἠλέησεν | ēleēsen | hij heeft medelijden gehad (aor) |
| .9 | ἐλεήσῃ | eleēsēi | (dat) hij medelijden heeft (aor) |
| .10 | ἐλέησον | eleēson | heb medelijden! (aor) |
| .11 | ἐλεηθήσονται | eleēthēsontai | zij zullen medelijden ondervinden (pass) |
| .12 | ἐλεῆσαι | eleēsai | medelijden hebben (aor) |
| .13 | ἠλεήθημεν | ēleēthēmen | wij hebben medelijden ondervonden (aor pass) |
| .14 | ἠλεήθητε | ēleēthēte | jullie hebben medelijden ondervonden (aor pass) |
| .15 | ἐλεηθῶσιν | eleēthōsin | (dat) zij medelijden ondervinden (aor pass) |
| .16 | ἐλεηθέντες | eleēthentes | medelijden ondervonden hebbend (1 mv m; aor pass) |
| .17 | ἠλεημένος | ēleēmenos | medelijden ondervonden hebbend (1 ev m; med) |
| .18 | ἠλεημένοι | ēleēmenoi | medelijden ondervonden hebbend (1 mv m; med) |
| .19 | ἠλεήθην | ēleēthēn | ik heb medelijden ondervonden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:7 | Zalig de barmhartigen, want **hun zal barmhartigheid geschieden**. | .11 |
| | 9:27 | al roepende en zeggende: **Heb medelijden met** ons, Zoon van David! | .10 |
| | 15:22 | **Heb medelijden met** mij, Here, Zoon van David, | .10 |
| | 17:15 | Here, **heb medelijden met** mijn zoon, want hij is maanziek | .10 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 18:33 | Hadt ook gij geen **medelijden** moeten **hebben met** uw medeslaaf, | .12 |
| | | zoals ook **ik medelijden had met** u? | .7 |
| | 20:30 | Here, **heb medelijden met** ons, Zoon van David! | .10 |
| | 20:31 | zeggende: Here, **heb medelijden met** ons, Zoon van David! | .10 |
| Marc. | 5:19 | wat de Here in zijn ontferming u gedaan heeft. | .8 |
| | | letterlijk: ... gedaan heeft en waarin **Hij zich over** u **ontfermd heeft.** | |
| | 10:47 | Zoon van David, Jezus, **heb medelijden met** mij! | .10 |
| | 10:48 | Doch hij riep des te meer: Zoon van David, **heb medelijden met** mij! | .10 |
| Luc. | 16:24 | En hij riep en zeide: Vader Abraham, **heb medelijden met** mij | .10 |
| | 17:13 | zij verhieven hun stem en zeiden: Jezus, Meester, **heb medelijden met** ons! | .10 |
| | 18:38 | En hij riep en zeide: Jezus, Zoon van David, **heb medelijden met** mij! | .10 |
| | 18:39 | hij schreeuwde des te meer: Zoon van David, **heb medelijden met** mij! | .10 |
| Rom. | 9:15 | Want Hij zegt tot Mozes: **Over** wie **Ik Mij ontferm**, | .2 |
| | | **zal Ik Mij ontfermen**, | .6 |
| | 9:16 | Het hangt dus ... af ... van God, **die Zich ontfermt**. | .5°° |
| | 9:18 | **Hij ontfermt Zich** dus **over** wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil. | .1 |
| | 11:30 | evenals **gij** ... nu **ontferming hebt gevonden** | .14 |
| | 11:31 | opdat ... ook **zij** thans **ontferming zouden vinden**. | .15 |
| | 11:32 | om Zich over hen allen te ontfermen. | .9 |
| | | letterlijk: opdat **Hij Zich over** hen allen **ontfermt**. | |
| | 12:8 | **wie barmhartigheid bewijst**, in blijmoedigheid. | .4 |
| 1Cor. | 7:25 | als iemand, die door de ontferming des Heren trouw is. | .17 |
| | | letterlijk: als **die ontferming ... ondervonden heeft** om trouw te zijn. | |
| 2Cor. | 4:1 | die ons door barmhartigheid is toevertrouwd, | .13 |
| | | letterlijk: naardat **wij barmhartigheid ondervonden hebben**, | |
| Fil. | 2:27 | maar God **heeft Zich over hem ontfermd**, | .8 |
| 1Tim. | 1:13 | **mij is ontferming bewezen**, omdat ik het ..., uit ongeloof, gedaan heb, | .19 |
| | 1:16 | Maar hiertoe **is mij ontferming bewezen**, | .19 |
| 1Petr. | 2:10 | u, eens niet zijn volk, nu echter Gods volk, eens zonder ontferming, | .18 |
| | | letterlijk: u, ..., eens geen **ontferming ondervonden hebbend**, | |
| | | nu **in zijn ontferming aangenomen**. | .16 |
| Jud. | 22 | En **weest** ook **barmhartig jegens** sommigen, die twijfelen, | .3°° |

## 1498 ἐλεημοσύνη eleēmosunē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eleēmosunē* betekent (1) 'barmhartigheid', en (2) 'barmhartige daad of gave, aalmoes'.

In het NT komt alleen de tweede betekenis voor. Ons woord 'aalmoes', dat een verbastering van dit Griekse woord is, heeft vaak een negatieve bijklank. Maar in het NT gaat het om een liefdegave in geld aan een bedelaar (zie Hand.3:2-6) of een armlastige gemeenschap (zie Hand.24:17), of ook om collectegeld in de synagoge (zie Matt.6:2-4). In deze laatstgenoemde passage staat het woord samen met gebed (vs.5-15) en vasten (vs.16-18) in één reeks, als daden van gerechtigheid (zie vs.1).

Het woord is een afleiding van het bijvoeglijk naamwoord *eleēmōn* 'barmhartig'.

.1 ἐλεημοσύνη eleēmosunē aalmoes (1)

| | | | |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐλεημοσύνην | eleēmosunēn | aalmoes (4) |
| .3 | ἐλεημοσύναι | eleēmosunai | aalmoezen (1) |
| .4 | ἐλεημοσύνας | eleēmosunas | aalmoezen (4) |
| .5 | ἐλεημοσυνῶν | eleēmosunōn | aalmoezen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:1 | SV Hebt acht, dat gij uw **aalmoes** niet doet voor de mensen, | .2°° |
| | 6:2 | Wanneer gij dan **aalmoezen** geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, | .2 |
| | 6:3 | laat, als gij **aalmoezen** geeft, uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, | .2 |
| | 6:4 | opdat uw **aalmoes** in het verborgene zij, | .1 |
| Luc. | 11:41 | Doch geeft de inhoud als **aalmoes** en zie, alles is u rein. | .2 |
| | 12:33 | Verkoopt uw bezittingen om **aalmoezen** te geven. | .2 |
| Hand. | 3:2 | om een **aalmoes** te vragen van de tempelgangers. | .2 |
| | 3:3 | verzocht hij om een **aalmoes**. | .2 |
| | 3:10 | die om een **aalmoes** gezeten had aan de Schone Poort van de tempel; | .2 |
| | 9:36 | Deze was overvloedig in goede werken en **aalmoezen**, die zij gaf. | .5 |
| | 10:2 | die vele **aalmoezen** aan het volk gaf en geregeld tot God bad. | .4 |
| | 10:4 | Uw gebeden en uw **aalmoezen** zijn voor God in gedachtenis gekomen. | .3 |
| | 10:31 | uw gebed is verhoord en aan uw **aalmoezen** is voor God gedacht geworden. | .3 |
| | 24:17 | om **aalmoezen** voor mijn volk te brengen en offeranden, | .4 |

## 1499 ἐλεήμων eleēmōn

Het bijvoeglijk naamwoord *elēmōn* betekent 'medelijdend'.

Het is afgeleid van het werkwoord *1497 eleeō* 'medelijden hebben met'. Het komt twee keer in het NT voor, in Hebr.2:17 met betrekking tot de Here Jezus als onze barmhartige Hogepriester bij God, en in Matt.5:7 in een van de zaligsprekingen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεήμων | eleēmōn | medelijdend (1 ev m/v) |
| .2 | ἐλεήμονες | eleēmones | medelijdend (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:7 | Zalig de **barmhartigen**, want hun zal barmhartigheid geschieden. | .2 |
| Hebr. | 2:17 | opdat Hij een **barmhartig** en getrouw hogepriester zou worden bij God, | .1 |

## 1500 ἔλεος eleos

Het zelfstandig naamwoord (mnl./onz.) *eleos* betekent 'medelijden, barmhartigheid'.

Het wordt vooral gebruikt voor de barmhartigheid die God in Christus aan de mensen betoont. Deze barmhartigheid blijkt vooral hierin dat God, 'Die rijk is aan erbarming', de mensen heeft behouden, gered toen ze 'dood waren door de overtredingen' (zie Ef.2:4-5, en vgl. Tit.3:5 en 1Petr.1:3). God openbaart zijn barmhartigheid ook aan de enkeling, zoals Elisabet (zie Luc.1:58). Aan het begin van sommige brieven (bv. 2Joh.3; vgl. Jud.2) komt het woord in de zegenwens van de begroetingsformule (vergelijk hiervoor *1359 eirēnē* 'vrede') voor in combinatie met woorden als genade en vrede. Ook mensen behoren onderling barmhartigheid te betonen, zoals uit het oudtestamentische citaat in Matt.9:13 en 12:7 blijkt. Deze gedachte wordt door Jezus uitgewerkt in de gelijkenis van de barmhartige samaritaan (zie Luc.10:37).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔλεον | eleon | barmhartigheid (4 m) |
| .2 | ἔλεος | eleos | barmhartigheid (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐλέους | eleous | barmhartigheid (2 o) |
| .4 | ἐλέει | eleei | barmhartigheid (3 o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:13 | **Barmhartigheid** wil Ik en geen offerande; | .1/.2 |
| | 12:7 | Indien gij geweten hadt, wat het zeggen wil: **Barmhartigheid** wil Ik | .1/.2 |
| | 23:23 | het oordeel en de **barmhartigheid** en de trouw. | .1/.2 |
| Luc. | 1:50 | en zijn **barmhartigheid** van geslacht tot geslacht voor wie Hem vrezen. | .2 |
| | 1:54 | om te gedenken aan **barmhartigheid**, - | .3 |
| | 1:58 | dat de Here zijn **barmhartigheid** aan haar had grootgemaakt, | .2 |
| | 1:72 | om **barmhartigheid** te betonen aan onze vaderen | .2 |
| | 1:78 | door de innerlijke **barmhartigheid** van onze God, | .3 |
| | 10:37 | Hij zeide: Die hem **barmhartigheid** bewezen heeft. | .2 |
| Rom. | 9:23 | juist om de rijkdom ... bekend te maken over de voorwerpen van **ontferming**, | .3 |
| | 11:31 | opdat door ... **ontferming** ook zij thans ontferming zouden vinden. | .4 |
| | 15:9 | dat de heidenen God ter wille van zijn **ontferming** gaan verheerlijken, | .3 |
| Gal. | 6:16 | vrede en **barmhartigheid** kome over hen, en ook over het Israël Gods. | .2 |
| Ef. | 2:4 | die rijk is aan **erbarming**, | .4 |
| 1Tim. | 1:2 | genade, **barmhartigheid** en vrede zij u van God, de Vader, | .2 |
| 2Tim. | 1:2 | genade, **barmhartigheid** en vrede zij u van God, de Vader, | .2 |
| | 1:16 | De Here bewijze **barmhartigheid** aan het huis van Onesiforus, | .2 |
| | 1:18 | de Here geve hem, dat hij **barmhartigheid** bij de Here vinde op die dag | .2 |
| Tit. | 1:4 | SV Genade, **barmhartigheid**, vrede zij u van God de Vader, | .2°° |
| | 3:5 | heeft Hij ... naar zijn **ontferming** ons gered | .1/.2 |
| Hebr. | 4:16 | opdat wij **barmhartigheid** ontvangen en genade vinden | .1/.2 |
| Jac. | 2:13 | zal het oordeel zijn over hem, die geen **barmhartigheid** bewezen heeft; | .2 |
| | | **barmhartigheid** (echter) roemt tegen het oordeel. | .2/.1 |
| | 3:17 | vriendelijk, gezeggelijk, vol van **ontferming** en goede vruchten, | .3 |
| 1Petr. | 1:3 | die ons naar zijn grote **barmhartigheid** ... heeft doen wedergeboren worden | .2 |
| 2Joh. | 3 | genade, **barmhartigheid** en vrede zal met ons zijn van God, de Vader, | .2 |
| Jud. | 2 | **barmhartigheid**, vrede en liefde worde u vermenigvuldigd. | .2 |
| | 21 | verwachtende de **ontferming** van onze Here Jezus Christus | .2 |

## 1501 ἐλευθερία eleutheria

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eleutheria* betekent 'vrijheid'.
Zie verder bij *1502 eleutheros* 'vrij'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλευθερία | eleutheria | vrijheid (1) |
| .2 | ἐλευθερίαν | eleutherian | vrijheid (4) |
| .3 | ἐλευθερίας | eleutherias | vrijheid (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐλευθερίᾳ | eleutheriāi | vrijheid (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 8:21 | de **vrijheid** van de heerlijkheid der kinderen Gods. | .2 |
| 1Cor. | 10:29 | waartoe zou mijn **vrijheid** beoordeeld worden door eens anders geweten? | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 3:17 | De Here nu is de Geest; en waar de Geest des Heren is, is **vrijheid**. | .1 |
| Gal. | 2:4 | om onze **vrijheid**, die wij in Christus Jezus hebben, te bespieden, | .2 |
| | 5:1 | Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, heeft Christus ons vrijgemaakt. | .4 |
| | | letterlijk: Voor de **vrijheid** heeft Christus ons vrijgemaakt. | |
| | 5:13 | Want gij zijt geroepen, broeders, om vrij te zijn; | .4 |
| | | letterlijk: Want gij zijt tot **vrijheid** geroepen, broeders; | |
| | | (gebruikt) echter die **vrijheid** niet als een aanleiding voor het vlees, | .2 |
| Jac. | 1:25 | wie zich verdiept in de volmaakte wet, die der **vrijheid**, | .3 |
| | 2:12 | die door de wet der **vrijheid** zullen geoordeeld worden. | .3 |
| 1Petr. | 2:16 | als vrijen en niet als mannen, die de **vrijheid** misbruiken | .2 |
| 2Petr. | 2:19 | **Vrijheid** spiegelen zij hun voor, hoewel zij zelf slaven des verderfs zijn; | .2 |

## 1502 ἐλεύθερος eleutheros

Het bijvoeglijk naamwoord *eleutheros* betekent 'vrij'.

In het algemeen houdt de 'vrijheid' een bepaalde 'onafhankelijkheid' of 'ongebondenheid' in. Deze 'ongebondenheid' kan bijvoorbeeld gelden ten opzichte van belastingplicht (Matt.17:26) of een echtgenoot (1Cor.7:39). Meestal echter wordt *eleutheros* in het NT gebruikt in verband met de tegenstelling tussen 'vrijen' en 'slaven' (vgl. *1259 doulos* 'slaaf'): in de Oudheid was slavernij immers een veel voorkomend verschijnsel.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεύθερος | eleutheros | vrij (1 ev m) |
| .2 | ἐλεύθεροι | eleutheroi | vrij (1 mv m) |
| .3 | ἐλευθέρους | eleutherous | vrij (4 mv m) |
| .4 | ἐλευθέρων | eleutherōn | vrij (2 mv m/v/o) |
| .5 | ἐλευθέρα | eleuthera | vrij (1 ev v) |
| .6 | ἐλευθέρας | eleutheras | vrij (2 ev v – 4 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:26 | sprak Jezus tot hem: Zo zijn dus de zonen **vrij**. | .2 |
| Joh. | 8:33 | hoe zegt Gij dan: gij zult **vrij** worden? | .2 |
| | 8:36 | Wanneer dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult gij werkelijk **vrij** zijn. | .2 |
| Rom. | 6:20 | toen gij slaven waart der zonde, waart gij **vrij** van de gerechtigheid. | .2 |
| | 7:3 | wanneer echter de man sterft, is zij **vrij** van de wet, | .5 |
| 1Cor. | 7:21 | maar als gij ook **vrij** kunt worden, maak er dan te meer gebruik van. | .1 |
| | 7:22 | evenzo is hij, die als **vrije** geroepen werd, een slaaf van Christus. | .1 |
| | 7:39 | is zij **vrij** om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Here. | .5 |
| | 9:1 | SV Ben ik niet een apostel? Ben ik niet **vrij**? | .1 °° |
| | | Ben ik niet **vrij**? Ben ik geen apostel? | .1 ** |
| | 9:19 | hoewel ik **vrij** sta tegenover allen, heb ik mij allen dienstbaar gemaakt, | .1 |
| | 12:13 | hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij **vrijen**. | .2 |
| Gal. | 3:28 | Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of **vrije**, | .1 |
| | 4:22 | dat Abraham twee zonen had, één bij de slavin en één bij de **vrije**. | .6 |
| | 4:23 | doch die van de **vrije** door de belofte. | .6 |
| | 4:26 | Maar het hemelse Jeruzalem is **vrij**; en dat is onze moeder. | .5 |
| | 4:30 | want de zoon der slavin zal in geen geval erven met de zoon der **vrije**. | .6 |
| | 4:31 | zijn wij geen kinderen ener slavin, maar van de **vrije**. | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Ef. | 6:8 | hetzij slaaf, hetzij **vrije**, | .1 |
| Col. | 3:11 | Griek en Jood, besneden of onbesneden, barbaar en Skyth, slaaf en **vrije**, | .1 |
| 1Petr. | 2:16 | als **vrijen** en niet als mannen, die de vrijheid misbruiken | .2 |
| Openb. | 6:15 | en de rijken en de machtigen en iedere slaaf en **vrije** verborgen zich | .1 |
| | 13:16 | de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de **vrijen** en de slaven, | .3 |
| | 19:18 | om te eten ... het vlees van allen, **vrijen** en slaven, kleinen en groten. | .4 |

## 1503 ἐλευθερόω eleutheroō

Het werkwoord *eleutheroō* betekent 'vrijmaken, bevrijden'.
Vergelijk *1502 eleutheros* 'vrij'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλευθερώσει | eleutherōsei | hij zal vrijmaken |
| .2 | ἠλευθέρωσεν | ēleutherōsen | hij heeft vrijgemaakt (aor) |
| .3 | ἐλευθερώσῃ | eleutherōsēi | (dat) hij vrijmaakt (aor) |
| .4 | ἐλευθερωθήσεται | eleutherōthēsetai | hij zal vrijgemaakt worden (pass) |
| .5 | ἐλευθερωθέντες | eleutherōthentes | vrijgemaakt (1 mv m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 8:32 | en gij zult de waarheid verstaan, en de waarheid **zal** u **vrijmaken**. | .1 |
| | 8:36 | Wanneer dan de Zoon u **vrijgemaakt heeft**, zult gij werkelijk vrij zijn. | .3 |
| Rom. | 6:18 | **vrijgemaakt** van de zonde, zijt gij in dienst gekomen van de gerechtigheid. | .5 |
| | 6:22 | thans, **vrijgemaakt** van de zonde en in de dienst van God gekomen, | .5 |
| | 8:2 | de wet van de Geest des levens **heeft** u in Christus Jezus **vrijgemaakt** | .2 |
| | 8:21 | omdat ook de schepping zelf ... **zal bevrijd worden** | .4 |
| Gal. | 5:1 | Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, **heeft** Christus ons **vrijgemaakt**. | .2 |

## 1504 ἔλευσις eleusis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eleusis* betekent 'komst'.
Vergelijk een vorm als *eleusomai* 'ik zal komen' onder woord *1881 erchomai* 'komen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεύσεως | eleuseōs | komst (2) |

Hand. 7:52 die geprofeteerd hebben van de **komst** van de Rechtvaardige,

## 1505 ἐλεφάντινος elephantinos

Het bijvoeglijk naamwoord *elephantinos* betekent 'ivoren, van ivoor'.
Vergelijk *elephas* 'olifant; ivoor', dat niet in het NT voorkomt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλεφάντινον | elephantinon | ivoren (4 ev m – 1/4 ev o) |

Openb. 18:12 allerlei welriekend hout, allerlei snijwerk **van ivoor**

| **1506** | **ἑλίσσω** | **helissō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *helissō* betekent 'oprollen'.
Zie verder bij *1356 heilissō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑλίξεις | helixeis | jij zult oprollen |
| .[2] | ἑλισσόμενον | helissomenon | opgerold wordend (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 1:12 | en als een mantel **zult Gij** ze **oprollen**, | .1 |
| Openb. | 6:14 | En de hemel week terug als een boekrol, **die wordt opgerold**, | .[2]** |

| **1507** | **ἕλκος** | **helkos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *helkos* betekent 'zwerende wond, zweer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕλκος | helkos | zweer (1/4) |
| .2 | ἕλκη | helkē | zweren (1/4) |
| .3 | ἑλκῶν | helkōn | zweren (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:21 | zelfs kwamen de honden zijn **zweren** likken. | .2 |
| Openb. | 16:2 | en er kwam een boos en kwaadaardig **gezwel** aan de mensen, | .1 |
| | 16:11 | zij lasterden de God des hemels ... vanwege hun **gezwellen**, | .3 |

| **1508** | **ἑλκόω** | **helkoō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *helkoō* betekent 'met zweren bedekken, doen zweren', en in mediale vormen 'met zweren bedekt worden, zweren krijgen'.
Vergelijk *1507 helkos* 'zwerende wond, zweer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἡλκωμένος | hēlkōmenos | met zweren bedekt zijnde (1 ev m; med) |
| .[2] | εἱλκωμένος | heilkōmenos | met zweren bedekt zijnde (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:20 | En er was een bedelaar, Lazarus genaamd, **vol zweren**, | .1/.[2] |

| **1510** | **ἑλκύω** | **helkuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *helkuō* – of ook wel *helkō* – heeft de betekenis '(mee)trekken'.
Terwijl *4070 spaō* 'trekken' meer doet denken aan een 'lostrekken' waarbij een scheiding veroorzaakt wordt, heeft *helk(u)ō* meer te maken met een verplaatsing van het getrokkene zonder dat daarbij aan een scheiding gedacht wordt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑλκύσω | helkusō | (dat) ik trek (aor) – ik zal trekken |
| .2 | εἵλκυσεν | heilkusen | hij heeft getrokken (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | εἵλκυσαν | heilkusan | zij hebben getrokken (aor) |
| .4 | ἑλκύσῃ | helkusēi | (dat) hij trekt (aor) |
| .5 | ἑλκύσαι | helkusai | moge hij trekken (aor) – trekken (aor) |
| .6 | ἕλκουσιν | helkousin | zij trekken – trekkend (3 mv m/o) |
| .7 | εἷλκον | heilkon | ik trok – zij trokken |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 6:44 | tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem **trekke**. | .4 |
| | 12:32 | en als Ik van de aarde verhoogd ben, **zal Ik** allen tot Mij **trekken**. | .1 |
| | 18:10 | Simon Petrus dan, die een zwaard had, **trok** het, en hij trof de slaaf | .2 |
| | 21:6 | Zij wierpen het (net) uit en konden het niet meer **trekken** | .5 |
| | 21:11 | Simon Petrus ging aan boord en **sleepte** het net aan land, | .2 |
| Hand. | 16:19 | grepen **zij** Paulus en Silas en **sleurden** hen naar de markt voor de overheid, | .3 |
| | 21:30 | en **zij** grepen Paulus en **sleurden** hem de tempel uit; | .7 |
| Jac. | 2:6 | die u geweld aandoen en die u voor de rechtbanken **slepen**? | .6 |

## 1511 ἐλλογέω el-logeō

Het werkwoord *el-logeō* – of ook wel *el-logaō* – betekent 'in rekening brengen'.
Vergelijk *2718 logos*, dat onder andere in de betekenis 'rekening' voorkomt, en *1548 en* 'in'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλλόγει | el-logei | breng in rekening! |
| .2 | ἐλλογεῖται | el-logeitai | hij wordt in rekening gebracht (med) |
| .[3] | ἐλλόγα | el-loga | breng in rekening! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 5:13 | Maar zonde **wordt** niet **toegerekend**, als er geen wet is. | .2 |
| Filem. | 18 | **breng** dat mij **in rekening**. | .1/.[3] |

## 1512 ἐλπίζω elpizō

Het werkwoord *elpizō* betekent 'hopen (op), (hoopvol) verwachten'.

Afgeleid van *1513 elpis* 'hoop' vinden we dit woord zowel voor een gewone, menselijke verwachting, als voor de christelijke toekomstverwachting. Het eerste gebruik vinden we in bv. Luc.6:34 en Hand.24:26. Vooral de vorm voor 'ik hoop' komt, met verschillende schakeringen van zekerheid, veelvuldig voor (bv. 1Cor.16:7 en 3Joh.14).

Evenals het zelfstandig naamwoord komt ook het werkwoord voor in de zin van 'een blijde toekomst op geestelijk gebied verwachten', waarnaar men vol vertrouwen uitziet, en wel in de eerste plaats in oudtestamentische context (bv. Rom.15:12 en Luc.24:21). In het bijzonder is het echter het hopen van de nieuwtestamentische gelovigen op God (bv. 1Tim.4:10) en op Jezus (bv.1Cor.15:19). In specialere zin dienen mensen in materiële of andere nood op God te hopen (bv. 1Tim.5:5), een houding die ook rijken die hun hoop op hun rijkdom gevestigd hebben voorgespiegeld wordt. In zulke gevallen is de inhoud van het hopen natuurlijk betrokken op de situatie; maar uiteindelijk gaat het om het uitzien naar de wederkomst van Christus (zie 1Petr.1:13), de opstanding der doden (zie Hand.26:7), en het eeuwige leven (zie 1Cor.15:19), of algemener geformuleerd de verlossing door Christus (bv. 2Cor.1:10).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλπίζω | elpizō | ik hoop – (dat) ik hoop |
| .2 | ἐλπίζει | elpizei | hij hoopt – jij wordt gehoopt (med) |
| .3 | ἐλπίζομεν | elpizomen | wij hopen |
| .4 | ἐλπίζετε | elpizete | jullie hopen – hoopt! |
| .5 | ἐλπίζων | elpizōn | hopend (1 ev m) |
| .6 | ἐλπίζουσαι | elpizousai | hopend (1 mv v) |
| .7 | ἤλπιζεν | ēlpizen | hij hoopte |
| .8 | ἠλπίζομεν | ēlpizomen | wij hoopten |
| .9 | ἐλπιοῦσιν | elpiousin | zij zullen hopen – zullende hopen (3 mv m/o) |
| .10 | ἠλπίσαμεν | ēlpisamen | wij hebben gehoopt (aor) |
| .11 | ἐλπίσατε | elpisate | hoopt! (aor) |
| .12 | ἤλπικεν | ēlpiken | hij heeft gehoopt |
| .13 | ἠλπίκαμεν | ēlpikamen | wij hebben gehoopt |
| .14 | ἠλπίκατε | ēlpikate | jullie hebben gehoopt |
| .15 | ἠλπικέναι | ēlpikenai | gehoopt hebben |
| .16 | ἠλπικότες | ēlpikotes | gehoopt hebbend (1 mv m) |
| .17 | ἐλπιζομένων | elpizomenōn | gehoopt wordend (2 mv m/v/o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:21 | En op zijn naam **zullen** de heidenen **hopen**. | .9 |
| Luc. | 6:34 | indien gij leent aan hen, van wie **gij hoopt** iets te ontvangen, | .4 |
| | 23:8 | en **hij hoopte** een of ander teken door Hem te zien geschieden. | .7 |
| | 24:21 | **Wij** echter **leefden in de hoop**, dat Hij het was, die Israël verlossen zou. | .8 |
| Joh. | 5:45 | uw aanklager is Mozes, op wie **gij uw hoop gevestigd hebt**. | .14 |
| Hand. | 24:26 | hoopte hij, dat hem door Paulus geld zou worden aangeboden. | .5 |
| | | letterlijk: **hopend**, dat hem ... geld zou worden aangeboden. | |
| | 26:7 | welke onze twaalf stammen, door ... God te vereren, **hopen** te bereiken. | .2 |
| Rom. | 8:24 | want hoe **zal** men **hopen** op hetgeen men ziet? | .2 |
| | 8:25 | Indien **wij** echter **hopen** op hetgeen wij niet zien, | .3 |
| | 15:12 | op Hem **zullen** de heidenen **hopen**. | .9 |
| | 15:24 | **ik hoop** u namelijk op mijn doorreis met eigen ogen te zien | .1 |
| 1Cor. | 13:7 | Alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles **hoopt zij**, | .2 |
| | 15:19 | Indien wij alleen voor dit leven onze hoop op Christus gebouwd hebben, | .16 |
| | | letterlijk: indien wij ... zijn op Christus **gehoopt hebbende**, | |
| | 16:7 | want **ik hoop** enige tijd bij u te blijven, als de Here het toestaat. | .1 |
| 2Cor. | 1:10 | op Hem **hebben wij onze hoop gevestigd**, [dat] Hij ons ... verlossen zal, | .13 |
| | 1:13 | ja, **ik hoop**, dat gij het volkomen zult begrijpen, | .1 |
| | 5:11 | en, naar **ik hoop**, is het ook in uw geweten openbaar. | .1 |
| | 8:5 | - zoals **wij** niet **hadden durven verwachten** - | .10 |
| | 13:6 | **Ik hoop** echter, dat gij zult inzien, dat wij niet verwerpelijk zijn. | .1 |
| Fil. | 2:19 | **Ik hoop** in de Here Jezus Timoteüs spoedig tot u te zenden, | .1 |
| | 2:23 | Hem **hoop ik** terstond te zenden, zodra ik zie, hoe het met mijn zaak loopt; | .1 |
| 1Tim. | 3:14 | Dit schrijf ik u, **hoewel ik** vrij spoedig tot u **hoop** te komen. | .5 |
| | 4:10 | omdat **wij onze hoop gevestigd hebben** op de levende God, | .13 |
| | 5:5 | Een ware weduwe dan, die alleen staat, **heeft haar hoop** op God **gevestigd** | .12 |
| | 6:17 | en **hun hoop gevestigd te houden** niet op onzekere rijkdom, doch op God, | .15 |
| Filem. | 22 | want **ik hoop**, dank zij uw gebeden, u te worden teruggegeven. | .1 |
| Hebr. | 11:1 | Het geloof nu is de zekerheid der dingen, **die men hoopt**. | .17 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Petr. | 1:13 | en **vestigt uw hoop** volkomen op de genade, die u gebracht wordt | .11 |
| | 3:5 | de heilige vrouwen, **die hoopten** op God, onderdanig aan haar mannen, | .6 |
| 2Joh. | 12 | maar **ik hoop** tot u te komen en van mond tot mond te spreken, | .1 |
| 3Joh. | 14 | **ik hoop** u spoedig te zien; dan zullen wij van mond tot mond spreken. | .1 |

## 1513 ἐλπίς elpis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *elpis* betekent 'hoop, (hoopvolle) verwachting'.

Hoewel het in het klassieke Grieks neutraal van inhoud is wordt dit woord in het NT alleen gebruikt voor een gunstige toekomstverwachting. Deze kan zowel betrekking hebben op aardse omstandigheden (zie Hand.16:19 en 1Cor.9:10), als – in verreweg de meeste gevallen – op geestelijke zaken, en sluit dan aan bij de oudtestamentische hoop op de komst van de Messias en de oprichting van Zijn koninkrijk, die ook in het NT vermeld wordt (bv. Hand.28:20, en vgl. Rom.4:18). De hoop in het NT is vooral gericht op God (bv. 1Petr.1:21) en op Jezus (bv. 1Joh.3:3). In Rom.15:13 wordt God 'de God der hope' genoemd – d.w.z. Degene op Wie onze hoop gericht is, en Die deze inspireert – en in Col.1:27 wordt Jezus ons met een personificatie voor ogen gesteld als 'de hoop der heerlijkheid' (vgl. 1Tim.1:1). Bij deze hoop staat niet de onzekerheid op de voorgrond over iets dat men graag zou willen, maar het blijde en vaste vertrouwen dat wat men hoopt werkelijk zal gebeuren (vandaar de woorden in Hebr.6:18-19 'als een anker der ziel'); andere belangrijke elementen daarbij zijn het geduldig wachten op de vervulling (zie Rom.12:12), en het hoopvol daarnaar uitzien (bv. Ef.1:18, en 2Cor.3:12 vergeleken met vs.4 'zulk een vertrouwen'). Zo vinden we het woord meer dan eens samen met 'geloof' (*3569 pistis*; bv. Rom.15:13), soms uitgebreid met het woord 'liefde' (zie *17 agapē*) tot de bekende trits 'geloof, hoop, liefde' (bv. 1Cor.13:13 en 1Thess.1:3). Hoop wordt ook gezien als een vrucht van de wedergeboorte (zie 1Petr.1:3), en als een gave van de Geest (zie Gal.5:5).

Datgene waarnaar de hoop uitgaat is vooral de wederkomst van Christus (bv. Tit.2:13) en de opstanding der doden (bv. Hand.24:15), en daarmee verbonden het eeuwige leven (bv. Tit.3:7), de zaligheid (bv. 1Thess.5:8), en de heerlijkheid van God (bv. Rom.5:2). Dit alles wordt in Col.1:5 samengevat als 'de hoop die voor u is weggelegd in de hemelen' (vgl. Gal.5:5 'de hoop der gerechtigheid'). In deze gevallen wordt het woord in concrete zin gebruikt voor de zaak waarop men hoopt. In 1Thess.4:13 legt Paulus er de nadruk op dat de 'anderen', niet-gelovigen, deze hoop niet hebben (vgl. Ef.2:12).

Tenslotte moet nog vermeld worden de uitdrukking *ep' elpidi* 'op hoop'. Deze komt ofwel zelfstandig voor in de zin van 'met hoopvol vertrouwen' (bv. Hand.2:26), ofwel gevolgd door de inhoud van de hoop (bv. Rom.4:18b).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλπίς | elpis | verwachting (1) |
| .2 | ἐλπίδα | elpida | verwachting (4) |
| .3 | ἐλπίδος | elpidos | verwachting (2) |
| .4 | ἐλπίδι | elpidi | verwachting (3) |
| .[5] | ἑλπίδι | helpidi | verwachting (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 2:26 | ja, ook mijn vlees zal nog een schuilplaats vinden in **hope**, | .4 |
| | 16:19 | Toen nu haar eigenaars zagen, dat hun **kans** op voordeel verdwenen was, | .1 |
| | 23:6 | ik sta terecht om de **hoop** en de opstanding der doden. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:15 | terwijl ik van God hoop, gelijk ook dezen zelf het verwachten, | .2 |
| | | letterlijk: terwijl ik **hoop** heb op God, ... | |
| | 26:6 | En nu sta ik voor het gerecht om mijn **hoop** op de belofte, | .4 |
| | 26:7 | Om deze **hoop**, o koning, word ik door Joden aangeklaagd. | .3 |
| | 27:20 | werd ons tenslotte alle **hoop** op redding benomen. | .1 |
| | 28:20 | want om de **hoop** van Israël draag ik deze keten. | .3 |
| Rom. | 4:18 | En hij heeft tegen **hoop** | .2 |
| | | op **hoop** geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden, | .4 |
| | 5:2 | door wie wij ook ... roemen in de **hoop** op de heerlijkheid Gods. | .4 |
| | 5:4 | en de volharding beproefdheid, en de beproefdheid **hoop**; | .2 |
| | 5:5 | en de **hoop** maakt niet beschaamd, | .1 |
| | 8:20 | (21) in **hope** echter, | .4/.[5] |
| | 8:24 | Want in die **hoop** zijn wij behouden. | .4 |
| | | Maar **hoop**, die gezien wordt, | .1 |
| | | is geen **hoop**, want hoe zal men hopen op hetgeen men ziet? | .1 |
| | 12:12 | Weest blijde in de **hoop**, geduldig in de verdrukking, | .4 |
| | 15:4 | opdat wij ... de **hoop** zouden vasthouden. | .2 |
| | 15:13 | De God nu der **hope** vervulle u met louter vreugde en vrede in uw geloof, | .3 |
| | | om overvloedig te zijn in de **hoop**, door de kracht des Heiligen Geestes. | .4 |
| 1Cor. | 9:10 | om onzentwil werd het geschreven, omdat de ploeger moet ploegen in **hope**, | .4 |
| | | SV en die op **hoop** dorst | .3 |
| | | en wie dorst (moet dorsen) in de **hoop** zijn deel te ontvangen. | .4 |
| | 13:13 | Zo blijven dan: Geloof, **hoop** en liefde, deze drie, | .1 |
| 2Cor. | 1:6 | (7) En onze **hoop** voor u is wèl gegrond, | .1 |
| | 3:12 | Nu wij zulk een **verwachting** hebben, treden wij met volle vrijmoedigheid op. | .2 |
| | 10:15 | Maar wij hebben **goede hoop**, dat wij ... een grote naam zullen krijgen, | .2 |
| Gal. | 5:5 | Wij immers verwachten door de Geest ... de gerechtigheid, waarop wij hopen. | .2 |
| | | letterlijk: Wij immers verwachten ... de **hoop** der gerechtigheid. | |
| Ef. | 1:18 | zodat gij weet, welke **hoop** zijn roeping wekt, | .1 |
| | 2:12 | zonder **hoop** en zonder God in de wereld. | .2 |
| | 4:4 | gelijk gij ook geroepen zijt in de ene **hoop** uwer roeping, | .4 |
| Fil. | 1:20 | naar mijn vurig verlangen en **hopen**, | .2 |
| Col. | 1:5 | om de **hoop**, die voor u is weggelegd in de hemelen. | .2 |
| | 1:23 | indien gij ... u niet laat afbrengen van de **hoop** van het evangelie, | .3 |
| | 1:27 | Christus onder u, de **hoop** der heerlijkheid. | .1 |
| 1Thess. | 1:3 | het werk uws geloofs, de inspanning uwer liefde en de volharding uwer **hoop** | .3 |
| | 2:19 | Want wie is onze **hoop** of blijdschap of erekrans voor onze Here Jezus | .1 |
| | 4:13 | zoals de andere (mensen), die geen **hoop** hebben. | .2 |
| | 5:8 | toegerust met ... de helm van de **hoop** der zaligheid | .2 |
| 2Thess. | 2:16 | die ons ... goede **hoop** door zijn genade verleend heeft, | .2 |
| 1Tim. | 1:1 | naar de opdracht van God, onze Heiland, en van Christus Jezus, onze **hoop**, | .3 |
| Tit. | 1:2 | in de **hoop** des eeuwigen levens, | .4 |
| | 2:13 | verwachtende de zalige **hoop** en de verschijning der heerlijkheid | .2 |
| | 3:7 | opdat wij ... erfgenamen zouden worden overeenkomstig de **hope** | .2 |
| Hebr. | 3:6 | indien wij de vrijmoedigheid en de **hoop** ... vasthouden. | .3 |
| | 6:11 | tot de verwezenlijking der **hoop** tot het einde toe. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 6:18 | om de **hoop** te grijpen, die voor ons ligt. | .3 |
| | 7:19 | maar thans wordt een betere **hoop** gewekt, waardoor wij nader tot God komen. | .3 |
| | 10:23 | Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, letterlijk: Laten wij de belijdenis van de **hoop** onwankelbaar vasthouden, | .3 |
| 1Petr. | 1:3 | die ons ... heeft doen wedergeboren worden tot een levende **hoop**, | .2 |
| | 1:21 | zodat uw geloof tevens **hoop** is op God. | .2 |
| | 3:15 | bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de **hoop**, | .3 |
| 1Joh. | 3:3 | een ieder, die deze **hoop** op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is. | .2 |

## 1513II ἐλωΐ **elōï**

Het woord *elōï* is een transliteratie van een Hebreeuws of Aramees woord met de betekenis 'mijn God'.

Vergelijk ook *2034 ēli*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐλωΐ | elōï | Eloï |

Marc. 15:34 En op het negende uur riep Jezus met luider stem: **Eloï**, **Eloï**, lama sabachtani,

## 1514 ἐμαυτοῦ **emautou**

Het wederkerend voornaamwoord *emautou* betekent 'mijzelf'.

Als woord is *emautou* een samenstelling van de verbogen vormen van *1324 egō* 'ik' en *770 autos* 'zelf', en komt in betekenis goed overeen met het Nederlandse 'mijzelf'. Omdat men van *emautou* geen in een woord geschreven eerste naamval aantreft, is de vorm van de tweede naamval als trefwoord gekozen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμαυτόν | emauton | mijzelf (4 m) |
| .2 | ἐμαυτοῦ | emautou | mijzelf (2 m) |
| .3 | ἐμαυτῷ | emautōi | mijzelf (3 m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:9 | Want ik ben zelf een ondergeschikte met soldaten onder **mij**, | .1 |
| Luc. | 7:7 | daarom heb ik ook **mijzelf** niet waardig geacht tot U te komen, | .1 |
| | 7:8 | Want ik neem zelf een ondergeschikte plaats in met soldaten onder **mij**, | .1 |
| Joh. | 5:30 | Ik kan van **Mijzelf** niets doen; gelijk Ik hoor, oordeel Ik, | .2 |
| | 5:31 | Indien Ik getuig van **Mijzelf**, is mijn getuigenis niet waar; | .2 |
| | 7:17 | of zij van God komt, dan of Ik uit **Mijzelf** spreek. | .2 |
| | 7:28 | en Ik ben niet van **Mijzelf** gekomen, | .2 |
| | 8:14 | Ook al getuig Ik van **Mijzelf**, toch is mijn getuigenis waar, | .2 |
| | 8:18 | Ik ben het, die van **Mijzelf** getuig, | .2 |
| | 8:28 | zult gij inzien, dat Ik het ben en niets uit **Mijzelf** doe, | .2 |
| | 8:42 | want Ik ben niet van **Mijzelf** gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden. | .2 |
| | 8:54 | Jezus antwoordde: Als Ik **Mijzelf** eer, betekent mijn eer niets; | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 10:18 | Niemand ontneemt het Mij, maar Ik leg het uit **Mijzelf** af. | .2 |
| | 12:32 | en als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot **Mij** trekken. | .1 |
| | 12:49 | Want Ik heb niet uit **Mijzelf** gesproken, | .2 |
| | 14:3 | kom Ik weder en zal u tot **Mij** nemen, | .1 |
| | 14:10 | De woorden, die Ik tot u spreek, zeg Ik uit **Mijzelf** niet; | .2 |
| | 14:21 | en Ik zal hem liefhebben en **Mijzelf** aan hem openbaren. | .1 |
| | 17:19 | en Ik heilig **Mijzelf** voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn | .1 |
| Hand. | 20:24 | Maar ik tel mijn leven niet en acht het niet kostbaar voor **mijzelf**. | .3 |
| | 24:10 | verdedig ik mijn zaak met goede moed. | .2 |
| | | letterlijk: verdedig ik de (dingen) van **mijzelf** met goede moed. | |
| | 26:2 | Ik heb **mijzelf** gelukkig geacht, koning Agrippa, | .1 |
| | 26:9 | Ik voor **mij** was tot de slotsom gekomen, dat ik ... moest optreden, | .3 |
| Rom. | 11:4 | Ik heb **Mij** zevenduizend man doen overblijven, die ... niet hebben gebogen. | .3 |
| 1Cor. | 4:3 | Ja, ook **mijzelf** beoordeel ik niet. | .1 |
| | 4:4 | ik ben **mij** van niets bewust, maar daardoor ben ik niet gerechtvaardigd; | .3 |
| | 4:6 | Dit, broeders, heb ik op **mijzelf** en Apollos overgebracht om uwentwil, | .1 |
| | 7:7 | Ik zou wel willen, dat alle mensen waren, zoals **ikzelf**. | .1 |
| | 9:19 | hoewel ik vrij sta tegenover allen, heb ik **mij** allen dienstbaar gemaakt, | .1 |
| | 10:33 | niet om mijn eigen belang te zoeken, maar dat van zeer velen, | .2 |
| | | letterlijk: niet om het belang van **mijzelf** te zoeken, ... | |
| 2Cor. | 2:1 | Dit heb ik **mij** echter stellig voorgenomen: | .3 |
| | 11:7 | dat ik, om u te verhogen, **mijzelf** vernederde | .1 |
| | 11:9 | en in elk opzicht heb ik **mij** ervoor gewacht u tot last te zijn, | .1 |
| | 12:5 | Over die persoon zal ik roemen, maar over **mijzelf** zal ik niet roemen, | .2 |
| Gal. | 2:18 | bewijs ik daardoor, dat **ik zelf** een overtreder ben. | .1 |
| Fil. | 3:13 | Broeders, ik voor **mij** acht niet, dat ik het reeds gegrepen heb, | .1 |
| Filem. | 13 | Ik voor mij had hem wel bij **mij** willen houden, | .1 |

## 1515 ἐμβαίνω em-bainō

Het werkwoord *em-bainō* betekent 'instappen, (er)in gaan'.

In het NT is datgene waarin men instapt, bijna altijd een schip of boot; alleen in Joh. 5:4 is er sprake van het instappen in het badwater.

Vergelijk *1387II ek-bainō* 'uitgaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέβη | en-ebē | hij is ingegaan (aor) |
| .2 | ἐνέβησαν | en-ebēsan | zij zijn ingegaan (aor) |
| .3 | ἐμβάς | em-bas | ingaand (1 ev m: aor) |
| .4 | ἐμβάντα | em-banta | ingaand (4 ev m: aor – 1/4 mv o: aor) |
| .5 | ἐμβάντος | em-bantos | ingaand (2 ev m/o: aor) |
| .6 | ἐμβάντι | em-banti | ingaand (3 ev m/o: aor) |
| .7 | ἐμβάντες | em-bantes | ingaand (1 mv m: aor) |
| .8 | ἐμβάντων | em-bantōn | ingaand (2 mv m/o: aor) |
| .9 | ἐμβῆναι | em-bēnai | ingaan (aor) |
| .[10] | ἐμβαίνοντος | em-bainontos | ingaand (2 ev m/o) |
| .[11] | ἐνέβημεν | en-ebēmen | wij zijn ingegaan (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:23 | En **toen Hij** in het schip **ging**, volgden zijn discipelen Hem. | .6 |
| | 9:1 | in een schip **gegaan zijnde**, stak Hij over en Hij kwam in zijn eigen stad. | .3 |
| | 13:2 | zodat Hij in een schip **ging en** daar nederzat, | .4 |
| | 14:22 | En [terstond] dwong Hij de discipelen in het schip **te gaan** | .9 |
| | 14:32 | En **toen** zij in het schip **geklommen** waren, ging de wind liggen. | .8°° |
| | 15:39 | En nadat Hij de schare weggezonden had, **ging Hij** in het schip | .1°° |
| Marc. | 4:1 | zodat Hij in een schip **ging en** daarin nederzat op de zee, | .4 |
| | 5:18 | En **toen** Hij in het schip **ging**, smeekte de bezetene Hem, | .5/.[10] |
| | 6:45 | En terstond dwong Hij zijn discipelen in het schip **te gaan** | .9 |
| | 8:10 | terstond **ging** Hij ... in het schip **en** kwam in het gebied van Dalmanuta. | .3 |
| | 8:13 | Hij ging weder scheep en vertrok naar de overkant. | .3°▾ |
| | | letterlijk: **Hij ging** weder in het schip **en** vertrok naar de overkant. | |
| Luc. | 5:3 | Hij **ging** in één van de schepen ... **en** vroeg hem de zee in te gaan, | .3 |
| | 8:22 | En het geschiedde ..., dat **Hij** in een schip **ging** met zijn discipelen, | .1 |
| | 8:37 | En Hij **ging** in het schip **en** keerde terug. | .3 |
| Joh. | 5:4 | **wie er** dan het eerst **in kwam** na de beweging van het water, werd gezond, | .3° |
| | 6:17 | (16) zijn discipelen ... begaven zich in een schip over de zee | .7 |
| | | letterlijk: zijn discipelen, in een schip **gegaan zijnde**, kwamen over de zee | |
| | 6:22 | SV dan dat ene, waar Zijn discipelen **ingegaan waren**, | .2° |
| | 6:24 | **gingen** ook **zij** in de scheepjes en kwamen te Kafarnaüm om Jezus te zoeken. | .2 |
| | 21:3 | Zij vertrokken en gingen scheep, en in die nacht vingen zij niets. | .2▾▾ |
| | | letterlijk: **Zij** vertrokken en **gingen** in het schip, ... | |
| Hand. | 21:6 | Wij gingen scheep en zij keerden naar huis terug. | .[11]▾▾ |
| | | letterlijk: **Wij gingen** in het schip en zij keerden naar huis terug. | |

## 1516 ἐμβάλλω em-ballō

Het werkwoord *em-ballō* betekent 'inwerpen'.
Vergelijk *822 ballō* 'werpen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμβαλεῖν | em-balein | inwerpen (aor) – zullen inwerpen |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 12:5 | Vreest Hem, die ... macht heeft **om** in de hel **te werpen**. |

## 1517 ἐμβάπτω em-baptō

Het werkwoord *em-baptō* betekent 'indopen, indompelen'.
Vergelijk *827 baptō* 'indopen, onderdompelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμβάψας | em-bapsas | indopend (1 ev m; aor) |
| .2 | ἐμβαπτόμενος | em-baptomenos | indopend (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:23 | **Die** zijn hand met Mij in de schotel **heeft gedoopt**, die zal Mij verraden. | .1 |
| Marc. | 14:20 | Eén van de twaalven, **die** met Mij in de [ene] schotel **indoopt**. | .2 |
| Joh. | 13:26 | **Hij doopte** dan [het] stuk brood **in en** nam het en gaf het | .1°° |

| **1518** | **ἐμβατεύω** | **em-bateuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *em-bateuō* betekent 'aantreden (op), zijn intrede doen (in)'.

In het algemeen wordt *em-bateuō* gebruikt wanneer het gaat over het betreden van een (nieuw) terrein. Dit terrein kan concreet een stuk grond zijn (bijvoorbeeld: een landgoed dat men als eigenaar voor het eerst betreedt), of ook immaterieel: een nieuw kennis- of levensgebied waarin men zijn intrede doet.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμβατεύων | em-bateuōn | zijn intrede doende (1 ev m) |

| | | |
|---|---|---|
| Col. | 2:18 | **als ingewijde** in wat hij heeft aanschouwd, zonder reden opgeblazen |

| **1519** | **ἐμβιβάζω** | **em-bibazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *em-bibazō* betekent 'doen instappen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεβίβασεν | en-ebibasen | hij heeft laten instappen (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 27:6 | vond de hoofdman een schip ... en **hij liet** ons daarop **overgaan**. |

| **1520** | **ἐμβλέπω** | **em-blepō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *em-blepō* betekent '(met een gerichte en vaste blik) kijken naar, aankijken, zijn blik laten rusten op'.

In het algemeen houdt *em-blepō* in dat men bij het kijken de blik met een zekere vastheid en een zekere vasthoudendheid op iets laat rusten. Het feit dat in Marc.8:25 en Hand.22:11 juist dit soort 'zien' voor de blinden daar een onmogelijkheid is, houdt wellicht verband met de onjuist gerichte blik die bij hun blindheid hoort.

Vergelijk *885 blepō* 'zien, kijken (naar)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμβλέποντες | em-blepontes | aanziend (1 mv m) |
| .2 | ἐνέβλεπον | en-eblepon | ik zag aan – zij zagen aan |
| .3 | ἐνέβλεψεν | en-eblepsen | hij heeft aangezien (aor) |
| .4 | ἐμβλέψατε | em-blepsate | ziet aan! (aor) |
| .5 | ἐμβλέψας | em-blepsas | aanziend (1 ev m; aor) |
| .6 | ἐμβλέψασα | em-blepsasa | aanziend (1 ev v; aor) |
| .[7] | ἐνέβλεπεν | en-eblepen | hij zag aan |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:26 | **Ziet** naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaien niet | .4 |
| | 19:26 | Jezus **zag hen aan en** zeide: Bij de mensen is dit onmogelijk, | .5 |
| Marc. | 8:25 | hij zag duidelijk en was hersteld. En **hij zag** voortaan alles scherp. | .3/.[7] |
| | 10:21 | En Jezus, hem **aanziende**, kreeg hem lief | .5 |
| | 10:27 | Jezus **zag** hen **aan en** zeide: Bij mensen is het onmogelijk, | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:67 | **keek** zij hem **aan en** zeide tot hem: Ook gij waart bij die Nazarener, | .6 |
| Luc. | 20:17 | Maar Hij **zag** hen **aan en** zeide: Wat betekent dan dit, | .5 |
| | 22:61 | En de Here keerde Zich om en **zag** Petrus **aan**. | .3 |
| Joh. | 1:36 | En **toen hij** Jezus **zag** gaan, zeide hij: Zie, het lam Gods! | .5 |
| | 1:43 | Jezus **zag** hem **aan en** zeide: Gij zijt Simon, de zoon van Johannes, | .5 |
| Hand. | 1:11 | Galileese mannen, wat staat gij daar **en ziet op** naar de hemel? | .1 |
| | 22:11 | daar **ik** vanwege de glans van dat licht niet meer **kon zien**, | .2 |

## 1521 ἐμβριμάομαι em-brimaomai

Het werkwoord *em-brimaomai* betekent 'verontrust of verontwaardigd reageren, zeer verstoord zijn, zijn ongenoegen laten merken'.

Gewoonlijk houdt *em-brimaomai* in dat men met een zekere emotionaliteit zijn afkeuring laat merken betreffende een bepaald gebeuren of een bepaald gedrag, hetzij voordat dit gebeuren eventueel plaatsvindt (bv. in Matt.9:30), hetzij terwijl het gebeuren al bezig of voorbij is (bv. in Marc.14:5). Deze betekenis laat zich niet zo gemakkelijk in het Nederlands weergeven. Vertalingen variëren dan ook – zonder helemaal treffend te zijn – tussen iets als 'verbolgen zijn', 'verbieden' of 'vermanen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμβριμώμενος | em-brimōmenos | zeer verstoord (1 ev m; med) |
| .2 | ἐνεβριμῶντο | en-ebrimōnto | zij waren zeer verstoord (med) |
| .3 | ἐνεβριμήσατο | en-ebrimēsato | hij is zeer verstoord geweest (aor med) |
| .4 | ἐμβριμησάμενος | em-brimēsamenos | zeer verstoord (1 ev m; aor med) |
| .[5] | ἐνεβριμήθη | en-ebrimēthē | hij is zeer verstoord geweest (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:30 | Jezus **verbood** hun **ten strengste** en zeide: ..., niemand mag dit weten! | .3/.[5] |
| Marc. | 1:43 | En **met een strenge vermaning** zond Hij hem terstond weg, | .4 |
| | 14:5 | En **zij waren zeer verstoord tegen** haar. | .2 |
| Joh. | 11:33 | Toen Jezus haar dan zag wenen ... **werd Hij verbolgen** in de geest | .3 |
| | 11:38 | Jezus dan, wederom bij Zichzelf **verbolgen**, ging naar het graf; | .1 |

## 1522 ἐμέω emeō

Het werkwoord *emeō* betekent 'uitbraken, (bij het overgeven) opgeven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμέσαι | emesai | moge hij uitbraken (aor) – uitbraken (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Openb. | 3:16 | omdat gij lauw zijt en noch heet, noch koud, zal Ik u uit mijn mond **spuwen**. |

## 1523 ἐμμαίνομαι em-mainomai

Het werkwoord *em-mainomai* betekent 'razend zijn (op), (als een gek) tekeergaan (tegen)'.

Vergelijk *2749 mainomai* 'gek zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμμαινόμενος | em-mainomenos | woedend tegen (1 ev m: med) |

Hand. 26:11 SV en **in** tomeloze **woede tegen** hen heb ik hen vervolgd.

---

**1524** **ἐμμένω** **em-menō**

---

Het werkwoord *em-menō* betekent (1) '(er)in blijven' en (2) 'blijven bij, zich houden aan, volharden in'.

De letterlijke betekenis '(er)in blijven' treffen we aan in Hand.28:30, waar het gaat over Paulus die in zijn gehuurde woning of kamer blijft. Op de andere plaatsen in het NT vinden we de overdrachtelijke betekenis 'blijven bij, zich houden aan, volharden in'.

Vergelijk *2829 menō* 'blijven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμμένει | em-menei | hij blijft bij |
| .2 | ἐμμένειν | em-menein | blijven bij |
| .3 | ἐνέμειναν | en-emeinan | zij zijn gebleven bij (aor) |
| .[4] | ἐνέμεινεν | en-emeinen | hij is gebleven bij (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 14:22 | om ... hen te vermanen **om te blijven bij** het geloof, | .2 |
| | 28:30 | **hij bleef** de volle termijn van twee jaar in zijn eigen gehuurde woning | .[4]'' |
| Gal. | 3:10 | Vervloekt is een ieder, die **zich** niet **houdt aan** alles, wat geschreven is | .1 |
| Hebr. | 8:9 | want **zij hebben zich** niet **gehouden aan** mijn verbond | .3 |

---

**1525** **ἐμός** **emos**

---

Het bezittelijk voornaamwoord *emos* betekent 'mijn'.

Het Nederlandse 'mijn' in het NT is vaak ook een vertaling van een tweede naamval *mou* van het persoonlijk voornaamwoord *1324 egō* 'ik'; het woordje *mou* heeft echter in tegenstelling tot *emos* nooit nadruk. Bovendien komt *mou* niet, maar *emos* wel verzelfstandigd (bv. in Matt.20:15: het 'Mijne') of als naamwoordelijk deel van het gezegde voor (bv. in Matt.20:23: het zitten is niet 'van Mij').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμός | emos | mijn (1 ev m) |
| .2 | ἐμόν | emon | mijn (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐμῷ | emōi | mijn (3 ev m/o) |
| .4 | ἐμοί | emoi | mijn (1 mv m) |
| .5 | ἐμούς | emous | mijn (4 mv m) |
| .6 | ἐμῶν | emōn | mijn (2 mv m/v/o) |
| .7 | ἐμή | emē | mijn (1 ev v) |
| .8 | ἐμήν | emēn | mijn (4 ev v) |
| .9 | ἐμῆς | emēs | mijn (2 ev v) |
| .10 | ἐμῇ | emēi | mijn (3 ev v) |
| .11 | ἐμάς | emas | mijn (4 mv v) |
| .12 | ἐμοῖς | emois | mijn (3 mv m/o) |
| .13 | ἐμόν | emon | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .14 | ἐμοῦ | emou | mijn (2 ev m/o) |
| .15 | ἐμῷ | emōi | zie 3 |
| .16 | ἐμά | ema | mijn (1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:20 | waar twee of drie vergaderd zijn in **mijn** naam, daar ben Ik in hun midden. | .2 |
| | 19:29 | die huizen ... of kinderen of akkers heeft prijsgegeven om **mijn** naam, | .14▾▾ |
| | 20:15 | Staat het mij niet vrij met het **mijne** te doen, wat ik wil? | .12 |
| | 20:23 | maar het zitten aan mijn rechterzijde ... staat niet aan Mij te geven, | .13 |
| | | letterlijk: maar het zitten ... is niet **van Mij** om te geven, | |
| | 25:27 | en ik zou bij mijn komst **mijn eigendom** met rente opgevraagd hebben. | .13 |
| Marc. | 8:38 | wie zich voor Mij en voor **mijn** woorden schaamt | .5 |
| | 10:40 | het zitten aan mijn rechterzijde ... staat niet aan Mij te geven, | .2 |
| | | letterlijk: het zitten is niet **van Mij** om te geven, | |
| Luc. | 9:26 | die zich voor Mij en voor **mijn** woorden zal schamen, | .5 |
| | 15:31 | Kind, gij zijt altijd bij mij en al het **mijne** is het uwe. | .16 |
| | 22:19 | doet dit tot **mijn** gedachtenis. | .8° |
| Joh. | 3:29 | Zo is dan deze **mijn** blijdschap vervuld. | .7 |
| | 4:34 | **Mijn** spijze is de wil te doen desgenen, die Mij gezonden heeft, | .2 |
| | 5:30 | gelijk Ik hoor, oordeel Ik, en **mijn** oordeel is rechtvaardig, | .7 |
| | | want Ik zoek niet **mijn** wil, doch de wil van Hem, die Mij gezonden heeft. | .2 |
| | 5:47 | hoe zult gij **mijn** woorden geloven? | .12 |
| | 6:38 | niet om **mijn** wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft. | .13 |
| | 7:6 | **Mijn** tijd is nog niet gekomen, maar uw tijd is steeds bereid. | .1 |
| | 7:8 | Ik ga niet op naar dit feest, omdat **mijn** tijd nog niet vervuld is. | .1°▾ |
| | 7:16 | Jezus antwoordde hun en zeide: **Mijn** leer | .7 |
| | | is niet **van Mij**, maar van Hem, die Mij gezonden heeft; | .7 |
| | 8:16 | en indien Ik al oordeel, dan is **mijn** oordeel waarachtig, | .7 |
| | 8:31 | Als gij in **mijn** woord blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij | .3 |
| | 8:37 | gij tracht Mij te doden, omdat **mijn** woord bij u geen plaats vindt. | .1 |
| | 8:43 | Waarom begrijpt gij niet wat Ik zeg? | .8 |
| | | letterlijk: Waarom begrijpt gij **mijn** spreken niet? | |
| | | Omdat gij **mijn** woord niet kunt horen. | .2 |
| | 8:51 | Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, indien iemand **mijn** woord bewaard heeft, | .2°▾ |
| | 8:56 | Uw vader Abraham heeft zich erop verheugd **mijn** dag te zien | .8 |
| | 10:14 | Ik ben de goede herder en Ik ken de **mijne** | .16 |
| | | SV en word door de **Mijnen** gekend. | .6°° |
| | | en de **mijne** kennen Mij, | .16▾▾ |
| | 10:26 | maar gij gelooft niet, omdat gij niet tot **mijn** schapen behoort. | .6 |
| | 10:27 | **Mijn** schapen horen naar mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij, | .16 |
| | 12:26 | en waar Ik ben, daar zal ook **mijn** dienaar zijn. | .1 |
| | 13:35 | Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen **van Mij** zijt, | .4 |
| | 14:15 | Wanneer gij Mij liefhebt, zult gij **mijn** geboden bewaren. | .11 |
| | 14:24 | Wie Mij niet liefheeft bewaart **mijn** woorden niet; | .1 |
| | 14:27 | Vrede laat Ik u, **mijn** vrede geef Ik u; | .8 |
| | 15:8 | en gij zult **mijn** discipelen zijn. | .4 |
| | 15:9 | blijft in **mijn** liefde. | .10 |
| | 15:11 | Dit heb Ik tot u gesproken, opdat **mijn** blijdschap in u zij | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 15:12 | Dit is **mijn** gebod, dat gij elkander liefhebt. | .7 |
| | 16:14 | want Hij zal het uit het **mijne** nemen en het u verkondigen. | .14 |
| | 16:15 | Al wat de Vader heeft, is het **mijne**; daarom zeide Ik: | .16 |
| | | Hij neemt uit het **mijne** en zal het u verkondigen. | .14 |
| | 17:10 | en al het **mijne** is het uwe | .16 |
| | | en het uwe is het **mijne**, en Ik ben in hen verheerlijkt. | .16 |
| | 17:13 | opdat zij ten volle **mijn** blijdschap in zichzelf mogen hebben. | .8 |
| | 17:24 | om **mijn** heerlijkheid te aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, | .8 |
| | 18:36 | Jezus antwoordde: **Mijn** Koninkrijk is niet van deze wereld; | .7 |
| | | indien **mijn** Koninkrijk van deze wereld geweest was, | .7 |
| | | zouden **mijn** dienaars gestreden hebben, ...; | .4 |
| | | nu echter is **mijn** Koninkrijk niet van hier. | .7 |
| Rom. | 3:7 | door **mijn** leugen | .3 |
| | 10:1 | de begeerte **mijns** harten en mijn gebed over hun behoud gaan tot God uit. | .9 |
| | 16:7 | Groet Andronikus en Junias, **mijn** stamgenoten en medegevangenen, | .14 |
| 1Cor. | 1:15 | zodat niemand kan zeggen, dat gij in **mijn** naam gedoopt zijt. | .2 |
| | 5:4 | Wanneer wij vergaderd zijn, gij en **mijn** geest | .14 |
| | 7:40 | Toch is zij naar **mijn** mening gelukkiger, indien zij blijft, zoals zij is; | .8 |
| | 9:2 | want het zegel op **mijn** apostelschap zijt gij in de Here. | .9° |
| | 9:3 | Dit is **mijn** verdediging tegen hen, die zich een oordeel over mij aanmatigen. | .7 |
| | 11:24 | Dit is mijn lichaam voor u, doet dit tot **mijn** gedachtenis. | .8 |
| | 11:25 | Deze beker is het nieuwe verbond in **mijn** bloed, | .3 |
| | | doet dit, zo dikwijls gij die drinkt, tot **mijn** gedachtenis. | .8 |
| | 16:18 | zij hebben **mijn** geest en de uwe verkwikt. Erkent dan zulke mensen. | .13 |
| | 16:21 | Een eigenhandige groet van mij, Paulus. | .10 |
| | | letterlijk: De groet met **mijn eigen** hand, van Paulus. | |
| 2Cor. | 1:23 | Maar ik roep God aan tot getuige over **mijn** ziel, | .8 |
| | 2:3 | ik vertrouw van u allen, dat **mijn** blijdschap ook u aller blijdschap is. | .7 |
| | 8:23 | Enerzijds, wat Titus betreft, hij is **mijn** medestander | .1 |
| Gal. | 1:13 | Want gij hebt gehoord van **mijn** vroegere wandel in het Jodendom: | .8 |
| | 6:11 | Ziet, met hoe grote letters ik u eigenhandig schrijf! | .10 |
| | | letterlijk: Ziet, met hoe grote letters ik u met **mijn eigen** hand schrijf! | |
| Fil. | 1:26 | wanneer ik weder bij u kom. | .9 |
| | | letterlijk: door **mijn** tegenwoordigheid weer bij u. | |
| | 3:9 | niet een eigen gerechtigheid, uit de wet, | .8 |
| | | letterlijk: niet **mijn eigen** gerechtigheid, uit de wet, | |
| Col. | 4:18 | Een eigenhandige groet van mij, Paulus. | .10 |
| | | letterlijk: De groet met **mijn eigen** hand, van Paulus. | |
| 2Thess. | 3:17 | Een eigenhandige groet van mij, Paulus. | .10 |
| | | letterlijk: De groet met **mijn eigen** hand, van Paulus. | |
| 2Tim. | 4:6 | en het tijdstip van **mijn** verscheiden staat voor de deur. | .9°° |
| Filem. | 10 | kom ik u een verzoek doen voor **mijn** kind, | .14 |
| | 12 | En ik zend hem, dat wil zeggen **mijn** hart, aan u terug. | .16 |
| | 19 | Ik, Paulus, schrijf het eigenhandig; | .10 |
| | | letterlijk: Ik, Paulus, schrijf het met **mijn eigen** hand; | |
| 2Petr. | 1:15 | dat gij ook na **mijn** heengaan telkens weer aan deze dingen kunt denken. | .8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 3Joh. | 4 | dan dat ik hoor, dat **mijn** kinderen in de waarheid wandelen. | .16 |
| Openb. | 2:20 | en zij leert en verleidt **mijn** knechten om te hoereren | .5 |
| | 13:14 | En het verleidt hen, die op de aarde wonen, | .5˙ |

## [1525II] ἐμπαιγμονή empaigmonē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *empaigmonē* betekent 'spotlust, spotzucht'.
Vergelijk *1527 em-paizō* 'bespotten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐμπαιγμονῇ | empaigmonēi | spotternij (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Petr. | 3:3 | dat er in de laatste dagen spotters met **spotternij** zullen komen, | ˙ |

## 1526 ἐμπαιγμός empaigmos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *empaigmos* betekent 'spot'.
Vergelijk *1527 em-paizō* 'bespotten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπαιγμῶν | empaigmōn | spot (2 mv) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 11:36 | Anderen weder hebben **hoon** en geselslagen verduurd, |

## 1527 ἐμπαίζω em-paizō

Het werkwoord *em-paizō* betekent 'bespotten, als bespottelijk behandelen, voor de gek houden'.
In Matt.2:16 blijkt dat de bespotting niet noodzakelijk met woorden geschiedt: dat de wijzen het bevel van koning Herodes om bij hem verslag te komen brengen, negeren, kan men opvatten als een daad waardoor Herodes bespottelijk gemaakt wordt.
Vergelijk *3295 paizō* 'spelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπαίζειν | em-paizein | bespotten |
| .2 | ἐμπαίζοντες | em-paizontes | bespottend (1 mv m) |
| .3 | ἐνέπαιζον | en-epaizon | ik bespotte – zij bespotten |
| .4 | ἐμπαίξουσιν | em-paixousin | zij zullen bespotten – zullende bespotten (3 mv m/o) |
| .5 | ἐνέπαιξαν | en-epaixan | zij hebben bespot (aor) |
| .6 | ἐμπαῖξαι | em-paixai | bespotten (aor) |
| .7 | ἐμπαίξας | em-paixas | bespottend (1 ev m; aor) |
| .8 | ἐμπαιχθήσεται | em-paichthēsetai | hij zal bespot worden (pass) |
| .9 | ἐνεπαίχθη | en-epaichthē | hij is bespot (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:16 | Toen Herodes zag, dat **hij** door de wijzen **misleid was**, | .9 |
| | 20:19 | En zij zullen Hem overleveren aan de heidenen om Hem te **bespotten** | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:29 | Toen vielen **zij** voor Hem op de knieën en **spotten**, | .3/.5 |
| | 27:31 | En toen **zij** Hem **bespot hadden**, trokken zij Hem de mantel uit | .5 |
| | 27:41 | Evenzo **spotten** de overpriesters ... **en** zij zeiden: | .2 |
| Marc. | 10:34 | en **zij zullen** Hem **bespotten** en Hem bespuwen en Hem geselen en doden, | .4 |
| | 15:20 | En toen **zij** Hem **bespot hadden**, trokken zij Hem het purperen kleed uit | .5 |
| | 15:31 | Evenzo **spotten** de overpriesters ... **en** zij zeiden: | .2 |
| Luc. | 14:29 | Anders zouden, ..., die het zagen, beginnen hem **te bespotten**, | .1 |
| | 18:32 | Want **Hij zal** ... **bespot** en gesmaad en bespuwd **worden**, | .8 |
| | 22:63 | En de mannen, die Hem vasthielden, **bespotten** Hem en sloegen Hem: | .3 |
| | 23:11 | Herodes ... **bespotte** Hem ... **en** zond Hem zó naar Pilatus terug. | .7 |
| | 23:36 | de soldaten kwamen naderbij om Hem te bespotten<br>letterlijk: de soldaten **bespotten** Hem, naderbij komend, | .3/.5 |

## 1528 ἐμπαίκτης empaiktēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *empaiktēs* betekent 'spotter'.
Vergelijk *1527 em-paizō* 'bespotten'.

.1 ἐμπαῖκται empaiktai spotters (1)

| | | |
|---|---|---|
| 2Petr. | 3:3 | dat er in de laatste dagen **spotters** met spotternij zullen komen, |
| Jud. | 18 | Aan het einde des tijds zullen er **spotters** komen, |

## 1529 ἐμπεριπατέω em-peri-pateō

Het werkwoord *em-peri-pateō* betekent '(er)in (rond)wandelen, (rond)wandelen temidden van'.
Het voorvoegsel *en-* geeft hier aan dat het (rond)wandelen (vgl. *3513 peri-pateō* '(rond)wandelen') ergens in of temidden van iets (vgl. *1548 en* 'in') geschiedt.

.1 ἐμπεριπατήσω em-peri-patēsō (dat) ik wandel (aor) – ik zal wandelen

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 6:16 | Ik **zal** onder hen wonen en **wandelen**, en Ik zal hun God zijn |

## 1530 ἐμπίμπλημι em-pimplēmi

Het werkwoord *em-pimplēmi* betekent 'vullen'.
Een verschil met *3596 plēthō/pimplēmi* 'vullen' schijnt te zijn dat bij *em-pimplēmi* een binnenruimte (vgl. *1548 en* 'in') helemaal vol wordt, terwijl het 'vullen' van *pimplēmi* ook ten dele kan zijn. Bovendien komt *em-pimplēmi* vaak voor in een context van eten en drinken; het wordt dan ook wel vertaald met iets als 'verzadigen'. Overigens wordt datgene waarmee men iets vult, gewoonlijk met een tweede naamval vermeld.
In Rom.15:24 wordt *em-pimplēmi* overdrachtelijk gebruikt in de zin van iets als 'doen genieten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέπλησεν | en-eplēsen | hij heeft gevuld (aor) |
| .2 | ἐνεπλήσθησαν | en-eplēsthēsan | zij zijn gevuld (aor pass) |
| .3 | ἐμπλησθῶ | em-plēsthō | (dat) ik gevuld word (aor pass) |
| .4 | ἐμπεπλησμένοι | em-peplēsmenoi | gevuld (1 mv m; med) |
| .5 | ἐμπιπλῶν | em-piplōn | vullend (1 ev m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:53 | hongerigen **heeft Hij** met goederen **vervuld** | .1 |
| | 6:25 | Wee u, **die** nu **overvloed hebt**, want gij zult hongeren. | .4 |
| Joh. | 6:12 | En toen **zij verzadigd waren**, zeide Hij tot zijn discipelen: Verzamelt | .2 |
| Hand. | 14:17 | **door** ... aan uw harten **overvloed** van spijs en vrolijkheid **te schenken**. | .5 |
| Rom. | 15:24 | wanneer **ik** eerst enigermate van u **genoten heb**. | .3 |

## 1532 ἐμπίπτω em-piptō

Het werkwoord *em-piptō* betekent '(er)in vallen'.

In letterlijke zin komt *em-piptō* voor wanneer bijvoorbeeld sprake is van het 'vallen' in een put (bv. in Matt.12:11); in overdrachtelijke zin is er sprake van het 'vallen' in iemands handen (bv. in Luc.10:36).

Vergelijk *3566 piptō* 'vallen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπίπτουσιν | em-piptousin | zij vallen in – vallend in (3 mv m/o) |
| .2 | ἐμπέσῃ | em-pesēi | (dat) hij valt in (aor) |
| .3 | ἐμπεσεῖν | em-pesein | vallen in (aor) |
| .4 | ἐμπεσόντος | em-pesontos | vallend in (2 ev m/o; aor) |
| .5 | ἐμπεσεῖται | em-peseitai | hij zal vallen in (med) |
| .[6] | ἐμπεσοῦνται | em-pesountai | zij zullen vallen in (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:11 | en die, als dit op een sabbat in een put **valt**, het niet grijpen zal | .2 |
| Luc. | 6:39 | **Zullen zij** niet beiden in een put **vallen**? | .[6]▾▾ |
| | 10:36 | **die** in handen der rovers **was gevallen**? | .4 |
| | 14:5 | Als een zoon of een os van iemand van u in een put **valt**, | .5°° |
| 1Tim. | 3:6 | opdat **hij** niet door opgeblazenheid in het oordeel des duivels **valle**. | .2 |
| | 3:7 | opdat **hij** niet in opspraak kome en in een strik des duivels **valle**. | .2 |
| | 6:9 | Maar wie rijk willen zijn, **vallen** in verzoeking, | .1 |
| Hebr. | 10:31 | Vreselijk is het, te **vallen** in de handen van de levende God! | .3 |

## 1533 ἐμπλέκω em-plekō

Het werkwoord *em-plekō* betekent 'invlechten in, vervlechten in'.

In letterlijke zin treffen we *em-plekō* aan wanneer het bijvoorbeeld gaat over het vlechten van een sierdraad door het haar; in het NT komt *em-plekō* alleen voor in de overdrachtelijke zin van 'verwikkelen, verstrikken' – of (bij mediale of passieve vormen): 'verwikkeld raken, verstrikt raken' – in een lastige of onaangename aangelegenheid.

Vergelijk *3586 plekō* 'vlechten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπλέκεται | em-pleketai | hij wordt ingevlochten (med) |
| .2 | ἐμπλακέντες | em-plakentes | ingevlochten (1 mv m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 2:4 | **wordt** geen soldaat **gemoeid in** de zorg voor zijn onderhoud: | .1 |
| 2Petr. | 2:20 | indien zij ... toch weer er**in verstrikt raken en** erdoor overmeesterd worden. | .2 |

## 1534 ἐμπλοκή emplokē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *emplokē* betekent '(het) invlechten, ineenvlechting'.
Vergelijk *1533 em-plekō* 'invlechten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπλοκῆς | emplokēs | (het) vlechten (2) |

1Petr. 3:3 Uw sieraad zij niet uitwendig: het **vlechten** van haar,

## 1535 ἐμπνέω em-pneō

Het werkwoord *em-pneō* betekent (1) 'inblazen (in)', en (2) '(in)ademen, (in)snuiven'.
Een uitdrukking als *apeilēs em-pneō* ('dreiging snuivend') moet iets betekenen als 'briesend bezig zijn met dreigen' (Hand.9:1).
Vergelijk *3621 pneō* 'blazen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπνέων | em-pneōn | blazend tegen (1 ev m) |

Hand. 9:1 nog dreiging en moord **blazende tegen** de discipelen des Heren,

## 1536 ἐμπορεύομαι em-poreuomai

Het werkwoord *em-poreuomai* betekent (1) '(een reizend) handelaar zijn, (reizend) zaken doen, een handelsreis maken', en (2) 'als koopwaar behandelen, verhandelen'.
Vergelijk *1539 emporos* '(reizend) koopman, zakenman'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπορεύσονται | em-poreusontai | zij zullen verhandelen (med) |
| .2 | ἐμπορευσώμεθα | em-poreusōmetha | (dat) wij verhandelen (aor med) |
| .[3] | ἐμπορευσόμεθα | em-poreusometha | wij zullen verhandelen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 4:13 | **wij zullen** er een jaar doorbrengen, **zaken doen** en winst maken; | .2/.[3] |
| 2Petr. | 2:3 | en **zij zullen** ... met verzonnen redeneringen u **als koopwaar behandelen**; | .1 |

## 1537 ἐμπορία emporia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *emporia* betekent '(het) handeldrijven, handel, koopmansbezigheid'.
Vergelijk *1539 emporos* '(reizend) koopman, zakenman'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπορίαν | emporian | handel (4) |

Matt. 22:5 zij ... gingen heen, de een naar zijn akker, de ander naar zijn **zaken**.

## 1538 ἐμπόριον emporion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *emporion* betekent 'handelscentrum, handelplaats'.

De combinatie *oikos emporiou* 'handelscentrumhuis' (vgl. *3108 oikos* 'huis') wil zeggen 'huis waar handel gedreven wordt, markthuis' (Joh.2:16).

Vergelijk ook *1539 emporos* '(reizend) koopman, zakenman'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπορίου | emporiou | handelscentrum (2) |

Joh. 2:16 maakt het huis mijns Vaders niet tot een **verkoop**huis.

## 1539 ἔμπορος emporos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *emporos* betekent '(reizend) koopman, zakenman'.

De met *emporos* aangeduide handelaar is vooral verbonden met de import- en exporthandel, en is als zodanig meer met een groothandelaar te vergelijken; met *kapēlos* duidden de Grieken een handelaar aan die niet met in- en uitvoer van produkten bezig was: als zodanig is hij meer te vergelijken met een detailhandelaar, een winkelier, of een niet reizende marktkoopman (vgl. *2292 kapēleuō* '(een niet reizend) handelaar zijn, (plaatselijk) handel drijven').

Het woord is afgeleid van *poros* 'overtocht, tocht', dat niet in het NT voorkomt; vergelijk *3661 poreuomai* 'een tocht maken, trekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπόρῳ | emporōi | koopman (3) |
| .2 | ἔμποροι | emporoi | kooplieden (1) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 13:45 | Evenzo is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een **koopman**, | .1 |
| Openb. | 18:3 | omdat ... de **kooplieden** der aarde rijk geworden zijn | .2 |
| | 18:11 | En de **kooplieden** der aarde wenen en bedrijven rouw over haar, | .2 |
| | 18:15 | De **kooplieden** ... zullen van verre staan uit vrees voor haar pijniging, | .2 |
| | 18:23 | want uw **kooplieden** waren de machthebbers der aarde, | .2 |

## 1540 ἐμπρήθω em-prēthō

Het werkwoord *em-prēthō* – of ook wel *em-pimprēmi* – betekent 'in brand steken'.

Vergelijk *3560 pimprēmi* 'doen branden, verbranden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέπρησεν | en-eprēsen | hij heeft in brand gestoken (aor) |

Matt. 22:7 en **hij** ... verdelgde die moordenaars en **stak** hun stad **in brand**.

| **1541** | **ἔμπροσθεν** | **emprosthen** |
|---|---|---|

Het bijwoord *emprosthen* betekent 'aan de voorkant, vóór'.

Meestal wordt *emprosthen* in het NT met een tweede naamval verbonden en krijgt het de functie van een voorzetsel 'aan de voorkant van, vóór'; vergelijk enerzijds: dieren, die 'aan de voorkant' vol ogen zijn (Openb.4:6), met anderzijds: een offergave 'aan de voorkant van' het altaar laten (Matt.5:24).

Gaat het om getuigen, vóór wie iets plaatsvindt, dan vertaalt men *emprosthen* ook wel met 'in tegenwoordigheid van, ten aanhoren van, voor het oog van' (bv. in Matt.26:70). Is de persoon of zaak vóór wie iets plaatsvindt in beweging, dan vertaalt men *emprosthen* met iets als 'voor ... uit' (vgl. Joh.10:4).

Een soort voorzichtigheid om God in een direct verband met een bepaald gebeuren te brengen, schijnt betracht te worden wanneer gesproken wordt van 'zó werd een welgevallen vóór U' in plaats van iets als 'zó behaagde het U' (Matt.11:26), of van 'zó is er geen wil vóór jullie Vader in de hemel' in plaats van iets als 'dat wil jullie Vader in de hemel niet' (Matt.18:14).

Vergelijk *1548 en* 'in' en *3711 pro* 'vóór'.

.1 ἔμπροσθεν emprosthen vóór

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 5:16 | Laat zo uw licht schijnen **voor** de mensen, |
| | 5:24 | laat uw gave daar, **vóór** het altaar, en ga eerst heen, verzoen u |
| | 6:1 | Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet **voor** de mensen, |
| | 6:2 | Wanneer gij dan aalmoezen geeft, laat het niet **voor** u **uit**bazuinen, |
| | 7:6 | en werpt uw paarlen niet **voor** de zwijnen, |
| | 10:32 | Een ieder dan, die Mij belijden zal **voor** de mensen, |
| | | hem zal ook Ik belijden **voor** mijn Vader, die in de hemelen is; |
| | 10:33 | maar al wie Mij verloochenen zal **voor** de mensen, |
| | | die zal ook Ik verloochenen **voor** mijn Vader, die in de hemelen is. |
| | 11:10 | die uw weg **voor** U heen bereiden zal. |
| | 11:26 | Ja, Vader, want zo is het een welbehagen geweest **voor** U. |
| | 17:2 | En zijn gedaante veranderde **voor** hun ogen en zijn gelaat straalde |
| | 18:14 | Zó bestaat **bij** uw Vader, die in de hemelen is, de wil niet, |
| | 23:14 | (13) ... gij sluit het Koninkrijk der hemelen toe **voor** de mensen. |
| | 25:32 | En al de volken zullen **voor** Hem verzameld worden, |
| | 26:70 | Maar hij loochende het **ten aanhoren** van allen |
| | 27:11 | Jezus dan werd **voor** de stadhouder gesteld. |
| | 27:29 | Toen vielen zij **voor** Hem op de knieën en spotten, zeggende: Wees gegroet, |
| Marc. | 1:2 | SV die Uw weg **voor** U **heen** bereiden zal. |
| | 2:12 | En hij stond op ... en ging **voor** aller **oog** naar buiten, |
| | 9:2 | En zijn gedaante veranderde **voor** hun **ogen**. |
| Luc. | 5:19 | gingen zij het dak op en lieten hem ... neder, **vlak vóór** Jezus. |
| | 7:27 | die uw weg **voor** u heen bereiden zal. |
| | 10:21 | Ja, Vader, want zo is het een welbehagen geweest **voor** U. |
| | 12:8 | Ik zeg u: Een ieder, die Mij belijden zal **voor** de mensen, |
| | | hem zal ook de Zoon des mensen belijden **voor** de engelen Gods; |

| | | |
|---|---|---|
| | 14:2 | En zie, er stond een waterzuchtig mens **voor** Hem. |
| | 19:4 | hij liep hard vooruit en klom in een wilde vijgeboom om Hem te zien, letterlijk: hij liep hard vooruit, naar **voren**, ..., |
| | 19:27 | brengt hen hier en slacht ze **voor** mijn **ogen**. |
| | 19:28 | ging Hij hun **voor** om op te gaan naar Jeruzalem. |
| | 21:36 | en gesteld te worden **voor het aangezicht** van de Zoon des mensen. |
| Joh. | 1:15 | Die na mij komt, is **vóór** mij geweest, want Hij was eer dan ik. |
| | 1:27 | SV Deze is het, Die na mij komt, Die **vóór** mij geworden is, |
| | 1:30 | Na mij komt een man, die **vóór** mij geweest is, want Hij was eer dan ik. |
| | 3:28 | Ik ben de Christus niet, maar ik ben **voor** Hem **uit** gezonden. |
| | 10:4 | gaat hij **voor** ze **uit** en de schapen volgen hem, |
| | 12:37 | hoewel Hij zovele tekenen **voor** hun **ogen** gedaan had, |
| Hand. | 10:4 | Uw gebeden en uw aalmoezen zijn **voor** God in gedachtenis gekomen. |
| | 18:17 | en zij sloegen hem **vóór** de rechterstoel; |
| 2Cor. | 5:10 | wij moeten allen **voor** de rechterstoel van Christus openbaar worden, |
| Gal. | 2:14 | zeide ik tot Kefas **ten aanhoren** van allen: |
| Fil. | 3:13 | (14) ... en mij uitstrekkende naar hetgeen **vóór** mij ligt, |
| 1Thess. | 1:3 | **voor het oog** van onze God en Vader. |
| | 2:19 | Want wie is onze hoop of blijdschap of erekrans **voor** onze Here Jezus |
| | 3:9 | waarmede wij ons om u verblijden **voor** onze God? |
| | 3:13 | zodat zij onberispelijk zijn in heiligheid **voor** onze God en Vader |
| 1Joh. | 3:19 | dat wij uit de waarheid zijn en **voor** Hem ons hart overtuigen, |
| Openb. | 4:6 | rondom de troon waren vier dieren, vol ogen **van voren** en van achteren. |
| | 19:10 | En ik wierp mij neder **voor** zijn voeten om hem te aanbidden, |
| | 22:8 | wierp ik mij neder **voor** de voeten van de engel, die ze mij toonde, |

## 1542 ἐμπτύω em-ptuō

Het werkwoord *em-ptuō* betekent 'spuwen in of op, bespuwen'.
Vergelijk *3884 ptuō* 'spuwen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμπτύειν | em-ptuein | bespuwen |
| .2 | ἐνέπτυον | en-eptuon | ik bespuwde – zij bespuwden |
| .3 | ἐμπτύσουσιν | em-ptusousin | zij zullen bespuwen – zullende bespuwen (3 mv m/o) |
| .4 | ἐνέπτυσαν | en-eptusan | zij hebben bespuwd (aor) |
| .5 | ἐμπτύσαντες | em-ptusantes | bespuwend (1 mv m; aor) |
| .6 | ἐμπτυσθήσεται | em-ptusthēsetai | hij zal bespuwd worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:67 | Toen **spuwden zij** Hem in het aangezicht en sloegen Hem met vuisten; | .4 |
| | 27:30 | En zij **spuwden** naar Hem **en** namen het riet en sloegen Hem ermede | .5 |
| Marc. | 10:34 | en **zij zullen** Hem bespotten en Hem **bespuwen** en Hem geselen en doden, | .3 |
| | 14:65 | En sommigen begonnen Hem **te bespuwen** en zijn gelaat te bedekken | .1 |
| | 15:19 | En **zij** sloegen Hem met een riet op het hoofd en **bespuwden** Hem | .2 |
| Luc. | 18:32 | **Hij zal** overgeleverd worden aan de heidenen ... en **bespuwd worden**, | .6 |

## 1543 ἐμφανής emphanēs

Het bijvoeglijk naamwoord *emphanēs* betekent '(duidelijk) zichtbaar, in het oog vallend'.
In overdrachtelijke zin betekent *emphanēs*: '(duidelijk) kenbaar' (vgl. Rom.10:20). Het tegenovergestelde van *emphanēs* is *775 aphanēs* 'niet (duidelijk) zichtbaar, aan het oog onttrokken'.
Vergelijk *4656 phainō* '(ver)schijnen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμφανής | emphanēs | zichtbaar (1 ev m/v) |
| .2 | ἐμφανῆ | emphanē | zichtbaar (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 10:40 | God ... heeft gegeven, dat Hij verscheen,<br>letterlijk: God heeft gegeven, dat Hij **zichtbaar** zou worden. | .2 |
| Rom. | 10:20 | Ik ben **openbaar** geworden aan wie naar Mij niet vroegen. | .1 |

## 1544 ἐμφανίζω em-phanizō

Het werkwoord *em-phanizō* betekent '(duidelijk) zichtbaar maken', en (med./pass.) '(duidelijk) zichtbaar worden, verschijnen'.
In overdrachtelijke zin betekent *em-phanizō* '(duidelijk) kenbaar maken' (vgl. Joh.14:21-22). Ook is het een ambtelijke vakterm voor 'aangifte doen': de ambtenaar of gezagsdrager bij wie men aangifte doet, staat dan gewoonlijk in de derde naamval vermeld (vgl. Hand.24:1).
Vergelijk *1543 emphanēs* 'zichtbaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐμφανίζουσιν | em-phanizousin | zij maken zichtbaar – zichtbaar makend (3 mv m/o) |
| .2 | ἐμφανίζειν | em-phanizein | zichtbaar maken |
| .3 | ἐμφανίσω | em-phanisō | (dat) ik zichtbaar maak (aor) – ik zal zichtbaar maken |
| .4 | ἐνεφάνισας | en-ephanisas | jij hebt zichtbaar gemaakt (aor) |
| .5 | ἐνεφάνισαν | en-ephanisan | zij hebben zichtbaar gemaakt (aor) |
| .6 | ἐμφανίσατε | em-phanisate | maakt zichtbaar! (aor) |
| .7 | ἐνεφανίσθησαν | en-ephanisthēsan | zij zijn zichtbaar geweest (aor pass) |
| .8 | ἐμφανισθῆναι | em-phanisthēnai | zichtbaar worden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:53 | zij ... kwamen in de heilige stad, waar **zij** aan velen **verschenen**. | .7 |
| Joh. | 14:21 | en **Ik zal** hem liefhebben en Mijzelf aan hem **openbaren**. | .3 |
| | 14:22 | dat Gij Uzelf aan ons zult **openbaren** en niet aan de wereld? | .2 |
| Hand. | 23:15 | **Geeft gij** nu de overste, met de Raad, **duidelijk te verstaan**, | .6 |
| | 23:22 | Laat u tegen niemand erover uit, dat **gij** mij dit **hebt te kennen gegeven**. | .4 |
| | 24:1 | om tegen Paulus bij de stadhouder hun klachten in te dienen.<br>letterlijk: die tegen Paulus ... **hun klachten indienden**. | .5 |
| | 25:2 | de overpriesters ... **dienden klachten** tegen Paulus bij hem **in**, | .5 |
| | 25:15 | tegen wie de overpriesters ... **klachten ingediend hebben** | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 9:24 | **om** thans, ons ten goede, voor het aangezicht Gods **te verschijnen**; | .8 |
| | 11:14 | wie zulke dingen zeggen, **geven te kennen**, dat zij een vaderland zoeken. | .1 |

## 1545 ἔμφοβος **emphobos**

Het bijvoeglijk naamwoord *emphobos* betekent 'met een (plotselinge) angst in zich, verschrikt, (zeer) bevreesd'.

Vergelijk *1548 en* 'in' en *4727 phobos* 'schrik, (plotselinge) angst'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔμφοβος | emphobos | zeer bevreesd (1 ev m/v) |
| .2 | ἔμφοβοι | emphoboi | zeer bevreesd (1 mv m/v) |
| .3 | ἐμφόβων | emphobōn | zeer bevreesd (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:5 | toen zij **zeer verschrikt** werden en haar aangezicht ter aarde neigden, | .3 |
| | 24:37 | en zij werden ontzet en **verschrikt** en meenden een geest te aanschouwen. | .2 |
| Hand. | 10:4 | Hij staarde hem aan en werd **zeer bevreesd** en zeide: Wat is er, heer! | .1 |
| | 22:9 | SV En die met mij waren, zagen wel het licht, en werden **zeer bevreesd**; | .2° |
| | 24:25 | werd Felix **bevreesd** en antwoordde: Ga voor heden heen; | .1 |
| Openb. | 11:13 | en de overigen werden **zeer bevreesd** en gaven de God des hemels eer. | .2 |

## 1546 ἐμφυσάω **em-phusaō**

Het werkwoord *em-phusaō* betekent 'inblazen (in), blazen op'.

Wanneer we *em-phusaō* vergelijken met *1535 em-pneō* 'inblazen (in)' kunnen we zeggen dat *em-pneō* meer te maken heeft met wind die iets in beweging zet, en *em-phusaō* meer met lucht die een voorwerp vult of zelfs laat opzwellen.

Vergelijk *4769 phusioō* 'opblazen, opgeblazen maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεφύσησεν | en-ephusēsen | hij heeft geblazen op (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 20:22 | En na dit gezegd te hebben, **blies Hij op hen** |

## 1547 ἔμφυτος **emphutos**

Het bijvoeglijk naamwoord *emphutos* betekent 'ingeplant'.

Vergelijk *4774 phuō* 'voortbrengen, doen groeien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔμφυτον | emphuton | ingeplant (4 ev m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 1:21 | en neemt met zachtmoedigheid het **in u geplante** woord aan, |

| **1548** | **ἐν** | **en** |
|---|---|---|

Het voorzetsel *en* betekent 'in'.

In het algemeen geeft *en* net als het Nederlandse 'in' een groter, omvattend geheel of een kader aan. In veel gevallen kan dan ook met 'in' vertaald worden; in andere gevallen is dat minder geschikt. In wat hier volgt, geven we in een aantal rubrieken voorbeelden die het gebruik van *en* illustreren.

Voorbeelden van een gebruik van *en* waarbij het kader een plaats is, zijn: 'in' de woestijn preken (Matt.3:1), 'op' de markt staan (Matt.20:3), 'op' de weg zijn (d.w.z.: onderweg zijn; Matt.5:25), 'in' een brief schrijven (1Cor.5:9), 'in' de (boeken van de) profeten gezegd zijn (Hand.13:40), zich 'in' de menigte omkeren (Marc.5:30), 'in' zijn hart (d.w.z.: stilletjes) redeneren (Marc.2:8).

Voorbeelden van een gebruik van *en* waarbij het kader een omhulsel of een uitrusting is, zijn: 'in' schapevacht komen (Matt.7:15), 'in' lange gewaden lopen (Marc.12:38), 'in' het vlees zichtbaar worden (1Tim.3:16), 'uitgerust met' tienduizend man de vijand tegemoettreden (Luc.14:31), 'uitgerust met' een stok komen (1Cor.4:21), 'met' een zwaard doden (Openb.13:10).

Voorbeelden van een gebruik van *en* waarbij het kader een omstandigheid is, zijn: het evangelie verkondigen 'in' veel strijd (1Thess.2:2), zaaien 'in' vergankelijkheid en opwekken 'in' onvergankelijkheid (1Cor.15:42), pijn lijden 'in' allerlei verzoekingen (1Petr.1:6), 'door' het zwaard omkomen (Matt.26:52), 'in' gerechtigheid oordelen (d.w.z.: rechtvaardig oordelen; Openb.19:11).

Voorbeelden van een gebruik van *en* waarbij het kader een grootheid is waarbinnen op de een of andere manier iets besloten ligt of waarvan iets afhankelijk is, zijn: 'in' God verborgen zijn (d.w.z.: onzichtbaar in God besloten liggen; Col.3:3), 'in' de Here iets geloven (d.w.z.: iets geloven binnen een kader dat door de Here bepaald is; Gal.5:10), 'in' de wet gerechtvaardigd worden (d.w.z.: gerechtvaardigd worden binnen het kader dat de wet bestrijkt; Gal.3:11), 'in' de Geest spreken (d.w.z.: spreken onder invloed van de Geest; 1Cor.12:3), demonen uitdrijven 'in' de overste der demonen (d.w.z.: demonen uitdrijven met behulp van het gezag van de overste der demonen; Matt.9:34), rijk zijn 'in' medelijden (d.w.z.: rijk zijn op het vlak van medelijden; Ef.2:4), een goed werk doen 'in' Jezus (d.w.z.: een goed werk doen voorzover het Jezus betreft; Marc.14:6). De veel gebruikte uitdrukking *en Christōi* 'in Christus' of *en kuriōi* 'in de Heer' geven een soort afhankelijkheid van of verbondenheid met Christus of de Heer aan, vgl.: in Christus zijn (1Joh.3:24), onmondigen in Christus (1Cor.3:1), een getrouwe dienaar in de Here (Ef.6:21), enzovoort.

Voorbeelden van een gebruik van *en* waarbij het kader een periode is of iets dat een zekere tijd lang duurt, zijn: 'in' drie dagen een tempel bouwen (Matt.27:40), 'in' die dagen optreden (Matt.3:1), 'op' de dag van het oordeel (Matt.11:22), op tronen zitten 'in' de wedergeboorte (Matt.19:28), iets vragen 'in' het gebed (Matt.21:22), 'tijdens' het slapen (Matt.13:25).

Een aantal bijzondere uitdrukkingen zijn verder: 'in' de oren (in de zin van: duidelijk hoorbaar; Luc.4:21), 'in' de ogen (in de zin van: duidelijk zichtbaar; Matt.21:42), een familie 'in' (d.w.z.: bestaande uit) 75 zielen (Hand.7:14), de wet der geboden 'in' (d.w.z.: bestaande in) inzettingen (Ef.2:15), zweren 'in' (d.w.z.: zweren 'bij'; Matt.5:34vv.).

| .1 | ἐν | en | in |
|---|---|---|---|

| **1549** | **ἐναγκαλίζομαι** | **en-agkalizomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-agkalizomai* betekent 'in de armen nemen'.
Vergelijk *33 agkalē* '(omarmende) arm'.

.1 ἐναγκαλισάμενος en-agkalisamenos in de armen nemend (1 ev m; aor med)

Marc. 9:36 En Hij nam een kind ..., **omarmde** het **en** zeide tot hen:
10:16 En Hij **omarmde** ze **en** hun de handen opleggende, zegende Hij ze.

| **1550** | **ἐνάλιος** | **enalios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *enalios* betekent 'in zee (voorkomend)'.
In Jac.3:7 is het onzijdig meervoud verzelfstandigd gebruikt in de zin van 'in de zee levende wezens', d.w.z.: 'zeedieren'.
Vergelijk *221 hals* dat behalve 'zout' ook 'zee' betekent.

.1 ἐναλίων enaliōn in zee (voorkomend) (2 mv m/v/o)

Jac. 3:7 alle soorten van wilde dieren en vogels, van kruipende dieren en **zeedieren**

| **1551** | **ἔναντι** | **enanti** |
|---|---|---|

Het voorzetsel *enanti* betekent 'tegenover, vóór, ten overstaan van'.
In tegenstelling met *3711 pro* 'vóór' houdt *enanti* in principe in dat twee voorkanten naar elkaar toe gericht zijn.
Een uitdrukking als 'uw hart is niet recht tegenover God' (Hand.8:21) wil zoiets zeggen als 'uw hart is niet recht voorzover God er (als rechter) mee te maken heeft'.
Vergelijk *433 anti* 'in de plaats van; tegenover'.

.1 ἔναντι enanti tegenover

Luc. 1:8 toen hij de priesterdienst **voor** God verrichtte in de beurt zijner afdeling,
Hand. 8:21 Gij hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet recht **voor** God.

| **1552** | **ἐναντίον** | **enantion** |
|---|---|---|

Het voorzetsel *enantion* betekent 'tegenover, vóór, in het bijzijn van'.
Eigenlijk is *enantion* een vorm van *1553 enantios* ('tegenovergesteld') die als voorzetsel in gebruik is gekomen, zodat *1551 enanti* 'tegenover' en *enantion* elkaar qua gebruik en betekenis overlappen.

.1 ἐναντίον enantion tegenover

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 2:12 | hij ... nam terstond zijn matras op en ging **voor** aller **oog** naar buiten, | ∘∘ |
| Luc. | 1:6 | Zij waren beiden rechtvaardig **voor** God en leefden naar alle geboden | ˙˙ |
| | 20:26 | En zij konden **tegenover** het volk op geen woord van Hem vat krijgen. | |
| | 24:19 | die een profeet was, machtig in werk en woord **voor** God en het ganse volk, | |
| Hand. | 7:10 | (9) ... God ... (10) ... gaf hem genade en wijsheid **tegenover** Farao, | |
| | 8:32 | en gelijk een lam stemmeloos is **tegenover** de scheerder, | |

## 1553 ἐναντίος enantios

Het bijvoeglijk naamwoord *enantios* betekent 'zich tegenover iemand of iets bevindend, tegenovergesteld, tegen(werkend), vijandig'.

Ofschoon *enantios* in principe een plaatsbepaling ('tegenover iemand of iets') aanduidt, is het in bepaalde contexten duidelijk dat het een bijklank van 'tegenwerkend, vijandig' heeft.

De combinatie *ex enantias* betekent 'aan de tegenovergestelde kant' en wordt in Marc.15:39 als een soort voorzetsel gebruikt; in Tit.2:8 is de combinatie verzelfstandigd, met de betekenis 'tegenstander'.

Vergelijk *1551 enanti* 'tegenover'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐναντίος | enantios | tegen (1 ev m) |
| .2 | ἐναντίους | enantious | tegen (4 mv m) |
| .3 | ἐναντίων | enantiōn | tegen (2 mv m/v/o) |
| .4 | ἐναντίας | enantias | tegen (2 ev v – 4 mv v) |
| .5 | ἐναντίον | enantion | tegen (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .6 | ἐναντία | enantia | tegen (1 ev v – 1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:24 | geteisterd door de golven, want de wind was **tegen**. | .1 |
| Marc. | 6:48 | – want zij hadden de wind **tegen** – | .1 |
| | 15:39 | Toen de hoofdman, die tegenover Hem stond, zag,<br>letterlijk: ..., die aan **de tegenovergestelde kant** van hem stond, ... | .4 |
| Hand. | 26:9 | dat ik tegen de naam van Jezus, de Nazoreeër, fel moest optreden,<br>letterlijk: dat ik tegen de naam ... veel **vijandigs** moest doen, | .6 |
| | 27:4 | voeren wij onder Cyprus langs, omdat de winden **tegen** waren; | .2 |
| | 28:17 | ofschoon ik niets gedaan heb tegen ons volk of de voorvaderlijke gewoonten,<br>letterlijk: ofschoon ik niets **vijandigs** gedaan heb ten opzichte van ... | .5 |
| IThess. | 2:15 | **die** Gode niet behagen en **tegen** alle mensen **ingaan**, | .3 |
| Tit. | 2:8 | opdat de tegenstander ... niets ongunstigs van ons hebbe te zeggen.<br>letterlijk: opdat degene van **de tegenovergestelde kant** niets ... hebbe ... | .4 |

## 1554 ἐνάρχομαι en-archomai

Het werkwoord *en-archomai* betekent '(ergens in) beginnen (met)'.

Met een derde naamval kan de persoon of zaak genoemd worden waarin men iets begint (vgl. Fil.1:6: in u), of waarmee men iets begint (vgl. Gal.3:3: met de Geest).

Vergelijk *689 archō* dat o.a. 'beginnen' betekent.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐναρξάμενος | en-arxamenos | beginnend (1 ev m; aor med) |
| .2 | ἐναρξάμενοι | en-arxamenoi | beginnend (1 mv m; aor med) |

Gal. 3:3 Gij zijt begonnen met de Geest, eindigt gij nu met het vlees? .2
letterlijk: **Beginnend** met de Geest, eindigt gij nu met het vlees?
Fil. 1:6 dat Hij, **die** in u een goed werk **is begonnen**, dit ... zal voortzetten, .1

## 1555 ἐνδεής endeēs

Het bijvoeglijk naamwoord *endeēs* betekent 'behoeftig, gebrek lijdend'.
Vergelijk *1054 deomai* 'verzoeken, vragen', dat oorspronkelijk 'missen' betekent.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδεής | endeēs | behoeftig (1 ev m/v) |

Hand. 4:34 Want er was ook niet één **behoeftig** onder hen;

## 1556 ἔνδειγμα endeigma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *endeigma* betekent 'teken, bewijs'.
Vergelijk *1557 en-deiknumai* '(indirect) laten zien, illustreren, bewijzen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνδειγμα | endeigma | bewijs (1/4) |

2Thess. 1:5 een **bewijs** van het rechtvaardige oordeel Gods,

## 1557 ἐνδείκνυμαι en-deiknumai

Het werkwoord *en-deiknumai* betekent '(indirect) laten zien, illustreren, bewijzen'.
In tegenstelling tot *1032 deiknumi* 'laten zien' geeft een lijdend voorwerp bij *en-deiknumai* gewoonlijk iets aan dat niet direct te zien is, maar wel geconcludeerd kan worden uit iets anders dat wel direct te zien is: in 1Tim.1:16 bijvoorbeeld is Jezus' lankmoedigheid niet direct te zien, maar kan wel geconcludeerd worden uit de direct zichtbare feiten rond Paulus die Jezus' lankmoedigheid 'illustreren' of 'bewijzen'; ook in 2Tim.4:14, waar Alexander de apostel Paulus kwaad 'berokkent', wijst *en-deiknumai* erop dat dit kwaad niet direct, maar indirect door Paulus wordt opgemerkt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδείκνυνται | en-deiknuntai | zij betonen (med) |
| .2 | ἐνδείκνυσθαι | en-deiknusthai | betonen (med) |
| .3 | ἐνδεικνυμένους | en-deiknumenous | betonend (4 mv m; med) |
| .4 | ἐνεδείξατο | en-edeixato | hij heeft betoond (aor med) |
| .5 | ἐνεδείξασθε | en-edeixasthe | jullie hebben betoond (aor med) |
| .6 | ἐνδείξωμαι | en-deixōmai | (dat) ik betoon (aor med) |
| .7 | ἐνδείξηται | en-deixētai | (dat) hij betoont (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .8 | ἐνδείξασθε | en-deixasthe | betoont! (aor med) |
| .9 | ἐνδείξασθαι | en-deixasthai | betonen (aor med) |
| .[10] | ἐνδεικνύμενοι | en-deiknumenoi | betonend (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 2:15 | immers, **zij tonen**, dat het werk der wet in hun harten geschreven is, | .1 |
| | 9:17 | opdat **Ik** in u mijn kracht **zou tonen** en mijn naam verbreid zou worden | .6 |
| | 9:22 | zijn toorn willende **tonen** en zijn kracht bekend maken, | .9 |
| 2Cor. | 8:24 | **Geeft** hun dus ... het bewijs van uw liefde en van ons roemen over u. | .8/.[10] |
| Ef. | 2:7 | om ... de overweldigende rijkdom zijner genade te tonen | .7 |
| | | letterlijk: opdat **Hij** de overweldigende rijkdom zijner genade **toont** | |
| 1Tim. | 1:16 | dat Jezus Christus ... zijn ganse lankmoedigheid **zou bewijzen** | .7 |
| 2Tim. | 4:14 | Alexander, de koperslager, **heeft** mij veel kwaad **berokkend**: | .4 |
| Tit. | 2:10 | alle goede trouw bewijzen, | .3 |
| | | letterlijk: alle goede trouw **bewijzend**, | |
| | 3:2 | alle zachtmoedigheid bewijzen aan alle mensen. | .3 |
| | | letterlijk: alle zachtmoedigheid **bewijzend** aan alle mensen. | |
| Hebr. | 6:10 | de liefde, die **gij** voor zijn naam **getoond hebt** | .5 |
| | 6:11 | het is onze begeerte, **dat** ieder uwer dezelfde ijver **blijve betonen** | .2 |

## 1558 ἔνδειξις endeixis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *endeixis* betekent '(het) (indirect) laten zien, (het) illustreren, (het) bewijzen'.

In onderscheid met *1556 endeigma* 'teken, bewijs' geeft *endeixis* de handeling aan van het 'bewijs leveren'. Vergelijk voor de betekenis ook *1557 en-deiknumai* '(indirect) laten zien, illustreren, bewijzen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνδειξις | endeixis | (het) bewijzen (1) |
| .2 | ἔνδειξιν | endeixin | (het) bewijzen (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 3:25 | om zijn rechtvaardigheid te tonen, | .2 |
| | | letterlijk: tot **betoning** van zijn rechtvaardigheid, | |
| | 3:26 | om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, | .2 |
| | | letterlijk: tot **betoning** van zijn rechtvaardigheid, ..., | |
| 2Cor. | 8:24 | Geeft hun dus voor de ogen der gemeenten het **bewijs** van uw liefde | .2 |
| Fil. | 1:28 | Hierin is voor hen een **aanwijzing** van hún verderf, doch van úw behoud, | .1 |

## 1559 ἕνδεκα hendeka

Het telwoord *hendeka* betekent 'elf'.

In het NT komt *hendeka* ook verzelfstandigd voor ('de elf') ter aanduiding van de elf discipelen of apostelen die er na het wegvallen van de twaalfde, Jezus' verrader Judas Iskariot, overblijven.

Vergelijk *1364 heis* 'één' en *1042 deka* 'tien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕνδεκα | hendeka | elf |

Matt. 28:16 En de **elf** discipelen vertrokken naar Galilea, naar de berg,
Marc. 16:14 Daarna verscheen Hij aan de **elven** zelf, terwijl zij aanlagen,
Luc. 24:9 en teruggekeerd van het graf, boodschapten zij dit alles aan de **elven**
24:33 en zij vonden de **elven** en die bij hen waren, vergaderd,
Hand. 1:26 en hij werd gekozen verklaard bij de **elf** apostelen.
2:14 Maar Petrus stond met de **elven** op, en hij verhief zijn stem en sprak

## 1560 ἑνδέκατος hendekatos

Het telwoord *hendekatos* betekent 'elfde'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑνδέκατος | hendekatos | elfde (1 ev m) |
| .2 | ἑνδεκάτην | hendekatēn | elfde (4 ev v) |

Matt. 20:6 Toen hij omstreeks het **elfde** uur naar buiten ging, .2
20:9 Toen zij, die omstreeks het **elfde** uur gehuurd waren, kwamen, .2
Openb. 21:20 het tiende chrysopraas, het **elfde** saffier, het twaalfde ametist. .1

## 1561 ἐνδέχομαι en-dechomai

Het werkwoord *en-dechomai* betekent '(innerlijk) accepteren, (innerlijk) plaats inruimen voor'.
In Luc.13:33 wordt *en-dechomai* onpersoonlijk gebruikt: *en-dechetai* wil daar zoiets zeggen als 'het is acceptabel, het behoort tot de geaccepteerde mogelijkheden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδέχεται | en-dechetai | het is acceptabel (med) |

Luc. 13:33 want **het gaat** niet **aan**, dat een profeet buiten Jeruzalem omkomt.

## 1562 ἐνδημέω en-dēmeō

Het werkwoord *en-dēmeō* betekent 'binnenslands zijn'.
Het tegenovergestelde van *en-dēmeō* is *1397 ek-dēmeō* 'buitenslands zijn', zoals te merken is in 2Cor.5.
Vergelijk *1079 dēmos* 'volk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδημῆσαι | en-dēmēsai | binnenslands zijn (aor) |
| .2 | ἐνδημοῦντες | en-dēmountes | binnenslands zijnde (1 mv m) |

2Cor. 5:6 **zolang wij** in het lichaam **ons verblijf hebben**, .2
5:8 wij begeren te meer ... bij de Here **onze intrek te nemen**. .1
5:9 hetzij **thuis**, hetzij in den vreemde, .2

| 1563 | ἐνδιδύσκω | en-diduskō |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-diduskō* betekent 'aantrekken, hullen in, bekleden met', en (med.) 'zich hullen in, zich bekleden met, aanhebben'.

Het gewone werkwoord voor '(kleren) aantrekken' is *1572 en-duō*, waarmee het verwant is. Overigens komen er van *en-diduskō* alleen duratieve vormen voor, terwijl de duratieve vormen van *en-duō* minder gebruikelijk zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεδιδύσκετο | en-edidusketo | hij had aan (med) |
| .[2] | ἐνδιδύσκουσιν | en-diduskousin | zij trekken aan – aantrekkend (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 15:17 | En **zij trokken** Hem een purperen kleed **aan** en zetten Hem een kroon op, | .[2]'' |
| Luc. | 8:27 | en sinds lang **had hij** geen mantel meer **aan** en woonde niet in een huis, | .1 |
| | 16:19 | En er was een rijk man, die **gekleed ging in** purper en fijn linnen | .1 |

| 1564 | ἔνδικος | endikos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *endikos* betekent 'terecht, gerechtvaardigd'.

Vergelijk *1548 en* 'in' en *1210 dikē* 'recht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνδικον | endikon | gerechtvaardigd (4 ev m/v – 1/4 ev o) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 3:8 | Het oordeel over dezen is **welverdiend**. |
| Hebr. | 2:2 | indien ... elke overtreding ... **rechtmatige** vergelding heeft ontvangen, |

| 1565 | ἐνδόμησις | endomēsis |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *endomēsis* – ook wel gespeld als *endōmēsis* (zie woord *[1572II]*) – betekent volgens sommigen 'inbouw' of 'opbouw', volgens anderen 'bouwmateriaal, bouwstof', volgens weer anderen 'onderbouw'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδόμησις | endomēsis | bouwstof (1) |

| | |
|---|---|
| Openb.21:18 | En de **bouwstof** van haar muur was diamant; en de stad was zuiver goud, |

| 1566 | ἐνδοξάζω | en-doxazō |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-doxazō* betekent '(in een bepaald kader of in een bepaalde situatie) verheerlijken'.

Het voorvoegsel *en-* geeft aan dat het 'verheerlijken' (vgl. *1251 doxazō* 'verheerlijken') in een bepaald kader of in een bepaalde situatie of omgeving geschiedt; vaak wordt dit 'kader' (vgl. *1548 en* 'in') ook expliciet in de context van *en-doxazō* genoemd, zoals in 2Thess.1:10: 'in zijn heiligen', en in vers 12: 'in u'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδοξασθῇ | en-doxasthēi | (dat) hij wordt verheerlijkt (aor pass) |
| .2 | ἐνδοξασθῆναι | en-doxasthēnai | verheerlijkt worden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Thess. | 1:10 | **om** op die dag **verheerlijkt te worden** in zijn heiligen | .2 |
| | 1:12 | opdat de naam van onze Here Jezus in u **verheerlijkt worde**, | .1 |

## 1567 ἔνδοξος endoxos

Het bijvoeglijk naamwoord *endoxos* betekent (1) 'vol glans of heerlijkheid, heerlijk', en (2) 'geëerd'. Vergelijk *1548 en* 'in' en *1250 doxa* 'glans, heerlijkheid; eer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδόξῳ | endoxōi | heerlijk (3 ev m/v/o) |
| .2 | ἔνδοξοι | endoxoi | heerlijk (1 mv m/v) |
| .3 | ἔνδοξον | endoxon | heerlijk (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .4 | ἐνδόξοις | endoxois | heerlijk (3 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 7:25 | die **schitterend** gekleed gaan en overdadig leven, zijn in de paleizen. | .1 |
| | 13:17 | de gehele schare verheugde zich over al de **heerlijke dingen**, | .4 |
| 1Cor. | 4:10 | gij zijt **in aanzien**, maar wij zijn niet in ere. | .2 |
| Ef. | 5:27 | en zo zelf de gemeente voor Zich te plaatsen, **stralend**, zonder vlek | .3 |

## 1568 ἔνδυμα enduma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *enduma* betekent 'wat men (als kleding) aantrekt, kleding'. Vergelijk *1572 en-duō* 'aankleden, aantrekken, aandoen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνδυμα | enduma | kleding (1/4) |
| .2 | ἔνδυμα | enduma | zie 1 |
| .3 | ἐνδύματος | endumatos | kleding (2) |
| .4 | ἐνδύμασιν | endumasin | kledingstukken (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:4 | Hij nu, Johannes, droeg een **kleed** van kameelhaar en een lederen gordel | .1 |
| | 6:25 | Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de **kleding**? | .3 |
| | 6:28 | En wat zijt gij bezorgd over **kleding**? Let op de leliën des velds, | .3 |
| | 7:15 | Wacht u voor de valse profeten, die in schape**vacht** tot u komen, | .4 |
| | 22:11 | zag hij daar iemand, die geen bruilofts**kleed** aanhad. | .2 |
| | 22:12 | Vriend, hoe zijt gij hier gekomen zonder bruilofts**kleed**? | .1 |
| | 28:3 | Zijn uiterlijk was als een bliksem en zijn **kleding** wit als sneeuw. | .1 |
| Luc. | 12:23 | het leven is meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de **kleding**. | .3 |

## 1569 ἐνδυναμόω en-dunamoō

Het werkwoord *en-dunamoō* betekent 'capabel maken' en (med./pass.) 'capabel (gemaakt) worden'.

Vertalingen als 'versterken' of 'krachtig maken' zijn in zoverre misleidend dat het bij *en-dunamoō* niet direct gaat om een fysieke kracht, maar meer algemeen om een vermogen dat iemand in staat stelt iets te kunnen (vgl. *1267 dunamai* 'kunnen' en *1268 dunamis* 'vermogen, kracht').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδυναμοῦντι | en-dunamounti | capabel makend (3 ev m/o) |
| .2 | ἐνεδυνάμωσεν | en-edunamōsen | hij heeft capabel gemaakt (aor) |
| .3 | ἐνδυναμώσαντι | en-dunamōsanti | capabel makend (3 ev m/o; aor) |
| .4 | ἐνδυναμοῦ | en-dunamou | word capabel! (med) |
| .5 | ἐνδυναμοῦσθε | en-dunamousthe | jullie worden capabel (med) – wordt capabel! (med) |
| .6 | ἐνεδυναμοῦτο | en-edunamouto | hij werd capabel (med) |
| .7 | ἐνεδυναμώθη | en-edunamōthē | hij is capabel geworden (aor pass) |
| .8 | ἐνεδυναμώθησαν | en-edunamōthēsan | zij zijn capabel geworden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 9:22 | Doch Saulus trad steeds krachtiger op<br>letterlijk: Doch Saulus **werd** meer en meer **capabel** | .6 |
| Rom. | 4:20 | doch **hij werd versterkt** in zijn geloof en gaf Gode eer, | .7 |
| Ef. | 6:10 | Voorts, **weest krachtig** in de Here en in de sterkte zijner macht. | .5 |
| Fil. | 4:13 | Ik vermag alle dingen in Hem, **die** mij **kracht geeft**. | .1 |
| 1Tim. | 1:12 | Ik breng dank aan Hem, **die** mij **kracht gegeven heeft**, Christus Jezus, | .3 |
| 2Tim. | 2:1 | Gij dan, mijn kind, **wees krachtig** in de genade van Christus Jezus, | .4 |
| | 4:17 | doch de Here **heeft** mij ter zijde gestaan en **kracht gegeven**, | .2 |
| Hebr. | 11:34 | in zwakheid **hebben zij kracht ontvangen**, | .8°° |

## 1570 ἐνδύνω en-dunō

Het werkwoord *en-dunō* betekent 'naar binnen verdwijnen, (stiekem) naar binnen gaan'.
Vergelijk *1548 en* 'in' en *1273 dunō* 'zich aan het oog onttrekken, verdwijnen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδύνοντες | en-dunontes | naar binnen verdwijnend (1 mv m) |

2Tim. 3:6 Want tot hen behoren zij, **die zich** in de huizen **indringen**

## 1571 ἔνδυσις endusis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *endusis* betekent '(het) (zich) aankleden, (het) aantrekken (van kleding)'.
Vergelijk *1572 en-duō* 'aankleden, aantrekken, aandoen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδύσεως | enduseōs | (het) aantrekken (2) |

1Petr. 3:3 het vlechten van haar, het omhangen van goud of het **dragen** van gewaden,

| **1572** | **ἐνδύω** | **en-duō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-duō* betekent 'aantrekken, aandoen, aankleden', en (med.) '(zelf) aantrekken, (zelf) aandoen, zich aankleden'.

Bij de actieve vormen kan zowel degene die men iets aantrekt als datgene wat men iemand aantrekt, in een vierde naamval vermeld worden (bv. in Matt.27:31: Hem Zijn kleren aandoen). In beeldspraak kunnen ook bijvoorbeeld goedheid (Col.3:12), Christus (Rom.13:14) of de nieuwe mens (Ef.4:24) beschouwd worden als kledij waarin men zich hult.

Vergelijk *1406 ek-duō* 'uittrekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνδύουσιν | en-duousin | zij doen aan – aandoend (3 mv m/o) |
| .2 | ἐνέδυσαν | en-edusan | zij hebben aangedaan (aor) |
| .3 | ἐνδύσατε | en-dusate | doet aan! (aor) |
| .4 | ἐνδύσηται | en-dusētai | (dat) hij aandoet (aor med) |
| .5 | ἐνδυσώμεθα | en-dusōmetha | (dat) wij aandoen (aor med) |
| .6 | ἐνεδύσασθε | en-edusasthe | jullie hebben aangedaan (aor med) |
| .7 | ἐνδύσησθε | en-dusēsthe | (dat) jullie aandoen (aor med) |
| .8 | ἐνδύσασθε | en-dusasthe | doet aan! (aor med) |
| .9 | ἐνδύσασθαι | en-dusasthai | aandoen (aor med) |
| .10 | ἐνδυσάμενος | en-dusamenos | aangedaan hebbend (1 ev m; aor med) |
| .11 | ἐνδυσάμενοι | en-dusamenoi | aangedaan hebbend (1 mv m; aor med) |
| .12 | ἐνδεδυμένος | en-dedumenos | aangedaan hebbend (1 ev m; med) |
| .13 | ἐνδεδυμένον | en-dedumenon | aangedaan hebbend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .14 | ἐνδεδυμένοι | en-dedumenoi | aangedaan hebbend (1 mv m; med) |
| .[15] | ἐνεδύσατο | en-edusato | hij heeft aangedaan (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:25 | Weest niet bezorgd ... over uw lichaam, waar**mede gij** het **zult kleden**. | .7 |
| | 22:11 | te overzien, zag hij daar iemand, **die** geen bruiloftskleed **aanhad**. | .13 |
| | 27:31 | trokken **zij** Hem de mantel uit en **deden** Hem zijn klederen **aan** | .2 |
| Marc. | 1:6 | En Johannes was **gekleed met** kameelhaar | .12 |
| | 6:9 | en: **trekt** niet twee hemden **aan**. | .7 |
| | 15:17 | En **zij trokken** Hem een purperen kleed **aan** en zetten Hem een kroon op, | .1 °° |
| | 15:20 | trokken **zij** Hem het purperen kleed uit en **deden** Hem zijn klederen **aan**. | .2 |
| Luc. | 8:27 | en sinds lang **had hij** geen mantel meer **aan** en woonde niet in een huis, | .[15]'' |
| | 12:22 | Weest niet bezorgd ... over uw lichaam, waar**mede gij u zult kleden**. | .7 |
| | 15:22 | Brengt vlug het beste kleed hier en **trekt** het **hem aan** | .3 |
| | 24:49 | gij moet in de stad blijven, totdat **gij bekleed wordt met** kracht | .7 |
| Hand. | 12:21 | in een koninklijk kleed op de troon gezeten, letterlijk: **gekleed in** een koninklijk kleed op de troon gezeten, | .10 |
| Rom. | 13:12 | **Laten** wij dan de werken ... afleggen en **aandoen** de wapenen des lichts! | .5 |
| | 13:14 | **doet** de Here Jezus Christus **aan** en wijdt geen zorg aan het vlees, | .8 |
| 1Cor. | 15:53 | Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid **aandoen** | .9 |
| | | en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid **aandoen**. | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 15:54 | En zodra dit vergankelijke onvergankelijkheid **aangedaan heeft**, | .4 |
| | | en dit sterfelijke onsterfelijkheid **aangedaan heeft**, | .4 |
| 2Cor. | 5:3 | als wij maar **bekleed**, en niet naakt, zullen bevonden worden. | .11 |
| Gal. | 3:27 | **gij** allen, die in Christus gedoopt zijt, **hebt u met** Christus **bekleed**. | .6 |
| Ef. | 4:24 | (23) **dat** gij ... (24) ... de nieuwe mens **aandoet**, | .9 |
| | 6:11 | **Doet** de wapenrusting Gods **aan**, om te kunnen standhouden | .8 |
| | 6:14 | Stelt u dan op, ..., **bekleed met** het pantser der gerechtigheid, | .11 |
| Col. | 3:10 | (9) ... **daar gij** ... (10) ... de nieuwe **aangedaan hebt**, | .11 |
| | 3:12 | **Doet** dan **aan** ... innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, | .8 |
| 1Thess. | 5:8 | laten wij ... nuchter zijn, **toegerust met** het harnas van geloof en liefde | .11 |
| Openb. | 1:13 | **bekleed met** een tot de voeten reikend gewaad, | .13 |
| | 15:6 | **bekleed met** rein en blinkend linnen | .14 |
| | 19:14 | **gehuld in** wit en smetteloos fijn linnen. | .14 |

## [1572II] ἐνδώμησις endōmēsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *endōmēsis* betekent volgens sommigen 'inbouw' of 'opbouw', volgens anderen 'bouwmateriaal', volgens weer anderen 'onderbouw'.

Zie ook *1565 endomēsis*.

.[1] ἐνδώμησις endōmēsis bouwstof (1)

Openb.21:18 En de **bouwstof** van haar muur was diamant; en de stad was zuiver goud, ..

## 1573 ἐνέδρα enedra

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *enedra* betekent '(het) op de loer zitten, hinderlaag'.

Samengesteld uit *1548 en* 'in, op' en het niet in het NT voorkomende *hedra* 'zitplaats' (vgl. *2230 kathedra* 'zetel') geeft dit woord eigenlijk aan '(het) erop zitten'.

Zie ook *1575 enedron* 'hinderlaag'.

.1 ἐνέδραν enedran hinderlaag (4)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 23:16 | Doch de zoon van Paulus' zuster hoorde van deze **hinderlaag** | .. |
| | 25:3 | daar zij een **aanslag** smeedden om hem onderweg om te brengen. | |

## 1574 ἐνεδρεύω en-edreuō

Het werkwoord *en-edreuō* betekent 'een hinderlaag leggen voor, (met een hinderlaag) belagen'.

In Hand.23:21 gaat het om een letterlijke hinderlaag; overdrachtelijk is er in Luc.11:54 sprake van een hinderlaag waarbij men op een slinkse manier probeert Jezus tot een compromitterende of aanvechtbare uitspraak te verleiden.

.1 ἐνεδρεύουσιν en-edreuousin zij belagen – belagend (3 mv m/o)
.2 ἐνεδρεύοντες en-edreuontes belagend (1 mv m)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 11:54 | Hem **een strik spannende** om Hem te vangen in iets, | .2 |
| Hand. | 23:21 | want meer dan veertig mannen uit hun midden **loeren op** hem. | .1 |

**1575** **ἔνεδρον** **enedron**

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *enedron* betekent 'hinderlaag'.

Het verschil tussen *enedron* en *1573 enedra* 'hinderlaag' is dat *enedra* in principe de actie van het leggen van een hinderlaag aangeeft, terwijl *enedron* meer de concrete persoon of groep personen aangeeft die in een hinderlaag klaar liggen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνεδρον | enedron | hinderlaag (1/4) |

Hand. 23:16 Doch de zoon van Paulus' zuster hoorde van deze **hinderlaag**

**1576** **ἐνειλέω** **en-eileō**

Het werkwoord *en-eileō* betekent 'stevig inpakken, inwikkelen'.

Het is verwant met *1356 heilissō* 'ronddraaien, rollen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνείλησεν | en-eilēsen | hij heeft ingewikkeld (aor) |

Marc. 15:46 **hij** ... **wikkelde** Hem **in** het linnen en legde Hem in een graf,

**1577** **ἔνειμι** **en-eimi**

Het werkwoord *en-eimi* betekent 'erin zijn'.

In Luc.11:41 komt de vorm *en-onta* 'erin zijnde' verzelfstandigd voor: 'wat erin is' of 'inhoud'.

Vergelijk *1357 eimi* 'zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνόντα | en-onta | erin zijnde (4 ev m – 1/4 mv o) |

Luc. 11:41 Doch geeft de **inhoud** als aalmoes en zie, alles is u rein.

**1578** **ἕνεκα** **heneka**

Het voorzetsel *heneka* – ook wel voorkomend in de vorm *heineka*, *heneken* of *heineken* – betekent 'wegens, om (wille van)'.

In het algemeen geeft *heneka* een beweegreden of motiverende factor aan: wanneer bijvoorbeeld Paulus zegt: 'om (*heneka*) de hoop van Israël draag ik deze keten' (Hand.28:20), beweert hij dat de hoop van Israël de factor is die ertoe geleid heeft dat hij geboeid is; en wanneer hij zegt: 'breek niet om (*heneka*) spijs het werk Gods af', zegt hij dat spijs niet de factor moet zijn waardoor men zich laat motiveren om het werk van God af te breken.

De combinatie *hou heneka* betekent niet 'wegens wat, om welke reden', maar 'omdat' (Luc.4:18).

.1 ἕνεκα/εἵνεκα/ἕνεκεν/εἵνεκεν heneka/heineka/heneken/heineken wegens

Matt. 5:10 Zalig de vervolgden **om** der gerechtigheid **wil**,
5:11 Zalig zijt gij, wanneer men ... kwaad van u spreekt **om** Mijnent**wil**.
10:18 gij zult ook geleid worden voor stadhouders ... **om** Mijnent**wil**,
10:39 maar wie zijn leven verliest **om** Mijnent**wil**, zal het vinden.
16:25 die zijn leven verloren heeft **om** Mijnent**wil**, die zal het vinden.
19:5 En Hij zeide: Daar**om** zal een man zijn vader en moeder verlaten
19:29 die huizen ... of kinderen of akkers heeft prijsgegeven **om** mijn naam,
Marc. 8:35 die zijn leven verliezen zal **om** Mijnent**wil** en om des evangelies wil,
10:7 daar**om** zal een man zijn vader en moeder verlaten,
10:29 die huis ... of kinderen of akkers heeft prijsgegeven **om** Mij
en **om** het evangelie,
13:9 voor stadhouders en koningen zult gij gesteld worden **om** Mijnent**wil**,
Luc. 4:18 De Geest des Heren is op Mij, daar**om**, dat Hij Mij gezalfd heeft,
6:22 **ter wille van** de Zoon des mensen.
9:24 die zijn leven verloren heeft **om** Mijnent**wil**, die zal het behouden.
18:29 die huis of vrouw of broeders ... heeft prijsgegeven **om** het Koninkrijk Gods,
21:12 door ... u voor koningen en stadhouders te leiden **om** mijns naams **wil**.
Hand. 19:32 en de meesten wisten niet eens, waar**toe** zij samengekomen waren.
26:21 Hier**om** hebben de Joden mij in de tempel gegrepen
28:20 want **om** de hoop van Israël draag ik deze keten.
Rom. 8:36 Gelijk geschreven staat: **Om** Uwent**wil** worden wij de ganse dag gedood,
14:20 Breek niet **ter wille van** spijs het werk Gods af;
2Cor. 3:10 in zoverre niet verheerlijkt, als déze heerlijkheid het te boven gaat.
letterlijk: ...., **wegens** deze het te bovengaande heerlijkheid.
7:12 dan was het niet **om** hem, die onrecht begaan,
of **om** hem, die onrecht geleden had,
maar **op**dat uw zorg voor ons bij u openbaar zou worden

**[1578II] ἐνενήκοντα enenēkonta**

Het telwoord *enenēkonta* betekent 'negentig'.
Zie verder bij *1594 ennenēkontaennea* 'negenennegentig'.

.[1] ἐνενήκοντα enenēkonta negentig

Matt. 18:12 zal hij dan niet de negenen**negentig** op de bergen laten
18:13 dat hij zich over dat ene meer verblijdt dan over de negenen**negentig**.
Luc. 15:4 Wie van u ... laat niet de negenen**negentig** in de wildernis achter
15:7 negenen**negentig** rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben.

## 1579 ἐνέργεια energeia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *energeia* betekent '(innerlijke) werkzaamheid, (innerlijke) activiteit of werking'.

Gewoonlijk geeft *energeia* een werkzaamheid of activiteit aan die ín iemand of ín iets te bespeuren is. Van dit woord *energeia* is het Nederlandse woord 'energie' afkomstig, maar dat woord doet eerder denken aan een (concrete) kracht dan aan een (abstracte) activiteit.

Vergelijk *1582 energēs* 'werkzaam, effectief'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέργειαν | energeian | werking (4) |
| .2 | ἐνεργείας | energeias | werking (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Ef. | 1:19 | die geloven, naar de **werking** van de sterkte zijner macht, | .1 |
| | 3:7 | die mij geschonken is naar de **werking** zijner kracht. | .1 |
| | 4:16 | naar de **kracht**, die elk lid op zijn wijze oefent, | .1 |
| Fil. | 3:21 | naar de **kracht**, waarmede Hij ook alle dingen Zich kan onderwerpen. | .1 |
| Col. | 1:29 | naar zijn **werking**, die in mij werkt met kracht. | .1 |
| | 2:12 | In Hem zijt gij ook medeopgewekt door het geloof aan de **werking** Gods, | .2 |
| 2Thess. | 2:9 | Daarentegen is diens komst naar de **werking** des satans | .1 |
| | 2:11 | zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven,<br>letterlijk: zendt God hun een **kracht** van dwaling, dat zij ... geloven, | .1 |

## 1580 ἐνεργέω en-ergeō

Het werkwoord *en-ergeō* betekent '(in iemand of iets) werkzaam zijn, activiteit ontplooien, werken, functioneren'.

Bij een actieve vorm is het onderwerp gewoonlijk iemand die (of: iets dat) zelf activiteit kan ontplooien (bv. in 1Cor.12:6: God), terwijl bij een mediale vorm het onderwerp iets is dat voor zijn werkzaamheid van iemand of iets anders afhankelijk is (bv. in Jac.5:16: gebed). Bovendien kan er bij een actieve vorm een lijdend voorwerp voorkomen dat een uiting of een effect van de innerlijke werkzaamheid aangeeft, bv. in 1Cor.12:6: God 'bewerkt' alles in allen, d.w.z.: alles is het effect of een uiting van God die in allen werkzaam is.

Vergelijk *1582 energēs* 'werkzaam, effectief'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεργεῖ | en-ergei | hij werkt – jij werkt (med) |
| .2 | ἐνεργοῦσιν | en-ergousin | zij werken – werkend (3 mv m/o) |
| .3 | ἐνεργεῖν | en-ergein | werken |
| .4 | ἐνεργῶν | en-ergōn | werkend (1 ev m) |
| .5 | ἐνεργοῦντος | en-ergountos | werkend (2 ev m/o) |
| .6 | ἐνεργοῦντος | en-ergountos | zie 5 |
| .7 | ἐνήργησεν | en-ērgēsen | hij heeft gewerkt (aor) |
| .8 | ἐνεργήσας | en-ergēsas | werkend (1 ev m; aor) |
| .9 | ἐνεργεῖται | en-ergeitai | hij werkt (med) |
| .10 | ἐνεργουμένη | en-ergoumenē | werkend (1 ev v; med) |
| .11 | ἐνεργουμένην | en-ergoumenēn | werkend (4 ev v; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .12 | ἐνεργουμένης | en-ergoumenēs | werkend (2 ev v; med) |
| .13 | ἐνηργεῖτο | en-ērgeito | hij werkte (med) |
| .[14] | ἐνήργηκεν | en-ērgēken | hij heeft gewerkt |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:2 | hij is opgewekt uit de doden en daarom **werken** die krachten in hem. | .2 |
| Marc. | 6:14 | de Doper is opgewekt uit de doden en daarom **werken** die krachten in Hem. | .2 |
| Rom. | 7:5 | **werkten** de zondige hartstochten, ..., in onze leden, | .13 |
| 1Cor. | 12:6 | maar het is dezelfde God, **die** alles in allen **werkt**. | .4 |
| | 12:11 | Doch dit alles **werkt** een en dezelfde Geest, | .1 |
| 2Cor. | 1:6 | troost, **die zijn kracht toont** in het doorstaan van hetzelfde lijden, | .12 |
| | 4:12 | Zo **werkt** dan de dood in ons, doch het leven in u. | .9 |
| Gal. | 2:8 | Hij, **die** Petrus **kracht gaf** om apostel te zijn voor de besnedenen, | .8 |
| | | **gaf die kracht** ook aan mij voor de heidenen, | .7 |
| | 3:5 | **Die** u de Geest schenkt en krachten onder u **werkt**, | .4 |
| | 5:6 | maar geloof, door liefde **werkende**. | .10 |
| Ef. | 1:11 | **die in** alles **werkt** naar de raad van zijn wil, | .5 |
| | 1:20 | die **Hij heeft gewrocht** ..., door Hem uit de doden op te wekken | .7/.[14] |
| | 2:2 | **die** thans **werkzaam is** in de kinderen der ongehoorzaamheid, | .6 |
| | 3:20 | blijkens de kracht, **welke** in ons **werkt**, | .11 |
| Fil. | 2:13 | want God is het, **die** om zijn welbehagen )( in u **werkt**. | .4 |
| | | )(: zowel het willen als het **werken** | .3 |
| Col. | 1:29 | naar zijn werking, **die** in mij **werkt** met kracht. | .11 |
| 1Thess. | 2:13 | als een woord van God, dat ook **werkzaam is** in u, die gelooft. | .9 |
| 2Thess. | 2:7 | Want het geheimenis der wetteloosheid **is** reeds **in werking**; | .9 |
| Jac. | 5:16 | Het gebed ... vermag veel, **doordat er kracht aan verleend wordt**. | .10 |

## 1581 ἐνέργημα energēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *energēma* betekent 'werking (in iemand of in iets), (innerlijke) actie'.

Vergelijk *1580 en-ergeō* '(in iemand of iets) werkzaam zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεργήματα | energēmata | werkingen (1/4) |
| .2 | ἐνεργημάτων | energēmatōn | werkingen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 12:6 | en er is verscheidenheid in **werkingen**, maar het is dezelfde God, | .2 |
| | 12:10 | aan de een **werking** van krachten, aan de ander profetie; | .1 |

## 1582 ἐνεργής energēs

Het bijvoeglijk naamwoord *energēs* betekent 'werkzaam (in iemand of in iets), actief, effectief'.

Vergelijk *1860 ergon* 'werk, daad'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνεργής | energēs | werkzaam (1 ev m/v) |
| .2 | ἐνεργής | energēs | zie 1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 Cor. | 16:9 | want mij is een grote en **machtige** deur geopend | .2 |
| Filem. | 6 | (biddende), dat uw gemeenschap in het geloof zich **werkzaam** tone | .2 |
| Hebr. | 4:12 | Want het woord Gods is levend en **krachtig** | .1 |

## 1583 ἐνευλογέω en-eulogeō

Het werkwoord *en-eulogeō* betekent '(impliciet of indirect) zegenen'.

Het voorvoegsel *en-* geeft aan dat de zegening de gezegende niet direct bereikt, maar indirect, via iemand of iets waarin de zegening als het ware besloten ligt; in Gal.3:8 ligt bijvoorbeeld de zegening voor alle volken in Abraham besloten en zal via hem alle volken bereiken.

Vergelijk *1939 eulogeō* 'prijzen, zegenen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνευλογηθήσονται | en-eulogēthēsontai | zij zullen gezegend worden in (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 3:25 | En **in** uw nageslacht **zullen** alle stammen der aarde **gezegend worden**. | ○○ |
| Gal. | 3:8 | **In** u **zullen** alle volken **gezegend worden**. | |

## 1584 ἐνέχω en-echō

Het werkwoord *en-echō* betekent '(er)in houden, in (zich) hebben', en (med.) '(er)in gehouden worden'.

Een speciaal gebruik van *en-echō* is het als er een woord als 'wrok' of 'haat' is weggelaten: *en-echō* '(wrok of haat) in zich hebben' wordt dan ook wel vertaald met iets als 'wrok koesteren (tegen), iets hebben (tegen), het voorzien hebben (op)'. Dit *en-echō* in de zin van 'iets hebben (tegen)' heeft gewoonlijk te maken met een gevoel van binnen, en niet zozeer met een uiterlijke zaak, zoals de vertaling 'aanvallen' (Luc.11:53) suggereert.

Vergelijk *1994 echō* 'hebben, houden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέχειν | en-echein | (er)in houden |
| .2 | ἐνεῖχεν | en-eichen | hij hield (er)in |
| .3 | ἐνέχεσθε | en-echesthe | jullie worden (er)in gehouden (med) – wordt (er)in gehouden! (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 6:19 | Herodias **had het op** hem **voorzien** en wilde hem doden, | .2 |
| Luc. | 11:53 | begonnen de schriftgeleerden en de Farizeeën Hem heftig **aan te vallen** | .1 |
| Gal. | 5:1 | Houdt dus stand en laat u niet weder een slavenjuk opleggen.<br>letterlijk: ... en **wordt** niet weder in een juk **gehouden**. | .3 |

## 1585 ἐνθάδε enthade

Het bijwoord *enthade* betekent 'hier(heen)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνθάδε | enthade | hier(heen) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 24:41 | zeide Hij tot hen: Hebt gij **hier** iets te eten? |
| Joh. | 4:15 | opdat ik geen dorst heb en niet **hierheen** behoef te gaan om te putten. |
| | 4:16 | Hij zeide tot haar: Ga heen, roep uw man en kom **hier**. |
| Hand. | 10:18 | of Simon, bijgenaamd Petrus, **daar** verblijf hield. |
| | 16:28 | Doe uzelf geen kwaad, want wij zijn allen **hier**! |
| | 17:6 | die de wereld in opschudding gebracht hebben, zijn ook **hier** gekomen, |
| | 25:17 | Daar zij nu **hierheen** medegekomen waren, |
| | 25:24 | de gehele menigte der Joden ... te Jeruzalem en **hier** |

## [1585II] ἔνθεν enthen

Het bijwoord *enthen* betekent 'vanhier, hiervandaan'.
Vergelijk *1608 enteuthen* 'hiervandaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἔνθεν | enthen | vanhier |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:20 | Verplaats u **vanhier** daarheen en hij zal zich verplaatsen | ˙˙ |
| Luc. | 16:26 | opdat zij, die **vanhier** tot u zouden willen gaan, dit niet zouden kunnen, | ˙˙ |

## 1586 ἐνθυμέομαι en-thumeomai

Het werkwoord *en-thumeomai* betekent 'overdenken, nadenken over'.
Vertaling met 'overleggen' is in zoverre misleidend dat overleg gewoonlijk plaats vindt in een gesprek tussen meerdere personen, terwijl voor een overdenking één persoon al voldoende is.
Vergelijk *2143 thumos* 'opwelling; toorn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνθυμεῖσθε | en-thumeisthe | jullie overdenken (med) – overdenkt! (med) |
| .2 | ἐνθυμουμένου | en-thumoumenou | overdenkend (2 ev m/o; med) |
| .3 | ἐνθυμηθέντος | en-thumēthentos | overdenkend (2 ev m/o; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:20 | Toen die overweging bij hem opkwam,<br>letterlijk: **Toen** hij die dingen **overdacht**, | .3 |
| | 9:4 | zeide Hij: Waarom **overlegt gij** kwaad in uw hart? | .1 |
| Hand. | 10:19 | **terwijl** Petrus nog steeds over het gezicht **nadacht**, | .2 °° |

## 1587 ἐνθύμησις enthumēsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *enthumēsis* betekent 'overdenking, gedachte'.
Zie ook *1586 en-thumeomai* 'overdenken, nadenken over'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνθυμήσεως | enthumēseōs | overdenking (2) |
| .2 | ἐνθυμήσεις | enthumēseis | overdenkingen (1/4) |
| .3 | ἐνθυμήσεων | enthumēseōn | overdenkingen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:4 | En daar Jezus hun **overleggingen** kende, zeide Hij: Waarom overlegt gij | .2 |
| | 12:25 | Maar Hij kende hun **gedachten** en zeide tot hen: | .2 |
| Hand. | 17:29 | door menselijke kunstvaardigheid gesneden of bedacht.<br>letterlijk: door mensenkunst en **overdenking** gesneden. | .1 |
| Hebr. | 4:12 | en het schift **overleggingen** en gedachten des harten; | .3 |

## 1588 ἔνι eni

Het woord *eni* betekent 'is (erin) aanwezig, speelt een rol'.

Eigenlijk is *eni* een bijwoordelijke vorm van *1548 en* 'in' die als naamwoordelijk deel van het gezegde wordt gebruikt, met weglating van een vorm als *esti* 'is'. Vaak heeft *eni* de betekenis 'speelt een rol', vooral in de combinatie *ouk eni* 'het is niet erin', bv. in Gal.3:28: Jood of Griek 'is er niet in', d.w.z.: het speelt geen rol, het maakt niet uit, het heeft er niet mee te maken of iemand Jood of Griek is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνι | eni | is (erin) aanwezig |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 6:5 | **Is er** dan bij u geen enkel wijs man, die uitspraak zal kunnen doen ...? | •• |
| Gal. | 3:28 | **Hierbij is** geen **sprake van** Jood of Griek,<br>van slaaf of vrije,<br>letterlijk: **er is** geen **sprake van** slaaf of vrije,<br>van mannelijk en vrouwelijk:<br>letterlijk: **er is** geen **sprake van** mannelijk of vrouwelijk: | |
| Col. | 3:11 | waarbij geen **onderscheid is tussen** Griek en Jood, besneden of onbesneden, | |
| Jac. | 1:17 | de Vader der lichten, bij wie geen verandering **is** of zweem van ommekeer. | |

## 1589 ἐνιαυτός eniautos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *eniautos* betekent 'periode van een jaar, (institutioneel) jaar'.

Het verschil tussen *eniautos* en *1905 etos* '(levens)jaar' is dat *etos* samenhangt met geboorte, leven en sterven, terwijl *eniautos* daar los van staat. Dit verklaart dat *etos* bijvoorbeeld bij leeftijdsaanduidingen gebruikt wordt, en *eniautos* bijvoorbeeld bij een ambtstermijn (vgl. Joh.11:49), of een periode dat men ergens woont (Hand.18:11).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνιαυτόν | eniauton | jaar (4) |
| .2 | ἐνιαυτοῦ | eniautou | jaar (2) |
| .3 | ἐνιαυτούς | eniautous | jaren (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:19 | om te verkondigen het aangename **jaar** des Heren. | .1 |
| Joh. | 11:49 | één van hen, Kajafas, de hogepriester van dat **jaar**, | .2 |
| | 11:51 | maar als hogepriester van dat **jaar** profeteerde hij, | .2 |
| | 18:13 | hij was de schoonvader van Kajafas, die dat **jaar** hogepriester was; | .2 |
| Hand. | 11:26 | dat zij een vol **jaar** in de gemeente gastvrij ontvangen werden | .1 |
| | 18:11 | En hij woonde daar een **jaar** en zes maanden en leerde onder hen | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Gal. | 4:10 | Dagen, maanden, vaste tijden en **jaren** neemt gij waar. | .3 |
| Hebr. | 9:7 | maar in de tweede alleen de hogepriester, eenmaal in het **jaar**. | .2 |
| | 9:25 | gelijk de hogepriester jaarlijks ... in het heiligdom gaat,<br>letterlijk: gelijk de hogepriester telken **jare** in het heiligdom gaat, | .1 |
| | 10:1 | is zij nimmer in staat ieder **jaar** ... degenen, die toetreden, te volmaken. | .1 |
| | 10:3 | door die offeranden werden ieder **jaar** de zonden in gedachtenis gebracht; | .1 |
| Jac. | 4:13 | wij zullen er een **jaar** doorbrengen, zaken doen en winst maken; | .1 |
| | 5:17 | en het regende niet op het land, drie **jaar** en zes maanden lang; | .3 |
| Openb. | 9:15 | die tegen het uur en de dag en de maand en het **jaar** waren gereed gehouden, | .1 |

## 1590 ἐνίστημι en-istēmi

Het werkwoord *en-istēmi* betekent 'tegenwoordig maken'.
Vergelijk *2208 histēmi* 'doen staan; staan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνέστηκεν | en-estēken | hij is tegenwoordig geworden |
| .2 | ἐνεστηκότα | en-estēkota | tegenwoordig geworden (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .3 | ἐνεστῶτος | en-estōtos | tegenwoordig geworden (2 ev m/o) |
| .4 | ἐνεστῶσαν | en-estōsan | tegenwoordig geworden (4 ev v) |
| .5 | ἐνεστῶτα | en-estōta | tegenwoordig geworden (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .6 | ἐνστήσονται | en-stēsontai | zij zullen tegenwoordig worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 8:38 | noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten,<br>letterlijk: noch engelen noch machten, noch **tegenwoordige dingen** .... | .5 |
| 1Cor. | 3:22 | hetzij heden of toekomst, het is alles het uwe;<br>letterlijk: hetzij **tegenwoordige** of toekomstige **dingen**, ...; | .5 |
| | 7:26 | Ik acht dus om de **bestaande** nood dit goed, | .4 |
| Gal. | 1:4 | om ons te trekken uit de **tegenwoordige** boze wereld, | .3°* |
| 2Thess. | 2:2 | alsof de dag des Heren (reeds) **aanbrak**. | .1 |
| 2Tim. | 3:1 | Weet wel, dat **er** in de laatste dagen zware tijden **zullen komen**: | .6 |
| Hebr. | 9:9 | Dit was een zinnebeeld voor de **tegenwoordige** tijd, | .2 |

## 1591 ἐνισχύω en-ischuō

Het werkwoord *en-ischuō* betekent (1) 'sterk maken, versterken', en (2) 'sterk worden, versterkt worden'.

Het verschil tussen beide betekenissen is afhankelijk van het al of niet voorkomen van een lijdend voorwerp: in Luc.22:43 is er een lijdend voorwerp ('Hem') en vertalen we met '(Hem) sterk maken'; in Hand.9:19 is er geen lijdend voorwerp en vertalen we met 'sterk worden'.

Vergelijk *2213 ischuō* 'sterk zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνισχύων | en-ischuōn | sterk makend (1 ev m) |
| .2 | ἐνίσχυσεν | en-ischusen | hij heeft sterk gemaakt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 22:43 | En Hem verscheen een engel uit de hemel **om** Hem **kracht te geven**. | .1 ° |
| Hand. | 9:19 | en toen hij voedsel genomen had, **werd hij versterkt**. | .2 |

## 1592 ἔννατος ennatos

Het telwoord *ennatos* – ook wel gespeld als *enatos* – betekent 'negende'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνατος | enatos | negende (1 ev m) |
| .2 | ἐννάτην | ennatēn | negende (4 ev v) |
| .3 | ἐννατῆς | ennatēs | negende (2 ev v) |
| .4 | ἐννάτῃ | ennatēi | negende (3 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:5 | Omstreeks het zesde en het **negende** uur ging hij wéér naar buiten | .2 |
| | 27:45 | En van het zesde uur af kwam er duisternis ... tot het **negende** uur. | .3 |
| | 27:46 | Omstreeks het **negende** uur riep Jezus met luider stem, zeggende: Eli, | .2 |
| Marc. | 15:33 | kwam er duisternis over het gehele land tot het **negende** uur. | .3 |
| | 15:34 | En op het **negende** uur riep Jezus met luider stem: Eloï , Eloï , | .4 °* |
| Luc. | 23:44 | en er kwam duisternis over het gehele land tot het **negende** uur, | .3 |
| Hand. | 3:1 | tegen het uur des gebeds, dat is het **negende**. | .2 |
| | 10:3 | omstreeks het **negende** uur van de dag, | .2 |
| | 10:30 | was ik op het **negende** uur thuis in gebed; | .2 |
| Openb. | 21:20 | het achtste beril, het **negende** chrysoliet, het tiende chrysopraas, | .1 |

## 1593 ἐννέα ennea

Het hoofdtelwoord *ennea* betekent 'negen'.

De combinatie *en(n)enēkonta ennea* 'negenennegentig' wordt ook wel als één woord geschreven (vgl. *[1578II enenēkonta* 'negentig' en *1594 ennenēkontaennea* 'negenennegentig').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐννέα | ennea | negen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:12 | zal hij dan niet de **negen**ennegentig op de bergen laten en heengaan | ** |
| | 18:13 | dat hij zich over dat ene meer verblijdt dan over de **negen**ennegentig, | ** |
| Luc. | 15:4 | Wie van u ... laat niet de **negen**ennegentig in de wildernis achter | ** |
| | 15:7 | **negen**ennegentig rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben. | ** |
| | 17:17 | Zijn niet alle tien rein geworden? Waar zijn de **negen** anderen? | |

## 1594 ἐννενηκονταεννέα ennenēkontaennea

Het telwoord *ennenēkontaennea* betekent 'negenennegentig'.

In het Grieks wordt 'negenennegentig' soms als één woord geschreven, soms als twee (vgl. *1578II enenēkonta* 'negentig' en *1593 ennea* 'negen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐννενηκονταεννέα | ennenēkontaennea | negenennegentig |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:12 | zal hij dan niet de **negenennegentig** op de bergen laten en heengaan | ○○ |
| | 18:13 | dat hij zich over dat ene meer verblijdt dan over de **negenennegentig**. | ○○ |
| Luc. | 15:4 | Wie van u ... laat niet de **negenennegentig** in de wildernis achter | ○○ |
| | 15:7 | **negenennegentig** rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben. | ○○ |

## 1595 ἐννεός enneos

Het bijvoeglijk naamwoord *enneos* – ook wel gespeld als *eneos* – betekent 'stom, niet kunnende praten, sprakeloos'.

In eigenlijke zin wordt *enneos* gebruikt wanneer het gaat om een al of niet aangeboren afwijking die het spreken verhindert; in oneigenlijke zin betreft het bijvoorbeeld verbazing of schrik, zoals ook in Hand.9:7 (vergelijk ook het Nederlandse 'met stomheid geslagen zijn').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐννεοί | enneoi | sprakeloos (1 mv m) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 9:7 | En de mannen, die met hem reisden, stonden **sprakeloos**, |

## 1596 ἐννεύω en-neuō

Het werkwoord *en-neuō* betekent 'door een bepaald informatief gebaar te kennen geven, toeknikken, toewenken'.

Vergelijk *3002 neuō* 'knikken, wenken.'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνένευον | en-eneuon | ik wenkte toe – zij wenkten toe |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 1:62 | En **zij beduidden** zijn vader, dat hij beslissen zou. |

## 1597 ἔννοια ennoia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ennoia* betekent (1) '(het) begripsvormend denken', en (2) 'begrip, idee, denkbeeld, gedachte'.

In eigenlijke zin geeft *ennoia* het 'denken' aan waarmee men begrippen bepaalt of denkbeelden vormt; in meer concrete zin kan het dan ook het resultaat van dat denken aanduiden: het 'begrip', het 'denkbeeld'.

Vergelijk *1132 dianoia* '(het) denken; verstand', en *3049 nous* 'verstand'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔννοιαν | ennoian | gedachte (4) |
| .2 | ἐννοιῶν | ennoiōn | gedachten (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 4:12 | en het schift overleggingen en **gedachten** des harten; | .2 |
| 1Petr. | 4:1 | moet ook gij u wapenen met dezelfde **gedachte**, | .1 |

| **1598** | **ἔννομος** | **ennomos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ennomos* betekent 'wettig, overeenkomstig de wet'.

In 1Cor.9:21 wil *ennomos Christou* 'een wettige van Christus' zoveel zeggen als 'zich houdend aan de wet van Christus' (vgl. *3037 nomos* 'wet'); deze uitdrukking staat tegenover *anomos theou* 'een wetteloze van God' (d.w.z.: 'zich niet houdend aan de wet van God'; vgl. *419 anomos* 'wetteloos').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔννομος | ennomos | wettig (1 ev m/v) |
| .2 | ἐννόμῳ | ennomōi | wettig (3 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:39 | zal dit in de **wettige** volksvergadering worden beslist. | .2 |
| 1Cor. | 9:21 | hoewel niet zonder de wet van God, want ik sta **onder de wet** van Christus | .1 |

| **1599** | **ἔννυχος** | **ennuchos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ennuchos* betekent 'in de nacht, nachtelijk'.

Vergelijk *1548 en* 'in' en *3056 nux* 'nacht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔννυχον | ennuchon | nachtelijk (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .[2] | ἔννυχα | ennucha | nachtelijk (1/4 mv o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 1:35 | En vroeg, nog diep **in de nacht**, stond Hij op en ging naar buiten | .1/.[2] |

| **1600** | **ἐνοικέω** | **en-oikeō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-oikeō* betekent '(er)in wonen'.

Wanneer gezegd wordt dat de Heilige Geest in mensen woont, is dat zo op te vatten dat Hij in het innerlijk van mensen woont (Rom.8:11); soms kan men echter dit 'erin wonen' ook opvatten als 'wonen temidden van', bv. in 2Cor.6:16, waar God zegt: 'Ik zal in (d.w.z.: te midden van) hen wonen'

Vergelijk *1548 en* 'in ' en *3096 oikeō* 'wonen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνοικείτω | en-oikeitō | hij moet erin wonen! |
| .2 | ἐνοικοῦν | en-oikoun | erin wonend (1/4 ev o) |
| .3 | ἐνοικοῦντος | en-oikountos | erin wonend (2 ev m/o) |
| .4 | ἐνοικήσω | en-oikēsō | ik zal erin wonen |
| .5 | ἐνῴκησεν | en-ōikēsen | hij heeft erin gewoond (aor) |
| .[6] | ἐνοικοῦσα | en-oikousa | erin wonend (1 ev v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 7:17 | Doch dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, **die** in mij **woont**. | .[6]'' |
| | 8:11 | dan zal Hij ... levend maken door zijn Geest, **die** in u **woont**. | .2/.3 |
| 2Cor. | 6:16 | **Ik zal** onder hen **wonen** en wandelen, en Ik zal hun God zijn | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Col. | 3:16 | Het woord van Christus **wone** rijkelijk in u, | .1 |
| 2Tim. | 1:5 | zoals **het** eerst **gewoond heeft** in uw grootmoeder Loï s en uw moeder Eunike. | .5 |
| | 1:14 | Bewaar door de Heilige Geest, **die** in ons **woont**, het goede, | .3 |

## [1600II] ἐνορκίζω en-orkizō

Het werkwoord *en-orkizō* betekent 'onder ede stellen, laten zweren, bezweren'.

Blijkens 1Thess.5:27 kan men bij *en-orkizō* niet alleen een vierde naamval aantreffen die de persoon die men bezweert ('u') aangeeft, maar ook een vierde naamval van de persoon of zaak waarbij men iemand bezweert ('de Here').

Vergelijk *enorkos* 'onder ede, gezworen hebbend', dat niet in het NT voorkomt, en *3209 horkizō* 'bezweren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐνορκίζω | en-orkizō | ik bezweer |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Thess. | 5:27 | **Ik bezweer** u **bij** de Here, dat deze brief ... voorgelezen worde. | '' |

## 1601 ἑνότης henotēs

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *henotēs* betekent 'eenheid'.

Vergelijk *1364 heis* 'één'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑνότητα | henotēta | eenheid (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 4:3 | en u te beijveren de **eenheid** des Geestes te bewaren |
| | 4:13 | totdat wij allen de **eenheid** des geloofs ... bereikt hebben, |

## 1602 ἐνοχλέω en-ochleō

Het werkwoord *en-ochleō* betekent 'last bezorgen, hinder veroorzaken (voor), lastig vallen'.

Vergelijk *3272 ochleō* 'last bezorgen', en *3274 ochlos* 'menigte, massa', dat in het NT steeds in de zin van 'grote groep mensen' gebruikt wordt, maar dat daarbuiten ook voorkomt in de zin van 'last, hinder'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνοχλῇ | en-ochlēi | (dat) hij lastig valt – jij wordt lastig gevallen (med) – (dat) jij lastig gevallen wordt (med) |
| .[2] | ἐνοχλούμενοι | en-ochloumenoi | lastig gevallen wordend (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 6:18 | en **die gekweld werden** door onreine geesten werden genezen. | .[2]'' |
| Hebr. | 12:15 | dat er geen bittere wortel opschieten en **verwarring stichte**. | .1 |

| **1603** | **ἔνοχος** | **enochos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *enochos* betekent 'onderhevig (aan), onderworpen (aan), schuldig (aan)'.

In het algemeen houdt *enochos* in dat men ergens niet los van kan komen, maar ergens in vastzit (vgl. *1584 en-echō* '(er)in houden'), bv. in slavernij (Hebr.2:15). Men treft *enochos* vaak aan in een juridische context. Hierbij geeft een derde naamval gewoonlijk aan ten opzichte van wie of wat men vastzit, bv. een rechterlijke macht (vgl. Matt.5:21) of een strafplaats (bv. het hellevuur in Matt.5:22), en een tweede naamval waarin men vastzit, bv. een straf (Matt.26:66) of een schuld (bv. in Marc.3:29: eeuwige zonde, of in Jac.2:10: (een overtreding van) alle geboden).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔνοχος | enochos | schuldig (1 ev m/v) |
| .2 | ἔνοχον | enochon | schuldig (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .3 | ἔνοχοι | enochoi | schuldig (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:21 | Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht.<br>letterlijk: Wie doodslag pleegt, zal **strafbaar** zijn voor het gerecht. | .1 |
| | 5:22 | die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht.<br>letterlijk: ..., zal **strafbaar** zijn voor het gerecht. | .1 |
| | | Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad,<br>letterlijk: ..., zal **strafbaar** zijn voor de Hoge Raad, | .1 |
| | | en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het hellevuur.<br>letterlijk: ..., zal **strafbaar** zijn voor het hellevuur. | .1 |
| | 26:66 | Zij antwoordden en zeiden: Hij is des doods **schuldig**. | .1 |
| Marc. | 3:29 | wie gelasterd heeft ... staat **schuldig** aan eeuwige zonde. | .1 |
| | 14:64 | En zij allen veroordeelden Hem als des doods **schuldig**. | .2 |
| 1Cor. | 11:27 | Wie ... eet ..., zal zich bezondigen aan het lichaam<br>letterlijk: ..., zal **schuldig** zijn aan het lichaam | .1 |
| Hebr. | 2:15 | die ... door angst voor de dood tot slavernij **gedoemd** waren. | .3 |
| Jac. | 2:10 | wie ... op één punt struikelt, is **schuldig** geworden aan alle (geboden). | .1 |

| **1604** | **ἔνταλμα** | **entalma** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *entalma* betekent '(in concrete vorm vastgelegde) opdracht, bevel, gebod'.

Vergelijk *1607 en-tellomai* 'opdragen, bevelen, gebieden' en *1612 entolē* '(officiële) opdracht, bevel, gebod'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντάλματα | entalmata | geboden (1/4) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 15:9 | omdat zij leringen leren, die **geboden** van mensen zijn. |
| Marc. | 7:7 | omdat zij leringen leren, die **geboden** van mensen zijn. |
| Col. | 2:22 | zoals het gaat met **voorschriften** en leringen van mensen. |

| **1605** | **ἐνταφιάζω** | **en-taphiazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-taphiazō* betekent 'voor de begrafenis gereedmaken'.

Het 'gereedmaken voor de begrafenis' omvat alles wat men met het lichaam doet voor een begrafenis, zoals bijvoorbeeld balsemen of in doeken inwikkelen.

Vergelijk *4392 taphē* 'begrafenis'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνταφιάζειν | en-taphiazein | voor de begrafenis gereedmaken |
| .2 | ἐνταφιάσαι | en-taphiasai | moge hij voor de begrafenis gereedmaken (aor)<br>– voor de begrafenis gereedmaken (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:12 | heeft zij dat gedaan om mijn begrafenis voor te bereiden.<br>letterlijk: ... om mij **voor de begrafenis gereed** te **maken**. | .2 |
| Joh. | 19:40 | zoals het bij de Joden gebruikelijk is **te begraven**. | .1 |

| **1606** | **ἐνταφιασμός** | **entaphiasmos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *entaphiasmos* betekent '(voorbereiding voor de) begrafenis'.

Zie *1605 en-taphiazō* 'voor de begrafenis gereedmaken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνταφιασμόν | entaphiasmon | begrafenis (4) |
| .2 | ἐνταφιασμοῦ | entaphiasmou | begrafenis (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 14:8 | van tevoren heeft zij mijn lichaam gezalfd voor de **begrafenis**. | .1 |
| Joh. | 12:7 | Laat haar begaan en het bewaren voor de dag mijner **begrafenis**; | .2 |

| **1607** | **ἐντέλλομαι** | **en-tellomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-tellomai* betekent '(officieel) opdragen, bevelen, gebieden'.

Dat men bij *en-tellomai* vooral moet denken aan opdrachten of bevelen die een officieel karakter hebben, wordt mede hierdoor bevestigd dat de opdrachten die men vermeld vindt, over het algemeen niet voor één keer moeten gebeuren, maar vaak een langduriger geldigheid hebben, zoals het eren van vader en moeder (Matt.15:4) of het liefhebben van elkaar (Joh.15:17).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντέλλομαι | en-tellomai | ik beveel (med) |
| .2 | ἐντελεῖται | en-teleitai | hij zal bevelen (med) |
| .3 | ἐνετειλάμην | en-eteilamēn | ik heb bevolen (aor med) |
| .4 | ἐνετείλατο | en-eteilato | hij heeft bevolen (aor med) |
| .5 | ἐντειλάμενος | en-teilamenos | bevelend (1 ev m; aor med) |
| .6 | ἐντέταλται | en-tetaltai | hij heeft bevolen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:6 | Aan zijn engelen **zal Hij opdracht geven** aangaande u, | .2 |
| | 15:4 | SV Want God **heeft geboden**, zeggende: Eert uw vader en moeder, | .4°° |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 17:9 | En terwijl zij van de berg afdaalden, **gebood** Jezus hun, zeggende: | .4 |
| | 19:7 | Waarom **heeft** Mozes dan **bevolen** een scheidbrief te geven | .4 |
| | 28:20 | (19) en leert hen onderhouden al wat **Ik** u **bevolen heb**. | .3 |
| Marc. | 10:3 | Hij antwoordde en zeide tot hen: Wat **heeft** Mozes u **geboden**? | .4 |
| | 11:6 | SV Doch zij zeiden tot hen, gelijk Jezus **bevolen had**; | .4°° |
| | 13:34 | Gelijk een mens ... de deurwachter **opdroeg** te waken. | .4 |
| Luc. | 4:10 | Aan zijn engelen **zal Hij opdracht geven** aangaande u om u te behoeden, | .2 |
| Joh. | 8:5 | en in de wet **heeft** Mozes ons **bevolen** zulken te stenigen; | .4° |
| | 14:31 | dat Ik de Vader liefheb en zó doe, als Mij de Vader **geboden heeft**. | .4 |
| | 15:14 | Gij zijt mijn vrienden, indien gij doet, wat **Ik** u **gebied**. | .1 |
| | 15:17 | Dit **gebied Ik** u, dat gij elkander liefhebt. | .1 |
| Hand. | 1:2 | **nadat Hij** aan de apostelen ... **zijn bevelen had gegeven**; | .5 |
| | 13:47 | **heeft** ons de Here **geboden**: Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, | .6 |
| Hebr. | 9:20 | Dit is het bloed van het verbond, dat God u **heeft voorgeschreven**. | .4 |
| | 11:22 | Door het geloof **heeft** Jozef ... **voorschriften gegeven** over zijn gebeente. | .4 |

## 1608 ἐντεῦθεν enteuthen

Het bijwoord *enteuthen* betekent 'hiervandaan'.

Meestal geeft *enteuthen* een plaats als vertrekpunt aan. In overdrachtelijke zin worden in Jac.4:1 de hartstochten genoemd als 'plaats' waaruit oorlog en strijd voortkomen.

De uitdrukking *enteuthen kai enteuthen* 'hiervandaan en hiervandaan' wil zeggen 'aan de ene en aan de andere kant, aan weerszijden'.

Vergelijk *1585II enthen* 'hiervandaan'.

.1 ἐντεῦθεν enteuthen vanhier

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:20 | Verplaats u **vanhier** daarheen en hij zal zich verplaatsen | °° |
| Luc. | 4:9 | Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelf dan **vanhier** naar beneden; | |
| | 13:31 | Ga heen en vertrek **vanhier**, want Herodes wil U doden. | |
| | 16:26 | opdat zij, die **vanhier** tot u zouden willen gaan, dit niet zouden kunnen, | °° |
| Joh. | 2:16 | En tot de duivenverkopers zeide Hij: Neemt dit alles **hier vandaan**, | |
| | 7:3 | Zijn broeders dan zeiden tot Hem: Ga **vanhier** en reis naar Judea, | |
| | 14:31 | Staat op, laten wij **vanhier** gaan. | |
| | 18:36 | nu echter is mijn Koninkrijk niet **van hier**. | |
| | 19:18 | waar zij Hem kruisigden en met Hem twee anderen, aan weerszijden één,<br>letterlijk: ... en met Hem twee anderen, **aan de ene zijde**<br>en **aan de andere zijde**. | |
| Jac. | 4:1 | Is het niet **hieruit**: uit uw hartstochten, | |
| Openb. | 22:2 | en aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens,<br>letterlijk: en **aan de ene zijde**,<br>en **aan de andere zijde** van de rivier ...., | °° |

| 1609 | ἔντευξις | enteuxis |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *enteuxis* betekent 'ontmoeting (met een verzoek), bepleiting'.
Zie verder bij *1620 en-tugchanō* '(toevallig) ontmoeten, (met een verzoek) te spreken krijgen, pleiten', waarbij *enteuxis* het zelfstandig naamwoord is dat de handeling aangeeft.
Vergelijk ook *1028 deēsis* 'verzoek, smeking'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντεύξεως | enteuxeōs | bepleiting (2) |
| .2 | ἐντεύξεις | enteuxeis | bepleitingen (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 2:1 | Ik vermaan u ... **voorbeden** en dankzeggingen te doen voor alle mensen, | .2 |
| | 4:5 | want het wordt geheiligd door het woord Gods en door **gebed**. | .1 |

| 1610 | ἔντιμος | entimos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *entimos* betekent 'waardevol, kostbaar, hooggeschat, geëerd'.
Wanneer van een persoon gezegd wordt dat hij *entimos* is, wordt daarmee bedoeld dat hij in aanzien staat, gerespecteerd wordt, bijvoorbeeld door de rang die hij bekleedt; een voorbeeld hiervan zien we in Luc.14:8: misschien is er iemand, 'voornamer' dan gij. Maar ook van een slaaf kan gezegd worden dat hij *entimos* is, bijvoorbeeld in Luc.7:2, waar een officier een van zijn slaven 'waardevol' vindt. Wanneer *entimos* gebruikt wordt als bijvoeglijk naamwoord bij een zaak of ding, kan het goed vertaald worden met 'kostbaar', zoals in 1Petr.2:6: Ik leg in Sion een 'kostbare' hoeksteen.
Vergelijk *4453 timē* 'eer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔντιμος | entimos | kostbaar (1 ev m/v) |
| .2 | ἔντιμον | entimon | kostbaar (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐντίμους | entimous | kostbaar (4 mv m/v) |
| .4 | ἐντιμότερος | entimoteros | kostbaarder (1 ev m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 7:2 | Een slaaf nu van een hoofdman, die deze **op hoge prijs** stelde, | .1 |
| | 14:8 | Misschien is er iemand, **voornamer** dan gij, door hem genodigd; | .4 |
| Fil. | 2:29 | en houdt mannen zoals hij **in ere**. | .3 |
| 1Petr. | 2:4 | door de mensen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en **kostbaar**, | .2 |
| | 2:6 | Zie, Ik leg in Sion een uitverkoren en **kostbare** hoeksteen, | .2 |

| 1612 | ἐντολή | entolē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *entolē* betekent '(officiële) opdracht, bevel, gebod'.
Een verschil tussen *entolē* en *1604 entalma* is dat *entalma* een gebod aangeeft zoals dat in een bepaalde concrete vorm of formulering vastgelegd is, terwijl *entolē* meer doelt op een gebod zoals dat ook los van één bepaalde formulering bestaat.
Vergelijk ook *1607 en-tellomai* '(officieel) opdragen, bevelen, gebieden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντολή | entolē | gebod (1) |
| .2 | ἐντολήν | entolēn | gebod (4) |
| .3 | ἐντολῆς | entolēs | gebod (2) |
| .4 | ἐντολαί | entolai | geboden (1) |
| .5 | ἐντολάς | entolas | geboden (4) |
| .6 | ἐντολῶν | entolōn | geboden (2) |
| .7 | ἐντολαῖς | entolais | geboden (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:19 | Wie dan één van de kleinste dezer **geboden** ontbindt | .6 |
| | 15:3 | Waarom overtreedt ook gij ... (zelfs) het **gebod** Gods? | .2 |
| | 15:6 | SV En gij hebt alzo Gods **gebod** krachteloos gemaakt door uw inzetting. | .2°° |
| | 19:17 | Maar indien gij het leven wilt binnengaan, onderhoud de **geboden**. | .5 |
| | 22:36 | Meester, wat is het grote **gebod** in de wet? | .1 |
| | 22:38 | Dit is het grote en eerste **gebod**. | .1 |
| | 22:40 | Aan deze twee **geboden** hangt de ganse wet en de profeten. | .7 |
| Marc. | 7:8 | Gij verwaarloost het **gebod** Gods en houdt u aan de overlevering der mensen. | .2 |
| | 7:9 | En Hij zeide tot hen: Het **gebod** Gods stelt gij wel fraai buiten werking | .2 |
| | 10:5 | Met het oog op de hardheid uwer harten heeft hij u dat **gebod** geschreven. | .2 |
| | 10:19 | Gij kent de **geboden**: Gij zult niet doodslaan, gij zult niet echtbreken, | .5 |
| | 12:28 | vroeg hij Hem: Welk **gebod** is het eerste van alle? | .1 |
| | 12:29 | SV Jezus antwoordde hem: Het eerste van al de **geboden** is: Hoor, Israël! | .6° |
| | 12:30 | SV Dit is het eerste **gebod**. | .1° |
| | 12:31 | Een ander **gebod**, groter dan deze, bestaat niet. | .1 |
| Luc. | 1:6 | Zij waren beiden rechtvaardig voor God en leefden naar alle **geboden** | .7 |
| | 15:29 | zovele jaren ben ik al in uw dienst en nooit heb ik uw **gebod** overtreden, | .2 |
| | 18:20 | Gij kent de **geboden**: Gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, | .5 |
| | 23:56 | En op de sabbat rustten zij naar het **gebod**, | .2 |
| Joh. | 10:18 | dit **gebod** heb Ik van mijn Vader ontvangen. | .2 |
| | 11:57 | SV De overpriesters nu en de Farizeën hadden een **gebod** gegeven, | .2°° |
| | | De overpriesters en de Farizeeën nu hadden **voorschriften** gegeven, | .5▾▾ |
| | 12:49 | de Vader, die Mij heeft gezonden, heeft zelf Mij een **gebod** gegeven, | .2 |
| | 12:50 | En Ik weet, dat zijn **gebod** eeuwig leven is. | .1 |
| | 13:34 | Een nieuw **gebod** geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; | .2 |
| | 14:15 | Wanneer gij Mij liefhebt, zult gij mijn **geboden** bewaren. | .5 |
| | 14:21 | Wie mijn **geboden** heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft; | .5 |
| | 15:10 | Indien gij mijn **geboden** bewaart, zult gij in mijn liefde blijven, | .5 |
| | | gelijk Ik de **geboden** mijns Vaders bewaard heb en blijf in zijn liefde. | .5°▾ |
| | 15:12 | Dit is mijn **gebod**, dat gij elkander liefhebt. | .1 |
| Hand. | 17:15 | met de **opdracht** ... om zo spoedig mogelijk bij hem te komen. | .2 |
| Rom. | 7:8 | uitgaande van het **gebod**, wekte de zonde in mij allerlei begeerlijkheid op; | .3 |
| | 7:9 | toen echter het **gebod** kwam, begon de zonde te leven, | .3 |
| | 7:10 | en het **gebod** dat ten leven moest leiden, bleek voor mij juist ten dode | .1 |
| | 7:11 | want de zonde heeft uitgaande van het **gebod**, mij misleid | .3 |
| | 7:12 | Zo is dan de wet heilig, en ook het **gebod** is heilig en rechtvaardig | .1 |
| | 7:13 | opdat de zonde bij uitstek zondig zou worden door het **gebod**. | .3 |
| | 13:9 | gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander **gebod** er ook zij, | .1 |
| 1Cor. | 7:19 | onbesneden zijn betekent niets, maar wèl het houden van Gods **geboden**. | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 14:37 | SV die erkenne, dat, hetgeen ik u schrijf, **geboden** des Heeren zijn. | .4°° |
| | | laat hij dan wel weten, dat hetgeen ik u schrijf, een **gebod** des Heren is. | .1′′ |
| Ef. | 2:15 | de wet der **geboden**, in inzettingen bestaande, | .6 |
| | 6:2 | – dit is immers het eerste **gebod**, met een belofte – | .1 |
| Col. | 4:10 | over hem hebt gij **opdracht** gekregen: ontvangt hem, | .5 |
| 1Tim. | 6:14 | dat gij dit **gebod** onbevlekt en onberispelijk handhaaft | .2 |
| Tit. | 1:14 | Joodse verdichtsels en **geboden** van mensen, | .7 |
| Hebr. | 7:5 | Nu hebben zij ... volgens de wet wel de **opdracht** tienden te heffen | .2 |
| | 7:16 | krachtens een wet met een **voorschrift** betreffende vleselijke (afkomst), | .3 |
| | 7:18 | Want een vroeger **voorschrift** wordt wel afgeschaft, | .3 |
| | 9:19 | nadat door Mozes elk **gebod** volgens de wet aan al het volk was medegedeeld, | .3 |
| 2Petr. | 2:21 | dan met die kennis zich af te keren van het heilige **gebod** | .3 |
| | 3:2 | en aan het **gebod** uwer apostelen van de Here en Heiland, | .3 |
| 1Joh. | 2:3 | onderkennen wij, dat wij Hem kennen: indien wij zijn **geboden** bewaren. | .5 |
| | 2:4 | Wie zegt: Ik ken Hem, en zijn **geboden** niet bewaart, is een leugenaar | .5 |
| | 2:7 | Geliefden, ik schrijf u geen nieuw **gebod**, | .2 |
| | | maar een oud **gebod**, dat gij van den beginne gehad hebt. | .2 |
| | | Dit oude **gebod** is het woord, dat gij gehoord hebt. | .1 |
| | 2:8 | Toch schrijf ik u een nieuw **gebod**, want ... de duisternis gaat voorbij | .2 |
| | 3:22 | daar wij zijn **geboden** bewaren en doen wat welgevallig is | .5 |
| | 3:23 | dit is zijn **gebod**: dat wij geloven in de naam van zijn Zoon Jezus Christus | .1 |
| | | en elkander liefhebben, gelijk Hij ons geboden heeft. | .2 |
| | | letterlijk: ..., gelijk Hij ons een **gebod** gegeven heeft. | |
| | 3:24 | En wie zijn **geboden** bewaart, blijft in Hem en Hij in hem. | .5 |
| | 4:21 | En dit **gebod** hebben wij van Hem: Wie God liefheeft, moet ... liefhebben. | .2 |
| | 5:2 | wanneer wij God liefhebben en zijn **geboden** doen. | .5 |
| | 5:3 | Want dit is de liefde Gods, dat wij zijn **geboden** bewaren. | .5 |
| | | En zijn **geboden** zijn niet zwaar. | .4 |
| 2Joh. | 4 | gelijk wij een **gebod** van de Vader hebben ontvangen. | .2 |
| | 5 | niet alsof ik u een nieuw **gebod** zou schrijven, | .2 |
| | 6 | En dit is de liefde, dat wij naar zijn **geboden** wandelen. | .5 |
| | | Dit is het **gebod**, gelijk gij het van den beginne gehoord hebt, | .1 |
| Openb. | 12:17 | die de **geboden** van God bewaren en het getuigenis van Jezus hebben; | .5 |
| | 14:12 | die de **geboden** Gods en het geloof in Jezus bewaren. | .5 |
| | 22:14 | SV Zalig zijn zij, die Zijn **geboden** doen, | .5°° |

## 1613 ἐντόπιος entopios

Het bijvoeglijk naamwoord *entopios* betekent 'op of in een plaats, plaatselijk'.

Vergelijk voor de betekenis *1548 en* 'in' en *4477 topos* 'plaats'. In Hand.21:12 is *entopios* zelfstandig gebruikt: *hoi entopioi* wil dan zeggen 'de plaatselijke mensen', d.w.z. 'de mensen daar ter plaatse'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντόπιοι | entopioi | plaatselijk (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:12 | verzochten zowel wij als de **broeders daar ter plaatse** hem, niet op te gaan | |

| **1614** | **ἐντός** | **entos** |
|---|---|---|

Het bijwoord *entos* betekent 'binnen(in)'.

Hoewel *entos* eigenlijk een bijwoord is, wordt het vaak gebruikt als een voorzetsel waarbij in de tweede naamval vermeld wordt waar iets binnenin is, bv. in Luc.17:21: *entos humōn* 'binnenin jullie' (dit hoeft overigens niet in te houden 'in het binnenste van een ieder van jullie'; het kan ook inhouden 'binnenin de groep die jullie vormen', d.w.z. 'in jullie midden'). In Matt.23:26 is *entos* verzelfstandigd: *to entos tou potēriou* wil zeggen: 'de binnenkant van de beker' of 'de inhoud van de beker'.

Vergelijk *1548 en* 'in'.

| .1 | ἐντός | entos | binnen |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 23:26 | Gij blinde Farizeeër, reinig eerst de **inhoud** van de beker; |
| Luc. | 17:21 | Want zie, het Koninkrijk Gods is **bij** u. |

| **1615** | **ἐντρέπω** | **en-trepō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *en-trepō* betekent 'terughoudendheid doen betrachten, doen inbinden, doen respecteren', en (med./pass.) 'terughoudendheid betrachten (ten opzichte van), inbinden (ten opzichte van), respecteren, ontzien'.

In het algemeen komt *en-trepō* goed overeen met het Nederlandse 'doen inbinden'. Bij mediale en passieve vormen kan een vierde naamval aangeven ten opzichte van wie men inbindt, zoals in Matt.21:37: ten opzichte van mijn zoon 'zullen zij inbinden'. Bij vertalingen als 'beschaamd maken' of 'beschaamd worden' moet men bedenken dat *en-trepō* niet zozeer heeft te maken met een verandering in gevoel als wel in gedrag.

Vergelijk *trepō* 'wenden, keren', dat niet in het NT voorkomt, en het daarvan afgeleide *4509 tropos* 'wending; aard, manier'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντρέπων | en-trepōn | doende inbinden (1 ev m) |
| .2 | ἐντρέπομαι | en-trepomai | ik bind in voor (med) |
| .3 | ἐντρεπόμενος | en-trepomenos | inbindend voor (1 ev m; med) |
| .4 | ἐνετρεπόμεθα | en-etrepometha | wij bonden in voor (med) |
| .5 | ἐντραπήσονται | en-trapēsontai | zij zullen inbinden voor (pass) |
| .6 | ἐντραπῇ | en-trapēi | (dat) hij inbindt voor (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:37 | zeggende: Mijn zoon **zullen zij ontzien**. | .5 |
| Marc. | 12:6 | zond hij deze tot hen, zeggende: Mijn zoon **zullen zij ontzien**. | .5 |
| Luc. | 18:2 | **die** zich om God niet bekommerde en **zich aan** geen mens **stoorde**. | .3 |
| | 18:4 | Al bekommer ik mij niet om God en al **stoor ik mij aan** geen mens, | .2 |
| | 20:13 | Ik zal mijn geliefde zoon zenden; die **zullen zij** wel **ontzien**. | .5 |
| 1Cor. | 4:14 | Dit schrijf ik niet **om** u **beschaamd te maken**, | .1 |
| 2Thess. | 3:14 | tekent hem en gaat niet met hem om, opdat **hij beschaamd worde**; | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Tit. | 2:8 | opdat de tegenstander tot zijn beschaming niets ... hebbe te zeggen.<br>letterlijk: opdat de tegenstander **beschaamd wordt** en niets heeft te zeggen. | .6 |
| Hebr. | 12:9 | en **wij zagen tegen hen op**; | .4 |

## 1616 ἐντρέφω en-trephō

Het werkwoord *en-trephō* betekent '(er)in opvoeden, (er)in doen opgroeien'.

Datgene waarin men iemand of iets laat opgroeien, wordt in de derde naamval bij *en-trephō* vermeld. In 1Tim.4:6 vormen de woorden van het geloof en van de goede leer als het ware de voedingsbodem waarin Timotheüs ingeplant is en waaraan hij zijn geestelijk voedsel onttrekt.

Vergelijk *4493 trephō* 'voeden; opvoeden'.

.1 ἐντρεφόμενος en-trephomenos opgevoed wordend (1 ev m; med)

1Tim. 4:6 **wèl onderlegd** in de woorden des geloofs en der goede leer,

## 1617 ἔντρομος entromos

Het bijvoeglijk naamwoord *entromos* betekent 'bevend, sidderend'.

Zoals blijkt uit de nieuwtestamentische passages waar *entromos* voorkomt, heeft het beven vaak te maken met angst of schrik.

Vergelijk *4507 tromos* 'beving; siddering'.

.1 ἔντρομος entromos bevend (1 ev m/v)

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 7:32 | En **bevend van schrik** durfde Mozes het niet onderzoeken. |
| | 16:29 | hij ... wierp zich, **bevende over al zijn leden**, voor Paulus en Silas neder. |
| Hebr. | 12:21 | dat Mozes zeide: Ik ben **enkel** vreze en **beving**. |

## 1618 ἐντροπή entropē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *entropē* betekent '(het) (doen) inbinden, beschaming, terughoudendheid'.

Vergelijk *1615 en-trepō*.

.1 ἐντροπήν entropēn beschaming (4)

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 6:5 | Ik zeg het om u te beschamen.<br>letterlijk: Ik zeg het tot **beschaming** voor u. |
| | 15:34 | Tot uw **beschaming** moet ik u dit zeggen. |

## 1619 ἐντρυφάω en-truphaō

Het werkwoord *en-truphaō* betekent 'luxueus leven (in), zwelgen (in)'.

Vergelijk *4521 truphē* 'luxe, (overdadige) weelde'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντρυφῶντες | en-truphōntes | zwelgend in (1 mv m) |

2Petr. 2:13 **die** in hun bedriegerijen **zwelgen**, als zij met u feesten;

## 1620 ἐντυγχάνω en-tugchanō

Het werkwoord *en-tugchanō* betekent '(toevallig) ontmoeten, (met een verzoek) te spreken krijgen, op audiëntie gaan, pleiten'.

Hoewel *en-tugchanō* eigenlijk niet meer dan 'ontmoeten' aangeeft, wordt het vaak gebruikt in situaties waarin men (een hoger geplaatst) iemand te spreken krijgt tot wie men zich met een verzoek richt of bij wie men voor iets wil pleiten; het doet dan denken aan het Nederlandse 'op audiëntie gaan'. Degene die men ontmoet, wordt in de derde naamval vermeld.

Vergelijk *4523 tugchanō* 'treffen, verkrijgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντυγχάνει | en-tugchanei | hij pleit |
| .2 | ἐντυγχάνειν | en-tugchanein | pleiten |
| .3 | ἐνέτυχον | en-etuchon | ik heb gepleit (aor) – zij hebben gepleit (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 25:24 | terzake van wie de gehele menigte der Joden **zich** ... **tot** mij **gewend heeft**. | .3 |
| Rom. | 8:27 | dat Hij namelijk naar de wil van God voor heiligen **pleit**. | .1 |
| | 8:34 | de opgewekte, die ter rechterhand Gods is, die ook voor ons **pleit**. | .1 |
| | 11:2 | als hij Israël bij God aanklaagt:<br>letterlijk: als **hij pleit** bij God tegen Israël | .1 |
| Hebr. | 7:25 | daar Hij altijd leeft om voor hen te **pleiten**. | .2 |

## 1621 ἐντυλίσσω en-tulissō

Het werkwoord *en-tulissō* betekent 'oprollen, inwikkelen'.

Men kan als lijdend voorwerp bij *en-tulissō* enerzijds aantreffen wat men inwikkelt (bv. in Matt.27:59: een lichaam 'inwikkelen'), anderzijds iets als een doek dat men als het ware in zichzelf inwikkelt, d.w.z.: oprolt (vgl. in Joh.20:7: 'opgerolde' windsels).

Vergelijk het niet in het NT voorkomende *tulē* 'rol'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνετύλιξεν | en-etulixen | hij heeft opgerold (aor) |
| .2 | ἐντετυλιγμένον | en-tetuligmenon | opgerold (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 27:59 | En Jozef nam het lichaam en **wikkelde** het **in** zuiver linnen, | .1 |
| Luc. | 23:53 | En na het te hebben afgenomen, **wikkelde hij** het **in** linnen | .1 |
| Joh. | 20:7 | zag hij niet bij de windsels liggen, doch **opgerold**, terzijde | .2 |

## 1622 ἐντυπόω en-tupoō

Het werkwoord *en-tupoō* betekent 'afdrukken in, afbeelden op'.

Vergelijk *4526 tupos* 'afdruk, afbeelding'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐντετυπωμένη | en-tetupōmenē | afgedrukt in (1 ev v; med) |

2Cor. 3:7 de bediening des doods, met letters **op** stenen **gegrift**,

---

**1623** **ἐνυβρίζω** **en-ubrizō**

---

Het werkwoord *en-ubrizō* betekent 'smaden, smadelijk behandelen'.
Vergelijk *4539 hubris* 'overmoedigheid, beledigend gedrag, smaad'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνυβρίσας | en-ubrisas | smadend (1 ev m; aor) |

Hebr. 10:29 **die** ... de Geest der genade **gesmaad heeft**?

---

**1624** **ἐνυπνιάζομαι** **en-upniazomai**

---

Het werkwoord *en-upniazomai* betekent 'dromen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνυπνιαζόμενοι | en-upniazomenoi | dromend (1 mv m; med) |
| .2 | ἐνυπνιασθήσονται | en-upniasthēsontai | zij zullen dromen (pass) |

Hand. 2:17 uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouderen **zullen** dromen **dromen**: .2
Jud. 8 Desgelijks bezoedelen ook deze **dromenzieners** hun vlees, .1

---

**1625** **ἐνύπνιον** **enupnion**

---

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *enupnion* betekent 'droom'.
Vergelijk *1548 en* 'in' en *4597 hupnos* 'slaap'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνύπνια | enupnia | dromen (1/4) |
| .[2] | ἐνυπνίοις | enupniois | dromen (3) |

Hand. 2:17 zullen gezichten zien, en uw ouderen zullen **dromen** dromen: .1/.[2]

---

**1626** **ἐνώπιον** **enōpion**

---

Het voorzetsel *enōpion* betekent 'voor (het aangezicht van)'.

Eigenlijk is *enōpion* een vorm van een bijvoeglijk naamwoord *enōpios* 'in of voor het aangezicht' (vgl. *1548 en* 'in' en *ōps* 'aangezicht', dat niet in het NT voorkomt); deze vorm wordt echter meestal – en in het NT steeds – gebruikt als een voorzetsel waarbij in de tweede naamval gewoonlijk vermeld wordt van wie het aangezicht is, d.w.z. van de persoon die toeschouwer is of kan zijn. Het element 'aangezicht' verklaart ook waarom het bijna uitsluitend levende wezens zijn die bij *enōpion* vermeld worden; de uitdrukking 'voor (het aangezicht van) uw voeten'

(Openb.3:9) is een uitzondering, en de uitdrukking 'voor (het aangezicht van) de troon' (bv. in Openb.4:5) is niet zo vreemd, omdat het immers God is die op die troon zit.

Wat woordstructuur en betekenis betreft, doet *enōpion* sterk denken aan het Hebreeuwse *lif-nē(j)* 'voor (het aangezicht van)', dat ook bestaat uit een voorzetsel (*li-*: 'voor') en een woord voor 'aangezicht' (*pānīm*). Het valt overigens op dat *enōpion* vooral in de bijbelboeken Lucas, Handelingen en Openbaring voorkomt.

.1 ἐνώπιον enōpion voor (het aangezicht van)

Luc. 1:6 Zij waren beiden rechtvaardig **voor** God en leefden naar alle geboden
1:15 Want hij zal groot zijn **voor** de Here
1:17 hij zal **voor** zijn **aangezicht** uitgaan in de geest en de kracht van Elia,
1:19 Ik ben Gabriël, die **voor** Gods **aangezicht** sta,
1:75 Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid **voor** zijn **aangezicht**,
1:76 want gij zult uitgaan **voor het aangezicht** des Heren,
4:7 Indien Gij mij dan aanbidt, zal zij geheel van U zijn.
letterlijk: Indien Gij dan **voor** mij (knielend) aanbidt, ...
5:18 en zij trachtten hem binnen te dragen en [hem] **vóór** Hem te leggen.
5:25 En onmiddellijk stond hij **voor** hun **ogen** op,
8:47 kwam zij bevende nader ... en verhaalde Hem, **voor** al het volk,
12:6 en niet één van die is vergeten **voor** God.
12:9 maar wie Mij verloochenen zal **voor** de mensen,
die zal verloochend worden **voor** de engelen Gods.
13:26 Wij hebben **voor** uw **ogen** gegeten en gedronken
14:10 Dan zal dat u tot eer zijn **tegenover** allen, die met u aanliggen.
15:10 Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap **bij** de engelen Gods over één zondaar,
15:18 Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en **voor** u,
15:21 Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en **voor** u,
16:15 Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan **voor** de mensen, ...
Want wat hoog is bij mensen, is een gruwel **voor** God.
23:14 en zie, ik heb Hem **in** uw **tegenwoordigheid** verhoord
24:11 En deze woorden schenen hun zotteklap en zij geloofden haar niet.
letterlijk: En deze woorden schenen **voor** hen zotteklap ...
24:43 En Hij nam het en at het **voor** hun **ogen**.
Joh. 20:30 Jezus heeft ... tekenen **voor de ogen** zijner discipelen gedaan,
Hand. 2:25 Want David zegt van Hem: Ik zag de Here te allen tijde **voor** mij;
4:10 dat door die naam deze hier gezond **voor** u staat.
4:19 Beslist zelf, of het recht is **voor** God,
6:5 En dit voorstel vond bijval **bij** de gehele menigte,
6:6 hen stelden zij **voor** de apostelen,
7:46 Deze heeft genade gevonden **bij** God
8:21 want uw hart is niet recht **voor** God.
9:15 om mijn naam te brengen **voor** heidenen en koningen
10:4 Uw gebeden en uw aalmoezen zijn **voor** God in gedachtenis gekomen.
10:30 (31) en zie, een man stond **voor** mij in een blinkend kleed,
10:31 en aan uw aalmoezen is **voor** God gedacht geworden.

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 10:33 | Wij zijn dan nu allen aanwezig **voor het aangezicht** Gods, |
| | 19:9 | toen sommigen ... **ten aanhoren van** de menigte kwaad bleven spreken |
| | 19:19 | En enigen ... verbrandden ze **ten aanschouwen van** allen. |
| | 27:35 | dankte God **in** aller **tegenwoordigheid**, brak het en begon te eten. |
| Rom. | 3:20 | dat uit werken der wet geen vlees **voor** Hem gerechtvaardigd zal worden, |
| | 12:17 | Vergeldt niemand kwaad met kwaad; hebt het goede voor **met** alle mensen. |
| | 14:22 | Houd gij het geloof, dat gij hebt bij uzelf **voor het aangezicht** Gods. |
| 1Cor. | 1:29 | opdat geen vlees zou roemen **voor** God. |
| 2Cor. | 4:2 | daar wij ... onze eigen aanbeveling zijn **voor het oog van** God. |
| | 7:12 | opdat uw zorg voor ons bij u openbaar zou worden **voor het aangezicht** Gods. |
| | 8:21 | niet alleen **voor het oog** des Heren,<br>maar ook **voor dat** der mensen. |
| Gal. | 1:20 | Wat ik u schrijf, zie, **voor het aangezicht van** God, ik lieg niet. |
| 1Tim. | 2:3 | Dit is goed en aangenaam **voor** God, onze Heiland, |
| | 5:4 | want dit is welgevallig **aan** God. |
| | 5:20 | Wie in zonde leven, moet gij **in** aller **tegenwoordigheid** bestraffen. |
| | 5:21 | Ik betuig u **voor** God en voor Christus Jezus |
| | 6:12 | waartoe gij ... de goede belijdenis afgelegd hebt **voor** vele getuigen. |
| | 6:13 | Ik beveel **voor** God, die alle leven wekt, |
| 2Tim. | 2:14 | betuig **in de tegenwoordigheid** van God, dat men ... moet voeren. |
| | 4:1 | Ik betuig u nadrukkelijk **voor** God en Christus Jezus, |
| Hebr. | 4:13 | en geen schepsel is **voor** Hem verborgen, |
| | 13:21 | terwijl Hij aan ons doe, wat **in** zijn **ogen** welbehagelijk is |
| Jac. | 4:10 | Vernedert u **voor** de Here, en Hij zal u verhogen. |
| 1Petr. | 3:4 | een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is **in het oog van** God. |
| 1Joh. | 3:22 | daar wij ... doen wat welgevallig is **voor** zijn **aangezicht**. |
| 3Joh. | 6 | die **in tegenwoordigheid** der gemeente getuigd hebben van uw liefde; |
| Openb. | 1:4 | en van de zeven geesten, die **voor** zijn troon zijn, |
| | 2:14 | die Balak leerde de kinderen Israëls een strik te spannen,<br>letterlijk: die Balak leerde **voor** de kinderen Israëls een strik te spannen, |
| | 3:2 | want Ik heb geen van uw werken vol bevonden **voor** mijn God. |
| | 3:5 | maar Ik zal zijn naam belijden **voor** mijn Vader<br>en **voor** zijn engelen. |
| | 3:8 | zie, Ik heb een geopende deur **voor** uw **aangezicht** gegeven, |
| | 3:9 | Ik zal maken, dat zij zullen komen en zich nederwerpen **voor** uw voeten, |
| | 4:5 | en zeven vurige fakkels brandden **voor** de troon; |
| | 4:6 | En **voor** de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. |
| | 4:10 | zullen de vierentwintig oudsten zich nederwerpen **voor** Hem, ...<br>en zij zullen hun kronen **voor** de troon werpen, zeggende: |
| | 5:8 | wierpen de vier dieren en de ... oudsten zich **voor** het Lam neder, |
| | 7:9 | en zie, een grote schare ... stonden **voor** de troon<br>en **voor** het Lam, bekleed met witte gewaden |
| | 7:11 | en zij wierpen zich op hun aangezicht **voor** de troon en aanbaden God, |
| | 7:15 | Daarom zijn zij **voor** de troon van God en zij vereren Hem dag en nacht |
| | 8:2 | En ik zag de zeven engelen, die **voor** God staan, |
| | 8:3 | om het te geven, met de gebeden ..., op het gouden altaar **voor** de troon. |

| | | |
|---|---|---|
| | 8:4 | de rook ... steeg uit de hand van de engel **voor** Gods **aangezicht** op. |
| | 9:13 | een stem uit de vier horens van het gouden altaar, dat **voor** God staat, |
| | 11:4 | die **voor het aangezicht van** de Here der aarde staan. |
| | 11:16 | die **voor** God op hun tronen gezeten waren, |
| | 12:4 | En de draak stond **voor** de vrouw, die baren zou, |
| | 12:10 | die hen dag en nacht aanklaagde **voor** onze God, is nedergeworpen. |
| | 13:12 | En het oefent al de macht van het eerste beest **voor** diens **ogen** uit. |
| | 13:13 | zodat het zelfs vuur ... doet nederdalen ... **ten aanschouwen van** de mensen. |
| | 13:14 | die hem gegeven zijn te doen **voor de ogen van** het beest. |
| | 14:3 | en zij zongen een nieuw gezang **vóór** de troon<br>en **vóór** de vier dieren en de oudsten: |
| | 14:5 | SV want zij zijn onberispelijk **voor** de troon van God. |
| | 14:10 | **ten aanschouwen van** de heilige engelen<br>en van het Lam.<br>letterlijk: en **ten aanschouwen van** het Lam. |
| | 15:4 | Want alle volken zullen komen en zullen **voor** U nedervallen |
| | 16:19 | En het grote Babylon werd **voor** God in gedachtenis gebracht, |
| | 19:20 | de valse profeet, die de tekenen **voor** zijn **ogen** gedaan had, |
| | 20:12 | En ik zag de doden, de groten en de kleinen, staande **voor** de troon, |

## **1627** ἐνωτίζομαι en-ōtizomai

Het werkwoord *en-ōtizomai* betekent 'ter ore nemen'.
Vergelijk *1548 en* 'in' en *4929 ōtion* 'oor'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐνωτίσασθε | en-ōtisasthe | jullie hebben ter ore genomen (aor med) – neemt ter ore! (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 2:14 | dit zij u bekend en **neemt** mijn woorden **ter ore**. |

## **1628** ἕξ hex

Het telwoord *hex* betekent 'zes'.
De uitdrukking *pro hex hēmerōn tou pascha* 'vóór zes dagen van het pascha' wil zeggen 'zes dagen vóór het pascha' (Joh.12:1).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕξ | hex | zes |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 17:1 | En **zes** dagen later nam Jezus Petrus en Jakobus ... mede |
| Marc. | 9:2 | En **zes** dagen later nam Jezus Petrus en Jakobus en Johannes mede |
| Luc. | 4:25 | toen de hemel drie jaren en **zes** maanden lang gesloten bleef |
| | 13:14 | **Zes** dagen zijn er, waarop gewerkt moet worden, |
| Joh. | 2:6 | Nu waren daar **zes** stenen watervaten neergezet |
| | 2:20 | De Joden dan zeiden: **Zes**enveertig jaren is over deze tempel gebouwd |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 12:1 | Jezus dan kwam **zes** dagen vóór het Pascha te Betanië, waar Lazarus was, |
| Hand. | 11:12 | En met mij gingen ook deze **zes** broeders, |
| | 18:11 | En hij woonde daar een jaar en **zes** maanden |
| | 27:37 | Wij waren nu in het geheel aan boord met tweehonderd **zes**enzeventig man. ** |
| Jac. | 5:17 | en het regende niet op het land, drie jaar en **zes** maanden lang; |
| Openb. | 4:8 | En de vier dieren hadden elk voor zich **zes** vleugels |
| | 13:18 | en zijn getal is zeshonderd **zes**enzestig ** |

## 1629 ἐξαγγέλλω ex-aggellō

Het werkwoord *ex-aggellō* betekent '(wijd en zijd) berichten'.

Het voorvoegsel *ex-* (vgl. *1379 ek* 'uit') geeft aan dat het bericht (vgl. *[2111] aggellō* 'een boodschap overbrengen, berichten') vanuit een bepaald middelpunt uitgaat naar een wijdere omgeving.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαγγείλητε | ex-aggeilēte | (dat) jullie berichten (aor) |

1Petr. 2:9 om de grote daden te verkondigen van Hem, die u ... geroepen heeft
letterlijk: opdat **gij** de grote daden **verkondigt** van Hem, ...

## 1630 ἐξαγοράζω ex-agorazō

Het werkwoord *ex-agorazō* betekent 'uitkopen, (weg)kopen, vrijkopen'.

Het voorvoegsel *ex-* geeft aan dat men bij het kopen veroorzaakt dat het gekochte ergens uit weggaat (vgl. *1379 ek* 'uit'). Zo is bijvoorbeeld sprake van: 'wegkopen' uit (de invloed van) de vloek van de wet (Gal.3:13) of uit slavernij (Gal.4:5). De uitdrukking 'de (geschikte) tijd uitkopend' wil zeggen 'van de gelegenheid profiterend' of 'zolang het nog kan', bv. in Col.4:5: gedraagt u als wijzen ten opzichte van hen die buiten staan 'zolang het nog kan'.

Vergelijk *49 agorazō* 'kopen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξηγόρασεν | ex-ēgorasen | hij heeft uitgekocht (aor) |
| .2 | ἐξαγοράσῃ | ex-agorasēi | (dat) hij uitkoopt (aor) – (dat) jij uitkoopt (aor med) |
| .3 | ἐξαγοραζόμενοι | ex-agorazomenoi | uitkopend (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Gal. | 3:13 | Christus **heeft** ons **vrijgekocht** van de vloek der wet | .1 |
| | 4:5 | om hen, die onder de wet waren, vrij te kopen.<br>letterlijk: opdat **hij** hen, die onder de wet waren, **vrijkoopt**, | .2 |
| Ef. | 5:16 | **u** de gelegenheid **ten nutte makende**, want de dagen zijn kwaad. | .3 |
| Col. | 4:5 | maakt u de gelegenheid ten nutte.<br>letterlijk: **van** de gelegenheid **profiterend**. | .3 |

## 1631 ἐξάγω ex-agō

Het werkwoord *ex-agō* betekent 'naar buiten voeren, uitleiden, buiten brengen'.
Vergelijk *60 agō* 'voeren, leiden, brengen' en *1379 ek* 'uit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξάγει | ex-agei | hij leidt uit – jij wordt uitgeleid (med) |
| .2 | ἐξάγουσιν | ex-agousin | zij leiden uit – uitleidend (3 mv m/o) |
| .3 | ἐξήγαγεν | ex-ēgagen | hij heeft uitgeleid (aor) |
| .4 | ἐξαγαγέτωσαν | ex-agagetōsan | zij moeten uitleiden! (aor) |
| .5 | ἐξαγαγεῖν | ex-agagein | uitleiden (aor) |
| .6 | ἐξαγαγών | ex-agagōn | uitleidend (1 ev m; aor) |
| .7 | ἐξαγαγόντες | ex-agagontes | uitleidend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 8:23 | En **Hij** vatte de blinde bij de hand en **bracht** hem **buiten** het dorp, | .3°° |
| | 15:20 | En **zij leidden** Hem **weg** om Hem te kruisigen. | .2 |
| Luc. | 24:50 | En **Hij leidde** hen **naar buiten** tot bij Betanië | .3 |
| Joh. | 10:3 | en **hij** roept zijn eigen schapen bij name en **voert** ze **naar buiten**. | .1 |
| Hand. | 5:19 | Maar een engel des Heren ... **leidde** hen **naar buiten** en zeide: | .6 |
| | 7:36 | Deze **heeft** hen **uitgeleid** onder het verrichten van wonderen en tekenen | .3 |
| | 7:40 | Mozes, die ons uit het land Egypte **geleid heeft**, | .3 |
| | 12:17 | hij ... verhaalde hun, hoe de Here hem uit de gevangenis **had geleid** | .3 |
| | 13:17 | en **Hij heeft** hen met hoge arm daaruit **gevoerd**, | .3 |
| | 16:37 | Geen sprake van; **laten zij** zelf komen en ons **eruit leiden**. | .4 |
| | 16:39 | **toen zij hen de gevangenis uitgeleid hadden**, | .7 |
| | 21:38 | **die** ... de vierduizend bandieten **deed uittrekken** naar de woestijn? | .6 |
| Hebr. | 8:9 | dat Ik hen bij de hand nam **om** hen uit het land Egypte **te leiden**, | .5 |

## 1632 ἐξαιρέω ex-aireō

Het werkwoord *ex-aireō* betekent '(er)uit nemen'.
De mediale vormen geven een persoonlijke betrokkenheid van de handelende persoon aan; de betekenis gaat dan bijvoorbeeld in de richting van 'verlossen' (vgl. Hand.7:34) of 'uitkiezen' (vgl. Hand.26:17).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔξελε | ex-ele | neem (er)uit! (aor) |
| .2 | ἐξαιρούμενος | ex-airoumenos | (er)uit nemend (1 ev m; med) |
| .3 | ἐξειλόμην | ex-eilomēn | ik heb (er)uit genomen (aor med) |
| .4 | ἐξείλετο | ex-eileto | hij heeft (er)uit genomen (aor med) |
| .5 | ἐξέληται | ex-elētai | (dat) hij (er)uit neemt (aor med) |
| .6 | ἐξελέσθαι | ex-elesthai | (er)uit nemen (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:29 | Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, **ruk** het **uit** | .1 |
| | 18:9 | En indien uw oog u tot zonde verleidt, **ruk** het **uit** en werp het van u. | .1 |
| Hand. | 7:10 | (9) ... maar God was met hem, (10) en **verloste** hem | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:34 | Ik heb zijn zuchten gehoord en ben nedergedaald **om** hen **te verlossen**; | .6 |
| | 12:11 | dat de Here ... mij **gerukt heeft** uit de hand van Herodes | .4 |
| | 23:27 | ben **ik** tussenbeide gekomen ... en **heb hem buiten hun bereik gebracht**. | .3 |
| | 26:17 | u **verkiezende** uit dit volk en de heidenen, waarheen Ik u zend, | .2 |
| Gal. | 1:4 | om ons te trekken uit de tegenwoordige boze wereld, | .5 |
| | | letterlijk: opdat **Hij** ons **trekt** uit de tegenwoordige boze wereld, | |

## 1633 ἐξαίρω ex-airō

Het werkwoord *ex-airō* betekent '(eruit) wegdoen, (eruit) verwijderen'.
Vergelijk *118 airō* 'optillen, wegnemen' en *1379 ek* 'uit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαρεῖτε | ex-areite | jullie zullen wegdoen |
| .2 | ἐξαρθῇ | ex-arthēi | (dat) hij weggedaan wordt (aor) |
| .[3] | ἐξάρατε | ex-arate | doet weg! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 5:2 | SV opdat **hij** uit het midden van u **weggedaan worde**, | .2 |
| | 5:13 | **Doet**, wie niet deugt, uit uw midden **weg**. | .1/.[3] |

## 1634 ἐξαιτέω ex-aiteō

Het werkwoord *ex-aiteō* betekent 'vragen (om te krijgen)'
Vergelijk *129 aiteō* 'vragen (om te krijgen)' en *1379 ek* 'uit': het voorvoegsel *ex-* accentueert dat men het gevraagde wil verkrijgen uit de zeggenschap of controle van iemand anders.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξῃτήσατο | ex-ēitēsato | hij heeft verlangd (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 22:31 | zie, de satan **heeft verlangd** ulieden te ziften als de tarwe, |

## 1635 ἐξαίφνης exaiphnēs

Het bijwoord *exaiphnēs* betekent 'plotseling, onverwachts'.
Een synoniem van *exaiphnēs* is *1644 exapina* 'plotseling'. Vergelijk ook *134 aiphnidios* 'plotseling' en *792 aphnō* 'plotseling, onverwachts'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαίφνης | exaiphnēs | plotseling |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 13:36 | opdat hij niet, als hij **plotseling** komt, u slapende vinde. |
| Luc. | 2:13 | En **plotseling** was er bij de engel een grote hemelse legermacht, |
| | 9:39 | en zie, een geest grijpt hem en dan schreeuwt hij **plotseling** |
| Hand. | 9:3 | dat hem **plotseling** licht uit de hemel omstraalde; |
| | 22:6 | dat **plotseling** omstreeks de middag uit de hemel een fel licht mij omstraalde, |

| 1636 | ἐξακολουθέω | ex-akoloutheō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-akoloutheō* betekent 'navolgen'.

Het 'navolgen' houdt niet een letterlijk 'achterna lopen' in, maar een overdrachtelijk 'zich laten leiden door'. Zo is er sprake van: verdichtsels 'navolgen' (2Petr.1:16), en: de weg (d.w.z.: het gedrag) van Bileam 'navolgen' (2Petr.2:16).

Vergelijk *164 akoloutheō* 'volgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξ-ακολουθήσουσιν | ex-akolouthēsousin | zij zullen navolgen – zullende navolgen (3 mv m/o) |
| .2 | ἐξ-ακολουθήσαντες | ex-akolouthēsantes | navolgend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Petr. | 1:16 | Want wij zijn ... nagevolgd, toen wij ... hebben verkondigd,<br>letterlijk: Want, **navolgend**, hebben wij verkondigd, | .2 |
| | 2:2 | En velen **zullen** hun losbandigheden **navolgen**, | .1 |
| | 2:15 | zijn zij verdwaald **en** de weg **opgegaan** van Bileam, de zoon van Beor, | .2 |

| 1637 | ἑξακόσιοι | hexakosioi |
|---|---|---|

Het telwoord *hexakosioi* betekent 'zeshonderd'.

Vergelijk *1628 hex* 'zes'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑξακοσίων | hexakosiōn | zeshonderd (2 mv m/v/o) |
| .[2] | ἑξακόσιοι | hexakosioi | zeshonderd (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 13:18 | het is een getal van een mens, en zijn getal is **zeshonderd** zesenzestig | .[2]** |
| | 14:20 | en er kwam bloed uit de persbak ..., zestienhonderd stadiën ver.<br>letterlijk: ..., duizend **zeshonderd** stadiën ver. | .1 |

| 1638 | ἐξαλείφω | ex-aleiphō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-aleiphō* betekent 'uitwissen, afwissen'.

Vergelijk *191 aleiphō* 'zalven, insmeren' en *1379 ek* 'uit'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαλείψω | ex-aleipsō | (dat) ik uitwis (aor) – ik zal uitwissen |
| .2 | ἐξαλείψει | ex-aleipsei | hij zal uitwissen – jij zult uitwissen (med) |
| .3 | ἐξαλείψας | ex-aleipsas | uitwissend (1 ev m; aor) |
| .4 | ἐξαλειφθῆναι | ex-aleiphthēnai | uitgewist worden (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 3:19 | Komt dan tot berouw en bekering, op**dat** uw zonden **uitgedelgd worden**, | .4 |
| Col. | 2:14 | **door** het bewijsstuk **uit te wissen**, dat ... tegen ons getuigde | .3 |
| Openb. | 3:5 | en **Ik zal** zijn naam geenszins **uitwissen** uit het boek des levens, | .1 |
| | 7:17 | en God **zal** alle tranen van hun ogen **afwissen**. | .2 |
| | 21:4 | **Hij zal** alle tranen van hun ogen **afwissen**, en de dood zal niet meer zijn, | .2 |

| **1639** | **ἐξάλλομαι** | **ex-allomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-allomai* betekent '(er)uit springen'.
In gevallen waar iemand uit een zittende of liggende houding (vgl. *1379 ek* 'uit') springt (vgl. *212 hallomai* 'springen'), vertaalt men ook wel kortweg met 'opspringen' (vgl. Hand. 3:8).

| .1 | ἐξαλλόμενος | ex-allomenos | opspringend (1 ev m; med) |
|---|---|---|---|

Hand. 3:8 en hij **sprong op en** stond en liep heen en weer

| **1640** | **ἐξανάστασις** | **exanastasis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *exanastasis* betekent '(het) opstaan, opstanding'.
Vergelijk *1642 ex-an-istēmi* 'doen opstaan'.

| .1 | ἐξανάστασιν | exanastasin | opstanding (4) |
|---|---|---|---|

Fil. 3:11 (10) ... of ik ... (11) zou mogen komen tot de **opstanding** uit de doden.

| **1641** | **ἐξανατέλλω** | **ex-ana-tellō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-ana-tellō* betekent 'opkomen, opschieten'.
Het voorvoegsel *ex-* geeft aan dat wat opkomt, bij het opkomen (vgl. *357 ana-tellō* 'opkomen') ergens uit (vgl. *1379 ek* 'uit') tevoorschijn komt, zoals bijvoorbeeld plantjes uit de grond.

| .1 | ἐξανέτειλεν | ex-an-eteilen | hij is opgeschoten (aor) |
|---|---|---|---|

Matt. 13:5 en terstond **schoot het op**, omdat het geen diepe aarde had.
Marc. 4:5 en terstond **schoot het op**, omdat het geen diepe aarde had.

| **1642** | **ἐξανίστημι** | **ex-an-istēmi** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-an-istēmi* betekent 'doen opstaan'.
Vergelijk *412 an-istēmi* 'doen opstaan'; het voorvoegsel *ex-* geeft aan dat degene die opstaat, bij het opstaan uit een bepaalde plaats tevoorschijn komt of uit een bepaalde houding overeind komt (vgl. *1379 ek* 'uit').
De uitdrukking 'zaad doen opstaan' wil zeggen 'nakomelingschap verwekken' (bv. in Marc. 12:19).

| .1 | ἐξαναστήσῃ | ex-ana-stēsēi | (dat) hij doet opstaan (aor) |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐξανέστησαν | ex-an-estēsan | zij zijn opgestaan (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 12:19 | dat dan zijn broeder ... **moet** ... nakomelingschap **verwekken.** | .1 |
| Luc. | 20:28 | dat dan zijn broeder .. **moet** ... nakomelingschap **verwekken.** | .1 |
| Hand. | 15:5 | Maar **er stonden** uit de partij der Farizeeën enigen **op**, | .2 |

## 1643 ἐξαπατάω ex-apataō

Het werkwoord *ex-apataō* betekent 'misleiden, bedriegen, verleiden'.

Het voorvoegsel *ex-* accentueert dat degene die men bedriegt (vgl. *494 apataō* 'misleiden, bedriegen'), door het bedrog uit zijn normale doen of denken weggeleid wordt (vgl. *1379 ek* 'uit').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαπατῶσιν | ex-apatōsin | zij verleiden – (dat) zij verleiden |
| .2 | ἐξαπατάτω | ex-apatatō | hij moet verleiden! |
| .3 | ἐξηπάτησεν | ex-ēpatēsen | hij heeft verleid (aor) |
| .4 | ἐξαπατήσῃ | ex-apatēsēi | (dat) hij verleidt (aor) |
| .[5] | ἐξαπατηθεῖσα | ex-apatētheisa | verleid (1 ev v; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 7:11 | want de zonde **heeft** uitgaande van het gebod, mij **misleid** | .3 |
| | 16:18 | Want zulke lieden ... **misleiden** ... de harten der argelozen. | .1 |
| 1Cor. | 3:18 | **Laat** niemand zichzelf **misleiden**! | .2 |
| 2Cor. | 11:3 | zoals de slang met haar sluwheid Eva **verleidde**, | .3 |
| 2Thess. | 2:3 | **Laat** niemand u **misleiden**, op welke wijze ook, | .4 |
| 1Tim. | 2:14 | maar de vrouw is **door de verleiding** in overtreding gevallen; | .[5]'' |

## 1644 ἐξάπινα exapina

Het bijwoord *exapina* betekent 'plotseling, opeens'.

Een synoniem van *exapina* is *1635 exaiphnēs* 'plotseling'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξάπινα | exapina | plotseling |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 9:8 | En **opeens** ... zagen zij niemand meer bij zich dan Jezus alleen. |

## 1645 ἐξαπορέω ex-aporeō

Het werkwoord *ex-aporeō* betekent 'radeloos zijn, wanhopen (aan)'.

Datgene waaraan men 'wanhoopt', wordt in de tweede naamval genoemd, bijvoorbeeld in 2Cor.1:8: aan zijn leven 'wanhopen'. Blijkens 2Cor.4:8, waar *589 aporeō* 'om raad verlegen zijn' en *ex-aporeō* 'radeloos zijn' tegenover elkaar staan, houdt *aporeō* nog niet in dat men de hoop opgeeft in een moeilijke situatie, terwijl dat bij *ex-aporeō* wel het geval is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαπορούμενοι | ex-aporoumenoi | radeloos zijnde (1 mv m; med) |
| .2 | ἐξαπορηθῆναι | ex-aporēthēnai | radeloos zijn (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 1:8 | zo**dat** wij zelfs aan ons leven **wanhoopten**; | .2 |
| | 4:8 | om raad verlegen, doch niet **radeloos**; | .1 |

## 1646 ἐξαποστέλλω ex-apo-stellō

Het werkwoord *ex-apo-stellō* betekent '(met een opdracht of voor een bepaald doel bij zich vandaan) zenden, wegzenden, uitzenden'.

Net als *598 apo-stellō* 'zenden, wegzenden, uitzenden' roept *ex-apo-stellō* de gedachte op aan een opdracht of boodschap die meegegeven wordt aan wie men uitzendt. Zo wordt Barnabas bijvoorbeeld als vertegenwoordiger van de gemeente in Jeruzalem naar Antiochië gezonden. Het voorvoegsel *ex-* accentueert dat men bij het wegzenden iemand uit een bepaalde plaats wegzendt (vgl. *1379 ek* 'uit').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαποστελῶ | ex-apo-stelō | ik zal wegzenden |
| .2 | ἐξαπέστειλεν | ex-ap-esteilen | hij heeft weggezonden (aor) |
| .3 | ἐξαπέστειλαν | ex-ap-esteilan | zij hebben weggezonden (aor) |
| .[4] | ἐξαπεστάλη | ex-ap-estalē | hij is weggezonden (aor pass) |
| .[5] | ἐξαποστέλλω | ex-apo-stellō | ik zend weg – (dat) ik wegzend |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:53 | en rijken **heeft Hij** ledig **weggezonden**. | .2 |
| | 20:10 | Maar de pachters sloegen hem en **zonden** hem met lege handen **weg**. | .3 |
| | 20:11 | **Zij** sloegen ook die ... en **zonden** hem met lege handen **weg**. | .3 |
| | 24:49 | En zie, **Ik doe** de belofte mijns Vaders op u **komen**. | .[5]** |
| Hand. | 7:12 | **zond hij** onze vaderen de eerste maal **daarheen**; | .2 |
| | 9:30 | **zij** ... **lieten** hem vandaar naar Tarsus **vertrekken**. | .3 |
| | 11:22 | en **zij vaardigden** Barnabas **af** naar Antiochië. | .3 |
| | 12:11 | Nu weet ik waarlijk, dat de Here zijn engel **uitgezonden heeft** | .2 |
| | 13:26 | tot ons **is** deze heilsboodschap **gezonden**. | .[4]** |
| | 17:14 | Doch de broeders **lieten** toen terstond Paulus **vertrekken** | .3 |
| | 22:21 | Ga heen, want **Ik zal** u **uitzenden**, ver weg, naar de heidenen. | .1 |
| Gal. | 4:4 | toen de volheid des tijds gekomen was, **heeft** God zijn Zoon **uitgezonden**, | .2 |
| | 4:6 | God **heeft** de Geest zijns Zoons **uitgezonden** in onze harten, | .2 |

## 1647 ἐξαρτίζω ex-artizō

Het werkwoord *ex-artizō* betekent 'afwerken, klaarmaken, voltooien'.

Een uitdrukking als 'de dagen voltooien' wil zeggen 'het einde van de dagen bereiken' (vgl. Hand.21:5).

Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *675 artios* 'geschikt, volkomen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαρτίσαι | ex-artisai | voltooien (aor) |
| .2 | ἐξηρτισμένος | ex-ērtismenos | voltooid (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:5 | Toen het nu zover was, **dat** wij de dagen **hadden voleindigd**, | .1 |
| 2Tim. | 3:17 | opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk **volkomen toegerust**. | .2 |

**1648** **ἐξαστράπτω** **ex-astraptō**

Het werkwoord *ex-astraptō* betekent '(naar buiten toe) bliksemen, flitsend licht uitstralen, schitteren'.

Vergelijk *723 astrapē* 'bliksemflits, fel of flitsend licht' en *724 astraptō* 'bliksemen, schitteren'; het voorvoegsel *ex-* geeft aan dat het flitsende of schitterende licht naar buiten toe uitstraalt (vgl. *1379 ek* 'uit').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαστράπτων | ex-astraptōn | schitterend (1 ev m) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 9:29 | en zijn kleding werd **stralend** wit. |

**1649** **ἐξαυτῆς** **exautēs**

Het bijwoord *exautēs* betekent 'meteen, onmiddellijk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξαυτῆς | exautēs | onmiddellijk |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 6:25 | Ik wil, dat gij mij **onmiddellijk** op een schotel geeft het hoofd |
| Hand. | 10:33 | Ik heb dan **terstond** iemand tot u gezonden |
| | 11:11 | En zie, **terstond** daarop bleven drie mannen voor het huis staan, |
| | 21:32 | deze nam **onmiddellijk** soldaten en hoofdlieden, en trok op hen af. |
| | 23:30 | liet ik hem **onmiddellijk** naar u brengen |
| Fil. | 2:23 | Hem hoop ik **terstond** te zenden, zodra ik zie, hoe het met mijn zaak loopt; |

**1650** **ἐξεγείρω** **ex-egeirō**

Het werkwoord *ex-egeirō* betekent '(uit een bepaalde situatie) opwekken, doen opstaan, overeind halen'.

Het voorvoegsel *ex-* accentueert dat men bij het 'opwekken' (vgl. *1304 egeirō* 'opwekken, doen opstaan') iemand uit een bepaalde situatie (vgl. *1379 ek* 'uit') overeind haalt, bv. uit een situatie met weinig activiteit of autoriteit (Rom.9:17) of uit de dood (1Cor.6:14).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξεγερεῖ | ex-egerei | hij zal opwekken |
| .2 | ἐξήγειρα | ex-ēgeira | ik heb opgewekt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 9:17 | Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe **heb Ik** u **doen opstaan**, | .2 |
| 1Cor. | 6:14 | God heeft niet alleen de Here opgewekt, maar **zal** ook ons **opwekken** | .1 |

**1652** **ἔξειμι** **ex-eimi**

Het werkwoord *ex-eimi* betekent '(er)uit gaan, naar buiten gaan, weggaan, vertrekken'.

Het voorvoegsel *ex-* (vgl. *1379 ek* 'uit') geeft aan dat men bij het 'gaan' ergens uit weggaat, bv. uit een schip (Hand.27:43) of uit een plaats of gebied (Hand.20:7).
Vergelijk *1368 eis-eimi* 'binnengaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξιέναι | ex-ienai | vertrekken |
| .2 | ἐξῄεσαν | ex-ēiesan | zij vertrokken |
| .3 | ἐξιόντων | ex-iontōn | vertrekkend (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 13:42 | En **toen** zij **vertrokken**, verzochten zij ... deze woorden te spreken. | .3 |
| | 17:15 | En Paulus' geleiders brachten hem te Athene en **vertrokken** | .2 |
| | 20:7 | daar hij van plan was de volgende dag **te vertrekken**, | .1 |
| | 27:43 | dat wie zwemmen konden, ... zouden springen **om** aan land **te komen**; | .1 |

## 1653 ἐξελέγχω ex-elegchō

Het werkwoord *ex-elegchō* betekent 'weerleggen, als verkeerd aan het daglicht brengen, als verkeerd aantonen, van tegenbewijs voorzien'.
Wanneer we *ex-elegchō* vergelijken met *1494 elegchō* 'weerleggen, als verkeerd aan het daglicht brengen', kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *ex-* blijkbaar accentueert dat men bij het 'weerleggen' iemand of iets uit de verborgenheid (vgl. *1379 ek* 'uit') tevoorschijn haalt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξελέγξαι | ex-elegxai | moge hij weerleggen (aor) – weerleggen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jud. | 15 | om over allen de vierschaar te spannen en alle goddelozen **te straffen** | °° |

## 1654 ἐξέλκω ex-elkō

Het werkwoord *ex-elkō* betekent '(van zijn plaats of uit een bepaalde situatie) trekken, meeslepen'.
Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *1510 helkuō* '(mee)trekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξελκόμενος | ex-elkomenos | meegesleept wordend (1 ev m) |

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 1:14 | zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging<br>letterlijk: ieder wordt verzocht, **meegesleept wordend** |

## 1655 ἐξέραμα exerama

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *exerama* betekent 'uitbraaksel'.
Vergelijk het niet in het NT voorkomende *ex-eraō* 'uitbraken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξέραμα | exerama | uitbraaksel (1/4) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Petr. | 2:22 | Een hond, die teruggekeerd is naar zijn **uitbraaksel**, |

| [1655II] | ἐξεραυνάω | ex-eraunaō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-eraunaō* betekent 'door naspeuring proberen te vinden, proberen op te sporen, (na)vorsen'.

Zie *1656 ex-ereunaō* '(na)vorsen'.

| .[1] | ἐξηραύνησαν | ex-ēraunēsan | zij hebben nagevorst (aor) |
|---|---|---|---|

1 Petr. 1:10 Naar deze zaligheid **hebben** gezocht en **gevorst** de profeten,

| 1656 | ἐξερευνάω | ex-ereunaō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-ereunaō* – ook wel gespeld als *ex-eraunaō* (zie woord *[1655II]*) – betekent 'door naspeuring proberen te vinden, proberen op te sporen, (na)vorsen'.

Vergelijk *1864 ereunaō* 'speuren (langs), doorzoeken'.

| .1 | ἐξηρεύνησαν | ex-ēreunēsan | zij hebben nagevorst (aor) |
|---|---|---|---|

1 Petr. 1:10 Naar deze zaligheid **hebben** gezocht en **gevorst** de profeten,

| 1657 | ἐξέρχομαι | ex-erchomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *ex-erchomai* betekent '(er)uit komen, naar buiten komen', en in andere dan duratieve vormen ook '(er)uit gaan, naar buiten gaan, weggaan'.

Het verschil tussen de duratieve vormen van *ex-erchomai* en de vormen van *1652 ex-eimi* '(er)uit gaan, naar buiten gaan' is dat bij *ex-eimi* degene die gaat, zich van de spreker of het punt van aandacht verwijdert ('naar buiten gaan'), terwijl hij bij *ex-erchomai* zich juist naar de spreker of het punt van aandacht toe beweegt ('naar buiten komen'). Voor andere dan duratieve vormen geldt dit contrast niet: een momentane vorm als *ex-ēlthen* kan zowel een verwijdering ('hij is naar buiten gegaan') als een naderbijkomen ('hij is naar buiten gekomen') inhouden.

Het voorvoegsel *ex-* geeft op allerlei manieren een oorsprong aan (vgl. *1379 ek* '(van)uit'), bv.: mensen 'komen uit' een huis of stad (Matt.10:14), Jezus 'gaat uit' een schip (Matt.14:14), demonen 'komen uit' een bezetene (Matt.8:32), faam 'gaat vanuit' een bepaald punt naar de omgeving (Matt.9:26). Wanneer de oorsprong niet direct duidelijk is, wordt *ex-erchomai* ook wel vertaald met 'vertrekken' (vgl. Matt.10:11), 'heengaan' (Matt.12:14), of alleen 'gaan' (Matt.11:9).

Een drietal uitdrukkingen zijn: 'uitgaan' uit de lendenen van iemand (d.w.z.: een nakomeling zijn van iemand, waarbij die iemand een man is en geen vrouw; Hebr.7:5), bij iemand ingaan en 'uitgaan' (d.w.z.: met iemand optrekken, geregeld met iemand omgaan; Hand.1:21), 'uitgaan' uit iemands hand (d.w.z.: aan iemand ontsnappen; Joh.10:39).

| .1 | ἐξῆλθον | ex-ēlthon | ik ben uitgegaan (aor) – zij zijn uitgegaan (aor) |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐξῆλθες | ex-ēlthes | jij bent uitgegaan (aor) |
| .3 | ἐξῆλθεν | ex-ēlthen | hij is uitgegaan (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .4 | ἐξήλθομεν | ex-ēlthomen | wij zijn uitgegaan (aor) |
| .5 | ἐξήλθετε | ex-ēlthete | jullie zijn uitgegaan (aor) |
| .6 | ἐξῆλθον | ex-ēlthon | zie 1 |
| .7 | ἐξέλθῃς | ex-elthēis | (dat) jij uitgaat (aor) |
| .8 | ἐξέλθῃ | ex-elthēi | (dat) hij uitgaat (aor) |
| .9 | ἐξέλθητε | ex-elthēte | (dat) jullie uitgaan (aor) |
| .10 | ἔξελθε | ex-elthe | ga uit! (aor) |
| .11 | ἐξέλθετε | ex-elthete | gaat uit! (aor) |
| .12 | ἐξελθεῖν | ex-elthein | uitgaan (aor) |
| .13 | ἐξελθών | ex-elthōn | uitgaand (1 ev m; aor) |
| .14 | ἐξελθόντα | ex-elthonta | uitgaand (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .15 | ἐξελθόντι | ex-elthonti | uitgaand (3 ev m/o; aor) |
| .16 | ἐξελθόντες | ex-elthontes | uitgaand (1 mv m; aor) |
| .17 | ἐξελθόντων | ex-elthontōn | uitgaand (2 mv m/o; aor) |
| .18 | ἐξελθοῦσα | ex-elthousa | uitgaand (1 ev v; aor) |
| .19 | ἐξελθοῦσαν | ex-elthousan | uitgaand (4 ev v; aor) |
| .20 | ἐξελθοῦσαι | ex-elthousai | uitgaand (1 mv v; aor) |
| .21 | ἐξελθόντος | ex-elthontos | uitgaand (2 ev m/o; aor) |
| .22 | ἐξελθόντα | ex-elthonta | zie 14 |
| .23 | ἐξελήλυθα | ex-elēlutha | ik ben uitgegaan |
| .24 | ἐξελήλυθεν | ex-elēluthen | hij is uitgegaan |
| .25 | ἐξεληλύθατε | ex-elēluthate | jullie zijn uitgegaan |
| .26 | ἐξεληλύθασιν | ex-elēluthasin | zij zijn uitgegaan |
| .27 | ἐξεληλυθότας | ex-elēluthotas | uitgegaan (4 mv m) |
| .28 | ἐξεληλυθός | ex-elēluthos | uitgegaan (1/4 ev o) |
| .29 | ἐξεληλύθει | ex-elēluthei | hij was uitgegaan |
| .30 | ἐξέρχεται | ex-erchetai | hij komt (er)uit (med) |
| .31 | ἐξερχώμεθα | ex-erchōmetha | (dat) wij (er)uit komen (med) |
| .32 | ἐξέρχονται | ex-erchontai | zij komen (er)uit (med) |
| .33 | ἐξέρχεσθε | ex-erchesthe | jullie komen (er)uit (med) – komt (er)uit! (med) |
| .34 | ἐξέρχεσθαι | ex-erchesthai | (er)uit komen (med) |
| .35 | ἐξερχόμενος | ex-erchomenos | (er)uit komend (1 ev m; med) |
| .36 | ἐξερχόμενοι | ex-erchomenoi | (er)uit komend (1 mv m; med) |
| .37 | ἐξερχομένων | ex-erchomenōn | (er)uit komend (2 mv m/v/o; med) |
| .38 | ἐξήρχετο | ex-ērcheto | hij kwam (er)uit (med) |
| .39 | ἐξήρχοντο | ex-ērchonto | zij kwamen (er)uit (med) |
| .40 | ἐξελεύσεται | ex-eleusetai | hij zal uitgaan (med) |
| .41 | ἐξελεύσονται | ex-eleusontai | zij zullen uitgaan (med) |
| .[42] | ἐξεληλυθυῖαν | ex-elēluthuian | uitgegaan (4 ev v) |
| .[43] | ἐξελθούσῃ | ex-elthousēi | uitgaande (3 ev v; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:6 | uit u **zal** een leidsman **voortkomen**, die mijn volk Israël weiden zal. | .40 |
| | 5:26 | Voorwaar, Ik zeg u: **Gij zult** daar voorzeker niet **uitkomen**, | .7 |
| | 8:28 | kwamen Hem twee bezetenen uit de grafsteden tegemoet,<br>letterlijk: ontmoeten Hem twee bezetenen, uit de grafsteden **komend**, | .36 |
| | 8:32 | Zij **voeren uit en** gingen in de zwijnen: | .16 |
| | 8:34 | En zie, de gehele stad **liep uit**, Jezus tegemoet, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 9:26 | En de roep hierover **verbreidde zich** in die gehele streek. | .3 |
| | 9:31 | Maar zij **gingen heen en** maakten Hem in die gehele streek bekend. | .16 |
| | 9:32 | **Terwijl** zij **heengingen**, zie, men bracht een doofstomme bezetene bij Hem. | .37 |
| | 10:11 | onderzoekt wie het daarin waard is, en blijft daar tot uw vertrek. | .9 |
| | | letterlijk: ..., en blijft daar, totdat **gij vertrekt**. | |
| | 10:14 | **verlaat** dat huis of die stad **en** schudt het stof uwer voeten af. | .36 |
| | 11:7 | Wat **zijt gij** in de woestijn **gaan** aanschouwen? | .5 |
| | 11:8 | Maar wat **zijt gij gaan** zien? Een mens in weelderige kleding? | .5 |
| | 11:9 | Maar waarom **zijt gij** dan **gegaan**? Om een profeet te zien? | .5 |
| | 12:14 | En de Farizeeën **gingen heen en** spanden tegen Hem samen | .16°▾ |
| | 12:43 | Zodra de onreine geest van de mens **is uitgevaren**, | .8 |
| | 12:44 | Ik zal terugkeren naar mijn huis, waar **ik ben uitgevaren**; | .1 |
| | 13:1 | Op die dag **ging** Jezus het huis **uit en** Hij zat bij de zee. | .13 |
| | 13:3 | Zie, een zaaier **ging uit** om te zaaien. | .3 |
| | 13:49 | De engelen **zullen uitgaan** om de bozen ... af te zonderen, | .41 |
| | 14:14 | En **toen Hij uit het schip ging**, zag Hij een grote schare, | .13 |
| | 15:18 | wat de mond uitgaat, **komt** uit het hart, en dat maakt de mens onrein. | .30 |
| | 15:19 | Want uit het hart **komen** boze overleggingen, moord, echtbreuk, | .32 |
| | 15:21 | En Jezus **ging** vandaar **en** trok Zich terug naar de omgeving van Tyrus | .13 |
| | 15:22 | een Kananese vrouw uit dat gebied **kwam en** riep: Heb medelijden met mij, | .18 |
| | 17:18 | En Jezus bestrafte hem en de boze geest **ging** van hem **uit**, | .3 |
| | 18:28 | **Toen** die slaaf **wegging**, trof hij een zijner medeslaven aan, | .13 |
| | 20:1 | die des morgens vroeg arbeiders voor zijn wijngaard **ging** huren. | .3 |
| | 20:3 | En omstreeks het derde uur **ging** hij **naar buiten en** zag nog anderen | .13 |
| | 20:5 | **ging** hij wéér **naar buiten en** handelde evenzo. | .13 |
| | 20:6 | **Toen hij** omstreeks het elfde uur **naar buiten ging**, | .13 |
| | 21:17 | En **Hij** verliet hen en **ging** buiten de stad, naar Betanië, | .3 |
| | 22:10 | En die slaven **gingen** naar de wegen **en** verzamelden allen, | .16 |
| | 24:1 | En Jezus **ging** de tempel **uit en** vertrok. | .13 |
| | 24:26 | Indien men dan tot u zegt: Zie, Hij is in de woestijn, **gaat er** niet **heen**; | .9 |
| | 24:27 | gelijk de bliksem **komt** van het oosten en licht tot het westen, | .30 |
| | 25:1 | die haar lampen namen en **uittrokken**, de bruidegom tegemoet. | .6 |
| | 25:6 | klonk een geroep: De bruidegom, zie, **gaat uit** hem tegemoet! | .33 |
| | 26:30 | En na de lofzang gezongen te hebben **vertrokken zij** naar de Olijfberg. | .6 |
| | 26:55 | Als tegen een rover **zijt gij uitgetrokken** met zwaarden en stokken | .5 |
| | 26:71 | **Toen hij** naar het portaal **ging**, zag een andere hem | .14 |
| | 26:75 | En **hij ging naar buiten en** weende bitter. | .13 |
| | 27:32 | **Toen zij heengingen**, troffen zij iemand uit Cyrene aan, Simon genaamd; | .36 |
| | 27:53 | En zij **gingen** uit de graven ... **en** kwamen in de heilige stad, | .16 |
| | 28:8 | En zij **gingen** terstond **weg** van het graf ... **en** liepen haastig voort | .20°° |
| Marc. | 1:25 | En Jezus bestrafte hem [zeggende]: Zwijg stil en **ga uit** van hem. | .10 |
| | 1:26 | En de onreine geest ... **ging** onder groot geschreeuw van hem **uit**. | .3 |
| | 1:28 | En het gerucht van Hem **drong** terstond overal **door** in de gehele omgeving | .3 |
| | 1:29 | terstond, uit de synagoge, gingen zij in het huis van Simon | .16 |
| | | letterlijk: uit de synagoge **weggaande**, gingen zij terstond ... | |
| | 1:35 | En vroeg, nog diep in de nacht, stond **Hij** op en **ging naar buiten** | .3 |
| | 1:38 | opdat Ik ook daar predike; want daartoe **ben Ik uitgegaan**. | .23/.1 |

Marc. 1:45 Maar **toen hij was weggegaan**, begon hij het telkens weder te verkondigen, .13
2:12 En **hij** stond op, nam terstond zijn matras op en **ging** ... **naar buiten**, .3
2:13 **Hij ging** weder **naar buiten**, langs de zee, en de gehele schare kwam tot Hem .3
3:6 de Farizeeën **gingen heen en** pleegden terstond met de Herodianen overleg .16
3:21 toen zijn naastbestaanden dit hoorden, **gingen zij heen** om Hem te halen, .6
4:3 Hoort. Zie, een zaaier **ging uit** om te zaaien. .3
5:2 **toen** Hij uit het schip **ging**, kwam Hem ... een mens tegemoet .15/.21
5:8 Want Hij zeide tot hem: Onreine geest, **ga uit** van deze mens. .10
5:13 En de onreine geesten **gingen uit** en voeren in de zwijnen; .22
5:14 SV En **zij gingen uit**, om te zien, wat het was, dat er geschied was. .6°°
5:30 Jezus bemerkte ... bij Zichzelf de kracht, **die** van Hem **uitgegaan was**. .19
6:1 En **Hij vertrok** vandaar en kwam in zijn vaderstad, .3
6:10 blijft daar dan, totdat **gij** vandaar **vertrekt**. .9
6:12 En zij **vertrokken en** predikten, dat zij zich zouden bekeren. .16
6:24 En zij **ging heen en** zeide tot haar moeder: Wat zal ik vragen? .18
6:34 En **toen Hij** uit het schip **ging**, zag Hij een grote schare .13
6:54 En **toen** zij van boord **gingen**, herkenden de mensen Hem terstond, .17
7:29 Om dit woord, ga heen, de boze geest **is** uit uw dochter **gevaren**. .24
7:30 vond zij het kind te bed liggen en de boze geest **uitgevaren**. .28°*
7:31 **toen Hij** weder uit het gebied van Tyrus **vertrokken was**, .13
8:11 En de Farizeeën **liepen uit** en begonnen met Hem te redetwisten; .6
8:27 En Jezus **vertrok** met zijn discipelen naar de dorpen van Caesarea .3
9:25 Gij, stomme en dove geest, Ik beveel u: **ga** van hem **uit** .10
9:26 En **hij ging uit** onder geschreeuw en hevige stuiptrekkingen. .3
9:29 Dit geslacht kan door niets **uitvaren**, tenzij door gebed. .12
9:30 En zij **gingen** vandaar **weg en** reisden door Galilea. .16
11:11 **vertrok Hij**, toen het reeds laat op de dag was, naar Betanië, .3
11:12 En de volgende dag, **toen** zij van Betanië **kwamen**, werd Hij hongerig. .17
14:16 En de discipelen **gingen heen** en kwamen in de stad .6
14:26 En na de lofzang gezongen te hebben, **vertrokken zij** naar de Olijfberg. .6
14:48 Als tegen een rover **zijt gij uitgetrokken** met zwaarden en stokken, .5
14:68 En **hij ging naar buiten**, naar het voorportaal. .3
16:8 En zij **gingen naar buiten en** vluchtten van het graf, .20
16:20 Doch zij **gingen heen en** predikten overal, terwijl de Here medewerkte .16°

Luc. 1:22 **Toen hij** dan **naar buiten kwam**, kon hij niet tot hen spreken .13
2:1 dat er een bevel **uitging** vanwege keizer Augustus, .3
4:14 En de roep over Hem **ging uit** door de gehele streek. .3
4:35 En Jezus bestrafte hem en zeide: Zwijg stil en **vaar uit** van hem. .10
En de boze geest wierp hem in het midden neer en **voer** van hem **uit** .3
4:36 Hij legt met gezag ... de onreine geesten zijn bevelen op en **zij varen uit**. .32
4:41 Van velen **voeren** ook boze geesten **uit**, roepende ...: Gij zijt de Zoon van God..38
4:42 toen het dag geworden was, **vertrok** Hij **en** ging naar een eenzame plaats. .13
5:8 **Ga uit** van mij, want ik ben een zondig mens, Here. .10
5:27 En daarna **vertrok Hij** en zag een tollenaar, Levi genaamd, .3
6:12 En het geschiedde in die dagen, **dat Hij** naar het gebergte **ging** .3/.12
6:19 omdat er kracht van Hem **uitging** en Hij allen genas. .38
7:17 En dit gerucht over Hem **verbreidde zich** in het ganse Joodse land .3

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 7:24 | Wat **zijt gij** in de woestijn **gaan** aanschouwen? | .25/.5 |
| | 7:25 | Maar wat **zijt gij gaan** zien? Een mens in weelderige klederen gekleed? | .25/.5 |
| | 7:26 | wat **zijt gij gaan** zien? Een profeet? Ja, ..., zelfs meer dan een profeet. | .25/.5 |
| | 8:2 | Maria, ... van Magdala, van wie zeven boze geesten **uitgegaan waren**, | .29 |
| | 8:5 | Een zaaier **ging uit** om zijn zaad te zaaien. | .3 |
| | 8:27 | **Toen Hij** aan land **gegaan was**, kwam Hem een man uit de stad tegemoet, | .15 |
| | 8:29 | Want Hij gaf de onreine geest bevel van de man **uit te varen**. | .12 |
| | 8:33 | En de geesten **voeren** uit die mens **en** voeren in de zwijnen | .22 |
| | 8:35 | En de mensen **liepen uit** om te zien wat gebeurd was, ... | .6 |
| | | en vonden de mens, van wie de boze geesten **uitgevaren waren**, | .29/.3 |
| | 8:38 | van wie de boze geesten **uitgevaren waren**, | .29 |
| | 8:46 | Iemand heeft Mij aangeraakt, want Ik heb kracht ... voelen **uitgaan**. | .19/.[42] |
| | 9:4 | En komt gij ergens in een huis, blijft daar en **reist** vandaar **verder**. | .33 |
| | 9:5 | **gaat** dan **weg** uit die stad **en** schudt het stof af van uw voeten | .36 |
| | 9:6 | Zij **gingen heen en** trokken de dorpen langs, overal het evangelie predikende | .36 |
| | 10:10 | **gaat naar buiten** op haar straten **en** zegt: | .16 |
| | 10:35 | SV En de volgende dag **weggaande**, reikte hij twee penningen uit, | .13° |
| | 11:14 | En het geschiedde, **toen** de geest **uitgevaren was**, dat de stomme sprak. | .21 |
| | 11:24 | Zodra de onreine geest van de mens **is uitgevaren**, ..., | .8 |
| | | zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis, waar **ik ben uitgevaren**. | .1 |
| | 11:53 | **toen** Hij van die plaats **vertrok**, | .21▾▾ |
| | 12:59 | Ik zeg u, **gij zult** daar voorzeker niet **uitkomen**, | .7 |
| | 13:31 | **Ga heen** en vertrek vanhier, want Herodes wil U doden. | .10 |
| | 14:18 | SV Ik heb een akker gekocht, en het is nodig, **dat** ik **uitga**, en hem bezie; | .12°° |
| | | Ik heb een akker gekocht en ik moet die noodzakelijk **gaan** bezien; | .13▾▾ |
| | 14:21 | **Ga** aanstonds de straten en stegen der stad in en breng de bedelaars | .10 |
| | 14:23 | **Ga** de wegen en de paden op en dwing hen binnen te komen, | .10 |
| | 15:28 | Toen **kwam** zijn vader **naar buiten en** drong bij hem aan. | .13 |
| | 17:29 | op de dag, waarop Lot uit Sodom **ging**, regende vuur en zwavel van de hemel | .3 |
| | 21:37 | de nachten bracht Hij buiten door op de berg, | .35 |
| | | letterlijk: de nachten bracht Hij, **naar buiten gaande**, door op de berg, | |
| | 22:39 | En Hij **verliet de stad en** ging, zoals Hij gewoon was, naar de Olijfberg. | .13 |
| | 22:52 | Als tegen een rover **zijt gij uitgetrokken** met zwaarden en stokken? | .25/.5 |
| | 22:62 | En **hij ging naar buiten** en weende bitter. | .13 |
| Joh. | 1:44 | De volgende dag wilde Hij naar Galilea **vertrekken** en Hij vond Filippus. | .12 |
| | 4:30 | **Zij gingen** de stad **uit** en kwamen tot Hem. | .6 |
| | 4:43 | En na die twee dagen **vertrok Hij** vandaar naar Galilea, | .3 |
| | 8:9 | Maar toen zij dit hoorden, **gingen zij** één voor één **weg**, | .39° |
| | 8:42 | want **Ik ben** van God **uitgegaan** en gekomen; | .1 |
| | 8:59 | maar Jezus verborg Zich en **verliet** de tempel. | .3 |
| | 10:9 | en **hij zal** ingaan en **uitgaan** en weide vinden. | .40 |
| | 10:39 | Zij trachtten Hem dan weder te grijpen, maar **Hij ontkwam** uit hun handen. | .3 |
| | 11:31 | De Joden ... zagen Maria ... naar buiten gaan en zij volgden haar, | .3 |
| | | letterlijk: De Joden, ziende dat Maria **naar buiten ging**, volgden haar, | |
| | 11:44 | De gestorvene **kwam naar buiten**, de voeten en de handen gebonden | .3 |
| | 12:13 | namen **zij** palmtakken, **gingen uit** Hem tegemoet, en riepen: Hosanna, | .6 |
| | 13:3 | en dat **Hij** van God **uitgegaan** was en tot God heenging, | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 13:30 | **Hij** nam dan het stuk brood en **vertrok** terstond. En het was nacht. | .3 |
| | 13:31 | Toen **hij** dan **heengegaan was**, zeide Jezus: Nu is de Zoon ... verheerlijkt | .3 |
| | 16:27 | omdat gij ... geloofd hebt, dat **Ik** van God **ben uitgegaan**. | .1 |
| | 16:28 | **Ik ben** van de Vader **uitgegaan** en in de wereld gekomen; | .1 |
| | 16:30 | hierom geloven wij, dat **Gij** van God **zijt uitgegaan**. | .2 |
| | 17:8 | en zij hebben ... in waarheid erkend, dat **Ik** van U **ben uitgegaan**, | .1 |
| | 18:1 | **ging** Jezus met zijn discipelen naar de overzijde van de beek | .3 |
| | 18:4 | Jezus ... wetende, wat over Hem komen zou, **kwam naar voren en** zeide | .13 |
| | | Jezus ... wetende, wat over Hem komen zou, **kwam naar voren** en zeide | .3 |
| | 18:16 | De andere discipel dan, de bekende van de hogepriester, **kwam naar buiten**, | .3 |
| | 18:29 | Pilatus dan **kwam** tot hen **naar buiten** | .3 |
| | 18:38 | En na dit gezegd te hebben, **kwam hij** weder **naar buiten** tot de Joden | .3 |
| | 19:4 | En Pilatus **kwam** wederom **naar buiten** en zeide tot hen: Zie, | .3 |
| | 19:5 | Jezus dan **kwam naar buiten** met de doornenkroon en het purperen kleed. | .3 |
| | 19:17 | en **Hij**, zelf zijn kruis dragende, **ging** naar de zogenaamde Schedelplaats, | .3 |
| | 19:34 | en terstond **kwam er** bloed en water **uit**. | .3 |
| | 20:3 | Petrus dan **ging op weg** en ook de andere discipel | .3 |
| | 21:3 | **Zij vertrokken** en gingen scheep, en in die nacht vingen zij niets. | .6 |
| | 21:23 | Dit gerucht **ging** dan **uit** onder de broeders, | .3 |
| Hand. | 1:21 | in al de tijd, dat de Here Jezus bij ons in- en **uitgegaan is**, | .3 |
| | 7:3 | en Hij zeide tot hem: **Verlaat** uw land en uw bloedverwanten | .10 |
| | 7:4 | Toen **vertrok** hij uit het land der Chaldeeën **en** vestigde zich in Haran. | .13 |
| | 7:7 | en daarna **zullen zij uittrekken** en Mij vereren aan deze plaats. | .41 |
| | 8:7 | van velen, die onreine geesten hadden, **gingen** deze onder luid geroep **uit** | .38/.39 |
| | 10:23 | En de volgende dag stond **hij** op en **vertrok** met hen, | .3 |
| | 11:25 | En **hij vertrok** naar Tarsus om Saulus te zoeken; | .3 |
| | 12:9 | En hij volgde hem naar buiten | .13 |
| | | letterlijk: En hij volgde hem, **naar buiten gaande**. | |
| | 12:10 | En **buiten gekomen**, gingen zij één straat ver | .16 |
| | 12:17 | En hij **vertrok en** reisde naar een andere plaats. | .13 |
| | 14:20 | En de volgende dag **vertrok hij** met Barnabas naar Derbe. | .3 |
| | 15:24 | SV dat sommigen, **die** van ons **uitgegaan zijn**, u ... ontroerd hebben | .16 |
| | 15:40 | Maar Paulus koos zich Silas en **vertrok**, | .3 |
| | 16:3 | Paulus wilde, **dat** deze met hem **zou gaan** en hij nam hem tot zich | .12 |
| | 16:10 | zochten wij dadelijk gelegenheid **om** naar Macedonië **te vertrekken**, | .12 |
| | 16:13 | En op de sabbatdag **gingen wij** de poort **uit**, de rivier langs, | .4 |
| | 16:18 | Ik gelast u in de naam van Jezus Christus van haar **uit te gaan**. | .12 |
| | | En **hij ging uit** op datzelfde uur. | .3 |
| | 16:19 | Toen nu haar eigenaars zagen, dat hun kans op voordeel **verdwenen was**, | .3 |
| | 16:36 | **vertrekt** dan nu **en** gaat heen in vrede. | .16 |
| | 16:39 | SV En zij, **komende**, baden hen, | .12 |
| | 16:40 | En uit de gevangenis **gekomen**, gingen zij naar Lydia, | .16 |
| | | en **zij** zagen de broeders en spraken hen bemoedigend toe en **vertrokken**. | .6 |
| | 17:33 | Aldus **vertrok** Paulus uit hun midden. | .3 |
| | 18:23 | En toen hij daar een tijd lang geweest was, **ging hij weer weg** | .3 |
| | 19:12 | SV dat de ziekten van hen weken, en de boze geesten van hen **uitvoeren**. | .34 |
| | 20:1 | Daarop nam **hij** afscheid en **begaf zich** op reis naar Macedonië. | .3 |
| | 20:11 | en hij sprak nog lang met hen, tot de morgenstond, en zo **vertrok hij**. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 21:5 | gingen wij vandaar verder op reis, | .16 |
| | | letterlijk: reisden wij, **vandaar gaande**, verder, | |
| | 21:8 | En de volgende dag **gingen** wij **vandaar en** kwamen te Caesarea; | .16 |
| | 22:18 | Haast u en **vertrek** spoedig uit Jeruzalem, | .10 |
| | 28:3 | **kwam er** door de hitte een adder **uit en** beet zich vast aan zijn hand. | .18°° |
| | 28:15 | vandaar **kwamen** de broeders ... ons tot Forum Appii ... tegemoet, | .6°° |
| Rom. | 10:18 | Over de ganse aarde **is** hun geluid **uitgegaan** | .3 |
| 1Cor. | 5:10 | want dan zou men wel uit de wereld moeten **gaan**. | .12 |
| | 14:36 | Of **is** het woord Gods bij u **begonnen**? Of heeft het alleen u bereikt? | .3 |
| 2Cor. | 2:13 | doch **ik** nam afscheid van hen en **vertrok** naar Macedonië. | .1 |
| | 6:17 | Daarom **gaat weg** uit hun midden, en scheidt u af, spreekt de Here, | .11 |
| | 8:17 | daar **hij** ... in zijn grote toewijding uit eigen beweging naar u **is vertrokken**. | .3 |
| Fil. | 4:15 | in het begin van mijn evangelieprediking, toen **ik** uit Macedonië **vertrok**, | .1 |
| 1Thess. | 1:8 | maar allerwegen is uw geloof, dat **zich** op God **richt**, bekend geworden, | .24 |
| Hebr. | 3:16 | Waren dat niet allen, **die** onder Mozes uit Egypte **waren uitgegaan**? | .16 |
| | 7:5 | **hoewel** dezen uit de lendenen van Abraham **zijn voortgekomen**; | .27 |
| | 11:8 | is Abraham ... in gehoorzaamheid getrokken naar een plaats, ..., | .12 |
| | | letterlijk: is Abraham gehoorzaam geweest **om te trekken** naar een plaats, | |
| | | en **hij vertrok**, zonder te weten waar hij komen zou. | .3 |
| | 11:15 | SV van hetwelk **zij uitgegaan waren**, | .6°° |
| | 13:13 | **Laten wij** derhalve tot Hem **uitgaan** buiten de legerplaats | .31 |
| Jac. | 3:10 | uit dezelfde mond **komt** zegening en vervloeking voort. | .30 |
| 1Joh. | 2:19 | **Zij zijn** van ons **uitgegaan**, maar zij waren uit ons niet; | .6 |
| | 4:1 | want vele valse profeten **zijn** in de wereld **uitgegaan**. | .26 |
| 2Joh. | 7 | Want er **zijn** vele misleiders **uitgegaan** in de wereld, | .6'' |
| 3Joh. | 7 | want **zij zijn uitgegaan** ter wille van de Naam, | .6 |
| Openb. | 3:12 | en **hij zal** niet meer **daaruit gaan**; | .8 |
| | 6:2 | en **hij trok uit**, overwinnende en om te overwinnen. | .3 |
| | 6:4 | En een tweede, een rossig paard, **kwam**, | .3 |
| | 9:3 | En uit de rook **kwamen** sprinkhanen op de aarde **te voorschijn** | .6 |
| | 14:15 | En een andere engel **kwam** uit de tempel en riep met luider stem | .3 |
| | 14:17 | En een andere engel **kwam** uit de tempel, die in de hemel is, | .3 |
| | 14:18 | En een andere engel **kwam** uit het altaar; deze had macht over het vuur | .3° |
| | 14:20 | en **er kwam** bloed uit de persbak tot aan de tomen der paarden, | .3 |
| | 15:6 | en de zeven engelen, die de zeven plagen hadden, **kwamen** uit de tempel, | .6 |
| | 16:17 | en **er kwam** een luide stem uit de tempel, van de troon, | .3 |
| | 18:4 | En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: **Gaat uit** van haar, | .11/.10 |
| | 19:5 | En een stem **ging uit** van de troon, zeggende: Looft onze God, | .3 |
| | 19:21 | het zwaard, **dat kwam** uit de mond van Hem, die op het paard zat; | .[43]'' |
| | 20:8 | **hij zal uitgaan** om de volkeren aan de vier hoeken der aarde te verleiden, | .40 |

## 1657II ἔξεστιν ex-estin

Het werkwoord *ex-estin* betekent 'het is geoorloofd, het is toegestaan, het staat vrij'.

In het algemeen wordt *ex-estin* gebruikt in een situatie waarin iemands mogelijkheden om iets te doen niet begrensd worden door personen of zaken met een hogere autoriteit.

Naast *ex-estin* 'het is geoorloofd' komt ook wel voor *ex-on (estin)* '(het is) geoorloofd zijnde' (d.w.z.: '(het is) geoorloofd'; vgl. Hand.2:29).
Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *1357 eimi* 'zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔξεστιν | ex-estin | het is geoorloofd |
| .2 | ἐξόν | ex-on | geoorloofd zijnde (1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:2 | Zie, uw discipelen doen wat **men** op sabbat niet **mag** doen. | .1 |
| | 12:4 | waarvan hij noch die met hem waren mochten eten. | .2 |
| | | letterlijk: waarvan het hem ... **geoorloofd** was te eten, | |
| | 12:10 | of **het geoorloofd is** op de sabbat te genezen, | .1 |
| | 12:12 | Derhalve **is het geoorloofd** op de sabbat wèl te doen. | .1 |
| | 14:4 | want Johannes zeide tot hem: Gij moogt haar niet hebben. | .1 |
| | | letterlijk: ...: **Het is** u niet **geoorloofd** haar te hebben. | |
| | 19:3 | **Is het geoorloofd** zijn vrouw weg te zenden om allerlei redenen? | .1 |
| | 20:15 | **Staat het** mij niet **vrij** met het mijne te doen, wat ik wil? | .1 |
| | 22:17 | **Is het geoorloofd** de keizer belasting te betalen of niet? | .1 |
| | 27:6 | **Wij mogen** die niet in de offerkist doen, want het is bloedgeld. | .1 |
| Marc. | 2:24 | Zie, waarom doen zij op de sabbat wat niet **mag**? | .1 |
| | 2:26 | waarvan niemand **mag** eten dan de priesters, | .1 |
| | 3:4 | **Is het geoorloofd** op de sabbat goed te doen of kwaad te doen. | .1 |
| | 6:18 | Gij moogt de vrouw van uw broeder niet hebben. | .1 |
| | | letterlijk: **Het is** u niet **geoorloofd** de vrouw van uw broeder te hebben. | |
| | 10:2 | **Is het** een man **geoorloofd** zijn vrouw weg te zenden? | .1 |
| | 12:14 | **Is het geoorloofd** de keizer belasting te betalen of niet? | .1 |
| Luc. | 6:2 | Waarom doet gij wat op sabbat niet **mag**? | .1 |
| | 6:4 | waarvan niemand **mag** eten dan alleen de priesters? | .1 |
| | 6:9 | of **het geoorloofd is** op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, | .1 |
| | 14:3 | **Is het geoorloofd** op de sabbat te genezen of niet? | .1 |
| | 20:22 | **is het** ons **geoorloofd** de keizer belasting te betalen of niet? | .1 |
| Joh. | 5:10 | Het is sabbat en dan moogt gij uw matras niet dragen. | .1 |
| | | letterlijk: ... en dan **is het** u niet **geoorloofd** uw matras te dragen. | |
| | 18:31 | **Het is** ons niet **geoorloofd** iemand ter dood te brengen; | .1 |
| Hand. | 2:29 | Mannen broeders, **men mag** vrijuit tot u zeggen van de aartsvader David, | .2 |
| | 8:37 | [En hij zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, **is het geoorloofd**. | .1° |
| | 16:21 | die wij als Romeinen niet mogen aanvaarden of volgen. | .1 |
| | | letterlijk: waarvan **het** ons ... niet **geoorloofd is** ze te aanvaarden ... | |
| | 21:37 | zeide hij tot de overste: Mag ik u iets zeggen? | .1 |
| | | letterlijk: zeide hij tot de overste: **Is het** mij **geoorloofd** u iets te zeggen? | |
| | 22:25 | Moogt gij een Romein, en dat zonder dat hij een vonnis heeft, geselen? | .1 |
| | | letterlijk: **Is het** u **geoorloofd** een Romein ... te geselen? | |
| 1Cor. | 6:12 | Alles **is** mij **geoorloofd**, maar niet alles is nuttig. | .1 |
| | | Alles **is** mij **geoorloofd**, maar ik zal mij door niets laten knechten. | .1 |
| | 10:23 | Alles **is geoorloofd**, maar niet alles is nuttig. | .1 |
| | | Alles **is geoorloofd**, maar niet alles bouwt op. | .1 |
| 2Cor. | 12:4 | die **het** een mens niet **geoorloofd is** uit te spreken. | .2 |

## 1658 ἐξετάζω ex-etazō

Het werkwoord *ex-etazō* betekent 'uitzoeken, onderzoeken (om uit te zoeken)'.

Als lijdend voorwerp kan men bij *ex-etazō* zowel de persoon of zaak vermelden waarover men geïnformeerd wil worden (bv. in Matt.10:11: de kwestie wie iets waard is) als de persoon via wie men over een bepaald iets geïnformeerd wil worden (bv. in Joh.21:12: Hem; waarover de discipelen hier geïnformeerd willen worden is de kwestie wie die 'Hij' is). In Matt.2:8 wordt niet vermeld wat de wijzen uit het Oosten moeten uitzoeken of onderzoeken, maar wel dat het bij dat onderzoek 'dat kind' is waar het om gaat.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξετάσατε | ex-etasate | onderzoekt! (aor) |
| .2 | ἐξετάσαι | ex-etasai | moge hij onderzoeken (aor) – onderzoeken (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 2:8 | Gaat en **doet** nauwkeurig **onderzoek** naar dat kind; | .1 °˅ |
| | 10:11 | **onderzoekt** wie het daarin waard is, en blijft daar tot uw vertrek. | .1 |
| Joh. | 21:12 | Niemand van de discipelen durfde Hem **de vraag stellen**: Wie zijt Gij? | .2 |

## 1659 ἐξηγέομαι ex-ēgeomai

Het werkwoord *ex-ēgeomai* betekent 'vertellen (over)'.

Vertaling met iets als 'uiteenzetten' is in zoverre misleidend dat het te veel doet denken aan een soort wetenschappelijke precisie. In Joh.1:18 moet men op grond van de context een lijdend voorwerp ('God') aanvullen: Jezus heeft over God verteld.

Vergelijk *2026 hēgeomai* 'aanvoeren; het woord voeren; beschouwen (als)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξηγουμένων | ex-ēgoumenōn | vertellend (2 mv m/v/o; med) |
| .2 | ἐξηγεῖτο | ex-ēgeito | hij vertelde (med) |
| .3 | ἐξηγοῦντο | ex-ēgounto | zij vertelden (med) |
| .4 | ἐξηγήσατο | ex-ēgēsato | hij heeft verteld (aor med) |
| .5 | ἐξηγησάμενος | ex-ēgēsamenos | vertellend (1 ev m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:35 | En **zij verhaalden** wat onderweg gebeurd was | .3 |
| Joh. | 1:18 | de ... Zoon, die aan de boezem des Vaders is, die **heeft** Hem **doen kennen**. | .4 |
| Hand. | 10:8 | en **nadat** hij hun alles **uitgelegd had**, zond hij hen naar Joppe. | .5 |
| | 15:12 | zij hoorden Barnabas en Paulus **verhalen** wat ... God ... gedaan had. | .1 |
| | 15:14 | Simeon **heeft uiteengezet**, hoe God van meet aan erop bedacht geweest is | .4 |
| | 21:19 | **verhaalde hij** in bijzonderheden, wat God ... had verricht. | .2 |

## 1660 ἑξήκοντα hexēkonta

Het hoofdtelwoord *hexēkonta* betekent 'zestig'.

Vergelijk *1628 hex* 'zes'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑξήκοντα | hexēkonta | zestig |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 13:8 | en het gaf vrucht, deels honderd-, deels **zestig**-, deels dertig**voudig**. |
| | 13:23 | deels honderd-, deels **zestig**-, deels dertig**voudig**. |
| Marc. | 4:8 | en het droeg tot dertig-, **zestig**- en honderd**voud** toe. |
| | 4:20 | dertig- en **zestig**- en honderd**voud**. |
| Luc. | 24:13 | een dorp, **zestig** stadiën van Jeruzalem verwijderd, genaamd Emmaüs, |
| 1Tim. | 5:9 | Als weduwe kome in aanmerking iemand niet beneden de **zestig** jaren, |
| Openb. | 11:3 | om, met een zak bekleed, te profeteren, twaalfhonderd **zestig** dagen lang. |
| | 12:6 | opdat zij daar twaalfhonderd **zestig** dagen onderhouden zou worden. |
| | 13:18 | en zijn getal is zeshonderd zesen**zestig** |

## 1661 ἑξῆς hexēs

Het bijwoord *hexēs* betekent 'volgens ordening in een rij of reeks, aaneengesloten'.

De uitdrukking *tēi hexēs (hēmerāi)* wil zeggen 'op de direct daarop volgende (dag)' (vgl. Luc.9:37 en Hand.21:1); de uitdrukking *en tōi hexēs (chronōi)* wil zeggen 'in de direct daarop volgende (tijd)' (Luc.7:11).

Vergelijk *1994 echō* 'hebben; houden'.

.1 ἑξῆς hexēs aaneengesloten

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 7:11 | En het geschiedde **kort daarna**, dat Hij reisde naar een stad, |
| | 9:37 | toen zij de **volgende** dag van de berg afdaalden, |
| Hand. | 21:1 | dat wij recht op Kos aankoersten en de dag **daarna** op Rodos |
| | 25:17 | heb ik zonder uitstel de dag **daarop** mij op de rechterstoel gezet |
| | 27:18 | wierpen zij de **volgende** dag lading over boord, |

## 1662 ἐξηχέω ex-ēcheō

Het werkwoord *ex-ēcheō* betekent '(er)uit laten echoën, (er)uit laten (weer)klinken', en (med.) '(er)uit echoën, (er)uit (weer)klinken'.

Net als *2056 ēcheō* 'laten echoën' wordt *ex-ēcheō* gebruikt wanneer het gaat om geluiden die langzamerhand wegsterven, zoals een trompet die nagalmt, of een branding die nadreunt. Het Nederlandse woord 'echo' is trouwens afgeleid van het Griekse *ēchō* 'geluid met echo' (het Griekse *ēchō* omvat klank én naklank, het Nederlandse 'echo' omvat alleen de naklank!).

.1 ἐξήχηται ex-ēchētai hij heeft weerklonken (med)

| | | |
|---|---|---|
| 1Thess. | 1:8 | Want uit uw midden **heeft** het woord des Heren **weerklonken** |

## 1663 ἕξις hexis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *hexis* betekent 'houding, (lichamelijke) toestand, (goede) conditie'.

Sommigen verklaren *dia tēn hexin* in Hebr.5:14 als 'door een geoefende houding, door een ge-

woonte zich te oefenen'; anderen verklaren het als 'wegens (het hebben of willen hebben van) een goede conditie'. In het eerste geval is een gewoonte van oefening de oorzaak van (ook) geoefende oren; in het tweede geval zijn de oren geoefend omdat men vindt dat bij een goede conditie (ook) goede oren horen.

Vergelijk *1994 echō* 'hebben; houden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕξιν | hexin | houding (4) |

Hebr. 5:14 die door het **gebruik** hun zinnen geoefend hebben in het onderscheiden

## 1664 ἐξίστημι ex-istēmi

Het werkwoord *ex-istēmi* betekent 'verbijsteren, buiten zichzelf laten raken, ontstellen'.

Gewoonlijk houdt *ex-istēmi* verband met een of ander verbijsterend gegeven dat het normale reageren verhindert of belemmert. Zo'n verbijsterend gegeven kan bijvoorbeeld zijn: een wonderlijke genezing (Matt.12:23), een dodenopwekking (Marc.5:42), het bedwingen van natuurkrachten (Marc.6:51), of de bekeringsgeschiedenis van Paulus (Hand.9:21). In Marc.3:21 heeft de afwezigheid van de normale reactie te maken met waanzin.

Vergelijk *2208 histēmi* 'doen staan; staan' en *1455 ekstasis* '(het) buiten zichzelf raken, zinsverbijstering, zinsvervoering'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξιστῶν | ex-istōn | verbijsterend (1 ev m) |
| .2 | ἐξέστη | ex-estē | hij is verbijsterd (aor) |
| .3 | ἐξέστημεν | ex-estēmen | wij zijn verbijsterd (aor) |
| .4 | ἐξέστησαν | ex-estēsan | zij zijn verbijsterd (aor) |
| .5 | ἐξεστακέναι | ex-estakenai | verbijsterd hebben |
| .6 | ἐξίστασθαι | ex-istasthai | verbijsterd worden (med) |
| .7 | ἐξίστατο | ex-istato | hij werd verbijsterd (med) |
| .8 | ἐξίσταντο | ex-istanto | zij werden verbijsterd (med) |
| .[9] | ἐξιστάνων | ex-istanōn | verbijsterend (1 ev m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:23 | En al de scharen **waren buiten zichzelf** | .8 |
| Marc. | 2:12 | zo**dat** zij allen **ontzet waren** en God verheerlijkten, | .6 |
| | 3:21 | want zij zeiden: **Hij is niet bij zijn zinnen**. | .2 |
| | 5:42 | En **zij ontzetten zich** terstond bovenmate. | .4 |
| | 6:51 | En **zij waren** innerlijk bovenmate **ontsteld**, | .8 |
| Luc. | 2:47 | Allen nu, die Hem hoorden, **waren verbaasd** over zijn verstand | .8 |
| | 8:56 | haar ouders **stonden versteld**, maar Hij verbood hun tot iemand te spreken | .4 |
| | 24:22 | Maar ook **hebben** enige vrouwen uit ons midden ons **doen ontstellen**: | .4 |
| Hand. | 2:7 | En buiten zichzelf van verwondering zeiden zij: | .8 |
| | | letterlijk: En **zij waren ontsteld** en zij verwonderden zich, zeggend: | |
| | 2:12 | En **zij waren** allen **buiten zichzelf** en geheel met de zaak verlegen, | .8 |
| | 8:9 | waardoor hij het volk van Samaria verbijsterde, | .1/.[9] |
| | | letterlijk: en **verbijsterend** het volk van Samaria, | |
| | 8:11 | om**dat** hij reeds lange tijd hen door toverijen **verbijsterd had**. | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 8:13 | verbijsterd door die tekenen en grote krachten, die hij zag geschieden.<br>letterlijk: en **hij werd verbijsterd** door die tekenen en grote krachten, ... | .7 |
| | 9:21 | En allen, die het hoorden, **stonden verbaasd** | .8 |
| | 10:45 | En al de gelovigen uit de besnijdenis ... **stonden verbaasd**, | .4 |
| | 12:16 | zagen **zij** hem en **waren verbijsterd**. | .4 |
| 2Cor. | 5:13 | Want hetzij **wij in geestvervoering kwamen**, het was in dienst van God, | .3 |

## 1665 ἐξισχύω ex-ischuō

Het werkwoord *ex-ischuō* betekent 'voldoende sterk zijn, genoeg kracht hebben, in staat zijn'.
Vergelijk *2212 ischus* 'sterkte, kracht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξισχύσητε | ex-ischusēte | (dat) jullie in staat zijn (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 3:18 | **zult gij** dan samen met alle heiligen, **in staat zijn** te vatten, |

## 1666 ἔξοδος exodos

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *exodos* betekent (1) '(het) (er)uit gaan, (het) naar buiten gaan, uittocht', en (2) 'uitgang (van een gebouw of een ommuurde stad)'.

In het NT komt alleen de eerste betekenis voor, die de activiteit van het ergens uit gaan aanduidt, bv. het gaan van de Israëlieten uit Egypte (Hebr.11:22; vgl. de bijbelboeknaam 'Exodus'). Als eufemisme geeft *exodos* ook wel het vertrek uit het leven aan, d.w.z.: de dood (Luc.9:31 en 2Petr.1:15).

Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *3085 hodos* 'weg; tocht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔξοδον | exodon | uittocht (4) |
| .2 | ἐξόδου | exodou | uittocht (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:31 | Dezen, in heerlijkheid verschenen, spraken over zijn **uitgang**, | .1 |
| Hebr. | 11:22 | heeft Jozef aan het einde van zijn leven gewaagd van de **uittocht** | .2 |
| 2Petr. | 1:15 | dat gij ook na mijn **heengaan** telkens weer aan deze dingen kunt denken. | .1 |

## 1667 ἐξολοθρεύω ex-olothreuō

Het werkwoord *ex-olothreuō* – ook wel gespeld als *ex-olethreuō* – betekent 'door verdelging verwijderen, verdelgen, verderven'.

Vergelijk *3130 olothreuō* 'verderven' en *3124 olethros* 'verdelging, verderf'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξολοθρευθήσεται | ex-olothreuthēsetai | hij zal worden verdelgd (pass) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 3:23 | dat alle ziel ... uit het volk **zal worden uitgeroeid**. |

## 1668 ἐξομολογέω ex-omologeō

Het werkwoord *ex-omologeō* betekent 'instemmen met', en (med.) '(met instemming) erkennen, bekennen, belijden'.

Een bijzonderheid is dat men *ex-omologeō* (med.) in bepaalde gevallen kan opvatten als 'erkentelijk zijn'; men vertaalt dan ook wel met 'danken' of 'loven' (bv. in Luc.10:21).

Vergelijk *3154 homologeō* 'instemmen; bekennen, belijden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξωμολόγησεν | ex-ōmologēsen | hij heeft ingestemd (aor) |
| .2 | ἐξομολογοῦμαι | ex-omologoumai | ik belijd (med) |
| .3 | ἐξομολογεῖσθε | ex-omologeisthe | jullie belijden (med) – belijdt! (med) |
| .4 | ἐξομολογούμενοι | ex-omologoumenoi | belijdend (1 mv m; med) |
| .5 | ἐξομολογήσομαι | ex-omologēsomai | ik zal belijden (med) |
| .6 | ἐξομολογήσεται | ex-omologēsetai | hij zal belijden (med) |
| .7 | ἐξομολογήσηται | ex-omologēsētai | (dat) hij belijdt (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:6 | zij lieten zich ... door hem dopen, **onder belijdenis van** hun zonden. | .4 |
| | 11:25 | Te dien tijde hief Jezus aan en zeide: **Ik dank** U, Vader, | .2 |
| Marc. | 1:5 | zij lieten zich door hem dopen ... **onder belijdenis van** hun zonden. | .4 |
| Luc. | 10:21 | **Ik dank** U, Vader, Heer des hemels en der aarde, | .2 |
| | 22:6 | En **hij stemde daarmede in** en zocht een goede gelegenheid | .1 |
| Hand. | 19:18 | velen van hen, die gelovig geworden waren, kwamen hun schuld **belijden** | .4 |
| Rom. | 14:11 | voor Mij zal alle knie zich buigen, en alle tong **zal** God **loven**. | .6 |
| | 15:9 | Daarom **zal ik** U **loven** onder de heidenen | .5 |
| Fil. | 2:11 | (10) opdat ... (11) ... alle tong **zou belijden**: Jezus Christus is Here, | .7/.6 |
| Jac. | 5:16 | **Belijdt** daarom elkander uw zonden en bidt voor elkander, | .3 |
| Openb. | 3:5 | maar **Ik zal** zijn naam **belijden** voor mijn Vader en voor zijn engelen. | .5°° |

## 1669 ἐξορκίζω ex-orkizō

Het werkwoord *ex-orkizō* betekent 'bezweren'.

Vergelijk *3209 horkizō* 'bezweren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξορκίζω | ex-orkizō | ik bezweer – (dat) ik bezweer |

Matt. 26:63 **Ik bezweer** U bij de levende God,

## 1670 ἐξορκιστής exorkistēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *exorkistēs* betekent 'bezweerder, exorcist'.

Gewoonlijk duidt een Griek met *exorkistēs* iemand aan die beroepsmatig met behulp van bezweringen (vgl. *1669 ex-orkizō* 'bezweren') demonen tracht te verdrijven.

| .1 | ἐξορκιστῶν | exorkistōn | geestenbezweerders (2) |
|---|---|---|---|

Hand. 19:13 enige van de rondreizende Joodse **geestenbezweerders**

---

**1671 ἐξορύσσω ex-orussō**

---

Het werkwoord *ex-orussō* betekent 'uitgraven, (er)uit graven'.

Als lijdend voorwerp bij *ex-orussō* kan men zowel datgene aantreffen wat bij het graven verwijderd wordt (bv. in Gal.4:15: ogen 'eruit graven') als datgene waaruit men iets door graven verwijdert (in Marc.2:4 moet men het dak veronderstellen als datgene waaruit een stuk wordt weggegraven).

Vergelijk *3219 orussō* 'graven'.

| .1 | ἐξορύξαντες | ex-oruxantes | (er)uit gravend (1 mv m; aor) |
|---|---|---|---|

Marc. 2:4 en **na het dak opengebroken te hebben**, lieten zij de matras neder,
Gal. 4:15 dat gij ... uw ogen **uitgerukt en** ze mij gegeven **zoudt hebben**.

---

**[1671II] ἐξουδενέω ex-oudeneō**

---

Het werkwoord *ex-oudeneō* betekent 'als nietswaardig beschouwen, verachten'.

Vergelijk *ouden* 'niets' (een onzijdige vorm van *3244 oudeis* 'niemand'), en *1673 ex-outheneō* met dezelfde betekenis als *ex-oudeneō*.

| .[1] | ἐξουδενηθῇ | ex-oudenēthēi | (dat) hij veracht wordt (aor pass) |
|---|---|---|---|

Marc. 9:12 dat Hij veel moet lijden, en dat **Hij veracht zal worden**?

---

**1672 ἐξουδενόω ex-oudenoō**

---

Het werkwoord *ex-oudenoō* betekent 'als nietswaardig beschouwen, verachten'.

Vergelijk *1671II ex-oudeneō* waarvan het een nevenvorm is.

| .1 | ἐξουδενωθῇ | ex-oudenōthēi | (dat) hij veracht wordt (aor pass) |
|---|---|---|---|

Marc. 9:12 dat Hij veel moet lijden, en dat **Hij veracht zal worden**?

---

**1673 ἐξουθενέω ex-outheneō**

---

Het werkwoord *ex-outheneō* betekent 'als nietswaardig beschouwen, verachten'.

Vergelijk *outhen* 'niets' (een onzijdige vorm van *3247 outheis* 'niemand'), en *1671II ex-oudeneō* met dezelfde betekenis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξουθενεῖς | ex-outheneis | jij veracht |
| .2 | ἐξουθενείτω | ex-outheneitō | hij moet verachten! |
| .3 | ἐξουθενεῖτε | ex-outheneite | jullie verachten – veracht! |
| .4 | ἐξουθενοῦντας | ex-outhenountas | verachtend (4 mv m) |
| .5 | ἐξουθενήσατε | ex-outhenēsate | jullie hebben veracht (aor) – veracht! (aor) |
| .6 | ἐξουθενήσῃ | ex-outhenēsēi | (dat) hij veracht (aor) |
| .7 | ἐξουθενήσας | ex-outhenēsas | verachtend (1 ev m; aor) |
| .8 | ἐξουθενηθείς | ex-outhenētheis | veracht (1 ev m; aor) |
| .9 | ἐξουθενημένος | ex-outhenēmenos | veracht wordend (1 ev m; med) |
| .10 | ἐξουθενημένους | ex-outhenēmenous | veracht wordend (4 mv m; med) |
| .11 | ἐξουθενημένα | ex-outhenēmena | veracht wordend (1/4 mv o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 18:9 | Hij sprak ook met het oog op sommigen, **die** ... al de anderen **verachtten**, | .4 |
| | 23:11 | Herodes ... **smaadde** ... Hem, **en** hij deed Hem een schitterend kleed om | .7 |
| Hand. | 4:11 | Dit is de steen, door u, de bouwlieden, **versmaad**, | .8 |
| Rom. | 14:3 | Wie wèl eet, **minachte** hem niet, die niet eet, | .2 |
| | 14:10 | Of ook gij, wat **minacht gij** uw broeder? | .1 |
| 1Cor. | 1:28 | **wat** voor de wereld onaanzienlijk en **veracht is**, heeft God uitverkoren, | .11 |
| | 6:4 | laat gij dan hen zitting nemen, **die** in de gemeente **niet in tel zijn**? | .10 |
| | 16:11 | **laat** niemand hem dan **geringschatten**. Maar helpt hem voort in vrede, | .6 |
| 2Cor. | 10:10 | zijn persoonlijke verschijning is zwak en zijn spreken **betekent niets**. | .9 |
| Gal. | 4:14 | toch **hebt gij** de verzoeking ... niet **als iets verachtelijks beschouwd** | .5 |
| 1Thess. | 5:20 | **veracht** de profetieën niet, | .3 |

## 1674 ἐξουσία exousia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *exousia* betekent '(recht op) vrijheid van handelen, (niet door anderen gehinderde) macht (om iets te doen)'.

In het algemeen heeft *exousia* te maken met een situatie waarin iemands mogelijkheden om iets te doen niet begrensd worden door personen of zaken met een hogere autoriteit (vgl. *1657II ex-estin* 'het is geoorloofd, het is toegestaan, het staat vrij'). Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, één Nederlands woord te vinden dat de betekenis van *exousia* treffend weergeeft; men vertaalt bijvoorbeeld met 'macht', 'volmacht', 'bevoegdheid' of 'gezag': woorden die allemaal een mogelijkheid inhouden om gebruik te maken van een bepaalde vrijheid van handelen.

In concrete zin wordt *exousia* gebruikt voor 'gebied waarin iemand een bepaalde vrijheid van handelen heeft, machtsgebied, jurisdictie' (bv. in Luc.23:7) of voor 'instantie met een bepaalde vrijheid van handelen, hogere instantie, overheidsinstantie' (bv. in Rom.13, Ef.3:10).

De uitdrukking *exousian poieō* 'macht doen' wil zoveel zeggen als 'macht uitoefenen' (Op.13:12).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξουσία | exousia | macht (1) |
| .2 | ἐξουσίαν | exousian | macht (4) |
| .3 | ἐξουσίας | exousias | macht (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐξουσίᾳ | exousiāi | macht (3) |
| .5 | ἐξουσίαι | exousiai | machten (1) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .6 | ἐξουσίας | exousias | zie 3 |
| .7 | ἐξουσιῶν | exousiōn | machten (2) |
| .8 | ἐξουσίαις | exousiais | machten (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:29 | want Hij leerde hen als **gezag**hebbende en niet als hun schriftgeleerden. | .2 |
| | 8:9 | Want ik ben zelf een ondergeschikte met soldaten onder mij, | .2 |
| | | letterlijk: Want ik ben zelf onder een **macht** ... | |
| | 9:6 | opdat gij weten moogt, dat de Zoon des mensen **macht** heeft | .2 |
| | 9:8 | zij verheerlijkten God, die zulk een **macht** aan de mensen gegeven had. | .2 |
| | 10:1 | En Hij ... gaf hun **macht** over onreine geesten om die uit te drijven | .2 |
| | 21:23 | en zij zeiden: Krachtens welke **bevoegdheid** doet Gij deze dingen? | .4 |
| | | En wie heeft U deze **bevoegdheid** gegeven? | .2 |
| | 21:24 | zal Ik u ook zeggen, krachtens welke **bevoegdheid** Ik deze dingen doe. | .4 |
| | 21:27 | Dan zeg Ik u ook niet, krachtens welke **bevoegdheid** Ik deze dingen doe. | .4 |
| | 28:18 | Mij is gegeven alle **macht** in de hemel en op [de] aarde. | .1 |
| Marc. | 1:22 | want Hij leerde hen als **gezag**hebbende, en niet als de schriftgeleerden. | .2 |
| | 1:27 | Wat is dit? Een nieuwe leer met **gezag**! | .2 |
| | 2:10 | dat de Zoon des mensen **macht** heeft op aarde zonden te vergeven | .2 |
| | 3:15 | en om **macht** te hebben boze geesten uit te drijven. | .2 |
| | 6:7 | En Hij ... gaf hun **macht** over de onreine geesten. | .2 |
| | 11:28 | Krachtens welke **bevoegdheid** doet Gij deze dingen? | .4 |
| | | Of wie heeft U de **bevoegdheid** gegeven om deze dingen te doen? | .2 |
| | 11:29 | dan zal Ik u zeggen, krachtens welke **bevoegdheid** Ik deze dingen doe. | .4 |
| | 11:33 | Dan zeg Ik u ook niet, krachtens welke **bevoegdheid** Ik deze dingen doe. | .4 |
| | 13:34 | Gelijk een mens, die buitenslands ging, ... aan zijn slaven **volmacht** gaf, | .2 |
| Luc. | 4:6 | En de duivel zeide tot Hem: U zal ik al deze **macht** geven | .2 |
| | 4:32 | En zij stonden versteld over zijn leer, want zijn woord was met **gezag**. | .4 |
| | 4:36 | Want Hij legt met **gezag** en macht aan de onreine geesten zijn bevelen op | .4 |
| | 5:24 | dat de Zoon des mensen **macht** heeft op aarde zonden te vergeven | .2 |
| | 7:8 | Want ik neem zelf een ondergeschikte plaats in met soldaten onder mij, | .2 |
| | | letterlijk: Want ik neem zelf een plaats in onder een **macht** ... | |
| | 9:1 | Toen riep Hij de twaalven samen en gaf hun macht en **gezag** | .2 |
| | 10:19 | Zie, Ik heb u **macht** gegeven om op slangen en schorpioenen te treden | .2 |
| | 12:5 | die, nadat Hij gedood heeft, **macht** heeft om in de hel te werpen. | .2 |
| | 12:11 | Wanneer zij u brengen voor de synagogen en voor ... de **machthebbers**, | .6 |
| | 19:17 | omdat gij in het minste getrouw geweest zijt, heb **gezag** over tien steden. | .2 |
| | 20:2 | Zeg ons, krachtens welke **bevoegdheid** doet Gij deze dingen, | .4 |
| | | of wie is het, die U deze **bevoegdheid** gegeven heeft? | .2 |
| | 20:8 | Dan zeg Ik u ook niet, krachtens welke **bevoegdheid** Ik deze dingen doe. | .4 |
| | 20:20 | Hem te kunnen overleveren aan ... de **beschikking** van de stadhouder. | .4 |
| | 22:53 | Maar dit is uw ure en de **macht** der duisternis. | .1 |
| | 23:7 | toen hij begreep, dat Hij uit het **gebied** van Herodes was, | .3 |
| Joh. | 1:12 | hun heeft Hij **macht** gegeven om kinderen Gods te worden, | .2 |
| | 5:27 | En Hij heeft Hem **macht** gegeven om gericht te houden, | .2 |
| | 10:18 | Ik heb **macht** het af te leggen | .2 |
| | | en **macht** het weder te nemen; | .2 |
| | 17:2 | gelijk Gij Hem **macht** hebt gegeven over alle vlees, | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 19:10 | Weet Gij niet, dat ik **macht** heb U los te laten, | .2 |
| | | maar ook **macht** om U te kruisigen? | .2 |
| | 19:11 | Jezus antwoordde: Gij zoudt geen **macht** tegen Mij hebben, | .2 |
| Hand. | 1:7 | waarover de Vader de **beschikking** aan Zich gehouden heeft, | .4 |
| | 5:4 | en was, na de verkoop, de opbrengst niet te uwer **beschikking**? | .4 |
| | 8:19 | Geef ook mij deze **macht**, opdat ... hij de Heilige Geest ontvange. | .2 |
| | 9:14 | en hier heeft hij **volmacht** van de overpriesters | .2 |
| | 26:10 | waartoe ik de **macht** van de overpriesters ontvangen had; | .2 |
| | 26:12 | toen ik onder die omstandigheden naar Damascus reisde met **volmacht** | .3 |
| | 26:18 | ter bekering ... van de **macht** van de satan tot God, | .3 |
| Rom. | 9:21 | Of heeft de pottebakker niet de **vrije beschikking** over het leem | .2 |
| | 13:1 | Ieder mens moet zich onderwerpen aan de **overheden**, die boven hem staan. | .8 |
| | | Want er is geen **overheid** dan door God | .1 |
| | | SV en de **machten**, die er zijn, die zijn door God geordineerd. | .5° |
| | 13:2 | Wie zich dus tegen de **overheid** verzet, wederstaat de instelling Gods, | .4 |
| | 13:3 | Wilt gij zonder vrees voor de **overheid** zijn? Doe het goede, | .2 |
| 1Cor. | 7:37 | die ... niet genoodzaakt wordt en **macht** heeft over zijn wil | .2 |
| | 8:9 | dat deze **bevoegdheid** van u niet tot aanstoot voor de zwakken worde. | .1 |
| | 9:4 | Hebben wij geen **bevoegdheid** om te eten en te drinken? | .2 |
| | 9:5 | Hebben wij geen **bevoegdheid** om een zuster als vrouw mede te nemen | .2 |
| | 9:6 | Of hebben alleen ik en Barnabas geen **bevoegdheid** om vrij te blijven | .2 |
| | 9:12 | Indien anderen deel hebben aan de **bevoegdheid** over u, wij niet veel meer? | .3 |
| | | Doch wij hebben van deze **bevoegdheid** geen gebruik gemaakt, | .4 |
| | 9:18 | en zo van mijn **bevoegdheid** als evangelieprediker geen gebruik te maken. | .4 |
| | 11:10 | Daarom moet de vrouw een **macht** op het hoofd hebben vanwege de engelen. | .2 |
| | 15:24 | wanneer Hij ... alle **macht** en kracht onttroond zal hebben. | .2 |
| 2Cor. | 10:8 | al ging ik nog iets verder in het roemen op onze **bevoegdheid**, | .3 |
| | 13:10 | naar de **bevoegdheid**, die de Here mij heeft gegeven om op te bouwen | .2 |
| Ef. | 1:21 | boven alle overheid en **macht** en kracht en heerschappij en alle naam, | .3 |
| | 2:2 | overeenkomstig de overste van de **macht** der lucht, | .3 |
| | 3:10 | de overheden en de **machten** in de hemelse gewesten | .8 |
| | 6:12 | tegen de overheden, tegen de **machten**, tegen de wereldbeheersers | .6 |
| Col. | 1:13 | Hij heeft ons verlost uit de **macht** der duisternis | .3 |
| | 1:16 | hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij **machten**; | .5 |
| | 2:10 | die het hoofd is van alle overheid en **macht**. | .3 |
| | 2:15 | Hij heeft de overheden en **machten** ontwapend en openlijk tentoongesteld | .6 |
| 2Thess. | 3:9 | niet, dat wij er geen **bevoegdheid** toe hebben, | .2 |
| Tit. | 3:1 | Herinner hen eraan, dat zij zich aan overheid en **gezag** onderwerpen, | .8 |
| Hebr. | 13:10 | Wij hebben een altaar, waarvan zij ... niet mogen eten. | .2 |
| | | letterlijk: ..., waarvan zij geen **macht** hebben te eten. | |
| 1Petr. | 3:22 | terwijl engelen en **machten** en krachten Hem onderworpen zijn. | .7 |
| Jud. | 25 | heerlijkheid, majesteit, kracht en **macht** vóór alle eeuwigheid, | .1 |
| Openb. | 2:26 | hem zal Ik **macht** geven over de heidenen; | .2 |
| | 6:8 | En hun werd **macht** gegeven over het vierde deel der aarde | .1 |
| | 9:3 | en hun werd **macht** gegeven, | .1 |
| | | gelijk de schorpioenen der aarde **macht** hebben. | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 9:10 | en in hun staarten was hun **macht** om de mensen schade toe te brengen, | .1 |
| | | en in hun staarten was hun macht om de mensen schade toe te brengen, | .2 |
| | | letterlijk: en in hun staarten hadden ze **macht** om ... | |
| | 9:19 | Want de **macht** der paarden ligt in hun bek en in hun staarten. | .5/.1 |
| | 11:6 | Dezen hebben de **macht** de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt ...: | .2 |
| | | en zij hebben **macht** over de wateren, om die in bloed te veranderen | .2 |
| | 12:10 | Nu is verschenen het heil ... van onze God en de **macht** van zijn Gezalfde: | .1 |
| | 13:2 | En de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote **macht**. | .2 |
| | 13:4 | en zij aanbaden de draak, omdat hij aan het beest de **macht** gegeven had, | .2 |
| | 13:5 | en hem werd **macht** gegeven dit tweeënveertig maanden lang te doen. | .1 |
| | 13:7 | en hem werd **macht** gegeven over elke stam en natie en taal en volk. | .1 |
| | 13:12 | En het oefent al de **macht** van het eerste beest voor diens ogen uit. | .2 |
| | 14:18 | En een andere engel kwam uit het altaar; deze had **macht** over het vuur | .2 |
| | 16:9 | zij lasterden de naam van God, die de **macht** heeft over deze plagen, | .2 |
| | 17:12 | maar één uur ontvangen zij **macht** als koningen, met het beest. | .2 |
| | 17:13 | Dezen zijn één van zin en geven hun kracht en **macht** aan het beest. | .2 |
| | 18:1 | Hierna zag ik een andere engel, die grote **macht** had, nederdalen | .2 |
| | 20:6 | over hen heeft de tweede dood geen **macht**, | .2 |
| | 22:14 | opdat zij **recht** mogen hebben op het geboomte des levens | .1 |

## 1675 ἐξουσιάζω ex-ousiazō

Het werkwoord *ex-ousiazō* betekent 'zeggenschap hebben, macht uitoefenen, machthebber zijn', en (med./pass.) 'onder zeggenschap gehouden worden, overheerst worden'.

In het algemeen houdt *ex-ousiazō* in dat men een bepaalde zeggenschap of een bepaald recht op vrijheid van handelen heeft (vgl. *1674 exousia*). In de tweede naamval kan dan genoemd worden waarover men zeggenschap heeft. Zo wordt bijvoorbeeld gesproken van machthebbers die zeggenschap hebben over hun volk (Luc.22:25) of echtgenoten die zeggenschap hebben over elkaars lichaam (1Cor.7:4).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξουσιάζει | ex-ousiazei | hij heeft zeggenschap – jij wordt onder zeggenschap gehouden (med) |
| .2 | ἐξουσιάζοντες | ex-ousiazontes | zeggenschap hebbende (1 mv m) |
| .3 | ἐξουσιασθήσομαι | ex-ousiasthēsomai | ik zal onder zeggenschap gehouden worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 22:25 | en hun **machthebbers** worden weldoeners genoemd. | .2 |
| 1Cor. | 6:12 | Alles is mij geoorloofd, maar **ik zal mij** door niets **laten knechten**. | .3 |
| | 7:4 | De vrouw **heeft** niet zelf **over** haar lichaam **te beschikken**, doch haar man; | .1 |
| | | en eveneens **heeft** de man niet zelf **over** zijn lichaam **te beschikken**. | .1 |

## 1676 ἐξοχή exochē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *exochē* betekent '(het) uitsteken, uitstek, uitstekendheid, voortreffelijkheid'.

In letterlijke zin heeft *exochē* te maken met het verschijnsel dat iets uitsteekt uit of boven iets

anders; in overdrachtelijke zin slaat *exochē* bijvoorbeeld op een maatschappelijke positie die uitsteekt boven het gewone volk, zoals in Hand.25:23.

.1 ἐξοχήν exochēn uitstek (4)

Hand. 25:23 met de oversten en de mannen, die de voornaamsten der stad waren,
letterlijk: ... en de mannen bij **uitstek** van de stad,

## 1677 ἐξυπνίζω ex-upnizō

Het werkwoord *ex-upnizō* betekent 'uit de slaap halen, wakker maken'.
Vergelijk *1678 exupnos* 'uit de slaap gehaald, wakker gemaakt'.

.1 ἐξυπνίσω ex-upnisō (dat) ik wakker maak (aor) – ik zal wakker maken

Joh. 11:11 Ik ga daarheen om hem uit de slaap te wekken.
letterlijk: Ik ga daarheen opdat **Ik** hem **uit de slaap wek**.

## 1678 ἔξυπνος exupnos

Het bijvoeglijk naamwoord *exupnos* betekent 'uit de slaap gehaald, wakker gemaakt'.
Vergelijk *1379 ek* 'uit' en *4597 hupnos* 'slaap'.

.1 ἔξυπνος exupnos uit de slaap ontwaakt (1 ev m/v)

Hand. 16:27 de bewaarder, **uit zijn slaap opgeschrikt**, zag de deuren ... openstaan,

## 1679 ἔξω exō

Het bijwoord *exō* betekent '(naar) buiten'.

Afhankelijk van het feit of er een werkwoord van rust of van beweging is, geeft *exō* een plaats of een richting aan. Vergelijk: 'buiten' staan (Matt.12:46), maar: 'naar buiten' gaan (Matt.26:75). Ook kan men met een tweede naamval bij *exō* de plaats vermelden buiten welke iemand of iets zich bevindt (bv. in Luc.13:33: 'buiten' Jeruzalem omkomen) of waaruit iemand of iets zich naar buiten beweegt of bewogen wordt (bv. in Matt.21:17: 'buiten' de stad gaan).

Vermeldenswaard zijn de constructies: *hai exō poleis* 'de steden (die) buiten (zijn)', d.w.z.: 'de buitenlandse steden' (Hand.26:11); *ho exō hēmōn anthrōpos* 'de mens (die) buiten ons (is)', d.w.z.: 'onze uitwendige mens' of 'het uiterlijk van ons als mens' (2Cor.4:16); *hoi exō* 'de (mensen) buiten', d.w.z.: 'de buitenstaanders' (bv. Marc.4:11).

Vergelijk *1379 ek* 'uit'.

.1 ἔξω exō buiten

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 5:13 | Het deugt nergens meer toe dan om **weg**geworpen ... te worden. |
| | 10:14 | verlaat dat huis of die stad en schudt het stof uwer voeten af. |
| | | letterlijk: gaat weg **uit** dat huis of die stad ... |
| | 12:46 | zie, zijn moeder en broeders stonden **buiten** |
| | 12:47 | [... uw broeders staan **buiten** en trachten U te spreken te krijgen.] |
| | 13:48 | haalt men het op de oever ..., doch het ondeugdelijke werpt men **weg**. |
| | 21:17 | En Hij verliet hen en ging **buiten** de stad, naar Betanië, |
| | 21:39 | En zij grepen hem en wierpen hem **buiten** de wijngaard en doodden hem. |
| | 26:69 | Petrus zat **buiten** in de hof en er kwam een slavin naar hem toe, |
| | 26:75 | En hij ging **naar buiten** en weende bitter. |
| Marc. | 1:45 | zodat Hij ... Zich **buiten** in eenzame plaatsen ophield. |
| | 3:31 | en **buiten** staande zonden zij iemand tot Hem om Hem te roepen. |
| | 3:32 | uw moeder en uw broeders en uw zusters staan **buiten** en zoeken U. |
| | 4:11 | maar tot hen, die **buiten** staan, komt alles in gelijkenissen, |
| | 5:10 | En hij smeekte Hem dringend hen niet **buiten** het land te zenden. |
| | 8:23 | En Hij vatte de blinde bij de hand en bracht hem **buiten** het dorp, |
| | 11:4 | zij ... vonden een veulen vastgebonden bij de deur **buiten** aan de weg, |
| | 11:19 | En toen het laat werd, gingen zij de stad uit, **naar buiten**. |
| | 12:8 | En zij grepen en doodden hem en wierpen hem **buiten** de wijngaard. |
| | 14:68 | En hij ging **naar buiten**, naar het voorportaal. |
| Luc. | 1:10 | de gehele volksmenigte was **buiten** in gebed op het uur van het reukoffer. |
| | 4:29 | Zij stonden op en wierpen Hem de stad **uit** |
| | 8:20 | Men boodschapte Hem: Uw moeder en uw broeders staan **buiten** |
| | 8:54 | SV toen Hij ze allen **uit**gedreven had, greep Hij haar hand |
| | 13:25 | zult gij beginnen **buiten** te staan en aan de deur te kloppen, |
| | 13:28 | wanneer gij Abraham ... zult zien ..., maar uzelf **buiten**geworpen. |
| | 13:33 | want het gaat niet aan, dat een profeet **buiten** Jeruzalem omkomt. |
| | 14:35 | noch voor de mesthoop is het geschikt: men werpt het **weg**. |
| | 20:15 | En zij wierpen hem **buiten** de wijngaard en doodden hem. |
| | 22:62 | En hij ging **naar buiten** en weende bitter. |
| | 24:50 | En Hij leidde hen **naar buiten** tot bij Betanië |
| Joh. | 6:37 | en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins **uit**werpen. |
| | 9:34 | Zij antwoordden ... wilt gij ons leren? En zij wierpen hem **uit**. |
| | 9:35 | Jezus hoorde, dat zij hem **uit**geworpen hadden, |
| | 11:43 | riep Hij met luider stem: Lazarus, kom **naar buiten**! |
| | 12:31 | nu zal de overste dezer wereld **buiten**geworpen worden; |
| | 15:6 | Wie in Mij niet blijft, is **buiten**geworpen als de rank en is verdord, |
| | 18:16 | De andere discipel ... kwam **naar buiten**, en hij sprak met de portierster |
| | 18:29 | Pilatus dan kwam tot hen **naar buiten** |
| | 19:4 | En Pilatus kwam wederom **naar buiten** en zeide tot hen: |
| | | Zie, ik breng Hem voor u **naar buiten**, |
| | 19:5 | Jezus dan kwam **naar buiten** met de doornenkroon en het purperen kleed. |
| | 19:13 | Pilatus dan hoorde deze woorden en hij liet Jezus **naar buiten** brengen |
| | 20:11 | En Maria stond **buiten** dicht bij het graf, wenende. |
| Hand. | 4:15 | na hun geboden te hebben **buiten** de raadzaal te gaan. |
| | 5:23 | SV Wij vonden ... de wachters **buiten** staande voor de deuren; |

| | | |
|---|---|---|
| | 5:34 | een zeker Farizeeër ... verzocht de mensen ... **buiten** te doen staan, |
| | 7:58 | en zij wierpen hem de stad **uit** en stenigden hem. |
| | 9:40 | Maar Petrus zond hen allen **naar buiten** en knielde neder en bad. |
| | 14:19 | zij ... sleepten hem de stad **uit**, menende, dat hij dood was. |
| | 16:13 | En op de sabbatdag gingen wij de poort **uit**, de rivier langs, |
| | 16:30 | En hij leidde hen **naar buiten** en zeide: Heren, wat moet ik doen |
| | 21:5 | terwijl zij ons ... uitgeleide deden tot **buiten** de stad; |
| | 21:30 | en zij grepen Paulus en sleurden hem de tempel **uit**; |
| | 26:11 | tot zelfs in de **buitenlandse** steden. |
| 1Cor. | 5:12 | Staat het soms aan mij, hen te oordelen, die **buiten** zijn? |
| | 5:13 | Hen, die **buiten** zijn, zal God oordelen. |
| 2Cor. | 4:16 | al vervalt ook onze **uiterlijke** mens, |
| Col. | 4:5 | Gedraagt u als wijzen ten opzichte van hen die **buiten** staan, |
| 1Thess. | 4:12 | opdat gij u behoorlijk gedraagt ten aanzien van hen, die **buiten** staan, |
| Hebr. | 13:11 | van de dieren ... werd het lichaam **buiten** de legerplaats verbrand. |
| | 13:12 | Daarom heeft ook Jezus ... **buiten** de poort geleden. |
| | 13:13 | Laten wij derhalve tot Hem uitgaan **buiten** de legerplaats |
| 1Joh. | 4:18 | maar de volmaakte liefde drijft de vrees **uit**. |
| Openb. | 3:12 | en hij zal niet meer **daaruit** gaan; |
| | 11:2 | Maar laat de voorhof, die buiten de tempel is, **erbuiten**, °° |
| | 14:20 | En de persbak werd getreden **buiten** de stad, °° |
| | 22:15 | **Buiten** zijn de honden en de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, |

## 1680 ἔξωθεν exōthen

Het bijwoord *exōthen* betekent 'van buiten, aan de buitenkant'.

Soms wordt met een tweede naamval bij *exōthen* vermeld ten opzichte waarvan iemand of iets aan de buitenkant of buiten is, bv. in Openb.11:2: 'buiten' de tempel, of in Openb.14:20: 'buiten' de stad. Vermeldenswaard zijn verder de constructies: *to exōthen* 'het (oppervlak) aan de buitenkant', d.w.z.: 'de buitenkant' (bv. in Matt.23:25); *hoi exōthen* 'de (mensen) aan de buitenkant', d.w.z.: 'de buitenstaanders' (1Tim.3:7).

Vergelijk *1679 exō* '(naar) buiten'.

.1 ἔξωθεν exōthen van buiten

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 23:25 | want gij reinigt de **buitenzijde** van de beker en van de schotel, |
| | 23:27 | gij gelijkt op gewitte graven, die **van buiten** wel schoon schijnen, |
| | 23:28 | Zo ook gij, **van buiten** schijnt gij de mensen wel rechtvaardig, |
| Marc. | 7:15 | Niets, dat **van buiten** de mens in hem komt, kan hem onrein maken, |
| | 7:18 | dat al wat **van buiten** in de mens komt, hem niet onrein kan maken, |
| Luc. | 11:39 | gij Farizeeën, de **buitenzijde** van de beker en de schotel reinigt gij, |
| | 11:40 | Hij, die de **buitenzijde** gemaakt heeft, |
| 2Cor. | 7:5 | wij waren van alle kanten in de druk: **van buiten** strijd, van binnen vrees. |
| 1Tim. | 3:7 | Hij moet ook gunstig bekend zijn bij de **buitenstaanden**, |
| 1Petr. | 3:3 | Uw sieraad zij niet **uitwendig**: het vlechten van haar, |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Openb. | 5:1 | een boekrol, beschreven van binnen en **van buiten**, welverzegeld | ˇˇ |
| | 11:2 | Maar laat de voorhof, die **buiten** de tempel is, | ˇˇ |
| | | **erbuiten**, en meet die niet; want hij is aan de heidenen gegeven; | ˇˇ |
| | 14:20 | de persbak werd getreden **buiten** de stad, en er kwam bloed uit de persbak | ˇˇ |

## 1681 ἐξωθέω ex-ōtheō

Het werkwoord *ex-ōtheō* betekent '(er)uit duwen, wegduwen'.

Het voorvoegsel *ex-* (vgl. *1379 ek* 'uit') houdt in dat door het 'duwen' degene die of datgene dat geduwd wordt, ergens uit weggaat: in Hand.7:45 is sprake van heidenen die God uit het beloofde land verdrijft, en in Hand.27:39 is het de zee waaruit de zeelieden hun schip 'duwen', d.w.z.: 'door stuwkracht (van de wind?) aan land laten lopen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔξωσεν | exōsen | hij heeft weggeduwd (aor) |
| .2 | ἐξῶσαι | exōsai | wegduwen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:45 | bij de onderwerping van de heidenen, welke God **heeft verdreven** | .1 |
| | 27:39 | en zij overlegden, zo mogelijk het schip daarop **te doen lopen**. | .2 |

## 1682 ἐξώτερος exōteros

Het bijvoeglijk naamwoord *exōteros* betekent 'meer naar buiten, verder weg in de richting van de buitenste grens'.

Wanneer er slechts twee personen of zaken met elkaar vergeleken worden, dan is de persoon of zaak die verder van het centrum vandaan is, meteen ook de buitenste van de twee; in verband hiermee wordt *exōteros* (vgl. *1679 exō* '(naar) buiten') ook wel vertaald met 'buitenste'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐξώτερον | exōteron | meer naar buiten (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 8:12 | de kinderen ... zullen uitgeworpen worden in de **buitenste** duisternis; |
| | 22:13 | en werpt hem uit in de **buitenste** duisternis; daar zal het geween zijn |
| | 25:30 | En werpt de onnutte slaaf uit in de **buitenste** duisternis. |

## 1682II ἔοικα eoika

Het werkwoord *eoika* betekent 'gelijkenis vertonen (met), lijken (op)'.

Vergelijk *1353 eikōn* '(gelijkende) afbeelding; (even)beeld'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔοικεν | eoiken | hij gelijkt op |

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 1:6 | want wie twijfelt, **gelijkt op** een golf der zee, |
| | 1:23 | die **gelijkt op** een man, die het gelaat ... in een spiegel beschouwt; |

| **1683** | **ἑορτάζω** | **heortazō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *heortazō* betekent '(een nationaal) feest vieren'.
Vergelijk *1684 heortē* '(nationaal) feest'.

| .1 | ἑορτάζωμεν | heortazōmen | (dat) wij feest vieren |
|---|---|---|---|

| 1Cor. | 5:8 | **Laten wij** derhalve **feest vieren**, niet met oud zuurdeeg, |
|---|---|---|

| **1684** | **ἑορτή** | **heortē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *heortē* betekent '(nationaal) feest'.
Gewoonlijk wordt *heortē* niet gebruikt wanneer het gaat om een feest in de privé-sfeer, maar om een feest dat in principe door de gehele samenleving gevierd wordt, zoals in het NT het Paasfeest (bv. Luc.2:41) of het Loofhuttenfeest (Joh.7:2).

| .1 | ἑορτή | heortē | feest (1) |
|---|---|---|---|
| .2 | ἑορτήν | heortēn | feest (4) |
| .3 | ἑορτῆς | heortēs | feest (2) |
| .4 | ἑορτῇ | heortēi | feest (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 26:5 | Maar zij zeiden: Niet op het **feest**, opdat er geen opschudding ontsta | .4 |
| | 27:15 | Nu was de stadhouder bij elk **feest** gewoon een gevangene ... los te laten. | .2 |
| Marc. | 14:2 | Want zij zeiden: Niet op het **feest**, opdat er geen opschudding kome | .4 |
| | 15:6 | En bij elk **feest** liet hij hun een gevangene los, | .2 |
| Luc. | 2:41 | En zijn ouders reisden elk jaar naar Jeruzalem, op het Paas**feest**. | .4 |
| | 2:42 | toen ... zij, zoals dit bij het **feest** gebruikelijk was, optrokken, | .3 |
| | 22:1 | Het **feest** nu der ongezuurde broden, dat Pascha genoemd wordt, naderde. | .1 |
| | 23:17 | [Want hij was verplicht hun op het **feest** iemand los te laten.] | .2° |
| Joh. | 2:23 | En terwijl Hij te Jeruzalem was, op het Paas**feest**, geloofden velen | .4 |
| | 4:45 | omdat zij gezien hadden, al wat Hij ... op het **feest** gedaan had, | .4 |
| | | want zij waren ook zelf naar het **feest** geweest. | .2 |
| | 5:1 | Daarna was er een **feest** der Joden en Jezus ging op naar Jeruzalem. | .1 |
| | 6:4 | En het Pascha, het **feest** der Joden, was nabij. | .1 |
| | 7:2 | Nu was het **feest** der Joden, Loofhutten, nabij. | .1 |
| | 7:8 | Gaat gij op naar het **feest**; | .2 |
| | | Ik ga niet op naar dit **feest**, omdat mijn tijd nog niet vervuld is. | .2 |
| | 7:10 | toen zijn broeders opgegaan waren naar het **feest**, | .2°* |
| | 7:11 | De Joden dan zochten Hem op het **feest** en zeiden: Waar is Hij? | .4 |
| | 7:14 | toen het **feest** reeds op de helft was, ging Jezus op naar de tempel | .3 |
| | 7:37 | En op de laatste, de grote dag van het **feest**, stond Jezus en riep, | .3 |
| | 11:56 | Wat dunkt u? Zou Hij wel op het **feest** komen? | .2 |
| | 12:12 | de grote menigte, die voor het **feest** gekomen was, | .2 |
| | 12:20 | die opgingen om op het **feest** te aanbidden: | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 13:1 | vóór het Paas**feest**, toen Jezus wist, dat zijn ure gekomen was | .3 |
| | 13:29 | Koop wat wij nodig hebben voor het **feest**. | .2 |
| Hand. | 18:21 | SV Ik moet voorzeker het toekomende **feest** te Jeruzalem houden; | .2 |
| Col. | 2:16 | Laat dan niemand u blijven oordelen ... op het stuk van een **feestdag**, | .3 |

## 1685 ἐπαγγελία epaggelia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epaggelia* betekent 'toezegging, (het doen van een) belofte'.

In veel gevallen gaat het bij *epaggelia* niet meer om de daad van het toezeggen, maar om de toegezegde zaak, bijvoorbeeld wanneer gesproken wordt over het ontvangen van een 'belofte' (Hand.2:33).

Vergelijk *1686 ep-aggellomai* 'toezeggen, beloven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαγγελία | epaggelia | belofte (1) |
| .2 | ἐπαγγελίαν | epaggelian | belofte (4) |
| .3 | ἐπαγγελίας | epaggelias | belofte (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐπαγγελίᾳ | epaggeliāi | belofte (3) |
| .5 | ἐπαγγελίαι | epaggeliai | beloften (1) |
| .6 | ἐπαγγελίας | epaggelias | zie 3 |
| .7 | ἐπαγγελιῶν | epaggeliōn | beloften (2) |
| .8 | ἐπαγγελίαις | epaggeliais | beloften (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:49 | En zie, Ik doe de **belofte** mijns Vaders op u komen. | .2 |
| Hand. | 1:4 | gebood Hij hun ... te blijven wachten op de **belofte** van de Vader, | .2 |
| | 2:33 | Nu Hij ... de **belofte** des Heiligen Geestes van de Vader ontvangen heeft, | .2 |
| | 2:39 | Want voor u is de **belofte** en voor uw kinderen | .1 |
| | 7:17 | naarmate de tijd der **belofte** ... naderde, | .3 |
| | 13:23 | Uit zijn geslacht heeft God naar de **belofte** ... Jezus doen komen, | .2 |
| | 13:32 | de **belofte**, die aan de vaderen geschied is, | .2 |
| | 23:21 | en nu staan zij gereed en wachten slechts op uw **toezegging**. | .2 |
| | 26:6 | En nu sta ik voor het gerecht om mijn hoop op de **belofte**, | .3 |
| Rom. | 4:13 | Want niet door de wet had Abraham of zijn nageslacht de **belofte**, | .1 |
| | 4:14 | dan is het geloof zonder inhoud en de **belofte** zonder gevolg. | .1 |
| | 4:16 | en dus de **belofte** zou gelden voor al het nageslacht, | .2 |
| | 4:20 | maar aan de **belofte** Gods heeft hij niet getwijfeld door ongeloof, | .2 |
| | 9:4 | de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de **beloften**; | .5 |
| | 9:8 | maar de kinderen der **belofte** gelden voor nageslacht. | .3 |
| | 9:9 | Want er ligt een **belofte** in dit woord: omstreeks deze tijd zal Ik komen | .3 |
| | 15:8 | om de **beloften**, aan de vaderen gedaan, te bevestigen, | .6 |
| 2Cor. | 1:20 | Want hoevele **beloften** Gods er ook zijn, in Hem is het: Ja; | .5 |
| | 7:1 | Daar wij nu deze **beloften** bezitten, geliefden, laten wij ons reinigen | .6 |
| Gal. | 3:14 | opdat wij de **belofte** des Geestes ontvangen zouden door het geloof. | .2 |
| | 3:16 | Nu werden aan Abraham de **beloften** gedaan en aan zijn zaad. | .5 |
| | 3:17 | zodat zij de **belofte** haar kracht zou doen verliezen. | .2 |
| | 3:18 | Immers, als de erfenis van de wet afhangt, dan niet van de **belofte**; | .3 |
| | | en juist door een **belofte** heeft God aan Abraham zijn gunst bewezen. | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3:21 | Is de wet dan in strijd met de **beloften** [Gods]? Volstrekt niet! | .7 |
| | 3:22 | opdat ... de **belofte** het deel zou worden van hen, die geloven. | .1 |
| | 3:29 | dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de **belofte** erfgenamen. | .2 |
| | 4:23 | doch die van de vrije door de **belofte**. | .3 |
| | 4:28 | En gij, broeders, zijt, evenals Isaak, kinderen der **belofte**. | .3 |
| Ef. | 1:13 | in Hem zijt gij ... ook verzegeld met de Heilige Geest der **belofte**, | .3 |
| | 2:12 | vreemd aan de verbonden der **belofte**, zonder hoop en zonder God | .3 |
| | 3:6 | medeleden en medegenoten van de **belofte** in Christus Jezus | .3 |
| | 6:2 | – dit is immers het eerste gebod, met een **belofte** – | .4 |
| 1Tim. | 4:8 | daar zij een **belofte** inhoudt van leven, in heden en toekomst. | .2 |
| 2Tim. | 1:1 | Paulus, een apostel van Christus Jezus door de wil Gods naar de **belofte** | .2 |
| Hebr. | 4:1 | terwijl nog een **belofte** van tot zijn rust in te gaan bestaat, | .3 |
| | 6:12 | die door geloof en geduld de **beloften** beërven. | .6 |
| | 6:15 | En zo, door geduld te oefenen, heeft deze het **beloofde** verkregen. | .3 |
| | 6:17 | toen Hij ... aan de erfgenamen der **belofte** ... wilde doen blijken, | .3 |
| | 7:6 | maar hij ... heeft ... een zegen gegeven aan de drager der **beloften**. | .6 |
| | 8:6 | waarvan de rechtskracht op betere **beloften** berust. | .8 |
| | 9:15 | opdat ... de geroepenen de **belofte** der eeuwige erfenis ontvangen zouden. | .2 |
| | 10:36 | om, de wil van Gods doende, te verkrijgen **hetgeen beloofd is**. | .2 |
| | 11:9 | Door het geloof heeft hij vertoefd in het land der **belofte**, ..., | .3 |
| | | die medeërfgenamen waren van dezelfde **belofte**; | .3 |
| | 11:13 | zijn deze allen gestorven, zonder de **beloften** verkregen te hebben; | .6 |
| | 11:17 | hij, die de **beloften** aanvaard had, wilde zijn enige zoon offeren, | .6 |
| | 11:33 | die door het geloof ... de vervulling der **belofte** verkregen hebben, | .7 |
| | 11:39 | Ook deze allen ... hebben het **beloofde** niet verkregen, | .2 |
| 2Petr. | 3:4 | Waar blijft de **belofte** van zijn komst? | .1 |
| | 3:9 | De Here talmt niet met de **belofte**, al zijn er, die aan talmen denken, | .3 |
| 1Joh. | 1:5 | En dit is de **verkondiging**, die wij van Hem gehoord hebben | .1 °° |
| | 2:25 | En dit is de **belofte**, die Hij zelf ons beloofd heeft: het eeuwige leven. | .1 |

## 1686 ἐπαγγέλλομαι ep-aggellomai

Het werkwoord *ep-aggellomai* betekent 'toezeggen, beloven'.

In verband met plaatsen als 1Tim.2:10 (godsvrucht 'beloven') en 6:21 (valse kennis 'beloven') kan men ook denken aan een 'beloven' zoals dat voorkomt in een context van politici die voor een of andere functie gekozen willen worden; de betekenis gaat dan in de richting van 'belijden, staan voor, propageren'.

Men kan in Gal.3:19 de vorm *ep-ēggeltai* zowel in actieve zin opvatten (het zaad waarvoor de wet 'een belofte heeft gedaan') als in passieve zin (het zaad waarvoor 'een belofte is gedaan').

Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *2111 aggellō* 'berichten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαγγελλόμενοι | ep-aggellomenoi | belovend (1 mv m; med) |
| .2 | ἐπαγγελλομέναις | ep-aggellomenais | belovend (3 mv v; med) |
| .3 | ἐπηγγείλατο | ep-ēggeilato | hij heeft beloofd (aor med) |
| .4 | ἐπηγγείλαντο | ep-ēggeilanto | zij hebben beloofd (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .5 | ἐπαγγειλάμενος | ep-aggeilamenos | belovend (1 ev m; aor med) |
| .6 | ἐπαγγειλάμενον | ep-aggeilamenon | belovend (4 ev m; aor med – 1/4 ev o; aor med) |
| .7 | ἐπήγγελται | ep-ēggeltai | hij heeft beloofd (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 14:11 | Toen zij dat hoorden, verblijdden **zij** zich en **beloofden** hem geld te geven. | .4 |
| Hand. | 7:5 | **Hij beloofde** het hem en zijn nakomelingschap tot een bezitting te geven, | .3 |
| Rom. | 4:21 | dat Hij bij machte was hetgeen **Hij beloofd had** ook te volbrengen. | .7 |
| Gal. | 3:19 | totdat het zaad zou komen, waar**op de belofte sloeg**, | .7 |
| 1Tim. | 2:10 | – zo immers betaamt het vrouwen, **die voor** haar godsvrucht **uitkomen** – | .2 |
| | 6:21 | Sommigen, **die woordvoerders** daar**van zijn**, zijn het spoor ... bijster geraakt. | .1 |
| Tit. | 1:2 | dat God, die niet liegt, voor eeuwige tijden **beloofd heeft**, | .3 |
| Hebr. | 6:13 | Want **toen** God aan Abraham **zijn belofte deed**, zwoer Hij, | .5 |
| | 10:23 | want Hij, **die beloofd heeft**, is getrouw. | .5 |
| | 11:11 | daar zij Hem, **die** het **beloofd had**, betrouwbaar achtte. | .6 |
| | 12:26 | doch thans **heeft Hij een belofte gegeven**, | .7 |
| Jac. | 1:12 | die **Hij beloofd heeft** aan wie Hem liefhebben. | .3 |
| | 2:5 | het Koninkrijk, dat **Hij beloofd heeft** aan wie Hem liefhebben? | .3 |
| 2Petr. | 2:19 | Vrijheid spiegelen zij hun voor, hoewel zij zelf slaven des verderfs zijn; letterlijk: Vrijheid hun **voorspiegelend**, ...; | .1 |
| 1Joh. | 2:25 | En dit is de belofte, die **Hij** zelf ons **beloofd heeft**: | .3 |

## 1687 ἐπάγγελμα epaggelma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *epaggelma* betekent (1) '(concrete tekst van een) toezegging, belofte', en (2) 'wat beloofd is, toegezegde zaak'.

Ofschoon de betekenissen van *epaggelma* en *1685 epaggelia* 'toezegging, (het doen van een) belofte' elkaar gedeeltelijk overlappen, kunnen we in het algemeen zeggen dat *epaggelma* eerder doet denken aan een concrete zaak: ofwel de concrete tekst waarin de belofte vervat is (vgl. 2Petr.3:13), ofwel de concrete zaak die beloofd is (vgl. 2Petr.1:4).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπάγγελμα | epaggelma | belofte (1/4) |
| .2 | ἐπαγγέλματα | epaggelmata | beloften (1/4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Petr. | 1:4 | door deze zijn wij met kostbare en zeer grote **beloften** begiftigd, | .2 |
| | 3:13 | Wij verwachten echter naar zijn **belofte** nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, | .1 |

## 1688 ἐπάγω ep-agō

Het werkwoord *ep-agō* betekent 'dichterbij brengen, toebrengen, brengen (over)'.

In een derde naamval bij *ep-agō* kan de persoon of zaak genoemd worden waar men iemand of iets dichterbij brengt. Vaak is er sprake van een of andere ramp die men iemand of iets 'toebrengt', of 'over' iemand of iets 'brengt', bv. een verderf (2Petr.2:1) of een zondvloed (2Petr.2:5). De uitdrukking 'het bloed van iemand over iemand brengen' wil zoveel zeggen als 'de straf voor het doden van iemand over iemand brengen' (Hand.5:28).

Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *60 agō* 'roepen, brengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπάγοντες | ep-agontes | brengend over (1 mv m) |
| .2 | ἐπάξας | ep-axas | brengend over (1 ev m; aor) |
| .3 | ἐπαγαγεῖν | ep-agagein | brengen over (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 5:28 | en gij wilt het bloed van deze mens op ons **doen neerkomen**. | .3 |
| 2Petr. | 2:1 | en een schielijk verderf **over** zichzelf **brengend**. | .1 |
| | 2:5 | **toen Hij** de zondvloed **over** de wereld der goddelozen **bracht**; | .2 |

## 1689 ἐπαγωνίζομαι ep-agōnizomai

Het werkwoord *ep-agōnizomai* betekent 'strijden (voor)'.

In vergelijking met *64 agōnizomai* '(in een sportwedstrijd) strijden' kunnen we zeggen dat *ep-agōnizomai* minder met sport geassocieerd wordt, en dat het voorvoegsel *ep-* (vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') aangeeft dat het strijden in een bepaalde richting of voor een bepaald doel geschiedt. In een derde naamval kan bij *ep-agōnizomai* de persoon genoemd worden tegen wie de strijd gericht is of de zaak waarvoor men strijdt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαγωνίζεσθαι | ep-agōnizesthai | strijden (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Jud. | 3 | met de vermaning, **tot het uiterste te strijden** voor het geloof, |

## 1690 ἐπαθροίζω ep-athroizō

Het werkwoord *ep-athroizō* betekent 'erbij verzamelen', en (med.) 'erbij verzameld worden, zich erbij scharen'.

Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *[100II] athroizō* 'verzamelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαθροιζομένων | ep-athroizomenōn | zich erbij scharend (2 mv m/v/o; med) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 11:29 | **Toen** de scharen **te hoop liepen**, begon Hij te zeggen: |

## 1691 ἐπαινέω ep-aineō

Het werkwoord *ep-aineō* betekent '(ergens voor) prijzen, complimenteren'.

Wanneer we *ep-aineō* vergelijken met *111 aineō* 'prijzen, loven' en evenzo *1692 epainos* 'compliment, lof' met *113 ainos* 'lof, eer', kunnen we zeggen dat het voorvoegsel *ep-* accentueert dat het 'prijzen' een directe reactie is op een bepaalde prijzenswaardige daad die men opgemerkt heeft. Dit verklaart ook dat *aineō* (en ook *113 ainos* 'lof, eer') in het NT uitsluitend gebruikt wordt in het geval dat het gaat om het prijzen van God, omdat men immers juist God vaak prijst zonder direct één bepaalde aanleiding te willen aanwijzen.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαινῶ | ep-ainō | ik prijs – (dat) ik prijs |
| .2 | ἐπαινέσω | ep-ainesō | (dat) ik prijs (aor) – ik zal prijzen |
| .3 | ἐπῄνεσεν | ep-ēinesen | hij heeft geprezen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .4 | ἐπαινέσατε | ep-ainesate | prijst! (aor) |
| .[5] | ἐπαινεσάτωσαν | ep-ainesatōsan | zij moeten prijzen! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:8 | En de heer **prees** de onrechtvaardige rentmeester. | .3 |
| Rom. | 15:11 | SV en **prijst** Hem, al gij volken! | .4 |
| | | en **laten** alle volken Hem **prijzen**. | .[5] |
| 1Cor. | 11:2 | **Ik prijs** het **in** u, dat gij in alles aan mij gedachtig blijft | .1 |
| | 11:17 | moet ik er (tevens mijn) afkeuring over uitspreken, | .1 |
| | | letterlijk: **prijs ik** (u) niet, | |
| | 11:22 | Wat zal ik tot u zeggen? **Zal ik** u **prijzen**? | .2 |
| | | Op dit punt **prijs ik** niet. | .1 |

## 1692 ἔπαινος epainos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epainos* betekent 'compliment, lof (ergens voor)'.

Zie voor het verschil met *113 ainos* 'lof, eer' de opmerkingen bij *1691 ep-aineō* '(ergens voor) prijzen, complimenteren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔπαινος | epainos | lof (1) |
| .2 | ἔπαινον | epainon | lof (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 2:29 | Dan komt zijn **lof** niet van mensen, maar van God. | .1 |
| | 13:3 | Doe het goede, en gij zult **lof** van haar ontvangen. | .2 |
| 1Cor. | 4:5 | En dan zal aan elk zijn **lof** geworden van God. | .1 |
| 2Cor. | 8:18 | wiens **lof** om zijn evangeliewerk door al de gemeenten (verbreid is). | .1 |
| Ef. | 1:6 | tot **lof** van de heerlijkheid zijner genade, | .2 |
| | 1:12 | opdat wij zouden zijn tot **lof** zijner heerlijkheid, | .2 |
| | 1:14 | tot verlossing van het volk, ..., tot **lof** zijner heerlijkheid. | .2 |
| Fil. | 1:11 | vervuld van de vrucht van gerechtigheid, ..., tot eer en **prijs** van God. | .2 |
| | 4:8 | al wat welluidend is, al **wat** deugd heet en **lof verdient**, bedenkt dat: | .1 |
| 1Petr. | 1:7 | opdat de echtheid van uw geloof ... tot **lof** ... en eer blijke te zijn | .2 |
| | 2:14 | tot bestraffing van boosdoeners, maar tot **lof** van wie goed doen. | .2 |

## 1693 ἐπαίρω ep-airō

Het werkwoord *ep-airō* betekent 'opheffen'.

Wanneer we *ep-airō* vergelijken met *118 airō* 'optillen, opheffen', merken we dat *ep-airō* niet de bijklank van 'wegnemen' heeft die we bij *airō* aantreffen, en dat het voorvoegsel *ep-* in veel gevallen een richting aangeeft, bv.: het voorzeil in de richting van (d.w.z.: vóór) de wind 'hijsen' (Hand.27:40), een schans 'opwerpen' tegen een aankomende tegenstander (2Cor.10:5). Bij het 'opheffen' van de ogen kunnen we, wanneer *ep-airō* gebruikt wordt, denken aan het 'opslaan' van de ogen om in een bepaalde richting te kijken (bv. in Joh.4:35).

De mediale vormen met de betekenis 'opgeheven worden' of 'zich opheffen, zich verheffen' worden ook gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'groot doen' (2Cor.11:20). De uitdrukking

'zijn hiel tegen iemand opheffen' herinnert aan het weerspannige gedrag van ossen die met de poten naar achteren slaan tegen de prikstokken die hen aansporen verder te lopen; de uitdrukking betekent dan ook zoveel als 'weerspannig doen, zich verzetten' (Joh.13:18).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαίροντας | ep-airontas | opheffend (4 mv m) |
| .2 | ἐπῆρεν | ep-ēren | hij heeft opgeheven (aor) |
| .3 | ἐπῆραν | ep-ēran | zij hebben opgeheven (aor) |
| .4 | ἐπάρατε | ep-arate | heft op! (aor) |
| .5 | ἐπᾶραι | ep-arai | opheffen (aor) |
| .6 | ἐπάρας | ep-aras | opheffend (1 ev m; aor) |
| .7 | ἐπάραντες | ep-arantes | opheffend (1 mv m; aor) |
| .8 | ἐπάρασα | ep-arasa | opheffend (1 ev v; aor) |
| .9 | ἐπαίρεται | ep-airetai | hij verheft zich (med) |
| .10 | ἐπαιρόμενον | ep-airomenon | opgeheven wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .11 | ἐπήρθη | ep-ērthē | hij is opgeheven (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:8 | **Toen zij** hun ogen **opsloegen**, zagen zij niemand dan Jezus alleen. | .7 |
| Luc. | 6:20 | Hij **hief** zijn ogen **op** naar zijn discipelen **en** zeide: Zalig, gij armen, | .6 |
| | 11:27 | dat een vrouw uit de schare haar stem **verhief en** tot Hem zeide: | .8 |
| | 16:23 | **toen hij** in het dodenrijk zijn ogen **opsloeg** onder de pijnigingen, | .6 |
| | 18:13 | De tollenaar stond van verre en wilde zelfs zijn ogen niet **opheffen** | .5 |
| | 21:28 | richt u op en **heft** uw hoofden **omhoog**, want uw verlossing genaakt. | .4 |
| | 24:50 | en Hij **hief** de handen **omhoog en** zegende hen. | .6 |
| Joh. | 4:35 | **slaat** uw ogen **op** en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten. | .4 |
| | 6:5 | **Toen** Jezus dan de ogen **opsloeg** en zag, dat een grote schare tot Hem kwam, | .6 |
| | 13:18 | Hij, die mijn brood eet, **heeft** zijn hiel tegen Mij **opgeheven**. | .2 |
| | 17:1 | **Hij hief** zijn ogen ten hemel en zeide: Vader, de ure is gekomen; | .2°° |
| | | Hij **hief** zijn ogen ten hemel **en** zeide: Vader, de ure is gekomen; | .6'' |
| Hand. | 1:9 | nadat Hij dit gesproken had, **werd Hij opgenomen**, terwijl zij het zagen, | .11 |
| | 2:14 | Maar Petrus stond met de elven op, en **hij verhief** zijn stem en sprak | .2 |
| | 14:11 | toen de scharen zagen, wat Paulus gedaan had, **verhieven zij** hun stem | .3 |
| | 22:22 | toen **verhieven zij** hun stem en riepen: Weg van de aarde met zo iemand: | .3 |
| | 27:40 | **terwijl zij** ... het voorzeil voor de wind **hesen** en op het strand aanhielden. | .7 |
| 2Cor. | 10:5 | zodat wij ... elke schans, **die opgeworpen wordt** ..., slechten, | .10 |
| | 11:20 | gij verdraagt het immers, ..., als iemand **groot doet**, | .9 |
| 1Tim. | 2:8 | Ik wil dan, dat de mannen ... bidden **met opheffing van** heilige handen, | .1 |

## 1694 ἐπαισχύνομαι ep-aischunomai

Het werkwoord *ep-aischunomai* betekent 'zich schamen voor'.

Wanneer we *ep-aischunomai* vergelijken met *aischunomai* 'zich schamen' (zie *128 aischunō* 'te schande maken'), merken we op dat *ep-aischunomai* gewoonlijk een lijdend voorwerp bij zich heeft, dat de persoon of zaak aangeeft waarvoor men zich schaamt, terwijl *aischunomai* in de regel geen lijdend voorwerp heeft.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαισχύνομαι | ep-aischunomai | ik schaam mij (med) |
| .2 | ἐπαισχύνεται | ep-aischunetai | hij schaamt zich (med) |
| .3 | ἐπαισχύνεσθε | ep-aischunesthe | jullie schamen je (med) – schaamt je! (med) |
| .4 | ἐπαισχυνθήσεται | ep-aischunthēsetai | hij zal zich schamen (pass) |
| .5 | ἐπῃσχύνθη | ep-ēischunthē | hij heeft zich geschaamd (aor pass) |
| .6 | ἐπαισχυνθῇς | ep-aischunthēis | (dat) jij je schaamt (aor pass) |
| .7 | ἐπαισχυνθῇ | ep-aischunthēi | (dat) hij zich schaamt (aor pass) |
| .[8] | ἐπαισχύνθη | ep-aischunthē | hij heeft zich geschaamd (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 8:38 | Want wie **zich voor** Mij en **voor** mijn woorden **schaamt** ...., | .7 |
| | | de Zoon des mensen **zal Zich** ook **voor** hem **schamen**, | .4 |
| Luc. | 9:26 | Want ieder, die **zich voor** Mij en **voor** mijn woorden **zal schamen**, | .7 |
| | | **voor** hem **zal** de Zoon des mensen **Zich schamen**, | .4 |
| Rom. | 1:16 | Want **ik schaam mij** het evangelie niet; want het is een kracht Gods | .1 |
| | 6:21 | Wat voor vrucht hadt gij toen? Dingen, waarover **gij u** nu **schaamt**; | .3 |
| 2Tim. | 1:8 | **Schaam u** dus niet **voor** het getuigenis van onze Here of voor mij, | .6 |
| | 1:12 | Om die reden draag ik ook dit lijden en **ik schaam mij daarvoor** niet, | .1 |
| | 1:16 | daar **hij** ... **zich voor** mijn ketenen niet **heeft geschaamd**. | .5/.[8] |
| Hebr. | 2:11 | daarom **schaamt Hij Zich** niet hen broeders te noemen, | .2 |
| | 11:16 | Daarom **schaamt** God **Zich voor** hen niet hun God te heten, | .2 |

## 1695 ἐπαιτέω ep-aiteō

Het werkwoord *ep-aiteō* betekent (1) 'erbij vragen (om te krijgen)', en (2) 'bedelen'.
Vergelijk *129 aiteō* 'vragen (om te krijgen)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαιτεῖν | ep-aitein | bedelen |
| .[2] | ἐπαιτῶν | ep-aitōn | bedelend (1 ev m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:3 | Spitten kan ik niet, voor **bedelen** schaam ik mij. | .1 |
| | 18:35 | Het geschiedde nu, .... dat een blinde aan de weg zat **te bedelen**. | .[2]** |

## 1696 ἐπακολουθέω ep-akoloutheō

Het werkwoord *ep-akoloutheō* betekent '(direct erop) volgen'.

Wanneer we *ep-akoloutheō* vergelijken met *164 akoloutheō* 'volgen', merken we dat *akoloutheō* gebruikt wordt wanneer mensen of dieren achter andere mensen of dieren aan gaan; bij *ep-akoloutheō* betreft het niet meer alleen levende wezens en is er vaak een nauwe verbondenheid of saamhorigheid tussen 'volger' en 'gevolgde' te merken: tekenen 'volgen' het woord (Marc.16:20), zonden 'volgen' de zondaar (1Tim.5:24), een weduwe 'streeft' alle goed werk 'na' (1Tim.5:10), en navolgers van Christus treden in zijn voetsporen (1Petr.2:21).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπακολουθοῦσιν | ep-akolouthousin | zij volgen – volgend (3 mv m/o) |
| .2 | ἐπακολουθούντων | ep-akolouthountōn | volgend (2 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | ἐπηκολούθησεν | ep-ēkolouthēsen | hij heeft gevolgd (aor) |
| .4 | ἐπακολουθήσητε | ep-akolouthēsēte | (dat) jullie volgen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. 16:20 | terwijl de Here ... het woord bevestigde door de tekenen, **die erop volgden.** \| | | .2 |
| 1Tim. 5:10 | dat **zij** ... verdrukten ondersteund en alle goed werk **behartigd heeft**. | | .3 |
| 5:24 | dat zij voor hen uitgaan naar het gericht, bij anderen **komen zij achteraan**. | | .1 |
| 1Petr. 2:21 | opdat **gij** in zijn voetstappen **zoudt treden**; | | .4 |

## 1697 ἐπακούω ep-akouō

Het werkwoord *ep-akouō* betekent 'aanhoren, (met een zekere betrokkenheid) luisteren naar'.
Wanneer God de luisterende is, vertaalt men *ep-akouō* ook wel met 'verhoren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπήκουσα | ep-ēkousa | ik heb verhoord (aor) |

2Cor. 6:2 want Hij zegt: ten tijde des welbehagens **heb Ik** u **verhoord**

## 1698 ἐπακροάομαι ep-akroaomai

Het werkwoord *ep-akroaomai* betekent 'toehoorder zijn, luisteraar zijn, luisteren (naar)'.
In tegenstelling tot *1697 ep-akouō* 'luisteren naar' en *165 akouō* 'luisteren naar' wordt *ep-akroaomai* vooral gebruikt wanneer datgene wat men hoort, een bepaald cultureel of officieel karakter heeft, dat de toehoorder ertoe brengt om gedurende langere tijd aandachtig te luisteren, bijvoorbeeld bij een voorstelling of een optreden.
Vergelijk *176 akroatēs* '(toe)hoorder, luisteraar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπηκροῶντο | ep-ēkroōnto | zij luisterden naar (med) |

Hand. 16:25 Paulus en Silas ... zongen Gods lof, en de gevangenen **luisterden naar** hen.

## 1699 ἐπάν epan

Het voegwoord *epan* betekent 'nadat (eventueel), ten gevolge van het feit dat (eventueel)'.
Eigenlijk is *epan* een samentrekking van *1715 epei* 'nadat' en *266 an*, een woord dat aangeeft dat wat er met het werkwoord wordt gezegd, onderhevig is aan bepaalde voorwaarden of omstandigheden; als zodanig bergt het de betekenis van beide woorden in zich.
Oorspronkelijk introduceert *epan* net als *epei* een eerder feit of een eerdere gebeurtenis, zoals in Matt.2:8: 'nadat' gij het vindt, bericht het mij. In veel gevallen echter introduceert *epan* net als *epei* niet zozeer een eerder feit of een eerdere gebeurtenis als wel een feit dat of een gebeurtenis die een volgend feit of een volgende gebeurtenis met zich meebrengt: in Luc.11:34 bijvoorbeeld brengt het feit dat het oog slecht is, met zich mee dat ook het lichaam duister is, zonder dat het slechte oog er ook eerder geweest moet zijn dan het duistere lichaam.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπάν | epan | nadat |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 2:8 | **zodra** gij het vindt, bericht het mij, opdat ook ik hem hulde ga bewijzen. |
| Luc. | 11:22 | **wanneer** iemand, die sterker is dan hij, hem aanvalt en hem overwint, |
| | 11:34 | maar **wanneer** het slecht is, is ook uw lichaam duister. |

---

## 1700 ἐπάναγκες epanagkes

---

Het bijwoord *epanagkes* betekent 'met noodzaak, noodzakelijk(erwijs)'.

In Hand.15:28 houdt *ta epanagkes* in: 'de (dingen die) met noodzaak (zijn)', d.w.z.: 'de noodzakelijke dingen'. Vergelijk *283 anagkē* 'noodzaak, dwang(situatie)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπάναγκες | epanagkes | noodzakelijk |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 15:28 | u verder geen last op te leggen dan dit **noodzakelijke**: |

---

## 1701 ἐπανάγω ep-an-agō

---

Het werkwoord *ep-an-agō* betekent (1) 'omhoogvoeren' of 'terugvoeren', en (2) 'omhooggaan' of 'teruggaan'.

In het NT komt alleen de tweede betekenis voor. In een context van zeevaart wordt *ep-an-agō* ook wel gebruikt voor 'de zee opgaan' (vgl. Luc.5).

Vergelijk *286 an-agō* 'omhoogvoeren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπανάγων | ep-an-agōn | teruggaande (1 ev m) |
| .2 | ἐπανάγαγε | ep-an-agage | ga terug! (aor) |
| .3 | ἐπαναγαγεῖν | ep-an-agagein | teruggaan (aor) |
| .[4] | ἐπαναγαγών | ep-an-agagōn | teruggaande (1 ev m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:18 | Des morgens vroeg, **bij zijn terugkeer** naar de stad, werd Hij hongerig. | .1/.[4] |
| Luc. | 5:3 | Hij ... vroeg hem **de zee in te gaan**, niet ver van de oever. | .3 |
| | 5:4 | zeide Hij tot Simon: **Ga** naar diep water en zet uw netten uit | .2 |

---

## 1702 ἐπαναμιμνήσκω ep-ana-mimnēiskō

---

Het werkwoord *ep-ana-mimnēiskō* betekent '(weer) herinneren (aan), (weer) in herinnering brengen'.

Vergelijk *328 ana-mimnēiskō* 'herinneren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαναμιμνήσκων | ep-ana-mimnēiskōn | weer herinnerend (1 ev m) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 15:15 | heb ik ... **bij wijze van herinnering** ietwat vrijmoedig geschreven. |

| **1703** | **ἐπαναπαύω** | **ep-ana-pauō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-ana-pauō* betekent 'doen rusten op', en (med./pass.) 'rusten op'.
In overdrachtelijke zin wordt *ep-ana-pauō* gebruikt voor iets als 'vertrouwen geven in', of (med./pass.) 'vertrouwen hebben in, zich verlaten op'.
Vergelijk *337 ana-pauō* 'doen rusten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαναπαύῃ | ep-ana-pauēi | (dat) hij doet rusten op – jij rust op (med) – (dat) jij rust op (med) |
| .2 | ἐπαναπαύσεται | ep-ana-pausetai | hij zal rusten op (med) |
| .[3] | ἐπαναπαήσεται | ep-ana-paēsetai | hij zal rusten op (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:6 | En indien daar een zoon des vredes is, dan **zal** uw vrede op hem **rusten**, | .2/.[3] |
| Rom. | 2:17 | Indien **gij** u dan Jood laat noemen, **steunt op** de wet, u beroemt op God, | .1 |

| **1704** | **ἐπανέρχομαι** | **ep-an-erchomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-an-erchomai* betekent (1) 'naar boven komen', en (2) 'terugkomen'.
Het voorvoegsel *ep-* geeft iets aan als 'naar een bepaalde plaats toe' of 'voor een bepaald doel' (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').
Vergelijk *386 an-erchomai* 'opgaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπανελθεῖν | ep-an-elthein | terugkomen (aor) |
| .2 | ἐπανέρχεσθαι | ep-an-erchesthai | terugkomen (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:35 | dan zal ik ze u vergoeden, op mijn **terugreis**. | .2 |
| | 19:15 | En het geschiedde, toen hij terugkwam,<br>letterlijk: En het geschiedde bij zijn **terugkomen**, | .1 |

| **1705** | **ἐπανίστημι** | **ep-an-istēmi** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-an-istēmi* betekent '(in een bepaalde richting of voor een bepaald doel) doen opstaan'.
In overdrachtelijke zin wordt *ep-an-istēmi* nogal eens gebruikt voor 'in opstand (laten) komen (tegen)'.
Vergelijk *412 an-istēmi* 'opstaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαναστήσονται | ep-ana-stēsontai | zij zullen opstaan (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 10:21 | en kinderen **zullen opstaan** tegen hun ouders en hen ter dood brengen. |
| Marc. | 13:12 | en kinderen **zullen opstaan** tegen hun ouders en hen ter dood brengen. |

| **1706** | **ἐπανόρθωσις** | **epanorthōsis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epanorthōsis* betekent '(het) weer oprichten, herstel, verbetering'.
Vergelijk *421 an-orthoō* 'weer oprichten' en *3200 orthos* 'recht'.

.1 ἐπανόρθωσιν epanorthōsin verbetering (4)

2Tim. 3:16 te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid,
letterlijk: tot weerlegging, tot **verbetering** ...,

| **1707** | **ἐπάνω** | **epanō** |
|---|---|---|

Het bijwoord *epanō* betekent '(er)boven(op)'.
Meestal vindt men bij *epanō* in een tweede naamval datgene vermeld waarboven iemand of iets is, bv. in Matt.5:14: een stad die 'bovenop' een berg ligt; zo'n toevoeging is er niet in bijvoorbeeld Luc.11:44: mensen die 'erbovenop' lopen. In Luc.4:39 moet 'boven haar' opgevat worden als 'aan het hoofdeinde'. Bij getallen kan men *epanō* vertalen met 'ruim' of 'meer dan', bv. in 1Cor.15:6: Hij is verschenen aan 'meer dan' vijfhonderd broeders; in Luc.19:17 is het gezien de context beter om te vertalen met: gezag 'over' tien steden, dan: gezag van (d.w.z.: over) 'meer dan' tien steden.
Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *463 anō* '(naar) boven'.

.1 ἐπάνω epanō boven

Matt. 2:9 totdat zij kwam en stond **boven** de plaats, waar het kind was.
5:14 Een stad, die **op** een berg ligt, kan niet verborgen blijven.
21:7 brachten zij de ezelin en het veulen en zij legden hun klederen er**op**,
en Hij ging daar**op** zitten.
23:18 heeft iemand bij de gave, **die** daar**op ligt**, gezworen, dan is hij gebonden.
23:20 zweert daarbij en bij alles, **wat** er**op ligt**.
23:22 wie gezworen heeft ..., zweert ... bij Hem, die daar**op** gezeten is.
27:37 En **boven** zijn hoofd brachten zij ... de beschuldiging tegen Hem aan:
28:2 en hij wentelde de steen weg en zette zich daar**op**.
Marc. 14:5 had voor **meer dan** driehonderd schellingen verkocht ... kunnen worden.
Luc. 4:39 En hij ging **aan het hoofdeinde** staan en bestrafte de koorts
10:19 Zie, Ik heb u macht gegeven om **op** slangen en schorpioenen te treden
11:44 de mensen, die **er overheen** lopen, weten het niet.
19:17 omdat gij in het minste getrouw geweest zijt, heb gezag **over** tien steden.
19:19 Hij zeide ook tot hem: En gij, wees heer **over** vijf steden.
Joh. 3:31 Die van boven komt, is **boven** allen; ...
SV Die uit de hemel komt, is **boven** allen.
1Cor. 15:6 Vervolgens is Hij verschenen aan **meer dan** vijfhonderd broeders
Openb. 6:8 en zie, een vaal paard, en die daar**op** zat, zijn naam was [de] dood,
20:3 en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die **boven** hem,

| [1707II] | ἐπάρατος | eparatos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eparatos* betekent 'waar een vloek op rust, vervloekt'.
Vergelijk *1731 epi* 'bij, op' en *632 ara* 'vervloeking, verwensing'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπάρατοι | eparatoi | vervloekt (1 mv m/v) |

Joh. 7:49 Maar die schare, die de wet niet kent, **vervloekt** zijn zij! ¨

| 1708 | ἐπαρκέω | ep-arkeō |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-arkeō* betekent 'voldoende hulp geven, uit de nood helpen'.
Vergelijk *652 arkeō* 'toereikend zijn, voldoende zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαρκείτω | ep-arkeitō | hij moet voldoende hulp geven! |
| .2 | ἐπήρκεσεν | ep-ērkesen | hij heeft voldoende hulp gegeven (aor) |
| .3 | ἐπαρκέσῃ | ep-arkesēi | (dat) hij voldoende hulp geeft (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 5:10 | dat **zij** ... verdrukten **ondersteund** en alle goed werk behartigd **heeft**. | .2 |
| | 5:16 | **laat zij** die **ondersteunen**, zodat de gemeente er niet door bezwaard wordt; | .1 |
| | | dan **kan** deze de werkelijke weduwen **ondersteunen**. | .3 |

| 1709 | ἐπαρχεία | eparcheia |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eparcheia* betekent 'provincie'.
Het Griekse *eparcheia* is de gebruikelijke vertaling van het Latijnse *provincia* 'provincie', een bestuurlijke eenheid binnen het Romeinse Rijk.
Vergelijk *689 archō* 'regeren, heersen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαρχείας | eparcheias | provincie (2 ev – 4 mv) |
| .2 | ἐπαρχείᾳ | eparcheiāi | provincie (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 23:34 | vroeg de stadhouder hem, uit welke **provincie** hij was, | .1 |
| | 25:1 | Festus hield dan zijn intocht in zijn **provincie** | .2 °° |

| [1709II] | ἐπάρχειος | eparcheios |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eparcheios* betekent 'provinciaal'.
In de combinatie met een vrouwelijk lidwoord kan men een woord als *4873 chōra* 'gebied' veronderstellen: *hē eparcheios* wil dan zeggen 'het provinciale (gebied)' oftewel 'de provincie' (Hand.25:1). Vergelijk *1709 eparcheia* 'provincie'.

.[1] ἐπαρχείῳ eparcheiōi provinciaal (3 ev m/v/o)

Hand. 25:1 Festus hield dan zijn intocht in zijn **provincie**

## 1710 ἔπαυλις epaulis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epaulis* betekent 'verblijf(plaats) in het open veld, kampement, hoeve, landgoed'.

Vergelijk *759 aulizomai* '(in de hof of op het veld) overnachten'.

.1 ἔπαυλις epaulis verblijfplaats (1)

Hand. 1:20 Zijn **plaats** worde woest en er zij niemand, die erop woont,

## 1711 ἐπαύριον epaurion

Het bijwoord *epaurion* betekent 'de volgende morgen'.

In het NT komt *epaurion* alleen voor in de combinatie *tēi epaurion (hēmerāi)* 'op de dag van de volgende morgen', d.w.z.: 'de volgende morgen' of 'de volgende dag'.

Vergelijk *763 aurion* 'morgen'.

.1 ἐπαύριον epaurion de volgende morgen

Matt. 27:62 **De volgende dag**, dat is na de Voorbereiding, kwamen de overpriesters
Marc. 11:12 En **de volgende dag**, toen zij van Betanië kwamen, werd Hij hongerig.
Joh. 1:29 **De volgende dag** zag hij Jezus tot zich komen en zeide: Zie, het lam Gods,
1:35 **De volgende dag** stond Johannes daar weer met twee van zijn discipelen.
1:44 **De volgende dag** wilde Hij naar Galilea vertrekken en Hij vond Filippus.
6:22 **De volgende dag** zag de schare, ..., dat daar geen ander scheepje was
12:12 **De volgende dag**, toen de grote menigte ... hoorde, dat Jezus ... kwam,
Hand. 10:9 **De volgende dag**, terwijl dezen onderweg waren en de stad naderden,
10:23 En **de volgende dag** stond hij op en vertrok met hen,
10:24 En **de volgende dag** kwam hij te Caesarea aan.
14:20 En **de volgende dag** vertrok hij met Barnabas naar Derbe.
20:7 daar hij van plan was **de volgende dag** te vertrekken,
21:8 En **de volgende dag** gingen wij vandaar en kwamen te Caesarea;
22:30 En **de volgende dag** liet hij ... hem de boeien afnemen,
23:32 en **de volgende dag** lieten zij de ruiters met hem verder trekken
25:6 vertrok hij naar Caesarea, zette zich **de volgende dag** op de rechterstoel
25:23 Toen dan **de volgende dag** Agrippa en Bernice gekomen waren met grote praal

## 1712 ἐπαυτοφώρῳ epautophōrōi

Het bijwoord *epautophōrōi* betekent 'op heterdaad'.

Eigenlijk is *epautophōrōi* een samenstelling van *1731 epi* 'op, bij' en *[771II] autophōros* 'met

de dief(stal) zelf', en moet men er een woord als 'tijd' of 'moment' bij veronderstellen: 'op (het moment) van de dief(stal) zelf', d.w.z.: 'op heterdaad'. Zoals blijkt uit Joh.8:4 wordt dit woord niet alleen in situaties van diefstal gebruikt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαυτοφώρῳ | epautophōrōi | op heterdaad |

Joh. 8:4 Meester, deze vrouw is **op heterdaad** betrapt bij het plegen van overspel;

---

**1713 ἐπαφρίζω ep-aphrizō**

---

Het werkwoord *ep-aphrizō* betekent 'opschuimen, aan de oppervlakte laten schuimen'.
Vergelijk *799 aphros* 'schuim'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπαφρίζοντα | ep-aphrizonta | opschuimend (4 ev m – 1/4 mv o) |

Jud. 13 wilde baren der zee, **die** hun eigen schande **opschuimen**; dwaalsterren.

---

**1714 ἐπεγείρω ep-egeirō**

---

Het werkwoord *ep-egeirō* betekent '(in een bepaalde richting of voor een bepaald doel) opwekken'.
Vaak wordt *ep-egeirō* gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'met vijandige bedoeling stimuleren, aanzetten tot vijandschap (tegen), opzetten (tegen)'.
Vergelijk *1304 egeirō* 'opwekken, doen opstaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπήγειραν | ep-ēgeiran | zij hebben opgewekt (aor) |

Hand. 13:50 en **zij verwekten** een vervolging tegen Paulus en Barnabas
14:2 Maar de Joden ... **prikkelden** en verbitterden de zielen der heidenen

---

**1715 ἐπεί epei**

---

Het voegwoord *epei* betekent 'nadat, ten gevolge van het feit dat'.
Oorspronkelijk introduceert *epei* een eerder feit of een eerdere gebeurtenis, zoals in Luc.7:1: 'nadat' Hij zijn woorden voleindigd had, ging Hij Kafarnaüm binnen. In veel gevallen echter introduceert *epei* niet zozeer een eerder feit of een eerdere gebeurtenis als wel een feit dat of een gebeurtenis die een volgend feit of een volgende gebeurtenis met zich meebrengt: het feit bijvoorbeeld dat Judas' loon voor het verraden van Jezus 'bloedgeld' is, brengt met zich mee dat de overpriesters het niet in de offerkist willen doen (Matt.27:6); evenzo brengt het feit dat Maria geen omgang met een man heeft, met zich mee dat het voor haar een vraag is hoe zij een zoon zal kunnen baren (Luc.1:34); ook brengt het feit dat men, wanneer men niet goedertieren is, weggekapt zal worden, met zich mee dat men liefst bij de goedertierenheid blijft (Rom.11:22).
Ook introduceert *epei* wel een (vraag naar aanleiding van een) inconsequentie die ontstaat wanneer een bepaald gegeven niet geldig is, en die daarom de geldigheid van dat gegeven met zich meebrengt; vaak vertaalt men *epei* in zo'n geval met 'anders', bv.: Is God onrechtvaardig?

Volstrekt niet! Hoe zal God 'anders' de wereld oordelen? (met andere woorden: de vraag hoe men nog consequent kan blijven spreken van een oordeel van God als God onrechtvaardig zou zijn, brengt met zich mee dat God niet onrechtvaardig kan zijn: Rom. 3:6).

.1 ἐπεί epei nadat

Matt. 18:32 **daar** gij het mij dringend hadt gevraagd.
21:46 vreesden zij de scharen, **daar** die Hem voor een profeet hielden.
27:6 Wij mogen die niet in de offerkist doen, **want** het is bloedgeld.
Marc. 15:42 kwam, **omdat** het Voorbereiding, dat is de voorsabbat, was,
Luc. 1:34 Hoe zal dat geschieden, **daar** ik geen omgang met een man heb?
7:1 **Nadat** Hij al zijn woorden ten aanhoren van het volk voleindigd had,
Joh. 13:29 **omdat** Judas de kas hield,
19:31 **daar** het Voorbereiding was en de lichamen niet ... mochten blijven
Rom. 3:6 Volstrekt niet! Hoe zal God **anders** de wereld oordelen?
11:6 **anders** is de genade geen genade meer.
SV ... **anders** is het werk geen werk meer.
11:22 **anders** zult ook gij weggekapt worden.
1Cor. 5:10 **want dan** zou men wel uit de wereld moeten gaan.
7:14 **Anders** zouden immers uw kinderen onrein zijn, doch nu zijn zij heilig.
14:12 **omdat** gij naar geestelijke gaven streeft,
14:16 **Want anders**, ...., hoe zal iemand ... zijn amen spreken?
15:29 Wat zullen **anders** zij doen, die zich voor de doden laten dopen?
2Cor. 11:18 **Daar** velen roemen naar het vlees, zal ook ik eens roemen.
13:3 gij zoekt **nu eenmaal** het bewijs, dat Christus in mij spreekt,
Hebr. 2:14 **Daar** nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben,
4:6 **Aangezien** nog te wachten is, dat sommigen tot die rust zullen ingaan,
5:2 **daar** hij ook zelf met zwakheid omvangen is,
5:11 het is moeilijk uit te leggen, **omdat** gij traag zijt geworden in het horen.
6:13 zwoer Hij, **omdat** Hij bij niemand hoger kon zweren, bij Zichzelf,
9:17 **daar** het nog geen gevolg heeft, zolang de erflater leeft.
9:26 **want dan** had Hij dikwijls moeten lijden sinds de grondlegging der wereld;
10:2 **Immers**, zou **anders** het offeren daarvan niet opgehouden zijn,
11:11 **daar** zij Hem, die het beloofd had, betrouwbaar achtte.

## 1716 ἐπειδή epeidē

Het voegwoord *epeidē* betekent 'nadat (zoals bekend verondersteld mag worden), ten gevolge van het feit dat (zoals bekend verondersteld mag worden)'.

Als combinatie van de woorden *epei* en *dē* sluit *epeidē* de betekenis van beide woorden in zich. Zie voor meer informatie: *1715 epei* en *1074 dē*.

.1 ἐπειδή epeidē nadat

Matt. 21:46 vreesden zij de scharen, **daar** die Hem voor een profeet hielden.
Luc. 7:1 **Nadat** Hij al zijn woorden ten aanhoren van het volk voleindigd had,
11:6 **want** een vriend van mij is op zijn reis bij mij aangekomen

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 13:46 | doch **nu** gij het verstoot en u het eeuwige leven niet waardig keurt, |
| | 14:12 | **omdat** hij het was, die het woord voerde. |
| | 15:24 | **Aangezien** wij gehoord hebben, dat enigen ... u ... hebben verontrust, |
| 1Cor. | 1:21 | **daar** de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft, |
| | 1:22 | **Immers**, de Joden verlangen tekenen en de Grieken zoeken wijsheid, |
| | 14:16 | **Want anders**, indien gij een zegen uitspreekt met uw geest, |
| | 15:21 | **dewijl** de dood er is door een mens, |
| 2Cor. | 5:4 | **omdat** wij niet ontkleed, doch overkleed willen worden, |
| Fil. | 2:26 | **Immers**, hij was vol verlangen naar u allen en ook in zorg, |

## 1717 ἐπειδήπερ epeidēper

Het voegwoord *epeidēper* betekent 'nadat (zoals bekend verondersteld mag worden), ten gevolge van het feit dat (zoals bekend verondersteld mag worden)'.

Eigenlijk is *epeidēper* een samenstelling van *1716 epeidē* en het woordje *per*, dat een voorafgaand woord benadrukt en vaak samen met dat voorafgaande woord als één nieuw woord wordt beschouwd; als zodanig is *epeidēper* op een of andere manier nadrukkelijker dan *epeidē*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπειδήπερ | epeidēper | nadat |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 1:1 | **Aangezien** velen getracht hebben een verhaal op te stellen |

## 1718 ἐπεῖδον ep-eidon

Het werkwoord *ep-eidon* betekent '(met een bepaalde zorg) kijken naar, acht slaan op'.

Op veel plaatsen houdt *ep-eidon* niet alleen een 'kijken' in, maar ook een bepaalde zorg voor iemand of iets.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεῖδεν | ep-eiden | hij heeft acht geslagen op (aor) |
| .2 | ἔπιδε | ep-ide | sla acht op! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:25 | waarin **Hij op mij nederzag** om mijn smaad onder de mensen weg te nemen. | .1 |
| Hand. | 4:29 | En nu, Here, **let** op hun dreigingen | .2 |

## 1719 ἐπείπερ epeiper

Het voegwoord *epeiper* betekent 'nadat, ten gevolge van het feit dat'.

Eigenlijk is *epeiper* een samenstelling van *1715 epei* en het woordje *per*, dat een voorafgaand woord benadrukt en vaak samen met dat voorafgaande woord als één nieuw woord wordt beschouwd; als zodanig is *epeiper* op een of andere manier nadrukkelijker dan *epei*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπείπερ | epeiper | nadat |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 3:30 | **Indien** er **namelijk** één God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal |

| 1720 | ἐπεισαγωγή | epeisagōgē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epeisagōgē* betekent '(het) erbij naar binnen voeren, invoering (bij wat al aanwezig was), introductie'.

Het voorvoegsel *ep-* houdt gewoonlijk in dat datgene wat men 'invoert' (vgl. *1365 eis-agō* 'naar binnen voeren'), gevoegd wordt bij personen of zaken die al aanwezig waren. In een context van toneel kan *epeisagōgē* ook opgevat worden als '(het) ten tonele brengen, opvoering'.

| .1 | ἐπεισαγωγή | epeisagōgē | introductie (1) |
|---|---|---|---|

Hebr. 7:19 thans wordt een betere hoop gewekt, waardoor wij nader tot God komen.
letterlijk: thans geschiedt er een **introductie** van een betere hoop, ...

| [1720II] | ἐπεισέρχομαι | ep-eis-erchomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-eis-erchomai* betekent '(bovendien) binnenkomen, (binnenkomend) komen op, (binnenkomend) afkomen op'.

Het element *ep-* (vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') voegt aan *1369 eis-erchomai* 'binnenkomen' een idee toe van toevoeging ('bovendien binnenkomen') of van een onderliggend 'raakvlak' ('binnenkomend komen op') of van een tegenliggend 'raakvlak' ('binnenkomend afkomen op'). In Luc.21:35 ligt een toevoeging niet zo voor de hand, maar het is minder duidelijk of de dag des Heren hier voorgesteld wordt als iets dat als het ware van bovenaf de mensen overkomt, of als iets dat meer algemeen op hen afkomt. Overigens is het niet erg duidelijk waar *eis-* ('naar binnen') op slaat; een groot deel van de handschriften heeft hier *1726 ep-erchomai* in plaats van *ep-eis-erchomai*.

| .[1] | ἐπεισελεύσεται | ep-eis-eleusetai | hij zal komen op (med) |
|---|---|---|---|

Luc. 21:35 **hij zal komen** over allen, die gezeten zijn op het oppervlak der ganse aarde. **

| 1721 | ἔπειτα | epeita |
|---|---|---|

Het bijwoord *epeita* betekent 'daarna, vervolgens'.

In veel gevallen introduceert *epeita* een gebeurtenis die later plaatsvindt dan een net even eerder genoemde gebeurtenis, bv. in Jac.4:14: een damp, die voor een korte tijd verschijnt en 'daarna' verdwijnt. In andere gevallen echter introduceert *epeita* niet zozeer een latere gebeurtenis als wel een element in een opsomming dat na een ander element genoemd wordt, bv. in 1Cor.12:28: God heeft ten eerste apostelen aangesteld, ten tweede profeten, ten derde leraars, 'verder' krachten, 'daarna' gaven van genezing.

Vergelijk *1376 eita* 'vervolgens'.

| .1 | ἔπειτα | epeita | daarna |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 7:5 | **toen** vroegen de Farizeeën en de schriftgeleerden Hem: |
| Luc. | 16:7 | **Daarna** zeide hij tot de tweede: En hoeveel zijt gij schuldig? |
| Joh. | 11:7 | daarna **echter** zeide Hij tot zijn discipelen: Laten wij ... gaan. |
| 1Cor. | 12:28 | ten tweede profeten, ten derde leraars, **verder** krachten, **daarna** gaven van genezing, (bekwaamheid) om te helpen, |
| | 15:6 | **Vervolgens** is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk, |
| | 15:7 | **Vervolgens** is Hij verschenen aan Jakobus, daarna aan al de apostelen; |
| | 15:23 | **vervolgens** die van Christus zijn bij zijn komst; |
| | 15:46 | het natuurlijke, **en daarna** het geestelijke. |
| Gal. | 1:18 | **Daarop** ging ik drie jaar later naar Jeruzalem, om Kefas te bezoeken, |
| | 1:21 | **Daarna** ben ik gegaan naar de streken van Syrië en van Cilicië. |
| | 2:1 | **Daarna** ging ik na verloop van veertien jaar weder naar Jeruzalem |
| 1Thess. | 4:17 | **daarna** zullen wij ... in een oogwenk weggevoerd worden, |
| Hebr. | 7:2 | **vervolgens** ook: koning van Salem, dat is: koning des vredes; |
| | 7:27 | die niet ... eerst ... behoeft te brengen **en daarna** voor die van het volk, |
| Jac. | 3:17 | Maar de wijsheid van boven is vooreerst rein, **vervolgens** vreedzaam, |
| | 4:14 | een damp, die voor een korte tijd verschijnt **en daarna** verdwijnt; |

## 1722 ἐπέκεινα epekeina

Het bijwoord *epekeina* betekent 'aan gene zijde, aan gindse kant'.

In een tweede naamval bij *epekeina* kan vermeld worden waarachter de gindse kant begint, zoals in Hand.7:43: Ik zal u overbrengen 'aan gindse kant' van Babylon (vgl. *1409 ekeinos* 'die (daarginds)' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').

.1 ἐπέκεινα epekeina aan gene zijde

Hand. 7:43 En Ik zal u overbrengen, **nog verder** dan Babylon.

## 1723 ἐπεκτείνω ep-ek-teinō

Het werkwoord *ep-ek-teinō* betekent '(extra of voor een bepaald doel of in een bepaalde richting) uitstrekken'.

Vergelijk *1458 ek-teinō* 'uitstrekken' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

.1 ἐπεκτεινόμενος ep-ek-teinomenos zich uitstrekkend (1 ev m; med)

Fil. 3:13 (14) ... en **mij uitstrekkende** naar hetgeen vóór mij ligt,

## 1724 ἐπενδύω ep-en-duō

Het werkwoord *ep-en-duō* betekent 'extra aantrekken, over andere kledij aandoen, overkleden'.

Vergelijk *1572 en-duō* 'aankleden, aandoen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπενδύσασθαι | ep-en-dusasthai | overkleed worden (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 5:2 | wij haken ernaar **met** onze woonstede uit de hemel **overkleed te worden**. |
| | 5:4 | omdat wij niet ontkleed, doch **overkleed** willen **worden**. |

## 1725 ἐπενδύτης ependutēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *ependutēs* betekent 'over andere kledij aan te trekken kledingstuk, opperkleed, overkleed'.

Vergelijk *1724 ep-en-duō* 'extra aantrekken, over andere kledij aandoen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπενδύτην | ependutēn | opperkleed (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 21:7 | Simon Petrus dan ... sloeg zijn **opperkleed** om, want hij was ongekleed, |

## 1726 ἐπέρχομαι ep-erchomai

Het werkwoord *ep-erchomai* betekent '(af)komen op, komen over, overkomen'.

Het voorvoegsel *ep-* (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') kan men opvatten als iets dat een onderliggend (de Heilige Geest komt 'op' of 'over' de discipelen; vgl. Luc.1:35 etc.) of een tegenliggend 'raakvlak' aangeeft, waarbij er in bepaalde gevallen gedacht wordt aan een vijandig 'contact' (Luc.11:22: een sterker iemand komt 'op' de sterke 'af'; vgl. Hand.14:19). In andere gevallen is een keuze tussen onderliggend of tegenliggend minder van belang (Hand.8:24: iets 'overkomt' iemand; Ef.2:7: 'komende' eeuwen).

Vergelijk *1881 erchomai* 'komen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπῆλθον | ep-ēlthon | ik ben gekomen over (aor) – zij zijn gekomen over (aor) |
| .2 | ἐπέλθῃ | ep-elthēi | (dat) hij komt over (aor) |
| .3 | ἐπελθών | ep-elthōn | overkomend (1 ev m; aor) |
| .4 | ἐπελθόντος | ep-elthontos | overkomend (2 ev m/o; aor) |
| .5 | ἐπερχομένων | ep-erchomenōn | overkomend (2 mv m/v/o; med) |
| .6 | ἐπερχομένοις | ep-erchomenois | overkomend (3 mv m/o; med) |
| .7 | ἐπερχομέναις | ep-erchomenais | overkomend (3 mv v; med) |
| .8 | ἐπελεύσεται | ep-eleusetai | hij zal komen over (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:35 | En de engel ... zeide tot haar: De Heilige Geest **zal** over u **komen** | .8 |
| | 11:22 | wanneer iemand ... hem **aanvalt en** hem overwint, | .3 |
| | 21:26 | vrees en angst voor de dingen, **die over** de wereld **komen**. | .5 |
| | 21:35 | **hij zal komen** over allen, die gezeten zijn op het oppervlak der ganse aarde. | .8 |
| Hand. | 1:8 | maar gij zult kracht ontvangen, **wanneer** de Heilige Geest over u **komt**. | .4 |
| | 8:24 | dat mij niets **moge overkomen** van hetgeen gij gezegd hebt. | .2 |
| | 13:40 | Ziet dan toe, dat u niet **overkome**, wat in de profeten gezegd is: | .2 |
| | 14:19 | Maar **er kwamen** Joden van Antiochië en Ikonium | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Ef. | 2:7 | om in de **komende** eeuwen de overweldigende rijkdom zijner genade te tonen | .6 |
| Jac. | 5:1 | weent en maakt misbaar over de rampen, **die u zullen overkomen**. | .7 |

## 1727 ἐπερωτάω ep-erōtaō

Het werkwoord *ep-erōtaō* betekent 'vragen, een vraag stellen (betreffende)'.

Terwijl *1882 erōtaō* meer doet denken aan de vraag zoals die op zichzelf gesteld wordt, accentueert het voorvoegsel *ep-* een zekere aandacht voor een persoon of zaak waarmee de vraag te maken heeft of waarop de vraag betrekking heeft (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπερωτᾷς | ep-erōtāis | jij vraagt |
| .2 | ἐπερωτῶσιν | ep-erōtōsin | zij vragen – (dat) zij vragen – vragend (3 mv m/o) |
| .3 | ἐπερωτάτωσαν | ep-erōtatōsan | zij moeten vragen! |
| .4 | ἐπερωτᾶν | ep-erōtan | vragen |
| .5 | ἐπερωτῶντα | ep-erōtōnta | vragend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .6 | ἐπερωτῶσιν | ep-erōtōsin | zie 2 |
| .7 | ἐπηρώτα | ep-ērōta | hij vroeg |
| .8 | ἐπηρώτων | ep-ērōtōn | ik vroeg – zij vroegen |
| .9 | ἐπερωτήσω | ep-erōtēsō | (dat) ik vraag (aor) – ik zal vragen |
| .10 | ἐπηρώτησεν | ep-ērōtēsen | hij heeft gevraagd (aor) |
| .11 | ἐπηρώτησαν | ep-ērōtēsan | zij hebben gevraagd (aor) |
| .12 | ἐπερώτησον | ep-erōtēson | vraag! (aor) |
| .13 | ἐπερωτῆσαι | ep-erōtēsai | vragen (aor) |
| .14 | ἐπερωτήσας | ep-erōtēsas | vragend (1 ev m; aor) |
| .15 | ἐπερωτηθείς | ep-erōtētheis | gevraagd (1 ev m; aor pass) |
| .[16] | ἐπερωτῶ | ep-erōtō | ik vraag – (dat) ik vraag |
| .[17] | ἐπερωτῶντες | ep-erōtōntes | vragend (1 mv m) |
| .[18] | ἐπερωτήσατε | ep-erōtēsate | vraagt! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:10 | **zij legden** Hem **de vraag voor**, of het geoorloofd is op de sabbat te genezen, | .11 |
| | 16:1 | de Farizeeën ... **vroegen**, ..., dat Hij hun een teken uit de hemel zou tonen. | .11 |
| | 17:10 | de discipelen **vroegen** ...: Hoe kunnen dan de schriftgeleerden zeggen, | .11 |
| | 22:23 | kwamen enige Sadduceeën tot Hem, ..., en **zij ondervroegen** Hem, | .11 |
| | 22:35 | en één van hen, een wetgeleerde, **vroeg**, om Hem te verzoeken: | .10 |
| | 22:41 | Toen de Farizeeën bijeen waren, **vroeg** Jezus hun, | .10 |
| | 22:46 | en evenmin durfde iemand van die dag af Hem meer iets **vragen**. | .13 |
| | 27:11 | de stadhouder **ondervroeg** Hem en zeide: Zijt Gij de Koning der Joden? | .10 |
| Marc. | 5:9 | En Hij **vroeg** hem: Hoe is uw naam? | .7 |
| | 7:5 | toen **vroegen** de Farizeeën en de schriftgeleerden Hem: | .2 |
| | 7:17 | **vroegen** zijn discipelen Hem naar de gelijkenis. | .8 |
| | 8:5 | En Hij **vroeg** hun: Hoeveel broden hebt gij? Zij zeiden: Zeven. | .7 |
| | 8:23 | en **Hij** spuwde in zijn ogen, ... en **vroeg** hem: Ziet gij iets? | .7 |
| | 8:27 | En onderweg **vroeg Hij** zijn discipelen en sprak tot hen: | .7 |
| | 8:29 | En **Hij vroeg** hun: Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben? | .7'' |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 9:11 | **zij vroegen** ...: Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat ... moet komen? | .8 |
| | 9:16 | En **Hij vroeg** hun: Waarom zijt gij met hen aan het redetwisten? | .10 |
| | 9:21 | En **Hij vroeg** zijn vader: Hoelang is het al, dat dit hem overkomt? | .10 |
| | 9:28 | En toen Hij een huis was binnengegaan, **vroegen** zijn discipelen Hem, | .8 |
| | 9:32 | zij begrepen dit woord niet en durfden Hem **er** niet **naar te vragen**. | .13 |
| | 9:33 | zij kwamen te Kafarnaüm. En toen Hij thuis gekomen was, **vroeg Hij** hun: | .7 |
| | 10:2 | En er kwamen Farizeeën tot Hem en **vroegen** Hem, om Hem te verzoeken: | .11/.8 |
| | 10:10 | En thuis **vroegen** de discipelen Hem weder naar die zaak. | .11/.8 |
| | 10:17 | liep iemand op Hem toe, viel op de knieën en **vroeg** Hem: Goede Meester, | .7 |
| | 11:29 | Jezus zeide tot hen: Ik zal u één vraag stellen;<br>letterlijk: Jezus zeide tot hen: **Ik zal** u één ding **vragen**; | .9 |
| | 12:18 | En er kwamen Sadduceeën tot Hem, ..., en **zij ondervroegen** Hem | .11/.8 |
| | 12:28 | **vroeg hij** Hem: Welk gebod is het eerste van alle? | .10 |
| | 12:34 | En niemand durfde Hem meer iets **vragen**. | .13 |
| | 13:3 | **vroegen** Petrus en Jakobus en Johannes en Andreas Hem afzonderlijk: | .8/.7 |
| | 14:60 | de hogepriester stond op en **hij** trad naar voren en **ondervroeg** Jezus | .10 |
| | 14:61 | Wederom **ondervroeg** de hogepriester Hem ...: Zijt Gij de Christus, | .7 |
| | 15:2 | En Pilatus **ondervroeg** Hem: Zijt Gij de Koning der Joden? | .10 |
| | 15:4 | En Pilatus **vroeg** Hem wederom [en zeide]: Geeft Gij niets ten antwoord? | .10/.7 |
| | 15:44 | **hij** ontbood de hoofdman en **vroeg** hem, of Hij reeds lang gestorven was. | .10 |
| Luc. | 2:46 | **terwijl Hij** naar hen hoorde en hun **vragen stelde**. | .5 |
| | 3:10 | En de scharen **vroegen** hem, zeggende: Wat moeten wij dan doen? | .8 |
| | 3:14 | die in krijgsdienst waren, **vroegen** hem, ...: En wat moeten wij doen? | .8 |
| | 6:9 | SV Zo zeide dan Jezus tot hen: **Ik zal** u **vragen**:<br>En Jezus sprak tot hen: **Ik leg** u **de vraag voor**. | .9<br>.[16]'' |
| | 8:9 | Zijn discipelen **vroegen** Hem, wat de bedoeling van deze gelijkenis was. | .8 |
| | 8:30 | En Jezus **vroeg** hem: Wat is uw naam? Hij zeide: Legioen; | .10 |
| | 9:18 | en **Hij vroeg** hun en zeide: Wie zeggen de scharen, dat Ik ben? | .10 |
| | 17:20 | op de vraag der Farizeeën, wanneer het Koninkrijk Gods komen zou,<br>letterlijk: **gevraagd** door de Farizeeën, ..., | .15 |
| | 18:18 | En een hooggeplaatst man **vroeg** Hem en zeide: Goede Meester, | .10 |
| | 18:40 | Toen hij naderbij gekomen was, (41) **vroeg Hij** hem: Wat wilt Gij, ...? | .10 |
| | 20:21 | **zij vroegen** Hem en zeiden: Meester, wij weten, dat Gij rechtuit spreekt | .11 |
| | 20:27 | tot Hem kwamen enige der Sadduceeën, ..., en **zij ondervroegen** Hem, | .11 |
| | 20:40 | Want zij durfden Hem niets meer **vragen**. | .4 |
| | 21:7 | En **zij vroegen** Hem en zeiden: Meester, wanneer zal dit dan geschieden? | .11 |
| | 22:64 | **zij** wierpen een doek over zijn hoofd en **vroegen** en zeiden: Profeteer, | .8 |
| | 23:3 | Pilatus **vroeg** Hem en zeide: Zijt Gij de Koning der Joden? | .10 |
| | 23:6 | Toen Pilatus dit hoorde, **vroeg hij**, of die man een Galileeër was, | .10 |
| | 23:9 | **Hij ondervroeg** Hem met vele woorden, maar Hij antwoordde hem niets. | .7 |
| Joh. | 8:7 | Doch toen zij Hem bleven **vragen**, richtte Hij Zich op en zeide tot hen: | .[17]'' |
| | 9:23 | Daarom zeiden zijn ouders: Hij heeft zijn leeftijd, **vraagt** het hemzelf. | .[18]'' |
| | 18:7 | Wederom dan **stelde Hij** hun **de vraag**: Wie zoekt gij? | .10 |
| | 18:21 | Waarom **vraagt gij** Mij?<br>**Vraag** hun, die gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb: | .1<br>.12 |
| Hand. | 1:6 | Zij ... **vroegen** ..., herstelt Gij in deze tijd het koningschap voor Israël? | .8 |
| | 5:27 | En de hogepriester **ondervroeg** hen, zeggende: | .10 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 23:34 | En na die gelezen te hebben, vroeg de stadhouder hem,<br>letterlijk: ..., en **nadat** de stadhouder hem **gevraagd had**, | .14 |
| Rom. | 10:20 | Ik ben openbaar geworden aan wie **naar** Mij niet **vroegen**. | .6 |
| 1Cor. | 14:35 | **moeten zij** thuis haar mannen **om opheldering vragen**; | .3 |

## 1728 ἐπερώτημα eperōtēma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *eperōtēma* betekent 'vraag'.
Vergelijk *1727 ep-erōtaō* 'vragen, een vraag stellen (betreffende)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπερώτημα | eperōtēma | vraag (1/4) |

1Petr. 3:21 een **bede** van een goed geweten tot God, door de opstanding van Jezus Christus,

## 1729 ἐπέχω ep-echō

Het werkwoord *ep-echō* betekent 'houden op, houden tegen ... aan, (op een bepaalde plaats) vasthouden'.

In het algemeen heeft *ep-echō* te maken met een vasthouden van iemand of iets op een bepaalde plaats of in een bepaalde richting (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'). Soms is datgene wat men vasthoudt, apart genoemd (Fil.2:16: het woord des levens 'vasthouden'), soms wordt dit al bekend verondersteld: in Hand.19:22 is 'zichzelf' verondersteld ('zichzelf op een bepaalde plaats vasthouden' wil dan zeggen 'op een bepaalde plaats blijven'); in Luc.14:7, Hand.3:5 en 1Tim.4:16 is iets als 'aandacht' verondersteld ('de aandacht gevestigd houden op, opletten op').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔπεχε | ep-eche | houd vast! |
| .2 | ἐπέχων | ep-echōn | vasthoudend (1 ev m) |
| .3 | ἐπέχοντες | ep-echontes | vasthoudend (1 mv m) |
| .4 | ἐπεῖχεν | ep-eichen | hij hield vast |
| .5 | ἐπέσχεν | ep-eschen | hij heeft vastgehouden (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 14:7 | **omdat Hij bemerkte**, hoe zij de eerste plaatsen uitkozen, | .2 |
| Hand. | 3:5 | **hij hield zijn blik op** hen **gevestigd** in de verwachting iets ... te ontvangen. | .4 |
| | 19:22 | maar **hij bleef** zelf nog een tijd lang in Asia. | .5 |
| Fil. | 2:16 | het woord des levens **vasthoudende**, mij ten roem tegen de dag van Christus, | .3 |
| 1Tim. | 4:16 | **Zie toe op** uzelf en op de leer, volhard in deze dingen; | .1 |

## 1730 ἐπηρεάζω ep-ēreazō

Het werkwoord *ep-ēreazō* betekent 'smadelijk behandelen, met minachting en belediging lastig vallen, molesteren'.

Gewoonlijk houdt *ep-ēreazō* in dat men iemand belemmert of lastig valt, geleid door minachting voor degene die men lastig valt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπηρεάζοντες | ep-ēreazontes | smadelijk behandelend (1 mv m) |
| .2 | ἐπηρεαζόντων | ep-ēreazontōn | smadelijk behandelend (2 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:44 | SV en bidt voor hen, **die** u **geweld doen**, en die u vervolgen. | .2 |
| Luc. | 6:28 | zegent wie u vervloeken; bidt voor **wie** u **smadelijk behandelen**. | .2 |
| 1Petr. | 3:16 | opdat ... zij, **die** uw goede wandel ... **smaden**, beschaamd gemaakt worden. | .1 |

## 1731 ἐπί epi

Het voorzetsel *epi* betekent 'op, (tegen ...) aan'.

In het algemeen geeft *epi* een (meestal onderliggend, maar ook wel rechtopstaand) 'raakvlak' aan. Dit 'raakvlak' kan in een tweede, een derde of een vierde naamval genoemd worden; de verschillende naamvallen houden bepaalde betekenisnuances in, die we hieronder per naamval illustreren.

Wanneer *epi* met een tweede naamval verbonden is, houdt dit in het algemeen in dat het 'raakvlak' niet zozeer in zijn geheel als wel voor een deel aangeraakt wordt, bv.: 'op' de zee lopen (Matt.14:26), 'op' de wolken komen (Matt.24:30), 'op' een bed liggen (Matt.9:2), of bij een rechtopstaand 'raakvlak' waar men tegenaan stoot: 'bij' de deuren staan (Hand.5:23), 'aan' tafel eten (Luc.22:30), 'aan' de zee verschijnen (Joh.21:1).

In overdrachtelijke zin kan een tweede naamval bij *epi* aangeven: een groep personen of een terrein waarover men verantwoordelijkheid draagt (Matt.24:45: iemand 'over' dienstvolk stellen; Hand.8:27: een Ethiopiër die 'verantwoordelijk voor' de totale schat van zijn koningin is), een basis op grond waarvan men iets doet (Marc.12:14: 'op basis van' waarheid de weg van God onderwijzen; 1Tim.5:19: 'op basis van' twee of drie getuigen een beschuldiging ontvankelijk verklaren; Gal.3:16: 'op basis van' één zeggen: en uw zaad, d.w.z.: 'op basis van' het feit dat het om een enkeling gaat, zeggen: en uw zaad; Joh.6:2: 'op basis van' zieken wonderen doen), een tijdvak waarin iets gebeurt (Matt.1:11: 'ten tijde van' de Babylonische ballingschap kinderen krijgen; Marc.2:26: 'in de tijd van' de hogepriester Abjatar; Rom.1:10: 'tijdens' mijn gebeden), of een rechterlijke instantie met wie men in aanraking komt (Marc.13:9: 'voor' stadhouders gesteld worden).

Wanneer *epi* met een derde naamval verbonden is, houdt dit in het algemeen in dat degene die of datgene dat het 'raakvlak' raakt, daarbij ten opzichte van dat 'raakvlak' in een toestand van rust of bewegingloosheid verkeert, bv.: zieken 'op' matrassen ronddragen (Marc.6:55), 'op' het gras gaan zitten (Marc.6:39), 'bij' de zuilengang van Salomo samenstromen (Hand.3:11), vijf mensen verdelen in een verhouding van twee 'op' drie (Luc.12:52), 'aan' de deur staan (Matt.24:33), 'bij' de bron zitten (Joh.4:6).

In overdrachtelijke zin kan een derde naamval bij *epi* aangeven: een terrein waarover men verantwoordelijkheid draagt (Matt.24:47: iemand 'over' al zijn bezittingen aanstellen), een geheel waarbovenop nog iets wordt toegevoegd (Luc.3:20: iets 'bij' al het andere toevoegen), en in veel gevallen een fundamentele omstandigheid (Matt.4:4: 'van' brood leven; Matt.19:9: 'op grond van' hoererij zijn vrouw wegsturen; Marc.6:52: iets nog niet 'op grond van (het voorval met)' de broden begrijpen; Luc.2:20: God prijzen 'op grond van' wat men gehoord en gezien heeft; Hand.2:38: 'op basis van' Jezus' naam iemand dopen; Joh.12:16: 'over' iemand schrijven; Hand.5:35: 'betreffende' iemand iets ondernemen; Gal.5:13: iemand roepen 'op basis van' vrijheid; Ef.2:10: geschapen zijn 'op basis van' goede werken, d.w.z. geschapen zijn met de gedachte dat goede werken fundamenteel zijn; 2Cor.9:6: 'op basis van' zegeningen zaaien, d.w.z.

zaaien met de gedachte dat er een fundament van zegeningen is, d.w.z. rijkelijk zaaien).

Wanneer *epi* met een vierde naamval verbonden is, houdt dit in het algemeen in dat er een beweging is naar het 'raakvlak' toe, of dat het contact met het 'raakvlak' door een zekere verspreidheid gekenmerkt wordt. Voorbeelden van gevallen waar *epi* een beweging naar een 'raakvlak' inhoudt, zijn: 'op' rotsachtige grond vallen (Matt.13:5), behouden 'aan' land komen (Hand.27:44), van Zijn Geest uitstorten 'op' alle vlees (Hand.2:17), 'bij' Jezus komen (Joh.19:33), 'tegen' de ouders opstaan (Matt.10:21). Voorbeelden van gevallen waar *epi* een gespreid contact inhoudt, zijn: er kwam hongersnood 'over' heel Egypte en Kanaän (Hand.7:11), 'gedurende (een periode van)' drie jaren de hemel sluiten (Luc.4:25). In een aantal gevallen lijkt beweging of gespreidheid van contact niet zo aan de orde te zijn, bv.: 'op' een hoofdkussen slapen (Marc.4:38), 'aan' de deur staan (Openb.3:20).

In overdrachtelijke zin kan een vierde naamval bij *epi* aangeven: een grootheid waaraan iets toegevoegd wordt (Matt.6:27: een el 'aan' zijn lengte toevoegen; Fil.2:27: droefheid 'op' droefheid hebben), een persoon of zaak waarop iets gericht is of betrekking heeft (Luc.1:33: koning zijn 'over' het huis van Jakob; Luc.3:2: het woord Gods kwam 'tot' Johannes; Hand.9:35: zich 'tot' de Here bekeren; Luc.9:5: een getuigenis 'tegen' iemand; Luc.23:48: samenkomen 'voor' een schouwspel; Matt.27:43: zijn vertrouwen 'op' God stellen; Luc.23:28: 'over' zichzelf wenen; Hand.4:22: een teken van genezing geschiedt 'aan' iemand; Marc.9:12: er staat iets geschreven 'over' iemand).

Overigens is het verschil tussen de naamvallen bij *epi* niet altijd goed verklaarbaar: men vindt soms gelijksoortige uitdrukkingen met alle drie naamvallen, bv.: 'bij' de deuren staan (tweede naamval, Hand.5:23), dicht 'bij' de deur zijn (derde naamval, Matt.24:33), 'aan' de deur staan (vierde naamval, Openb.3:20), of: iemand 'over' dienstvolk aanstellen (tweede naamval, Matt.24:45), iemand 'over' al zijn bezittingen aanstellen (derde naamval, Matt.24:47), koning zullen zijn 'over' het huis van Jakob (vierde naamval, Luc.3:2).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπί/ἐπ'/ἐφ' | epi/ep' | op |

## 1732 ἐπιβαίνω epi-bainō

Het werkwoord *epi-bainō* betekent '(er)op stappen'.

Ook zonder dat er een schip genoemd wordt, wordt *epi-bainō* wel gebruikt voor 'aan boord van een schip stappen' (Hand.21:2; vgl. Hand.21:6). In overdrachtelijke zin stapt Festus op zijn ambtsgebied (Hand.25:1; vgl. Hand.20:18).

Het enkelvoudige werkwoord *bainō* 'stappen, gaan' komt in het NT niet voor.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέβην | ep-ebēn | ik ben (er)op gestapt (aor) |
| .2 | ἐπέβημεν | ep-ebēmen | wij zijn (er)op gestapt (aor) |
| .3 | ἐπιβάς | epi-bas | (er)op stappend (1 ev m; aor) |
| .4 | ἐπιβάντες | epi-bantes | (er)op stappend (1 mv m; aor) |
| .5 | ἐπιβεβηκώς | epi-bebēkōs | (er)op gestapt zijnde (1 ev m) |
| .[6] | ἐπιβαίνειν | epi-bainein | (er)op stappen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:5 | Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en **rijdend** op een ezel, | .5 |
| Hand. | 20:18 | van de eerste dag aan, dat **ik** in Asia **voet aan wal zette**, | .1 |
| | 21:2 | **gingen** wij **aan boord en** voeren af. | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:4 | Dezen zeiden ...., **dat** hij zich niet naar Jeruzalem **moest inschepen**. | .[6]'' |
| | 21:6 | **Wij gingen** scheep en zij keerden naar huis terug. | .2 |
| | 25:1 | Festus **hield** dan **zijn intocht** ... **en** ging ... naar Jeruzalem. | .3 |
| | 27:2 | En op een schip uit Adramyttium, ...., kozen wij zee, letterlijk: En **nadat wij op** een schip uit Adramyttium **gegaan waren**, ...., | .4 |

## 1733 ἐπιβάλλω epi-ballō

Het werkwoord *epi-ballō* betekent 'werpen op of tegen ... aan'.

Het oorspronkelijke idee van 'werpen' is vaak verzwakt: men werpt niet zozeer een lap op een te verstellen kledingstuk, maar men doet of zet een lap op een kledingstuk (Matt.9:16; vgl. een dergelijke verzwakking bij *822 ballō* 'werpen'). Aan de andere kant is bij een uitdrukking als 'de hand(en) werpen op' de handeling toch minder gemoedelijk of rustig: deze uitdrukking houdt vaak verband met een begin van een bepaald soort 'aanpak', bv.: de handen aan Jezus 'slaan' (Matt.26:50), de hand aan de ploeg 'slaan' (Luc.9:62).

Meermalen wordt bij *epi-ballō* een lijdend voorwerp 'zich' verondersteld, bv. in Marc.4:37: de golven 'werpen zich' op het schip. In Marc.14:72 kan *epi-ballō* verklaard worden als 'zich werpen op een bepaalde activiteit, beginnen' of anders als '(een kleed of kledingstuk) over zich doen, het gezicht omhullen of bedekken' (vgl. *epibolaion* 'omhullend kleed, verpakking'). In Luc.15:12 treft men *epi-ballō* aan in de zin van 'ten deel vallen, toekomen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιβάλλει | epi-ballei | hij werpt op – jij werpt je op (med) |
| .2 | ἐπιβάλλον | epi-ballon | werpend op (1/4 ev o) |
| .3 | ἐπέβαλλεν | ep-eballen | hij wierp op |
| .4 | ἐπιβαλοῦσιν | epi-balousin | zij zullen werpen op – zullende werpen op (3 mv m/o) |
| .5 | ἐπέβαλεν | ep-ebalen | hij heeft geworpen op (aor) |
| .6 | ἐπέβαλον | ep-ebalon | ik heb geworpen op (aor) – zij hebben geworpen op (aor) |
| .7 | ἐπιβάλω | epi-balō | (dat) ik werp op (aor) |
| .8 | ἐπιβαλεῖν | epi-balein | werpen op (aor) |
| .9 | ἐπιβαλών | epi-balōn | werpend op (1 ev m; aor) |
| .[10] | ἐπιβάλλουσιν | epi-ballousin | zij werpen op – werpend op (3 mv m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:16 | En niemand **zet** een niet-gekrompen lap op een oud kledingstuk; | .1 |
| | 26:50 | Toen traden **zij** toe, **sloegen** de handen aan Jezus en grepen Hem. | .6 |
| Marc. | 4:37 | En er stak een zware stormwind op en de golven **sloegen** in het schip, | .3/.5 |
| | 11:7 | En **zij** brachten het veulen tot Jezus en **legden** hun klederen daar**op** | .6/.[10] |
| | 14:46 | En **zij sloegen** de handen **aan** Hem en grepen Hem. | .6 |
| | 14:72 | En hij begon te wenen. letterlijk: En hij **hief aan en** weende. | .9 |
| Luc. | 5:36 | Niemand scheurt een lap ... af om die op een oud kledingstuk te zetten. letterlijk: Niemand **zet** een afgescheurde lap op een oud kleed; | .1 |
| | 9:62 | **die** de hand aan de ploeg **slaat** en ziet naar hetgeen achter hem ligt, | .9 |
| | 15:12 | Vader, geef mij het deel van ons vermogen, **dat mij toekomt**. | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 20:19 | En de schriftgeleerden ... trachtten ... de hand aan Hem **te slaan**, | .8 |
| | 21:12 | Maar voor dit alles **zullen zij** de handen aan u **slaan** en u vervolgen, | .4 |
| Joh. | 7:30 | Zij trachtten Hem dan te grijpen, maar niemand **sloeg** de hand aan Hem, | .5 |
| | 7:44 | sommigen ... wilden Hem grijpen, maar niemand **sloeg** de handen aan Hem. | .5 |
| Hand. | 4:3 | en **zij sloegen** de handen aan hen en stelden hen in bewaring | .6 |
| | 5:18 | en **zij sloegen** de handen aan de apostelen | .6 |
| | 12:1 | En omstreeks die tijd **sloeg** koning Herodes de hand aan sommigen | .5 |
| | 21:27 | en **zij sloegen** de handen aan hem, | .6 |
| 1Cor. | 7:35 | Dit zeg ik in uw eigen belang, niet om u een strik om te werpen,<br>letterlijk: ... niet, opdat **ik** u een strik **omwerp**, | .7 |

## 1734 ἐπιβαρέω epi-bareō

Het werkwoord *epi-bareō* betekent 'belasten, bezwaren, moeite bezorgen'.

Het verschil met *829 bareō* is niet geheel duidelijk; misschien geeft *epi-* aan dat de last (vgl. *831 baros* 'zwaarte, last') een 'extra' last is of dat de last 'op' iemand terecht komt (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιβαρῶ | epi-barō | ik bezwaar – (dat) ik bezwaar |
| .2 | ἐπιβαρῆσαι | epi-barēsai | bezwaren (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 2:5 | – om mij niet te sterk uit te drukken –<br>letterlijk: – opdat **ik mij** niet **te sterk uitdruk** – | .1 |
| 1Thess. | 2:9 | Terwijl wij nacht en dag werkten, om niemand uwer **lastig** te **vallen**, | .2 |
| 2Thess. | 3:8 | met moeite ... werkten wij dag en nacht, om niemand van u **lastig** te **vallen**; | .2 |

## 1735 ἐπιβιβάζω epi-bibazō

Het werkwoord *epi-bibazō* betekent '(er)op doen stappen, doen opstappen'.

Op de drie plaatsen in het NT waar *epi-bibazō* voorkomt, gaat het steeds om rijdieren waarop men iemand laat opstappen.

Vergelijk *1732 epi-bainō* '(er) op stappen'. Het enkelvoudige werkwoord *bibazō* 'doen stappen' komt in het NT niet voor.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεβίβασαν | ep-ebibasan | zij hebben doen opstappen (aor) |
| .2 | ἐπιβιβάσας | epi-bibasas | doende opstappen (1 ev m; aor) |
| .3 | ἐπιβιβάσαντες | epi-bibasantes | doende opstappen (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:34 | hij zette hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg<br>letterlijk: **nadat hij** hem op zijn eigen rijdier **gezet had**, bracht hij hem ... | .2 |
| | 19:35 | **zij** ... wierpen hun klederen over het veulen en **hielpen** Jezus **er op**. | .1 |
| Hand. | 23:24 | om Paulus daarop te zetten en veilig over te brengen<br>letterlijk: opdat zij Paulus daarop **zetten en** ... overbrengen | .3 |

| 1736 | ἐπιβλέπω | epi-blepō |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-blepō* betekent '(met een zekere betrokkenheid of zorg) kijken naar'.

Het voorvoegsel *epi-* (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') geeft aan dat er bij het kijken naar iemand of iets (vgl. *885 blepō* 'zien, kijken naar') een zekere betrokkenheid of zorg is, bijvoorbeeld voor iemand die hulp nodig heeft (Luc.1:48 en 9:38) of een belangrijk iemand die met extra zorg behandeld moet worden (Jac.2:3).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέβλεψεν | ep-eblepsen | hij heeft gekeken naar (aor) |
| .2 | ἐπιβλέψητε | epi-blepsēte | (dat) jullie kijken naar (aor) |
| .3 | ἐπίβλεψον | epi-blepson | kijk naar! (aor) |
| .[4] | ἐπιβλέψαι | epi-blepsai | moge hij kijken naar (aor) – kijken naar (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:48 | omdat **Hij heeft omgezien naar** de lage staat zijner dienstmaagd. | .1 |
| | 9:38 | SV ik bid U, **zie toch** mijn zoon **aan**; want hij is mij een eniggeborene. | .3°° |
| | | ik smeek U naar mijn zoon **om te zien**, want hij is mijn enige. | .[4]'' |
| Jac. | 2:3 | en **gij zoudt opzien** tegen de man met de prachtige kleding | .2 |

| 1737 | ἐπίβλημα | epiblēma |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *epiblēma* betekent 'wat men op iets werpt of doet, lap'.

Blijkens de relatie met *1733 epi-ballō* 'werpen op of tegen ... aan' gaat het bij *epiblēma* om iets dat men op iets anders werpt (of legt of vastmaakt); in het NT is het een lap stof die men op een te verstellen plek van een kledingstuk vastzet.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίβλημα | epiblēma | lap (1/4 ev) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 9:16 | En niemand zet een niet-gekrompen **lap** op een oud kledingstuk; |
| Marc. | 2:21 | Niemand naait een niet-gekrompen **lap** op een oud kledingstuk, |
| Luc. | 5:36 | Niemand scheurt een **lap** van een nieuw kledingstuk af ..., |
| | | maar de **lap** van het nieuwe zal ook niet passen bij het oude. ° |

| 1738 | ἐπιβοάω | epi-boaō |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-boaō* betekent '(betreffende iemand of iets) roepen, toeroepen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιβοῶντες | epi-boōntes | toeroepend (1 mv m) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 25:24 | **roepende**, dat hij niet langer moest blijven leven. °° |

| 1739 | ἐπιβουλή | epiboulē |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epiboulē* betekent '(plan voor een) aanslag, samenzwering'.

Vergelijk *903 boulē* 'plan, voornemen, besluit' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan', dat onder meer een gerichtheid op iemand of iets kan aangeven.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιβουλή | epiboulē | aanslag (1) |
| .2 | ἐπιβουλῆς | epiboulēs | aanslag (2) |
| .3 | ἐπιβουλαῖς | epiboulais | aanslagen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 9:24 | maar hun **toeleg** kwam ter kennis van Saulus. | .1 |
| | 20:3 | toen ... de Joden een **aanslag** tegen hem smeedden, | .2 |
| | 20:19 | beproevingen, die mij overkwamen door de **aanslagen** der Joden; | .3 |
| | 23:30 | dat er een **aanslag** tegen deze man zou worden gepleegd, | .2 |

## 1740 ἐπιγαμβρεύω epi-gambreuō

Het werkwoord *epi-gambreuō* betekent (1) 'aantrouwen, aangetrouwde familie worden', en (2) 'trouwen met de vrouw van een kinderloos gestorven broer, een leviraatshuwelijk sluiten met'.

In het algemeen wordt *epi-gambreuō* gebruikt wanneer iemand aangetrouwde familie van iemand anders wordt, bijvoorbeeld door diens schoonzoon, zwager of schoonvader te worden (vgl. het niet in het NT voorkomende *gambros* 'aangetrouwd mannelijk familielid, schoonzoon, zwager, schoonvader'). In het bijzonder wordt *epi-gambreuō* gebruikt in de situatie dat iemand de weduwe van zijn kinderloos gestorven broer tot vrouw neemt, zoals de wet van Mozes voorschrijft (vgl. Matt.22:24) en daarmee een zogenaamd leviraatshuwelijk sluit.

Vergelijk *938 gameō* 'trouwen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιγαμβρεύσει | epi-gambreusei | hij zal trouwen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:24 | indien iemand sterft zonder kinderen, **zal** zijn broeder diens vrouw **trouwen** | |

## 1741 ἐπίγειος epigeios

Het bijvoeglijk naamwoord *epigeios* betekent '(zich) op de aarde (bevindend), aards'.

Vergelijk *1731 epi* 'op' en *968 gē* 'grond, land, aarde'. In het NT staat *epigeios* steeds in contrast met iets als 'hemels' of 'in de hemelen', bijvoorbeeld *1851 epouranios* '(zich) in de hemel (bevindend); hemels'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίγειος | epigeios | aards (1 ev m/v) |
| .2 | ἐπιγείων | epigeiōn | aards (2 mv m/v/o) |
| .3 | ἐπίγεια | epigeia | aards (1/4 mv o) |
| .4 | ἐπίγεια | epigeia | zie 3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 3:12 | Indien Ik ulieden van het **aardse** gesproken heb, zonder dat gij gelooft, | .3 |
| 1Cor. | 15:40 | Er zijn hemelse en **aardse** lichamen, | .3 |
| | | maar de glans der hemelse is anders dan die der **aardse**. | .2 |
| 2Cor. | 5:1 | indien de **aardse** tent, waarin wij wonen, wordt afgebroken, | .1 |
| Fil. | 2:10 | die in de hemel en **die op de aarde** en die onder de aarde **zijn**, | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 3:19 | hun eer stellen zij in hun schande, zij zijn **aards**gezind. | .4 |
| Jac. | 3:15 | Dat is niet de wijsheid, die van boven komt, maar zij is **aards**. | .1 |

## 1742 ἐπιγίνομαι epi-ginomai

Het werkwoord *epi-ginomai* betekent 'direct erna ontstaan, erbij ontstaan, bovendien nog worden'.

Vergelijk *971 ginomai* 'ontstaan, worden' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan', dat onder meer een toevoeging aan wat er al was kan aangeven. Gewoonlijk wordt *epi-ginomai* niet als koppelwerkwoord gebruikt, ook in Hand.28:13 niet, al vertaalt men soms wel met 'toen de wind zuid werd' in plaats van 'toen de zuidenwind (bovendien) ontstond'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιγενομένου | epi-genomenou | erna ontstaande (2 ev m/o; aor med) |

Hand. 28:13 **toen** na één dag de wind zuid **werd**, kwamen wij reeds de tweede te Puteoli aan.

## 1743 ἐπιγινώσκω epi-ginōskō

Het werkwoord *epi-ginōskō* betekent 'herkennen, erkennen, leren kennen als in overeenstemming met andere gegevens, in samenhang met eerdere gegevens te weten komen'.

In het algemeen kan men zeggen dat er bij *epi-ginōskō* een vergelijking wordt gemaakt en een samenhang wordt ontdekt tussen twee gegevens of complexen van gegevens. In veel gevallen kan men vertalen met 'herkennen' of 'erkennen': bij herkenning vergelijkt men immers wat men opmerkt met wat men nog weet van een vorige keer dat men dezelfde persoon of zaak kon opmerken, en bij erkenning vergelijkt men wie of wat zich als van een bepaalde status aandient met de criteria die voor zo'n status gelden. Maar ook in andere gevallen geeft *epi-ginōskō* een soort herkenning of erkenning aan die plaats vindt doordat men wat men te weten komt opmerkt als in overeenstemming met andere gegevens: het gaat bijvoorbeeld om het ontdekken van een samenhang tussen valse profeten en hun vruchten (Matt.7:16), tussen Johannes de Doper en Elia (Matt.17:12), tussen het feit dat er kracht uit Jezus weggaat en het feit dat iemand Hem aanraakt (Marc.5:30), of tussen de betrouwbaarheid van wat Theofilus onderwezen heeft gekregen en het evangelie van Lucas (Luc.1:4).

Vergelijk *972 ginōskō* '(leren) kennen, (komen te) weten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιγινώσκεις | epi-ginōskeis | jij herkent |
| .2 | ἐπιγινώσκει | epi-ginōskei | hij herkent – jij wordt herkend (med) |
| .3 | ἐπιγινώσκετε | epi-ginōskete | jullie herkennen – herkent! |
| .4 | ἐπιγινωσκέτω | epi-ginōsketō | hij moet herkennen! |
| .5 | ἐπιγινώσκετε | epi-ginōskete | zie 3 |
| .6 | ἐπεγίνωσκον | ep-eginōskon | ik herkende – zij herkenden |
| .7 | ἐπέγνωτε | ep-egnōte | jullie hebben herkend (aor) |
| .8 | ἐπέγνωσαν | ep-egnōsan | zij hebben herkend (aor) |
| .9 | ἐπιγνῷς | epi-gnōis | (dat) jij herkent (aor) |
| .10 | ἐπιγνῷ | epi-gnōi | (dat) hij herkent (aor) |
| .11 | ἐπιγνῶναι | epi-gnōnai | herkennen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .12 | ἐπιγνούς | epi-gnous | herkennend (1 ev m; aor) |
| .13 | ἐπιγνόντες | epi-gnontes | herkennend (1 mv m; aor) |
| .14 | ἐπιγνόντων | epi-gnontōn | herkennend (2 mv m/o; aor) |
| .15 | ἐπιγνοῦσιν | epi-gnousin | herkennend (3 mv m/o; aor) |
| .16 | ἐπιγνοῦσα | epi-gnousa | herkennend (1 ev v; aor) |
| .17 | ἐπεγνωκέναι | ep-egnōkenai | herkend hebben |
| .18 | ἐπεγνωκόσιν | ep-egnōkosin | herkend hebbend (3 mv m/o) |
| .19 | ἐπιγνώσομαι | epi-gnōsomai | ik zal herkennen (med) |
| .20 | ἐπιγνώσεσθε | epi-gnōsesthe | jullie zullen herkennen (med) |
| .21 | ἐπιγινωσκόμενοι | epi-ginōskomenoi | herkend wordend (1 mv m; med) |
| .22 | ἐπεγνώσθην | ep-egnōsthēn | ik ben herkend (aor pass) |
| .[23] | ἐπέγνωμεν | ep-egnōmen | wij hebben herkend (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:16 | Aan hun vruchten **zult gij** hen **kennen**: | .20 |
| | 7:20 | Zo **zult gij** hen dan aan hun vruchten **kennen**. | .20 |
| | 11:27 | en niemand **kent** de Zoon dan de Vader, | .2 |
| | | en niemand **kent** de Vader dan de Zoon en wie de Zoon het wil openbaren. | .2 |
| | 14:35 | **zodra** de mannen van die plaats Hem **herkend hadden**, zonden zij bericht | .13 |
| | 17:12 | Ik zeg u, dat Elia reeds gekomen is en **zij hebben** hem niet **erkend**, | .8 |
| Marc. | 2:8 | Jezus **doorzag** ..., dat zij aldus in zichzelf overlegden, **en** Hij zeide | .12 |
| | 5:30 | Jezus **bemerkte** ... de kracht ... **en** Hij keerde Zich om | .12 |
| | 6:33 | En zij zagen hen wegvaren en velen **letten erop**, | .8 |
| | 6:54 | **herkenden** de mensen Hem terstond, (55) **en** zij liepen die gehele streek af | .13 |
| Luc. | 1:4 | opdat **gij** de betrouwbaarheid **zoudt erkennen** der zaken, | .9 |
| | 1:22 | en **zij begrepen**, dat hij in de tempel een gezicht gezien had. | .8 |
| | 5:22 | Doch Jezus **doorzag** hun overleggingen en antwoordde **en** zeide tot hen: | .12 |
| | 7:37 | En zie, een vrouw, ..., bemerkte, dat Hij aan tafel was | .16 |
| | | letterlijk: ..., **bemerkende**, dat Hij aan tafel was | |
| | 23:7 | **toen hij begreep**, dat Hij uit het gebied van Herodes was, | .12 |
| | 24:16 | Maar hun ogen waren bevangen, zo**dat** zij Hem niet **herkenden**. | .11 |
| | 24:31 | En hun ogen werden geopend en **zij herkenden** Hem; | .8 |
| Hand. | 3:10 | en **men herkende** hem als degene, die om een aalmoes gezeten had | .6 |
| | 4:13 | en **zij herkenden** hen, dat zij met Jezus geweest waren; | .6 |
| | 9:30 | **toen** de broeders dit **te weten kwamen**, brachten zij hem naar Caesarea | .13 |
| | 12:14 | en **toen zij** de stem van Petrus **herkende**, deed zij ... niet open, | .16 |
| | 19:34 | **toen zij bemerkten**, dat hij een Jood was, | .14/.13 |
| | 22:24 | ten einde zich ervan te vergewissen, om welke reden zij ... tierden. | .10 |
| | | letterlijk: opdat **hij zich ervan vergewist**, ... | |
| | 22:29 | en ook de overste werd bevreesd, **nu hij bemerkte**, dat hij een Romein was | .12 |
| | 23:28 | begerende **te weten te komen**, waarvan zij hem beschuldigden, | .11** |
| | 24:8 | Gij zult van hem kunnen **te weten komen**, waarvan wij hem beschuldigen. | .11 |
| | 24:11 | Gij kunt **u** immers **ervan vergewissen**, | .11** |
| | 25:10 | Tegen de Joden heb ik niets misdreven, gelijk ook **gij** zeer wel **inziet**. | .1 |
| | 27:39 | En toen het dag werd, **herkenden zij** het land niet, | .6 |
| | 28:1 | SV toen **verstonden zij**, dat het eiland Melite heette. | .8°° |
| | | **vernamen wij**, dat het eiland Malta heette. | .[23]** |
| Rom. | 1:32 | **hoewel zij** de rechtseis van God **kenden**, | .13 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 13:12 | Nu ken ik onvolkomen, maar dan **zal ik ten volle kennen**, | .19 |
| | | zoals **ik** zelf **gekend ben**. | .22 |
| | 14:37 | **laat hij dan wel weten**, dat hetgeen ik u schrijf, een gebod des Heren is. | .4 |
| | 16:18 | zij hebben mijn geest en de uwe verkwikt. **Erkent** dan zulke mensen. | .5 |
| 2Cor. | 1:13 | Want wij schrijven u niets anders dan wat **gij** leest of ook **begrijpt**, | .3 |
| | | ja, ik hoop, dat **gij** het volkomen **zult begrijpen**, | .20 |
| | 1:14 | gelijk **gij** reeds ten dele van ons **hebt begrepen**: dat wij uw roem zijn, | .7 |
| | 6:9 | als niet bekend en **toch wel bekend**; als stervend en zie, wij leven; | .21 |
| | 13:5 | Of **zijt gij** niet **zo zeker van** uzelf, dat Jezus Christus in u is? | .3 |
| Col. | 1:6 | sedert de dag, dat **gij** ... de genade Gods in waarheid **hebt leren kennen**; | .7 |
| 1Tim. | 4:3 | die tot erkentenis der waarheid gekomen zijn. | .18 |
| | | letterlijk: **die tot erkentenis van** de waarheid **gekomen zijn**. | |
| 2Petr. | 2:21 | beter voor hen ..., geen **kennis verkregen te hebben van** de weg ..., | .17 |
| | | dan **met die kennis** zich af te keren van het heilige gebod | .15 |

## 1744 ἐπίγνωσις epignōsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epignōsis* betekent 'herkenning, erkenning, (het) leren kennen (als in overeenstemming met andere gegevens), (in samenhang met andere kennis opgedane) kennis'.

Men moet bij *epignōsis* niet denken aan een meer volledige kennis (vergelijk vertalingen als 'rechte kennis', 'volle kennis', etc.), maar aan een 'kennis' of een 'leren kennen' van gegevens die men in overeenstemming kan brengen met andere gegevens, zodat er een soort 'herkenning' plaatsvindt (vgl. *1743 epi-ginōskō* 'herkennen, erkennen'): men 'herkent' bijvoorbeeld de zonde door de zondige daad te vergelijken met wat er in de wet staat (Rom.3:20), of men 'herkent' de waarheid door wat zich als waarheid presenteert te vergelijken met de criteria die gelden voor het vaststellen van wat waar is (bv. in 1Tim.2:4). In veel gevallen is het echter niet gemakkelijk vast te stellen wat er nu met wat vergeleken wordt.

Vergelijk *983 gnōsis* '(het) leren kennen, kennis'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίγνωσις | epignōsis | herkenning (1) |
| .2 | ἐπίγνωσιν | epignōsin | herkenning (4) |
| .3 | ἐπιγνώσεως | epignōseōs | herkenning (2) |
| .4 | ἐπιγνώσει | epignōsei | herkenning (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 1:28 | En daar zij het verwerpelijk achtten God te erkennen, | .4 |
| | | letterlijk: ... God in **erkentenis** te houden, | |
| | 3:20 | want wet doet zonde kennen. | .1 |
| | | letterlijk: Want door de wet is er **kennis** van zonde. | |
| | 10:2 | ik getuig van hen, dat zij ijver voor God bezitten, maar zonder **verstand**. | .2 |
| Ef. | 1:17 | de Geest van wijsheid en van openbaring om Hem recht te kennen: | .4 |
| | | letterlijk: de Geest ... van openbaring in **rechte kennis** van Hem: | |
| | 4:13 | de eenheid des geloofs en der **volle kennis** van de Zoon Gods | .3 |
| Fil. | 1:9 | dat uw liefde nog steeds meer overvloedig moge zijn in **helder inzicht** | .4 |
| Col. | 1:9 | dat gij met de **rechte kennis** van zijn wil vervuld moogt worden, | .2 |
| | 1:10 | vrucht te dragen en op te wassen in de **rechte kennis** van God. | .2/.4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 2:2 | en zij het geheimenis Gods mogen kennen, Christus,<br>letterlijk: tot **kennis** van het geheimenis Gods, Christus, | .2 |
| | 3:10 | die vernieuwd wordt tot **volle kennis** naar het beeld van zijn Schepper, | .2 |
| 1Tim. | 2:4 | dat alle mensen behouden worden en tot **erkentenis** der waarheid komen. | .2 |
| 2Tim. | 2:25 | Het kon zijn, dat God hun gaf zich tot **erkentenis** der waarheid te keren | .2 |
| | 3:7 | zonder ooit tot **erkentenis** der waarheid te kunnen komen. | .2 |
| Tit. | 1:1 | naar het geloof der uitverkorenen Gods en de **erkentenis** van de waarheid, | .2 |
| Filem. | 6 | in een **grondig kennen** van al het goede, dat in ons naar Christus uitgaat. | .4 |
| Hebr. | 10:26 | nadat wij tot **erkentenis** der waarheid gekomen zijn, | .2 |
| 2Petr. | 1:2 | genade en vrede worde u vermenigvuldigd door de **kennis** van God | .4 |
| | 1:3 | door de **kennis** van Hem, die ons geroepen heeft door zijn heerlijkheid | .3 |
| | 1:8 | laten zij u niet zonder werk of vrucht voor de **kennis** van onze Here | .2 |
| | 2:20 | aan de bezoedelingen der wereld ontvloden door de **erkentenis** van de Here | .4 |

## 1745 ἐπιγραφή epigraphē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epigraphē* betekent 'opschrift'.
Vergelijk *998 graphō* '(op)schrijven' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιγραφή | epigraphē | opschrift (1) |
| .2 | ἐπιγραφήν | epigraphēn | opschrift (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:20 | En Hij zeide tot hen: Wiens beeldenaar en **opschrift** is dit? | .1 |
| Marc. | 12:16 | En Hij zeide tot hen: Wiens beeldenaar en **opschrift** is dit? | .1 |
| | 15:26 | En het **opschrift** ... luidde: De Koning der Joden. | .1 |
| Luc. | 20:24 | Toont Mij een schelling; wiens beeldenaar en **opschrift** draagt hij? | .2 |
| | 23:38 | Er was ook een **opschrift** boven Hem: Dit is de Koning der Joden. | .1 |

## 1746 ἐπιγράφω epi-graphō

Het werkwoord *epi-graphō* betekent '(er)op (op)schrijven'.
Vergelijk *998 graphō* '(op)schrijven' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.
Wanneer er in de brief aan de Hebreeën sprake is van iets opschrijven in het hart (Hebr.8:10) of in het verstand (Hebr.10:16), moet men dit hart of verstand niet beschouwen als de plaats waar een geschrift bewaard wordt, maar als het materiaal waarop iets geschreven wordt of waarin letters worden gegraveerd.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιγράψω | epi-grapsō | (dat) ik opschrijf (aor) – ik zal opschrijven |
| .2 | ἐπιγεγραμμένη | epi-gegrammenē | opgeschreven (1 ev v; med) |
| .3 | ἐπιγεγραμμένα | epi-gegrammena | opgeschreven (1/4 mv o; med) |
| .4 | ἐπεγέγραπτο | ep-egegrapto | hij was opgeschreven (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 15:26 | het opschrift, dat de beschuldiging tegen Hem vermeldde,<br>letterlijk: het opschrift van zijn beschuldiging, **dat opgeschreven was**, | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 17:23 | heb ik ook een altaar gevonden met het opschrift: | .4 |
| | | letterlijk: heb ik ook een altaar gevonden, waarop **het opschrift stond**: | |
| Hebr. | 8:10 | en **Ik zal** die in hun harten **schrijven**, en Ik zal hun tot een God zijn | .1 |
| | 10:16 | **Ik zal** mijn wetten ... ook in hun verstand **schrijven**, | .1 |
| Openb. | 21:12 | op de poorten twaalf engelen, en namen **op** (de poorten) **geschreven**, | .3 |

## 1747 ἐπιδείκνυμι epi-deiknumi

Het werkwoord *epi-deiknumi* betekent 'laten zien'.

Wanneer we *epi-deiknumi* vergelijken met *1032 deiknumi* 'laten zien', merken we op dat het voorvoegsel *epi-* aangeeft dat de toeschouwer een goed zicht geboden wordt op wat men laat zien (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'), vaak in een situatie waarin inderdaad iets met een zekere extra aandacht bekeken moet worden, bijvoorbeeld bij bezichtiging van gebouwen (Matt.24:1), bij controle van een huidziekte (Luc.17:14), bij het bekijken van een munt (Luc.20:24), of bij het zien – in overdrachtelijke zin – van de onveranderlijkheid van Gods raadsbesluit (Hebr.6:17). Een mediale vorm kan aangeven dat datgene wat men laat zien, tot iemands persoonlijke omgeving behoort of persoonlijk eigendom is (vgl. Hand.9:39).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδεικνύς | epi-deiknus | tonend (1 ev m) |
| .2 | ἐπέδειξεν | ep-edeixen | hij heeft getoond (aor) |
| .3 | ἐπιδείξατε | epi-deixate | toont! (aor) |
| .4 | ἐπιδεῖξαι | epi-deixai | tonen (aor) |
| .5 | ἐπιδεικνύμεναι | epi-deiknumenai | tonend (1 mv v; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:1 | Sadduceeën ... vroegen, ..., **dat** Hij hun een teken uit de hemel **zou tonen**. | .4 |
| | 22:19 | **Toont** Mij het geldstuk voor de belasting. | .3 |
| | 24:1 | discipelen kwamen tot Hem **om** Hem **op** de gebouwen ... **te wijzen**. | .4 |
| Luc. | 17:14 | Hij zag hen aan en zeide tot hen: Gaat heen, **toont** u aan de priesters. | .3 |
| | 20:24 | **Toont** Mij een schelling; wiens beeldenaar en opschrift draagt hij? | .3 |
| | 24:40 | [En bij dit woord **toonde Hij** hun zijn handen en voeten.] | .2 |
| Hand. | 9:39 | de weduwen kwamen ... **en lieten** hem ... de lijfrokken en mantels **zien**. | .5 |
| | 18:28 | bestreed hij de Joden ... **en bewees** ..., dat Jezus de Christus is. | .1 |
| Hebr. | 6:17 | toen Hij ... het onveranderlijke van zijn raad wilde **doen blijken**, | .4 |

## 1748 ἐπιδέχομαι epi-dechomai

Het werkwoord *epi-dechomai* betekent '(bij zich of bij wat al aanwezig is) ontvangen, (bovendien) aanvaarden'.

De context moet uitmaken of men *epi-dechomai* meer concreet (bijvoorbeeld: 'als gast in huis ontvangen') of minder concreet (bijvoorbeeld: 'als autoriteit aanvaarden') moet opvatten.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδέχεται | epi-dechetai | hij ontvangt (med) |

| | | |
|---|---|---|
| 3Joh. | 9 | Diotrefes, die onder hen de eerste tracht te zijn, **ontvangt** ons niet. |
| | 10 | en hiermede nog niet voldaan, **ontvangt hij** zelf de broeders niet |

| 1749 | ἐπιδημέω | epi-dēmeō |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-dēmeō* betekent '(bij een bepaald volk) als vreemdeling verblijf houden, buitenlandse medebewoner zijn'.

Vergelijk *1079 dēmos* '(stads)volk, volksgemeenschap', en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδημοῦντες | epi-dēmountes | buitenlandse medebewoner zijnde (1 mv m) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 2:10 | en **hier verblijvende** Romeinen, zowel Joden als Jodengenoten, |
| | 17:21 | Alle Atheners nu en de vreemdelingen, **die zich daar ophielden**, |

| 1750 | ἐπιδιατάσσομαι | epi-dia-tassomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-dia-tassomai* betekent 'bovendien verordenen, als extra bepaling toevoegen'.

Vergelijk *1160 dia-tassō* 'verordenen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδιατάσσεται | epi-dia-tassetai | hij verordent bovendien (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Gal. | 3:15 | niemand **kan** het ongeldig maken of **er iets aan toevoegen**. |

| 1751 | ἐπιδίδωμι | epi-didōmi |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-didōmi* betekent '(bovendien) geven'.

Het is niet altijd duidelijk wat het voorvoegsel *epi-* aangeeft (vgl. *1186 didōmi* 'geven'). In bepaalde gevallen kan het een idee van 'bovendien' aangeven (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'), maar dat lijkt voor de nieuwtestamentische passages niet de bedoeling te zijn. Het kan ook zijn dat *epi-didōmi* meer dan *didōmi* de ontvanger voor ogen roept. Het valt op dat datgene wat gegeven wordt, in het algemeen voor direct gebruik door de ontvanger beschikbaar wordt gesteld: voedsel om te eten (Luc.24:30), een boekrol om uit voor te lezen (Luc.4:17), of een brief om te lezen (Hand.15:30). In Hand.27:15 is *epi-didōmi* op te vatten als 'het opgeven, het erbij laten zitten', waarna de krachten van de natuur zich van het schip meester kunnen maken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεδίδου | ep-edidou | hij gaf |
| .2 | ἐπιδώσω | epi-dōsō | ik zal geven |
| .3 | ἐπιδώσει | epi-dōsei | hij zal geven |
| .4 | ἐπέδωκαν | ep-edōkan | zij hebben gegeven (aor) |
| .5 | ἐπιδόντες | epi-dontes | gevend (1 mv m; aor) |
| .6 | ἐπεδόθη | ep-edothē | hij is gegeven (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:9 | welk mens onder u **zal**, als zijn zoon ... vraagt, hem een steen **geven**? | .3 |
| | 7:10 | Of als hij een vis vraagt, **zal hij** hem toch geen slang **geven**? | .3 |
| Luc. | 4:17 | En Hem **werd** het boek van de profeet Jesaja **ter hand gesteld** | .6 |
| | 11:11 | SV En wat vader onder u ... **zal** hem een steen **geven**, | .3° |
| | | die ... hem voor een vis een slang **zal geven**? | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 11:12 | Of als hij om een ei vraagt, hem een schorpioen **zal geven**? | .3 |
| | 24:30 | dat **Hij** het brood nam, de zegen uitsprak, het brak en hun **toereikte**. | .1 |
| | 24:42 | **Zij reikten** Hem een stuk van een gebakken vis **toe**. | .4 |
| Joh. | 13:26 | Die is het, voor wie Ik het stuk brood indoop en wie **Ik** het **geef**. | .2°° |
| Hand. | 15:30 | kwamen **zij** te Antiochië aan, ... en **legden** de brief **over**. | .4 |
| | 27:15 | **moesten** wij het **opgeven en** dreven weg. | .5 |

## 1752 ἐπιδιορθόω epi-di-orthoō

Het werkwoord *epi-di-orthoō* betekent 'nog verder verbeteren'.

In het algemeen geeft *epi-di-orthoō* zowel in actieve als mediale vormen een 'verbeteren' aan in een situatie waar al een zeker resultaat voor handen is.

Vergelijk *1216 diorthōma* 'rechtzetting, verbetering'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδιορθώσῃ | epi-di-orthōsēi | (dat) hij nog verder verbetert (aor) – (dat) jij nog verder verbetert (aor med) |

| | | |
|---|---|---|
| Tit. | 1:5 | dat **gij in orde zoudt brengen** hetgeen nog verbetering behoefde. |

## 1753 ἐπιδύω epi-duō

Het werkwoord *epi-duō* betekent 'verdwijnen, ondergaan'.

Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat het ondergaan – bijvoorbeeld van de zon – plaatsvindt terwijl er eigenlijk nog iets aan de gang was, zoals in Ef.4:26 kwaadheid of boosheid.

Vergelijk *1273 dunō* 'verdwijnen, ondergaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιδυέτω | epi-duetō | hij moet ondergaan! |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 4:26 | de zon **mag** niet over een opwelling van uw toorn **ondergaan**; |

## 1754 ἐπιείκεια epieikeia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epieikeia* betekent 'redelijkheid, billijkheid, mildheid, vriendelijkheid'.

Gewoonlijk geeft *epieikeia* een houding aan waarbij men niet stug vasthoudt aan waarop men meent volgens de regel recht te hebben, maar waarbij men een zekere redelijkheid of mildheid betracht die boven het niveau van strikte regels uitgaat.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιεικείας | epieikeias | vriendelijkheid (2 ev – 4 mv) |
| .2 | ἐπιεικείᾳ | epieikeiāi | vriendelijkheid (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:4 | verzoek ik u, met uw bekende **welwillendheid** ons ... te willen aanhoren. | .2 |
| 2Cor. | 10:1 | Maar ik, Paulus, doe een beroep op u bij ... de **vriendelijkheid** van Christus, | .1 |

| **1755** | **ἐπιεικής** | **epieikēs** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *epieikēs* betekent 'redelijk, billijk, mild, vriendelijk'.

Vergelijk *1754 epieikeia* 'redelijkheid, billijkheid, mildheid, vriendelijkheid'. In Fil.4:5 treffen we een verzelfstandigde vorm aan: 'het vriendelijke' wil zoveel zeggen als 'de vriendelijkheid'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιεικής | epieikēs | vriendelijk (1 ev m/v) |
| .2 | ἐπιεική | epieikē | vriendelijk (4 ev m/v – 1/4 mv o) |
| .3 | ἐπιεικεῖς | epieikeis | vriendelijk (1/4 mv m/v) |
| .4 | ἐπιεικέσιν | epieikesin | vriendelijk (3 mv m/v/o) |
| .5 | ἐπιεικές | epieikes | vriendelijk (1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 4:5 | Uw **vriendelijkheid** zij alle mensen bekend. De Here is nabij. | .5 |
| 1Tim. | 3:3 | niet opvliegend, maar **vriendelijk**, niet strijdlustig of geldzuchtig, | .2 |
| Tit. | 3:2 | **vriendelijk** zijn en alle zachtmoedigheid bewijzen aan alle mensen. | .3 |
| Jac. | 3:17 | Maar de wijsheid van boven is vooreerst rein, ..., **vriendelijk**, | .1 |
| 1Petr. | 2:18 | niet alleen de goede en **vriendelijke**, maar ook de verkeerde. | .4 |

| **1756** | **ἐπιζητέω** | **epi-zēteō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-zēteō* betekent 'op ... uit zijn, proberen te krijgen, proberen te bereiken'.

In het algemeen geeft het voorvoegsel *epi-* aan dat het niet zozeer gaat om een streven iemand of iets te vinden waarvan men de plaats niet weet (vgl. *2006 zēteō* 'zoeken') als wel om een streven iemand of iets te bereiken waarvan men de plaats al wel weet (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'). Dit 'bereiken' kan zowel letterlijk zijn (bv. in Luc.4:42: Jezus 'proberen te bereiken'), als overdrachtelijk (bv. in Matt.12:39: (de realisering van) een teken 'proberen te bereiken').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιζητῶ | epi-zētō | ik ben uit op – (dat) ik uit ben op |
| .2 | ἐπιζητεῖ | epi-zētei | hij is uit op – jij bent uit op (med) |
| .3 | ἐπιζητοῦμεν | epi-zētoumen | wij zijn uit op |
| .4 | ἐπιζητεῖτε | epi-zēteite | jullie zijn uit op – weest uit op! |
| .5 | ἐπιζητοῦσιν | epi-zētousin | zij zijn uit op – uit zijnde op (3 mv m/o) |
| .6 | ἐπεζήτησεν | ep-ezētēsen | hij is uit geweest op (aor) |
| .7 | ἐπιζητήσας | epi-zētēsas | uit zijnde op (1 ev m; aor) |
| .[8] | ἐπεζήτουν | ep-ezētoun | ik was uit op – zij waren uit op |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:32 | Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. | .2/.5 |
| | | letterlijk: Want **naar** al deze dingen **zoeken** de heidenen. | |
| | 12:39 | Een boos en overspelig geslacht **verlangt** een teken, | .2 |
| | 16:4 | Een boos en overspelig geslacht **verlangt** een teken, | .2 |
| Marc. | 8:12 | Waartoe **begeert** dit geslacht een teken? | .2°° |
| Luc. | 4:42 | de scharen **zochten** Hem en ... trachtten Hem tegen te houden, | .[8]** |
| | 11:29 | **Het begeert** een teken, maar het zal geen teken ontvangen | .2°° |
| | 12:30 | want naar al deze dingen gaat het zoeken van de volken der wereld uit. | .2/.5 |
| | | letterlijk: Want naar al deze dingen **zoeken** de volken der wereld. | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 12:19 | **toen** Herodes **nasporingen naar** hem **had laten doen**, | .7 |
| | 13:7 | Deze **begeerde** het woord Gods te horen | .6 |
| | 19:39 | indien **gij** nog iets meer **te verlangen hebt**. | .4 |
| Rom. | 11:7 | Wat dan? Hetgeen Israël **najaagt**, heeft het niet verkregen, | .2 |
| Fil. | 4:17 | Niet, dat **het mij om** de gave **te doen zou zijn**, | .1 |
| | | maar **het is mij te doen om** de opbrengst, | .1 |
| Hebr. | 11:14 | wie zulke dingen zeggen, geven te kennen, dat **zij** een vaderland **zoeken**. | .5 |
| | 13:14 | Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar **wij zoeken** de toekomstige. | .3 |

## 1757 ἐπιθανάτιος epithanatios

Het bijvoeglijk naamwoord *epithanatios* betekent 'vlakbij de dood'.

In 1Cor.4:9 slaat *epithanatios* blijkbaar op mensen die ter dood veroordeeld zijn en binnenkort terechtgesteld zullen worden (vgl. *2064 thanatos* '(de) dood' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'); dit verklaart een vertaling als 'ten dode gedoemd'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιθανατίους | epithanatious | vlakbij de dood (4 mv m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 4:9 | dat God ons, ..., de laatste plaats heeft aangewezen als **ten dode gedoemden**, |

## 1758 ἐπίθεσις epithesis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epithesis* betekent '(het) (er)op plaatsen, oplegging'.

Vergelijk *1826 epi-tithēmi* 'plaatsen op, opleggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιθέσεως | epitheseōs | oplegging (2) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 8:18 | dat door de hand**oplegging** der apostelen de Geest werd gegeven, |
| 1Tim. | 4:14 | onder hand**oplegging** van de gezamenlijke oudsten, |
| 2Tim. | 1:6 | de gave Gods aan te wakkeren, die door mijn hand**oplegging** in u is. |
| Hebr. | 6:2 | van een leer van dopen en van **oplegging** der handen, |

## 1759 ἐπιθυμέω epi-thumeō

Het werkwoord *epi-thumeō* betekent 'begeren, zijn zinnen zetten op, zin hebben in, verlangen (naar)'.

We treffen *epi-thumeō* aan in allerlei contexten, bijvoorbeeld in een context van seksualiteit (Matt.5:28), eten (Luc.15:16), gemeentewerk (1Tim.3:1), gedrag (Hebr.6:11), etc. Blijkens het verbod om te 'begeren' (Rom.13:9) heeft *epi-thumeō* soms duidelijk negatieve associaties, evenals trouwens het Nederlandse 'begeren'. Wat men begeert, wordt soms in een tweede (vgl. Hand.20:33), soms in een vierde naamval (vgl. Matt.5:28) vermeld.

Vergelijk *2143 thumos* 'aandrift; toorn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιθυμεῖ | epi-thumei | hij begeert – jij wordt begeerd (med) |
| .2 | ἐπιθυμοῦμεν | epi-thumoumen | wij begeren |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | ἐπιθυμεῖτε | epi-thumeite | jullie begeren – begeert! |
| .4 | ἐπιθυμοῦσιν | epi-thumousin | zij begeren – begerend (3 mv m/o) |
| .5 | ἐπιθυμῶν | epi-thumōn | begerend (1 ev m) |
| .6 | ἐπεθύμει | ep-ethumei | hij begeerde |
| .7 | ἐπιθυμήσεις | epi-thumēseis | jij zult begeren |
| .8 | ἐπιθυμήσετε | epi-thumēsete | jullie zullen begeren |
| .9 | ἐπιθυμήσουσιν | epi-thumēsousin | zij zullen begeren – zullende begeren (3 mv m/o) |
| .10 | ἐπεθύμησα | ep-ethumēsa | ik heb begeerd (aor) |
| .11 | ἐπεθύμησαν | ep-ethumēsan | zij hebben begeerd (aor) |
| .12 | ἐπιθυμῆσαι | epi-thumēsai | begeren (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:28 | die een vrouw aanziet om haar te **begeren**, | .12 |
| | 13:17 | Vele profeten en rechtvaardigen **hebben begeerd** te zien wat gij ziet, | .11 |
| Luc. | 15:16 | En **hij begeerde** zijn buik te vullen met de schillen, | .6 |
| | 16:21 | **die verlangde** zijn honger te stillen met wat van de tafel ... afviel; | .5 |
| | 17:22 | dat **gij zult begeren** één der dagen van de Zoon des mensen te zien | .8 |
| | 22:15 | En Hij zeide tot hen: **Ik heb** vurig **begeerd** dit Pascha met u te eten, | .10 |
| Hand. | 20:33 | **Ik heb** niemands zilver of goud of kleding **begeerd**; | .10 |
| Rom. | 7:7 | indien de wet niet zeide: **gij zult** niet **begeren**. | .7 |
| | 13:9 | gij zult niet stelen, **gij zult** niet **begeren** en welk ander gebod er ook zij, | .7 |
| 1Cor. | 10:6 | opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben, zoals zij die hadden.<br>letterlijk: ..., zoals **zij lust hadden**. | .11 |
| Gal. | 5:17 | Want het begeren van het vlees gaat in tegen de Geest<br>letterlijk: Want het vlees **begeert** tegen de Geest in | .1 |
| 1Tim. | 3:1 | dan **begeert hij** een voortreffelijke taak. | .1 |
| Hebr. | 6:11 | **het is onze begeerte**, dat ieder uwer dezelfde ijver blijve betonen | .2 |
| Jac. | 4:2 | **Gij begeert**, doch gij hebt niet; gij zijt moorddadig en naijverig | .3 |
| 1Petr. | 1:12 | in welke dingen zelfs engelen **begeren** een blik te slaan. | .4 |
| Openb. | 9:6 | en **zij zullen begeren** te sterven, maar de dood vlucht van hen weg. | .9 |

## 1760 ἐπιθυμητής epithumētēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epithumētēs* betekent 'begeerder'.
Vergelijk *1759 epi-thumeō* 'begeren, zijn zinnen zetten op, zin hebben in, verlangen (naar)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιθυμητάς | epithumētas | begeerders (4) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 10:6 | opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben,<br>letterlijk: opdat wij geen **begeerders** van kwade zaken zouden zijn, |

## 1761 ἐπιθυμία epithumia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epithumia* betekent 'begeerte'.
Dat een 'begeerte' op zichzelf nog niet verkeerd hoeft te zijn (vgl. *1759 epi-thumeō* 'begeren, zijn zinnen zetten op, zin hebben in, verlangen (naar)'), blijkt uit passages als Luc.22:15, waar Jezus zegt dat Hij met 'verlangen' ernaar had uitgekeken om het laatste Paasmaal vóór Zijn lij-

den en sterven te gebruiken met Zijn discipelen, of Fil.1:23, waar Paulus zegt een 'verlangen' te hebben om bij Christus te zijn. Wanneer men een verkeerde 'begeerte' bedoelt, wordt dit door toevoeging van andere woorden soms duidelijk gemaakt, bv.: begeerte van het vlees (Gal.5:16), misleidende begeerten (Ef.4:22), boze begeerte (Col.3:5), schadelijke begeerte (1Tim.6:9), etc. Ook zonder een dergelijke toevoeging heeft *epithumia* vaak een negatieve klank (vgl. Marc.4:19, 1Petr.4:2 en 3). In een uitdrukking als *epithumias poieō* 'begeerten doen' (Joh.8:44) krijgt *epithumia* een meer concrete betekenis: 'daad die op begeerte gebaseerd is'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιθυμία | epithumia | begeerte (1) |
| .2 | ἐπιθυμίαν | epithumian | begeerte (4) |
| .3 | ἐπιθυμίας | epithumias | begeerte (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐπιθυμίᾳ | epithumiāi | begeerte (3) |
| .5 | ἐπιθυμίαι | epithumiai | begeerten (1) |
| .6 | ἐπιθυμίας | epithumias | zie 3 |
| .7 | ἐπιθυμιῶν | epithumiōn | begeerten (2) |
| .8 | ἐπιθυμίαις | epithumiais | begeerten (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 4:19 | en de **begeerten** naar al het andere komen erbij | .5 |
| Luc. | 22:15 | Ik heb vurig begeerd dit Pascha met u te eten, eer Ik lijd. | .4 |
| | | letterlijk: Ik heb met **begeerte** begeerd dit Pascha met u te eten, ... | |
| Joh. | 8:44 | Gij hebt de duivel tot vader en wilt de **begeerten** van uw vader doen. | .6 |
| Rom. | 1:24 | Daarom heeft God hen in hun **hartstochten** overgegeven aan onreinheid, | .8 |
| | 6:12 | zodat gij aan zijn **begeerten** zoudt gehoorzamen, | .8 |
| | 7:7 | immers, ook van de **begeerlijkheid** zou ik niet geweten hebben, | .2 |
| | 7:8 | uitgaande van het gebod, wekte de zonde in mij allerlei **begeerlijkheid** op; | .2 |
| | 13:14 | wijdt geen zorg aan het vlees, zodat **begeerten** worden opgewekt. | .3 |
| Gal. | 5:16 | wandelt door de Geest en voldoet niet aan het **begeren** van het vlees. | .2 |
| | 5:24 | het vlees met zijn hartstochten en **begeerten** | .8 |
| Ef. | 2:3 | in de **begeerten** van ons vlees, handelende naar de wil van het vlees | .8 |
| | 4:22 | die ten verderve gaat, naar zijn misleidende **begeerten**, | .3 |
| Fil. | 1:23 | ik verlang heen te gaan en met Christus te zijn, | .2 |
| | | letterlijk: ik heb **verlangen** heen te gaan en met Christus te zijn, | |
| Col. | 3:5 | hartstocht, boze **begeerte** en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij, | .2 |
| 1Thess. | 2:17 | wij ... hebben met ... groot **verlangen** begeerd uw aangezicht te zien. | .4 |
| | 4:5 | niet in hartstochtelijke **begeerlijkheid**, zoals ook de heidenen, | .3 |
| 1Tim. | 6:9 | Maar wie rijk willen zijn, vallen in ... schadelijke **begeerten**, | .6 |
| 2Tim. | 2:22 | Schuw de **begeerten** der jeugd en jaag naar gerechtigheid, | .6 |
| | 3:6 | die met zonden beladen zijn en gedreven worden door velerlei **begeerten**, | .8 |
| | 4:3 | dat (de mensen) ... naar hun eigen **begeerte** ... leraars zullen bijeenhalen, | .6 |
| Tit. | 2:12 | de goddeloosheid en wereldse **begeerten** verzakende, | .6 |
| | 3:3 | verslaafd aan velerlei **begeerten** en zingenot, levende in boosheid en nijd, | .8 |
| Jac. | 1:14 | komt dit voort uit de zuiging en verlokking zijner eigen **begeerte**. | .3 |
| | 1:15 | Daarna, als die **begeerte** bevrucht is, baart zij zonde; | .1 |
| 1Petr. | 1:14 | niet naar de **begeerten** uit de tijd uwer onwetendheid, | .8 |
| | 2:11 | dat gij u onthoudt van de vleselijke **begeerten**, | .7 |
| | 4:2 | om niet meer naar de **begeerten** van mensen ... te leven. | .8 |
| | 4:3 | toen gij wandeldet in allerlei losbandigheid, **begeerten**, dronkenschap, | .8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Petr. | 1:4 | ontkomen aan het verderf, dat door de **begeerte** in de wereld heerst. | .4 |
| | 2:10 | die, begerig naar onreinheid, het vlees volgen | .4 |
| | | letterlijk: die, in **begeerte** naar onreinheid, het vlees volgen | |
| | 2:18 | verlokken zij door vleselijke **begeerten** | .8 |
| | 3:3 | die naar hun eigen **begeerten** wandelen, | .6 |
| 1Joh. | 2:16 | Want al wat in de wereld is: de **begeerte** des vlezes, | .1 |
| | | de **begeerte** der ogen en een hovaardig leven, is niet uit de Vader, | .1 |
| | 2:17 | En de wereld gaat voorbij en haar **begeren**, | .1 |
| Jud. | 16 | Dit zijn de morrenden ... wandelende naar hun **begeerten**, | .6 |
| | 18 | die naar hun eigen goddeloze **begeerten** zullen wandelen. | .6 |
| Openb. | 18:14 | het ooft, waarnaar uw ziel begerig was, is van u weggegaan | .3 |
| | | letterlijk: het ooft van het **begeren** van uw ziel is van u weggegaan | |

## 1762 ἐπικαθίζω epi-kathizō

Het werkwoord *epi-kathizō* betekent 'doen zitten op, laten zitten op' of 'zichzelf doen zitten op, gaan zitten op'.

Wanneer men in Matt.21:7 de lezing *ep-ekathisen* (enkelvoud) aanneemt, is het blijkbaar Jezus zelf die 'is gaan zitten op' een rijdier; in het geval van de lezing *ep-ekathisan* (meervoud) zijn het omstanders of discipelen die Hem 'hebben laten zitten op' een rijdier.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεκάθισεν | ep-ekathisen | hij is gaan zitten op (aor) |
| .[2] | ἐπεκάθισαν | ep-ekathisan | zij zijn gaan zitten op (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 21:7 | en zij legden hun klederen erop, en **Hij ging** daarop **zitten**. | .1 °° |
| | | SV (6) ... de discipelen ... (7) ... **zetten** Hem daarop. | [2] '' |

## 1763 ἐπικαλέω epi-kaleō

Het werkwoord *epi-kaleō* betekent (1) 'met de bijnaam ... aanspreken, behalve met zijn eigenlijke naam ook nog ... noemen, de bijnaam geven', en (2) 'erbij of te hulp roepen (door het uitspreken van zijn naam), aanroepen'.

Terwijl *2275 kaleō* in principe wordt gebruikt voor iemand (of iets) aanspreken bij zijn naam, geeft het voorvoegsel *epi-* aan dat óf de naam een extra naam is, óf dat men iemand (voor hulp) nabij roept (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'). In het NT maakt de context gewoonlijk wel duidelijk wat er bedoeld wordt: twee namen wijzen op een naam en een bijnaam (bv. in Matt.10:3), benarde situaties wijzen op een te hulp roepen (bv. in Hand.7:59). Het aanroepen van God wordt vaak omschreven met het aanroepen van de naam van God in plaats van dat men ook werkelijk Zijn naam vermeldt (vgl. Hand.2:21, 22:16, Jac.2:7, etc.). In een juridische context vertaalt men ook wel met 'in hoger beroep gaan bij' of 'zich beroepen op' (Hand.25, 26 en 28).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπικαλοῦμαι | epi-kaloumai | ik roep aan (med) |
| .2 | ἐπικαλεῖσθε | epi-kaleisthe | jullie roepen aan (med) – roept aan! (med) |
| .3 | ἐπικαλούμενον | epi-kaloumenon | aanroepend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .4 | ἐπικαλουμένους | epi-kaloumenous | aanroepend (4 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .5 | ἐπικαλουμένων | epi-kaloumenōn | aanroepend (2 mv m/v/o; med) |
| .6 | ἐπικαλουμένοις | epi-kaloumenois | aanroepend (3 mv m/o; med) |
| .7 | ἐπικαλέσονται | epi-kalesontai | zij zullen aanroepen (med) |
| .8 | ἐπικαλέσηται | epi-kalesētai | (dat) hij aanroept (aor med) |
| .9 | ἐπικαλέσασθαι | epi-kalesasthai | aanroepen (aor med) |
| .10 | ἐπικαλεσάμενος | epi-kalesamenos | aanroepend (1 ev m; aor med) |
| .11 | ἐπικαλεσαμένου | epi-kalesamenou | aanroepend (2 ev m/o; aor med) |
| .12 | ἐπικαλεῖται | epi-kaleitai | hij roept aan (med) |
| .13 | ἐπικαλεῖσθαι | epi-kaleisthai | aanroepend (med) |
| .14 | ἐπικαλούμενος | epi-kaloumenos | aanroepend (1 ev m; med) |
| .15 | ἐπικαλουμένου | epi-kaloumenou | aanroepend (2 ev m/o; med) |
| .16 | ἐπεκλήθη | ep-eklēthē | hij is aangeroepen (aor pass) |
| .17 | ἐπικληθείς | epi-klētheis | aangeroepen (1 ev m; aor pass) |
| .18 | ἐπικληθέντα | epi-klēthenta | aangeroepen (4 ev m; aor pass – 1/4 mv o; aor pass) |
| .19 | ἐπικληθέν | epi-klēthen | aangeroepen (1/4 ev o; aor pass) |
| .20 | ἐπικέκλησαι | epi-keklēsai | jij hebt aangeroepen (med) |
| .21 | ἐπικέκληται | epi-keklētai | hij heeft aangeroepen (med) |
| .22 | ἐπεκέκλητο | ep-ekeklēto | hij had aangeroepen (med) |
| .[23] | ἐπεκάλεσαν | ep-ekalesan | zij hebben aangeroepen (aor) |
| .[24] | ἐπικαλέσωνται | epi-kalesōntai | (dat) zij aanroepen (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 10:3 | SV Jakobus, de zoon van Alféüs, en Lebbéüs, **toegenaamd** Thaddéüs; | .17 |
| | 10:25 | Indien **men aan** de heer des huizes **de naam** Beëlzebul **heeft gegeven**, | .[23]▾▾ |
| Luc. | 22:3 | SV En de satan voer in Judas, **die toegenaamd was** Iská riot, | .3 |
| Hand. | 1:23 | Jozef, genaamd Barsabbas, die **de bijnaam** Justus **had**, en Mattias. | .16 |
| | 2:21 | het zal zijn, dat al wie de naam des Heren **aanroept**, behouden zal worden. | .8 |
| | 4:36 | Jozef, **die** van de apostelen **de bijnaam** Barnabas **gekregen had** | .17 |
| | 7:59 | Stefanus, **die de Here aanriep**, zeggende: Here Jezus, ontvang mijn geest. | .3 |
| | 9:14 | om allen, **die** uw naam **aanroepen**, gevangen te nemen. | .4 |
| | 9:21 | Is dit niet de man, die te Jeruzalem uitroeide, **wie** deze naam **aanriepen**. | .4 |
| | 10:5 | en nodig een zekere Simon uit, die **bijgenaamd wordt** Petrus: | .12°° |
| | | en nodig een zekere Simon uit, **die bijgenaamd wordt** Petrus: | .3▾▾ |
| | 10:18 | of Simon, **bijgenaamd** Petrus, daar verblijf hield. | .14 |
| | 10:32 | Zend dan iemand ... en ontbied Simon, die **bijgenaamd wordt** Petrus; | .12 |
| | 11:13 | Zend iemand naar Joppe en nodig Simon uit, **die bijgenaamd wordt** Petrus; | .3 |
| | 12:12 | naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, **bijgenaamd** Marcus, | .15 |
| | 12:25 | Barnabas nu en Saulus ... namen ook Johannes, **bijgenaamd** Marcus, mede. | .18 |
| | 15:17 | en alle heidenen, over welke mijn naam **is uitgeroepen**, | .21 |
| | 15:22 | SV namelijk Judas, **die toegenaamd wordt** Bársabas, | .3 |
| | 22:16 | Sta op, laat u dopen ... **onder aanroeping van** zijn naam. | .10 |
| | 25:11 | **ik beroep mij op** de keizer! | .1 |
| | 25:12 | **Op** de keizer **hebt gij u beroepen**, naar de keizer zult gij gaan! | .20 |
| | 25:21 | **toen** Paulus **in hoger beroep kwam**, | .11 |
| | 25:25 | **daar** hij zelf **zich op** Zijne Majesteit **beriep**, | .11 |
| | 26:32 | als **hij zich** niet **op** de keizer **had beroepen**. | .22 |
| | 28:19 | werd ik genoodzaakt **mij op** de keizer **te beroepen**; | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 10:12 | één en dezelfde is Heer over allen, rijk voor allen, **die** Hem **aanroepen**; | .4 |
| | 10:13 | want: al wie de naam des Heren **aanroept**, zal behouden worden. | .8 |
| | 10:14 | Hoe **zullen zij** dan Hem **aanroepen**, in wie zij niet geloofd hebben? | .7/.[24] |
| 1Cor. | 1:2 | allen, **die** allerwege de naam van onze Here Jezus Christus **aanroepen**, | .6 |
| 2Cor. | 1:23 | Maar **ik roep** God **aan** tot getuige over mijn ziel, | .1 |
| 2Tim. | 2:22 | jaag naar ... vrede met hen, **die** de Here **aanroepen** uit een rein hart. | .5 |
| Hebr. | 11:16 | Daarom schaamt God Zich voor hen niet hun God **te heten**, | .13 |
| Jac. | 2:7 | die de goede naam, **welke** over u **aangeroepen is**, lasteren? | .19 |
| 1Petr. | 1:17 | indien **gij** Hem als Vader **aanroept**, die ... naar ieders werk oordeelt, | .2 |

## 1764 ἐπικάλυμμα epikalumma

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *epikalumma* betekent 'bedekking'.

In letterlijke zin wordt *epikalumma* gebruikt voor een concrete bedekking waaronder iets verborgen is; in overdrachtelijke zin wordt in 1Petr.2:16 gesproken van mannen die de vrijheid gebruiken als 'bedekking' van slechtheid, d.w.z. als een soort vrijbrief voor het uithalen van allerlei kwaad. Vergelijk ook *1765 epi-kaluptō* 'bedekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπικάλυμμα | epikalumma | bedekking (1/4) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Petr. | 2:16 | als vrijen en niet als mannen, die de vrijheid misbruiken tot **dekmantel** |

## 1765 ἐπικαλύπτω epi-kaluptō

Het werkwoord *epi-kaluptō* betekent 'bedekken'.

Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat het bedekken plaatsvindt door de bedekking ergens bovenop te leggen (vgl. *2283 kaluptō* 'bedekken' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'). In overdrachtelijke zin betekent 'zonde bedekken' zoveel als 'zonden vergeven' (Rom.4:7).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεκαλύφθησαν | ep-ekaluphthēsan | zij zijn bedekt (aor pass) |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 4:7 | Zalig zij, wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden **bedekt zijn**. |

## 1766 ἐπικατάρατος epikataratos

Het bijvoeglijk naamwoord *epikataratos* betekent 'op wie of waarop een vloek is, vervloekt'.

Vergelijk *2376 katara* 'vervloeking, vloek' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπικατάρατος | epikataratos | vervloekt (1 ev m/v) |
| .2 | ἐπικατάρατοι | epikataratoi | vervloekt (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 7:49 | Maar die schare, die de wet niet kent, **vervloekt** zijn zij! | .2°° |
| Gal. | 3:10 | **Vervloekt** is een ieder, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is | .1 |
| | 3:13 | er staat geschreven: **Vervloekt** is een ieder, die aan het hout hangt. | .1 |

| 1767 | ἐπίκειμαι | epi-keimai |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-keimai* betekent 'liggen op, liggen tegen ... aan'.

Zowel een weergave met 'liggen op' (bv. in Joh.21:9: vis 'ligt op' een vuurtje) als met 'liggen tegen ... aan' (bv. in Joh.11:38: een steen 'ligt tegen' een spelonk 'aan') wordt verklaard door de betekenis van *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'. Soms laat de context zien dat het 'liggen tegen ... aan' een in het nauw brengende werking heeft; in zo'n geval vertaalt men *epi-keimai* ook wel met 'aandringen op' (bv. in Luc.5:1: de schare 'dringt aan op' Jezus) of 'bedreigen' (bv. in Hand.27:20: noodweer 'bedreigt' ons).

Vergelijk *2453 keimai* 'liggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπικείμενον | epi-keimenon | liggend op (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .2 | ἐπίκειται | epi-keitai | hij ligt op (med) |
| .3 | ἐπικεῖσθαι | epi-keisthai | liggen op (med) |
| .4 | ἐπικειμένου | epi-keimenou | liggend op (2 ev m/o; med) |
| .5 | ἐπικείμενα | epi-keimena | liggend op (1/4 mv o; med) |
| .6 | ἐπέκειτο | ep-ekeito | hij lag op (med) |
| .7 | ἐπέκειντο | ep-ekeinto | zij lagen op (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 5:1 | En het geschiedde, toen de schare op Hem aandrong<br>letterlijk: .... bij het **op** Hem **aandringen** (van) de schare | .3 |
| | 23:23 | Maar **zij drongen aan** en eisten ...., dat Hij gekruisigd zou worden, | .7 |
| Joh. | 11:38 | dit nu was een spelonk en er **lag** een steen **tegenaan**. | .6 |
| | 21:9 | zagen zij een kolenvuur liggen en vis daarop en brood.<br>letterlijk: zagen zij een kolenvuur liggend en vis **daarop liggend** en brood. | .1 |
| Hand. | 27:20 | **toen** ... noodweer ons **bedreigde**, werd ons tenslotte alle hoop ... benomen. | .4 |
| 1Cor. | 9:16 | Immers, ik ben ertoe genoodzaakt.<br>letterlijk: Immers, de nood **is** mij **opgelegd**. | .2 |
| Hebr. | 9:10 | bepalingen voor het vlees ...., **opgelegd** tot de tijd van het herstel. | .5 |

| [1767II] | ἐπικέλλω | epi-kellō |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-kellō* betekent 'laten stranden, aan land laten lopen'.

Zie verder bij *1846 ep-okellō* 'laten stranden, aan land laten lopen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπέκειλαν | ep-ekeilan | zij hebben doen landen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 27:41 | Maar **zij** ... **raakten met** het schip **aan de grond**. | ·· |

| 1768 | ἐπικουρία | epikouria |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epikouria* betekent 'hulp'.

In tegenstelling tot *889 boētheia* 'hulp' doet *epikouria* vooral denken aan hulp die bestaat uit

het sturen van soldaten naar een bondgenoot in nood (vgl. *epikouros* 'soldaat die naar een bondgenoot ter versterking wordt gestuurd, huursoldaat').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπικουρίας | epikourias | hulp (2 ev – 4 mv) |

Hand. 26:22 Als een getuige, die **hulp** van God heeft ontvangen tot op deze dag,

## 1769 ἐπικρίνω epi-krinō

Het werkwoord *epi-krinō* betekent '(betreffende een bepaalde persoon of zaak) beslissen, oordelen'.

Vergelijk *2603 krinō* 'beslissen, oordelen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέκρινεν | ep-ekrinen | hij heeft beslist (aor) |

Luc. 23:24 En Pilatus **besliste**, dat aan hun eis moest worden voldaan.

## 1770 ἐπιλαμβάνομαι epi-lambanomai

Het werkwoord *epi-lambanomai* betekent '(min of meer naar zich toetrekkend) vastpakken (bij)'.

In het algemeen geeft *epi-lambanomai* aan dat men iemand of iets vastpakt en dan meteen die persoon of zaak min of meer naar zich toetrekt. Wanneer de persoon of zaak die men vastpakt, in de tweede naamval vermeld wordt, houdt dit in dat men die persoon of zaak niet zozeer in zijn totaliteit vastpakt, maar bij een van zijn (lichaams)delen (vgl. de vierde naamval in Luc.9:47, waar Jezus een kindje in zijn totaliteit pakt, en de tweede naamval in Marc.8:23, waar Jezus een blinde bij de hand pakt).

In overdrachtelijke zin gaat het 'vastpakken' in de richting van 'zich ontfermen over' (Hand.9:27, Hebr.2:16; vgl. de Nederlandse uitdrukking 'zich iets aantrekken'). De uitdrukking 'iemand bij een woord vastpakken' wil zoveel zeggen als 'iemand betrappen op en verantwoordelijk houden voor een onjuiste uitspraak' (vgl. Luc.20:20 en 26).

Vergelijk *2657 lambanō* 'nemen, pakken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλαμβάνεται | epi-lambanetai | hij pakt vast (med) |
| .2 | ἐπελάβετο | ep-elabeto | hij heeft vastgepakt (aor med) |
| .3 | ἐπιλάβωνται | epi-labōntai | (dat) zij vastpakken (aor med) |
| .4 | ἐπιλαβοῦ | epi-labou | pak vast! (aor med) |
| .5 | ἐπιλαβέσθαι | epi-labesthai | vastpakken (aor med) |
| .6 | ἐπιλαβόμενος | epi-labomenos | vastpakkend (1 ev m; aor med) |
| .7 | ἐπιλαβομένου | epi-labomenou | vastpakkend (2 ev m/o; aor med) |
| .8 | ἐπιλαβόμενοι | epi-labomenoi | vastpakkend (1 mv m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:31 | Terstond stak Jezus hem de hand toe en **greep** hem | .2 |
| Marc. | 8:23 | En Hij **vatte** de blinde **bij** de hand **en** bracht hem buiten het dorp, | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:47 | en Hij **nam** een kind **en** plaatste dat bij Zich, | .6 |
| | 14:4 | En **Hij vatte** hem **bij de hand en** Hij genas hem en liet hem gaan. | .6 |
| | 20:20 | om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem te kunnen overleveren | .3 |
| | | letterlijk: opdat **zij** Hem op een woord **vatten**, ... | |
| | 20:26 | En zij konden tegenover het volk **op** geen woord van Hem **vat krijgen**. | .5 |
| | 23:26 | **grepen** zij een zekere Simon van Cyrene, ..., **en** legden hem het kruis op | .8 |
| Hand. | 9:27 | Maar Barnabas **trok zich** zijner **aan en** bracht hem bij de apostelen | .6 |
| | 16:19 | **grepen** zij Paulus en Silas **en** sleurden hen naar de markt voor de overheid, | .8 |
| | 17:19 | En zij **namen** hem **mede en** brachten hem naar de Areopagus | .8 |
| | 18:17 | En allen **grepen** Sostenes, ..., **en** zij sloegen hem vóór de rechterstoel; | .8 |
| | 21:30 | het volk liep te hoop en zij **grepen** Paulus **en** sleurden hem de tempel uit; | .8 |
| | 21:33 | Toen naderde de overste, **liet** hem **grijpen**, en met twee ketenen boeien, | .2 |
| | 23:19 | De overste nu **nam** hem **bij** de hand ... **en** vroeg hem: Wat ... te melden? | .6 |
| 1Tim. | 6:12 | Strijd de goede strijd des geloofs, **grijp** het eeuwige leven, | .4 |
| | 6:19 | om het ware leven te grijpen. | .3 |
| | | letterlijk: opdat **zij** het ware leven **grijpen**. | |
| Hebr. | 2:16 | Want **over** de engelen **ontfermt Hij Zich** niet, | .1 |
| | | maar **Hij ontfermt Zich over** het nageslacht van Abraham. | .1 |
| | 8:9 | ten dage, **dat** Ik hen **bij** de hand **nam** om hen uit het land Egypte te leiden, | .7 |

## 1771 ἐπιλανθάνομαι epi-lanthanomai

Het werkwoord *epi-lanthanomai* betekent 'vergeten'.

Wanneer de persoon of zaak die men vergeet, in een vierde naamval genoemd wordt, geeft dit aan dat men die persoon of zaak zonder meer of in zijn totaliteit vergeet (vgl. Fil.3:13: 'vergeten' wat iemand achter zich heeft liggen); wanneer de persoon of zaak die men vergeet, in een tweede naamval wordt genoemd, houdt dit in dat men die persoon of zaak vergeet als deel van een groter complex (vgl. Hebr.6:10, waar het niet gaat om het vergeten van het gedane werk op zich, maar om het vergeten van dat werk terwijl daar ook nog een beloning aan vastzit).

De statische vorm *epi-lelēsmenos* heeft gewoonlijk de betekenis 'vergeten (geworden) zijnde' in plaats van 'vergeten hebbend' (vgl. Luc.12:6).

Vergelijk *2663 lanthanō* 'verborgen zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλανθάνεσθε | epi-lanthanesthe | jullie vergeten (med) – vergeet! (med) |
| .2 | ἐπιλανθανόμενος | epi-lanthanomenos | vergetend (1 ev m; med) |
| .3 | ἐπελάθετο | ep-elatheto | hij heeft vergeten (aor med) |
| .4 | ἐπελάθοντο | ep-elathonto | zij hebben vergeten (aor med) |
| .5 | ἐπιλαθέσθαι | epi-lathesthai | vergeten (aor med) |
| .6 | ἐπιλελησμένον | epi-lelēsmenon | vergeten (geworden) zijnde (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 16:5 | **hadden zij vergeten** broden mede te nemen. | .4 |
| Marc. | 8:14 | En **zij hadden vergeten** broden mede te nemen, | .4 |
| Luc. | 12:6 | en niet één van die is **vergeten** voor God. | .6 |
| Fil. | 3:13 | (14) ... **vergetende** hetgeen achter mij ligt | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 6:10 | Want God is niet onrechtvaardig, **dat** Hij uw werk **zou vergeten** | .5 |
| | 13:2 | **Vergeet** de herbergzaamheid niet, | .1 |
| | 13:16 | En **vergeet** de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, | .1 |
| Jac. | 1:24 | **hij** heeft zich beschouwd, ... en **heeft** terstond **vergeten**, hoe hij er uitzag. | .3 |

## 1772 ἐπιλέγω epi-legō

Het werkwoord *epi-legō* betekent (1) 'bovendien zeggen, ook wel noemen', en (2) '(voor een bepaald doel) selecteren, uitkiezen'.

Het valt op dat in het geval van *1763 epi-kaleō* 'de bijnaam geven' de bijnaam steeds geldt voor een persoon, terwijl *epi-legō* in Joh.5:2 wordt gebruikt in verband met de 'bijnaam' van een ding, een bad. Dit is te verklaren uit het feit dat *epi-kaleō* meer te maken heeft met een bijnaam om iemand (of iets) mee aan te spreken, en *epi-legō* met een bijnaam om over iemand of iets mee te spreken.

Vergelijk *2673 legō* 'zeggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλεξάμενος | epi-lexamenos | ook wel genoemd wordend (1 ev m; aor med) |
| .2 | ἐπιλεγομένη | epi-legomenē | ook wel genoemd wordend (1 ev v; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:2 | een bad, **dat** in het Hebreeuws **de bijnaam** Betesda **draagt**, | .2 |
| Hand. | 15:40 | Maar Paulus **koos zich** Silas **en** vertrok, | .1 |

## 1773 ἐπιλείπω epi-leipō

Het werkwoord *epi-leipō* betekent 'te kort schieten, mankeren, ontoereikend worden (voor)'.

Gewoonlijk wordt *epi-leipō* gebruikt in situaties waar iets dat nodig is voor een bepaalde actie of activiteit, bezig is te verdwijnen of dreigt op te raken. Datgene wat opraakt, laat de benadeelde als het ware zonder reserves achter (vgl. *2676 leipō* 'achterlaten').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλείψει | epi-leipsei | hij zal mankeren – jij zult mankeren (med) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 11:32 | Immers, de tijd **zou** mij **ontbreken**, als ik ging verhalen van Gideon, |

## [1773II] ἐπιλείχω epi-leichō

Het werkwoord *epi-leichō* betekent 'likken (aan of over ... heen), belikken'.

Vergelijk *574 apo-leichō* 'aflikken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπέλειχον | ep-eleichon | ik likte – zij likten |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 16:21 | zelfs kwamen de honden zijn zweren likken.<br>letterlijk: zelfs kwamen de honden en **likten** zijn zweren. | ·· |

## 1774 ἐπιλησμονή epilēsmonē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epilēsmonē* betekent 'vergeetachtigheid'.
De combinatie 'hoorder van vergeetachtigheid' (Jac. 1:25) wil zoveel zeggen als 'vergeetachtige luisteraar'. Als woord is *epilēsmonē* verwant met *1771 epi-lanthanomai* 'vergeten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλησμονῆς | epilēsmonēs | vergeetachtigheid (2) |

Jac. 1:25 niet als een vergeetachtige hoorder, doch als een werkelijk dader,
letterlijk: niet als een hoorder van **vergeetachtigheid**, ....

## 1775 ἐπίλοιπος epiloipos

Het bijvoeglijk naamwoord *epiloipos* betekent 'resterend, nog overblijvend'.
In tegenstelling tot *2724 loipos* 'overblijvend, overig' wordt *epiloipos* gewoonlijk gezegd van iets dat nodig is voor een bepaalde actie of activiteit, maar desondanks bezig is te verdwijnen of op te raken (vgl. *1773 epi-leipō* 'te kort schieten, mankeren, ontoereikend worden (voor)').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίλοιπον | epiloipon | resterend (4 ev m – 1/4 ev o) |

1Petr. 4:2 om ... naar de wil van God de tijd **die nog rest** in het vlees, te leven.

## 1776 ἐπίλυσις epilusis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epilusis* betekent 'oplossing, opheldering'.
Vergelijk *1777 epi-luō* 'oplossen, ophelderen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιλύσεως | epiluseōs | oplossing (2) |

2Petr. 1:20 dat geen profetie der Schrift een eigenmachtige **uitlegging** toelaat;

## 1777 ἐπιλύω epi-luō

Het werkwoord *epi-luō* betekent 'oplossen, ophelderen'.
Vergelijk *2742 luō* 'losmaken' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan': net als het Grieks gebruikt ook het Nederlands beelden als 'los' en 'vast' in overdrachtelijke zin betreffende problemen en moeilijke kwesties, zoals blijkt uit de uitdrukkingen 'in de knoop zitten' tegenover 'ontknopen' of bijvoorbeeld 'de besprekingen zitten muurvast' tegenover 'de kwestie is opgelost'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέλυεν | ep-eluen | hij loste op |
| .2 | ἐπιλυθήσεται | epi-luthēsetai | hij zal worden opgelost (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 4:34 | maar afzonderlijk aan zijn discipelen **verklaarde Hij** alles. | .1 |
| Hand. | 19:39 | **zal** dit in de wettige volksvergadering **worden beslist**. | .2 |

| 1778 | ἐπιμαρτυρέω | epi-martureō |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-martureō* betekent '(betreffende een bepaalde persoon of zaak) getuigen, betuigen'.
Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat het niet zozeer gaat om het 'getuigen' zonder meer (zoals bij *2776 martureō* 'getuigen'), maar dat het getuigenis op een of andere manier samenhangt met een al of niet genoemde persoon of zaak, bijvoorbeeld iemand die belang bij het getuigenis heeft, of een stelling die door het getuigenis ondersteund kan worden.

| .1 | ἐπιμαρτυρῶν | epi-marturōn | betuigend (1 ev m) |
|---|---|---|---|

1Petr. 5:12 **om** u te bemoedigen en **te betuigen**, dat dit de ware genade van God is;

| 1779 | ἐπιμέλεια | epimeleia |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epimeleia* betekent '(verzorgende) aandacht, zorg, verzorging'.
Vergelijk *1780 epi-meleomai* '(verzorgende) aandacht hebben (voor), zorg dragen (voor), verzorgen'.

| .1 | ἐπιμελείας | epimeleias | verzorging (2 ev – 4 mv) |
|---|---|---|---|

Hand. 27:3 om zich te laten verzorgen.
letterlijk: om **verzorging** te verkrijgen.

| 1780 | ἐπιμελέομαι | epi-meleomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-meleomai* – of ook wel *epi-melomai* – betekent '(verzorgende) aandacht hebben (voor), zorg dragen (voor), verzorgen'.
Vergelijk ook *2822 melō* 'tot zorg zijn, zorg wekken'. De persoon of zaak die men verzorgt, wordt gewoonlijk in een tweede naamval bij *epi-meleomai* vermeld.

| .1 | ἐπιμελήσεται | epi-melēsetai | hij zal verzorgen (pass) |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐπεμελήθη | ep-emelēthē | hij heeft verzorgd (aor pass) |
| .3 | ἐπιμελήθητι | epi-melēthēti | verzorg! (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 10:34 | en **hij** ... bracht hem naar een herberg en **verzorgde** hem. | .2 |
| | 10:35 | **Verzorg** hem en mocht gij meer kosten hebben, dan zal ik ze u vergoeden, | .3 |
| 1Tim. | 3:5 | hoe **zal hij voor** de gemeente Gods **zorgen**? | .1 |

| 1781 | ἐπιμελῶς | epimelōs |
|---|---|---|

Het bijwoord *epimelōs* betekent 'zorgvuldig'.

Vergelijk *1780 epi-meleomai* '(verzorgende) aandacht hebben (voor), zorg dragen (voor), verzorgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιμελῶς | epimelōs | zorgvuldig |

Luc. 15:8 Of welke vrouw, ..., steekt niet een lamp aan ... en zoekt **zorgvuldig**.

## 1782 ἐπιμένω epi-menō

Het werkwoord *epi-menō* betekent '(ergens op of bij, of: nog langer) (ver)blijven'.

Men roept met *epi-menō* niet zozeer de gedachte op aan het kale feit van het '(ver)blijven' op zichzelf (vgl. *2829 menō* '(ver)blijven'), maar aan een '(ver)blijven' in samenhang met een bepaalde persoon, zaak, plaats of tijd. Een precieze interpretatie is soms niet te geven: gedachten aan bijvoorbeeld plaats, extra lange tijd, volharding, etc. zijn vaak niet goed van elkaar te scheiden. Wel is duidelijk dat in uitdrukkingen als 'blijven bij de zonde' (Rom.6:1) of 'blijven bij het geloof' (Col.1:23) de betekenis overdrachtelijk is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιμένετε | epi-menete | jullie blijven bij – blijft bij! |
| .2 | ἐπίμενε | epi-mene | blijf bij! |
| .3 | ἐπιμένειν | epi-menein | blijven bij |
| .4 | ἐπιμενόντων | epi-menontōn | blijvend bij (2 mv m/o) |
| .5 | ἐπέμενεν | ep-emenen | hij bleef bij |
| .6 | ἐπέμενον | ep-emenon | ik bleef bij – zij bleven bij |
| .7 | ἐπιμενῶ | epi-menō | ik zal blijven bij |
| .8 | ἐπιμενοῦμεν | epi-menoumen | wij zullen blijven bij |
| .9 | ἐπέμεινα | ep-emeina | ik ben gebleven bij (aor) |
| .10 | ἐπεμείναμεν | ep-emeinamen | wij zijn gebleven bij (aor) |
| .11 | ἐπιμείνῃς | epi-meinēis | (dat) jij blijft bij (aor) |
| .12 | ἐπιμείνωσιν | epi-meinōsin | (dat) zij blijven bij (aor) |
| .13 | ἐπιμεῖναι | epi-meinai | blijven bij (aor) |
| .[14] | ἐπιμένωμεν | epi-menōmen | (dat) wij blijven bij |
| .[15] | ἐπιμένῃς | epi-menēis | (dat) jij blijft bij |
| .[16] | ἐπιμένωσιν | epi-menōsin | (dat) zij blijven bij |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 8:7 | Doch toen **zij** Hem **bleven** vragen, richtte Hij Zich op | .6° |
| Hand. | 10:48 | Toen verzochten zij hem **nog** enige dagen **te blijven**. | .13 |
| | 12:16 | Maar Petrus **bleef** kloppen en toen zij opengedaan hadden, zagen zij hem | .5 |
| | 13:43 | die dan ook ... bij hen aandrongen **om te blijven bij** de genade Gods. | .3°° |
| | 15:34 | SV Maar het dacht Silas goed aldaar **te blijven**. | .13° |
| | 21:4 | En **wij** vonden de discipelen en **bleven** daar zeven dagen. | .10 |
| | 21:10 | **toen** wij daar verscheidene dagen **bleven**, kwam uit Judea een zeker profeet, | .4 |
| | 28:12 | En te Syracuse aangekomen, **bleven wij** daar drie dagen, | .10 |
| | 28:14 | en wij werden uitgenodigd zeven dagen bij hen **te blijven**. | .13 |
| Rom. | 6:1 | **Mogen wij bij** de zonde **blijven**, opdat de genade toeneme? | .8/.[14] |
| | 11:22 | goedertierenheid Gods, indien **gij bij** de goedertierenheid **blijft**; | .11/.[15] |
| | 11:23 | zij zullen, wanneer **zij** niet **bij** ... **blijven**, weder geënt worden: | .12/.[16] |
| 1Cor. | 16:7 | want ik hoop enige tijd bij u **te blijven**, als de Here het toestaat. | .13 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 16:8 | Maar **ik zal nog** tot Pinksteren te Efeze **blijven**; | .7 |
| Gal. | 1:18 | en **ik bleef** vijftien dagen bij hem; | .9 |
| Fil. | 1:24 | maar **nog** in het vlees te **blijven** is nodiger om uwentwil. | .3 |
| Col. | 1:23 | indien **gij** slechts wel gegrond en standvastig **blijft** in het geloof | .1 |
| 1Tim. | 4:16 | Zie toe op uzelf en op de leer, **volhard in** deze dingen; | .2 |

## 1783 ἐπινεύω epi-neuō

Het werkwoord *epi-neuō* betekent 'een bepaald gebaar van toestemming met het hoofd maken, toestemmend toeknikken'.

Vergelijk *3002 neuō* 'een bepaald gebaar met het hoofd maken, knikken', en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

.1 ἐπένευσεν ep-eneusen hij heeft toestemmend toegeknikt (aor)

Hand. 18:20 Hun verzoek echter om langer te blijven **willigde hij** niet **in**,

## 1784 ἐπίνοια epinoia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epinoia* betekent 'intentie, (doelgerichte) gedachte of overdenking'.

Vergelijk *3025 noeō* 'in het verstand opnemen, bemerken' en *3049 nous* 'verstand'.

.1 ἐπίνοια epinoia intentie (1)

Hand. 8:22 en bid de Here, of deze **toeleg** van uw hart u moge vergeven worden;

## 1785 ἐπιορκέω epi-orkeō

Het werkwoord *epi-orkeō* betekent 'een valse eed zweren, meineed plegen'.

Vergelijk *3210 horkos* 'eed'.

.1 ἐπιορκήσεις epi-orkēseis jij zult meineed plegen

Matt. 5:33 hebt gij gehoord, dat tot de ouden gezegd is: **Gij zult uw eed** niet **breken**,

## 1786 ἐπίορκος epiorkos

Het bijvoeglijk naamwoord *epiorkos* betekent 'meinedig'.

Vergelijk *1785 epi-orkeō* 'een valse eed zweren, meineed plegen'.

.1 ἐπιόρκοις epiorkois meinedig (3 mv m/v/o)

1Tim. 1:10 leugenaars, **meinedigen**, en al wat verder ingaat tegen de gezonde leer,

| **1787** | **ἐπιοῦσα** | **epiousa** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *epiousa* betekent '(direct erop) volgende (dag)'.

Eigenlijk is *epiousa* de vrouwelijke vorm van een deelwoord bij *ep-eimi* in de betekenis 'direct erop volgen, direct erna komen' (vgl. *eimi* 'gaan' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'); deze vorm wordt echter veel gebruikt in de betekenis 'direct erop volgende dag', met (Hand.7:26) of zonder (Hand.16:11, etc.) de toevoeging van het vrouwelijk zelfstandig naamwoord *2040 hēmera* 'dag'. Blijkens Hand.23:11 kan ook een nacht 'direct erop volgend' zijn.

| .1 | ἐπιούσῃ | epiousēi | volgend (3 ev v) |
|---|---|---|---|

| Hand. | 7:26 | En de **volgende** dag vertoonde hij zich weer onder hen, |
|---|---|---|
| | 16:11 | koersten wij recht op Samotrake aan en de **volgende dag** naar Neapolis; |
| | 20:15 | en, vandaar weggevaren, kwamen wij de **volgende dag** voor Chios |
| | 21:18 | En de **volgende dag** ging Paulus met ons Jakobus bezoeken, |
| | 23:11 | En de **volgende** nacht stond de Here bij hem en zeide: Houd moed, |

| **1788** | **ἐπιούσιος** | **epiousios** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *epiousios* betekent 'horend bij de direct erop volgende dag, van de (direct) volgende dag'.

Hoewel *epiousios* door sommigen ook wel in verband is gebracht met *1357 eimi* 'zijn' (vgl. *3257 ousia* 'bestaan'), waarbij *epiousios* wordt verklaard als 'voor het bestaan' of 'voor de bestaande dag', verdient een verbinding met *1787 epiousa* 'direct erop volgende dag' de voorkeur: men bidt dan in het Onze Vader om het brood voor de dag die volgt op de huidige dag óf – bij een gebed in de morgen – voor de dag die volgt op het moment van spreken, d.w.z.: dezelfde dag nog, oftewel: de dag 'die voor ons ligt'.

| .1 | ἐπιούσιον | epiousion | van de volgende dag (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
|---|---|---|---|

| Matt. | 6:11 | Geef ons heden ons **dagelijks** brood; |
|---|---|---|
| Luc. | 11:3 | geef ons elke dag ons **dagelijks** brood; |

| **1789** | **ἐπιπίπτω** | **epi-piptō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-piptō* betekent 'vallen op, vallen tegen ... aan, overvallen'.

In het NT wordt *epi-piptō* nauwelijks in letterlijke zin gebruikt: vrees (bv. Luc.1:12), zinsverbijstering (Hand.10:10), de Heilige Geest (Hand.10:44 etc.), of donkerheid (Hand.13:11) 'valt op' iemand; iets minder abstract 'valt' men iemand om de hals (bv. Luc.15:20) of aan de borst (Joh.13:25), of mensen met kwalen 'storten zich' als zieken op Jezus als genezer (Marc.3:10).

Vergelijk *3566 piptō* 'vallen'.

| .1 | ἐπιπίπτειν | epi-piptein | vallen op |
|---|---|---|---|
| .2 | ἐπέπεσεν | ep-epesen | hij is gevallen op (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .3 | ἐπέπεσον | ep-epeson | ik ben gevallen op (aor) – zij zijn gevallen op (aor) |
| .4 | ἐπιπεσών | epi-pesōn | vallend op (1 ev m; aor) |
| .5 | ἐπιπεσόντες | epi-pesontes | vallend op (1 mv m; aor) |
| .6 | ἐπιπεπτωκός | epi-peptōkos | gevallen op (1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 3:10 | Hij genas velen, zo**dat** allen, die kwalen hadden, **op** Hem **aandrongen** | .1 |
| Luc. | 1:12 | En Zacharias ontroerde bij dat gezicht, en vrees **beving** hem. | .2 |
| | 15:20 | En **hij** liep hem tegemoet, **viel** hem om de hals en kuste hem. | .2 |
| Joh. | 13:25 | Deze, aanstonds **zich** aan de borst van Jezus **werpende**, zeide tot Hem: | .4°° |
| Hand. | 8:16 | Want deze was nog over niemand van hen **gekomen**, | .6 |
| | 10:10 | SV terwijl zij het bereidden, **viel** over hem een vertrekking van zinnen. | .2°° |
| | 10:44 | Terwijl Petrus deze woorden nog sprak, **viel** de Heilige Geest op allen, | .2 |
| | 11:15 | En toen ik begonnen was te spreken, **viel** de Heilige Geest op hen, | .2 |
| | 13:11 | En terstond **viel** op hem donkerheid en duisternis, | .2°° |
| | 19:17 | vrees **overviel** hen allen, en de naam van de Here Jezus werd grootgemaakt; | .2 |
| | 20:10 | Doch Paulus ... **wierp zich op** hem, en sloeg de armen om hem heen, | .2 |
| | 20:37 | En zij ... **vielen** Paulus om de hals **en** kusten hem herhaaldelijk, | .5 |
| Rom. | 15:3 | De smaadwoorden van hen, die U smaden, **kwamen** op Mij **neder**. | .3 |
| Openb. | 11:11 | en zij gingen op hun voeten staan en grote vrees **viel** op (allen), | .2** |

## 1790 ἐπιπλήσσω epi-plēssō

Het werkwoord *epi-plēssō* betekent 'slaan (op of tegen ... aan)'.

Vergelijk *3608 plēssō* 'slaan' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'. Overdrachtelijk wordt *epi-plēssō* gebruikt in de zin van '(met verwijten) voor het hoofd stoten, eens flink de waarheid vertellen, verwijten maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιπλήξῃς | epi-plēxēis | (dat) jij slaat (aor) |

1Tim. 5:1 **Word** niet **heftig tegen** een oude man, maar vermaan hem als een vader;

## 1791 ἐπιποθέω epi-potheō

Het werkwoord *epi-potheō* betekent 'verlangen naar'.

Men treft *epi-potheō* vaak aan in situaties waarin de persoon of zaak waarnaar men verlangt, ver weg is en door de grote afstand niet direct bereikbaar is of zelfs onbereikbaar geacht wordt.

Het enkelvoudige werkwoord *potheō* 'verlangen' komt in het NT niet voor.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιποθῶ | epi-pothō | ik verlang – (dat) ik verlang |
| .2 | ἐπιποθεῖ | epi-pothei | hij verlangt |
| .3 | ἐπιποθῶν | epi-pothōn | verlangend (1 ev m) |
| .4 | ἐπιποθοῦντες | epi-pothountes | verlangend (1 mv m) |
| .5 | ἐπιποθούντων | epi-pothountōn | verlangend (2 mv m/o) |
| .6 | ἐπιποθήσατε | epi-pothēsate | verlangt! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 1:11 | Want **ik verlang** u te zien om u enige geestelijke gave mede te delen | .1 |
| 2Cor. | 5:2 | wij haken ernaar met onze woonstede uit de hemel overkleed te worden, letterlijk: **ernaar hakend** ... overkleed te worden, | .4 |
| | 9:14 | **terwijl** zij ook in hun gebed **het verlangen naar** u **uitspreken** | .5 |
| Fil. | 1:8 | hoezeer **ik** met de ontferming van Christus Jezus **naar** u allen **verlang**. | .1 |
| | 2:26 | Immers, hij was **vol verlangen naar** u allen en ook in zorg, | .3 |
| 1Thess. | 3:6 | even **verlangend** om ons te zien als wij u, | .4 |
| 2Tim. | 1:4 | **immers**, als ik denk aan uw tranen, **verlang ik** u te zien | .3 |
| Jac. | 4:5 | De geest, die Hij in ons deed wonen, **begeert Hij** met jaloersheid? | .2 |
| 1Petr. | 2:2 | **verlangt** als pasgeboren kinderen **naar** de redelijke, onvervalste melk, | .6 |

## 1792 ἐπιπόθησις epipothēsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epipothēsis* betekent '(het) verlangen'.
Zie *1791 epi-potheō* 'verlangen naar'.

.1 ἐπιπόθησιν epipothēsin verlangen (4)

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 7:7 | hij deed ons verslag van uw **verlangen**, uw treuren, uw ijveren voor mij, |
| | 7:11 | welk een ernst, meer nog, verontschuldiging, ...., vrees, **verlangen**, ijver, |

## 1793 ἐπιπόθητος epipothētos

Het bijvoeglijk naamwoord *epipothētos* betekent 'naar wie of wat verlangd wordt'.
Zie *1791 epi-potheō* 'verlangen naar'.

.1 ἐπιπόθητοι epipothētoi waarnaar verlangd wordt (5 mv m/v)

| | | |
|---|---|---|
| Fil. | 4:1 | Daarom, mijn geliefde broeders, **naar wie mijn verlangen uitgaat**. |

## 1794 ἐπιποθία epipothia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epipothia* betekent '(het) verlangen'.
Terwijl *1792 epipothēsis* het 'verlangen' meer als een bezigheid of activiteit voorstelt, doet *epipothia* meer denken aan het verlangen als een (niet noodzakelijk langdurige) eigenschap. Dit verklaart dat in Rom.15:23 *epipothia* gebruikt wordt: men kan wel zeggen dat men een eigenschap heeft, maar het is raar om te zeggen dat men een activiteit heeft.

.1 ἐπιποθίαν epipothian verlangen (4)

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 15:23 | nu ... ik sedert tal van jaren verlangend ben tot u te komen, letterlijk: nu ik ... **verlangen** heb tot u te komen, |

## 1795 ἐπιπορεύομαι epi-poreuomai

Het werkwoord *epi-poreuomai* betekent '(naar een bepaald doel) gaan, (ergens naar toe) reizen, afkomen op'.

Vergelijk *3661 poreuomai* 'gaan, reizen', dat vaak gebruikt wordt wanneer er een 'reisafstand' wordt afgelegd: men zal *poreuomai* niet aantreffen bij een bezoek aan de buren, maar wel bij bijvoorbeeld een uitstapje buiten de stad (vgl. Luc.8:4); het voorvoegsel *epi-* geeft een richting of een doel aan (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').

.1 ἐπιπορευομένων epi-poreuomenōn afkomend op (2 mv m/v/o; med)

Luc. 8:4 **Toen** er ... uit elke stad mensen tot Hem **kwamen**, sprak Hij door een gelijkenis:

## 1796 ἐπιρράπτω epi-rraptō

Het werkwoord *epi-rraptō* betekent '(ergens op of tegen iets aan) naaien'.

Vergelijk *3928 rhaphis* 'naald' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

.1 ἐπιρράπτει epi-rraptei hij naait erop

Marc. 2:21 Niemand **naait** een niet-gekrompen lap op een oud kledingstuk,

## 1797 ἐπιρρίπτω epi-rriptō

Het werkwoord *epi-rriptō* betekent '(erop) werpen'.

Vergelijk *3942 rhiptō* 'werpen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

.1 ἐπιρρίψαντες epi-rripsantes erop werpend (1 mv m; aor)

Luc. 19:35 zij ... **wierpen** hun klederen over het veulen **en** hielpen Jezus er op.
1Petr. 5:7 Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u.
letterlijk: al uw bekommernis op Hem **werpend**, want Hij zorgt voor u.

## 1798 ἐπίσημος episēmos

Het bijvoeglijk naamwoord *episēmos* betekent 'gemarkeerd, met een (merk)teken of kenmerk, bekend, opvallend'.

Vanuit een letterlijke betekenis 'gemarkeerd, waarop een (merk)teken of kenmerk is aangebracht' (vgl. het niet in het NT voorkomende *sēma* 'merk, teken') kan men de overdrachtelijke betekenis 'bekend, opvallend' begrijpen, en dat zowel in positieve (vgl. Rom.16:7: mannen 'in aanzien') als in negatieve zin (vgl. Matt.27:16: een 'berucht' gevangene).

Vergelijk *3995 sēmeion* 'teken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίσημον | episēmon | bekend (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .2 | ἐπίσημοι | episēmoi | bekend (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. 27:16 | Zij hadden toen een **berucht** gevangene, genaamd Barabbas. | .1 |
| Rom. 16:7 | Groet Andronikus en Junias, ..., mannen onder de apostelen **in aanzien**, | .2 |

## 1799 ἐπισιτισμός episitismos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *episitismos* betekent 'proviandering, proviand'.
Vergelijk *4017 sitos* 'graan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισιτισμόν | episitismon | proviand (4) |

Luc. 9:12 opdat zij naar de dorpen en hoeven in de omtrek gaan om ... **spijs** te vinden,

## 1800 ἐπισκέπτομαι epi-skeptomai

Het werkwoord *epi-skeptomai* betekent (1) 'omzien naar, opzoeken, bezoeken', en (2) 'uitzien naar'.

Hoewel oorspronkelijk een neutraal woord geeft het in het NT in de eerste plaats aan dat iemand een ander bezoekt, naar hem gaat kijken, zo nodig om te helpen (bv. Hand.7:23 en 15:14). Zo wordt het gebruikt voor het bezoeken van en omzien naar zieken en gevangenen (zie Matt.25:36 en 43), en wezen en weduwen (zie Jac.1:27). In het bijzonder is het God, Die in barmhartigheid naar mensen omziet, hen bezoekt met verlossing (bv. Luc.1:68 en 78, en het oudtestamentische citaat in Hebr.2:6), speciaal doordat Hij Jezus zoveel kracht heeft gegeven om wonderen te doen (zie Luc.7:16).

De tweede betekenis vinden we in Hand.6:3, waar de gelovigen opgeroepen worden te kijken of er geschikte mensen zijn voor bepaalde taken in de gemeente (vgl. 15:14).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισκέπτῃ | epi-skeptēi | jij ziet om naar (med) – (dat) jij omziet naar (med) |
| .2 | ἐπισκέπτεσθαι | epi-skeptesthai | omzien naar (med) |
| .3 | ἐπεσκέψατο | ep-eskepsato | hij heeft omgezien naar (aor med) |
| .4 | ἐπεσκέψασθε | ep-eskepsasthe | jullie hebben omgezien naar (aor med) |
| .5 | ἐπισκεψώμεθα | epi-skepsōmetha | (dat) wij omzien naar (aor med) |
| .6 | ἐπισκέψασθε | epi-skepsasthe | ziet om naar! (aor med) |
| .7 | ἐπισκέψασθαι | epi-skepsasthai | omzien naar (aor med) |
| .[8] | ἐπισκέψεται | epi-skepsetai | hij zal omzien naar (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 25:36 | (35) ..., Ik ben ... geweest ... (36) ... ziek en **gij hebt** Mij **bezocht**; | .4 |
| | 25:43 | Ik ben ... geweest ... ziek en in de gevangenis en **gij hebt** Mij niet **bezocht**. | .4 |
| Luc. | 1:68 | want **Hij heeft omgezien naar** zijn volk en heeft het verlossing gebracht, | .3 |
| | 1:78 | SV waarmee ons **bezocht heeft** de Opgang uit de hoogte; | .3 |
| | | waarmede de Opgang uit de hoogte **naar** ons **zal omzien**, | .[8] |
| | 7:16 | en: God **heeft naar** zijn volk **omgezien**. | .3 |
| Hand. | 6:3 | **Ziet** dan **uit**, broeders, **naar** zeven mannen onder u, die goed bekend staan, | .6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 7:23 | kwam het in zijn hart op, **naar** zijn broeders ... **om te zien**. | .7 |
| | 15:14 | hoe God van meet aan **erop bedacht geweest is** een volk ... te vergaderen. | .3 |
| | 15:36 | Laten wij toch terugkeren tot onze broeders ... om te zien, hoe het hun gaat. | .5 |
| | | letterlijk: **Laten wij** toch terugkeren en onze broeders **bezoeken**, ... | |
| Hebr. | 2:6 | Wat is ... des mensen zoon, dat **Gij naar** hem **omziet**? | .1 |
| Jac. | 1:27 | onbevlekte godsdienst voor God, de Vader, is: **omzien naar** wezen | .2 |

## [1800II] ἐπισκευάζομαι epi-skeuazomai

Het werkwoord *epi-skeuazomai* betekent 'zich klaarmaken, zich toerusten'.

Gewoonlijk houdt *epi-skeuazomai* in dat men zich voorziet van bepaalde benodigdheden voor een bepaald doel, zoals bijvoorbeeld bagage of proviand in verband met een reis (vgl. Hand.21:15).

Vergelijk *4026 skeuos* 'huisraad, vat'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπισκευασάμενοι | epi-skeuasamenoi | zich toerustend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:15 | En na die dagen **maakten** wij **ons reisvaardig en** gingen op naar Jeruzalem; | ·· |

## 1801 ἐπισκηνόω epi-skēnoō

Het werkwoord *epi-skēnoō* betekent 'zich inkwartieren (bij), zijn intrek nemen (bij), onderdak krijgen (bij)'.

Buiten het NT wordt *epi-skēnoō* bijvoorbeeld gebruikt in gevallen dat soldaten bij burgers ingekwartierd worden. Vergelijk *4027 skēnē* 'tent, kraam, tabernakel'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισκηνώσῃ | epi-skēnōsēi | (dat) hij zijn intrek neemt bij (aor) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 12:9 | opdat de kracht van Christus over mij **kome**. |

## 1802 ἐπισκιάζω epi-skiazō

Het werkwoord *epi-skiazō* betekent 'overschaduwen, beschaduwen'.

Vergelijk *4033 skia* 'schaduw'. In het NT treffen we *epi-skiazō* zowel letterlijk aan, bijvoorbeeld wanneer de schaduw van een persoon (Hand.5:15) of van een wolk (bv. Matt.17:5) op iemand of iets valt, als figuurlijk, wanneer gesproken wordt van de kracht van de Allerhoogste die Maria, de moeder van Jezus, overschaduwt (Luc.1:35).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισκιάζουσα | epi-skiazousa | beschaduwend (1 ev v) |
| .2 | ἐπισκιάσει | epi-skiasei | hij zal beschaduwen |
| .3 | ἐπεσκίασεν | ep-eskiasen | hij heeft beschaduwd (aor) |
| .4 | ἐπισκιάσῃ | epi-skiasēi | (dat) hij beschaduwt (aor) |
| .[5] | ἐπεσκίαζεν | ep-eskiazen | hij beschaduwde |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 17:5 | Terwijl hij nog sprak, zie, daar **overschaduwde** hen een lichtende wolk, | .3 |
| Marc. | 9:7 | En er kwam een wolk, **die** hen **overschaduwde**, | .1 |
| Luc. | 1:35 | en de kracht des Allerhoogsten **zal** u **overschaduwen**; | .2 |
| | 9:34 | En terwijl hij dit zeide, kwam er een wolk, en **overschaduwde** hen. | .3/.[5] |
| Hand. | 5:15 | opdat ... ook maar zijn schaduw **op** iemand van hen **zou vallen**. | .4 |

## 1803 ἐπισκοπέω epi-skopeō

Het werkwoord *epi-skopeō* betekent (1) '(erop) toezien', en (2) 'opzicht hebben'.

In algemenere zin – vgl. *1800 epi-skeptomai* 'omzien naar; uitzien naar', waarmee het verwant is – wordt het gebruikt wanneer mensen op anderen letten (zie Hebr.12:15), om te voorkomen dat zij afdwalen. In bijzondere zin – vgl. *1804 episkopē* '(het) omzien naar; opzicht, opzienerstaak', en *1805 episkopos* dat o.a. 'opziener' betekent – heeft het betrekking op de opzienerstaak van 'oudsten' in de gemeente, die 'de kudde Gods' moeten weiden (*3632 poimainō*: zie 1Petr.5:2).

Vergelijk *4042 skopeō* 'zien, acht slaan op'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισκοποῦντες | epi-skopountes | toeziende (1 mv m) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 12:15 | Ziet daarbij toe, dat niemand verachtere van de genade Gods,<br>letterlijk: daarbij **toeziende**, dat niemand verachtere ..., |
| 1Petr. | 5:2 | SV Weidt de kudde Gods, die onder u is, **hebbende opzicht daarover**, |

## 1804 ἐπισκοπή episkopē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *episkopē* betekent (1) '(het) omzien naar, (het) bezoeken', en (2) 'opzicht, opzienerstaak of -functie'.

In overeenstemming met het werkwoord *1800 epi-skeptomai* 'omzien naar; uitzien naar', waarvan het afgeleid is, geeft dit woord allereerst aan het in barmhartigheid omzien van iemand – in het NT steeds God – naar anderen (zie Luc.19:44 en 1Petr.2:12). In de tweede plaats wordt het woord gebruikt voor de taak of functie van een 'opziener' (zie *1805 episkopos*). In Hand.1:20 wordt daarmee het apostelschap aangeduid, in 1Tim.3:1 een daarvan onderscheiden taak in een plaatselijke gemeente.

Vergelijk ook *1803 epi-skopeō* '(erop) toezien; opzicht hebben'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισκοπήν | episkopēn | (het) omzien naar (4 ev) |
| .2 | ἐπισκοπῆς | episkopēs | (het) omzien naar (2 ev) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 19:44 | omdat gij de tijd niet hebt opgemerkt, dat God naar u omzag.<br>letterlijk: omdat gij de tijd van uw **toezicht** u niet hebt opgemerkt. | .2 |
| Hand. | 1:20 | en: Een ander neme **het opzicht**, dat hij had. | .1 |
| 1Tim. | 3:1 | indien iemand staat naar het **opzienersambt**, | .2 |
| 1Petr. | 2:12 | waarin zij ... God mogen verheerlijken ten dage der **bezoeking**. | .2 |

## 1805 ἐπίσκοπος episkopos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *episkopos* betekent (1) 'toezichthouder', en (2) 'opziener'.

Oorspronkelijk werd het gebruikt voor mensen met een speciale openbare taak. In het NT vinden we het woord in de eerste plaats voor Christus als opziener van de zielen der gelovigen, waarbij het in één adem met de aanduiding 'herder' (*3633 poimēn*) genoemd wordt. Verder lezen we in Hand.20:28 hoe de Heilige Geest mensen, die in vers 17 'oudsten' (*3705 presbuteros*) genoemd zijn, met de taak van opzieners over de gemeente te Efeze heeft aangesteld (vgl. voor de combinatie van deze benamingen ook Tit.1:5-7). In deze laatstgenoemde tekst en in 1Tim.3:1-7 beschrijft Paulus aan welke voorwaarden mensen dienen te voldoen, die als opziener aangesteld worden.

Van dit woord is het Nederlandse bisschop afgeleid. Vergelijk ook de verwante woorden *1803 epi-skopeō* '(erop) toezien; opzicht hebben', en *1805 episkopē*, dat o.a. 'opzienerstaak' betekent.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίσκοπον | episkopon | opziener (4) |
| .2 | ἐπισκόπους | episkopous | opzieners (4) |
| .3 | ἐπισκόποις | episkopois | opzieners (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 20:28 | waarover de Heilige Geest u tot **opzieners** gesteld heeft, | .2 |
| Fil. | 1:1 | aan al de heiligen ... tezamen met hun **opzieners** en diakenen: | .3 |
| 1Tim. | 3:2 | Een **opziener** dan moet zijn onbesproken, de man van één vrouw, nuchter, | .1 |
| Tit. | 1:7 | een **opziener** moet onberispelijk zijn als een beheerder van het huis Gods, | .1 |
| 1Petr. | 2:25 | maar thans hebt gij u bekeerd tot de herder en **hoeder** van uw zielen. | .1 |

## 1805II ἐπισπάω epi-spaō

Het werkwoord *epi-spaō* betekent 'eroverheen trekken'.

De mediale vorm *epi-spaomai* 'bij zichzelf eroverheen trekken' heeft in 1Cor.7:18 te maken met een poging de besnijdenis te 'verhelpen' door een nieuw stuk huid als voorhuid naar voren te trekken.

Vergelijk *4070 spaō* 'trekken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισπάσθω | epi-spasthō | hij moet eroverheen trekken! (med) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 7:18 | Is iemand als besnedene geroepen, **hij late het** niet **verhelpen**; |

## [1805III] ἐπισπείρω epi-speirō

Het werkwoord *epi-speirō* betekent 'erop of eroverheen zaaien'.

Vergelijk *4072 speirō* 'zaaien' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπέσπειρεν | ep-espeiren | hij heeft gezaaid op (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 13:25 | terwijl de mensen sliepen, kwam zijn vijand en **zaaide er** onkruid **overheen**, | ** |

| **1806** | **ἐπίσταμαι** | **epistamai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epistamai* betekent '(op grond van opleiding of ervaring op een bepaald gebied) weten, kennen'.

Terwijl *3093II oida* 'weten, kennen' meer te maken heeft met het kennen van personen of het weten van bepaalde feiten zonder meer, heeft *epistamai* meer te maken met een soort specifieke kennis die men door opleiding of ervaring op een bepaald (vak)gebied verkrijgt en waarmee men zich eventueel de mogelijkheid verwerft om als deskundige een bepaalde problematiek te beheersen. We treffen *epistamai* aan in contexten waar de 'vakkennis' bijvoorbeeld ligt op het terrein van het jodendom (Hand.10:28), het christendom (Hand.18:25), of de smeedkunst (Hand.19:25). Gezien de meer specifieke betekenis van *epistamai* is het begrijpelijk dat het veel minder vaak voorkomt in het NT dan *oida*. Dat het verschil tussen beide woorden niet heel groot is, blijkt uit het feit dat ze min of meer als synoniemen worden gebruikt in Marc.14:68 en Hand.19:15.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίσταμαι | epistamai | ik weet (med) |
| .2 | ἐπίσταται | epistatai | hij weet (med) |
| .3 | ἐπίστασθε | epistasthe | jullie weten (med) – weet! (med) |
| .4 | ἐπίστανται | epistantai | zij weten (med) |
| .5 | ἐπιστάμενος | epistamenos | wetend (1 ev m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 14:68 | hij loochende het en zeide: **Ik** weet niet en **begrijp** niet, wat gij zegt. | .1 |
| Hand. | 10:28 | **Gij weet**, hoe het een Jood verboden is ... te gaan tot een niet-Jood; | .3 |
| | 15:7 | **gij weet**, dat God van de aanvang af mij onder u heeft verkoren, | .3 |
| | 18:25 | **ofschoon hij** alleen **wist van** de doop van Johannes. | .5 |
| | 19:15 | Jezus ken ik en **van** Paulus **weet ik**, maar wie zijt gij? | .1 |
| | 19:25 | Mannen, **gij weet**, dat wij aan dit werk onze welvaart danken, | .3 |
| | 20:18 | **Gij weet**, hoe ik ... al die tijd onder u verkeerd heb, | .3 |
| | 22:19 | **zij weten** zelf, dat ik het was, die hen ... liet gevangen zetten | .4 |
| | 24:10 | **Daar ik weet**, dat gij sedert vele jaren rechter over dit volk zijt, | .5 |
| | 26:26 | Want de koning **weet van** deze dingen en tot hem spreek ik vrijmoedig, | .2 |
| 1Tim. | 6:4 | dan is hij opgeblazen, **hoewel hij** niets **weet**, | .5 |
| Hebr. | 11:8 | en hij vertrok, zonder te weten waar hij komen zou. | .5 |
| | | letterlijk: en hij vertrok, niet **wetend** waar hij komen zou. | |
| Jac. | 4:14 | gij, die niet (eens) **weet**, hoe morgen uw leven zijn zal! | .3 |
| Jud. | 10 | in hetgeen **zij** ... van nature **weten**, ligt hun verderf. | .4 |

| **[1806II]** | **ἐπίστασις** | **epistasis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epistasis* betekent '(het) erbij stil blijven staan, aandacht'.

In een context waar men letterlijk bij iets blijft stilstaan, vertaalt men wel met iets als 'oploop' of 'toeloop'. Waar men met zijn gedachten bij iets stilstaat, vertaalt men wel met 'zorg, aandacht, beslommering'. Een dergelijke zorg is eventueel een vaste taak (vgl. *1807 epistatēs* 'iemand die aan het hoofd staat, hoofd, chef, baas, meester').

Vergelijk *1990 ep-histēmi* 'doen staan op of bij'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐπίστασις | epistasis | (het) stil blijven staan (1) |
| .[2] | ἐπίστασιν | epistasin | (het) stil blijven staan (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:12 | terwijl ik met iemand sprak of een volks**oploop** veroorzaakte, | .[2]" |
| 2Cor. | 11:28 | (en dan) ... mijn dagelijkse **beslommering**, de zorg voor al de gemeenten. | .[1]" |

## 1807 ἐπιστάτης epistatēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epistatēs* betekent 'iemand die aan het hoofd staat, hoofd, meester'.

In het NT komt *epistatēs* alleen bij Lucas voor en wel steeds als aanspreektitel van Jezus (vgl. *1182 didaskalos* 'leraar, leermeester'). Buiten het NT wordt *epistatēs* gebruikt voor allerlei personen die een of andere leiding gevende of toezicht houdende functie hebben (vgl. *1990 ep-histēmi* 'doen staan bij, als baas aanstellen over').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστάτα | epistata | meester (5) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 5:5 | **Meester**, de gehele nacht door hebben wij hard gewerkt en niets gevangen, |
| | 8:24 | Toen kwamen zij en maakten Hem wakker en zeiden: **Meester**, **Meester**, wij vergaan! En Hij, wakker geworden, bestrafte de wind |
| | 8:45 | zeide Petrus: **Meester**, de scharen drukken en verdringen U. |
| | 9:33 | **Meester**, het is goed, dat wij hier zijn, laten wij drie tenten opslaan, |
| | 9:49 | **Meester**, wij hebben iemand in uw naam boze geesten zien uitdrijven |
| | 17:13 | En zij verhieven hun stem en zeiden: Jezus, **Meester**, heb medelijden |

## 1808 ἐπιστέλλω epi-stellō

Het werkwoord *epi-stellō* betekent '(schriftelijk) instructie geven, (per brief) schrijven'.

Een verschil tussen *998 graphō* '(op)schrijven' en *epi-stellō* is dat *graphō* meer gebruikt wordt voor '(op)schrijven' in het algemeen, en *epi-stellō* meer voor het schrijven van een brief met bepaalde instructies.

Vergelijk *4107 stellō* 'plaatsen, beschikken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέστειλα | ep-esteila | ik heb geschreven (aor) |
| .2 | ἐπεστείλαμεν | ep-esteilamen | wij hebben geschreven (aor) |
| .3 | ἐπιστεῖλαι | epi-steilai | schrijven (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 15:20 | maar hun **aanschrijven**, dat zij zich hebben te onthouden | .3 |
| | 21:25 | **hebben wij** als ons oordeel **geschreven**, dat zij zich hebben te wachten | .2 |
| Hebr. | 13:22 | houdt mij dit woord van vermaning ten goede, want **ik schrijf** u maar kort. | .1 |

## 1809 ἐπιστήμων epistēmōn

Het bijvoeglijk naamwoord *epistēmōn* betekent '(door specifieke kennis) ervaren, (des)kundig'.

Vergelijk *1806 epistamai* '(op grond van opleiding of ervaring op een bepaald gebied) weten, kennen, verstaan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστήμων | epistēmōn | kundig (1 ev m/v) |

Jac. 3:13 Wie is wijs en **verstandig** onder u? Hij tone ... zijn werken

---

| **1810** | **ἐπιστηρίζω** | **epi-stērizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-stērizō* betekent '(door ondersteuning) stabiel maken, stevig (ergens op) laten staan, (extra) standvastig maken'.

Vergelijk *4122 stērizō* 'stabiel maken, stevig laten staan' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστηρίζων | epi-stērizōn | stabiel makend (1 ev m) |
| .2 | ἐπιστηρίζοντες | epi-stērizontes | stabiel makend (1 mv m) |
| .3 | ἐπεστήριξαν | ep-estērixan | zij hebben stabiel gemaakt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 14:22 | **om** de zielen der discipelen **te versterken** en hen te vermanen | .2 |
| | 15:32 | Judas en Silas ... **versterkten** de broeders met vele woorden. | .3 |
| | 15:41 | en hij ging door Syrië en Cilicië **en versterkte** de gemeenten. | .1 |
| | 18:23 | ging hij weer weg ... **om** al de discipelen **te versterken**. | .1 |

---

| **1811** | **ἐπιστολή** | **epistolē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epistolē* betekent 'brief'.

Vergelijk *1808 epi-stellō* '(schriftelijk) instrueren, (per brief) schrijven'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστολή | epistolē | brief (1) |
| .2 | ἐπιστολήν | epistolēn | brief (4) |
| .3 | ἐπιστολῆς | epistolēs | brief (2) |
| .4 | ἐπιστολῇ | epistolēi | brief (3) |
| .5 | ἐπιστολαί | epistolai | brieven (1) |
| .6 | ἐπιστολάς | epistolas | brieven (4) |
| .7 | ἐπιστολῶν | epistolōn | brieven (2) |
| .8 | ἐπιστολαῖς | epistolais | brieven (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 9:2 | **brieven** naar Damascus voor de synagogen, | .6 |
| | 15:30 | kwamen zij ... aan, riepen de vergadering bijeen en legden de **brief** over. | .2 |
| | 22:5 | van wie ik ook met **brieven** aan de broeders naar Damascus gereisd ben, | .6 |
| | 23:25 | En hij schreef een **brief** van de volgende inhoud: | .2 |
| | 23:33 | Toen de anderen ... de **brief** aan de stadhouder overhandigd hadden, | .2 |
| Rom. | 16:22 | Ik, Tertius, die de **brief** op schrift gebracht heb, groet u in de Here. | .2 |
| 1Cor. | 5:9 | Ik schreef u reeds in mijn **brief**, dat gij niet moest omgaan met hoereerders: | .4 |
| | 16:3 | zal ik hen ... met **brieven** zenden | .7 |
| 2Cor. | 3:1 | Of hebben wij soms ... aanbevelings**brieven** bij u of van u nodig? | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3:2 | Onze **brief** zijt gij, geschreven in onze harten, kenbaar en leesbaar | .1 |
| | 3:3 | daar gij toont een **brief** van Christus te zijn, door onze dienst opgesteld, | .1 |
| | 7:8 | Want al heb ik u door mijn **brief** bedroefd, ik heb er geen spijt van. | .4 |
| | | ..., ik zie, dat die **brief** ... toch slechts tijdelijk bedroefd heeft; | .1 |
| | 10:9 | kon het de schijn hebben, dat ik u met mijn **brieven** vrees wilde aanjagen. | .7 |
| | 10:10 | Want zijn **brieven**, zegt men, zijn wel gewichtig en krachtig, | .5 |
| | 10:11 | dat wij ... zó zijn, als wij uit de verte door onze **brieven** spreken. | .7 |
| Col. | 4:16 | wanneer deze **brief** bij u is voorgelezen, | .1 |
| 1Thess. | 5:27 | Ik bezweer u bij de Here, dat deze **brief** ... voorgelezen worde. | .2 |
| 2Thess. | 2:2 | hetzij door een prediking, hetzij door een **brief**, | .3 |
| | 2:15 | die u door ons, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, geleerd zijn. | .3 |
| | | letterlijk: ... hetzij door ons woord, hetzij door onze **brief** ... | |
| | 3:14 | Als iemand niet luistert naar wat wij door onze **brief** zeggen, tekent hem | .3 |
| | 3:17 | Dit is een waarmerk in elke **brief**: zó schrijf ik. | .4 |
| 2Petr. | 3:1 | Dit is reeds de tweede **brief**, geliefden, die ik u schrijf; | .2 |
| | 3:16 | evenals in alle **brieven**, wanneer hij over deze dingen spreekt. | .8 |

## 1812 ἐπιστομίζω epi-stomizō

Het werkwoord *epi-stomizō* betekent 'iets voor de mond doen, de mond snoeren'.

Vergelijk *4131 stoma* 'mond' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστομίζειν | epi-stomizein | de mond snoeren |

| | | |
|---|---|---|
| Tit. | 1:11 | Men moet hun **de mond snoeren**, daar zij ... gezinnen ondersteboven keren |

## 1813 ἐπιστρέφω epi-strephō

Het werkwoord *epi-strephō* betekent '(zich) wenden (in een bepaalde richting), (zich) toewenden'.

In het NT heeft *epi-strephō* soms een overgankelijke betekenis (bv. in Luc.1:17: de harten der vaderen 'wenden' tot de kinderen), maar meestal een onovergankelijke ('zich wenden'). Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat men zich bij het wenden in een bepaalde richting keert. Meestal is die richting ook in de context genoemd (bv. in Luc.2:39: 'zich wenden' naar Galilea) of begrijpelijk verondersteld (bv. in Matt.9:22, waar Jezus zich wendt in de richting van degene die Hem aangeraakt heeft). Wanneer de wending naar God toe is, vertaalt men ook wel met 'bekeren' (bv. in Luc.1:16) of 'zich bekeren' (bv. in Matt.13:15).

Vergelijk *4143 strephō* 'draaien, wenden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστρέφετε | epi-strephete | jullie wenden – wendt |
| .2 | ἐπιστρέφειν | epi-strephein | wenden |
| .3 | ἐπιστρέφουσιν | epi-strephousin | zij wenden – wendend (3 mv m/o) |
| .4 | ἐπιστρέψω | epi-strepsō | (dat) ik wend (aor) – ik zal wenden |
| .5 | ἐπιστρέψει | epi-strepsei | hij zal wenden |
| .6 | ἐπέστρεψα | ep-estrepsa | ik heb gewend (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .7 | ἐπέστρεψεν | ep-estrepsen | hij heeft gewend (aor) |
| .8 | ἐπεστρέψατε | ep-estrepsate | jullie hebben gewend (aor) |
| .9 | ἐπέστρεψαν | ep-estrepsan | zij hebben gewend (aor) |
| .10 | ἐπιστρέψῃ | epi-strepsēi | (dat) hij wendt (aor) |
| .11 | ἐπιστρέψωσιν | epi-strepsōsin | (dat) zij wenden (aor) |
| .12 | ἐπιστρεψάτω | epi-strepsatō | hij moet wenden! (aor) |
| .13 | ἐπιστρέψατε | epi-strepsate | wendt! (aor) |
| .14 | ἐπιστρέψαι | epi-strepsai | moge hij wenden (aor) – wenden (aor) |
| .15 | ἐπιστρέψας | epi-strepsas | wendend (1 ev m; aor) |
| .16 | ἐπιστρέψαντες | epi-strepsantes | wendend (1 mv m; aor) |
| .17 | ἐπεστράφητε | ep-estraphēte | jullie hebben je gewend (aor pass) |
| .18 | ἐπιστραφῶσιν | epi-straphōsin | (dat) zij zich wenden (aor pass) |
| .19 | ἐπιστραφήτω | epi-straphētō | hij moet zich wenden! (aor pass) |
| .20 | ἐπιστραφείς | epi-strapheis | zich wendend (1 ev m; aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:22 | Maar Jezus **keerde Zich om**, zag haar **en** zeide: Houd moed, dochter, | .20 |
| | 10:13 | doch indien niet, zo **kere** uw vrede tot u **terug**. | .19 |
| | 12:44 | **Ik zal terugkeren** naar mijn huis, waar ik ben uitgevaren; | .4 |
| | 13:15 | opdat **zij** niet zien met hun ogen ... en **zich bekeren**, en Ik hen zou genezen. | .11 |
| | 24:18 | (17) en wie in het veld is, (18) **kere** niet **terug** | .12 |
| Marc. | 4:12 | opdat **zij zich** niet **bekeren** en hun vergeven worde. | .11 |
| | 5:30 | en **Hij keerde Zich om** in de schare, **en** zeide: Wie heeft Mij aangeraakt? | .20 |
| | 8:33 | **Hij keerde Zich om en**, ziende naar zijn discipelen, bestrafte Hij Petrus | .20 |
| | 13:16 | en wie in het veld is, **kere** niet **terug** om zijn kleed mede te nemen. | .12 |
| Luc. | 1:16 | en velen der kinderen Israëls **zal hij bekeren** tot de Here, hun God. | .5 |
| | 1:17 | **om** de harten der vaderen **te keren** tot de kinderen | .14 |
| | 2:20 | En de herders **keerden terug**, God lovende en prijzende om alles | .9 |
| | 2:39 | **keerden zij terug** naar Galilea, naar hun stad Nazaret. | .9 |
| | 8:55 | En haar geest **keerde terug** en zij stond dadelijk op | .7 |
| | 17:4 | indien **hij** zevenmaal per dag tegen u zondigt en ... tot u **terugkomt** | .10 |
| | 17:31 | en wie in het veld is evenzo, **hij kere** niet **terug**. | .12 |
| | 22:32 | **als gij** eenmaal **tot bekering gekomen zijt**, versterk dan uw broederen. | .15 |
| Joh. | 12:40 | dat **zij** niet met hun ogen zien, met hun hart verstaan en **zich bekeren**. | .18 |
| | 21:20 | En Petrus, **zich omwendende**, zag de discipel volgen, dien Jezus liefhad, | .20 |
| Hand. | 3:19 | **Komt** dan **tot** berouw en **bekering**, opdat uw zonden uitgedelgd worden, | .13 |
| | 9:35 | alle bewoners van Lydda en Saron ... **bekeerden zich** tot de Here. | .9 |
| | 9:40 | En hij **wendde zich** tot het lichaam **en** zeide: Tabita, sta op! | .15 |
| | 11:21 | een groot aantal kwam tot het geloof en **bekeerde zich** tot de Here. | .7 |
| | 14:15 | dat gij **u** van dit ijdel bedrijf moet **bekeren** tot de levende God. | .2 |
| | 15:19 | dat men hen, **die zich** ... **bekeren**, niet verder moet lastig vallen. | .3 |
| | 15:36 | Laten wij toch terugkeren tot onze broeders ... om te zien, hoe het hun gaat.<br>letterlijk: Laten wij toch **terugkerend** onze broeders bezoeken, ... | .16 |
| | 16:18 | **wendde** hij **zich tot** de geest **en** zeide: Ik gelast u ... uit te gaan. | .15 |
| | 26:18 | om hun ogen te openen ter **bekering** uit de duisternis tot het licht | .14 |
| | 26:20 | ik heb ... verkondigd, **dat** zij met berouw **zich zouden bekeren** tot God | .2 |
| | 28:27 | opdat zij ... met hun hart niet verstaan en **zij zich bekeren**. | .11 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 3:16 | wanneer iemand **zich** ... **bekeerd heeft**, wordt de bedekking weggenomen. | .10 |
| Gal. | 4:9 | hoe **kunt gij** thans **terugkeren** tot die zwakke en armelijke wereldgeesten, | .1 |
| 1Thess. | 1:9 | zelf verhalen zij ... hoe **gij u** van de afgoden tot God **bekeerd hebt**, | .8 |
| Jac. | 5:19 | indien bij u iemand ... afdwaalt, en een ander **brengt** hem **tot inkeer**, | .10 |
| | 5:20 | **wie** een zondaar van zijn dwaalweg **terugbrengt**, | .15 |
| 1Petr. | 2:25 | maar thans **hebt gij u bekeerd** tot de herder en hoeder van uw zielen. | .17 |
| 2Petr. | 2:21 | dan met die kennis **zich af te keren** van het heilige gebod | .14°° |
| | 2:22 | Een hond, **die teruggekeerd is** naar zijn uitbraaksel, | .15 |
| Openb. | 1:12 | En **ik keerde mij om**, ten einde de stem te zien, die met mij sprak. | .6 |
| | | En **toen ik mij omkeerde**, zag ik zeven gouden kandelaren, | .15 |

## 1814 ἐπιστροφή epistrophē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epistrophē* betekent 'wending (in een bepaalde richting), toewending, bekering'.

Vergelijk *1813 epi-strephō* '(zich) wenden (in een bepaalde richting), (zich) toewenden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιστροφήν | epistrophēn | bekering (4) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 15:3 | met hun verhaal van de **bekering** der heidenen |

## 1815 ἐπισυνάγω epi-sun-agō

Het werkwoord *epi-sun-agō* betekent 'erbij bijeenbrengen, erbij verzamelen, erbij vergaderen'.

Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat datgene wat bijeengebracht wordt (vgl. *4242 sun-agō* 'bijeenbrengen, verzamelen, vergaderen'), bij een bepaalde persoon of zaak bijeenkomt (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'), zoals jonge vogeltjes bij de moeder (Matt.23:37) of gieren bij een lijk (Luc.17:37).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισυνάγει | epi-sun-agei | hij vergadert – jij wordt vergaderd (med) |
| .2 | ἐπισυνάξει | epi-sun-axei | hij zal vergaderen |
| .3 | ἐπισυνάξουσιν | epi-sun-axousin | zij zullen vergaderen – zullende vergaderen (3 mv m/o) |
| .4 | ἐπισυνάξαι | epi-sun-axai | moge hij vergaderen (aor) – vergaderen (aor) |
| .5 | ἐπισυναγαγεῖν | epi-sun-agagein | vergaderen (aor) |
| .6 | ἐπισυναχθεισῶν | epi-sun-achtheisōn | vergaderd (2 mv v; aor pass) |
| .7 | ἐπισυνηγμένη | epi-sun-ēgmenē | vergaderd (1 ev v; med) |
| .[8] | ἐπισυναχθήσονται | epi-sun-achthēsontai | zij zullen vergaderd worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 23:37 | hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen **vergaderen**, | .5 |
| | | gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels **vergadert**, | .1°▾ |
| | 24:31 | **zij zullen** zijn uitverkorenen **verzamelen** uit de vier windstreken, | .3 |
| Marc. | 1:33 | En de gehele stad was **te hoop gelopen** bij de deur. | .7°▾ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 13:27 | En dan **zal Hij** zijn engelen uitzenden en zijn uitverkorenen **verzamelen** | .2 |
| Luc. | 12:1 | **Toen** intussen duizenden mensen **waren bijeengekomen**, | .6 |
| | 13:34 | hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen **vergaderen**. | .4 |
| | 17:37 | Waar het lichaam is, daar **zullen** ook de gieren **zich verzamelen**. | .[8]'' |

## 1816 ἐπισυναγωγή episunagōgē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *episunagōgē* betekent '(het) erbij bijeenbrengen, vergadering (bij iemand of iets), bijeenkomst'.

Vergelijk *1815 epi-sun-agō* 'erbij bijeenbrengen, erbij verzamelen, erbij vergaderen'. In 2Thess.2:1 gaat het om een samenkomen bij Jezus bij Zijn wederkomst, in Hebr.10:25 bij elkaar.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισυναγωγήν | episunagōgēn | bijeenkomst (4) |
| .2 | ἐπισυναγωγῆς | episunagōgēs | bijeenkomst (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Thess. | 2:1 | met betrekking tot de komst van [onze] Here ... en onze **vereniging** met Hem. | .2 |
| Hebr. | 10:25 | Wij moeten onze eigen **bijeenkomst** niet verzuimen, | .1 |

## 1817 ἐπισυντρέχω epi-sun-trechō

Het werkwoord *epi-sun-trechō* betekent 'snel erbij te hoop lopen'.

Vergelijk *4494 trechō* 'rennen, snel lopen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισυντρέχει | epi-sun-trechei | hij loopt snel te hoop |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 9:25 | toen Jezus zag, dat de schare **samenstroomde**, bestrafte Hij de onreine geest |

## 1818 ἐπισύστασις episustasis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *episustasis* betekent '(het) samen erbij stil blijven staan, samenscholing, oploop'.

Vergelijk *epi-sun-istēmi* 'samen erbij doen staan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισύστασις | episustasis | oploop (1) |
| .2 | ἐπισύστασιν | episustasin | oploop (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:12 | terwijl ik met iemand sprak of een volks**oploop** veroorzaakte, | .2 |
| 2Cor. | 11:28 | (en dan) ... mijn dagelijkse **beslommering**, de zorg voor al de gemeenten. | .1 |

## 1819 ἐπισφαλής episphalēs

Het bijvoeglijk naamwoord *episphalēs* betekent 'riskant, gevaarlijk'.

Vergelijk *sphallō* 'doen vallen, doen wankelen', dat niet in het NT voorkomt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισφαλοῦς | episphalous | riskant (2 ev m/v/o) |

Hand. 27:9 toen door het vele tijdverlies de vaart reeds **bedenkelijk** werd,

---

| **1820** | **ἐπισχύω** | **ep-ischuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-ischuō* betekent 'extra kracht uitoefenen, sterker worden, aandringen'.
Vergelijk *2212 ischus* 'sterkte, (lichaams)kracht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπίσχυον | ep-ischuon | ik drong aan – zij drongen aan |

Luc. 23:5 Maar **zij hielden vol**, zeggende: Hij maakt het volk oproerig

---

| **1821** | **ἐπισωρεύω** | **epi-sōreuō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-sōreuō* betekent 'ophopen (op), in een hoop leggen (op)'.
Vergelijk *4360 sōreuō* 'ophopen' en *sōros* 'ongeordend bijeengebrachte hoeveelheid, hoop'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπισωρεύσουσιν | epi-sōreusousin | zij zullen ophopen – zullende ophopen (3 mv m/o) |

2Tim. 4:3 er komt een tijd, dat (de mensen) ... (tal van) leraars **zullen bijeenhalen**,

---

| **1822** | **ἐπιταγή** | **epitagē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epitagē* betekent 'bevel, opdracht, gebod'.
Vergelijk *1823 epi-tassō* 'gelasten, bevelen, opdragen'. Als Paulus Titus schrijft dat hij moet optreden 'met alle bevel' wil dat zoveel zeggen als dat hij moet optreden met een autoriteit die het moeilijk of onmogelijk maakt zijn woorden in de wind te slaan (Tit.2:15).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιταγήν | epitagēn | bevel (4) |
| .2 | ἐπιταγῆς | epitagēs | bevel (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 16:26 | volgens **bevel** van de eeuwige God ... bekendgemaakt onder alle volken | .1 |
| 1Cor. | 7:6 | Dit zeg ik om u tegemoet te komen, niet om u te bevelen.<br>letterlijk: Dit zeg ik als tegemoetkoming, niet als **bevel**. | .1 |
| | 7:25 | Voor de jongedochters heb ik geen **bevel** van de Here. | .1 |
| 2Cor. | 8:8 | Ik geef dit niet als een **bevel**, | .1 |
| 1Tim. | 1:1 | Paulus, een apostel van Christus Jezus naar de **opdracht** van God, | .1 |
| Tit. | 1:3 | die mij is toevertrouwd in **opdracht** van God, onze Heiland: | .1 |
| | 2:15 | Spreek hiervan, vermaan en weerleg met alle **nadruk**: | .2 |

| **1823** | **ἐπιτάσσω** | **epi-tassō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-tassō* betekent 'gelasten, bevelen, opdragen'.

Terwijl *3825 pros-tassō* 'bevelen, opdragen' meer gebruikt wordt waar de opdracht op een of andere manier – in de ogen van de opdrachtgever – past bij degene die de opdracht krijgt en om die reden aan die persoon toegewezen wordt, houdt *epi-tassō* meer in dat er een bevel opgelegd wordt (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') waar men moeilijk onderuit kan.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτάσσω | epi-tassō | ik beveel – (dat) ik beveel |
| .2 | ἐπιτάσσει | epi-tassei | hij beveelt – jij wordt bevolen (med) |
| .3 | ἐπιτάσσειν | epi-tassein | bevelen |
| .4 | ἐπέταξας | ep-etaxas | jij hebt bevolen (aor) |
| .5 | ἐπέταξεν | ep-etaxen | hij heeft bevolen (aor) |
| .6 | ἐπιτάξῃ | epi-taxēi | (dat) hij beveelt (aor) – (dat) jij beveelt (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 1:27 | Ook de onreine geesten **geeft Hij bevelen** en zij gehoorzamen Hem! | .2 |
| | 6:27 | zond de koning een scherprechter met de opdracht het hoofd te brengen. letterlijk: zond de koning een scherprechter en **droeg op** ... | .5 |
| | 6:39 | En **Hij droeg** hun **op**, dat allen groepsgewijze moesten gaan zitten | .5 |
| | 9:25 | Gij, stomme en dove geest, **Ik beveel** u: ga van hem uit | .1 |
| Luc. | 4:36 | Want **Hij legt** met gezag en macht aan de onreine geesten **zijn bevelen op** | .2 |
| | 8:25 | Wie is toch deze, dat **Hij** ook de winden en aan het water **bevelen geeft** | .2 |
| | 8:31 | zij smeekten Hem, dat **Hij** hun niet **gelasten zou** in de afgrond te varen. | .6 |
| | 14:22 | Heer, wat **gij hebt opgedragen**, is geschied en nog is er plaats. | .4 |
| Hand. | 23:2 | Maar de hogepriester Ananias **beval** hun ... hem op de mond te slaan. | .5 |
| Filem. | 8 | al zou ik volle vrijmoedigheid ... hebben **om** u **te gelasten** wat betaamt, | .3 |

| **1824** | **ἐπιτελέω** | **epi-teleō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-teleō* betekent 'tot een (goed) einde brengen, voltooien'.

Wanneer gesproken wordt van lijden dat voltooid wordt (1Petr.5:9), houdt dit blijkbaar in dat het lijden 'zich voltrekt', waarbij ook de gedachte kan meespelen dat het lijden een soort opdracht is die tot een goed einde moet worden gebracht.

Vergelijk *4421 teleō* 'voleindigen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτελῶ | epi-telō | ik voltooi – (dat) ik voltooi |
| .2 | ἐπιτελεῖν | epi-telein | voltooien |
| .3 | ἐπιτελοῦντες | epi-telountes | voltooiend (1 mv m) |
| .4 | ἐπιτελέσει | epi-telesei | hij zal voltooien – jij zult voltooien (med) |
| .5 | ἐπιτελέσῃ | epi-telesēi | (dat) hij voltooit (aor) – (dat) jij voltooit (aor med) |
| .6 | ἐπιτελέσατε | epi-telesate | voltooit! (aor) |
| .7 | ἐπιτελέσαι | epi-telesai | moge hij voltooien (aor) – voltooien (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .8 | ἐπιτελέσας | epi-telesas | voltooiend (1 ev m; aor) |
| .9 | ἐπιτελεῖσθε | epi-teleisthe | jullie worden voltooid (med) – wordt voltooid! (med) |
| .10 | ἐπιτελεῖσθαι | epi-teleisthai | voltooid worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 13:32 | Zie, **Ik** drijf boze geesten uit en **volbreng** genezingen, heden en morgen, | .1 |
| Rom. | 15:28 | **Wanneer ik mij** dan hier**van gekweten** ... **heb**, zal ik ... naar Spanje reizen. | .8 |
| 2Cor. | 7:1 | laten wij ons reinigen ... **en zo** onze heiligheid **volmaken** in de vreze Gods. | .3 |
| | 8:6 | om ... nu ook dit liefdewerk bij u tot een goed einde te brengen. | .5 |
| | | letterlijk: opdat **hij** nu ook dit liefdewerk bij u **tot een goed einde brengt**. | |
| | 8:11 | **voltooit** thans dan ook de uitvoering, opdat met de maat van | .6 |
| | | uw bereidwilligheid ook de **voltooiing** ... overeenstemme. | .7 |
| Gal. | 3:3 | Gij zijt begonnen met de Geest, **eindigt gij** nu met het vlees? | .9 |
| Fil. | 1:6 | dat Hij, die in u ... is begonnen, **dit ten einde toe zal voortzetten**. | .4 |
| Hebr. | 8:5 | de godsspraak, die Mozes ontving, toen hij de tabernakel zou **gereedmaken**. | .2 |
| | 9:6 | **bij het vervullen van** hun diensten | .3 |
| 1Petr. | 5:9 | **dat** aan uw broederschap in de wereld hetzelfde lijden **wordt toegemeten**. | .10 |

## 1825 ἐπιτήδειος epitēdeios

Het bijvoeglijk naamwoord *epitēdeios* betekent 'toepasselijk, effectief, bruikbaar, geschikt'.

Gewoonlijk noemt een Griek iemand of iets *epitēdeios* wanneer die persoon of zaak voor een bepaald doel de 'aangewezen' persoon of zaak is. Het verzelfstandigde onzijdig meervoud wordt vaak gebruikt in de zin van 'wat nodig is voor levensonderhoud, levensmiddelen, benodigdheden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτήδεια | epitēdeia | toepasselijk (1/4 mv o) |

| | | |
|---|---|---|
| Jac. | 2:16 | zonder hen echter van het **nodige** voor het lichaam te voorzien, |

## 1826 ἐπιτίθημι epi-tithēmi

Het werkwoord *epi-tithēmi* betekent 'plaatsen op, opleggen, toevoegen', en in mediale vormen 'geplaatst worden, opgelegd worden' of 'zich plaatsen op of tegen ... aan, aanvallen' of '(met een zekere persoonlijke betrokkenheid) plaatsen op, opleggen, toevoegen'.

In concrete zin legt men bijvoorbeeld handen op (bv. Matt.19:13), een last (Matt.23:4), een kroon op het hoofd (Matt.27:29), een kruishout op de schouders (Luc.23:26), etc. Minder concreet is het wanneer men iets 'toevoegt' aan wat al in geschreven vorm aanwezig is (Op.22:18), of wanneer men iemand een pak slaag 'geeft' (Hand.16:23).

De mediale vormen treffen we aan in de betekenis 'opgelegd worden' (Hand.15:28: besluiten dat geen last 'wordt opgelegd'), 'aanvallen' (Hand.18:10: niemand zal u 'aanvallen' om kwaad te doen) of 'met een zekere persoonlijke betrokkenheid plaatsen op of toevoegen' (Hand.28:10: wat benodigdheden voor onderweg 'meegeven').

Vergelijk *4449 tithēmi* 'zetten, leggen' en *1758 epithesis* 'oplegging'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτίθησιν | epi-tithēsin | hij plaatst op |
| .2 | ἐπιτιθέασιν | epi-titheasin | zij plaatsen op |
| .3 | ἐπιτιθῇ | epi-tithēi | (dat) hij plaatst op – (dat) jij wordt geplaatst op (med) |
| .4 | ἐπιτίθει | epi-tithei | plaats op! |
| .5 | ἐπετίθουν | ep-etithoun | ik plaatste op – zij plaatsten op |
| .6 | ἐπιθήσει | epi-thēsei | hij zal plaatsen op – jij zult plaatsen op (med) |
| .7 | ἐπιθήσουσιν | epi-thēsousin | zij zullen plaatsen op – zullende plaatsen op (3 mv m/o) |
| .8 | ἐπέθηκεν | ep-ethēken | hij heeft geplaatst op (aor) |
| .9 | ἐπέθηκαν | ep-ethēkan | zij hebben geplaatst op (aor) |
| .10 | ἐπιθῶ | epi-thō | (dat) ik plaats op (aor) |
| .11 | ἐπιθῇς | epi-thēis | (dat) jij plaatst op (aor) |
| .12 | ἐπιθῇ | epi-thēi | (dat) hij plaatst op (aor) – (dat) jij plaatst op (aor med) |
| .13 | ἐπίθες | epi-thes | plaatst op! (aor) |
| .14 | ἐπιθεῖναι | epi-theinai | plaatsen op (aor) |
| .15 | ἐπιθείς | epi-theis | plaatsend op (1 ev m; aor) |
| .16 | ἐπιθέντα | epi-thenta | plaatsend op (4 ev m; aor – 1/4 mv o;) |
| .17 | ἐπιθέντος | epi-thentos | plaatsend op (2 ev m/o; aor) |
| .18 | ἐπιθέντες | epi-thentes | plaatsend op (1 mv m; aor) |
| .19 | ἐπιτίθεσθαι | epi-tithesthai | geplaatst worden op (med) |
| .20 | ἐπιθήσεται | epi-thēsetai | hij zal plaatsen op (med) |
| .21 | ἐπέθεντο | ep-ethento | zij hebben geplaatst op (aor med) |
| .22 | ἐπιτεθῇ | epi-tethēi | (dat) hij geplaatst wordt op (aor pass) |
| .[23] | ἐπετίθεσαν | ep-etithesan | zij plaatsten op |
| .[24] | ἐπιτιθείς | epi-titheis | plaatsend op (1 ev m) |
| .[25] | ἐπιθῆσαι | epi-thēsai | moge hij plaatsen op (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:18 | maar kom en **leg** uw hand op haar en zij zal leven. | .13 |
| | 19:13 | opdat **Hij** hun de handen **zou opleggen** en bidden; | .12 |
| | 19:15 | En Hij **legde** hun de handen **op en** vertrok vandaar. | .15 |
| | 21:7 | brachten zij de ezelin en het veulen en **zij legden** hun klederen erop, | .9 |
| | 23:4 | **Zij** binden zware lasten bijeen en **leggen** die op de schouders | .2 |
| | 27:29 | ook vlochten **zij** van doornen een kroon en **zetten** die op zijn hoofd | .9 |
| | 27:37 | boven zijn hoofd **brachten zij** op schrift de beschuldiging tegen Hem **aan**: | .9 |
| Marc. | 3:16 | En Hij stelde de twaalven aan, en aan Simon **gaf Hij** de bijnaam Petrus, | .8 |
| | 3:17 | en **Hij gaf** hun de bijnaam Boanerges, dat is zonen des donders, | .8 |
| | 4:21 | Is het niet om op de standaard gezet te worden?<br>letterlijk: Is het niet opdat **zij** op de standaard **gezet wordt**? | .22 |
| | 5:23 | kom toch en **leg** haar de handen **op**, dan zal zij behouden worden | .11 |
| | 6:5 | alleen genas Hij enige zieken **door** hand**oplegging**. | .15 |
| | 7:32 | En zij ... smeekten Hem deze de hand op te leggen.<br>letterlijk: En zij smeekten Hem, dat **Hij** deze de hand **op zou leggen**. | .12 |
| | 8:23 | Hij ... **legde** hem de handen **op en** vroeg hem: Ziet gij iets? | .15 |
| | 8:25 | Vervolgens **legde Hij** weder de handen op zijn ogen, en hij zag duidelijk | .8 |
| | 16:18 | op zieken **zullen zij** de handen **leggen** en zij zullen genezen worden. | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 4:40 | Hij **legde** ieder van hen afzonderlijk de handen **op en** genas hen. | .15/.[24] |
| | 8:16 | maar **hij zet** haar op een standaard, | .1 °° |
| | 10:30 | die hem niet alleen uitschudden, maar ook slagen **gaven en** weggingen, | .18 |
| | 13:13 | en **Hij legde** haar de handen **op**, en terstond richtte zij zich op | .8 |
| | 15:5 | En als hij het vindt, **tilt hij** het met blijdschap op zijn schouders, | .1 |
| | 23:26 | grepen **zij** een zekere Simon van Cyrene, ..., en **legden** hem het kruis **op** | .9 |
| Joh. | 9:6 | en **Hij legde** hem het slijk op de ogen, | .8 '' |
| | 9:15 | **Hij legde** slijk op mijn ogen, ik wies mij, en nu kan ik zien. | .8 |
| | 19:2 | de soldaten ... **zetten** die **op** zijn hoofd en deden Hem een ... kleed om, | .9 |
| Hand. | 6:6 | die, na gebeden te hebben, hun de handen **oplegden**. | .9 |
| | 8:17 | Toen **legden zij** hun de handen **op** en zij ontvingen de Heilige Geest. | .5/.[23] |
| | 8:19 | opdat, als **ik** iemand de handen **opleg**, hij de Heilige Geest ontvange. | .10 |
| | 9:12 | hij heeft ... een man ... zien binnenkomen en hem de handen **opleggen**, | .16 |
| | 9:17 | en hij **legde** hem de handen **op en** zeide: Saul, broeder, | .15 |
| | 13:3 | Toen vastten en baden zij, en **legden** hun de handen **op en** lieten hen gaan. | .18 |
| | 15:10 | **door** een juk op de hals der discipelen **te leggen**, | .14 |
| | 15:28 | Want het heeft ... ons goed gedacht, u verder geen last **op te leggen** | .19 |
| | 16:23 | **na** hun vele slagen **gegeven te hebben**, wierpen zij hen in de gevangenis | .18 |
| | 18:10 | Ik ben met u en niemand **zal het op** u **toeleggen** om u kwaad te doen, | .20 |
| | 19:6 | En **toen** Paulus hun de handen **oplegde**, kwam de Heilige Geest over hen, | .17 |
| | 28:3 | **toen** Paulus een bos dor hout bijeengehaald had en op het vuur **legde**, | .17 |
| | 28:8 | en hij **legde** hem de handen **op en** genas hem. | .15 |
| | 28:10 | toen wij weer uitzeilden, **voorzagen zij nog in** hetgeen wij nodig hadden. | .21 |
| 1Tim. | 5:22 | **Leg** niemand overijld de handen **op**, heb ook geen deel aan de zonden | .4 |
| Openb. | 1:17 | en **Hij legde** zijn rechterhand op mij en zeide: Wees niet bevreesd, | .8 °°° |
| | 22:18 | Indien iemand hieraan **toevoegt**, | .3/.12 |
| | | God **zal** hem **toevoegen** de plagen, die in dit boek beschreven zijn; | .6/.[25] |

## 1827 ἐπιτιμάω epi-timaō

Het werkwoord *epi-timaō* betekent 'straf vaststellen (voor), bestraffen, beboeten'.

Op veel plaatsen krijgt men de indruk dat het 'bestraffen' inhoudt dat men iemand bestraffend toespreekt die een bepaalde overtreding heeft begaan. Op een aantal plaatsen blijkt echter dat de overtreding niet noodzakelijk al moet hebben plaatsgevonden. In Matt. 12:16 bijvoorbeeld 'waarschuwt' Jezus mensen om Hem niet bekend te maken. Met andere woorden: Hij stelt het strafbaar Hem bekend te maken. Vaak vertaalt men in zulke gevallen met 'verbieden' of 'vermanen'.

Vergelijk *4452 timaō* 'schatten, waarderen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτιμᾶν | epi-timan | bestraffen |
| .2 | ἐπιτιμῶν | epi-timōn | bestraffend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐπετίμα | ep-etima | hij bestrafte |
| .4 | ἐπετίμων | ep-etimōn | ik bestrafte – zij bestraften |
| .5 | ἐπετίμησεν | ep-etimēsen | hij heeft bestraft (aor) |
| .6 | ἐπετίμησαν | ep-etimēsan | zij hebben bestraft (aor) |
| .7 | ἐπιτιμῆσαι | epi-timēsai | moge hij bestraffen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .8 | ἐπιτίμησον | epi-timēson | bestraf! (aor) |
| .9 | ἐπιτιμήσας | epi-timēsas | bestraffend (1 ev m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:26 | Toen stond **Hij** op en **bestrafte** de winden en de zee, | .5 |
| | 12:16 | en **Hij verbood** hun **ten strengste** Hem bekend te maken, | .5 |
| | 16:20 | Toen **verbood Hij met nadruk** ... aan iemand te zeggen: Hij is de Christus. | .5'' |
| | 16:22 | En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem **te bestraffen**, | .1 |
| | 17:18 | En Jezus **bestrafte** hem en de boze geest ging van hem uit, | .5 |
| | 19:13 | doch de discipelen **bestraften** hen. | .6 |
| | 20:31 | En de schare **bestrafte** hen, dat zij zwijgen zouden. | .5 |
| Marc. | 1:25 | En Jezus **bestrafte** hem [zeggende]: Zwijg stil en ga uit van hem. | .5 |
| | 3:12 | En herhaaldelijk **verbood Hij** hun Hem bekend te maken. | .3 |
| | 4:39 | En **Hij**, wakker geworden, **bestrafte** de wind en zeide tot de zee: Zwijg, | .5 |
| | 8:30 | En **Hij verbood** hun **nadrukkelijk** met iemand hierover te spreken. | .5 |
| | 8:32 | En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem **te bestraffen**. | .1 |
| | 8:33 | **bestrafte Hij** Petrus en zeide: Ga weg, achter Mij, satan; | .5 |
| | 9:25 | **bestrafte Hij** de onreine geest | .5 |
| | 10:13 | doch de discipelen **bestraften** hen. | .4/.6 |
| | 10:48 | En velen **bestraften** hem, opdat hij zwijgen zou. | .4 |
| Luc. | 4:35 | En Jezus **bestrafte** hem en zeide: Zwijg stil en vaar uit van hem. | .5 |
| | 4:39 | En **hij** ging aan het hoofdeinde staan en **bestrafte** de koorts | .5 |
| | 4:41 | En Hij **bestrafte** hen **en** liet hun niet toe te spreken, | .2 |
| | 8:24 | En **Hij**, wakker geworden, **bestrafte** de wind en de wilde wateren. | .5 |
| | 9:21 | En Hij **vermaande** hen **nadrukkelijk en** beval hun dit niemand te zeggen. | .9 |
| | 9:42 | Maar Jezus **bestrafte** de onreine geest en Hij genas de knaap | .5 |
| | 9:55 | Doch **Hij** keerde Zich om en **bestrafte** hen. | .5 |
| | 17:3 | Ziet toe op uzelf! Indien uw broeder zondigt, **bestraf** hem. | .8 |
| | 18:15 | Toen de discipelen dat zagen, **bestraften zij** hen. | .6/.4 |
| | 18:39 | En die vooraan liepen, **bestraften** hem, dat hij zwijgen zou. | .4 |
| | 19:39 | Meester, **bestraf** uw discipelen. | .8 |
| | 23:40 | SV Maar de andere, antwoordende, **bestrafte** hem, zeggende: | .3°° |
| | | Maar de andere antwoordde en zeide, hem **bestraffende**: | .2'' |
| 2Tim. | 4:2 | **bestraf** en bemoedig met alle lankmoedigheid en onderrichting. | .8 |
| Jud. | 9 | doch hij zeide: De Here **straffe** u! | .7 |

## 1828 ἐπιτιμία epitimia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epitimia* betekent 'bestraffing'.
Zie *1827 epi-timaō* 'straf vaststellen (voor), bestraffen, beboeten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτιμία | epitimia | bestraffing (1) |

2Cor. 2:6 Voor zo iemand is het ... genoeg, dat het merendeel ... hem berispt heeft,
letterlijk: Voor zo iemand is deze **bestraffing** door het merendeel genoeg.

| **1829** | ἐπιτρέπω | **epi-trepō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-trepō* betekent 'toekeren', zowel in de zin van 'toevertrouwen (om voor te zorgen)' als 'toestaan, vergunnen'.

Vanuit de algemene betekenis 'toekeren' (vgl. het niet in het NT voorkomende *trepō* 'keren' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') kan men de weergaves 'toevertrouwen' en 'toestaan' begrijpen: afhankelijk van de context blijkt wel of het 'toegekeerde' iets is dat men mag doen of iets waarvoor men mag of moet zorgen. In het NT komt *epi-trepō* trouwens alleen in de zin van 'toestaan' voor, al kan men de betekenis 'toevertrouwen' wel herkennen in de woorden *1830 epitropē* '(het) in beheer geven, beheer' en *1831 epitropos*, waarmee men iemand aangeeft die een bepaalde taak toevertrouwd heeft gekregen: 'beheerder, rentmeester, voogd, procurator, stadhouder'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτρέπω | epi-trepō | ik sta toe – (dat) ik toesta |
| .2 | ἐπιτρέπῃ | epi-trepēi | (dat) hij toestaat – jij staat jezelf toe (med) – (dat) jij jezelf toestaat (med) |
| .3 | ἐπέτρεψεν | ep-etrepsen | hij heeft toegestaan (aor) |
| .4 | ἐπιτρέψῃ | epi-trepsēi | (dat) hij toestaat (aor) |
| .5 | ἐπίτρεψον | epi-trepson | sta toe! (aor) |
| .6 | ἐπιτρέψαντος | epi-trepsantos | toestaand (2 ev m/o; aor) |
| .7 | ἐπιτρέπεται | epi-trepetai | het wordt toegestaan (med) |
| .8 | ἐπετράπη | ep-etrapē | het is toegestaan (aor pass) |
| .9 | ἐπιτέτραπται | epi-tetraptai | het is toegestaan (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 8:21 | Here, **sta** mij **toe** eerst heen te gaan en mijn vader te begraven. | .5 |
| | 8:31 | Indien Gij ons uitdrijft, **laat** ons dan in de kudde zwijnen varen. | .5°° |
| | 19:8 | Mozes **heeft** u ... **toegestaan** uw vrouwen weg te zenden, | .3 |
| Marc. | 5:13 | En **Hij stond** het hun **toe**. En de onreine geesten gingen uit | .3 |
| | 10:4 | Zij zeiden: Mozes **heeft toegestaan** een scheidbrief te schrijven | .3 |
| Luc. | 8:32 | en zij smeekten Hem, dat **Hij** hun **zou toestaan** daarin te varen. | .4 |
| | | En **Hij stond** het hun **toe**. | .3 |
| | 9:59 | deze zeide: **Sta** mij **toe** eerst heen te gaan en mijn vader te begraven. | .5 |
| | 9:61 | maar **laat** mij eerst afscheid nemen van mijn huisgenoten. | .5 |
| Joh. | 19:38 | en Pilatus **stond** het **toe**. Hij kwam dan en nam zijn lichaam weg. | .3 |
| Hand. | 21:39 | ik vraag u verlof tot het volk te mogen spreken. | .5 |
| | | letterlijk: ik vraag u: **sta** mij **toe** tot het volk te spreken. | |
| | 21:40 | **toen** hij dit **toegestaan had**, wenkte Paulus ... het volk met zijn handen; | .6 |
| | 26:1 | En Agrippa zeide tot Paulus: **Het is** u **vergund** voor u zelf te spreken. | .7 |
| | 27:3 | Julius ... **vergunde** hem naar zijn vrienden te gaan | .3 |
| | 28:16 | kreeg Paulus verlof op zichzelf te wonen met de soldaat die hem bewaakte. | .8 |
| | | letterlijk: **werd het** Paulus **toegestaan** op zichzelf te wonen ... | |
| 1Cor. | 14:34 | want **het is** haar niet **vergund** te spreken, | .9/.7 |
| | 16:7 | want ik hoop enige tijd bij u te blijven, als de Here het **toestaat**. | .2/.4 |
| 1Tim. | 2:12 | maar **ik sta** niet **toe**, dat een vrouw onderricht geeft | .1 |
| Hebr. | 6:3 | en dat zullen wij doen, indien God het **vergunt**. | .2 |

| **1830** | **ἐπιτροπή** | **epitropē** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epitropē* betekent '(het) toevertrouwen (om voor te zorgen), (het) in beheer geven, beheer, beherende taak of opdracht'.

Met *epitropē* kan men zowel de handeling van het 'toevertrouwen (om voor te zorgen)' aangeven als de concrete taak of opdracht die daaruit voortvloeit. Vergelijk *1829 epi-trepō* in de zin van 'toevertrouwen' en *1831 epitropos* 'beheerder'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτροπῆς | epitropēs | opdracht (2) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 26:12 | toen ik ... naar Damascus reisde met volmacht en **opdracht** der overpriesters, |

| **1831** | **ἐπίτροπος** | **epitropos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epitropos* betekent 'beheerder, rentmeester, voogd, procurator, stadhouder'.

In het algemeen geeft *epitropos* iemand aan die een bepaald iets aan zijn zorgen toevertrouwd heeft gekregen (vgl. *1829 epi-trepō* in de zin van 'toevertrouwen (om voor te zorgen)'). Is het toevertrouwde een landgoed, dan spreken we van 'beheerder', 'rentmeester' of 'opzichter' (vgl. Matt.20:8); is het toevertrouwde iemand voor wie men moet zorgen, dan spreken we van 'voogd' (vgl. Gal.4:2); is het toevertrouwde een district of provincie van het Romeinse rijk – wat in het NT niet voorkomt –, dan is *epitropos* de vertaling van het Latijnse *procurator*, dat in het Nederlands ook wel met 'stadhouder' wordt vertaald. Wat precies de taak van Chusas, de 'rentmeester' van Herodes (Luc.8:3), is geweest, is niet duidelijk.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιτρόπου | epitropou | beheerder (2) |
| .2 | ἐπιτρόπῳ | epitropōi | beheerder (3) |
| .3 | ἐπιτρόπους | epitropous | beheerders (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:8 | Toen de avond viel, zeide de heer van de wijngaard tot zijn **opzichter**: | .2 |
| Luc. | 8:3 | en Johanna, de vrouw van Chusas, de **rentmeester** van Herodes, en Susanna | .1 |
| Gal. | 4:2 | maar hij staat onder **voogdij** en toezicht | .3 |

| **1832** | **ἐπιτυγχάνω** | **epi-tugchanō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *epi-tugchanō* betekent 'bereiken, verkrijgen'.

Wanneer datgene wat men bereikt of verkrijgt in een vierde naamval vermeld wordt, houdt dit in dat men het zonder meer of in zijn totaliteit bereikt of verkrijgt (vgl. Rom.11:7). Wanneer het echter in een tweede naamval vermeld wordt, houdt dit in dat men het ten dele of in zeker opzicht bereikt of verkrijgt (vgl. Hebr.6:15 en 11:33, waar men niet zozeer beloften verkrijgt, maar wat er aan de beloften vastzit, namelijk de vervulling ervan).

Vergelijk *4523 tugchanō* 'treffen, verkrijgen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέτυχεν | ep-etuchen | hij heeft verkregen (aor) |
| .2 | ἐπέτυχον | ep-etuchon | ik heb verkregen (aor) – zij hebben verkregen (aor) |
| .3 | ἐπιτυχεῖν | epi-tuchein | verkrijgen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 11:7 | Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, **heeft het** niet **verkregen**, | .1 |
| | | maar het uitverkoren deel **heeft** het **verkregen**, | .1 |
| Hebr. | 6:15 | En zo, door geduld te oefenen, **heeft** deze het beloofde **verkregen**. | .1 |
| | 11:33 | die door het geloof ... de vervulling der belofte **verkregen hebben**, | .2 |
| Jac. | 4:2 | gij zijt moorddadig en naijverig en gij kunt er niets mede **verkrijgen**; | .3 |

## 1833 ἐπιφαίνω epi-phainō

Het werkwoord *epi-phainō* betekent '(erbij) vertonen, (erbij) doen verschijnen' of 'zich (erbij) vertonen, (erbij) verschijnen, schijnen op of over'.

Het voorvoegsel *epi-* geeft aan dat de verschijning in de nabijheid van iemand of iets of in het zicht van een of meer mensen plaatsvindt (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan').

Vergelijk *4656 phainō* 'schijnen, doen verschijnen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφαινόντων | epi-phainontōn | verschijnend (2 mv m/o) |
| .2 | ἐπιφᾶναι | epi-phanai | verschijnen (aor) |
| .3 | ἐπεφάνη | ep-ephanē | hij is verschenen (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:79 | **om** hen **te beschijnen**, die gezeten zijn in duisternis | .2 |
| Hand. | 27:20 | **toen zich** verscheidene dagen zon noch sterren **vertoonden**, | .1 |
| Tit. | 2:11 | Want de genade Gods **is verschenen**, heilbrengend voor alle mensen, | .3 |
| | 3:4 | toen de goedertierenheid en mensenliefde van onze Heiland ... **verscheen**, | .3 |

## 1834 ἐπιφάνεια epiphaneia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epiphaneia* betekent 'verschijning, zichtbaarwording'.

In het Grieks buiten het NT wordt het vooral gebruikt voor het verschijnen van goden om redding te brengen. In het NT komt het één keer voor met betrekking tot Jezus' komst en werkzaamheid op aarde (zie 2Tim.4:8). Op de overige plaatsen gaat het om Zijn wederkomst (vgl. *3428 parousia* 'aanwezigheid, tegenwoordigheid; komst').

Het is afgeleid van *1835 epiphanēs* 'zichtbaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφάνειαν | epiphaneian | verschijning (4) |
| .2 | ἐπιφανείας | epiphaneias | verschijning (2 ev –4 mv) |
| .3 | ἐπιφανείᾳ | epiphaneiāi | verschijning (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Thess. | 2:8 | hem zal de Here Jezus ... machteloos maken door zijn **verschijning**, | .3 |
| 1Tim. | 6:14 | dat gij dit gebod ... handhaaft tot de **verschijning** van onze Here | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 1:10 | doch die nu geopenbaard is door de **verschijning** van onze Heiland, | .2 |
| | 4:1 | met beroep zowel op zijn **verschijning** als op zijn koningschap: | .1 |
| | 4:8 | niet alleen mij, maar ook allen, die zijn **verschijning** hebben liefgehad. | .1 |
| Tit. | 2:13 | verwachtende de zalige hoop en de **verschijning** der heerlijkheid | .1 |

## 1835 ἐπιφανής epiphanēs

Het bijvoeglijk naamwoord *epiphanēs* betekent '(goed) zichtbaar, opvallend'.
Soms heeft *epiphanēs* een bijklank van 'illuster, markant, luisterrijk' (vgl. Hand.2:20).
Vergelijk *1833 epi-phainō* '(erbij) (doen) verschijnen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφανῆ | epiphanē | opvallend (4 ev m/v – 1/4 mv o) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 2:20 | voordat de grote en **doorluchtige** dag des Heren komt. |

## 1836 ἐπιφαύσκω epi-phauskō

Het werkwoord *epi-phauskō* betekent 'als licht tevoorschijn komen, beginnen te schijnen, beginnen licht te geven'.
Zie verder bij *1839 epi-phōskō*, waarvan het een nevenvorm is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφαύσει | epi-phausei | hij zal beginnen te schijnen |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 5:14 | en sta op uit de doden, en Christus **zal over** u **lichten**. |

## 1837 ἐπιφέρω epi-pherō

Het werkwoord *epi-pherō* betekent '(er)op dragen, (er)bij brengen, aandragen, toebrengen'.
In letterlijke zin brengt men bijvoorbeeld doeken van Paulus bij de zieken en legt ze misschien ook op hen (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *4678 pherō* 'dragen, brengen'; Hand.19:12). In overdrachtelijke zin spreekt men bijvoorbeeld van: een aanklacht (Hand.25:18) of een oordeel (Jud.9) 'toebrengen', toorn 'toebrengen', d.w.z. 'laten merken' (Rom.3:5), of verdrukking aan gevangenschap 'toedragen', d.w.z. 'toevoegen' (Fil.1:16).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφέρειν | epi-pherein | aandragen |
| .2 | ἐπιφέρων | epi-pherōn | aandragend (1 ev m) |
| .3 | ἐπέφερον | ep-epheron | ik droeg aan – zij droegen aan |
| .4 | ἐπενεγκεῖν | ep-enegkein | aandragen (aor) |
| .5 | ἐπιφέρεσθαι | epi-pheresthai | aangedragen worden (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:12 | zo**dat** ook zweetdoeken of gordeldoeken ... aan de zieken **gebracht werden** | .5 |
| | 25:18 | En de aanklagers ... **brachten** geen enkele beschuldiging **in** | .3 |
| Rom. | 3:5 | is God, **die** zijn toorn **doet voelen** – ... – soms onrechtvaardig? | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Fil. | 1:16 | (17) ... met de onzuivere bedoeling, mij de gevangenschap zwaar te maken.<br>letterlijk: ..., verdrukking aan mijn gevangenschap **toe te brengen**. | .1°° |
| Jud. | 9 | Michaël, de aartsengel, durfde ... geen smadelijk oordeel **uitbrengen**, | .4 |

## 1838 ἐπιφωνέω epi-phōneō

Het werkwoord *epi-phōneō* betekent 'stemgeluid (in een bepaalde richting) laten horen, toeroepen'.

Vergelijk *4777 phōnē* 'stem(geluid)' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan', dat vaak ook een bepaalde richting aangeeft.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεφώνει | ep-ephōnei | hij riep toe |
| .2 | ἐπεφώνουν | ep-ephōnoun | ik riep toe – zij riepen toe |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 23:21 | Maar **zij riepen terug** en zeiden: Kruisig Hem, kruisig Hem! | .2 |
| Hand. | 12:22 | en het volk **juichte hem toe**: De stem van een god en niet van een mens! | .1 |
| | 21:34 | En uit de schare **riep** de één dit, de ander dat **hem toe**; | .2** |
| | 22:24 | om welke reden **zij** zo **tegen** hem **tierden**. | .2 |

## 1839 ἐπιφώσκω epi-phōskō

Het werkwoord *epi-phōskō* – of ook wel *epi-phauskō* (zie woord *1836*) – betekent 'als licht tevoorschijn komen, beginnen te schijnen, beginnen licht te geven'.

In letterlijke zin wordt *epi-phōskō* gebruikt wanneer het gaat over de dag die bij het aanbreken van de morgen het nieuwe daglicht komt brengen; men vertaalt dan ook wel met 'aanbreken' (vgl. Luc.23:54: de sabbat 'brak aan'; in Matt.28:1 is het woord voor 'dag' achterwege gebleven). In overdrachtelijke zin wordt gezegd dat Christus zal beginnen te schijnen (Ef.5:14, opgenomen onder woord *1836*). Vergelijk voor de betekenis ook *4778 phōs* 'licht', waarvan een oudere, niet samengetrokken vorm *phaos* luidt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιφωσκούσῃ | epi-phōskousēi | beginnend te schijnen (3 ev v) |
| .2 | ἐπέφωσκεν | ep-ephōsken | hij begon te schijnen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 28:1 | Laat na de sabbat, tegen het aanbreken van de eerste dag der week,<br>letterlijk: ..., **toen het begon te lichten**, tegen de eerste dag der week, | .1 |
| Luc. | 23:54 | En het was de dag der voorbereiding en de sabbat **brak aan**. | .2 |

## 1840 ἐπιχειρέω epi-cheireō

Het werkwoord *epi-cheireō* betekent 'ter hand nemen, (een poging) ondernemen, proberen, trachten'.

Gewoonlijk houdt *epi-cheireō* in dat men zich voor een bepaalde doelstelling aan het werk zet: men onderneemt, men neemt concrete stappen, men slaat de handen aan het werk (vgl. *4812*

*cheir* 'hand'). Ook al kan men vaak vertalen met 'proberen' of 'trachten', toch wil dit niet zeggen dat *epi-cheireō* succes uitsluit. Het is zeer waarschijnlijk dat de schrijvers die vóór Lucas getracht hebben het evangelieverhaal op te stellen, ook werkelijk een eindprodukt hebben afgeleverd (Luc.1:1), en ook de geestenbezweerders van Hand.19:13 zullen niet midden in de poging om Jezus' naam te noemen, zijn blijven steken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπεχείρουν | ep-echeiroun | ik ondernam – zij ondernamen |
| .2 | ἐπεχείρησαν | ep-echeirēsan | zij hebben ondernomen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 1:1 | Aangezien velen **getracht hebben** een verhaal op te stellen | .2 |
| Hand. | 9:29 | maar dezen **trachtten** hem om te brengen. | .1 |
| | 19:13 | enige van de ... geestenbezweerders **waagden het** ... de naam ... te noemen | .2 |

## 1841 ἐπιχέω epi-cheō

Het werkwoord *epi-cheō* betekent '(er)op gieten, (er)over gieten'.
Vergelijk *cheō* 'gieten' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιχέων | epi-cheōn | (er)op gietend (1 ev m) |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 10:34 | hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, goot er olie en wijn op;<br>letterlijk: hij ... verbond zijn wonden, **er** olie en wijn **op gietend**; |

## 1842 ἐπιχορηγέω epi-chorēgeō

Het werkwoord *epi-chorēgeō* betekent '(voor een bepaald doel) beschikbaar stellen, verschaffen, verlenen', en in mediale vormen bovendien nog '(voor een bepaald doel) voorzien worden (van benodigdheden), ondersteund worden (door beschikbaarstelling van benodigdheden voor een bepaald doel)'.

Gewoonlijk wordt *epi-chorēgeō* gebruikt in situaties waarin men benodigdheden voor een bepaald doel beschikbaar stelt, zoals zaad voor het zaaien (2Cor.9:10) of de Geest voor de gelovigen (Gal.3:5). Bij mediale vormen kan het onderwerp behalve datgene wat beschikbaar gesteld wordt, ook de persoon of zaak aangeven waaraan iets beschikbaar gesteld wordt. In Col.2:19 is het laatste het geval: hier zal het niet de bedoeling zijn dat het lichaam beschikbaar gesteld wordt, bijvoorbeeld aan de bezitter, maar dat aan het lichaam zijn benodigdheden beschikbaar gesteld worden.

Vergelijk *4838 chorēgeō* 'bekostigen: verschaffen, verlenen, toerusten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπιχορηγῶν | epi-chorēgōn | verlenend (1 ev m) |
| .2 | ἐπιχορηγήσατε | epi-chorēgēsate | verleent! (aor) |
| .3 | ἐπιχορηγούμενον | epi-chorēgoumenon | verleend wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .4 | ἐπιχορηγηθήσεται | epi-chorēgēthēsetai | hij zal verleend worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 9:10 | **die** zaad **verschaft** aan de zaaier en brood tot spijze, | .1 |
| Gal. | 3:5 | **Die** u de Geest **schenkt** en krachten onder u werkt, | .1 |
| Col. | 2:19 | het gehele lichaam, door pezen en banden **ondersteund** en samengehouden, | .3 |
| 2Petr. | 1:5 | **schraagt** om deze reden met betoon van alle ijver door uw geloof de deugd, | .2 |
| | 1:11 | zo **zal** u rijkelijk **worden verleend** de toegang tot het eeuwige Koninkrijk | .4 |

## 1843 ἐπιχορηγία epichorēgia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *epichorēgia* betekent '(bijstand door) beschikbaarstelling (van benodigdheden), ondersteuning (door beschikbaarstelling van benodigdheden)'.

Vergelijk *1842 epi-chorēgeō* '(voor een bepaald doel) beschikbaar stellen, verschaffen, verlenen'.

.1 ἐπιχορηγίας epichorēgias ondersteuning (2 ev – 4 mv)

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 4:16 | bijeengehouden door de **dienst** van al zijn geledingen |
| Fil. | 1:19 | door uw gebed en de **bijstand** des Geestes van Jezus Christus, |

## 1844 ἐπιχρίω epi-chriō

Het werkwoord *epi-chrio* betekent '(er)op smeren, (er)overheen strijken (als een zalf)'.

Een lijdend voorwerp bij *epi-chrio* kan zowel datgene aangeven waarmee men iets besmeert (vgl. Joh.9:6: slijk 'erop smeren') als datgene wat men besmeert (vgl. Joh.9:11: de ogen 'besmeren').

Vergelijk *4860 chriō* 'wrijven, bestrijken, zalven'.

.1 ἐπέχρισεν ep-echrisen hij heeft gestreken op (aor)

| | | |
|---|---|---|
| Joh. | 9:6 | SV **Hij** ... **streek** dat slijk op de ogen van de blinde; |
| | 9:11 | De mens, die Jezus genoemd wordt, ... **streek** het **op** mijn ogen |

## 1845 ἐποικοδομέω ep-oikodomeō

Het werkwoord *ep-oikodomeō* betekent '(er)bovenop bouwen, verder bouwen (op wat al aanwezig is), opbouwen'.

We treffen *ep-oikodomeō* aan in situaties waar men bouwt bovenop een fundament of een deel van het gebouw dat al aanwezig is (vgl. *3103 oikodomeō* 'bouwen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'). In het NT wordt *ep-oikodomeō* in een beeldspraak gebruikt waarbij bijvoorbeeld Christus het fundament is waarop verder gebouwd wordt (1Cor.3), of het geloof (Jud.20, tenzij we hier moeten zeggen dat de gelovigen verder bouwen aan zichzelf, door het geloof; vgl. Hand.20:32 en Col.2:7).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐποικοδομεῖ | ep-oikodomei | hij bouwt op |
| .2 | ἐποικοδομοῦντες | ep-oikodomountes | opbouwend (1 mv m) |
| .3 | ἐπῳκοδόμησεν | ep-ōikodomēsen | hij heeft opgebouwd (aor) |
| .4 | ἐποικοδομῆσαι | ep-oikodomēsai | opbouwen (aor) |
| .5 | ἐποικοδομούμενοι | ep-oikodomoumenoi | opgebouwd wordend (1 mv m; med) |
| .6 | ἐποικοδομηθέντες | ep-oikodomēthentes | opgebouwd (1 mv m; aor pass) |
| .[7] | ἐποικοδόμησεν | ep-oikodomēsen | hij heeft opgebouwd (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 20:32 | SV Die machtig is u **op te bouwen**, en u een erfdeel te geven | .4 |
| 1Cor. | 3:10 | heb ik ... het fundament gelegd, **waarop** een ander **voortbouwt**. | .1 |
| | | Maar ieder zie wel toe, hoe **hij daarop bouwt**. | .1 |
| | 3:12 | Is er iemand, die op dit fundament **bouwt** met goud, zilver, | .1 |
| | 3:14 | Indien het werk, dat **hij erop gebouwd heeft**, standhoudt, | .3/.[7] |
| Ef. | 2:20 | **gebouwd** op het fundament van de apostelen en profeten, | .6 |
| Col. | 2:7 | geworteld en dan **opgebouwd wordend** in Hem, bevestigd wordend | .5 |
| Jud. | 20 | **door** uzelf **op te bouwen** in uw allerheiligst geloof en door te bidden | .2 |

## 1846 ἐποκέλλω ep-okellō

Het werkwoord *ep-okellō* – of ook wel *epi-kellō* (zie *[1767II]* – betekent 'laten stranden, aan land laten lopen'.

Men gebruikt *ep-okellō* voor het aan land laten lopen van een schip op zo'n manier dat het aan land glijdt en met de bodem op het strand blijft vastzitten.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπώκειλαν | ep-ōkeilan | zij zijn gestrand (aor) |

Hand. 27:41 Maar **zij** ... **raakten met** het schip **aan de grond**.

## 1847 ἐπονομάζω ep-onomazō

Het werkwoord *ep-onomazō* betekent '(met een extra naam) noemen'.

Vergelijk *3169 onomazō* 'noemen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan', dat ook vaak gebruikt wordt om een toevoeging aan te geven.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπονομάζῃ | ep-onomazēi | (dat) hij noemt – jij wordt genoemd (med) – (dat) jij genoemd wordt (med) |

Rom. 2:17 Indien **gij u** dan Jood **laat noemen**, steunt op de wet, u beroemt op God,

## 1848 ἐποπτεύω ep-opteuō

Het werkwoord *ep-opteuō* betekent 'ooggetuige zijn, als ooggetuige waarnemen'.

Men treft *ep-opteuō* niet alleen aan in contexten waar datgene wat men ziet bewijsmateriaal is dat een ander kan of moet overtuigen, maar ook in contexten waar datgene wat men ziet bewijs-

materiaal is dat de ooggetuige zelf overtuigt. Het laatste is het geval op beide plaatsen in het NT. Vergelijk ook *1849 epoptēs* 'ooggetuige, waarnemer'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐποπτεύσαντες | ep-opteusantes | waarnemend (1 mv m; aor) |
| .[2] | ἐποπτεύοντες | ep-opteuontes | waarnemend (1 mv m) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Petr. | 2:12 | **nader toeziende op** datgene, waarin zij u als boosdoeners belasteren, | .1/.[2] |
| | 3:2 | **doordat zij** uw reine en godvrezende wandel **opmerken**. | .1 |

## 1849 ἐπόπτης epoptēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epoptēs* betekent 'ooggetuige, waarnemer'.

Zie ook *1848 ep-opteuō* 'ooggetuige zijn, als ooggetuige waarnemen'. Vergelijk *3182 optanō* 'zien', en *3280 opsis* 'aangezicht; aanzien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπόπται | epoptai | ooggetuigen (1) |

2Petr. 1:16 maar wij zijn **ooggetuigen** geweest van zijn majesteit.

## 1850 ἔπος epos

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *epos* betekent 'woord'.

In het NT komt het woord *epos* alleen voor in de zegswijze *hōs epos eipein* 'om een woord te zeggen'. Deze zegswijze komt overeen met het Nederlandse 'om zo te zeggen' of 'bij wijze van spreken': men maakt er de toehoorder mee op attent dat men iets zegt of gaat zeggen wat strikt genomen eigenlijk zo niet gezegd kan worden: men relativeert een te absoluut gestelde uitspraak.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔπος | epos | woord (1/4) |

Hebr. 7:9 Ja, om zo te zeggen, is zelfs Levi ... onderworpen,
letterlijk: Ja, om een **woord** te zeggen, is zelfs Levi onderworpen,

## 1851 ἐπουράνιος epouranios

Het bijvoeglijk naamwoord *epouranios* betekent (1) '(zich) in de hemel (bevindend)', en (2) 'tot de hemel behorend, van hemelse aard, hemels'.

Het is afgeleid van *3255 ouranos* 'hemel' en het voorvoegsel *ep-* dat o.a. 'bij' betekent (vgl. *1731 epi*). Anders dan in het geval van *3253 ouranios* 'hemels' is de plaatsbepalende betekenis primair (bv. Hebr.11:16; ook Fil.2:10, waar het, evenals op sommige andere plaatsen, staat tegenover *1741 epigeios* '(zich) op de aarde (bevindend); aards'). Toch zijn de twee betekenissen niet strikt te scheiden, zoals bijvoorbeeld blijkt uit 1Cor.15:40 (eveneens in contrast met *epigeios*). In 1Cor.15:48 wordt het gesteld tegenover *4832 choïkos* 'aards, stoffelijk', zodat daar de nadruk meer ligt op de aard van de lichamen.

In het bijzonder moet vermeld worden dat het woord in de brief aan de Efeziërs zelfstandig gebruikt voorkomt, en wel in het onzijdig meervoud, met de betekenis '(de) hemelse plaatsen', d.w.z. '(de) hemelse gebieden of sferen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπουράνιος | epouranios | hemels (1 ev m/v) |
| .2 | ἐπουρανίου | epouraniou | hemels (2 ev m/v/o) |
| .3 | ἐπουράνιοι | epouranioi | hemels (1 mv m/v) |
| .4 | ἐπουρανίων | epouraniōn | hemels (2 mv m/v/o) |
| .5 | ἐπουράνιον | epouranion | hemels (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .6 | ἐπουρανίου | epouraniou | zie 2 |
| .7 | ἐπουρανίῳ | epouraniōi | hemels (3 ev m/v/o) |
| .8 | ἐπουράνια | epourania | hemels (1/4 mv o) |
| .9 | ἐπουρανίοις | epouraniois | hemels (3 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 18:35 | Alzo zal ook mijn **hemelse** Vader u doen, | .1 |
| Joh. | 3:12 | hoe zult gij geloven, wanneer Ik u van het **hemelse** spreek? | .8 |
| 1Cor. | 15:40 | Er zijn **hemelse** en aardse lichamen, | .8 |
| | | maar de glans der **hemelse** is anders dan die der aardse. | .4 |
| | 15:48 | en zoals de **hemelse** is, | .1 |
| | | zijn ook de **hemelsen**. | .3 |
| | 15:49 | zo zullen wij het beeld van de **hemelse** dragen. | .2 |
| Ef. | 1:3 | die ons ... in de **hemelse gewesten** gezegend heeft in Christus. | .9 |
| | 1:20 | door ... Hem te zetten aan zijn rechterhand in de **hemelse gewesten**, | .9 |
| | 2:6 | een plaats ... in de **hemelse gewesten**, in Christus Jezus, | .9 |
| | 3:10 | opdat ... in de **hemelse gewesten** de ... wijsheid Gods bekend zou worden, | .9 |
| | 6:12 | tegen de boze geesten in de **hemelse gewesten**. | .9 |
| Fil. | 2:10 | **die in de hemel** en die op de aarde en die onder de aarde **zijn**, | .4 |
| 2Tim. | 4:18 | De Here zal mij ... behouden in zijn **hemels** Koninkrijk brengen. | .5 |
| Hebr. | 3:1 | heilige broeders, deelgenoten der **hemelse** roeping, | .6 |
| | 6:4 | degenen, die eens ... van de **hemelse** gave genoten hebben | .6 |
| | 8:5 | Dezen verrichten slechts dienst bij een ... schaduw van het **hemelse**. | .4 |
| | 9:23 | maar de **hemelse dingen** zelf met betere offeranden dan deze. | .8 |
| | 11:16 | maar nu verlangen zij naar een beter, dat is een **hemels**, vaderland. | .6 |
| | 12:22 | gij zijt genaderd ... tot de stad van de levende God, het **hemelse** Jeruzalem. | .7 |

## 1852 ἑπτά hepta

Het telwoord *hepta* betekent 'zeven'.

De woordgroep in Matt.18:22 *hebdomēkontakis hepta* wordt door sommigen opgevat als 'zeventigmaal zeven', d.w.z. '490(-maal)' (vgl. *1297 hebdomēkontakis* 'zeventigmaal'). Anderen verklaren het als 'zevenenzeventigmaal'. Voor deze laatste interpretatie pleit dat in Gen.4:24 'zevenenzeventig(maal)' in de Griekse vertaling ook met deze woordgroep *hebdomēkontakis hepta* is vertaald. Hoe dan ook, de bedoeling van deze woorden is: 'een onbeperkt aantal malen.

Vooral in het boek Openbaring speelt het getal 'zeven' een bijzondere rol.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑπτά | hepta | zeven |

Matt. 12:45 Dan trekt hij heen en neemt **zeven** andere geesten mede,
15:34 En Jezus zeide tot hen: Hoeveel broden hebt gij? Zij zeiden: **Zeven**
15:36 Daarna nam Hij de **zeven** broden en de vissen, dankte en brak ze,
15:37 en zij raapten het overschot der brokken op, **zeven** korven vol.
16:10 Of de **zeven** broden der vierduizend en hoeveel korven gij medenaamt?
18:22 Ik zeg u, niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventig maal **zevenmaal**.
22:25 Nu waren er bij ons **zeven** broeders. En de eerste huwde en stierf
22:26 Eveneens de tweede en de derde tot de zevende toe.
letterlijk: Eveneens de tweede en de derde tot de **zeven**.
22:28 Van wie van de **zeven** zal zij dan in de opstanding de vrouw zijn?
Marc. 8:5 En Hij vroeg hun: Hoeveel broden hebt gij? Zij zeiden: **Zeven**.
8:6 Hij nam de **zeven** broden, dankte, brak ze en gaf ze aan zijn discipelen
8:8 en zij raapten het overschot der brokken op, **zeven** korven.
8:20 En bij de **zeven** voor de vierduizend,
hoeveel korven vol brokken gij hebt opgeraapt? En zij zeiden: **Zeven**.
12:20 Nu waren er **zeven** broeders. En de eerste nam een vrouw
12:22 En geen van die **zeven** liet nakomelingschap achter.
12:23 Want alle **zeven** hebben haar tot vrouw gehad.
16:9 Maria van Magdala, van wie Hij **zeven** boze geesten uitgedreven had. °
Luc. 2:36 nadat zij met haar man na haar huwelijksdag **zeven** jaren had geleefd,
8:2 Maria ... van Magdala, van wie **zeven** boze geesten uitgegaan waren,
11:26 Dan trekt hij heen en neemt **zeven** andere geesten mede, bozer dan hij zelf; °*
20:29 waren er **zeven** broeders. En de eerste nam een vrouw en stierf kinderloos.
20:31 en zo alle **zeven**, en zij stierven zonder kinderen na te laten.
20:33 Want alle **zeven** hebben haar tot vrouw gehad.
Hand. 6:3 Ziet dan uit, broeders, naar **zeven** mannen onder u, die goed bekend staan,
13:19 na **zeven** volken uitgeroeid te hebben in het land Kanaän,
19:14 Het waren nu **zeven** zonen van een zekere Skevas, een Joodse overpriester,
20:6 waar wij **zeven** dagen doorbrachten.
21:4 En wij vonden de discipelen en bleven daar **zeven** dagen.
21:8 Filippus, de evangelist, die behoorde tot de **zeven**.
21:27 Toen nu de **zeven** dagen nagenoeg om waren, zagen de Joden uit Asia hem
28:14 en wij werden uitgenodigd **zeven** dagen bij hen te blijven.
Hebr. 11:30 nadat (het volk) er **zeven** dagen lang omheen getrokken was.
Openb. 1:4 Johannes aan de **zeven** gemeenten in Asia: genade zij u en vrede
van Hem, die is en die was en die komt, en van de **zeven** geesten,
1:11 schrijf dat in een boek en zend het aan de **zeven** gemeenten: *
1:12 En toen ik mij omkeerde, zag ik **zeven** gouden kandelaren,
1:13 SV in het midden van de **zeven** kandelaren Eén, de Zoon des mensen gelijk °
1:16 En Hij had **zeven** sterren in zijn rechterhand
1:20 Het geheimenis der **zeven** sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand,
en de **zeven** gouden kandelaren:
de **zeven** sterren zijn
de engelen der **zeven** gemeenten,
en de kandelaren zijn de **zeven** gemeenten.
SV en de **zeven** kandelaren, die gij gezien hebt, °

Openb. 2:1 Dit zegt Hij, die de **zeven** sterren in zijn rechterhand houdt,
die tussen de **zeven** gouden kandelaren wandelt:
3:1 Dit zegt Hij, die de **zeven** Geesten Gods
en de **zeven** sterren heeft: Ik weet uw werken,
4:5 en **zeven** vurige fakkels brandden voor de troon;
dit zijn de **zeven** Geesten Gods.
5:1 beschreven van binnen en van buiten, welverzegeld met **zeven** zegels.
5:5 om de boekrol en haar **zeven** zegels te openen.
5:6 ik zag ... een lam staan, als geslacht, met **zeven** horens
en **zeven** ogen;
dit zijn de **zeven** Geesten Gods, uitgezonden over de gehele aarde.
6:1 toen het Lam een van de **zeven** zegels opende,
8:2 En ik zag de **zeven** engelen, die voor God staan,
en hun werden **zeven** bazuinen gegeven.
8:6 En de **zeven** engelen,
die de **zeven** bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.
10:3 en toen hij riep, lieten de **zeven** donderslagen hun stemmen horen.
10:4 En toen de **zeven** donderslagen gesproken hadden, wilde ik het opschrijven,
... Verzegel hetgeen de **zeven** donderslagen gesproken hebben
11:13 en **zeven**duizend personen werden door de aardbeving gedood,
12:3 en zie, een grote rossige draak met **zeven** koppen en tien horens,
en op zijn koppen **zeven** kronen.
13:1 ik zag uit de zee een beest opkomen met tien horens en **zeven** koppen;
15:1 ik zag een ander teken in de hemel, groot en wonderbaar: **zeven** engelen,
die de **zeven** laatste plagen hadden,
15:6 en de **zeven** engelen,
die de **zeven** plagen hadden, kwamen uit de tempel,
15:7 En een van de vier dieren gaf aan de **zeven** engelen
**zeven** gouden schalen, vol van de gramschap van God,
15:8 en niemand kon de tempel binnengaan, voordat de **zeven** plagen
der **zeven** engelen voleindigd waren.
16:1 En ik hoorde een luide stem uit de tempel zeggen tot de **zeven** engelen:
Gaat heen en giet de **zeven** schalen van de gramschap Gods uit op de aarde.
17:1 En één van de **zeven** engelen,
die de **zeven** schalen hadden, kwam en sprak met mij,
17:3 en het had **zeven** koppen en tien horens.
17:7 Ik zal u het geheimenis ... zeggen ... van het beest met de **zeven** koppen
17:9 Hier is het verstand, dat wijsheid heeft: De **zeven** koppen zijn
**zeven** bergen, waarop de vrouw gezeten is.
17:10 Ook zijn het **zeven** koningen: vijf ervan zijn gevallen, een is er nog
17:11 maar het is uit de **zeven** en het vaart ten verderve.
21:9 En er kwam een van de **zeven** engelen
met de **zeven** schalen,
die vol waren van de laatste **zeven** plagen.

| **1853** | **ἑπτάκις** | **heptakis** |
|---|---|---|

Het bijwoord *heptakis* betekent 'zevenmaal'.

| .1 | ἑπτάκις | heptakis | zevenmaal |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 18:21 | (22) Tot **zevenmaal** toe? Jezus zeide tot hem: |
| | 18:22 | Ik zeg u, niet tot **zevenmaal** toe, maar tot zeventig maal zevenmaal. |
| Luc. | 17:4 | zelfs indien hij **zevenmaal** per dag tegen u zondigt en **zevenmaal** tot u terugkomt en zegt: Ik heb berouw, |

| **1854** | **ἑπτακισχίλιοι** | **heptakischilioi** |
|---|---|---|

Het telwoord *heptakischilioi* betekent 'zevenduizend'.

| .1 | ἑπτακισχιλίους | heptakischilious | zevenduizend (4 m) |
|---|---|---|---|

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 11:4 | Ik heb Mij **zevenduizend** man doen overblijven, |

| **[1855]** | **ἐραυνάω** | **eraunaō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eraunaō* betekent 'speuren (langs), doorzoeken'.
Zie verder bij *1864 ereunaō*, waaarvan het een nevenvorm is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἐραυνῶν | eraunōn | doorzoekend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .[2] | ἐραυνῶντες | eraunōntes | doorzoekend (1 mv m) |
| .[3] | ἐραυνᾷ | eraunāi | hij doorzoekt – (dat) hij doorzoekt – jij wordt doorzocht (med) – (dat) jij doorzocht wordt (med) |
| .[4] | ἐραύνησον | eraunēson | doorzoek! (aor) |
| .[5] | ἐραυνᾶτε | eraunate | jullie doorzoeken – doorzoekt! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:39 | **Gij onderzoekt** de Schriften, want gij meent daarin ... te hebben. | .[5]'' |
| | 7:52 | **Ga maar na** en zie, dat uit Galilea geen profeet opstaat. | .[4]'' |
| Rom. | 8:27 | En Hij, **die** de harten **doorzoekt**, weet de bedoeling des Geestes, | .[1]'' |
| 1Cor. | 2:10 | Want de Geest **doorzoekt** alle dingen, zelfs de diepten Gods. | .[3]'' |
| 1Petr. | 1:11 | **terwijl zij naspeurden**, op welke of hoedanige tijd de Geest ... doelde, | .[2]'' |
| Openb. | 2:23 | alle gemeenten zullen inzien, dat Ik het ben, **die** ... harten **doorzoek**; | .[1]'' |

| **1857** | **ἐργάζομαι** | **ergazomai** |
|---|---|---|

Het werkwoord *ergazomai* betekent 'werken, werkend bezig zijn (met)'.
Hoewel *ergazomai* zonder lijdend voorwerp kan voorkomen (bv. in 1Cor.4:12: met de handen

'werken'), heeft het toch vaak een vierde naamval bij zich; zo'n vierde naamval kan dan bijvoorbeeld aangeven wat men verricht of bewerkstelligt (bv. in Matt.7:23: wetteloosheid 'verrichten', of in 2Cor.7:10: inkeer 'bewerkstelligen'), of waarvoor men bezig is (bv. in Joh.6:27: 'werken voor' voedsel), of op welk terrein men bezig is (bv. in Openb.18:17: 'zijn kost verdienen op' zee).

Vergelijk *1860 ergon* 'werk, daad'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐργάζομαι | ergazomai | ik werk (med) |
| .2 | ἐργάζῃ | ergazēi | jij werkt (med) – (dat) jij werkt (med) |
| .3 | ἐργάζεται | ergazetai | hij werkt (med) |
| .4 | ἐργάζεσθε | ergazesthe | jullie werken (med) – werkt! (med) |
| .5 | ἐργάζονται | ergazontai | zij werken (med) |
| .6 | ἐργαζώμεθα | ergazōmetha | (dat) wij werken (med) |
| .7 | ἐργάζου | ergazou | werk! (med) |
| .8 | ἐργάζεσθε | ergazesthe | zie 4 |
| .9 | ἐργάζεσθαι | ergazesthai | werken (med) |
| .10 | ἐργαζόμενος | ergazomenos | werkend (1 ev m; med) |
| .11 | ἐργαζομένῳ | ergazomenōi | werkend (3 ev m/o; med) |
| .12 | ἐργαζόμενοι | ergazomenoi | werkend (1 mv m; med) |
| .13 | ἐργαζομένους | ergazomenous | werkend (4 mv m; med) |
| .14 | εἰργάζετο | eirgazeto | hij werkte (med) |
| .15 | εἰργάσατο | eirgasato | hij heeft gewerkt (aor med) |
| .16 | εἰργασάμεθα | eirgasametha | wij hebben gewerkt (aor med) |
| .17 | εἰργάσαντο | eirgasanto | zij hebben gewerkt (aor med) |
| .18 | ἐργάσῃ | ergasēi | (dat) jij werkt (aor med) |
| .19 | εἰργασμένα | eirgasmena | gewerkt (1/4 mv o; med) |
| .[20] | ἠργάσατο | ērgasato | hij heeft gewerkt (aor med) |
| .[21] | ἠργάσαντο | ērgasanto | zij hebben gewerkt (aor med) |
| .[22] | ἠργάζετο | ērgazeto | hij werkte (med) |
| .[23] | ἠργάζοντο | ērgazonto | zij werkten (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:23 | Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij werkers der wetteloosheid.<br>letterlijk: gaat weg van Mij, gij, **die** de wetteloosheid **werkt**. | .12 |
| | 21:28 | Hij ... zeide: Kind, ga en **werk** vandaag in de wijngaard. | .7 |
| | 25:16 | en **hij deed** er **zaken** mede en verdiende er vijf bij. | .15/.[20] |
| | 26:10 | Want **zij heeft** een goede daad aan Mij **verricht**. | .15/.[20] |
| Marc. | 14:6 | **Zij heeft** een goede daad aan Mij **verricht**. | .15/.[20] |
| Luc. | 13:14 | Zes dagen zijn er, waarop **gewerkt** moet **worden**, | .9 |
| Joh. | 3:21 | opdat van zijn werken blijke dat zij in God **verricht** zijn. | .19 |
| | 5:17 | Maar Hij antwoordde hun: Mijn Vader **werkt** tot nu toe | .3 |
| | | en **ik werk** ook. | .1 |
| | 6:27 | **Werkt** niet **om** de spijs, die vergaat, maar **om** de spijs, die blijft | .8 |
| | 6:28 | Wat moeten wij doen, opdat **wij** de werken Gods **mogen werken**? | .6 |
| | 6:30 | Wat voor werk doet Gij?<br>letterllijk: Wat **werkt Gij**? | .2 |
| | 9:4 | Wij moeten **werken** de werken desgenen, die Mij gezonden heeft, | .9 |
| | | zolang het dag is; er komt een nacht, waarin niemand **werken** kan. | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 10:35 | onder elk volk is **wie** ... gerechtigheid **werkt**, Hem welgevallig, | .10 |
| | 13:41 | want **Ik werk** een werk in uw dagen, | .1 |
| | 18:3 | SV bleef **hij** bij hen, en **werkte**; | .14/.[22] |
| | | bleef hij bij hen, en **zij werkten samen**, | [23]* |
| Rom. | 2:10 | maar heerlijkheid, eer en vrede over ieder, **die** het goede **werkt**, | .11 |
| | 4:4 | Nu wordt hem **die werkt**, het loon niet toegerekend uit genade, | .11 |
| | 4:5 | **die** niet **werkt**, ..., wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, | .11 |
| | 13:10 | De liefde **doet** de naaste geen kwaad; | .3 |
| 1Cor. | 4:12 | wij verrichten zware handenarbeid; | .12 |
| | | letterlijk: wij vermoeien ons **door** met onze eigen handen **te werken**; | |
| | 9:6 | bevoegdheid om vrij te blijven van **handenarbeid**? | .9 |
| | 9:13 | dat zij, **die** in het heiligdom **de dienst verrichten**, van het heiligdom eten, | .12 |
| | 16:10 | want **hij doet** het werk des Heren evenals ik; | .3 |
| 2Cor. | 7:10 | Want de droefheid naar Gods wil **brengt** onberouwelijke inkeer tot heil, | .3** |
| Gal. | 6:10 | **Laten wij** dus, daar wij de gelegenheid hebben, **doen** wat goed is voor allen, | .6 |
| Ef. | 4:28 | **om** met zijn handen goed werk **te verrichten**, | .10 |
| Col. | 3:23 | **verricht uw werk** van harte, als voor de Here en niet voor mensen; | .8 |
| 1Thess. | 2:9 | **Terwijl wij** nacht en dag **werkten**, om niemand uwer lastig te vallen, | .12 |
| | 4:11 | en met uw handen **te werken**, zoals wij u bevolen hebben, | .9 |
| 2Thess. | 3:8 | maar met moeite en inspanning werkten wij dag en nacht, | .12 |
| | | letterlijk: maar met moeite en inspanning dag en nacht **werkend**, | |
| | 3:10 | Wil iemand niet **werken**, dan zal hij ook niet eten. | .9 |
| | 3:11 | **door** geen **werk te verrichten**, maar bezig te zijn met wat geen werk is; | .13 |
| | 3:12 | dat zij rustig **bij hun werk blijven en** hun eigen brood eten. | .12 |
| Hebr. | 11:33 | die door het geloof ... gerechtigheid **geoefend** ... **hebben**, | .17/.[21] |
| Jac. | 1:20 | want de toorn van een man **brengt** geen gerechtigheid voor God **voort**. | .3** |
| | 2:9 | Doch indien gij met aanzien des persoons handelt, **doet gij** zonde | .4 |
| 2Joh. | 8 | Let op uzelf, dat gij niet verliest wat **wij verricht hebben**, | .16 |
| 3Joh. | 5 | Geliefde, gij handelt trouw in alles wat **gij** aan de broeders **doet**, | .18 |
| Openb. | 18:17 | en de zeelieden en allen, die de zee **bevaren**, bleven van verre staan, | .5 |

## 1858 ἐργασία ergasia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ergasia* betekent '(het) werken, werk, (winstgevend) bedrijf'.

In sommige contexten lijkt het niet zozeer om het 'werk' zelf te gaan, als wel om het geld dat met het werk verdiend wordt; men vertaalt dan ook wel met 'voordeel, inkomsten'. Deze associatie met geld is niet aanwezig in de uitdrukking *ergasian didōmi* 'werk geven', d.w.z. 'moeite doen' (zie Luc.12:58).

Vergelijk *1857 ergazomai* 'werken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐργασίαν | ergasian | werk (4) |
| .2 | ἐργασίας | ergasias | werk (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:58 | geef u dan onderweg **moeite** om van hem af te komen; | .1 |
| Hand. | 16:16 | welke aan haar eigenaars met waarzeggen veel **voordeel** aanbracht. | .1 |
| | 16:19 | Toen nu haar eigenaars zagen, dat hun kans op **voordeel** verdwenen was, | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:24 | Demetrius ... verschafte aan de mannen van het vak niet weinig **inkomsten**. | .1 |
| | 19:25 | Mannen, gij weet, dat wij aan dit **werk** onze welvaart danken, | .2 |
| Ef. | 4:19 | om gretig winst te slaan uit allerlei onreinheid.<br>letterlijk: tot gretige **handel** in allerlei onreinheid. | .1 |

## 1859 ἐργάτης ergatēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *ergatēs* betekent 'werker, arbeider'.
Vergelijk *1857 ergazomai* 'werken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐργάτης | ergatēs | arbeider (1) |
| .2 | ἐργάτην | ergatēn | arbeider (4) |
| .3 | ἐργάται | ergatai | arbeiders (1) |
| .4 | ἐργάτας | ergatas | arbeiders (4) |
| .5 | ἐργατῶν | ergatōn | arbeiders (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:37 | De oogst is wel groot, maar **arbeiders** zijn er weinig. | .3 |
| | 9:38 | Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij **arbeiders** uitzende in zijn oogst. | .4 |
| | 10:10 | want de **arbeider** is zijn voedsel waard. | .1 |
| | 20:1 | die des morgens vroeg **arbeiders** voor zijn wijngaard ging huren. | .4 |
| | 20:2 | Toen hij het met de **arbeiders** eens geworden was voor een schelling | .5 |
| | 20:8 | Roep de **arbeiders** en betaal het loon uit, te beginnen bij de laatsten, | .4 |
| Luc. | 10:2 | De oogst is wel groot, maar **arbeiders** zijn er weinig. | .3 |
| | | Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij **arbeiders** uitzende in zijn oogst. | .4 |
| | 10:7 | eet en drinkt wat men u geeft, want de **arbeider** is zijn loon waard. | .1 |
| | 13:27 | alle **gij werkers** der ongerechtigheid. | .3 |
| Hand. | 19:25 | Hij riep dezen bijeen, met de **werklieden** in dit vak, | .4 |
| 2Cor. | 11:13 | Want zulke lieden zijn schijn-apostelen, bedrieglijke **arbeiders**, | .3 |
| Fil. | 3:2 | Let op de honden, let op de slechte **arbeiders**, let op de versnijdenis! | .4 |
| 1Tim. | 5:18 | en: De **arbeider** is zijn loon waard. | .1 |
| 2Tim. | 2:15 | als een **arbeider**, die zich niet behoeft te schamen, | .2 |
| Jac. | 5:4 | Zie, het loon, dat door u is ingehouden van de **arbeiders**, | .5 |

## 1860 ἔργον ergon

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *ergon* betekent 'werk, daad'.

Wanneer we ergon met *1858 ergasia* 'werk' vergelijken, kunnen we zeggen dat *ergasia* het 'werk' meer voorstelt als een bezigheid, als werk in zijn verloop, terwijl *ergon* een eventueel verloop buiten beschouwing laat.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔργον | ergon | werk (1/4) |
| .2 | ἔργου | ergou | werk (2) |
| .3 | ἔργῳ | ergōi | werk (3) |
| .4 | ἔργα | erga | werken (1/4) |
| .5 | ἔργων | ergōn | werken (2) |
| .6 | ἔργοις | ergois | werken (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:16 | Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede **werken** zien | .4 |
| | 11:2 | Johannes nu hoorde in de gevangenis de **werken** van de Christus | .4 |
| | 11:19 | En de wijsheid is gerechtvaardigd op grond van haar **werken**. | .5** |
| | 23:3 | maar doet niet naar hun **werken**, want zij zeggen het wel, maar doen het niet. | .4 |
| | 23:5 | Al hun **werken** doen zij om in het oog te lopen bij de mensen, | .4 |
| | 26:10 | Want zij heeft een goede **daad** aan Mij verricht. | .1 |
| Marc. | 13:34 | Gelijk een mens ... zijn slaven volmacht gaf, aan ieder zijn **werk**, | .1 |
| | 14:6 | Zij heeft een goede **daad** aan Mij verricht. | .1 |
| Luc. | 11:48 | Zo zijt gij dan getuigen, dat gij instemt met de **daden** uwer vaderen, | .6 |
| | 24:19 | die een profeet was, machtig in **werk** en woord voor God en het ganse volk, | .3 |
| Joh. | 3:19 | want hun **werken** waren boos. | .4 |
| | 3:20 | opdat zijn **werken** niet aan de dag komen; | .4 |
| | 3:21 | opdat van zijn **werken** blijke dat zij in God verricht zijn. | .4 |
| | 4:34 | Jezus zeide tot hen: Mijn spijze is ... zijn **werk** te volbrengen. | .1 |
| | 5:20 | Hij zal Hem grotere **werken** tonen dan deze, opdat gij u verwondert. | .4 |
| | 5:36 | want de **werken**, die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, | .4 |
| | | juist die **werken**, die Ik doe, getuigen van Mij, | .4 |
| | 6:28 | Wat moeten wij doen, opdat wij de **werken** Gods mogen werken? | .4 |
| | 6:29 | Dit is het **werk** Gods, dat gij gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft. | .1 |
| | 7:3 | opdat ook uw discipelen uw **werken** aanschouwen, die Gij doet. | .4 |
| | 7:7 | omdat Ik van haar getuig, dat haar **werken** boos zijn. | .4 |
| | 7:21 | Een **werk** heb Ik verricht en gij verwondert u allen. | .1 |
| | 8:39 | Indien gij kinderen van Abraham zijt, doet dan de **werken** van Abraham; | .4 |
| | 8:41 | Gij doet de **werken** van uw vader. | .4 |
| | 9:3 | maar de **werken** Gods moesten in hem openbaar worden. | .4 |
| | 9:4 | Wij moeten werken de **werken** desgenen, die Mij gezonden heeft, | .4 |
| | 10:25 | de **werken**, die Ik doe in de naam mijns Vaders, die getuigen van Mij; | .4 |
| | 10:32 | Ik heb u vele goede **werken** doen zien vanwege mijn Vader; | .4 |
| | | om welk van die **werken** wilt gij Mij stenigen? | .1 |
| | 10:33 | De Joden antwoordden Hem: Niet om een goed **werk** willen wij U stenigen, | .2 |
| | 10:37 | Indien Ik de **werken** mijns Vaders niet doe, gelooft Mij niet, | .4 |
| | 10:38 | indien Ik ze doe en gij Mij toch niet gelooft, gelooft dan de **werken**, | .6 |
| | 14:10 | maar de Vader, die in Mij blijft, doet zijn **werken**. | .4 |
| | 14:11 | of anders, gelooft om de **werken** zelf. | .4 |
| | 14:12 | de **werken**, die Ik doe, zal hij ook doen, en grotere nog dan deze, | .4 |
| | 15:24 | Indien ik niet de **werken** onder hen gedaan had, | .4 |
| | 17:4 | Ik heb U verheerlijkt op de aarde door het **werk** te voleindigen, | .1 |
| Hand. | 5:38 | indien dit streven of dit **werk** uit mensen is, zal het vernietigd worden, | .1 |
| | 7:22 | En Mozes ... was machtig in zijn woorden en **werken**. | .6 |
| | 7:41 | En zij ... verheugden zich over de **werken** hunner handen. | .6 |
| | 9:36 | Deze was overvloedig in goede **werken** en aalmoezen, die zij gaf. | .5 |
| | 13:2 | Zondert Mij nu Barnabas en Saulus af voor het **werk**, | .1 |
| | 13:41 | verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een **werk** in uw dagen, | .1 |
| | | een **werk**, dat gij voorzeker niet zult geloven, als iemand het u verhaalt. | .1°° |
| | 14:26 | waar zij aan de genade Gods waren opgedragen voor het **werk**, | .1 |
| | 15:18 | SV Gode zijn al Zijn **werken** van eeuwigheid bekend. | .4° |
| | 15:38 | die hen ... had verlaten en zich niet met hen tot het **werk** had begeven. | .1 |
| | 26:20 | dat zij met berouw zich zouden bekeren tot God en **werken** doen, | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 2:6 | die een ieder vergelden zal naar zijn **werken**: | .4 |
| | 2:7 | die, in het goed**doen** volhardende, ..., eer en onvergankelijkheid zoeken, | .2 |
| | 2:15 | immers, zij tonen, dat het **werk** der wet in hun harten geschreven is. | .1 |
| | 3:20 | dat uit **werken** der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden. | .5 |
| | 3:27 | Door welke wet? Der **werken**? Neen, maar door de wet van geloof. | .5 |
| | 3:28 | dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder **werken** der wet. | .5 |
| | 4:2 | Want indien Abraham uit **werken** gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, | .5 |
| | 4:6 | aan wie God gerechtigheid toerekent zonder **werken**: | .5 |
| | 9:11 | niet op grond van **werken**, maar op grond daarvan, dat Hij riep, | .5 |
| | 9:32 | Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van vermeende **werken**. | .5 |
| | 11:6 | Indien het nu door genade is, dan is het niet meer uit **werken**; | .5 |
| | | SV en indien het is uit de **werken**, zo is het geen genade meer; | .5° |
| | | SV anders is het **werk** | .1° |
| | | SV geen **werk** meer. | .1° |
| | 13:3 | SV Want de oversten zijn niet tot een vreze de goede **werken**, | .5°° |
| | | als iemand goed handelt, behoeft hij niet bevreesd te zijn voor ... | .3▼▼ |
| | | letterlijk: de overheidspersonen zijn geen vrees voor het goede **werk** | |
| | 13:12 | Laten wij dan de **werken** der duisternis afleggen | .4 |
| | 14:20 | Breek niet ter wille van spijs het **werk** Gods af; | .1 |
| | 15:18 | om heidenen tot gehoorzaamheid te brengen door woord en **daad**, | .3 |
| 1Cor. | 3:13 | ieders **werk** zal aan het licht komen. Want de dag zal het doen blijken, ... | .1 |
| | | en hoedanig ieders **werk** is, dat zal het vuur uitmaken. | .1 |
| | 3:14 | Indien het **werk**, dat hij erop gebouwd heeft, standhoudt, | .1 |
| | 3:15 | maar indien iemands **werk** verbrandt, zal hij schade lijden, | .1 |
| | 5:2 | en dus de bedrijver van die **daad** uit uw midden te verwijderen? | .1 |
| | 9:1 | Heb ik niet Jezus, onze Here, gezien? Zijt gij niet mijn **werk** in de Here? | .1 |
| | 15:58 | weest ... te allen tijde overvloedig in het **werk** des Heren, | .3 |
| | 16:10 | want hij doet het **werk** des Heren evenals ik; | .1 |
| 2Cor. | 9:8 | opdat gij ... in alle goed **werk** overvloedig moogt zijn, | .1 |
| | 10:11 | dat wij van dichtbij, als het op **daden** aankomt, zó zijn, | .3 |
| | 11:15 | maar hun einde zal zijn naar hun **werken**. | .4 |
| Gal. | 2:16 | wetende, dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit **werken** der wet, | .5 |
| | | ... uit het geloof in Christus en niet uit **werken** der wet. | .5 |
| | | Want uit **werken** der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden. | .5°▼ |
| | 3:2 | Hebt gij de Geest ontvangen ten gevolge van **werken** der wet, ...? | .5 |
| | 3:5 | (doet Hij dit) ten gevolge van **werken** der wet, ...? | .5 |
| | 3:10 | allen, die het van **werken** der wet verwachten, liggen onder de vloek; | .5 |
| | 5:19 | Het is duidelijk, wat de **werken** van het vlees zijn: hoererij, onreinheid, | .4 |
| | 6:4 | Ieder moet zijn eigen **werk** toetsen; | .1 |
| Ef. | 2:9 | niet uit **werken**, opdat niemand roeme. | .5 |
| | 2:10 | in Christus Jezus geschapen om goede **werken** te doen, | .6 |
| | 4:12 | om de heiligen toe te rusten tot dienst**betoon**, tot opbouw van het lichaam | .1 |
| | 5:11 | En neemt geen deel aan de onvruchtbare **werken** der duisternis, | .6 |
| Fil. | 1:6 | dat Hij, die in u een goed **werk** is begonnen, dit ... zal voortzetten, | .1 |
| | 1:22 | Indien ik ... blijf leven, betekent dat voor mij **werken** met vrucht, | .2 |
| | 2:30 | Want om het **werk** van Christus is hij de dood nabijgekomen | .1 |
| Col. | 1:10 | om ... in alle goed **werk** vrucht te dragen en op te wassen | .3 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 1:21 | die eertijds vervreemd en vijandig gezind waart blijkens uw boze **werken**, | .6 |
| | 3:17 | al wat gij doet met woord of **werk**, doet het alles in de naam des Heren | .3 |
| 1Thess. | 1:3 | onophoudelijk gedachtig aan het **werk** uws geloofs, | .2 |
| | 5:13 | en hen zeer hoog te schatten in liefde, om hun **werk**. | .1 |
| 2Thess. | 1:11 | dat onze God ... het **werk** des geloofs volmake, | .1 |
| | 2:17 | (16) En Hij ... (17) ... make ze sterk in alle goed **werk** en woord | .3°▾ |
| 1Tim. | 2:10 | (9) niet met haarvlechten ..., (10) maar ... door goede **werken**. | .5 |
| | 3:1 | dan begeert hij een voortreffelijke **taak**. | .2 |
| | 5:10 | inzake goede **werken** moet van haar getuigd kunnen worden, | .6 |
| | | dat zij ... verdrukten ondersteund en alle goed **werk** behartigd heeft. | .3 |
| | 5:25 | Zo zijn ook de goede **werken** aanstonds duidelijk, | .4 |
| | 6:18 | om wel te doen, rijk te zijn in goede **werken**, vrijgevig en mededeelzaam, | .6 |
| 2Tim. | 1:9 | niet naar onze **werken**, maar naar zijn eigen voornemen | .4 |
| | 2:21 | geheiligd, bruikbaar voor de eigenaar, voor iedere goede **taak** gereed. | .1 |
| | 3:17 | opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed **werk** volkomen toegerust. | .1 |
| | 4:5 | doe het **werk** van een evangelist, verricht uw dienst ten volle. | .1 |
| | 4:14 | de Here zal hem vergelden naar zijn **werken**. | .4 |
| | 4:18 | De Here zal mij beveiligen tegen alle boos **opzet** | .2 |
| Tit. | 1:16 | maar met hun **werken** verloochenen zij Hem, | .6 |
| | | daar zij ... ongehoorzaam zijn en niet deugen voor enig goed **werk**. | .1 |
| | 2:7 | houd (hun) in uzelf een voorbeeld voor van goede **werken**, | .5 |
| | 2:14 | om ... voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede **werken**. | .5 |
| | 3:1 | gehoorzaam, tot alle goed **werk** bereid zijn, | .1 |
| | 3:5 | niet om **werken** der gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben, | .5 |
| | 3:8 | opdat zij ... ervoor zorgen vooraan te staan in goede **werken**. | .5 |
| | 3:14 | En laten ook de onzen leren voor te gaan in goede **werken**, | .5 |
| Hebr. | 1:10 | en de hemelen zijn het **werk** uwer handen; | .4 |
| | 2:7 | SV en Gij hebt hem gesteld over de **werken** Uwer handen; | .4° |
| | 3:9 | hoewel zij mijn **werken** zagen, veertig jaren lang; | .4 |
| | 4:3 | en toch waren zijn **werken** van de grondlegging der wereld af gereed. | .5 |
| | 4:4 | En God rustte op de zevende dag van al zijn **werken**; | .5 |
| | 4:10 | wie tot zijn rust is ingegaan, is ... tot rust gekomen van zijn **werken**, | .5 |
| | 6:1 | zonder opnieuw het fundament te leggen van bekering van dode **werken** | .5 |
| | 6:10 | Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw **werk** zou vergeten | .2 |
| | 9:14 | zal het bloed van Christus ... ons bewustzijn reinigen van dode **werken**, | .5 |
| | 10:24 | om elkaar aan te vuren tot liefde en goede **werken**. | .5 |
| | 13:21 | SV Die volmake u in alle goed **werk**, opdat gij Zijn wil moogt doen; | .3° |
| Jac. | 1:4 | Maar die volharding moet volkomen doorwerken,<br>letterlijk: Maar die volharding moet een volkomen **werk** hebben, | .1 |
| | 1:25 | niet als een vergeetachtige hoorder, doch als een werkelijk dader,<br>letterlijk: ..., doch als een dader van **werk**, | .2 |
| | 2:14 | Wat baat het, ..., als hij geen **werken** heeft? Kan dat geloof hem behouden? | .4 |
| | 2:17 | indien het niet met **werken** gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood. | .4°▾ |
| | 2:18 | Maar, zal iemand zeggen: Gij hebt geloof en ik heb **werken**. | .4 |
| | | Toon mij dan uw geloof zonder de **werken**, | .5 |
| | | en ik zal u mijn geloof tonen uit mijn **werken**. | .5 |
| | 2:20 | Wilt gij weten, ..., dat het geloof zonder de **werken** niets uitwerkt? | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 2:21 | Is onze vader Abraham niet uit **werken** gerechtvaardigd, | .5 |
| | 2:22 | Daaruit kunt gij zien, dat zijn geloof samenwerkte met zijn **werken**, | .6 |
| | | en dat dit geloof pas volkomen werd uit de **werken**; | .5 |
| | 2:24 | dat een mens gerechtvaardigd wordt uit **werken** en niet slechts uit geloof. | .5 |
| | 2:25 | is niet evenzo Rachab, de hoer, uit **werken** gerechtvaardigd, ...? | .5 |
| | 2:26 | zo is ook het geloof zonder **werken** dood. | .5 |
| | 3:13 | Hij tone uit zijn goede wandel zijn **werken** met wijze zachtmoedigheid. | .4 |
| 1Petr. | 1:17 | die zonder aanzien des persoons naar ieders **werk** oordeelt, | .1 |
| | 2:12 | opdat zij ... op grond van uw goede **werken** God mogen verheerlijken | .5 |
| 2Petr. | 2:8 | door het zien en horen van hun tegen alle wet ingaande **werken** | .6 |
| | 3:10 | en de aarde en de **werken** daarop zullen gevonden worden. | .4 |
| 1Joh. | 3:8 | opdat Hij de **werken** des duivels verbreken zou. | .4 |
| | 3:12 | Omdat zijn **werken** boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig. | .4 |
| | 3:18 | niet met het woord of met de tong, maar met de **daad** en in waarheid. | .3 |
| 2Joh. | 11 | Want wie hem welkom heet, heeft deel aan zijn boze **werken**. | .6 |
| 3Joh. | 10 | Daarom zal ik, als ik kom, herinneren aan zijn **werken**, die hij doet, | .4 |
| Jud. | 15 | om ... alle goddelozen te straffen voor al hun goddeloze **werken**, | .5 |
| Openb. | 2:2 | Ik weet uw **werken** en inspanning en uw volharding | .4 |
| | 2:5 | en bekeer u en doe (weder) uw eerste **werken**. | .4 |
| | 2:6 | dit hebt gij, dat gij de **werken** der Nikolaïeten haat, welke ook Ik haat. | .4 |
| | 2:9 | SV Ik weet uw **werken**, en verdrukking, en armoede (doch gij zijt rijk), | .4 |
| | 2:13 | SV Ik weet uw **werken**, en waar gij woont; | .4 |
| | 2:19 | Ik weet uw **werken** en liefde, en geloof en dienstbetoon, | .4 |
| | | en uw volharding en uw laatste **werken**, die meer zijn dan de eerste. | .4 |
| | 2:22 | indien zij zich niet van haar **werken** bekeren. | .5 |
| | 2:23 | en Ik zal u vergelden, een ieder naar uw **werken**. | .4 |
| | 2:26 | wie overwint en mijn **werken** tot het einde toe bewaart, | .4 |
| | 3:1 | Ik weet uw **werken**, dat gij de naam hebt, dat gij leeft, maar gij zijt dood. | .4 |
| | 3:2 | want Ik heb geen van uw **werken** vol bevonden voor mijn God. | .4 |
| | 3:8 | Ik weet uw **werken**: zie, Ik heb een geopende deur ... gegeven. | .4 |
| | 3:15 | Ik weet uw **werken**, dat gij noch koud zijt, noch heet. | .4 |
| | 9:20 | wie ... overgebleven waren ... bekeerden zich toch niet van de **werken** | .5 |
| | 14:13 | dat zij rusten van hun moeiten, want hun **werken** volgen hen na. | .4 |
| | 15:3 | Groot en wonderbaar zijn uw **werken**, Here God, Almachtige; | .4 |
| | 16:11 | en zij bekeerden zich niet van hun **werken**. | .5 |
| | 18:6 | geeft haar dubbel naar haar **werken**; mengt haar het dubbele in de beker, | .4 |
| | 20:12 | en de doden werden geoordeeld ..., naar hun **werken**. | .4 |
| | 20:13 | en zij werden geoordeeld, een ieder naar zijn **werken**. | .4 |
| | 22:12 | mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn **werk** is. | .1 |

## 1861 ἐρεθίζω erethizō

Het werkwoord *erethizō* betekent 'prikkelen, provoceren, opporren'.
Vergelijk *1874 eris* 'twist'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἠρέθισεν | ērethisen | hij heeft geprikkeld (aor) |
| .2 | ἐρεθίζετε | erethizete | jullie prikkelen – prikkelt! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 9:2 | en uw ijver **heeft** de meesten (tot navolging) **geprikkeld**. | .1 |
| Col. | 3:21 | Vaders, **prikkelt** uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden. | .2 |

## 1862 ἐρείδω ereidō

Het werkwoord *ereidō* betekent (1) 'doen leunen, met het eigen gewicht laten drukken', en (2) '(zwaar) leunen, met het eigen gewicht drukken'.

Gezien de afwezigheid van een lijdend voorwerp bij *ereidō* in Hand.27:41 zal daar de tweede betekenis gelden: het voorschip laat niet iets anders op de grond drukken, maar drukt zelf met zijn eigen gewicht op de grond.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρείσασα | ereisasa | leunend (1 ev v; aor) |

Hand. 27:41 En het voorschip bleef onwrikbaar **vastzitten**, maar het achterschip brak af

## 1863 ἐρεύγομαι ereugomai

Het werkwoord *ereugomai* betekent 'een braakgeluid maken, (uit)braken'.

In Matt.13:35 wordt *ereugomai* in een citaat uit het OT (Ps.78:2) overdrachtelijk gebruikt voor het 'uitbraken' van woorden, zonder dat dat negatief bedoeld is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρεύξομαι | ereuxomai | ik zal uitbraken (med) |

Matt. 13:35 **Ik zal verkondigen** wat sinds de grondlegging ... verborgen gebleven is.

## 1864 ἐρευνάω ereunaō

Het werkwoord *ereunaō* – ook wel gespeld als *eraunaō* (zie *[1855] eraunaō*) – betekent 'speuren (langs), doorzoeken'.

Een vierde naamval bij *ereunaō* geeft gewoonlijk niet aan wat men zoekt, maar waarlangs, waarin of waardoorheen men iets zoekt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρευνᾷ | ereunāi | hij doorzoekt – (dat) hij doorzoekt – jij wordt doorzocht (med) – (dat) jij doorzocht wordt (med) |
| .2 | ἐρευνᾶτε | ereunate | jullie doorzoeken – doorzoekt! |
| .3 | ἐρευνῶν | ereunōn | doorzoekend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .4 | ἐρευνῶντες | ereunōntes | doorzoekend (1 mv m) |
| .5 | ἐρεύνησον | ereunēson | doorzoek! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 5:39 | **Gij onderzoekt** de Schriften, want gij meent daarin eeuwig leven te hebben. | .2 |
| | 7:52 | **Ga maar na** en zie, dat uit Galilea geen profeet opstaat. | .5 |
| Rom. | 8:27 | En Hij, **die** de harten **doorzoekt**, weet de bedoeling des Geestes, | .3 |
| 1Cor. | 2:10 | Want de Geest **doorzoekt** alle dingen, zelfs de diepten Gods. | .1 |
| 1Petr. | 1:11 | **terwijl zij naspeurden**, op welke of hoedanige tijd de Geest ... doelde. | .4 |
| Openb. | 2:23 | alle gemeenten zullen inzien, dat Ik het ben, **die** ... harten **doorzoek**; | .3 |

## 1865 ἐρέω ereō

Het werkwoord *ereō* betekent 'zullen zeggen'.
Zie *1357III eipon* 'zeggen' en *2673 legō* 'zeggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρῶ | erō | ik zal zeggen |
| .2 | ἐρεῖς | ereis | jij zult zeggen |
| .3 | ἐρεῖ | erei | hij zal zeggen |
| .4 | ἐροῦμεν | eroumen | wij zullen zeggen |
| .5 | ἐρεῖτε | ereite | jullie zullen zeggen |
| .6 | ἐροῦσιν | erousin | zij zullen zeggen – zullende zeggen (3 mv m/o) |
| .7 | εἴρηκα | eirēka | ik heb gezegd |
| .8 | εἴρηκας | eirēkas | jij hebt gezegd |
| .9 | εἴρηκεν | eirēken | hij heeft gezegd |
| .10 | εἰρήκατε | eirēkate | jullie hebben gezegd |
| .11 | εἴρηκαν | eirēkan | zij hebben gezegd |
| .12 | εἰρήκασιν | eirēkasin | zij hebben gezegd |
| .13 | εἰρηκότος | eirēkotos | gezegd hebbend (2 ev m/o) |
| .14 | εἰρήκει | eirēkei | hij had gezegd |
| .15 | εἴρηται | eirētai | het is gezegd (med) |
| .16 | εἰρημένον | eirēmenon | gezegd (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .[17] | εἰρηκέναι | eirēkenai | gezegd hebben |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 7:4 | Hoe **zult gij** dan tot uw broeder **zeggen**: Laat mij de splinter ... wegdoen, | .2 |
| | 7:22 | Velen **zullen** te dien dage tot Mij **zeggen**: Here, Here, | .6 |
| | 13:30 | **zal ik** tot de maaiers **zeggen**: Haalt eerst het onkruid bijeen | .1 |
| | 17:20 | **zult gij** tot deze berg **zeggen**: Verplaats u vanhier daarheen | .5 |
| | 21:3 | indien iemand u iets erover mocht zeggen, **zegt dan**: de Here heeft ze nodig. | .5 |
| | 21:24 | **zal Ik** u ook **zeggen**, krachtens welke bevoegdheid Ik deze dingen doe. | .1 |
| | 21:25 | **zal Hij** tot ons **zeggen**: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd? | .3 |
| | 25:34 | Dan **zal** de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, **zeggen**: Komt, | .3 |
| | 25:40 | En de Koning **zal** hun antwoorden en **zeggen**: Voorwaar, Ik zeg u, | .3 |
| | 25:41 | Dan **zal Hij** ook tot hen, die aan zijn linkerhand zijn, **zeggen**: Gaat weg | .3 |
| | 26:75 | En Petrus herinnerde zich het woord, **dat** Jezus **gesproken had**: | .13 |
| Marc. | 11:29 | dan **zal Ik** u **zeggen**, krachtens welke bevoegdheid Ik deze dingen doe. | .1 |
| | 11:31 | **zal Hij zeggen**: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd? | .3 |
| Luc. | 2:24 | overeenkomstig **hetgeen** in de wet des Heren **gezegd is**. | .16 |
| | 4:12 | **Er is gezegd**: Gij zult de Here, uw God, niet verzoeken. | .15 |
| | 4:23 | **Gij zult** ongetwijfeld deze spreuk tot Mij **zeggen**: Geneesheer, genees Uzelf! | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 12:10 | die een woord **zal spreken** tegen de Zoon des mensen, | .3 |
| | 12:19 | En **ik zal** tot mijn ziel **zeggen**: Ziel, gij hebt vele goederen liggen, | .1 |
| | 13:25 | en **Hij zal** antwoorden en tot u **zeggen**: Ik weet niet, vanwaar gij zijt. | .3 |
| | 13:27 | En **Hij zal** tot u **spreken**, zeggende: Ik weet niet, vanwaar gij zijt; | .3 |
| | 14:9 | en dan **zou hij**, die u en hem genodigd heeft, komen en tot u **zeggen**: | .3 |
| | 14:10 | Dan **zal** misschien **hij** ... tot u **zeggen**: Vriend, kom meer naar voren. | .3'' |
| | 15:18 | **Ik zal** ... **zeggen**: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, | .1 |
| | 17:7 | Wie van u **zal** tot zijn slaaf ... **zeggen**: Kom terstond hier aan tafel? | .3 |
| | 17:8 | **Zal hij** niet veeleer tot hem **zeggen**: Maak mijn maaltijd gereed, | .3 |
| | 17:21 | ook **zal men** niet **zeggen**: zie, hier is het of daar! | .6 |
| | 17:23 | En **men zal** tot u **zeggen**: Zie, daar is het; zie, hier is het! | .6 |
| | 19:31 | indien iemand u vraagt: Waarom ...? **zegt** dan: De Here heeft het nodig. | .5 |
| | 20:5 | **zal Hij zeggen**: waarom hebt gij hem dan niet geloofd? | .3 |
| | 22:11 | **zegt dan** tot de heer van dat huis: De Meester zegt u: Waar is het vertrek, | .5 |
| | 22:13 | En zij gingen heen en vonden het zoals **Hij** hun **gezegd had**, | .9/.14 |
| | 23:29 | er komen dagen, waarop **men zeggen zal**: Zalig de onvruchtbaren, | .6 |
| Joh. | 4:18 | hierin **hebt gij** de waarheid **gesproken**. | .8 |
| | 6:65 | En Hij zeide: Daarom **heb Ik** u **gezegd**, dat niemand tot Mij komen kan, | .7 |
| | 11:13 | Doch Jezus **had het bedoeld** van zijn dood; | .14 |
| | 12:50 | Wat Ik dan spreek, spreek Ik zó als de Vader Mij **gezegd heeft**. | .9 |
| | 14:29 | En nu **heb Ik het** u **gezegd**, eer het geschiedt, | .7 |
| | 15:15 | u **heb Ik** vrienden **genoemd**, omdat Ik alles ... heb bekend gemaakt. | .7 |
| Hand. | 2:16 | maar dit is het, **waarvan gesproken** is door de profeet Joël: | .16 |
| | 8:24 | dat mij niets moge overkomen van hetgeen **gij gezegd hebt**. | .10 |
| | 13:34 | **heeft Hij** aldus **gezegd**: Ik zal U het heilige van David geven, | .9 |
| | 13:40 | Ziet dan toe, dat u niet overkome, **wat** in de profeten **gezegd is**: | .16 |
| | 17:28 | gelijk ook enige van uw dichters **hebben gezegd**: | .12 |
| | 20:38 | het meest bedroefd over het woord, dat **hij gesproken had**, | .14 |
| | 23:5 | **Van** een overste uws volks **zult gij** geen kwaad **spreken**. | .2 |
| Rom. | 3:5 | wat **zullen wij dan zeggen**? Is God ... soms onrechtvaardig? | .4 |
| | 4:1 | Wat **zullen wij** dan **zeggen**, dat Abraham ... verkregen heeft? | .4 |
| | 4:18 | volgens **hetgeen gezegd was**: Zo zal uw nageslacht zijn. | .16 |
| | 6:1 | Wat **zullen wij** dan **zeggen**? Mogen wij bij de zonde blijven, ...? | .4 |
| | 7:7 | Wat **zullen wij** dan **zeggen**? Is de wet zonde? Volstrekt niet! | .4 |
| | 8:31 | Wat **zullen wij** dan van deze dingen **zeggen**? | .4 |
| | 9:14 | Wat **zullen wij** dan **zeggen**: Zou er onrechtvaardigheid zijn bij God? | .4 |
| | 9:19 | **Gij zult** nu tot mij **zeggen**: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? | .2 |
| | 9:20 | **Zal** het geboetseerde soms tot zijn boetseerder **zeggen**: Waarom ...? | .3 |
| | 9:30 | Wat **zullen wij** dan **zeggen**? Dit: heidenen ... hebben ... verkregen, | .4 |
| | 11:19 | **Gij zult** dan **zeggen**: er zijn takken weggebroken, | .2 |
| 1Cor. | 14:16 | hoe **zal** iemand ... op uw dankzegging zijn amen **spreken**? | .3 |
| | 14:23 | **zullen zij** niet **zeggen**, dat gij wartaal spreekt? | .6 |
| | 15:35 | Maar, **zal** iemand **zeggen**, hoe worden de doden opgewekt? | .3 |
| 2Cor. | 12:6 | zal ik niet onverstandig zijn, want **ik zal** de waarheid **zeggen**; | .1 |
| | 12:9 | En **Hij heeft** tot mij **gezegd**: Mijn genade is u genoeg, | .9 |
| Fil. | 4:4 | Verblijdt u in de Here te allen tijde! Wederom **zal ik zeggen**: Verblijdt u! | .1 |
| Hebr. | 1:13 | tot wie der engelen **heeft Hij** ooit **gezegd**: Zet U aan mijn rechterhand, | .9 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 4:3 | zoals **Hij gesproken heeft**: gelijk Ik gezworen heb in mijn toorn: | .9 |
| | 4:4 | Want **Hij heeft** ergens van de zevende dag aldus **gesproken**: En God rustte | .9 |
| | 4:7 | SV door David zeggende, zo lange tijd daarna (gelijk **gezegd is**): | .15°° |
| | 10:9 | (Doch) daarna **heeft Hij gezegd**: Zie, hier ben Ik om uw wil te doen. | .9 |
| | 10:15 | de Heilige Geest geeft ... getuigenis, (16) want na**dat** Hij **gezegd had**: | .[17]'' |
| | 13:5 | **Hij heeft gezegd**: Ik zal u geenszins begeven, Ik zal u geenszins verlaten. | .9 |
| Jac. | 2:18 | Maar, **zal** iemand **zeggen**: Gij hebt geloof en ik heb werken. | .3 |
| Openb. | 7:14 | En **ik sprak** tot hem: Mijn heer, gij weet het. | .7°° |
| | 17:7 | **Ik zal** u het geheimenis van de vrouw **zeggen** en van het beest | .1 |
| | 19:3 | En **zij zeiden** ten tweeden male: Halleluja! | .11°° |
| | | En zij zeiden ten tweeden male: Halleluja! | .9'' |

## 1866 ἐρημία erēmia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *erēmia* betekent (1) 'eenzaamheid, verlatenheid', en (2) 'eenzame streek, onbewoond gebied, woestijn'.

Vergelijk *1868 erēmos* 'eenzaam, verlaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρημίας | erēmias | eenzame streek (2 ev – 4 mv) |
| .2 | ἐρημίᾳ | erēmiāi | eenzame streek (3) |
| .3 | ἐρημίαις | erēmiais | eenzame streken (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:33 | Hoe komen wij in een **eenzame streek** aan zóveel broden, | .2 |
| Marc. | 8:4 | zal iemand dezen hier in een **eenzame streek** ... kunnen verzadigen? | .1 |
| 2Cor. | 11:26 | in gevaar in de stad, in gevaar in de **woestijn**, in gevaar op zee, | .2 |
| Hebr. | 11:38 | zij hebben rondgedoold door **woestijnen**, en gebergten, in spelonken | .3 |

## 1867 ἔρημος erēmos

Het verzelfstandigde bijvoeglijk naamwoord (vrl.) *erēmos* betekent 'verlaten streek, woestijn'.

Zie verder bij *1868 erēmos* 'eenzaam, verlaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔρημον | erēmon | woestijn (4) |
| .2 | ἐρήμου | erēmou | woestijn (2) |
| .3 | ἐρήμῳ | erēmōi | woestijn (3) |
| .4 | ἐρήμους | erēmous | woestijnen (4) |
| .5 | ἐρήμοις | erēmois | woestijnen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:1 | trad Johannes de Doper op en hij predikte in de **woestijn** van Judea, | .3 |
| | 3:3 | De stem van een, die roept in de **woestijn**: Bereidt de weg des Heren, | .3 |
| | 4:1 | Toen werd Jezus door de Geest naar de **woestijn** geleid | .1 |
| | 11:7 | Wat zijt gij in de **woestijn** gaan aanschouwen? | .1 |
| | 24:26 | Indien men dan tot u zegt: Zie, Hij is in de **woestijn**, gaat er niet heen: | .3 |
| Marc. | 1:3 | de stem van een, die roept in de **woestijn**: Bereidt de weg des Heren, | .3 |
| | 1:4 | geschiedde het, dat Johannes doopte in de **woestijn** | .3 |
| | 1:12 | En terstond dreef de Geest Hem uit naar de **woestijn**. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 1:13 | En Hij werd in de **woestijn** veertig dagen verzocht door de satan | .3 |
| Luc. | 1:80 | En hij vertoefde in de **woestijnen** | .5 |
| | 3:2 | kwam het woord Gods tot Johannes, de zoon van Zacharias, in de **woestijn**. | .3 |
| | 3:4 | De stem van een, die roept in de **woestijn**: Bereidt de weg des Heren, | .3 |
| | 4:1 | Jezus nu ... werd door de Geest geleid in de **woestijn**, | .1/.3 |
| | 5:16 | Doch Hij trok Zich terug in de **eenzame plaatsen** om te bidden. | .5 |
| | 7:24 | Wat zijt gij in de **woestijn** gaan aanschouwen? | .1 |
| | 8:29 | maar hij ... werd door de geest naar **eenzame streken** gedreven. | .4 |
| | 15:4 | Wie van u ... laat niet de negenennegentig in de **wildernis** achter ...? | .3 |
| Joh. | 1:23 | Hij zeide: Ik ben de stem van een die roept in de **woestijn**: | .3 |
| | 3:14 | gelijk Mozes de slang in de **woestijn** verhoogd heeft, | .3 |
| | 6:31 | Onze vaderen hebben het manna in de **woestijn** gegeten, | .3 |
| | 6:49 | Uw vaderen hebben in de **woestijn** het manna gegeten en zij zijn gestorven; | .3 |
| | 11:54 | Jezus ... vertrok vandaar naar de landstreek dicht bij de **woestijn**, | .2 |
| Hand. | 7:30 | verscheen hem in de **woestijn** van de berg Sinaï een engel | .3 |
| | 7:36 | in het land Egypte, in de Rode zee en in de **woestijn**, veertig jaren lang. | .3 |
| | 7:38 | Deze is het, die in de vergadering in de **woestijn** met de engel was, | .3 |
| | 7:42 | Hebt gij ... offeranden Mij gebracht, veertig jaren in de **woestijn**, ...? | .3 |
| | 7:44 | De tent der getuigenis hadden onze vaderen in de **woestijn**, | .3 |
| | 13:18 | en Hij heeft ... in de **woestijn** hun eigenaardigheden verdragen; | .3 |
| | 21:38 | die ... de vierduizend bandieten deed uittrekken naar de **woestijn**? | .1 |
| 1Cor. | 10:5 | want zij werden neergeveld in de **woestijn**. | .3 |
| Hebr. | 3:8 | zoals bij de verbittering, ten dage van de verzoeking in de **woestijn**, | .3 |
| | 3:17 | die gezondigd hadden en wier lijken in de **woestijn** lagen? | .3 |
| Openb. | 12:6 | En de vrouw vluchtte naar de **woestijn**, waar zij een plaats heeft, | .1 |
| | 12:14 | om naar de **woestijn** te vliegen, naar haar plaats, | .1 |
| | 17:3 | En hij voerde mij in de geest weg naar een **woestijn**. En ik zag een vrouw | .1 |

## 1868 ἔρημος erēmos

Het bijvoeglijk naamwoord *erēmos* betekent 'eenzaam, verlaten'.

In het NT worden meestal plaatsen 'eenzaam, verlaten' genoemd; daarnaast wordt er ook wel gesproken van 'eenzame' mensen (bv. een vrouw zonder man: Gal.4:27), of een 'eenzame' weg (Hand.8:26), of een 'verlaten' huis (Luc.13:35). Men ziet dat *erēmos* doet denken aan een afwezigheid van bevolking of van (mede)mensen.

Bij de combinatie *hē erēmos chōra* 'het eenzame gebied, de verlaten streek, de woestijn' wordt vaak het vrouwelijke woord *chōra* achterwege gelaten, zodat *erēmos* alleen overblijft met eventueel een vrouwelijk lidwoord; gewoonlijk wordt *erēmos* dan met 'woestijn' vertaald. De plaatsen in het NT waar het woord zó gebruikt voorkomt, zijn apart opgesomd onder *1867 erēmos*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔρημος | erēmos | eenzaam (1 ev m/v) |
| .2 | ἔρημον | erēmon | eenzaam (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐρήμῳ | erēmōi | eenzaam (3 ev m/v/o) |
| .4 | ἐρήμοις | erēmois | eenzaam (3 mv m/v/o) |
| .5 | ἔρημος | erēmos | zie 1 |
| .6 | ἐρήμου | erēmou | eenzaam (2 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 14:13 | trok Hij Zich vandaar in een schip terug naar een **eenzame** plaats, | .2 |
| | 14:15 | De plaats (hier) is **eenzaam** en de tijd is reeds verstreken; | .1 |
| | 23:38 | SV Ziet, uw huis wordt u **woest** gelaten. | .1° |
| Marc. | 1:35 | en Hij ging heen naar een **eenzame** plaats en bad aldaar. | .2 |
| | 1:45 | zodat Hij ... Zich buiten in **eenzame** plaatsen ophield. | .4 |
| | 6:31 | Komt hier en gaat (met Mij) alleen naar een **eenzame** plaats en rust | .2 |
| | 6:32 | En zij vertrokken in het schip naar een **eenzame** plaats, alleen. | .2 |
| | 6:35 | De plaats (hier) is **eenzaam** en het is reeds laat. | .1 |
| Luc. | 4:42 | toen het dag geworden was, vertrok Hij en ging naar een **eenzame** plaats. | .2 |
| | 9:10 | SV En Hij nam hen mee en vertrok alleen in een **woeste** plaats van de stad, | .2°° |
| | 9:12 | want wij zijn hier in een **eenzame** plaats. | .3 |
| | 13:35 | SV Ziet, uw huis wordt u **woest** gelaten. | .1° |
| Hand. | 1:20 | Zijn plaats worde **woest** en er zij niemand, die erop woont, | .5 |
| | 8:26 | de weg ..., die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza. Deze is **eenzaam**. | .5 |
| Gal. | 4:27 | talrijker zijn de kinderen der **eenzame** dan van haar, die een man heeft. | .6 |

## 1869 ἐρημόω erēmoō

Het werkwoord *erēmoō* betekent 'eenzaam maken, verlaten maken, ontvolken'.
Vergelijk *1868 erēmos* 'eenzaam, verlaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρημοῦται | erēmoutai | hij wordt verlaten gemaakt (med) |
| .2 | ἠρημώθη | ērēmōthē | hij is verlaten gemaakt (aor pass) |
| .3 | ἠρημωμένην | ērēmōmenēn | verlaten gemaakt (4 ev v; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 12:25 | Ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, **gaat ten onder**, | .1 |
| Luc. | 11:17 | Ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, **gaat ten onder**, | .1 |
| Openb. | 17:16 | dezen zullen de hoer haten, en zij zullen haar **berooid** maken en naakt, | .3 |
| | 18:17 | (16) want in één uur **is** al die zo grote rijkdom **verwoest**! | .2 |
| | 18:19 | Wee, wee die grote stad, ..., want zij **is** in één uur **verwoest**! | .2 |

## 1870 ἐρήμωσις erēmōsis

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *erēmōsis* betekent 'eenzaam-making, ontvolking, verwoesting'.
Zie verder bij *1869 erēmoō* 'eenzaam maken, ontvolken' en *1868 erēmos* 'eenzaam, verlaten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρήμωσις | erēmōsis | verwoesting (1) |
| .2 | ἐρημώσεως | erēmōseōs | verwoesting (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 24:15 | Wanneer gij dan de gruwel der **verwoesting** ... ziet staan | .2 |
| Marc. | 13:14 | Wanneer gij dan de gruwel der **verwoesting** ziet staan, | .2 |
| Luc. | 21:20 | weet dan, dat zijn **verwoesting** nabij is. | .1 |

| 1871 | ἐρίζω | erizō |
|---|---|---|

Het werkwoord *erizō* betekent 'ruziën, ruzie maken, twisten'.
Vergelijk *1874 eris* 'ruzie'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρίσει | erisei | hij zal twisten – jij zult twisten (med) |

Matt. 12:19 **Hij zal** niet **twisten** of schreeuwen, en niemand zal ... zijn stem horen.

| 1872 | ἐριθεία | eritheia |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eritheia* betekent 'concurrerend-egoïstisch gedrag, ambitieus streven ten koste van anderen, zelfzucht'.

Bij *eritheia* denkt men gewoonlijk aan een bepaald soort egoïstisch gedrag waarmee men vaak ten koste van anderen zijn eigen positie tracht te verbeteren, of dat nu in de maatschappij gebeurt of meer in de privé-sfeer.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐριθεία | eritheia | zelfzucht (1 ev) |
| .2 | ἐριθείαν | eritheian | zelfzucht (4 ev) |
| .3 | ἐριθείας | eritheias | zelfzucht (2 ev – 4 mv) |
| .4 | ἐριθεῖαι | eritheiai | zelfzucht (1 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 2:8 | maar hun, die zichzelf zoeken, ..., wacht toorn<br>letterlijk: maar hun, die uit **eigenbelang** (handelen), wacht toorn | .3 |
| 2Cor. | 12:20 | Ik vrees voor twist, naijver, **opwellingen** van toorn, **van zelfzucht**, | .4 |
| Gal. | 5:20 | toverij, veten, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, **zelfzucht**, | .4 |
| Fil. | 1:17 | (16) Dezen verkondigen de Christus ... (17) ... uit **eigenbelang**, | .3 |
| | 2:3 | zonder **zelfzucht** of ijdel eerbejag; | .2 |
| Jac. | 3:14 | Indien gij echter bittere naijver en **zelfzucht** in uw hart hebt, | .2 |
| | 3:16 | want waar naijver en **zelfzucht** heerst, daar is wanorde | .1 |

| 1873 | ἔριον | erion |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *erion* betekent 'wol'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔριον | erion | wol (1/4) |
| .2 | ἐρίου | eriou | wol (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 9:19 | nam hij het bloed der kalveren ... met water, scharlaken **wol** en hysop | .2 |
| Openb. | 1:14 | en zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte **wol**, als sneeuw, | .1 |

## 1874 ἔρις eris

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eris* betekent 'ruzie, twist, concurrentiestrijd'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔρις | eris | twist (1) |
| .2 | ἔριν | erin | twist (4) |
| .3 | ἔριδος | eridos | twist (2) |
| .4 | ἔριδι | eridi | twist (3) |
| .5 | ἔρεις | ereis | twisten (1/4) |
| .6 | ἔριδες | erides | twisten (1) |
| .7 | ἔρεις | ereis | zie 5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 1:29 | vol nijd, moord, **twist**, list en kwaadaardigheid; | .3 |
| | 13:13 | niet in wellust en losbandigheid, niet in **twist** en nijd! | .4 |
| 1Cor. | 1:11 | Mij is ... medegedeeld ...., dat er **twisten** onder u zijn. | .6 |
| | 3:3 | als er onder u nijd en **twist** is, zijt gij dan niet vleselijk, ...? | .1 |
| 2Cor. | 12:20 | Ik vrees voor **twist**, naijver, opwellingen van toorn, van zelfzucht, | .5 |
| Gal. | 5:20 | SV Afgoderij, venijngeving, vijandschappen, **twisten**, afgunstigheden, | .5°° |
| | | afgoderij, toverij, veten, **twist**, afgunst, | .1'' |
| Fil. | 1:15 | Sommigen prediken de Christus wel uit nijd en **twist**, | .2 |
| 1Tim. | 6:4 | een bron van nijd, **twist**, lasteringen, kwade vermoedens, | .1 |
| Tit. | 3:9 | SV Maar weersta de dwaze vragen en geslachtsrekeningen, en **twistingen**, | .7°° |
| | | maar dwaze vragen, geslachtsregisters, **twist** ... moet gij ontwijken, | .2'' |

## 1875 ἐρίφιον eriphion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *eriphion* betekent 'geitje'.

Ofschoon *eriphion* een verkleinwoord van *1876 eriphos* '(jonge) geit' is, is het waarschijnlijk dat *eriphion* kan worden gebruikt zonder veel onderscheid qua leeftijd met *eriphos* '(jonge) geit' of zelfs *aix* '(volwassen) geit': het '(jonge) geitje' is dan niet klein ten opzichte van grotere geiten, maar ten opzichte van grotere dieren of mensen. Zie ook bij *1876 eriphos*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρίφια | eriphia | (jonge) geitjes (1/4) |

Matt. 25:33 en Hij zal ... zetten ... de **bokken** aan zijn linkerhand.

## 1876 ἔριφος eriphos

Het zelfstandig naamwoord (mnl./vrl.) *eriphos* betekent '(jonge) geit'.

Het feit dat op een paar plaatsen in Griekse geschriften *eriphos* met een vrouwelijk lidwoord voorkomt, ontkracht de mening dat *eriphos* alleen maar mannelijke geiten kan aanduiden, zodat de NBG-vertaling 'bok' of 'geitebokje' niet verplicht is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔριφον | eriphon | (jonge) geit (4) |
| .2 | ἐρίφων | eriphōn | (jonge) geiten (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 25:32 | zoals de herder de schapen scheidt van de **bokken**, | .2 |
| Luc. | 15:29 | maar mij hebt gij nooit een **geitebokje** gegeven | .1 |

## 1877 ἑρμηνεία hermēneia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *hermēneia* betekent 'vertolking, vertaling, uitlegging'.
Zie *1878 hermēneuō* 'vertolken, vertalen, uitleggen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑρμηνεία | hermēneia | uitlegging (1) |
| .2 | ἑρμηνείαν | hermēneian | uitlegging (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 12:10 | aan de ander allerlei tongen, en aan weer een ander **vertolking** van tongen. | .1 |
| | 14:26 | heeft ieder iets: een psalm ... of een tong of een **uitlegging**; | .2 |

## 1878 ἑρμηνεύω hermēneuō

Het werkwoord *hermēneuō* betekent 'vertolken', d.w.z. (1) 'uitleggen, verklaren', en (2) 'vertalen'.

Wanneer er bij het vertolken iets wordt weergegeven in andere, meer begrijpelijke woorden, spreken we van 'uitleggen'. De vertolking kan ook hierin bestaan dat er overgezet wordt van de ene taal in de andere, en dan hebben we te maken met 'vertalen' (bv. Joh.1:39). In Hebr.7:2 moeten we het woord, ondanks sommige vertalingen, toch opvatten in de tweede betekenis: de woorden 'koning der gerechtigheid' zijn bedoeld als vertaling van de naam Melchisedek.

Vergelijk ook de samenstellingen *1190 di-ermēneuō* en *2805 met-hermēneuō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑρμηνεύεται | hermēneuetai | hij wordt vertaald (med) |
| .2 | ἑρμηνευόμενος | hermēneuomenos | vertaald wordend (1 ev m; med) |
| .3 | ἑρμηνευόμενον | hermēneuomenon | vertaald wordend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 1:39 | Rabbi – wat, **vertaald**, wil zeggen: Meester –, waar houdt Gij verblijf? | .3°° |
| | 1:43 | gij zult heten Kefas, wat **vertaald wordt** met Petrus. | .1 |
| | 9:7 | het badwater Siloam, hetgeen **vertaald wordt** door: uitgezonden. | .1 |
| Hebr. | 7:2 | **volgens de uitlegging** (van zijn naam): koning der gerechtigheid. | .2 |

## 1879 ἑρπετόν herpeton

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *herpeton* betekent 'kruipend dier'.

In joodse oren zal het woord *herpeton* al gauw een klank van onreinheid hebben (vgl. Lev.11:29vv., Hand.10:12 en 11:6). Het is overigens niet zo dat alleen dieren die met hun buik

de grond raken (bv. slangen), tot de 'kruipende dieren' horen, maar ook dieren die zich op poten laag bij de grond op een min of meer kruipende manier voortbewegen (bv. ratten, hagedissen, enz.).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑρπετά | herpeta | kruipende dieren (1/4) |
| .2 | ἑρπετῶν | herpetōn | kruipende dieren (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 10:12 | hierin bevonden zich allerlei viervoetige en **kruipende dieren** | .1°˅ |
| | 11:6 | zag ik de viervoetige dieren der aarde, de wilde en de **kruipende dieren** | .1 |
| Rom. | 1:23 | hetgeen gelijkt op het beeld ... van viervoetige en van **kruipende dieren**. | .2 |
| Jac. | 3:7 | alle soorten ... van **kruipende dieren** en zeedieren worden bedwongen | .2 |

## 1881 ἔρχομαι erchomai

Het werkwoord *erchomai* betekent 'komen'.

In het algemeen duidt *erchomai* vooral in de duratieve vormen een beweging aan naar de spreker of het punt van aandacht toe. Dit blijkt onder meer uit het feit dat *erchomai* soms contrasteert met bijvoorbeeld *4556 hup-agō* '(weg)gaan', zoals in Joh.3:8: u weet niet vanwaar hij 'komt' (*erchetai*) of waar hij 'heengaat' (*hup-agei*). De beweging naar de spreker of naar het punt van aandacht toe hoeft bij momentane, statische en toekomende vormen niet altijd aanwezig te zijn (vgl. Luc.2:44: zij 'gingen' (*ēlthon*) één dagreis ver).

Net als bij het Nederlandse 'komen' wordt *erchomai* niet alleen gebruikt in het geval van personen die komen (bv. in Marc.7:1: schriftgeleerden 'komen' van Jeruzalem), maar ook overdrachtelijk in het geval van allerlei zaken of personen die in de toekomst zullen gebeuren of verschijnen, bv.: er 'komen' dagen (Luc.23:29), de ure 'komt' (Joh.5:28), de oogst(tijd) 'komt' (Joh.4:35), Elia 'komt' (Matt.17:11), het volmaakte 'komt' (1Cor.13:10), etc. De uitdrukking *ho erchomenos* heeft soms de betekenis van 'degene die in de toekomst nog moet verschijnen', d.w.z.: 'de Messias', bv. in Matt.11:3, waar Johannes de Doper aan Jezus vraagt: bent U 'de komende'? In de uitdrukking *ho ōn kai ho ēn kai ho erchomenos* 'de zijnde en die was en de komende' (Openb.1:4) wordt *ho erchomenos* gebruikt in de zin van 'die zal zijn', waarbij de hele uitdrukking een omschrijving is voor 'de Eeuwige'. De woorden *ta erchomena* 'de komende dingen' kan men opvatten als 'wat in de toekomst nog moet gebeuren' of kortweg 'de toekomst' (Joh.16:13).

Ook overdrachtelijk is het gebruik van *erchomai* in uitdrukkingen als: in openbaarheid 'komen' (Marc.4:22), tot iets slechters 'komen' (d.w.z.: achteruitgaan, verslechteren; Marc.5:26), in verzoeking 'komen' (Marc.14:38), tot bevordering van het evangelie 'komen' (d.w.z.: het evangelie bevorderen; Fil.1:12), tot erkentenis van waarheid 'komen' (1Tim.2:4), uit de verdrukking 'komen' (Openb.7:14). De uitdrukking 'het bloed van iemand komt over ons' (vgl. Matt.23:35) wil zoveel zeggen als 'het ter dood brengen van iemand wordt ons aangerekend'.

Vergelijk voor de betekenis ook *2033 hēkō* 'gekomen zijn; komen', en *3661 poreuomai* 'gaan, trekken, reizen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἦλθον | ēlthon | ik ben gekomen (aor) – zij zijn gekomen (aor) |
| .2 | ἦλθες | ēlthes | jij bent gekomen (aor) |
| .3 | ἦλθεν | ēlthen | hij is gekomen (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .4 | ἤλθομεν | ēlthomen | wij zijn gekomen (aor) |
| .5 | ἤλθετε | ēlthete | jullie zijn gekomen (aor) |
| .6 | ἦλθον | ēlthon | zie 1 |
| .7 | ἔλθω | elthō | (dat) ik kom (aor) |
| .8 | ἔλθῃς | elthēis | (dat) jij komt (aor) |
| .9 | ἔλθῃ | elthēi | (dat) hij komt (aor) |
| .10 | ἔλθωσιν | elthōsin | (dat) zij komen (aor) |
| .11 | ἐλθέ | elthe | kom! (aor) |
| .12 | ἐλθέτω | elthetō | hij moet komen! (aor) |
| .13 | ἐλθεῖν | elthein | komen (aor) |
| .14 | ἐλθών | elthōn | komend (1 ev m; aor) |
| .15 | ἐλθόντα | elthonta | komend (4 ev m; aor – 1/4 mv o; aor) |
| .16 | ἐλθόντος | elthontos | komend (2 ev m/o; aor) |
| .17 | ἐλθόντι | elthonti | komend (3 ev m/o; aor) |
| .18 | ἐλθόντες | elthontes | komend (1 mv m; aor) |
| .19 | ἐλθόντας | elthontas | komend (4 mv m; aor) |
| .20 | ἐλθόντων | elthontōn | komend (2 mv m/o; aor) |
| .21 | ἐλθοῦσα | elthousa | komend (1 ev v; aor) |
| .22 | ἐλθούσης | elthousēs | komend (2 ev v; aor) |
| .23 | ἐλθοῦσαι | elthousai | komend (1 mv v; aor) |
| .24 | ἐλθόν | elthon | komend (1/4 ev o; aor) |
| .25 | ἐλήλυθα | elēlutha | ik ben gekomen |
| .26 | ἐλήλυθας | elēluthas | jij bent gekomen |
| .27 | ἐλήλυθεν | elēluthen | hij is gekomen |
| .28 | ἐληλυθότα | elēluthota | gekomen (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .29 | ἐληλυθότες | elēluthotes | gekomen (1 mv m) |
| .30 | ἐληλυθυῖαν | elēluthuian | gekomen (4 ev v) |
| .31 | ἐληλύθει | elēluthei | hij was gekomen |
| .32 | ἐληλύθεισαν | elērutheisan | zij waren gekomen |
| .33 | ἔρχομαι | erchomai | ik kom (med) |
| .34 | ἔρχῃ | erchēi | jij komt (med) – (dat) jij komt (med) |
| .35 | ἔρχεται | erchetai | hij komt (med) |
| .36 | ἐρχόμεθα | erchometha | wij komen (med) |
| .37 | ἔρχονται | erchontai | zij komen (med) |
| .38 | ἔρχωμαι | erchōmai | (dat) ik kom (med) |
| .39 | ἔρχου | erchou | kom! (med) |
| .40 | ἐρχέσθω | erchesthō | hij moet komen! (med) |
| .41 | ἔρχεσθε | erchesthe | jullie komen (med) – komt! (med) |
| .42 | ἔρχεσθαι | erchesthai | komen (med) |
| .43 | ἐρχόμενος | erchomenos | komend (1 ev m; med) |
| .44 | ἐρχόμενον | erchomenon | komend (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .45 | ἐρχομένου | erchomenou | komend (2 ev m/o; med) |
| .46 | ἐρχομένῳ | erchomenōi | komend (3 ev m/o; med) |
| .47 | ἐρχόμενοι | erchomenoi | komend (1 mv m; med) |
| .48 | ἐρχομένους | erchomenous | komend (4 mv m; med) |
| .49 | ἐρχομένων | erchomenōn | komend (2 mv m/v/o; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .50 | ἐρχομένη | erchomenē | komend (1 ev v; med) |
| .51 | ἐρχομένην | erchomenēn | komend (4 ev v; med) |
| .52 | ἐρχομένης | erchomenēs | komend (2 ev v; med) |
| .53 | ἐρχόμενον | erchomenon | zie 44 |
| .54 | ἐρχόμενα | erchomena | komend (1/4 mv o; med) |
| .55 | ἤρχου | ērchou | jij kwam (med) |
| .56 | ἤρχετο | ērcheto | hij kwam (med) |
| .57 | ἤρχοντο | ērchonto | zij kwamen (med) |
| .58 | ἐλεύσομαι | eleusomai | ik zal komen (med) |
| .59 | ἐλεύσεται | eleusetai | hij zal komen (med) |
| .60 | ἐλευσόμεθα | eleusometha | wij zullen komen (med) |
| .61 | ἐλεύσονται | eleusontai | zij zullen komen (med) |
| .62 | ἔρχηται | erchētai | (dat) hij komt (med) |
| .63 | ἐρχομένῳ | erchomenōi | zie 46 |
| .[64] | ἔλθητε | elthēte | (dat) jullie komen (aor) |

## 1882 ἐρωτάω erōtaō

Het werkwoord *erōtaō* betekent 'vragen (naar), een vraag stellen (betreffende)'.

Terwijl *129 aiteō* 'vragen' meer gebruikt wordt wanneer men iets te krijgen vraagt, en *1054 deomai* wanneer men in verband met een bepaalde nood of behoefte iets vraagt, wordt *erōtaō* meestal gebruikt wanneer men niets meer of minder doet dan 'een vraag stellen'. Hierbij kan een vierde naamval zowel aangeven wie men een vraag stelt (bv. in Joh.1:25: Hem 'een vraag stellen') als wat men als vraag stelt (bv. in Marc.4:10: de gelijkenissen 'als vraag opwerpen', d.w.z.: 'vragen naar (de betekenis van)' de gelijkenissen). Datgene waarover men een vraag stelt, wordt gewoonlijk aangegeven met *3482 peri* 'rondom, betreffende'.

Vergelijk *3897 punthanomai* 'onderzoek doen naar, vragen; vernemen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐρωτῶ | erōtō | ik vraag – (dat) ik vraag |
| .2 | ἐρωτᾷ | erōtāi | hij vraagt – (dat) hij vraagt |
| .3 | ἐρωτῶμεν | erōtōmen | wij vragen – (dat) wij vragen |
| .4 | ἐρωτᾷ | erōtāi | zie 2 |
| .5 | ἐρωτᾶν | erōtan | vragen |
| .6 | ἐρωτῶν | erōtōn | vragend (1 ev m – 1/4 ev o) |
| .7 | ἐρωτῶντες | erōtōntes | vragend (1 mv m) |
| .8 | ἐρωτώντων | erōtōntōn | vragend (2 mv m/o) |
| .9 | ἠρώτα | ērōta | hij vroeg |
| .10 | ἠρώτων | ērōtōn | ik vroeg – zij vroegen |
| .11 | ἐρωτήσω | erōtēsō | (dat) ik vraag (aor) – ik zal vragen |
| .12 | ἐρωτήσετε | erōtēsete | jullie zullen vragen |
| .13 | ἠρώτησεν | ērōtēsen | hij heeft gevraagd (aor) |
| .14 | ἠρώτησαν | ērōtēsan | zij hebben gevraagd (aor) |
| .15 | ἐρωτήσω | erōtēsō | zie 11 |
| .16 | ἐρωτήσῃ | erōtēsēi | (dat) hij vraagt (aor) |
| .17 | ἐρωτήσωσιν | erōtēsōsin | (dat) zij vragen (aor) |
| .18 | ἐρωτήσατε | erōtēsate | vraagt! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .19 | ἐρωτῆσαι | erōtēsai | vragen (aor) |
| .[20] | ἠρώτουν | ērōtoun | ik vroeg – zij vroegen |
| .[21] | ἐρωτᾷς | erōtāis | jij vraagt |
| .[22] | ἐρώτησον | erōtēson | vraag! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:23 | zijn discipelen ... **vroegen** Hem, zeggende: Zend haar weg, | .10/.[20] |
| | 16:13 | **vroeg Hij** ...: Wie zeggen de mensen, dat de Zoon des mensen is? | .9 |
| | 19:17 | Wat **vraagt gij** Mij naar het goede? Eén is de Goede. | .[21]'' |
| | 21:24 | Jezus antwoordde en zeide tot hen: Ik zal u ook een vraag stellen | .11 |
| | | letterlijk: ..., **Ik zal** u ook één ding **vragen** | |
| Marc. | 4:10 | **vroegen zij** die in zijn omgeving waren ..., Hem **naar** de gelijkenissen. | .14/.10 |
| | 7:26 | (27) En **zij vroeg** Hem de boze geest uit haar dochter te drijven. | .9 |
| | 8:5 | En **Hij vroeg** hun: Hoeveel broden hebt gij? Zij zeiden: Zeven. | .9'' |
| Luc. | 4:38 | en **zij riepen zijn hulp** voor haar **in**. | .14 |
| | 5:3 | **Hij** ging in één van de schepen, ..., en **vroeg** hem de zee in te gaan, | .13 |
| | 7:3 | zond hij enige oudsten der Joden tot Hem **met het verzoek** te komen | .6 |
| | 7:36 | Een der Farizeeën **nodigde** Hem om bij hem te komen eten; | .9 |
| | 8:37 | SV En de gehele menigte ... **baden** Hem, dat Hij van hen weggging; | .14°° |
| | | En de gehele bevolking ... **vroeg** Hem, of Hij van hen wilde weggaan. | .13'' |
| | 9:45 | En zij durfden Hem niet naar dit woord **vragen**. | .19 |
| | 11:37 | Terwijl Hij sprak, **nodigde** een Farizeeër Hem om bij hem te komen eten. | .9/.2 |
| | 14:18 | **ik verzoek** u, houd mij voor verontschuldigd. | .1 |
| | 14:19 | **ik verzoek** u, houd mij voor verontschuldigd. | .1 |
| | 14:32 | dan zendt **hij** ... een gezantschap en **vraagt** om de vredesvoorwaarden. | .2 |
| | 16:27 | Dan **vraag ik** u, vader, dat gij hem naar het huis van mijn vader zendt, | .1 |
| | 19:31 | indien iemand u **vraagt**: Waarom maakt gij het los? | .4 |
| | 20:3 | Hij antwoordde en zeide tot hen: Ik zal u ook een vraag stellen: | .11 |
| | | letterlijk: ...: **Ik zal** u ook een ding **vragen**: | |
| | 22:68 | en al **zou Ik** u **vragen**, gij zoudt toch niet antwoorden. | .15 |
| | 23:3 | Pilatus **vroeg** Hem en zeide: Zijt Gij de Koning der Joden? | .13'' |
| Joh. | 1:19 | toen de Joden ... Levieten tot hem zonden om hem te vragen: Wie zijt gij? | .17 |
| | | letterlijk: ... opdat **zij** hem **vragen**: Wie zijt gij? | |
| | 1:21 | En **zij vroegen** hem: Wat dan? Zijt gij Elia? En hij zeide: Ik ben het niet. | .14 |
| | 1:25 | En **zij vroegen** hem en zeiden tot hem: Waarom doopt gij dan, ...? | .14 |
| | 4:31 | Intussen **vroegen** zijn discipelen Hem, zeggende: Rabbi, eet. | .10 |
| | 4:40 | **verzochten zij** Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen. | .10 |
| | 4:47 | ging **hij** tot Hem en **verzocht** Hem te komen en zijn zoon te genezen; | .9 |
| | 5:12 | **Zij vroegen** hem: Wie is de mens, die tot u gezegd heeft: Neem op en ga | .14 |
| | 8:7 | Doch toen zij Hem bleven **vragen**, richtte Hij Zich op en zeide tot hen: | .7°° |
| | 9:2 | En zijn discipelen **vroegen** Hem en zeiden: Rabbi, wie heeft gezondigd, | .14 |
| | 9:15 | Opnieuw **vroegen** hem ook de Farizeeën, hoe hij ziende was geworden. | .10 |
| | 9:19 | en **zij vroegen** hun en zeiden: Is dit uw zoon, | .14 |
| | 9:21 | **vraagt** het hemzelf, hij heeft zijn leeftijd, | .18 |
| | 9:23 | Daarom zeiden zijn ouders: Hij heeft zijn leeftijd, **vraagt** het hemzelf. | .18°° |
| | 12:21 | dezen ... **vroegen** hem en zeiden: Heer, wij zouden Jezus wel willen zien. | .10 |
| | 14:16 | En **Ik zal** de Vader **bidden** en Hij zal u een andere Trooster geven | .11 |
| | 16:5 | en niemand van u **vraagt** Mij: Waar gaat Gij heen? | .2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 16:19 | Jezus bemerkte, dat zij Hem iets wilden **vragen** en zeide tot hen: | .5 |
| | 16:23 | En te dien dage **zult gij** Mij niets **vragen**. | .12 |
| | 16:26 | en Ik zeg u niet, dat **Ik** de Vader voor u **vragen zal**, | .11 |
| | 16:30 | Nu weten wij, dat Gij alles weet en niet nodig hebt, dat iemand U **vraagt**; | .2 |
| | 17:9 | **Ik bid** voor hen; | .1 |
| | | niet voor de wereld **bid Ik** U, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt, | .1 |
| | 17:15 | **Ik bid** niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, | .1 |
| | 17:20 | En **Ik bid** niet alleen voor dezen, | .1 |
| | 18:19 | De hogepriester dan **vroeg** Jezus naar zijn discipelen en naar zijn leer. | .13 |
| | 18:21 | Waarom **vraagt gij** Mij? | .[21]** |
| | | **Vraag** hun, die gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; | .[22]** |
| | 19:31 | De Joden ... **vroegen** Pilatus, dat ... zij weggenomen zouden worden | .14 |
| | 19:38 | daarna **vroeg** Jozef van Arimatea ... het lichaam ... te mogen wegnemen; | .13 |
| Hand. | 1:6 | **Zij** dan, die daar bijeengekomen waren, **vroegen** Hem en zeiden: Here, | .10** |
| | 3:3 | **verzocht hij** om een aalmoes. | .9 |
| | 10:48 | Toen **verzochten zij** hem nog enige dagen te blijven. | .14 |
| | 16:39 | toen zij hen ... uitgeleid hadden, **vroegen zij** hun de stad te verlaten. | .10 |
| | 18:20 | Hun verzoek echter om langer te blijven willigde hij niet in, | .8 |
| | | letterlijk: **Toen** zij echter **het verzoek deden** ...., willigde hij dat niet in, | |
| | 23:18 | Paulus ... **heeft** mij ... **verzocht** deze jongeman bij u te brengen, | .13 |
| | 23:20 | om van u te **begeren**, dat gij Paulus morgen voor de Raad brengt, | .19 |
| Fil. | 4:3 | Ja, **ik vraag** ook u, mijn trouwe metgezel: wees haar behulpzaam. | .1 |
| 1Thess. | 4:1 | Voorts dan, broeders, **vragen wij** en vermanen wij u in de Here Jezus, | .3 |
| | 5:12 | **Wij verzoeken** u, broeders, hen ... te erkennen, | .3 |
| 2Thess. | 2:1 | **wij verzoeken** u, broeders, met betrekking tot de komst van [onze] Here | .3 |
| 1Joh. | 5:16 | Er bestaat zonde tot de dood: daarvoor zeg ik niet, dat **hij moet vragen**. | .16 |
| 2Joh. | 5 | nu **vraag ik** u, vrouwe, niet alsof ik u een nieuw gebod zou schrijven, | .1 |

## 1883 ἐσθής esthēs

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *esthēs* betekent 'kledij, kleding'.

Terwijl *1568 enduma* 'kleding(stuk)' meer doet denken aan een enkelvoudig kledingstuk waarin men zich hult, roept *esthēs* meer de gedachte op aan 'kledij', waarbij eventueel meer dan één kledingstuk betrokken kan zijn.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐσθῆτα | esthēta | kledij (4) |
| .2 | ἐσθῆτι | esthēti | kledij (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 23:11 | hij deed Hem een schitterend **kleed** om en zond Hem zó naar Pilatus terug. | .1 |
| | 24:4 | dat, zie, twee mannen in een blinkend **gewaad** bij haar stonden. | .2** |
| Hand. | 1:10 | SV ziet, twee mannen stonden bij hen, in witte **kleding**; | .2°° |
| | 10:30 | (31) en zie, een man stond voor mij in een blinkend **kleed**, | .2 |
| | 12:21 | hield Herodes, in een koninklijk **kleed** op de troon gezeten, een rede | .1 |
| Jac. | 2:2 | stel, er kwam in uw vergadering een man binnen ... in prachtige **kleding**, | .2 |
| | | en er kwam ook een arme binnen in schamele **kleding**, | .2 |
| | 2:3 | en gij zoudt opzien tegen de man met de prachtige **kleding** | .1 |

| **1884** | **ἔσθησις** | **esthēsis** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *esthēsis* betekent '(het) kleden, kleding'.

Eigenlijk is *esthēsis* een woord dat de handeling van het 'kleden' aangeeft (vgl. *estheō* 'kleden', dat in het NT niet voorkomt); vaak wordt echter met *esthēsis* niet zozeer de handeling aangegeven als wel de concrete kledij, zodat het een synoniem wordt van *1883 esthēs* 'kledij'.

| .1 | ἐσθήσεσιν | esthēsesin | klederen (3) |
|---|---|---|---|

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:4 | SV zie, twee mannen stonden bij hen in blinkende **klederen**. | °° |
| Hand. | 1:10 | zie, twee mannen in witte **klederen** stonden bij hen, | ** |

| **1885** | **ἐσθίω** | **esthiō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *esthiō* – of ook wel *esthō* (vgl. woord *1885II*) – betekent 'eten'.

Net als bij het Nederlandse woord 'eten', treft men naast *esthiō* vaak het woord voor drinken aan, bv. in Matt.6:25: wees niet bezorgd wat u zult 'eten' of drinken (vgl. *3563 pinō* 'drinken'). Het feit dat in 1Cor.9:7 sprake is van 'eten van de melk' wijst erop dat hier niet zozeer gedacht wordt aan melk als drank als wel aan melkprodukten als boter of kaas.

Overdrachtelijk wordt *esthiō* gebruikt in de zin van 'verteren' of 'verbranden' in een uitdrukking als 'het vuur eet '(vgl. Hebr.10:27).

Overigens treft men in momentane en toekomende vormen een werkwoordsstam aan die duidelijk verschilt van de duratieve (vgl. duratief *esthiontes* 'etend' en momentaan *phagontes* 'etend'); traditioneel worden beide stammen beschouwd als behorend bij het ene werkwoord voor 'eten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐσθίει | esthiei | hij eet – jij wordt gegeten (med) |
| .2 | ἐσθίουσιν | esthiousin | zij eten – etend (3 mv m/o) |
| .3 | ἐσθίῃ | esthiēi | (dat) hij eet – jij wordt gegeten (med) – (dat) jij gegeten wordt (med) |
| .4 | ἐσθίητε | esthiēte | (dat) jullie eten |
| .5 | ἐσθίωσιν | esthiōsin | (dat) zij eten |
| .6 | ἐσθιέτω | esthietō | hij moet eten! |
| .7 | ἐσθίετε | esthiete | jullie eten – eet! |
| .8 | ἐσθίειν | esthiein | eten |
| .9 | ἐσθίων | esthiōn | etend (1 ev m) |
| .10 | ἐσθίοντα | esthionta | etend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .11 | ἐσθίοντι | esthionti | etend (3 ev m/o) |
| .12 | ἐσθίοντες | esthiontes | etend (1 mv m) |
| .13 | ἐσθίοντας | esthiontas | etend (4 mv m) |
| .14 | ἐσθιόντων | esthiontōn | etend (2 mv m/o) |
| .15 | ἤσθιον | ēsthion | ik at – zij aten |
| .16 | φάγονται | phagontai | zij zullen eten (med) |
| .17 | ἔφαγον | ephagon | ik heb gegeten (aor) – zij hebben gegeten (aor) |
| .18 | ἔφαγεν | ephagen | hij heeft gegeten (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .19 | ἐφάγομεν | ephagomen | wij hebben gegeten (aor) |
| .20 | ἐφάγετε | ephagete | jullie hebben gegeten (aor) |
| .21 | ἔφαγον | ephagon | zie 17 |
| .22 | φάγω | phagō | (dat) ik eet (aor) |
| .23 | φάγῃς | phagēis | (dat) jij eet (aor) |
| .24 | φάγῃ | phagēi | (dat) hij eet (aor) |
| .25 | φάγωμεν | phagōmen | (dat) wij eten (aor) |
| .26 | φάγητε | phagēte | (dat) jullie eten (aor) |
| .27 | φάγωσιν | phagōsin | (dat) zij eten (aor) |
| .28 | φάγοι | phagoi | moge hij eten (aor) |
| .29 | φάγε | phage | eet! (aor) |
| .30 | φάγετε | phagete | eet! (aor) |
| .31 | φαγεῖν | phagein | eten (aor) |
| .32 | φαγόντες | phagontes | etend (1 mv m; aor) |
| .33 | φάγεσαι | phagesai | jij zult eten (med) |
| .34 | φάγεται | phagetai | hij zal eten (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:25 | Weest niet bezorgd over uw leven, wat **gij zult eten** of drinken, | .26 |
| | 6:31 | Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat **zullen wij eten**, | .25 |
| | 9:11 | Waarom **eet** uw meester met de tollenaars en zondaars? | .1 |
| | 11:18 | Want Johannes is gekomen, niet **etende** en niet drinkende, | .9 |
| | 11:19 | De Zoon des mensen is gekomen, wèl **etende** en drinkende, | .9 |
| | 12:1 | zijn discipelen kregen honger en begonnen aren te plukken en **te eten**. | .8 |
| | 12:4 | SV Hoe **hij** gegaan is in het huis Gods, en de toonbroden **gegeten heeft**, | .18 |
| | | Hoe hij het huis Gods binnengegaan is en **zij** de toonbroden **hebben gegeten**, | .21 ▾▾ |
| | | waarvan hij noch die met hem waren mochten **eten**, | .31 |
| | 14:16 | Zij behoeven niet weg te gaan, geeft gij hun **te eten**. | .31 |
| | 14:20 | **zij aten** allen en werden verzadigd en zij raapten het overschot ... op, | .21 |
| | 14:21 | Zij, **die gegeten hadden**, waren ongeveer vijfduizend mannen, | .12 |
| | 15:2 | (3) Immers, zij wassen hun handen niet, wanneer **zij** brood **eten**. | .5 |
| | 15:20 | maar het **eten** met ongewassen handen maakt een mens niet onrein. | .31 |
| | 15:27 | Zeker, Here, ook de honden **eten** immers van de kruimels, | .1 |
| | 15:32 | zij zijn nu reeds drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten. | .27 |
| | | letterlijk: ... en hebben niet wat **zij eten**. | |
| | 15:37 | **zij aten** allen en werden verzadigd, en zij raapten het overschot ... op, | .21 |
| | 15:38 | Zij, **die gegeten hadden**, waren vierduizend mannen, | .12 |
| | 24:49 | SV (48) Maar zo die kwade dienstknecht ... (49) ... zou beginnen ... **te eten** | .8 |
| | | (48) Maar als die slaaf slecht was, ... (49) ... en ... **zou eten** | .3 ▾▾ |
| | 25:35 | Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij **te eten** gegeven. | .31 |
| | 25:42 | Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij niet **te eten** gegeven, | .31 |
| | 26:17 | Waar wilt Gij, dat wij toebereidselen maken voor U **om** het Pascha **te eten**? | .31 |
| | 26:21 | **terwijl** zij **aten**, zeide Hij: ... Ik zeg u, dat een van u Mij verraden zal. | .14 |
| | 26:26 | En **terwijl** zij **aten**, nam Jezus een brood, sprak de zegen uit, brak het | .14 |
| | | en gaf het aan zijn discipelen en zeide: Neemt, **eet**, dit is mijn lichaam. | .30 |
| Marc. | 1:6 | Johannes was gekleed met kameelhaar ... en hij at sprinkhanen | .9 |
| | | letterlijk: Johannes was gekleed met kameelhaar en sprinkhanen **etende** | |

2:16 toen de schriftgeleerden Hem met de zondaars en tollenaars zagen **eten**, .10°°

toen de schriftgeleerden Hem met de zondaars en tollenaars zagen eten, .1▾▾

letterlijk: toen de schriftgeleerden zagen dat **Hij** ... **at**,

zeiden zij tot zijn discipelen: Waarom **eet Hij** met de ... zondaars? .1

2:26 [Hoe] **hij** ... het huis Gods binnengegaan is en de toonbroden **gegeten heeft**, .18

waarvan niemand mag **eten** dan de priesters, .31

3:20 zodat zij zelfs geen brood konden **eten**. .31

5:43 En Hij ... zeide, dat men haar **te eten** zou geven. .31

6:31 en zij hadden zelfs geen tijd **om te eten**. .31

6:36 dan kunnen zij naar de gehuchten ... gaan om voedsel voor zich te kopen. .27

letterlijk: opdat zij naar de gehuchten gaan en iets **te eten** voor zich kopen.

6:37 Maar Hij antwoordde hun en zeide: Geeft gij hun **te eten**. .31

En zij zeiden tot Hem: Zullen wij dan ... hun **te eten** geven? .31

6:42 En **zij aten** allen en werden verzadigd. .21

6:44 En **die** de broden **gegeten hadden**, waren vijfduizend man. .32

7:2 En toen zij zagen, **dat** sommige van zijn discipelen ... **aten** – .13°°

En toen zij zagen, dat sommige van zijn discipelen ... **aten** – .2▾▾

7:3 al de Joden **eten** niet zonder eerst een handwassing verricht te hebben, .2

7:4 en van de markt komende **eten zij** niet dan na zich gereinigd te hebben; .2

7:5 Waarom ... **eten zij** met onreine handen hun brood? .2

7:28 de honden **eten** immers ook onder de tafel van de kruimels der kinderen. .1/.2

8:1 In die dagen, toen ... zij niets te eten hadden, .27

letterlijk: In die dagen, toen zij niet hadden wat **zij zouden eten**.

8:2 zij zijn nu reeds drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; .27

letterlijk: zij ... hebben niet wat **zij zouden eten**.

8:8 **zij aten** en werden verzadigd en zij raapten het overschot der brokken op, .21

8:9 SV **Die** nu **gegeten hadden**, waren omtrent vier duizend; .32°

11:14 Nooit **ete** meer iemand vrucht van u in eeuwigheid! .28

14:12 dat wij heengaan en toebereidselen maken, opdat **Gij** het Pascha **kunt eten**? .23

14:14 waar **Ik** met mijn discipelen het Pascha **kan eten**? .22

14:18 En **terwijl** zij aanlagen en **aten**, zeide Jezus: .14

Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij verraden zal; een **die** met Mij **eet**. .9

14:22 En **terwijl** zij **aten**, nam Hij een brood, sprak de zegen uit, brak het, .14

SV gaf het hun, en zeide: Neemt, **eet**, dat is Mijn lichaam. .30°

Luc. 4:2 **Hij at** niets in die dagen en toen zij voorbij waren, kreeg Hij honger. .18

5:30 Waarom **eet** en drinkt **gij** met de tollenaars en zondaars? .7

5:33 De discipelen van Johannes vasten ..., maar die van U **eten** en drinken. .2

6:1 dat Hij door korenvelden ging en zijn discipelen plukten aren en **aten** .15

6:4 Hoe **hij** ... de toonbroden heeft genomen en ervan **gegeten heeft** ..., .18

waarvan niemand mag **eten** dan alleen de priesters? .31

7:33 Johannes de Doper is gekomen, geen brood **etende** of wijn drinkende, .9

7:34 De Zoon des mensen is gekomen, wel **etende** en drinkende, .9

7:36 Een der Farizeeën nodigde Hem om bij hem te komen eten; .24

letterlijk: Een der Farizeeën nodigde Hem, dat **Hij** bij hem **zou eten**;

8:55 en Hij beval, dat men haar **te eten** zou geven. .31

9:13 Maar Hij zeide tot hen: Geeft gij hun **te eten**. .31

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:17 | **zij aten** en werden allen verzadigd en het overschot werd ... opgeraapt: | .21 |
| | 10:7 | Blijft in dat huis, eet en drinkt wat men u geeft, | .12°° |
| | | letterlijk: Blijft in dat huis, **etende** en drinkende wat men u geeft, | |
| | 10:8 | als gij in een stad komt, waar men u ontvangt, **eet** wat u wordt voorgezet, | .7 |
| | 12:19 | houd rust, **eet**, drink en wees vrolijk. | .29 |
| | 12:22 | Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat **gij zult eten** | .26 |
| | 12:29 | En gij, zoekt niet wat **gij eten** of drinken **zult** | .26 |
| | 12:45 | en hij zou beginnen de slaven en slavinnen te slaan, en **te eten**, | .8 |
| | 13:26 | Dan zult gij beginnen te zeggen: **Wij hebben** voor uw ogen **gegeten** | .19 |
| | 14:1 | toen Hij op sabbat ... kwam **om** brood **te eten**, | .31 |
| | 14:15 | zeide hij tot Hem: Zalig wie brood **eten zal** in het Koninkrijk Gods. | .34 |
| | 15:16 | hij begeerde zijn buik te vullen met de schillen, die de varkens **aten**. | .15 |
| | 15:23 | en laten wij een feestmaal hebben, | .32 |
| | | letterlijk: en laten wij **etende** ons verheugen. | |
| | 17:8 | schort uw kleren op en bedien mij, tot **ik klaar ben met eten** en drinken, | .22 |
| | | en daarna **kunt gij eten** en drinken? | .33 |
| | 17:27 | **zij aten**, zij dronken, zij huwden, en zij werden ten huwelijk genomen | .15 |
| | 17:28 | **zij aten**, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, | .15 |
| | 22:8 | maakt het Pascha voor ons gereed, opdat **wij** het **kunnen eten**. | .25 |
| | 22:11 | Waar is het vertrek, waar **Ik** met mijn discipelen het Pascha **kan eten**? | .22 |
| | 22:15 | En Hij zeide tot hen: Ik heb vurig begeerd dit Pascha met u **te eten**, | .31 |
| | 22:16 | Want Ik zeg u, dat **Ik** het voorzeker niet meer **eten zal**, | .22 |
| | 22:30 | opdat **gij** aan mijn tafel **eet** en drinkt in mijn Koninkrijk. | .4°° |
| | 24:43 | En **Hij** nam het en **at** het voor hun ogen. | .18 |
| Joh. | 4:31 | Intussen vroegen zijn discipelen Hem, zeggende: Rabbi, **eet**. | .29 |
| | 4:32 | Ik heb een spijs **te eten**, waarvan gij niet weet. | .31 |
| | 4:33 | Iemand heeft Hem toch niet **te eten** gebracht? | .31 |
| | 6:5 | Waar zullen wij broden kopen, dat dezen **kunnen eten**? | .27 |
| | 6:23 | waar **zij** het brood **gegeten hadden**, nadat de Here gedankt had. | .21 |
| | 6:26 | maar omdat **gij** van de broden **gegeten hebt** en verzadigd zijt. | .20 |
| | 6:31 | Onze vaderen **hebben** het manna in de woestijn **gegeten**, | .21 |
| | | zoals geschreven is: Brood uit de hemel gaf Hij hun **te eten**. | .31 |
| | 6:49 | Uw vaderen **hebben** in de woestijn het manna **gegeten** en zij zijn gestorven; | .21 |
| | 6:50 | opdat wie ervan **eet**, niet sterve. | .24 |
| | 6:51 | Indien iemand van dit brood **eet**, hij zal in eeuwigheid leven; | .24 |
| | 6:52 | De Joden ... zeiden: Hoe kan deze ons zijn vlees **te eten** geven? | .31 |
| | 6:53 | tenzij **gij** het vlees van de Zoon des mensen **eet** en zijn bloed drinkt, | .26 |
| | 6:58 | niet gelijk de vaderen **gegeten hebben** en gestorven zijn; | .21 |
| | 18:28 | doch zelf gingen zij het gerechtsgebouw niet binnen, om ... te kunnen eten. | .27 |
| | | letterlijk: .... opdat **zij konden eten**. | |
| Hand. | 9:9 | En hij kon drie dagen lang niet zien, en **hij at** of dronk niet. | .18 |
| | 10:13 | En er kwam een stem tot hem: Sta op, Petrus, slacht en **eet**! | .29 |
| | 10:14 | want **ik heb** nog nooit iets **gegeten**, dat onheilig of onrein was. | .17 |
| | 11:7 | ik hoorde ook een stem tot mij zeggen: Sta op, Petrus, slacht en **eet**! | .29 |
| | 23:12 | **dat** zij niet **zouden eten** of drinken, voordat zij Paulus hadden gedood. | .31 |
| | 23:21 | Zij hebben zich met een vervloeking verbonden **te eten** noch te drinken, | .31 |
| | 27:35 | nam hij brood, dankte God .... brak het en begon **te eten**. | .8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 14:2 | De een gelooft, **dat** hij alles **eten mag**, | .31 |
| | | maar de zwakke **eet** plantaardig voedsel. | .1 |
| | 14:3 | **Wie** wèl **eet**, minachte hem niet, | .9 |
| | | **die** niet **eet**, | .10 |
| | | en **wie** niet **eet**, oordele hem niet, | .9 |
| | | **die** wèl **eet**, want God heeft hem aanvaard. | .10 |
| | 14:6 | Wie aan een bepaalde dag hecht, doet het om de Here, en **wie eet**, | .9 |
| | | doet het om de Here, want hij dankt God; | .1 |
| | | letterlijk: **eet** om de Here, want hij dankt God; | |
| | | en **wie** niet **eet**, | .9 |
| | | laat het na om de Here en ook hij dankt God. | .1 |
| | | letterlijk: **eet** niet om de Here en ook hij dankt God. | |
| | 14:20 | maar het is verkeerd voor een mens, als hij **door zijn eten** tot aanstoot is. | .11 |
| | 14:21 | Het is goed geen vlees **te eten** of wijn te drinken, | .31 |
| | 14:23 | Maar wie twijfelt, wanneer **hij eet**, is veroordeeld, | .24 |
| 1Cor. | 8:7 | Want sommigen ... **eten** (dit vlees) als afgodenoffer | .2 |
| | 8:8 | **eten wij** niet, wij zijn er niet minder om; | .25 |
| | | **eten wij** wäl, wij zijn er niet meer om. | .25 |
| | 8:10 | zal hij ... dan niet gestijfd worden tot het **eten** van offervlees? | .8 |
| | 8:13 | **wil ik** in eeuwigheid geen vlees meer **eten**, | .22 |
| | 9:4 | Hebben wij geen bevoegdheid **om te eten** en te drinken? | .31 |
| | 9:7 | Wie plant een wijngaard zonder van de vrucht daarvan te eten? | .1 |
| | | letterlijk: Wie plant een wijngaard en **eet** daarvan niet de vrucht? | |
| | | Of wie weidt een kudde en **geniet** niet van de melk der kudde? | .1 |
| | 9:13 | Weet gij niet, dat **zij** ... van het heiligdom **eten**, ...? | .2 |
| | 10:3 | (1) ... dat onze vaderen ... (3) allen hetzelfde geestelijke voedsel **aten**, | .21 |
| | 10:7 | Het volk zette zich neder **om te eten** en te drinken, | .31 |
| | 10:18 | hebben niet zij, **die** de offers **eten**, gemeenschap met het altaar? | .12 |
| | 10:25 | Al wat in de vleeshal te koop is, **moogt gij eten**, zonder navraag te doen | .7 |
| | 10:27 | **eet** dan alles, wat u wordt voorgezet, zonder dat gij navraag doet | .7 |
| | 10:28 | Doch indien iemand tot u zegt: Dat is gewijd vlees, **eet** het dan niet, | .7 |
| | 10:31 | Of **gij** dus **eet** of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods. | .7 |
| | 11:20 | is dat niet **het eten** van de maaltijd des Heren; | .31 |
| | 11:21 | want bij het **eten** neemt ieder vooraf zijn eigen deel, | .31 |
| | 11:22 | Hebt gij dan geen huizen om te **eten** en te drinken? | .8 |
| | 11:24 | SV Neemt, **eet**, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; | .30° |
| | 11:26 | zo dikwijls **gij** dit brood **eet** en de beker drinkt, | .4 |
| | 11:27 | Wie dus op onwaardige wijze het brood **eet** of de beker des Heren drinkt, | .3 |
| | 11:28 | ieder beproeve zichzelf en **ete** dan van het brood en drinke uit de beker. | .6 |
| | 11:29 | Want **wie eet** en drinkt, | .9 |
| | | **eet** en drinkt tot zijn eigen oordeel, | .1 |
| | 11:33 | Daarom, mijn broeders, als gij samenkomt om te **eten**, wacht op elkander. | .31 |
| | 11:34 | Heeft iemand honger, **laat hij** thuis **eten**, | .6 |
| | 15:32 | **laten wij eten** en drinken, want morgen sterven wij. | .25 |
| 2Thess. | 3:8 | (7) ... daar **wij** ... niet ... afgeweken zijn, (8) noch ... **hebben gegeten**; | .19 |
| | 3:10 | Wil iemand niet werken, dan **zal hij** ook niet **eten**. | .6 |
| | 3:12 | dat **zij** rustig bij hun werk blijven en hun eigen brood **eten**. | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 10:27 | en de felheid van een vuur, dat de wederspannigen zal **verteren**. | .8 |
| | 13:10 | Wij hebben een altaar, waarvan zij ... niet mogen **eten**. | .31 |
| Jac. | 5:3 | en het roest ervan **zal** tegen u getuigen en uw vlees **verteren** als vuur. | .34 |
| Openb. | 2:7 | Wie overwint, hem zal Ik geven **te eten** van de boom des levens, | .31 |
| | 2:14 | **dat** zij afgodenoffers **zouden eten** en hoereren. | .31 |
| | 2:17 | SV Die overwint, Ik zal hem geven **te eten** van het manna, | .31 |
| | 2:20 | zij ... verleidt mijn knechten **om** te hoereren en afgodenoffers **te eten**. | .31 |
| | 10:10 | maar toen **ik** het **gegeten had**, werd mijn buik bitter. | .17 |
| | 17:16 | en **zij zullen** ... haar vlees **eten** en haar met vuur verbranden. | .16 |
| | 19:18 | om te eten het vlees van koningen en het vlees van oversten<br>letterlijk: opdat **gij eet** het vlees van koningen en ... van oversten | .26 |

## [1885II] ἔσθω esthō

Het werkwoord *esthō* betekent 'eten'.

Zie verder bij *1885 esthiō* 'eten', waarvan het een nevenvorm is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἔσθων | esthōn | etend (1 ev m) |
| .[2] | ἔσθοντες | esthontes | etend (1 mv m) |
| .[3] | ἔσθητε | esthēte | (dat) jullie eten |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 1:6 | Johannes was gekleed met kameelhaar ... en hij at sprinkhanen<br>letterlijk: Johannes was gekleed met kameelhaar en sprinkhanen **etende** | .[1]'' |
| Luc. | 10:7 | Blijft in dat huis, eet en drinkt wat men u geeft,<br>letterlijk: Blijft in dat huis, **etende** en drinkende wat men u geeft, | .[2]'' |
| | 22:30 | opdat **gij** aan mijn tafel **eet** en drinkt in mijn Koninkrijk. | .[3]'' |

## 1886 ἔσοπτρον esoptron

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *esoptron* betekent 'spiegel'.

Het feit dat Paulus het kijken in een spiegel vergelijkt met een zien in raadselen, wordt begrijpelijker als men weet dat de spiegels van toen, waarvan het spiegelvlak slechts een glad stuk metaal was, niet zo'n duidelijke weergave lieten zien als die van nu.

Vergelijk *1363 eis* 'naar', en *3182 optanō* 'zien'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐσόπτρου | esoptrou | spiegel (2) |
| .2 | ἐσόπτρῳ | esoptrōi | spiegel (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Cor. | 13:12 | Want nu zien wij nog door een **spiegel**, in raadselen, | .1 |
| Jac. | 1:23 | die het gelaat, waarmede hij geboren is, in een **spiegel** beschouwt; | .2 |

## 1887 ἑσπέρα hespera

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *hespera* betekent 'avond'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑσπέρα | hespera | avond (1) |
| .2 | ἑσπέραν | hesperan | avond (4) |
| .3 | ἑσπέρας | hesperas | avond (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 24:29 | Blijf bij ons, want het is tegen de **avond** en de dag is reeds gedaald. | .2 |
| Hand. | 4:3 | zij ... stelden hen in bewaring ..., want het was reeds **avond**. | .1 |
| | 28:23 | pogende hen te overtuigen ... van de vroege morgen tot de **avond** toe. | .3 |

## [1887II] ἑσσόομαι hessoomai

Het werkwoord *hessoomai* betekent 'minder gemaakt worden, verslagen worden, als minder beschouwd worden, achtergesteld worden'.

Vergelijk *2055 hēttōn* 'minder' en *2053 hēttaomai* 'onderdoen, verslagen worden, de nederlaag lijden', waarnaast *hessoomai* in 2Cor.12:13 een tekstvariant is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | ἡσσώθητε | hēssōthēte | jullie zijn minder gemaakt (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 12:13 | Want waar**in zijt gij achtergesteld** bij de overige gemeenten, | ·· |

## 1888 ἔσχατος eschatos

Het bijvoeglijk naamwoord *eschatos* betekent 'uiterste, laatste'.

Met *eschatos* geeft men aan dat iemand of iets zich, vanaf een bepaald beginpunt gerekend, op het eindpunt of bij het einde bevindt. Zo'n begin en einde treft men aan in ruimte, in tijd, of bij het vermelden of 'afwerken' van een reeks.

Een voorbeeld van een einde in ruimtelijke zin vinden we bijvoorbeeld in Hand.1:8: het 'uiterste' der aarde, gerekend vanaf het beginpunt Jeruzalem; de 'laatste' plaats kan soms een bijklank hebben van 'minst eervolle' of 'minst belangrijke', bijvoorbeeld bij een maaltijd (Luc.14).

Een einde in de tijd vinden we niet alleen in bijvoorbeeld: de 'laatste' dag van een feest (Joh.7:37), maar ook waar het gaat om het 'einde der tijden': de 'laatste' dag (Joh.6:39), of: de 'laatste' tijd (1Petr.1:5).

Voorbeelden van een einde bij het vermelden of het 'afwerken' van een reeks treft men onder andere aan in: de 'laatste' duit betalen (Luc.12:59), de 'laatste' vijand onttronen (1Cor.15:26).

De onzijdige vorm *eschaton* kan ook gebruikt worden als een bijwoord, bijvoorbeeld in de combinatie *eschaton pantōn* 'het allerlaatst' (Marc.12:22, 1Cor.15:8).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔσχατος | eschatos | laatst (1 ev m) |
| .2 | ἔσχατον | eschaton | laatst (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἐσχάτῳ | eschatōi | laatst (3 ev m/o) |
| .4 | ἔσχατοι | eschatoi | laatst (1 mv m) |
| .5 | ἐσχάτους | eschatous | laatst (4 mv m) |
| .6 | ἐσχάτων | eschatōn | laatst (2 mv m/v/o) |
| .7 | ἐσχάτη | eschatē | laatst (1 ev v) |
| .8 | ἐσχάτῃ | eschatēi | laatst (3 ev v) |
| .9 | ἐσχάτας | eschatas | laatst (4 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .10 | ἐσχάτων | eschatōn | zie 6 |
| .11 | ἐσχάταις | eschatais | laatst (3 mv v) |
| .12 | ἐσχάτου | eschatou | laatst (2 ev m/o) |
| .13 | ἔσχατα | eschata | laatst (1/4 mv o) |
| .14 | ἔσχατον | eschaton | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:26 | voordat gij de **laatste** penning hebt betaald. | .2 |
| | 12:45 | En het wordt met die mens in het **einde** erger dan in het begin. | .13 |
| | 19:30 | Maar vele eersten zullen de **laatsten** zijn, | .4 |
| | | en vele **laatsten** de eersten. | .4 |
| | 20:8 | Roep de arbeiders en betaal het loon uit, te beginnen bij de **laatsten**, | .6 |
| | 20:12 | en zij zeiden: Deze **laatsten** hebben één uur gewerkt | .4 |
| | 20:14 | Neem het uwe en ga heen; ik wil deze **laatsten** hetzelfde geven als u. | .3 |
| | 20:16 | Alzo zullen de **laatsten** de eersten | .4 |
| | | en de eersten de **laatsten** zijn. | .4 |
| | 27:64 | en de **laatste** dwaling zou erger zijn dan de eerste. | .7 |
| Marc. | 9:35 | Indien iemand de eerste wil zijn, die zal de aller**laatste** zijn | .1 |
| | 10:31 | Maar vele eersten zullen de **laatsten** zijn | .4 |
| | | en de **laatsten** de eersten. | .4 |
| | 12:6 | ten **laatste** zond hij deze tot hen, zeggende: Mijn zoon zullen zij ontzien. | .2 |
| | 12:22 | Het **laatst** van allen stierf ook de vrouw. | .7/.2 |
| Luc. | 11:26 | En het wordt met die mens in het **einde** erger dan in het begin. | .13 |
| | 12:59 | vóórdat gij ook de **laatste** duit betaald hebt. | .14 |
| | 13:30 | En zie, er zijn **laatsten**, die de eersten zullen zijn | .4 |
| | | en er zijn eersten, die de **laatsten** zullen zijn. | .4 |
| | 14:9 | en dan zoudt gij tot uw schande de **laatste** plaats moeten gaan innemen. | .2 |
| | 14:10 | ga dan, als gij erheen gaat, op de **laatste** plaats aanliggen. | .2 |
| Joh. | 6:39 | dat Ik ... niets verloren late gaan, maar het opwekke ten **jongsten** dage. | .8 |
| | 6:40 | en Ik zal hem opwekken ten **jongsten** dage. | .8 |
| | 6:44 | en Ik zal hem opwekken ten **jongsten** dage. | .8 |
| | 6:54 | en Ik zal hem opwekken ten **jongsten** dage. | .8 |
| | 7:37 | En op de **laatste**, de grote dag van het feest, stond Jezus en riep, | .8 |
| | 8:9 | SV de een na de ander, beginnende van de oudsten tot de **laatsten**; | .6° |
| | 11:24 | Ik weet, dat hij zal opstaan bij de opstanding ten **jongsten** dage. | .8 |
| | 12:48 | het woord, dat Ik heb gesproken, dat zal hem oordelen ten **jongsten** dage. | .8 |
| Hand. | 1:8 | te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het **uiterste** der aarde. | .12 |
| | 2:17 | En het zal zijn in de **laatste** dagen, zegt God, dat Ik zal uitstorten | .11 |
| | 13:47 | opdat gij tot heil zoudt zijn tot aan het **uiterste** der aarde. | .12 |
| 1Cor. | 4:9 | dat God ons, apostelen, de **laatste** plaats heeft aangewezen | .5 |
| | 15:8 | maar het aller**laatst** is Hij ook aan mij verschenen, | .2 |
| | 15:26 | De **laatste** vijand, die onttroond wordt, is de dood, | .1 |
| | 15:45 | Adam, werd een levende ziel; de **laatste** Adam een levendmakende geest. | .1 |
| | 15:52 | in een ondeelbaar ogenblik, bij de **laatste** bazuin, | .8 |
| 2Tim. | 3:1 | Weet wel, dat er in de **laatste** dagen zware tijden zullen komen: | .11 |
| Hebr. | 1:1 | SV God ... heeft in deze **laatste** dagen tot ons gesproken door de Zoon; | .10°° |
| | | heeft Hij nu in het **laatst** der dagen tot ons gesproken in de Zoon, | .12" |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Jac. | 5:3 | Gij zijt schatten gaan opleggen, terwijl het de **laatste** dagen zijn. | .11 |
| 1Petr. | 1:5 | welke gereed ligt om geopenbaard te worden in de **laatste** tijd. | .3 |
| | 1:20 | SV Die ... geopenbaard is in deze **laatste** tijden om uwentwil, | .6○○ |
| | | Hij ... is bij het **einde** der tijden geopenbaard ter wille van u, | .12▾▾ |
| 2Petr. | 2:20 | dan is hun **laatste** toestand erger dan de eerste. | .13 |
| | 3:3 | SV dat in het **laatste** der dagen spotters komen zullen, | .12○○ |
| | | dat er in de **laatste** dagen spotters met spotternij zullen komen, | .6▾▾ |
| 1Joh. | 2:18 | Kinderen, het is de **laatste** ure; ..., | .7 |
| | | en daaraan onderkennen wij, dat het de **laatste** ure is. | .7 |
| Jud. | 18 | SV dat er in de **laatste** tijd spotters zullen zijn, | .3○○ |
| | | Aan het **einde** des tijds zullen er spotters komen, | .12▾▾ |
| Openb. | 1:11 | SV Zeggende: Ik ben de Alfa en de Oméga, de Eerste en de **Laatste**; | .1○ |
| | 1:17 | Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de **laatste**, | .1 |
| | 2:8 | Dit zegt de eerste en de **laatste**, die dood geweest is en levend geworden: | .1 |
| | 2:19 | uw **laatste** werken, die meer zijn dan de eerste. | .13 |
| | 15:1 | zeven engelen, die de zeven **laatste** plagen hadden, | .9 |
| | 21:9 | de zeven schalen, die vol waren van de **laatste** zeven plagen, | .10 |
| | 22:13 | Ik ben de alfa en de omega, de eerste en de **laatste**, het begin en het einde. | .1 |

## 1889 ἐσχάτως eschatōs

Het bijwoord *eschatōs* betekent 'uiterst, op het laatst'.

In het NT komt *eschatōs* alleen voor in de uitdrukking *eschatōs echō*, wat men kan opvatten als 'zich op het uiterste bevinden, op het randje van de dood verkeren, op sterven liggen' (vgl. *1994 echō* 'hebben, (zich) houden').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐσχάτως | eschatōs | op het laatst |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 5:23 | hij smeekte Hem dringend, zeggende: Mijn dochtertje ligt **op haar uiterste**; |

## 1890 ἔσω esō

Het bijwoord *esō* betekent '(naar) binnen'.

Afhankelijk van het feit of er een werkwoord van rust of beweging is, geeft *esō* een plaats of een richting aan. Vergelijk: 'binnen' zijn (Joh.20:26), maar: 'naar binnen' komen (Matt.26:58). Ook kan men met een tweede naamval bij *esō* de plaats vermelden binnen welke iemand of iets zich bevindt of terechtkomt (bv. in Marc.15:16: 'binnen' het hof leiden).

Vermeldenswaard zijn de constructies: *ho esō anthrōpos* 'de mens (die) binnen (is)' in de zin van 'de inwendige mens' of 'het innerlijk van de mens' (bv. Rom.7:22); *hoi esō* 'de (mensen) binnen', d.w.z.: 'de mensen die geen buitenstaanders zijn, de mensen die tot de (eigen) kring behoren, de insiders' (1Cor.5:12).

Vergelijk *1363 eis* 'naar'. Tegenover *esō* staat *1679 exō* '(naar) buiten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔσω | esō | binnen |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 26:58 | en **binnen**gekomen zijnde, ging hij tussen de dienaars zitten |
| Marc. | 14:54 | En Petrus volgde Hem van verre tot **binnen** de hof van de hogepriester |
| | 15:16 | De soldaten nu leidden Hem weg tot **binnen** het hof, |
| Joh. | 20:26 | na acht dagen waren zijn discipelen weer **in het huis** en Tomas met hen. |
| Hand. | 5:23 | maar, toen wij hem openden, vonden wij **er** niemand **in**. |
| Rom. | 7:22 | want naar de **inwendige** mens verlustig ik mij in de wet Gods, |
| 1Cor. | 5:12 | Oordeelt ook gij niet (alleen) hen, **die in uw kring zijn**? |
| 2Cor. | 4:16 | nochtans wordt de **innerlijke** van dag tot dag vernieuwd. |
| Ef. | 3:16 | opdat Hij u geve ... met kracht gesterkt te worden ... in de **inwendige** mens, |

## 1891 ἔσωθεν esōthen

Het bijwoord *esōthen* betekent 'van binnen, aan de binnenkant'.

Soms wordt met een tweede naamval bij *esōthen* vermeld ten opzichte waarvan iemand of iets aan de binnenkant of binnen is, bv. in Openb.11:2, waar een deel van de handschriften als tekst heeft: 'binnen' de tempel. Vermeldenswaard zijn verder de constructies: *to esōthen* 'het (oppervlak) aan de binnenkant', d.w.z.: 'de binnenkant' (bv. in Luc.11:39-40); *ho esōthen (anthrōpos)* 'de (mens) aan de binnenkant, de (mens) van binnen, de innerlijke (mens)' (2Cor.4:16).

Tegenover *esōthen* staat *1680 exōthen* 'van buiten, aan de buitenkant'.

.1 ἔσωθεν esōthen van binnen

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 7:15 | maar **van binnen** zijn zij roofgierige wolven. |
| | 23:25 | maar **van binnen** zijn zij vol roof en onmatigheid. |
| | 23:27 | maar **van binnen** vol zijn van doodsbeenderen en allerlei onreinheid. |
| | 23:28 | doch **van binnen** zijt gij vol huichelarij en wetsverachting. |
| Marc. | 7:21 | **van binnenuit**, uit het hart der mensen, komen de kwade overleggingen, |
| | 7:23 | Al die slechte dingen komen **van binnen uit** naar buiten |
| Luc. | 11:7 | dat dan hij, **die binnen is**, zou antwoorden en zeggen: Val mij niet lastig, |
| | 11:39 | maar **van binnen** zijt gij vol roof en slechtheid. |
| | 11:40 | heeft Hij, die de buitenzijde gemaakt heeft, ook niet de **binnenzijde** gemaakt? |
| 2Cor. | 4:16 | nochtans wordt de **innerlijke** van dag tot dag vernieuwd. |
| | 7:5 | wij waren van alle kanten in de druk: van buiten strijd, **van binnen** vrees. |
| Openb. | 4:8 | En de vier dieren ... waren rondom en **van binnen** vol ogen |
| | 5:1 | En ik zag ... een boekrol, beschreven **van binnen** en van buiten, |
| | 11:2 | Maar laat de voorhof, die buiten de tempel is, erbuiten, |

## 1892 ἐσώτερος esōteros

Het bijvoeglijk naamwoord *esōteros* betekent 'meer naar binnen, dichter bij het midden'.

Wanneer er slechts twee personen of zaken met elkaar vergeleken worden, is de persoon of zaak die dichter bij een zeker middelpunt is, meteen ook de binnenste; in verband hiermee wordt *esōteros* (vgl. *1890 esō* '(naar) binnen') ook wel vertaald met 'binnenste'. De combinatie *to esōteron tou katapetasmatos* 'dat wat meer naar binnen ten opzichte van het voorhangsel is' wil zeggen 'het allerheiligste' (Hebr.6:19).

Tegenover *esōteros* staat *1682 exōteros* 'meer naar buiten'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐσωτέραν | esōteran | meer naar binnen (4 ev v) |
| .2 | ἐσώτερον | esōteron | meer naar binnen (4 ev m – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 16:24 | zette hij hen in de **binnenste** kerker en sloot hun voeten ... in het blok. | .1 |
| Hebr. | 6:19 | dat veilig en vast is, en dat reikt tot binnen het voorhangsel, letterlijk: ... tot wat **meer naar binnen** is ten opzichte van het voorhangsel, | .2 |

## 1893 ἑταῖρος hetairos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *hetairos* betekent 'kameraad, metgezel, vriend'.

In het NT wordt *hetairos* niet alleen gebruikt voor 'speelkameraad' (Matt.11:16), maar ook om iemand vriendelijk aan te spreken van wie men de naam niet kent (bv. in Matt.20:13).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑταῖρε | hetaire | vriend (5) |
| .2 | ἑταίροις | hetairois | vrienden (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 11:16 | SV Kinderkens, die op de markten zitten, en hun **metgezellen** toeroepen, | .2 °° |
| | 20:13 | hij antwoordde een van hen en zeide: **Vriend**, ik doe u geen onrecht. | .1 |
| | 22:12 | **Vriend**, hoe zijt gij hier gekomen zonder bruiloftskleed? | .1 |
| | 26:50 | Maar Jezus zeide tot hem: **Vriend**, waartoe zijt gij hier? | .1 |

## 1894 ἑτερόγλωσσος heteroglōssos

Het bijvoeglijk naamwoord *heteroglōssos* betekent 'met een andere taal, een andere taal sprekend'.

Vergelijk *1897 heteros* 'ander' en *975 glōssa* 'tong, taal'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑτερογλώσσοις | heteroglōssois | met een andere taal (3 mv m/v/o) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 14:21 | Door lieden **van een andere taal** ... zal Ik tot dit volk spreken, |

## 1895 ἑτεροδιδασκαλέω heterodidaskaleō

Het werkwoord *heterodidaskaleō* betekent 'iets anders onderwijzen, een afwijkende leer brengen'.

Vergelijk *1897 heteros* 'ander' en *1182 didaskalos* 'leraar, leermeester'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑτεροδιδασκαλεῖ | heterodidaskalei | hij brengt een andere leer |
| .2 | ἑτεροδιδασκαλεῖν | heterodidaskalein | een andere leer brengen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1Tim. | 1:3 | blijf nog te Efeze, om sommigen te bevelen geen **andere leer te brengen**, | .2 |
| | 6:3 | Indien iemand **een andere leer verkondigt** | .1 |

| 1896 | ἑτεροζυγέω | heterozugeō |
|---|---|---|

Het werkwoord *heterozugeō* betekent 'een ongelijk span vormen, ongelijke trekkracht uitoefenen'.

Men denkt bij *heterozugeō* bijvoorbeeld aan een tweetal trekdieren van verschillende grootte of met verschillende kracht die samen onder één juk gespannen zijn, of aan een weegschaal waarbij de gewichtsverdeling niet gelijk is. In overdrachtelijke zin raadt Paulus het af om als gelovige met een ongelovige een span in het huwelijk te vormen (2Cor.6:14).

Vergelijk *1897 heteros* 'ander' en *2011 zugos* 'juk'.

| .1 | ἑτεροζυγοῦντες | heterozugountes | een ongelijk span vormend (1 mv m) |
|---|---|---|---|

2Cor. 6:14 Vormt geen ongelijk span met ongelovigen,
letterlijk: Wordt geen (mensen), **die een ongelijk span vormen** met ...,

| 1897 | ἕτερος | heteros |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *heteros* betekent 'ander'.

Het verschil tussen *213 allos* 'ander' en *heteros* is dat *heteros* de gedachte oproept aan verschillendheid, terwijl men bij *allos* deze aandacht voor eventuele verschillen niet heeft. Zo vinden we *allos* bijvoorbeeld wanneer het gaat om de 'andere' wang, die in principe niet verschilt van de al eerder genoemde (Matt.5:39), maar *heteros* waar het gaat om een 'ander' evangelie, dat wezenlijk verschilt van een eerder genoemd evangelie (Gal.1:6). Toch liggen de betekenissen van beide woorden dicht genoeg bij elkaar om soms ook min of meer als synoniemen gebruikt te worden (vgl. Matt.16:14, 1Cor.12:9).

Men treft *ho heteros* 'de ander' meermalen aan ter aanduiding van de tweede van een tweetal (bv. in Matt.6:24: de ene haten en de 'andere' liefhebben), in een enkel geval – en dan ook nog niet in alle handschriften – ook ter aanduiding van de derde van een drietal (Luc.19:20). De uitdrukking *tēi heterāi (hēmerāi)* '(op) de andere (dag)' wil zeggen '(op) de volgende dag' (vgl. Hand.20:15).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕτερος | heteros | ander (1 ev m) |
| .2 | ἕτερον | heteron | ander (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .3 | ἑτέρου | heterou | ander (2 ev m/o) |
| .4 | ἑτέρῳ | heterōi | ander (3 ev m/o) |
| .5 | ἕτεροι | heteroi | ander (1 mv m) |
| .6 | ἑτέρους | heterous | ander (4 mv m) |
| .7 | ἑτέρων | heterōn | ander (2 mv m/v/o) |
| .8 | ἑτέροις | heterois | ander (3 mv m/o) |
| .9 | ἑτέρα | hetera | ander (1 ev v) |
| .10 | ἑτέραν | heteran | ander (4 ev v) |
| .11 | ἑτέρας | heteras | ander (2 ev v – 4 ev v) |
| .12 | ἑτέρᾳ | heterāi | ander (3 ev v) |
| .13 | ἕτεραι | heterai | ander (1 mv v) |
| .14 | ἑτέραις | heterais | ander (3 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .15 | ἕτερον | heteron | zie 2 |
| .16 | ἑτέρῳ | heterōi | zie 4 |
| .17 | ἕτερα | hetera | ander (1/4 mv o) |
| .18 | ἑτέρων | heterōn | zie 7 |
| .19 | ἑτέροις | heterois | zie 8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 6:24 | want hij zal òf de ene haten en de **andere** liefhebben, | .2 |
| | | òf zich aan de ene hechten en de **andere** minachten; | .3 |
| | 8:21 | Een **ander** echter, een van zijn discipelen, zeide tot Hem: Here, | .1 |
| | 10:23 | Wanneer men u vervolgt in deze stad, vlucht naar de **andere**; | .10▾▾ |
| | 11:3 | Zijt Gij het, die komen zou, of hebben wij een **ander** te verwachten? | .2 |
| | 11:16 | Het is gelijk aan kinderen, die ... de **anderen** toeroepen: | .19▾▾ |
| | 12:45 | Dan trekt hij heen en neemt zeven **andere** geesten mede, | .17 |
| | 15:30 | En vele scharen kwamen bij Hem, die ... vele **anderen** bij zich hadden, | .6 |
| | 16:14 | Sommigen: Johannes de Doper; anderen: Elia; weer **anderen**: Jeremia, | .5 |
| | 21:30 | Hij ging naar de **tweede** en sprak evenzo. | .4▾▾ |
| Marc. | 16:12 | Daarna verscheen Hij in een **andere** gedaante aan twee van hen op de weg, | .12° |
| Luc. | 3:18 | Met nog vele **andere** vermaningen bracht hij aan het volk het evangelie. | .17 |
| | 4:43 | Ook aan de **andere** steden moet Ik het evangelie ... verkondigen, | .14 |
| | 5:7 | En zij wenkten hun makkers in het **andere** schip, | .16 |
| | 6:6 | Op een **andere** sabbat geschiedde het, dat Hij in de synagoge ging | .4 |
| | 7:41 | De een was hem vijfhonderd schellingen schuldig, de **ander** vijftig. | .1 |
| | 8:3 | en vele **andere**, die hen dienden met hetgeen zij bezaten. | .13 |
| | 8:6 | een **ander deel** viel op de rotsbodem, en toen het opkwam, verdorde het, | .2 |
| | 8:7 | En een **ander deel** viel midden tussen de dorens, | .2 |
| | 8:8 | Een **ander deel** viel in goede aarde, | .2 |
| | 9:29 | het geschiedde, ..., dat het aanzien van zijn gelaat **anders** werd, | .2 |
| | 9:56 | En zij gingen naar een **ander** dorp. | .10 |
| | 9:59 | En Hij zeide tot een **ander**: Volg Mij. | .2 |
| | 9:61 | En weer een **ander** zeide: Ik zal U volgen, Here, | .1 |
| | 10:1 | Daarna wees de Here **nog** [tweeën]zeventig aan | .6 |
| | 11:16 | **Anderen** begeerden, om Hem te verzoeken, van Hem een teken uit de hemel. | .5 |
| | 11:26 | Dan trekt hij heen en neemt zeven **andere** geesten mede, bozer dan hij zelf; | .17 |
| | 14:19 | En een **ander** zeide: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga die keuren; | .1 |
| | 14:20 | Weer een **ander** zeide: Ik heb een vrouw getrouwd | .1 |
| | 14:31 | die tegen een **andere** koning wil optrekken | .4 |
| | 16:7 | Daarna zeide hij tot de **tweede**: En hoeveel zijt gij schuldig? | .4 |
| | 16:13 | want hij zal of de ene haten en de **andere** liefhebben, | .2 |
| | | of zich aan de ene hechten en de **andere** minachten; | .3 |
| | 16:18 | ieder, die zijn vrouw wegzendt, en een **andere** trouwt, pleegt echtbreuk; | .10 |
| | 17:34 | de een zal aangenomen, de **ander** achtergelaten worden. | .1 |
| | 17:35 | de ene zal aangenomen, de **andere** achtergelaten worden. | .9 |
| | 17:36 | [..., de een zal aangenomen, de **ander** achtergelaten worden.] | .1▾ |
| | 18:10 | de één was een Farizeeër, de **ander** een tollenaar. | .1 |
| | 19:20 | En de **volgende** kwam en zeide: Heer, hier is uw pond, | .1 |
| | 20:11 | Maar hij ging voort en zond een **andere** slaaf. Zij sloegen ook die, | .2°▾ |
| | 22:58 | En even daarna zag een **ander** hem en zeide: Ook gij behoort tot hen! | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 22:65 | En **nog** meer lasterlijke taal spraken zij tegen Hem. | .17 |
| | 23:32 | Er werden ook **nog** twee misdadigers weggeleid. | .5 |
| | 23:40 | de **andere** ... zeide, hem bestraffende: Vreest zelfs gij God niet, ...? | .1 |
| Joh. | 19:37 | En weder zegt een **ander** schriftwoord: Zij zullen zien op Hem. | .17 |
| Hand. | 1:20 | en: Een **ander** neme het opzicht, dat hij had. | .1 |
| | 2:4 | zij werden allen vervuld ... en begonnen met **andere** tongen te spreken, | .14 |
| | 2:13 | Maar **anderen** zeiden spottend: Zij hebben te veel zoete wijn gehad! | .5 |
| | 2:40 | En met nog meer **andere** woorden getuigde hij, en hij vermaande hen, | .8 |
| | 4:12 | want er is ook onder de hemel geen **andere** naam aan de mensen gegeven, | .15 |
| | 7:18 | totdat er over Egypte een **andere** koning aan het bewind kwam, | .1 |
| | 8:34 | van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand **anders**? | .3 |
| | 12:17 | En hij vertrok en reisde naar een **andere** plaats. | .2 |
| | 13:35 | en daarom zegt Hij ook in een **andere** psalm: | .4 |
| | 15:35 | Paulus en Barnabas ... verkondigden met vele **anderen** het woord des Heren. | .7 |
| | 17:7 | door te beweren, dat er een **andere** koning, Jezus, is. | .2 |
| | 17:21 | Alle Atheners ... hadden voor niets **anders** tijd over | .15 |
| | 17:34 | en een vrouw, genaamd Damaris, en **anderen** met hen. | .5 |
| | 19:39 | SV indien gij iets van **andere dingen** verzoekt, | .18°° |
| | 20:15 | en de **daaropvolgende** staken wij over naar Samos. | .12 |
| | 23:6 | dat het ene deel behoorde tot de Sadduceeën en het **andere** tot de Farizeeën, | .2 |
| | 27:1 | vertrouwde men Paulus en enige **andere** gevangenen toe aan een hoofdman, | .6 |
| | 27:3 | En de **volgende dag** gingen wij te Sidon aan land | .12 |
| Rom. | 2:1 | Want waarin gij een **ander** oordeelt, veroordeelt gij uzelf; | .2 |
| | 2:21 | hoe nu, gij, die een **ander** onderwijst, onderwijst gij uzelf niet? | .2 |
| | 7:3 | indien zij bij het leven van haar man een **ander** tot man neemt, ...., | .4 |
| | | zodat zij geen echtbreekster is, indien zij zich aan een **andere** man geeft. | .4 |
| | 7:4 | om het eigendom te worden van een **ander**, | .4 |
| | 7:23 | zie ik een **andere** wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand | .2 |
| | 8:39 | noch hoogte noch diepte, noch enig **ander** schepsel | .9 |
| | 13:8 | want wie de **ander** liefheeft, heeft de wet vervuld. | .2 |
| | 13:9 | gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk **ander** gebod er ook zij, | .9 |
| 1Cor. | 3:4 | wanneer de een zegt: Ik ben van Paulus; en de **ander**: Ik van Apollos; | .1 |
| | 4:6 | opdat niet iemand uwer zich vóór de een en tegen de **ander** opblaze. | .3 |
| | 6:1 | wanneer hij iets heeft met een **ander**, | .2 |
| | 8:4 | SV wij weten, ... dat er geen **andere** God is dan één. | .1° |
| | 10:24 | Niemand zoeke het zijne, maar wat des **anderen** is. | .3 |
| | 10:29 | Ik bedoel nu niet uw eigen geweten, maar dat van die **ander**. | .3 |
| | 12:9 | aan de **een** geloof door dezelfde Geest en aan de ander gaven | .4 |
| | 12:10 | aan de een het onderscheiden ...., en aan de **ander** allerlei tongen, | .4 |
| | 14:17 | Want gij dankt wel goed, doch de **ander** wordt er niet door gesticht. | .1 |
| | 14:21 | SV Ik zal ... door **andere** lippen tot dit volk spreken, | .19°° |
| | | door lippen van **vreemden** zal Ik tot dit volk spreken, | .7'' |
| | 15:40 | Er zijn hemelse en aardse lichamen, maar de glans der hemelse is **anders** | .9 |
| | | dan die der aardse. | .9 |
| | | letterlijk: en **anders** is die der aardse. | |
| 2Cor. | 8:8 | ik tracht aan die toewijding van **anderen** ook de echtheid ... te toetsen. | .7 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 11:4 | indien ... gij een **andere** geest ontvangt, die gij niet hebt ontvangen, | .15 |
| | | of een **ander** evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, | .15 |
| Gal. | 1:6 | Het verbaast mij, dat gij u ... laat afbrengen tot een **ander** evangelie, | .2 |
| | 1:19 | en ik zag geen **ander** van de apostelen dan Jakobus, de broeder des Heren. | .2 |
| | 6:4 | zal hij ... voor zichzelf stof tot roem hebben en niet voor een **ander**. | .2 |
| Ef. | 3:5 | dat ten tijde van **vroegere** geslachten niet bekend is geworden | .14 |
| Fil. | 2:4 | maar ieder (lette) ook op dat van **anderen**. | .7 |
| 1Tim. | 1:10 | en al wat **verder** ingaat tegen de gezonde leer, | .15 |
| 2Tim. | 2:2 | die bekwaam zullen zijn om ook **anderen** te onderrichten. | .6 |
| Hebr. | 5:6 | zoals Hij ook op een **andere** plaats spreekt: Gij zijt priester | .4 |
| | 7:11 | waarom was het dan nog nodig, dat een **andere** priester ... opstond, ...? | .2 |
| | 7:13 | Hij, van wie aldus wordt gesproken, heeft behoord tot een **andere** stam, | .11 |
| | 7:15 | als naar het evenbeeld van Melchisedek een **andere** priester opstaat, | .1 |
| | 11:36 | **Anderen** weder hebben hoon en geselslagen verduurd, | .5 |
| Jac. | 2:25 | toen zij de boodschappers ... langs een **andere** weg liet heengaan? | .12 |
| | 4:12 | SV Doch wie zijt gij, die een **ander** oordeelt? | .2 |
| Jud. | 7 | die op gelijke wijze als genen ... **ander** vlees achternagelopen zijn, | .11 |

## 1898 ἑτέρως heterōs

Het bijwoord *heterōs* betekent 'anders'.
Vergelijk voor de betekenis *1897 heteros* 'ander'.

.1 ἑτέρως heterōs anders

| | | |
|---|---|---|
| Fil. | 3:15 | indien gij op enig punt **anders** gezind zijt, God zal u ook dat openbaren; |

## 1899 ἔτι eti

Het bijwoord *eti* betekent 'nog'.

Na een ontkenning vertalen we *eti* gewoonlijk met 'meer' of 'langer', bv. in Matt.5:13: het deugt nergens 'meer' toe (vergelijk ook de woorden *2892 mēketi* 'niet meer' en *3248 ouketi* 'niet meer'). De uitdrukking 'nog van de schoot van zijn moeder aan' (Luc.1:15) wil zeggen 'terwijl hij nog in de buik van zijn moeder is en daarna', wat men ook wel vertaalt met 'al van de schoot van zijn moeder aan'. In sommige contexten, waar een bepaald gebeuren in de toekomst 'nog' zal (kunnen) plaatsvinden, maar ook nu al een feit is, vertalen we *eti* met 'nog meer' of 'nog verder', bv. in 2Cor.1:10: Hij zal ons 'nog verder' verlossen, of in Openb.22:11: wie onrecht doet, hij doe 'nog meer' onrecht.

.1 ἔτι eti nog

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 5:13 | Het deugt nergens **meer** toe dan om weggeworpen ... te worden. |
| | 12:46 | Terwijl Hij **nog** tot de scharen sprak, |
| | 17:5 | Terwijl hij **nog** sprak, zie, daar overschaduwde hen een lichtende wolk, |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 18:16 | Indien hij niet luistert, neem **dan nog** een of twee met u mede, |
| | 19:20 | Dat alles heb ik in acht genomen; waarin schiet ik **nog** te kort? |
| | 26:47 | En terwijl Hij **nog** sprak, zie, daar was Judas, één van de twaalven, |
| | 26:65 | Hij heeft God gelasterd! Waartoe hebben wij **nog** getuigen nodig? |
| | 27:63 | wij hebben ons herinnerd, dat die verleider bij zijn leven gezegd heeft: |
| | | letterlijk: ..., dat die verleider, toen Hij **nog** leefde, gezegd heeft: |
| Marc. | 5:35 | Terwijl Hij **nog** sprak, kwam men uit het huis van de overste ...: |
| | | Uw dochter is gestorven; waarom valt gij de Meester **nog** lastig? |
| | 8:17 | SV Bemerkt gij nog niet? en verstaat gij niet, hebt gij **nog** uw verharde hart? |
| | 12:6 | Toen had hij **nog** één over, zijn geliefde zoon. |
| | 14:43 | En terstond, terwijl Hij **nog** sprak, daar kwam Judas aan, |
| | 14:63 | Waartoe hebben wij **nog** getuigen nodig? |
| Luc. | 1:15 | zal hij vervuld worden, **reeds** van de schoot zijner moeder aan, |
| | 8:49 | Terwijl Hij **nog** sprak, kwam er iemand van de overste der synagoge |
| | 9:42 | En **nog** terwijl hij naderbij kwam, wierp de boze geest hem op de grond |
| | 14:22 | Heer, wat gij hebt opgedragen, is geschied en **nog** is er plaats. |
| | 14:26 | ja zelfs zijn eigen leven, |
| | | letterlijk: en **nog** zelfs zijn eigen leven |
| | 14:32 | En zo niet, dan zendt hij, als de ander **nog** veraf is, een gezantschap |
| | 15:20 | En toen hij **nog** veraf was, zag zijn vader hem |
| | 16:2 | want gij kunt niet **langer** rentmeester blijven. |
| | 18:22 | **nog** één ding komt gij te kort: verkoop alles wat gij bezit, |
| | 20:36 | zij kunnen niet **meer** sterven; immers, zij zijn aan de engelen gelijk |
| | 22:37 | SV Ik zeg u, dat **nog** dit, wat geschreven is, in Mij moet volbracht worden, |
| | 22:47 | Terwijl Hij **nog** sprak, zie, daar kwam een schare |
| | 22:60 | En terstond, terwijl hij **nog** sprak, kraaide een haan. |
| | 22:71 | En zij zeiden: Wat hebben wij **verder** voor getuigenis nodig? |
| | 24:6 | Herinnert u, hoe Hij, toen Hij **nog** in Galilea was, tot u gesproken heeft, |
| | 24:41 | toen zij het van blijdschap **nog** niet geloofden en zich verwonderden, |
| | 24:44 | Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik **nog** bij u was, |
| Joh. | 4:35 | Zegt gij niet: **Nog** vier maanden, dan komt de oogst? |
| | 7:33 | Jezus dan zeide: **Nog** korte tijd ben Ik bij u en dan ga Ik heen |
| | 11:30 | Jezus ... bevond Zich **nog** op de plaats, waar Marta Hem ontmoet had. |
| | 11:54 | Jezus dan bewoog Zich niet **meer** vrij onder de Joden, maar vertrok |
| | 12:35 | Jezus dan zeide tot hen: **Nog** een korte tijd is het licht onder u. |
| | 13:33 | Kinderkens, **nog** een korte tijd ben Ik bij u; gij zult Mij zoeken |
| | 14:19 | **Nog** een korte tijd |
| | | en de wereld ziet Mij niet **meer**, maar gij ziet Mij, want Ik leef |
| | 14:30 | Niet veel zal Ik **meer** met u spreken, want de overste der wereld komt |
| | 16:10 | omdat Ik heenga tot de Vader en gij Mij niet **langer** ziet; |
| | 16:12 | **Nog** veel heb Ik u te zeggen, maar gij kunt het thans niet dragen; |
| | 16:21 | denkt zij niet **meer** aan haar benauwdheid, |
| | 16:25 | er komt een ure, dat Ik niet **meer** in beelden tot u zal spreken, |
| | 17:11 | En Ik ben niet **meer** in de wereld, maar zij zijn in de wereld |
| | 20:1 | ging Maria van Magdala vroeg, terwijl het **nog** donker was, naar het graf |
| | 21:6 | Zij wierpen het (net) uit en konden het niet **meer** trekken |

Hand. 2:26 ja, ook mijn vlees zal **nog** een schuilplaats vinden in hope,
9:1 Saulus, **nog** dreiging en moord blazende ..., ging naar de hogepriester,
10:44 Terwijl Petrus deze woorden **nog** sprak, viel de Heilige Geest op allen,
18:18 nadat Paulus daar **nog** verscheidene dagen was gebleven, nam hij afscheid
21:28 en nu heeft hij ook **nog** Grieken in de tempel gebracht
Rom. 3:7 waarom word ik **dan nog** als zondaar geoordeeld?
5:6 zo zeker als Christus, toen wij **nog** zwak waren, ... is gestorven.
5:8 doordat Christus, toen wij **nog** zondaren waren, voor ons gestorven is.
6:2 hoe zullen wij, die der zonde gestorven zijn, daarin **nog** leven?
9:19 Gij zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij **dan nog** aan te merken?
1Cor. 3:2 Ja, dat kunt gij ook nu [**nog**] niet,
3:3 want gij zijt **nog** vleselijk.
12:31 En ik wijs u een weg, die **nog** veel verder omhoog voert.
15:17 dan is uw geloof zonder vrucht, dan zijt gij **nog** in uw zonden.
2Cor. 1:10 [dat] Hij ons ook **verder** verlossen zal,
Gal. 1:10 Indien ik **nog** mensen trachtte te behagen,
5:11 Wat mij echter betreft, broeders, indien ik **nog** de besnijdenis predik,
waarom word ik **dan nog** vervolgd?
Fil. 1:9 En dit bid ik, dat uw liefde **nog** steeds meer overvloedig moge zijn
2Thess. 2:5 dat ik, toen ik **nog** bij u was, u dit meermalen gezegd heb?
Hebr. 7:10 want hij was **nog** in de lendenen van zijn vader,
7:11 waarom was het **dan nog** nodig, dat een andere priester ... opstond, ...?
7:15 En **nog** veel duidelijker wordt het, als ... een andere priester opstaat,
8:12 en hun zonden zal Ik niet **meer** gedenken.
9:8 dat de weg naar het heiligdom **nog** niet openlag,
10:2 doordat degenen, ..., generlei ... besef **meer** hadden?
10:17 en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet **meer** gedenken.
10:37 Want **nog** een korte, korte tijd, en Hij, die komt, zal er zijn
11:4 en hierdoor spreekt hij **nog**, nadat hij gestorven is.
11:32 En wat moet ik **nog verder** aanvoeren? Immers, de tijd zou mij ontbreken,
11:36 Anderen weder hebben hoon ... verduurd, daarenboven **nog** boeien
12:26 **Nog** eenmaal zal Ik niet slechts de aarde, maar ook de hemel doen beven.
12:27 Dit: **nog** eenmaal, doelt op een verandering der wankele dingen
Openb. 3:12 en hij zal niet **meer** daaruit gaan;
6:11 en hun werd gezegd, dat zij **nog** een korte tijd moesten rusten,
7:16 Zij zullen niet **meer** hongeren
en niet **meer** dorsten, ook zal de zon niet op hen vallen,
9:12 Het eerste wee is voorbijgegaan: zie, **nog** twee weeën komen hierna.
10:6 er zal geen uitstel **meer** zijn,
12:8 en hun plaats werd in de hemel niet **meer** gevonden.
18:21 en zij zal nooit **meer** gevonden worden.
18:22 En geen stem van citerspelers en zangers ... zal **meer** in u gehoord worden,
en niemand, die enige kunst beoefent, zal **meer** in u gevonden worden,
en geen geluid van de molen zal **meer** in u gehoord worden.
18:23 En geen lamplicht zal **meer** in u schijnen,
en geen stem van bruidegom en bruid zal **meer** in u gehoord worden,

| | |
|---|---|
| Openb.20:3 | opdat hij de volkeren niet **meer** zou verleiden. |
| 21:1 | de eerste hemel en ... aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet **meer**. |
| 21:4 | Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal niet **meer** zijn, noch rouw, noch geklaag, noch moeite zal er **meer** zijn, |
| 22:3 | En niets vervloekts zal er **meer** zijn. |
| 22:5 | er zal geen nacht **meer** zijn en zij hebben geen licht ... van node, |
| 22:11 | Wie onrecht doet, hij doe **nog meer** onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; letterlijk: wie vuil is, hij worde **nog meer** vuil; wie rechtvaardig is, hij bewijze **nog meer** rechtvaardigheid; wie heilig is, hij worde **nog meer** geheiligd. |

## 1900 ἑτοιμάζω hetoimazō

Het werkwoord *hetoimazō* betekent 'klaarmaken, gereedmaken'.

In het algemeen houdt *hetoimazō* in dat men iemand of iets in zo'n toestand brengt dat die persoon of zaak onmiddellijk bij een of andere actie betrokken kan worden, bv.: een weg 'klaarmaken' om betreden te worden (Matt.3:3), voedsel 'klaarmaken' voor het eten (Matt.22:4), soldaten 'klaarmaken' voor een escorte (Hand.23:23), een bruid 'klaarmaken' voor de bruiloft (Openb.21:2). Vergelijk ook *1902 hetoimos* 'klaar, gereed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑτοίμαζε | hetoimaze | maak klaar! |
| .2 | ἡτοίμασα | hētoimasa | ik heb klaargemaakt (aor) |
| .3 | ἡτοίμασας | hētoimasas | jij hebt klaargemaakt (aor) |
| .4 | ἡτοίμασαν | hētoimasan | zij hebben klaargemaakt (aor) |
| .5 | ἡτοίμασεν | hētoimasen | hij heeft klaargemaakt (aor) |
| .6 | ἑτοιμάσω | hetoimasō | (dat) ik klaarmaak (aor) – ik zal klaarmaken |
| .7 | ἑτοιμάσωμεν | hetoimasōmen | (dat) wij klaarmaken (aor) |
| .8 | ἑτοίμασον | hetoimason | maak klaar! (aor) |
| .9 | ἑτοιμάσατε | hetoimasate | maakt klaar! (aor) |
| .10 | ἑτοιμάσαι | hetoimasai | moge hij klaarmaken (aor) – klaarmaken (aor) |
| .11 | ἑτοιμάσας | hetoimasas | klaarmakend (1 ev m; aor) |
| .12 | ἑτοιμασθῇ | hetoimasthēi | (dat) hij wordt klaargemaakt (aor pass) |
| .13 | ἡτοίμασται | hētoimastai | hij is klaargemaakt (med) |
| .14 | ἡτοιμασμένον | hētoimasmenon | klaargemaakt (4 ev m; med – 1/4 ev o; med) |
| .15 | ἡτοιμασμένοι | hētoimasmenoi | klaargemaakt (1 mv m; med) |
| .16 | ἡτοιμασμένοις | hētoimasmenois | klaargemaakt (3 mv m/o; med) |
| .17 | ἡτοιμασμένον | hētoimasmenon | zie 14 |
| .18 | ἡτοιμασμένην | hētoimasmenēn | klaargemaakt (4 ev v; med) |
| .[19] | ἡτοίμακα | hētoimaka | ik heb klaargemaakt |
| .[20] | ἑτοιμάσομεν | hetoimasomen | wij zullen klaarmaken |
| .[21] | ἑτοιμάσαντες | hetoimasantes | klaarmakend (1 mv m; aor) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. 3:3 | **Bereidt** de weg des Heren, maakt recht zijn paden. | .9 |
| 20:23 | maar het is voor hen, voor wie **het bereid is** door mijn Vader. | .13 |
| 22:4 | **ik heb** mijn maaltijd **bereid**, mijn ... gemeste beesten zijn geslacht | .2/.[19] |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 25:34 | Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, **dat** u **bereid is** | .18 |
| | 25:41 | Gaat weg ... naar het eeuwige vuur, **dat** voor de duivel ... **bereid is**. | .14 |
| | 26:17 | Waar wilt Gij, dat **wij toebereidselen maken** voor U om het Pascha te eten? | .7 |
| | 26:19 | en **zij maakten** het Pascha **gereed**. | .4 |
| Marc. | 1:3 | **Bereidt** de weg des Heren, maakt recht zijn paden, | .9 |
| | 10:40 | maar het is voor hen, voor wie **het bereid is**. | .13 |
| | 14:12 | Waar wilt Gij, dat **wij** heengaan en **toebereidselen maken**, ...? | .7/.[20] |
| | 14:15 | **Maakt** het daar voor ons **gereed**. | .9 |
| | 14:16 | zoals Hij hun gezegd had en **zij maakten** het Pascha **gereed**. | .4 |
| | 15:1 | stelden de overpriesters met de oudsten ... een besluit vast, | .[21]'' |
| Luc. | 1:17 | **ten einde** voor de Here een weltoegerust volk **te bereiden**. | .10 |
| | 1:76 | gij zult uitgaan voor het aangezicht des Heren, **om** zijn wegen **te bereiden**, | .10 |
| | 2:31 | dat **Gij bereid hebt** voor het aangezicht van alle volken: | .3 |
| | 3:4 | **Bereidt** de weg des Heren, maakt recht zijn paden. | .9 |
| | 9:52 | En zij gingen heen ... om alles voor Hem **gereed te maken**. | .10 |
| | 12:20 | en wat **gij gereedgemaakt hebt**, voor wie zal het zijn? | .3 |
| | 12:47 | **die** de wil ... kende en geen **toebereidselen getroffen heeft**, | .11 |
| | 17:8 | Zal hij niet veeleer tot hem zeggen: **Maak** mijn maaltijd **gereed**, | .8 |
| | 22:8 | Gaat heen, **maakt** het Pascha voor ons **gereed**, opdat wij het kunnen eten. | .9 |
| | 22:9 | En zij zeiden tot Hem: Waar wilt Gij, dat **wij** het **gereed maken**? | .7 |
| | 22:12 | En hij zal u een grote bovenzaal wijzen, ...: **maakt** het daar **gereed**. | .9 |
| | 22:13 | en **zij maakten** het Pascha **gereed**. | .4 |
| | 23:56 | toen zij teruggekeerd waren, **maakten zij** specerijen en mirre **gereed**. | .4 |
| | 24:1 | met de specerijen, die **zij gereedgemaakt hadden**, | .4 |
| Joh. | 14:2 | want Ik ga heen **om** u plaats **te bereiden**; | .10 |
| | 14:3 | en wanneer **Ik** heengegaan ben en u **plaats bereid heb**, kom Ik weder | .6 |
| Hand. | 23:23 | **Laat** tweehonderd soldaten **zich gereed houden** | .9 |
| 1Cor. | 2:9 | al wat God **heeft bereid** voor degenen, die Hem liefhebben. | .5 |
| 2Tim. | 2:21 | geheiligd, bruikbaar voor de eigenaar, voor iedere goede taak **gereed**. | .17 |
| Filem. | 22 | **Maak** tevens ook huisvesting voor mij **gereed**, | .1 |
| Hebr. | 11:16 | want **Hij had** hun een stad **bereid**. | .5 |
| Openb. | 8:6 | En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, **maakten** zich **gereed** | .4 |
| | 9:7 | de gedaante ... was als van paarden, **die uitgerust zijn** tot de oorlog; | .16 |
| | 9:15 | de vier engelen, **die** ... **waren gereed gehouden**, werden losgelaten | .15 |
| | 12:6 | waar zij een plaats heeft, door God **bereid**, | .14 |
| | 16:12 | zodat de weg **bereid werd** voor de koningen, die ... komen. | .12 |
| | 19:7 | de bruiloft des Lams is gekomen en zijn vrouw **heeft** zich **gereedgemaakt**; | .5 |
| | 21:2 | nederdalende uit de hemel, van God, **getooid** als een bruid, | .18 |

## 1901 ἑτοιμασία hetoimasia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *hetoimasia* betekent (1) '(het) klaarmaken, (het) gereedmaken', en (2) 'bereidvaardigheid'.

In Ef.6:15 wil de combinatie 'de bereidvaardigheid van het evangelie des vredes' zoveel zeggen als 'de bereidvaardigheid om het evangelie van vrede te brengen' of 'de bereidvaardigheid die door het evangelie van vrede geschonken wordt'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑτοιμασίᾳ | hetoimasiāi | bereidvaardigheid (3) |

Ef. 6:15 de voeten geschoeid met de **bereidvaardigheid** van het evangelie des vredes;

| **1902** | **ἕτοιμος** | **hetoimos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *hetoimos* betekent 'klaar, gereed'.

In het algemeen houdt *hetoimos* in dat iemand of iets in zo'n toestand verkeert dat die persoon of zaak onmiddellijk bij een of andere actie betrokken kan worden, bv.: 'klaar' voor het bruiloftsfeest (Matt.22:4), 'klaar' (of: 'bereid') om te sterven (Luc.22:33), 'klaar' om een moord te plegen (Hand.23:15), 'klaar' om verantwoording af te leggen (1Petr.3:15). De combinatie *en hetoimōi echein* 'in (het) klare hebben' wil zeggen 'klaar zijn' (2Cor.10:6).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἕτοιμος | hetoimos | klaar (1 ev m/v) |
| .2 | ἕτοιμοι | hetoimoi | klaar (1 mv m/v) |
| .3 | ἑτοίμην | hetoimēn | klaar (4 ev v) |
| .4 | ἕτοιμον | hetoimon | klaar (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .5 | ἕτοιμα | hetoima | klaar (1/4 mv o) |
| .6 | ἕτοιμα | hetoima | zie 5 |
| .7 | ἑτοίμους | hetoimous | klaar (4 mv m/v) |
| .8 | ἕτοιμοι | hetoimoi | zie 2 |
| .9 | ἑτοίμῳ | hetoimōi | klaar (3 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 22:4 | mijn ossen en gemeste beesten zijn geslacht en alles is **gereed**; | .6 |
| | 22:8 | De bruiloft is wel **gereed**, maar de genodigden waren het niet waard. | .1 |
| | 24:44 | weest ook gij **bereid**, want op een uur, ...., komt de Zoon des mensen. | .2 |
| | 25:10 | en **die gereed waren**, gingen met hem de bruiloftszaal binnen, | .8 |
| Marc. | 14:15 | En hij zal u een grote bovenzaal wijzen, van al het nodige voorzien. | .4 |
| | | letterlijk: ... een grote bovenzaal ..., toegerust, **gereed**. | |
| Luc. | 12:40 | Weest ook gij **bereid**, want op een uur, ...., komt de Zoon des mensen. | .2 |
| | 14:17 | om tot de genodigden te zeggen: Komt, want het is nu **gereed**. | .5 |
| | 22:33 | Here, met U ben ik **bereid** ook gevangenis en dood in te gaan! | .1 |
| Joh. | 7:6 | Mijn tijd is nog niet gekomen, maar uw tijd is steeds **bereid**. | .1 |
| Hand. | 23:15 | dan nemen wij op ons hem uit de weg te ruimen, eer hij nog dichtbij is. | .2 |
| | | letterlijk: dan zijn wij **gereed** hem uit de weg te ruimen, ... | |
| | 23:21 | en nu staan zij **gereed** en wachten slechts op uw toezegging. | .2 |
| 2Cor. | 9:5 | zodat zij **klaar** ligt als een milde gave en niet als een afgeperste gift. | .3 |
| | 10:6 | (5) zodat wij ... (6) ... gereed staan, ... te straffen. | .9 |
| | | letterlijk: zodat wij het in **gereed(heid)** hebben om te straffen. | |
| | 10:16 | zonder ons te beroemen op **hetgeen ... tot stand was gebracht**. | .6 |
| Tit. | 3:1 | Herinner hen eraan, dat zij ... tot alle goed werk **bereid** zijn, | .7 |
| 1Petr. | 1:5 | **welke gereed ligt** om geopenbaard te worden in de laatste tijd. | .3 |
| | 3:15 | heiligt de Christus in uw harten ...., altijd **bereid** tot verantwoording | .2 |

| **1904** | **ἑτοίμως** | **hetoimōs** |
|---|---|---|

Het bijwoord *hetoimōs* betekent 'klaar, gereed'.
In het NT komt *hetoimōs* alleen voor in de combinatie *hetoimōs echein* 'zich klaar houden, klaar zijn'. Vergelijk voor de betekenis *1903 hetoimos* 'klaar, gereed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἑτοίμως | hetoimōs | klaar |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 21:13 | Want ik voor mij ben **bereid** ... te sterven te Jeruzalem |
| 2Cor. | 12:14 | Zie, het is nu de derde maal, dat ik **gereed** sta tot u te komen, |
| 1Petr. | 4:5 | die **gereed** staat om levenden en doden te oordelen. |

| **1905** | **ἔτος** | **etos** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *etos* betekent '(levens)jaar'.
Een combinatie als *dōdeka etōn eimi* 'van twaalf jaren zijn' wil zeggen 'twaalf jaar oud zijn' (Marc.5:42). Een tijdsduur wordt gewoonlijk met een vierde naamval aangegeven (bv. in Matt.9:20: twaalf jaren ziek zijn), waarbij een voorzetsel als *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' de continuïteit over een bepaalde periode of de langdurigheid kan accentueren (vgl. Luc.4:25, Hand.19:10); de periode waarin iets tot stand komt, wordt in de derde naamval vermeld (vgl. Joh.2:20: in 46 jaar een tempel bouwen). Vermeldenswaard zijn verder nog uitdrukkingen als *ex etōn oktō* 'sinds acht jaren, al acht jaar', *apo etōn dōdeka* 'sinds twaalf jaren, al twaalf jaar' en *kat' etos* 'per jaar, jaarlijks'.
Vergelijk *1589 eniautos* '(periode van een) jaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔτος | etos | jaar (1/4) |
| .2 | ἔτει | etei | jaar (3) |
| .3 | ἔτη | etē | jaren (1/4) |
| .4 | ἐτῶν | etōn | jaren (2) |
| .5 | ἔτεσιν | etesin | jaren (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 9:20 | En zie, een vrouw, die reeds twaalf **jaren** aan bloedvloeiingen leed, | .3 |
| Marc. | 5:25 | En een vrouw, die twaalf **jaar** aan bloedvloeiingen geleden had, | .3°▾ |
| | 5:42 | het meisje stond ... op en het kon lopen; want het was twaalf **jaar**. | .4 |
| Luc. | 2:36 | nadat zij met haar man na haar huwelijksdag zeven **jaren** had geleefd, | .3°▾ |
| | 2:37 | en nu was zij weduwe, ongeveer vierentachtig **jaar** oud, | .4 |
| | 2:41 | En zijn ouders reisden elk **jaar** naar Jeruzalem, op het Paasfeest. | .1 |
| | 2:42 | toen Hij twaalf **jaar** was geworden | .4 |
| | 3:1 | In het vijftiende **jaar** van de regering van keizer Tiberius, | .2 |
| | 3:23 | En Hij, Jezus, was, toen Hij optrad, ongeveer dertig **jaar**, | .4 |
| | 4:25 | toen de hemel drie **jaren** en zes maanden lang gesloten bleef | .3 |
| | 8:42 | zijn enige dochter, die ongeveer twaalf **jaar** oud was, | .4 |
| | 8:43 | een vrouw, die sinds twaalf **jaren** aan bloedvloeiing leed | .4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:19 | Ziel, gij hebt vele goederen liggen, opgetast voor vele **jaren**, | .3 |
| | 13:7 | het is nu al drie **jaar**, dat ik vrucht aan deze vijgeboom kom zoeken | .3 |
| | 13:8 | laat hem nog dit **jaar** staan, ik zal er eerst nog eens omheen graven | .1 |
| | 13:11 | er was een vrouw, die reeds achttien **jaren** een geest van zwakheid had | .3 |
| | 13:16 | welke de satan, zie, achttien **jaar** gebonden had, | .3 |
| | 15:29 | Zie, zovele **jaren** ben ik al in uw dienst | .3 |
| Joh. | 2:20 | De Joden dan zeiden: Zesenveertig **jaren** is over deze tempel gebouwd | .5 |
| | 5:5 | En daar was een man, die reeds achtendertig **jaar** lang ziek geweest was. | .3 |
| | 8:57 | Gij zijt nog geen vijftig **jaar** en hebt Gij Abraham gezien? | .3 |
| Hand. | 4:22 | de mens, aan wie dit teken ... verricht was, was boven de veertig **jaar**. | .4 |
| | 7:6 | en dat zij hen knechten en mishandelen zouden vierhonderd **jaren**; | .3 |
| | 7:30 | toen er veertig **jaren** voorbijgegaan waren, | .4 |
| | 7:36 | in het land Egypte, in de Rode zee en in de woestijn, veertig **jaren** lang. | .3 |
| | 7:42 | Hebt gij ook slachtofferen en offeranden Mij gebracht, veertig **jaren** ...? | .3 |
| | 9:33 | een verlamde, die reeds acht **jaren** bedlegerig was geweest. | .4 |
| | 13:20 | omstreeks vierhonderd vijftig **jaren** lang. | .5 |
| | 13:21 | en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, ...., veertig **jaren** lang; | .3 |
| | 19:10 | En dit ging twee **jaar** lang zo voort, | .3 |
| | 24:10 | Daar ik weet, dat gij sedert vele **jaren** rechter over dit volk zijt, | .4 |
| | 24:17 | na verloop van vele **jaren** ben ik gekomen om aalmoezen ... te brengen | .4 |
| Rom. | 15:23 | Maar thans, nu ... ik sedert tal van **jaren** verlangend ben tot u te komen, | .4 |
| 2Cor. | 12:2 | Ik weet van een mens in Christus, veertien **jaar** is het geleden | .4 |
| Gal. | 1:18 | Daarop ging ik drie **jaar** later naar Jeruzalem, om Kefas te bezoeken, | .3 |
| | 2:1 | Daarna ging ik na verloop van veertien **jaar** weder naar Jeruzalem | .4 |
| | 3:17 | de wet, die vierhonderd dertig **jaar** later is gekomen, | .3 |
| 1Tim. | 5:9 | Als weduwe kome in aanmerking iemand niet beneden de zestig **jaren**, | .4 |
| Hebr. | 1:12 | maar Gij zijt dezelfde en uw **jaren** zullen niet ophouden. | .3 |
| | 3:9 | hoewel zij mijn werken zagen, veertig **jaren** lang; | .3 |
| | 3:17 | En van wie heeft Hij een afkeer gehad, veertig **jaren** lang? | .3 |
| 2Petr. | 3:8 | dat één dag bij de Here is als duizend **jaar** | .3 |
| | | en duizend **jaar** als één dag. | .3 |
| Openb. | 20:2 | en hij bond hem duizend **jaren**, | .3 |
| | 20:3 | voordat de duizend **jaren** voleindigd waren; | .3 |
| | 20:5 | voordat de duizend **jaren** voleindigd waren. | .3 |
| | 20:6 | en zij zullen met Hem als koningen heersen, [die] duizend **jaren**. | .3 |
| | 20:7 | wanneer de duizend **jaren** voleindigd zijn, | .3 |

## 1906 εὖ eu

Het bijwoord *eu* betekent 'goed'.

Het regelmatige bijwoord bij *9 agathos* 'goed', *agathōs*, komt in het Grieks nauwelijks voor, en in het NT helemaal niet; gewoonlijk wordt hiervoor in de plaats *eu* gebruikt. Dit *eu* wordt ook als compliment gebruikt: 'goed zo!, goed gedaan!' (bv. in Matt.25:21).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὖ | eu | goed |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 25:21 | Zijn heer zeide tot hem: **Wèl gedaan**, gij goede en getrouwe slaaf, |
| | 25:23 | Zijn heer zeide tot hem: **Wèl gedaan**, gij goede en getrouwe slaaf, |
| Marc. | 14:7 | De armen hebt gij immers altijd bij u en gij kunt hun **wel**doen, |
| Luc. | 19:17 | SV En hij zeide tot hen: **Wel**, gij goede dienstknecht, |
| Hand. | 15:29 | indien gij u hier voor wacht, zult gij **wel** doen. Vaart wel! |
| Ef. | 6:3 | opdat het u **wel**ga en gij lang leeft op aarde. |

## 1907 εὐαγγελίζω euaggelizō

Het werkwoord *euaggelizō* betekent (1) 'een goed bericht brengen (aan), evangeliseren', en (2) 'als goed bericht vertellen, als evangelie vertellen'.

Een vierde naamval bij *euaggelizō* geeft óf datgene aan wat men als goed bericht vertelt (bv. in Luc.8:1: het Koninkrijk van God 'als goed bericht vertellen'), óf degene aan wie men een goed bericht vertelt (bv. in Luc.3:18: het volk 'een goed bericht vertellen'); meestal staat echter degene aan wie men een goed bericht vertelt, in de derde naamval vermeld, vooral als datgene wat men vertelt, al in de vierde naamval vermeld is (bv. in Hand.8:35: aan hem Jezus 'als goed bericht vertellen'). De actieve vormen van *euaggelizō* vindt men overigens alleen in het boek Openbaring.

Wat de betekenis betreft, moet gezegd worden dat *euaggelizō* niet vanzelfsprekend inhoudt dat men het Evangelie vertelt; in het algemeen kan men het gebruiken voor het vertellen van welk goed bericht dan ook (bv. in 1Thess.3:6, waar Timotheüs niet een evangelie aan Paulus vertelt, maar een goed bericht over de Thessalonicenzen). Omdat het goede bericht niet vanzelfsprekend het Evangelie is, wordt vaak datgene wat men als goed bericht vertelt, apart vermeld (bv. in Luc.4:43: het Koninkrijk van God 'als goed bericht vertellen'). Toch heeft men op een aantal plaatsen in het NT de indruk dat men zonder dat het goede bericht nader omschreven wordt, toch al min of meer weet dat het goede bericht verband houdt met wat we 'het Evangelie' noemen; in zulke gevallen is *euaggelizō* een technische term geworden voor 'het Evangelie brengen, evangeliseren' (bv. in 1Cor.9:16: als 'ik evangeliseer', heb ik geen reden om trots te zijn).

Vergelijk voor de betekenis ook *1906 eu* 'goed' en *[21II] aggellō* 'berichten', en *1908 euaggelion* 'goed bericht, evangelie'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐηγγέλισεν | euēggelisen | hij heeft geëvangeliseerd (aor) |
| .2 | εὐαγγελίσαι | euaggelisai | moge hij evangeliseren (aor) – evangeliseren (aor) |
| .3 | εὐαγγελίζομαι | euaggelizomai | ik evangeliseer (med) |
| .4 | εὐαγγελίζεται | euaggelizetai | hij evangeliseert (med) |
| .5 | εὐαγγελιζόμεθα | euaggelizometha | wij evangeliseren (med) |
| .6 | εὐαγγελίζωμαι | euaggelizōmai | (dat) ik evangeliseer (med) |
| .7 | εὐαγγελίζηται | euaggelizētai | (dat) hij evangeliseert (med) |
| .8 | εὐαγγελίζεσθαι | euaggelizesthai | evangeliseren (med) |
| .9 | εὐαγγελιζόμενος | euaggelizomenos | evangeliserend (1 ev m; med) |
| .10 | εὐαγγελιζομένου | euaggelizomenou | evangeliserend (2 ev m/o; med) |
| .11 | εὐαγγελιζομένῳ | euaggelizomenōi | evangeliserend (3 ev m/o; med) |
| .12 | εὐαγγελιζόμενοι | euaggelizomenoi | evangeliserend (1 mv m; med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .13 | εὐαγγελιζομένων | euaggelizomenōn | evangeliserend (2 mv m/v/o; med) |
| .14 | εὐηγγελίζετο | euēggelizeto | hij evangeliseerde (med) |
| .15 | εὐηγγελισάμην | euēggelisamēn | ik heb geëvangeliseerd (aor med) |
| .16 | εὐηγγελίσατο | euēggelisato | hij heeft geëvangeliseerd (aor med) |
| .17 | εὐηγγελισάμεθα | euēggelisametha | wij hebben geëvangeliseerd (aor med) |
| .18 | εὐηγγελίσαντο | euēggelisanto | zij hebben geëvangeliseerd (aor med) |
| .19 | εὐαγγελίσασθαι | euaggelisasthai | evangeliseren (aor med) |
| .20 | εὐαγγελισαμένου | euaggelisamenou | evangeliserend (2 ev m/o; aor med) |
| .21 | εὐαγγελισάμενοι | euaggelisamenoi | evangeliserend (1 mv m; aor med) |
| .22 | εὐαγγελισαμένων | euaggelisamenōn | evangeliserend (2 mv m/v/o; aor med) |
| .23 | εὐαγγελίζεται | euaggelizetai | zie 4 |
| .24 | εὐαγγελίζονται | euaggelizontai | zij evangeliseren (med) |
| .25 | εὐηγγελίσθη | euēggelisthē | hij is geëvangeliseerd (aor pass) |
| .26 | εὐαγγελισθέντες | euaggelisthentes | geëvangeliseerd (1 mv m; aor pass) |
| .27 | εὐαγγελισθέν | euaggelisthen | geëvangeliseerd (1/4 ev o; aor pass) |
| .28 | εὐηγγελισμένοι | euēggelismenoi | geëvangeliseerd (1 mv m; med) |
| .[29] | εὐαγγελίσηται | euaggelisētai | (dat) hij evangeliseert (aor med) |
| .[30] | εὐηγγελίζοντο | euēggelizonto | zij evangeliseerden (med) |
| .[31] | εὐαγγελίσωμαι | euaggelisōmai | (dat) ik evangeliseer (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 11:5 | doden worden opgewekt en armen **ontvangen het evangelie**. | .24 |
| Luc. | 1:19 | om tot u te spreken en u deze blijmare te verkondigen. | .19 |
| | | letterlijk: om tot u te spreken en u dit **als blijmare te verkondigen**. | |
| | 2:10 | Weest niet bevreesd, want zie, **ik verkondig** u grote blijdschap, | .3 |
| | 3:18 | Met nog vele andere vermaningen **bracht hij aan** het volk **het evangelie**. | .14 |
| | 4:18 | dat Hij Mij gezalfd heeft, **om** aan armen **het evangelie te brengen**; | .8/.19 |
| | 4:43 | moet Ik het evangelie van het Koninkrijk Gods verkondigen, | .19 |
| | | letterlijk: moet ik het Koninkrijk Gods **verkondigen**, | |
| | 7:22 | en doven horen, doden worden opgewekt, armen **ontvangen het evangelie**; | .24 |
| | 8:1 | verkondigende het evangelie van het Koninkrijk Gods, | .9 |
| | | letterlijk: **verkondigend** het Koninkrijk Gods, | |
| | 9:6 | Zij gingen heen ...., overal **het evangelie predikende** | .12 |
| | 16:16 | sinds die tijd wordt het evangelie gepredikt van het Koninkrijk Gods | .23 |
| | | letterlijk: sinds die tijd **wordt** het Koninkrijk Gods **gepredikt** | |
| | 20:1 | **waarop** Hij het volk in de tempel leerde en **het evangelie verkondigde**, | .10 |
| Hand. | 5:42 | zonder ophouden, iedere dag, leerden zij ... en verkondigden het evangelie, | .12 |
| | | letterlijk: zij hielden niet op ... **het evangelie te verkondigen**, | |
| | 8:4 | Zij dan ... trokken het land door, het evangelie **verkondigende**. | .12 |
| | 8:12 | die het evangelie van het Koninkrijk Gods ... predikte, | .11 |
| | | letterlijk: **die** de (dingen) aangaande het Koninkrijk Gods **predikte**, | |
| | 8:25 | keerden **zij** terug ... en **verkondigden het evangelie aan** vele dorpen | .18/.[30] |
| | 8:35 | en uitgaande van dat schriftwoord, **predikte hij** hem Jezus. | .16 |
| | 8:40 | en hij trok rond om het evangelie te prediken aan alle steden, | .14 |
| | | letterlijk: rondtrekkend **predikte hij het evangelie aan** alle steden, | |
| | 10:36 | **om** vrede **te verkondigen** door Jezus Christus. Deze is aller Heer. | .9 |
| | 11:20 | die ... ook tot de Grieken spraken **en** hun de Here Jezus **predikten**. | .12 |
| | 13:32 | En **wij verkondigen** u, dat God de belofte ... vervuld heeft | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 14:7 | (6) ... zij ... (7) ... verkondigden daar een tijd lang het evangelie. | .12 |
| | | letterlijk: daar waren zij het evangelie **verkondigende**. | |
| | 14:15 | wij zijn ... **en verkondigen** u, dat gij u ... moet bekeren | .12 |
| | 14:21 | **toen zij aan** die stad **het evangelie verkondigd ... hadden**, | .21/.12 |
| | 15:35 | Paulus en Barnabas bleven te Antiochië **en ... verkondigden** ... het woord | .12 |
| | 16:10 | dat God ons had geroepen **om** hun **het evangelie te verkondigen**. | .19 |
| | 17:18 | want **hij bracht het evangelie van** Jezus en **van** de opstanding. | .14 |
| Rom. | 1:15 | Vandaar mijn bereidheid **om** ook u te Rome **het evangelie te brengen**. | .19 |
| | 10:15 | SV Hoe liefelijk zijn de voeten van hen, **die** vrede **verkondigen**, | .13° |
| | | van hen, die een goede boodschap brengen. | .13 |
| | | letterlijk: van hen, **die** het goede **verkondigen**. | |
| | 15:20 | Ik stelde er mijn eer in **het te verkondigen**, | .8 |
| 1Cor. | 1:17 | Want Christus heeft mij ... gezonden ... **om het evangelie te verkondigen**, | .8 |
| | 9:16 | indien **ik het evangelie verkondig**, heb ik geen stof tot roemen. | .6 |
| | | ... Want wee mij, indien **ik het evangelie** niet **verkondig**! | .6/.[31] |
| | 9:18 | Dit: **door mijn evangelieprediking** het evangelie om niet te mogen brengen, | .9 |
| | 15:1 | Ik maak u bekend, broeders, het evangelie, dat **ik** u **verkondigd heb**, | .15 |
| | 15:2 | indien gij het zo vasthoudt, als **ik** het u **verkondigd heb**, | .15 |
| 2Cor. | 10:16 | zodat wij nog verder dan bij u het evangelie zullen mogen brengen, | .19 |
| | | letterlijk: teneinde **het evangelie te verkondigen** nog verder dan bij u, | |
| | 11:7 | door u om niet het evangelie Gods te verkondigen? | .15 |
| | | letterlijk: want **ik heb** u om niet het evangelie Gods **verkondigd**. | |
| Gal. | 1:8 | al zouden wij, of een engel ..., [u] een evangelie verkondigen, | .7/.[29]/.4 |
| | | letterlijk: als wij, of een engel u **een evangelie verkondigt**, | |
| | | afwijkend van hetgeen **wij** u **verkondigd hebben**, die zij vervloekt! | .17 |
| | 1:9 | indien iemand u **een evangelie predikt**, afwijkend ..., die zij vervloekt! | .4 |
| | 1:11 | dat het evangelie, **hetwelk** door mij **verkondigd is**, niet is naar de mens. | .27 |
| | 1:16 | opdat **ik** Hem onder de heidenen **verkondigen zou**, | .6 |
| | 1:23 | **hij**, die ons vroeger vervolgde, **verkondigt** nu het geloof, | .4 |
| | 4:13 | gij weet, dat **ik** aan u de eerste maal ... **het evangelie verkondigd heb** | .15 |
| Ef. | 2:17 | En bij zijn komst **heeft Hij** vrede **verkondigd** aan u, die veraf waart, | .16 |
| | 3:8 | aan de heidenen de onnaspeurlijke rijkdom van Christus **te verkondigen**, | .19 |
| 1Thess. | 3:6 | **nu** Timoteüs **goede tijding gebracht heeft van** uw geloof en uw liefde, | .20 |
| Hebr. | 4:2 | Want ook ons is het evangelie verkondigd evenals hun, | .28 |
| | | letterlijk: Want ook wij zijn **het evangelie ontvangen hebbend** evenals zij, | |
| | 4:6 | zij, **die het evangelie** eerst **ontvangen hebben**, | .26 |
| 1Petr. | 1:12 | **die** door de Heilige Geest ... u **het evangelie hebben gebracht**, | .22 |
| | 1:25 | Dit nu is het woord, **dat** u **als evangelie verkondigd is**. | .27 |
| | 4:6 | Want daartoe **is** ook aan doden **het evangelie gebracht**, | .25 |
| Openb. | 10:7 | gelijk **Hij** zijn knechten, de profeten, **heeft verkondigd**. | .1 |
| | 14:6 | **om** dat **te verkondigen aan** hen, die op de aarde gezeten zijn | .2 |

## 1908 εὐαγγέλιον euaggelion

Het zelfstandig naamwoord (onz.) *euaggelion* betekent 'goed bericht, evangelie'.

Omdat *euaggelion* in principe voor elk goed bericht gebruikt kan worden, wordt er in het NT

op tal van plaatsen nader bij aangegeven waarmee het verband houdt, bv.: het 'goede bericht' van het Koninkrijk (Matt.4:23), het 'goede bericht' betreffende Jezus Christus (Marc.1:1), het 'goede bericht' van de genade van God (Hand.20:24), het 'goede bericht' dat ik onder de heidenen verkondig (Gal.2:2). Op tal van andere plaatsen in het NT blijkt echter zonder dat het goede bericht nader omschreven wordt, toch min of meer bekend verondersteld te zijn dat het verband houdt met wat wij 'het Evangelie' noemen; in dergelijke gevallen is *euaggelion* een technische term geworden voor 'Evangelie' (bv. in Marc.1:15: het 'Evangelie' geloven, of in Rom.10:16: aan het 'Evangelie' gehoor geven). Vergelijk ook *1906 eu* 'goed' en *[2111] aggellō* 'berichten', en *1907 euaggelizō* 'een goed bericht brengen, evangeliseren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐαγγέλιον | euaggelion | evangelie (1/4) |
| .2 | εὐαγγελίου | euaggeliou | evangelie (2) |
| .3 | εὐαγγελίῳ | euaggeliōi | evangelie (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:23 | Hij ... verkondigde het **evangelie** van het Koninkrijk en genas alle ziekte | .1 |
| | 9:35 | Jezus ... verkondigde het **evangelie** van het Koninkrijk en genas alle ziekte | .1 |
| | 24:14 | dit **evangelie** van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden | .1 |
| | 26:13 | overal waar dit **evangelie** verkondigd zal worden in de gehele wereld, | .1 |
| Marc. | 1:1 | Begin van het **Evangelie** van Jezus Christus. | .2 |
| | 1:14 | ging Jezus naar Galilea om het **evangelie** Gods te prediken, | .1 |
| | 1:15 | Bekeert u en gelooft het **evangelie**. | .3 |
| | 8:35 | ieder, die zijn leven verliezen zal om Mijnentwil en om des **evangelies** wil, | .2 |
| | 10:29 | er is niemand, die ... heeft prijsgegeven om Mij en om het **evangelie**, | .2 |
| | 13:10 | En aan alle volken moet eerst het **evangelie** gepredikt worden. | .1 |
| | 14:9 | overal waar het **evangelie** verkondigd zal worden, over de gehele wereld, | .1 |
| | 16:15 | Gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het **evangelie** | .1° |
| Hand. | 15:7 | opdat ... de heidenen het woord van het **evangelie** zouden horen | .2 |
| | 20:24 | om het **evangelie** der genade Gods te betuigen. | .1 |
| Rom. | 1:1 | afgezonderd tot verkondiging van het **evangelie** van God, | .1 |
| | 1:9 | God, die ik ... dien in het **evangelie** van zijn Zoon, is mijn getuige, | .3 |
| | 1:16 | Want ik schaam mij het **evangelie** niet; want het is een kracht Gods | .1 |
| | 2:16 | dat God het in de mensen verborgene oordeelt volgens mijn **evangelie**, | .1 |
| | 10:16 | Maar niet allen hebben aan het **evangelie** gehoor gegeven. | .3 |
| | 11:28 | Zij zijn naar het **evangelie** vijanden om uwentwil, | .1 |
| | 15:16 | om een dienaar ... te zijn in de heilige dienst van het **evangelie** Gods, | .1 |
| | 15:19 | Zo heb ik ... de prediking van het **Evangelie** van Christus volbracht. | .1 |
| | 15:29 | SV dat ik ... met volle zegen van het **Evangelie** van Christus komen zal. | .2° |
| | 16:25 | naar mijn **evangelie** en de prediking van Jezus Christus, | .1°° |
| 1Cor. | 4:15 | Immers, ik heb u in Christus Jezus door het **evangelie** verwekt. | .2 |
| | 9:12 | om geen hindernis voor het **evangelie** van Christus op te werpen. | .3 |
| | 9:14 | heeft de Here ook voor de verkondigers van het **evangelie** de regel gesteld, | .1 |
| | | dat zij van het **evangelie** leven. | .2 |
| | 9:18 | Dit: door mijn evangelieprediking het **evangelie** om niet te mogen brengen, | .1 |
| | | en zo van mijn bevoegdheid als **evangelie**prediker geen gebruik te maken. | .3 |
| | 9:23 | Alles doe ik ter wille van het **evangelie**, | .1 |
| | 15:1 | Ik maak u bekend, broeders, het **evangelie**, dat ik u verkondigd heb, | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 2:12 | Toen ik nu te Troas was gekomen om het **evangelie** van Christus te prediken, | .1 |
| | 4:3 | Indien dan nog ons **evangelie** bedekt is, | .1 |
| | 4:4 | zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het **evangelie** der heerlijkheid | .2 |
| | 8:18 | wiens lof om zijn **evangelie**werk door al de gemeenten (verbreid is). | .3 |
| | 9:13 | prijzen zij God om uw gehoorzaam belijden van het **evangelie** | .1 |
| | 10:14 | want wij zijn met het **evangelie** van Christus reeds aan u toe. | .3 |
| | 11:4 | of een ander **evangelie**, dat gij niet hebt aangenomen, | .1 |
| | 11:7 | door u om niet het **evangelie** Gods te verkondigen? | .1 |
| Gal. | 1:6 | Het verbaast mij, dat gij u ... laat afbrengen tot een ander **evangelie**, | .1 |
| | 1:7 | Er zijn echter sommigen, die ... het **evangelie** ... willen verdraaien. | .1 |
| | 1:11 | dat het **evangelie**, hetwelk door mij verkondigd is, niet is naar de mens. | .1 |
| | 2:2 | ik legde hun het **evangelie** voor, dat ik onder de heidenen verkondig, | .1 |
| | 2:5 | opdat de waarheid van het **evangelie** ook verder bij u zou blijven. | .2 |
| | 2:7 | dat mij de prediking van het **evangelie** ... toevertrouwd was, | .1 |
| | 2:14 | dat zij niet de rechte weg bewandelden naar de waarheid van het **evangelie**, | .2 |
| Ef. | 1:13 | nadat gij het woord der waarheid, het **evangelie** ... hebt gehoord; | .1 |
| | 3:6 | medegenoten van de belofte in Christus Jezus door het **evangelie**, | .2 |
| | 6:15 | de voeten geschoeid met de bereidvaardigheid van het **evangelie** des vredes; | .2 |
| | 6:19 | om vrijmoedig het geheimenis van het **evangelie** bekend te maken, | .2 |
| Fil. | 1:5 | wegens uw deelhebben aan de prediking van het **evangelie**. | .1 |
| | 1:7 | bij mijn verdediging en bevestiging van het **evangelie**, | .2 |
| | 1:12 | tot bevordering van de **evangelieprediking** | .2 |
| | 1:17 | daar zij weten, dat ik tot verdediging van het **evangelie** gesteld ben, | .2 |
| | 1:27 | Alleen, gedraagt u waardig het **evangelie** van Christus, ..., | .2 |
| | | één van ziel medestrijdende voor het geloof aan het **evangelie**, | .2 |
| | 2:22 | dat hij ... mij in de dienst van het **evangelie** heeft geholpen. | .1 |
| | 4:3 | zij hebben tezamen met mij in de prediking van het **evangelie** gestreden, | .3 |
| | 4:15 | in het begin van mijn **evangelieprediking**, toen ik uit Macedonië vertrok, | .2 |
| Col. | 1:5 | het **evangelie**, (6) dat tot u gekomen is. | .2 |
| | 1:23 | indien gij ... u niet laat afbrengen van de hoop van het **evangelie**, | .2 |
| 1Thess. | 1:5 | omdat onze **evangelieprediking** niet slechts in woorden tot u gekomen is, | .1 |
| | 2:2 | hebben wij u ... onder zware strijd het **evangelie** Gods gebracht. | .1 |
| | 2:4 | daar God ons waardig heeft gekeurd om ons het **evangelie** toe te vertrouwen, | .1 |
| | 2:8 | Zo waren wij ... bereid u ... het **evangelie** Gods ... mede te delen, | .1 |
| | 2:9 | hebben wij u het **evangelie** van God gepredikt. | .1 |
| | 3:2 | en een medewerker Gods in het **evangelie** van Christus, | .3 |
| 2Thess. | 1:8 | die God niet kennen en het **evangelie** .. niet gehoorzamen. | .3 |
| | 2:14 | Daartoe heeft Hij u ook door ons **evangelie** geroepen | .2 |
| 1Tim. | 1:11 | in overeenstemming met het **evangelie** der heerlijkheid van de zalige God, | .1 |
| 2Tim. | 1:8 | maar wees mede bereid voor het **evangelie** te lijden in de kracht van God, | .3 |
| | 1:10 | die ... leven aan het licht gebracht heeft door het **evangelie**. | .2 |
| | 2:8 | dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt, ..., naar mijn **evangelie**, | .1 |
| Filem. | 13 | in mijn gevangenschap ter wille van het **evangelie**, | .2 |
| 1Petr. | 4:17 | die ongehoorzaam blijven aan het **evangelie** Gods? | .3 |
| Openb. | 14:6 | en hij had een eeuwig **evangelie**, om dat te verkondigen | .1 |

## 1909 εὐαγγελιστής euaggelistēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *euaggelistēs* betekent 'brenger van een goed bericht, evangelist'.

Ofschoon *euaggelistēs* in principe gebruikt kan worden voor iemand die welk goed bericht dan ook rondvertelt, wordt het in het NT gebruikt voor iemand die het evangelie verkondigt. In Ef.4:11 staat het in een reeks met apostelen, profeten, en anderen met een bediening in de gemeente. Vergelijk *1907 euaggelizō* 'een goed bericht brengen (aan), evangeliseren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐαγγελιστοῦ | euaggelistou | evangelist (2) |
| .2 | εὐαγγελιστάς | euaggelistas | evangelisten (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 21:8 | Filippus, de **evangelist**, die behoorde tot de zeven, | .1 |
| Ef. | 4:11 | zowel **evangelisten** als herders en leraars, | .2 |
| 2Tim. | 4:5 | doe het werk van een **evangelist**, verricht uw dienst ten volle. | .1 |

## 1910 εὐαρεστέω euaresteō

Het werkwoord *eu-aresteō* betekent 'welgevallig zijn', en (med.) 'een welgevallen hebben'.

Vergelijk *1911 euarestos* 'welgevallig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐαρεστῆσαι | euarestēsai | welgevallig zijn (aor) |
| .2 | εὐηρεστηκέναι | euērestēkenai | welgevallig geweest zijn |
| .3 | εὐαρεστεῖται | euaresteitai | hij heeft een welgevallen (in) (med) |
| .[4] | εὐαρεστηκέναι | euarestēkenai | welgevallig geweest zijn |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hebr. | 11:5 | is van hem getuigd, **dat** hij Gode **welgevallig was geweest**; | .2/.[4] |
| | 11:6 | maar zonder geloof is het onmogelijk (Hem) **welgevallig te zijn**. | .1 |
| | 13:16 | want **in** zulke offers **heeft** God **een welgevallen**. | .3 |

## 1911 εὐάρεστος euarestos

Het bijvoeglijk naamwoord *euarestos* betekent 'welgevallig, aangenaam'.

Met *euarestos* geeft men aan dat iemand of iets zo is dat iemand anders daarover kan zeggen 'dat behaagt me' of 'dat bevalt me wel' (vgl. *1906 eu* 'goed' en *642 areskō* 'behagen, bevallen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐάρεστος | euarestos | welgevallig (1 ev m/v) |
| .2 | εὐάρεστοι | euarestoi | welgevallig (1 mv m/v) |
| .3 | εὐαρέστους | euarestous | welgevallig (4 mv m/v) |
| .4 | εὐάρεστον | euareston | welgevallig (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .5 | εὐάρεστον | euareston | zie 4 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 12:1 | dat gij uw lichamen stelt tot een levend, heilig en Gode **welgevallig** offer: | .4 |
| | 12:2 | opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is, het goede, **welgevallige** | .5 |
| | 14:18 | wie ... een dienstknecht is van Christus, is **welgevallig** bij God. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 5:9 | Daarom stellen wij er een eer in, ..., Hem **welgevallig** te zijn. | .2 |
| Ef. | 5:10 | en toetst wat de Here **welbehaaglijk** is. | .5 |
| Fil. | 4:18 | een welriekend, een aangenaam, Gode **welgevallig** offer. | .5 |
| Col. | 3:20 | gehoorzaamt uw ouders in alles, want dit is **welbehaaglijk** in de Here. | .4°* |
| Tit. | 2:9 | De slaven moeten ... het hun naar de zin maken zonder tegenspraak,<br>letterlijk: De slaven moeten hun **welbehaaglijk** zijn zonder tegenspraak, | .3 |
| Hebr. | 13:21 | terwijl Hij aan ons doe, wat in zijn ogen **welbehagelijk** is | .5 |

## 1912 εὐαρέστως euarestōs

Het bijwoord *euarestōs* betekent 'welgevallig, op welgevallige wijze'.
Vergelijk *1911 euarestos* 'welgevallig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐαρέστως | euarestōs | welgevallig |

Hebr. 12:28 Laten wij derhalve ... God vereren **op een** Hem **welbehagelijke wijze**

## [1913] εὖγε euge

Het bijwoord *euge* betekent 'goed', met nadruk.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *943 ge* dat het voorafgaande woord benadrukt. Net als *eu* kan *euge* ook gebruikt worden als compliment, maar dan met wat meer nadruk: 'goed gedaan!, goedzo!'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | εὖγε | euge | goedzo |

Luc. 19:17 En hij zeide tot hem: **Voortreffelijk**, goede slaaf; **

## 1914 εὐγενής eugenēs

Het bijvoeglijk naamwoord *eugenēs* betekent (1) 'edel, van hoge of goede afkomst', en (2) 'edelmoedig, beschaafd'.
Bij *eugenēs* kan men enerzijds denken aan een afkomst uit 'hogere kringen' of 'de betere standen' (Luc.19:12, 1Cor.1:26; vgl. *1906 eu* 'goed' en *961 genos* 'geslacht, familie'), maar in overdrachtelijke zin ook aan de beschaving die men met die kringen of standen in verband brengt (Hand.17:11).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐγενής | eugenēs | edel (1 ev m/v) |
| .2 | εὐγενεῖς | eugeneis | edel (1/4 mv m/v) |
| .3 | εὐγενέστεροι | eugenesteroi | edeler (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 19:12 | Hij zeide dan: Een man **van hoge geboorte** trok naar een ver land | .1 |
| Hand. | 17:11 | dezen onderscheidden zich gunstig van die te Tessalonica,<br>letterlijk: dezen waren **edeler** dan die te Tessalonica, | .3 |
| 1Cor. | 1:26 | niet vele invloedrijken, niet vele **aanzienlijken**. | .2 |

## 1915 εὐδία eudia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eudia* betekent 'mooi weer, goed weer, rustig weer'.

Men denkt bij *eudia* aan rustig en zonnig weer, zonder kou of regen. Vaak – zoals ook in Matt.16:2 – staat het tegenover *4811 cheimōn* 'onguur weer', dat vooral doet denken aan regen, wind en kou.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐδία | eudia | goed weer (1) |

Matt. 16:2 Bij het vallen van de avond, zegt gij: **Goed weer**, want de lucht ziet rood.

## 1916 εὐδοκέω eudokeō

Het werkwoord *eudokeō* betekent (1) 'een welbehagen of welgevallen hebben', en (2) 'goedvinden (te), verkiezen (te), welwillend besluiten (te)'.

Samengesteld uit het bijwoord *1906 eu* 'goed' en het werkwoord *1239 dokeō* dat o.a. 'menen, vinden' betekent, wordt dit woord gebruikt om aan te geven dat men een goede mening over iemand of iets heeft, een welgevallen aan een persoon of zaak vindt. Zo schrijft Paulus dat hij een welbehagen heeft in zwakheden om Christus' wil (zie 2Cor.12:10), en heeft hij het over mensen die een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid (zie 2Thess.2:12). Het gaat echter vooral om het welbehagen dat God heeft. Bij verschillende gelegenheden heeft Hij verkondigd dat Hij een welbehagen heeft in Zijn Zoon (bv. Matt.3:17 en 17:5). Maar we lezen ook dat Hij tijdens de woestijnreis in het merendeel van de Israëlieten geen welgevallen gehad heeft (zie 1Cor.10:5).

In Hebr.10:6 en 8 ontbreekt in het Grieks het voozetsel 'in'. We hebben in dit citaat uit Ps.40 te maken met de overgang naar de tweede betekenis: God heeft de daar genoemde offers niet gewild noch 'goedgevonden, verkozen'. Hiervoor treft men ook wel de vertaling 'welbehagen hebben in' aan. In verschillende andere teksten volgt nog een werkwoord om de handeling aan te geven die men goed vindt of waartoe men welwillend besluit. Als mensen het onderwerp zijn is de vertaling 'goedvinden, verkiezen' meer op haar plaats (bv. Rom.15:26-27 en 1Thess.2:8). In teksten waar God het onderwerp is treft men vaak een onpersoonlijke verbinding aan met 'het' als onderwerp: 'het behaagt God' in plaats van 'God besluit welwillend' (bv. Luc.12:32 en Gal.1:15).

Vergelijk ook het hiervan afgeleide woord *1917 eudokia* 'welbehagen, welwillendheid'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐδοκῶ | eudokō | ik heb een welgevallen – (dat) ik een welgevallen heb |
| .2 | εὐδοκεῖ | eudokei | hij heeft een welgevallen – jij wordt goedgevonden (med) |
| .3 | εὐδοκοῦμεν | eudokoumen | wij hebben een welgevallen |
| .4 | εὐδόκησα | eudokēsa | ik heb een welgevallen gehad (aor) |
| .5 | ηὐδόκησα | ēudokēsa | ik heb een welgevallen gehad (aor) |
| .6 | εὐδόκησας | eudokēsas | jij hebt een welgevallen gehad (aor) |
| .7 | εὐδόκησεν | eudokēsen | hij heeft een welgevallen gehad (aor) |
| .8 | εὐδοκήσαμεν | eudokēsamen | wij hebben een welgevallen gehad (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .9 | εὐδόκησαν | eudokēsan | zij hebben een welgevallen gehad (aor) |
| .10 | εὐδοκήσαντες | eudokēsantes | een welgevallen hebbend (1 mv m; aor) |
| .[11] | ηὐδοκήσαμεν | ēudokēsamen | wij hebben een welgevallen gehad (aor) |
| .[12] | ηὐδοκοῦμεν | ēudokoumen | wij hadden een welgevallen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:17 | Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie **Ik mijn welbehagen heb**. | .4 |
| | 12:18 | Zie, mijn knecht, ..., in wie mijn ziel **een welbehagen heeft**; | .7 |
| | 17:5 | Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie **Ik mijn welbehagen heb**; | .4/.5 |
| Marc. | 1:11 | Gij zijt mijn Zoon, de geliefde: in U **heb Ik mijn welbehagen**. | .4 |
| Luc. | 3:22 | Gij zijt mijn Zoon, de geliefde, in U **heb Ik mijn welbehagen**. | .5/.4 |
| | 12:32 | het heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk te geven. | .7 |
| | | letterlijk: uw Vader **heeft besloten** u het Koninkrijk te geven. | |
| Rom. | 15:26 | Want Macedonië en Achaje **hebben goedgevonden** een handreiking te doen | .9 |
| | 15:27 | **Zij hebben het** immers **goedgevonden**, maar zijn het ook ... verplicht, | .9 |
| 1Cor. | 1:21 | heeft het Gode behaagd ... te redden hen, die geloven. | .7 |
| | | letterlijk: **heeft** God **besloten** te redden hen, die geloven. | |
| | 10:5 | En toch **heeft** God in het merendeel van hen geen **welgevallen gehad**, | .7 |
| 2Cor. | 5:8 | en **wij begeren** te meer ons verblijf in het lichaam te verlaten | .3 |
| | 12:10 | Daarom **heb ik een welbehagen** in zwakheden, smaadheden, noden, | .1 |
| Gal. | 1:15 | toen het Hem ... behaagd had, zijn Zoon in mij te openbaren, | .7 |
| | | letterlijk: toen **Hij** ... **besloten had**, zijn Zoon in mij te openbaren, | |
| Col. | 1:19 | het heeft de ganse volheid behaagd in Hem woning te maken, | .7 |
| | | letterlijk: de ganse volheid **heeft besloten** in Hem woning te maken, | |
| 1Thess. | 2:8 | Zo **waren wij** ... **bereid** ... ons eigen leven mede te delen, | .3/.[12] |
| | 3:1 | Daarom **hebben wij** ... **besloten** alleen te Athene achter te blijven, | .8/.[11] |
| 2Thess. | 2:12 | **die** ... **een welgevallen hebben gehad** in de ongerechtigheid. | .10 |
| Hebr. | 10:6 | **in** brandoffers en zondoffers **hebt Gij** geen **welbehagen gehad**. | .6 |
| | 10:8 | offergaven ... **hebt Gij** niet gewild, noch daar**in een welbehagen gehad**, | .6 |
| | 10:38 | dan **heeft** mijn ziel in hem **geen welbehagen**. | .2 |
| 2Petr. | 1:17 | Deze is mijn Zoon, mijn geliefde, in wie **Ik mijn welbehagen heb**. | .4 |

## 1917 εὐδοκία eudokia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eudokia* betekent 'welbehagen, welgevallen, welwillendheid'.

Het is afgeleid van het werkwoord *1916 eudokeō* 'een welbehagen hebben; goedvinden, welwillend besluiten'. In Rom.10:1 en Fil.1:15 lezen we over de welwillendheid, de goede intentie van mensen. Maar in de meeste gevallen gaat het om het welbehagen van God, hetzij in de zin van Zijn 'welgevallen' (bv. Ef.1:5 en 9), hetzij met de schakering van 'welwillend besluit', d.w.z. Zijn wilsbesluit dat voortkomt uit Zijn welbehagen (bv. Matt.11:26). Ook in het bekende engelenlied in Luc.2:14 lijkt het welbehagen van God bedoeld te zijn, welke tekstlezing men daar ook volgt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐδοκία | eudokia | welgevallen (1) |
| .2 | εὐδοκίαν | eudokian | welgevallen (4) |
| .3 | εὐδοκίας | eudokias | welgevallen (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 11:26 | Ja, Vader, want zo is het een **welbehagen** geweest voor U. | .1 °▾ |
| Luc. | 2:14 | SV en vrede op aarde, in de mensen een **welbehagen**. | .1 °° |
| | | en vrede op aarde bij mensen des **welbehagens**. | .3 ▾▾ |
| | 10:21 | Ja, Vader, want zo is het een **welbehagen** geweest voor U. | .1 |
| Rom. | 10:1 | de **begeerte** mijns harten en mijn gebed over hun behoud gaan tot God uit. | .1 |
| Ef. | 1:5 | naar het **welbehagen** van zijn wil, | .2 |
| | 1:9 | in overeenstemming met het **welbehagen**, dat Hij Zich ... had voorgenomen, | .2 |
| Fil. | 1:15 | maar anderen doen het met **goede bedoeling**. | .2 |
| | 2:13 | die om zijn **welbehagen** zowel het willen als het werken in u werkt. | .3 |
| 2Thess. | 1:11 | dat onze God ... alle **welgevallen** in het goede en het werk ... volmake, | .2 |

## 1918 εὐεργεσία euergesia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euergesia* betekent '(het) weldoen, weldadigheid, weldaad'.
Vergelijk *1920 euergetēs* 'weldoener'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐεργεσίας | euergesias | weldaad (2 ev – 4 mv) |
| .2 | εὐεργεσίᾳ | euergesiāi | weldaad (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 4:9 | indien wij thans in verhoor genomen worden ter zake van een **weldaad** | .2 |
| 1Tim. | 6:2 | gelovigen en geliefden ..., die zich beijveren wel te doen. | .1 |
| | | letterlijk: gelovigen en geliefden, die zich beijveren in **weldoen**. | |

## 1919 εὐεργετέω euergeteō

Het werkwoord *euergeteō* betekent 'weldoener zijn, weldoen'.
Vergelijk *1920 euergetēs* 'weldoener'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐεργετῶν | euergetōn | weldoende (1 ev m) |

Hand. 10:38 **weldoende** en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren;

## 1920 εὐεργέτης euergetēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *euergetēs* betekent 'weldoener'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *1860 ergon* 'werk, daad'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐεργέται | euergetai | weldoeners (1) |

Luc. 22:25 en hun machthebbers worden **weldoeners** genoemd.

| 1921 | εὔθετος | euthetos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *euthetos* betekent 'geschikt'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *4449 tithēmi* 'zetten, leggen, plaatsen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔθετος | euthetos | geschikt (1 ev m/v) |
| .2 | εὔθετον | eutheton | geschikt (4 ev m/v – 1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 9:62 | Niemand, die ... ziet naar hetgeen achter hem ligt, is **geschikt** | .1 |
| | 14:35 | Noch voor het land, noch voor de mesthoop is het **geschikt**: | .2 |
| Hebr. | 6:7 | **geschikt** voor hen, ter wille van wie hij ook bewerkt wordt, | .2 |

| 1922 | εὐθέως | eutheōs |
|---|---|---|

Het bijwoord *eutheōs* betekent 'direct, onmiddellijk, terstond'.
Eigenlijk is *eutheōs* een regelmatig gevormd bijwoord bij het bijvoeglijk naamwoord *1928 euthus* 'recht'; in het NT is de betekenis van *eutheōs* echter niet 'recht', maar 'direct'. Overigens moet dit 'direct' soms een beetje ruim opgevat worden: wanneer Johannes in een brief schrijft te hopen iemand 'direct' te ontmoeten (3Joh.14), zal hij toch eerst dezelfde afstand nog moeten overbruggen als de brief die hij stuurt.
Op veel plaatsen in het NT variëren de handschriften tussen *eutheōs* en *1929 euthus*, dat een gelijke betekenis heeft. Uit de concordantiegegevens blijkt dat Mattheüs een lichte voorkeur heeft voor het eerste woord, dat door Lucas (in zijn evangelie en in Handelingen) bijna uitsluitend gebruikt wordt, en dat Marcus, of we hem nu *eutheōs* of *euthus* moeten toekennen – op bijna alle plaatsen vertonen de handschriften hierover onzekerheid –, in ieder geval dat woord uitzonderlijk vaak gebruikt vergeleken met de andere bijbelboeken.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθέως | eutheōs | terstond |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 4:20 | Zij nu lieten **terstond** hun netten liggen en volgden Hem. | |
| | 4:22 | Zij lieten dan **terstond** het schip en hun vader achter en volgden Hem. | |
| | 8:3 | En **terstond** werd hij rein van zijn melaatsheid. | |
| | 13:5 | en **terstond** schoot het op, omdat het geen diepe aarde had, | |
| | 14:22 | En [**terstond**] dwong Hij de discipelen in het schip te gaan | ° |
| | 14:27 | **Terstond** sprak [Jezus] hen aan en zeide: Houdt moed, Ik ben het, | °° |
| | 14:31 | **Terstond** stak Jezus hem de hand toe en greep hem | |
| | 20:34 | en **terstond** werden zij ziende en zij volgden Hem. | |
| | 21:2 | en **terstond** zult gij een ezelin vastgebonden vinden, | |
| | 21:3 | zegt dan: de Here heeft ze nodig. Hij zal ze **terstond** (terug) zenden. | °° |
| | 24:29 | **Terstond** na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden | |
| | 25:15 | (16) **Terstond** ging hij, die de vijf talenten ontvangen had, op weg, | |
| | 26:49 | En **terstond** trad hij op Jezus toe en zeide: Wees gegroet, Rabbi, | |
| | 26:74 | (75) En **terstond** kraaide een haan. | °° |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 27:48 | En **terstond** liep een van hen toe en nam een spons, |
| Marc. | 1:10 | **terstond**, toen Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemelen scheuren |
| | 1:18 | En zij lieten **terstond** hun netten liggen en volgden Hem. |
| | 1:20 | En **terstond** riep Hij hen. |
| | 1:21 | en **terstond** op de sabbat ging Hij naar de synagoge en leerde. |
| | 1:29 | En **terstond**, uit de synagoge, gingen zij in het huis van Simon |
| | 1:30 | en **terstond** spraken zij met Hem over haar. |
| | 1:31 | SV en **terstond** verliet haar de koorts, en zij diende hen. |
| | 1:42 | En **terstond** verliet hem de melaatsheid en hij werd rein. |
| | 1:43 | En met een strenge vermaning zond Hij hem **terstond** weg, |
| | 2:2 | SV En **terstond** vergaderden daar velen, |
| | 2:8 | Jezus doorzag **terstond** in zijn geest, dat zij aldus in zichzelf overlegden, |
| | 2:12 | En hij stond op, nam **terstond** zijn matras op en ging ... naar buiten, |
| | 3:6 | de Farizeeën gingen heen en pleegden **terstond** met de Herodianen overleg |
| | 4:5 | en **terstond** schoot het op, omdat het geen diepe aarde had. |
| | 4:15 | komt **terstond** de satan en neemt het woord, dat in hen gezaaid is, weg. |
| | 4:16 | die, zodra zij het woord horen, het **terstond** met blijdschap aannemen. |
| | 4:17 | wanneer later verdrukking ... komt ... komen zij **terstond** ten val. |
| | 4:29 | Wanneer dan de vrucht rijp is, laat hij er **terstond** de sikkel in slaan, |
| | 5:2 | kwam Hem [**terstond**] uit de grafsteden een mens tegemoet |
| | 5:13 | SV En Jezus liet het hun **terstond** toe. |
| | 5:29 | En **terstond** droogde de bron van haar bloed op |
| | 5:30 | Jezus bemerkte **terstond** bij Zichzelf de kracht, die van Hem uitgegaan was, |
| | 5:36 | SV **terstond** gehoord hebbende het woord, dat er gesproken werd, |
| | 5:42 | En het meisje stond **onmiddellijk** op en het kon lopen; |
| | 6:25 | En **terstond** ging zij haastig naar binnen tot de koning |
| | 6:27 | En **terstond** zond de koning een scherprechter |
| | 6:45 | En **terstond** dwong Hij zijn discipelen in het schip te gaan |
| | 6:50 | Maar **terstond** sprak Hij met hen en zeide tot hen: Houdt moed, |
| | 6:54 | En toen zij van boord gingen, herkenden de mensen Hem **terstond**, |
| | 7:35 | En zijn oren werden geopend en **terstond** werd de band zijner tong los |
| | 8:10 | En **terstond** ging Hij met zijn discipelen in het schip |
| | 9:15 | En **terstond**, toen de gehele schare Hem zag, waren zij zeer verbaasd, |
| | 9:20 | En toen de geest Hem zag, deed hij hem **terstond** stuiptrekken |
| | 9:24 | **Terstond** riep de vader van de knaap uit en zeide: Ik geloof, |
| | 10:52 | En **terstond** werd hij ziende en volgde Hem op de weg. |
| | 11:2 | **terstond**, als gij er binnenkomt, zult gij een veulen vastgebonden vinden, |
| | 11:3 | zegt dan: De Here heeft het nodig en **terstond** zendt Hij het weder |
| | 14:43 | En **terstond**, terwijl Hij nog sprak, daar kwam Judas aan, |
| | 14:45 | En hij kwam en trad **terstond** op Hem toe en zeide: Rabbi, en kuste Hem. |
| | 15:1 | **terstond** ... stelden de overpriesters ... een besluit vast, |
| Luc. | 5:13 | En **terstond** verliet hem de melaatsheid. |
| | 5:39 | SV En niemand, die oude drinkt, begeert **terstond** nieuwe; |
| | 6:49 | Toen de stroom daar tegenaan sloeg, stortte het **terstond** in |
| | 12:36 | om hem, als hij komt en klopt, **terstond** te kunnen opendoen. |
| | 12:54 | zegt gij **dadelijk**: Er komt regen, en het gebeurt. |

| | | |
|---|---|---|
| | 14:5 | wie zal hem er dan niet **terstond** uittrekken (ook) op de sabbatdag? |
| | 17:7 | Wie van u zal tot zijn slaaf ... zeggen: Kom **terstond** hier aan tafel? |
| | 21:9 | maar dat is nog niet **terstond** het einde. |
| Joh. | 5:9 | En **terstond** werd de man gezond en nam zijn matras op |
| | 6:21 | en **terstond** bereikte het schip het land, waar zij heengingen. |
| | 13:30 | Hij nam dan het stuk brood en vertrok **terstond**. En het was nacht. |
| | 18:27 | Petrus dan ontkende het wederom en **terstond** daarop kraaide een haan. |
| | 19:34 | en **terstond** kwam er bloed en water uit. |
| Hand. | 9:18 | En **terstond** vielen hem als schubben van de ogen en hij kon weer zien, |
| | 9:20 | dat hij **terstond** ... verkondigde, dat Jezus de Zoon van God is. |
| | 9:34 | En hij stond **onmiddellijk** op. |
| | 12:10 | gingen zij één straat ver en **terstond** daarna verliet de engel hem. |
| | 16:10 | zochten wij **dadelijk** gelegenheid om naar Macedonië te vertrekken, |
| | 17:10 | de broeders zonden **terstond** in de nacht Paulus en Silas naar Berea, |
| | 17:14 | Doch de broeders lieten toen **terstond** Paulus vertrekken |
| | 21:30 | en **terstond** werden de poorten gesloten. |
| | 22:29 | **Dadelijk** hielden dan zij, die hem gerechtelijk moesten onderzoeken, op; |
| Gal. | 1:16 | ben ik geen ogenblik te rade gegaan met vlees en bloed;<br>letterlijk: ben ik **terstond** niet te rade gegaan met vlees en bloed; |
| Jac. | 1:24 | want hij ... heeft **terstond** vergeten, hoe hij er uitzag. |
| 3Joh. | 14 | maar ik hoop u **spoedig** te zien; dan zullen wij van mond tot mond spreken. |
| Openb. | 4:2 | **Terstond** kwam ik in vervoering des geestes en zie, er stond een troon |

## 1923 εὐθυδρομέω euthudromeō

Het werkwoord *euthudromeō* betekent 'rechtuit gaan, rechtuit koersen'.
Vergelijk *1928 euthus* 'recht' en *1266 dromos* '(loop)baan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθυδρομήσαμεν | euthudromēsamen | wij hebben rechtuit gekoerst (aor) |
| .2 | εὐθυδρομήσαντες | euthudromēsantes | rechtuit koersend (1 mv m; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 16:11 | En van Troas afgevaren, **koersten wij recht** op Samotrake aan | .1 |
| | 21:1 | het geschiedde ..., dat wij recht op Kos aankoersten<br>letterlijk: ..., dat wij **rechtuit koersend** te Kos kwamen, | .2 |

## 1924 εὐθυμέω euthumeō

Het werkwoord *euthumeō* betekent 'goedsmoeds zijn, welgemoed zijn, goedgehumeurd zijn, goede moed hebben'.
Vergelijk *1925 euthumos* 'goedsmoeds, welgemoed, goedgehumeurd, met goede moed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθυμεῖ | euthumei | hij is welgemoed – jij bent welgemoed (med) |
| .2 | εὐθυμεῖτε | euthumeite | jullie zijn welgemoed – weest welgemoed! |
| .3 | εὐθυμεῖν | euthumein | welgemoed zijn |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 27:22 | Maar ook nu wek ik u op **moed te houden**, | .3 |
| | 27:25 | Daarom, mannen, **houdt moed**, want dit vertrouwen heb ik op God, | .2 |
| Jac. | 5:13 | **Is** iemand **blij te moede**? Laat hij lofzingen. | .1 |

---

**1925 εὔθυμος euthumos**

---

Het bijvoeglijk naamwoord *euthumos* betekent 'goedsmoeds, welgemoed, goedgehumeurd, met goede moed'.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *2143 thumos* 'gemoed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔθυμοι | euthumoi | welgemoed (1 mv m/v) |

Hand. 27:36 En allen werden **goedsmoeds** en nuttigden eveneens voedsel.

---

**1926 εὐθυμότερον euthumoteron**

---

Het bijwoord *euthumoteron* betekent 'in betere stemming, meer welgemoed, beter gehumeurd, met betere moed'.

Eigenlijk is *euthumoteron* een onzijdige vorm van de vergrotende trap van *1925 euthumos* ('goedsmoeds, welgemoed, goedgehumeurd, met goede moed') die als bijwoord gebruikt wordt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθυμότερον | euthumoteron | meer welgemoed |

Hand. 24:10 SV zo verantwoord ik mijzelf **met des te betere moed**.

---

**[1926II] εὐθύμως euthumōs**

---

Het bijwoord *euthumōs* betekent 'goedsmoeds, welgemoed, goedgehumeurd, met goede moed'.

Vergelijk *1925 euthumos* 'goedsmoeds, welgemoed, goedgehumeurd, met goede moed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[1] | εὐθύμως | euthumōs | welgemoed |

Hand. 24:10 verdedig ik mijn zaak **met goede moed**.

---

**1927 εὐθύνω euthūnō**

---

Het werkwoord *euthūnō* betekent 'recht maken, recht(uit) laten gaan'.

In Jac.3:4 kan men de 'rechtmakende' opvatten als degene die het schip in een rechte koers houdt, d.w.z. de stuurman.

Vergelijk *1928 euthus* 'recht'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθύνοντος | euthunontos | rechtmakend (2 ev m/o) |
| .2 | εὐθύνατε | euthunate | maakt recht! (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 1:23 | **Maakt recht** de weg des Heren, gelijk de profeet Jesaja gesproken heeft. | .2 |
| Jac. | 3:4 | waarheen maar het believen van de **stuurman** wil. | .1 |

## 1928 εὐθύς euthus

Het bijvoeglijk naamwoord *euthus* betekent 'recht'.

Overdrachtelijk wordt *euthus* gebruikt in de zin van 'rechtmatig, juist', zoals in Hand.8:21: uw hart is niet 'recht' voor God. Deze overdrachtelijke betekenis is spreekwoordelijk (vgl. Hand.13:10, 2Petr.2:15), net als trouwens in het Nederlands (vgl.: recht praten wat krom is). In Damaskus was een straat met de naam 'de Rechte' (Hand.9:11)

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθεῖα | eutheia | recht (1 ev v) |
| .2 | εὐθεῖαν | eutheian | recht (4 ev v) |
| .3 | εὐθείας | eutheias | recht (2 ev v – 4 mv v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:3 | Bereidt de weg des Heren, maakt **recht** zijn paden. | .3 |
| Marc. | 1:3 | Bereidt de weg des Heren, maakt **recht** zijn paden, | .3 |
| Luc. | 3:4 | Bereidt de weg des Heren, maakt **recht** zijn paden. | .3 |
| | 3:5 | SV en de kromme wegen zullen tot een **rechte weg** worden, | .2°° |
| | | en de krommingen zullen **recht** en de oneffen wegen vlak worden, | .3ˇˇ |
| Hand. | 8:21 | Gij hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet **recht** voor God. | .1 |
| | 9:11 | de Here zeide tot hem: Sta op en ga naar de straat, die de **Rechte** heet, | .2 |
| | 13:10 | zult gij niet ophouden de **rechte** wegen des Heren te verdraaien? | .3 |
| 2Petr. | 2:15 | Doordat zij de **rechte** weg verlaten hebben, zijn zij verdwaald | .2 |

## 1929 εὐθύς euthus

Het bijwoord *euthus* betekent 'direct, onmiddellijk, terstond'.

Eigenlijk is *euthus* een verstarde eerste naamval van *1928 euthus* 'recht' die als bijwoord met de betekenis 'direct' gebruikt wordt. Op bijna alle plaatsen in het NT vertonen de handschriften variatie tussen *euthus* en *eutheōs* dat een gelijke betekenis heeft (zie woord *1922*).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθύς | euthus | terstond |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:16 | **Terstond** nadat Jezus gedoopt was, steeg Hij op uit het water. | °ˇ |
| | 13:20 | die het woord hoort en het **terstond** met blijdschap aanneemt; | |
| | 13:21 | wanneer echter verdrukking ... komt ..., komt hij **terstond** ten val. | |
| | 14:27 | **Terstond** sprak [Jezus] hen aan en zeide: Houdt moed, Ik ben het, | ˇˇ |
| | 21:3 | zegt dan: de Here heeft ze nodig. Hij zal ze **terstond** (terug) zenden. | ˇˇ |
| | 26:74 | (75) En **terstond** kraaide een haan. | ˇˇ |
| Marc. | 1:10 | **terstond**, toen Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemelen scheuren | ˇˇ |
| | 1:12 | En **terstond** dreef de Geest Hem uit naar de woestijn. | |
| | 1:18 | En zij lieten **terstond** hun netten liggen en volgden Hem. | ˇˇ |
| | 1:20 | En **terstond** riep Hij hen. | ˇˇ |
| | 1:21 | en **terstond** op de sabbat ging Hij naar de synagoge en leerde. | ˇˇ |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 1:23 | En **terstond** was er in hun synagoge een mens met een onreine geest |
| | 1:28 | En het gerucht van Hem drong **terstond** overal door |
| | 1:29 | En **terstond**, uit de synagoge, gingen zij in het huis van Simon |
| | 1:30 | en **terstond** spraken zij met Hem over haar. |
| | 1:42 | En **terstond** verliet hem de melaatsheid en hij werd rein. |
| | 1:43 | En met een strenge vermaning zond Hij hem **terstond** weg, |
| | 2:8 | Jezus doorzag **terstond** in zijn geest, dat zij aldus in zichzelf overlegden, |
| | 2:12 | hij stond op, nam **terstond** zijn matras op en ging ... naar buiten, |
| | 3:6 | de Farizeeën gingen heen en pleegden **terstond** met de Herodianen overleg |
| | 4:5 | en **terstond** schoot het op, omdat het geen diepe aarde had. |
| | 4:15 | komt **terstond** de satan en neemt het woord, dat in hen gezaaid is, weg. |
| | 4:16 | die, zodra zij het woord horen, het **terstond** met blijdschap aannemen. |
| | 4:17 | wanneer later ... vervolging komt ...., komen zij **terstond** ten val. |
| | 4:29 | Wanneer dan de vrucht rijp is, laat hij er **terstond** de sikkel in slaan, |
| | 5:2 | kwam Hem [**terstond**] uit de grafsteden een mens tegemoet |
| | 5:29 | En **terstond** droogde de bron van haar bloed op |
| | 5:30 | Jezus bemerkte **terstond** bij Zichzelf de kracht, die van Hem uitgegaan was, |
| | 5:42 | En het meisje stond **onmiddellijk** op en het kon lopen; |
| | | want het was twaalf jaar. En zij ontzetten zich **terstond** bovenmate. |
| | 6:25 | En **terstond** ging zij haastig naar binnen tot de koning |
| | 6:27 | En **terstond** zond de koning een scherprechter |
| | 6:45 | En **terstond** dwong Hij zijn discipelen in het schip te gaan |
| | 6:50 | **terstond** sprak Hij met hen en zeide tot hen: Houdt moed, Ik ben het, |
| | 6:54 | En toen zij van boord gingen, herkenden de mensen Hem **terstond**, |
| | 7:25 | Want **terstond** hoorde van Hem een vrouw, |
| | 7:35 | En zijn oren werden geopend en **terstond** werd de band zijner tong los |
| | 8:10 | En **terstond** ging Hij met zijn discipelen in het schip |
| | 9:15 | En **terstond**, toen de gehele schare Hem zag, waren zij zeer verbaasd, |
| | 9:20 | En toen de geest Hem zag, deed hij hem **terstond** stuiptrekken |
| | 9:24 | **Terstond** riep de vader van de knaap uit en zeide: Ik geloof, |
| | 10:52 | En **terstond** werd hij ziende en volgde Hem op de weg. |
| | 11:2 | **terstond**, als gij er binnenkomt, zult gij een veulen vastgebonden vinden, |
| | 11:3 | zegt dan: De Here heeft het nodig en **terstond** zendt Hij het weder |
| | 14:43 | En **terstond**, terwijl Hij nog sprak, daar kwam Judas aan, |
| | 14:45 | En hij kwam en trad **terstond** op Hem toe en zeide: Rabbi, en kuste Hem. |
| | 14:72 | En **terstond** kraaide de haan voor de tweede maal. |
| | 15:1 | **terstond** ... stelden de overpriesters ... een besluit vast, |
| Luc. | 6:49 | Toen de stroom daar tegenaan sloeg, stortte het **terstond** in |
| Joh. | 13:30 | Hij nam dan het stuk brood en vertrok **terstond**. En het was nacht. |
| | 13:32 | zal God ook Hem in Zich verheerlijken, en Hem **terstond** verheerlijken. |
| | 19:34 | en **terstond** kwam er bloed en water uit. |
| | 21:3 | SV Zij gingen uit, en traden **terstond** in het schip; |
| Hand. | 10:16 | en **terstond** werd het voorwerp weer opgenomen in de hemel. |

## 1930 εὐθύτης euthutēs

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euthutēs* betekent 'rechtheid'.

Net als *1928 euthus* 'recht' kan *euthutēs* ook in overdrachtelijke zin gebruikt worden; het betekent dan zoveel als 'rechtmatigheid, juistheid, rechtvaardigheid' (vergelijk ook een Nederlandse uitdrukking als: recht door zee gaan).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐθύτητος | euthutētos | rechtheid (2) |

Hebr. 1:8 en de scepter der **rechtmatigheid** is de scepter van zijn koningschap.

## 1931 εὐκαιρέω eukaireō

Het werkwoord *eukaireō* betekent 'tijd hebben, gelegenheid hebben'.

Zie *1933 eukairos* '(op een) geschikt (moment), gelegen'. Het tegengestelde is *145 akaireomai* 'geen tijd of gelegenheid hebben'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐκαίρουν | eukairoun | ik had gelegenheid – zij hadden gelegenheid |
| .2 | ηὐκαίρουν | ēukairoun | ik had gelegenheid – zij hadden gelegenheid |
| .3 | εὐκαιρήσῃ | eukairēsēi | (dat) hij gelegenheid heeft (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 6:31 | en **zij hadden** zelfs geen **tijd** om te eten. | .2/.1 |
| Hand. | 17:21 | Alle Atheners nu ... **hadden** voor niets anders **tijd over** | .1/.2 |
| 1Cor. | 16:12 | maar hij zal gaan, zodra het hem gelegen komt. | .3 |
| | | letterlijk: maar hij zal gaan, zodra **hij tijd heeft**. | |

## 1932 εὐκαιρία eukairia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eukairia* betekent 'geschikt moment, (goede) gelegenheid'.

Zie *1933 eukairos* '(op een) geschikt (moment), gelegen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐκαιρίαν | eukairian | gelegenheid (4) |

Matt. 26:16 En van toen af zocht hij een **goede gelegenheid** om Hem over te leveren.
Luc. 22:6 En hij ... zocht een **goede gelegenheid** om Hem ... aan hen over te leveren.

## 1933 εὔκαιρος eukairos

Het bijvoeglijk naamwoord *eukairos* betekent '(op een) geschikt (moment), gelegen'.

In het algemeen geeft *eukairos* aan dat iemand of iets te maken heeft met een tijd die geschikt is voor een bepaald doel (vgl. *1906 eu* 'goed' en *2254 kairos* '(geschikte) tijd'). Zo wordt in

Marc.6:21 een dag 'gelegen' of 'geschikt' genoemd om Johannes de Doper uit de weg te ruimen, en in Hebr.4:16 is sprake van hulp 'op het juiste moment'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔκαιρον | eukairon | gelegen (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .2 | εὐκαίρου | eukairou | gelegen (2 ev m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 6:21 | toen er een **gelegen** dag gekomen was en Herodes ... een maaltijd aanrichtte | .2 |
| Hebr. | 4:16 | opdat wij ... genade vinden om hulp te verkrijgen **te gelegener tijd**. | .1 |

## 1934 εὐκαίρως eukairōs

Het bijwoord *eukairōs* betekent '(op een) geschikt (moment), gelegen'.

Zie *1933 eukairos* '(op een) geschikt (moment), gelegen'. Het tegengestelde is *146 akairōs* 'ongelegen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐκαίρως | eukairōs | gelegen |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 14:11 | En hij zocht, hoe hij Hem **bij een goede gelegenheid** kon overleveren. |
| 2Tim. | 4:2 | verkondig het woord, dring erop aan, **gelegen** of ongelegen. |

## 1935 εὔκοπος eukopos

Het bijvoeglijk naamwoord *eukopos* betekent 'wat niet veel moeite kost, wat niet veel inspanning vergt, gemakkelijk'.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *2565 kopos* 'moeite, inspanning'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐκοπώτερον | eukopōteron | gemakkelijker (4 ev m/v – 1/4 ev o) |

| | | |
|---|---|---|
| Matt. | 9:5 | Want wat is **gemakkelijker**, te zeggen: Uw zonden worden vergeven, ...? |
| | 19:24 | het is **gemakkelijker**, dat een kameel gaat door het oog van een naald |
| Marc. | 2:9 | Wat is **gemakkelijker**, ... te zeggen: Uw zonden worden vergeven, ...? |
| | 10:25 | Het is **gemakkelijker** dat een kameel gaat door het oog ener naald, |
| Luc. | 5:23 | Wat is **gemakkelijker**, te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, ...? |
| | 16:17 | **Gemakkelijker** zouden hemel en aarde vergaan, |
| | 18:25 | Want het is **gemakkelijker**, dat een kameel gaat door het oog ener naald, |

## 1936 εὐλάβεια eulabeia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eulabeia* betekent (1) 'behoedzaamheid, voorzichtigheid, angst', en (2) 'godvrezendheid'.

Het is afgeleid van *1938 eulabēs* 'behoedzaam; godvrezend'. In Hebr.5:7 zijn er twee interpretaties mogelijk: ofwel, met de eerste betekenis, 'verhoord uit Zijn angst', ofwel 'verhoord wegens Zijn godvrezendheid', met de andere betekenis. In Hebr.12:28 is blijkens het tekstverband alleen de tweede betekenis van toepassing.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλαβείας | eulabeias | behoedzaamheid (2 ev – 4 mv) |

| | | |
|---|---|---|
| Hebr. | 5:7 | en Hij is verhoord uit zijn **angst**, |
| | 12:28 | Laten wij ... God vereren op een Hem welbehagelijke wijze met ... **ontzag**, |

## 1937 εὐλαβέομαι eulabeomai

Het werkwoord *eulabeomai* betekent (1) 'behoedzaam of angstig zijn', en (2) 'godvrezend zijn'.

Het geeft aan dat iemand zich behoedzaam of godvrezend (*1938 eulabēs*) gedraagt. In Hand.23:10 is de eerste betekenis aan de orde: 'angstig zijnde'. In de andere tekst waar het woord voorkomt gaat het erom dat Noach godvrezend handelt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλαβηθείς | eulabētheis | behoedzaam zijnde (1 ev m; aor pass) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 23:10 | **vreesde** de overste, dat ..., **en** hij liet de soldaten komen |
| Hebr. | 11:7 | Door het geloof heeft Noach ... **eerbiedig** de ark toebereid |

## 1938 εὐλαβής eulabēs

Het bijvoeglijk naamwoord *eulabēs* betekent (1) 'behoedzaam, voorzichtig, angstvallig', en (2) 'nauwgezet, godvrezend'.

Het is samengesteld uit het bijwoord *1906 eu* 'goed' en de stam *lab-* 'nemen' (*vgl. 2657 lambanō* 'nemen, pakken'), en betekent dus oorspronkelijk zoveel als 'goed aanvattend'. De eerste daaruit ontwikkelde betekenis komt in het NT niet voor (vergelijk echter *1936 eulabeia* 'behoedzaamheid, angst; godvrezendheid', en *1937 eulabeomai* 'behoedzaam of angstig zijn; godvrezend zijn'). De tweede geeft aan dat iemand behoedzaam is tegenover God, d.w.z. nauwgezet zijn godsdienstige verplichtingen vervult (bv. Hand.22:12), of in het algemeen godvrezend is (bv. Hand.8:2).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλαβής | eulabēs | godvrezend (1 ev m/v) |
| .2 | εὐλαβεῖς | eulabeis | godvrezend (1/4 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:25 | en deze man was rechtvaardig en **vroom**, | .1 |
| Hand. | 2:5 | Nu waren er Joden te Jeruzalem woonachtig, **vrome** mannen uit alle volken | .2 |
| | 8:2 | **vrome** mannen droegen Stefanus ten grave en bedreven grote rouw | .2 |
| | 22:12 | een zekere Ananias, een **godvruchtig** man naar de wet, | .1 |

## 1939 εὐλογέω eulogeō

Het werkwoord *eulogeō* betekent (1) 'goeds zeggen van, prijzen, complimenteren', en (2) 'zegenen, zegenrijk verklaren'.

De Grieken gebruiken *eulogeō* zonder daarbij direct een bepaalde betrokkenheid van een god of de goden te veronderstellen. Het betekent dan zoveel als 'goeds zeggen van, prijzen, compli-

menteren' (vgl. *1906 eu* 'goed' en *2718 logos* 'woord'). Het tegenovergestelde hiervan is *2263 kakologeō* 'kwaadspreken (van)'.

In een joods-christelijke context echter verbindt men *eulogeō* op een bepaalde manier met God: het houdt dan in dat men iemand of iets 'zegent', waarbij men die persoon of zaak welvaart of voorspoedigheid toewenst die naar verwachting God zal verwezenlijken. Het tegenovergestelde van dit *eulogeō* is niet *kakologeō*, maar *2377 kat-araomai* 'vervloeken' (vgl. Matt.5:44, Rom.12:14, Jac.3:9).

In het geval dat men God 'zegent', is het niet de bedoeling dat men Hem een zegen toewenst, maar wel dat men Hem verklaart tot een bron van zegen. De betekenis benadert dan weer de algemeen-Griekse: 'goeds zeggen van, prijzen' (vgl. Luc.1:64, Jac.3:9).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλογοῦμεν | eulogoumen | wij zegenen |
| .2 | εὐλογεῖτε | eulogeite | jullie zegenen – zegent! |
| .3 | εὐλογεῖν | eulogein | zegenen |
| .4 | εὐλογῶν | eulogōn | zegenend (1 ev m) |
| .5 | εὐλογοῦντα | eulogounta | zegenend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .6 | εὐλογοῦντες | eulogountes | zegenend (1 mv m) |
| .7 | ηὐλόγει | ēulogei | hij zegende |
| .8 | εὐλογήσω | eulogēsō | (dat) ik zegen (aor) – ik zal zegenen |
| .9 | εὐλόγησεν | eulogēsen | hij heeft gezegend (aor) |
| .10 | εὐλογήσῃς | eulogēsēis | (dat) jij zegent (aor) |
| .11 | εὐλογήσας | eulogēsas | zegenend (1 ev m; aor) |
| .12 | εὐλογεῖται | eulogeitai | hij wordt gezegend (med) |
| .13 | εὐλογοῦνται | eulogountai | zij worden gezegend (med) |
| .14 | εὐλόγηκεν | eulogēken | hij heeft gezegend |
| .15 | εὐλογημένος | eulogēmenos | gezegend (1 ev m; med) |
| .16 | εὐλογημένοι | eulogēmenoi | gezegend (1 mv m; med) |
| .17 | εὐλογημένη | eulogēmenē | gezegend (1 ev v; med) |
| .[18] | εὐλόγει | eulogei | hij zegende – zegen! |
| .[19] | εὐλογῇς | eulogēis | (dat) jij zegent |
| .[20] | εὐλογήθησονται | eulogēthēsontai | zij zullen gezegend worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:44 | SV Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; **zegent** ze, die u vervloeken; | .2 |
| | 14:19 | **Hij** zag op naar de hemel, **sprak de zegen uit**, brak de broden en gaf ze | .9 |
| | 21:9 | Hosanna de Zoon van David, **gezegend** Hij, die komt | .15 |
| | 23:39 | totdat gij zegt: **Gezegend** Hij, die komt in de naam des Heren! | .15 |
| | 25:34 | Komt, gij **gezegenden** mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, | .16 |
| | 26:26 | terwijl zij aten, nam Jezus een brood, **sprak de zegen uit**, brak het | .11 |
| Marc. | 6:41 | En **Hij** nam de vijf broden ...., **sprak de zegen uit** en brak de broden | .9 |
| | 8:7 | en **nadat Hij** daar**bij de zegen had uitgesproken**, | .11 |
| | 10:16 | En Hij omarmde ze en hun de handen opleggende, **zegende Hij** ze. | .7/.[18] |
| | 11:9 | (10) Hosanna! **Gezegend** Hij, die komt in de naam des Heren; | .15 |
| | 11:10 | **gezegend** het komende rijk van onze vader David; | .17 |
| | 14:22 | En terwijl zij aten, nam Hij een brood, **sprak de zegen uit**, brak het, | .11 |
| Luc. | 1:28 | SV de Heere is met u: gij zijt **gezegend** onder de vrouwen. | .17 |
| | 1:42 | zij riep uit met luider stem en sprak: **Gezegend** zijt gij onder de vrouwen | .17 |
| | | en **gezegend** is de vrucht van uw schoot. | .15 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 1:64 | En terstond werd zijn mond geopend ...., en hij sprak, God **lovende**. | .4 |
| | 2:28 | nam ook hij het in zijn armen en **hij loofde** God en zeide: | .9 |
| | 2:34 | Simeon **zegende** hen en zeide ...: Zie, deze is gesteld tot een val | .9 |
| | 6:28 | **zegent** wie u vervloeken; bidt voor wie u smadelijk behandelen. | .2 |
| | 9:16 | en **Hij** zag op naar de hemel, **sprak de zegen uit** en brak ze, | .9 |
| | 13:35 | **Gezegend** Hij, die komt in de naam des Heren! | .15 |
| | 19:38 | **Gezegend** Hij, die komt, de Koning, in de naam des Heren; | .15 |
| | 24:30 | dat **Hij** het brood nam, **de zegen uitsprak**, het brak en hun toereikte. | .9 |
| | 24:50 | en **Hij** hief de handen omhoog en **zegende** hen. | .9 |
| | 24:51 | En het geschiedde, terwijl Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde. | .3 |
| | | letterlijk: ...., bij het hen **zegenen**, dat Hij hen scheidde. | |
| | 24:53 | en zij waren voortdurend in de tempel, **lovende** God. | .6 |
| Joh. | 12:13 | Hosanna, **gezegend** Hij, die komt in de naam des Heren! | .15 |
| Hand. | 3:25 | En in uw nageslacht **zullen** alle stammen der aarde **gezegend worden**. | .[20]** |
| | 3:26 | **om** u **te zegenen**, door een ieder uwer af te brengen van zijn boosheden. | .5 |
| Rom. | 12:14 | **Zegent** wie u vervolgen, | .2 |
| | | **zegent** en vervloekt niet. | .2 |
| 1Cor. | 4:12 | wij verrichten zware handenarbeid; worden wij gescholden, **wij zegenen**; | .1 |
| | 10:16 | de beker der dankzegging, waar**over wij de dankzegging uitspreken**, | .1 |
| | 14:16 | indien **gij een zegen uitspreekt** met uw geest, | .10/.[19] |
| Gal. | 3:9 | Zij, die uit het geloof zijn, **worden** dus **gezegend** | .13 |
| Ef. | 1:3 | **die** ons met ... geestelijke zegen in de hemelse gewesten **gezegend heeft** | .11 |
| Hebr. | 6:14 | zeggende: Voorzeker | .4 |
| | | letterlijk: zeggende: Voorzeker, **zegenende** | |
| | | **zal Ik** u **zegenen** en zekerlijk u vermeerderen. | .8 |
| | 7:1 | **die** Abraham bij zijn terugkeer ... tegemoet kwam en hem **zegende**, | .11 |
| | 7:6 | **hij** ... **heeft** ... **een zegen gegeven aan** de drager der beloften. | .14 |
| | 7:7 | dat het mindere door het meerdere **wordt gezegend**. | .12 |
| | 11:20 | Door het geloof **heeft** Isaak **aan** Jakob en Esau **zijn zegen gegeven**, | .9 |
| | 11:21 | Door het geloof **heeft** Jakob ... ieder der zonen van Jozef **gezegend** | .9 |
| Jac. | 3:9 | Met haar **loven wij** de Here en Vader en met haar vervloeken wij de mensen, | .1 |
| 1Petr. | 3:9 | **en** ... **zegent** ...., wijl gij ... geroepen zijt, dat gij zegen zoudt beërven. | .6 |

## 1940 εὐλογητός eulogētos

Het bijvoeglijk naamwoord *eulogētos* betekent 'gezegend, zegenrijk verklaard, geprezen'.

Wanneer men van God zegt dat Hij 'gezegend' is, houdt dit niet in dat men Hem een zegen heeft toegewenst, maar dat men Hem tot een bron van zegen verklaart omdat Hij Zich zegenrijk bewezen heeft. Zie verder voor de betekenis ook *1939 eulogeō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλογητός | eulogētos | gezegend (1 ev m) |
| .2 | εὐλογητοῦ | eulogētou | gezegend (2 ev m/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 14:61 | Zijt Gij de Christus, de Zoon van de **Gezegende**? | .2 |
| Luc. | 1:68 | **Geloofd** zij de Here, de God van Israël, | .1 |
| Rom. | 1:25 | de Schepper, die **te prijzen** is tot in eeuwigheid. Amen. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 9:5 | Christus, die is boven alles, God, **te prijzen** tot in eeuwigheid! Amen. | .1 |
| 2Cor. | 1:3 | **Geloofd** zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, | .1 |
| | 11:31 | De God en Vader van onze Here Jezus, **geprezen** zij Hij in eeuwigheid, | .1 |
| Ef. | 1:3 | **Gezegend** zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, | .1 |
| 1Petr. | 1:3 | **Geloofd** zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, | .1 |

## 1941 εὐλογία eulogia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eulogia* betekent (1) '(het) goeds zeggen van, (het) prijzen, (het) complimenteren', en (2) '(het) zegenrijk verklaren, zegening, zegen'.

In een algemeen Griekse context zal men *eulogia* niet direct met God of de goden in verband brengen; het betekent dan zoveel als '(het) prijzen, (het) complimenteren', zoals in Rom.16:18, waar Paulus waarschuwt voor lieden die met 'complimentjes' christenen voor zich proberen te winnen (tenzij we hier *eulogia* moeten opvatten als 'zegenende taal').

Als de joods-christelijke context meer op de voorgrond treedt houdt *eulogia* verband met God: een 'zegening' is voor wat de verwezenlijking betreft, afhankelijk van God. In het geval dat men God 'zegening' toekent (vgl. Openbaring), houdt dit in dat men Hem als bron van zegen erkent; hierbij benadert de betekenis weer de algemeen Griekse ('(het) prijzen, lof').

Zie ook *1939 eulogeō*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐλογία | eulogia | zegening (1) |
| .2 | εὐλογίαν | eulogian | zegening (4) |
| .3 | εὐλογίας | eulogias | zegening (2 ev – 4 mv) |
| .4 | εὐλογίᾳ | eulogiāi | zegening (3) |
| .5 | εὐλογίαις | eulogiais | zegeningen (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 15:29 | En ik weet, dat ik ... met een volle **zegen** van Christus zal komen. | .3 |
| | 16:18 | zulke lieden ... misleiden door hun schoonklinkende en **vrome taal** de harten | .3 |
| 1Cor. | 10:16 | de beker der **dankzegging**, waarover wij de dankzegging uitspreken, | .3 |
| 2Cor. | 9:5 | en uw vroeger toegezegde **milde gave** vooraf in gereedheid te brengen, | .2 |
| | | zodat zij klaar ligt als een **milde gave** en niet als een afgeperste gift. | .2 |
| | 9:6 | en wie mildelijk zaait, | .5 |
| | | letterlijk: en wie op basis van **zegeningen** zaait, | |
| | | zal ook mildelijk oogsten. | .5 |
| | | letterlijk: zal ook op basis van **zegeningen** oogsten. | |
| Gal. | 3:14 | Zo is de **zegen** van Abraham tot de heidenen gekomen in Jezus Christus, | .1 |
| Ef. | 1:3 | die ons met ... geestelijke **zegen** in de hemelse gewesten gezegend heeft | .4 |
| Hebr. | 6:7 | de grond, die de regen ... indrinkt ..., ontvangt **zegen** van God; | .3 |
| | 12:17 | dat hij later, toen hij (toch) de **zegen** wilde erven, afgewezen werd, | .2 |
| Jac. | 3:10 | uit dezelfde mond komt **zegening** en vervloeking voort. | .1 |
| 1Petr. | 3:9 | wijl gij hiertoe geroepen zijt, dat gij **zegen** zoudt beërven. | .2 |
| Openb. | 5:12 | en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de **lof**. | .2 |
| | 5:13 | Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de **lof** en de eer | .1 |
| | 7:12 | Amen, de **lof** en de heerlijkheid, en de wijsheid ... zij onze God | .1 |

| **1942** | **εὐμετάδοτος** | **eumetadotos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eumetadotos* betekent (1) 'waaraan men gemakkelijk deel kan krijgen, gemakkelijk beschikbaar', en (2) 'die gemakkelijk een aandeel geeft (in), vrijgevig'.
De eerste betekenis treft men gewoonlijk bij zaken aan, de tweede bij personen (vgl. 1Tim.6:18).
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *2852 meta-didōmi* 'een aandeel geven (in), laten deelnemen (aan), laten participeren'.

| .1 | εὐμεταδότους | eumetadotous | vrijgevig (4 mv m/v) |
|---|---|---|---|

1Tim. 6:18 om wel te doen, rijk te zijn in goede werken, **vrijgevig** en mededeelzaam,

| **1943** | **εὐνοέω** | **eunoeō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eunoeō* betekent 'welgezind zijn, vriendelijk ingesteld zijn'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3025 noeō* 'verstaan, inzien; bedenken'.

| .1 | εὐνοῶν | eunoōn | welgezind zijnde (1 ev m) |
|---|---|---|---|

Matt. 5:25 Wees **vriendelijk** jegens uw tegenpartij,

| **1944** | **εὔνοια** | **eunoia** |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eunoia* betekent 'welgezindheid, vriendelijke instelling'.
Vergelijk *1943 eunoeō* 'welgezind zijn'.

| .1 | εὔνοιαν | eunoian | welgezindheid (4) |
|---|---|---|---|
| .2 | εὐνοίας | eunoias | welgezindheid (2 ev – 4 mv) |

1Cor. 7:3 SV De man zal aan de vrouw de schuldige **goedwilligheid** betalen; .1
Ef. 6:7 en bereidwillig dienstbaar te zijn als aan de Here en niet aan mensen. .2
letterlijk: en met **bereidwilligheid** dienstbaar te zijn ...

| **1945** | **εὐνουχίζω** | **eunouchizō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *eunouchizō* betekent 'tot eunuch maken, castreren, ontmannen'.
Soms wordt *eunouchizō* gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'uitsluiten van het huwelijk, het huwelijk ontzeggen' (vgl. Matt.19:12). Zie verder bij *1946 eunouchos* 'eunuch, castraat, ontmande'.

| .1 | εὐνούχισαν | eunouchisan | zij hebben ontmand (aor) |
|---|---|---|---|
| .2 | εὐνουχίσθησαν | eunouchisthēsan | zij zijn ontmand (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 19:12 | en er zijn gesnedenen, die door de mensen **gesneden zijn**, | .2 |
| | | en er zijn gesnedenen, die zichzelf **gesneden hebben**, | .1 |

## 1946 εὐνοῦχος eunouchos

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *eunouchos* betekent 'eunuch, castraat, ontmande'.

Het kwam in de Oudheid veel voor dat het mannelijk personeel dat in het koninklijk paleis een functie had, gecastreerd was om problemen met de vrouwen van het koninklijk huis te voorkomen. Zo is de 'kamerling' aan het hof van de Ethiopische koningin een 'eunuch' (Hand.8:27), evenals in het OT bijvoorbeeld Potifar, die een functie had in het paleis van de farao (vgl. Gen.39:1), of Netanmelek aan het hof van de koning van Juda (2Kon.23:11).

Vergelijk het niet in het NT voorkomende *eunē* 'bed' en *1944 echō* 'hebben', in de zin van 'in bewaring hebben'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐνοῦχος | eunouchos | ontmande (1) |
| .2 | εὐνοῦχοι | eunouchoi | ontmanden (1) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 19:12 | Er zijn immers **gesnedenen**, die zo uit de moederschoot geboren zijn, | .2 |
| | | en er zijn **gesnedenen**, die door de mensen gesneden zijn, | .2 |
| | | en er zijn **gesnedenen**, die zichzelf gesneden hebben, | .2 |
| Hand. | 8:27 | een **kamerling**, een rijksgrote van Kandake, de koningin der Ethiopiërs, | .1 |
| | 8:34 | En de **kamerling** antwoordde, en zeide tot Filippus: Ik vraag u, | .1 |
| | 8:36 | de **kamerling** zeide: ... wat is ertegen, dat ik gedoopt word? | .1 |
| | 8:38 | beiden daalden af in het water, zowel Filippus als de **kamerling**, | .1 |
| | 8:39 | nam de Geest des Heren Filippus weg en de **kamerling** zag hem niet meer, | .1 |

## 1947 εὐοδόομαι euodoomai

Het werkwoord *euodoomai* betekent 'welvaren, succes hebben, voortgang maken'.

Eigenlijk betekent *euodoomai* iets als 'goed op weg zijn'(vgl. *1906 eu* 'goed' en *3085 hodos* 'weg'): het wordt meestal gebruikt in de zin van 'welvaren, succes hebben, voortgang maken', onder meer bij het groeten (3Joh.2; vgl. het Nederlandse 'vaarwel!' of 'succes!').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐοδοῦται | euodoutai | hij maakt voortgang (med) |
| .2 | εὐοδῶται | euodōtai | (dat) hij voortgang maakt (med) |
| .3 | εὐοδοῦσθαι | euodousthai | voortgang maken (med) |
| .4 | εὐοδωθήσομαι | euodōthēsomai | ik zal voortgang maken (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 1:10 | of mij eindelijk ... een weg gebaand moge worden om tot u te komen. | .4 |
| | | letterlijk: of **ik** eindelijk **de gelegenheid zal krijgen** om tot u te komen. | |
| 1Cor. | 16:2 | elke eerste dag der week legge ieder uwer naar vermogen thuis iets weg, | .2 |
| | | letterlijk: ... legge ieder naar dat **hij de gelegenheid krijgt**, thuis iets weg, | |
| 3Joh. | 2 | Geliefde, ik bid, **dat het** u in alles **wèl ga** en gij gezond zijt, | .3 |
| | | gelijk **het** uw ziel **wèl gaat**. | .1 |

| [1947II] | εὐπάρεδρος | euparedros |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *euparedros* betekent 'toegewijd (aan), geconcentreerd (op), bezig (met)'.
Eigenlijk betekent *euparedros* iets als 'goed ernaast zitten blijvend' (vgl. *1906 eu* 'goed', *3322 para* 'naast' en *hedra* 'zetel' – zie *1327 hedraios* 'met een vaste zitplaats; standvastig'); het wordt echter vaak gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'toegewijd (aan), geconcentreerd bezig (met)'.

.[1] εὐπάρεδρον euparedron toegewijd (4 ev m/v – 1/4 ev o)

1Cor. 7:35 lettende op de betamelijkheid en de onverdeelde toewijding aan de Here. ˇˇ
letterlijk: lettende op het betamelijke en het onverdeeld **toegewijde** ...

| 1948 | εὐπειθής | eupeithēs |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eupeithēs* betekent 'gemakkelijk te overreden, gehoorzaam, gezeggelijk'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3453 peithō* 'overreden, overtuigen'.

.1 εὐπειθής eupeithēs gezeggelijk (1 ev m/v)

Jac. 3:17 Maar de wijsheid van boven is ... vriendelijk, **gezeggelijk**,

| 1949 | εὐπερίστατος | euperistatos |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *euperistatos* betekent 'gemakkelijk omringend, gemakkelijk de bewegingsvrijheid belemmerend'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3496 peri-istēmi* 'doen omringen'.

.1 εὐπερίστατον euperistaton gemakkelijk omringend (4 ev m/v – 1/4 ev o)

Hebr. 12:1 laten ook wij ... afleggen ... de zonde, **die ons zo licht in de weg staat**,

| 1950 | εὐποιΐα | eupoiïa |
|---|---|---|

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eupoiïa* betekent '(het) weldoen, weldadigheid'.
Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3627 poieō* 'doen'.

.1 εὐποιΐας eupoiïas weldadigheid (2 ev – 4 mv)

Hebr. 13:16 En vergeet de **weldadigheid** en de mededeelzaamheid niet,

## 1951 εὐπορέω euporeō

Het werkwoord *euporeō* betekent zowel in actieve als mediale vormen 'voldoende (geld) hebben, bemiddeld zijn, draagkrachtig zijn'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ηὐπορεῖτο | ēuporeito | hij was bemiddeld (med) |
| .[2] | εὐπορεῖτο | euporeito | hij was bemiddeld (med) |

Hand. 11:29 de discipelen besloten, dat elk van hen naar draagkracht iets zenden zou .1/.[2]
letterlijk: ..., dat elk van hen naar dat **hij draagkrachtig was**, iets zenden zou

## 1952 εὐπορία euporia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euporia* betekent '(het) voldoende (geld) hebben, welstand, welvaart'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐπορία | euporia | welvaart (1 ev) |

Hand. 19:25 Mannen, gij weet, dat wij aan dit werk onze **welvaart** danken,

## 1953 εὐπρέπεια euprepeia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euprepeia* betekent 'betamelijkheid, net voorkomen, schoonheid'.

Men denkt bij *euprepeia* aan een 'betamelijkheid' die vooral met de uiterlijke indruk te maken heeft: iemand of iets ziet er netjes uit. Vergelijk voor de betekenis *3701 prepō* 'betamen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐπρέπεια | euprepeia | betamelijkheid (1) |

Jac. 1:11 en zijn bloem valt af en de **schoonheid** van haar uiterlijk verdwijnt;

## 1954 εὐπρόσδεκτος euprosdektos

Het bijvoeglijk naamwoord *euprosdektos* betekent 'aangenaam, welkom, welgevallig'.

In het algemeen gebruikt men *euprosdektos* om aan te geven dat men iemand of iets graag ontvangt, aanvaardt of bij zich toelaat (vgl. *1906 eu* 'goed' en *3785 pros-dechomai* 'bij zich toelaten, ontvangen, aanvaarden').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐπρόσδεκτος | euprosdektos | welgevallig (1 ev m/v) |
| .2 | εὐπροσδέκτους | euprosdektous | welgevallig (4 mv m/v) |

Rom. 15:16 opdat de offergave der heidenen (Gode) **welgevallig** zou wezen. .1
15:31 en dat mijn dienstbetoon voor Jeruzalem **gunstig** worde **opgenomen** .1

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 6:2 | zie, nú is het de tijd **des welbehagens**, zie, nú is het de dag des heils. | .1 |
| | 8:12 | is zij **welkom** naar hetgeen zij heeft, niet naar hetgeen zij niet heeft. | .1 |
| 1Petr. | 2:5 | tot het brengen van geestelijke offers, die Gode **welgevallig** zijn | .2 |

## 1955 εὐπρόσεδρος euprosedros

Het bijvoeglijk naamwoord *euprosedros* betekent 'oplettend (op), in de gaten houdend, geconcentreerd bezig (met)'.

Eigenlijk betekent *euprosedros* iets als 'goed erbij zitten blijvend' (vgl. *1906 eu* 'goed', *3772 pros* 'tot aan' en *hedra* 'zetel'); het wordt echter vaak gebruikt in de overdrachtelijke zin van 'oplettend (op), geconcentreerd bezig (met)'. Vergelijk *[1947II] euparedros*, dat in 1Cor.7:35 in een deel van de handschriften in plaats van *euprosedros* voorkomt.

.1 εὐπρόσεδρον euprosedron oplettend (4 ev m/v – 1/4 ev o)

1Cor. 7:35 lettende op de betamelijkheid en de onverdeelde toewijding aan de Here. °°
letterlijk: lettende op het betamelijke en het onverdeeld **toegewijde** ...

## 1956 εὐπροσωπέω euprosōpeō

Het werkwoord *euprosōpeō* betekent 'er goed uitzien, een positieve indruk maken'.

Men gebruikt *euprosōpeō* wel in het geval dat iemand 'er knap uitziet', maar ook wel in het geval dat iemand 'er vrolijk of onbezorgd uitziet', en in het algemeen wanneer iemand of iets 'een positieve indruk maakt' (vgl. *1906 eu* 'goed' en *3841 prosōpon* 'gezicht, uiterlijk').

.1 εὐπροσωπῆσαι euprosōpēsai zich goed voordoen (aor)

Gal. 6:12 Allen, die **zich** uiterlijk **goed** willen **voordoen**, trachten u te dwingen

## [1956II] εὐρακύλων eurakulōn

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *eurakulōn* betekent 'eurakylon'.

De 'eurakylon' is een noordoostenwind, waarvan de naam is samengesteld uit een Griekse benaming van een (zuid)oostenwind, *euros*, en een Latijnse benaming van een noordenwind, *aquilo*. Het woord komt slechts in een deel van de Griekse handschriftoverlevering van Hand.27:14 voor.

Vergelijk *1957II eurokludōn* 'euroklydon'.

.[1] εὐρακύλων eurakulōn eurakylon (1)

Hand. 27:14 kort daarop sloeg vandaar een stormwind neer, de zogenaamde **Eurakylon**; ˅˅

| 1957 | εὑρίσκω | heuriskō |
|---|---|---|

Het werkwoord *heuriskō* betekent 'vinden'.

In het algemeen komt het Griekse *heuriskō* goed overeen met het Nederlandse 'vinden': beide hebben gewoonlijk te maken met een of andere ontdekking en staan vaak tegenover 'zoeken' (vgl. *2006 zēteō* 'zoeken'). Er zijn echter ook een paar verschillen. Het Griekse *heuriskō* vindt men bijvoorbeeld ook in situaties waar men zonder te zoeken plotseling de aanwezigheid van iemand ontdekt, bv. in Matt.18:28, waar een slaaf ergens een medeslaaf 'aantreft'. Een tweede verschil is dat *heuriskō* niet gebruikt wordt in de zin van 'van mening zijn'; wanneer men bijvoorbeeld 'vindt' dat iemand een verleider is (vgl. Luc.23:2), houdt dit niet in dat men 'van mening is' dat die persoon een verleider is, maar dat men 'erachter komt' dat die persoon een verleider is; men vertaalt dan ook wel met 'bevinden'. Bij passieve vormen vertaalt men soms ook met 'blijken', bv. in Matt.1:18: Maria 'werd' zwanger 'gevonden', d.w.z.: men kwam erachter dat zij zwanger was, oftewel: zij 'bleek' zwanger.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὑρίσκω | heuriskō | ik vind – (dat) ik vind |
| .2 | εὑρίσκει | heuriskei | hij vindt – jij wordt gevonden (med) |
| .3 | εὑρίσκομεν | heuriskomen | wij vinden |
| .4 | εὑρίσκοντες | heuriskontes | vindend (1 mv m) |
| .5 | εὑρίσκον | heuriskon | vindend (1/4 ev o) |
| .6 | εὕρισκον | heuriskon | ik vond – zij vonden |
| .7 | εὑρήσεις | heurēseis | jij zult vinden |
| .8 | εὑρήσει | heurēsei | hij zal vinden – jij zult vinden (med) |
| .9 | εὑρήσομεν | heurēsomen | wij zullen vinden |
| .10 | εὑρήσετε | heurēsete | jullie zullen vinden |
| .11 | εὑρήσουσιν | heurēsousin | zij zullen vinden – zullende vinden (3 mv m/o) |
| .12 | εὗρον | heuron | ik heb gevonden (aor) – zij hebben gevonden (aor) |
| .13 | εὗρες | heures | jij hebt gevonden (aor) |
| .14 | εὗρεν | heuren | hij heeft gevonden (aor) |
| .15 | εὕρομεν | heuromen | wij hebben gevonden (aor) |
| .16 | εὗρον | heuron | zie 12 |
| .17 | εὕρω | heurō | (dat) ik vind (aor) |
| .18 | εὑρήσῃς | heurēsēis | (dat) jij vindt (aor) |
| .19 | εὕρῃ | heurēi | (dat) hij vindt (aor) |
| .20 | εὕρωμεν | heurōmen | (dat) wij vinden (aor) |
| .21 | εὕρητε | heurēte | (dat) jullie vinden (aor) |
| .22 | εὕρωσιν | heurōsin | (dat) zij vinden (aor) |
| .23 | εὕροιεν | heuroien | mogen zij vinden (aor) |
| .24 | εὑρεῖν | heurein | vinden (aor) |
| .25 | εὑρών | heurōn | vindend (1 ev m: aor) |
| .26 | εὑρόντες | heurontes | vindend (1 mv m: aor) |
| .27 | εὑροῦσα | heurousa | vindend (1 ev v: aor) |
| .28 | εὑροῦσαι | heurousai | vindend (1 mv v: aor) |
| .29 | εὕρηκα | heurēka | ik heb gevonden |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .30 | εὑρήκαμεν | heurēkamen | wij hebben gevonden |
| .31 | εὑρηκέναι | heurēkenai | gevonden hebben |
| .32 | εὑράμενος | heuramenos | gevonden hebbend (1 ev m; aor med) |
| .33 | εὑρισκόμεθα | heuriskometha | wij worden gevonden (med) |
| .34 | εὑρίσκετο | heurisketo | hij werd gevonden (med) |
| .35 | εὑρεθησόμεθα | heurethēsometha | wij zullen gevonden worden (pass) |
| .36 | εὑρέθην | heurethēn | ik ben gevonden (aor pass) |
| .37 | εὑρέθη | heurethē | hij is gevonden (aor pass) |
| .38 | εὑρέθημεν | heurethēmen | wij zijn gevonden (aor pass) |
| .39 | εὑρέθησαν | heurethēsan | zij zijn gevonden (aor pass) |
| .40 | εὑρεθῶ | heurethō | (dat) ik gevonden word (aor pass) |
| .41 | εὑρεθῇ | heurethēi | (dat) hij gevonden wordt (aor pass) |
| .42 | εὑρεθῆτε | heurethēte | (dat) jullie gevonden worden (aor pass) |
| .43 | εὑρεθῶσιν | heurethōsin | (dat) zij gevonden worden (aor pass) |
| .44 | εὑρεθῆναι | heurethēnai | gevonden worden (aor pass) |
| .45 | εὑρεθείς | heuretheis | gevonden (1 ev m; aor pass) |
| .[46] | ηὑρίσκετο | hēurisketo | hij werd gevonden (med) |
| .[47] | ηὕρισκον | hēuriskon | ik vond – zij vonden |
| .[48] | εὕρῃς | heurēis | (dat) jij vindt (aor) |
| .[49] | εὑρεθήσεται | heurethēsetai | hij zal gevonden worden (pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 1:18 | **bleek zij**, voordat zij gingen samenwonen, zwanger te zijn | .37 |
| | 2:8 | zodra **gij** het **vindt**, bericht het mij, opdat ook ik hem hulde ga bewijzen. | .21 |
| | 2:11 | SV En in het huis gekomen zijnde, **vonden zij** het Kindeke met Maria, | .16°° |
| | 7:7 | Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en **gij zult vinden**; | .10 |
| | 7:8 | Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, **vindt**, | .2 |
| | 7:14 | en weinigen zijn er, **die** hem **vinden**. | .4 |
| | 8:10 | bij niemand in Israël **heb Ik** een zó groot geloof **gevonden**! | .12 |
| | 10:39 | **Wie** zijn leven **vindt**, zal het verliezen, | .25 |
| | | maar wie zijn leven verliest om Mijnentwil, **zal** het **vinden**. | .8 |
| | 11:29 | en **gij zult** rust **vinden** voor uw zielen; | .10 |
| | 12:43 | gaat hij door dorre plaatsen om rust te zoeken, maar **hij vindt** die niet. | .2 |
| | 12:44 | en als hij komt, **vindt hij** het leegstaan [en] geveegd en op orde. | .2 |
| | 13:44 | een schat, verborgen in een akker, die een mens **ontdekte en** verborg, | .25 |
| | 13:46 | **Toen hij** een kostbare parel **gevonden had**, ging hij heen | .25 |
| | 16:25 | ieder, die zijn leven verloren heeft om Mijnentwil, die **zal** het **vinden**. | .8 |
| | 17:27 | En wanneer gij zijn bek opendoet, **zult gij** een zilverstuk **vinden**. | .7 |
| | 18:13 | gebeurt het, **dat** hij het **vindt**, ..., Ik zeg u, dat hij zich ... verblijdt | .24 |
| | 18:28 | Toen die slaaf wegging, **trof hij** een zijner medeslaven **aan**, | .14 |
| | 20:6 | Toen hij ... naar buiten ging, **vond hij** nog anderen staan | .14 |
| | 21:2 | en terstond **zult gij** een ezelin vastgebonden **vinden**, | .10 |
| | 21:19 | doch **Hij vond** niets daaraan, dan alleen bladeren. | .14 |
| | 22:9 | en nodigt allen, die **gij aantreft**, tot de bruiloft. | .21 |
| | 22:10 | En die slaven ... verzamelden allen, die **zij aantroffen**, | .16 |
| | 24:46 | Zalig die slaaf, die zijn heer bij zijn komst zo bezig **zal vinden**. | .8 |
| | 26:40 | En **Hij** kwam bij zijn discipelen en **vond** hen slapende, | .2 |

Matt. 26:43 toen Hij terugkwam, **vond Hij** hen slapende, .2/.14
26:60 (59) ... maar **zij vonden** er geen, .12
SV Hoewel er ... valse getuigen toegekomen waren, zo **vonden zij** toch niet. .12°
27:32 Toen zij heengingen, **troffen zij** iemand uit Cyrene **aan**, Simon genaamd; .16
Marc. 1:37 SV En zij Hem **gevonden hebbende**, zeiden tot Hem: Zij zoeken U allen. .26°°
en **zij vonden** Hem en zeiden tot Hem: Allen zoeken U. .16''
7:30 En toen zij naar huis gegaan was, **vond zij** het kind te bed liggen .14
11:2 als gij er binnenkomt, **zult gij** een veulen vastgebonden **vinden**, .10
11:4 En **zij** gingen heen en **vonden** een veulen vastgebonden bij de deur .16
11:13 ging Hij daarheen om te zien of **Hij** er ook iets aan **vinden zou**. .8
En erbij gekomen, **vond Hij** er niets aan dan bladeren; .14
13:36 opdat **hij** niet, als hij plotseling komt, u slapende **vinde**. .19
14:16 de discipelen gingen heen ... en **vonden** het, zoals Hij hun gezegd had .16
14:37 **Hij** kwam en **vond** hen slapende, en Hij zeide tot Petrus: Simon, slaapt gij? .2
14:40 En toen Hij terugkwam, **vond Hij** hen slapende, .14
14:55 maar **zij vonden** er geen. .6/.[47]
Luc. 1:30 want **gij hebt** genade **gevonden** bij God. .13
2:12 **Gij zult** een kind **vinden** in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe. .10
2:45 En **toen zij** Hem niet **vonden**, keerden zij terug naar Jeruzalem, .26
2:46 En het geschiedde na drie dagen, dat **zij** Hem **vonden** in de tempel, .16
4:17 toen Hij het boek geopend had, **vond Hij** de plaats, waar geschreven is:, .14
5:19 **toen zij** geen gelegenheid **vonden** om hem binnen te dragen, .26
6:7 om een aanklacht tegen Hem te vinden. .22
letterlijk: opdat **zij** een aanklacht tegen Hem **vinden**.
7:9 Ik zeg u, zelfs in Israël **heb Ik** een zó groot geloof niet **gevonden**! .12
7:10 toen zij ... terugkwamen in het huis, **vonden zij** de slaaf gezond. .16
8:35 **zij** ... **vonden** de mens, van wie de boze geesten uitgevaren waren, .16
9:12 opdat zij naar de dorpen ... gaan om onderdak en spijs te vinden, .22
letterlijk: opdat **zij**, naar de dorpen gegaan zijnde, ... spijs **vinden**.
9:36 En terwijl die stem klonk, **bevond** Jezus **Zich** alleen. .37
11:9 En Ik zeg u: Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en **gij zult vinden**; .10
11:10 Want een ieder, die bidt, ontvangt en wie zoekt, **vindt** .2
11:24 en **als hij** die niet **vindt**, zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis, .5
11:25 En als hij komt, **vindt hij** het geveegd en op orde. .2
12:37 Zalig die slaven, die de heer bij zijn komst wakende **zal aantreffen**. .8
12:38 En wanneer **hij** ... hen zo **aantreft**, zalig zijn zij. .19
12:43 Zalig die slaaf, die zijn heer bij zijn komst zo bezig **zal vinden**. .8
13:6 en **hij** kwam om vrucht daaraan te zoeken en **vond** er geen. .14
13:7 het is nu al drie jaar, dat ik vrucht ... kom zoeken en **ik vind** ze niet. .1
15:4 Wie ... laat niet ... achter en gaat ... zoeken, totdat **hij** het **vindt**? .19
15:5 En **als hij** het **vindt**, tilt hij het met blijdschap op zijn schouders, .25
15:6 Verblijdt u met mij, want **ik heb** mijn schaap **gevonden**, dat verloren was. .12
15:8 welke vrouw ... steekt niet een lamp aan ... en zoekt ..., totdat **zij** hem **vindt**? .19
15:9 **als zij** hem **gevonden heeft**, roept zij haar vriendinnen ... en zegt: .27
Verblijdt u met mij, want **ik heb** de schelling **gevonden**, die ik verloren had. .12
15:24 **hij** was verloren en **is gevonden**. En zij begonnen feest te vieren. .37

15:32 **hij** was verloren en **is gevonden.** .37
17:18 Waren er dan geen anderen om terug te keren en God eer te geven, ...? .39
letterlijk: **Werden er** dan niet **gevonden**, die terugkeerden om ... te geven,
18:8 als de Zoon des mensen komt, **zal Hij** dan het geloof **vinden** op aarde? .8
19:30 als gij het binnenkomt, **zult gij** daar een veulen vastgebonden **vinden**, .10
19:32 En **zij** ... gingen heen en **vonden** het, zoals Hij hun gezegd had. .16
19:48 maar **zij vonden** niets dat zij zouden kunnen doen, .6
22:13 En **zij** gingen heen en **vonden** het zoals Hij hun gezegd had, .16
22:45 Hij ... ging tot zijn discipelen en **Hij vond** hen slapende van droefheid. .14
23:2 **Wij hebben bevonden**, dat deze ons volk verleidt, .15
23:4 Pilatus zeide ...: **Ik vind** niets strafbaars in deze mens. .1
23:14 en zie, **ik heb** ... in deze mens geen enkele grond **gevonden** .12
23:22 **Ik heb** niets in Hem **gevonden**, waarop de doodstraf staat .12
24:2 **Zij vonden** de steen van het graf afgewenteld, .16
24:3 toen zij er ingegaan waren, **vonden zij** het lichaam van de Here Jezus niet. .16
24:23 (22) ... zij ... (23) ... **hadden** ... niet **gevonden en** zijn toen komen zeggen, .28
24:24 enigen van de onzen zijn naar het graf gegaan en **hebben** het zo **bevonden**, .16
24:33 en **zij vonden** de elven en die bij hen waren, vergaderd, .16
Joh. 1:42 deze **vond** eerst zijn broeder Simon en zeide tot hem: .2
**Wij hebben gevonden** de Messias, wat betekent: Christus. .30
1:44 De volgende dag wilde Hij naar Galilea vertrekken en **Hij vond** Filippus. .2
1:46 Filippus **vond** Natanaël en zeide tot hem: .2
**Wij hebben** Hem **gevonden**, van wie Mozes in de wet geschreven heeft .30
2:14 En **Hij vond** in de tempel de verkopers van runderen en schapen en duiven, .14
5:14 Daarna **vond** Jezus hem ... en zeide tot hem: Zie, gij zijt gezond geworden; .2
6:25 **toen zij** Hem aan de overkant der zee **vonden**, zeiden zij tot Hem: Rabbi, .26
7:34 **Gij zult** Mij zoeken en niet **vinden** en waar Ik ben, kunt gij niet komen. .10
7:35 Waar zal deze heengaan, dat **wij** Hem niet **zullen kunnen vinden**? .9
7:36 **Gij zult** Mij zoeken en niet **vinden**, .10
8:4 Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel; .15''
9:35 Hij zeide, **toen Hij** hem **aantrof**: Gelooft gij in de Zoon des mensen? .25
10:9 en **hij zal** ingaan en uitgaan en weide **vinden**. .8
11:17 **bevond Hij**, dat hij reeds vier dagen in het graf lag. .14
12:14 En Jezus **vond** een jonge ezel **en** Hij ging erop zitten, .25
18:38 kwam hij weder ... en zeide tot hen: **Ik vind** geen schuld in Hem. .1
19:4 opdat gij weet, dat **ik** geen schuld in Hem **vind**. .1
19:6 Neemt gij Hem en kruisigt Hem: want **ik vind** geen schuld in Hem. .1
21:6 Werpt uw net uit aan de rechterzijde van het schip en **gij zult vinden**. .10
Hand. 4:21 zij ... lieten hen vrij, **daar zij** geen vorm **konden vinden** om hen te straffen .4
5:10 en de jonge mannen kwamen binnen en **vonden** haar dood .16
5:22 Doch de dienaars, daar aangekomen, **vonden** hen niet in de gevangenis. .16
5:23 **Wij vonden** wèl ... de wachters voor de deuren op hun post, .15
maar, toen wij hem openden, **vonden wij** er niemand in. .15
5:39 het mocht eens blijken, dat gij tegen God strijdt. .42
letterlijk: opdat **u** niet strijders tegen God **bevonden wordt.**
7:11 En er kwam hongersnood ... en onze vaderen **vonden** geen voedsel. .6/.[47]

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 7:46 | Deze **heeft** genade **gevonden** bij God en gevraagd | .14 |
| | | een woonstede **te mogen vinden** voor het huis van Jakob. | .24 |
| | 8:40 | Maar Filippus **bleek** te Asdod te zijn; en hij trok rond | .37 |
| | 9:2 | als **hij** mannen en vrouwen, die van die weg waren, **zou vinden**, | .19 |
| | 9:33 | Daar **vond hij** een man, genaamd Eneas, een verlamde, | .14 |
| | 10:27 | kwam **hij** binnen en **vond** er velen bijeen; | .2 |
| | 11:26 | (25) en **toen ik** hem **gevonden had**, bracht hij hem naar Antiochië. | .25 |
| | 12:19 | **toen** Herodes ... hem niet **vond**, nam hij de schildwachten in verhoor | .25 |
| | 13:6 | **troffen zij** een zekere tovenaar **aan**, een valse profeet, een Jood, | .16 |
| | 13:22 | wie Hij ook dit getuigenis gaf: **Ik heb** David, de zoon van Isaï, **gevonden**, | .12 |
| | 13:28 | **hoewel zij** geen grond voor doodstraf **konden vinden**, | .26 |
| | 17:6 | **toen zij** hen niet **vonden**, sleurden zij Jason ... voor de stadsbestuurders, | .26 |
| | 17:23 | **heb ik** ook een altaar **gevonden** met het opschrift: Aan een onbekende god. | .12 |
| | 17:27 | opdat zij God zouden zoeken, of **zij** Hem al tastende **vinden mochten**, | .23 |
| | 18:2 | **hij vond** daar een Jood, genaamd Aquila, ... **en** hij kwam bij hen. | .25 |
| | 19:1 | SV het geschiedde ..., dat Paulus ... kwam; en enige discipelen ... **vindende**, | .25°° |
| | | geschiedde het, **dat** Paulus ... te Efeze kwam, en daar enige discipelen **vond**. | .24'' |
| | 19:19 | En **men** ... **stelde** die **vast op** vijftigduizend zilverstukken. | .16 |
| | 21:2 | **nadat wij** een schip **gevonden hadden** ..., gingen wij aan boord | .26 |
| | 23:9 | **Wij vinden** generlei kwaad in deze mens! | .3 |
| | 23:29 | Het bleek mij, dat hij werd beschuldigd inzake vragen van hun wet, | .12 |
| | | letterlijk: **Ik bevond**, dat hij werd beschuldigd .... | |
| | 24:5 | Want wij hebben gevonden, dat deze man een pest is, | .26 |
| | | letterlijk: **Bevindend** immers, dat deze man een pest is, | |
| | 24:12 | En **zij hebben** mij noch in de tempel **aangetroffen**, ..., noch in de synagogen, | .16 |
| | 24:18 | waarmede **men** mij, geheiligd zijnde, in de tempel bezig **vond**, | .16 |
| | 24:20 | Of laten dezen hier zelf zeggen, wat voor misdrijf **zij hebben gevonden**, | .16 |
| | 27:6 | En daar **vond** de hoofdman een schip uit Alexandrië, dat naar Italië voer, | .25 |
| | 27:28 | En **zij peilden** met het lood twintig vadem | .16 |
| | | en iets verder **peilden zij** vijftien vadem, | .16 |
| | 28:14 | Hier **vonden wij** broeders en wij werden uitgenodigd ... bij hen te blijven. | .26 |
| Rom. | 4:1 | Wat zullen wij dan zeggen, **dat** Abraham ... **verkregen heeft**? | .31 |
| | 7:10 | het gebod dat ten leven moest leiden, **bleek** voor mij juist ten dode te zijn; | .37 |
| | 7:18 | SV het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat **vind ik** niet. | .1° |
| | 7:21 | **vind ik** ...: als ik het goede wens te doen, is het kwade bij mij aanwezig; | .1 |
| | 10:20 | En Jesaja waagt het te zeggen: **Ik ben gevonden** door wie Mij niet zochten, | .36 |
| 1Cor. | 4:2 | Voor zulke beheerders is dit ... het vereiste: betrouwbaar te blijken. | .41 |
| | | letterlijk: ... is dit het vereiste: dat men betrouwbaar **blijkt**. | |
| | 15:15 | Dan **blijken wij** ook valse getuigen van God te zijn, | .33 |
| 2Cor. | 2:13 | (12) ..., om**dat** ik mijn broeder Titus niet **aantrof**; | .24 |
| | 5:3 | als **wij** maar bekleed, en niet naakt, **zullen bevonden worden**. | .35 |
| | 9:4 | indien er ... met mij zouden medekomen en **zij** u niet gereed **zouden vinden**, | .22 |
| | 11:12 | zodat **zij** in hetgeen, waarin zij roemen, **blijken te zijn** zoals ook wij. | .43 |
| | 12:20 | Want ik vrees, dat **ik** misschien bij mijn komst u niet zó **zal vinden**, | .17 |
| | | als ik wens, en zelf door u zó **zal gevonden worden**, als gij niet wenst. | .40 |
| Gal. | 2:17 | indien **wij** ... ook zelf **zijn gebleken** zondaars **te zijn**, | .38 |
| Fil. | 2:8 | En in zijn uiterlijk als een mens **bevonden**, heeft Hij Zich vernederd | .45 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3:9 | (8) ... opdat **ik** ... (9) ... **moge** blijken ... te bezitten. | .40 |
| 2Tim. | 1:17 | **heeft hij** mij ijverig gezocht en mij ook **gevonden**; | .14 |
| | 1:18 | de Here geve hem, **dat** hij barmhartigheid bij de Here **vinde** op die dag | .24 |
| Hebr. | 4:16 | opdat **wij** barmhartigheid ontvangen en genade **vinden** om hulp te verkrijgen | .20 |
| | 9:12 | **waardoor Hij** een eeuwige verlossing **verwierf**. | .32 |
| | 11:5 | en **hij werd** niet meer **gevonden**, want God had hem weggenomen. | .34/.[46] |
| | 12:17 | toen **vond hij** geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht. | .14 |
| 1Petr. | 1:7 | opdat de echtheid van uw geloof ... tot lof ... en eer **blijke** te zijn | .41 |
| | 2:22 | die geen zonde gedaan heeft en in wiens mond geen bedrog **is gevonden**; | .37 |
| 2Petr. | 3:10 | en de aarde en de werken daarop **zullen gevonden worden**. | .[49]'' |
| | 3:14 | beijvert u in deze verwachting, onbevlekt en onberispelijk **te blijken** | .44 |
| 2Joh. | 4 | dat **ik** onder uw kinderen **gevonden heb**, die in de waarheid wandelen, | .29 |
| Openb. | 2:2 | en dat **gij** hen leugenaars **hebt bevonden**; | .13 |
| | 3:2 | want **Ik heb** geen van uw werken vol **bevonden** voor mijn God. | .29 |
| | 5:4 | ik weende zeer, omdat niemand waardig **was gebleken** de boekrol te openen | .37 |
| | 9:6 | in die dagen **zullen** de mensen de dood zoeken, maar hem geenszins **vinden**, | .11 |
| | 12:8 | en hun plaats **werd** in de hemel niet meer **gevonden**. | .37 |
| | 14:5 | En in hun mond **is** geen leugen **gevonden**; zij zijn onberispelijk. | .37 |
| | 16:20 | En alle eilanden vluchtten weg en bergen **werden** niet (meer) **gevonden**. | .39 |
| | 18:14 | SV en **gij zult** het niet meer **vinden**. | .18/.[48] |
| | | en het zal nooit meer gevonden worden. | .11'' |
| | | letterlijk: en **ze zullen** het nooit meer **vinden**. | |
| | 18:21 | en **zij zal** nooit meer **gevonden worden**. | .41 |
| | 18:22 | en niemand, die enige kunst beoefent, **zal** meer in u **gevonden worden**, | .41 |
| | 18:24 | en in haar **werd gevonden** het bloed van profeten en heiligen | .37 |
| | 20:11 | en geen plaats **werd** voor hen **gevonden**. | .37 |
| | 20:15 | wanneer iemand niet **bevonden werd** geschreven te zijn in het boek | .37 |

## 1957II εὐροκλύδων eurokludōn

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *eurokludōn* betekent 'euroklydon' .

Als dit woord niet een oude verschrijving of verbastering is van *1956II eurakulōn* 'eurakylon', moet het wel opgevat worden als de benaming voor een (zuid)oostenwind die storm op zee veroorzaakte, samengesteld uit *euros*, de naam van een (zuid)oostenwind, en *2526 kludōn* 'geklots, gegolf'. Het woord komt alleen voor in een deel van de handschriftoverlevering van Hand.27:14.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐροκλύδων | eurokludōn | euroklydon (1 ev) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 27:14 | SV niet lang daarna, sloeg er een stormwind tegen, genaamd **Euroklydon**. | |

## 1958 εὐρύχωρος euruchōros

Het bijvoeglijk naamwoord *euruchōros* betekent 'met veel ruimte, ruim, wijd, breed'.

Vergelijk *eurus* 'breed, wijd' en *4873 chōra* 'ruimte, plaats, gebied'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐρύχωρος | euruchōros | ruim (1 ev m/v) |

Matt. 7:13 want wijd is [de poort] en **breed** de weg, die tot het verderf leidt,

## 1959 εὐσέβεια eusebeia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eusebeia* betekent 'eerbiedigheid, vroomheid, godsvrucht'.
Zie verder bij *1961 eusebēs* 'met eerbied, vroom, godvruchtig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσέβεια | eusebeia | godsvrucht (1) |
| .2 | εὐσέβειαν | eusebeian | godsvrucht (4) |
| .3 | εὐσεβείας | eusebeias | godsvrucht (2 ev – 4 mv) |
| .4 | εὐσεβείᾳ | eusebeiāi | godsvrucht (3) |
| .5 | εὐσεβείαις | eusebeiais | godvruchtigheden (3) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 3:12 | alsof wij door eigen kracht of **godsvrucht** deze hadden doen lopen? | .4 |
| 1Tim. | 2:2 | opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle **godsvrucht** | .4 |
| | 3:16 | En buiten twijfel, groot is het geheimenis der **godsvrucht**: | .3 |
| | 4:7 | wees afkerig van onheilige oudevrouwenpraat. Oefen u in de **godsvrucht**. | .2 |
| | 4:8 | de **godsvrucht** is nuttig tot alles, daar zij een belofte inhoudt van leven. | .1 |
| | 6:3 | de gezonde woorden van onze Here Jezus ... en de leer der **godsvrucht**, | .2 |
| | 6:5 | daar zij de **godsvrucht** als iets winstgevends beschouwen. | .2 |
| | 6:6 | Nu brengt inderdaad de **godsvrucht** grote winst, | .1 |
| | 6:11 | jaag naar gerechtigheid, **godsvrucht**, geloof, liefde, volharding | .2 |
| 2Tim. | 3:5 | die met een schijn van **godsvrucht** de kracht daarvan verloochend hebben; | .3 |
| Tit. | 1:1 | naar ... de erkentenis van de waarheid, die naar de **godsvrucht** is, | .2 |
| 2Petr. | 1:3 | alles, wat tot leven en **godsvrucht** strekt, | .2 |
| | 1:6 | door de zelfbeheersing de volharding, door de volharding de **godsvrucht**, | .2 |
| | 1:7 | door de **godsvrucht** de broederliefde | .4 |
| | 3:11 | hoedanig behoort gij dan te zijn in heilige wandel en **godsvrucht**, | .5 |

## 1960 εὐσεβέω eusebeō

Het werkwoord *eusebeō* betekent 'eerbiedig of godvruchtig zijn, eerbiedig of godvruchtig bejegenen'.
Zie verder bij *1961 eusebēs* 'met eerbied, vroom, godvruchtig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσεβεῖτε | eusebeite | jullie bejegenen godvruchtig – bejegent godvruchtig! |
| .2 | εὐσεβεῖν | eusebein | godvruchtig bejegenen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 17:23 | Wat **gij** dan, zonder het te kennen, **vereert**, dat verkondig ik u. | .1 |
| 1Tim. | 5:4 | laten zij dan eerst aan eigen familie godsvrucht tonen<br>letterlijk: laten zij dan eerst leren de eigen familie **godvruchtig te bejegenen** | .2 |

| **1961** | **εὐσεβής** | **eusebēs** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eusebēs* betekent 'met eerbied, vroom, godvruchtig'.

De 'eerbiedigheid' die in de betekenis van *eusebēs* – en ook *1959 eusebeia*, *1960 eusebeō* en *1962 eusebōs* – ligt opgesloten, is vooral godsdienstig van aard. Toch hoeft de eerbiedigheid niet altijd op God gericht te zijn: het komt ook voor dat de eerbied geldt ten opzichte van ouders of andere personen aan wie een bepaalde eerbied toekomt, zoals blijkt in 1Tim.5:4, waar Paulus zegt dat kinderen en kleinkinderen moeten leren hun vrome plichten te vervullen ten opzichte van een moeder of grootmoeder die weduwe is geworden.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3985 sebomai* 'eerbiedigen, vereren'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσεβής | eusebēs | godvruchtig (1 ev m/v) |
| .2 | εὐσεβῆ | eusebē | godvruchtig (4 ev m/v – 1/4 mv o) |
| .3 | εὐσεβεῖς | eusebeis | godvruchtig (1/4 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 10:2 | een **godvruchtig man**, een vereerder van God met zijn gehele huis, | .1 |
| | 10:7 | ... riep hij twee van zijn huisslaven en een **godvruchtige** soldaat | .2 |
| | 22:12 | een zekere Ananias, een **godvruchtig** man naar de wet, | .1 |
| 2Petr. | 2:9 | dan weet de Here de **godvruchtigen** uit de verzoeking te verlossen | .3 |

| **1962** | **εὐσεβῶς** | **eusebōs** |
|---|---|---|

Het bijwoord *eusebōs* betekent 'met eerbied, vroom, godvruchtig'.

Zie verder bij *1961 eusebēs* 'met eerbied, vroom, godvruchtig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσεβῶς | eusebōs | godvruchtig |

| | | |
|---|---|---|
| 2Tim. | 3:12 | allen, die ... **godvruchtig** willen leven, zullen vervolgd worden. |
| Tit. | 2:12 | zodat wij ... bezadigd, rechtvaardig en **godvruchtig** in deze wereld leven, |

| **1963** | **εὔσημος** | **eusēmos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eusēmos* betekent 'met een duidelijk teken of betekenis, gemakkelijk te herkennen of te begrijpen, duidelijk'.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *sēma* 'teken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔσημον | eusēmon | duidelijk (4 ev m/v – 1/4 ev o) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 14:9 | indien gij met uw tong geen **verstaanbare** volzin spreekt, |

| **1964** | **εὔσπλαγχνος** | **eusplagchnos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *eusplagchnos* betekent (1) 'met gezonde organen en ingewanden', en (2) 'barmhartig, liefdevol'.

De letterlijke betekenis 'met gezonde organen en ingewanden' (vgl. *1906 eu* 'goed' en *4083 splagchnon* 'orgaan, ingewand') komt voor in een aantal medische geschriften; in het NT vinden we alleen de overdrachtelijke betekenis 'barmhartig, liefdevol'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔσπλαγχνοι | eusplagchnoi | barmhartig (1 mv m/v) |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 4:32 | Maar weest jegens elkander vriendelijk, **barmhartig**, elkander vergevend, |
| 1Petr. | 3:8 | weest allen eensgezind, medelijdend, hebt de broeders lief, weest **barmhartig** |

## 1965 εὐσχημόνως euschēmonōs

Het bijwoord *euschēmonōs* betekent 'welgevoegelijk, fatsoenlijk, waardig, aanzienlijk'.
Zie verder bij *1967 euschēmōn*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσχημόνως | euschēmonōs | welgevoegelijk |

| | | |
|---|---|---|
| Rom. | 13:13 | Laten wij, als bij lichte dag, **eerbaar** wandelen, niet in brasserijen |
| 1Cor. | 14:40 | Laat alles **betamelijk** en in goede orde geschieden. |
| 1Thess. | 4:12 | opdat gij u **behoorlijk** gedraagt ten aanzien van hen, die buiten staan, |

## 1966 εὐσχημοσύνη euschēmosunē

Het zelfstandig naamwoord *euschēmosunē* betekent 'welgevoegelijkheid, fatsoenlijkheid, waardigheid, eerbaarheid'.
Zie verder bij *1967 euschēmōn*.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσχημοσύνην | euschēmosunēn | eerbaarheid (4) |

| | | |
|---|---|---|
| 1Cor. | 12:23 | en onze minder edele leden worden met groter **eer** behandeld, |

## 1967 εὐσχήμων euschēmōn

Het bijvoeglijk naamwoord *euschēmōn* betekent 'welgevoegelijk, fatsoenlijk, waardig, aanzienlijk, eerbaar'.

In het algemeen doet *euschēmōn* – evenals het bijwoord *1965 euschēmonōs* en het zelfstandig naamwoord *1966 euschēmosunē* – denken aan een waardigheid of fatsoenlijkheid in wat men van iemand of iets kan zien: in uiterlijk, in houding of gedrag. Via de gedachte dat zo'n fatsoenlijkheid vooral in hogere kringen voorkomt, kan *euschēmōn* ook iets als 'edel, aanzienlijk, voornaam' gaan betekenen, waarbij die voornaamheid ook weer vooral in uiterlijk, in houding of gedrag zichtbaar is.

Vergelijk *4350 schēma* 'houding, uiterlijk'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐσχήμων | euschēmōn | fatsoenlijk (1 ev m/v) |
| .2 | εὐσχήμονας | euschēmonas | fatsoenlijk (4 mv m/v) |
| .3 | εὔσχημον | euschēmon | fatsoenlijk (1/4 ev o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .4 | εὐσχήμονα | euschēmona | fatsoenlijk (4 ev m/v – 1/4 mv o) |
| .5 | εὐσχημόνων | euschēmonōn | fatsoenlijk (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Marc. | 15:43 | Jozef van Arimatea, een **aanzienlijk** lid van de Raad, | .1 |
| Hand. | 13:50 | de Joden stookten de **aanzienlijke** vrouwen, die God vereerden, ... op, | .2 |
| | 17:12 | en van de **aanzienlijke** Griekse vrouwen en mannen niet weinigen. | .5 |
| 1Cor. | 7:35 | niet om u een strik om te werpen, maar lettende op de betamelijkheid<br>letterlijk: ..., maar lettende op het **betamelijke** | .3 |
| | 12:24 | doch onze **edele leden** hebben dat niet nodig. | .4 |

## 1968 εὐτόνως eutonōs

Het bijwoord *eutonōs* betekent 'veerkrachtig, (in)gespannen, energiek'.

In het algemeen wijst de verwantschap van *eutonōs* met *teinō* 'spannen', dat als zodanig niet in het NT voorkomt, erop dat er een zeker veerkrachtig iets in een bepaalde gespannenheid verkeert; men gebruikt het bijvoorbeeld in het geval van spieren of stembanden. In overdrachtelijke zin kan *eutonōs* dan ook betekenen 'ingespannen, energiek, krachtig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐτόνως | eutonōs | ingespannen |

| | | |
|---|---|---|
| Luc. | 23:10 | de overpriesters en de schriftgeleerden stonden Hem **heftig** te beschuldigen. |
| Hand. | 18:28 | Want **onvermoeid** bestreed hij de Joden in het openbaar |

## 1969 εὐτραπελία eutrapelia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eutrapelia* betekent 'gevatheid, (ongepaste) grappenmakerij'.

In het algemeen geeft *eutrapelia* een eigenschap aan waarmee men met een zekere gevatheid vaak ook minder fatsoenlijke grapjes maakt.

Vergelijk *trepo* 'wenden'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐτραπελία | eutrapelia | losse taal (1) |

| | | |
|---|---|---|
| Ef. | 5:4 | evenmin van onwelvoeglijkheid en zotte of **losse taal**, die geen pas geven, |

## 1970 εὐφημία euphēmia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euphēmia* betekent '(het) positief spreken'.

In het algemeen houdt *euphēmia* in dat er positief over iemand of iets gesproken wordt. Een korte en juiste vertaling van dit woord in het Nederlands is moeilijk; in 2Cor.6:8 vertaalt men bijvoorbeeld met 'goed gerucht' of 'goede reputatie'.

Vergelijk *1282 dusphēmia* 'wantaal', waar *euphēmia* een tegenstelling mee vormt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐφημίας | euphēmias | goed gerucht (2 ev – 4 mv) |

| | | |
|---|---|---|
| 2Cor. | 6:8 | onder eer en smaad, in kwaad gerucht en **goed gerucht**; |

| **1971** | **εὔφημος** | **euphēmos** |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *euphēmos* betekent 'met positief spreken, met positief geluid, welluidend'.

Men treft *euphēmos* enerzijds aan in de zin van 'positief sprekend', anderzijds in de zin van 'waarover positief gesproken wordt,' d.w.z. 'wat gunstig bekend staat' (vgl. Fil.4:8).

Vergelijk *1970 euphēmia* '(het) positief spreken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔφημα | euphēma | welluidend (1/4 mv o) |

Fil. 4:8 al wat rein, al wat beminnelijk, al wat **welluidend** is ..., bedenkt dat;

| **1972** | **εὐφορέω** | **euphoreō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *euphoreō* betekent 'veel (vrucht) opleveren, veel opbrengen'.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *4678 pherō* 'dragen', dat ook wel gebruikt wordt in de zin van '(vruchten) dragen, (vrucht) voortbrengen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐφόρησεν | euphorēsen | hij heeft veel opgebracht (aor) |

Luc. 12:16 Het land van een rijk man **had veel opgebracht**.

| **1973** | **εὐφραίνω** | **euphrainō** |
|---|---|---|

Het werkwoord *euphrainō* betekent 'verheugen, vrolijk maken'.

Terwijl *euphrainō* meer doet denken aan vrolijkheid, en *4784 chairō* meer aan vreugde of blijheid, liggen de betekenissen van beide woorden toch zo dicht bij elkaar dat ze gemakkelijk als synoniemen gebruikt kunnen worden (vgl. Luc.15:32 en Openb.11:10).

Vergelijk *1906 eu* 'goed'en *4746 phrēn* 'middenrif; hart, gevoel, verstand'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐφραίνων | euphrainōn | verheugend (1 ev m) |
| .2 | εὐφραίνεσθε | euphrainesthe | jullie verheugen je (med) – verheugt je! (med) |
| .3 | εὐφραίνεσθαι | euphrainesthai | zich verheugen (med) |
| .4 | εὐφραινόμενος | euphrainomenos | zich verheugend (1 ev m; med) |
| .5 | εὐφραίνοντο | euphrainonto | zij verheugen zich (med) |
| .6 | εὐφραίνου | euphrainou | verheug je! (med) |
| .7 | εὐφρανθήσονται | euphranthēsontai | zij zullen zich verheugen (pass) |
| .8 | εὐφράνθη | euphranthē | hij heeft zich verheugd (aor pass) |
| .9 | εὐφρανθῶ | euphranthō | (dat) ik mij verheug (aor pass) |
| .10 | εὐφρανθῶμεν | euphranthōmen | (dat) wij ons verheugen (aor pass) |
| .11 | εὐφράνθητι | euphranthēti | verheug je! (aor pass) |
| .12 | εὐφράνθητε | euphranthēte | verheugt je! (aor pass) |
| .13 | εὐφρανθῆναι | euphranthēnai | zich verheugen (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .[14] | εὐφραίνονται | euphrainontai | zij verheugen zich (med) |
| .[15] | ηὐφράνθη | ēuphranthē | hij heeft zich verheugd (aor pass) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 12:19 | houd rust, eet, drink en **wees vrolijk**. | .6 |
| | 15:23 | haalt het gemeste kalf en slacht het, en laten wij een feestmaal hebben,<br>letterlijk: ..., en **laten wij** etende **vrolijk zijn**. | .10 |
| | 15:24 | mijn zoon ... was verloren en is gevonden. En zij begonnen **feest te vieren**. | .3 |
| | 15:29 | mij hebt gij nooit een geitebokje gegeven om ... **feest te vieren**.<br>letterlijk: ... opdat **ik feestvier**. | .9 |
| | 15:32 | Wij moesten **feestvieren** en vrolijk zijn, | .13 |
| | 16:19 | En er was een rijk man, **die** ... elke dag schitterend **feest hield**. | .4 |
| Hand. | 2:26 | Daarom **is** mijn hart **verheugd** en mijn tong verblijd, | .8/.[15] |
| | 7:41 | En **zij** ... **verheugden zich** over de werken hunner handen. | .5 |
| Rom. | 15:10 | En verder zegt Hij: **Verheugt u**, heidenen, met zijn volk. | .12 |
| 2Cor. | 2:2 | wie anders kan mij dan blijde stemmen dan hij, die ... in droefheid verkeert?<br>letterlijk: wie anders is het dan, **die** mij **blijde stemt**, dan hij, ...? | .1 |
| Gal. | 4:27 | Want er staat geschreven: **Verheug u**, gij onvruchtbare, die niet baart, | .11 |
| Openb. | 11:10 | SV die zullen verblijd zijn over hen, en **zullen vreugde bedrijven**,<br>**zij** ... **zijn** blijde en **verheugd** over hen | .7°°<br>.[14]▾▾ |
| | 12:12 | Daarom, **verheugt u**, gij hemelen en wie daarin wonen. | .2 |
| | 18:20 | **Wees vrolijk** over haar, gij hemel en gij heiligen, en gij apostelen | .6 |

## 1974 εὐφροσύνη euphrosunē

Het zelfstandig naamwoord *euphrosunē* betekent 'vrolijkheid, (feest)vreugde'.

Het is afgeleid van *euphrōn* 'vrolijk'; vergelijk *1973 euphrainō* 'vrolijk maken'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐφροσύνης | euphrosunēs | vrolijkheid (2) |

| | | |
|---|---|---|
| Hand. | 2:28 | Gij zult mij vervullen met **verheuging** voor uw aangezicht. |
| | 14:17 | door ... aan uw harten overvloed van spijs en **vrolijkheid** te schenken. |

## 1975 εὐχαριστέω eucharisteō

Het werkwoord *eucharisteō* betekent 'dankbaar zijn, (be)danken'.

In de derde naamval kan degene vermeld worden wie men dankt (vgl. Hand.27:35). In veel situaties waar het vanzelfsprekend is dat men God dankt, wordt God, net als in het Nederlands, niet apart genoemd (bijvoorbeeld bij de maaltijd; vgl. Matt.15:36).

De constructie in 2Cor.1:11 wijst erop dat men in de vierde naamval datgene kan vermelden waarvoor men dankt; in de lijdende vorm van deze passage verschijnt dat lijdend voorwerp dan als onderwerp: de genade is het waarvoor gedankt wordt of die met dank aanvaard wordt. Meestal echter wordt datgene waarvoor men dankt na een voorzetsel genoemd (bv. na *3482 peri* 'over, aangaande'; vgl. 1Thess.1:2).

Vergelijk *1977 eucharistos* 'dankbaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐχαριστῶ | eucharistō | ik dank – (dat) ik dank |
| .2 | εὐχαριστεῖς | eucharisteis | jij dankt |
| .3 | εὐχαριστεῖ | eucharistei | hij dankt – jij wordt gedankt (med) |
| .4 | εὐχαριστοῦμεν | eucharistoumen | wij danken |
| .5 | εὐχαριστεῖτε | eucharisteite | jullie danken – dankt! |
| .6 | εὐχαριστεῖν | eucharistein | danken |
| .7 | εὐχαριστῶν | eucharistōn | dankend (1 ev m) |
| .8 | εὐχαριστοῦντες | eucharistountes | dankend (1 mv m) |
| .9 | εὐχαρίστησεν | eucharistēsen | hij heeft gedankt (aor) |
| .10 | εὐχαρίστησαν | eucharistēsan | zij hebben gedankt (aor) |
| .11 | εὐχαριστήσας | eucharistēsas | dankend (1 ev m; aor) |
| .12 | εὐχαριστήσαντος | eucharistēsantos | dankend (2 ev m/o; aor) |
| .13 | εὐχαριστηθῇ | eucharistēthēi | (dat) er wordt gedankt (aor pass) |
| .[14] | ηὐχαρίστησαν | ēucharistēsan | zij hebben gedankt (aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 15:36 | Daarna nam Hij de zeven broden en de vissen, **dankte en** brak ze, | .11 |
| | 26:26 | nam Jezus een brood, sprak de zegen uit, brak het en gaf het | .11 ▾▾ |
| | 26:27 | En Hij nam een beker, **sprak de dankzegging uit en** gaf hun die | .11 |
| Marc. | 8:6 | Hij nam de zeven broden, **dankte**, brak ze en gaf ze aan zijn discipelen | .11 |
| | 14:23 | En Hij nam een beker, **sprak de dankzegging uit, en** gaf hun die | .11 |
| Luc. | 17:16 | en hij wierp zich op zijn aangezicht voor zijn voeten **om** Hem **te danken**. | .7 |
| | 18:11 | O God, **ik dank** U, dat ik niet zo ben als de andere mensen, | .1 |
| | 22:17 | En Hij nam een beker op, **sprak de dankzegging uit en** zeide: Neemt deze | .11 |
| | 22:19 | Hij nam een brood, **sprak de dankzegging uit**, brak het en gaf het hun, | .11 |
| Joh. | 6:11 | Jezus dan nam de broden, **dankte en** verdeelde ze onder hen, | .11 |
| | 6:23 | de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, **nadat** de Here **gedankt had**. | .12 |
| | 11:41 | Vader, **Ik dank** U, dat Gij Mij verhoord hebt. | .1 |
| Hand. | 27:35 | En terwijl hij dit zeide, nam **hij** brood, **dankte** God ... en begon te eten. | .9 |
| | 28:15 | en toen Paulus hen zag, **dankte** hij God **en** greep moed. | .11 |
| Rom. | 1:8 | In de eerste plaats **dank ik** mijn God door Jezus Christus over u allen, | .1 |
| | 1:21 | **hebben zij** Hem niet als God verheerlijkt of **gedankt**, | .10/.[14] |
| | 7:25 | SV **Ik dank** God, door Jezus Christus, onze Heere! | .1 |
| | 14:6 | en wie eet, doet het om de Here, want **hij dankt** God; | .3 |
| | | en wie niet eet, laat het na om de Here en ook **hij dankt** God. | .3 |
| | 16:4 | Niet **ik** alleen **ben** hun **dankbaar**, maar ook al de heidengemeenten. | .1 |
| 1Cor. | 1:4 | **Ik dank** God te allen tijde over u, vanwege de genade Gods, | .1 |
| | 1:14 | **Ik ben dankbaar**, dat ik niemand uwer gedoopt heb dan Crispus en Gajus; | .1 |
| | 10:30 | hoe kan men kwaad van mij spreken over iets, waarvoor **ik dankzeg**? | .1 |
| | 11:24 | **de dankzegging uitsprak**, het brak en zeide: Dit is mijn lichaam | .11 |
| | 14:17 | Want **gij dankt** wel goed, doch de ander wordt er niet door gesticht. | .2 |
| | 14:18 | **Ik dank** God, dat ik meer dan gij allen in tongen spreek; | .1 |
| 2Cor. | 1:11 | opdat ... voor de genade ... dank gebracht worde voor ons. | .13 |
| | | letterlijk: opdat de genade **met dank aanvaard wordt** voor ons. | |
| Ef. | 1:16 | (15) Daarom houd ook ik ... (16) niet op **te danken**, u gedenkende | .7 |
| | 5:20 | dankt te allen tijde in de naam van onze Here Jezus Christus | .8 |
| | | letterlijk: **dankende** te allen tijde in de naam van onze Here ... | |
| Fil. | 1:3 | **Ik dank** mijn God, zo dikwijls ik uwer gedenk; | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Col. | 1:3 | **Wij danken** God, de Vader van onze Here Jezus [Christus], te allen tijde | .4 |
| | 1:12 | **en dankt gij** met blijdschap de Vader, die u toebereid heeft | .8 |
| | 3:17 | doet het alles in de naam des Heren Jezus, God, de Vader, **dankende** | .8 |
| 1Thess. | 1:2 | **Wij danken** God altijd ... wanneer wij u gedenken bij onze gebeden, | .4 |
| | 2:13 | **danken** ook **wij** God onophoudelijk, dat gij ... het hebt aangenomen | .4 |
| | 5:18 | **dankt** onder alles, want dat is de wil Gods in Christus Jezus | .5 |
| 2Thess. | 1:3 | Wij behoren God te allen tijde om u **te danken**, broeders, zoals gepast is, | .6 |
| | 2:13 | Maar wij behoren God te allen tijde om u **te danken**, | .6 |
| Filem. | 4 | **Ik dank** mijn God te allen tijde, als ik u in mijn gebeden gedenk, | .1 |
| Openb. | 11:17 | zeggende: **Wij danken** U, Here God, Almachtige, die is en die was, | .4 |

## 1976 εὐχαριστία eucharistia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *eucharistia* betekent 'dank, (in woorden uitgedrukte) dankbaarheid, dankbetuiging'.

Het is niet zo dat de 'dank' steeds in woorden uitgedrukt moet zijn. De context moet hier duidelijkheid verschaffen. In Hand.24:3, waar de goede zorg van een Romeinse stadhouder overal met alle 'dank' erkend wordt, hoeft deze 'dank' niet verder te gaan dan een innerlijke dankbaarheid. In 1Cor.14:16 wordt daarentegen verondersteld dat de 'dank' in woorden is uitgedrukt, want dan kan die 'dank' met een 'amen' bevestigd worden. In 1Tim.2:1 staat het in een reeks van een aantal soorten van gebed (vgl. *3793 proseuchē* 'gebed').

Vergelijk *1977 eucharistos* 'dankbaar'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐχαριστία | eucharistia | dankbetuiging (1) |
| .2 | εὐχαριστίαν | eucharistian | dankbetuiging (4) |
| .3 | εὐχαριστίας | eucharistias | dankbetuiging (2 ev – 4 mv) |
| .4 | εὐχαριστίᾳ | eucharistiāi | dankbetuiging (3) |
| .5 | εὐχαριστίας | eucharistias | zie 3 |
| .6 | εὐχαριστιῶν | eucharistiōn | dankbetuigingen (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 24:3 | erkennen wij alleszins en overal met grote **erkentelijkheid**. | .3 |
| 1Cor. | 14:16 | hoe zal iemand, die ... aanwezig is, op uw **dankzegging** zijn amen spreken? | .4 |
| 2Cor. | 4:15 | opdat ... door steeds meerderen overvloediger **dank** worde gebracht | .2 |
| | 9:11 | welke door onze bemiddeling **dankzegging** aan God bewerkt. | .2 |
| | 9:12 | maar het is ook overvloedig door vele **dankzeggingen** aan God. | .6 |
| Ef. | 5:4 | en evenmin van onwelvoeglijkheid ..., doch veeleer van **dankzegging**. | .1 |
| Fil. | 4:6 | maar laten bij alles uw wensen ... met **dankzegging** bekend worden bij God. | .3 |
| Col. | 2:7 | zoals u geleerd is, overvloeiende in **dankzegging**. | .4 |
| | 4:2 | Volhardt in het gebed, weest daarbij waakzaam en dankt<br>letterlijk: Volhardt in het gebed, weest daarbij waakzaam onder **dankzegging** | .4 |
| 1Thess. | 3:9 | Want welke **dank** kunnen wij Gode over u vergelden voor al de blijdschap, | .2 |
| 1Tim. | 2:1 | Ik vermaan u ... voorbeden en **dankzeggingen** te doen voor alle mensen, | .5 |
| | 4:3 | welke God toch geschapen heeft om met **dankzegging** te worden gebruikt | .3 |
| | 4:4 | niets daarvan is verwerpelijk, als het met **dankzegging** aanvaard wordt: | .3 |
| Openb. | 4:9 | wanneer de dieren heerlijkheid, eer en **dankzegging** zullen brengen | .2 |
| | 7:12 | de **dankzegging**, en de eer en de macht en de sterkte zij onze God | .1 |

## 1977 εὐχάριστος eucharistos

Het bijvoeglijk naamwoord *eucharistos* betekent 'dankbaar'.

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *4803 charis* 'bevalligheid; welwillendheid, genade; dank(baarheid)'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐχάριστοι | eucharistoi | dankbaar (1 mv m/v) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Col. | 3:15 | En de vrede van Christus ... regere in uw harten; en weest **dankbaar**. | |

## 1978 εὐχή euchē

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euchē* betekent 'gebed'.

De uitdrukking 'een gebed hebben', die wel vertaald wordt met 'onder een gelofte staan' (Hand.18:18) of 'een gelofte op zich genomen hebben' (Hand.21:23), heeft te maken met een zogenaamde 'Nazireeërgelofte' (vgl. Num.6:1-21): in een gebed belooft men voor een bepaalde tijd zich aan God te wijden voor een bepaald doel; gedurende deze periode drinkt men geen sterke drank en knipt men zijn haren niet.

Vergelijk ook het in het NT meer gebruikelijke *3793 proseuchē* 'gebed'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐχή | euchē | gebed (1) |
| .2 | εὐχήν | euchēn | gebed (4) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 18:18 | nadat hij ... had laten afknippen, want hij stond onder een **gelofte**. | .2 |
| | 21:23 | Er zijn vier mannen bij ons, die een **gelofte** op zich genomen hebben: | .2 |
| Jac. | 5:15 | het gelovige **gebed** zal de lijder gezond maken, en de Here zal hem oprichten. | .1 |

## 1979 εὔχομαι euchomai

Het werkwoord *euchomai* betekent 'bidden'.

De vorm *ēuchomēn* 'ik bad' kan ook betekenen 'ik zou bidden (als dat mogelijk was)' (vgl. Rom.9:3). Evenzo kan men de combinatie *euxaimēn an* weergeven met 'ik zou wel willen kunnen bidden (als dat mogelijk was)' (vgl. Hand.26:29). In beide gevallen beschouwt men het bidden voor een bepaald iets wat men daar noemt, als onmogelijk.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔχομαι | euchomai | ik bid (med) |
| .2 | εὐχόμεθα | euchometha | wij bidden (med) |
| .3 | εὔχεσθε | euchesthe | jullie bidden (med) – bidt! (med) |
| .4 | ηὐχόμην | ēuchomēn | ik bad (med) |
| .5 | ηὔχοντο | ēuchonto | zij baden (med) |
| .6 | εὐξαίμην | euxaimēn | moge ik bidden (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 26:29 | **Ik zou** God wel **willen bidden**, dat ... allen ... zo werden als ik. | .6 |
| | 27:29 | wierpen **zij** vier ankers van het achterschip uit en **baden**. | .5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rom. | 9:3 | Want zelf **zou ik wel wensen** van Christus verbannen te zijn | .4 |
| 2Cor. | 13:7 | SV En **ik wens** van God, dat gij geen kwaad doet; | .1°° |
| | | Ja, **wij bidden** tot God, dat gij generlei kwaad zult doen, | .2'' |
| | 13:9 | want dit **bidden wij**, dat het met u geheel in orde komt. | .2 |
| Jac. | 5:16 | Belijdt daarom elkander uw zonden en **bidt** voor elkander, | .3°° |
| 3Joh. | 2 | Geliefde, **ik bid**, dat het u in alles wèl ga en gij gezond zijt, | .1 |

## 1980 εὔχρηστος euchrēstos

Het bijvoeglijk naamwoord *euchrēstos* betekent 'bruikbaar, nuttig'.

Vergelijk *4843 chraomai* 'gebruiken'. Het tegenovergestelde van *euchrēstos* is *809 achrēstos* 'onbruikbaar, onnuttig' (vgl. Filem.11).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὔχρηστος | euchrēstos | bruikbaar (1 ev m/v) |
| .2 | εὔχρηστον | euchrēston | bruikbaar (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .3 | εὔχρηστον | euchrēston | zie 2 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Tim. | 2:21 | geheiligd, **bruikbaar** voor de eigenaar, voor iedere goede taak gereed. | .2 |
| | 4:11 | Haal Marcus af en breng hem mede, want hij is mij **van veel nut** | .1 |
| Filem. | 11 | die vroeger onbruikbaar voor u was, maar nu **zeer bruikbaar** is, | .3 |

## 1981 εὐψυχέω eupsucheō

Het werkwoord *eupsucheō* betekent '(behoorlijk) bezield zijn, levenskrachtig zijn, energiek zijn, welgemoed zijn'.

Vergelijk *4902 psuchē* 'ziel' en *815 apsuchos* 'onbezield, levenloos'. In het algemeen gebruikt men *eupsucheō* in situaties waar mensen en dieren ruim voldoende energie of levenskracht hebben om het niet op te geven of om niet bij de pakken te gaan neerzitten.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐψυχῶ | eupsuchō | ik ben welgemoed – (dat) ik welgemoed ben |

| | | |
|---|---|---|
| Fil. | 2:19 | opdat ook **ik welgemoed moge zijn**, wanneer ik vernomen heb, hoe het u gaat. |

## 1982 εὐωδία euōdia

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *euōdia* betekent 'welriekendheid'.

Soms wordt *euōdia* gebruikt in de concrete zin van 'welriekende geur' (vgl. 2Cor.2:15). De combinatie *osmē euōdias* 'geur van welriekendheid', die ook in de Griekse vertaling van het OT meer dan eens voorkomt, wil zeggen 'welriekende geur' (vgl. Ef.5:2 en Fil.4:18).

Vergelijk *1906 eu* 'goed' en *3090 ozō* 'geuren, rieken' en *3227 osmē* 'reuk, geur'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐωδία | euōdia | welriekendheid (1) |
| .2 | εὐωδίας | euōdias | welriekendheid (2 ev – 4 mv) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 2:15 | want wij zijn voor God een **geur** van Christus onder hen, die gered worden, | .1 |
| Ef. | 5:2 | als offergave en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk.<br>letterlijk: als offergave ..., Gode tot een reuk van **welriekendheid**. | .2 |
| Fil. | 4:18 | een welriekend, een aangenaam, Gode welgevallig offer.<br>letterlijk: een reuk van **welriekendheid**, een aangenaam offer, ... | .2 |

## 1983 εὐώνυμος euōnumos

Het bijvoeglijk naamwoord *euōnumos* betekent 'linker, links'.

Omdat de linkerkant als een ongunstige kant beschouwd kan worden, noemt men die kant, om een ongunstige naam als 'de slechte kant' te vermijden, ook wel 'de welgenaamde kant' (vgl. *1906 eu* 'goed' en *3168 onoma* 'naam'). Het gewone woord voor 'linker, links' is *649 aristeros*.

De combinatie *ex euōnumōn* betekent 'aan de linkerzijde' (bv. in Matt.20:21).

Vergelijk *1053 dexios* 'rechter, rechts'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | εὐώνυμον | euōnumon | linker (4 ev m/v – 1/4 ev o) |
| .2 | εὐωνύμων | euōnumōn | linker (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 20:21 | één aan uw rechterzijde en één aan uw **linkerzijde** in uw Koninkrijk. | .2 |
| | 20:23 | het zitten aan mijn rechterzijde en **linkerzijde** | .2 |
| | 25:33 | de schapen ... aan zijn rechterhand en de bokken aan zijn **linkerhand**. | .2 |
| | 25:41 | zal Hij ook tot hen, die aan zijn **linkerhand** zijn, zeggen: Gaat weg | .2 |
| | 27:38 | één aan zijn rechterzijde en één aan zijn **linkerzijde**. | .2 |
| Marc. | 10:37 | de één aan uw rechterzijde en de andere aan uw **linkerzijde** | .2 |
| | 10:40 | het zitten aan mijn rechterzijde of **linkerzijde**, | .2 |
| | 15:27 | één aan zijn rechterzijde en één aan zijn **linkerzijde**. | .2 |
| Hand. | 21:3 | toen wij ... het **links** hadden laten liggen, voeren wij naar Syrië | .1 |
| Openb. | 10:2 | en hij zette zijn rechtervoet op de zee en de **linker** op de aarde, | .1 |

## 1984 ἐφάλλομαι ep-hallomai

Het werkwoord *ep-hallomai* betekent 'bespringen, toespringen (op)'.

Vergelijk *212 hallomai* 'springen' en *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐφαλλόμενος | ep-hallomenos | toespringend (1 ev m; med) |
| .[2] | ἐφαλόμενος | ep-halomenos | toespringend (1 ev m; aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Hand. | 19:16 | En de mens ... **sprong** op hen af ... **en** bleek zoveel sterker dan zij, | .1/.[2] |

## 1985 ἐφάπαξ ephapax

Het bijwoord *ephapax* betekent 'in één keer, bij één enkele gelegenheid'.

Wanneer naast de ene gelegenheid waarbij iets geschiedt, andere gelegenheden uitgesloten zijn, kan men *ephapax* ook vertalen met 'eens voor altijd'.
Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *486 hapax* 'één keer, eens'.

.1 ἐφάπαξ ephapax in één keer

Rom. 6:10 wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde **eens voor altijd** gestorven;
1Cor. 15:6 Vervolgens is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders **tegelijk**,
Hebr. 7:27 dit laatste heeft Hij **eens voor altijd** gedaan,
9:12 (11) Maar Christus ... is ... (12) ... **eens voor altijd** binnengegaan
10:10 Krachtens die wil zijn wij **eens voor altijd** geheiligd door het offer

## 1986 ἐφευρετής epheuretēs

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) *epheuretēs* betekent 'uitvinder'.
Bij *epheuretēs* moeten we ons niet iemand voorstellen die toevallig iets vindt (vgl. *1957 heuriskō* 'vinden') en ook niet direct iemand die beroepsmatig iets 'uitvindt', maar meer algemeen iemand die voor een bepaald doel of in verband met een bepaalde moeilijkheid (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan') naar iets op zoek is en het dan ook vindt.

.1 ἐφευρετάς epheuretas uitvinders (4)

Rom. 1:30 grootsprekers, vindingrijk in het kwaad, hun ouders ongehoorzaam;
letterlijk: grootsprekers, **uitvinders** van het kwaad, ...;

## 1987 ἐφημερία ephēmeria

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *ephēmeria* betekent 'dienstploeg (voor een bepaalde dag of serie dagen)'.
We treffen *ephēmeria* aan waar meerdere dienstploegen elkaar afwisselen in het vervullen van een bepaalde taak, waarbij elke ploeg volgens een bepaalde indeling een dag of een serie dagen (vgl. *2040 hēmera* 'dag') voor zijn rekening neemt.
Koning David heeft de priesters ingedeeld in vierentwintig dienstploegen, die genoemd werden naar familiehoofden. De achtste dienstploeg is genoemd naar de priester Abia, een van de hoofden van de priesterfamilies (vgl. 1Kron.24:1-19); tot deze dienstploeg behoort ook de priester Zacharias van Lucas 1.
Vergelijk *1988 ephēmeros* 'van een dag, dagelijks'.

.1 ἐφημερίας ephēmerias dienstploeg (2 ev – 4 mv)

Luc. 1:5 een priester, genaamd Zacharias, behorende tot de **afdeling** van Abia,
1:8 toen hij de priesterdienst voor God verrichtte in de beurt zijner **afdeling**,

| 1988 | ἐφήμερος | ephēmeros |
|---|---|---|

Het bijvoeglijk naamwoord *ephēmeros* betekent 'van een dag, bij een dag horend, dagelijks'.
Vergelijk *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *2040 hēmera* 'dag'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐφημέρου | ephēmerou | dagelijks (2 ev m/v/o) |

Jac. 2:15 Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft ... aan **dagelijks** voedsel,

| 1989 | ἐφικνέομαι | ep-hikneomai |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-hikneomai* betekent '(op een bepaalde plek) geraken, arriveren, aankomen'.
De combinatie 'tot iemand geraken' kan men ook vertalen met 'iemand bereiken' (vgl. 2Cor.10:13-14).
Vergelijk *787 ap-hikneomai* 'aankomen'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐφικνούμενοι | ep-hiknoumenoi | gerakend (1 mv m; med) |
| .2 | ἐφικέσθαι | ep-hikesthai | geraken (aor med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2Cor. | 10:13 | maar binnen de perken van de regel ... ook u bereiken.<br>letterlijk: maar binnen de perken van de regel ook tot u **geraken**. | .2 |
| | 10:14 | daar wij niet in de mening verkeren, dat wij u niet kunnen bereiken<br>letterlijk: ... niet in de mening ..., **dat wij** niet tot u **kunnen geraken** | .1 |

| 1990 | ἐφίστημι | ep-histēmi |
|---|---|---|

Het werkwoord *ep-histēmi* betekent 'doen staan op of bij'.
In het algemeen wordt *ep-histēmi* gebruikt in situaties waar iemand of iets in directe nabijheid boven of naast iemand of iets komt te staan (vgl. *1731 epi* 'op, (tegen ...) aan' en *2208 histēmi* 'doen staan; staan'), zoals in Luc.4:39, waar Jezus aan het hoofdeinde bij de zieke schoonmoeder van Petrus gaat staan. Vaak is de nabijheid plotseling, bijvoorbeeld bij verschijningen van engelen die plotseling zichtbaar zijn (vgl. Luc.2:9, Hand.12:7), bij een overval door een vijand (vgl. Hand.4:1) of bij een overvallen worden door plotselinge gebeurtenissen (vgl. Luc.21:34).
De actieve statische vormen (met de betekenis 'staan op of bij'; vgl. Hand.22:20, waar Paulus erbij staat als Stefanus gestenigd wordt) houden soms in dat iets zich in de nabije toekomst bevindt, zoals een regenbui die elk moment kan uitbreken (Hand.28:2) of de dood (2Tim.4:6).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐπέστη | ep-estē | hij is gaan staan bij (aor) |
| .2 | ἐπέστησαν | ep-estēsan | zij zijn gaan staan bij (aor) |
| .3 | ἐπιστῇ | epi-stēi | (dat) hij gaat staan bij (aor) |
| .4 | ἐπίστηθι | epi-stēthi | ga staan bij! (aor) |
| .5 | ἐπιστάς | epi-stas | gaande staan (1 ev m; aor) |
| .6 | ἐπιστάντες | epi-stantes | gaande staan (1 mv m; aor) |
| .7 | ἐπιστᾶσα | epi-stasa | gaande staan (1 ev v; aor) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .8 | ἐφέστηκεν | ep-hestēken | hij staat bij |
| .9 | ἐφεστώς | ep-hestōs | staand bij (1 ev m) |
| .10 | ἐφεστῶτα | ep-hestōta | staand bij (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .11 | ἐφίσταται | ep-histatai | hij gaat staan bij (med) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 2:9 | En opeens **stond** een engel des Heren **bij** hen | .1 |
| | 2:38 | **zij kwam** op datzelfde ogenblik **daarbij staan, en** zij loofde mede God | .7 |
| | 4:39 | En hij **ging** aan het hoofdeinde **staan en** bestrafte de koorts | .5 |
| | 10:40 | zij **ging bij Hem staan en** zeide: Here, trekt Gij het U niet aan, ...? | .7 |
| | 20:1 | dat de overpriesters en schriftgeleerden ... **daarbij kwamen staan**, | .2 |
| | 21:34 | Ziet toe op uzelf, dat ... die dag niet plotseling over u **kome**, | .3 |
| | 24:4 | dat, zie, twee mannen in een blinkend gewaad **bij** haar **stonden**. | .2 |
| Hand. | 4:1 | En terwijl zij tot het volk spraken, **overvielen** hen de priesters, | .2 |
| | 6:12 | en **op hem aandringende**, sleepten zij hem mede en leidden hem | .6 |
| | 10:17 | zie, daar **waren** de mannen ... aan het voorportaal **gekomen**, | .2 |
| | 11:11 | En zie, terstond daarop **bleven** drie mannen voor het huis **staan**, | .2 |
| | 12:7 | zie, een engel des Heren **stond bij hem** en er scheen licht in het vertrek, | .1 |
| | 17:5 | zij stormden op het huis van Jason aan met de bedoeling hen ... te brengen. | .6 |
| | | letterlijk: **op** het huis ... **aanstormend**, trachtten zij hen te brengen. | |
| | 22:13 | (12) ... Ananias ... (13) ... **ging bij mij staan en** zeide tot mij: Saul, | .5 |
| | 22:20 | toen het bloed ... vergoten werd, werkte ik ... daaraan ... mede | .9 |
| | | letterlijk: toen het bloed vergoten werd, was ik daar**aan medewerkend** | |
| | 23:11 | En de volgende nacht **stond** de Here **bij** hem **en** zeide: Houd moed, | .5 |
| | 23:27 | **ben** ik **tussenbeide gekomen** met mijn manschappen **en** heb hem ... gebracht, | .5 |
| | 28:2 | En de inlanders ... haalden er ons allen bij om de **dreigende** regen | .10 |
| 1Thess. | 5:3 | **overkomt** hun, als de weeën een zwangere vrouw, een plotseling verderf, | .11 |
| 2Tim. | 4:2 | verkondig het woord, **dring erop aan**, gelegen of ongelegen, | .4 |
| | 4:6 | en het tijdstip van mijn verscheiden **staat voor de deur**. | .8 |

## 1990II ἐφφαθά ephphatha

Het woord *ephphatha* is de weergave in Griekse letters van *'etpᵉtach*, een passieve gebiedende wijs van het Aramese werkwoord voor 'openen'; in Marc.7:34 wordt dan ook de overeenkomende Griekse vertaling gegeven: *di-an-oichthēti* 'word geopend!' (vgl. *1133 di-an-oigō* 'openen').

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐφφαθά | ephphatha | effata |

| | | |
|---|---|---|
| Marc. | 7:34 | en Hij ... zuchtte en zeide tot hem: **Effata**, dat is: wordt geopend! |

## [1990III] ἐχθές echthes

Het bijwoord *echthes* betekent 'gisteren'.

Op alle concordantieplaatsen variëren de handschriften tussen *echthes* en *4821 chthes* zonder dat dit betekenisverschil inhoudt. In Hebr.13:8 wordt 'gisteren' in ruimere zin gebruikt voor 'in het verleden'.

| .[1] | ἐχθές | echthes | gisteren |
|---|---|---|---|

| | | | |
|---|---|---|---|
| Joh. | 4:52 | zij zeiden tot hem: **Gisteren** op het zevende uur werd hij vrij van koorts. | ˇˇ |
| Hand. | 7:28 | Wilt gij mij soms ombrengen, zoals ... **gisteren** de Egyptenaar ...? | ˇˇ |
| Hebr. | 13:8 | Jezus Christus is **gisteren** en heden dezelfde en tot in eeuwigheid. | ˇˇ |

## 1991 ἔχθρα echthra

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *echthra* betekent 'vijandschap'.
In Jac.4:4 staat *echthra* tegenover *4704 philia* 'liefde, vriendschap'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔχθρα | echthra | vijandschap (1) |
| .2 | ἔχθραν | echthran | vijandschap (4) |
| .3 | ἔχθρᾳ | echthrāi | vijandschap (3) |
| .4 | ἔχθραι | echthrai | vijandschappen (1) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Luc. | 23:12 | vóór die tijd immers leefden zij in **vijandschap** met elkander. | .3 |
| Rom. | 8:7 | Daarom dat de gezindheid van het vlees **vijandschap** is tegen God; | .1 |
| Gal. | 5:20 | afgoderij, toverij, **veten**, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, | .4 |
| Ef. | 2:15 | (14) ... die ... de tussenmuur, ..., de **vijandschap**, weggebroken heeft, | .2 |
| | 2:16 | het kruis, waaraan Hij de **vijandschap** gedood heeft. | .2 |
| Jac. | 4:4 | weet gij niet, dat de vriendschap met de wereld **vijandschap** tegen God is? | .1 |

## 1992 ἐχθρός echthros

Het bijvoeglijk naamwoord *echthros* betekent 'vijandig'.
Al is *echthros* eigenlijk een bijvoeglijk naamwoord (vgl. Matt.13:28: een 'vijandig' mens), het wordt vaak gebruikt alsof het een zelfstandig naamwoord was. Op de meeste plaatsen in het NT kunnen we dan ook vertalen met 'vijand' in plaats van 'vijandig'.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἐχθρός | echthros | vijandig (1 ev m) |
| .2 | ἐχθρέ | echthre | vijandig (5 ev m) |
| .3 | ἐχθρόν | echthron | vijandig (4 ev m – 1/4 ev o) |
| .4 | ἐχθροῦ | echthrou | vijandig (2 ev m/o) |
| .5 | ἐχθροί | echthroi | vijandig (1 mv m) |
| .6 | ἐχθρούς | echthrous | vijandig (4 mv m) |
| .7 | ἐχθρῶν | echthrōn | vijandig (2 mv m/v/o) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 5:43 | Gij zult uw naaste liefhebben en uw **vijand** zult gij haten. | .3 |
| | 5:44 | Maar Ik zeg u: Hebt uw **vijanden** lief en bidt voor wie u vervolgen, | .6 |
| | 10:36 | en iemands huisgenoten zullen zijn **vijanden** zijn. | .5 |
| | 13:25 | terwijl de mensen sliepen, kwam zijn **vijand** en zaaide er onkruid overheen, | .1 |
| | 13:28 | Hij zeide tot hen: Dat heeft een **vijandig** mens gedaan. | .1 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 13:39 | de **vijand**, die het gezaaid heeft, is de duivel; | .1 |
| | 22:44 | totdat Ik uw **vijanden** onder uw voeten gelegd heb. | .6 |
| Marc. | 12:36 | totdat Ik uw **vijanden** onder uw voeten gelegd heb. | .6 |
| Luc. | 1:71 | om ons te redden van onze **vijanden** en ... van allen, die ons haten, | .7 |
| | 1:74 | zonder vreze, uit de hand der **vijanden** verlost, | .7 |
| | 6:27 | Hebt uw **vijanden** lief, doet wel degenen, die u haten; | .6 |
| | 6:35 | Neen, hebt uw **vijanden** lief, en doet hun goed | .6 |
| | 10:19 | Zie, Ik heb u macht gegeven ... tegen de gehele legermacht van de **vijand**; | .4 |
| | 19:27 | die **vijanden** van mij, ..., brengt hen hier en slacht ze voor mijn ogen. | .6 |
| | 19:43 | waarin uw **vijanden** een bolwerk tegen u zullen opwerpen | .5 |
| | 20:43 | totdat Ik uw **vijanden** gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten. | .6 |
| Hand. | 2:35 | totdat Ik uw **vijanden** gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten. | .6 |
| | 13:10 | Zoon des duivels, vol van allerlei list ..., **vijand** van alle gerechtigheid, | .2 |
| Rom. | 5:10 | als wij, toen wij **vijanden** waren, met God verzoend zijn | .5 |
| | 11:28 | Zij zijn naar het evangelie **vijanden** om uwentwil, | .5 |
| | 12:20 | Maar, indien uw **vijand** honger heeft, geef hem te eten; | .1 |
| 1Cor. | 15:25 | totdat Hij al zijn **vijanden** onder zijn voeten gelegd heeft. | .6 |
| | 15:26 | De laatste **vijand**, die onttroond wordt, is de dood, | .1 |
| Gal. | 4:16 | Ben ik dus een **vijand** van u geworden, nu ik u de waarheid zeg? | .1 |
| Fil. | 3:18 | Want velen wandelen ... als **vijanden** van het kruis van Christus. | .6 |
| Col. | 1:21 | die eertijds vervreemd en **vijandig** gezind waart blijkens uw boze werken, | .6 |
| 2Thess. | 3:15 | houdt hem echter niet voor een **vijand**, maar wijst hem terecht | .3 |
| Hebr. | 1:13 | totdat Ik uw **vijanden** gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten? | .6 |
| | 10:13 | totdat zijn **vijanden** gemaakt worden tot een voetbank voor zijn voeten. | .5 |
| Jac. | 4:4 | Wie dus een vriend der wereld wil zijn, wordt ... een **vijand** van God. | .1 |
| Openb. | 11:5 | komt er vuur uit hun mond en het verslindt hun **vijanden**; | .6 |
| | 11:12 | zij klommen naar de hemel op ... en hun **vijanden** aanschouwden hen. | .5 |

## 1993 ἔχιδνα echidna

Het zelfstandig naamwoord (vrl.) *echidna* betekent 'gifslang, adder'.

Het scheldwoord 'adderengebroed' (eigenlijk: 'voortbrengselen van gifslangen'), dat blijkbaar de gevaarlijkheid of 'giftigheid' van de aangesprokenen moet aangeven, wordt zowel door Johannes de Doper (vgl. Matt.3:7) als door Jezus (vgl. Matt.12:34) gebruikt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔχιδνα | echidna | adder (1) |
| .2 | ἐχιδνῶν | echidnōn | adders (2) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Matt. | 3:7 | **Adderen**gebroed, wie heeft u een wenk gegeven om de ... toorn te ontgaan? | .2 |
| | 12:34 | **Adderen**gebroed, hoe kunt gij, die slecht zijt, iets goeds zeggen? | .2 |
| | 23:33 | Slangen, **adderen**gebroed, hoe zult gij ontkomen aan het oordeel der hel? | .2 |
| Luc. | 3:7 | **Adderen**gebroed, wie heeft u een wenk gegeven om de ... toorn te ontgaan? | .2 |
| Hand. | 28:3 | kwam er door de hitte een **adder** uit en beet zich vast aan zijn hand. | .1 |

| 1994 | ἔχω | echō |
|---|---|---|

Het werkwoord *echō* betekent 'hebben'.

Net als het Nederlandse 'hebben' treffen we het Griekse *echō* in tal van situaties aan, bv.: brood 'hebben' (Matt.14:17), een flesje '(bij zich) hebben' (Matt.26:7), oren 'hebben' (Matt.11:15), kleren '(aan) hebben' (Matt.3:4), een man 'hebben' (d.w.z.: getrouwd zijn: Joh.4:17), een koning 'hebben' (Joh.19:15), een ziekte 'hebben' (Hand.28:9), liefde 'hebben' (Joh.5:42), een goed geweten 'hebben' (Hebr.13:18), vijftig jaren 'hebben' (d.w.z.: tenminste vijftig jaar oud zijn: Joh.8:57), het gevraagde '(ontvangen) hebben' (1Joh.5:15), noodzaak 'hebben' (d.w.z.: gedwongen zijn: Luc.14:18), behoefte 'hebben' aan iets (d.w.z.: iets nodig hebben: Matt.6:8), een sabbatsweg 'hebben' (d.w.z.: op een afstand van een sabbatsreis liggen: Hand.1:12), iemand als profeet 'hebben' (d.w.z.: iemand voor profeet houden, iemand als profeet beschouwen; Matt.14:5), alles gemeenschappelijk 'hebben' (Hand.2:44), in de buik 'hebben' (d.w.z.: zwanger zijn; Matt.24:19), etc. Soms vindt men een abstract iets als onderwerp bij 'hebben', bv.: beving 'heeft' hen (d.w.z.: ze beven; Marc.16:8), vrijmoedigheid 'heeft' een grote beloning (d.w.z.: vrijmoedigheid wordt vorstelijk beloond: Hebr.10:35).

In bepaalde gevallen kunnen we *echō* vertalen met 'kunnen' of 'moeten', bv.: niet '(iets) hebben' om te betalen, d.w.z.: niet 'kunnen' betalen (Matt.18:25), iets 'hebben' te zeggen, d.w.z.: iets 'moeten' zeggen (Luc.7:40).

In combinatie met een bijwoord wordt *echō* vaak onovergankelijk gebruikt: in het Nederlands vertalen we dan vaak met 'zijn' in plaats van met 'hebben', bv.: *hetoimōs echō* 'bereid zijn' (Hand.21:13), *kakōs echō* 'slecht zijn' in de zin van 'ziek zijn' (Matt.4:24), *kalōs echō* 'goed zijn' in de zin van 'gezond zijn' (Marc.16:18), *eschatōs echō* 'op het uiterste zijn', d.w.z.: 'op het randje van de dood verkeren' (Marc.5:23), *houtōs echō* 'zo zijn' (Hand.7:1), *allōs echō* 'anders zijn' (1Tim.5:25). De uitdrukking *to nun echon* 'het nu zijnde' betekent iets als 'voor dit moment, zoals de zaken er nu voor staan' (Hand.24:25).

In mediale vormen betekent *echō* 'zich (vast)houden (aan), verbonden zijn (met), grenzen (aan)', waarbij eventueel een tweede naamval kan aangeven waaraan men zich vasthoudt, of waarmee men verbonden is. Zo is er bijvoorbeeld sprake van: 'wat verbonden is met' redding (Hebr.6:9), de 'volgende' dag (Hand.21:26; of ook zonder dat het woord voor 'dag' erbij staat: Hand.20:15), de 'naburige' dorpen (Marc.1:38).

| | | | |
|---|---|---|---|
| .1 | ἔχω | echō | ik heb – (dat) ik heb |
| .2 | ἔχεις | echeis | jij hebt |
| .3 | ἔχει | echei | hij heeft – jij wordt gehouden (med) |
| .4 | ἔχομεν | echomen | wij hebben |
| .5 | ἔχετε | echete | jullie hebben – hebt! |
| .6 | ἔχουσιν | echousin | zij hebben – hebbend (3 mv m/o) |
| .7 | ἔχω | echō | zie 1 |
| .8 | ἔχῃ | echēi | (dat) hij heeft – jij wordt gehouden (med) – (dat) jij wordt gehouden (med) |
| .9 | ἔχωμεν | echōmen | (dat) wij hebben |
| .10 | ἔχητε | echēte | (dat) jullie hebben |
| .11 | ἔχωσιν | echōsin | (dat) zij hebben |
| .12 | ἔχοι | echoi | moge hij hebben |
| .13 | ἐχέτω | echetō | hij moet hebben! |

| | | | |
|---|---|---|---|
| .14 | ἔχε | eche | heb! |
| .15 | ἔχοιεν | echoien | mogen zij hebben |
| .16 | ἔχετε | echete | zie 5 |
| .17 | ἔχειν | echein | hebben |
| .18 | ἔχων | echōn | hebbend (1 ev m) |
| .19 | ἔχοντα | echonta | hebbend (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .20 | ἔχοντος | echontos | hebbend (2 ev m/o) |
| .21 | ἔχοντι | echonti | hebbend (3 ev m/o) |
| .22 | ἔχοντες | echontes | hebbend (1 mv m) |
| .23 | ἔχοντας | echontas | hebbend (4 mv m) |
| .24 | ἐχόντων | echontōn | hebbend (2 mv m/o) |
| .25 | ἔχουσα | echousa | hebbend (1 ev v) |
| .26 | ἔχουσαν | echousan | hebbend (4 ev v) |
| .27 | ἐχούσης | echousēs | hebbend (2 ev v) |
| .28 | ἐχούσῃ | echousēi | hebbend (3 ev v) |
| .29 | ἔχουσαι | echousai | hebbend (1 mv v) |
| .30 | ἐχούσαις | echousais | hebbend (3 mv v) |
| .31 | ἔχον | echon | hebbend (1/4 ev o) |
| .32 | ἔχοντα | echonta | zie 19 |
| .33 | εἶχον | eichon | ik had – zij hadden |
| .34 | εἶχες | eiches | jij had |
| .35 | εἶχε | eiche | hij had |
| .36 | εἶχεν | eichen | hij had |
| .37 | εἴχομεν | eichomen | wij hadden |
| .38 | εἴχετε | eichete | jullie hadden |
| .39 | εἶχον | eichon | zie 33 |
| .40 | ἕξεις | hexeis | jij zult hebben |
| .41 | ἕξει | hexei | hij zal hebben – jij zult hebben (med) |
| .42 | ἕξετε | hexete | jullie zullen hebben |
| .43 | ἕξουσιν | hexousin | zij zullen hebben – zullende hebben (3 mv m/o) |
| .44 | ἔσχον | eschon | ik heb gehad (aor) – zij hebben gehad (aor) |
| .45 | ἔσχες | esches | jij hebt gehad (aor) |
| .46 | ἔσχεν | eschen | hij heeft gehad (aor) |
| .47 | ἔσχον | eschon | zie 44 |
| .48 | σχῶ | schō | (dat) ik heb (aor) |
| .49 | ἔσχηκα | eschēka | ik heb gehad |
| .50 | ἔσχηκεν | eschēken | hij heeft gehad |
| .51 | ἐσχήκαμεν | eschēkamen | wij hebben gehad |
| .52 | ἐσχηκότα | eschēkota | gehad (4 ev m – 1/4 mv o) |
| .53 | ἐχομένῃ | echomenēi | gehouden wordend (3 ev v; med) |
| .54 | ἐχομένας | echomenas | gehouden wordend (4 mv v; med) |
| .55 | ἐχόμενα | echomena | gehouden wordend (1/4 mv o; med) |
| .[56] | σχῶμεν | schōmen | (dat) wij hebben (aor) |
| .[57] | ἔσχομεν | eschomen | wij hebben gehad (aor) |
| .[58] | σχῆτε | schēte | (dat) jullie hebben (aor) |
| .[59] | εἴχοσαν | eichosan | zij hadden |

| **1995** | ἕως | **heōs** |
|---|---|---|

Het voegwoord of voorzetsel *heōs* betekent 'tot(dat)' of 'tot (... toe)'.

In het algemeen geeft *heōs* een eindpunt aan waarop een bepaald gebeuren afloopt. Hierbij moet opgemerkt worden dat datgene wat er na *heōs* genoemd wordt, nog vóór het eigenlijke eindpunt ligt, of in elk geval niet erna; wat dit betreft, lijkt *heōs* meer op het Nederlandse 'tot en met' dan op 'tot'. Vertaling met 'tot(dat)' of 'tot (... toe)' wekt dan soms ook misverstand: wanneer er veertien generaties zijn 'van Abraham tot David' (Matt.1:17), moet David ook bij die veertien inbegrepen worden ('van Abraham tot en met David'); in een zinnetje als 'laten we tot Betlehem gaan' (Luc.2:15), houdt 'tot' niet in 'tot aan', maar 'tot in' (men vertaalt hier dan ook wel met 'naar'). Soms is vertaling met 'tot(dat)' of 'tot (... toe)' niet mogelijk: in de zin 'we moeten werken zolang het dag is' (vgl. Joh.9:4) moet men *heōs* wel vertalen met iets als 'zolang (als)', want 'totdat' zou inhouden dat het werk ophoudt zodra het dag wordt, terwijl bedoeld wordt dat het pas ophoudt wanneer de periode dat het dag is, voorbij is. In een geval als Marc.14:32 kan men op twee manieren vertalen: 'ga hier zitten zolang ik bid' of 'ga hier zitten totdat ik gebeden heb'.

We treffen *heōs* aan als voegwoord en als voorzetsel: volgt er na *heōs* een bijzin, dan is het een voegwoord (zoals in Matt.18:30: hij stopte hem in de gevangenis, 'totdat' hij zijn schuld betaald had); volgt er – in een tweede naamval – een zelfstandigheid, dan is het een voorzetsel (bv. in Hand.8:10: van klein 'tot (en met)' groot). Ook komt men de combinaties *heōs hou* en *heōs hotou* tegen zonder veel verschil met *heōs* als voegwoord (bv. in Matt.13:33 of Joh.9:18).

| .1 | ἕως | heōs | tot |
|---|---|---|---|